TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

CİLT: 55

24'üncü Birleşim
7 Aralık 2020 Pazartesi

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

	Sayfa
I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	**5**
II.- GELEN KÂĞITLAR	**10**
III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI	**19,79,80**
1.- Oturum Başkanı TBMM Başkanı Mustafa Şentop'un, 2021 yılı bütçe görüşmelerinin millete ve devlete hayırlara vesile olmasını dilediğine ilişkin konuşması	19
2.- Oturum Başkanı TBMM Başkanı Mustafa Şentop'un, tutanakların Türkçe tutulduğuna, hatip başka bir dilde konuştuğunda "Bu bölümde/bölümlerde hatip tarafından Türkçe olmayan bir kelime/kelimeler ifade edildi." diye not düşüldüğüne ilişkin konuşması	79
3.- Oturum Başkanı TBMM Başkanı Mustafa Şentop'un, tutanakların önce ham olarak tutulduğuna, daha sonra nihai şeklinin verildiğine ve resmîleştiğine, (x)'in dipnot için kullanıldığına ilişkin konuşması	80

Sayfa

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER **19,42,82,98,131,135,157**

A) KANUN TEKLİFLERİ *19:34,42:78,82:95,98:123, 131:134,135:150,157:160*

1.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 230) 19:34,42:78,82:95,98:123, 131:134,135:150,157:160

2.- 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/280), 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Olarak Hazırlanan 2019 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile 2019 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 190 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2019 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2019 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/1322) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 231) 19:34,42:78,82:95,98:123, 131:134,135:150,157:160

V.- AÇIKLAMALAR **35,40,79,80,95,126,134, 150**

1.- İstanbul Milletvekili Erkan Baş'ın, İç Tüzük'ün 63'üncü maddesine göre, Oturum Başkanı TBMM Başkanı Mustafa Şentop'u usule uymaya davet etmek üzere bir usul tartışması açılmasını talep ettiğine ilişkin açıklaması 35:36

2.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, bütçe görüşmelerinde hem turlarda hem maddelerde gruplarına düşen konuşma haklarından Mecliste grubu bulunmayan siyasi partilerin taleplerini karşıladıklarına, bütçenin tümü üzerinde grubu bulunmayan siyasi partilerin de söz hakkı olduğuna ilişkin açıklaması 40

3.- Ankara Milletvekili Mustafa Destici'nin, şahsına yapılan ithamları kabul etmediğine, milletten aldığı güçle Mecliste olduğuna ilişkin açıklaması 41

4.- Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, grubu bulunmayan siyasi partilere konuşma hakkı verme konusunda bir sıkıntıları olmadığına, Ankara Milletvekili Mustafa Destici'ye sataşmadıklarına ilişkin açıklaması 41:42

5.- Mardin Milletvekili Mithat Sancar'ın, Oturum Başkanı TBMM Başkanı Mustafa Şentop'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 79

6.- Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, İstanbul Milletvekili Pervin Buldan'ın 230 sıra sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ve 231 sıra sayılı 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 80:81

7.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Ankara Milletvekili Naci Bostancı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 81:82

Sayfa

8.- Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Oturum Başkanı TBMM Başkanı Mustafa Şentop'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 95:96

9.- Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, İzmir Milletvekili Kemal Kılıçdaroğlu'nun 230 sıra sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ve 231 sıra sayılı 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 96:97

10.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 97

11.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un 230 sıra sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ve 231 sıra sayılı 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 126:127

12.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un 230 sıra sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ve 231 sıra sayılı 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 127:129

13.- İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un, İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki, İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu ve İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 129:130

14.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 130

15.- İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un, İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 131

16.- Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Ankara Milletvekili Mustafa Destici'nin 230 sıra sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ve 231 sıra sayılı 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 134

17.- Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın 230 sıra sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ve 231 sıra sayılı 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde yürütme adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 150:152

Sayfa

18.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın 230 sıra sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ve 231 sıra sayılı 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde yürütme adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 152:153

19.- Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, İstanbul Milletvekili Engin Altay ve Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 153:154

20.- Bursa Milletvekili İsmail Tatlıoğlu'nun, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın 230 sıra sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ve 231 sıra sayılı 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde yürütme adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 154:156

21.- Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın, İstanbul Milletvekili Engin Altay ve Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 156:157

VI.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER **36,42**

1.- İstanbul Milletvekili Erkan Baş'ın söz hakkına ilişkin verdiği dilekçenin işleme alınıp alınmayacağı hakkında 36:39,42

VII.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR **123**

1.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un 230 sıra sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ve 231 sıra sayılı 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasında CHP'ye sataşması nedeniyle konuşması 123:125

VIII.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI **161**

1.- Ankara Milletvekili Ali Haydar Hakverdi'nin, 26. ve 27. Yasama Dönemlerinde verilen yazılı soru önergelerine ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanından sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç'in cevabı (7/35967) 161:165

2.- Ankara Milletvekili Ali Haydar Hakverdi'nin, 26. ve 27. Yasama Dönemlerinde Başkanlığa sunulan kanun tekliflerine ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanından sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç'in cevabı (7/35968) 166:169

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 14.02'de açılarak dört oturum yaptı.

İstanbul Milletvekili Serkan Bayram, 3 Aralık Dünya Engelliler Günü'ne,

Artvin Milletvekili Ertunç Erkan Balta, Artvin ili Murgul ilçesindeki altın madenine,

Aksaray Milletvekili Ayhan Erel, Aksaray ilinin sorunlarına,

İlişkin gündem dışı birer konuşma yaptılar.

Kahramanmaraş Milletvekili Sefer Aycan, internet bağımlılığına,

Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın, 3 Aralık Dünya Engelliler Günü'ne,

İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir, 3 Aralık Dünya Engelliler Günü vesilesiyle engelli vatandaşların sorunlarıyla ilgili Meclisin üzerine düşeni yapması çağrısını bir kez daha yaptığına, pandemi sürecinde özel gereksinimli çocukların ebeveynlerinden birinin kamuda idari izinli sayılmaları, özel sektörde de esneklik sağlanması konusunda yetkilileri karar almaya çağırdığına, 5 Aralık Türk kadınına seçme ve seçilme hakkının verilmesinin 86'ncı yıl dönümünde cumhuriyetin kurucusu, devrimci lider Mustafa Kemal Atatürk'e şükranlarını sunduğuna,

İstanbul Milletvekili Mustafa Demir, ülkenin bütün ekonomik operasyonlardan alnının akıyla çıktığına,

Iğdır Milletvekili Yaşar Karadağ, Iğdır ilinde yaşanan hava kirliliğine,

Şırnak Milletvekili Nuran İmir, Şırnak ili ve ilçelerinde HDP yöneticilerine yönelik gözaltı ve tutuklamaların periyodik hâle getirildiğine,

Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz, fizik tedavi teknikerleri ve fizyoterapistlerin atama, özlük haklarının düzenlenmesi, görev tanımlarının netleştirilmesi, meslek odası kurulması, tüm kamu kurum ve kuruluşlarında fizyoterapistlerin görevlendirilmesi gibi beklentileri olduğuna,

Uşak Milletvekili Özkan Yalım, 3 Aralık Dünya Engelliler Günü'nü kutladığına, engelli vatandaşların sorunlarını Mecliste çözmek için destek vereceklerine, pandemi sürecinde kursları kapatılan 90 bin usta öğreticinin sorunlarına çözüm bulunmasını talep ettiğine, Uşak ili Ulubey ilçesi Sülümenli köyünde yaşanan su ve elektrik kesintilerine,

Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir, millî güreşçiler Nihat Kabanlı ve Reşit Karabacak'ın coronavirüs nedeniyle hayatlarını kaybetmeleri nedeniyle dadaşlara başsağlığı dilediğine,

Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu, 3 Aralık Dünya Engelliler Günü'nde Hükûmeti engellilerin sorunlarını çözmek için göreve çağırdığına, pandemi sürecinden en fazla etkilenen sektörlerden birinin kahvehaneci esnafı olduğuna,

İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal, 3 Aralık Dünya Engelliler Günü'ne, engelli bireylerin istihdamı konusunda bir araya gelinmesi gerektiğine, Anayasa'nın 61'inci maddesindeki "sakat" kavramının bir an önce "engelli" olarak değiştirilmesi gerektiğine,

Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan, Artvin ili Murgul ilçesinde siyanür havuzu kurulmayacağı taahhüdünde bulunmuş olmasına rağmen ilgili şirketin bu sözünden vazgeçtiğine, siyanür havuzunun kurulmaması için elinden geleni yapacağına,

Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu, Bursalıların Bursa Şehir Hastanesine ulaşmakta zorluk çekmeye devam ettiklerine,

Adıyaman Milletvekili Abdurrahman Tutdere, atama bekleyen sanat tarihçileri, arkeologlar ve sanat tarihi öğretmenlerinin mağduriyetine son verilmesi için Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Kültür ve Turizm Bakanlığına çağrıda bulunduğuna,

Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu, kamuda yüzde 3, özelde yüzde 2 engelli kadrolarının yetersiz olduğuna, 3 Aralık Dünya Engelliler Günü vesilesiyle engelli vatandaşların sorunlarının birlikte aşılacağı kararlı günler dilediğine,

Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin, Adana ilinde elektrik kesintileri nedeniyle on-line eğitimde sıkıntı yaşandığına, bir TV yorumcusunun Süper Lig'de Türkiye Futbol Federasyonuyla yayıncı kuruluş arasında krize sebep olan 300 milyon liralık farkı devletin ödeyeceği iddialarını gündeme taşıdığına,

Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan, Afrin'de Zeytin Dalı Harekâtı bölgesinde çatışmada şehit olan Piyade Uzman Çavuş Mehmet Altun'a ve Kahramanmaraş'ta görevi sırasında uğradığı silahlı saldırıda şehit olan polis memuru Barış Göl'e Allah'tan rahmet dilediğine, 3 Aralık Dünya Engelliler Günü'nün engelli vatandaşların ve ailelerinin karşılaştıkları sorunlarına çözüm sunma günü olduğuna, İYİ PARTİ olarak daha erişilebilir ve yaşanabilir engelsiz bir ülke inşa etmek için çalışmaya devam edeceklerine, ekmeğini yerin binlerce metre altından çıkaran madencilerin 4 Aralık Dünya Madenciler Günü'nü kutladığına, İş Güvenliği Meclisinin raporuna göre ülkede 2020 yılının ilk on ayında 1.736 işçinin hayatını kaybettiğine, TÜİK'in yüzde 14 enflasyon açıkladığına, TÜİK verilerine göre yabancılara konut satışının bir önceki yıl eylül ayına göre yüzde 26 arttığına, İstanbul ilinde havaalanlarındaki reklam panolarında "Türk vatandaşlığınız İstanbul'daki evinizle birlikte hazır." ilanları olduğuna, bu rahatsız edici durumun tekrar değerlendirilmesi gerektiğine, Hatay ilinde 500 bin Suriyelinin yaşadığına ve bu nedenle sağlık hizmetlerinde sıkıntı yaşandığına, Hatay iline bu ilave 500 bin nüfusun da göz önüne alınarak ödenek ayrılması gerektiğine,

Manisa Milletvekili Erkan Akçay, 3 Aralık Dünya Engelliler Günü'ne, engelli vatandaşların sorunlarını çözecek düzenlemelerin hayata geçirilmesi gerektiğine, Milliyetçi Hareket Partisi olarak engelli vatandaşların durumlarının iyileştirilmesi konusunda desteklerinin süreceğine, Zeytin Dalı Harekâtı bölgesinde çıkan çatışmada şehit olan Piyade Uzman Çavuş Mehmet Altun ve Kahramanmaraş ilinde görevi sırasında uğradığı saldırı sonucu şehit olan polis memuruna Allah'tan rahmet dilediğine, sabah saatlerinde 5 şiddetinde bir deprem meydana gelen Siirt'in Kurtalan ilçesi ve çevre illere geçmiş olsun dediklerine,

İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç, TÜİK'in yüzde 14 enflasyon rakamı açıkladığına, iktidarın TÜİK'in açıkladığı bu enflasyon rakamını 4 Aralık 2020'de toplanacak Asgari Ücret Tespit Komisyonundaki verileri manipüle etmek için kullanmaya kalkacağına, 4 Aralık Dünya Madenciler Günü vesilesiyle Soma ve Ermenek madencilerine verilen sözlerin yerine getirilmesi için adım atılması gerektiğini hatırlattıklarına, Hakkâri ilinde 61 yaşındaki Şerali Dereli ve 16 yaşındaki Özcan Erbaş'ın öldürülmesi hakkında Hakkâri Valiliğinin açıklamalarına, Hakkâri ilinde sıkışan trafikte bir polis memurunun tartıştığı 2 kişiyi bacağından vurduğuna fakat hakkında bir soruşturma olmadığına, bu yaşananlarla Kürt halkında büyük kırılmalar yaratıldığına,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, 3 Aralık Dünya Engelliler Günü'nde engelli vatandaşların engelli istihdamı kotasının yüzde 6'ya çıkarılmasını ve 2022 ve 2828 sayılı Yasalarda engellilerin lehine değişiklik talep ettiklerine, 4 Aralık Dünya Madenciler Günü'nde Somalı ve Ermenekli madencilere verilen sözleri hatırlattığına, bugüne kadar hayatını kaybeden maden emekçilerine rahmet dilediğine, pandemi sürecinde ciddi tehdit altında çalışan madencilerin 4 Aralık Dünya Madenciler Günü'nü kutladıklarına, RTÜK'ün Habertürk televizyonuna verilebilecek en üst cezayı verdiğine, hafta sonunda Tekel bayilerinin kapalı olduğuna ama içki ve sigara da satan marketlerin açık olduğuna, Artvin ili Murgul ilçesinde siyanürle altın ayrıştırılmasına karşı olduklarına, eczacıların Covid-19'un eczacılar için de meslek hastalığı olarak kabul edilmesini talep ettiklerine, pandemi sürecinde eczacıların devlet tarafından desteklenmesi gerektiğine, eczacılarla birlikte tüm sağlık emekçilerini bir kez daha selamladığına,

Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu, Zeytin Dalı Harekâtı bölgesinde çıkan çatışmada şehit olan Piyade Uzman Çavuş Mehmet Altun'a ve vefat eden Millî Eğitim ve Millî Savunma eski Bakanlarından Nevzat Ayaz'a Allah'tan rahmet dilediğine, meydana gelen deprem nedeniyle Siirtlilere geçmiş olsun dileklerini ilettiğine, 3 Aralık Dünya Engelliler Günü'nü kutladığına, her konuda engelli vatandaşların yanında yer almaya önem verdiklerine, Azerbaycan'ın kazandığı zaferin Türkiye ile Türk dünyasını kara yoluyla birleştirdiğine, Ankara ilinde Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası salonu ve opera binasının açılışının Covid-19 tedbirleri çerçevesinde gerçekleşeceğine, savunma sanayisinde gelinen nokta ve devam eden çalışmaların dosta güven düşmana korku saldığına, pandemi sürecinde kısa bir sürede solunum cihazı üretildiğine ve bir sorun yaşanmadığına, 2 pandemi hastanesinin kırk beş günde hizmete açıldığına, 4 Aralık Dünya Madenciler Günü'nü ve 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü'nü kutladığına,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç, Siirt ilinde meydana gelen deprem dolayısıyla Siirt halkına geçmiş olsun dileklerini ilettiklerine, Siirt depremiyle ilgili yaptığı paylaşımlardan dolayı sosyal medya hesabında kendini AK PARTİ medya tanıtım başkanı olarak tanıtan Nilüfer Kaftancı isimli kişiyi lanetlediklerine,

Kahramanmaraş Milletvekili İmran Kılıç, Kahramanmaraş ilinde görevi sırasında silahlı saldırı sonucu şehit olan polis memuru Barış Göl'e Allah'tan rahmet dilediğine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

İYİ PARTİ Grubunun, 3/12/2020 tarihinde Isparta Milletvekili Aylin Cesur ve 19 milletvekili tarafından engelli vatandaşlarımızın sorunlarının detaylı tespitlerinin yapılabilmesi ve engelli vatandaşlarımızın karşılaştığı çevresel ve toplumsal engelleri aşmak için bir yol haritası oluşturulabilmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis Araştırması Önergesi'nin,

HDP Grubunun, 3/12/2020 tarihinde Van Milletvekili Muazzez Orhan Işık ve arkadaşları tarafından Türkiye'de engellilerin temel yurttaşlık haklarının ve özgürlüklerinin tanınması, korunması ve geliştirilmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis Araştırması Önergesi'nin (10027 sıra no.lu),

CHP Grubunun, 26/11/2020 tarihinde İstanbul Milletvekili Grup Başkan Vekili Engin Altay, Manisa Milletvekili Grup Başkan Vekili Özgür Özel ile Sakarya Milletvekili Grup Başkan Vekili Engin Özkoç tarafından Merkez Bankasının döviz rezervini neden satmaya zorlandığının araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis Araştırması Önergesi'nin (2125 sıra no.lu),

Görüşmelerinin, Genel Kurulun 3 Aralık 2020 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerileri yapılan görüşmelerden sonra kabul edilmedi.

İstanbul Milletvekili Mehmet Akif Hamzaçebi, Bingöl Milletvekili Cevdet Yılmaz'ın CHP grup önerisi üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Bingöl Milletvekili Cevdet Yılmaz, İstanbul Milletvekili Mehmet Akif Hamzaçebi'nin yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Gündem'in "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının:

1’inci sırasında yer alan ve görüşmeleri yarım kalan, İç Tüzük’ün 91’inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülmesi kabul edilen, Konya Milletvekili Selman Özboyacı ve Gaziantep Milletvekili Mehmet Sait Kirazoğlu ile 60 Milletvekilinin Türkiye Çevre Ajansının Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3133) ve Çevre Komisyonu Raporu’nun (S. Sayısı 232) görüşmelerine devam edilerek 13’üncü maddesine kadar kabul edildi, verilen aradan sonra Komisyon temsilcileri Genel Kurulda hazır bulunmadığından ertelendi.

Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu, Hakkarî ilinde izinde olan bir polis memurunun karıştığı trafikte yaşanan tartışmayla ilgili idari ve adli tahkikatın başlatıldığına, sosyal medyada Siirt ilinde yaşanan depremle ilgili paylaşımlar yapan Nilüfer Kaftancı adlı kişinin AK PARTİ’yle hiçbir alakası olmadığına,

Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç, Kahramanmaraş ilinde görev sırasında uğradığı silahlı saldırıda şehit olan polis memuru Barış Göl’e Allah’tan rahmet dilediğine,

Osmaniye Milletvekili Mücahit Durmuşoğlu, Kahramanmaraş ilinde görev sırasında uğradığı silahlı saldırıda şehit olan polis memuru Barış Göl’e ve Zeytin Dalı Harekâtı bölgesinde çıkan çatışmada şehit olan Piyade Uzman Çavuş Mehmet Altun’a Allah’tan rahmet dilediğine, 3 Aralık Dünya Engelliler Günü’ne, engelli vatandaşların toplumsal hayata tam katılımının sağlanması ve üreten bireyler olmalarının her zaman öncelikli hedefleri olduğuna,

Osmaniye Milletvekili Baha Ünlü, Kahramanmaraş ilinde görevi sırasında uğradığı silahlı saldırıda şehit olan Osmaniye ili Düziçi ilçesi Bostanlar köyü nüfusuna kayıtlı polis memuru Barış Göl’e Allah’tan rahmet dilediğine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu’nun yerinden sarf ettiği bazı ifadelerine,

Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan, Manisa Milletvekili Özgür Özel’in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu, Manisa Milletvekili Özgür Özel’in sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu, Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ’ın 232 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 11’inci maddesi üzerinde verilen önerge hakkında konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Aydın Milletvekili Hüseyin Yıldız, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu’nun yerinden sarf ettiği bazı ifadelerinde CHP’ye,

Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet Erim, Aydın Milletvekili Hüseyin Yıldız’ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasında şahsına,

Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu, Aydın Milletvekili Hüseyin Yıldız’ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasında AK PARTİ’ye,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu’nun sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasında CHP’ye,

Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu, Manisa Milletvekili Özgür Özel’in sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasında AK PARTİ’ye,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, tekraren, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu’nun sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasında CHP’ye,

İstanbul Milletvekili Ahmet Hamdi Çamlı, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasında şahsına,

Sataşması nedeniyle birer konuşma yaptılar.

Gündemde başka iş bulunmadığından, alınan karar gereğince, 2021 Yılı Merkezî Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile 2019 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'ni görüşmek için 7 Aralık 2020 Pazartesi Günü saat 12.00'de toplanmak üzere 20.36'da birleşime son verildi.

Süreyya Sadi BİLGİÇ
Başkan Vekili

Necati TIĞLI
Giresun
Kâtip Üye

Mustafa AÇIKGÖZ
Nevşehir
Kâtip Üye

Rümeysa KADAK
İstanbul
Kâtip Üye

Sibel ÖZDEMİR
İstanbul
Kâtip Üye

Şeyhmus DİNÇEL
Mardin
Kâtip Üye

II.- GELEN KÂĞITLAR

No: 42

4 Aralık 2020 Cuma

Milletvekili Teklifleri

Raporlar

1.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/281) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 230) (Dağıtma tarihi: 04.12.2020) (GÜNDEME)

2.- 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/280); 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin 2019 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile 2019 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 190 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2019 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2019 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/1322) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 231) (Dağıtma tarihi: 04.12.2020) (GÜNDEME)

Genel Görüşme Önergeleri

1.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve 21 milletvekilinin, tarım ve hayvancılık sektöründe yaşanan sorunların incelenmesi amacıyla bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/27) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.12.2020)

2.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve 21 milletvekilinin, Milli Eğitim Bakanlığı çalışanlarının mevcut durumunun incelenmesi amacıyla bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/28) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.12.2020)

3.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve 21 milletvekilinin, Niğde'nin tarihi ve kültürel değerlerinin araştırılarak turizm etkinliklerinden gerekli desteği almasının sağlanması amacıyla bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/29) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.12.2020)

Meclis Araştırması Önergeleri

1.- CHP Grubu adına Grup Başkanvekilleri İstanbul Milletvekili Engin Altay, Manisa Milletvekili Özgür Özel ve Sakarya Milletvekili Engin Özkoç'un, Merkez Bankasının döviz rezervlerinin satılmasına yönelik bazı hususların aydınlatılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3515) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.11.2020)

2.- HDP Grubu adına Grup Başkanvekilleri İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç ve Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Türkiye'de ilk koronavirüs vakasının görüldüğü günden itibaren il bazında tüm vaka ve ölüm verilerinin detaylarıyla açığa çıkarılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin Meclis araştırması önergesi (10/3516) (Başkanlığa geliş tarihi: 01.12.2020)

3.- Şanlıurfa Milletvekili Ömer Öcalan ve 20 milletvekilinin, koronavirüs salgını sürecinde yoğun bakım ünitelerindeki yoğunluk verilerinin paylaşılarak sürecin şeffaf bir şekilde yürütülmesini sağlamak amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3517) (Başkanlığa geliş tarihi: 01.12.2020)

4.- CHP Grubu adına Grup Başkanvekilleri İstanbul Milletvekili Engin Altay, Manisa Milletvekili Özgür Özel ve Sakarya Milletvekili Engin Özkoç'un, Borsa İstanbul hisselerinin devri başta olmak üzere Katar ile imzalanan anlaşmalarının içeriklerinin değerlendirilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3518) (Başkanlığa geliş tarihi: 01.12.2020)

5.- İstanbul Milletvekili Ümit Beyaz ve 19 milletvekilinin, depreme dayanıklı yapıların inşa edilmesi ve deprem bilincinin geliştirilmesi için yapılması gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3519) (Başkanlığa geliş tarihi: 01.12.2020)

6.- İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm ve 20 milletvekilinin, HIV/AIDS'e yönelik toplumsal farkındalığın artırılarak mücadele yöntemlerinin geliştirilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3520) (Başkanlığa geliş tarihi: 01.12.2020)

7.- HDP Grubu adına Grup Başkanvekilleri İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç ve Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, özellikle Covid-19 salgını süreci göz önünde bulundurularak işçilerin yaşadığı mağduriyetlerin giderilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3521) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.12.2020)

8.- Batman Milletvekili Ayşe Acar Başaran ve 19 milletvekilinin, kadın sığınma evlerindeki sorunların araştırılarak bu sorunların çözüm yollarının belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3522) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.12.2020)

9.- İYİ Parti Grubu adına Grup Başkanvekili Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, Türkiye Varlık Fonunun finansal faaliyetlerinin kamu yararının gözetilmesi için incelenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3523) (Başkanlığa geliş tarihi: 02.12.2020)

10.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve 25 milletvekilinin, pandemi sürecinde taşımalı eğitim alanında yaşanan sorunların çözüme kavuşturulması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3524) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.12.2020)

11.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve 26 milletvekilinin, Et ve Süt Kurumunun özelleştirme sonrası uygulamaları ile mevcut konumunun her açıdan incelenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3525) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.12.2020)

12.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve 28 milletvekilinin, tarım sektöründe kadın işçilerin sorunlarının araştırılması ve çözüme kavuşturulması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3526) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.12.2020)

13.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve 21 milletvekilinin, kamu görevlisi olmayan aile sağlığı çalışanlarının sorunlarının tespit edilerek bu sorunların çözüm yollarının belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3527) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.12.2020)

14.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve 21 milletvekilinin, tarım sektöründe çalışan kadınlarının önemi, yeri ve durumunun araştırılarak sorunların tespit edilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3528) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.12.2020)

15.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve 20 milletvekilinin, hayvan ve et ithalatına yönelik sorunların tespit edilerek bu sorunların çözüme kavuşturulması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3529) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.12.2020)

16.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve 22 milletvekilinin, diyetisyenlerin kamuda istihdamı başta olmak üzere mevcut sorunlarının tespit edilerek çözüme kavuşturulması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3530) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.12.2020)

17.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve 21 milletvekilinin, tarih branşı ve tarih öğretmenlerinin yaşadığı sorunların tespit edilerek çözüm yollarının belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3531) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.12.2020)

18.- Isparta Milletvekili Aylin Cesur ve 19 milletvekilinin, engelli vatandaşların karşılaştığı çevresel ve toplumsal sorunların tespit edilerek çözüm yollarının belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3532) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.12.2020)

19.- Van Milletvekili Muazzez Orhan Işık ve 19 milletvekilinin, Türkiye'de engellilerin temel hak ve hürriyetlerinin çağdaş ve demokratik topluma uyumlu hale getirilmesini sağlamak amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/3533) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.12.2020)

Süresi İçinde Cevaplandırılmayan Yazılı Soru Önergeleri

Cumhurbaşkanı Yardımcılığı (Fuat Oktay)

1.- Muğla Milletvekili Burak Erbay'ın, 24 Haziran 2018 tarihinden bu yana Basın İlan Kurumunun gazetelere vermiş olduğu cezalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/35971)

2.- Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, TRT'de yayınlanan bir dizide Mehmet Akif Ersoy'a yapılan atıfa ilişkin yazılı soru önergesi (7/35972)

3.- Hatay Milletvekili Suzan Şahin'in, camilerin ısıtma ve soğutma giderlerinin genel bütçeden karşılanması önerisine ve camilerin birikmiş borçlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35977)

Adalet Bakanlığı

4.- İzmir Milletvekili Murat Çepni'nin, 7 Ekim 2014 tarihinde İzmir'in Bornova ilçesinde bir protesto eylemi sırasında meydana gelen ölüm vakasının soruşturulmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35979)

5.- Hakkari Milletvekili Sait Dede'nin, İstanbul'da kaçırıldığı iddia edilen bir kişinin akıbetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35980)

6.- Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Kandıra 1 Nolu F Tipi Ceza İnfaz Kurumunda bulunan bir mahkumun çocuğu ile birlikte kalma talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35981)

7.- Şırnak Milletvekili Hüseyin Kaçmaz'ın, sosyal medya hesabından yaptığı bir paylaşım nedeniyle tutuklanan bir kişiye ve Bakırköy Kadın Kapalı Cezaevinde bulunan tutukluların darp edildiği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35982)

8.- Batman Milletvekili Ayşe Acar Başaran'ın, hakkında uzaklaştırma kararı aldırdığı kişi tarafından öldürülen bir kadına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35983)

9.- Denizli Milletvekili Gülizar Biçer Karaca'nın, Diyarbakır'da çocuklara yönelik yapılan sosyal deneye ait görüntülerin sosyal medyada paylaşılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35984)

10.- Van Milletvekili Murat Sarısaç'ın, Van T Tipi Kadın Kapalı Cezaevinde kalan bir tutuklunun sağlık durumuna ve nakil talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35985)

11.- Hakkari Milletvekili Sait Dede'nin, Hakkari'nin Yüksekova ilçesine bağlı Duranlar köyünde bir kişinin yaşamını yitirdiği olayla ilgili çeşitli iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/35986)

12.- Şırnak Milletvekili Hüseyin Kaçmaz'ın, Sivas Cezaevinde bulunan tutuklulara kötü muamelede bulunulduğu iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35987)

13.- Tunceli Milletvekili Alican Önlü'nün, Elazığ Cezaevinde koronavirüse karşı alınan önlemler ile çeşitli iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/35988)

14.- İstanbul Milletvekili Turan Aydoğan'ın, cezaevlerinde Covid-19'a karşı alınan tedbirlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35989)

15.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Elazığ T Tipi Kapalı Cezaevinde kalan bir kişinin nakil talebinin olumsuz karşılanmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/35990)

16.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Ereğli T Tipi Kapalı Cezaevinde kalan bir kişinin cezaevindeki altyapı sorunlarından dolayı online yapılan sınavlara girememesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35991)

17.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, İskenderun T Tipi Kapalı Cezaevindeki hasta bir mahkumun tedavisine ve infaz erteleme talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35992)

18.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Nevşehir E Tipi Kapalı Cezaevindeki bir mahkumun denetimli serbestlik hükümlerinden yararlanma talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35993)

19.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, eşi de cezaevinde olan bir kişiyle ilgili yargı sürecine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35994)

20.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Keskin T Tipi Kapalı Cezaevindeki bir mahkumun sağlık durumuna ve cezaevinde koronavirüse karşı alınan önlemlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35995)

21.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Keskin T Tipi Kapalı Cezaevindeki bir mahkumun sağlık durumuna ve cezaevinde koronavirüse karşı alınan önlemlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35996)

22.- Adana Milletvekili Kemal Peköz'ün, Adana Kürkçüler F Tipi Kapalı Cezaevinin koşullarına ve mahkumların başlattığı açlık grevine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35997)

23.- Mardin Milletvekili Pero Dundar'ın, Metris Cezaevinde kalan ağır hasta bir tutuklunun tahliye talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/35998)

24.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Keskin T Tipi Kapalı Cezaevindeki bir mahkumun sağlık durumuna ve cezaevinde koronavirüse karşı alınan önlemlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/35999)

25.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Sakarya Ferizli L Tipi Kapalı Cezaevinde kalan bir mahkumun sağlık durumuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/36000)

26.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Menemen T Tipi Kapalı Cezaevinde kalan bir hükümlünün sağlık durumuna ve nakil talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/36001)

27.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Afyonkarahisar T Tipi Kapalı Cezaevinde kalan bir hükümlünün denetimli serbestlik hükümlerinden yararlanma talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/36002)

28.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Antalya L Tipi Kapalı Cezaevinde kalan bir mahkumun sağlık durumuna ve cezaevinde koronavirüse karşı alınan önlemlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/36003)

29.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, bir mahkumun hastanedeki tedavi koşullarına ve sağlık durumuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/36004)

30.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Menemen T Tipi Kapalı Cezaevinde kalan bir mahkumun sağlık durumuna ve cezaevinde koronavirüse karşı alınan önlemlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/36005)

31.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Şırnak T Tipi Kapalı Cezaevinde kalan bir tutuklunun sağlık durumuna ve cezaevinde koronavirüse karşı alınan önlemlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/36006)

32.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, eşlerden her ikisinin de tutuklu olması nedeniyle denetimli serbestlikten yararlandırılma talebine ve sağlık durumları ile cezaevlerinde koronavirüse karşı alınan önlemlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/36007)

33.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Elbistan E Tipi Kapalı Cezaevindeki tüm erkek mahkumların koronavirüse yakalandığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/36008)

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

34.- Adana Milletvekili Ayhan Barut'un, tıbbi cihaz üreten firmaların hastanelerden alacaklarını tahsil edemedikleri iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/36009)

35.- İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekgözegü'nün, maden işçilerinin maaş ve kıdem tazminatı alacaklarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/36010)

36.- İstanbul Milletvekili Dilşat Canbaz Kaya'nın, bir şirketin sendikalı işçiler üzerinde baskı uyguladığı iddiasına ve şirkete dair bazı verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/36011)

37.- İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'nun, Bakanlık merkez binasında görev yapan iş müfettişlerine evden çalışma getirilerek odalarının kapatılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/36012)

38.- Mersin Milletvekili Rıdvan Turan'ın, market işçilerinin Covid-19'dan korunması için alınan önlemlere ve iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin güçlendirilmesi önerisine ilişkin yazılı soru önergesi (7/36013)

39.- Mersin Milletvekili Rıdvan Turan'ın, çeşitli sektörlerde çalışan işçilerin Covid-19'dan korunması için alınan tedbirlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/36014)

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

40.- Bursa Milletvekili Erkan Aydın'ın, Bursa İnegöl Kaymakamlığının kömür dağıttığı yönündeki iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/36015)

41.- Yozgat Milletvekili Ali Keven'in, Yozgat ili ve ilçelerinde TOKİ tarafından yapılan konutların taksit ödemelerinin ertelenmesi önerisine ilişkin yazılı soru önergesi (7/36016)

42.- Hatay Milletvekili Suzan Şahin'in, 2014-2020 yılları arasında Hatay'da ölçülen hava kirliliği değerlerine ve yapılan denetimlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/36017)

43.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Bitlis'te yer alan Nemrut Krater Gölü'ne betonarme yapı inşa edildiği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/36018)

Dışişleri Bakanlığı

44.- Hatay Milletvekili Suzan Şahin'in, pandemi sebebiyle gümrüklerde bekletilen tır şoförlerinin ihtiyaçlarının karşılanmasına ve uluslararası taşımacılık yapan firmaların sorunlarının giderilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/36019)

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

45.- İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay Pekgözegü'nün, maden işçilerinin maaş ve kıdem tazminatı alacaklarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/36020)

46.- Adana Milletvekili Tulay Hatımoğulları Oruç'un, TEDAŞ tarafından bazı illerde yapılacak olan acele kamulaştırma işlemlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/36021)

47.- Şırnak Milletvekili Hasan Özgüneş'in, Şırnak'ın Güçlükonak ilçesine bağlı bazı köylerde yaşanan elektrik kesintilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/36022)

48.- İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'nun, EPDK tarafından kayıp kaçak bedellerinin faturalara yansıtılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/36023)

49.- Hatay Milletvekili Suzan Şahin'in, 3103 sayılı Cumhurbaşkanı Kararına göre Hatay ilinde acele kamulaştırma yapılacak yatırıma ve ilgili alanlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/36024)

Gençlik ve Spor Bakanlığı

50.- Ankara Milletvekili Ali Haydar Hakverdi'nin, burs ve kredi başvurusu sırasında öğrencilere sorulan bazı sorulara ilişkin yazılı soru önergesi (7/36025)

Hazine ve Maliye Bakanlığı

51.- Hatay Milletvekili Suzan Şahin'in, Hatay'da meydana gelen yangından zarar görenlerin kredi borçlarının yeniden yapılandırılması ve ertelenmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/36026)

52.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, 10 yıldır işlem yapılmayan banka hesaplarındaki paraların zamanaşımına uğradıkları gerekçesi ile TMSF'ye devredilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/36027)

53.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, 2021-2023 dönemini kapsayan Orta Vadeli Mali Plana dair çeşitli verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/36028)

İçişleri Bakanlığı

54.- Çanakkale Milletvekili Muharrem Erkek'in, Diyarbakır, Suruç, Ankara ve Taksim'de meydana gelen bombalı saldırılarının şüphelisi olan şahsın yakalanmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/36029)

55.- İstanbul Milletvekili Dilşat Canbaz Kaya'nın, Munzur Üniversitesi öğrencisi bir kadının kaybolması üzerine yürütülen soruşturmaya ilişkin yazılı soru önergesi (7/36030)

56.- İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil Sütlü'nün, İstanbul'da sahnelenmek istenen bir tiyatro oyununun yasaklanmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/36031)

57.- Şırnak Milletvekili Hüseyin Kaçmaz'ın, İstanbul'da bir kişinin kaçırıldığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/36032)

58.- Hakkari Milletvekili Sait Dede'nin, İstanbul'da kaçırıldığı iddia edilen bir kişinin akıbetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/36033)

59.- Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, İstanbul'da kaçırıldığı iddia edilen bir kişinin akıbetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/36034)

60.- İstanbul Milletvekili Dilşat Canbaz Kaya'nın, 25 Ekim 2020 tarihinde İstanbul'un Kadıköy ve Fatih ilçelerinde gerçekleştirilen eylemlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/36035)

61.- Şırnak Milletvekili Hasan Özgüneş'in, bir belediye başkanının tehdit edildiği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/36036)

62.- Van Milletvekili Murat Sarısaç'ın, bazı belediyelere kayyum atanmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/36037)

63.- Şanlıurfa Milletvekili Ayşe Sürücü'nün, Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesinin tamamlayamadığı trambüs projesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/36038)

64.- Antalya Milletvekili Feridun Bahşi'nin, Suriyeli sığınmacıların yaptığı eylem ve gösterilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/36039)

65.- Mersin Milletvekili Rıdvan Turan'ın, Diyarbakır'da bir eve düzenlenen baskınla ilgili iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/36040)

66.- Ağrı Milletvekili Dirayet Dilan Taşdemir'in, İzmir'in Aliağa ilçesindeki pazarcıların yaşadıkları sorunlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/36041)

67.- Tunceli Milletvekili Alican Önlü'nün, Tunceli'de bir kaymakamın karıştığı ölümlü trafik kazasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/36042)

68.- Şırnak Milletvekili Nuran İmir'in, bir kişinin mahkeme kararıyla vatandaşlığa kabul edilmesine rağmen nüfus cüzdanının verilmediği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/36043)

69.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Batman Belediyesinde çalışan temizlik işçilerinin sorunlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/36044)

Kültür ve Turizm Bakanlığı

70.- Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Kariye Müzesi'nin camiye dönüştürülmesine ve Diyanet İşleri Başkanlığına devredilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/36045)

71.- Mersin Milletvekili Rıdvan Turan'ın, pandemi sürecinden olumsuz etkilenen turizm sektörü çalışanlarının bazı haklarının yeniden düzenlenmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/36046)

72.- Mersin Milletvekili Rıdvan Turan'ın, pandemi sürecinden olumsuz etkilenen müzisyenlerin bazı haklarının yeniden düzenlenmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/36047)

73.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Bitlis'te yer alan Nemrut Krater Gölü'ne betonarme yapı inşa edildiği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/36048)

Milli Eğitim Bakanlığı

74.- Gaziantep Milletvekili Mahmut Toğrul'un, Sayıştay'ın Hitit Üniversitesine dair 2019 Yılı Denetim Raporunda yer verdiği bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/36049)

75.- Şırnak Milletvekili Nuran İmir'in, Cizre'de bulunan bazı çalışma salonlarının kapatılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/36050)

76.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, ülkemizde bulunan ve ücret karşılığında tez yazdığı iddia edilen firmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/36051)

77.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Kırşehir'de sığınmacı ailelerin çocuklarına tek okulda eğitim verildiği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/36052)

Milli Savunma Bakanlığı

78.- Hakkari Milletvekili Sait Dede'nin, Hakkari'nin Yüksekova ilçesine bağlı Duranlar köyünde bir kişinin yaşamını yitirdiği olayla ilgili çeşitli iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/36053)

79.- İstanbul Milletvekili Dilşat Canbaz Kaya'nın, Hakkari'nin Yüksekova ilçesinde yaşamını yitiren bir kişiye ve bazı iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/36054)

Sağlık Bakanlığı

80.- Adana Milletvekili Ayhan Barut'un, tıbbi cihaz üreten firmaların hastanelerden alacaklarını tahsil edemedikleri iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/36055)

81.- Muğla Milletvekili Burak Erbay'ın, 11 Mart 2020 tarihinden bu yana yapılan Covid-19 testlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/36056)

82.- Batman Milletvekili Necdet İpekyüz'ün, grip ve zatürre aşılarının temin edilmesine ve söz konusu aşıların uygulanmasında kronik hastalara öncelik verilmediği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/36058)

83.- Hatay Milletvekili Suzan Şahin'in, Hatay ili ve ilçelerinde görülen kanser vakalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/36059)

84.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, beslenme ve diyetetik bölümü mezunu atamalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/36060)

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

85.- İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, Sayıştay'ın İzmir Kalkınma Ajansına dair 2019 Yılı Denetim Raporunda yer verdiği bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/36061)

86.- İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'nun, Bandırma'da yapılması planlanan bir organize sanayi bölgesine ve çevreye olası etkilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/36062)

Tarım ve Orman Bakanlığı

87.- Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un, Tekirdağ'ın bazı ilçelerindeki içme ve kullanma suyu ihtiyacının karşılanmasına yönelik projelere ilişkin yazılı soru önergesi (7/36063)

88.- Mersin Milletvekili Rıdvan Turan'ın, Tarım Kredi Kooperatiflerinin iştiraki olan bir sigorta şirketinin bir futbol takımına sponsor olmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/36064)

89.- Mersin Milletvekili Rıdvan Turan'ın, Tarım Kredi Kooperatifleri iştiraki olan bir şirketin Yozgat ve Kırklareli'nde bulunan çiftlikler arasında hayvan taşıdığı ve ardından Yozgat'taki çiftlikte brusella hastalığının ortaya çıktığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/36065)

90.- Mersin Milletvekili Rıdvan Turan'ın, Tarım Kredi Kooperatifleri iştiraki olan bir şirket tarafından yapılan zirai ilaç satışına dair bazı iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/36066)

91.- Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Ilısu Barajı için yapılan zorunlu kamulaştırmalarla ilgili rüşvet iddialarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/36067)

92.- Konya Milletvekili Fahrettin Yokuş'un, Bakanlık danışmanlarına dair bazı verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/36068)

93.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Hatay ve Trabzon'da çıkan orman yangınlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/36069)

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı

94.- Şırnak Milletvekili Nuran İmir'in, Şırnak'ın Uludere ilçesinde yapılan bir tünele ve yaşanan bir trafik kazasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/36070)

95.- Kocaeli Milletvekili Tahsin Tarhan'ın, Adapazarı-İstanbul arası tren seferlerinin yeniden başlama tarihine ilişkin yazılı soru önergesi (7/36071)

No: 43

7 Aralık 2020 Pazartesi

Milletvekili Teklifleri

1.- Diyarbakır Milletvekili Hişyar Özsoy'un; Devlet Memurları Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/3237) (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.12.2020)

2.- Kırıkkale Milletvekili Halil Öztürk'ün; Yazılım Geliştirme Bölgesi Kanun Teklifi (2/3238) (Plan ve Bütçe ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.12.2020)

3.- Adana Milletvekili İsmail Koncuk'un; Devlet Memurları Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3239) (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.12.2020)

Yazılı Soru Önergesi

1.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, seçim kanunlarında bir değişiklik yapılıp yapılmayacağına ve TBMM Başkanlığında çalışan personel verilerine ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı'ndan yazılı soru önergesi (7/36779) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.11.2020)

7 Aralık 2020 Pazartesi

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 12.03

BAŞKAN: Mustafa ŞENTOP

KÂTİP ÜYELER: Enez KAPLAN (Tekirdağ), Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 24'üncü Birleşimini açıyorum. (x)

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçiyoruz.

Gündemimize göre, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin görüşmelerine başlayacağız.

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkanı Mustafa Şentop'un, 2021 yılı bütçe görüşmelerinin millete ve devlete hayırlara vesile olmasını dilediğine ilişkin konuşması

BAŞKAN – Başlamadan, 2021 yılı bütçe görüşmelerimizin milletimiz ve devletimiz için hayırlı sonuçlara vesile olmasını Cenab-ı Hak'tan niyaz ediyorum.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 230) (xx)

2.- 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/280), 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Olarak Hazırlanan 2019 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile 2019 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 190 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2019 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2019 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/1322) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 231) (xx)

BAŞKAN – Komisyon? Yerinde.

Sayın milletvekilleri, Komisyon Raporları 230 ve 231 sıra sayılarıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

Şimdi, yürütme adına bütçe sunuş konuşmasını yapmak üzere Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Fuat Oktay'a söz vereceğim.

Buyurun Sayın Oktay. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Sayın Başkan, çok değerli milletvekilleri; 2021 yılı merkezî yönetim bütçe görüşmeleri vesilesiyle Gazi Meclisimizin Genel Kurulunda sizlerle birlikte olmaktan duyduğum memnuniyeti özellikle ifade ediyor, Sayın Cumhurbaşkanımız ve şahsım adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

(x) 7/4/2020 tarihli 78'inci Birleşimden itibaren coronavirüs salgını sebebiyle Genel Kurul Salonu'ndaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

(xx) 230, 231 S. Sayılı Basmayazılar ve Ödenek Cetvelleri tutanağa eklidir.

21 Ekimdeki bütçe sunuşumuzun ardından, 27 Ekim-27 Kasım 2020 tarihleri arasında gerçekleşen özverili çalışmalar ve 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi üzerine Plan ve Bütçe Komisyonunda gerçekleştirilen görüşmeler tamamlanmıştır.

2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi, Plan ve Bütçe Komisyonunda otuz sekiz gün süren 20 birleşim sonunda son şeklini almıştır. İki yüz beş saat bütçe mesaisi yapan Plan ve Bütçe Komisyonumuzun mevcut ve önceki başkanlarına, üyelerine, kıymetli milletvekillerimize; ayrıca, süreci birlikte yürüttüğümüz değerli bakanlarımıza, kamu kurumlarımızın değerli temsilcilerine, çalışanlarına sarf ettikleri emek ve yaptıkları her türlü katkı için teşekkürlerimi sunuyorum.

Bütçemizin Meclis Genel Kurulundaki müzakerelerine bugün itibarıyla da başlamış bulunuyoruz. Millî iradenin tecelligâhı olan Türkiye Büyük Millet Meclisinde yaptığımız bütçe görüşmeleri, yürütme erkinin demokratik yollardan denetlenmesine zemin oluşturmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı Kabinesi tarafından yapılacak icraatların yol haritası olan bütçe teklifimiz, milletimize en iyi kamu hizmetlerini en etkin şekilde ulaştırma vizyonumuz yönünde hazırlanmıştır. Yüce Meclisimize sunduğumuz bu bütçe, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin 3'üncü bütçesi olarak, sistemin getirdiği esneklik ve dinamizmin avantajlarını taşımaktadır. Bütçemiz, eğitim, sağlık, adalet ve güvenlik başta olmak üzere, enerjiden tarıma, ulaştırmadan sanayiye, Cumhurbaşkanımız liderliğinde her alanda elde ettiğimiz kazanımları daha da yükseltecek somut ve orta vadeli hedeflerimizin dayanağını oluşturmaktadır. 2021 yılı bütçesinin temel misyonu, Covid-19 salgınına bağlı olarak ortaya çıkan küresel yeniden yapılanma sürecinde Türkiye ekonomisinin sağlam ve öngörülebilir adımlarla ilerlemesini temin etmektir. Bu çerçevede bütçemizin hedefi, yeni normalde ülkemizin küresel ölçekte hak ettiği yeri almasıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye'nin kalkınma sütunlarını oluşturan alanlarda sağlanan ilerleme, Türkiye sevdamızın, büyük bir gayretin ve emeğin sonucudur. Cumhurbaşkanımızın Başbakanlık dönemi de dâhil olmak üzere, hükûmet programlarıyla, kalkınma planlarıyla, konu bazlı strateji belgeleri ve eylem planlarıyla, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçişle birlikte Cumhurbaşkanlığı programı ve yüz seksen günlük ilerleme planlarıyla her bir adım üzerinde titizlikle çalışılmış ve uygulanmıştır. 2023, 2053 ve 2071 gibi gelecek tasavvurlarımız ilmek ilmek örülmüş, hem merkezde hem yerelde vatandaşa dokunan ve Türkiye'yi ilerleten kamu hizmetleri, dev eserler ve sürdürülebilir politikalar hayata geçirilmiştir.

2021 yılı bütçemiz, sağladığımız ilerlemeleri daha da öteye taşıyacak, her bir vatandaşımızın beklentisi, talepleri ve hayalleri doğrultusunda yeni başarı hikâyelerimizin dayanağını oluşturacaktır.

Geçmişteki bütçelerimizde olduğu gibi bu bütçemiz de alın teriyle değer üreten işçilerimizin, ekonomiye bereket katan esnafımızın, iş insanlarımızın, çiftçimizin ve tüm girişimcilerimizin bütçesidir; yaşadığımız salgın döneminde evlerinden, ailelerinden uzak fedakârca çalışan sağlık çalışanlarımızın, evlerini birer sınıfa dönüştüren öğretmenlerimizin, vefa gruplarında büyüklerimizin yardımına koşan Emniyet güçlerimizin bütçesidir; ekonomik belirsizliklere salgının oluşturduğu şoklar eklenmişken "Biz bize yeteriz." diyerek 83 milyon tek yürek kenetlenmiş alicenap milletimizin bütçesidir.

2021 bütçesi, terörü kaynağında kurutmuş, her bir köşesinde huzuru ve güvenliği tesis etmiş Türkiye'nin bütçesidir; yerli, millî imkânlarla geliştirdiği savunma sanayisi ürünleriyle Karabağ'ın kırk dört günde özgürlüğe kavuşmasına en güçlü katkıyı veren, kırk beş günde sıfırdan hastaneler inşa eden, 4'üncü Ulusal Antarktika Bilim Seferi'ni otuz günde tamamlayan Türkiye'nin bütçesidir.

2021 bütçesi, e-devlet -Dijital Türkiye- çalışmalarıyla kamu hizmetlerinde çağ atlayan, TÜRKSAT uydu projeleriyle çıtayı uzaya taşıyan Türkiye'nin bütçesidir.

Bütçemiz, toplumsal hayatta her geçen gün daha da güçlenen kadınlarımız, ülkemizin en önemli zenginliği olan gençlerimiz ve öğrencilerimiz için daha müreffeh yarınları hedeflemektedir.

Salgın şartlarında kamu, özel sektör ve üniversite el birliğiyle on beş günde solunum cihazı üretebilen, ihtiyaç hâlinde, iç talebi karşılamanın yanı sıra tüm dünyaya yardım eli uzatabilen ve aynı anda Doğu Akdeniz'de, Suriye'de, Libya'da hakkaniyet mücadelesini sürdüren Türkiye için zor diye bir şey yoktur, her zaman söylüyoruz, imkânsızsa sadece zaman alır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

İşte, bu bütçemizle, imkânsız görülen atılımları mümkün hâle getirecek, "zor" denilen yatırımları birlik ve berberlik ruhuyla kolaylaştıracak ve hayata geçireceğiz. 2021 bütçemizle ülkemizi hedeflerimiz doğrultusunda daha da büyütmek, geliştirmek ve kalkındırmak için çalışacağız.

Bütçemiz, AK PARTİ hükûmetleri döneminde hazırlanan geçmiş on sekiz bütçe gibi Türkiye'nin başarı hikâyelerine ve muzaffer çıktığı mücadelelere dayanak oluşturacaktır. Önümüzdeki yıl çalışmalarımızda yine vitesi daha da yükseltecek, milletimizle omuz omuza daha nice başarıya hep birlikte yine imza atacağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; performans esaslı program bütçe sistemine göre hazırlamış olduğumuz 2021 yılı merkezî yönetim bütçesi, toplumun ihtiyaç ve beklentilerinin bütçede daha isabetli bir şekilde yer alması, kamu kaynakları ile kamu hizmetleri arasında bağ kurulması ve harcama önceliği geliştirilmesine imkân tanıyan ve kamu mali yönetimini güçlendiren bir yapıya sahiptir. Performans esaslı program bütçeye geçilmesiyle bütçenin girdilerden ziyade çıktı ve sonuç odaklı bir yaklaşımla hazırlanması, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi, ayrıca bütçenin daha sade ve anlaşılır hâle gelmesi sağlanmıştır.

Bütçemiz, Yeni Ekonomi Programı hedefleriyle uyumlu olarak hem yatırım ve istihdamın artırılmasını hem de enflasyon ve cari açığın azaltılmasını amaçlayan, ayrıca Covid-19 salgınıyla mücadelemizi destekleyecek nitelikte işlevsel bir bütçedir.

Bütçenin bütününe ilişkin konuşmam, dünya ekonomisindeki gelişmeler, Türkiye ekonomisindeki gelişmeler, kamu maliyesindeki kazanımlarımız, Covid-19 salgınına yönelik ekonomik tedbirler, gelir politikaları ve uygulamaları, bütçe gelişmeleri ve öngörüleri kapsamında, 2019 yılı merkezî yönetim kesin hesabı, 2020 yılı merkezî yönetim bütçe gerçekleşmeleri, 2021 yılı merkezî yönetim bütçesi bölümlerinden oluşacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tüm dünyayı etkisi altına alan coronavirüs salgını sebebiyle belirsizliğin üst seviyede olduğu zor bir süreçten geçmekteyiz. Salgın, toplumları birçok yönden derinden etkilerken küresel ekonomide yakın tarihin en ciddi ekonomik şoku yaşanmaktadır. Gerek üretim gerekse tüketimin aynı anda düştüğü bu süreçte, dünyada milyonlarca kişi işsiz kalmış ve alınan tüm önlemlere rağmen ortaya çıkan tahribat da hâlâ sürmektedir.

Uluslararası Para Fonunun ekim ayı küresel ekonomik görünüm raporuna göre, dünya ekonomisinin bu yıl yüzde 4,4 oranında daralması beklenmektedir. Bu oran, 2009 küresel krizinden bu yana dünya ekonomisindeki en derin daralma olarak dikkat çekmektedir.

Bütçemizi Covid-19 salgınının küresel anlamda ekonomik ve sosyal hayatı olumsuz etkilediği, risklerin ve belirsizliklerin sürdüğü bu zorlu ortamda hazırladık. 2019 yılında Amerika Birleşik Devletleri ve Çin arasındaki ticaret savaşları, avro bölgesinde genele yaygın zayıf performans, Brexit'e ilişkin belirsizlikler, Çin'deki sıkı kredi politikalarıyla azalan yatırımlar, Amerika başta olmak üzere gelişmiş ülkelerdeki parasal normalleşme ve azalan küresel talep ve güven, küresel büyüme ve ticaret hacminin yavaşlamasına sebep olmuştur.

2020 yılında -hâlihazırda yavaşlayan bir küresel ekonomiyle girilirken bu yıla- ortaya çıkan Covid-19 salgınına karşı alınan önlemler ve kısıtlama tedbirleri neticesinde hem üretimde hem de talepte küresel ölçekte tarihî gerilemeler kaydedilmiştir.

Salgının etkileriyle 2020 yılının ikinci çeyreğinde ekonomilerde kayda değer biçimde küçülmeler gözlemlenmiş, büyük istihdam kayıpları yaşanmıştır. Bu dönemde sanayi üretimi ve ticaret hacmi sert bir biçimde gerilemiş, perakende satışlarda düşüş gözlenmiştir.

Salgının hızla yayılması, Amerika Birleşik Devletleri, İtalya, İspanya, İngiltere gibi büyük ekonomilerin de arasında olduğu birçok ülkenin sağlık sistemleri üzerinde yıkıcı etkiler bırakırken başta hizmetler sektörü olmak üzere ekonominin önemli alanlarında ciddi hasarlara neden olmuştur. Özellikle turizm ve ulaştırma sektörleri bu süreçte ağır darbe almıştır. Yine bu süreçte sermaye akımları gelişmekte olan ülkeler aleyhine bozulurken bahse konu ülke para birimleri değer kaybetmiştir.

Uluslararası Para Fonunun ekim ayı raporuna göre, gelişmiş ekonomilerde ekonomik daralmanın bu yıl yüzde 5,8 oranında olması ve 2021 yılında ise iktisadi faaliyette tekrar toparlanma yaşanmasıyla yüzde 3,9 oranında büyüme kaydedilmesi beklenmektedir. 2019 yılında yüzde 3,7 oranında büyüyen gelişmekte olan ekonomilerin salgın kaynaklı olarak 2020 yılında yüzde 3,3 küçülmesi öngörülmektedir. Söz konusu ülke grubunun büyümesinin 2021 yılında tekrar yüzde 6 seviyesine çıkacağı düşünülmektedir.

Salgından olumsuz etkilenen kesimleri desteklemek amacıyla hayata geçirilen tedbir ve mali destek paketleri ile ülkelerin normalleşme adımlarının etkisiyle 2020 yılının Mayıs ayından itibaren küresel ekonomik aktivitede bir miktar toparlanma gerçekleşmesine rağmen aşağı yönlü riskler varlığını korumaktadır. Hâlihazırda aşılama çalışmalarının henüz başlangıç döneminde olması, ülkelerin uyguladığı genişletici para ve maliye politikaları, iktisadi faaliyetteki toparlanma ve baz etkisiyle birlikte 2021 yılında küresel büyümenin yüzde 5,2 oranında gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2019 yılında işsizlik oranı küresel düzeyde yüzde 5,4 olarak gerçekleşmiştir. Salgının istihdam üzerindeki olumsuz etkilerini sınırlandırmak amacıyla hükûmetler tarafından tedbir paketleri hayata geçirilmiş olsa da işsizlik oranlarında küresel ölçekte kayda değer artışlar gözlemlenmiştir. Söz konusu istihdam kayıpları özellikle hizmetler sektöründe yoğun olarak hissedilmiştir. Zayıf küresel faaliyetin arz kapasitelerindeki kalıcı hasarlara, üretken sermaye kaybına ve doğal işsizlik oranında uzun süreli artışa yol açabileceği değerlendirilmektedir.

2019 yılında gelişmiş ekonomilerde yüzde 1,4 olarak gerçekleşen yıllık ortalama enflasyonun 2020 yılında yüzde 0,8 oranında gerçekleşmesi tahmin edilmektedir. 2019 yılında yüzde 5,1 seviyesindeki gelişmekte olan ekonomilerin enflasyon oranının ise 2020 yılında yüzde 5 olarak gerçekleşmesi öngörülmektedir.

Brent petrol fiyatları 2020 yılına varil başına 70 dolar seviyesinde başlamasına rağmen oldukça düşük seviyelere geriledikten sonra 40-50 dolar bandına yerleşmiştir. Önümüzdeki dönemde petrol fiyatlarının belirli bir süre daha bu seviyelerde kalması öngörülmektedir.

Salgın nedeniyle vergi gelirlerindeki düşük seyir ile yine başta sağlık harcamaları ve geniş çaplı mali destek paketleri nedeniyle gider artışları kamu maliyesi üzerindeki baskıyı artırmıştır. Bu kapsamda dünya genelinde artış eğilimine giren borç stoku da kamu maliyesinin sürdürülebilirliğini tehdit etmeye başlamıştır.

Gelinen bu noktada, önümüzdeki dönemde salgının seyri, başta turizm gelirleri olmak üzere hizmet gelirlerinin ne zaman toparlanacağının net olarak tahmin edilememesi, tedarik zincirlerinin bozulması, emtia fiyatlarındaki dalgalanmalar ve jeopolitik gerginlikler küresel ekonominin temel risk kaynaklarını oluşturmaktadır. Buna karşın, aşı ve tedavi çalışmalarında sona yaklaşılmış olması ve genişlemeci mali tedbirlerin 2021 yılına uzatılmasının küresel düzeyde riskleri azaltabilecek unsurlar olduğu düşünülmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Türkiye ekonomisi, dengelenme sürecinin ardından, 2019'un son çeyreğindeki yüzde 6,4 oranında güçlü bir büyüme performansının etkisiyle yılın tamamında yüzde 0,9 oranında büyüyerek küresel kriz sonrasındaki kesintisiz yıllık büyüme eğilimini sürdürmüştür.

2020 yılının ilk çeyreğinde birçok ülkeden pozitif ayrışarak yüzde 4,5 oranında büyüme kaydedilmesine karşın, salgının tüketici davranışı üzerindeki etkileri ve salgının yayılmasına engel olmak için alınan önlemlerin ekonomik faaliyeti sınırlandırması, ayrıca salgına bağlı olarak dış talepteki daralma sonucunda net mal ve hizmet ihracatındaki gerileme nedeniyle yılın ikinci çeyreğinde Türkiye ekonomisi yüzde 9,9 oranında daralmıştır.

Haziran ayından itibaren vaka sayılarındaki düşüşle birlikte salgın çerçevesinde getirilen kısıtlamalar hafifletilmiş, üçüncü çeyrek itibarıyla ekonomi hızlı bir toparlanma sürecine girmiştir. Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış gayrisafi yurt içi hasıla yılın üçüncü çeyreğinde ikinci çeyreğe göre yüzde 15,6 oranında artarak güçlü toparlanmayı teyit etmiştir. Finansal şartlardaki iyileşmenin iç talebe destek vermesiyle üçüncü çeyrekte Türkiye ekonomisi yüzde 6,7 oranında büyüme kaydetmeyi başarmıştır.

Tekrar uygulamaya konulan salgın kısıtlamalarına rağmen 2020 yılını pozitif bir büyümeyle kapatmayı öngörüyoruz. Ekim ve kasım ayına ilişkin ilk öncü göstergeler de bu beklentimizi doğrular niteliktedir.

2021 yılında büyümenin yurt içi ve yurt dışı talep arasında dengeli bir görünüm sergilemesini ve ekonomimizin yüzde 5,8 oranında büyümesini hedefliyoruz. Bu büyüme sürecini makroekonomik istikrarı koruma ve enflasyonla mücadele çabalarımızla çelişmeyecek şekilde kurguluyoruz ve bu sürecin her aşamasını da titizlikle takip edeceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2021 yılında hedeflenen yüzde 5,8'lik büyümeyle birlikte iktisadi faaliyetteki hızlı toparlanma ve bunun sonucunda iş gücüne katılım ve istihdam oranlarında iyileşme kaydedilmesini de öngörmekteyiz.

İstihdama yönelik olarak iktisadi güven ortamının güçlenmesi sonucunda, ertelenmiş yatırımların hayata geçirilmesi ve üretimdeki artışla birlikte istihdam teşvikleri etkili bir biçimde uygulanmaya devam edilecektir. Bunun yanı sıra, beceri envanterinin çıkarılması, iş-beceri uyumunun artırılması, mesleki eğitim programlarının beceri temelli olarak güncellenmesi, dijitalleşmeye uyumun hızlandırılması, etkin kariyer danışmanlığı ve aktif iş gücü programlarının hedef odaklı uygulanması gibi iş gücü piyasasına yönelik yapısal adımları da atıyor olacağız. Bu çerçevede, 2021 yılında 2020 yılına göre istihdamın 1 milyon 598 bin kişi artması ve işsizlik oranının yüzde 12,9'a gerilemesi beklenmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2019yılında gıda fiyatlarındaki olumlu seyir, ılımlı talep şartları, enflasyon beklentilerinde iyileşme ve maliyet baskılarının ortadan kalkmasıyla birlikte TÜFE yıllık artış hızı ivme kaybederek yüzde 11,8 seviyesine gerilemiştir. 2020 yılında ise kurlardaki hareketler ve gıda fiyatlarındaki görece yüksek seyir TÜFE yıllık artış hızındaki ivme kaybını ortadan kaldırmış ve yıllık tüketici enflasyonu kasım ayında yüzde 14 oranında -yıllık itibarıyla- gerçekleşmiştir.

Son dönemde gerek toplumun farklı kesimleriyle yapılan geniş katılımlı istişarelerin sonucu olarak geliştirilmekte olan gerekse Yeni Ekonomi Programı'nda öngörülen politikaların hayata geçirilmesiyle enflasyonun kalıcı olarak düşük ve tek haneli seviyelere indirilmesi temel hedeflerimizdendir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; "küresel gelişmeler" bölümünde değindiğim üzere, Covid-19 salgını küresel ekonomi üzerinde ciddi baskılayıcı bir unsur olmuş, küresel ticaret hacminde büyük oranlarda daralma yaşanmıştır. Özellikle en büyük ihracat pazarımız olan Avrupa ülkelerinde ekonomik aktivitedeki yavaşlama dış talebi olumsuz etkilemiştir.

2019 yılında 180,8 milyar dolara yükselen yıllık ihracatta 2020 yılında YEP hedeflerini yakalayacağımızı, hatta üzerine çıkacağımızı öngörmekteyiz. 2021 yılı ihracat hedefimiz ise 184 milyar dolardır.

Tasarım ve yüksek teknoloji alanında Türkiye'nin elde ettiği gelişmelerin henüz ihracatımıza istenilen düzeyde yansımadığını da görüyoruz. Bu bilinçle, önümüzdeki dönemde yüksek katma değerli ürün ihracatımızın artılmasına dönük çalışmalarımızı yoğunlaştırıyor olacağız.

Türkiye, Covid-19 sonrası süreçte küresel ticaretteki ve tedarik zincirlerindeki değişimlere yeni nesil uygulamalarla uyum sağlayarak küresel ticarette önemli bir aktör olmaya devam edecektir.

Küresel turizmin durma noktasına gelmesi sonucunda salgın öncesi dönemde yıllıklandırılmış olarak 30 milyar doları aşan seyahat gelirlerimizin 2020 yılında keskin bir düşüşle 10 milyar dolar seviyelerinde gerçekleşeceğini öngörüyoruz. 2021 yılında ise salgının etkisinin hafiflemesiyle turizmdeki toparlanma sonucunda seyahat gelirlerinin artacağını değerIendiriyoruz.

Covid-19'un küresel ekonomideki yarattığı tahribatın kademeli bir şekilde azalması sonucunda gelişmekte olan ülkelere yönelik sermaye akımlarının artması, risk primlerindeki düşüş ve kaliteli sermaye girişleri için ortamın elverişli hâle gelmesi dış finansmanın temel belirleyicisi olacaktır. Bu kapsamda cari işlemler açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranının 2021 yılında yüzde 1,9 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; küresel finansal piyasaları olumsuz etkileyen salgın sürecinin ülkemizde daha hafif atlatılabilmesi amacıyla erken dönemlerde alınan önlemler, salgının olumsuz etkilerini en aza indirmiş, bankacılık sektörümüzün sağlıklı bir şekilde çalışmaya devam etmesini sağlamıştır. Nitekim, yayımlanan göstergeler, bankalarımızın sağlamlığını teyit eder niteliktedir. Eylül 2020 itibarıyla Türk bankacılık sektörünün ortalama sermaye yeterliliği oranı yüzde 19,4 ve çekirdek sermaye yeterliliği oranı yüzde 14,8'le oldukça yüksek bir seviyede gerçekleşmiştir. Aynı zamanda sektörün likidite, yabancı para pozisyonu ve kaldıraç oranı gibi göstergeleri de uluslararası standartların öngördüğü asgari düzeylerin oldukça üzerinde, yüksek seviyelerde bulunmaktadır. Bankalarımızın Eylül 2020 itibarıyla öz kaynak kârlılığı yüzde 12,3, aktif kârlılığı ise yüzde 1,2 olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu oranlar, sektörün güçlü finansal yapısını işaret etmektedir.

2020 yılı içinde bankaların yanında, reel sektör kuruluşlarımızın finansman kaynaklarına erişimi için de yine gereken tedbirler alınmış ve bankaların, kredi kanallarını açık tutması sağlanmıştır. Bu yaklaşımla, salgın sürecinde ekonominin çarklarının dönmesi ve işsizlik artışının engellenmesi amacına kamu bankalarımız öncülüğünde ulaşılmıştır. Kredi piyasalarının kullanılarak reel sektörün desteklenmesi uygulaması, sadece ülkemize özgü bir durum değildir. Olağanüstü şartlar nedeniyle, gelişmiş ve gelişmekte olan çok sayıda ülke, ticari kuruluşların ve tüketicilerin korunması amacıyla kredi kullandırmaya dönük düzenleme esneklikleri veya kredi destek paketleri gibi tedbirler uygulamıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; salgının zirve yaptığı dönemde kamu bankaları öncülüğünde gerçekleştirilen kredi genişlemesinin, firmalarımızın faaliyetlerine devam edebilmesi ve bu kuruluşlardaki istihdamın sürdürülebilmesi için hayati bir önem arz ettiğine dikkatlerinizi çekmek istiyorum.

Salgın sürecinde, kamu sermayeli bankalarımız, elbette varlık nedenleri olan işlevlerini icra etmişler; bu zor günlerde çiftçimizin, esnafımızın, KOBİ'lerimizin ve yatırımcımızın, kısaca reel sektörün yanında olmuşlardır lakin bunu yaparken asla temel bankacılık uygulama ve prensiplerinden sapmamışlardır. Bunun en somut kanıtı da kamu sermayeli bankalarımızın, başta sermaye yeterlilik rasyosu olmak üzere, genel kabul görmüş bankacılık standartlarına gösterdiği güçlü uyumdur. Malumunuz, BDDK tarafından istenen minimum sermaye yeterlilik rasyosu yüzde 12'dir. Üç büyük kamu bankamız ise 2020 yılı Eylül ayı itibarıyla bu oranın çok üzerinde, yüzde 15 ile 18 arasında değişen sermaye yeterlilik rasyosu oranlarına sahiptir.

Bir diğer önemli gösterge olan takibe dönüşen krediler oranında ise bankacılık sektör ortalaması yüzde 4,1 iken, üç kamu bankamızda bu oran yüzde 2,10 ile yüzde 3,73 arasında değişmektedir. Diğer ülkelerdeki takibe dönüşen krediler oranlarına baktığımızda Türkiye'nin çok üzerinde olduğunu görmekteyiz. Örneğin, İtalya'da yüzde 6,1; Hindistan'da yüzde 9,2; Rusya'da yüzde 9,3; Yunanistan'da ise bu oran yüzde 31,3'tür. Ayrıca, bu süreçte kamu bankalarımızın reel sektöre verdikleri güçlü desteğin yanında kârlılık oranlarını da korudukları görülmektedir.

Bu veriler göstermektedir ki kamu sermayeli bankalarımız, bu zor günlerde milletin yanında durarak temel işlevlerini icra etmiş ancak bunu yaparken asla bankacılığın temel prensiplerinden kopmamıştır. Elbette, bu süreçte sermayedar kamu kurumları olan Türkiye Varlık Fonu ile Hazine ve Maliye Bakanlığı, kamu bankalarının arkasında durmuş ve pay sahipliği sınırları içinde gerekli desteği sunmuştur. Bu da gayet doğal ve istenen bir durum olup bankacılık sistemine bakışımızdaki rasyonel duruşun bir tezahürü olarak değerIendirilmelidir.

Ülkemizde yıllardır özel sermayeli bankalar hangi uygulama, düzenleme ve standarda tabi ise kamu sermayeli bankalarımız da bunlara tabi olmuştur. Uluslararası uygulamaları yakinen takip eden BDDK'nin her türlü düzenleme ve denetimine sermayelerinden bağımsız olarak kamu bankalarımız da tabidir, üstüne bu kuruluşlarımız bir de Sayıştay denetiminden geçirilmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konuşmamın bu bölümünde kamu maliyesine yönelik bugüne kadar elde ettiğimiz kazanımlardan bahsetmek istiyorum.

Hükûmetlerimiz döneminde kararlılıkla sürdürdüğümüz mali disiplin ve basiretli politikalar sayesinde bütçe açığını ve kamu borç stokunu risk unsuru olmaktan çıkardık. 2002 yılında yüzde 11,5 seviyesindeki merkezî yönetim bütçe açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranı, 2019 yılı itibarıyla yüzde 2,9'a gerilemiştir. Bu oranın, birçok gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeye kıyasla düşük olduğu görülmektedir. Benzer biçimde, 2002 yılında yüzde 71,5 seviyesindeki AB tanımlı genel yönetim borç stokunun gayrisafi yurt içi hasılaya oranı, 2020 yılı ikinci çeyrek itibarıyla yüzde 39,4 olarak gerçekleşmiştir. Bu oran, AB üyesi ülkelerle kıyaslandığında yine oldukça düşük seviyededir.

Açıklanan son verilere göre, AB üyesi ülkelerde borç stokunun gayrisafi yurt içi hasılaya oranı yüzde 87,8'dir. Aynı zamanda, geçtiğimiz on sekiz yılda borç stokunun kur, faiz ve likidite risklerine karşı duyarlılığı önemli ölçüde azaltılmıştır. Bu kapsamda, TL faiz seviyesindeki 5 puanlık artış, TL'nin yüzde 5 değer kaybı ve gayrisafi yurt içi hasıla büyümesindeki 2 puanlık azalış senaryoları karşısında borç stokunun gayrisafi yurt içi hasılaya oranının duyarlılığı, 2020 yılı itibarıyla 2002 yılına göre, sırasıyla 0,5; 1 ve 0,5 puan iyileşmiştir.

Kamu maliyesinde en önemli kazanımlardan biri de kamu-özel iş birliği (KÖİ) modelidir. Bu modelle başta büyük ölçekli ve imza projelerimiz olan otoyol, köprü, tünel, havalimanı gibi altyapı yatırımlarının ve salgın döneminde önemi bir kez daha anlaşılan şehir hastaneleri gibi sağlık hizmeti sunumunda artan yatırım ihtiyaçlarının, kamu maliyesine yükünü azaltmış bulunuyoruz.

AK PARTİ hükûmetleri döneminde tamamlanan kamu yatırımlarının yaklaşık yüzde 10'u, KÖİ modeliyle hayata geçirilmiştir. Bu yatırımlarla inşa edilen tesisler, sözleşme süreleri sonunda kamuya devredilecektir, hatta bunların yeniden işletme hakkı devriyle gelir getirmesi de sağlanacaktır. Ayrıca, bu yatırımları, sözleşme süresi bittiğinde tercih edilirse şayet, devletimiz de işletebilecektir.

Bütçemizi gereğinden fazla zorlamadan, kamuya ilave borç yükü doğurmadan, ayrıca muadilleriyle karşılaştırıldığında daha kısa süre zarfında birçok büyük yatırımı aynı anda gerçekleştiriyoruz. Örnek olarak, üç buçuk yıl gibi rekor bir sürede tamamlanan İstanbul Havalimanı'nın üçte 1'i büyüklüğünde olmasına rağmen, yeni Berlin Havalimanı on dört yılda ancak tamamlanabilmiştir.

İstanbul Havalimanı'nın yatırım tutarı 10 milyar avrodur. Bu yatırım, görevli şirket tarafından gerçekleştirilerek havalimanı inşa edilmiş ve ilk fazı hizmete açılmıştır. Projede 2019 yılında garanti ödemesi yapılmamış; aksine, hasılat payı ve kira bedeli, Devlet Hava Meydanları İşletmesine ödenmiştir. İşletme süresi boyunca tahsil edeceğimiz kiraların toplam değeri 22 milyar avrodur. 2020 yılında Covid salgını nedeniyle uluslararası ve ulusal uçak seyahatleri tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de azalmış olduğundan ortalama yıllık kira bedelinin çok çok altında bir garanti ödemesi veya mahsuplaşması gündeme gelebilecektir. Bu durum, salgın dönemine özgü olup hava trafiğinin normale dönmesiyle birlikte Devlet Hava Meydanları İşletmesi, garanti ödemesi yapmayacağı gibi kira ile birlikte hasılat payı almaya da devam edecektir. Özetle, İstanbul Havalimanı'nda salgın dönemi hariç hazinemizden herhangi bir ödeme yapılmaksızın devletimiz, 10 milyar avro yatırım tutarına sahip bir havalimanına bedelsiz sahip olacak, üstüne 22 milyar avro gelir tahsil etmiş olacaktır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Ayrıca, yine KÖİ yöntemiyle üç yıl kadar kısa bir süre içerisinde tamamladığımız 13 şehir hastanesiyle toplam yatak kapasitemizin dörtte 1'i olan 17.856 adet nitelikli hasta yatağını ülkemize kazandırdık. Asya ile Avrupa'yı, Boğaz'ın altından birbirine bağlayan, dünya çapında Yılın Projesi, En İyi Proje Finansmanı, En İyi Çevresel ve Sosyal Uygulama, En Yenilikçi Proje ve Global Başarı dâhil toplamda 12 uluslararası ödüle sahip Avrasya Tüneli'ni de ülkemize yine KÖİ modeliyle dört yılda kazandırdık. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Tüm kamu-özel iş birliği projeleri, sözleşme dönemi sonunda yenileme yatırımları yapılmış olarak altyapısı ve üstyapısıyla çalışır vaziyette devletimize devredilecektir. KÖİ modeliyle, klasik finansman yöntemiyle ancak on beş-yirmi yılda milletimizin hizmetine sunulabilecek büyük eserleri, dört-beş yıl gibi kısa sürelerde hizmete hazır hâle getirerek gelecek nesillerimize miras bırakıyoruz. Ülkemize, yüz yılda bir gerçekleşen Covid salgını gibi felaketlerle mücadele kapasitesi kazandırıyor, yıllarca kullanılacak, zaman ve maliyet tasarrufu sağlayacak dünya standartlarında havalimanlarını, köprüleri, tünelleri, yolları, hastaneleri miras bırakıyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; AK PARTİ hükûmetlerinin sürdürdüğü ihtiyatlı maliye politikalarıyla kamu maliyesinde bugüne kadar elde ettiğimiz kazanımlar sayesinde oluşan mali alan, Covid-19 salgınının oluşturduğu belirsizlik ortamında ekonomimize can suyu olmuştur. Bu çerçevede, salgının ilk günlerinde harekete geçerek Ekonomik İstikrar Kalkanı Paketi'ni oluşturduk ve uygulamaya başladık. Vergi ve sosyal güvenlik prim yükümlülüklerini erteleyerek işletmelerimizi destekledik. Bu kapsamda 29,4 milyar lira vergi ödemesini ve 40 milyar lira sosyal güvenlik prim ödemesini erteledik. Ayrıca, 15 milyar lira tutarında vergi indirimi sağladık. Böylece, Covid-19 salgını dönemine özel olarak yapılan harcamalar, ertelenen gelirler ve indirimlerle birlikte oluşan finansman maliyeti de dâhil edildiğinde bütçeden toplam 59 milyar lira kaynak ayırdık. Sosyal Destek Programı kapsamında 6,3 milyar lira, kısa çalışma ödeneği kapsamında 21,8 milyar lira, nakdi ücret desteği kapsamında 5,1 milyar lira ve işsizlik ödemesi kapsamında 4,2 milyar lira ödeme yaparak 1,7 milyar lira normalleşme desteği verdik. Bütçeden yapılan harcamalara ilave olarak Kredi Garanti Fonu'nun limitini artırarak teminat sıkıntısı yaşayan işletmelerin finansmana erişimini sağladık. Vatandaşlara, esnaf ve firmalara hazine destekli Kredi Garanti Fonu'yla 326,5 milyar liralık kredi paketleri oluşturduk ve bu kapsamda, Kasım 2020 itibarıyla toplamda 267,8 milyar lira kredi ödemesi yaptık.

Salgının istihdam üzerindeki etkilerini en aza indirebilmek amacıyla çalışma ve sosyal yaşama ilişkin olarak Covid-19 döneminde, çalışanlara sözleşme feshi yasağı getirdik. Bu kapsamda, kısa çalışma ödeneği ve işsizlik sigortası şartlarından yararlanamayıp ücretsiz izne çıkarılanlar için nakdi ücret desteği verilmesini sağladık. Diğer yandan, İstihdam Kalkanı Paketi kapsamında, Covid-19 salgını sonrası ekonomik toparlanmayı desteklemek amaçlı hızlı işe dönüş teşviki, istihdama dönüş teşviki ve artı istihdam teşvikini getirdik.

Salgından en çok etkilenen sektörlerden turizm sektörünü desteklemek için ise turizm işletmelerine yönelik kredi programları, yapılan rezervasyon iptalleri için idari para cezalarının alınmaması, kira ödemelerinin ertelenmesi düzenlemelerini ve Güvenli Turizm Sertifikasyon Programı'nı uygulamaya koyduk.

2020 yılı Kasım ayı itibarıyla Covid-19 salgını kapsamında ekonomiyi desteklemek amacıyla atılan adımların büyüklüğü 562 milyar liraya ulaşmıştır, 562 milyar!

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konuşmamın bu bölümünde gelir politikaları ve uygulamaları hakkında yine kısaca bilgilendirme yapmak istiyorum.

Gelir politikalarımızı ekonomimizin hedef ve öncelikleri doğrultusunda sürdürülebilir büyümeyi desteklemek, kamu harcamalarını istikrarlı ve sağlıklı biçimde finanse etmek, gelir adaletini sağlamak, yurt içi tasarruflara katkı yapmak ve fiyat istikrarını desteklemek üzere oluşturuyoruz.

Geçtiğimiz ay yasalaşan 7256 sayılı Kanun'la vergi ve sosyal güvenlik prim borçlarının yeniden yapılandırılmasına imkân tanınmıştır. Mükelleflerimizin bu imkânı kullanarak borçlarını yapılandırmaları ve yapılandırılan tutarlara ilişkin ödemeleri, zamanında yapmaları önem arz etmektedir.

Ayrıca yurt içi ve yurt dışı bazı varlıkların -para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları ile taşınmazların- 30 Haziran 2021 tarihine kadar millî ekonomiye kazandırılması durumunda vergi alınmayacak ve vergi incelemesi yapılmayacaktır. Bu kapsamda vatandaşların, varlıklarını ülke ekonomisine kazandırmalarını bekliyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kayıt dışı ekonomiyle mücadeleye kararlı bir şekilde devam edecek, vergi kayıp ve kaçağıyla mücadelede bilgi iletişim teknolojilerinin kullanımını yaygınlaştırmaya devam edeceğiz. Kayıt dışı ekonomiyle yine, elektronik ortamda yapılan ticari faaliyetlerin ve sosyal medya kullanılarak kazanılan gelirlerin vergilendirilmesine yönelik düzenlemeleri gözden geçireceğiz. Vergiye gönüllü uyumun ve iş yapma kolaylığının artırılmasına yönelik olarak vergi beyannamelerini gözden geçirecek, mükelleflerin ve meslek mensuplarının görüşleri doğrultusunda sadeleştirmeyi sürdüreceğiz. Vergi bilincini artırmaya, mükelleflerin hakları ve yükümlülükleri ile vergi uygulamaları konularında etkin bilgilendirilmeleri yoluyla gönüllü uyumların artırılmasına yönelik olarak çalışmaları da ilerletiyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yine konuşmamın bu bölümünde 2019 yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'ne ilişkin bazı büyüklükleri sizlerle paylaşmak istiyorum: 2019 yılında bütçe giderleri 1 trilyon 27 milyon, bütçe gelirleri 870 milyar 280 milyon, bütçe açığı 124 milyar 747 milyon, faiz dışı açık 24 milyar 808 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

2019 yılı merkezî yönetim bütçe tahmini ve yıl sonu gerçekleşmelerine bakılacak olursa, 2019 yılı bütçe giderleri, başta bütçe başlangıç tahminine göre, yüzde 4 oranında, yıl sonu gerçekleşme tahminine göre, yüzde 0,8 oranında artmıştır. Buna karşın, gelirlerimiz bütçe başlangıç tahminine göre yüzde 0,6 oranında azalış, yıl sonu gerçekleşme tahminine göre yüzde 0,9 oranında artış göstermiştir. 2019 yılında 124,7 milyar lira olarak gerçekleşen merkezî yönetim bütçe açığı, başlangıçta öngörülen açığın 44,1 milyar lira üzerinde, yıl sonu gerçekleşme tahmininin ise 255 milyon lira altındadır.

Sayıştay Başkanlığının Meclisimize sunmuş olduğu 2019 hesap yılına ilişkin raporlar, Plan ve Bütçe Komisyonumuzda değerlendirilmiştir. Hükûmetimizin önem verdiği hesap verebilirlik ve mali saydamlık ilkeleri çerçevesinde, raporlarda tespit edilen hususlarla ilgili kurumlarımızca gerekli çalışmalar titizlikle yapılmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2020 yılı merkezî yönetim bütçe gelişmelerine ilişkin yıl sonu beklentimiz şu şekildedir: 2020 yılında merkezî yönetim bütçe giderlerinin 1 trilyon 212,3 milyar, merkezî yönetim bütçe gelirlerinin 973 milyar 129 milyon, bütçe açığının 239 milyar 168 milyon, faiz dışı açığın 101 milyar 768 milyon TL olarak gerçekleşeceğini tahmin ediyoruz. 2020 yılı yıl sonu bütçe açığının 239,2 milyar lirayla bütçe başlangıç hedefinin 100,3 milyar lira üzerinde gerçekleşeceğini tahmin ediyoruz. Bu açığın millî gelire oranının ise yüzde 4,9 olacağını öngörüyoruz.

Bütçe giderlerinin detaylarına bakacak olursak, 2020 yılında personel giderlerinin 291 milyar, sosyal güvenlik kurumlarınca devlet primi giderlerinin 48,5 milyar, mal ve hizmet alım giderlerinin 105,7 milyar, cari transferlerin 500,2 milyar, sermaye giderlerinin 86,7 milyar, sermaye transferlerinin 10,9 milyar, borç verme giderlerinin 31,9 milyar, faiz giderlerinin 137,4 milyar TL olarak gerçekleşmesini öngörüyoruz. 2020 yılında vergi gelirlerinin yaklaşık 790,7 milyar lira, vergi dışı gelirlerin ise yaklaşık 182,4 milyar lira olacağını bekliyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konuşmamın bu bölümünde 2021 Yılı Merkezî Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi hakkında bazı bilgiler vermek istiyorum. 2021 yılı bütçemizde bütçe giderleri 1 trilyon 346,1 milyar, faiz hariç giderler 1 trilyon 166,6 milyar, bütçe gelirleri 1 trilyon 101,1 milyar, vergi gelirleri 922,7 milyar, bütçe açığı 245 milyar TL olarak öngörülmektedir. 2021 yılı bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre dağılımı ise personel giderleri 326,6 milyar, sosyal güvenlik kurumlarınca devlet primi giderleri 54,5 milyar, mal ve hizmet alım giderleri 89,1 milyar, cari transferler 536 milyar, sermaye giderleri 103,7 milyar, sermaye transferleri 8,8 milyar, borç verme giderleri 38 milyar, yedek ödenekler 9,9 milyar, faiz giderleri 179,5 milyar TL'dir. 2021 yılında merkezî yönetim bütçe gelirlerinin 2020 yılı gerçekleşme tahminine göre yüzde 13,2 artışla 1 trilyon 101,1 milyar lira, vergi gelirlerinin yüzde 16,7 oranında artarak 922 milyar 744 milyon lira, vergi dışı gelirlerin ise 178,402 milyon liraya ulaşacağı tahmin edilmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2021 yılı bütçesinin temel amacı, ekonomik dengeleme çerçevesinde elde edilen kazanımların korunması ve geliştirilmesi, üretim ve verimlilik odaklı sürdürülebilir büyüme ile adaletli paylaşımın kalıcı olarak tesisi ve Covid-19 salgınının ekonomi üzerindeki olumsuz etkilerinin giderilmesidir. 2021 yılı bütçesi de önceki yıllarda olduğu gibi bir hizmet bütçesi olacaktır. Bütçedeki kaynaklarımız büyük ölçüde vatandaşlarımızın ihtiyaç duyduğu hizmetlerin karşılanmasında kullanılacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sağlık, en büyük yatırımları gerçekleştirdiğimiz alanların başında gelmektedir. 2021 yılında Sağlık Bakanlığı ve bağlı kuruluşlarına 78 milyar lira, yükseköğretim kurumları sağlık uygulama ve araştırma merkezlerine 5,1 milyar lira kaynak ayırdık. Sağlık Bakanlığı ve yükseköğretim kurumları, döner sermayeleri ile Sosyal Güvenlik Kurumundan yapılacak sağlık harcamaları da düşünüldüğünde sağlık alanına ilişkin ayrılan kaynak 238 milyar liraya ulaşmaktadır. Böylece, 2002 yılında yüzde 11,3 olan sağlık harcamalarının bütçe içerisindeki payını 2021 yılında yüzde 17,7'ye çıkarmayı öngörüyoruz. Bugüne kadar sağlık alanında yaptığımız yatırımların meyvelerini içinde bulunduğumuz salgın döneminde net şekilde alıyoruz. Dünyanın ekonomik bakımdan en güçlü ülkelerinin sağlık sistemleri bu süreçte sınıfta kalırken biz sağlık altyapımız ve yine sağlıktaki insan kaynağımız sayesinde başarılı bir imtihan vermekteyiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AB üyesi bazı ülkeler ve Amerika Birleşik Devletleri dâhil, dünyada birçok ülkede insanların evlerinde ölüme terk edildiği, kendi hâllerine bırakıldığı manzaralara şahit olunan bir ortamda insanlar sosyal güvenlik sisteminin yetersizliğinden, binlerce dolarlık faturalarla ancak tedavi olurlarken biz, Türkiye'de vatandaşlarımıza en kaliteli sağlık hizmetini ücretsiz şekilde sunduk, sunmaya da devam ediyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Şöyle bir geçmişe baktığımızda, vatandaşlarımızın hastane kuyruklarında günlerce, haftalarca nasıl çile çektiğini, ihtiyaç sahibi vatandaşlarımızın acil servislerde bile sağlık hizmeti alamadığını hâlâ dün gibi, hâlâ bugün gibi hatırlıyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler) İnsanımızın doktora ulaşsa ilaca ulaşamadığı, ilaca ulaşsa doğru tedaviye erişemediği günleri geçirdik bu ülkede. Bugün ise AK PARTİ iktidarlarıyla; yeri geliyor, ambulans uçaklarla yurt dışından vatandaşlarımızı tedavi için Türkiye'ye getiriyor; yeri geliyor, 150'den fazla ülkeye ve 11 uluslararası kuruluşa ilaç, sağlık malzemesi ve ekipman desteğinde bulunuyor ve yeri geliyor, yerli solunum cihazımızı üretip tek bir vatandaşımızı dahi mağdur etmeden salgınla mücadele ediyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Mart ayından bu yana hastanelerimizdeki yatak kapasitesine 3.427'si yoğun bakım yatağı olmak üzere 12.350 ilave gerçekleştirdik. İstanbul'un Anadolu ve Avrupa yakasında 2 adet acil durum hastanemizi çok kısa sürede tamamlayarak hizmete açtık, rekor bir seviyede. Bu hastanelerimizi salgın sonrasında da hizmet verecek şekilde planladık. Salgın süreci, sağlık hizmetlerine erişimin ne kadar önemli olduğunu bir kez daha gösterdi. Şehir hastanelerinin kısa süre içerisinde hayata geçirilmesi salgınla mücadeleye büyük katkı sağlamıştır.

Ayrıca, çağrı sistemiyle Covid-19 pozitif olan vatandaşlarımızın aranması ve mobil sağlık ekiplerinin evlere giderek hasta takibi yapması gibi ek tedbirleri hayata geçirdik. Tanı laboratuvarlarını yaygınlaştırdık, temaslı takibi, ilaçların vatandaşlarımıza ulaştırılması ve koruyucu madde temini için titizlikle çalıştık.

Covid-19 tedavisinde kullanılan ilaçların yerli üretimini teşvik ettik ve yine yerli aşı çalışmalarında insanda uygulama aşamasına geldik. 2021 yılı Nisan ayı gibi de inşallah yerli aşımızı da hazır hâle getirmiş olacağız. Bunun yanında, yaptığımız anlaşmalarla önümüzdeki günlerde, sağlık çalışanlarımız öncelikli olmak üzere, aşılama çalışmalarına da başlamış olacağız. Böylece aşı çalışmalarına erken dönemde başlayan ilk ülkeler arasında yer alacağız. Aşı, mücadele gücümüzü artıracak ancak bizler bu süreçte maske, mesafe ve temizlik olarak nitelendirdiğimiz tedbirlere titizlikle uymayı sürdüreceğiz.

Ben, buradan bir kez daha hâlihazırda tedavi gören tüm hastalarımıza acil şifalar diliyorum. Hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet, yakınlarına başsağlığı diliyorum.

Sağlıkla ilgili gündemimizde olan diğer önemli bir konu, sağlıkta şiddetin önlenmesidir. Fedakâr sağlık çalışanlarımızın maruz kaldığı şiddet olayları hepimizin içini acıtmakta. Geçtiğimiz nisan ayında, yüce Meclisimizde tüm partilerin mutabakatıyla sağlıkta şiddete karşı önemli bir kanuni düzenlemeyi hayata geçirmiştik. Her biri birbirinden kıymetli olan sağlık çalışanlarına yönelik şiddet kesinlikle kabul edilemez. Önümüzdeki dönemde gerekli ek tedbirleri almaya da devam edeceğiz. Bu vesileyle, salgın süresince gecesini gündüzüne katarak fedakârca çalışan, sağlık personelimiz başta olmak üzere, tüm çalışanlarımıza, emeği geçen herkese şahsım ve milletim adına şükranlarımı sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; en temel kamu hizmetlerinden biri olan eğitim hizmetlerinin yaygın ve erişilebilir olması noktasında çalışmalarımızı sürdürüyoruz. 2021 yılında eğitime 211,4 milyar lira kaynak ayırıyoruz. Böylece 2002 yılında yüzde 9,4 olan eğitimin bütçedeki payını yüzde 15,7'ye çıkarıyoruz.

Hükûmetlerimiz döneminde eğitimde beşerî ve fiziki kapasitenin artırılmasına yönelik önemli iyileşmeler sağlanmıştır. Mevcut resmî öğretmen sayımızın yüzde 71'inin, diğer bir ifadeyle 692 bin öğretmenimizin atamasını hükûmetlerimiz döneminde yaptık. Yapılan atamalarla birlikte öğretmen başına düşen öğrenci sayılarında önemli iyileşmeler sağlanmıştır. 2002-2003 eğitim öğretim yılında öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ilköğretimde 28, ortaöğretimde 18 iken, 2019-2020 eğitim öğretim yılında bu sayılar sırasıyla 16 ve 11'e düşmüştür.

Eğitime ayırdığımız kaynaklar sayesinde eğitimin fiziki kapasitesinde de iyileşmeler sağladık. 2002-2003 öğretim yılında derslik başına düşen öğrenci sayısı ilköğretimde 36, ortaöğretimde 30 iken, 2019-2020 öğretim yılında bu sayılar sırasıyla 24 ve 19'a düşmüştür; daha da alacağımız ciddi yol bulunmaktadır.

Ücretsiz ders kitabı uygulaması 2003-2004 öğretim yılında ilköğretim kurumlarında başlamış, 2006-2007 öğretim yılında ise ortaöğretim kurumlarını da kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Uygulamanın başından itibaren 3,2 milyar adet ders kitabı dağıtılmış ve 6,9 milyar lira harcama yapılmıştır.

2002 yılında ülkemizde 76 üniversite mevcut iken bu sayı 203'e yükselmiştir. 2002 yılına göre üniversite öğrencisi sayısı 5 kattan fazla artarak 8 milyonu aşmış, istihdam edilen öğretim elemanı sayısı ise 70 binden 176 binlere çıkmıştır. Artan üniversite ve öğrenci sayısıyla birlikte üniversitelerimize ayırdığımız kaynağı da sürekli artırıyoruz. 2002 yılında bütçenin yüzde 2,6'sını oluşturan yükseköğretim kurumları bütçelerini 14,6 kat artışla 2021 yılında 45,4 milyar liraya, yani bütçenin yüzde 3,4'üne çıkartıyoruz.

Sahip olduğumuz altyapı sayesinde, salgın döneminde hızla uzaktan eğitime geçerek EBA üzerinden ilk ve ortaöğretimde, üniversitelerin altyapı imkânlarıyla yükseköğretimde eğitim ve öğretim faaliyetlerimizi de aksatmadık.

2012 yılında yaptığımız düzenlemeyle birinci öğretim ve açık öğretimde harçları kaldırdık, bu kapsamdaki öğrencilerin harçlarını bütçemizden karşılıyoruz. 2021 yılında yaklaşık 2,3 milyon öğrencimizin harçlarını karşılamak amacıyla 763 milyon lira ödenek ayırdık.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bereketli topraklarımızın ve emektar çiftçilerimizin kıymetini biliyor, tarım ve orman politikalarımızla ilkleri gerçekleştiriyoruz. 2021 yılında bütçemizden tarıma ayrılan toplam kaynağı 42,4 milyar liraya çıkartıyoruz. Bu kapsamda, tarımsal destek programları için 22 milyar lira, tarım sektörü yatırım ödenekleri için 12,1 milyar lira, tarımsal kredi sübvansiyonu, müdahale alımları, tarımsal KİT ve ihracat destekleri için 8,3 milyar lira kaynak ayırıyoruz.

Son on sekiz yılda tarımsal destek tutarı 12 katına çıkmıştır. 2002 yılında 1,8 milyar lira olan tarımsal destek miktarı, 2020 yılında 22 milyar liraya yükseltilmiştir. 2002'de prim desteği 5 ürüne verilirken bugün 18 ürüne verilmektedir.

Tarım, orman ve balıkçılık sektörümüz, uygulanan doğru ve akılcı politikalarla son on yedi yılın on dördünde büyüme göstererek ortalama yüzde 2,8 büyümüş ve bugün önde gelen birçok Avrupa ülkesini geride bırakmıştır. Sektör, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin sağladığı hızlı karar alma mekanizmasıyla 2018 yılını yüzde 2,1; 2019 yılını ise yüzde 3,7 büyüyerek tamamlamıştır. Tarım, orman ve balıkçılık sektörümüz 2020 yılının ilk dokuz aylık döneminde ise ortalama yüzde 5,3 büyümüştür.

Dünya Bankası tarımsal hasıla verilerine göre ülkemiz, Avrupa'da 2002 yılında 24,5 milyar dolarla İtalya, Fransa ve İspanya'nın arkasından 4'üncü sırada iken 2019 yılında 48,5 milyar dolarla 1'inci sıradadır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Ayrıca, tarımsal hasılada dünyada ilk 10 ülke arasında yer alıyoruz.

Tarımsal ürünlerdeki dış ticaret verilerine bakıldığında ülkemiz tarımda net ihracatçı konumundadır. 2019 yılında 193 ülkeye 1.827 çeşit tarımsal ürün ihraç edilmiştir. 2020 yılının ilk dokuz ayında ise Covid-19 salgınına rağmen 13,3 milyar dolar tarım ve gıda ürünleri ihracatıyla birlikte 3,6 milyar dolar dış ticaret fazlası verilmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ulaştırma ve haberleşme alanında; ulaşım ve iletişim altyapısının oluşturulması, ulaşım yatırımlarının koridor yaklaşımıyla önceliklendirilmesi ve uluslararası bağlantıların güçlendirilmesi, demir yolu yük ve yolcu taşımacılığını artırarak çok modlu ve dengeli ulaşımın desteklenmesi, uluslararası tehditlere karşı Türkiye'nin siber güvenliğinin sağlanması, fiber iletişim altyapısı ve geniş bant iletişiminin yurt genelinde yaygınlaştırılması gibi temel politikalar uygulanmaktadır.

On sekiz yılda toplam 1.581 kilometrelik otoyol yaptık, böylece 3.325 kilometrelik otoyol ağına ulaşmış durumdayız. 2003 yılı öncesi mevcut 6.101 kilometre uzunluğundaki bölünmüş yol ağımızla sadece 6 ilimiz birbirine bağlıyken, 2003 yılından itibaren 21.613 kilometre yol yapılarak bölünmüş yol ağımız 2020 yılı Ekim ayı itibarıyla 27.714 kilometreye ulaşmış ve 77 ilimizin birbiriyle bağlantısı sağlanmıştır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bölünmüş yollar sayesinde 6 milyar 905 milyon lira akaryakıt tasarrufu, 11 milyar 596 milyon lira iş gücü tasarrufu olmak üzere, yıllık, toplam 18 milyar 501 milyon lira tasarruf sağlanmıştır.

2003 yılı itibarıyla 10.959 kilometre demir yolu hat uzunluğumuz, 2020 yılı Ekim ayı itibarıyla 1.213 kilometresi yüksek hızlı tren olmak üzere, toplam 12.803 kilometreye, 2.505 kilometre sinyalli hat uzunluğumuz 6.526 kilometreye, 2.082 kilometre elektrikli hat uzunluğumuz 5.753 kilometreye yükseltilmiştir. Bunlarla birlikte, 2003 yılında demir yoluyla taşınan yolcu sayısı 77 milyondan 2019 yılı itibarıyla 246 milyona, yük taşıması ise 16 milyon tondan 2019 yılı sonu itibarıyla 33,5 milyon tona yükselmiştir.

2003 yılında uluslararası liman sayısı 152 iken, bu sayı 2020 yılında 180'e çıkmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kalkınmanın temel unsuru olan enerji konusunda, geçtiğimiz on sekiz yılda, cumhuriyet tarihinin bütününde yapılanları katbekat aşan başarılar yakaladık. Barbaros Hayrettin Paşa ve Oruç Reis sismik araştırma gemilerimizle Doğu Akdeniz'de 46 bin kilometrekare ve Karadeniz'de 33 bin kilometrekare üç boyutlu sismik veri toplayarak Fatih ve Yavuz sondaj gemilerimizle 9 adet derin deniz sondajını tamamladık. Fatih sondaj gemimizle Ereğli'nin 175 kilometre açığında Karadeniz'in Sakarya havzasında tarihimizdeki en büyük doğal gaz keşfini gerçekleştirdik. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) 20 Temmuzda başlatılan Tuna-1 kuyusundaki sondajla 405 milyar metreküplük doğal gaz rezervini keşfettik. 31 Ocak 2020 tarihinde teslim alınan ve modernizasyonu tamamlanarak Mersin Taşucu Limanı'ndan ayrılan Kanuni sondaj gemimizse 2021 yılının ilk aylarında Karadeniz'de faaliyetine başlayacaktır. Bu çalışmalar çerçevesinde Karadeniz'in Sakarya havzasında toplamda yaklaşık 40 kuyu açacak ve 2023 yılında bu gazı vatandaşımızın kullanımına sunacağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2020 yılının ilk dokuz ayında üretilen elektriğin yaklaşık yüzde 46'sı yenilenebilir enerji kaynaklarından, yüzde 34'ü kömürden, yüzde 19'u doğal gazdan, geri kalanıysa diğer kaynaklardan sağlanmış olup yerli ve yenilenebilir kaynakların payı yüzde 61 olarak gerçekleşmiştir. 2021 yılındaysa Türkiye'nin elektrik enerjisi kurulu gücünün yaklaşık 100 bin megavata ulaşması hedeflenmektedir.

2000'li yıllarda sadece 5 şehrimizde doğal gaz kullanılmaktayken, 2018'den itibaren, bugüne kadar yürütülen çalışmalarla 81 ilimizin tümüne, 559 ilçe ve beldemiz ile 165 organize sanayi bölgesine doğal gaz arzı sağlanmıştır. 2000'li yıllarda 1,3 milyon olan doğal gaz abone sayısı 17 milyona çıkmış olup ülkemiz nüfusunun yüzde 80'ine doğal gaz kullanım imkânı sunulmuş, doğal gazdan aktif olarak faydalanan nüfus ise 55 milyona yükselmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bütçemizden 50,6 milyar lira kaynağı reel kesim destekleri için ayırıyoruz. Özellikle üretimi ve istihdamı desteklemek amacıyla 2021 yılında, işveren primi desteği için 27,7 milyar lira, hazine destekli kefaletle sağlanan krediler için 5,5 milyar lira, Ziraat Bankası aracılığıyla sağlanan tarımsal krediler faiz desteği için 5,5 milyar lira, Halk Bankası aracılığıyla sağlanan esnaf ve KOBİ kredileri faiz desteği için 3,8 milyar lira kaynak ayırıyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüksek teknolojili ürünlerin ülkemizde üretilebilmesi için uçtan uca bir destek mekanizması olan Teknoloji Odaklı Sanayi Hamlesi Programı'nı başlattık. İlk aşamada makine sektöründeki projeler için destek kararları yayınladık. Böylece yaklaşık 2 milyar liralık yatırımla servo motorlar, CNC tezgâhları, eklemeli imalat makineleri gibi yüksek teknolojili

ürünlerin yerli olarak üretilmesine imkân sağlıyoruz. 18 Temmuzda inşaatı başlatılan Türkiye'nin Otomobili Fabrikasının on sekiz ayda tamamlanması ve araçların 2022 yılının son çeyreğinde üretim bandından indirilmesi planlanmaktadır. TOGG'la birlikte çevreye duyarlı bir mobilite ekosistemi hayata geçirilecek, böylece otomotiv sektörünün dönüşümüne de katkı sağlanacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; savunma sanayisinde "Kendi imkânlarımızla imal edebileceğimiz hiçbir ürünü dışarıdan almamak, özellikle kritik ürün ve malzemelerde yüzde yüz yerlilik, millîlik hedefine ulaşmak" şiarıyla bu alana özel önem veriyoruz. Türk mühendisleri tarafından tasarlanıp imal edilen turboşaft motorumuzun teslimi ve tasarım merkezinin açılışı savunma sanayisi ve yüksek teknolojide yeni bir aşamanın müjdecisidir. Turboşaft Projemizle ülkemizde bu ve benzeri sınıftaki motorları test edebilecek bir test altyapısı tesis etmiş oluyoruz. Bu altyapı millî muharip uçak motoru gibi daha yüksek güç sınıfı motorların test edilmesinde de kullanılabilecektir.

Savunma Sanayii Başkanlığı tarafından hâlihazırda 700'ü aşkın proje yürütülmektedir. Savunma sanayisi olarak savaş gemisi tasarım ve üretimi dâhil bir zamanlar yurt dışından tedarik edemediğimiz İHA, SİHA, TİHA, ATAK helikopteri, FIRTINA obüsü gibi sistemlerin üretiminde artık dünyanın önde gelen ülkelerinden birisiyiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Savunma sanayisi projelerimizden sadece birkaçı, bazıları: Yeni nesil savaş uçağı, Bayraktar TB2 taktik İHA sistemi, TCG Anadolu hücum gemisi -yani bir anlamda daha düşük ölçekteki uçak gemimiz, şimdi inşallah asıl uçak gemimizi de daha büyüğünü de hedefliyoruz- BORA, KASIRGA, HİSAR ve KORKUT sistemleri, uzun menzilli hava ve füze savunma sistemleri, HÜRKUŞ, ANKA İHA sistemi, millî piyade tüfeği, ALTAY tankı ve zırhlı araçlar. Ayrıca Millî Savunma Bakanlığı tarafından tasarım patenti alınmış olan MİLGEM Projesi kapsamında ilk 4 gemi olan Heybeliada, Büyükada, Burgazada, Kınalıada hizmete girmiştir.

Savunma sanayisinde elde ettiğimiz kazanımlar ulusal ve uluslararası politikalarımızı sahada ve masada kararlılıkla uygulamamıza da çok ciddi katkı vermektedir. Savunma sanayimizdeki ilerlemenin sahadaki etkilerini hem sınırlarımızın içinde ve dışında teröre karşı yürüttüğümüz başarılı mücadelede hem de dost ve kardeş ülkelerin istikbal ve istiklali için verdiğimiz desteklerde görüyoruz. Bunun en son örneği işgalci Ermenistan'a karşı tüm imkânlarımızla kardeş Azerbaycan'ın yanında oluşumuzdur. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Ermenistan, Karabağ'da kadın, çocuk demeden sivilleri katlederken uluslararası toplum sessizliğe bürünmüştür. Şaşırdık mı? Şaşırmadık, her zaman yaptıkları şey. Biz, bu sessizliği İdlib'den, Hama'dan iyi biliriz, hatırlıyoruz. Uluslararası toplumun bu kayıtsızlığını biz Filistin'den, Yemen'den, Arakan'dan iyi biliriz, biliyoruz. Yaşanan insani zulümler karşısında dünyanın bu sessizliğine karşı Cumhurbaşkanımız liderliğinde gerektiğinde yedi düvele meydan okuyor, dostlarımız için hakkın ve hakikatin yanında yer alıyoruz, almaya da devam edeceğiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Kıbrıs meselesinde, Libya konusunda, Irak'ta, Suriye'de yaptığımız da budur. Karabağ'ın Ermenistan işgalinden kurtarılması için verdiğimiz destek de kardeşliğimizin olduğu kadar dış politikada onurlu duruşumuzun bir gereğidir. Kardeş Azerbaycan'ı kazandığı zafer dolayısıyla tebrik ederken bağımsız bir devletin toprakları olan Karabağ'ı Ermeni işgalcilere peşkeş çekmeye çalışan Fransa'yı da şiddetle kınıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bölgemizde istikrar, barış ve huzurun sağlanması için Türkiye olarak üzerimize düşeni yapmaya, insandan, vicdandan yana politikalar izlemeye devam edeceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sosyal politika uygulamalarında yeni bir döneme geçiş sağladık. Aile Sosyal Destek Programı'mızı başlatarak sosyal politika uygulamalarında talep odaklı hizmet anlayışından arz odaklı hizmet anlayışına geçtik.

2021 yılı bütçemizde sosyal harcamalar için ayırdığımız kaynak miktarını 81,2 milyar liraya çıkardık. Bu tutar, 2021 yılı bütçesinin yüzde 6'sına denk gelmektedir; 2002 yılında bu oran yüzde 1,3 ve ayırdığımız kaynak ise sadece 1,6 milyar liraydı. Sosyal harcamalar kapsamında 2021 yılı bütçesindeki önemli bazı kalemleri sayarsak; ödeme gücü olmayanların prim giderleri için 16 milyar, 65 yaş üstü yaşlı aylıkları ile engelli ve engelli yakınlarına bağlanan aylıklar için 12,7 milyar, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu'na gelirden ayrılan pay için 10,9 milyar, engelli evde bakım desteği için 10,6 milyar, öğrenim kredisi için 8 milyar, öğrencilere sağlanan burs ve öğrenci harç desteği için 5,9 milyar, engellilere eğitim desteği için 4,8 milyar, sosyal ve ekonomik destek ödemeleri için 2,1 milyar, parasız yatılı öğrencilere barınma ve iaşe desteği için 1,3 milyar, öğrenci harçlarının devletçe karşılanması kapsamında 763 milyon, koruyucu ailelere yapılan ödemeler için 232 milyon TL kaynak ayrılmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bizim, büyük ve güçlü Türkiye fotoğrafımızın ön saflarında kadınlarımız vardır. Cumhurbaşkanımız liderliğinde kadınlarımızın hayatın her alanında hak ettikleri seviyeye gelebilmeleri için çok büyük gayret gösteriyoruz. Toplumumuzun huzuru ve geleceğimizin teminatı için aile birliğinin güçlendirilmesi yönünde politikalar yürütüyoruz. Bugüne kadar hayata geçirdiğimiz pek çok hukuki ve idari düzenlemeyle kadınlarımızın yanında yer aldık. Kadınların sosyal hayata katılımları ve istihdamının önündeki engelleri kaldırdık. Bilhassa kadına yönelik şiddetin engellenmesi hususunda azami hassasiyet gösterdik ve bu hassasiyetimizi koruyoruz. Sebebi ne olursa olsun bir kadınımız mağdur olmuşsa onu devletin koruma şemsiyesi altına alıyoruz ve yeni mağduriyetlerin önüne geçmek için çalışıyoruz.

Kadınlarımızı hedef alan istismar, şiddet eylemleri ya da zulümlerle hep birlikte mücadele etmeliyiz. Terör örgütü tarafından çocuk yaşta dağa kaçırılan, geleceği çalınan kızlarımızı da, tacize uğrayan, şiddet gören kadınlarımızı da aynı hassasiyetle korumaya devam edeceğiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Bu doğrultuda, Kadının Güçlenmesi Programı için ayrılan bütçe miktarını 2021 yılında yüzde 19,8 artırdık. Finansal Okuryazarlık ve Kadınların Ekonomik Güçlenmesi Seminerleri, Türkiye'nin Mühendis Kızları, "İş'te Anne" Projesi, kadın kooperatiflerinin güçlendirilmesi çalışmaları ve aktif kadın iş gücü destekleri ile kadınlara yönelik sigorta primi destek ve teşvikleri gibi çalışmalarımıza daha fazla kaynak ayırarak devam edeceğiz. Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezi, kadın konukevleri ve sosyal hizmet merkezlerimizi daha da güçlendireceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; gençlerin serbest zamanlarını verimli ve faydalı bir şekilde değerlendirmelerini sağlamak üzere faaliyet gösteren gençlik merkezi sayısı 2020 yılı Kasım ayı itibarıyla 350'ye ulaşmış olup bu merkezlerdeki üye sayısı aynı dönemde 2,3 milyona çıkmıştır.

Artan spor yatırımları sayesinde 2002 yılında 1.575 olan spor tesisi sayısı 2020 yılında 3.774'e çıkmıştır. Bu kapsamda 2002 ile 2020 yılları arasında 2.513 adet mahalle tipi futbol, basketbol ve voleybol sahası; 1.365 adet sentetik futbol sahası, 904 adet spor salonu, 56 adet atletizm pisti, 174 adet yüzme havuzu yapılmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hukuk devleti ilkesinin temeli yargı bağımsızlığıdır. Hukuki reform çizgimizin temel motivasyonu da iyi işleyen, bağımsız, tarafsız bir yargı sistemidir. Geçtiğimiz süreçte, Anayasa ve başta temel yasalar olmak üzere, gerçekleştirilen değişikliklerle demokratikleşme yönünde sistemimize çok önemli yenilikler kazandırılmıştır. Kişisel verilerin korunması, çocuk haklarının anayasal koruma altına alınması, sendikal özgürlüklerin geliştirilmesi, kamu görevlilerine toplu sözleşme yapma hakkının getirilmesi, bilgi edinme ve bireysel başvuru hakkı gibi sosyal ve demokratik haklarda yenilikler anayasal bir zeminde hayata geçirilmiştir.

Reforma bakış açımızın bir yansıması olan Yargı Reformu Strateji Belgesi 30 Mayıs 2019 tarihinde Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından kamuoyuna açıklanmıştı. Yüce Meclisimizin katkılarıyla bu kapsamda önemli mevzuat değişikliklerini çok kısa bir sürede hayata geçirdik. Bu değişikliklerle hak ve özgürlüklerin korunması ve geliştirilmesi, infaz sistemimizde çözüm bekleyen konulara ilişkin düzenlemeler ve yargılamalarda adalete erişimi güçlendiren kanunlar yürürlüğe girdi.

2019-2023 yıllarını kapsayan Yargı Reformu Strateji Belgesi'nin uygulanma oranı henüz ikinci yılında yaklaşık yüzde 50'ye ulaşmıştır. Belirlediğimiz takvime uygun olarak çalışmalarımızı hız kesmeden sürdürme kararlılığındayız. Bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da hukuki reform irademizin arkasındayız. Reformlar vesilesiyle hukukun üstünlüğünü güçlendiriyor ve demokrasinin işlerliğini artırıyoruz. Aynı zamanda, yatırım ortamını iyileştiriyor ve ekonomi alanında yeni fırsatlara sağlam, hukuki dayanaklar oluşturuyoruz ve bunları yakın zamanda yüce Meclisimizin gündemine taşıyacağız. 81 ilin tamamı, her bir haneye ve her bir vatandaşımıza dokunan, ihtiyaç duyulan düzenlemeleri yine önümüzdeki dönemde birer birer hayata geçirmeyi sürdüreceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; vatandaş odaklı bir icraat bütçesi olarak hazırladığımız 2021 yılı bütçemizin ülkemizin kalkınması ve vatandaşlarımızın refahının artırılması doğrultusunda en kaliteli kamu hizmetlerine dayanak teşkil edeceğine inanıyoruz. 2021 yılı bütçemizin uygulanmasında bugüne kadar olduğu gibi mali disiplinden taviz vermeyeceğiz.

Sözlerime son verirken 2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ve 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tekliflerinin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Sürecin her aşamasında sağladığı perspektif, liderlik ve destek nedeniyle Sayın Cumhurbaşkanımıza, Türkiye Büyük Millet Meclisimize, Strateji ve Bütçe Başkanlığımız ile Hazine ve Maliye Bakanlığı başta olmak üzere bütçe teklifimizin oluşturulmasına katkıda bulunan tüm bakanlıklarımıza, bağlı, ilgili, ilişkili kamu kuruluşlarımıza bir kez daha teşekkür ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın milletvekilleri, Bütçe ve Kesin Hesap Kanun Teklifleri üzerindeki görüşmeler 2/12/2020 tarihli 22'nci Birleşimde alınan karara uygun olarak bastırılıp dağıtılan programa göre yapılacaktır.

Başlangıçta, bütçenin tümü üzerindeki görüşmelerde siyasi parti gruplarına ve İç Tüzük'ün 62'nci maddesi gereğince istemi hâlinde görüşlerini bildirmek üzere yürütmeye altmışar dakika söz verilecek ve bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilecektir. Şahıslar adına yapılacak konuşmaların süresi ise onar dakika olacaktır.

Şimdi, bütçenin tümü üzerinde siyasi parti grupları, yürütme ve şahıslar adına söz alanların adlarını sırasıyla okuyorum: İYİ PARTİ Grubu adına Grup Başkanı ve Bursa Milletvekili Sayın İsmail Tatlıoğlu ile Samsun Milletvekili Sayın Erhan Usta. Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekilleri Manisa Milletvekili Sayın Erkan Akçay ile Sakarya Milletvekili Sayın Muhammed Levent Bülbül. Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Eş Genel Başkanlar İstanbul Milletvekili Sayın Pervin Buldan ile Mardin Milletvekili Sayın Mithat Sancar. Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Genel Başkan ve İzmir Milletvekili Sayın Kemal Kılıçdaroğlu. (CHP sıralarından alkışlar) Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili ve İstanbul Milletvekili Sayın Mehmet Muş ile Genel Başkan Vekili ve İstanbul Milletvekili Sayın Numan Kurtulmuş. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Şahsı adına, lehte olmak üzere Büyük Birlik Partisi Genel Başkanı ve Ankara Milletvekili Sayın Mustafa Destici, yürütme adına Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Fuat Oktay ve son olarak, şahsı adına, aleyhte olmak üzere Mardin Milletvekili Sayın Ebrü Günay söz alacaklardır.

Şimdi gruplar adına ilk söz, İYİ PARTİ Grubu adına…

ERKAN BAŞ (İstanbul) – Sayın Başkanım, söz talebim var.

BAŞKAN – Erkan Bey, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Erkan Baş'ın, İç Tüzük'ün 63'üncü maddesine göre, Oturum Başkanı TBMM Başkanı Mustafa Şentop'u usule uymaya davet etmek üzere bir usul tartışması açılmasını talep ettiğine ilişkin açıklaması

ERKAN BAŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, Başkanlığınıza sunduğum bir dilekçe var konuyla ilgili, sanırım işleme almadınız. Onunla ilgili…

BAŞKAN – Söz talebinizle ilgili dilekçeyi gördüm fakat Danışma Kurulunun önerisi üzerine, parti gruplarının teklifiyle ve Genel Kurulda alınan karar gereğince program bu şekilde.

ERKAN BAŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, dilekçemi işleme aldınız ve ret mi ediyorsunuz, işleme almadınız mı?

BAŞKAN – İşleme aldım ve alınan karara aykırı bir durum söz konusu olduğu için söz veremiyorum, karşılayamıyorum talebinizi.

ERKAN BAŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, bu durumda, yaklaşımınıza ilişkin, İç Tüzük'ün 63'üncü maddesine göre, Başkanı usule uymaya davet etmek üzere bir usul tartışması açmak istiyorum. Aleyhte söz istiyorum.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Lehte.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Usul tartışması takdirdir Sayın Başkan; lehte söz istiyorum eğer açacaksanız.

BAŞKAN – Şimdi 63'ü okuyalım:

"Usul hakkında konuşma

MADDE 63- Görüşmeye yer olup olmaması, Başkanı gündeme veya Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışma usullerine uymaya davet gibi usule ait konular, diğer işlerden önce konuşulur."

Burada, Başkanı gündeme davet… Ben de zaten gündemi okudum yani gündemin dışında bir şey söylemiyorum; bu mevzubahis değil. "Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışma usullerine uymaya davet" gibi bir şey diyorsanız…

ERKAN BAŞ (İstanbul) – Evet Sayın Başkan. Usule uygun olmadığını…

BAŞKAN – Çalışma usulleri de zaten İç Tüzük'e göre Danışma Kurulu önerisiyle ve Genel Kurulca belirlenmiş. Dolayısıyla bunlara göre, usul hakkında bir tartışma açma imkânı görmüyorum ben 63'e göre.

ERKAN BAŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, usul tartışmasına girdiniz zaten ama isterseniz tartışmayı açıp orada devam edelim fakat sadece hatırlatmak için söylüyorum; geçtiğimiz yıl yine sizin yönettiğiniz toplantının tutanağını incelerseniz, orada, temsil edilen fakat grubu olmayan siyasi partilere de söz verdiğiniz görülecektir. Dolayısıyla usulen bunun uygun olduğu kanaatindeyim, bu tartışmayı yürütmemiz gerekiyor, eğer değilse bırakalım, yüce Genel Kurul buna karar versin.

BAŞKAN – Sayın Baş, geçen yılki uygulamayı hatırlıyorum. O zaman grubu olmayan 4 siyasi parti vardı ve emsal teşkil etmemek üzere bunu yaptığımı da ifade etmiştim, dolayısıyla bunun bir teamül hâline gelmesi İç Tüzük'e aykırı bir uygulamanın teamül hâline gelmesi olacağından bunu doğru bulmuyorum. Hem siyasi partilerin sayısı 7 oldu hem de ayrıca 17 bağımsız milletvekili oldu Genel Kurulumuzda, Parlamentomuzda. Bu bakımdan, burada bizim İç Tüzük'ü ve Danışma Kurulu kararları ile Genel Kurulun verdiği kararları işletme imkânımız yok.

ERKAN BAŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, tartışmayı zaten şu anda yürütüyoruz, bence bu tartışmayı usulen açmamız gerekiyor. Açalım bu tartışmayı -zaten yapıyoruz şu anda, gördüğünüz gibi- dolayısıyla bu tartışmayı yaptıktan sonra Genel Kurulun takdirine bırakalım.

Bakın, geçen seneki tutanağı ben ezbere biliyorum, aynı tartışmayı geçen sene de yaşamıştık. Siz kendi takdirinizle, grupların uyumuyla emsal teşkil etmemek üzere bu hakkı kullandırttınız, demek ki kullandırtmak mümkündür. Bu sonuç çıkıyor, kullanılabilir bu hak. Dolayısıyla tekrar kullandırmanızı talep ediyorum, şimdi eğer reddediyorsanız da usul tartışması açmak en doğal yol.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Demokrasiler konuşma rejimidir Sayın Başkan.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Lehte; açarsanız.

BAŞKAN – Şimdi, arkadaşlar, usul tartışması açmaya gerek yok kanaatimce. (HDP sıralarından gürültüler)

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Açmaya gerek yok kanaatindeyiz Sayın Başkan.

VI.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- İstanbul Milletvekili Erkan Baş'ın söz hakkına ilişkin verdiği dilekçenin işleme alınıp alınmayacağı hakkında

BAŞKAN – Bir dakika arkadaşlar… Ama mademki Sayın Baş Genel Kurulun bu konuda kararını da arzu ediyorsa ben usul tartışması açıp bunu oya sunacağım ve bu konuyu nihai olarak bir karara bağlayacağım.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Lehte…

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Lehte…

ERKAN BAŞ (İstanbul) – Aleyhte…

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Aleyhte…

BAŞKAN - Bir dakika, şunu da söyleyeyim -yani isimleriniz baki- şimdi, benim tutumum şu: Danışma Kurulunun önerisi üzerine Genel Kurulun almış olduğu karar çerçevesinde bir gündem sürdürüyoruz. Bu gündemde grubu olan siyasi partiler ve şahsı adına söz alanlar dışında grubu olmayan siyasi parti temsilcilerine söz verilmesine dair bir hüküm yok, ben de bunu uyguluyorum; tutumum bu. Bu tutumun lehinde veya aleyhinde konuşmak isteyenler beyan etsinler.

ERKAN BAŞ (İstanbul) – Aleyhte…

BAŞKAN – Sayın Baş, bu tutumun aleyhinde.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Lehte efendim.

BAŞKAN – Lehte Sayın Altay…

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Aleyhte…

BAŞKAN – Aleyhte Sayın Beştaş.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Lehte…

BAŞKAN – Sayın Turan lehte.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Listeyi, stenografların yazdığı listeye göre esas almak lazım Başkanım, çünkü AK PARTİ Grubu söylemeden biz söz aldık.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Baş.

ERKAN BAŞ (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Genel Kurulu ve bizleri izleyen emekçi halkımızı, yoksulları selamlıyorum.

Tabii, gönül isterdi ki bütçenin içeriğine ilişkin konuşalım; esas olan o ve ben Meclis Başkanlığına yazdığım dilekçede de esas olarak bu görüşümü ifade ettim.

Değerli arkadaşlar, bütçe hakkı 1215 Magna Carta'dan bu yana kabul edilmiş bir hak ve şunu içeriyor, diyor ki bütçe hakkı: Bu bütçeler emekçilerin, yoksulların, halkın, işçilerin vergisiyle oluşuyor. Dolayısıyla bunun nasıl kullanılacağını, nasıl değerlendirileceğini, kime ne kadar aktarılacağını halk izler, denetler ve yönlendirir. Şimdi bunu tartışıyoruz ve burada, bütçe görüşmeleri sırasında, Türkiye'de bütçenin neredeyse yüzde 99'unu oluşturan işçilerin, emekçilerin, yoksulların partisi olma iddiasında olan bir parti var, Türkiye İşçi Partisi. Sayın Başkan diyor ki: "Bu parti bütçe üzerine konuşamaz." Şimdi, bir kere burada bırakalım kanunları, Anayasa'yı, İç Tüzük'ü falan; aklen, fikren, vicdanen bunu içinize sindirebiliyor musunuz? (CHP ve HDP sıralarından alkışlar) Yani bu memlekette bütçe emekçilerden oluşacak ama emekçiler bu kürsüde konuşamayacak; bir.

İkincisi; değerli arkadaşlar, parlamento, konuşulan yer demektir. Parlamentoda insanlar konuşur, özgürce, hatta topluma göre radikal birtakım fikirleri, şok edici birtakım fikirleri de söylerler, daha fazla konuşulur, ortak akla ulaşmak amaçlanır ama "Ben parlamentoda çoğunluğu buldum; istediğimi konuştururum, istediğimi sustururum." derseniz, bu, sizin parlamento ruhuna aykırı bir eylem içerisinde olduğunuz anlamına gelir, dolayısıyla yazılı teamüller üstüne yine yanlış bir yaklaşım içerisine girersiniz.

Üçüncüsü; bakın, burada, gerçekten bence sevindirici bir gelişme bu, çok sayıda siyasi parti var. Ne güzel, daha fazla siyasi parti olsun, toplumun bütün renkleri Parlamentoda temsil edilsin ve Parlamentoda temsil edilenler de bu kürsülerde gelsin konuşsun ama şimdi bizim elimize bir konuşma listesi geliyor, örneğin bu partilerden bir tanesi, Adalet ve Kalkınma Partisi listesinden Genel Başkanını Meclise sokmuş, o konuşabiliyor ama muhalefette olanlar konuşamıyor. "Bu mu adalet, bu mu demokrasi, bu mu özgürlükler?" diye insanın sorması gerekiyor.

Değerli arkadaşlar, siyasi partiler, Anayasa'mıza göre demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır. Bir kere, konuşturmamak Anayasa'ya aykırı; siyasi partiler burada konuşmalılar, konuşma hakları sağlanmalı. Ben Başkanın veya Genel Kurulun takdirini bu yönde değiştirmesi gerektiğini düşünüyorum.

Bırakın, bu kürsüden bu memleketin vergisini veren, alın teriyle damla damla bu bütçeyi oluşturan insanların temsilcileri de çıksınlar konuşsunlar.

Bütçe, tuzu kuruların, mutlu azınlığın bütçesi olmasın; emekçilerin, yoksulların da bütçesi olsun diyorum, hepinize saygılar sunuyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Tutumumun lehinde olmak üzere Sayın Altay.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sizi lehimizde görmek çok sevindirici.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sizi ve yüce Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, Sayın Erkan Baş'ın talebi çok makul, çok meşru, çok haklı bir talep. Tutumunuzun lehinde söz almak bir zaruret oldu, çünkü aleyhtekileri benden önce Sayın Beştaş ve Sayın Baş kapatmıştı ama ben işin esasına bu vesileyle değinmek istiyorum. Siyasetin yazılı olan ve yazılı olmayan kuralları vardır, Meclisimizde de teamüller vardır ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 60'ıncı maddesi de size bu konuda bir yetki zaten vermektedir. Meclisimizin de, zatıalinizin de bildiği gibi, 5 siyasi parti

grubu var, grubu bulunmayan 7 tane de parti var, ayrıca 9 da bağımsız milletvekili var. Evet, grupların elbette bir farklılığı olabilir, olmalı yani gücü, sandalye oranı nispetinde bir imkânı olmalı ama bütçede ve özel günlerde, örneğin 23 Nisan oturumlarında yapıldığı gibi Meclisteki siyasi partilerimizin parti genel başkanı ya da yetkilisi sıfatıyla Meclis kürsüsünü kullanmaları olmazsa olmazdır Sayın Başkanım. Bu konunun Danışma Kurulunda karar altına alınmasına gerek de yoktur. Sizin Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'ne göre, 60'ıncı maddeye göre Mecliste grubu bulunmayan siyasi partilerin sayın genel başkanlarına ya da yetkilendirdiği temsilcilerine, sözcülerine burada, senede bir defa görüşülen bütçede beş dakika, on dakika söz vermeniz burayı Parlamento yapar; aksi, İç Tüzük'e ve Danışma Kurulu kararlarına sıkıştırılmış mazeretler burayı Parlamento yapmaz. (CHP sıralarından alkışlar)

Şunu hemen söyleyeyim, bu bütçe, bugün görüştüğümüz bütçede Cumhurbaşkanlığı harcamalarının 2006 ila 2020 arasında 36 kat arttığı bir bütçeyi görüşüyoruz, aynı sürede asgari ücretin sadece 4 kat arttığı bir bütçeyi görüşüyoruz. (CHP sıralarından alkışlar) Bu yüzden Sayın Başkan, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak önerimiz, İç Tüzük 60'a göre, grubu bulunmayan siyasi partilerin sözcülerine, temsilcilerine makul bir sürede kürsü hakkı tanımanız sizin en temel ve asli görevinizdir.

Sizi ve Genel Kurulu saygıyla selamlarım. (CHP sıralarından alkışlar)

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Düzeltelim bu ayıbı.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Aleyhte olmak üzere Sayın Meral Danış Beştaş.

Buyurun Sayın Beştaş. (HDP sıralarından alkışlar)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, evet bugün bütçenin açılışını gerçekleştiriyoruz ve bütçe hakkı esas itibarıyla halkındır aslında. Bizler burada hepimiz vekilleriz, aslolan halk ve burada halk adına bütçe görüşmelerini yürütüyoruz.

Şimdi, 83 milyon yurttaşın hakkını burada savunurken, bütçe hakkına dair görüşlerimizi ifade ederken bir siyasi partinin genel başkanının bu konuda tek bir söz alamaması, Meclis çalışmalarına ve halkın temsil hakkına vurulacak bir darbedir; bunu kabul edemeyiz. Burada İç Tüzük tartışmaya gerek yok, gözümüzün önünde bir mesele cereyan ediyor. Nedir? Bütçeyi konuşacağız ve bütçe hakkı, halkın yaşamını doğrudan ilgilendiren… Yoksulluğunu, açlığını, işsizliğini, paraların nereye gittiğini, vergilerinin nereye harcandığını, bunu on iki gün boyunca tartışacağız. Bütün bunları biz burada tartışırken halk, seçtiği milletvekilini -illa grubu bulunmasına gerek yok- burada dinlemek ister, görüşlerini duymak ister ve o milletvekilinin de onları temsil etme sorumluluğu ve görevi vardır.

7 tane siyasi parti var, Sayın Baş bir partinin, Türkiye İşçi Partisinin Genel Başkanı, yine Demokratik Bölgeler Partisinin Genel Başkanı Salihe Aydeniz de burada; 2 Genel Başkan var, 3'üncüsüne, Destici'ye bugün iktidar grubu on dakika söz vermiş. Peki, nedir bu? Yani İç Tüzük'ün etrafını dolanarak ya da İç Tüzük'e uygun yorum yapıyorsunuz diyelim. Sayın Başkan, Meclis Başkanımız çok iyi bir hukukçudur yani lehe yorum yapmanın önünde hiçbir engel yok bence. Yani 7 siyasi partiye de burada makul süreler verilmesi her şeyden önce bütçe hakkının tartışılması açısından çok önemli bir meseledir.

Ayrıca, bu konuda bir teamül de var: Geçen yıl bütün Meclis Başkan Vekilleri, Meclis Başkanı bu sözü verdi; siyasi parti temsilcileri on dakika, beş dakika konuştu, kıyamet de kopmadı, böyle çok uzun süreler de kaybetmedik. Yani bugün Cumhurbaşkanlığı temsilcisi, Cumhurbaşkanı Yardımcısı bir buçuk saat konuştu, bir saat daha konuşacak, gruplar birer saat konuşacak. E, her bir parti de on dakika konuşsun; bir saat geç kapansın. Burada lehe yorum kamu yararınaysa tartışmayı bitirmek lazım yani

bu usul tartışmasına bile bizce gerek yok. Yani demokraside partilerin çoğunluğu, çok olması kötü bir şey değildir. Çoğulculuktan yana bir parti olarak şunu rahatlıkla söyleyebilirim ki her düşüncenin burada temsili gerekir ve o temsiliyetin de burada sözlerini kurabilmesi gerekir.

Bu nedenle tutumunuzun aleyhineyim ve umarız tutumunuzu değiştirirsiniz.

Teşekkür ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Lehte olmak üzere Sayın Bülent Turan.

Buyurun Sayın Turan. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, 2021 bütçe görüşmelerine bugün başladık; bütçemizin ülkemize, milletimize hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Ayrıca, bir hususu daha ifade etmek isterim: Bugün 19'uncu bütçemizi sunuyoruz. Cumhuriyet tarihimizin en uzun bütçe sunumu milletimizin teveccühüyle, takdiriyle AK PARTİ'ye nasip oldu, milletimize müteşekkiriz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Usul tartışmasına gelince Sayın Başkan, bu tartışma takdiri bir hak iken Sayın Başkan nezaket gösterdi ve konuyu tartışmaya açtı. Kimsenin konuşmasından, en uç ifadelerin ifade edilmesinden asla rahatsız olmayız. Her gün buradayız, bazen rencide edercesine en farklı görüşlerin ne kadar rahat bir ortamda söylendiğine tüm milletimiz şahitlik eder. Konu, bir partinin konuşulması veya konuşulmaması değil, aynı şekilde Meclisin bir görevi de usul ekonomisi gereği süreleri planlamasıdır. Kaldı ki az sonra güya "konuşturulmuyor" denilen muhalefeti temsilen İYİ PARTİ, aynı şekilde HDP ve CHP sayısız konuşmacılarla beraber konuşmasını yapacak.

ERKAN BAŞ (İstanbul) – Onları da sustur, onları da. Herkes sussun!

BÜLENT TURAN (Devamla) – Biz, geçen hafta yine tüm partilerle beraber oturduk ve bütçe görüşmelerini planladık.

FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – Sizin lütfunuza mı kaldık?

BÜLENT TURAN (Devamla) – Bu görüşmeler planlanırken de Danışma Kurulu önerisiyle Mecliste oylaması yapıldı. Yani, Sayın Başkanın takdirinden öte Meclisin bağlayıcı olduğu bir gündemi var, Sayın Başkan da bu gündemi takip etmekle tabii ki görevli. O yüzden, Danışma Kuruluna rağmen söz verilmesinin hakkaniyete, usul ekonomisine, Meclisin teamüllerine uygun olmayacağı kanaatindeyiz; kaldı ki Sayın Başkan, burada konuşmaya ilişkin hiçbir zaman kriz yaşanmadığını siz vekiller gayet iyi bilirsiniz. Örneğin, İç Tüzük eğer bir partinin konuşmasına zaman kalmamasından veya benzer gerekçelerden ötürü imkân vermediyse bunu partiler kendi arasında çözebilirler. Örneğin, bugün AK PARTİ'nin kendi hanesine düşen, vekil sayısından kaynaklı hanesine düşen lehte konuşma, şahsı adına konuşma hakkını bizler Büyük Birlik Partisinin Genel Başkanı Sayın Destici'ye verdik, kendi aramızda bu konuda anlaştık. Aynı şekilde, sizin lehinizde olduğunu iddia eden partiler de benzer bir değişmeyi kendi arasında yapabilirler. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) O yüzden, hiçbir şekilde konuşmanın engellenmesi engellenmemesi değil, sadece usulün yerine getirilmesi söz konusudur.

Ben bugün bütçenin ilk konuşmasında, ilk görüşmesinde Meclise gelerek bütçe görüşmelerine katkı sağlayan başta siyasi partilerin Genel Başkanlarına ve tüm vekillere tekrar saygılarımı sunuyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Efendim, pek kısa bir…

BAŞKAN – Sayın Altay…

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

2.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, bütçe görüşmelerinde hem turlarda hem maddelerde gruplarına düşen konuşma haklarından Mecliste grubu bulunmayan siyasi partilerin taleplerini karşıladıklarına, bütçenin tümü üzerinde grubu bulunmayan siyasi partilerin de söz hakkı olduğuna ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Turan "Bize düşen konuşma hakkımızı Büyük Birlik Partisine verdik, diğer partiler de bunu yapabilir." dedi.

Şimdi, Cumhuriyet Halk Partisinin bugün şahıs adına bir konuşması yok ancak biz bütçe görüşmeleri süresince hem turlarda hem maddelerde hem de kesin hesabın maddelerinde Cumhuriyet Halk Partisi olarak bize düşen konuşma haklarımızdan Mecliste grup kuramayan siyasi partilerin taleplerinin tümünü karşıladık, bundan sonra da talep gelirse biz karşılayacağız. (CHP sıralarından alkışlar) Talep gelirse siyasi partilerin de bağımsız milletvekillerinin de konuşmasını sağlayacağız ama bugünkü talebi Sayın Bülent Turan anlamamış. Bugün bütçenin tümü üzerindeki ilk görüşmelerde grubu bulunmayan siyasi partilerin de söz hakkı vardır, söz hakkını kullanmak istemeleri.. Bu konuda -grupların- burada bir oylama yapmanızı ben şahsen doğru bulmam lakin takdir sizin ama İç Tüzük 60'a göre bu yetkinizi kullanmanızı tavsiye ve rica ederim efendim.

Teşekkürler. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Bir saniye, bir saniye…

Sayın Destici…

MUSTAFA DESTİCİ (Ankara) – Sayın Başkanım, sataşma olduğu için kürsüden söz istiyorum.

BAŞKAN – Kürsüden değil de yerinizden söz vereyim.

MUSTAFA DESTİCİ (Ankara) – Bir iki dakika kürsüden… Çünkü 2 kere ismim zikredildi.

BAŞKAN – Hayır, 69'a göre değil bu, bakın.

Buyurun, oradan söz vereyim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ben size niye verildi demedim ki. Ayrıca, söz size niye verildi diye bir sorgulama yapmadım ki.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sataşma yok ki Başkanım. Ben de söz istiyorum.

BAŞKAN – Arkadaşlar…

Sayın Destici, buyurun yerinizden söz verebilirim 60'a göre.

Buyurun.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Bu saate kadar hepsi konuşabilirdi Sayın Başkan.

BAŞKAN – Size söz vermedim arkadaşlar.

SALİHA SERA KADIGİL SÜTLÜ (İstanbul) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Ya, niye konuşuyorsunuz!

İsmi geçti arkadaşımızın, bir açıklama yapacak.

Buyurun.

3.- Ankara Milletvekili Mustafa Destici'nin, şahsına yapılan ithamları kabul etmediğine, milletten aldığı güçle Mecliste olduğuna ilişkin açıklaması

MUSTAFA DESTİCİ (Ankara) – Kıymetli Başkanım, değerli milletvekilleri; öncelikle hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum. Bütçe görüşmelerimizin hayırlara vesile olmasını Yüce Rabb'imden niyaz ediyorum.

Şimdi, yeni yasama döneminde, daha doğrusu 2018 seçimlerinden sonra, bizim, üçüncü bütçe görüşmemiz; hem 2018 yılında hem 2019 yılında yani 2019 yılı ve 2020 yılı bütçelerini görüştük. Ben, Danışma Kurulu toplantısına bizatihi kendim katıldım ve oradaki bütün partilerin grup temsilcileri dediler ki: "Sayın Genel Başkanım, sizin burada daha fazla beklemenize gerek yok. Biz zaten bütün gruplar anlaşıyoruz, grubu bulunmayan diğer bütün siyasi partilere de bütçe görüşmelerinin takvimi içerisinde kimine birinci gün, kimine son gün, kimine üçüncü, beşinci günlerde söz veriyoruz."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Destici.

MUSTAFA DESTİCİ (Ankara) – Hayır, hayır. Bir saniye, şunu söyleyeyim…

BAŞKAN – Bir dakika, lütfen...

Bir dakika veriyorum ben 60'a göre.

MUSTAFA DESTİCİ (Ankara) – Evet, şunu bitireyim bir saniye…

2019 ve 2020'de de bütün grubu olmayan siyasi partiler de konuştu. Ben de arzu ederim ki grubu bulunan siyasi partiler…

BAŞKAN – Teşekkür ederim, teşekkür ederim.

MUSTAFA DESTİCİ (Ankara) – Bakın, bir siyasi partinin Genel Başkanı ve grubu olan bir siyasi partinin Grup Başkan Vekilinin şahsımı itham etmesini kabul etmiyorum.

BAŞKAN – Tamam, teşekkür ederim.

MUSTAFA DESTİCİ (Ankara) – Ben kimsenin lütfuyla burada değilim, kimsenin lütfuyla da konuşmuyorum, milletimden ve camiamdan aldığım güçle buradayım, o güçle konuşuyorum.

BAŞKAN – Sayın Beştaş, buyurun.

4.- Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, grubu bulunmayan siyasi partilere konuşma hakkı verme konusunda bir sıkıntıları olmadığına, Ankara Milletvekili Mustafa Destici'ye sataşmadıklarına ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan, kısa bir şey söyleyeceğim.

Sayın Turan… Biz ne dedik, o nasıl anladı ya da nasıl cevap verdi, onu değerlendireceğim.

Bir kere, bizim burada, Mecliste grubu olmayan diğer siyasi partilere konuşma süresi verme konusunda hiçbir sıkıntımız yok. Burada, sadece bütçede değil bütün kanunlarda, mümkün olduğunca, bağımsız arkadaşlara, yani grubu olmayanlara, zaten veriyoruz. Burada tartıştığımız konu o değil ki. Meclisin kurumsal olarak, Meclis Başkanlık Divanının, grubu olmayan siyasi partilere söz hakkı vermesi, yoksa biz kendi aramızda bunu zaten yapıyoruz yani mümkün olduğunca.

Ayrıca biz Sayın Destici'ye bir sataşmada bulunmadık, ismi geçti. Şu anda ismini bildiğim bütün vekilleri sayarsam, hepsi çıkıp "İsmim geçti." dese yani bu görüşme bitmez. Biz bir ithamda bulunmadık, sadece "Verilmiş." dedik hani biz de ileriki günlerde vereceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) - Yani Divanınızın, Başkanlığınız şahsında gerçekten demokratik olarak bu hakkı vermesi gerektiğini önemle tekrar ediyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Tutumunuzun lehindeyiz Sayın Başkan, gündeme geçelim.

VI.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER (Devam)

1.- İstanbul Milletvekili Erkan Baş'ın söz hakkına ilişkin verdiği dilekçenin işleme alınıp alınmayacağı hakkında (Devam)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, lehte ve aleyhte görüşleri dinledim; bunları değerlendireceğim, tutumumu değiştirmiyorum şimdilik.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 230) (Devam)

2.- 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/280), 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Olarak Hazırlanan 2019 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile 2019 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 190 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2019 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2019 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/1322) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 231) (Devam)

BAŞKAN - Programa göre devam ediyorum.

Şimdi Gruplar adına ilk söz, İYİ PARTİ Grubu adına Grup Başkanı ve Bursa Milletvekili Sayın İsmail Tatlıoğlu'na aittir.

Buyurun Sayın Tatlıoğlu. (İYİ PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz otuz dakikadır.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Değerli Başkan, Parlamentomuzun saygıdeğer mensupları; hepinizi İYİ PARTİ adına saygı ve hürmetle selamlarım.

Bugün, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ve 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'yle ilgili partimizin görüşlerini belirtmek üzere huzurlarınızdayız.

Gerçekten bütün siyasi partilerin programlarında yer aldığı gibi, bütçeler, demokratik bir temel haktır; bütçe hakkı ve bütçe üzerinde karar verme hakkı. Bu anlamda bütün siyasi iktidarların meşruluğu, siyasi sistemlerin meşruluğu; bir, vergi salmanın vergi verenlerin iznine bağlı olması, iki, vergi harcamalarının mutlaka denetlenmesi ve vergi mükelleflerinin bilgisine sunulması. Denetimi yapılmayan harcamalar o harcamayı yapan hükûmetlerin meşruluğunu ortadan kaldırır. Bunu geçmişte hükûmeti meşruta olarak bir kavramla hep konuşup gelmişlerdir. Şimdi, bu bağlamda bakışımız da parti olarak budur. Bu anlamda, tabii olarak, bütçe yapmak hükûmet etmektir. Bu ne demek? Tabii olarak vergilerin toplanması için yetki alacaksınız, yaptığınız harcamaların kuruşuna kadar millete hesabını vereceksiniz ve de öngörülerinizin tutmasını sağlayacaksınız çünkü hükûmet etmek budur. 10 söyleyip 2 çıktığında hükûmet etmiş olmuyorsunuz, bunu tutarlılık içerisinde yaparsanız bütçe yürütmüş ve hükûmet etmiş oluyorsunuz.

Bu anlamda, ben Sayın Oktay'ın -çok teşekkür ederim- sözlerine bir miktar kısaca değinmek istiyorum burada. Önce şunu belirtmek istiyorum: Çok değerli arkadaşlar, bu bütçe AK PARTİ'nin bütçesi değil ve 2018 seçimlerinde millî irade Türkiye'de AK PARTİ'ye bir bütçe yapma yetkisi de vermedi. Bütçe yapma yetkisini Meclisin çoğunluğuna veriyor, dolayısıyla Cumhur İttifakı'nın çoğunluğuyla geçen kanunlar gibi bir bütçe söz konusu. Bu anlamda, AK PARTİ bütçeleri olarak sıralamak son derece yanlış ve ortaya çıkan millî iradeye de aykırı.

MEHMET MUŞ (İstanbul) - Cumhurbaşkanına veriyor yetkiyi, Parlamentoya değil.

İSMAİL TATLIOĞLU (Devamla) – Evet, Cumhurbaşkanına verdiği yetki, bütçeyi hazırlayıp Meclise sunmaktır Sayın Muş; bu, daha önce hükûmetindi. Peki, bütçeyi kim onaylıyor? Meclis onaylıyor. Mecliste AK PARTİ'nin sayısı bütçeyi onaylamak için yeterli mi? Yetersiz.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Belki siz oy verirsiniz.

İSMAİL TATLIOĞLU (Devamla) – Dolayısıyla, burada bu bütçelere AK PARTİ bütçeleri demek yanlış. Zaten komisyon çalışmalarında da, baktığımızda, komisyon dizilişlerinde de bu millî iradeye uygun bir tavır yok. Plan ve Bütçe Komisyonu neden 15 kişi? Bu millet Mecliste AK PARTİ'ye çoğunluk verdi de veya eşitlik verdi de Plan ve Bütçeye onu mu yansıttı? Bu dizilişi özellikle burada belirtmek istiyorum; millî iradeyi yansıtmamız lazım.

İkincisi; tabii ki Türkiye'nin bugünkü fotoğrafı üzerinde duracağız ama Sayın Oktay, bir hatıra aklıma geldi. 2007 yılında Almanya'dayım, bir mühendisle tanıştım. 9 Kasım 1989'da Berlin Duvarı'nı geçen bir mühendis ve ona o zamanki Almanya'yı sordum; Doğu Almanya, Batı Almanya. Bana şöyle bir cevap verdi, dedi ki: "Biz Doğu Almanya'dayken bize hep şöyle derlerdi: 'Hep yirmi yıl ilerideyiz.' Bu hiç kısalmadı."

Şimdi, geliyoruz, bütün metinleri konuşuyoruz çok uzun süredir, bütün metinlerde hep ilerideyiz, hep ilerideyiz. Ben, esasen, bugün konuşmanızda 2023 hedeflerinden bahsetmenizi beklerdim. Bu 25 bin dolara ne kadar kaldı, 500 milyar dolarlık ihracata ne kadar var? Altı yıl bu 2023 hedeflerini konuştuk. Nerede bu hedefler? "Çöpe gitti." dediğimizde bozuluyorsunuz ama milletin bilgisinden bunları gizlememek lazım.

Mesela, ne oldu Onuncu Kalkınma Planı? Ne oldu On Birinci Kalkınma Planı? Daha başlamadan bitti. Nerede YEP'ler, hedefler ve sonuçlar? Nerede bütçelerinizin, bu bütçenin hedefleri ve sonuçları ki bu bütçeyle ilgili bu ifadelerde bulunuyoruz?

Milletin kör ve sağır olmadığı ve millete saygı duyulması gerektiği konusunda hassasiyet gösterilmesini bilhassa talep ediyoruz. Doğru bilgilendirmek, doğru siyaset yapmanın önemli bir parçasıdır.

Şimdi, cumhuriyetimizin 98'inci bütçesini yapıyoruz ve de partili Cumhurbaşkanlığı döneminin 3'üncü bütçesini yapıyoruz. Bu bütçe bizden, bu Meclisten ne istiyor? Diyor ki: "Ben 2021 yılında 1 trilyon 346 milyar lira harcama yapacağım. Bunun için 922 milyar lira vergi toplayacağım. 179 milyar lira diğer gelirlerim olacak ve 245 milyar liralık bir açığı da Hazine olarak bulup bu hizmetleri yerine getireceğim."

Değerli arkadaşlar, şimdi buradan bakıyoruz, nasıl bir atmosfer içerisinde bir bütçe yapıyoruz. Türkiye'nin bir ekonomik fotoğrafını çekelim, bakalım Sayın Oktay'ın bahsettiği fotoğrafla uyuşuyor mu?

Evet, çok değerli arkadaşlar, bugün 7 Aralık 2020, 663 milyar dolarlık bir Türkiye'deyiz. Fert başına millî gelirimiz mültecileri saymazsak 7.921 dolar. Neden "saymazsak" diyorum? Çünkü bu 663 milyar dolarda bunlar var. 5 milyon mültecinin ürettiği bu millî gelirde var ama paylaşımda bunu yapmıyoruz. Dolayısıyla 7.500 doların altında bir millî geliri konuşuyoruz esasında. Evet, geniş anlamda 10 milyon işsizi konuşuyoruz. Evet, 168 milyar liralık bir bütçe açığını konuşuyoruz ve dünya sıralamamızda 81'inciliği konuşuyoruz.

Evet, Sayın Oktay, siz temmuzda Cumhurbaşkanlığı Yardımcılığı makamına oturduğunuzda Türkiye size daha zengin bir Türkiye bırakmıştı. Daha zengin, 881 milyar dolarlık bir Türkiye, fert başına 10.500 dolarlık millî gelir bırakmıştı. Bakın, Türkiye'nin fotoğrafı bu, Türkiye fakirleşen bir süreçte. Bakın, TÜİK'in kendi resmî rakamları üzerinden gidiyoruz. Türkiye, 2008'e göre 111 milyar dolar daha fakir bir Türkiye, 2008'e göre ve 2008'de Türkiye, dünya sıralamasında fert başına millî gelir olarak 65'inci. Türkiye, 2013 yılına göre –çok değerli parlamenter arkadaşlar, aziz milletim- 288 milyar dolar daha fakir bir Türkiye. Bu var ya bu, Türkiye'nin millî gelirinin yarısı, bu yılki millî gelirin yarısı. Nasıl bir fakirleşme? Bu bir anlık fotoğraf değil, bu bir konjonktür. 2010 yılından beri, o berbat 2010 referandumundan beri fakirleşen bir Türkiye, yapısal tıkanmaya sürüklenen bir Türkiye ve 2010'da orta gelir tuzağını konuşan bir Türkiye'den fakirlik kapanına gelen bir Türkiye, yoksullaşan bir Türkiye; bu yapısal tıkanmanın önemli bir ayağı olan yoksulluğun park ettiği bir Türkiye'yi konuşuyoruz. 2018'de 881 milyar dolarımız var ve 72'nci sıradayız. 2020'yi bırakın, 2019 rakamlarıyla da konuşsak böyle.

Çok değerli arkadaşlar, biz esasen bu konuşmaları daha önceki bütçelerde de yaptık ve 2018 yılında 2019 yılının bütçesini konuşurken aynen şöyle dedim: "Türkiye, AK PARTİ 2007'nin gerisine düşüyor, AK PARTİ'nin gerisine düşüyor. Böyle giderseniz 2002'nin gerisine düşeceksiniz." Evet, bugün oradayız ama bir şeyi tahmin edemedim: 2002'de bile artıda olan Merkez Bankası rezervlerini eksi 55 milyar dolar gibi bir açıkla bırakacağınızı düşünemedik, bunu öngöremedik doğrusu. (İYİ PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar) Ve cumhuriyet tarihinin en büyük Merkez Bankası rezerv açığıyla karşı karşıyayız.

Çok değerli arkadaşlar, Türkiye çok büyük problemler yaşadı -ekonominin hesap edilebilir döneminden itibaren bakalım, 1960'tan itibaren bakalım- bunları farklı şekillerde aştı ama ilk defa hem hazine hem Merkez Bankası boş. İlk defa hem bütçe açığı koşturuyor hem cari açık koşturuyor. Bu, Türkiye'nin hastalığı değil. Türkiye ekonomisini çalışanlar bilirler. Türkiye büyürken cari açık verir ki biz bunu 2010'lu yıllarda çözmeliydik, dünya böyle çözdü. Dünya artık enflasyonu çözdü, dünya artık faizi çözdü. Zambiya'dan sonra enflasyonda dünyada 2'nci sırada bir ülke olduk. Üzülerek söylüyorum. Burada tek kale maç, kapatılmış bir medya dünyasını, bunları konuşuyoruz ama, konuşuyorsunuz ama gerçekler böyle değil. Ama dışarıdan görünüyor; içeride ne kadar güçlüyseniz dışarıda o kadar güçlüsünüz. Şimdi, diyebilir misiniz ki 2020 yılının Türkiyesi 2013 yılının Türkiyesinden dışarıda daha güçlüdür? Diyemezsiniz. O Türkiye de bizim, bu Türkiye de bizim ama bunu diyemezsiniz.

Şimdi, 2020 yılının dışında da 2019 yılı rakamlarını alsak da böyle. Bakın, 2016-2020 yılı, beş yıl, 1960'tan itibaren beşer yıllık dönemlerle bakın, en kötü büyümenin olduğu dönem, en düşük. Diyelim ki corona dönemi, artı 3 yazalım büyümeye en düşük ikinci büyüme dönemi, 1976-1980'den sonra. Bu performans, uzun süredir geliyor yapısal tıkanmaya. Neden? Çünkü siz 2007'den itibaren yapısal reformları bıraktınız, 2010 12 Eylül referandumuyla ve sonraki radikal süreçlerle, milletin gündeminden kopuk süreçlerle, FETÖ süreciyle, PKK'yla yürütülen çözüm süreciyle, devletin kodlarından ayrı yürütülmüş Suriye merkezli dış politika süreciyle bu yapısal reformların dışına çıktınız. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar) Ve en son, yüz elli yıllık Parlamento tarihimizin tersine, partili Cumhurbaşkanlığıyla Türk milletinin ayaklarına pranga vurdunuz ve bugün yürüyemiyoruz.

Bakın, bu bütçeyle ilgili, ekonomik sıkıntılarımızın olduğu… 2001 yılı ekonomik sıkıntılarımızın olduğu bir yıldı. 2002 yılının bütçesine bakın, arkadaşlar, 2002 yılının bütçesinde bir enerji göreceksiniz, bir çıkış bütçesi olduğunu göreceksiniz. 2002 yılı bütçesini hazırlayanların nasıl bir çıkış planı ve heyecanı içerisinde olduğunu o bütçeye baktığınızda görüyorsunuz. 1994'teki krizden sonra 1995 yılı bütçesini hazırlayanlarda da bunu görüyorsunuz. Ama bu bütçenin enerjisi yok değerli arkadaşlar. Bu bütçe bize ne diyor yani? Bu bütçenin bir vizyonu yok. Bu bütçenin bize tarif ettiği bir yön yok. Bu bütçe enflasyonla mücadele bütçesi mi? Hayır. İşsizlikle mücadele bütçesi mi? Hayır. Büyüme bütçesi mi? Hayır. Ne? Bu bütçe "Ne yapalım?" bütçesi olmuş, "Ne yapalım?" Alt alta koyup "Ne yapalım?" bütçesi olmuş, ben söyleyeyim "Ne yapalım?" Gelin arkadaşlar...

Bu bütçeyi hazırlayan arkadaki siyasi kadronun enerjisinin tükenmişliği her hâlükârda belli. Zaten bu bütçe sevk edildikten sonra… Düşünün, bir ülkede bütçeyi sevk ediyorsunuz, sonra arkadan usulca reform konuşmaya başlıyorsunuz. Böyle bir şey olur mu ya? Atı çıkarıyorsunuz koşturmaya, arkadan siz başlıyorsunuz koşmaya. Böyle samimi bir düşünce olduğuna inanıyor musunuz? Ya reform yapacaksanız bunu bütçeye koyarsınız, herkes de bilir, dünya âlem de bilir; bu bir reform bütçesidir.

Bu, bir bütçe vizyonundan yoksun, belki de tarihin bilinen en düşük profilli bütçesi. O nedenle şunu samimiyetle söylüyorum: Gelin, gelin, Meclis olarak bir orta vadeli bütçe yapalım, orta vadeli bir plan ve bunun üzerine Türkiye'ye bir çıkış planı yapalım ve 2021 yılında millî iradeye gidelim, seçime gidelim. Bu bütçeyi ve bu orta vadeli planı bugünden yapalım, ortak, biz İYİ PARTİ olarak buna varız ve 2021 yılında da milletimize gidelim, millî iradeye başvuralım, Türkiye'yi çıkışa götürecek yeni bir siyasi iklime kavuşalım. Yeni bir siyasi iklim olmaksızın Türkiye'nin buradan çıkış yolunun mümkün olmadığı her hâlükârda görülmektedir. Bu fakirlik kapanından ancak siyasal iradenin değişimiyle çıkılır.

Çok değerli arkadaşlar, Sayın Oktay çok güzel şeyler söyledi KÖİ'lerle ilgili. Biz de bu konuda birkaç şey söylemek istiyoruz bütçe çerçevesinde. Bir kere şunu söyleyelim ki kamu harcamaları başında söyledim konuşmamın- denetlenemiyor ise o harcamaları yapan siyasi iradenin meşruluğu sorgulanır. Dünyanın her yerinde, her aklı başında ülkesinde, demokratik ülkesinde kamu harcamaları ve işlemleri kamuoyunun bilgisine amadedir.

Bakın, şimdi, bizim Sakarya Milletvekili arkadaşımız Enerji Bakanlığına başvuruyor, soru, diyor ki: "Avrupa'da doğal gaz fiyatlarının 110 dolar civarında olduğu, Türkiye'de de 250-280 dolar civarında olduğu bilgisi var. Bu konunun tarafımıza açıklanmasını…" Ülkeyi savaşa sokabilen Parlamentonun Türkiye'nin doğal gaz fiyatlarında bilgi alması yasak. "Ticari sır"mış, cevap bu. Kozmik odaya girildi bu ülkede, bu sözleşmelere girilmedi. "Ticari sır", cevap. Şimdi, nasıl denetleyeceğiz?

TÜRK TELEKOM, yüzlerce söylenti var. 14 Kasım 2015'te ihale olmuş, parayı yatırmışlar, kredi almışlar, kredi ve temettülerle beraber gitmişler. Minimumu 10 milyar 450 milyon dolar, minimumu. Rivayetler muhtelif, bakır satışlarından, kurumlar vergisi muafiyetinden 20-30 milyara gidiyor. Peki, biz bunu neden denetleyemiyoruz, bu neden bilgimize amade değil? Millete dönüp ne diyeceğiz? Biz bunu sormazsak Allah bize sormaz mı? Suskun toplum mu olacağız? Dünyada konuşmayan, sorgulamayan, denetlenmeyen bir toplumun ilerlemesinin mümkün olmadığını binlerce yıllık tarih gösterdi.

Efendim, şehir hastaneleri… Bakın, ben yine sordum, bu Plan Bütçede Sayın Bakana sordum. Bursa'da Rönesans bir şehir hastanesi yapmış, ne güzel. Biz de iktidara gelirsek, samimiyetle söylüyorum, Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesini yeniden, modern bir şekilde yapıp şehrin doğusunda da bir başka hastane yapmayı düşünüyoruz, ne güzel ama bunu kaça kiraladınız ya? Kaç tane? 19 tane. Şimdi bıraktı Sağlık Bakanlığı, Bütçeden biliyorum. Bunun kaça kiralandığını… Bir şahsa bir lise, bir okul yaptırıyor ve bunu kiralıyor. Bunun kaç liraya kiralandığını vergi verenlerin bilme hakkı yok mu? Yoksa nasıl denetleyeceğiz bunu? Nasıl bir meşruiyet olacak? Neresinden tutacağız bunun?

Şimdi, çok değerli arkadaşlar, başka KÖİ'ler ve ihaleler var. Şimdi, burada bir köprü ve 13 milyar 15 milyon 630 bin, bu Osmangazi Köprüsü. Ben bunu, bu rakamla beraber bilen bir arkadaşa gösterdim. Bana verdiği cevap şu, dedi ki: "Hocam, bu, yeni kurdansa, yani bu, 8 lira civarındansa iyi bir iş olmuş, aşağı yukarı 1 milyar 650 milyon dolara iyi bir iş olmuş ama bu, ortalama kurdansa, yani 6,90'dansa, o zaman burada bir 300-350 milyon dolarlık bir fark var." Peki, bunun tamamı dolarsa dedim. (İYİ PARTİ, CHP ve HDP sıralarından alkışlar) Dedi ki: "Hocam, bunun 4 tane direğinde 160 ton altın yoksa böyle bir köprü yoktur." (İYİ PARTİ, CHP ve HDP sıralarından alkışlar)

Şimdi, Sayın Oktay, değerli arkadaşlar; bir alan var Türkiye'de, FETÖ hiç girmemiş; dış güçler girmemiş, girememiş; Almanya, Amerika zaten uğrayamamış: KÖİ'ler, kamu ihaleleri. Öyle korunmuş ki, arzu ederdik ki bunu yönetenler Türkiye'nin Adalet Bakanlığını da, İçişleri Bakanlığını da, Millî Eğitim Bakanlığını da yürütseydiler de oralara da girmeseydi bu dış güçler. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Şimdi, biz sizden şunu istiyoruz: Bakın, şu vereceğim bilgilerin yanlış olduğunu ama böyle üst perdeden değil de elinizdeki resmî belgelere dayanarak söylemenizi. Gerçek rakamı biz bilmek istiyoruz. Bu bizim bildiğimiz, bulduğumuz bir hesap ve biz bunu sorduk Sayın Oktay, size de sorduk. Plan Bütçedeki arkadaşımız Sayın Erhan Bey, Sayın Erhan Usta 17 Kasımda Hazine ve Maliye Bakanına sordu, 19 Kasımda Ulaştırma Bakanına sordu, 27 Kasımda bizzat size sordu, henüz bir cevap alamadı.

Bakın, 7 Nisan 2008'de Gebze-İzmir Otoyol ihalesine çıkılıyor. İlan edilen sözleşmede 35 kuruş kilometre/yol, 35 lira köprü geçişi -mümkünse, müsait olan arkadaşlar bunları not alabilir veya tutanaktan alabilirler, televizyon başındaki milletimiz de not edebilir- ve 35 bin araç garanti ediliyor; sonra birinci zeyilnameyle 45 liraya çıkıyor geçiş, sonra 26,55 dolara çıkıyor, sonra 30 dolara çıkıyor zeyilnameyle, sonra 35 dolara çıkıyor ve 40 bin araç garantisiyle ve 27 Eylül 2010 tarihinde sözleşme yapılıyor yirmi iki yıl dört ay yapım süresiyle -yedi yıl yapım, on beş yıl işletme- yalnız yapım da kısmi bölünüyor yani köprü ayrı bir proje, Gebze-Orhangazi ikinci, Orhangazi-Bursa üçüncü, Bursa-Balıkesir dördüncü, Balıkesir-İzmir beşinci proje olarak, her biri bağımsız gibi ve sözleşmede deniyor ki: "Bunlar birbirinden bağımsız bitirilebilir." Ve diyor ki sözleşme de: "Bitirilirse ödeme başlar." Ne kadar ödeme? On beş yıl ama sözleşme öyle demiyor. Bir ödeme başlar… Yani normalde 2021'de bitecek sözleşme, 2020'de yatırım bitecek; on beş yıl ödenecek, 2035'te ödeme bitecek. Peki, 2016'da bitti köprü, 2016'dan 2031 yılına kadar mı yani dört yıl öne mi çekecek? Hayır. "Ödeme süresi uzayacak." diyor.

Şimdi, çok değerli arkadaşlar, Sayın Oktay; bakın, bizim öğrendiğimiz şey şu: Fatih Sultan Mehmet Köprüsü'nü de yapan Japon firma bu köprüyü yapan firma ve bu köprüye teklifi 1,470 milyar dolar ve bütün çalışmalarda bu köprünün maliyeti -temel 1,2 milyar dolar- 1,430 çıkıyor.

Şimdi, değerli arkadaşlar, burada 35 dolarla başlayan ödemenin bir özelliği var: İlan tarihinden itibaren, 2008'den itibaren Amerikan enflasyonu oranında artıyor. Yani, açıldığında 35 dolardan değil, açıldığında 42 dolardan başlıyor, ortalama 46 dolar 74 sent. Şimdi, bizim hesabımıza göre sadece… Ve bu birinci köprü İstanbul'da üç buçuk-dört yıl, ikinci köprü de aşağı yukarı üç yıl civarında bitiyor yani, bu köprülerin dört yılı geçeni yok, dünya tecrübesi böyle. Dolayısıyla, köprü üç yıl dört ayda bitiyor ve üç yıl sekiz ay erken bitiyor, bin üç yüz elli dört gün erken bitiyor. Bin üç yüz elli dört gün ne ödeme var? 2 milyar 130 milyon 248 bin dolar ilave ödeme var. Köprünün maliyeti bizdeki hesaba göre 1,470. Değerli arkadaşlar, bu neden sözleşmede yok? Sizden ricamız: Bu bilgileri lütfen elinizdeki resmî belgelerle doğrulayın ve kamuoyunu aydınlatın, biz de burada kamuoyunun aydınlatılmasına bir vesile olalım.

Ve sonuç: On dokuz yıl on dört gün işletme boyunca ortalama 46,74 dolardan bu köprünün maliyeti 13 milyar 15 milyon dolar, 2035 yılı bittiğinde bu köprüye Türk milleti, hazine, millet neyse ödeyeceği para bu; 3 milyar 944 milyon dolar da yol ve toplam 16 milyar 959 milyon dolar. Türkiye'nin sınırları 249 bin kilometre arkadaşlar, köprüyü yapıyoruz, Türkiye'nin sınırlarını da otoban yapıyoruz, ortada bir 300-350 milyon dolar para kalıyor, onu da millete serpiyoruz. Tank paleti 50 milyon dolar için verdik ya, sadece kârında 212 tane 50 milyon dolar var. Bize Allah nasip eder, milletimiz kredi verirse köprüyü ödeyecek fiyat 9,3 dolar, 80 lira; yarısı geçenden yarısı hazineden. Böyle yaptığınızda bu maliyetlerle on-on iki yılda bu köprü ödeniyor. Bizim talebimiz KÖİ'lerin ve bunun, bu sözleşmelerin birlikte kamuoyuna aktarılması.

Çok değerli arkadaşlar, hazırlığımız tabii, buna göre değildi ama konu itibarıyla biraz süre aldı. Şimdi, esasen bu denetim, bütçe yürütme ve bütçe hakkının bir parçasıdır. Eğer bu denetimi yapamazsak bütçeden, bütçe hakkından konuşmamızın anlamı yok. Tekrar ediyorum, biz burada bu bilgilerimizin resmî bilgilerle doğrulanmasını istiyoruz. Bütün bu çalışmamızla bu bilgilerin doğrusunu -bu veya değil- kamuoyuyla paylaşırsak buna bir vesile olmuş olacağız.

Çok değerli arkadaşlarım, yapısal tıkanma, yoksulluk, yolsuzluk ve yasaklarla devam ediyor. Bakın, yasaklı bir Türkiye'deyiz; basına tekrar, özellikle İYİ PARTİ'yi görünmez kılmakla başlayan cezalar yağdı. Ben AK PARTİ'li arkadaşlara sadece şunu hatırlatmak istiyorum: 14 Ağustos 2001, AK PARTİ'nin Bilkent Otel'de kurulduğu gün Sayın Erdoğan dört kanaldan canlı yayına katıldı; Sayın Bakan da burada, bunun şahididir. Arkasından Bülent Bey, Abdullah Bey katıldılar ve biz o güne "yasaklı Türkiye" diyorduk, "yasaklı Türkiye" diyorduk. 25 Ekim 2017'de Sayın Meral Akşener parti kurdu, beş ay sonra ancak fotoğrafını bir televizyon kanalından gösterebildik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

İSMAİL TATLIOĞLU (Devamla) – Çok değerli arkadaşlar, adaletin ve liyakatin düştüğü toplumlarda ilerleme olmaz. Bakın, sorunlarımızın önemli bir nedeni konuşamamamızdandır. Konuşamayanlar sorunlarını çözemezler ve konuşamayan bir Türkiye sorunlarını çözemiyor, evimizdeki gibi. Bunların altında boğuluyoruz. Konuşan bir Türkiye'den korkmamak lazım. İlerlemeci liderlik konuşan toplum ister, ilerlemeci olmayan liderlik konuşmalardan korkar ve korkak liderliklerdir. Bugünkü Türkiye, Türkiye'nin fotoğrafı değildir, çok güçlü bir Türkiye vardır.

Bakın, güçlü bir Türkiye için ihtiyaç duyduğumuz her şeyin sahibiyiz, her şeyin. İnanın, bu ülkeye liyakat ve adaletin kesin giriş yaptığına inanılsın, üç ay içerisinde bu coğrafyada büyük bir coşku olur ve bu coğrafya kendi enerjisi ve kendi kaynaklarıyla yükselen bir Türkiye olur; aynen sizin bir zamanlar, 2007'de yaptığınız gibi ve ondan daha yüksek bir çıkış olur. Yenilenmiş bir Avrupa Birliği stratejisiyle, bölgede istikrarı arayan ekonomik coğrafyayı bu anlamda merkezine koyan bir anlayışla, üretim ve istihdam merkezli bir ekonomik büyüme modeliyle Türkiye 21'inci yüzyılın ikinci yarısında güçlü dünyada yerini alacaktır. İnşallah, tam talebimiz, 2021 yılında böyle bir çıkış için millî iradeye gidilmesidir.

Ben tekrar bütçenin hayırlara vesile olması, ülkemizin sorunlarını çözmesine katkısı olması dileğiyle teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum. (İYİ PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

İYİ PARTİ Grubu adına ikinci konuşmacı, Samsun Milletvekili Sayın Erhan Usta.

Süreniz otuz dakikadır.

Buyurun Sayın Usta. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ekranları başında bizi izleyen çok değerli vatandaşlarımız; hepinizi saygıyla selamlarım.

Bugün Türkiye'nin 2021 yılı bütçesini görüşüyoruz. Türkiye'nin ekonomik, sosyal sorunları, dış politikaya ilişkin sorunları, siyasi sorunları giderek ağırlaşıyor. Öyle görünüyor ki artık, Türk milleti bu Hükûmeti daha fazla taşımak istemiyor. Dolayısıyla ben yeni bir siyasetçiyim, bu işlerden çok fazla anlamam ancak 2021 yılında büyük ihtimal bir seçim görülüyor ve bu seçimde bu Hükûmet gidecek. Dolayısıyla, büyük ihtimal, sizin son bütçeniz olacağı için on sekiz yılın biraz bilançosunu ortaya çıkarmanın, hasar tespiti yapmanın da ben yerinde olacağını düşünüyorum.

Şimdi, tabii, biz burada bütçe değerlendirmelerini yapacağız, makroekonomik değerlendirmelerde bulunacağız. Bütçenin sahibi, malum, Sayın Cumhurbaşkanı. Cumhurbaşkanı bu bütçe görüşmelerine katılmıyor Anayasa gereği, Cumhurbaşkanı Yardımcısı katılıyor; o da güzel. Fakat biz Sayın Oktay'ın

bugüne kadar makroekonomik konularla ilgili olarak, bütçeyle ilgili olarak şuradaki bütçe sunumları dışında herhangi bir beyanatına denk gelmedik. Şimdi, biz eleştireceğiz, değerlendireceğiz de bunu kime söyleyeceğiz? Dolayısıyla makroekonomi yönetimiyle ilgili böyle bir aksaklığın olduğunu hemen başlangıçta bir vurgulamak gerekiyor. Hazine ve Maliye Bakanı ekonomiden sorumlu Bakan olarak bir rol oynuyor Türkiye'de son üç yılda ama bakıyorsunuz, Hazine ve Maliye Bakanı bu bütçe görüşmelerine, normal, diğer bakanlar gibi sadece kendi bütçesi görüşülürken gelecek. Bu aksaklığın giderilmesi lazım. Bu sistemin birçok yanında aksaklık olduğu gibi, bu sistemin getirdiği yeni bir aksaklıktır bu.

Şimdi, Sayın Tatlıoğlu az önce ifade etti, hakikaten bu bütçenin bir vizyonu yok, bu bütçenin bir amacı yok. Şimdi, seksen beş dakika Sayın Oktay'ı burada dinledik, Allah aşkına, aklımızda ne kaldı? Yani 2021 yılında Türkiye ne yapacak, Türkiye hangi sorununu çözecek? Bizim büyüme sorunumuz var, büyüme tıkanmış. Bakın -sadece corona değil- geçen yıl bu Türkiye 0,9 büyüdü, Türkiye bir fakirlik kapanına girdi. Potansiyel büyümesi düşmüş bir Türkiye var, buna bir çözüm var mı bütçede? Türkiye yoksullaşıyor, cari açık sorunlarımız artarak devam ediyor, dünyada enflasyonda 2'nci hâle geldik, teknoloji üretemiyoruz, işsizlikte rekorlar peşinde koşuyoruz, cumhuriyet tarihinin rekorlarını kırıyoruz; bunlara ilişkin herhangi bir şey, bu sorunların çözüleceğine ilişkin bu bütçede hiçbir şey yok arkadaşlar. Toplumun sorunları var. Çiftçi bugün çok sıkıntıda, tarlasını ekemiyor, ekim alanları yüzde 13 azalmış son on beş yılda. Efendim, EYT'liler sorunu var, işsizlik sorunu var, toplu esnaf sorunu var, 2 milyon esnaf kepenk kapatıyor; bunlara ilişkin bu bütçede hiçbir şey yok.

Az önce Sayın Oktay konuşmasını yaparken arkadaşlar, AK PARTİ Grubu en güçlü şekilde KÖİ'lerle ilgili kısımda alkışladı; fark ettiniz mi bilmiyorum. Hâlbuki KÖİ'ler bu bütçenin ve bu Hükûmetin en yumuşak karnıdır. Benim aklıma hemen şöyle bir hikâye geldi: Biliyorsunuz, IV. Murat devrinde Bekri Mustafa vardır. Şimdi, Bekri Mustafa, zamanında medrese tahsili görmüş bir delikanlı fakat sonradan bir kız meselesi oluyor, kendisini içkiye veriyor yani sürekli meyhanelerde olan bir vatandaş, o dönemdeki o yasaklara rağmen. Şimdi, bir gün mahallenin camisi boşalıyor, imamı yok, Bekri Mustafa'ya diyorlar ki: "Gel, sen burada imamlık yap." Bekri Mustafa da artık en sonunda kabul ediyor. Neyse… Cenazeler oluyor, her cenazede Bekri Mustafa gidip cenazenin kulağına bir şey söylüyor. Cemaat merak ediyor; en son, birisine öldü numarası yaptırıp tabuta koyuyorlar ne diyor diye. Bekri Mustafa cenazeye şunu söylüyor, diyor ki: "Size şimdi gittiğinizde öbür dünyada soracaklar 'Dünyada ne var, ne yok?' diyecekler, siz deyin ki: 'Bekri Mustafa filanca camiye imam oldu.' Onlar dünyanın hâlini anlarlar." (İYİ PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar) Siz de bütçenin hâlini anlayın arkadaşlar. En fazla alkışlanan yer KÖİ'ler ve bu bütçenin en yumuşak karnıdır KÖİ. Az önce Sayın Tatlıoğlu bunu detaylı bir şekilde anlattı.

Şimdi, tabii, burada hiçbir iddia ortaya koyamadı Sayın Oktay ama böyle, muhalefetin olmadığı yerlerde, sosyal medyada veya böyle tek taraflı konuşmalarda Hükûmeti -Sayın Cumhurbaşkanından başlayarak- ve iktidar partisi milletvekillerini takip ettiğinizde zannediyorsunuz ki AK PARTİ'den önce Türkiye'de hiçbir şey yoktu. Hatta bir milletvekili sordu, "Araba mı vardı AK PARTİ'den önce?" dedi. Ben onu biraz daha ileriye götürüyorum; ateş yoktu Türkiye'de, ateş bulunmamıştı, tekerlek de icat edilmemişti, sizinle birlikte oldu bunların hepsi(!) (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Bakalım böyle mi oldu? Şimdi -ama gerçeklerle yüzleşmeye başladınız- dikkat edin, daha önceden hep birtakım şeyleri söylüyordu, şimdi hep mazeret uyduruluyor. "Evet, Türkiye büyümüyor ama şöyle bir sorun var…" "Enflasyon… Ama şöyle oldu, böyle oldu…" Hep mazeretler uyduruluyor. Birazdan bakacağız, hakikaten AK PARTİ'den önce Türkiye'de bir şey yok muydu.

Arkadaşlar, tabii, büyüme performansı, en önemli şey ekonomide büyüme. Büyüme performansımızı, AK PARTİ'li dönemleri bir mukayese edelim. Kiminle mukayese edeceğiz? Kendi sınıfımızdaki ülkelerle yani gelişmekte olan ülkelerle mukayese ettiğimizde ilk şurayı söylüyorum: Oradaki mavi ve turuncu AK PARTİ'den önceki on sekiz yıl. Orada neyi veriyoruz biz? AK PARTİ'den önceki on sekiz yılda, mavi olanlar gelişmekte olan ülkeler, turuncu olan da Türkiye. Dikkat ederseniz, Türkiye 90'lı yılların bütün zorluklarına rağmen gelişmekte olan ülkelerden ortalama daha fazla bir performans göstermiş, büyüme performansı. Yani gelişmekte olan ülkeler 3,9 büyürken on sekiz yıllık dönemde, Türkiye yüzde 4 büyümüş. AK PARTİ hükûmetleri döneminde, daha doğrusu 2000 sonrasında, bütün dünyada gelişmekte olan ülkelerde büyüme performansı arttı. Küresellik… Bunları defalarca konuştuk, çok fazla izaha girmeyeceğim. AK PARTİ hükûmetleri dönemine bakıyoruz: Gelişmekte olan ülkeler yüzde 5,2 büyüyor, Türkiye ise yüzde 4,8 büyüyor ortalama, on sekiz yılda. Burada, son yılı, Hükûmetin rakamını alırsak bu 4,9-5'e kadar çıkabilir belki. Yani AK PARTİ'den önce, bütün o zorluklara rağmen, gelişmekte olan ülkeler ortalamasının üzerinde büyüyen bir Türkiye varken AK PARTİ hükûmetleri döneminde, gelişmekte olan ülkeler ortalama olarak Türkiye'den daha fazla büyüyor. Bu çok önemli bir husus.

Daha önemlisi nedir? Önümüzdeki beş yıl için Uluslararası Para Fonu rakamlarına göre, gelişmekte olan ülkeler yüzde 5 büyüyecekken ortalama, Türkiye'nin büyüme tahmini 3,9'dur çünkü Türkiye potansiyel büyümesini kaybetmiştir.

Değerli arkadaşlar, şimdi bir de pay olarak bakalım; gelişmekte olan ekonomiler içerisinde Türkiye'nin payı ne olmuştur? Şu ilk blokta mavi olanlar 2002 yılını gösteriyor. Türkiye'nin gelişmekte olan ülkeler millî geliri açısından payı yüzde 3,4'ken şimdi bakıyoruz, Türkiye'nin 2019 yılında payı yüzde 2,1'e düşmüştür yani gelişmekte olan ülkelerin performansı bizim kat kat üzerimizde gerçekleşmiştir. Satın alma gücü paritesine göre baktığımızda -ki bununla böyle bakılmaz çünkü her rakamı dolar üzerinden konuşuyoruz- yine performansın orada hemen hemen aynı olduğunu görüyoruz ancak 1'inci bloktaki kısımda Türkiye'nin gelişmekte olan ülkelerin çok altında bir performans gösterdiğini görmemiz gerekiyor.

Değerli milletvekilleri, tabii, bu büyümeleri elde ediyoruz. Biliyorsunuz, büyüme ile cari açık arasında çok ciddi bir ilişki vardır; hele bizim gibi finansman sıkıntısı çeken ülkelerin büyümek için finansmana ihtiyacı vardır, finansman da dışarıdan gelen kaynaklardır, dış tasarruflardır, biz ona cari açık diyoruz. Türkiye AK PARTİ'den önce, az önce bahsettiğim gelişmekte olan ülkelerin performansının üzerindeki büyümeyi ne kadar cari açık yaratarak yapmıştır, AK PARTİ ne kadar cari açık yaratarak yapmıştır, şimdi ona bakalım. Şurası, bu ilk kısım, AK PARTİ'den önceki on sekiz yılda Türkiye'nin cari açığının millî gelire oranı. Görüyor musunuz rakamı? 0,5. Yıllık ortalama cari açık vererek Türkiye, gelişmekte olan ülkelerin üzerinde bir performans göstermiş, ortalama da yüzde 4 büyümüş. AK PARTİ hükûmetleri döneminde nasıl olmuş? Küresellik, iddia bu; aldık paraları getirdik, konuta gömdük, inşaata gömdük, tüketime gömdük. AK PARTİ hükûmetleri döneminde cari açık yüzde 4,1'e çıkmış, yıllık ortalama. İsterseniz bir de bunun rakamsal değerlerini söyleyeyim; sizden önceki on sekiz yılda o yüksek büyümeyi, gelişmekte olan ülkelere göre o yüksek büyümeyi toplamda sadece 21 milyar dolar dış tasarruf kullanarak elde eden Türkiye sizin döneminizde 562 milyar dolar cari açık verdi yani dış kaynak kullandı, yine de gelişmekte olan ülkelerin altında bir performans gösterdi. Dolayısıyla, bu anlamda baktığımızda karnenizin çok kötü olduğunu görmemiz gerekir.

Şimdi, dış ticaret kısmı da aynı. Zaten cari açığın şimdi güncel rakamlarına filan girmiyorum; Yeni Ekonomi Program'ında 24,4 milyar dolar denildi 2020 cari açığı. Ya, bir gün sonra, bir rakam geçersiz hâle gelebilir mi? Bu 16'ncı Orta Vadeli Program'dır, hiçbir orta vadeli program, iddia ediyorum, bu

kadar itibarsızlaşmamıştı. Yani birinci günde itibarsızlaşmış bir orta vadeli program; şu anda, eylül sonunda 28 milyar dolara gelmiş bir cari açığımız var, dış ticaret için de aynı problem var ama yıl sonunda muhtemelen 34 milyar doları veya işte, muhtemelen, 2,2 daha gelse 4,6 daha gelir, 28,34 milyar dolar… "24" diyorsunuz yüzde 50 sapıyor bir ay içerisinde; böyle bir şey olmaz.

Şimdi, Sayın Ticaret Bakanı birkaç gün önce diyor ki: "Hedeflerimize tek tek ulaşıyoruz." Bakıyorsunuz, hangi hedefe ulaşıyor? Cari açığı az önce söyledim, hedefi aştılar bile; dış ticarette nasıl? Orta vadeli program, 38 milyar dolar dış ticaret açığı diyor 2020 yılı için, Ocak-Kasımda 45 milyar doları bulmuş. Ben de "tweet" attım, dedim ki Sayın Bakan, lütfen kendinize haksızlık etmeyin, "ulaşıyoruz" ne demek, aştınız bile hedeflerinizi ama bu ülkedeki bir hastalıktır bu. Bu ticaretten sorumlu Bakanlar hep ihracata bakarlar, ithalata hiç kimse bakmaz. Tabii, şimdi, "500 milyar dolarlık, 2023 yılındaki ihracat hedefiniz ne oldu?" diye sormak bile artık abes olmaya başladı çünkü oradaki hedefiniz, şu anda yenilediğiniz hedef 500 milyar dolar karşılığında 214 milyar dolardır.

Tabii, büyüme olmayınca işsizlikte de tavan yapıyorsunuz. Şimdi de işsizlik rakamlarına bakalım: Burada Türkiye'nin işsizlik oranlarını gösteriyoruz. Maviler, AK PARTİ'den önceki on sekiz yılın ortalama işsizlik oranı. Yani AK PARTİ'den önce yüzde 7,6 -ki yüksektir- ortalama işsizlik varmış Türkiye'de. AK PARTİ'li on sekiz yılda ne olmuş? Yüzde 10,5'a çıkmış işsizlik oranı arkadaşlar, ortalamada. Devraldığınız tek yıl olarak bakarsak, yeşil kısma bakalım şimdi de: 2002 yılında devraldığınızda iktidarı yüzde 9,8 işsizlik varmış, 2020 yılında sizin tahminlerinize göre -orta vadeli programdaki rakamı söylüyorum- yüzde 13,8. 4 puan, aldığınız dönemde işsizliği artırmışsınız. Bu mu performans? İşte, o yüzden, onun ezikliği içerisinde, az önce Sayın Oktay, hiçbir şekilde heyecanlanmadan bize bir bütçe anlatmak durumunda kaldı maalesef. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar) Tabii, biz bununla sevinmiyoruz, biz bunlara bakınca üzülüyoruz. Bu, dar tanımlı işsizlik oranıdır arkadaşlar. Şu anda Türkiye'de 12 milyon işsiz var ve bunların önemli bir kısmı da gençler ve eğitimliler. Bunu da görmemiz gerekiyor.

Şimdi, bir enflasyon hikâyesi var Türkiye'de -çok affedersiniz, bu kelimeyi kullanmak istemiyorum ama- bir enflasyon yalanı var. Biz diyoruz ki bazen: "Bakın, arkadaşlar, enflasyon çok hızlı gidiyor. Türkiye enflasyondan çekti. Lütfen bu enflasyonu küçümsemeyin." Mesela, Nihat Zeybekci diye bir Bakanımız vardı, onun ben bir kısım sözlerini hatırlıyorum: "Ya, enflasyon 2 puan yüksek gelse ne olur?" gibi böyle sözleri olmuştu. Yani enflasyon küçümsendi. Bazen, enflasyon -şu anda 14 oldu da, şu anda demiyorlar- yüzde 8-10 olduğu zamanlar deniliyordu ki: "Ya, kardeşim, Türkiye yüzde 70 enflasyonlardan geliyor. Yüzde 10 enflasyonu çok mu görüyorsunuz da şimdi eleştiriyorsunuz? Eleştirecek başka şey bulamadınız." Ama tabii, bugüne kadar hiç kimse algıyı AK PARTİ kadar yönetemediği için bu ülkede, hiçbir iktidar bunları anlatamadığı için biz zannettik ki o yüzde 70 enflasyonlar Türkiye'nin problemiydi sadece, dünyada başka bir yerde problem yoktu. Şimdi bakalım öyle miymiş?

Burada, yüksek "yüksek enflasyon" dönemi diye… Bu biraz analitik bir şey; dönemler, yıllar bire bir, aynı tutmuyor. Gelişmekte olan ülkelerin de yüksek enflasyon dönemleri oldu, bizim de yüksek enflasyon dönemlerimiz oldu, şimdi bizim düşük enflasyon dönemlerimiz var çok düşük olmasa da. Bunun detaylarını ben Plan ve Bütçe Komisyonunda zaten anlattım, arkadaşlara da verebiliriz.

Yüksek enflasyon dönemlerine baktığımızda, arkadaşlar, gelişmekte olan ülkelerin ortalama enflasyonu yüzde 74,6. Yani "Türkiye'de yüzde 70'li enflasyonlar" deyip hep karalanan o dönemlerde, diğer ülkelerde enflasyon yüzde 74,6, Türkiye'de ise yüzde 70,9. Yüksek mi? Evet, yüksek ama bu, o dönemin yapısal bir sorunu. Niye? Çünkü o dönemde gelişmekte olan ülkelere hiçbir fon akımı olmuyor, ülkeler büyüyemiyorlar ve yüksek enflasyon sorunuyla karşı karşıyalar. Ama bakıyoruz, o ülkeler bu enflasyon sorununu hızla aşıyorlar.

Şimdi, bu da düşük enflasyon dönemi. İlk bar grafik gelişmekte olan ülkeler. Bakıyorsunuz, gelişmekte olan ülkelerin düşük enflasyon döneminde ortalama enflasyonu yüzde 7,4. Yani şu anda 4,4 civarında da ama dönem ortalaması olduğu için aşağı doğru giden bir grafik var, yüzde 7,4. Bizde ne kadar? Yüzde 10,4. Yani kabaca bu düşük enflasyon dönemlerine AK PARTİ dönemleri olarak bakarsak aslında Türkiye geçmişte -AK PARTİ'den önce- benzer sınıftaki ülkelere göre daha düşük bir enflasyonu varken, şimdi benzer sınıftaki ülkelere göre çok daha yüksek enflasyonu olan bir ülke hâline gelmiştir. Bunun tabii daha da kötüsü -artık enflasyon Türkiye'de katılaştı- önümüzdeki dönemdir.

Yine, Uluslararası Para Fonunun verilerini aldığımızda, 2021-2025 döneminde, gelişmekte olan ülkeler için yüzde 4,3'lük bir enflasyon öngörülürken -ki bugünkü oranlar da hemen hemen o seviyededir- Türkiye için gelecek beş yıl için öngörülen enflasyon yüzde 11,3'tür arkadaşlar. Yani şunu söylemeye çalışıyoruz enflasyon konusunda: AK PARTİ hükûmetleri döneminde elbette enflasyon düşmüştür ama buna dönemine göre ve benzer sınıftaki ülkelere göre bakmamız lazım. Bir trend başladı, enflasyon düşüş trendi, biz de o trendi bir miktar yakaladık. Ancak şunu söylememiz lazım gerekir ki AK PARTİ hükûmetlerinden önce enflasyon benzer sınıftaki ülkelerin çok altındayken AK PARTİ hükûmetleri döneminde benzer ülkelerin çok üzerinde bir enflasyonla Türkiye karşı karşıya kaldı.

Şimdi, Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tabii, makroekonomik performansın bu kadar kötü olmasının birtakım -başka göstergelere de yansıyor- sonuçları var. Şimdi, bakıyorsunuz…

Bir şey daha söyleyeyim: G20 değil mi? Sayın Cumhurbaşkanı G20'nin bir süre çok fazla adını anıyordu. Hatta şöyle bir algı oluşturdu Türkiye'de: "Türkiye, AK PARTİ hükûmetleri döneminde G20 ülkesi oldu." gibi bir algı oluşturuldu. Bu da tabii ki doğru değil. AK PARTİ hükûmetleri döneminden önce Türkiye G20 ülkesi olmuştu. Hatta 90'lı yıllarda, Türkiye, örneğin 1993 yılında en büyük ülkeler sıralamasında 18'inci sıradadır arkadaşlar, 18'inci sırada. Bugün kaçıncı sırada? 2019'da 19'uncu sırada, 2020'de IMF'ye göre 20'nci, Türkiye tahminlerine göre de 19'uncu sırada. Yani daha önceki durumumuza göre, evet, aldığınız 2002'ye göre bir miktar ilerleme kaydedildi ancak 90'lı yıllarda bundan çok daha iyi performans göstermiş bir Türkiye var. Ama daha vahimini söyleyeyim: 2021 yılı için Uluslararası Para Fonu tahminlerine göre Türkiye 21'inci sıraya düşecektir. Yani Türkiye'nin performansı giderek kötüleşiyor. Tabii, bu, toplam büyüklük açısındandı; kişi başı gelir açısından da baktığımızda durum çok daha vahim. O nasılmış? 93 yılında örneğin… Yani burada 90'ı da söyleyebilirim de uzatmamak için… 90'da 49'uncu sırada Türkiye kişi başı gelir açısından dünyada, 91 yılında 51'inci sırada, 93 yılında 50'nci sırada. AK PARTİ hükûmetleri döneminin ilk yıllarında da 60'ıncı sıralara kadar Türkiye -kötü olmakla birlikte- aldığı döneme göre bir iyileşme kaydediyor, onu da teslim etmemiz lazım. Ancak, son dönemde o kadar bozuluyor ki, 2019 yılında kişi başı gelir açısından Türkiye dünyada 75'inci sıradadır arkadaşlar. Yani 90'lı yıllarda 50'nci sırada olan Türkiye 75'inci sıradadır. Daha vahimi, 2021 yılında Uluslararası Para Fonu tahminine göre, 85'inci sıraya gerileyecektir. Türkiye bunları hak etmiyor arkadaşlar, Türkiye bunları hak etmiyor çünkü Türkiye kötü yönetiliyor. Niye kötü yönetiliyor? İşte, ben yine, Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Cumhurbaşkanlığı rakamlarından söyleyeyim size: "Toplam Faktör Verimliliği" diye bir hesap var, hesabın detayına girmeyeceğim, herkes iktisatçı değil. Ama mesele şudur: Yani yatırımların ve istihdamın dışında büyümeyi etkileyen her türlü faktörün geldiği yer bu toplam faktör verimliliği dediğimiz meseledir. Burada hukuk sistemi vardır, burada demokrasi vardır, burada iş ortamı vardır, eğitim vardır, sağlık vardır, işgücü niteliği, her şey burada konularak yapılmış bir hesaptır bu, eski Devlet Planlama Teşkilatının yaptığı bir hesap, uluslararası, kredibıl bir hesaptır bu. Şimdi, bakıyorsunuz, 1998-2018 döneminde Türkiye, toplam faktör verimliliğinden büyümesine her yıl ortalama 0,7 katkı gelmiş.

Yani diğer faktörlerden -örnek olsun diye söylüyorum- 4 büyüdüyse 0,7'de buradan gelmiş, ortalama büyümesi Türkiye'nin 4,7 olmuş, üzerine direkt ekleyeceğiz. Şimdi, AK PARTİ hükûmetleri dönemine bakıyorsunuz, 2002-2007 dönemi, toplam faktör verimliliğinden büyümeye gelen katkı 2,7 arkadaşlar, yıllık olarak. Çünkü hakikaten Türkiye'nin iyi yönetildiği yıllardı; 2,7 yıllık ortalama katkı geliyor. Sonraki 2010-2018 dönemine bakıyorsunuz -daha yenisi yayınlanmadığı için bu benim yapabileceğim bir hesap değil, bir modelden çıkan bir hesap- orada 0,6'ya düşmüş, Bakın, ivme kaybını görüyorsunuz. Ama daha vahimini söyleyeyim ben size: Hükûmetin kendisi 2020-2022 yılı için "Ben kötü yönetmeye devam edeceğim, ben bu ülkeye verimlilikten bir büyüme getirmeyeceğim." diye kendisi ilan ediyor. O dönem için, önümüzdeki üç yıl için toplam faktör verimliliğinden büyümeye gelecek katkıyı sadece 0,4 olarak tahmin eden bir Hükûmet var karşımızda.

Değerli arkadaşlar, şimdi, Türkiye 562 milyar dolar bir cari açık yarattı dedik, değil mi yani AK PARTİ hükûmetleri döneminde? Tabii, bu, ekonomide ciddi bir kırılganlık oluşturdu. Şimdi, buna başka kaynaklardan başka şekillerde bakacak olursak… Türkiye'nin uluslararası yatırım pozisyonuna bakıyoruz yani Türkiye'nin toplam döviz cinsinden varlıkları ve toplam döviz cinsinden yükümlülükleri… Şimdi, bu konunun üzerine bu kadar eğilmemiz şundan dolayı: Bu kadar çok üzerine varıyorum çünkü Türkiye ekonomisi çok kırılgan hâle geldi, Türkiye ciddi bir döviz sıkıntısı yaşayan bir ülke hâline geldi ve bu kırılganlık bizim dış politikada da elimizi bağlıyor, iç siyasette de elimizi bağlıyor ve ekonominin büyümemesinin de temel sorunlarından bir tanesi bu. Bu bir beka sorunudur, o yüzden bunun üzerinde duruyorum. Uluslararası yatırım pozisyonunda 2020 üçüncü çeyrek rakamları var elimizde; 368,5 milyar dolar net açık pozisyonu var Türkiye'nin. Yani döviz varlıklarından döviz yükümlülüklerini çıkardığımızda bir pozitif kalmıyor, eksi 368,5 milyar dolar... Bu, çok yüksek bir rakam ve bu, ciddi kırılganlık yaratıyor. Hani arkadaşlar bazen -şimdi yapamıyorlar da hoş- 2002'yle mukayese etmeye bayılıyorlar ya, bir 2002 rakamı verelim, bu sadece 85 milyar dolarmış. 85 milyar dolardan, nihayet 2002'yi konuşamaz hâle geldiniz, aslında çoktan konuşmamanız lazımdı ama ancak idrak ettiniz bazı şeyleri. Şimdi, 85 milyar dolar olarak aldığınız açık pozisyonu, 368,5 milyar dolara getirdiniz. Şimdi, daha da kötüsü, finansal kesim dışındaki kesimin yani bizim reel sektörümüzün, insanların dişinden tırnağından artırarak… İşte şu da OSTİM'deki sanayicilerin veya bir başka yerdeki, Siteler'deki esnafımızın veya işte daha üst, büyük boyuttaki firmalarımızın açık pozisyonu ne durumdadır diye baktığımızda, varlıkları -2020 Eylül ayı itibarıyla söylüyorum- 130 milyar dolar, yükümlülükleri 293 milyar dolar, döviz yükümlülüğü arkadaşlar ve net pozisyonu 162 milyar dolar. Siz, şimdi, hesap edin, dolardaki her 1 kuruş artmanın bu kesim üzerine getirdiği mali yükü hesap edelim. Hadi onun da ötesinde -mali yük de icabında kaldırılır- likidite sıkıntısına düşmeleri durumunda bu firmalar veya zarar etmeleri durumunda bu firmalar el değiştirmek durumunda kalacaktır arkadaşlar, zaten el değiştiriyor, her gün bir haberle karşılaşıyoruz, daha doğrusu bunun haber yapılması da yasak. Ama konuştuğunuzda sanayicilerle, orta ölçekli firmalar sürekli yabancılaşıyor yani kelepir fiyatına Türkiye'nin varlıkları yabancılara peşkeş çekiliyor bir anlamda. Dolayısıyla, firmalar açısından çok ciddi bir sıkıntıdır. Firmalarımızın ISO'nun tanımlamasına göre... Çok önemli bir husus ama vaktim olmadığı için üzerinde durmayacağım ama sadece bir not olarak düşelim: Firmalarımız bir orta ölçek tuzağına yakalanmış durumdadır. Ölçek ile verimlilik ilişkisinin de çok fazla olduğunu ben burada daha önce konuştuğumu hatırlıyorum yani ölçek düşük oldukça verimliliğin düşük olduğunu biz görüyoruz. Firmaları büyütmemiz gerekirken bugün firmalar ayakta durmakta zorlanıyor ve yabancıların eline geçiyor.

Şimdi, "Türkiye'nin vadesi bir yılın altında olan yükümlülükleri ne kadardır?" diye baktığımızda, 182,5 milyar dolar olduğunu görüyoruz. Yani Türkiye, önümüzdeki bir yıl içerisinde 182,5 milyar dolar dış finansmanı bulmak durumunda. Rezervlerimizin eksi olduğunu az önce İsmail Bey söyledi, ben birazdan o detayı da vereceğim, ona göre siz kalanını düşünün. Tabii, bütün bunlar olunca ne oluyor?

Bir zamanlar "yatırım yapılır" seviyesinde 3 reyting kuruluşundan da not alan, yatırım yapılabilir ülke olan Türkiye -AK PARTİ hükûmetleri döneminde olmuştur, müteşekkiriz- bugün baktığımızda bu kötü yönetimin bir sonucu olarak Moodys'e göre yatırım yapılabilir seviyenin 5 kademe altındadır, Fitch'in 3 kademe altındadır, S&P'nde 4 kademe alttadır yani bunları "çöp not" diye tarif ediyorlar. Ben burada 2018 bütçesinde çok detaylı konuştuğumu hatırlıyorum, ekonomik güvenlik konusunda o zaman biz bu ikazları yapmıştık, bugün maalesef aynı şeylerle karşılaşıyoruz. Ekonomik güvenlik konusu Türkiye açısından önemlidir, Türkiye'nin bekası açısından önemlidir. Türkiye'nin kırılganlığını azaltmak durumundayız, Türkiye'yi üretir Türkiye hâline getirmek durumundayız. Üretim yapmadıktan sonra bu sorunların hiçbiri, onu oraya al, bunu buraya ver, birazdan kamu bankalarını anlatacağım, bu şeylerle bu şekilde bu sorunların hiçbiri aşılamaz. Ekonomik güvenlik konusunda eğer bizden bir destek istenirse biz destek vermeye her zaman hazırız ama ekonomik güvenlik konusu son derece önemli bir konudur.

Şimdi, tabii, eleştiri yapıyoruz, öneriler de yapıyoruz. Bizim sizden bir umudumuz kalmadı Sayın Oktay, sizden ve Hükûmetinizden yani siz artık Türkiye'nin hiçbir sorununu çözemeyeceksiniz çünkü bir siyasi irade yok ortada, güveni kaybettiniz güveni. Güven, bir daha gidince geri gelmiyor. Kurumları yıprattınız, bakanlıklarla sürekli oynadınız. Kökü olan her şeye karşısınız siz bu ülkede, okul isimlerinden kurumlarına kadar her şeye karşısınız. Böyle bir şey olabilir mi? (İYİ PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar) Her şeyin ismini değiştirdiniz, yeniden yeniden yapılandırdınız. Adı "yapılandırma" bozuyorsunuz, bir daha yapıyorsunuz. Ya, kurumlar lego değil, çocukların oyuncağı değil. Yani şu ülkede Devlet Planlama Teşkilatını kaldırdınız, Maliye Teftiş Kurulunu kaldırdınız, Hesap Uzmanları Kurulunu kaldırdınız. Kökü olan her şeye karşısınız. Bu nasıl bir anlayıştır, bunu anlamak mümkün değil. Tabii, bu da neyi getiriyor? En sonunda kurumları olmayan, kurumlarının itibarı kalmamış, Merkez Bankası bağımsızlığını yitirmiş, BDDK'nin eli kolu bağlanmış, EPDK'nin eli kolu bağlanmış, Bilgi İletişim Kurumunun eli kolu bağlanmış bir Türkiye'yle karşı karşıyayız. Getirdik, her işi de tek bir adama bağladık, ondan sonra Türkiye'nin meseleleri çözülsün diye bekliyoruz.

Plan ve Bütçe Komisyonunda söyledim; bu ülkenin iki buçuk yıldır yeni sisteme göre bir protokol listesi yok arkadaşlar. Gerek de yok belki; tabii, bir kişinin yeri belli, kalanın hiçbir önemi yok, belki ondan dolayı. Dışişleri Bakanlığına sorduk biz "Bu protokol listesi nedir?" diye. Dediler ki: "Sayın Cumhurbaşkanının önünde imzada bekliyor." Türkiye'nin protokol listesi… Kalanını siz düşünün.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin denetimini yapamadığını biliyoruz. Şurada yani bir saatle şu konuşmaların sınırlandırılması bile… Ben buraya bürokrat olarak çok geldim. Yani Erbakanlar, Demireller iki saat konuşurdu. Bir saatlik bir sınırlandırma bile Türkiye Büyük Millet Meclisinin denetim yetkisini yapamadığını gösteriyor.

Şimdi, yeni sistemde dedik ki biz: Cumhurbaşkanı kararnamelerinde bir yanlışlık olursa Meclis çıkaracağı bir kanunla bu kararnameyi düzeltecek. İki buçuk yıl geçti, Cumhurbaşkanı kararnamesini düzelten bir tane kanun çıktı mı burada? Bu sistemin çalıştığını söyleyebilir miyiz? Hiç mi hata yapmadılar? Sürekli hata yapıyorlar. Yani çıkan kararnamelerin üçte 1'i orijinal kararname, üçte 2'si o kararnameleri düzelten bir kararname ama bu Meclis o kararnameleri düzeltme iradesini gösterememiş bir Meclistir.

Atamalarda zaten liyakate önem vermediniz. Kurumlar arası itibarı yok ettiniz.

Şimdi, partili Cumhurbaşkanlığı sisteminin bir karnesine bakmamız gerekiyor -tabii, vaktim de çok azaldı- ancak karneye bakmaya da gerek yok. Yani iki buçuk yıl içerisinde Türkiye büyümemiş, yüzde 0,5 küçülmüş. TÜFE'ler yüzde 25'e varmış bu dönemde, ÜFE yüzde 46'ya varmış. Yüzde 46 enflasyonu siz bu dönemde bize yaşattınız. Şimdi, 2020 sonu itibarıyla zaten yüzde 14 olduğunu biliyoruz, ÜFE'yse yüzde 23. Yani enflasyon çok kötü. Kuru 4,55'le bu sistem almış, şu anda 7,80'e

gelmiş, yüzde 71 Türk parası değer kaybetmiş. Bu sistemin başladığı Ocak-Temmuz 2018 döneminde Türkiye vergi gelirlerinin yüzde 10'unu sadece faize verirken şu anda yüzde 20'sini veriyor, rasyo olarak 2 katına çıkmış. Merkezi yönetimin borç stoku 2'ye katlamış, rakamları vermiyorum. Yanlış borçlanma stratejisi yüzünden son iki yılda arkadaşlar -bakın burası çok önemli, Çokomelli burası- Türkiye 135 milyar TL'lik maliyete katlandı, döviz ve altına dayalı borçlanmadan. Hani esnafa gelince "Para yok." deniliyor ya. Yani, toplam, pandemi sürecinde harcadığımız 8 milyar liranın 17 katını sadece borçlanma stratejisindeki yanlışlıktan dolayı bir avuç faiz lobisine vermiş bir iktidarla karşı karşıyayız. Artık, yıllık faiz ödememiz, dış faiz ödemelerimiz 15 milyar dolara gelmiş, istihdam son iki yılda 1,8 milyon kişi azalmış -istihdam azalmış, bakın, işsizlik artmış falan demiyorum, istihdam azalmış- geniş tanımlı işsiz sayısıysa son iki yılda 3,2 milyon kişi artmış. Dış borç stoku, millî gelire oran olarak baktığımız zaman bile son iki yılda 5 puan yükselmiş. Türkiye Cumhuriyeti'nin rezervleri eksi 42 milyar dolara düşmüş, 72 milyar dolarlık rezerv kaybı var bu dönemde. Eğer buna uluslararası rezervler açısından bakarsak 125 milyar dolar. Tabii, burada, bu soruyu herkes soruyor, bir kez de ben soruyorum: Bu ucuz dolarları kime verdik? Bu ucuz dolarları kime sattık? Bir hesaba göre "Ortalama 6,20'den satıldı." deniliyor. Eğer 125 milyar dolar üzerinden hesap edersek 200 milyar TL'yi bu Hükûmet, bu beceriksiz Merkez Bankası ve beceriksiz bakanlar kimin cebine koydu, gelip burada, bunun hesabını versinler. (İYİ PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

Türkiye'nin borç yükü de artıyor bu dönemde arkadaşlar. 30 Eylül 2017'de yüzde 141'ken -ülkenin tamamının borçluluğundan bahsediyorum bu sefer- 30 Eylül 2020'de millî gelirin yüzde 168'ine gelmiş bir… Dış borcu zaten söylemeye gerek yok, Türkiye'nin toplam borcu artıyor. 2002-2020 döneminde Türkiye'nin toplam borcu 19 kat artmış.

Şimdi, Hakan Kara, Merkez Bankasının eski başekonomisti, şöyle diyor: "Merkez Bankası faizinin kısıtlanması son on senede ülkeye bütün jeopolitik ve küresel risklerden daha fazla zarar vermiştir." Kurumları çalıştırmazsanız böyle olur. Yüzde 15 faiz oranımızın dünyada ilk sıralarda yer aldığını söylemeye gerek yok. Polonya, gelişmekte olan bir ülke, 0,1 faizi varken bizde yüzde 15. Hindistan'da, Afrika'da faiz oranları benzer şekilde, buraları atlayacağım.

Şimdi, pandemiyle mücadele kısmını kısaca söylemek istiyorum. Pandemiyle mücadele, son derece başarısız olmuştur Türkiye açısından. İrrasyonel kararlarla başlanmıştır; uçak biletlerinde KDV indirildi, konut kredileri verildi yani meseleyi okuyamayan bir Hükûmetle karşı karşıya olduk. Gelir kaybına uğrayan vatandaşlara bu dönemde hiçbir şekilde yardım yapılmadı arkadaşlar. Kısa çalışma ödeneği, evet, onlar yapıldı; onlar zaten işsizin parası, İşsizlik Sigortası Fonu'ndan yapıldı. Bütçeden yapılan yardım sadece 8 milyar TL'dir. Biz bunlarla ilgili esnaf için önerge verdik. "Hiç olmazsa altı ay boyunca 2 bin lira verelim esnafımıza" diye o önerge reddoldu. Esnafa buradan ben bu Hükûmeti şikâyet ediyorum. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar) Bir kuruş para koyulmadı esnaf için bu bütçeye. Yani 100 milyarlarca lira para kamu özel iş birliği için müteahhitlere konulurken bir kuruş esnafa para konulmadı, bir kuruş EYT'liye para konulmadı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Usta.

ERHAN USTA (Devamla) – Çiftçinin parası dâhil doğrudan ödemeleri… Çiftçiye geçen yılın altında bir para verdi.

Kamu bankaları konusunu artık ileriye bırakacağım ancak tarım konusuna da burada gelmek istiyorum. Çiftçi perişan durumdadır. Bakın, AK PARTİ hükûmetleri döneminde tarımsal hasıla 8,6 katına çıkıyor, güzel ama çiftçi borcu 51 katına çıkıyor. Çiftçilerin borcunun hasılaya oranı da yüzde 47'ye çıkıyor. Yani çiftçi ürettiğinin tamamını borcuna yatırırsa ancak borcunu ödeyebilecek bir

duruma gelmiş. Ekim alanları yüzde 13 azalmış son on beş yılda. Şimdi Sayın Erdoğan "Pandemiyle mücadelede tarımın önemini anladık." diyor. Bunlar öyle lafla olmuyor, kusura bakmasınlar. Bütçeye para koyarsan ben bunun önemini anladığını bilirim. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar) 22 milyar lirayı yüzde 14 enflasyona rağmen sabit tutarsanız siz bu bütçede çiftçiye hiçbir şey vermiyorsunuz anlamına gelir. Şimdi bakıyorsunuz çiftçi…

SALİH CORA (Trabzon) – O zamanların rekor desteğini biz sağladık.

ERHAN USTA (Devamla) – Ben bundan çok hoşlanırım da şimdi benim vaktim yok Sayın Cora, daha sonra bir ara sizinle bunu hallederiz. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

2002 yılında 91 ton buğdayla 1 traktör alan bir çiftçi, şu anda, 2019 yılı için söylüyorum…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

ERHAN USTA (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

…2019 yılında 116 ton buğdayla ancak 1 traktör alabiliyor, 91 tondan 116 tona çıkmış. 1 ton buğdayla 220 litre mazot alan çiftçi 2002 yılında, 2019 yılında 1 ton buğdayla sadece 188 litre mazot alabiliyor. Yine, 1 ton buğdayla yaklaşık 1 ton gübre alan çiftçi, 2019 yılında ancak 1,5 ton buğday satarsa gübre alabiliyor. Ondan sonra diyorsunuz ki "Biz tarımın önemini anladık." Bu şekilde tarımın önemini anlamak olmaz.

Değerli arkadaşlar, bütçe, kamu maliyesi son derece bozuluyor, bunları artık Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçesinde konuşacağız ama bu kamu bankaları meselesi çok önemli, orada ben detaylı bir analiz yapacağım. Bu Varlık Fonunu mutlaka tasfiye etmeniz lazım, kamu-özel iş birliği projelerine bir çözüm bulmak gerekiyor, kamu ihalelerinde şeffaf olmanız lazım.

Hukukun üstünlüğünün olmadığı, şeffaf ve hesap veren bir yönetim anlayışının olmadığı, etkin bir denetim mekanizmasının olmadığı bir ülkede sürdürülebilir kalkınmadan bahsetmek mümkün değildir ama milletimiz müsterih olsun, aklı ve vicdanı kullanarak biz bu sorunların hepsini çözeriz. Doğruyu bulmak feraset işidir, o yolda yürümek cesaret işidir, o cesaret de İYİ PARTİ Grubunda vardır. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Ben, bütçenin her şeye rağmen hayırlı ve uğurlu olmasını Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyorum, Genel Kurulu ve vatandaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

Çok teşekkür ederim. (İYİ PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Birleşime yirmi dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 15.01

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.34

BAŞKAN: Mustafa ŞENTOP

KÂTİP ÜYELER: Enez KAPLAN (Tekirdağ), Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 24'üncü Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Şimdi Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına ilk konuşmacı, Grup Başkan Vekili ve Manisa Milletvekili Sayın Erkan Akçay.

Buyurun Sayın Akçay. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz otuz dakikadır.

MHP GRUBU ADINA ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin görüşmelerine başlıyoruz.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubunun düşünce ve kanaatlerini paylaşmak üzere huzurunuzdayım. Bizleri izleyen aziz milletimizi ve muhterem heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime başlarken aziz vatanımızı bizlere emanet eden atalarımızı, cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü, vatan uğruna toprağa düşen kahraman şehitlerimizi, partimizin kurucusu Başbuğ Alparslan Türkeş'i rahmet ve minnetle anıyorum.

Salgında, deprem ve çığ felaketlerinde, muhtelif kazalarda hayatını kaybeden vatandaşlarımızı rahmetle anıyor, ailelerine ve milletimize başsağlığı diliyorum.

Terörle mücadelede başarılarıyla destan yazan güvenlik güçlerimizi tebrik ediyor, her birini Allah'a emanet ediyorum.

Bütçe görüşmelerini, dünyada ve Türkiye'de zorlu geçen bir yılın sonunda gerçekleştiriyoruz. Dünyayı ve ülkemizi etkisi altına alan Covid-19 salgını, kararlı bir şekilde devam ettiğimiz terörle mücadele, dış politikada bekamızı hedef alan tehditler, ülkemizi diz çöktürmeye yönelik ekonomik saldırılar gündemin öne çıkan başlıklarıdır.

Yüz yıl önce, savaşların ve salgınların gölgesinde "millî hâkimiyet" ilkesiyle kurulan ve Kurtuluş Savaşı'nı yöneten Meclisimizin önemini bir kez daha idrak ediyoruz. Binlerce yıllık millî tarihimizin ve Gazi Meclisimizin yüz yılının omuzlarımıza yüklediği sorumluluk şuuruyla hareket ediyoruz.

Muhterem milletvekilleri, bütçe hakkı, bir devletin demokratik niteliğinin ilk şartı olup parlamento yoluyla millet adına hükûmeti denetleme araçlarından biridir. Bütçe, toplumsal gerçekleri kavramalı, Türk milletinin beklentilerine ışık tutmalıdır. Meclisin bütçe hakkı Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin özü olan denge, denetim ve kuvvetler ayrılığı ilkeleri düzleminde geliştirilmiştir. Bu kapsamda, mali saydamlık ve hesap verilebilirliğe katkı sağlayan bir bütçe Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur.

2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi performans esasına göre hazırlanmıştır. Performans esaslı program bütçe sayesinde kamu hizmetleri ile kaynak tahsisleri arasında güçlü bir bağ kurulacak ve toplumun beklentilerini öne çıkaracaktır.

On iki gün boyunca sürecek olan bütçe görüşmelerinde Milliyetçi Hareket Partisi olarak milletin parasının hangi hizmetlerde ne kadar harcanacağını değerlendireceğiz; gündeme gerçekler ışığında "dün, bugün ve yarın" perspektifiyle bakacağız; esnafımızın, çiftçimizin, işçimizin, memurumuzun, sanayicimizin, emeklimizin, gençlerimizin, velhasıl, bütün sosyal kesimlerin sorunlarını ve beklentilerini gözeteceğiz. Bütçe görüşmelerini sabırla ve dikkatle takip ederek demokratik olgunlukla, objektif, gerçekçi ve çözüm öneren sunuşlarla düşüncelerimizi paylaşacağız.

Sayın milletvekilleri, dünyayı ve ülkemizi etkisi altına alan Covid-19 salgınıyla mücadeleyi devlet-millet bütünleşmesiyle, başarılı ve kararlı bir şekilde sürdürüyoruz. Avrupa yaşlı hastalarına ölüm protokolleri imzalatırken devletimiz her yaştan vatandaşına ihtimam göstermektedir. Sosyal devlet anlayışıyla hastalarımıza teşhis, tedavi ve tedarik imkânları ücretsiz sağlanmaktadır. Batılı ülkeler korsanlık peşinde koşarken Türkiye 180'den fazla ülkenin yardım çağrısına karşılık vermiştir. Türkiye'nin vefası, merhameti ve feraseti dünyaya örnek olmaktadır.

Salgınla mücadelede gecesini gündüzüne katarak çalışan bütün sağlık çalışanlarımızı tebrik ediyor, şükranlarımızı sunuyoruz.

Değerli milletvekilleri, bize göre siyaset, millet için, millete göre, milletle yapılan bir faaliyettir. Bu sebeple "Önce ülkem ve milletim, sonra partim ve ben." diyoruz. Siyaset, kör dövüşlere teslim edilmeyecek kadar önemli, ucuz siyasetlere kurban edilmeyecek kadar kıymetlidir. Siyasi motivasyonunu polemiklerden, demagojilerden devşirmek, yabancı ülkelere, terör örgütlerine, FETÖ'ye, PKK'ya sırtını yaslayarak çıkar ummak siyaset değildir. Ülkemizin değerlerine ve kurumlarına düşmanca hakaret etmek ne siyasettir, ne de muhalefettir. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bizim anlayışımıza göre siyasetçi, varlığını karanlık mahfillerin kirli emellerine değil, Türkiye'ye ve Türk milletine adamalıdır. Siyasetçi gücünü ve referansını Atlantik ötesinden, Avrupa'dan değil millet iradesinden almalıdır. Ülkesine hizmet etmek isteyen her siyasetçi öncelikle milletin değerlerine ve ülkenin kurumlarına saygı duyarak düşüncelerini dile getirmelidir.

Muhterem milletvekilleri, bir siyasetçi düşünün ki yaptığı bir açıklamayla "Türkiye Libya'da çizgiyi aştı." diyerek kendi ülkesini itham ediyorsa ve aynı kişi "Türkiye Libya'da Birleşmiş Milletlerin kararlarına uymuyor." diyerek Türkiye'yi şikâyet edip hedef gösteriyorsa bu sözleri nasıl yorumlayacağız? Bu açıklamadan bir gün sonra, Libya'ya insani yardım götüren Türk gemisine, Yunan komutanın talimatıyla, Alman savaş gemisi tarafından uluslararası hukuka aykırı olarak Akdeniz'de baskın yapılmıştır. Şu tesadüfe bakın ki bu siyasetçinin birlikte siyaset yaptığı bir siyasi arkadaşı yapılan bu baskını savunarak baskıncılara âdeta meşruiyet sağlamaya çalışıyorsa bunu neyle izah edeceğiz? Bu ve benzeri açıklamalar saymakla bitmiyor ancak biz yine de hafızayı tazelemek bakımından bazı hatırlatmaları yapmaya devam edelim. Bunlar "Türkiye komşularının toprak bütünlüğüne saygı duymuyor, radikal unsurlara destek veriyor." dediler, ayrıca "Türkiye Azerbaycan'a silah yardımı yaptı, cihatçı gruplar gönderdi." iftirasını atarak Macron'a ve yabancı ajanslara malzeme verdiler. Türkiye'de can ve mal güvenliği yok, hukuk ve demokrasi yok, yatırım yapmayın anlamında sözler sarf ettiler. YPG'nin terör örgütü olmadığını söylediler. Türkiye'nin terör örgütlerine yönelik sınır ötesi operasyonlarına şiddetle karşı çıktılar. Suriye'de YPG/PKK'yla mücadele eden Türkiye'yi korsan devlet olarak nitelendirdiler. Libya'daki Türk askerini lejyonere benzettiler.

Değerli milletvekilleri, bazıları "Toplumda güvenlik kaygısı arttı ancak bu terör örgütlerinden, gaspçılardan değil polis ve bekçilerden kaynaklanıyor." diyecek kadar gaflete düştüler. Bu sözler güvenlik güçlerini karalayıp teröristi ve gaspçıyı aklamak değil de nedir? Bir de şu sözlere bakalım: "Türkiye Suriye'de meşru değildir. Türkiye Suriye'de nüfus mühendisliği yapıyor." dediler. Bu sözler Türkiye'yi karalamak değil midir? "Bugün Suriye'ye savaş açsak banko Esad'ı tutarım." sözüne

ne diyeceğiz? "SİHA'lar sivilleri vuruyor." diyenleri hangi vicdana havale edeceğiz? Askerimize kurşun sıkan ve bilahare güvenlik güçleri tarafından etkisiz hâle getirilen bir teröristle Mecliste basın toplantısı düzenleyip daha sonra da "TSK Katar'ın emrine verildi." sözünü nasıl tevil edeceğiz, nasıl yorumlayacağız? Geçmişte yaptığı açıklamayla Doğu Akdeniz'deki faaliyetlerimize de karşı çıkan kişi "Ordu Katar'a satıldı." diyebildi. Bu vahim sözler sarf edilirken oysa şanlı Türk ordusu karada, havada ve denizde büyük ve kritik mücadeleler verdi, veriyor ve destansı başarılar kazandı.

Değerli milletvekilleri, aziz Türk milleti; Türkiye'ye ve Türk milletine, Türk ordusuna karşı organize ve senkronize bir şekilde bir karalama ve iftira kampanyası yürütüldüğü açıkça ortadadır. Türkiye'yi uluslararası arenada zor duruma düşürme gayretleri aşikârdır. Bunların, Türkiye'ye karşı, Türkiye düşmanı bazı ülkelerle ağız birliği yaptığı açıkça bellidir. Ancak Türk milleti bunları asla affetmeyecektir.

Değerli milletvekilleri, Cumhur İttifakı dördüncü yılını, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi ikinci yılını başarıyla tamamlamıştır. Yönetim sistemleri ve bu sistemlerin taşıyıcısı olan değerler, gerçekler ve olgularla inşa edilir. Bu bağlamda Cumhur İttifakı, Türkiye ve Türk milleti ortak paydasında bir ideal ve değer birlikteliği, millî mutabakat zeminidir. Cumhur İttifakı ne seçim ittifakıdır, ne iktidar koalisyonudur. Cumhur İttifakı öncelikle bir sistem ittifakıdır ve ayrıca Cumhur İttifakı bir yapım ittifakıdır.

Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin kefil ve referansı millî irade ve siyasi tarihimizdir. Bu sisteme keyfî olarak, günlük siyasi dürtülerle değil, bir zaruret ve tarihî tecrübeler sonunda geçilmiştir. Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle hükûmet krizlerine, istikrarsız yönetimlere son verilmiş, darbe ve vesayet odakları tarihin tozlu raflarına kaldırılmıştır. Sistem, demokratik kurum ve kurallar çerçevesinde, istikrarlı bir şekilde işlemektedir. Ayrıca ekonomi, hukuk ve sosyal alanlarda yapılacak reformlarla gücüne güç katacaktır. Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin özü 4 sütun üzerine inşa edilmiştir; yönetimde istikrar, temsilde adalet, güçlü yasama, güçlü yürütme, denge ve denetim mekanizmaları, demokratik uzlaşma ve siyasi istikrar.

9 Temmuz 2018'de fiilen yürürlüğe giren Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle bu hedeflerin ne ölçüde gerçekleştiğine kısaca bakalım: Gazi Meclisimiz yüz yıllık tarihinde, yüzde 95 gibi önemli bir oranla, en yüksek temsiliyete kavuşmuştur yani vatandaşlarımızın verdiği oyların yüzde 95'i şu anda Meclisimizde temsil edilmektedir. Meclisimiz 12 siyasi parti, 5 parti grubu ve 9 bağımsız milletvekili ile çoğulculuğa ve temsilde adalete sahiptir, sandalye dağılımları itibarıyla da uzlaşmacı bir yapıya sahiptir. Türkiye Büyük Millet Meclisi kuvvetler ayrılığına sahip, güçlü, fonksiyonel ve daha demokratik bir yapıya kavuşmuştur. Yürütmede, yüzde 50'den fazla, yüksek bir destek ve temsil millî iradenin yürütmede güçlü bir şekilde tahkim edilmesini sağlamış, Türkiye'yi güçlendirmiştir. Yönetimde sağlanan istikrar hem iç hem dış politikada millî bekamıza yönelik tehditleri daha güçlü bir şekilde bertaraf etmiştir.

Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; demokrasinin, insan haklarının, sağlıklı bir hukuk sisteminin teminatı bağımsız ve güçlü bir devlete sahip olmaktır. Devlet ve millet hayatının temel şartlarından birisi güvenliktir. Bu nedenle, çok boyutlu bir mesele olan terörle mücadele öncelikli konumuzdur ülke olarak. Terör ülkemizin her ferdini ilgilendiren, birlik ve bütünlüğümüzü hedef alan, on binlerce insanımızın hayatına mal olan, canımızı çok fena yakan, ülkemizin geleceğini karartmaya çalışan ve enerjimizi kendi içimize hapsetmek isteyen alçak bir tertiptir. Türkiye, dünyada ve bölgemizde, bu hain tertibin başlıca hedefidir. Terörle mücadelede eli kanlı, eli silahlı teröristler kadar, terör örgütlerinin hamiliğini ve propagandasını yapan, destek veren, terörle mücadeleye engel olmaya çalışan kravatlı destekçileriyle de mücadele edilmesi gereklidir. Teröristleri kanarya sevenler derneği gibi lanse etmeye çalışanlar şunu iyi bilsinler ki Türkiye Cumhuriyeti bu mücadeleyi, kim ne derse

desin, kararlılıkla sürdürecektir ve inşallah terörün kökü kazınacaktır. Bir kısım siyasetçiler ile meslek odaları yöneticileri ve bazı medya mensupları hiçbir zaman FETÖ'ye ve PKK'ya karşı çıkmadılar; aksine, dolaylı veya doğrudan destek verdikleri gibi FETÖ ve PKK'yla mücadele edilmesine de "ama" "fakat" "lakin" diyerek karşı çıktılar, bilhassa 15 Temmuzdan sonra; devletin verdiği bu mücadeleyi çarpıtarak demokratik muhalefet maskesiyle manivela olarak kullandılar.

Muhterem milletvekilleri, bilindiği üzere, 15 Temmuz 2016 akşamı, devşirilmiş FETÖ'cü ajanlar darbeyle Türkiye'yi işgal girişiminde bulunmuştu. Emperyal efendilerinin uşağı, hain FETÖ 15 Temmuz gecesi bozguna uğratıldı. PKK, FETÖ, DAEŞ ve tüm terör örgütleriyle mücadele yurt içinde ve sınır ötesinde başarılı bir şekilde devam etmektedir. Türkiye, adı ne olursa olsun, hangi kılığa girerse girsin bütün terör örgütleriyle amansız mücadelesine devam edecektir.

Terör örgütü ve destekçileri tarafından evlatları kaçırılan annelerin Diyarbakır'dan yükselen ahı terör örgütünün ensesindedir. Şehirler terörden arındırılmış, imar edilmiş, huzurlu bir ortam sağlanmıştır. Terörün acısını yakından yaşayan vatandaşlarımızın hepsinin ortak söylemi ve duası şudur: "Allah devletimize, milletimize ve güvenlik güçlerimize zeval vermesin. Terörün kökü kazınsın, huzur olsun."

Sayın milletvekilleri, dünyanın bugünkü kaotik yapısını çok iyi analiz etmemiz gerekmektedir. Çivisi çıkan, dengeleri bozulan dünya yeni dengelerin sancılarını çekmektedir. Uluslararası sistem yeni bir denge ve paradigmaya doğru gitmektedir. Dünyada ve bölgemizdeki emperyal oyunlar bu sancıların dışa vurumudur. Türkiye, dış politikada meselelere mahkûm değil, hâkimdir; edilgen değil, etken konumdadır. Türk devleti, içimizdeki mandacı sünepelere asla itibar etmeyecektir.

Jeopolitik ve jeostratejik gerçeklerimizi biliyoruz. Türkiye, bekasını, hak ve çıkarlarını ilgilendiren hiçbir meseleye kayıtsız kalmamış "Adam aldırma, geç git." dememiştir. Etrafımıza örülmeye çalışılan kuşatmalar bir bir bertaraf edilmektedir; şer oyunu bozulmuş, er oyunu kurulmuştur. Irak'ın kuzeyinde Pençe Operasyonlarıyla, Suriye'nin kuzeyinde Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı, Barış Pınarı Harekâtlarıyla sınırlarımız terörden arındırılmış, güvenlik ve huzur tesis edilmiştir. Akdeniz'de Türkiye'yi kara parçasına sıkıştırma emelleri güden odaklara gereken cevap verilmiştir, verilmektedir. Piyon devlet Yunanistan'ı üzerimize salan ABD ve Fransa hak ve çıkarlarımızın iradesine çarpmıştır. Sevr hevesleri kursaklarında kalmış, şer ittifaklarının oyunu bozulmuştur. Ermenistan'ın Azerbaycan'a saldırıları Azerbaycan'ın destansı zaferiyle sonuçlanmıştır. Karabağ azat olmuş, etrafımıza örülmeye çalışılan duvarlar yıkılmıştır. Türkiye'nin olmadığı her masanın çürük, bayrağımızın dalgalanmadığı her sahanın kaygan olduğu ispat edilmiştir.

Muhterem milletvekilleri, Türkiye ekonomide de çok çetin mücadeleler vermektedir. Küresel tetikçilerin 15 Temmuz girişimi ellerinde patlamış, yeni sinsi planlara tevessül etmişlerdir. Küresel para simsarları kur silahıyla geldiler, dış ticaretle tehdit ettiler, piyasalarla oynayıp milletimizin cebine göz diktiler. Kredi derecelendirme kuruluşları kasıtlı not indirimleri yaptı. Bazı yabancı devlet başkanları tarafından bizzat Türk ekonomisine açıkça tehditler savruldu. 2 Bakanımıza yönelik ambargo uyguladılar. ABD Türk mallarına yönelik ek vergi getirdi. Spekülatif kur saldırıları yapıldı. Şimdi ise faizle sınamaya çalışıyorlar.

2018 yılında FED faiz artışı, dolar endeksinin yükselmesi, ABD-Çin ticaret savaşları, dünya ticaretinde görülen yavaşlama Türk lirasının dolar karşısında değer kaybetmesine de neden olmuştur. 2019 ve 2020 yılında hükûmetin hızlı ve etkin kararlar almasıyla enflasyon ve faizde iyileşme sağlanmıştır. Bu dönemde, kırılganlıkların azalması yönünde önemli mesafe kaydedilmiştir. Bu iyileşme 2019 yılının son çeyreğinde ve 2020 yılının ilk çeyreğinde yaşanan büyümeyle ortaya çıkmıştır. 2020 yılında başta Covid-19 salgını, doğal afetler, asimetrik, ekonomik salgınlar olmak üzere Suriye'den Libya'ya, Ege'den Doğu Akdeniz'e, Orta Doğu'dan Kafkaslara kadar ülkemizi hedef alan pek çok tehditle mücadele edilmiştir.

Covid-19 salgınının ekonomiye olumsuz etkisinin azaltılması için de bir dizi ekonomik tedbirler alınmıştır. Türkiye, zamanında ve yerinde alınan ekonomik tedbirler sayesinde, özellikle ABD ve Avrupa Birliği ülkelerinden pozitif yönde ayrışmıştır. Mart ayında Ekonomik İstikrar Kalkanı Paketi'yle başta istihdam ve üretimi destekleyen adımlar atılmış ve ilerleyen süreçte destekler genişletilmiştir.

Türkiye ekonomisi 2020 yılının ilk çeyreğinde yüzde 4,4 büyümüş, ikinci çeyrekte ise yüzde 9,9 küçülmüştür. Oysa Avrupa Birliği ülkeleri aynı dönemde yüzde 14 ve OECD ülkeleri ortalama yüzde 10,9 yani çift haneli oranlarda küçülmüştür. Sanayi üretimi, güven endeksleri, kapasite kullanım oranı gibi öncü veriler ikinci çeyrekte güçlü bir toparlanmaya işaret etmektedir. Üçüncü çeyrekte ise ABD ve Avrupa Birliği ekonomisi küçülmeye devam ederken Türkiye ekonomisi pandemi nedeniyle turizm sektöründe yaşanan rekor küçülmelere rağmen, "V" tipi güçlü bir toparlanmayla 6,7 oranında büyümüştür. Tüm dünya ekonomilerindeki aşırı daralmaya rağmen, ekonomimizin 2020 yılında en az binde 3, 2021 yılında ise yüzde 5,8 oranında büyümesi beklenmektedir.

Ekonomide gerekli önlemler zamanında alınarak dalgalanmalara direnilmiş, önemli bir kırılma yaşanmamıştır. Ekonomideki başarı sinsi emeller güden mahfilleri rahatsız etmiş, yeni bir senaryoyla ekonomiye saldırmışlardır. Bunlardan en uzun süreni ise Merkez Bankasının döviz rezervleri üzerinden yapılan saldırıdır. Kasım ayı başında gelişmekte olan tüm ülkelerde görülen millî paraların dolar karşısında değer kazanmasının benzeri ülkemizde de görülmüştür. Küresel ekonomi tetikçilerinin sözcüleri bu gelişmeyi kamuoyunda farklı algılatma çabası içine girmişlerdir. Hatta malum ve meşhur bir eski zat, işi, kameralar karşısında terörist propagandası yapmaya kadar götürmüştür. Ayrıca, bu dönemde Suriye, Doğu Akdeniz, Libya ve diğer operasyon ve politikaların ekonomik finansmanı da sağlanmıştır. Karadeniz'deki doğal gaz keşfi cari dengemizin uzun vadede kalıcı şekilde iyileşmesine katkı sağlayacaktır. Diğer yandan, savunma sanayimizde millî İHA'lar, SİHA'lar, TİHA'lar, gemiler, zırhlı araçlar ve silahlarda yapılan atılımlar ekonomideki şahlanmanın müjdecisidir.

Değerli milletvekilleri, dünya yeni bir nizama gebedir. Tarih, Türkiye'yi şahlanmaya davet etmektedir. Bu mücadelenin kalpgâhı Türkiye, kefili Türk tarihi ve Türk milletidir. Büyük ve güçlü Türkiye asla bir hayal değildir. Metehan'ın, Alparslan'ın, Fatih'in, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün düşü boynumuzun borcudur. Yufka yüreklilerle çetin yollar aşılmaz. Hattı değil sathı müdafaa edeceğiz; o satıh bütün vatandır. Ülkemizi 2023, 2053 ve 2071 "büyük ve güçlü ülke Türkiye" idealine kavuşturmak için çalışacağız.

2021 yılı bütçesinin Türkiye'miz için parlak başarılarla bezenmesini temenni ediyorum. Yüce heyetinizi ve büyük Türk milletini saygıyla selamlıyorum.

Yaşasın Türkiye!

Sonsuza kadar var ol Türk milleti!

Ne mutlu Türk'üm diyene! (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Şimdi Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına ikinci konuşmacı, Grup Başkan Vekili ve Sakarya Milletvekili Sayın Muhammed Levent Bülbül.

Buyurun Sayın Bülbül. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Konuşmamın başında yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

17 Ekim 2020 tarihinde Cumhurbaşkanı tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan bütçe ve kesin hesap kanun teklifleri, Plan ve Bütçe Komisyonunda 21 Ekim 2020 tarihinde görüşülmeye başlanmış, 27 Kasım 2020 tarihinde görüşmeler tamamlanmıştır. Covid-19 salgınının en tehlikeli döneminde gerek bütçe kanun teklifinin hazırlanmasında gerekse görüşülmesi sürecinde emek veren, katkı sağlayan ve hizmet sunan herkese teşekkürlerimi sunmak istiyorum.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak görüşülmekte olan bütçe kanun teklifini desteklediğimizi ifade etmek istiyorum. 2021 yılı bütçe kanun teklifiyle 40 genel bütçeli kamu idaresi, 127 üniversite, 45 özel bütçeli kamu idaresi, 11 düzenleyici ve denetleyici kamu idaresi olmak üzere 223 kamu idaresinin bütçesi Genel Kurulda görüşülecektir. Yapılan kanun değişikliği sonucunda 2021 yılı bütçesi ilk kez program bütçe esasları çerçevesinde hazırlanmıştır. 2021-2023 dönemini kapsayan Yeni Ekonomi Programı'ndaki hedeflerle uyumlu olarak hazırlanmış olan bütçe kanun teklifi kamu dengelerinin iyileştirilmesini, kamu maliyesi alanında elde edilmiş olan kazanımların korunmasını amaçlamaktadır.

2021 yılı bütçe giderlerinin 2020 yılına göre yüzde 22,9 artışla 1 trilyon 346,1 milyar lira, bütçe gelirlerinin ise yüzde 15,1 artışla 1 trilyon 101,1 milyar lira olarak teklif edildiği, bütçe açığının ise 245 milyar lira olarak öngörüldüğü anlaşılmaktadır. 2021 yılı toplam vergi gelirlerinin 922,7 milyar olmasının hedeflendiği görülmektedir.

Belirtmek gerekir ki 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi, küresel ekonomide büyük bir şoka ve ardından sarsıntıya sebep olan Covid-19 salgınının etkili olduğu şartlarda hazırlanmıştır. Covid-19 salgınının küresel ekonomide kısa vadede meydana getirdiği tahribatın boyutları yeni yeni kendini göstermeye başlamış olsa da asıl etkinin uzun vadede küresel ekonomide yaşanacak büyük değişimlerle ortaya çıkabileceği öngörülmektedir.

2020 yılında küresel ekonomide üretim ve talepte çok önemli gelişmeler yaşanmıştır. Salgın etkisiyle küresel ölçekte büyüme tahminleri aşağı yönlü revize edilmek zorunda kalınmıştır. 2020 yılında dünya ekonomisinin yüzde 4,4 oranında daralması beklenmektedir. Bu oran 2009 küresel finans krizinden bu yana yaşanan en büyük daralma olarak kabul edilmektedir. Gelişmiş ülkelerin aynı değerlendirmede yüzde 5,8 daralacağı, 2021 yılında ise yüzde 3,9 büyüyeceği tahmin edilmektedir.

2020 yılının ilk çeyreğinde yıllık yüzde 4,4 oranında büyüyen Türkiye ekonomisi, ikinci çeyrekte dünya çapında yaşanan daralmaya rağmen uygulamaya konulan normalleşme planıyla ekonomide toparlanma haziran ayından itibaren kendini göstermiştir. Ekonomimiz üçüncü çeyrekte yüzde 6,4 oranında büyüyerek V tipi güçlü bir toparlanma performansı ortaya koymuştur. Salgının etkisini azaltmasıyla birlikte 2021 yılında ekonomimizin yüzde 5,8 oranında büyümesinin hedeflendiği öngörülmektedir. 2020 yılında özellikle ikinci çeyrekte yaşanan daralmaya rağmen diğer çeyreklerde yakalanan ihracat artışıyla 165,9 milyar dolar seviyelerinde olacağı, 2021 yılında ise 184 milyar dolar olarak ihracat rakamlarının gerçekleşeceği öngörülmektedir. 2020 yılında işsizlik oranının yüzde 13,8 oranında gerçekleşmesi beklenmekte iken 2021 yılında bu rakamın yüzde 12,9 seviyelerine gerilemesi beklenmektedir. TÜFE'nin 2021 yılında yüzde 8'e gerilemesi ve 2023 sonuna kadar kademeli olarak yüzde 4,9 seviyelerine inmesi öngörülmektedir.

Belirsizlik ve tereddütlerin arttığı, ticari rekabet yerine ticari savaşların yaşandığı böyle bir dönemde, yeni ekonomi paketiyle belirlenen politikalar ve hedeflenen stratejik reformlar sayesinde güçlü tedbirler alındığı kanaatindeyiz. Küresel ekonominin olumsuz bir seyir içinde olduğu göz önüne alındığında, sıkı para politikası ile maliye politikaları ve diğer araçların etkili bir şekilde kullanılacağı bir düzen içerisinde enflasyonla mücadele edilmesi büyük önem arz etmektedir. Yine, üretime dayalı ihracata yönelen, ithalat bağımlılığını azaltan, yatırımı ve istihdamı artırmayı hedefleyen bir üretim ekonomisine sahip olmak suretiyle refah seviyemizin hedeflenen ve arzu edilen seviyelere ulaşması mümkün olacaktır.

Türkiye ekonomisi, dünyada gelişmiş ve gelişmekte olan birçok ülke ekonomisine nazaran salgın sürecinin getirdiği sarsıntılardan minimum hasarla çıkacak direnci ve toparlanma emarelerini göstermektedir. Geçtiğimiz günlerde Cumhurbaşkanımız tarafından ekonomi ve hukuk alanında atılacağı ifade edilen adımlarla, demokrasi, insan hakları ve sosyal refah yönünden olumlu gelişmelerin yaşanmasını beklemekteyiz.

Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi, Türkiye'de gerçekleşen en stratejik yönetim reformudur. Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin kurum ve kurallarıyla kökleşmesi de hayati önem arz etmektedir. Bu nedenle, siyasi partiler ve seçim kanunları, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü, milletvekili dokunulmazlıkları, siyasi etik düzenlemeleri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına yönelik çalışmaların neticelenip hayata geçirilmesi, sistemin kökleşmesine büyük katkı sağlayacaktır. Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi, Türkiye'nin stratejik kuvvetidir. Güçlü devlet, güçlü yönetim, demokratik istikrar temelleri üzerine inşa edilen Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle devletimiz daha hızlı ve etkili karar alma kabiliyetine kavuşmuş, çok daha esnek hareket edebilme imkânına sahip olmuştur.

Türkiye içeride vesayet ve terör odaklarının nefesini keserken dışarıda etkili ve insan merkezli diplomasisi ve caydırıcı silah gücü sayesinde mahkûm değil, hâkim bir devlet olduğunu tüm dünyaya göstermiştir. Türkiye'nin Libya, Adalar Denizi, Doğu Akdeniz, Kıbrıs, Suriye, Irak, Kafkasya, Batı Trakya ve Balkanlar üzerinden büyük bir kuşatmayla karşı karşıya olduğu bir dönemde yönetiminde hiçbir şekilde istikrarsızlık yaşanmaması ve bekasını ilgilendiren bu tehdit ve saldırılarla kararlı bir şekilde mücadele etmesi gerekmektedir.

Yakın siyasi tarihimiz incelendiğinde ülkemiz ne zaman millî menfaatlerimiz doğrultusunda önemli bir adım atmaya kalksa veya emperyal bir gücün faaliyetlerine engel olmaya çalışsa bir anda ülkeyi yöneten hükûmetlerin siyasi operasyonlarla veya ekonomik darbelerle karşılaştığını çok iyi bilmekteyiz.

Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi işte tam bu noktada yürütmenin sandıktan çıkması sayesinde tartışmasız bir meşruiyetle yönetim krizlerine imkân vermeyen, her türlü tehdit ve manipülasyona karşı tavizsiz mücadele imkânı veren stratejik güç çarpanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Ekonomi, enerji, teknoloji, savunma, sanayi, tarım, eğitim ve kültür gibi alanlarda atılan millî adımlar ancak güçlü ve istikrarlı bir yönetim anlayışıyla mümkün olacaktır. Türk milletinin yapısına ve Türk devletinin ihtiyaçlarına daha uygun olan Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi, planlanan reformların hayata geçmesi sonrasında çok daha güçlü hâle gelecektir.

Değerli milletvekilleri, 23 Nisan 2020 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinin kuruluşunun 100'üncü yılını idrak etmiş bulunmaktayız. Millî iradenin tecelligâhı, Millî Mücadele'mizin karargâhı olan Gazi Meclisimiz 15 Temmuz 2016 tarihinde gerçekleştirilen hain darbe girişiminde gösterdiği kararlılık ve kahramanlıkla ikinci kez "Gazi" unvanını almayı hak etmiştir. Dünyada başka hiçbir parlamentonun sahip olamadığı "Gazi" unvanına sahip olan Türkiye Büyük Millet Meclisinin 100'üncü yılı münasebetiyle önemli programlar ve faaliyetler gerçekleştirilmiştir. Bu vesileyle başta ilk Meclis Başkanımız Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere bu zamana kadar görev yapan Başkanlarımıza, milletvekillerimize ve Meclis çalışanlarımıza rahmet diliyor, yaşayanlara da hayırlı ömürler diliyorum.

16 Nisan 2017 tarihinde gerçekleşen referandum neticesinde kabul edilen Anayasa değişikliğiyle gerçekleşen yönetim reformu kuvvetler ayrılığını daha belirgin hâle getirmiştir. "Temsilde adalet" prensibine uygun olarak Meclis daha demokratik ve güçlü hâle gelmiştir. Bugün Türkiye Büyük Millet Meclisinde 12 siyasi parti temsil edilirken, 5 siyasi partinin de grubu bulunmaktadır. Bu hâliyle Meclisin temsiliyette en üst seviyede olduğu görülmektedir. Bu kadar çeşitli ve seçmen iradesinin en yüksek oranda yansıdığı bir Meclis tablosunda eğer parlamenter sistem olsa idi son derece kırılgan koalisyonlardan bahsetmemiz gerekebilecekti. Oysa bugün Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi

sayesinde bu kadar fazla siyasi partinin Mecliste temsil edilmesi yönetimde istikrarsızlığa sebep olmamakta, Hükûmet istikrarlı bir şekilde faaliyetine devam ederken Mecliste daha adaletli ve daha demokratik bir temsil söz konusu olabilmektedir.

Yeni sistem sonrasında Meclis yoğun bir yasama performansı ortaya koymuştur. Kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi yürütmenin elinden alınınca kanunlarla Meclisin yasama yetkisi mutlak hâle gelmiştir. Kanunlar milletvekillerinin teklifiyle Meclise sunulmakta ve kanunlaşmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin kurum ve kurallarıyla yerleşik hâle gelmesi için Meclis İçtüzüğü'nde ihtiyaç duyulan değişikliklerin yapılmasının gerekli olduğu kanaatindeyiz. Meclisin yasama kapasitesini ve kalitesini artıracak olan İç Tüzük değişikliklerine Milliyetçi Hareket Partisi olarak olumlu katkı sağlamaya hazır olduğumuzu bir defa daha dile getirmek istiyoruz. Bununla birlikte yasama ve denetim süreçlerinde komisyonların etkili hâle gelmesi, kanun tekliflerinin etki analizlerini yapacak ve raporlayacak sistemin oluşturulması, kesin hesap ve denetim raporlarının görüşüleceği ayrı bir daimi ihtisas komisyonu kurulması gerektiğini düşünmekteyiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yargıya olan güvenin artırılması, hak ve özgürlüklerin korunup geliştirilmesi, yargı bağımsızlığının ve tarafsızlığının geliştirilmesi, adalete erişimin kolaylaşması, makul sürede yargılanma hakkının gözetilmesi son derece önemlidir. Bu ilke ve değerler çerçevesinde Meclisimizde bugüne kadar 3 ayrı kanun paketi düzenleme olarak geçmiştir. 24 Ekim 2019 tarihinde birinci yargı paketi, 15 Nisan 2020 tarihinde ikinci yargı paketi, 28 Temmuz 2020 tarihinde de üçüncü yargı paketi kanunlaşıp yürürlüğe girmiştir. Bu süreçte yapılan kanuni düzenlemelerle hapis cezası beş yıla kadar olan ve bölge adliye mahkemesinde kesinleşen belirli suçlara ilişkin davalarda Yargıtaya temyiz imkânının verilmesi, tutuklama sürelerinin soruşturma sürecinde ciddi bir sınırlamaya tabi tutulması, uzlaşmanın, ön ödemenin, basit yargılama usulünün ve seri yargılama usulünün getirilmesi, Adalet Akademisinin yeniden teşekkül ettirilmesi, çocuk veya mağdurların ifade ve beyanlarının özel ortamda, adli görüşme odalarında alınması önemli gelişmeler olarak uygulamaya konulmuştur.

Yine, tüketici mahkemelerinde görülen uyuşmazlıklar ile ticari uyuşmazlıklarda ara bulucuya başvurunun dava şartı olarak zorunlu hâle getirilmiş olması, ticaret mahkemeleri, fikrî ve sınai haklar mahkemelerinin il merkezleriyle birlikte büyük ilçelerde kurulabilmesi imkânlı hâle gelmiştir.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda değiştirilmesi beklenen ve yargılama süreçlerini tıkayan hususlarda önemli düzenlemeler yapılmıştır. Terör, uyuşturucu ticareti, cinsel saldırı ve istismar, kasten öldürme, işkence ve eziyet suçları hariç olmak üzere diğer bütün suçlarda cezanın infaz oranı 1/2'e düşürülmüş, geçici maddelerle 30 Mart 2020 tarihine kadar işlenen terör, uyuşturucu ticareti, cinsel saldırı ve istismar, kasten öldürme, işkence ve eziyet suçları ile özel hayatın gizliliğine ilişkin suçlar hariç olmak üzere diğer suçlar bakımından bir yıllık denetimli serbestlik süresi üç yıla çıkarılmıştır. Covid-19 salgını nedeniyle terör suçluları hariç olmak üzere açık cezaevinde bulunan hükümlüler izinli sayılarak açık cezaevlerinden geçici olarak tahliye edilmişlerdir.

Yapılan diğer bir yargı düzenlemesiyle Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı getirilmiş, avukat sayısı 5 binden fazla olan illerde en az 2 bin avukatın imzasıyla yeni bir baro kurulabilmesi mümkün hâle gelmiştir. En az on beş yıl kıdemi bulunan avukatlara pasaport verilmesi düzenlenmiş, baro aidatlarının mesleğe yeni başlayan avukatlardan yarı oranında alınması kararlaştırılmıştır. Bu düzenlemelerin yanında, Adalet Bakanlığımız tarafından yapılan idari düzenlemelerle yargı reformu kapsamında son derece faydalı uygulamalar faaliyete geçirilmiştir. Hukuk alanında atılacak yeni adımların, Yargı Reformu Stratejisi çerçevesinde ortaya çıkacak kanuni düzenlemelerin devletimizin demokratik hukuk devleti vasfını daha da güçlendireceği, ekonomiye, yatırımlara ve nihayetinde ülkemizin istikrarına katkı sağlayacağı muhakkaktır.

15 Temmuz hain darbe girişimi sonrasında yargı camiamız FETÖ'ye ve diğer terör örgütlerine karşı amansız bir mücadele sergilemiştir. FETÖ'nün yargı ve adalet sistemimizde meydana getirdiği tahribat göz önüne alındığında, bugüne kadar FETÖ'yle mücadele konusunda soruşturma ve yargılama aşamalarında insanüstü emek harcayarak korkusuzca görevini yerine getiren yargı camiamızın gösterdiği büyük fedakârlık her türlü takdire layıktır. Son dönemde karara bağlanan dosyalarla FETÖ yapılanmalarının tamamına yakın kısmının yargılanmalarının sonuçlandığını ve FETÖ'cülerin hak ettikleri cezaları aldıklarını memnuniyetle takip etmekteyiz.

Değerli milletvekilleri, 2019 yılının Aralık ayında Çin'in Wuhan bölgesinde ortaya çıktığı bilinen ve ilk dönemde SARS, domuz gribi, ebola virüslerinde olduğu gibi belirli bir zamanda ve belirli bir coğrafyada etkili olacağı zannedilen Covid-19 isimli yeni tip coronavirüs kısa süre içinde dünyaya yayılarak küresel bir salgın hâline gelmiştir. Covid-19 salgını tüm dünyayı etkisi altına almış ve güçlü güçsüz devlet ayrımı yapmaksızın bütün devlet yönetimlerini hazırlıksız yakalamıştır. Salgın hastalığın etkisi yalnızca sağlık alanıyla kalmamış, küresel ekonomide, uluslararası ilişkilerde, toplumların psikolojilerinde ve sosyal hayatlarında derin sarsıntılar meydana getirmiştir. Sahip oldukları devasa ekonomik, askerî ve teknolojik güce güvenerek dünyada hâkimiyet kurmaya çalışan devletler, mikroskobik ölçekte bir düşmana karşı teslim olmuş durumdadırlar. Aşının yaygın bir şeklide kullanılmasıyla önlenebileceği kesinleşmiş olan Covid-19 virüsünün aşı uygulamasına kadar daha ne kadar can kaybına ve zarara sebep olabileceği bilinmemektedir.

Türk sağlık sistemi birçok ülkeden farklı olarak pandemiye karşı hazırlıksız yakalanmamıştır. Ocak 2020'de kurulan operasyon merkezi ve oluşturulan Coronavirüs Bilim Kuruluyla, proaktif bir anlayışla hareket edilmiştir. Türkiye, sağlık hizmetleri altyapısı, sosyal güvenlik sistemi, gıda güvenliği gibi alanlarda mevcut imkânlarıyla birlikte sürecin yönetiminde attığı adımlar ve aldığı tedbirlerle kendine yeterli olmakla kalmayıp birçok ülkeye yardım edebilmiş olan bir devlet olarak ön plana çıkmıştır. Salgına karşı verilen mücadelede Dünya Sağlık Örgütü ve birçok ülke Türkiye'yi takdir eden ve başarılı bulan yayınlar yapmış ve açıklamalarda bulunmuştur. Türkiye'nin teklifiyle Dünya Sağlık Örgütü 2021 yılını Sağlık Çalışanları Yılı olarak kabul etmiştir.

Sosyal güvenlik şemsiyemizin toplumumuzun tamamını kapsayacak şekilde Covid-19 salgın hastalığının test ve tedavisinin ücretsiz yapılması ve son olarak aşının bütün vatandaşlarımıza ücretsiz olarak uygulanacağının açıklanması, Türkiye'nin birçok ülkeden pozitif yönde ayrıştığını göstermektedir. Sağlık Bakanlığı tarafından oluşturulan filyasyon ekipleriyle temaslı takibi başarılı bir şeklide gerçekleştirilmektedir. Yine bu süreçte hizmete açılan şehir hastaneleriyle birlikte çok kısa bir süre içinde hizmete açılan biner yataklı 2 acil durum hastanesiyle Türkiye, sadece Covid-19 salgınıyla sınırlı olmaksızın sağlık alanında gücünü dünya çapında ortaya koymuştur. Bu süreçte kısa bir zaman zarfında yerli ve millî imkânlarla solunum cihazının üretilmiş olması da son derece önemlidir. Yine coronavirüse karşı ilaç ve aşı çalışmalarında ülkemizde başarı elde edilmesi ve 2021 Nisan ayında yerli aşının uygulanmaya başlayacağının Sağlık Bakanımız tarafından açıklanmış olması son derece memnuniyet vericidir. Bununla birlikte yerli aşımız kullanılmaya başlanana kadar dünyada üretilen aşılardan ilk etapta 20 milyon doz aşı 11 Aralıkta ülkemizde olacak ve vatandaşlarımıza ücretsiz olarak uygulanacaktır.

Salgınla mücadelenin başladığı ilk günden bu yana âdeta seferberlik ilan etmiş olan sağlık ordumuza, doktorundan hasta bakıcısına, yardımcı personeline kadar bütün sağlık personelimize şükranlarımızı sunuyoruz. Geçtiğimiz günlerde Sağlık Bakanlığımız tarafından yapılan açıklamada 12 bin yeni sağlık personelinin alınacağı ifade edilmiştir. Bu alımları memnuniyetle karşılamakla birlikte kalan sağlık personeli açığının da en kısa sürede kapatılması ve kamuda istihdam edilmeyi bekleyen sağlıkçılarımızın bir an evvel hak ettikleri kadrolara kavuşmalarını da arzu etmekteyiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemiz çok boyutlu ve çok katmanlı güvenlik tehditleriyle karşı karşıya bulunmaktadır. Uluslararası sistemdeki dalgalanmalar, yakın çevremizde bulunan coğrafyalarda yaşanan kaos ve çatışmalar, küresel rekabetin yerini düşmanlıklara bırakması ve ülkemizde yaşanan terör eylemleri ve darbe girişimleri karşı karşıya olduğumuz tehdit ve tehlikenin beka seviyesinde olduğunu açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Uluslararası kuruluşların ve uluslararası hukukun âdeta felç olduğu, kuralsızlığın kural olduğu bir süreçte Türkiye kendisine yönelen tehdit ve tehlikeleri bertaraf etmek üzere bütün imkânlarını seferber etmiş ve var gücüyle mücadele etme azmi içerisindedir. Bu çerçevede ülkemiz Libya'dan Doğu Akdeniz'e, Kıbrıs'tan Orta Doğu'ya, Orta Doğu'dan Kafkaslara çok önemli ve çetin mücadelelerin içerisinde bulunmaktadır. Ülkemiz, uluslararası hukuk açısından son derece haklı nedenlerle vermiş olduğumuz bu beka mücadelelerinde ne yazık ki Batı'nın, özellikle ABD ve AB ülkelerinin çifte standartlı tavırlarına muhatap olmaktadır. Türkiye'nin ordusuyla, ekonomisiyle, diplomasisiyle güçleniyor olması, kendi imkânlarıyla karar alıp bunu uygulayabiliyor olması, insan merkezli adalet ve merhamet anlayışıyla meselelere yaklaşması büyük güçler açısından Türkiye'nin tehdit olarak algılanmasına neden olmaktadır.

Covid-19 salgınının baş göstermesiyle birlikte Türkiye 156 ülkeye sağlık malzemesi yardımında bulunmuş, dünyanın farklı ülkelerinde bulunan 100 binden fazla vatandaşımızı da ülkemize getirmiştir.

"Dünya 5'ten büyüktür." parolasıyla uluslararası sistemi, özellikle uluslararası hukuku işlevsiz kılan Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin yapısının değişmesiyle ilgili olarak Türkiye'nin ortaya koyduğu görüşler bugün dünyada birçok ülke tarafından kabul görmekte ve dile getirilmektedir.

Türkiye'nin bölgesindeki ve dünyadaki kaos ve çatışma alanlarında etkin rol oynayarak barışa katkı sağlaması, insani yardımlarla zarar gören insanlara kol kanat germesi ve hatta ülkesinin kapılarını açarak sığınmacıları insan onuruna yakışır bir şekilde misafir etmesi, bölgemizde ve dünyada Türkiye'nin itibarını artıran etkenler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türkiye, bölgesinde yaşanan gelişmelerde her zaman hesaba katılması gereken önemli bir güç olduğunu bütün dünyaya açık bir şekilde göstermektedir. Meşru hak ve menfaatlerimiz noktasında ülkemizin ortaya koyduğu millî politikalar sadece bugünümüzü değil, geleceğimizi de derinden etkileyecek niteliktedir.

Doğu Akdeniz'de ülkemizin ve Kıbrıs Türkünün menfaatleri yok sayılmaya çalışılmaktadır. Bölgede var olan hidrokarbon kaynakları nedeniyle ABD, Fransa, İngiltere, Rusya gibi Doğu Akdeniz'e kıyıdaş olmayan devletler de bu gerginliğin içinde yerini almış bulunmaktadır. İsrail, Mısır ve Yunanistan'ın Türkiye ve Kıbrıs Türkünün haklarını gasbetmeye yönelik faaliyetlerine karşı, Türkiye, kararlı bir şekilde Doğu Akdeniz'de varlık göstermeye devam etmektedir. Doğu Akdeniz'de en uzun kıyı şeridine sahip olan ülkemizin uluslararası hukukta hiçbir bağlayıcılığı olmayan "Sevilla haritası" adlı bir harita üzerinden Antalya Körfezi'ne hapsedilmeye çalışılması hiçbir şekilde kabul edilemez. Bu ucube tezler bizim açımızdan yok hükmündedir ve ayaklarımızın altındadır. Kıbrıs, Türkiye'nin uluslararası hukuktan ve kurucu anlaşmalardan kaynaklanan haklarının yanında, millî bağlarımız dolayısıyla da en büyük, en mühim millî meselelerimizden biridir.

Türkiye, Kıbrıs Türkünün menfaatleri, hür ve bağımsız bir şekilde yaşayabileceği iki devletli çözümden yana olduğunu isabetli bir şekilde ifade etmektedir. Bu şekilde hiçbir oldubittiye müsaade etmeyeceğimizi açıkça da bütün dünyaya ilan etmiş bulunmaktadır.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yapılan Cumhurbaşkanlığı seçimiyle iki devletli çözümden yana olan Sayın Ersin Tatar'ın Cumhurbaşkanı olarak seçilmiş olmasından da ayrıca memnuniyet duyduğumuzu bir kez daha ifade etmek istiyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye, dünyada tarih boyunca en çatışmalı ve kargaşalı üç bölge olan Balkanlar, Kafkaslar ve Orta Doğu'nun tam ortasında yer almaktadır. Böyle önemli bir coğrafyada yaşamanın büyük fedakârlıklar gerektirdiği tartışmasızdır. Bu topraklarda var olabilmek için tarih boyu nice şehitler vermiş olan Türk milleti, bugün hâlâ bu toprakların kan bedelini, can bedelini ödemektedir. Orta Doğu'da yaşanan gelişmeler, yüz yıl önce emperyalist güçler tarafından çizilen sınırların değiştirilmesine, bizzat komşumuz olan ülkelerin mikro parçalara ayrılmasına yönelik gayretler sonunda bu ülkeleri yangın yerine çevirmiş, yaşanan iç savaşlarda emperyalist devletlerin etkisiyle milyonlarca masum insan hayatını kaybetmiş, Suriye ve Irak gibi ülkeler yaşanılamaz hâle gelmiştir. Bu devletlerde ortaya çıkan otorite boşluğu, terör örgütlerinin bu topraklarda yuvalanmasına ve güçlerini artırmasına neden olmuştur. Özellikle, ülkemizin sınırlarına yerleşen ve yerleştirilen bu terör örgütlerince bir terör koridoru oluşturulmaya çalışılmaktadır. Bu örgütler vatandaşlarımıza saldırılar düzenleyerek insanlarımızın yaralanmasına, hayatını kaybetmesine neden olmaktadır. Bu terör örgütleriyle sınır ötesinde mücadele etmek mecburiyeti doğmuş, 2016 yılında gerçekleştirdiğimiz Fırat Kalkanı Harekâtı'yla yaklaşık 3 bin kadar DEAŞ'lı terörist etkisiz hâle getirilmiş, 2018 yılında Zeytin Dalı Harekâtı'yla 4.500 civarında PKK/PYD-YPG'li terörist etkisiz hâle getirilmiştir. 9 Ekim 2019 tarihinde başlatılan Barış Pınarı Harekâtı'yla 1.200 kadar PKK/YPG-PYD'li terörist etkisiz hâle getirilmiştir. Bahar Kalkanı Harekâtı'yla birlikte de büyük bir insani dramın yaşanması önlenmiş, Türk ordusuna yapılan saldırının ve şehitlerimizin hesabı sorulmuştur. Türkiye bu harekâtlarda Birleşmiş Milletler Şartı'nın 51'inci maddesi gereğince meşru müdafaa hakkını kullanmıştır. Yine bu kapsamda Irak'ın kuzeyinde gerçekleştirdiğimiz Pençe Harekâtı dizisiyle ve ülkemiz sınırları içerisinde gerçekleştirilen iç güvenlik harekâtlarıyla PKK terör örgütüne büyük darbe vurulmuştur. Türkiye, gerçekleştirdiği bu harekâtlarla ve sahip olduğu yerli millî silah ve mühimmatlarla terörü kaynağında yok etme stratejisini başarıyla uygulamakta, bu başarılar dünya çapında ses getirmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yaklaşık otuz yıldan bu yana terörist Ermenistan'ın işgali altında bulunan Dağlık Karabağ ve 7 rayon, 27 Eylül günü Ermenistan'ın başlattığı saldırı karşısında Azerbaycan'ın müdahalesiyle azat olmuş ve işgalden kurtarılmıştır. 9 Kasımda yapılan ateşkes ilanıyla çatışmalar sona ermiş, Ermenistan büyük bir bozguna uğramıştır. Çatışmaların sürdüğü günlerde Ermenistan, sivil yerleşim alanlarına, Azerbaycan'ın şehirlerine 500 kilo, 1 ton ağırlığında harp başlığı taşıyan füzelerle saldırarak savaş ve insanlık suçu işlemiştir. Nihayetinde Azerbaycan ordusu Türkiye'nin de büyük desteğiyle şanlı bir zafer kazanmıştır. Bu vesileyle, çatışmalarda şehit düşen Azerbaycanlı askerlerimize Allah'tan rahmet, gazilerimize hayırlı ömürler diliyoruz. Otuz yıldır sona erdirilemeyen işgal, Azerbaycan ordusunun mücadelesiyle ortadan kaldırılmıştır. İşgali diplomatik yollarla sona erdirme iddiasında olan ABD, Fransa ve Rusya'nın Eş Başkanlığında çalışan Minsk Grubunun hiçbir işe yaramadığı, tarafsız olmadığı bu süreçte çok daha iyi anlaşılmıştır. Özellikle Fransa'nın tutumuyla Azerbaycan'ın haklarını yok saydığı, Karabağ'ın Ermeni teröristlerce işgalini haklı gördüğü açık bir şekilde anlaşılmıştır. Fransa her zeminde Türk ve İslam düşmanlığını sürdürmekte ve bunu yaparken hiçbir hukuki ve ahlaki kaideye riayet etmemektedir. Fransa ve diğer Batılı ülkelerde ortaya çıkan İslam ve Türk düşmanlığı vahim noktalara varmakta, dünya çapında Müslümanların ve Türklerin haklarının ihlal edilmesine, taciz ve saldırılara muhatap olmasına hatta hayatlarını kaybetmesine yol açmaktadır. Türkiye, her koşulda güçlü olmak ve hakkaniyet duygusuyla dünyada adaletli ve merhametli olarak da kudretli olunabileceğini göstermek durumundadır. Ne yazık ki dünyada bunu gösterebilecek karaktere sahip başka bir millet ve başka bir devlet bulunmamaktadır.

Türkiye 2023, 2053, 2071 vizyonlarıyla bu hedefe büyük bir kararlılıkla yürümektedir. Cumhur İttifakı, millî ve yerli anlayışla, Türk devletine yönelen bütün tehdit ve tehlikeleri bertaraf etmektedir. Cumhur İttifakı, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün muasır medeniyetlerin üzerine çıkma hedefini

yakalama azmiyle millî ve üniter bir devlet olan Türkiye Cumhuriyeti'ni ve Türk milletini yaşatacak ve ülkemizi küresel güç hâline getirecek adımları atacak millî, ahlaki ve tarihî bir birlikteliktir. Türk milletinin, İslam dünyasının ve hatta bütün mazlumların umudu, Türkiye'de ve Cumhur İttifakı'ndadır. Gelecek, inanıyoruz ki Müslüman Türk milletinin ve Türkiye'nin olacaktır.

Bu düşüncelerle, görüşülmekte olan Bütçe ve Kesin Hesap Kanunu Teklifi'ni desteklediğimizi yeniden belirtiyor, yüce Meclisi ve büyük Türk milletini saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Şimdi söz sırası, Halkların Demokratik Partisi Grubu adına ilk konuşmacı olarak Eş Genel Başkan ve İstanbul Milletvekili Sayın Pervin Buldan'da.

Buyurun Sayın Buldan. (HDP sıralarından alkışlar)

Süreniz otuz dakikadır.

HDP GRUBU ADINA PERVİN BULDAN (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konuşmama geçmeden önce Genel Kurulu ve bizleri izleyen değerli halkımızı sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

Buradan, cezaevlerinde hukuksuzca tutulan sevgili Figen Yüksekdağ'a, Selahattin Demirtaş'a, Sebahat Tuncel'e, İdris Baluken'e, Gültan Kışanak'a ve ismini sayamadığım tüm arkadaşlarıma kucak dolusu selamlarımı gönderiyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

Sayın milletvekilleri, bütçe hakkı, toplumu kuşatan ekonomik politikaların oluşturulmasına ve denetimin yapılmasına ilişkin söz söyleme ve talep sunma hakkıdır. Bu hak, 1215 tarihli Magna Carta yani Büyük Özgürlükler Sözleşmesi'yle elde edilen en önemli toplumsal kazanımlardan biridir. Fakat 2017 referandumuyla birlikte, halkın bütçe hakkının saraya devredildiği bir süreci yaşıyoruz. Bugün, burada, halkın Meclisinde, halka ait olmayan ama halkın vergilerinden oluşan, Parlamentonun bir virgülüne dahi dokunamadığı AKP iktidarının bütçesini görüşüyoruz.

Bu bütçe, hukuksuzluğu, yoksulluğu, işsizliği, eşitsizliği, adaletsizliği derinleştiren bir bütçedir; bu bütçe, geçim derdinde olan milyonları değil, seçim derdinde olan ve sadece kendi bekasını düşünen AKP'nin iktidar çıkarını koruyan bir bütçedir. Bu nedenle, diyoruz ki saray iktidarı sebeptir, yaşanan tüm bu ekonomik, siyasal krizler ise bir sonuçtur.

Bugün yaşamakta olduğumuz durum, tam da tekçi sistemin çoklu krizidir. Kurduğunuz sistemde, çoğulculuğun yerine tekçiliği, demokrasinin yerine faşizmi, hukuk devleti yerine polis devletini, özgürlüklerin yerine yasakları, hakikatin yerine yalanı, barışın yerine çatışmayı, ekmeğin yerine mermiyi, seçilmişlerin yerine kayyumu, parlamentonun yerine vesayeti, çözümün yerine inkârı ve çözümsüzlüğü koydunuz.

İktidara geldiğinizde "Vesayetle mücadele edeceğiz." demiştiniz, şimdi vesayetin yeni sahibi siz oldunuz. Bu vesayet sisteminde, yurttaşla barışık bir iktidardan hiç kimse söz edemez. Toplumun hemen hemen tüm kesimleriyle kavgalısınız; kadınlarla kavgalısınız, İstanbul Sözleşmesi'yle kavgalısınız; ekoloji mücadelesi verenlerle, hekimlerle, barolarla, odalarla kavgalısınız; maden işçileriyle, köylüyle, çiftçiyle, üreticiyle kavgalısınız, komşu ülkelerle kavgalısınız. Kurduğunuz sistemde sizden olanlar dışında hiç kimse, Kürt de, Alevi de, Arap da, Ermeni de, Süryani de, Ezidi de, Rum da, Roman da, Çerkez de, Laz da güvende değil. Ülkeyi öyle bir hâle getirdiniz ki geçmişte devlet içerisinde gizli olarak örgütlenen Susurluk benzeri hukuk dışı yapılar, iktidarınızda artık kendisini gizleme gereği bile duymamaktadır. Bu yapılar, sizden aldığı cesaretle neredeyse siyasete müdahale edecek güce kavuştular. Bunların ittifakınızın âdeta kayyumu gibi rol oynaması, kurduğunuz sistemin bir sonucudur. Demokrasiye ve hukukun üstünlüğüne dayanmayan bir rejimin paydaşları; darbeciler olur, mafyalar, çeteler olur. Demokrasinin olmadığı yerde karanlık dehlizler olur.

Roboski katliamının üzerinden tam dokuz yıl geçti. "Roboski, Ankara'nın karanlık dehlizlerinde kaybolmayacak." demiştiniz. Bu sözünüzün üzerinden dokuz yıl geçti ve Roboski hâlâ havada kaldı. Görüyoruz ki şimdi bu karanlık dehlizlerle ittifak hâlindesiniz.

Adalet Bakanı "Adalet yerini bulsun, kıyamet kopsun. Hâkimler karar verirken önündeki dosyaya baksın." diyor. Bu sözler, yargınızın hukuka değil, iktidarın iki dudağı arasına bakarak karar verdiğinin açık bir itirafıdır. Kararların adalet sarayından değil, Beştepe sarayından çıktığının çok gerçek bir kanıtıdır.

Demirtaş, Yüksekdağ ve Kavala başta olmak üzere on binlerce insanı, siyasetçiyi, belediye eş başkanlarını, gazetecileri tutuklattıran, hukuk değildir, onlara "terörist" diyen engizisyon zihniyetidir. Bu ülkede, Meclisi bombalayan darbecilerle bir dönem ittifak yapanların, yine Suriye'yi ve Türkiye'yi kan gölüne çeviren barbar İŞİD'e göz kırpanların muhalif siyasetçilere "terörist" demesi, hakikaten manidardır. Arkadaşlarımız hakkındaki fezlekeler cemaat savcılarından, tutuklama talimatı ise iktidarınızdandır. Ortaklığınız, siyasi davalarda aynen devam etmektedir. Nitekim eski bir vekiliniz de "Aynı FETÖ yöntemlerini uygulamaya başladık." itirafında bulundu. Gerçeği söyledi diye hemen disipline verdiniz ama hakikati disiplinle ihraç edemezsiniz.

Bakın, partimizin önceki MYK'sine aynı yargınız tarafından bir kumpas düzenlendi. Damat savcınız; saraya gitti, talimat aldı ve düğmeye bastı, ardından Yargıtay üyesi yapılarak ödüllendirildi; tam organize işler arkadaşlar! Şimdi, aynı yargıya bakıyoruz, insanları helikopterlerden atanları, işkence ve yargısız infaz yapanları, taciz ve tecavüzde bulunan güvenlik görevlilerini ise açıkça korumaktadır. Van'da Osman Şiban ve Servet Turgut'u öldürme amacıyla helikopterden atan, Turgut'un ölümüne neden olan failler, günlerdir yargı önüne çıkarılmadı çünkü iktidarınızın himayesindedirler. Kemal Kurkut'u Diyarbakır'da katleden polis, beraat ettirildi; adalet bir kez daha kurşunlandı değerli arkadaşlar. Bu kararın anlamı şudur: Kürt'ü vurmak serbest, nasıl olsa arkalarında "Mevzuata takılmayın." diyen bir iktidarın olduğunu biliyorlar. Hakkâri'de 61 yaşındaki Şerali Dereli ve 16 yaşındaki çocuk Özcan Erbaş, askerlerce öldürüldüler. Emrinizdeki güvenlik güçleri, Hakkâri'yi âdeta Filistin'e çevirdiler. (HDP sıralarından alkışlar) Cinayetler durmuyor çünkü halka silah doğrultanlar, sizin sayenizde yargılanmayacaklarını çok iyi biliyorlar.

Roboski, Soma, Suruç, Ankara ve Çorlu katliamlarındaki adalet çığlıklarını duymazsınız ama ne zaman ki dolar 8,5 olur, işte o zaman hukuk aklınıza gelir. Biz biliyoruz, sizin hukuk anlayışınız; insanlığın hukuku değil, doların hukukudur.

Böylesi bir süreçte iktidarınız, reform söylemini ortaya attı. Son yargı paketinizin sonuçları ortadadır. Mafyayı, kadın katillerini, kadına, çocuğa tecavüz edenleri serbest bırakarak onların yeniden suç işlemesine olanak tanıyan bir reform yaptınız. Yeni reformunuzun da bundan farklı olmayacağı, gün gibi ortadadır. Yargınız, mafya düzenini eleştirdiği için bir insanı mafyaya hakaretten tutuklattı; işte, iktidarın reform zihniyeti, tam da budur.

İktidarınızın talimatıyla son yirmi günde çoğunluğunu partililerimizin oluşturduğu 983 kişi hukuksuzca gözaltına alındı. Van'da polisleriniz, bir gece yarısı parti binamıza düşman mevzisine girer gibi girdi, "Biz geldik." diye bir de not bıraktılar. Bir IŞİD hücresine böyle girildiğine hiç tanık olmadık. Bunu yapanlar, cesareti sizin Kürt düşmanlığı politikalarınızdan almaktadır. (HDP sıralarından alkışlar)

Türkiye'nin 3'üncü büyük partisi olan HDP'yi, yine HDK'yi, DTK'yi, demokratik kurumları ve sivilleri her gün hedef alan, işkence yapan, "Gladio" gibi insan öldürmeyi metot hâline getirenler şunu iyi bilsinler: Sırtınızı yasladığınız bu iktidar gidicidir. Üstelik sizi de yüzüstü bırakacaklar. O zaman adaletten kaçamayacaksınız ve yaptıklarınızın hesabını adalet önünde, teker teker vereceksiniz. Bu iktidar da tüm bu hukuksuzluklarının hesabını mutlaka ama mutlaka bir gün adalet önünde verecek ve hiçbir şey karanlıkta kalmayacaktır. (HDP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekili arkadaşlarım, hukuk ve kural tanımayan bir rejimin sonucu olarak, Türkiye, en büyük krizlerle karşı karşıyadır. AKP iktidarı "Başkanlıkla her sorunu çözeceğiz." dedi. Çözümü bir yana bırakalım, kendileri en büyük sorun hâline geldi. "Kriz yok." dediniz, "En kötüsünü geride bıraktık." dediniz ve "Türkiye şaha kalkıyor." dediniz ama sonuç ortada; büyük kriz ve çöküş var değerli arkadaşlar; yönetemiyorsunuz ve götüremiyorsunuz. İktidarınızın ömrünü uzatabilmek için sürekli kriz ve çatışma siyaseti izliyorsunuz ancak bu da sizi kurtarmaya yetmeyecektir.

Libya'dan Suriye'ye, Irak'tan Akdeniz'e, Ege'den Azerbaycan'a kadar uzanan hatta sürekli çatışmacı bir politika izlediniz. Türkiye'de IŞİD yapıları üzerinden söz sahibi olmaya çalıştınız. Sizi daha 2011 yılında HDP olarak buradan uyardık; Kuzey Suriye halklarıyla doğru diyalog kurun, barışçıl bir politika geliştirin, böylece hem Suriye'de hem Türkiye'de demokratik çözümün yolu açılır dedik ama uyarılarımızı dikkate almadınız, Kürt halkının kararlılığını ve gücünü hesaba katmadınız, gidip çetelere yatırım yaptınız. Sonuç: Şam'da şah yapmaya gittiniz ama Kobani'de halk size "mat" dedi. (HDP sıralarından alkışlar) IŞİD vezirleriniz işe yaramadı. Suriye satrancını kaybettiniz.

Rojava'nın intikamını almak için her gün HDP'ye operasyon üzerine operasyon yapıyorsunuz. HDP'nin gücünü kıramayacağınızı, demokratik siyasetten vazgeçirebileceğinizi sanıyorsunuz ama çok büyük yanılıyorsunuz, bizim demokratik mücadele geleneğimizi tasfiye etmek isteyen onlarca hükûmet buradan geldi, geçti ve gitti. Hepsi birer birer silinip gittiler fakat biz daha da büyüdük, daha da güçlendik. Artık ne cezaevlerine ne de alanlara sığıyoruz. Ne tutuklandıkça tükeniyoruz ne de işkenceyle, baskıyla siniyoruz. Her türlü zor yöntemiyle geldiniz fakat halk selinin önüne geçemediniz, geçemeyeceksiniz. Siz de geçicisiniz ama biz yine de burada olmaya devam edeceğiz. (HDP sıralarından alkışlar) Ve biz olduğumuz sürece ne barışın sesi susacak ne hakikatin üstü örtülebilecek; ne kadınsız bir siyasete ne de eşitsiz bir yaşama izin vereceğiz. Gerçeğin dili, adaletin savunucusu, özgür bir yaşamın kurucu gücü olmaya devam edeceğiz ve bunu mutlaka ama mutlaka başaracağız.

Evet, sayın milletvekilleri, bu iktidar her sıkıştığında üç yola başvurur: Sahte reform, doğal gaz müjdesi ve Avrupa Birliği üyeliği. Avrupa Birliği yeniden aklınıza geldi, "Geleceğimizi orada görüyoruz." demeye başladınız. Sizin bir geleceğiniz yok ki. Şimdi buradan soruyoruz: Avrupa Birliği kriterlerini yerine getirmek için bugüne değin ne yaptınız? Örneğin, Brüksel'de seçilmişlerin yerine kayyum atanıyor mu? İsviçre'de muhalif siyasetçiler tutuklanıyor mu? Danimarka'da insanlar helikopterden atılıyor mu? İtalya'da sınırda insanlar savaş uçaklarıyla vuruluyor mu? Strazburg'da yargı, siyasilerin talimatıyla mı karar veriyor? Bunların hepsi sizde var. Avrupa Birliği kriterlerinin yerine saray kriterlerini koydunuz; bu hâlinizle, üyeliği bırakalım, Avrupa Birliğinin kıyısından bile geçemezsiniz. Bugüne değin söz verip de Avrupa Birliğinin gereklerini yerine getirmeyen sizden önceki iktidarlar şu an neredeyse sizin de gideceğiniz yer orası olacaktır. Hukuk devletinin, demokrasinin, düşünce özgürlüğünün olmadığı; bir "tweet" atanın dahi tutuklandığı bir ülkenin uluslararası alanda saygınlığı olmaz değerli arkadaşlar.

Demokrasinin olmadığı yerde ekonomik istikrar da olmaz. Demokrasiyi çökerttiğimiz için bugün ekonomi de çökmüş durumdadır. İktidarınız boyunca hiçbir katma değer üretmediniz. Fabrikaları sattınız, ülkenin kaynaklarını, topraklarını sattınız; tarımı ve hayvancılığı bitirdiniz. On sekiz yıllık iktidar karneniz açtığınız değil, sattığınız fabrikalarla doludur. İnsanların yoksullaşmasının, işsizlikle, açlıkla boğuşmasının nedeni, sizin bu politikalarınızdır.

Çok uzağa gitmeye gerek yok, şöyle Kızılay'a inin, bir bakın, gözlerinde umut olan tek bir insanımıza rastlayamazsınız çünkü siz umudu bitirdiniz. İnsanlar, artık hayal bile kuramaz oldu; insanların hayallerini de ellerinden aldınız. Bugün milyonlarca insanı açlık sınırının altındaki bir asgari ücrete, yüz binlerce KHK'liyi açlığa mahkûm ettiniz. İnsanların işini, ekmeğini elinden aldınız. Üniversite mezunu milyonlarca gencin geleceğini çaldınız.

"Her üniversite mezunu, iş bulacak diye bir şey yok." diyerek yoksul ailelerin binbir emekle okuttuğu gençleri işsiz bıraktınız, çaresizliğe sürüklediniz. Kamuya alımlarda liyakati değil, torpili tek kriter yaptınız. İşe alımları parti teşkilatlarınıza, cemaatlere, tarikatlara bağladınız. Teşkilatlarınızı âdeta İŞKUR'a çevirdiniz. Çalışanları, emeklileri, esnafları, üreticileri perişan ettiniz, emeklilik bekleyen EYT'lileri mezarda emekliliğe mahkûm ettiniz.

Gidin, bir marketlere bakın sevgili milletvekilleri, en fazla alınan ürün soğandır, patatestir, bulgurdur, makarnadır; insanları kasapların yanından dahi geçemez, evine bir kilo et alamaz hâle getirdiniz. İktidarınızı, çevrenizi, yandaşlarınızı zenginleştirirken halkı ise daha fazla fakirleştirdiniz. İnsanlar kirasını, elektrik, su faturasını dahi ödeyemezken siz halkın kaynaklarını kışlık, yazlık, uçan saraylarınıza harcadınız. Halkın vergilerini savaşta, çatışmalarda heba ettiniz. Milyonlarca insan açlık sınırının altında yaşam mücadelesi verirken sarayınızın bir günlük harcaması tam 8,6 milyon liradır, 4 bine yakın asgari ücretlinin bir aylık alın terini bir günde sarayınızda harcıyorsunuz. Halk, ekmeği zar zor alırken siz ise 1,5 milyon asgari ücretlinin bir aylık maaşı olan 3,3 milyar lirayı Katar'dan aldığınız uçağa ödediniz. İnsanlar nasıl geçinirse geçinsin; yeter ki sizin itibarınız sarsılmasın, yeter ki "Katar-satar" ittifakınız baki kalsın.

"Ekonomi büyüdü, millî gelir arttı." diyorsunuz. Ekonomi büyüdüyse asgari ücret niye hâlen 2.300 liradır, niye 4 bin lira değildir, buradan soruyoruz? Ya büyüme rakamlarınız gerçek dışı ya da büyüyen kısmı siz, kendiniz alıyorsunuz; küçülen kısmı ise işçiye, emekçiye reva görüyorsunuz.

Bir tünel inşaatındaki 19 bin liralık iş için yandaş şirketinize, Cengize 17 milyon lira ödediniz. İşçiye, emekçiye gelince "Kaynak yok." dersiniz ama söz konusu yandaşlarınız olduğunda "Dükkân sizin." dersiniz. (HDP sıralarından alkışlar) Açık söylüyorum: Sarayın israfları bir sebeptir; açlık sınırındaki, açlık sınırının altındaki asgari ücret ise bir sonuçtur değerli arkadaşlar. Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminiz, müsrif bir sistemdir ve yoksullaşmanın en büyük sebebidir.

Pandemi felaketinde bile halkı kendi kaderiyle baş başa bıraktınız. Bütün dünyada yönetimler, kendi halkına mali yardım yaptı, destek verdi; siz ise yardım yapacağınıza halka IBAN verip para topladınız. (HDP sıralarından alkışlar) Bir de insanları kredilerle borçlandırdınız. Virüsü dahi fırsat olarak kullandınız. Neresinden bakarsanız bakın bu durum utanç vericidir. Salgında bile insan yaşamını değil, rantınızı, yandaş şirketlerinizi düşündünüz. Bir maske dahi dağıtamazken Kanal İstanbul ihalesini yaptınız. Evet, polis devleti olmakta üstünüze yok ama iş sosyal devlet olmaya geldiğinde insanlara "Başınızın çaresine bakın." diyen bir devleti ve iktidarı gördük.

Salgının boyutlarını dahi gizlediniz. Covid yüzünden neredeyse cenaze kalkmayan hane kalmadı. Her gün on binlerce insan bu hastalığın pençesine düşüyor, acil kapılarında boş sedye arıyor, tedavi olabilmek için hastanelerin önünde ümitsizce boş yatak bekliyor. Salgının bu ağır tahribatı yaşatmasının nedeni, sizin gerçeği sürekli saklamanızdır. Gerçeği ortaya çıkaran Tabipler Birliğini, hekimleri, bilim insanlarını hedef aldınız, "terörist" ilan ettiniz. Siz virüsle değil, hakikatle savaştınız.

Elbette bu salgın geçecek ama yaptıklarınız, halka çektirdikleriniz asla unutulmayacak. Giden canlar, her gün "Tükendik." diyen ve can veren hekimlerin çığlığı asla unutulmayacak. "İşe gitmezsem açlıktan ölürüm." diyen insanların çaresizliği asla unutulmayacak. "Beni virüs değil, sizin bu düzeniniz öldürür." diyen yurttaşın sesi asla hafızalardan silinmeyecek. (HDP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekili arkadaşlarım, bugün gerek Orta Doğu gerekse Türkiye ölçeğinde ulus devlet siyasetindeki en önemli kırılma noktası, Kürt sorunudur. Cumhurbaşkanı, bir kez daha "Kürt sorunu yoktur, biz çözdük." diyerek inkâr siyasetinin diline sarıldı. Gören gözler, duyan kulaklar için bir kez daha söylemek isteriz ki: Kürt sorunu vardır, tarihsel bir sorundur. Kürt sorunu; yakılan yıkılan köylerdir, göç ettirilen milyonlardır, inşa edilen cezaevleridir, yasaklı Kürtçedir, Meclis tutanaklarına yazılan "x"lerdir, her yere sinmiş işkencedir, Roboski'dir, Kemal Kurkut cinayetine verilen beraattir;

Tahir Elçi'nin yerdeki bedeni, Ceylan Önkol ve Uğur Kaymaz'ın asılı kalan bakışlarıdır. Kürt sorunu, tahrip edilen mezarlardır. Kürt sorunu, Kürt halkının inkâr politikalarına olan yüz yıllık bir itirazdır. Kürt sorunu, Kürtlerin kendi öz kimliklerini eşit ve özgürce yaşayamamasıdır. Kürt halkı, iktidar eliyle büyütülen Kürt düşmanlığı nedeniyle bugün Türkiye'de kendisini güvende hissetmemekte ve birlikte yaşam iradesinde her gün kırılma yaşamaktadır. Devlet aklının bu gerçeği iyi görmesi gerekiyor. Kürt sorunu, sadece Kürtlerin ve HDP'nin bir sorunu da değildir; başta devlet olmak üzere, tüm siyasi partilerin, Parlamentonun, yurttaşların, sivil toplumun ortak sorunudur.

Bugün demokratik Kürt siyaseti, çözümsüzlük nedeniyle âdeta Gordion düğümüne dönüştürülen Kürt sorununun acil çözümü için önemli bir irade ortaya koymaktadır. Bu irade, demokratik uzlaşı, özgür siyaset ve evrensel hukuk temelinde demokratik siyasetin geliştirilmesi ve evrensel hukuk içinde demokratik anayasal ittifak hattını benimsemesidir. 2013-2015 yılları arasında yürütülen diyalog ve görüşme süreci, yeni bir demokratik paradigmanın oluşabilmesi adına tarihî önemdeydi ancak AKP, başkanlık hevesleri uğruna bu süreci heba etti; milyonların barış talebi yerine tek adamın başkanlığını tercih etti.

Bu vesileyle, çözümün gerçek yeri olan bu Mecliste Sayın Öcalan'ın 7 Ağustos 2019'da kamuoyuyla paylaştığı mesajını kayıtlara geçirmek istiyorum: "Gelin, Kürt sorununu çözelim. 'Bir haftada çatışma durumunu, ihtimalini ortadan kaldırırım.' diyorum. Ben çözerim, kendime güveniyorum, çözüm için hazırım ancak devlet de devlet aklı da gereğini yapmalıdır." Bu çözüm iradesine cevabınız, İmralı'da hukuk dışı tecridi ağırlaştırmak ve kayyum darbesine başvurmak oldu. Kürt sorununu tecrit ile kayyum makası arasına sıkıştırarak kesmek istediğinizi bir kez daha gördük. Tarihî deneyimler de göstermektedir ki Kürt sorununu çözmezseniz Kürt sorunu sizi çözer ve çözüyor da aslında.

Burada özellikle devlet aklına seslenmek istiyorum: Tecrit hukuksuzluğundan, karanlığından bir an önce vazgeçin. Bugün tecridin son bulması için cezaevlerinde binlerce tutuklu yeniden açlık grevine başladı; bu hukuksuzluk son bulsun artık değerli arkadaşlar.

İmralı'nın kapılarını diyalog ve müzakereye açmaz iseniz Moskova'nın, Washington'un, Avrupa'nın, uluslararası güçlerin kapısında beklemeye, Katar sermayesine muhtaç kalmaya devam edersiniz. (HDP sıralarından alkışlar) Uluslararası alanda sizin üzerinizdeki tecrit de kalkmaz. Tecritle Kürt halkının demokratik ilerleyişini durduramayacağınız gerçeğini artık kabul etmeniz gerekir.

Bugün Kürt halkı, yaşadığı tüm topraklarda radikal değişimin demokratik öncü gücüdür; barış ve özgürlük gücüdür; bu nedenle dünyanın saygın halkları arasındadır. Siz 1925'lerin, 38'lerin, 80'lerin, 90'ların karanlık ruhunu yeniden diriltmeye çalışırken Kürt halkı ise kendi zamanını yarattığı yeni bir yüzyılı yaşamaktadır. Tarihin bu akışını kırmaya ve değiştirmeye asla gücünüz yetmeyecektir. Çözümden kaçtıkça çözülmekten de kurtulamayacaksınız.

Şunu net olarak ifade edeyim: Kürt sorunu, önce iktidarınızı çözecek ve iktidar değişimini yaratacaktır, ardından çözümün yolu açılacaktır. Toplumsal ittifakla, demokrasi ittifakıyla, sivil toplum ittifakıyla Kürt sorunu ve demokrasi sorunları birlikte eş zamanlı çözülecektir. Dün olduğu gibi bugün de yarın da çözümden yana ve hazır olan HDP, anayasal demokratik çözümün öncüsü ve yürütücüsü olmaya devam edecektir. HDP var oldukça çözümün yolu da her zaman açık olacaktır.

Sevgili kadın milletvekili arkadaşlarım, bütçeler, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini azaltmada ve kadınların güçlendirilmesine yönelik politikaların geliştirilmesinde önemli araçlardan biridir. Bütçelerin toplumsal cinsiyet eşitliğini gözetmemesi eşitsizliği daha da derinleştirmektedir. Bu bütçe, ekonomik kriz ve pandemi sürecinde kadınların durumunu gözeten ve iyileştirmeye çalışan değil, aksine kadınlar için daha fazla emek sömürüsü, daha fazla yoksulluk, daha fazla yoksunluk öngörmektedir. Bizler, kadınların işsizlikle, açlıkla, yoksullukla yüz yüze bırakılmasını, kadın emeğinin sömürülmesini, eş başkanlıkla yönetilen belediyelerimize kayyum atanarak kadınların çok daha ağır sorunlarla baş başa bırakılmasını asla kabul etmiyoruz. Eş başkanlık bizim için yaşamdır, biz yaşamdan vazgeçmiyoruz. (HDP sıralarından alkışlar)

Bir kez daha buradan belirtmek isteriz: Kamu kaynaklarının toplumsal cinsiyete duyarlı dağıtılması ve kamu hizmetlerinin kadınlara özgü sorunlara etkin çözüm geliştirecek şekilde yeniden planlanması için mücadelemiz devam edecektir. Biz, işçinin, emekçinin, kadınların alın terinden, sofrasından çalınan kaynaklarla savaşa bütçe yaratılmasına karşı sesimizi yükseltemeye devam edeceğiz. Kadınları şiddetten koruyacak, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini azaltacak İstanbul Sözleşmesi ve 6284 sayılı Kanun'un etkin uygulanması için tüm demokratik zeminlerde mücadelemizi yükseltmeye devam edeceğiz. Buradan bütün kadınlara söz veriyoruz. (HDP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Buldan, buyurun.

PERVİN BULDAN (Devamla) – Değerli halkımız, değerli milletvekilleri; içinden geçmekte olduğumuz bu karanlık süreç, hiç kimseyi, asla umutsuzluğa ve karamsarlığa düşürmemelidir. Yurttaşlarımız, bu iktidarın yarattığı ağır maliyeti ödemek, acı reçeteye katlanmak zorunda değildir. Hesabı ödemesi gereken halklar değil, bu iktidardır. Bu çöküşten çıkışın yolu elbette ki vardır, o da radikal, demokratik değişimdir. 82 milyonun geleceğini tek adamın geleceğine bağlayan bu sistemin neden olduğu krizlerden kurtulmak ancak ve ancak iktidar değişimiyle mümkündür. HDP fikriyatı 7 Haziranda ve 31 Martta bu değişimin yolunu açmıştır. Asıl mesele, halkı, bu çöküşten büyük zarar görmeden kurtarabilmektir. Bunun için, yeniyi ve ortak geleceği hep birlikte kurmak zorundayız.

Bakınız, 100'üncü yılında, halk egemenliğinin temsil edildiği yer olan parlamenter sistemin iradesi ve denetim yetkileri büyük oranda bu iktidar eliyle ortadan kaldırılmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

PERVİN BULDAN (Devamla) – Bir sonraki hedeflerinin 2023'te, 100'üncü yılında cumhuriyetin tasfiye sürecini tamamlamak olduğu ortadadır. En nihayetinde, bu tek adam sistemini, demokratikleşmeyen, çoğulculuğa kapalı cumhuriyetin tekçi yapısının doğurduğu unutulmamalıdır.

Değerli arkadaşlar, sevgili milletvekili arkadaşlarım; bunun için, biz erken seçim çağrımızı bir kez daha buradan yapıyoruz ve tekrarlıyoruz: "Erken seçim." diyoruz ve "Halka gidelim." diyoruz. (HDP sıralarından alkışlar) Demokrasi için siyaset yürütenlerin de sokaktaki bir yurttaş kadar cesur, kararlı ve net olması gerektiğini buradan bir kez daha vurgulamak isterim.

Evet, sözlerimi bitirirken özellikle şunu ifade ederek bitirmek isterim: Bu ülkenin kadim halklarını, inançlarını, kadınları, gençleri faşizmle karşı karşıya yaşatanların karşısında bizim, halklara…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

PERVİN BULDAN (Devamla) – …demokrasi ve özgürlük baharını yaşatacak gücümüz de var, basiretimiz de var, inancımız da var, kararlılığımız da var.

Güzel ve aydınlık günlere olan inancımızla hepinizi bir kez daha sevgiyle saygıyla selamlıyor ve teşekkür ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Bostancı, buyurun.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Sayın Başkanım, Sayın Buldan yaptığı konuşmada ağır eleştirilerin yanı sıra "Kürt düşmanı politikalarınız." türünden birtakım ifadelerle sataşmalarda da bulunmuştur. Uygun görürseniz yerimden cevap vereyim.

BAŞKAN – Şöyle yapalım Sayın Bostancı: HDP Grubu adına konuşmalar tamamlansın…

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Hayhay.

BAŞKAN - Halkların Demokratik Partisi Grubu adına ikinci konuşmacı Eş Genel Başkan ve Mardin Milletvekili Sayın Mithat Sancar.

Buyurun Sayın Sancar. (HDP sıralarından alkışlar)

Süreniz otuz dakikadır.

HDP GRUBU ADINA MİTHAT SANCAR (Mardin) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri ve bizleri izleyen sevgili halkımız; hepinizi sevgiyle, hürmetle selamlıyorum.

Bugün burada sorunlarının bir çoğunu çözmüş bir ülkenin demokratik ve çoğulcu parlamentosunun çatısı altında konuşmayı ve olumlu bir tabloda eksikleri dile getirmeyi arzu ederdim ama maalesef durum bu değil. Daha önce bir konuşmamda söyledim, 100'üncü yılında bu Meclis en zayıf dönemini yaşıyor ve demokrasi adına her gün yeni kayıplar yaşıyoruz, özgürlükler adına her gün yeni tahribatlarla karşı karşıya kalıyoruz.

Evet, çok sorunumuz var. Sorunlarımızın pek çoğunun köklerinin eskilerde olduğunu da biliyoruz ama bu döneme özgü yeni boyutlar kazanmış önemli sorun alanlarını da mutlaka vurgulamak zorundayız, vurgulayacağız. Bu yolculukta, yüz yıllık Meclis yolculuğunda ve yüz yıla yaklaşan cumhuriyet tarihinde yaşadığımız köklü sorunların başlıcalarını saymaya kalksam bile uzun bir liste oluşturur. Ben yine de bazılarını burada dikkatinize sunmak istiyorum: Evet, en başta Kürt sorunu elbette, Alevi sorunu, hukukun üstünlüğü ve adaletsizlik meseleleri, devletin içine çetelerin çöreklenmesi, değişen vesayet odakları, toplumsal ayrışma ve kutuplaşma, ırkçılık ve ayrımcılık, toplumsal cinsiyet eşitliği sorunu, derin emek sömürüsü, yoksulluk ve eşitsizlik, rant, talan, savaş politikaları, doğanın ve çevrenin tahribatı. Bu sorunlar 2021'e girerken katmerlenerek âdeta toplumu rehin alır hâle gelmiştir. İktidardaki otoriter yönetimle beraber, tüm bu siyasal, toplumsal ve ekonomik sorunlar derin bir krize dönüşerek halkımızı nefessiz bırakmıştır. İktidar koalisyonu, bu sorun alanlarını ve krizleri ya yok saymakta ya da daha büyük krizlerle unutturmaya, daha büyük krizlerle üstünü örtmeye çalışmaktadır. Oysa, biliyoruz ki gece, dünyayı gizler ama kâinatı ortaya çıkarır.

Değerli milletvekilleri, sevgili halkımız; sorunların birçoğunun süreklilik arz ettiğini söyledim. Bütçe konuşmaları yıl sonlarına denk geliyor; yıl sonları, muhasebe imkânı veren zaman dilimleridir. Elbette, bir yılın muhasebesini yapacağız öncelikle ama bir yılla yetinmemiz zaten sorunları açıklamamıza, çözüm önerilerini sağlıklı bir biçimde ortaya koymamıza yetmez, daha gerilere de gitmeliyiz. Süreklilik arz eden en önemli soruların başında yurttaşlık anlayışı gelmektedir. Yurttaşlık anlayışında, yüz yıllık anlayışın temelinde, görev vurgusu ve eşitsizlik yatar. Bunu da Mehmet Emin'in 1926 yılındaki "Malumat-ı Vataniyye"sinde yer alan şu sözlerde gayet veciz bir ifadeyle okuruz: "Vatandaşların hakları, bu hakları mükellef oldukları vazifelerin ifası için vardır." diyor. Kamusal bir makbul davranışlar bütününü gerektiren, bağlılık ve itaat diline yaslanan makbul yurttaş tasavvurudur bu. Maalesef, bir dönemin hiç kimsesi sayılanların gün gelip de muktedir olduklarında aynı libasın içine hevesle, hatta hırsla girmelerinin bugün en hazin örneklerinden birini yaşıyoruz. O nedenle de sorunlar giderek ağırlaşmakta, derinleşmekte ve çıkmaza doğru bir gidişin yolu her geçen gün daha fazla döşenmekte. Mesela Kürt sorunu; Cumhurbaşkanı, partili Cumhurbaşkanı, geçen gün "Bu ülkede Kürt sorunu yoktur, Kürt sorununu çözdük." demişti. "Kürt sorunu vardır." dediği, "Benim sorunumdur." dediği zamanları biliyoruz. "Çözdük." dediği nedir diye şöyle merak edip bakıyoruz. Mesela, çatısı altında konuştuğumuz Meclisin tutanaklarında şimdi ben Kürtçe konuşsam tutanaklarda "bilinmeyen bir dil" olarak yer alır.

MEHMET MUŞ (İstanbul) - Arapça konuşsanız da yazacak.

MİTHAT SANCAR (Devamla) - Neden "bilinmeyen bir dil" olarak yer alacağını açıklasa Sayın Muş sataşacağına çok daha iyi olur. (HDP sıralarından alkışlar) Peki, neden? Arapça konuşsam Arapça olarak girecek biliyorum, daha önce gördüm. Bu, sorunu katmerleştiriyor Sayın Muş. Size cevap vermek istemezdim ama sataşmamanız daha iyi olur sanırım. Bir daha da sataşmaya cevap vermeyeceğim. İngilizce konuşsam İngilizce girecek ama Kürtçe girmiyor. Bundan daha açık kanıt var mıdır Kürt sorununun varlığına ve bu iktidarın Kürt sorununda geldiği yeri daha açık gösteren ne olabilir?

Değerli arkadaşlar, yine, aynı Cumhurbaşkanı bundan beş sene önce tam da bu kürsüde "Kürdistan" kavramını kullanabiliyordu, şimdi, bu sözü kullandığınızda hakkınızda dava açılıyor, Mecliste de disiplin cezası veriliyor. Bırakın "Kürdistan" kelimesini, bütçe tartışmalarında izledim, Kürt illeri, Kürt coğrafyası sözlerini bile kabul etmeyen, bu ifadelere bile tahammül etmeyen iktidar milletvekilleri var. Bu, inkârcılık değil mi, inkâra dönüş değil mi? Kürt sorunu bir inkâr sorunu değil mi?

Değerli milletvekilleri, başka örnekler de var, mesela ders kitaplarından "Kürt" kelimesi siliniyor. İyi de "Kürt" kelimesini ders kitaplarından sildiğinizde hayattan Kürtleri silmiş olmuyorsunuz, Kürt sorununu da bir hakikat olmaktan çıkarmış olmuyorsunuz, sadece sorunları daha fazla derinleştirmiş oluyorsunuz. Evet, yasaklanan Kürtçe tiyatro oyunlarından Kürtçe konuştuğu için saldırıya uğrayan vatandaşlara kadar örnekleri artırmak mümkün ama sanırım bu kadarı yeter.

Peki, çözüm için vazgeçilmez önemde olan yerel demokrasi bu ülkede yerleşti de mi Kürt sorunu çözüldü? Hayır, tam tersini yaptı bu iktidar. Yerel demokrasiyi yerleştirmek bir yana, mevcut kırıntılarını bile tasfiye etti ve bunları kayyum politikalarıyla yaptı.

Bugün "özerklik" kelimesi büyük bir suç, büyük bir günah olarak kabul ediliyor. Eğer savcılar gerekli görürse ve talimat alırlarsa sadece bu sözcüğü kullandığınız için dava açıyorlar. Oysa, Türkiye devletinin kurucu normu olan 1921 Anayasası "muhtariyet" ilkesi üzerine inşa edilmişti. Yüz yıl sonra geldiğimiz yeri, evet, halkımızın dikkatine sunarım. Sadece o mu? "Özerklik" kelimesi dediğimizde hoplayıp zıplayanlar, bu devletin Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'na taraf olduğunu bilmiyorlar mı? Bu şart özerkliği bir hak sayıyor ve diyor ki: "Yerel idarelerin güçlendirilmesi, özerkliklerinin savunulması yerinden yönetim ve demokrasi ilkelerine dayanan bir Avrupa'nın kurulmasının temel şartıdır." Buna özerklik demeyin, yerel demokrasi başlığı altında yerinden yönetim ilkesini güçlendirme olarak kabul edin ve tartışalım. Bu ülkede çözümün imkânı olarak, hem Kürt sorununda hem demokrasi sorununda çözümün imkânı olarak yerel demokrasiyi mutlaka gündemimize alalım çünkü bu mesele sadece Kürt belediyelerine kayyum atama meselesinden ibaret kalmıyor; İstanbul Büyükşehir Belediyesine, Ankara, İzmir Büyükşehir Belediyelerine, muhalefetin elindeki diğer belediyelere sürekli müdahale biçiminde de karşımıza çıkıyor, onların yetkilerini gasbetme hazırlıklarıyla ve icraatlarıyla karşımıza çıkıyor. Dolayısıyla yerel demokrasi, evet, Kürt sorununun çözümünde çok anahtar bir öneme sahip ama Türkiye'nin demokrasi sorununun çözümünde de böyledir. Esasen hep söylüyoruz; Türkiye'nin Kürt sorunu da demokrasi sorunu da iç içedir ve bunları ancak ikisini birlikte bir demokratik cumhuriyet biçiminde, formunda çözebiliriz.

Değerli milletvekilleri, sevgili halkımız; kısacası bu iktidar, içeride yasaklarla, kayyumlarla, hapislerle, işkencelerle, ölümlerle Kürt'e yönelik her türlü baskıyı artırırken dışarıda da Kürtlerin en ufak kazanım elde etmemesi için her yola başvurmakta; işte, Suriye politikası. Kürt sorunu ve Kürt sorununa bu temelde yaklaşım iktidarların çözülmesinin en önemli sebebidir, geçtiğimiz kırk yıl bunun örnekleriyle doludur. Kürt sorununa böyle yaklaşırsanız, demokrasi sorununda da sınıfta kalırsınız ve mutlaka çözülürsünüz. Şu an, bu iktidarın da yaşamakta olduğu durum budur değerli milletvekilleri.

Anayasa'yı değiştirme hedefi ve sözüyle iktidara geldi AKP, şimdi, 12 Eylül cunta anayasasının bile gerisine düştü; bugün, Anayasa tartışmasını bile suç sayar hâle geldi. Halkımızın on yıllardır özlemini duyduğu demokrasiyi vadederek kitlelerin desteğini kazandı, tek parti döneminin ve darbe yönetimlerinin dahi gerisine düşen uygulamaların ve düzenlemelerin mimarına dönüştü. Bir zamanlar "adil düzen" şiarını dillerinden düşürmeyenler, şimdi, tepeden tırnağa adaletsiz bir düzen yarattılar ve bununla da övünüyorlar. Türkiye, tarihinin en büyük kayırma ve sermaye transferi rejimini inşa etti; kamu kaynaklarının aktarıldığı 5 yandaş şirket eliyle dünyada en çok devlet ihalesinin peşkeş çekildiği bir talan siyasetinin merkezine dönüştü. Bu mu adil düzen? Adil düzenden bugüne, gele gele bu noktaya gelmiş olmak bir muhasebe gerektirmez mi, bir yüzleşme ihtiyacı doğurmaz mı? Doğurmazsa, bunu hep birlikte, bu toplumun bu ihtiyacı hisseden bütün kesimleriyle birlikte bizlerin yapması gerekecek. Bu gidişatı durdurmak bizlere düşecek.

Türkiye, "adil düzen" şiarından OECD ülkeleri arasında gelir eşitsizliğinin en yoğun olduğu ilk 5 ülke arasında yerini sabitledi. Uluslararası Şeffaflık Derneği verilerine göre 2001 yılında ülkedeki yoksulların toplam sermayeye sahiplik oranı yüzde 33'ken, 2018 yılında bu oran yüzde 18'e geriledi. Geriye kalan yüzde 82'lik sermaye de bir avuç zengine tahsis edildi.

Gitgide artan güvenlik ve savaş politikaları, her yıl hazırlanan bütçenin halkın refahına ve özgürlüğüne değil, iktidarın devamını, bekasını güvence altına almaya yönelik ceberut bir güvenlik aygıtına dönüştürmeye harcanmıştır. Bu ülkenin geleceği bu politikalarla ipotek altına alınmıştır. Bir ülkenin geleceği, çocukları ve gençleridir. Bugün liyakat yerine biat işliyor. Kayırma, torpil ve benzeri uygulamalarla gençler hayattan bezdiriliyor ve umutlarını artık bu ülkede aramaktan vazgeçer hâle getiriliyor. Evet, ülkede gençlerin en çok rağbet ettiği "rap" sanatçıları bile şarkılarını özgürce söyleyebilmek için yurt dışına çıkmak zorunda kalıyor.

Değerli milletvekilleri, Türkiye, her geçen gün derinleşen bu siyasi, toplumsal ve ekonomik sorunların bunalım döngüsüne terk edilmiş durumda. Birbiriyle bağlantılı bu çoklu krizlerin esas kaynağı da siyaset alanıdır. Bugün bunların kılıfı Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi olmuştur. Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi, ülkede olağanüstü hâli kalıcı hâle getirmenin de diğer adıdır; keyfiliğin adıdır, demokrasiyi tasfiye etmenin adıdır, otoriterliğin adıdır, yandaşlara rant aktarmanın adıdır ve ülkeyi felakete sürüklemenin de en önemli sebeplerindendir. (HDP sıralarından alkışlar)

Yeni hükûmet sisteminin uygulamaya geçmesiyle Türkiye çok ağır bir ekonomik buhranın içine adım adım girdi. Oysa 2017 referandumundan önce yapılan kampanyalarda iktidar sözcüleri, Türkiye'yi uçuracak bir sistem olarak tanıtıyorlardı bu yeni düzenlemeyi. Tam tersi oldu ve Türkiye, tarihinin en ağır ekonomik bunalımına sürüklendi değerli arkadaşlar. Türkiye'nin bugün karşımıza getirilen bütçesinde güvenlik harcamalarına ayrılan pay yüzde 17, neyle açıklıyorlar bunu: Güvenlik ihtiyacıyla. Oysa bütün bunların gerçek bir güvenlik tartışmasıyla bir ilgisi yok değerli milletvekilleri. İktidarın amacı esas itibarıyla bir iç çatışma ihtimaline binaen silahlı güç tahkimatıdır, bunun mutlaka dikkatle takip edilmesini öneririm bütün demokrasi güçlerine. Türkiye'nin gerçek güvenliğini arayan bir Hükûmet ne yapar? Düşman sayısını, çatışma ihtimallerini, savaş risklerini azaltır. Oysa bu iktidarın politikaları hatta varoluşu hem içeride hem dışarıda çatışma dinamiklerini alabildiğine yükseltmek üzerine kurulu ve bu sonuçları doğurmaktadır. Dışarıdaki her güç ve içerideki her yurttaş potansiyel düşman olarak kodlanmaktadır. Bu paranoyanın şekillendirdiği iç siyaset hem toplumda daimî güvensizlik hâlini besliyor hem de devlet bu hâle yaslanarak iç güvenlik ve savunmaya daha çok kaynak, daha çok insan tahsis etmeyi, savunma ve güvenlik bütçelerini şişirmeyi meşrulaştırıyor.

Evet, Eisenhower'ın 1965'teki ünlü veda konuşmasında söylediği bir söz var ya da kullandığı sözler var, bunları hatırlatmak isterim. "Kendisi bunun peşinde koşsun koşmasın; askerî, sınai kompleksin hükûmet kurullarında meşruiyet dışı etki edilmesinden sakınmalıyız." diyor. "Sadece uyanık ve bilgili bir yurttaşlar topluluğu, muazzam sınai ve askerî savunma makinesini barışçı yöntem ve hedeflerimizle uyum içinde işletmeye mecbur edilebilir." Eisenhower'ın bunları söyleme nedenlerini sorgulayabiliriz -yeri değil- kendisinin izlediği politikaların yarattığı sonuçları da elbette burada tartışabiliriz -yeri değil- ama bu makinenin başında olan bir kişi olarak savaş-barış ve demokrasi-diktatörlük dengesinin böyle durumlarda ne kadar pamuk ipliğine bağlı hâle geldiğini ısrarla vurguluyorsa bunu mutlaka ciddiye almalıyız. Türkiye'de bugün yaşanan, bu durumdur; o nedenle sürekli olarak yeni savaş alanları aranıyor, içeride gerilim yükseltiliyor çünkü yaratılan askerî, sınai kompleksin ayakta tutulması lazım ve bu ayakta tutma işi ancak, güvenlikçi, savaşçı, kutuplaştırıcı, düşman yaratıcı politikalarla mümkündür.

Biz, kamu güvenliğinin bu şekilde kullanılmasına karşı "insani güvenlik" terimini, kavramını, doktrinini öneriyoruz. İnsani güvenlik ne demektir diye uzun uzun anlatmayacağım -sürem azalıyor- ama bu kavram, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından 1994'te yayınlanan İnsani Gelişme Raporu'nda ayrıntılı olarak tanımlanmıştı, insani güvenliği sayıyor; ekonomik güvenlik, gıda güvenliği, sağlık güvenliği, çevre güvenliği, kişisel güvenlik, toplum güvenliği, siyasal güvenlik…

Bunların hepsinin alt açıklamaları var. Eğer, bunları takip ederseniz, politikalarınıza bunları esas alırsanız artık, içeride düşman arama, dışarıda da yeni çatışma alanları yaratma ihtiyacınız da, imkânınız da kalmaz. Bizim, halkımıza, bu ülkeye önerdiğimiz, vadettiğimiz güvenlik anlayışı tam da budur; bunun sosyal devletle ve diğer alanlarla, insan haklarıyla, çevreyle ve doğayla ilgisi var, ilişkisi var. Bunları artık burada anlatmamın imkânı yok, süre sınırlı.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri ve sevgili halkımız; bu bütçe, savaşa, yandaşa ve saraya bütçedir, halka değil.

Yapılan tercihlere baktığınızda, bunların hepsi bilinçli birer seçim olarak karşınıza çıkar. Mesela, güvenliğe ayrılan, ranta, yandaşa, israfa ayrılan kaynaklar eğer değiştirilirse neler yapılabilir, başlıklar hâlinde sayayım: Yüz binlerce öğretmenin ataması yapılabilir; milyonlarca EYT'linin sorunları giderilebilir; milyonlarca KYK borçlusu gencin borçları silinebilir; milyonlarca işsiz vatandaşımıza pandemi döneminde 2.500 TL doğrudan gelir desteği verilebilir; asgari ücretin vergiden muaf net 4 bin TL yapılması sağlanabilir; her gün yükselen mazot ve girdi fiyatlarıyla beli bükülen çiftçilere bütçeden yapılan destekler 2 katına çıkarılabilir; elektrik, su, doğal gaz, internet ihtiyaç sınırına kadar ücretsiz hâle getirilebilir; her geçen gün daha da büyüyen kredi borçlarıyla yaşamak zorunda bırakılan ve pandemi nedeniyle iş yerleri yeniden kapatılan yüz binlerce esnafın doğrudan gelir destekleriyle desteklenmesi mümkün hâle gelir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bakanlıklara tahsis edilen kaynaklar bu ülkenin kaynaklarıdır, bu halkın kaynaklarıdır. Neden bakanlıklara kaynak tahsis edilir? Mesela, İçişleri Bakanlığına niye para verilir? Güvenliğimizi ve özgürlüklerimizi sağlasın diye, değil mi? Oysa muhalefet liderlerinin bile güvenliğinin olmadığını biliyoruz ve bunlara bulanan, verilen cevap sürekli olarak yalanlamadan, soyut yalanlamadan ibarettir. Tehditler her gün havada uçuşuyor. Bugün, bu iktidarın İçişleri bütçesi gayrimeşru işler peşinde koşanlarla iç içe bir ilişkinin harcama kalemleri olarak kullanılıyor mu? Bu sorumuza cevap istiyoruz. Neden verilir İçişleri Bakanlığına? "Suçları önlesin diye." dedik ama işkenceler almış başını gidiyor. İşkenceye sıfır toleranstan -biraz önce Sevgili Eş Genel Başkanım örneklerini saydı- sayısız işkence olayına geldik ve bunlar sürekli Bakan eliyle, Bakan ağzıyla aklanmaya çalışılıyor.

Cinsel saldırı suçlarına bile kamu görevlileri karıştığı anda, güvenlik görevlileri karıştığı anda üstü örtülen büyük ayıplar hâlinde karşımızda duruyor. Gercüş'ten daha dün öyle barbarca, öyle vahşice cinsel saldırı haberleri geliyor ki valiliklerin yaptığı şey şablon hâlinde yalanlama; oysa asıl yapılması gereken, bunları sonuna kadar takip etme, sorgulama ve aydınlatmadır değerli milletvekilleri.

Sağlık Bakanlığına niye bütçe ayrılır? Halkın sağlığını korusun diye. Ama verileri yanlış aktararak, halkı kandırarak, sağlık tedbirlerinin alınmasını gerçekleştirmek yerine engelleyerek bizatihi halkın sağlığını tehlikeye atan bir Bakanlığa niye halkın parasını verelim? Sağlıkçıları korumayan, sağlıkçıların emeklerine saygı duymayan, sağlıkçıları ve örgütlerini tehdit eden bir anlayışa neden Sağlık Bakanlığı bütçesi veriyoruz ki?

Bizim yönetiminde olacağımız bir ülkede bu kaynaklar tam tersine tahsis edilecektir. Burada izlediğimiz şey, bir tersine dünya okuludur, biz bu dünya okulunu ayakları üzerine oturtacağız. Bu, bizim, halkımıza vaadimizdir, sözümüzdür değerli arkadaşlar. (HDP sıralarından alkışlar)

Bakın, bu salgınla mücadelede bile yanlış veri aktarımı "ulusal çıkar"la, "ulusal güvenlik"le açıklanıyor. Buradan bütün demokrasi güçlerine dostça bir uyarı yapmak istiyorum: Bu iktidar ne zaman "kamu güvenliği" ne zaman "ulusal güvenlik, ulusal çıkar" kavramlarını kullanırsa orada durun, durun ve sorgulayın çünkü bunun ardından biraz önce saydığım sayısız antidemokratik uygulama, sayısız hak ihlali uygulaması çıkacaktır, sayısız zarar ve tahribat görülecektir. O nedenle, lütfen, artık iktidarın kamu güvenliği, ulusal güvenlik masallarının, kandırmacalarının arkasına dizilmeyelim. Tam tersine

"ulusal çıkar" dediğiniz şey bir kişi tarafından belirlenmez, demokratik parlamentolarda, kamuoyunda tartışılarak ortaya konulur; demokrasinin en temel gereklerinden biri budur. Eskiden Millî Güvenlik Kurulu "ulusal çıkarı" ve "millî güvenliği" tanımlıyor diye şikâyet edenler, buna itiraz edenler bugün tek kişiye bırakmışlardır bu tanımları. Bizlere düşen, evet, bu toplumun ortak çıkarlarını demokratik zeminde ve kanallarda tartışarak mutabakatla ortaya çıkarmaktır, iktidarın ulusal güvenlik ve ulusal çıkar masallarının arkasına takılmak değildir değerli milletvekilleri.

Son olarak, hani birçok örnek var ama 2 bakanlığı daha anarak örnekleri tamamlayayım. Mesela Kültür Bakanlığına niye bütçe verilir, kaynak verilir? "Kültür Bakanlığı kültürü korusun, kültür varlıklarını korusun, bu ülkede yaşayan kültürlerin eşit bir şekilde gelişmesini sağlasın." diye kaynak aktarılmalıdır, oysa tam tersi yapılıyor; asimilasyon ve inkâr politikalarına ayrılan harcamalar olarak karşımıza çıkıyor bu kaynaklar yani bizim cebimizden. Kürt'ün, Alevi'nin cebinden, diğer halkların mensuplarının cebinden çıkan vergilerle bu insanların kültürlerini yok etme politikaları güdülüyor. Böyle şey olabilir mi? Olmamalıdır. Demokratik cumhuriyet hedefimizdir, demokratik cumhuriyette bunların hiçbiri olmayacaktır. Kültür Bakanlığı kültürü desteklesin, kültür kurumlarını, sanat kurumlarını desteklesin istiyoruz ama şu pandemide kapanan tiyatroların ve sanat kurumlarının haddi hesabı yok değerli milletvekilleri. Mesela dün, Ankara Sanat Tiyatrosu, tamı tamına 6 Aralık 1963'te taşındığı binadan çıkmak zorunda kaldı. Elli sekiz yıl o binada hizmet verdi; bir kuşağın değil kuşakların ve bir şehrin hafızası, bir ülkenin yüz akı kurumu artık o binayı kullanamıyor çünkü borçlarını ödeyemiyor.

AST'ın ne demek olduğunu uzun uzun anlatmayacağım, benim hikâyemde de önemli bir yeri var. 80'de üniversiteye geldik, tiyatroyla orada tanıştık; Rana Cabbar'ları orada tanıdık, pek çok güzel oyunu orada izledik. "Sakıncalı Piyade" bunlardan biri, "Güneyli Bayan" bir diğeri. Sayısız oyuncunun ilk sahne alışını burada gördük ve bu tiyatro bu iktidar döneminde şimdi o binadan, elli sekiz yıl faaliyet gösterdiği binadan ayrılıyor. Buradan AST emekçilerine bir selam ve dayanışma mesajı yollamak görevimizdir değerli arkadaşlar. (HDP sıralarından alkışlar)

Diyanet İşleri Başkanlığına niye bütçe ayrılıyor? Çünkü isteriz ki Diyanet İşleri Başkanlığı inançlara eşit yaklaşsın, inançlara eşit hizmet götürsün; olması gereken bu, demokratik cumhuriyeti kurduğumuzda olacak olan da bu ama şimdi yapılan bu değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Sancar.

MİTHAT SANCAR (Devamla) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Bu ülkede sayıları milyonları bulan Alevilerin inançları yıllardır baskı altında; ayrımcı politikalara, ırkçı politikalara maruz kalıyorlar. Her gün veya dönem dönem Alevilerin evlerinin işaretlenmesi olağan vaka sayılıyor, kendilerinin ibadet yeri olarak kabul ettikleri cemevlerine herhangi bir statü verilmiyor. Ayrıca, statü verilmediği gibi inkâr ediliyor varlıkları ve üstelik bu kurumlara saldırı da çok normal sayılıyor, oraya güvenlik kuvvetleri baskın yapabiliyorlar. Böyle bir şeyi bizim kuracağımız demokratik cumhuriyette yaşamayacağız değerli halkımız.

Evet, sonlara gelirken ihtiyacımız olan şeyin demokratik cumhuriyet olduğunu tekrarlayalım, eğer cumhuriyetin yüz yıldır…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

MİTHAT SANCAR (Devamla) - …süregelen sorunları, yanlış uygulamaları ve eksiklikleriyle yüzleşmeyi becerebilirsek bu iktidarı, cumhuriyete ve demokrasiye en büyük tahribatı veren bu iktidarı halkın gücüyle seçimlerde değiştirmemiz de mümkün olacaktır. Eğer bunu başaramazsak, cumhuriyeti demokrasiyle buluşturamazsak inanın, zaten kırıntısı bile kalmamış demokrasiden artık hiç söz etmeyeceğiz, belki en geç 2023'te cumhuriyetten de eser kalmayacak.

Şimdi, bunun için de bir yüzleşmeye ihtiyacımız var. Bu yüzleşmeyi anlatabilmek için bir film ve bir hikâye aktaracağım sizlere. Eğer Sayın Başkan anında bağlarsa böylece iki dakikada tamamlamış olacağım...

BAŞKAN – Artı 2 vermiştim.

MİTHAT SANCAR (Devamla) –…kesilmeden anlatma imkânı bulacağım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayalım lütfen.

MİTHAT SANCAR (Devamla) – Tamam.

Film, Luis Bunuel'in Türkçede "Yok Edici Melek" diye bilinen filmi. Bir grup zengin ve ünlü insan bir akşam yemeği daveti için sosyeteden bir arkadaşlarının evinde toplanırlar. Gösterişli yemekleri sona erdiğinde evden ayrılma vakti gelmiştir ancak nedense bir şekilde hiç kimse evden ayrılamamaktadır sayıları 20'yi bulan bu konuklardan. Geceyi evde geçirmek için her biri farklı bahaneler üretirler, aslında hiç kimsenin mantıklı bir nedeni de yoktur. Evet, sonunda geceyi evde geçirdiler ama ertesi gün de aynı durum yaşanır, çıkmaya kimse yanaşmıyor, çıkabileceğini düşünmüyor, bir tür kolektif nevroza tutulmuşlardır. Aslında çıkmalarına bir engel yok ama çıkamıyorlar. Bu kısır döngü kırılamıyor. Evdekilerin durumu bir süre sonra…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MİTHAT SANCAR (Devamla) – Sayın Başkan bitirmek üzereyim.

BAŞKAN – Peki.

MİTHAT SANCAR (Devamla) – Zaten filmin hepsini anlatmayacağım, onu izleyecektir değerli milletvekilleri muhakkak.

Evdekilerin durumu bir süre sonra dış dünya tarafından da fark ediliyor ama kimse evin bahçesine girip yardım edemiyor. Mantıklı bir sebep yok ama içerideler. Bir süre sonra şartlar ağırlaşır ve birbirlerini yemeye başlarlar. Ölüm, intihar, kavgalar içinde bir pislik dolu zaman akışı başlar. Evet, büyük bir çürüme ve büyük yaralar. Dışarı çıkıyorlar bir süre sonra, sanıyorlar ki bu iş bitti ama aynı grup kiliseye gidiyor ve aynı olayı kilisede de yaşıyor.

Niye anlattım bunu değerli milletvekilleri? Türkiye, kendi yarattığı kolektif nevrozlar yüzünden sıkıştırıldığı bu cenderenin dışına çıkamıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MİTHAT SANCAR (Devamla) – Son bir dakika Sayın Başkan, kesin olarak son bir dakika.

BAŞKAN – Beşinci dakika oluyor, bitirelim lütfen.

MİTHAT SANCAR (Devamla) – Bu kısır döngü bu iktidar döneminde bu çarklardan oluşan bir pervaneye dönüştü, artık toplumu öğütmeye başladı.

Şimdi, kolektif nevrozun bir yansıması bölünme paranoyasıydı; bir dönem komünizm tehdidi, başka dönem şeriat tehlikesi, şimdi her yer terörist, her taraf hain dolu. Böyle bir ülke şu "Yok Edici Melek"in akıbetini yaşamaktan kurtulamaz. Bizlerin yapması gereken bu kısır döngüyü, bu mahvedici döngüyü kırmaktır.

Evet, bizler bu ülkenin demokrasiden, barıştan, emekten, adaletten, eşitlikten, özgürlükten ve doğadan yana tüm insanlarını ve kesimlerini yeni bir başlangıç yapmak ve onurlu bir yaşam kurmak için yan yana gelmeye ve birlikte yürümeye çağırıyoruz. Bu davet bizim. (HDP sıralarından ayakta alkışlar)

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Oturum Başkanı TBMM Başkanı Mustafa Şentop'un, tutanakların Türkçe tutulduğuna, hatip başka bir dilde konuştuğunda "Bu bölümde/bölümlerde hatip tarafından Türkçe olmayan bir kelime/kelimeler ifade edildi." diye not düşüldüğüne ilişkin konuşması

BAŞKAN – Değerli arkadaşlarım, Sayın Sancar'ın burada Meclis Başkanlığımız ve Tutanak Hizmetleriyle ilgili bir ifadesi oldu. Bir bilgi yanlışı olduğunu düşünüyorum, bunu düzeltmek istiyorum.

Öncelikle, prensip olarak, gerek Genel Kurulda ve gerekse komisyonlarda tutanaklar Türkçe olarak tutuluyor. Türkçe dışında bir dil kullanıldığı zaman -Kürtçe olabilir, İngilizce, Arapça olabilir, Fransızca olabilir- hangi dil olursa olsun "bilinmeyen bir dil" ifadesi yazılmıyor. Buna dair onlarca soru önergesi oldu, hepsine aynı cevabı veriyoruz ama bu da vesile oldu, bunu açıklamak isterim. "Bilinmeyen dil" ifadesi hiçbir dil için yazılmıyor, burada Türkçe dışında bir dil kullanıldığında onun yerine -Tutanak Yazım Rehberi var- dipnot olarak "Bu bölümde/bölümlerde hatip tarafından Türkçe olmayan bir kelime/kelimeler ifade edildi." diye not düşülüyor. Dolayısıyla, hiçbir dil için "bilinmeyen dil" ifadesi kullanılmıyor. Bunu böylece bu vesileyle düzeltmiş olayım. On iki yıldır Mecliste uygulamamız böyle.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – O zaman, tek cümleyle ben de bir açıklama yapayım.

BAŞKAN – Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

5.- Mardin Milletvekili Mithat Sancar'ın, Oturum Başkanı TBMM Başkanı Mustafa Şentop'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Evet "bilinmeyen dil" ifadesinin tutanaklarda olduğu bilgisi var bende, eğer yanılıyorsam düzelteyim.

BAŞKAN – Yok.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Ama "(x)" işareti ya da "anlaşılamayan bir dilde…"

BAŞKAN – Yok, hayır, hiçbiri yok.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Var.

PERVİN BULDAN (İstanbul) – Var.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Var.

BAŞKAN – Hiçbiri.

PERVİN BULDAN (İstanbul) – Var, örneklerini gösteririz size.

BAŞKAN – Hayır.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Bunun örneklerine sonra bakalım. Bu tartışmayı burada bağlamak imkânsız ama yaşadığım bir örneği anlatayım…

BAŞKAN – Hayır, 2008'den itibaren, tutanaklarımızda -komisyon ve Genel Kurulda- söylediğim şekilde ifade kullanılıyor "Türkçe olmayan kelimeler…" diye.

MİTHAT SANCAR (Mardin) – Sayın Başkan, benim yaşadığım bir tecrübeyi paylaşayım: Bir konuşmamda Arapça bir pasaj da yer aldı. Sonra tutanakları aldım, o Arapça pasaj Türkçe harflerle aynen tutanağa geçmişti. Kürtçe konuşulduğunda aynı şey yapılmıyor, o nedenle biraz önce o örneği verdim.

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- Oturum Başkanı TBMM Başkanı Mustafa Şentop'un, tutanakların önce ham olarak tutulduğuna, daha sonra nihai şeklinin verildiğine ve resmîleştiğine, (x)'in dipnot için kullanıldığına ilişkin konuşması

BAŞKAN – Sayın Sancar, malumunuz, tutanaklar önce ham olarak tutuluyor, daha sonra nihai şekli veriliyor ve resmîleşiyor. Belki ham tutanaklarda arkadaşlarımız not almış olabilir -bunu ifade edeyim- ama resmî tutanaklarda, onaylanmış tutanaklarda "Bilinmeyen dil" ifadesi yok. Türkçe dışında bütün diller için kullanılan şey "Türkçe dışında kelimeler kullanılmıştır." şeklinde bir nottur. (x) de yok. (x)'i şuradan karıştırıyorsunuz herhâlde; dipnot yazılacağı için dipnota atıf yapmak üzere kullanılan bir işaret var orada, bu bölümle ilgili dipnota atıf yapmak için kullanılan işaret.

Teşekkür ederim.

Evet, Sayın Bostancı…

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

6.- Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, İstanbul Milletvekili Pervin Buldan'ın 230 sıra sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ve 231 sıra sayılı 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Sayın Başkanım, çok teşekkürler.

Çok kısa bir arzım olacak. Sayın Buldan'ın bizim için, herhâlde Meclis için de yabancı olmayan, âdeta anonim diyebileceğim konuşmasına baştan sona kadar itiraz ediyoruz ve hiçbir şekilde katılmıyoruz. Buna dair çok gerekçelerimiz var. Gerçekten bütün bunları çok detaylı bir şekilde anlatmak isterim ama şu kadarını söyleyeyim: "Kürt'e vurmak serbest, Kürt düşmanı politikalarınız." bunlar çok tekrar ediliyor. Bunlar hem doğru değil, hem de bu ülke için emin olun, hem de parçası olduğumuz coğrafya için doğru bir strateji ve siyaset değil.

PERVİN BULDAN (İstanbul) – Az bile söyledim.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Meseleyi bir insan hakları meselesi olarak takdim etseniz ve o şekilde dile getirseniz, öyle bir siyaset üzerinde yürüseniz şüphesiz sesinizi daha çok insan duyabilir ama etnik kimlik temelli bu dil…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Affederseniz.

Benim gördüğüm kadarıyla, kesinlikle etnik kimlikle de çok bağlantılı değil, bunun arkasında siyasal bir anlatı var aslında. Çünkü HDP, Türkiye partisi olduğunu söylüyor ama dilinize baktığımızda size oy veren Türkleri Türk saymıyorsunuz, dilinize baktığımda diğer partilerde bulunan Kürtleri de Kürt saymıyorsunuz. Emin olun, netice olarak çıkan anlam bu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Meseleyi insan hakları bağlamında dile getirmek hem bu coğrafya için hem de modern dünya için bence daha doğru bir yaklaşım olur. Ama niçin böyle konuşuyorsunuz? Bunun analizi çok ayrı; çok ayrı girmek lazım fakat böyle abartılı ideolojik bir dilin puslu gözlüğü emin olun olayları çözümlemenize imkân vermez.

PERVİN BULDAN (İstanbul) – İdeolojik bir konuşma değil, hepsi gerçekler Sayın Bostancı; yaşananları anlattık.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Arkadaşlarımız, efendim, birtakım problemler, bakın…

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen karşılıklı konuşmayalım.

PERVİN BULDAN (İstanbul) – Yaşananları anlattık.

BAŞKAN – Tamamlayalım Sayın Bostancı.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – İtiraz ettiğiniz kimi problemler olabilir ama emin olun, Türkiye, kırk yıldır PKK'yla mücadele ediyor. Bir kere sizden Kürt meselesinin en aslî problemi olan bu teröre ilişkin bir itiraz duymadık, gerçekten duymadık. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Çünkü demokratik siyasetin yanında olan, bütün varlığıyla yüzünü halka dönmüş olan bir siyaset terörü merkezi, çekirdeği yapmış bir örgütün dili ve tavrından alabildiğine uzak olmalıdır diye düşünürüm, emin olun öyle. Arkadaşlarımız daha detayını verecektir.

BAŞKAN – Tabii, vakit var.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Altay, talebiniz mi var?

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Yok efendim.

BAŞKAN – Yok.

Sayın Oluç, buyurun.

7.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Ankara Milletvekili Naci Bostancı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bostancı'nın itirazlarını dinledik tabii ki. Zaten, Eş Genel Başkanımız Sayın Buldan'ın konuşmasına katılmasını beklemezdik; yoksa şu anda farklı yerlerde olurduk, sorunun çözümü açısından farklı yerlerde olurduk.

Şimdi, Sayın Bostancı, tabii, bu polemiği burada sürdürmemiz ve bitirmemiz mümkün değil ama ben de kayıtlara geçmesi için birkaç noktaya değinmek istiyorum. Maalesef, umumi müfettişlikten Şark Islahat Planı'na kadar, OHAL ve faili meçhuller döneminden bugünkü, sizin kayyumlar rejiminize kadar Kürt sorunu vardır, çözülmemiştir ve "Kürt sorunu artık yoktur, ben çözdüm." diyenler aslında sorunu inkâr etmektedirler ve bir asimilasyon politikası uygulamaktadırlar; esas itibarıyla budur.

Şimdi, tarihsel bir dönemden söz ediyoruz; mesele sadece bugünle ilgili değildir siz de gayet iyi biliyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Evet efendim.

Yani mesela, çağdaş demokrasinin olduğu bir ülkede yaşasaydık, evrensel insan haklarının ve özgürlüklerinin kullanılabildiği bir ülkede yaşıyor olsaydık, hukukun üstünlüğünün olduğu bir ülkede yaşıyor olsaydık mesele insan hakları açısından ele alınabilirdi, o konudaki söylediğiniz doğru fakat öyle bir ülkede yaşamıyoruz ve maalesef, nedense sizin bu insan hakları ihlalleri diye gördüğünüz ki o da doğru, yaşananların tamamı Kürt yurttaşlarımızın başına geliyor. Sayılan örnekler yani ulu orta insanların vurulması, gençlerin vurulması, çocukların vurulması, işkence, kötü muamele ve bütün bunların cezasızlık politikasıyla karşı karşıya kalması, bize yönelik yapılan bütün operasyonlar, gözaltılar, tutuklamalar… Ve kayyumlar rejimi ilan ettiniz, aslında seçme ve seçilme hakkını ortadan kaldırdınız bölge insanının. Bütün bunlara baktığımızda, bu durumla karşı karşıya kaldığımızı unutmamak gerekiyor.

Bir de son bir şeyi hatırlatacağım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Son bir cümle efendim, izin verirseniz.

BAŞKAN – Bitirelim lütfen.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Şöyle bir şeyi hatırlatmak istiyorum size, keşke o zaman da çıkıp yüksek sesle bu lafları söylemiş olsaydınız: G20 Liderler Zirvesi yapıldı Osaka'da, ardından Trump bir basın toplantısı yaptı. Soru sordular Trump'a ve o sorunun cevabında şöyle bir şey dedi: "Başkan Erdoğan bir çetin ceviz ama ben onunla geçinebiliyorum. Belki bu kötü bir şey ama bence bu çok iyi bir şey çünkü işin açıkçası, herkesin bildiği gibi Kürtlerle bir problemi var. Sınırda 65 bin kişilik bir ordusu vardı ve IŞİD'e karşı bize yardım eden Kürtleri haritadan silecekti. Onu aradım ve bunu yapmamasını rica ettim -sanırım Kürtler onun veya Türkiye'nin doğal düşmanı- ve o bunu yapmadı." diye devam ediyor. Efendim, şimdi şunun için bunu söylüyorum: Trump bu sözleri söylediği zaman "Kürtler bizim doğal düşmanımız değil, canımız ciğerimiz." açıklamasını biz iktidardan duymadık maalesef, duymadık. (HDP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, Cumhuriyet Halk Partisi…

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Sayın Başkanım, herhangi bir açıklamaya gerek yok. Zaten iktidarın varlığı Trump'ı tekzip eden, iktidarın varlığı ve sosyal grubu Trump'ı tekzip eden…

BAŞKAN – Trump gitti, tamam. (CHP ve HDP sıralarından gülüşmeler)

Bir dakika…

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Beni üzen, Sayın Saruhan Oluç'un Trump'tan, Amerikan stratejisi çerçevesinde Orta Doğu'ya bakan ve çözümlemeleri orada anlam kazanan Sayın Trump'tan dipnot vermesidir. Beni üzen budur.

Teşekkür ederim.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 230) (Devam)

2.- 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/280), 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Olarak Hazırlanan 2019 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile 2019 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 190 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2019 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2019 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/1322) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 231) (Devam)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Genel Başkan ve İzmir Milletvekili Sayın Kemal Kılıçdaroğlu konuşacaktır.

Buyurun Sayın Kılıçdaroğlu. (CHP sıralarından ayakta alkışlar, İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz altmış dakikadır.

CHP GRUBU ADINA KEMAL KILIÇDAROĞLU (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi en içten sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Bizleri televizyonları başında izleyen sevgili vatandaşlar, sosyal medya hesaplarında bizi izleyen sevgili gençler, radyolarının başında bizleri dinleyen saygıdeğer vatandaşlarım; hepinize Cumhuriyet Halk Partisi adına sevgilerimi, saygılarımı ve muhabbetlerimi gönderiyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, Covid-19 salgınından söz edildi, başarıdan söz edildi. Başarı kime ait? Sağlıkçılara ait. Sağlıkçılar görevi nerede yapıyor? Hastanelerde yapıyor. Sağlıkçılar kim? Cumhuriyetin yetiştirdiği, en başarılı öğrencilerin gittiği tıp fakültelerinden mezun olanlar. Başarı var mı? Başarı var. Yirmi dört saat çalıştılar mı? Yirmi dört saat çalıştılar; çocuklarını bile görmediler, aileleriyle bile rahatlıkla gidip görüşemediler, konuşamadılar. Peki, sağlıkçıların başarısını ne yaptık? Hep beraber alkışladık. Onlar başarılıydı.

Peki, sağlıkçıların önüne hastaları gönderen kimdi, önlemi almayan kimdi? Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına yanlış bilgileri veren kimdi, eksik bilgileri veren kimdi? Defalarca söyledim: Ya, bir devlet, saygın bir devlet vatandaşına yalan söylemez. Doğru bilgiler vermediniz. Israr ettiler, Türk Tabipleri Birliği söyledi "Ölüm sayısı çok daha fazla." diye; Türk Tabipleri Birliğini neredeyse linç edecektiniz. Ne oldu? Kim doğruyu söyledi? Türk Tabipleri Birliği.

Hangi noktaya geldik? Salgını önlemek için önlem alması gereken siyaset kurumu, hastayı iyileştirmesi için çalışan da sağlık kurumu. Sağlık kurumu üstüne düşeni yaptı; siyaset kurumu, serbest bıraktı. Neden önlem almadınız? Hangi gerekçeyle önlem almadınız? Hangi gerekçeyle mitingler düzenlediniz? Hangi gerekçeyle vatandaşları toplayıp kafalarına çay attınız? Hangi gerekçeyle salgın bu kadar bu boyutlara ulaştı ve hangi haklı gerekçeyle Avrupa'da 1'inci olduk? (CHP sıralarından alkışlar) Hangi gerekçeyle? Bana birisinin, bir Allah'ın kulunun çıkıp söylemesi lazım; hangi gerekçeyle?

Doktorların, sağlık çalışanlarının başarısını kendinize mal etmeyin. Onlar kim ne derse desin bu ülkenin aydınlık insanlarıdır. Onlar günün yirmi dört saatinde çalıştılar. Biz onlara dedik ki… (AK PARTİ sıralarından "AK PARTİ hizmet anlayışı" sesi) Sağlıkçıların hiçbirisi AK PARTİ'li değildir, sağlıkçıların tamamı devlet memurudur. (AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen…

KEMAL KILIÇDAROĞLU (Devamla) – Bir dakika… Bir dakika arkadaşlar… Bir dakika…

İçlerinde her partiye oy veren insanımız vardır ama yapmamız gereken, bütün sağlıkçıları alkışlamaktır. Yirmi dört saat çalıştılar, çıktık, dedik ki: "Sağlıkçılara siyaset kurumu olarak birer aylık maaş verelim, birer aylık ikramiye verelim." Vermediniz, birer aylık ikramiye vermediniz. Geçen, Zoom üzerinden bir yoğun bakım hemşiresiyle, sağlık çalışanlarıyla konuştum; geçen ay yoğun bakım hemşiresinin banka hesabına yatan ek para kaç lira biliyor musunuz? 7 lira, 7 lira arkadaşlar. Bu kadar adaletsizliğin acaba farkında mısınız? Ya, bir vicdani kanaatinizi ölçün ya! Bir yoğun bakım hemşiresiyle bir konuşun. Ne yaptılar? Bunların banka hesabına ne kadar para yattı? Bu bile yapılmadı arkadaşlar; üzgünüm. Gerçeği görmek istemiyorsunuz. Gerçek bu, acı ama gerçek bu değerli arkadaşlarım. Dünyada en kötü yönetilen 4'üncü ülkeyiz; ben demiyorum, bütün dünya söylüyor. Siyaset kurumu, siz önlem aldınız da biz karşı mı çıktık?

Bakın, Covid-19 olayı çıktığında hiçbir zaman, bir buçuk iki ay asla iktidarı eleştirmedik. Nelerin yapılması gerekiyorsa onları saydık, tek tek "Şunu yapın, şunu yapın." diye. Çünkü sorun bir parti sorunu değil, sorun Türkiye sorunu, sorun dünyanın sorunu. Bir bakmanız lazım, şu soruyu Hükûmete sordunuz mu: Acaba Covid-19 dolayısıyla Hükûmetin stratejisi neydi? Stratejinin şöyle olması lazım: Sağlık dolayısıyla salgını önleyecek önlemler alınacak; ekonomik sorun çıkacak, ekonomik sorunu giderecek önlemler alınacak; işsizlik sorunu çıkacak, işsizliği önleyecek önlemler alınacak. Bu stratejiyi uyguladılar mı? Uygulamadılar. Yol da gösterdik, dedik ki: "Bakın, bunu öğrenmek istiyorsanız Ekonomik ve Sosyal Konseyi toplayın, o insanların her biri bu sorunla karşılaştılar, onlardan sorunu dinleyin, onlardan çözümü de dinleyin. Sonra siyaset kurumu olarak siz yaparsınız veya yapmazsınız ama sorunu yaşayanı bir dinleyin." Dinlemediniz arkadaşlar, dinlemediniz. TOBB'un Başkanını, bilmem neyin başkanını çağırdınız. Doktor var mı orada? Doktoru yok. Çiftçisi var mı? Çiftçisi yok. Esnafı var mı? Esnafı yok. Nasıl olacak peki, bu sorun nasıl çözülecek?

Değerli arkadaşlar, "156 ülkeye yardım yaptık, 9 uluslararası kuruluşa yardım sağladık." Ya, şu soruyu sormadınız mı Allah aşkına kendinize? 5 tane maskeyi dağıtmak için iktidar aylarca kendi içinde tartıştı, 5 maske ya! Biz dağıtmak istedik "Vay, Cumhuriyet Halk Partili belediyeler nasıl dağıtır! Engel olalım." Siz Covid'le mücadele edeceğinize bizim Cumhuriyet Halk Partili belediyelerle mücadele etmeye başladınız. Ya, akıl alacak şey değil. Emin olun akıl alacak şey değil. (CHP sıralarından alkışlar) Kaldı ki Cumhuriyet Halk Partili belediyeler sadece CHP'lilere yardım yapsa ben de kızarım, sizin de kızma hakkınız var; herkese eşit, söyledik, "Herkese eşit davranacaksınız." bunu söyledik. Cumhuriyet Halk Partili belediyeler yardım kampanyası açtılar, banka hesaplarına el koydunuz. Eskişehir Büyükşehir Belediyesinin yıllardır devam ettiği aşevi hesabı var, ya o hesapta biriken paralara bile el koydunuz. Bir Allah'ın kulu, vicdan sahibi bir Allah'ın kulu çıkıp da "Ya, bu yanlıştır." demedi mi? Niye demediniz, niye söylemiyorsun? Ya, bu insanlığa aykırı bir şeydir. O aşevinden yıllardır yoksullara, ihtiyaç sahibi ailelere yemek götürülüyor ya, "Bu hesaba el koymayın." demediniz, diyemediniz.

Değerli arkadaşlarım, ben bu toplantıda bütçeden fazla sormayacağım. Bu bütçe ne bütçesi Allah aşkına, ne bütçesi bu bütçe? Yirmi yedi buçuk yıl Maliye Bakanlığında çalışan birisi olarak ifade edeyim, benim bildiğim bütçe, Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanır, arkasından oturulur, Maliye Bakanı bir basın toplantısı yapar, bütün ekonomi kurmayları orada olur, ekonomi, köşe yazarları orada olur, sivil toplum örgütleri orada olur ve bu bütçenin Türkiye için neler getirdiği Maliye Bakanı tarafından anlatılır ve hepimiz de öğreniriz. Bu bütçeyle ilgili ne yapıldı? Ne yapıldı? Böyle bir toplantı mı yapıldı, Maliye Bakanı bir açıklama mı yaptı?

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Kabine sisteminde değiliz.

KEMAL KILIÇDAROĞLU (Devamla) – Kim Maliye Bakanı Allah aşkına, kim? Niye açıklama yapmıyor, neden yapmıyor? Bütçe hangi bütçe arkadaşlar, hangi bütçe?

Bakın, değerli arkadaşlar, işçiye ne getiriyor bu bütçe? Çiftçiye ne getiriyor? Emekliye ne getiriyor? Bu bütçe faiz bütçesidir, bu bütçe açık ve net söylüyorum haramzadelerin bütçesidir, haramzadelere hizmet edenlerin bütçesidir. (CHP sıralarından alkışlar) Bakın, bir daha söylüyorum, inanarak söylüyorum, inanarak, bu bütçe haramzadelere hizmet bütçesidir.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Temiz bir dile davet eder misiniz Sayın Başkan, böyle bir üslup olur mu?

KEMAL KILIÇDAROĞLU (Devamla) – Geleceğim, gazilere de geleceğim.

Değerli arkadaşlarım, bakın, niye tek bir Hükûmet kuruldu yani bir kişiye bağlı, bütün yetkiler bir kişiye bağlandı? Her şey çok hızlı olacak diye, öyle değil mi? Her şey çok hızlı olacaktı. Orta vadeli program, kanuna göre zamanında yayınlandı mı? Yayınlanmadı. Soruyor musunuz "Niye yayınlanmadı?" diye. Kim engel oldu? Orta vadeli mali plan zamanında yayınlandı mı? Kanuna göre zamanında yayınlanmadı. Sordunuz mu niye zamanında yayınlanmadı? Kim engel oldu? Hangi güç engel oldu? Tek başınasınız, başka bir şey yok. Ya, yasanın gereğini bile yerine getiremiyorlar. Aynı şekilde Bütçe Çağırısı ve Eki Hazırlama Rehberi, Yatırım Genelgesi ve Yatırım Programı Hazırlama Genelgesi, bu da zamanında yayınlanmadı. Bütçenin ekleri bütçe verildikten sonra Meclise geldi. Bütçenin ekleri… "Bütçe gece yarısı verildi." deniyor ama biz o gece bekledik "Bütçe verilecek mi?" "Hayır." Pazar günü Anadolu Ajansı biraz utangaç bir mesajla dünyaya duyurdu "2021 bütçesi verilmiştir." diye. Kim engel oluyor? Yani bunlar hizmet ettiler de biz mi engel olduk? Yani bunlar zamanında yayınlamadılar da biz mi engel olduk "Bunlar zamanında yayınlamadılar." diye. Bunlar sizin çıkardığınız yasalara uymuyorlar, evet, siz görüyorsunuz, biliyorum, bunlar da biliyorlar, uymuyorlar ama siz yine elinizi kaldırıyorsunuz. Kendi vicdanınıza bu olayı sorgulamak zorundasınız. (CHP sıralarından alkışlar) Tarihin size yüklediği bir sorum var, bir görev var, kendi vicdanınız var! Ya,

arkadaş kanun çıkardık ya! Kanuna uyun. “Kanuna uymam.” diyor. Niçin? “Benim Mecliste kurşun askerlerim var, zaten ne dersem onlar ellerini kaldırırlar.” diyor. Öyle mi? Aynen öyle. (AK PARTİ sıralarından “Ayıp ediyorsun.” sesleri)

İnşallah öyle değildir, inşallah öyle değildir. (CHP sıralarından alkışlar)

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – CHP milletvekilleriyle bizi karıştırmayın!

KEMAL KILIÇDAROĞLU (Devamla) – Bakınız Sayın Başkan, Sayın Oktay şöyle bir cümleyle başladı. “Millî iradenin tecelligâhı olan Türkiye Büyük Millet Meclisi.”

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Ağlayarak vekil gönderdiniz.

KEMAL KILIÇDAROĞLU (Devamla) – Peki, güzel, millî iradenin tecelligâhı olan Türkiye Büyük Millet Meclisinin saygıdeğer milletvekillerinin soru önergelerine Anayasa’ya göre on beş gün içinde cevap verilmesi gerekiyor mu? Gerekiyor. 13.606 soru önergesine bırakın on beş gün içindeyi, bir buçuk-iki yıldır cevap verilmiyor ya. Hangi Meclisi savunuyoruz biz? On beş gün içinde cevap veren Meclisi ve yürütme organını savunuyoruz biz. Niye itiraz etmiyorsunuz? Çünkü siz soru önergesi vermiyorsunuz. E, biz gerçekleri öğrenmek istiyoruz, soru önergesi veriyoruz. (CHP sıralarından alkışlar) Sizin şunu söylemeniz lazım: Ey Hükûmet! Sana oy verdik, geldin seçildin, neden soru önergelerine on beş gün içinde cevap vermezsin? Ve Sayın Başkana da bir sözüm var, Sayın Başkan da yürütme organını uyarmak zorundadır, neden on beş gün içinde milletvekilinin soru önergesine cevap vermiyorsun diye.

Değerli arkadaşlarım, bakınız, yürütme organı buna uymuyor, Anayasa’ya yürütme organı uymuyor. Siz, kalkıp da Anayasa’ya uymayan, Parlamentonun saygınlığına gölge düşüren, milletvekilinin soru önergesine cevap vermeye değmez diyen bir yürütme organını kabul ediyorsunuz ses çıkarmayarak; biz bunu kabul etmiyoruz. Hangi yürütme organı olursa olsun anayasanın gereğini yapmak zorundadır. Bu yapılmıyor değerli arkadaşlarım.

Plan ve Bütçe Komisyonu… Kanun çıkarmışız, beraber oturmuşuz bir kanun çıkarmışız. Merkez Bankası gelecek Plan ve Bütçe Komisyonuna yılın belli dönemlerinde açıklama yapacak, Sosyal Güvenlik Kurumu, Sayıştay, Hazine ve Maliye Bakanı. Devlet Desteklerinin İzlenmesi ve Denetlenmesi Hakkında Kanun’a göre Sermaye Piyasası Kurulu Başkanı, Doğal Afet Sigortaları Kurumu Başkanı, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Başkanı, Sigortacılık ve Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu, TÜİK ve Türkiye Varlık Fonu gelecek Türkiye Büyük Millet Meclisine bilgi verecek. Verdi mi? O zaman siz bu kanunlara niye “evet” dediniz? Kendi vicdanınıza sorun. Bunlar gelmiyorlar, zamanında bilgi vermiyorlar, canlarının istediği zaman geliyorlar, bakın canlarının istediği zaman. Gelmiyorlar… E, peki kanuna uymamak suçsa, bunlar uymuyorlar, ne yapacağız şimdi, hayır ne yapacağız şimdi? Bu Parlamento, neydi, millî iradenin tecelligâhıydı. E, millî iradeyi takmıyor bunlar; takmıyorum diyor ben seni, gelmeyeceğim diyor. Ne demek bu arkadaşlar ya?

Bakın, değerli arkadaşlar, geçen hafta burada bir araştırma önergesi tartışıldı 128 milyar dolar kime satıldı diye. 1 dolardan bahsetmiyorum, 1 milyar dolardan da bahsetmiyorum, 50 milyar dolardan da bahsetmiyorum, 128 milyar dolar, dolar düşükken kimlere satıldı? Buna “hayır” dediniz. Niye hayır dediniz? Evde çocuklarınız bu soruyu sorarsa vicdan sahibi olarak ne cevap vereceksiniz Allah aşkına? Ya, 128 milyar dolar kime satıldı ya? Ya, bunu bilelim. Şimdi 128 milyar doları çiftçi mi aldı, emekli mi aldı, köylü mü aldı, sokakta simit satan mı aldı, çaycı mı aldı, kuaför mü aldı? Kim aldı 128 milyar doları? Ya, bu soru havada. Millî iradenin tecelligâhı olan bu kurum “Bunu araştırmayın, malı götürene de dokunmayın” dediği andan itibaren buranın saygınlığı törpülenir arkadaşlar.

Değerli arkadaşlar tüyü bitmemiş yetimin hakkına sahip çıkmak zorundayız, adalet istiyorsak, tüyü bitmemiş yetimin hakkına. Tüyü bitmemiş yetimin hakkına sahip çıkmayı bir tarafa bıraktınız, dolar lortlarının arkasında kale gibi durmaya başladınız. (CHP sıralarından alkışlar) Ya, kabul edilir mi bu, kabul edilir mi bu?

Değerli arkadaşlar, bu önerge tartışılırken geçmişte Merkez Bankasında Başkanlık yapan saygıdeğer bir milletvekilimizin kürsüdeki veya medyaya yansıyan ifadesi: "Otuz beş yıl Merkez Bankasında çalıştım, eksi bir rezervle hiç karşılaşmadım." Eksi 47 milyar dolar, eksi, Merkez Bankasının kasası eksi 47 milyar dolar. Eksi 47 milyar dolara bu düzen nasıl geldi arkadaşlar? Kim getirdi? Kim bu ülkeyi yönetiyor? 1 lira değil, 5 lira değil, 100 lira değil, eksi 47 milyar dolar yani bizim çocuklarımızın ve torunlarımızın ödeyeceği bir para. 128 milyar doları araştıralım, "Araştırmayın." 47 milyar dolar eksimiz var, "Araştırmayın." Neyi araştıracak millî iradenin tecelligâhı olan bu kurum? Neyi araştıracak? O zaman arkadaşlar, "Kanaryalar ne kadar yaşar?" diye bir önerge verin, belki arkadaşlar buna "evet" derler, biz de kanaryaları öğrenmiş oluruz, ne olduğunu. (CHP sıralarından alkışlar)

Bakın değerli arkadaşlarım, "Biz yerli ve millîyiz." diyorsunuz, güzel. Yerli olduğunuzdan hiçbir tereddüdüm yok ama millî olduğunuz konusunda endişelerim var. Sayacağım, tek tek sayacağım. Bakın, bir ülkenin millîliği nereden anlaşılır? Parasıyla. Türk lirası. Osmanlı gittiğinde, kendi topraklarına bir ülkeyi kattığında, Osmanlının sikkesini basardı. Niçin? "Burası bana aittir." derdi. Öyle mi? Öyle. Güzel. Şu anda Türkiye Cumhuriyeti'nin bankalarında mevduatın kaçı dolar üzerinden? Yüzde 56,3'ü. Türkiye Cumhuriyeti'nin bankalarında var olan mevduatın yüzde 56,3'ü Amerikan doları. Bu nasıl millîlik ya? Bu nasıl bir politika ki ülkeyi bu hâle getiriyor? Niçin? Vatandaş güvenmiyor, "Paramı, tasarrufumu dolar olarak tutacağım." diyor, "Türk lirası erir." diyor. Bakın değerli arkadaşlarım, Türk lirasını kim itibarsızlaştırdı, bu hâle kim getirdi? On sekiz yıldır bu ülkeyi yönetenler Türk lirasını bu kadar, bu kadar kötü bir pozisyonla karşı karşıya getirdiler mi? E, getirdiler. Bakın, bir şey daha söyleyeyim: Bu dediğim, banka mevduat parası, hiç değilse para orada duruyor.

Döviz geliri olmayan şirketlerin döviz üzerinden borçlanmasına imkân sağladılar kararnameyle. Düşünün, döviz geliri yok ama "Döviz üzerinden borçlanabilirsin." diyor. Niye döviz üzerinden borçlanıyorsun? Türk lirası yok mu bu ülkede? Yasaklanmıştı bu. Rahmetli Ecevit'in hükûmeti döneminde yasaklanmıştı. Döviz geliri olmayan şirketler, döviz üzerinden borçlanamazlar. Döviz gelirin varsa borçlan ama döviz gelirin yoksa döviz üzerinden borçlanma. Türkiye'yi batırıyorsun çünkü. Ne yaptılar? Kaldırdılar bunu, şimdi döviz üzerinden borçlanabiliyorsunuz.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – İstanbul Belediyesi de borçlandı.

KEMAL KILIÇDAROĞLU (Devamla) – Açtınız yolu tabii, İstanbul Belediyesi de… Bakın, döviz üzerinden borçlanmayı ben…

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Yakalandın.

KEMAL KILIÇDAROĞLU (Devamla) - Yurt içinde, yurt içinde vatandaşların döviz üzerinden borçlanmasından söz ediyorum, yurt içinde. Bir şey daha, bir şey daha, hiç meraklanmayın arkadaşlar, bir şey daha. Kendi vatandaşlarından yani Türkiye Cumhuriyeti devletinin Hükûmeti kendi vatandaşlarından, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarından dolar üzerinden borçlandı. Ne diyeceksiniz? Buyurun, söyleyin bakayım, kendi vatandaşı, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı. Devlet, Türkiye Cumhuriyeti devleti, borçlanma dolar üzerinden. Niçin? O vatandaş sana borç vermiyor, "Dolar olursa borç veririm." diyor. Bu güvensizliği yaratan kim, kim bu güvensizliği yaratan?

Değerli arkadaşlarım, Türk lirasını itibarsız hâle getiren on sekiz yıldır bu ülkeyi yönetenlerdir. (CHP sıralarından alkışlar) Sağa sola kaçmaya gerek yok, sağa sola kaçmaya gerek yok. İktisat okuyan arkadaşlarım, Gresham Kanunu diye bir kanunu bilirler herhâlde "Kötü para iyi parayı kovar." diye. Herkes iyi parayı tutar, kötü parayı elinden çıkarmaya çalışır. Şu anda Türk lirası kötü para ama döviz iyi para, herkes dövizi tutuyor, bankalardaki mevduatın yüzde 56'sı böyle. Siz acaba Iğdır'daki İhsan Salman'ı duydunuz mu hiç? Unuttunuz değil mi? Ama bu kardeşiniz unutmadı. Ne yaptı Sevgili Salman? Berber, Salman, berber. "250 dolar kim gider bozdurursa ben onu üç sefer bedava tıraş yapacağım." dedi. Bakın, o daha milliyetçi, o daha vatansever. (CHP sıralarından alkışlar) Siz onun hakkına bile sahip çıkmadınız, onun hakkına bile.

Değerli arkadaşlarım, yılbaşından bu yana dolar karşısında Türk lirası yüzde 23,6; avro karşısında Türk lirası yüzde 29,7 oranında değer kaybetti. Ne anlama geliyor bu, anlatayım size. Şu anda İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında Türkiye'yi taşıyan 30 büyük şirket var. Bunların, Akbank, İş Bankası, Garanti Bankası, Halkbank, OYAK Çimento, Ereğli Demir ve Çelik, Koç Holding, Sabancı Holding, Doğan Holding, TÜPRAŞ, PETKİM, Türk Telekom, Turkcell, Türk Hava Yolları gibi 30 şirketin 2017'deki toplam piyasa değeri 150 milyar dolardı, 150 milyar dolar. Bugünkü değeri ne bunların? 60 milyar dolar. 150 milyar dolar, bugünkü değeri 60 milyar dolar. Kim bu hâle getirdi? Kim getirdi bu hâle? 2018'de ülkenin dolar olarak millî geliri 892 milyar dolardı, 2018'de. Şimdi, ülkenin millî geliri 736 milyar dolar; iki yılda eriyen millî gelir 156 milyar dolar. 156 milyar doları kim aldı, kim götürdü? Milletin cebinden kim çekip kime verdi, hiç merak ettiniz mi? Buraya gelip Alice Harikalar Diyarı'nda masalını dinlediniz, arada bir de alkışladınız, heyecan yoktu onu ben de görüyordum. Bu ülke on sekiz yılda bu hâle geldiğinde… Ya, oy verdi bu millet, milletin burnundan getirdiniz.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Niye oy verdi?

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Siz getiriyorsunuz ya!

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Size niye vermedi?

KEMAL KILIÇDAROĞLU (Devamla) – Oyu geri alacak, meraklanmayın; verdiği oyu geri alacak, göreceksiniz. (CHP sıralarından alkışlar) Göreceksiniz, Allah'ın izniyle… Bakın, bir daha söylüyorum: Allah'ın izniyle göreceksiniz, ilk seçimde bu milletin nasıl tıpış tıpış yolcu edeceğini göreceksiniz. (CHP sıralarından ayakta alkışlar)

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Muharrem İnce mi siz mi?

KEMAL KILIÇDAROĞLU (Devamla) – Kime çalışıyor? Kime çalışıyor? (AK PARTİ ve CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen…

KEMAL KILIÇDAROĞLU (Devamla) – Dinleyin arkadaşlar, zamanımız azaldı. (AK PARTİ ve CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Lütfen… Böyle bir usulümüz yok.

KEMAL KILIÇDAROĞLU (Devamla) – Arkadaşlar, lütfen…

On sekiz yılda, on sekiz yılda bütçeden yapılan faiz ödemesi ne kadar? 492 milyar dolar; on sekiz yılda bütçeden yapılan faiz ödemesi 492 milyar dolar. Her gün kaç milyon dolar ödüyoruz? Her gün 75 milyon 573 bin 63 dolar faiz ödüyor Türkiye, her saatte 3 milyon 148 bin 878 lira faiz ödüyor. Bana söyler misiniz… Ben bu bütçe, haramzadelere hizmet eden bütçedir derken işte bunu kastediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, oy verdiniz, güzel. İkinci bir bütçe oluşturdular: Türkiye Varlık Fonu. Yani Türkiye'nin varlıklarının bir kısmı orada ama sizin bilginiz var mı? Hayır. Siz denetliyor musunuz? Hayır. Millî iradenin tecelligâhı olan bu Meclis denetliyor mu? Hayır. Niçin? Mademki varlık orada, madem Türkiye Varlık Fonu orada; neden… Nereye gidiyor bu paralar?

Değerli arkadaşlarım, 177 milyarın denetlenmesi lazım, denetlenecek -yoksa raporları ben de okuyorum- denetlenmesi lazım. Türkiye Büyük Millet Meclisi adına bütçe nasıl denetleniyorsa ikinci büyük bütçe olarak bunun da denetlenmesi lazım, 177 milyar liralık bir değer var orada.

Rakam vereyim: Kısa vadeli borçları neydi biliyor musunuz 2017'de? 26 milyar liraydı. 2019'da Türkiye Varlık Fonunun kısa vadeli borçları ne oldu? 26 milyar liradan 951 milyar liraya çıktı. Hiç vicdanınızda sorguladınız mı ya? Nereye gidiyor bu para? Aldılar bu parayı, borçlandılar da nereye gitti bu para? Uzun vadeli borçlar 32 milyar liraydı, 271 milyar liraya çıktı. Hiç sorguladınız mı ya? Bu kadar fakir fukara var, pazar artıklarından beslenen aileler var, çöp konteynerlerinden beslenen aileler var; nereye gidiyor bu para, nereye gidiyor? Nereye gidiyor Allah aşkına, nereye gidiyor?

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Yandaşa!

KEMAL KILIÇDAROĞLU (Devamla) – Bakın, Borsa İstanbul da bunun içinde, Türkiye Varlık Fonunun içinde. Yüzde 10'unu Katarlılara sattılar. Sorduk kaça sattınız diye, 200 milyon dolara… Niye 200 milyon dolara? Borsa İstanbulun kârlılık oranı ne? Yüzde 52. Yüzde 52 kârlı yani on beş yirmi ay sonra çıkaracak parayı. Böyle ballı bir satış olur mu? Gene iyi satmış, 1 liraya da satabilirdi çünkü tek yetkili var ve İhale Kanunu'na tabi değil. Katar'ın nesi oluyor, Katar'ın kralı mı oluyor?

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Emiri.

KEMAL KILIÇDAROĞLU (Devamla) – Katar Emiri nasıl bedava uçak verdiyse o da Borsa İstanbulun yüzde 10'unu bedava verebilirdi, hiçbir engel yok. Nasıl bir düzen oluşturduğunuzun farkında mısınız siz?

Kamu-özel iş birliği projeleri... Ya arkadaşlar, sizin Saygıdeğer Genel Başkanınız çıkıp milletin önüne bir değil, yüz değil, binlerce kez "Ey Kılıçdaroğlu, buradan, buradan, milletin cebinden beş kuruş para çıkmayacak." demedi mi? Dedi. E şimdi bakın bütçeye, milletin cebinden milyarlar çıkıyor. Bana söyler misiniz, bir genel başkan konuşurken veriye dayanması lazım, bilgiye dayanması lazım, neden böyle bir laf etti?

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Niye dayanmıyorsunuz?

KEMAL KILIÇDAROĞLU (Devamla) – Ben dayanıyorum. Söylediğim her cümle doğrudur bakın, söylediğim her cümle doğrudur.

(AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Terbiyesizlik yapmayın!

KEMAL KILIÇDAROĞLU (Devamla) – Bir dakika arkadaşlar, bir dakika, bir dakika, Özgür Bey, bir dakika…

Ama sorun şurada: Aklını kiraya verenler gerçekleri göremezler. Bir daha söylüyorum: Aklını kiraya verenler gerçekleri göremezler. (CHP sıralarından alkışlar, AK PARTİ sıralarından gürültüler)

Bakınız "Yerli ve millîyiz." diyordunuz değil mi? Gayri millî bir ittifak var. Bakın bir daha söylüyorum: Gayri millî bir ittifak var. Neden? Ya arkadaş, ihaleyi yapıyor musun? Evet. Yapan kim? Türkiye Cumhuriyeti devleti yani Türkiye Cumhuriyeti. İhaleyi alan kim? Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı. Peki, ihalenin konusu nerede yapılıyor? Türkiye Cumhuriyeti devletinde yapılıyor. Niye Türk lirası değil de Amerikan doları, neden? Hadi farz edelim Amerikan dolarını kabul ettik; ihtilaf çıktı, Türk mahkemeleri değil, Londra mahkemeleri... Bu mudur Allah aşkına sizin yerliliğiniz? Sizin millîliğiniz bu mudur Allah aşkına ya? (CHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar) Bakınız, sadece dolar vermiyorsunuz, bu insanlara "beşli çete" diyoruz, bunlara sadece dolar vermiyorsunuz, bunlara aynı zamanda Türk lirası eridikçe kur farkı veriyorsunuz. 2014-2019, kaç lira kur farkı ödendi? Ben söylemeyeyim. Sayıştay raporu: 61 milyar 719 milyon 322 bin lira kur farkı ödendi. Çiftçiye ne verdiniz? Esnafa "Dükkânı kapat." dediniz, kahveciye "Dükkânı kapat." dediniz, kâğıt oynamasını bile yasakladınız. Ne verdiniz Allah aşkına? Kahveciye ne verdiniz? Esnafa ne verdiniz?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – 500 milyar...

KEMAL KILIÇDAROĞLU (Devamla) – Borç verdiniz, borç; borç verdiniz, borç! Sonra da gırtlağına bineceksiniz "Borcunu ver." diye. (CHP sıralarından alkışlar)

Ama buradan, bu kürsüden bütün vatandaşlarıma sesleniyorum: Allah'ın izniyle iktidar olacağız. Allah'ın izniyle göreceksiniz, bu soygun düzenine son vereceğiz. Beşli çetenin bizim torunlarımızı dahi sömürecek olan bütün bu yatırımlarını kamulaştıracağız ve alacağız. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, sürekli alkışlar)

Bir dakika arkadaşlar… Sürem azalıyor. Teşekkürler.

"Çiftçiye ne verdiniz?" dedim, esnafa ne verdiniz? 1 lira bedava bir şey verdiniz mi? 1 kuruş verdiniz mi? Vermediniz. Manava verdiniz mi? Vermediniz. Kime ne verdiniz?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – 500 milyar…

KEMAL KILIÇDAROĞLU (Devamla) – Katar'a verdiniz.

ZİVER ÖZDEMİR (Batman) – Fakir fukaraya verdik.

KEMAL KILIÇDAROĞLU (Devamla) – Aynen, "500 milyar." Ne oldu biliyor musunuz? Teşekkür ederim, bana hatırlattınız. Maçların yayınlanma hakkını, Katar firması girdi, 500 milyon dolara aldı, "500 milyon dolara ben yayınlayacağım." dedi. Dolar aldı başını gitti, "Ben anlaşmaya uymuyorum, parayı da ödemiyorum." dedi. Ee, mahkemeler var. "Arkamda saray var, ödemeyeceğim." diyor. Ne yaptı Bakan? 90 milyon dolar indirdi bir kişiye.

Bakın, binlerce esnafa 1 kuruş para vermediniz, 1 kuruş para; bir Katarlı firmaya sadece bir seferde 90 milyon dolar indirim yaptınız, 90 milyon dolar! Ya, Allah aşkına, bir vicdan sorgulaması yapmayacak mısınız ya? 90 milyon dolar ya! Bir kişiye veriyorsunuz, vermesi gereken bir kişiye veriyorsunuz. Anlaşma var, vermesi gerekiyor; "Vermeyeceğim." diyor. Sadece bu mu? Hayır. Bir şey daha yaptılar. Dolar üzerindendi ya, ona da "Katar firması, yemezler, dolar artıyor, nereye gidecek belli değil, bunu Türk lirasına çevirin ve sabitleyin." dedi. Yaptılar. 5,80 üzerinden sabitlediler ve Türk lirasına çevirdiler. Bana söyler misiniz Allah aşkına ya, Allah aşkına bana söyler misiniz ya? Bir firmaya bunu yaptırıyorsunuz, işçiye "Sana ayda 1.168 lira para vereceğim, günde 39 lira, krallar gibi yaşa." diyorsunuz. Bu mudur adalet ya? Bu mudur insanlık ya? Bu mudur vicdan, nedir Allah aşkına?

Değerli arkadaşlarım, çiftçinin malına göz koydunuz. Kanun çıkardık değil mi hep beraber? Tarım Kanunu 21'inci madde: "Her yıl bütçeden millî gelirin en az yüzde 1'i oranında çiftçiye destek verilir." Verilebilir değil, verilir diyor.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Veriliyor.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Veriliyor.

KEMAL KILIÇDAROĞLU (Devamla) – Verilmiyor arkadaşlar. Cahillik farklı bir şey ben bilmem, cahillik farklı bir şey. Cahille tartışmak da doğru değil. (CHP sıralarından alkışlar) Ama ben size…

Türkiye'nin millî geliri var, açarsınız TÜİK'in rakamlarını, yüzde 1'lere bakarsınız, çiftçinin şu anda bu iktidarlardan beklediği 211 milyar lira alacağı var. Hiçbir zaman olmadı. Millî geliri her yıl artan oranda verseydiniz. Ya, bir sefer bu bütçeden bile habersizsin sevgili kardeşim, bu bütçeden bile habersizsin. Bu bütçede konulan teşvik geçen yılın aynısı, yüzde 1 bile artmadı. Ya, bilmeden nasıl konuşuyorsunuz, ben buna da hayret ediyorum. Ama ben eminim hemen, derhâl asker gibi el kaldıracaksın, ben bundan eminim. (CHP sıralarından alkışlar)

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Asker gibi alkışlıyorlar sizi bu eller.

KEMAL KILIÇDAROĞLU (Devamla) – Çiftçinin mallarına, traktörüne, ineklerine haciz uyguluyorsunuz. Ya, arkadaşlar İcra İflas Kanunu var ya. Çiftçinin geçinebileceği mallarına el konur mu? El koydunuz. Çiftçi bu durumda, esnaf bu durumda, çöplerden kâğıt toplayan vatandaş bu durumda, perişan vaziyette, pazar artıklarından geçinenler var ama -sizden bazıları, özür dilerim, sizden derken sizi kastetmiyorum bu tarafı kastediyorum- onların bazıları ve onların bazı adamları bir maaş yetmiyor, iki maaş yetmiyor, üç maaş yetmiyor, dört maaş yetmiyor, beş maaş alıyor. Ya, bu kadar işsizlik varken bir kişinin dört maaş, beş maaş üstelik büyük paralar almasını sizin vicdanınız kabul ediyor mu ya? Ahlak kabul eder mi bunu ya? Vicdan kabul eder mi bunu ya? Kim kabul eder bunu ya? (CHP sıralarından alkışlar)

Tank Palet Fabrikası… Getirdik, evet. Tank Palet Fabrikası bu ülkenin namusudur. Bana söyler misiniz, dünyanın hangi ülkesi kendi tank palet fabrikasını bir orduya teslim etmiştir? Efendim "Değeri 20 milyar değilmiş de, 250 milyon dolarmış da, Kılıçdaroğlu 20 milyar doları acaba hiç telaffuz etti mi?" Az önce söyledim, "128 milyar doları kimlere sattınız?" diye. 20 milyar dolar değil 1 dolar dahi olsa, 1 dolar dahi olsa bu memleketin namusudur ya! Bu memleketin bütün sırları orada. Katar, hadi, tank yapsa diyeceğim ki; Katar tank yapıyor dolayısıyla biz buradan yararlanacağız. Ethem Sancak'ın hangi tank yapma işi var ya, Allah aşkına, bana söyler misiniz, bana söyler misiniz? (CHP sıralarından alkışlar)

Erdoğan şunu söylüyor -haklıya haklı- "Fabrikanın Katarlı yatırımcılara satışı gibi bir durum kesinlikle söz konusu değil." Doğru, bu doğru çünkü bedava verildi. Satışı olsa para alacaklar karşıdan. 1 lira bile, 1 dolar bile, 1 sent bile, 1 kuruş bile alınmadı; bedava verildi. O nedenle biz "Tank Palet Fabrikası peşkeş çekildi." diyoruz. Değerli arkadaşlar, "Bu, bir özelleştirme değildir." diyor Erdoğan. Ya kendi imzaladığı kararnameyi okumadı büyük bir ihtimal, dört beş yerde Özelleştirme Kanunu'ndan, özelleştirmeden söz eder ya. Ya nasıl olur da bir kişi imzaladığı kararnamenin içini okumaz; bakar ya içinde, bunda ne yazıyor. Katar sevdası gözlerini karartti, öyle anlaşılıyor. (CHP sıralarından alkışlar) Bir şey daha söylüyor: "Her şeyi vesikalarla ortaya koyduğumuz hâlde hâlâ bunu konuşuyor." Hangi vesikayı ortaya koydu? Ben görmedim, sizin gördüğünüz bir vesika varsa lütfedip bize verirseniz biz de çok seviniriz. İkinci kararnameyi gizledi, onu da ben çıkardım ortaya, beraber çıkardık. İkinci kararnameyi niye gizliyorsunuz? Hangi gerekçeyle gizliyorsunuz? Orada, Tank Palette çalışan işçiler ne diyorlardı? "Tank Palet vatandır, vatan satılmaz." diyorlardı. O işçilerin tamamının gözlerinden öpüyorum, Palet Fabrikasına ve vatanlarına sahip çıktıkları için. (CHP sıralarından alkışlar)

Hadi onu da geçelim, onu da geçelim. 9 Kasım 2018, Savunma Sanayii Başkanlığı bir "tweet" atıyor: Efendim "250 ALTAY ana muharebe tankının seri üretimiyle birlikte ömür boyu lojistik devri… Lojistik ömür devri… Lojistik desteğiyle…"

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Baştan başlayalım olmadı.

KEMAL KILIÇDAROĞLU (Devamla) – Hayır.

TSTM kurulumu ve işletilmesini kapsıyor yaptıkları anlaşma. "…ilk ALTAY tankı on sekiz ay sonra Kara Kuvvetleri Komutanlığına teslim edilecek. Hayırlı olsun." Nerede tank?

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – On sekiz ay? İki yıl geçti.

KEMAL KILIÇDAROĞLU (Devamla) – Nerede tank? On sekiz ay sonra teslim edilecek.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Akülü tank üretiyorlar, akülü.

KEMAL KILIÇDAROĞLU (Devamla) – Ya, bari bir oyuncak tank alsalar, bari bir oyuncak tank alsalar. (CHP sıralarından alkışlar) Nerede bu tank? Bedava verdin, on sekiz ay sonra tankın olacaktı; bedava verdin, fabrika gitti, bir de tank yok. Yirmi beş yıllığına bedava verdin, yirmi beş yıllığına. Şunu soruyorum, Hükûmete soruyorum: Şimdi, Ethem Sancak dükkânlardan mal topluyor, topladığı malları bir faturaya yazıyor, altına yüzde 25 kâr koyuyor, "Bunu bana ödeyeceksiniz." diyor. Açıklasınlar. Ben faturaları biliyorum, faturaları gördüm, faturaların bir örneği de bende. Neden? Dışarıdan mal alıyor, üretim yapmıyor da, üretim yapmıyor, veriyor oraya, yüzde 25 kârını alıyor, "Ben bununla tank yapacağım." diyor. Hangi tank? Nerede bu tank?

SALİH CORA (Trabzon) – Sen tanka çık, biz tank yapacağız.

KEMAL KILIÇDAROĞLU (Devamla) – Değerli arkadaşlar, bunlar yani bunlar, ya, 15 Temmuz şehit ve gazilerinin paralarına el koymadılar mı? El koymadılar mı?

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Hayır.

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) - Ne alakası var!

KEMAL KILIÇDAROĞLU (Devamla) – Biz olmasaydık o paralar yok olacak mıydı? Yok olacaktı.

Daha garip bir şey anlatayım: Beşiktaş'taki terör saldırısında 40'ı polis, 47 vatandaşımız şehit oldu; orada da bağış kampanyası açıldı, 52 milyon lira para toplandı. Çocuğu şehit olan birisine kaç lira aylık bağlandı, bilen var mı? Bilmiyorsunuz. Niye bilmiyorsunuz? Sorun. Niye sormuyorsunuz?

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Ne münasebet ya?

KEMAL KILIÇDAROĞLU (Devamla) – Hanımefendi, hatırlatayım: 121 lira 96 kuruş. Arzu ederseniz banka makbuzunu size veririm. Şimdi, siz vicdani olarak, terörde şehit olan bir polisin babasına 121 lira 96 kuruş aylık bağlanmasına "doğru" diyorsanız yerinizde kalın, "doğru" demiyorsanız görevinizden ayrılın. (CHP sıralarından "Bravo!" sesleri, alkışlar) Vereceğim, vereceğim, makbuzu vereceğim size.

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) - Yanlış rakam veriyorsunuz.

KEMAL KILIÇDAROĞLU (Devamla) – Hiç kimsenin bu ülkede can ve mal güvenliği yok. Bir daha söylüyorum: Bu ülkede hiç kimsenin can ve mal güvenliği yok. Adalete olan güven sarsılmış vaziyette. Katarlılara Borsa İstanbulu satarken masada kim vardı? Kim vardı masada, hiç merak ettiniz mi ya? Orada bir iş adamı vardı. O adam, o iş adamı 17-25'ten sonra Pensilvanya'ya gitti; 17-25'ten sonra Zaman gazetesinin yüzde 10'unu satın aldı; o iş adamı Bank Asyaya para yatırdı. Ya, Bank Asyanın önünden geçen adamları hapse attınız da bu adam nasıl oluyor da o protokol masasında oturuyor, devletin protokol masasında oturuyor? (CHP sıralarından alkışlar) Ya, askerî öğrencileri yakalayıp hapse attınız, nasıl oluyor da bu adamı başınızın üstünde taşıyorsunuz? MİT'in raporlarını görmediniz mi, MASAK'ın raporlarını görmediniz mi?

Bakınız, neden orada, onu da söyleyeyim. Bu FETÖ iddianamesi, çatı iddianamesi, orada da geçiyor ama kimse buna dokunamıyor, kimse dokunamaz. Neden? Avukatları Sayın Erdoğan'ın avukatları.

Bakın, Antalya Bilim Üniversitesi; hepsini kapattılar, bu üniversiteyi kapatmadılar. Başkanı kim? Fettah Tamince. Başkan Vekili kim? Ahmet Özel, Cumhurbaşkanının Avukatı. Üye Ahmet Kürşat Köhle, Cumhurbaşkanının Avukatı; Mustafa Doğan İnal, Tevfik Günal, Cumhurbaşkanının avukatları bunlar, devlet protokolünde yer alıyor bunlar. Niye dokunamıyorlar buna? Kimse dokunamaz, kimse dokunamaz.

Değerli arkadaşlarım, bir şey daha, bakın, burayı iyi dinlemenizi isterim. Türkiye'de bir Fransız şirketinden bizim vatandaşların alacakları var, dava açılıyor ve kazanılıyor ama bütün alacaklılar dava açsa şirket zor duruma düşecek. İlk yaptıkları iş ne? Cumhurbaşkanının avukatlarını bulmak. Buluyorlar, oturuyorlar, 2 hâkimi de çağırıyorlar, mahkemede değil, dışarıda, Fransız yetkili, onun avukatı, Cumhurbaşkanının avukatı ve ayrıca 2 kişi. Bakın, Cumhurbaşkanının avukatı karşısında oturan hâkime şunu söylüyor: "Gerekçeli karar yayımlanmadan görelim, düzeltelim." Mahkemede demiyor bunu, hâkime söylüyor bunu. Kim söylüyor? Cumhurbaşkanının avukatı söylüyor.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Yalanlandı.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Hemen de yalan…

KEMAL KILIÇDAROĞLU (Devamla) – Yalanlama değil, ses kaydı var, ses kaydı var arkadaşlar. Sizin dünyadan haberiniz yok, sizin gözleriniz görmüyor gerçekleri. (CHP sıralarından alkışlar) Adalet kurumunun içini çürüttünüz ya! İçini çürüttünüz adalet kurumunun!

Anayasa Mahkemesi kararlarını ben mi uygulamıyorum Allah aşkına? Anayasa Mahkemesi kararlarını kim uygulamıyor? Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararını kim uygulamıyor, ben mi uygulamıyorum? Biriniz çıkıp da "Anayasa Mahkemesi kararlarının uygulanması gerekir." dediniz mi? Diyemezsiniz, onu ancak biz söyleriz. (CHP sıralarından alkışlar) Biz devleti severiz ama sizlerin sorunu var. Devletin yapısıyla ilgili sorununuz var.

"Basın hürdür, sansür edilemez." Bakın, adalet kurumunu en çok perişan eden uygulamalardan birisi Basın İlan Kurumu ve RTÜK. Ne yaptı bunlar Allah aşkına? Basın İlan Kurumu, doğru haber yazdı diye gazeteleri cezalandırıyor; bir ay, üç ay, beş ay bunlara Basın İlan Kurumu ilan vermeyecek diye… Niye ilan vermiyor? Haber yanlış mı? Haber doğru. Fahrettin Altun pergola yaptı mı? Yaptı. İzin aldı mı? Almadı. Biz onun pergola yapmasına karşı değiliz. Bakın, yapabilir, o da bir vatandaş; gider, başvurur, dilekçesini verir ve "Cumhurbaşkanlığının İletişim Başkanıdır." denir, kolaylık da gösterilir; gider, orada pergolasını yapar ama bir ülkenin Cumhurbaşkanının danışmanı, basın danışmanı "Ben yasaları dinlemem, ben kimseden izin almam, ne demek izin almak? Pergolayı yaparım, hiç kimse de sesini çıkaramaz." dediği andan itibaren, o zaman "Orada dur." diyeceğiz.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Ayıp bir şey ama ya!

KEMAL KILIÇDAROĞLU (Devamla) – Yıkmak zorunda kaldı, yıkmak zorunda kaldı. Peki, ayıp olan ne? Ayıp olan, bu haberi, doğru haberi yapan gazeteye ceza vermek; ayıp olan budur. Bu mudur demokrasi?

RTÜK aynı şekilde değerli arkadaşlarım. Bakın, Basın İlan Kurumu aracılığıyla devlet soyuluyor.

Sayın Oktay, Basın İlan Kurumu aracılığıyla Türkiye Cumhuriyeti devleti soyuluyor. Öyle gazeteler var ki; tirajı yok, bayilerde de yok. Bakıyorsunuz, 50 bin satış. 50 bin satış üzerinden Basın İlan Kurumundan ilan alıyor. Hazır para, hazır para. 5 tane gazete çıkar, 50 bin diye ver, yeter ki arkanda Hükûmet olsun.

Sayın Oktay, eğer bu ülkeyi seviyorsanız, eğer bu ülkede adaletsizliğe karşıysanız derhâl -Basın İlan Kurumu aracılığıyla mı olur, siz mi yaparsınız- gazetelerin tirajları objektif bir kurum tarafından denetlensin, para ona göre verilsin ya; devlet soyulur mu ya? "Güneş" diye bir gazete vardı, hatırlarsınız. 150 bin tirajı vardı, kapattılar. 150 bin tirajlı gazete kapanır mı? Kapanmaz. E, demek ki bir şey var burada.

Değerli arkadaşlarım, bakın, bankalar sadece belli gazetelere ilan veriyor, kamu bankaları. Siz hiç sormuyor musunuz ya, bu kamu bankaları neden sadece belli gazetelere veriyor? Niye? Tirajına göre alır, tirajına göre verir; en çok satan gazeteye en çok ilanı verir, kimse buna itiraz etmez. Turkcell nereye ilan veriyor? Sadece bunlara, sadece o televizyonlara, başkalarına asla veremez. Bu mudur adalet ya? Bu mudur hak? Bu mudur hukuk? Buna niye itiraz etmiyorsunuz?

Bakın değerli arkadaşlarım, Kuzey Irak'ta, Süleymaniye kentinde 1'i binbaşı, 11 askerin başına çuval geçirildi. Biz itiraz ettik, "Amerika Birleşik Devletleri'ne nota verin." dedik. Erdoğan itiraz etti, "Siz müzik notasından mı söz ediyorsunuz? Yani böyle bir devlete nota verilir mi?" Verilmedi. Şimdi, ben size soruyorum: Askerin başına çuval geçirildi, nota verilmedi ama Rıza Zarrab için iki ayrı nota verildi. Neden, neden arkadaşlar? (CHP sıralarından alkışlar) Rıza Zarrab ordudan daha mı değerliydi? Hayır, ben de biliyorum, ordudan asla değerli değil ama "Rıza Zarrab konuşursa ne olacak hâlimiz!"

Değerli arkadaşlarım, on sekiz yıldır bu memleketi kim yönetiyor, on sekiz yıldır kim yönetiyor? İstediğiniz kanunu çıkardılar, istediğiniz kanunu; istediğiniz kararname çıktı, istediğiniz bürokratı atadınız, istediğiniz kurumu değiştirdiniz, istediğiniz kurumun kanununu değiştirdiniz. On sekiz yılın sonunda neden bu hâle geldik, neden bu hâle geldik? Biliyorum, fırsat bulsanız şunu diyeceksiniz: "Efendim, CHP yüzünden oldu. Biz çok güzel kanun çıkaracaktık, onlar engel oldu." Bu nereden çıktı ya? (CHP sıralarından alkışlar)

Devlet, anonim şirket gibi yönetilmez. Anonim şirket iflas ederse kapanır ama devletler iflas etmezler. Ama Erdoğan ne diyordu: "Devleti bir anonim şirket gibi yönetmemiz lazım." Buyurun, anonim şirket gibi yönettiniz, devletin geldiği nokta budur.

İşsizlik… Bütün kötülüklerin anasıdır işsizlik değerli arkadaşlarım, işsizlik bütün kötülüklerin anasıdır. Baba, anne, üniversiteyi bitiren çocuk, hepsi işsiz. Ne baba oğlunun yüzüne bakabiliyor ne oğul babanın yüzüne bakabiliyor. Şu Meclisin duvarlarının dibinde insanlar gelip kendilerini yaktılar. Şu Meclisin çatısına çıkıp insanlar intihar etmek istediler. On sekiz yılda ne yaptınız arkadaşlar?

Bir iktidarın ekonomi başarısının ölçüsü nedir, onu da söyleyeyim: Bir iktidarın ekonomideki başarısının temel ölçüsü, yarattığı istihdamla ölçülür. Eğer istihdam yaratmıyorsanız ekonomide sadece belli çevrelere, belli kişilere çalışıyorsunuz demektir. Bugün Türkiye'de 10 milyonun üstünde işsiz varsa bu on sekiz yıllık iktidar Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları için değil, bir avuç kişi için çalışmıştır. Ya, koskoca Türkiye Cumhuriyeti devletini Londra'daki bir avuç tefeciye hizmet eder hâle getirdiniz. Bunlar getirdi, ben size bir şey demiyorum. Sizin suçunuz sadece şu, onu da söyleyeyim: Her getirdiklerine sorgulamadan el kaldırmak. Ya, bir de sorgulayın "Bu yanlıştır." deyin kardeşim, "Bunu düzeltin." deyin kardeşim.

Değerli arkadaşlarım, bugüne kadar 16 istihdam paketi açıkladılar, 16; toplam paket 22. Her paketten sonra işsiz arttı, her paketten sonra işsiz arttı, her paketten sonra… Biz de paketten yorulduk ya, takip edemiyoruz. Bilmiyorlar, ne yapacaklarını bilmiyorlar. Allah aşkına, söyler misiniz, ekonomi böyle mi yönetilir ya? Devletin en temel kurumlarını kapattınız -bir arkadaşımız söyledi- Devlet Planlama Teşkilatını, Maliye Teftiş Kurulunu, Hesap Uzmanları Kurulunu.

Değerli milletvekilleri, bakın, ben hesap uzmanıyken biz giderdik üniversitelere, hocalara derdik ki: "Hocam, en çalışkan öğrenciler hangileri?" Gider, o öğrencilere yalvarırdık "Gel, bizim sınava gir." diye. Biz, Teftiş Kurulu aramızda çekişirdik "En çalışkan öğrenciyi biz alıyoruz." diye. Devlet Planlama Teşkilatı en nitelikli öğrencileri alırdı, mastırını, doktorasını yapan. Bu kurumları kapattınız. Devlette liyakat yok. Zaten tek adam rejiminde liyakat olmaz. Neden? Bir kişi karar veriyor, alttakine gerek yok ki, gerek yok.

Bakın, değerli arkadaşlarım, Akdeniz'de bir gemimizi bastılar. Onlar açıklama yapmasa, Avrupa Birliğinin yetkilisi açıklama yapmasa gerçeği öğrenemeyeceğiz. Diyorlar ki: "Biz gemide arama yapacağız, Türkiye Cumhuriyeti devleti izin verir mi?" Dört saat geçiyor, cevap veren yok, dört saat. Bunun üzerine Roma Büyükelçisi "Bir saat daha bekleyin, belki cevap alabiliriz." diyor. Beşinci saat geçiyor, gene cevap yok. Niye yok? Çünkü kimse Erdoğan'a ulaşamıyor. Ya, bu ülkenin Dışişleri Bakanı yok mu? Bu ülkenin kaç Dışişleri Bakanı var? İbrahim Kalın mı Dışişleri Bakanı, Hulusi Akar mı Dışişleri Bakanı, yoksa Mevlüt Çavuşoğlu mu Dışişleri Bakanı? Kim Dışişleri Bakanı? Beş saat arkadaşlar. Sonra, ertesi gün bizim Dışişleri açıklama yapıyor: "Efendim, sabah böyle oldu. 17.45'te gemiye indiler; kınadık." Siz de kınadınız, hepimiz kınadık zaten. Beş saat ne oldu bu Türkiye'de, beş saati ne oldu, hiç sordunuz mu? Beş saatte ne oldu?

Değerli arkadaşlarım, 4 kişilik bir ailenin açlık sınırı 2.517 lira, açlık sınırı; yoksulluk demiyorum, açlık sınırı 2.517 lira. Bugün asgari ücret 2.324 lira. Gelin şu kararı alalım -bir temenni kararı- hep beraber alalım: Asgari ücret 3.100 lira olsun ve vergiden muaf olsun, işverene de yük olmasın, işçi hakkını alsın, 3.100 lira. (CHP sıralarından alkışlar) Bakın, 5 yerden maaş alanlar 3.100 lira almıyor her bir yerden, her bir yerden en az 10 bin lira alıyorlar. Ya, işsize bari 3.100 lira olsun asgari ücret, vergiden de muaf olsun; vergiden muaf olduğu zaman işverene de yük gelmeyecek, mesele bitmiş olacak. Gelin bunu yapalım, onlar yapmadı yani iktidar yapmadı, Parlamento yapsın; asgari ücretlileri savunalım. Asgari ücret ortalama ücret oldu. Felaket bir pozisyon değerli arkadaşlarım.

Dolayısıyla bütçeyi tefecilere teslim etmeyelim de bütçeyi hak sahiplerine teslim edelim; işçiye, emekliye, köylüye, memura -bütün bunlara- üretene, sanayiciye, alın teri dökene, bunlara hizmet edelim. Londra'daki tefeciler faizi, bizim istediğimiz faizi bize dikte ettiriyorlar, farkında mısınız? Türkiye Varlık Fonu 3 kez ihaleye çıktı, uluslararası ihaleye. Eylülde çıktı, kimse para vermedi. Bir daha çıktı, kimse para vermedi. Üçüncü sefer çıktı, kimse para vermedi. Çünkü onların istediği faiz yüksek. "Şu faizi verirsen sana veririz." dediler, dikte ettirdiler.

Bakın, değerli arkadaşlar, Türkiye Cumhuriyeti devletinin aldığı 2,5 milyar dolarlık faizin daha düşüğünü bizim belediyelerimiz alıyor, daha düşüğünü.

HASAN TURAN (İstanbul) – Hazine garantisinde mi?

KEMAL KILIÇDAROĞLU (Devamla) – Hazine garantisi değil arkadaşlar, öbüründe devlet garanti, devlet alıyor arkadaşlar. Eğer faizi Türkiye Cumhuriyeti devletinin hazinesinden daha düşük faize alıyorsa bize duyulan güvenin boyutunu düşüneceksin arkadaş, düşüneceksin. (CHP sıralarından alkışlar) İzmir Belediyesi kamu bankalarından daha düşük faize uluslararası piyasalardan yatırım için para buluyorsa bize olan güveni düşüneceksin. Evet, düşüneceksin bize olan güveni.

Buradan ifade edeyim; hiç kimse umutsuzluğa kapılmasın değerli arkadaşlarım. Türkiye büyük ülkedir, Türkiye bütün sorunlarını aşabilecek kadrolara da sahiptir, yetkinliğe de sahiptir. (CHP sıralarından alkışlar) Hepimiz hep beraber alın terinden yana olacağız, emekten yana olacağız, işçiden yana olacağız, çiftçiden yana olacağız.

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Kadınlardan yana olacak mısınız?

KEMAL KILIÇDAROĞLU (Devamla) – O pazar artıklarından beslenen ailelerin, çöp konteynerlerinden beslenen ailelerin ayıbını kaldırmak Allah'ın izniyle bize nasip olacak. (CHP sıralarından alkışlar)

İlk seçimlerde demokrasiyi getireceğiz, ilk seçimlerde adaleti getireceğiz, ilk seçimlerde liyakati getireceğiz, ilk seçimlerde alın terinin ne kadar değerli olduğunu bütün dünyaya anlatacağız, ilk seçimlerde Türkiye Cumhuriyeti devletini Londra'daki tefecilerden kurtaracağız; herkesin bunu bilmesi lazım. (CHP sıralarından alkışlar)

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Aday olabilecek misin?

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Aday ol, aday!

KEMAL KILIÇDAROĞLU (Devamla) – Değerli arkadaşlarım, hangi noktaya geldiniz? Benim aday olup olamayacağımı size kim söyledi? Kim söyledi? (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Ben ne istiyorum? Ben tek adam rejimi istemiyorum. Ben ülkesinde esnafın ensesinde boza pişiren bir yönetim istemiyorum. Ben parlamenter sistem istiyorum; demokratik, halkçı, parlamenter sistem istiyorum. Ben her kuruşun hesabını veren bir siyaset anlayışı istiyorum. Ben tehdit edildiğim zaman mal varlığımla "Aramazsanız, incelemezseniz, şerefsizsiniz." diyen bir siyaset istiyorum. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, ayakta alkışlar) Ben siyaseti zenginleşme aracı olarak gören bir kültürden gelmiyorum, ben siyaseti halka ve Hakk'a hizmet eden bir anlayıştan geliyorum. Ben hiçbir zaman, hiçbir yerde haram lokmaya el uzatmadım, kimsenin hakkını, hukukunu çiğnemedim. Her zaman, her yerde adaletten yana oldum, adaleti her yerde savundum.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Aday ol o zaman!

KEMAL KILIÇDAROĞLU (Devamla) – Hiçbir zaman gidip, benim varlığımla beni tehdit edenlerin arkasında selam durmadım. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, bugün, borç öderken borç alıyorsunuz. Borç ödemek için borç alıyorsunuz, borcun faizini ödemek için de borç alıyorsunuz. Evet, bu gerçekleri bilin. Hayat acı ama bu gerçekleri bilin. (AK PARTİ sıralarından "büyükşehirlere bak" sesi)

Hiç endişeniz olmasın. Arı gibi çalışıyor bütün belediyelerimiz, arı gibi çalışıyoruz. (CHP sıralarından alkışlar) Söyledim, hangi engeli çıkarırlarsa çıkarsınlar, asla şikâyet etmeyeceksiniz, asla. Vatandaşlar arasında hiçbir ayrım yapmayacaksınız. Önce "Sizin ihmal ettiğiniz yoksul mahallelerden başlayacaksınız." dedim, "Onlara hizmet götüreceksiniz." dedim, "Engel yok ama halka hizmet sonuna kadar var." dedim ve öyle yapıyorlar. (CHP sıralarından alkışlar) Şu Ankara'yı… Ya "Ankara'yı parsel

parsel satan" diyen siz değil miydiniz? Siz değil miydiniz? (CHP sıralarından alkışlar) Parsel parsel satan adama hesap sordunuz mu? Arkasında duruyorsunuz ya! Ankara'yı parsel parsel satan adamın arkasında duruyorsunuz ya, nasıl olur ya bu? (CHP sıralarından alkışlar) Nasıl olur bu ya? Hangi ahlak, hangi din, hangi iman ya! Allah aşkına, söyler misiniz ya!

Değerli arkadaşlarım, daha ayıp var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kılıçdaroğlu, buyurun.

KEMAL KILIÇDAROĞLU (Devamla) - Ya, arkadaşlar, Türkiye Cumhuriyeti devleti Millî Kurtuluş Savaşı'nı veren bir devlettir. (AK PARTİ ve CHP sıralarından gürültüler)

Arkadaşlar, yok, hiç konuşmayın. Ne derlerse desinler, önemli değil, değil önemli.

Türkiye Cumhuriyeti devleti Millî Kurtuluş Savaşı'nı veren bir devlettir. Türkiye Cumhuriyeti devletine, rüşvet alan kişinin büyükelçi olarak atanması yakışır mı ya? (CHP sıralarından alkışlar) 2 kişi ya! Ya, rüşvet aldığı belli, rüşvet aldı çikolata kutularında. Öbürünün de rüşvet belgesini mahkemedeki dosyadan çıkarıp açıkladım. Büyükelçi atadınız ya! Arabasında Türk Bayrağı taşıyacak bu adam. Benim ağırıma gidiyor, sizin ağırınıza gitmiyor mu, sizin ağırınıza gitmiyor mu ya? (CHP sıralarından alkışlar) Onu da söyleyeyim: Sizin içinizde son derece değerli insanlar var; bakın, eleştiriyorum ama son derece değerli insanlar var, Türkiye'yi en iyi temsil edecek insanlar var. Ya, bu insanlar varken neden rüşvetçiler büyükelçi olarak atanıyor, neden? Benim aklım bunu almıyor ama sizin bir gerekçeniz varsa çıkıp bu kürsüden söylersiniz "Şunun için, biz, rüşvetçileri büyükelçi olarak atıyoruz." biz de öğrenmiş oluruz. (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KEMAL KILIÇDAROĞLU (Devamla) – Hepinize en içten selamlar, saygılar sunuyorum değerli arkadaşlar. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, ayakta alkışlar, AK PARTİ sıralarından gürültüler)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Sayın Beştaş…

Arkadaşlar, lütfen…

Sayın Beştaş, buyurun.

Arkadaşlar, söz vermeden konuşmayalım, lütfen…

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

8.- Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Oturum Başkanı TBMM Başkanı Mustafa Şentop'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Biraz önce Eş Genel Başkanımız Sayın Mithat Sancar'ın konuşmasındaki tespitlere bir itiraz gelmişti. Ben de yayımlanan tutanaklardan birkaç tane getirdim. 21 Şubat 2019 tarihli tutanakta, Mahmut Toğrul Vekilimizin konuşmasında Dünya Anadili Günü sebebiyle "x" olarak geçmiş, tutanakları sizinle paylaşacağım Başkan. Yine, 7/11/2019 tarihli görüşme tutanağında Erdal Aydemir'in Zazaca yapmış olduğu konuşmalar üç dört yerde "x" olarak geçmiş. Yine, benim, Dünya Anadili Günü'nü kutladığım bir konuşmamda Kürtçe Anadili Günü'nü kutlamışım, yine "x" olarak geçmiş.

Sayın Başkan, takdir edersiniz ki "x" sözlükte de bilinmeyeni tarif etmek için kullanılır; bu, matematikte de öyledir, güncel yaşamda da öyledir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Burada anlaşılıyor ki "bilinmeyen dil" yazmak biraz zor ve zahmetli gelmiş, bunun yerine "x" kavramı tercih edilmiş. Açıkçası, Kürtçeye yönelik yasaklar, engellemeleri burada çok konuştuk, bundan sonra da konuşacağız ama şu anda ben bütün Meclisin huzurunda ve Türkiye'nin huzurunda kendi ana dilimde söylediklerimi söyleyeyim, bakalım tutanaklara nasıl geçecek? 83 milyon yurttaşın içinde yaklaşık 25 milyon yurttaşın ana dili Kürtçe "x" olarak geçiyor.

BAŞKAN – Doğru değil Sayın Beştaş.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – "…"(x) (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Beştaş… Sayın Beştaş… Söylediklerinizi…

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Bunu sadece yarın izleyelim.

BAŞKAN – Bakarsınız…

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Bakalım, nasıl geçiyor.

BAŞKAN – Yanlış söylüyorsunuz, söylediklerinizi yanlış; "x" dipnot işareti olarak konuluyor.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Hayır.

BAŞKAN – Altında, sayfanın altında şunu yazıyor, ben gördüm: "Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan bir dille birtakım kelimeler ifade edildi." diye yazıyor. Yukarıda "x" aşağıda dipnot işareti olarak "x" yazıyor.

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Orada tek "x" var, burada çok "x" var.

BAŞKAN - Notun tamamına bakın, tutanağın tamamına bakın.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) - Tutanağın tamamına bakıyorum.

BAŞKAN - Hayır, bende de var. İçişleri Bakanı konuşmuş, bir ifade kullanmış, "x" yazmışlar…

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Küfretmiştir o.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) - Getirip size göstereyim.

BAŞKAN - …ve dipnot olarak altında aynen yazıyor "Türkçe olmayan bir dille birtakım kelimeler ifade edildi." diye.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) - Hayır, ben size göstereyim.

BAŞKAN – Evet. Yani "x" yazılmıyor; "x" dipnot işaretidir, altta, dipnotta açıklaması var.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Sayın Başkan…

BAŞKAN - Sayın Bostancı…

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Sayın Başkanım, Sayın Genel Başkanı dinledik. Yerimden kısa bir açıklama için söz talep ettim uygun görürseniz.

BAŞKAN - Buyurun.

9.- Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, İzmir Milletvekili Kemal Kılıçdaroğlu'nun 230 sıra sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ve 231 sıra sayılı 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Sayın Genel Başkan konuşma tarzı çerçevesinde diyaloğa açık bir dil kullanınca herhâlde bizim arkadaşlar biraz da ona katılmak maksadıyla konuştular, yoksa biz, tabii, kendilerini dinleriz.

(x) Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

Sayın Genel Başkanı dinlerken Robert Musil'in "Genç Törless" kitabının girişini hatırladım. O girişte şöyle anlatıyordu: "Denizin derinliklerindeki karanlıklarda harikulade hazinelere sahip olduğumuzu zannederdik avuçlarımızda ama denizin üstüne yani aydınlığa çıktığımızda elimizdekilerin sadece cam kırıkları olduğunu görürdük." (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Şimdi, bunu niye hatırladım? Niye hatırladım?

Kıymetli arkadaşlar, Sayın Genel Başkan 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü dolayısıyla bir konuşma yaptılar, ben de televizyondan kendilerini dinledim. Orada çok haklı olarak, Türkiye'deki nüfusun yarısının, hatta daha fazlasının kadın olduğunu ifade ettiler, cinsiyet kotasından bahsettiler ve Siyasi Partiler Yasası'nın değiştirilmesi gerektiğinden ve bu değişmeyi yapacak olan partilere de oy talep ettiler. Doğru değil mi efendim? Şunu biliyoruz, gerçekliği anlatıyorum: Bugün, Cumhuriyet Halk Partisinin milletvekilleri içerisinde kadın oranı yüzde 12'dir efendim, yüzde 12; AK PARTİ'de yüzde 18'dir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Siz bu söylediklerinizi -yani cinsiyet kotası- Siyasi Partiler Yasası değişikliği yapmaksızın, Mecliste kanun geçirmeksizin, esasen bahsettiğiniz hususları Cumhuriyet Halk Partisinde yapabilirdiniz.

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkan, bütçelerde böyle bir usul yok. Birisinin konuşması üzerine…

BAŞKAN – Müsaade edin, ben yöneteyim.

ERHAN USTA (Samsun) – Böyle bir usul yok bütçelerde. Bütçenin bir geleneği var. Olur mu öyle, herkes çıksın konuşsun o zaman. Böyle bir şey olur mu?

BAŞKAN - Müsaade edin, müsaade edin.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Sadece bir örnek olarak bundan bahsetme lüzumunu duydum çünkü her bir soru ayrı bir tartışma doğuracaktır muhakkak.

Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Sayın Altay, buyurun.

10.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ben de çok uzatmak istemiyorum ama keşke Sayın Bostancı bula bula bunu bulmasaydı da -vicdanını takdir ederim- keşke Sayın Bostancı "Ya, oldu gitti, bu Katar'a ekstra peşkeş çekilen 90 milyon dolar içimi acıttı." deseydi, onu beklerdim ya da 128 milyar doların kime peşkeş çekildiğini cevaplamasını isterdim ya da Merkez Bankasının nasıl eksi 47 milyar dolara batırıldığının gerekçesini kendince en azından anlatmasını isterdim ya da bu kadar yerlilikle, millîlikle övündükten sonra bankalardaki tasarrufun yüzde 56'sı dolarsa şunu demesini beklerdim: "Bizim yerlilikten anladığımız Amerikan yerliliği yani Kızılderililik." demesini beklerdim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Müzakerelere devam edeceğiz.

Arkadaşlar, birleşime yirmi dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.02

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 19.30

BAŞKAN: Mustafa ŞENTOP

KÂTİP ÜYELER: Enez KAPLAN (Tekirdağ), Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 24'üncü Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 230) (Devam)

2.- 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/280), 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Olarak Hazırlanan 2019 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile 2019 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 190 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2019 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2019 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/1322) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 231) (Devam)

BAŞKAN - 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Şimdi Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına ilk konuşmacı Grup Başkan Vekili ve İstanbul Milletvekili Sayın Mehmet Muş.

Buyurun Sayın Muş. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz otuz dakikadır.

AK PARTİ GRUBU ADINA MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi üzerine AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu ve yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bütçe, bir hükûmetin en somut performans ölçütüdür. 2003 ve 2019 döneminde, Meclisteki bütçe sunuşlarında, hükûmetlerimizin bütçe açığının millî gelire oranı hedeflerinin ortalaması yüzde 3,63'tü, aynı dönem içerisinde gerçekleşme oranı ise yüzde 2,42 oldu, hedeflenenin çok üzerinde bir performans gerçekleştirilmiştir. Bu ortalamayı yukarı çeken ise yüzde 12'lerden teslim aldığımız oranları 2006 yılına doğru kademe kademe düşürdüğümüz ilk üç yıldır. Küresel kriz sonrası dönemde yani 2010-2019 döneminde ise ortalama yüzde 1,72'lik bir bütçe açığı verilmiştir. Bizden önceki on yıllarda yani bu 90'lı yıllar dediğimiz dönemde ise ortalama yüzde 6,5'luk bir bütçe açığı söz konusudur.

Değerli milletvekilleri, 2021 yılı bütçe gelirleri 1 trilyon 101 milyar lira olarak öngörülmüştür. Gelirlerin 923 milyarının vergilerden, 178 milyarlık kısmının ise vergi dışı alanlardan elde edileceği planlanmaktadır. Bütçe giderleri ise 1 trilyon 346 milyar lira olarak öngörülmüştür. Yıl sonu 245 milyar lira bütçe açığı ve yüzde 4,3 bütçe açığına oranıyla, millî gelire oranıyla kapatılması hedeflenmektedir. Aynı şekilde 2022'de yüzde 3,9; 2023 yılında ise yüzde 3,5 bütçe açığı öngörülmektedir.

Sayın milletvekilleri, bakın, burada bütçe ve faiz giderleriyle ilgili konuya bir açıklık getirmek istiyorum. Bizden önce konuşan hatipler bazı noktalara vurgular yaptılar. Kemal Bey ayrıldı sanırım, bunları kendisinin de duymasını isterdim.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Biz duyarız.

MEHMET MUŞ (Devamla) – AK PARTİ iktidarından önce, 100 liralık bir bütçenin 43 lirasını sadece faize veriyorduk yani böyle bir Türkiye devralmıştık, 43 lirası faize gidiyordu ve bu rakam bu dönemlerde yüzde 9-10'lara kadar düşmüş vaziyette. Yani 100 liralık gelirin 10 lirası faize ayrılıyor. Peki, aradaki 35 lira nereye gitti? Sağlığa, eğitime, millî savunmaya, sosyal yardımlara veya sayamayacağımız bilumum hizmetlere gitti. Bu tablo, faiz-hizmet dengesinde AK PARTİ iktidarlarında resmin millete hizmet lehine nasıl döndüğünün açık bir göstergesidir.

Son yıllarda Ana Muhalefet Partisi Lideri Sayın Kemal Kılıçdaroğlu grup toplantılarında, az önce de burada defaaten Londra'daki tefecilerden bahsetmiştir -kendi ifadesidir bu, bize ait bir ifade değil- "Londra'daki tefecilere şu kadar faiz ödediler..." Burada bir faiz hesaplaması da kendisi yapmıştır. Şimdi, sizlere bir rakam vereyim: Sayın Kılıçdaroğlu'nun özlediği tablo olsaydı eğer, yani 100 liralık gelirin 43 lirası faize gitmiş olsaydı nasıl bir tablo olurdu? Sonra takdiri sizlere bırakmak istiyorum. Eğer 2021 yılının bütçesinde, bahsettiğim gibi, faiz giderlerinin oranı yüzde 43'te kalsaydı bugün planlanandan 400 milyar daha fazla biz faiz ödüyor olacaktık. Bu, faizleri düşürmeyle beraber milletimizin kasasında kalmıştır.

Şimdi, burada döviz noktasında bir hesaplama yaptı Kemal Bey. Eğer bu faiz oranları düşmemiş olsaydı -bakın, CHP Grubuna söylüyorum- 766 milyar dolar daha fazla faiz ödüyor olacaktık. Dolayısıyla, faizlerin aşağı çekilmesiyle beraber bu 766 milyarlık rakam milletimizin kasasında kalmıştır ve hizmet olarak millete gitmiştir. Yine, az önce bazı rakamlar verildi, borsadaki şirketlerin değerlerinden bahsedildi.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ortada para yok!

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Kasada para yok!

MEHMET MUŞ (Devamla) – Şimdi, borsadaki şirketlerin değerlerinden bahsedildi, bir mukayese yapalım: Amerika, değil mi? Dünyadaki rezerv para birimlerinden euro ve dolar var. Amerikan borsalarının değeri geçen sene 36 trilyon dolarken bu sene 16 trilyon dolara düşmüş, dolar olarak düşmüşler.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Çoktan çok gider.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Borsa İstanbulun değeri geçen sene 1,5 milyar dolardı, bu sene 2 milyar dolara çıktı ve bunun yüzde 10'u 200 milyon dolara satıldı. Avrupa İmar ve Kalkınma Bankasından bu yüzde 10'luk hisse devralınmıştı. Bu devraldığımız rakam 200 milyon doların çok çok altında bir rakamdır, çok üstünde bir rakamla satılmıştır.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kaç para?

MEHMET MUŞ (Devamla) – Kaç para diye soranlara: Avrupa İmar ve Kalkınma Bankasıyla gizlilik sözleşmesi imzalandı. Onlar açıklamayı uygun bulsun, biz rakamı açıklayacağız. Onlardan sorabilirsiniz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Yine, 2019 yılı kârı… Bakın, burada, Sayın Genel Başkan "On beş ayda bu parayı çıkartıyorlar; böyle yağlı iş nerede, böyle kârlı iş nerede?" Burada da hesap hatası var. Zaten hesaplar doğru olsa CHP bu tarafta otururdu, o tarafta değil. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

2019 kârı 1 milyar, bakın, 2019 kârı 1 milyar TL. 200 milyon dolara satılmış, yüzde 10'u, 1,6 milyar liraya satılmış yani kârından hesapladığınız zaman bunun geri dönüşü on beş, on altı yıla tekabül ediyor. Fakat burada verilen bilgiler… Ben düzeltmiş olayım, doğru bilgileri kamuoyuyla paylaşmış olayım.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Onlar doğru bilgi.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Onların hepsi yalan.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Sayın Başkan, bakın, Kemal Bey burada şöyle bir ifade daha söyledi, dedi ki: "Biz bu sefer sizi göndereceğiz." Biz bunu çok dinledik.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Hadi gel, hodri meydan.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Seçim kararı alın, hemen…

MEHMET MUŞ (Devamla) – Cevabı… Bakın, cevabı ben vermiyorum. Arkadaşlar, sabırlı olun. Yenilen pehlivan güreşe doymazmış. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – En son siz yenildiniz.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Kemal Bey'e cevabı biz vermiyoruz, Kemal Bey'e cevabı Cumhurbaşkanı adayları veriyor, Muharrem İnce veriyor. Diyor ki: "Yenmiş de yenmiş. Çıkmışsın yenmiş. Yenmiş de yenmiş. Her seçimi yenmiş." (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Dolayısıyla akıbetimiz yine bu olacaktır. Bakın, kayıtlara geçsin, burada ana muhalefet liderinin doğal aday olması en normal şeydir çünkü büyük partidir.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Milletin karnı aç, karnı. Aç, karnı aç, onları anlat.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Burada özellikle sordu arkadaşlarımız "Geliyoruz, aday mısınız?" dedi, cevap yok. "Adayız." dese kayıtlara geçecek. Ya, Engin Altay aday olsun bir şey demiyorum, aday çıkaramıyorlar.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sana ne kimin aday olacağından.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Dolayısıyla, Kemal Bey buyursun, çıksın karşımıza, 2023'e zaman da var, aday olsun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Karnı aç milletin, karnı.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ya, ne biliyorsun sen?

BAŞKAN – Sayın Altay, Grup Başkan Vekilisiniz siz, lütfen.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Sayın Başkanım, bakın, pandemi süreciyle alakalı, yine Genel Başkan burada ifadelerde bulundu: "Hükûmet bu işi yönetemiyor, Hükûmet şunu yapamıyor." Bakın, değerli milletvekilleri, pandemi sürecinde Hükûmet üzerine düşeni yaptı. Dünya Sağlık Örgütüne göre de bu süreci en iyi yöneten ülkeler arasında geliyor Türkiye.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – En kötü 4 ülkeden biriyiz ya!

MEHMET MUŞ (Devamla) – Ya, arkadaşlar, bakın, İstanbul'da otobüsler pislikten mantar tuttu. Daha otobüsleri temizleyemiyorsunuz ya! Sizin temel göreviniz otobüsleri temizlemek, onları temizleyin önce. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Hayatında otobüse bindin mi?

MEHMET MUŞ (Devamla) – Bakın, insanlar balık istifi gibi gidiyor, garajdaki otobüsleri yola çıkarıp milletin hizmetine sunmaktan aciz bir yönetim var. (CHP sıralarından Gürültüler)

Dolayısıyla, insanların bir yerden başka bir yere gitmesini temin etmek sorumluluğu belediyelerdedir, daha bunu bile yapamıyor. "Merkezî hükûmet şunu yapsın, bunu yapsın..." Bırakın arkadaşlar merkezî hükûmeti, siz elinizdeki yerel yönetimlerde yapılması gerekenleri bir yapın.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sana merkezî hükûmet verilecek Beyefendi, duymadın galiba!

MEHMET MUŞ (Devamla) – Bakın, bir diğerini daha söyleyeyim, bir şey daha söyleyip konuşmama devam edeceğim.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Konuş!

MEHMET MUŞ (Devamla) – Burada şunu söyledi Sayın Genel Başkan, dedi ki bizim gruba dönerek: "Kurşun asker, her şeye "evet" diyorlar."

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Aynen öyle.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Değerli arkadaşlar, kurşun asker arıyorsanız önce kendi grubunuza bakacaksınız.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Bizde kurşun asker yok.

MEHMET MUŞ (Devamla) – "Aykırı bir ses çıkaranı kapının önüne koyarım." dedi. Ağlaya ağlaya 20 milletvekilini kiralık verdiniz İYİ PARTİ'ye, ağlaya ağlaya. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler) Hani irade, hani irade? Bakın, kurşun asker… Bunlar belki çinko asker, kurşunu da geçtiler, çinko, çelik asker.

Sayın Başkan, bakın, bunlara şunu söylediler: "Eğer kabul etmezseniz listeye yazmayacağız, giderseniz sizi tekrar listeye koyacağız." (CHP sıralarından gürültüler)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Hepsi alındı bunların, hepsi alındı.

BAŞKAN – Sayın Gürer, hatibi dinleyelim.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Yani liste sırası için iradeler kiraya verildi ve tekrar iade edildi. (CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Sayın Gürer…

MEHMET MUŞ (Devamla) – Evet, en çok Ömer Bey ağlıyordu. (CHP sıralarından gürültüler)

Sayın Başkan, bakın, Tank Paleti Fabrikası… Değerli arkadaşlar, bu Tank Palet Fabrikası değil, tank paleti üretiyor, palet. Şimdiye kadar tank üretti de biz mi görmedik bunu? Biz bu dönemde üreteceğiz bunu. Bakın, Türkiye'nin yöneldiği ve hayata geçirdiği, girdiği bu işletme yönetimi -şimdi İngilizce okuyorum, HDP'li arkadaşlar alıp baksınlar nasıl yazılmış diye- "…"(x) yani kısa ismiyle.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Tank nerede? Tank yok. Fabrika nerede? Katar'da.

MEHMET MUŞ (Devamla) – İngiltere 1990 ve 2000'li yıllarda bütün askerî bakım onarım tesisinin işletme hakkını yirmi beş yıllığına devretmiş. Bunun ismi İngilizce olarak -tabii uluslararası bir çalışma modeli- fakat bunu muhalefet takip edemediği için meseleyi çarpıtmanın derdine düşmüş.

Şimdi, bakın, bu "Londra'daki tefeciler" tabiri -bakın, insan iddiasından vurulurmuş- Kemal Bey bu Londra'daki tefecilere laf ediyor, fakat bunlar tefeciyse CHP'li belediye -tabir bize ait değil, biz sizin gibi bakmıyoruz, biz uluslararası finans çevreleri olarak bakıyoruz, sizin gibi bakmıyoruz- İstanbul Büyükşehir Belediyesi 580 milyon dolar, nihai getiri kuponu, 6,6'yla borçlandı. (CHP sıralarından gürültüler)

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Maliye Bakanınız niye alındı?

MEHMET MUŞ (Devamla) – 580 milyon dolar, Londra'daki tefecilerden CHP'nin belediyesi borç aldı. Şimdi, eğer bunlar tefeciyse siz belediyenizi bu tefecilere niye gönderdiniz? Hem Londra'daki tefecilerden faiz almayı büyük bir başarı olarak gösteriyorsunuz… Bakın "listeleme" diyor, Londra, tabi olduğu hukuk: İngiliz hukuku. Bakın, siz yönetime geliyorken "Borçlanmayacağız, İstanbul'un kaynakları İstanbul'a yeter..." Ama geldikten sonra 20 milyara yakın borçlanma yetkisi alındı, bunun bir kısmı borçlanıldı, en sonunda 580 milyon dolar Londra'daki tefecilerden alındı.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Türkiye'nin notunu düşüren sizsiniz, siz!

(x) Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Peki, Genel Başkan "tefeci" diyor, Belediye Başkanı kutlama töreni yapıyor, hem de tefecilerin eline düşmüş ve Belediyeyi peşkeş çekmiş.

ONURSAL ADIGÜZEL (İstanbul) – Sizi gidi faizciler sizi!

MEHMET MUŞ (Devamla) – Diyor ki: "Çok düşük orana borçlandık." (CHP sıralarından gürültüler) Niye biliyor musunuz? Belediyenin mali yapısı o kadar güçlü ki görür görmez atladı adamlar, o sizin başarınız değil, bizim başarımız, size cillop gibi bir belediye devretmişiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

Bakın, şimdi bu dediklerimi, değerli arkadaşlar, burada birisi not alsın, bunları Sayın Genel Başkanınıza iletin. Faik Öztrak ne diyor peki? Faik Öztrak diyor ki: "Borç alan, emir alır." Bakın, şimdi, CHP Londra'daki tefecilerden emir alacak. O hâle düşürdüler belediyeyi, ben demiyorum, Faik Öztrak diyor. Kemal Bey kendine has üslubuyla her zaman şöyle der: "Hemen o parayı iade edin kardeşim." Hadi buyurun edin, hadi etsenize, hadi edin. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – At izi it izine karıştı…

MEHMET MUŞ (Devamla) – Hadi bakalım, Sayın Genel Başkanınız Kemal Bey, bu 580 milyon doları Londra'daki tefecilere iade ettirebilecek mi? (CHP sıralarından gürültüler) Göreceğiz.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ya, her şey iyi, güzel; Maliye Bakanı niye bıraktı görevi?

MEHMET MUŞ (Devamla) – Belediye Başkanı, Kemal Bey'i mi dinleyecek yoksa Londra'daki tefecileri mi dinleyecek? (CHP sıralarından gürültüler) Eğer Kemal Bey bu 580 milyon doları iade ettirebilirse ben de bu kürsüye çıkacağım, kendisinden özür dileyeceğim, söylediklerimin hepsini geri alacağım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Her şey iyiyse Maliye Bakanı niye bıraktı?

MEHMET MUŞ (Devamla) – Bakalım, Kemal Bey sözü Belediye Başkanına geçecek mi, geçmeyecek mi? Eğer bunu iade ettiremezse Kemal Bey'in burada söylediği bütün her şeyi alın, çöpe atın, hiçbir değeri yok.

HAŞİM TEOMAN SANCAR (Denizli) – Sen ne yapacaksın Belediyeyi, Berat'ı anlat, Berat'ı. Sen ne yapacaksın Belediyenin bütçesini?

MEHMET MUŞ (Devamla) – Şimdi, Sayın Başkanım…(CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Arkadaşlar…

ONURSAL ADIGÜZEL (İstanbul) – Sayın Başkan, orayı…

BAŞKAN - Takip ettim ben, onu da takip ettim. (CHP sıralarından gürültüler)

Ama ses duyulmuyor, bu kadar olmaz ki, lütfen. Her şeyin makul bir haddi var.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2020 yılında küresel ekonomi… (CHP sıralarından gürültüler)

Bu gerçeklerin acıtıcı bir özelliği vardır; bağırtır, gerçekler bağırtır arkadaşlar. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

2020 yılında küresel ekonomi tam anlamıyla Covid-19 salgını etkisinde kalmıştır. Çin'de başlayan Covid-19 salgını bir müddet sonra tüm dünyaya yayılmıştır. 2020 yılında küresel ekonomi, 2008 krizinden daha derin bir krize girmiştir. 2009 yılında, küresel kriz döneminde, küresel ekonomi yalnızca yüzde 0,08 küçülürken IMF 2020 yılında küresel ekonominin yüzde 4,4 küçüleceğini tahmin etmektedir.

ONURSAL ADIGÜZEL (İstanbul) – Millet ekmek istiyor, ekmek.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Aynı şekilde, 2020 yılı için, gelişmiş ekonomilerin yüzde 5,8; euro bölgesinin yüzde 8,3 ve gelişmekte olan ülkelerin yüzde 3,3 daralacağı öngörülmektedir.

Bundan yaklaşık iki yıl önce, 2018 Ağustos ayında, Türkiye ekonomisinin gerçekleriyle bağdaşmayan bir kur atağına maruz kaldık ve Türkiye, bu kur atakları sürecinden hızlı bir şekilde çıkmayı başardı. (CHP sıralarından gürültüler)

Bakın, 2019 yılında Türkiye'nin hane halkı borcu yüzde 14 olarak gerçekleşti, gelişmekte olan ülkelerde yüzde 41. Aynı şekilde, 2018'in birinci çeyreğinde 222 milyar dolar olan reel sektörün borcu bugün itibarıyla, iki buçuk senede 60 milyar dolar azalarak 163 milyar dolara düşmüştür. Türkiye ekonomisi 2019 yılının dördüncü çeyreğinde yüzde 6, 2020'nin ilk çeyreğinde ise yüzde 4,5 büyümeyi başarmıştır, ta ki bu Covid salgınına kadar. Dolayısıyla, değerli arkadaşlarım, Covid salgınından dolayı ikinci çeyrekte yüzde 9,9 küçülmüş, sonra üçüncü çeyrekte yüzde 6,7 büyüme kaydedilmiştir.

HAŞİM TEOMAN SANCAR (Denizli) – Ya, bu Maliye Bakanı neden istifa…

MEHMET MUŞ (Devamla) – Bakınız, IMF'ye göre, 2019 yılında yüzde 104 olan gelişmiş ülkelerin kamu borç yükünün bu sene yüzde 124'e çıkması bekleniyor. Aynı şekilde, 2019 yılında yüzde 52 olan gelişmekte olan ülkelerin kamu borç yükü ise yüzde 64'e çıkacak; Türkiye ise yüzde 41 seviyelerindedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bakınız, Türkiye bu yıl için 41 milyar dolar turizm hedefi planlıyordu, maalesef, 11 milyar dolarla kapattık; 30 milyar dolar orada açık verdik. Aynı şekilde, geçen sene 181 milyar dolar olan ihracatımız 190 milyar dolar olarak hedeflenmişti ama maalesef, bu da 166 milyar dolar gibi bir rakamla kapanacak; 24 milyar dolarlık bir kaybımız var. Dolayısıyla, bu pandemiden dolayı sadece bu 2 kalemden 54 milyar dolarlık bir kayıp verilmiş durumda. (CHP sıralarından gürültüler)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Neden Sağlık Bakanı verileri doğru vermediği için Türkiye'yi…

MEHMET MUŞ (Devamla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konuşmamı süreye göre ayarladığım için bazı yerlerini atlamak durumunda kalıyorum.

Bilindiği üzere, ekonomi, hukuk ve demokrasi, tabiri caizse, birbiriyle at başı gitmesi gereken, birbirine paralel olan önemli unsurlardır.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hukuk ve demokrasi olmayınca ekonomi olmuyor mu?

MEHMET MUŞ (Devamla) – Bu minvalde, AK PARTİ iktidarları döneminde gerek hukuk gerekse temel hak ve hürriyetler konusunda önemli reformlar gerçekleştirildi.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Onlar olmayınca para da olmuyor.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Elbette, bugün, reformlar devam etmekte, edecektir. Hukukta, demokraside, temel hak ve hürriyetler alanında daha ne gibi reformalar yapabileceğimizi Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında hep beraber konuşacağız ve inanıyorum ki gereken adımlar atılacak.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Yirmi yıl oldu!

MEHMET MUŞ (Devamla) – AK PARTİ Grubu olarak biz, hukuku ve demokrasiyi sadece ülkemizin ekonomik standardını yükseltmek ve yabancı sermayeyi çekmek amacıyla değil, vatandaşlarımızın hayat standartlarını arttırmak, hak ve hürriyetlerini güçlendirmek, refahını ve mutluluğunu arttırmak için istiyoruz ama üzülerek görmekteyiz ki özellikle bazı muhalefet çevreleri tarafından hukuk reformu tartışmaları terör yandaşlarının salıverilmesine indirgenmek istenmektedir.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Bülent Arınç dâhil mi?

MEHMET MUŞ (Devamla) – Mesela, CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu terör hükümlüsü Demirtaş ve tutuklu Osman Kavala yargılamaları için "Göğüslerinde şeref madalyası olarak taşıyacaklar." ifadesini kullanmaktadır.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Bülent Arınç da dâhil mi?

ONURSAL ADIGÜZEL (İstanbul) – Bülent Arınç da dedi onu, Bülent Arınç.

MEHMET MUŞ (Devamla) - Hukuk reformundan terör destekçilerinin tahliye edilmesini anlamak, en hafif tabiriyle, aymazlıktan kaynaklanmaktadır. Sayın Kılıçdaroğlu'nun şeref madalyası taktığı Demirtaş, 7 Eylül 2015 tarihinde çukur eylemleri esnasında yaptığı bir açıklamada Türk Silahlı Kuvvetlerine karşı… (CHP sıralarından gürültüler)

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Sussanıza kardeşim ya, ayıptır ya! Ne bağırıyorsunuz? Biz böyle mi yaptık?

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Ayıp diye bir şey var ya!

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen ya, bu nedir! (AK PARTİ ve CHP sıralarından karşılıklı laf atmalar)

Sayın Muş bir dakika.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Sayın Başkan, konuşamıyorum ki zaten. Süreme ekleyin.

BAŞKAN - Arkadaşlar, anlamlı bir cümle duyamıyorum, gürültü bu, gürültü. Lütfen, Genel Kurulun huzurunu bozmayın. Bakın, bununla ilgili başka tedbirler almaya zorlamayın beni! Lütfen… Herkes bir birini itham ediyor, böyle bir şey yok. Kürsüdeki hatibe söz verdim, başka kimseye söz vermedim. Lütfen…

MEHMET MUŞ (Devamla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri… (AK PARTİ ve CHP sıralarından karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN – Karşılıklı konuşacak olanlar çıksınlar, kuliste konuşsunlar aralarında.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri… (AK PARTİ ve CHP sıralarından karşılıklı laf atmalar)

Başkanım, bu…

BAŞKAN – Sayın Muş, bir dakika, sakinleşsin… Ben sürenize ekleyeceğim sizin.

Sayın Grup Başkan Vekilleri, lütfen kendi gruplarınıza… Biliyorsunuz, bu, İç Tüzük'e aykırı, uyarma cezası gerektiren bir durum, Genel Kurulun faaliyetini engelliyor konuşanlar.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan, Genel Başkanımız…

ONURSAL ADIGÜZEL (İstanbul) – Onlara söyleyin, onlara söyleyin!

BAŞKAN - Kim olursa, hangi partiden olursa olsun… Söylediğim hepiniz için geçerli.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan, keşke Sayın Genel Başkanımız konuşurken de AK PARTİ'yi bir uyarsaydınız.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Biz böyle mi yaptık?

BAŞKAN – Ama böyle değildi ki, Sayın Genel Başkan konuşabildi. Kürsüde, konuşturmuyorsunuz. Lütfen…

Buyurun.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; mesela, CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu terör hükümlüsü Demirtaş ve tutuklu Osman Kavala yargılamaları için "Göğüslerinde şeref madalyası olarak taşıyacaklar." ifadesini kullanmaktadır. Hukuk reformundan terör destekçilerinin tahliye edilmesini anlamak, en hafif tabiriyle, aymazlıktan kaynaklanmaktadır.

Sayın Kılıçdaroğlu'nun şeref madalyası taktığı Demirtaş, 7 Eylül 2015 tarihinde, çukur eylemleri esnasında yaptığı bir açıklamada, Türk Silahlı Kuvvetlerine karşı PKK'dan yana olduğunu beyan ederek aynen şunları söylemiştir: "Halk karşısında bütün ordular çaresizdir; işte Tayyip Erdoğan'ın, sarayın ordusu ve polisi de yenildiler, yine yenilecekler." Bakınız, değerli milletvekilleri, çukur eylemlerinde halk yok, PKK var. Demirtaş bunu bile bile güvenlik güçlerimize karşı PKK'yı desteklediğini açıklamaktadır. Bu ordu ne Tayyip Erdoğan'ın ne sarayın ordusudur; bu ordu Türk milletinin ordusudur, bu polis Türk milletinin polisidir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Ve o çukurları kazanlarla ilgili de gereğini zaten kahraman Mehmetçik'imiz yapmıştır. Çocuk katili PKK'yı terör örgütü olarak görmediğini her fırsatta ilan eden Demirtaş'ın bu teröre sahip çıkan sözlerini görmezden gelip aklamaya çalışarak neyi amaçlamaktasınız?

Sayın Kılıçdaroğlu'nun şeref madalyası taktığı bir diğer kişi olan Osman Kavala, 4 Ağustos 2015 tarihinde, İMC Televizyonu'nda aynen şunları söylüyor: "Bazı durumlarda bir muhalefet hareketinin de silahlı muhalefet hareketinin de siyaseti belirlemede rolü vardır." Bakın "silahlı muhalefet" diyor. Her ne kadar bazıları PKK'yı İŞİD'le ve benzeri örgütlerle mukayese etseler de burada meşrulaştırma yapıyor. Şu anda PKK rasyonel siyaset yapma kapasitesine sahip bir örgüt, bunu da sözcüleri konuşmalarında ifade ediyorlar. Şimdi bakın, CHP Grubuna sesleniyorum: Bu methiyeler düzdüğünüz Kavala "silahlı muhalefet" diyor. Demokrasilerde silahlı muhalefet olur mu? Silah işin içine girince bunun adı muhalefet olmaz, terör olur. (CHP sıralarından gürültüler) Şimdi soruyorum: Sayın Kılıçdaroğlu, hangi akılla, hangi vicdanla, hangi anlayışla bu terör sevicilere şeref madalyası takıyorsunuz? Unutulmasın ki bu ülkede şeref madalyasını hak edenler terörle mücadelede canını siper eden aziz şehitlerimiz ve gazilerimizdir.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Esnaf aç, esnaf aç.

MEHMET MUŞ (Devamla) - Sayın Başkan, yine üzülerek ifade etmek isterim ki Türkiye tarihinde ilk kez bir muhalefet partisi Genel Başkanı bir başka ülkenin devlet başkanından "demokrasi çağrısı" adı altında Türkiye'nin iç işlerine müdahale etmesi talebinde bulunmuştur.

ONURSAL ADIGÜZEL (İstanbul) - Yalancısın!

MEHMET MUŞ (Devamla) - CHP'nin hem Genel Başkanı hem dış politika danışmanı, bu çağrıyla, seçilen Amerikan Başkanından Türkiye'nin iç işlerine müdahale etmesini istemiştir. Sandıktan, milletten umudunu kesen CHP…

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Daha önce seçim kararı alsanıza, seçim kararı alın hemen.

MEHMET MUŞ (Devamla) – …ABD seçimi öncesi Türkiye'de muhalefeti destekleyerek iktidarı düşüreceğini söyleyen zihniyete yeşil ışık yakmaktadır.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Yürek varsa alın seçim kararını, hemen.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Bu, CHP açısından bir utançtır. Nitekim CHP içerisinden sağduyulu bir ses de "Demokrasi için yabancılardan çağrı beklemek züldür." ifadesini kullanarak CHP yönetimine tepki koymuştur. İçinizden bir arkadaşınız söylüyor, o bile rahatsız olmuş.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Onu sizin için söyledi.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Amerika'dan Türkiye'nin iç işlerine müdahale etmesini isteyenlerin her fırsatta Kuvayımilliye ruhundan bahsetmesi ise büyük bir tezattır. Açıkça ifade edelim ki bu çağrı Kuvayımilliye'nin değil mandacı zihniyetin yansıması olur. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Esasen CHP, Atatürk'ün "Yurtta barış, cihanda barış." siyasetini bir yana bırakıp Türkiye kiminle dostsa ona düşman, kiminle düşmansa ona dost politikasına geçmiştir.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Dost kalmadı ki zaten.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Türkiye'nin hangi ülkeyle sorunu varsa o ülkenin tezlerini dile getiren bir anlayışla karşı karşıyayız.

Ermenistan işgaline karşı bizler Azerbaycanlı kardeşlerimize her türlü desteği vereceğimizi açıklarken CHP'nin dış politika danışmanı "Türkiye Azerbaycan'a Suriyeli cihatçıları gönderiyor." tezviratını yaparak Ermenistan'ın tezlerini dile getirmiştir. Dünya bu iftirayı Ermenistan'dan önce CHP'den duymuştur.

Yine, Türkiye'nin Libya'da silah ambargosunu deldiği yalanını Türkiye düşmanlarından önce CHP dile getirmiştir. "Türk Silahlı Kuvvetleri Suriye'de küçük çocuklara silah eğitimi veriyor." sözleriyle Türkiye'ye iftira atan da yine CHP olmuştur. Önce "Doğu Akdeniz'de Türkiye niye yok?" deyip, Türkiye Libya'yla anlaşma yapınca "Libya'da ne işimiz var?" deme çelişkisini gösteren yine CHP olmuştur. Keza geçtiğimiz günlerde…(CHP sıralarından gürültüler)

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Hâlâ söylüyoruz, Libya'da ne işimiz var?

MEHMET MUŞ (Devamla) – Bakın, değerli arkadaşlar, Sayın Genel Başkanınız Yunan medyasına manşet oluyor. Ne diyor Yunan medyası, onu dinleyin ya, boş verin diğerlerini. Geçtiğimiz günlerde, yardım malzemesi taşıyan bir kargo gemisine -Türk kargo gemisi, Türk bayrağı var- Yunan bir askerin komuta ettiği Alman fırkateyninin uluslararası hukuka aykırı şekilde yapmış olduğu baskını Sayın Kemal Kılıçdaroğlu meşru göstermeye çalışıyor. Beş saat zaman vermemişler… On saat de vermem arkadaş, izin vermeden o gemiye çıkamazsın! Çıkamazsın, uluslararası hukuk bunu söyler. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler) Cevap vermeyince çıkabilirsin diye bir şey yok. Kendi ülkemize karşı yapılan bu korsanlığa hangi akılla, hangi mantıkla sahip çıkıyorsunuz?

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Çok ayıp, çok ayıp!

Biz o gemiyi herkesten önce tanıdık; çok ayıp yaptığın, çok ayıp!

MEHMET MUŞ (Devamla) – Sizin Türkiye'yi suçlayan sözlerinizi Yunan basınının sevinçle verdiğini biliyor musunuz?

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Arkadaş, biz herkesten önce tanıdık. Çok ayıp!

MEHMET MUŞ (Devamla) – Bakın, Yunan basını, manşette ne diyor: Ben söylemiyorum, Yunanistan bu açıklamadan cesaret alıyor. "Türk muhalefeti Yunan komutanının Libya'ya giden gemide arama yapmasını haklı buldu."

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sizin âcizliğinizden cesaret alıyor, ne açıklaması, âcizliğinizden cesaret alıyor.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Bu üzücü bir şeydir. Ben, muhalefet adına üzülüyorum, ana muhalefet adına üzülüyorum. Ben ana muhalefet lideri olsam, benle alakalı Yunanistan'daki gazeteler bu manşeti atsa kendi grubumun yüzüne bakamam. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hâlinize üzülün, hâlinize.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Ne yazık ki böyle bir muhalefet anlayışı Türkiye'ye fayda sağlamaktan ziyade Türkiye'nin ayağına pranga olmaktadır.

Üzülerek görmekteyiz ki CHP âdeta Türkiye'nin başarılarından rahatsızlık duymaktadır. Mesela, Karadeniz'de Türkiye'nin en büyük doğal gaz rezervini bulduk. Bu keşfe millet olarak hep birlikte sevindik ama CHP Genel Başkanı, sanki bu ülkede hiç böyle bir gelişme olmamış gibi, en ufak bir yorum yapmadı, yapamadı.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Asgari ücret kaç lira?

MEHMET MUŞ (Devamla) – Arkadaşlar, Ekim 2023'te seçimi siz kazanırsanız gazı siz getireceksiniz, bundan gurur duyun. Biz gazı alıp gitmeyeceğiz, orada duruyor. Buna mukabil, bazı CHP'li yöneticiler ise doğal gaz bulmanın ne kadar zararlı olduğunu anlatmaya çalıştı. Neredeyse doğal gaz bulduğumuz için özür dilememiz gerektiğini söyleyecek noktaya geldiler. Tabii, biz bunu şu zihniyete bağlıyoruz, ne demişti CHP'li bir yönetici: "Siz dünyanın en doğru işini yapsanız da biz alkışlamayız." Böyle bir muhalefet anlayışını kamuoyunun takdirine bırakıyorum. (CHP sıralarından gürültüler)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Büyük Millet Meclisi, milletimizle her türlü sorunun konuşulduğu, tartışıldığı, çözüme kavuşturulduğu kutlu bir çatıdır.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Denk bütçeye gel!

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Bütçeden söz etsene birazcık!

MEHMET MUŞ (Devamla) – Siyaset gizli kapaklı pazarlıklarla yürütülen millete kapalı bir süreç değil, milletle birlikte yürütülen şeffaf bir süreçtir. Biz AK PARTİ olarak, Milliyetçi Hareket Partisiyle birlikte, 15 Temmuz sonrası oluşan millî birlik ve beraberlik ruhu çerçevesinde Cumhur İttifakı'nı oluşturduk. Ne yaptıysak, hangi adımı attıysak milletimizin gözü önünde, şeffaf bir şekilde yaptık. Milletimizden gizli saklı hiçbir şeyimiz olmadı ama bugün üzülerek öğreniyoruz ki karşımızda milletten gizli saklı iş çeviren, kapalı kapılar ardında gizli pazarlıklarla siyasi mühendislik çalışmaları yürütenler bulunmaktaymış. Bunu İbrahim Kaboğlu açıklıyor, benim sözlerim değil. İbrahim Bey'e sorun. (CHP sıralarından gürültüler) Bakın, 2018 seçimleri öncesi, kamuoyundan gizli olarak, İbrahim Kaboğlu'nun açıklamaları… İYİ PARTİ, HDP, CHP ve Saadet Partisinin "yeni anayasa çalışması" adı altında anayasa değişikliği ittifak çalışması yaptığını öğrenmiş bulunmaktayız.

ONURSAL ADIGÜZEL (İstanbul) – Berat Albayrak…

MEHMET MUŞ (Devamla) - CHP Milletvekili İbrahim Kaboğlu, 2018 yılının Ocak-Nisan ayları arasında, kamuoyundan gizli olarak, HDP'nin de dâhil olduğu bu çalışmaların yapıldığını açıkça ifade etmiştir. Bakın, demek ki bugün HDP'ye "terör örgütü" "PKK uzantısı" diyen Sayın Akşener, sırf, o gün, siyasi çıkar için "Kürt siyasi hareketinin siyasi temsilcisi" ifadesini kullanmış; tarihler aynı arkadaşlar.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Bütçeye gel, bütçeye. Esnaf soruyor, esnaf telefon açıyor.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Yine HDP'li Sırrı Süreyya Önder'in -bak bunların hiçbiri benim ifadem değil, HDP'li Sırrı Süreyya Önder'in ifadeleri- açıklamalarından öğreniyoruz. Sayın Meral Akşener'in "PKK uzantısı" dediği HDP'den, İYİ PARTİ yerel seçimler öncesi… Sırrı Süreyya Önder aynen şunu diyor: "'Şurada kiminle çalışalım? Nasıl çalışalım? Fikriniz ne?' diyerek bize aracılar gönderdiler." diyor. İYİ PARTİ'nin yaptığına -bakın, bunlar milletten gizli yapıldı- ben siyasi yolsuzluk diyorum. Alenen, açık, çıkıp Anayasa çalışması yapabilirsiniz ama millete söyleyin, saklı gizli yapmanın manası yok. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Bütçeyi anlat!

MEHMET MUŞ (Devamla) - İYİ PARTİ'ye oy veren seçmen HDP görüşmelerini bilmeden vermiştir. 2018 seçimlerinden önce bunları kamuoyuna açıklamadılar.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) - Kamu-özel işbirliği sözleşmelerini anlat, alenen bilelim.

MEHMET MUŞ (Devamla) - Kendisini milliyetçi olarak tanımlayan önemli sayıda bir seçmen, kırmızı çizgi olarak gördüğü HDP'yle görüşmelerin yapıldığını bilseydi belki de İYİ PARTİ'ye oy vermeyecekti. Bakın, nitekim, İYİ PARTİ'nin kurucularından 3 tane önemli isim var, Meral Akşener, Koray Aydın, Ümit Özdağ; Ümit Özdağ ayrıldı. (CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Arkadaşlar…

MEHMET MUŞ (Devamla) – İYİ PARTİ'nin kurucularından Ümit Özdağ'ın açıklamalarından öğreniyoruz. İYİ PARTİ HDP'yle yapılan pazarlıklar neticesinde Anayasa'nın ilk 3 maddesini değiştirmeye hatta -Ümit Özdağ'ın açıklamaları bunlar- üniter yapıyı bozacak bazı adımlarda iş birliği yapmaya bile "evet" demiş.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Fitnecilik dinimizde yasaktır Sayın Muş. Meclis fitnecilik yapmaz.

MEHMET MUŞ (Devamla) - Daha önceki bütçe görüşmelerinde İYİ PARTİ-HDP iş birliğini ifade ettiğimde bir uyarıda bulunmuştum. O zaman bize o sıralardan hakaret ettiler ama bu, suçüstü yakalanma psikolojisiymiş. Bakın, İzmir'de… Herhangi bir milletvekilini, bir arkadaşımızı kastetmiyorum, "İzmir" dediğim için oradaki milletvekilleri alınmasın, bu genel bir söylem İYİ PARTİ'nin politikalarına yönelik.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Paraları ne yaptınız, paraları?

MEHMET MUŞ (Devamla) – İzmir'de HDP İl Başkanının "Biz destekliyoruz." dediği Tunç Soyer'i Meral Akşener'in talimatıyla desteklemeyi içine sindirenler, elbette, bu, HDP'yle ortak anayasa işini içine sindirmiştir.

MAHİR POLAT (İzmir) – Tunç Soyer İzmir'in Büyükşehir Belediye Başkanı, kabul edeceksiniz!

MEHMET MUŞ (Devamla) – Sıra geliyor size.

MAHİR POLAT (İzmir) – Kabul edeceksiniz! Kabul edeceksiniz!

MEHMET MUŞ (Devamla) – Keza, bu gizli anayasa çalışmasından anlıyoruz ki CHP, kırmızı çizgi olarak gördüğü Atatürk milliyetçiliğinden vazgeçmiş ve HDP için ilkelerini bir yana bırakmıştır. Yani koskoca Cumhuriyet Halk Partisi, açıkça "Atatürk" soyadının ifade edilmesinden bile rahatsızlık duyan İstanbul İl Başkanının çizgisine gelmiştir. Değerli milletvekilleri, bizim bir görevimiz de Atatürk'ü CHP istismarından korumaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; muhalefet partilerinin Türkiye bütçesine, yönetimine ve izlenen politikalara ilişkin eleştirilerini dikkatle dinledik fakat bu eleştirileri dinlerken gördük ki muhalefette söylem ve eylem birliği bulunmamaktadır yani muhalefetin inandırıcılık sorunu vardır. "Londra'daki tefeciler" diyor, "580 milyon doları gidip alıp geldiler." (CHP sıralarından gürültüler)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Muş, buyurun.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Sayın Muş, 128 milyar doları Berat Bey'e sordun mu arkadaşım?

MEHMET MUŞ (Devamla) – Sayın Başkan, bunu niçin söylüyorum? 2019 seçimlerinde milletimiz büyükşehir belediye başkanlıklarını CHP'ye vermiştir. Aradan iki seneye yakın süre geçti. CHP'nin burada, şu kürsüde ortaya koyduğu "liyakat" "şeffaflık" "yolsuzlukla mücadele" gibi ilkelerin kendi yönettikleri belediyelerde esamesi okunmuyor.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Okunmasa anasını ağlatırsınız yahu!

MEHMET MUŞ (Devamla) – CHP hep şunu diyordu: "Otuz sene önceye gidiyorsunuz, elli sene önceye gidiyorsunuz." Bak, iki sene önceye gidiyorum çünkü ilk defa, bir alanda da olsa yönetime geldiniz.

HAŞİM TEOMAN SANCAR (Denizli) – "Ankara'yı parsel parsel sattınız." diyen kim, CHP mi?

MEHMET MUŞ (Devamla) – Mesela CHP'nin dilinden düşürmediği şu liyakat meselesine bir bakalım.

HAŞİM TEOMAN SANCAR (Denizli) – Evet, bak bakalım.

MEHMET MUŞ (Devamla) – CHP yönetimi İstanbul Belediye Başkanlığını devraldığı gibi, Sayın Kılıçdaroğlu'nun seçim öncesi "Namus ve şeref sözü veriyorum, hiçbir işçiyi işten çıkarmayacağız." sözünü unutarak 30 Haziran itibarıyla 11.706 kişiyi işten çıkarmıştır. Bunların içinde on-on beş yıllık çalışanlar vardır. (CHP sıralarından gürültüler)

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) - İşe gelmeden para alanlar var.

MEHMET MUŞ (Devamla) - Değerli milletvekilleri, şimdi, burada Sayın Kılıçdaroğlu olmadığı için vekillerine soruyorum, verdiğiniz bu namus ve şeref sözünü unuttunuz mu?

AHMET KAYA (Trabzon) – Bankamatikçiler onlar.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Ekmeğiyle niye oynadınız? Sizin verdiğiniz sözler sadece seçim gününe kadar mı geçerli? Seçim bitince verdiğiniz sözün süresi doluyor mu? Bu namus ve şeref sözü CHP sıralarında asılı bekliyor. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hortumları kestik hortumları!

MEHMET MUŞ (Devamla) - Yine, CHP İstanbul'a göreve geldikten hemen sonra İstanbul'un en başarılı kütüphane müdürünü mezarlıklar müdürlüğüne göndererek CHP'nin liyakattan ne anladığını göstermiştir. Bakınız, 11 bin kişiyi işten attılar. Aynı dönemde, 30 Haziran itibarıyla 18.102 kişiyi işe aldılar.

AHMET KAYA (Trabzon) – Bankamatik bunlar, çıkanlar bankamatik, bankamatik.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Madem ihtiyaç vardı bu insanları niye işten attınız? İhtiyaç vardı niye attınız? 18.102 kişi. Peki, CHP bunları nasıl aldı arkadaşlar? Liyakatla alacak ya. Bakın, elimde 16/9/2019 tarihli CHP'nin bir iç yazışması var.

AHMET KAYA (Trabzon) – Bankamatikler işten çıktı!

MEHMET MUŞ (Devamla) – İl Başkanlığı ilçelere gönderiyor, diyor ki "Büyükşehirde müracaat edenleri, onları büyükşehire gönderin ama…" Burada bir şey yok, doğru, gelirse adam ne yapacak büyükşehire yönlendirecek. "Ama referans olmak istediklerinizin…" diyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET MUŞ (Devamla) – Sayın Başkan, sürem…

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

MEHMET MUŞ (Devamla) – "Ancak referans olmak istediklerinizin altına referansınızı yapın, il sekreterliğine gönderin." diyor. İşte, bunların liyakat sertifikası budur arkadaşlar. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – AK PARTİ'ye üye olmayanları işe almıyorsunuz.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Moğultay'dan örnek verirdik. Adam Adalet Bakanı. "MHP'liler ile Refah Partilileri mi alacağım?" diyor. "Almam tabii örgütüme verdim kadroyu." Otuz sene, kırk sene geçti üzerinden ama CHP'de değişen hiçbir şey yok. Gelir gelmez aynı şey, değişmez. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

Sayın Başkan, bakın, bir örnek daha vereyim. Örnek çok fakat süre kısıtlı olduğu için… Bakın, bir örnek daha vereyim. Miss Turkey güzellik yarışmasına katılan -katılabilir itirazımız yok- CHP'li gençlik kolları üyesi, moda tasarım mezunu, hemen CHP'li belediyeye, büyükşehre, kariyer danışmanı olarak atanıyor insan kaynaklarında. Ya, bari mesleğine bakın, işletme mezunu olsun, insan kaynakları mezunu, öyle atayın. Ama yok, partiden olsun atayalım, liyakatten anladıkları. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler) CHP'nin, bak, il başkan yardımcıları…

BAŞKAN – Sayın Muş… Sayın Muş…

MEHMET MUŞ (Devamla) – Sürem bitti.

BAŞKAN – Tamam, bir şey demiyorum.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Bakın, Sayın Başkan, CHP'nin il başkan yardımcıları, bak, ilçe belediyeden dağıtılmış, bankamatik memuru, dağıtmışlar, maaşlarını alıyorlar. (CHP sıralarından gürültüler) Şimdi, bak, bunlar bankamatik memuru, hiçbir yalanlama gelmedi buna. Şimdi, her grup toplantısında… Bakın, Kemal Bey burada da söyledi, ben, söylediği sözlere inanmak istiyorum ama inanamıyorum. Söylediklerileyle eylemleri başka. (CHP sıralarından gürültüler) Sayın Genel Başkan her grup toplantısında yetim hakkından söz ediyor. Soruyorum: Yetim hakkı nerede? Kul hakkı nerede? Yetim hakkı hassasiyetiniz nerede burada? (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Adana Büyükşehir Belediye Başkanı ne demişti? "Ne demek? AK PARTİ'lileri mi alacağım? Almam tabii ki." dedi. Değişen bir kafa yok. Peki, Kemal Bey'den bununla alakalı tek söz duydunuz mu, şu anlattıklarımla alakalı tek bir tepki duydunuz mu? (CHP sıralarından gürültüler)

Yolsuzluk ve şeffaflık meselesine gelince: İstanbul Büyükşehir Belediyesinin ihalelerinde kayırmacılık ve usulsüzlük hat safhada. Ben bir belediye üzerinden gidiyorum, zamanımız yok. (CHP sıralarından gürültüler) Mesela, eşe dosta ihale yok.

AHMET KAYA (Trabzon) – Hâlâ İstanbul'u hazmedemediniz ya!

MEHMET MUŞ (Devamla) – Arkadaş, orayı…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Muş…

MEHMET MUŞ (Devamla) – Merkezî hükûmette misiniz? Yok.

BAŞKAN – Sayın Muş, bir dakika…

MEHMET MUŞ (Devamla) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Sayın Başkan, hem burada durmak zorunda kaldım hem de yani herkese üç dakika, beş dakika verdiniz. Sizden istirham ediyorum. (CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Tamam, dikkate alıyorum.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Sayın Muş, 128 milyar doları kime sattınız?

MEHMET MUŞ (Devamla) – Mesela, bakın, eşe dosta, eşe dosta…

BAŞKAN – Konuşamadığı için onları ekliyorum.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Sayın Başkan, mesela "Eşe dosta ihale yok." diye seçim vaadinde bulunup Halk TV'nin patronuna maske ihalesi vermiş pazarlık usulüyle.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Emeklilikte yaşa takılanları anlat!

MEHMET MUŞ (Devamla) – Ya, şimdi, hepsi de CHP'li belediye.

BAŞKAN – Maskenizi çıkarmayın Sayın Gürer, lütfen.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Hani, eşe dosta ihale yoktu, niye Halk TV'nin patronuna verdiniz? İstanbul, Kadıköy, Bolu, İzmir, ben size dört tane sayayım. Yine, başka bir CHP yandaşına 7 kat pahalıya maske verilmiş. (CHP sıralarından gürültüler) Bir örnek, bakın, ikisi de büyükşehrin kendi şirketleri, pazarlık usulüyle veriyor; birini 44 kuruşa alıyor, öbürünü 2,89'a alıyor. Yirmi gün var arasında, ikisi de kendi belediyeniz. Yani kayırmacılık had safhada.

AHMET KAYA (Trabzon) – İktidar sensin, yap gereğini o zaman.

MEHMET MUŞ (Devamla) – CHP'li Yalova Belediye Başkanı 20 milyon liralık zimmet ve yolsuzluk davasında yargıya hesap veriyor.

Bakın, yine Kemal Kılıçdaroğlu'nun Menemen'i çok seviyorum… (CHP sıralarından gürültüler)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Muş…

AHMET KAYA (Trabzon) – İftira atma, gereğini yap; iktidar sensin.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – İftira atmayacaksın Sayın Muş, iktidar sensin, gerekeni yap.

BAŞKAN – Tamam, sakin olun bir dakika.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Sayın Başkan, kendi sesimi duyamıyorum, biraz rahatlasınlar öyle söyleyeyim. Hazımsızlık olabiliyor.

BAŞKAN – Tamam, siz biraz bekleyin, bir sakinleşsin; ben sizin sürenizi tamamlayacağım.

AHMET KAYA (Trabzon) – Ya, iktidar siz değil misiniz kardeşim? Gereğini yapın.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Gereğini yap, gereğini!

BAŞKAN – Bir saniye…

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Beş dakika uzadı Sayın Başkan.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Sayın Başkanım, söylediklerim doğru değilse çıkıp konuşsunlar "Doğru değil." desinler. Bende, dosyamda var hepsi.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Bütçeyi anlat sen, 128 milyar doları kime sattığını anlat!

MEHMET MUŞ (Devamla) – Bağırma, oturun; yakalandınız, yakalandınız.

AHMET KAYA (Trabzon) – Elini tutan mı var? Git gereğini yap!

HAŞİM TEOMAN SANCAR (Denizli) – Yarım saattir İstanbul'u anlatıyorsun, burası Türkiye Büyük Millet Meclisi yahu!

MEHMET MUŞ (Devamla) – Sayın Başkan, bakın, CHP'li Yalova Belediyesi 20 milyon liralık zimmet ve yolsuzluk davasında yargıya hesap veriyor.

HAŞİM TEOMAN SANCAR (Denizli) – İstanbul, İstanbul; yeter artık yahu!

MEHMET MUŞ (Devamla) – Yine, bakın, Kılıçdaroğlu'nun aday gösterirken -ben buraya döneyim- "Menemen'i çok seviyorum, onun için Başkanımızı Menemen'e emanet ediyorum." dediği CHP'li Menemen Belediye Başkanı on sekiz ayda 50 milyon liralık yolsuzluk iddiasıyla tutuklandı. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

HAŞİM TEOMAN SANCAR (Denizli) – Ayıp yahu!

MEHMET MUŞ (Devamla) – Arkadaşlar, lütfen Sayın Genel Başkana söyleyin, bundan sonra bizim hiçbir ilçemizi sevmesin, hiçbir belediye başkanınızı ilçemize emanet etmesin; emanet ettiği 50 milyon götürüyor. (CHP sıralarından gürültüler)

Bakın, gazete manşeti: "Menemen'i yemişler." Arkadaşlar, Menemen'i yiyip bitirmişler. Bakın, Kemal Bey…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Mehmet Bey, biz Menemen Belediye Başkanını görevden aldık.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Sayın Muş, ben hepsini hesapladım, son bir süre veriyorum, tamamlayalım lütfen.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Sayın Başkan, bakın, en az beş dakika oradan kestiler.

BAŞKAN – Beş değil yedi oldu.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Mithat Bey'e beş dakika verdiniz. Sizden istirham ediyorum.

BAŞKAN – Şimdi yedinci dakikayı veriyorum, ben onları, kesmeleri dikkate aldım.

Tamamlayalım lütfen.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Sayın Muş, 128 milyar doları kime sattığını anlat, detaylı anlat. Hadi oraya gel, elli dakikadır seni bekliyoruz.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Sayın Başkan, bakın, ben sözüm kesildiği için burada bile meramımı izah ediyorum.

BAŞKAN – Tamam, siz konuşun, dikkate alıyorum.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Şimdi, bakın, arkadaşlar, Beylikdüzü Belediyesinde bir etkinlik yapılıyor kâğıt üzerinde, yazarçizerler davet edilmiş. Yani bakın, bir dönem hayalî ihracat vardı, hayalî ihracat; CHP buna benzer şekilde yolsuzluk literatürüne hayalî etkinlik yolsuzluğunu soktu, ilklerin partisi CHP. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler) CHP seçimden önce "derman belediyeciliği" diyordu, seçimden sonra bu iş vurgun belediyeciliğine döndü.

Bakın, Kemal Bey'in bir hayali vardı, dedi ki: "Ben -2019 seçimlerinden önce İstanbul Belediye Başkan adayıydı- aile sigortası yapacağım, ihtiyaç sahibi her aileye 600 lira vereceğim." Güzel, çok güzel bir proje. Şimdi İstanbul Belediyesi sizde, haydi, bu 600 lirayı verin. 2009'daki 600 lira bugünkü rakamlarla 1.818 lira.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Onu bile anlamamışsın.

MEHMET MUŞ (Devamla) - Haydi, siz 1.818 lira vermeyin, 1.500 lira verin. Belediye Başkanınıza göre de 475 bin ailenin ihtiyacı var, buyurun dağıtın, haydi dağıtın arkadaşlar. Niçin dağıtmıyorsunuz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Muş, lütfen…

MEHMET MUŞ (Devamla) – Sayın Başkanım, bakın, istirham ediyorum…

BAŞKAN – Haklısınız, tamam, yeterince uzattım…

MEHMET MUŞ (Devamla) - Siz bana beş dakika verin, ben bitirip gideyim.

BAŞKAN - Son bir dakika, ben hesaba kattım onları.

MEHMET MUŞ (Devamla) - Konuşturmuyorlar ki.

BAŞKAN – Lütfen tamamlayalım.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Sayın Başkan, bakın, sözün özü, bir belediyenin bütçesini doğru düzgün yönetemeyenler, paçalarından yolsuzluk ve kayırmacılık akan bir anlayış Türkiye'yi yönetemez. (CHP sıralarından gürültüler)

ONURSAL ADIGÜZEL (İstanbul) – Ankara'yı parsel parsel satanlar… Hadi oradan!

MEHMET MUŞ (Devamla) - Milletin size yetki verdiği belediyelerde ne yaptınız? CHP'li İstanbul Belediyesinde AK PARTİ'nin bitirdiği projeleri açmaktan, Ankara Büyükşehir Belediye Başkanıyla Belediyeyi borç batağına saplamak için borç aramaktan, CHP'li İzmir Belediye Başkanıyla "İzmir'e ayrı bayrak, ayrı para." gibi bölücü söylemlerde bulunup "Çav Bella" eşliğinde dans ederek hendekteki PKK sempatizanlarına selam göndermekten başka ne yaptınız? İki sene geçti, elinde şu musluktan başka açılan bir eser yok. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler) Bakın, çeşmeyi restore eden de biziz, musluğu taktılar sadece. Ha, bu arada musluğa bakın, musluk da çalışmıyor olabilir!

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET MUŞ (Devamla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kendisi gibi düşünmeyen sanatçılara hakaret eden, kendisine oy vermeyen öğretmenleri aşağılayan… (CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Arkadaşlar, siz sözünü kestikçe, konuşturmadıkça ben süre ekliyorum konuşsun diye. Lütfen… Böyle bir şey yok! Hayır! Gürültüyle konuşturmamak yok, hayır. (CHP sıralarından gürültüler)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Sen işine bak Sayın Başarır, işine! Lütfen… İşine bak! (CHP sıralarından gürültüler)

Arkadaşlar, konuşacak, konuşacak…

Buyurunuz Sayın Muş.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Kendisi gibi düşünmeyen sanatçılara hakaret eden, kendisine oy vermeyen öğretmenleri aşağılayan, iktidara gelirse bazı gazetelere el koyacağını söyleyen, AK PARTİ'ye oy vermenin haram olduğunu iddia eden, Türk ordusuna "satılmış" diyen bir anlayış bize demokrasi dersi veremez arkadaş! (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Sayın Başkan, güvenliğin olmadığı yerde ekonomik kalkınma olmaz, huzur ve refah olmaz, gelişme kaydedilmez. Bunun için terörle mücadele çok büyük önem arz ediyor. Hükûmetimizin son yıllarda terörle mücadele konusunda sergilediği kararlı tutum sayesinde bu yolda büyük başarılar elde edildi. Tabii, devletimiz, sadece teröristle değil, teröriste yardım yataklık eden, onlara siyasi sözcülük edenlerle de mücadele ediyor. Esasen teröre destek veren belediye başkanlarının görevden alınması da terörün finansmanını kurutmak, kaynaklarını yok etmek için atılmış önemli bir adımdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET MUŞ (Devamla) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Sayın Muş, selamlayalım lütfen.

İki dakika… Tamam.

Selamlayalım, tamamlayalım, bitirelim.

Son bir dakika veriyorum.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Esasen teröre destek veren belediye başkanlarının görevden alınması da terörün finansmanını kurutmak, kaynaklarını yok etmek için atılmış önemli bir adımdır. Belediye imkânlarını terör örgütüne sunan, dağa militan devşiren, terör örgütü yandaşlarını belediyede istihdam eden, "eş başkanlık" adı altında paralel belediye yönetimi kuran belediye başkanları, PKK'nın terör eylemlerinden sorumludur. (CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Arkadaşlar, ben duyamıyorum hatibi. Bunları sayacağız süreye, öyle mi! Asla böyle bir şey olamaz!

MEHMET MUŞ (Devamla) – Kayyum görevlendirmelerine karşı çıkanlar, ya terör örgütünün siyasi sözcüleri ya da onlarla iş birliği yapan siyasi partilerdir. (CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Duyulmuyor, sade bir gürültü, makine çalışması gibi bir ses…

MEHMET MUŞ (Devamla) – Bunlar, çocuğunu dağa kaçıranlara tepki gösteren Diyarbakır Annelerini linç etmeye çalışanlardır. Bunlar Diyarbakır'da görevden alınan terör yandaşı belediye başkanlarının yanına koşup orada evladı için haykıran annelere kör, sağır, dilsiz kalanlardır. Öyle ki, bu anneler, Türkiye düşmanı HDP ve…

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sensin Türkiye düşmanı, sen!

MEHMET MUŞ (Devamla) - …onun milletvekillerine dönerek "Sizin çocuğunuz özel okullarda, bizim çocuklarımız ya cezaevinde ya da toprağın altında." diyerek haykırmaktadır. Anneler terör baronlarına "Artık yeter!" demektedir. (HDP sıralarından gürültüler)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET MUŞ (Devamla) – Sayın Başkan, toparlıyorum. (CHP ve HDP sıralarından gürültüler)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Ağzından çamur akıyor, çamur!

BAŞKAN – Sayın Muş, tamamladım, lütfen.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Sayın Başkan… (CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Tamam, haklısınız ama kafi yani o kadar. Hayır, tamam.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Sayın Başkan, tamamlayacağım zaten. (CHP ve HDP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Anladım da yani o kadar olmaz ki lütfen.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Devletimizin iki eli bu teröre destek veren…

BAŞKAN - Sayın Muş, selamlayın lütfen.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Sayın Başkan, inanın en az on dakikamı bu gürültüden kestiler, en az on dakikamı.

BAŞKAN – Takip ediyorum ben, haksızlığa fırsat vermek istemedim ama lütfen, tamam.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Sayın Başkanım, toparlıyorum. Sayın Başkanım, konuşmamın başında birkaç dakika vermenizi istirham ediyorum dedim. (CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - On dakikayı geçti Sayın Muş, lütfen, tamam.

MEHMET MUŞ (Devamla) – On dakikamı kestiler.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Kürsüyü işgal mi ediyorsun? Kürsü işgali yapıyorsun, milletin kürsüsünü işgal edemezsin!

BAŞKAN - Mikrofonu açmıyorum.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Sayın Başkan, peki.

Arkadaşlar, burası sizinle alakalı değil, sizin de zorunuza gidebilir ama biliyorum. (CHP ve HDP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Lütfen Genel Kurulu selamlayalım, bitirelim Sayın Muş.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Toparlıyorum Sayın Başkan.

Ya arkadaşlar, PKK'ya iki kelam edeceğim, niye susturmaya çalışıyorsunuz, bırakın da söyleyeyim meramımı. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Ya ben anlamıyorum ki, hadi burası rahatsız oluyor, siz niye oluyorsunuz? (CHP sıralarından gürültüler)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) – Git ağzını yıka!

MEHMET MUŞ (Devamla) – Sayın Başkan, bakın, toparlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Muş, lütfen, selamlayalım Genel Kurulu, tamam.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Selamlıyorum, toparlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bakın, az önce bir şey söylendi, PKK tarafından HDP binasından dağa götürülen…

BAŞKAN – Sayın Muş, tamamlayalım lütfen.

MEHMET MUŞ (Devamla) – Toparlıyorum.

Tüm bunları görmezden gelip anne karnındaki çocukları katledenlere, canlı bombalara üzülenler ardından çocuk haklarından bahsedemez. Terörle arasına mesafe koymayanlar, şiddeti araç olarak kullananlar ve onlarla seçim kazanmak için iş birliği yapanları bu millet unutmayacaktır.

BAŞKAN – Sayın Muş…

MEHMET MUŞ (Devamla) – Devletimiz büyük, milletimiz azizdir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Büyük ve güçlü Türkiye, çıktığı bu yolda olumlu adımlar atarak ilerlemektedir.

BAŞKAN – Sayın Muş, süreniz doldu. Lütfen…

MEHMET MUŞ (Devamla) – Bu duygularla sözlerime son verirken Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bravo, bravo!

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Sayın Altay…

ENGİN ALTAY (İstanbul) – "Bittikten sonra." diyeceksiniz herhâlde.

BAŞKAN – Bir dakika Sayın Altay, bir saniye… AK PARTİ Grubu konuşmaları tamamlandıktan sonra söz vereceğim sataşmalara.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Tamamlanmaz ki bu gidişle.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Geniş bir söz talep ediyorum.

BAŞKAN – Öyle yapmıştık, öyle yapacağız.

Sayın Oluç, aynı şekilde.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sayın Başkanım, biz bütçeyle ilgili bir şey duymadık.

BAŞKAN – Kim konuştu bütçeyle ilgili Sayın Aydoğan, ben diğerlerinde de duymadım daha önceden.

ERHAN USTA (Samsun) – Nasıl söyleyebilirsiniz bunu Sayın Başkan, adaletiniz bu mu sizin?

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, şimdi Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına ikinci konuşmacı Genel Başkan Vekili ve İstanbul Milletvekili Sayın Numan Kurtulmuş.

Buyurun Sayın Kurtulmuş. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz otuz dakikadır.

AK PARTİ GRUBU ADINA NUMAN KURTULMUŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; “Bismillah, her hayrın başıdır.” diyerek sözlerime başlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

2021 yılı bütçemizin hayırlı ve uğurlu olmasını, bu bütçe müzakerelerinde ortaya konulan fikirlerin önümüzdeki yıl da yapılacak faaliyetlerde ışık tutmasını temenni ediyorum.

Bilindiği gibi bütçelerin iki tane yönü vardır. Bir tanesi, o bütçenin milletin imkânlarıyla kaynaklarının nereye kullanıldığı, ne şekilde kullanıldığı, nasıl harcandığıyla ilgili tartışmalardır; bütçelerin ikinci alanıysa, bu bütçe görüşmeleri vesilesiyle siyasi tartışmalara ama böyle bağırarak değil, akılla, izanla siyasi tartışmalara zemin hazırlamasıdır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bu vesileyle ben bu bütçenin de önümüzdeki yıl ve önümüzdeki dönemlere ilişkin siyasi tartışmalarımıza hayırlı bir zemin hazırlamasını temenni ediyorum. Hepimiz -daha önceki konuşmacılar da ifade etti- insanlık tarihinin en önemli geçiş noktalarından birini yaşıyoruz. 2020’yi sadece bizler değil, torunlarımız ve sonraki nesiller de dünyanın en büyük değişimlere gebe olduğu bir dönemin başlangıcı olarak hatırlayacak. Pandemi dolayısıyla ortaya çıkan bu değişiklik süreci içerisinde toplumsal hayatın her alanında çok köklü değişikliklere şahit olduk, şahit olmaya devam edeceğiz. Eğitimden sağlık hizmetlerine, çalışma şartlarından üretim ve tedarik yöntemlerine kadar birçok şey değişecek. Bundan da daha köklü olarak özellikle küresel ölçekte yeni bir finansal ve küresel siyasal mimarinin tohumlarının da bu yıldan itibaren atılmaya başlayacağını açıklıkla söyleyebiliriz.

Dolayısıyla, bizim gibi büyük ülkelerin, iddiası olan ülkelerin meclislerine düşen, önümüzdeki yıllara ilişkin genel millî hedefler üzerinde odaklanmak ve bunları tartışmaktır. İçinde bulunduğumuz coğrafya yine daha evvel hatırlatıldı, Doğu Akdeniz, Balkanlar, Kafkaslar. Bu coğrafya, Anadolu, Mezopotamya coğrafyası tarih boyunca en büyük değişimlerin, dönüşümlerin olduğu coğrafyadır. Burada bulunmanın çok büyük bedelleri olduğunu milletçe ödemiş olan bir ülkeyiz. Bu bölgede yeni güç denklemlerinin kurulduğu bir dönemde Türkiye bu güç denklemlerinin kurulmasında hayati rol oynayacak ülkelerden biridir. Onun için bizim gibi ülkelerde, Türkiye’nin bütçesini konuşurken sadece bazı parasal büyüklüklerini değil, Türkiye’nin önündeki hedefleri de konuşmamız gerekiyor. Ben bu çerçevede hepimizin -siyasi fikirlerimiz farklı olabilir, bakış açılarımız farklı olabilir- ama hepimizin ortak hedefimizin yeniden güçlü büyük Türkiye’yi kurmak olduğunun altını çizmek istiyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Bundan sonra, konuşmamın geri kalan kısmına gireceğim ancak müsaade ederseniz -keşke kendisi de burada olsaydı- sataşmak maksadıyla söylemiyorum ama bazı konuların açıklığa kavuşması bakımından birkaç tane temel hususun burada altını çizmek isterim. Sayın Genel Başkanın konuşmasında birkaç tane -teferruatı arkadaşlar konuştular, konuşacaklar- bunlardan bir tanesi hakikaten rencide eden bir şey "kurşun asker" tanımlamasıdır. Ben, hiçbir Cumhuriyet Halk Partili arkadaşımı kurşun asker olarak itham etmem. AK PARTİ Grubundaki hiçbir arkadaşımız da kurşun asker değildir; akıl sahibi, insaf sahibi, vicdan sahibi, izan sahibi vatansever insanlardır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AHMET KAYA (Trabzon) – Kendileri dedi "kurşun askeriz" diye.

NUMAN KURTULMUŞ (Devamla) – Ben duyduğumu… Sizden rivayetle konuşmuyorum.

Bir başka önemli konu, altını çizerek ifade edeceğim konu, devletin yapısı üzerinde, AK PARTİ Grubuna dönerek "Devletin yapısı üzerinde şüpheleriniz…." Tam cümlesini söyleyeyim: "…sorunlarınız vardır." cümlesidir. AK PARTİ'nin devletin yapısıyla ilgili hiçbir sorunu yoktur. AK PARTİ, Türkiye Cumhuriyet devletini yöneten siyasi kadronun merkezindedir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Üçüncüsü: "Demokrasiyi ilk seçimde getireceğiz." Aynen cümlesini söylüyorum. Demokrasi, Osmanlı'nın son döneminde, o günün şartları içeresinde hatta tek parti döneminde, o günün şartları içerisinde gelmiştir ama 1950 seçimlerinden sonra demokrasi bu ülkeye gelmiş ve bedeli ödenmiş en hakiki demokrasidir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) 1950 seçimlerinde halkın helal oylarıyla seçilen Başbakanın idam sehpalarına götürülmesine rağmen şehit Başbakanın arkasından ağlayan bu millet demokrasiye sonuna kadar sahip çıkmıştır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) 12 Eylülde binlerce vatan evladı "Bir sağdan, bir soldan." diyerek ortadan kaldırılırken 12 Eylül yönetimine rağmen bu millet demokrasisine sahip çıkmıştır. 28 Şubatta seçilmiş Hükûmet Alicengiz oyunlarıyla indirilip tanklarla, paletlerle demokrasiye ayar verilirken bu millet demokrasiye her yerde de bu Mecliste de sahip çıkmıştır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Ayrıca, bu millet demokrasiye bu çatı altında 15 Temmuz gecesi her birinizin katkısıyla sahip çıkmış, az ileride Kızılay Meydanı'nda sahip çıkmış, Genelkurmay Meydanı'nda sahip çıkmış, kanlarıyla bedelini ödemiş, dünyanın en kutsal demokrasisidir. Demokrasi bu millete gelmiş, demokrasiyi millet içselleştirmiştir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Bir başka önemli konu…

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Beş sene geriye sarar mısınız?

NUMAN KURTULMUŞ (Devamla) – Değerli kardeşlerim, söyleyeceğiniz varsa söylersiniz, Grup Başkan Vekiliniz orada. Bunlara itiraz etmeyeceğinizi zannediyorum.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – 2015 yılında bunları söylemiyordunuz!

NUMAN KURTULMUŞ (Devamla) – Şimdi, aynen şu cümleyi de okuyayım, diyor ki: "Türk ticaret gemisi durdurulduğu zaman -Sayın Kılıçdaroğlu- gerçeği AB makamlarının açıklamasından sonra öğrendik."

Arkadaşlar, biz gerçeği AB'nin, ABD'nin makamlarının açıklamasından değil, Türkiye Cumhuriyeti devletinin makamlarının açıklamasından öğreniyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Son olarak, erken seçim… Her muhalefet partisi erken seçim ister. Demokraside bu da önemli bir şeydir ancak Türkiye'de erken seçimin rasyonel şartları ve siyasi şartları yoktur. AK PARTİ ve Milliyetçi Hareket Partisinin oluşturduğu Cumhur İttifakı millî konularda kararlılıkla yoluna devam etmektedir. İnşallah 2023'te yapılacak seçimlerde de Recep Tayyip Erdoğan bu milletin helal oylarıyla yeniden Cumhurbaşkanı seçilecek. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bugün yalnız ümitli bir şey duydum Sayın Kılıçdaroğlu'ndan, 2023 seçimlerine aday olabileceği sinyalini verdi. Eğer Sayın Kılıçdaroğlu 2023 seçimlerinde aday olur ya da Cumhuriyet Halk Partisinden bir arkadaş aday olursa dostlarıyla birlikte

de iktidar olursa ağzımızı açıp bir şey söylersek namerdiz. Biz demokrasiye sonuna kadar saygılıyız, demokrasinin de en iyi şekilde işlemesinden yanayız. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Ancak Türkiye demokrasisinde seçilmişlere saygı duymak da demokrasiye inanmak kadar zaruri bir şeydir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Kayyumlar niye var, kayyumlar?

NUMAN KURTULMUŞ (Devamla) – Değerli kardeşlerim, bu açıklamaları yapmak zaruretindeydim.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Kayyumlar ortada, kayyumlara bak.

NUMAN KURTULMUŞ (Devamla) – Şimdi, gelelim konumuza: Corona salgını dolayısıyla çok zor bir dönemden geçiyoruz. Dünyada 2020 yılında 4 trilyon dolarlık ciddi bir harcama yapıldı. Ayrıca, hükûmetlerin birtakım destekleri, ekonomik kaybı 4 trilyon dolar... Hükûmet destekleriyle birlikte bu rakam 15 trilyon dolara çıktı. Eğer 2021 yılında bu devam ederse dünya ekonomisinin 5,6 trilyon dolar daha bir şekilde maalesef daralacağı görülüyor. Türkiye olarak şüphesiz bundan biz de payımıza düşeni aldık. Türkiye, bu ortamda üzerine düşenleri yaparak, sağlık sistemimiz en güçlü şekilde çalışarak -bunu tartışmak bile istemem- hem sağlık personelimizin gücü hem sağlık sistemimizin gücü hem de vaktinde aldığımız tedbirlerle sağlıkta başarıdan başarıya koştuk. Dünya Sağlık Örgütünün ve dünyadaki bazı sağlık dergilerinin çoğunda Türkiye'yi öven makalelere hepimiz şahit olduk.

Ayrıca, ekonomide tezgâhı dağıttırmamak için üzerimize düşen her türlü sorumluluğu yerine getirdik. Vakit kalmadığı için detayına girmek istemiyorum ama şunu ifade etmek isterim ki tedarik zincirini kırdırmamak bu süreçteki en önemli başarılarımızdan biriydi.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – "Harun gibi gelip Karun gibi gitmeyi" duysak ya sizden. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

HALİL ETYEMEZ (Konya) – Ya, bir sus ya! Yeter artık ya! Ayıp ya!

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Arkadaşlar, siz de söylediniz ama ya!

NUMAN KURTULMUŞ (Devamla) – Bir dakika dur, onun da dersini vereyim. Ben "Harun gibi gelip Karun gibi gitmeyeceğim." sözünü 2008 yılındaki Saadet Partisi Genel Kurulunda Genel Başkan olarak seçildiğim zaman şey yaptım.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Kimin için söyledin?

NUMAN KURTULMUŞ (Devamla) – Hayatım… Ben söyledim.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Kimin için söyledin?

NUMAN KURTULMUŞ (Devamla) – Kendime söz verdim ve bugüne kadar da Harun olarak yoluma devam ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Kimin için söyledin?

NUMAN KURTULMUŞ (Devamla) – Hâlâ babamın seksen yıllık apartmanında oturuyorum.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Türkiye dinliyor. Sizin şahsınıza yönelik değildi o.

NUMAN KURTULMUŞ (Devamla) – Bütün Türkiye…

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Türkiye dinliyor.

NUMAN KURTULMUŞ (Devamla) – O zaman ben kendi söylediğimle yükümlüyüm. (CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen.

NUMAN KURTULMUŞ (Devamla) – Teşekkür ederim. Yanlış bir şey mi söylemişim? Doğru bir şey söyledim.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Yok, çok doğru bir şey söylediniz. O söylediğinizden dolayı kutlarım sizi.

NUMAN KURTULMUŞ (Devamla) – Bunu hayatımla da sürdürmeye devam ediyorum, ölene kadar da sürdüreceğim, çocuklarıma da en büyük mirasım bu olacaktır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Şahsınızla ilgili değildi o, kaynağına gelin, kaynağına.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Tebrik ediyorum.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Siz devam edin Başkanım.

NUMAN KURTULMUŞ (Devamla) – Değerli kardeşlerim, 2020 yılını üçüncü çeyrekte yakaladığımız büyük gelişmeyle birlikte inşallah pozitif bir büyümeyle -küçük de olsa- atlatacağız. 2021'in birinci dönemi ve 2022'nin ikinci döneminde dünya ekonomisiyle birlikte Türkiye ekonomisinde de çok önemli gelişmeler, pozitif gelişmeler olacaktır.

Bütçelerde açık olduğunu biliyoruz. Yüzde 4,5 civarında bir bütçe açığımız var. Bu, Maastricht Kriterleri yüzde 3, onun biraz üstündedir ama diğer ülkelerle kıyaslandığında fevkalade önemli bir durumdayız. Ayrıca G-20; bütün gelişmiş ülkelerdeki bütçe açıkları bakımından da Türkiye, makul bir seviyede bu bütçesini sürdürüyor.

Değerli kardeşlerim, Dünya Bankası tahminlerine göre de, gelişmekte olan ülke ekonomileri toplam gayrisafi yurt içi hasılasının altmış yıl aradan sonra ilk defa bu kadar büyük bir daralma yaşadığı dönemi görüyoruz. Evet, bu süreçte tezgâhı dağıttırmadık. Vatandaşlarımıza ekonomik olarak da destek çıkmak için Türkiye Cumhuriyeti'nin hazinesinden 600 milyar lira çıkmıştır. Bu anlamda Türkiye, 2021 yılının ortalarından itibaren gerçekten güçlü bir şekilde kalkınmaya devam edecek, fiyat istikrarını ve finansal istikrarı sağlayarak reel ekonomiyi, reel sektörü canlı tutmaya devam edecektir. Yani her zaman vurguladığımız gibi, tezgâhı dağıttırmayacağız.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, bütün bu Covid salgını sürecinde ayrıca Türkiye'deki yatırım sevdamızdan da vazgeçmedik. Onlarca hastane, onlarca elektrik santrali, milyarlarca dolarlık savunma sanayisi yatırımı, sayısız köprüler, binlerce kilometrelik yol, milletimizin hizmetine bu süre içerisinde açılmıştır.

SERVET ÜNSAL (Ankara) – Parası yandaşlara mı?

NUMAN KURTULMUŞ (Devamla) – Bu anlamda Türkiye'deki yatırımları, kamu yatırımlarını da sürdürmeye devam edeceğiz. Önümüzdeki dönemde her zamankinden daha çok dayanışmacı, her zamankinden daha çok rasyonel adımlar atmak mecburiyetindeyiz. Bu çerçevede özellikle ekonomide güveni artıracak tedbirlerin alınması, ekonomi yönetimimizin önemli kaldıraçlarından birisi olacaktır. Yatırımcılarımızın sıkıntılarının farkındayız, vatandaşlarımızın sıkıntılarının ve güçlüklerinin farkındayız. Bunların üstesinden gelebilmek için bu rasyonel politikalarımızı inşallah uygulamaya koyacağız.

Değerli milletvekilleri, Türkiye'de özellikle AK PARTİ iktidarlarının on sekiz yıllık geçmişine baktığımız zaman, Türkiye ne zaman bir sıkıntıyla karşı karşıya kaldığında büyük reformlar uygulamaya konulmuş ve böylece Türkiye'nin sıkıntıları aşılmıştır. 2021 yılı da ülkemiz için hem iktisadi hem de siyasi ve hukuki anlamda reformlar yılı olacaktır. Sadece geçmişi şöyle bir hatırlatmak isterim: 2002 yılının ekonomik ve siyasi krizlerinden AK PARTİ reformlarla çıkmıştır. 2007'de darbe hazırlıkları içerisinde olanların, parti kapatma davasıyla başlattıkları süreçten de millete yaslanarak ve reform süreçlerini gerçekleştirerek AK PARTİ çıkmasını becermiştir. 2008 ve 2009 finansal krizlerinde de çeşitli dönemlerde ortaya konulan kur ve finansal ataklarla oluşturulmaya çalışılan kriz senaryolarından da ve en sonuncusu 15 Temmuz darbe girişiminden de hep üstesinden gelinmiş, buradan, milletin desteği, AK PARTİ hükûmetinin reform iradesiyle bu ülke çıkmayı başarmıştır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Şimdi, önümüzdeki yıl, 2021 yılı, AK PARTİ'nin bu reformcu yönünün bir kere daha müşahede edileceği yıl olacaktır. AK PARTİ'nin reform niyeti sağlam, kalıcı, güçlü ve ciddidir. Bundan hiç kimsenin şüphesi olmasın. İki Değerli Bakanımız Hazine ve Maliye Bakanımız ve Adalet Bakanımız, ilgili bütün paydaşlarla önümüzdeki döneme ilişkin reform süreçlerini detaylı bir şekilde istişare ediyor. Bunlar inşallah olgunlaştırıldıktan sonra buraya, siyaset kurumuna gelecek ve siyaset kurumu son şeklini vererek Türkiye yeni reformlarıyla tanışacaktır. Ben sadece burada bu reformların ana çerçevesini, genel çerçevesini sizlerle paylaşmak isterim.

Bunları da müsaadenizle madde madde saymak istiyorum:

1) Rekabete dayalı sosyal politika eksenli pazar ekonomisinin kuralları, bu reform sürecinde esas alınacaktır.

2) Rekabetçi piyasaları olumsuz etkileyen bütün şartların en açık bir şekilde konuşulduğu, STK'lerle, iş dünyasıyla, yabancı-yerli yatırımcılarla ve diğer bütün ilgili paydaşlarla yapılan istişareler neticesinde ortak tecrübeyle bu reform sürecine karar vereceğiz.

3) Reformlarla şeffaflığı, öngörülebirliği ve hesap verilebilirliği daha fazla güçlendireceğiz.

4) Ekonomi alanındaki yapısal dönüşümün ve reform çalışmalarımızın temel önceliği ise millî üretim odaklı bir kalkınma stratejisidir. Üretim odaklı reformlarla büyümeyi artıracak, ithalata bağımlılığı azaltıp cari açığı düşürecek tedbirleri bu sürecin içerisinde en etkin şekilde uygulayacağız.

5) Salgın, dünyanın birçok ekonomisinde çalışma hayatının pratiklerini, üretim tekniklerini ve süreçlerini, tüketici davranışlarını ve hatta bizatihi iktisadi zihniyeti dahi değiştiriyor. Bu süreçlerin doğal bir sonucu olarak teknolojik, sosyal ve iktisadi değişim ve dönüşüm süreçleri, ülkemizin de gündeminde en belirgin yerini alacaktır. Biz, bu alanlarda değişim ve dönüşümü, bu dönemin en önemli sinerji kaynaklarından biri olarak kabul edeceğiz.

6) Reformlarımızda eş zamanlı hareket etmek, temel çerçevemiz olacaktır yani Türkiye'de hem AK PARTİ'nin on sekiz yıllık pratiği hem yetmiş yıllık çok partili siyasi hayat bize gösterdi ki ekonomik, siyasi ve hukuki reformlar eş zamanlı olarak yürütülürse başarılı oluyor.

Bu çerçevede, AK PARTİ, bu 6 temel ilkeyle çerçevesini oluşturduğu yeni reform sürecinde inşallah yoluna devam edecektir.

Sözlerimin başında bir şey söyledim, büyük milletlerin büyük hedefleri olmak zorundadır. Büyük milletlerin çok büyük sınamalarla karşı karşıya kaldığı, tarih boyunca da çok kere görülmüş bir gerçektir. Evet, bölgemiz değişiyor, dünya değişiyor; böyle bir değişim, her tarafı, her şeyi etkiliyor ve Türkiye de bu değişim sürecinin içerisinde. Allah'ın izniyle, milletin iradesiyle çok güzel bir momentum yakalamıştır ve bu momentumu yakalayarak güçlü ve büyük Türkiye hedefine doğru yürümeye devam edecektir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Dünyanın tarihî bir yeniden yapılanma sürecine girdiği bu ortamda, ülkemizin sahip olduğu bütün imkân ve fırsatları en iyi şekilde değerlendireceğiz. 2021 bütçesi, bu anlamda, yeniden, güçlü ve büyük Türkiye ideali etrafında ülkemizin imkân ve fırsatlarının en iyi değerlendirilmeye çalışıldığı bir bütçe olmuştur. Yaşadığımız bu yeni dönem, bizim açımızdansa Türkiye'nin önlenemeyen yükselişi olarak adlandırabileceğimiz yeni bir dönemin başlangıcıdır. Bunun için, Türkiye'nin bu güçlü yükselişinden rahatsız olan bazı çevreler olur mu, olur; bazı siyasetler olur mu, olur; bazı ülkeler olur mu, olur; vardır ve olmaya da devam edecektir. Ancak Türkiye, bütün bu çetrefilli ve netameli konularla uğraşmakta hiçbir şekilde geri adım atmadan, bu sorunlarda millî menfaatlerimizi önceleyerek hiçbir şekilde vazgeçmeden, milletimizin ve Hükûmetimizin kararlı duruşuyla, basiretli politikalarla sorunları aşmaktadır ve aşmaya devam edecektir Allah'ın izniyle. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Şimdi, Türkiye'nin önlenemeyen yükselişi nedir derseniz birkaç tane örnek vermeme müsaade edin. Türkiye, millî sanayimizde, özellikle millî savunma sanayimizde yatırımlarının katlanarak arttığı bir döneme girmiştir. Benden evvel değerli arkadaşlarımız bunları açık açık söylediler. Tek tek saymıyorum ama herhâlde her bir milletvekili arkadaşımızın göğsünü kabartan bir sonuçla karşı karşıya olduğumuz çok açıktır. Türkiye'de millî savunma sanayisinde yerlilik oranı yaklaşık yüzde 70'ler seviyesine gelmiştir, Allah'a çok şükür. Bunu daha ileriye götüreceğiz ve inşallah Türkiye bundan çok daha güçlü bir noktaya gelecek.

Burada parantez açarak şunu da çok açıkça ifade etmeme müsaade edin: S-400 tartışması yapıyoruz değil mi -tartışmaya girmeyeceğim- F-35 tartışması yapıyoruz değil mi? O tartışmaların şöyle bir de perde arkasına giderek "Niye bu tartışmalar yapılıyor?" diye onu şöyle bir irdelesek iyi olmaz mı? Biliyorlar ki Türkiye bu istikamette yoluna devam ederse yakın bir zamanda kendi hava savunma sistemini kuracak, Türkiye yakın bir zamanda kendi millî muharip uçağını yapacak. Türkiye'nin önlenemeyen yükselişi budur.

Doğu Akdeniz konuşuldu. Doğu Akdeniz'de arama faaliyetlerimize devam edeceğiz, kim ne derse desin. Hatırlayın -o fotoğrafı ben hiç unutmuyorum, o fotoğrafı hatta evlerimize de asalım- Oruç Reis Gemisi gidiyor, etrafında Türk fırkateynleri, üstünde Türk helikopterleri, onların üstünde de Türk uçakları uçuyor. Biz orada NAVTEX ilan edip Oruç Reis'i arama faaliyetlerine göndermeden az evvel de Avrupa Birliği başta olmak üzere birçok mihraklardan "Sakın ha, buralarda arama yapmayın, ilişkilerimiz bozulur." diye uyarılar geliyor mu? Geliyordu. Kim takar onların uyarılarını! (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Türkiye, millî hedefleri istikametinde yürüyüşüne Allah'ın izniyle devam ediyor. Türkiye, Karadeniz'de de petrol arayacak, doğal gaz arayacak. Türkiye, Akdeniz'de de petrol ve doğal gaz arayacak ve inşallah bunlardan olumlu sonuç alacağız.

Kıbrıs ve Libya politikalarımızda da tavizsiz ve kararlı bir şekilde yürümeye devam ediyoruz. Az evvel yine ifade edildi -Sevilla haritası üzerinde çok çalıştık, ezberledik o haritayı- Sevilla haritası Avrupa Birliğinin her ne kadar resmî görüşü olarak kabul edilmese de Türkiye'ye mavi vatanda Sevr'i dayatan, Türkiye'nin neredeyse -Cumhurbaşkanımızın tabiriyle- "kendi kara sularında balık bile avlamasına müsaade etmeyecek" büyük bir dayatma haritasıydı. Meşru Libya Hükûmetiyle anlaşma yaparak bu haritanın ortaya koyduğu kısıtlamaları kırdık ve Türkiye, Doğu Akdeniz'de münhasır ekonomik bölge ilan ederek yoluna devam ediyor.

Değerli kardeşlerim, biz Birleşmiş Milletlerin meşru kıldığı hükûmetle ilişkilerimizi sürdürürken bazılarının da Hafter yönetimine destek verdiğini ne yazık ki acı bir şekilde müşahede ettik, bundan da büyük bir üzüntü duyduk.

Değerli kardeşlerim, Kıbrıs politikamızdan da asla taviz vermeyeceğiz. Kıbrıs'ta kapalı Maraş'ın açılması öncesinde de aynı şey oldu. Yunanlar arkalarına aldıkları Fransa'nın da desteğiyle, bazı ülkelerden birtakım sözcülerin sözleriyle "Sakın ha, Maraş'ı açmayın." dediler ama Maraş'ın açıldığı gün Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan, Kuzey Kıbrıs Cumhurbaşkanımız Sayın Ersin Tatar, Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli, bakanlarımız ve bizler, hep beraber önce Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'mizin kuruluş yıl dönümünü kutladık, arkasından Maraş'a giderek onu da Türklerin ziyaretine açtık. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Yağmurlu bir gündü, herhâlde unutamayacağımız büyük bir sağanak altında çok keyifli bir günü hep beraber idrak ettik.

Değerli kardeşlerim, gelelim Türkiye'nin bir başka önlenemeyen yükselişine, ha, eski Türkiye olsaydı bunlarla ilgili herhangi bir söz söylendiği zaman, "Sakın ha burnunuzu çıkarmayın." dendiği zaman, bırakın burnumuzu hiçbir şekilde kendimizi de oraya çıkarmazdık. "Durun şu köşede sıranızı bekleyin." dendiği zaman tek ayak üstünde sırada bekletilirdik, şimdi o devirler geride kaldı. Türkiye bu istikamette yürüyüşüne devam ediyor.

Değerli kardeşlerim, Karabağ'da, oradaki büyük zaferi de anmadan geçmemiz asla mümkün değildir. Öncelikle, Azerbaycanlı kardeşlerimizi bu tarihî zaferi dolayısıyla bir kere daha tebrik ediyoruz. Hükûmetimiz, milletimiz, Türkiye Büyük Millet Meclisimiz, milletimizin bütün fertleri Karabağ'daki bu muhteşem zafer dolayısıyla Azerbaycanlı kardeşlerini yürekten tebrik ediyor. Karabağ meselesinde de uluslararası camiayı hem Azerbaycan'ın hem Türkiye'nin aleyhine kışkırtmak isteyenlere karşı yolumuzdan hiç dönmedik. Sayın İlham Aliyev'in Başkanlığında Azerbaycan, çok etkin bir mücadeleyle bir buçuk ayda, yirmi dokuz yıllık rüyayı gerçekleştirdi ve Karabağ, Azerbaycan'ın toprakları oldu. Karabağ, Azerbaycan'dır ve kıyamete kadar da Azerbaycan olarak kalacaktır! (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli kardeşlerim, Türkiye'nin önlenemeyen yükselişinin bir başka göstergesi ise Ayasofya Cami-i Kebir'inin ibadete açılmasıdır. Arşivlerimizde duruyor, Avrupa'dan kimler neler demiş, Amerika'dan kimler neler demiş, içeriden ve dışarıdan kimler ne demiş, hepsi arşivlerimizde duruyor. "Sakın ha açmayın, sakın ha burayı bir şekilde cami yapmayın." sözlerine rağmen Türkiye Cumhuriyeti devleti kararlılıkla yolunda yürüdü. Yüksek yargının kararı ardından Cumhurbaşkanımız Tayyip Erdoğan, hükûmet kararnamesiyle, Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle Ayasofya Camisi'ni asli hürriyetine dönüştürdü ve cami olarak açılışını hep beraber gerçekleştirdik. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Danıştay kararı ne oldu?

NUMAN KURTULMUŞ (Devamla) – Eğer vaktim olsa Türkiye'nin önlenemeyen yükselişine sekiz-on tane daha örnek veririm, isterseniz dışarıda da bunları konuşabiliriz. Ayasofya Camisi kıyamete kadar Müslüman milletimizin ibadethanesi olarak açık kalacaktır, açık kalmaya devam edecektir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; bu ilkeli ve kararlı duruşumuzu güçlü, büyük Türkiye hedefi istikametinde sürdürürken bundan sonra da karışılacağımız süreçlerde bazı temel ilkelerimizden asla taviz vermeyeceğiz. Bölgesel ve küresel sorunlarla mücadele ederken, meydan okumalara karşı Türkiye'nin tezlerini uluslararası alanda ifade ederken 6 tane temel ilkeden asla vazgeçmeyeceğiz.

1) Rasyonel hareket edeceğiz ama asla millî menfaatlerimizden vazgeçmeden yolumuza devam edeceğiz.

2) Biz milletlerin bağımsızlığı ve devletlerin egemenliği koşuluyla bütün devletlerle ve bütün uluslararası kuruluşlarla eşit haklara sahip olarak müzakereye hazırız ancak Türkiye'ye "Size şunu veremedik, bunu verelim." diyenlerin, Türkiye'ye birtakım farklı statüler teklif edenlerin Türkiye'den alacağı cevap çok açıktır. Biz eşit ortak olarak herkesle konuşuruz, egemen olarak bu ülkenin egemenliğini koruyarak her müzakereye açığız ama hiçbir şekilde Türkiye'nin başka, ayrıcalıklı, ayrımcı bir muameleye tabi tutulmasına asla rıza göstermez, asla o şekilde hareket etmeyiz.

3) Biz hakkaniyet sahibi bir milletin çocuklarıyız. Türkiye Cumhuriyeti devleti diye konuştuğumuz şey, nevzuhur bir devlet değildir. Gazi Meclisin gölgesi altında konuşuyoruz. Nice gazilerimizin, büyük şehitlerimizin kanlarıyla sulanmış bir cumhuriyeti sıfırdan, hem de yoktan kurmuş olan bir milletiz ama biz, aynı zamanda Selçuklunun torunlarıyız, biz aynı zamanda Osmanlının torunlarıyız, büyük bir devlet birikiminin sahibiyiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Onun için şu kuralı da bütün muhataplarımız artık öğrendiler, bir kere daha Türkiye Büyük Millet Meclisinden bu kuralı ilan ediyorum: Biz, ne kimsenin hakkını yeriz ne de kimseye hakkımızı yedirirız. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Şimdi, Avrupa'da falanca siyasetçiler konuşuyor, beyler alışmış, emperyalizm zamanından kalma dürtülerle konuşuyorlar. Milletlerin petrollerinin üstüne çökmeye alışmışlar, milletlerin altınlarının, zenginliklerinin üstüne çökmeye alışmışlar hatta Afrika'nın kara derili insanlarını, yüz elli milyon Afrikalıyı köleleştirerek Amerika'ya, Avrupa'ya satmaya alışmışlar. Böyle yürüyor bu işler zannediyorlar. Bizim onların emperyal görüşlerinde olduğu gibi ne kimsenin bir karış toprağında gözümüz vardır…

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Afrin! Afrin!

NUMAN KURTULMUŞ (Devamla) – Ne kimsenin bir gram altınında gözümüz vardır ne kimsenin bir gram petrolünde gözümüz vardır.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Afrin! Afrin!

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Afrin! Afrin!

NUMAN KURTULMUŞ (Devamla) – Değerli kardeşlerim, kimsenin hakkını yemeyeceğimiz gibi kimsenin de bizim hakkımızı, ülkemizin hakkını yemesine müsaade etmeyiz.

4) Tek taraflı ve çok taraflı anlaşmalarda önceliğimiz, karşılıklı iş birliği ve müzakereye ve rızaya açık yöntemlerdir. Bu rızaya ve müzakereye açık yöntemleri politikamızın ana eksenine koyuyoruz yani her hâl ve şart altında diplomasi masasını açık tutuyoruz. Onun için sadece son üç-dört yılda yaşadığımız büyük sorunların hepsinin çözülmesindeki temel becerilerimizden biri, sahadaki gücümüz kadar masayı da hiçbir zaman dağıtmayan masadaki gücümüzdür.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NUMAN KURTULMUŞ (Devamla) – Sayın Başkan son bir-iki cümlem.

BAŞKAN – Buyurun.

NUMAN KURTULMUŞ (Devamla) – 5) Dış politikamızın ve devletlerle münasebetimizin kurallarından bahsediyorum. Mazlum ve mağdur milletlerin sözcüsü ve öncüsü olmaya devam edeceğiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Çünkü biliyoruz ki Türkiye, sadece Türkiye'den ibaret değildir. Türkiye'de her gelişmeyi gözü gibi koruyarak izleyen yüz milyonlarca dostumuzun olduğunu biliyoruz ve inşallah, mazlum ve mağdur milletlerin hepsinin sözcüsü, öncüsü olmaya devam edeceğiz.

Son olarak da şu kuralı bir kez daha paylaşmak istiyorum: Hakkaniyete dayalı, daha adil, daha özgür yeni bir dünyanın kurulmasının kapıları sonuna kadar açılmıştır. Covid tehdidiyle birlikte dünyada zengin, fakir demeden; şu ülke, bu ülke demeden herkesi kontrolü altına alan bu salgının yeni, dayanışmacı, adil ve hakkaniyetçi bir zemini hazırlayacağından zerre miktar şüphemiz yoktur. Onun için, bu süreçte hakkaniyete ve adalete dayalı sözleri olanların sözünün geçerli olacağı bir döneme giriyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NUMAN KURTULMUŞ (Devamla) – Türkiye, bu anlamda "dünya 5'ten büyüktür" demeye devam edecektir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Zalimlerin, despotların, emperyalistlerin, neoemperyal güçlerin kurmaya çalışacağı yeni bir dünya düzeni bundan sonra artık o kadar kolay olmayacaktır. Hep beraber, dünyanın bütün mazlum ve mağdur milletleriyle birlikte bu bölgenin, bu coğrafyanın ve bu coğrafyada dünyada kurulan bu denklemin güçlü bir yıldızı olarak Türkiye'nin sözü geçecektir, Türkiye'nin de sözü geçecektir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Onun için, değerli kardeşlerim "güçlü ve büyük Türkiye" idealimizden hiçbir şekilde vazgeçmeden, 2021 bütçemizi bir vesile ittihaz ederek –"güçlülük"ten kastımız da sadece bu "sert güç" dedikleri değil- devlet-millet kaynaşmasını sağlayarak, milletimizin daha ileri demokratik seviyelere gelmesini temin ederek, ekonomide çok daha güçlü bir yapılanmaya geçerek ve uluslararası ilişkilerde de Türkiye'yi her alanda daha güçlü kılarak yolumuza devam edeceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NUMAN KURTULMUŞ (Devamla) – İsteseler de istemeseler de, kurulmakta olan yeni dünyanın yıldız ülkelerinden biri Türkiye'dir. Ne mutlu sizlere ki bu Türkiye'nin Türkiye Büyük Millet Meclisinin üyeleri olarak bu çatı altında görev yapıyorsunuz. Hepinize selam ve sevgilerimi sunuyorum; Allah'a emanet ediyorum, hayırlı günler diliyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkanım…

BAŞKAN - Sayın Altay, buyurun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Hem şahsıma sataştı her 2 hatip hem grubumuza sataştılar. Yerimden ya da kürsüden -takdiri zatıalinizin olmak üzere- söz istiyorum efendim.

BAŞKAN – Buyurun, kürsüden… (CHP sıralarından alkışlar)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Teşekkür ederim efendim.

BAŞKAN – Yeni bir sataşmaya mahal vermeyelim lütfen.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Kesinlikle efendim, müsterih olunuz.

VII.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un 230 sıra sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ve 231 sıra sayılı 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasında CHP'ye sataşması nedeniyle konuşması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkan. Sizi ve yüce Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubuna bir sözüm var: Mehmet Muş'u anlamıyorsunuz, Mehmet Muş'u çok hırpaladınız yani sataşma bir ritüeldir ama çok yordunuz. Arkadaşlar, Mehmet Muş, burada kendini muhalefete hazırlıyor, anlamadınız mı? (CHP sıralarından alkışlar) Kendini muhalefete hazırlıyor. Burada Sayın Muş'un, partisinin savunduğu yürütmenin bütçesini savunduğunu görmedik ki baştan sona Kemal Kılıçdaroğlu ile Ekrem İmamoğlu arasında gitti geldi, gitti geldi, maşallah. Tabii, bu da şundan, anlayışlı olalım arkadaşlar, Sayın Genel Başkanımızın bugün bütçede yaptığı konuşma Mehmet Bey'in muvazenesini bozmuş, normaldir. (CHP sıralarından alkışlar) Bunu böyle karşılayacağız bir. Mehmet Muş kürsü işgaline kadar gitti, genelde kürsü işgalini muhalefet yapar, o ayrı.

2002 öncesi eleştirilere cevap vermeyeceğim sevgili kardeşim çünkü sizden önce Türkiye'yi yöneten koalisyonun içinde Sayın Devlet Bahçeli de vardı, onlar uygun görürlerse sizden önceki dönemle ilgili eleştirilere cevap verirler, biz yoktuk. (CHP sıralarından alkışlar)

MEHMET MUŞ (İstanbul) – 90'ları söyledim, karıştırmayın.

ENGİN ALTAY (Devamla) – Yalnız, Sayın Kurtulmuş, Kıbrıs konuşulursa Kıbrıs'la ilgili hamaset yapılırsa bu, hepimizin tüylerini ürpertir; güzeldir, iyidir de bir Fazıl Küçük demek lazım, bir Rauf Denktaş demek lazım, bir Necmettin Erbakan demek lazım, bir Bülent Ecevit demek lazım. (CHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar) Bunu da sizin takdirinize bırakıyorum.

Menemen Belediye Başkanını biz bu tutuklamadan önce ihraç ettik, bunu bilin. Yalova Belediye Başkanı, bu usulsüzlüğü yapan kişiyle ilgili suç duyurusunu kendisi yaptı,

İBB'de şunları işten çıkardılar, doğru: Bankamatik memurlarını, AK PARTİ il ve ilçe başkanlıklarına tahsis edilmiş çalışanları ve araçları tasfiye ve tahliye ettiler; bunu da doğru yapmışlar. (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Altay, tamamlayın lütfen.

ENGİN ALTAY (Devamla) – Ben de Mehmet Muş gibi kürsüyü işgal edeceğim.

BAŞKAN – Hayır ama bu sefer size bağıran yok, siz konuşuyorsunuz.

ENGİN ALTAY (Devamla) – Değerli arkadaşlar, Yunan basını, gemi hikâyesini gerçekten böyle ustaca istismar etmeniz, siyaseti epey öğrendiğinizi ve profesyonelleştiğinizi gösteriyor. Sayın Genel Başkanımızın üzüldüğü, bizim üzüldüğümüz şudur: Altı saat boyunca, beş saat boyunca Türkiye'den hiçbir yetkilinin "Arayamazsın o gemiyi." diyememesidir. (CHP sıralarından alkışlar) Niye diyemediniz, onu söyleyeyim, şunun için diyemediniz: Her şeye Sayın Erdoğan karar verdiği için. Bu konuda Dışişleri Bakanının, diğer sayın bakanların bir yetkisi yok. Erdoğan'a sorulmadan cevap verilemeyeceği için böyle bir kepazelik yaşandı. Ve ben, o gemiye helikopter indiği gün "Ha İzmir Konak Meydanı'na bir yabancı devletin askerî helikopteri inmiş ha o gemiye inmiştir; aynı hadsizliktir, Türkiye, gereğini yapmalıdır." dedim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CAHİT ÖZKAN (Denizli) - Öyle konuşursan yarın kendini Yunan televizyonlarında...

ENGİN ALTAY (Devamla) – Bırak sen, bırak!

BAŞKAN - Sayın Özkan... Sayın Altay...

ENGİN ALTAY (Devamla) – Orada oturup laf atacağına... Fransa'da Macron'un Yüce Peygamber'imize ve Türkiye Cumhurbaşkanına yaptığı hadsizliğe bile cevap vermediniz siz, hiçbiriniz, hiçbiriniz vermediniz. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Altay, teşekkür ederim.

ENGİN ALTAY (Devamla) – Şimdi, Demirtaş meselesine gelince...

HALİL ETYEMEZ (Konya) – Kürsüyü işgal ediyor.

BAŞKAN - Sayın Altay... (CHP sıralarından gürültüler)

ENGİN ALTAY (Devamla) – Biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak hiç PKK'yla ilişki içinde olmadık. HDP burada, biz Selahattin Demirtaş'ın hakkında kesinleşmiş bir hüküm olmadığı için cezaevinde tutulmaması gerektiğini söyledik, bundan sonra da söylemeye devam edeceğiz. (CHP sıralarından alkışlar) Ama biz şunu da yapmadık: Biz seçim kazanmak için Abdullah Öcalan'a elçi gönderip ondan mektup alıp kardeşini TRT'ye çıkarıp sonra HDP seçmenine dönüp "Bu Öcalan'ı niye dinlemiyorsunuz?" demedik. (CHP sıralarından alkışlar) PKK'yla ilişki içine girmiş bir parti aranıyorsa bence önce AK PARTİ'ye bakılacak, bence oraya bakılacak.

BAŞKAN - Sayın Altay, lütfen... (CHP sıralarından gürültüler)

ENGİN ALTAY (Devamla) – Başkanım, şöyle bitireyim: Bir Anayasa hikâyesi var... (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Arkadaşlar, sataşmadan kürsüde iki dakika veriyoruz, ilave süre vermiyoruz.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Başkanım, şunu söyleyeyim...

BAŞKAN - Bir dakika verdim, bir dakika verdim. (CHP sıralarından gürültüler)

ENGİN ALTAY (Devamla) – "Şimdi, efendim, HDP, İYİ PARTİ, CHP oturmuş Anayasa çalışması yapmış." Ben bu partinin yedi senedir Grup Başkan Vekiliyim, yedi senem bitti; benim böyle bir çalışmadan haberim yok. (AK PARTİ sıralarından "Yuh!" sesi)

ENGİN ALTAY (Devamla) – Yuh sana! (AK PARTİ sıralarından "İbrahim Kaboğlu…" sesleri)

Dur, dur, göstereceğim, bak, göstereceğim.

BAŞKAN – Arkadaşlar...

HALİL ETYEMEZ (Konya) – Korsan sunum yapıyor.

ENGİN ALTAY (Devamla) – 26'ncı Dönem Parlamentosu, CHP, AK PARTİ, HDP, MHP, Anayasa Uzlaşma Komisyonu yapıldı; açık, gizli.

24'üncü Dönemde gene bir Komisyon kuruldu, uzun da çalıştı. Sayın Başkanım, zatıaliniz de varsınız. AK PARTİ'den Ahmet İyimaya, Mustafa Şentop, Mehmet Ali Şahin; CHP'den Süheyl Batum, Rıza Türmen, Atilla Kart; MHP'den Tunca Toskay, Oktay Öztürk, Faruk Bal; Barış ve Demokrasi Partisinden -o zamanki BDP, şimdiki HDP- Ayla Akat, Altan Tan, Sırrı Süreyya Önder vardı. Bu çalışma hem de iki-üç sene sürdü.

Şimdi, tutturmuşsunuz, bir "Anayasa, Anayasa..." Böyle bir şey yok, yapılan çalışmalar burada, 26'ncı Dönem, 24'üncü Dönem. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Sayın Altay, lütfen Sayın Altay...

ENGİN ALTAY (Devamla) – Başkanım, son cümlem -çok şey var ama- şu olsun, efendim, ne demişsiniz: "Türk Silahlı Kuvvetlerine, ordumuza 'satılmış' diyenlerden ordu sevgisi, orduya destek noktasında demokrasi dersi alamayız, almayacağız." Ben de o zaman derim ki: "Sayın Öcalan aldığı kellelerin bedelini ödüyor." diyenlerden bizim alacağımız ders hiç olmaz. Ordu sevgisini onlardan öğrenemeyiz! (CHP sıralarından alkışlar)

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Çarpıtma, çarpıtma!

ENGİN ALTAY (Devamla) – 36 askerimizin ölümünde dahli olan Rusya'nın kapısına, Putin'in kapısına gidip bekleyenlerden öğreneceğimiz devlet terbiyesi de olamaz. 11 askerin başına çuval geçirildiğinde "Nota verin." dediğimiz zaman "Müzik notası mı!" diyenlerden alacağımız ordu sevgisi de olamaz. FETÖ terör örgütüyle birlik olup Türk Silahlı Kuvvetlerine kumpas kuranlardan alacağımız, öğreneceğimiz ordu sevgisi de olmaz. Süleyman Şah Türbesi'ni kaçıranlardan öğreneceğimiz millîlik ve yerlilik zaten olmaz ve Genelkurmay Başkanıyken karargâhında derdest edilen, boğazına kemer geçirilen, sonra da Millî Savunma Bakanı olanlardan alacağımız ordu sevgisi de zaten olmaz. (CHP sıralarından alkışlar) Ben isterdim ki AK PARTİ çıkıp burada "Benim bütçemde EYT'linin sorununu çözmek var. Benim bütçemde işsiz kalan garsonun, aşçının, kominin sorununu çözmek var. Benim bütçemde çiftçi var, işçi var, iş arayan işsiz var. Benim bütçemde öğrenci var." deseydi.

BAŞKAN – Sayın Altay…

HALİL ETYEMEZ (Konya) – Sayın Başkan, kürsüyü işgal ediyor.

ENGİN ALTAY (Devamla) – Diyemezsiniz çünkü bütçenizde 5'li çeteye ve Katar'a peşkeş var. Devleti çürütmüşsün "Otobüs kirli." diyorsun. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Altay, lütfen…

ENGİN ALTAY (Devamla) – Son cümlem Başkanım.

AK PARTİ 2008'den sonra tefessüh etti, mutasyon geçirdi ve 2008'den sonra devleti parti devleti yaptınız; yetmedi, devleti aile devleti yaptınız; şimdi o da yetmedi, devleti eş dost devleti yaptınız; bu ayıp da size yeter.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

HALİL ETYEMEZ (Konya) – Kürsüyü işgal ettin, işgal!

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Sayın Dervişoğlu, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

11.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un 230 sıra sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ve 231 sıra sayılı 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum efendim.

Ben de biraz müsamahanızı istirham edeceğim düşüncelerimi açıklarken çünkü fazlaca birikti. Ben çok uzatmadan, işgale de sebep olmadan yerimden konuşmak istiyorum mümkünse.

BAŞKAN – Buyurun.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Şimdi, biz bütçeye İYİ PARTİ olarak hazırlandık dolayısıyla hatiplerimiz bütçeyi inceleditler. Biz umar ve dilerdik ki bütçeyle ilgili eleştirilerimize dair açıklamalar yapılsın AK PARTİ sözcüleri tarafından, Sayın Muş'tan da bunu beklerdim.

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – İthamlara cevap vermesin mi?

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Bizim herhangi bir ithamımız yok yani itham arıyorsanız, 1 milyar 400 milyon dolara yapılmış olan Osmangazi Köprüsü'nü 13 milyar 900 milyon dolara nasıl çıkardınız da milletin hakkını ve hukukunu yağmalattınız, onu sorduk, o sorunun cevabını alamadık ki. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Bu bütçenin vizyonu yok dedik, bu bütçenin hedefi yok dedik, onun da cevabını alamadık. Sayın Muş -benim çok değerli mevkidaşım- kürsüye gelir gelmez Cumhuriyet Halk Partisi sıralarına dönerek "İYİ PARTİ'ye 20 milletvekili sattınız…"

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Kiralık dedim, sattınız demedim.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) - Evet, siz, kırk türlü film, fırıldak çeviriyordunuz İYİ PARTİ'yi seçime sokmamak için, Cumhuriyet Halk Partisi tarihî bir demokrasi dersi verdi ve İYİ PARTİ de seçime katılmak suretiyle sizin tek başına iktidar olmanızı engelledi. Bunun sizi bu denli rahatsız ettiğini elbette ki biliyoruz. (İYİ PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

Anayasa tartışmaları meselesini gündeme getirdiniz. Kamuoyunda da tartışılıyor. Doğrusunu isterseniz, biz bunun arkasındaki kirli el kime aittir diye araştırıyorduk, kendinizi ifşa ettiniz. Teessüf ederim! (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Müsaadenizle efendim.

İbrahim Kaboğlu başta olmak üzere Sayın Kemal Kılıçdaroğlu, Sayın Meral Akşener, HDP'nin 2 Eş Başkanı, Temel Karamollaoğlu müşterek bir anayasa çalışması yapılmadığını defaatle ifade ettiler. Ayrıca, böyle bir çalışmaya da ihtiyaç yok. "Bu, Cumhurbaşkanlığı seçiminin 2'nci turunda kullanılmak üzere hazırlandı." diye bir iddia var. Cumhurbaşkanlığının 1'inci turu ile 2'nci turu arasında on beş günlük bir zaman dilimi var. Yani dediğiniz senaryo esas itibarıyla o işe sığmıyor, mızrak da kılıfa uymuyor.

Sayın Başkanım, bir Sırrı Süreyya Önder meselesi var. Kimseyi itham etmek, ilzam etmek niyetinde değilim, iftiradan da azami ölçüde uzak dururum. Sayın Sırrı Süreyya Önder Bey, sanki yerel seçimlerden önce HDP ile biz oturmuşuz, birtakım anlaşmalar yapmışız -Cumhuriyet Halk Partisi yapmış daha doğrusu- gizli kapaklı anlaşmalar, o anlaşmaların artık aleni yapılması yolunda birtakım beyanlarda bulundu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Bunu da bize değil Sırrı Süreyya Önder Bey'e sorun. Onu İmralı'ya gönderen sizdiniz, Abdullah Öcalan'ın mesajını Nevruz'da da sizin iktidarınız okuttu. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Şimdi, ben, her defasında bu yaraları kaşımayın da sizleri mahcup etmeyelim diye uğraşıyorum. Oturduğum koltuğun bana yüklediği sorumlulukla da azami ölçüde kullandığım dile özen göstermeye gayret sarf ediyorum. Bu bakımdan aynı hassasiyeti de sizlerden istirham ediyorum.

Zamanı daha fazla almayacağım, bütçenin kapanış konuşmasını büyük bir ihtimalle partimi temsilen ben yapacağım, Sayın Kurtulmuş'un açıklamalarına o zaman cevap vereceğim.

Müsamahanız için çok teşekkür ediyor, Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum efendim. (İYİ PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Oluç…

12.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un 230 sıra sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ve 231 sıra sayılı 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Muş'un konuşması beklenmeyen bir konuşma değildi doğrusu, geçen sene de bütçede aynı konuşmayı yapmıştı.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Geçen sene ben konuşmadım.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Ben de o zaman aynı konuşmaya aşağı yukarı aynı cevabı vermiştim, birkaç şey söylemek istiyorum.

Bütçe üzerine söyleyecek lafınız olmadığı için, yani bir başka Hazine ve Maliye Bakanıyla bütçe hazırlıklarına başlayıp başka bir Hazine ve Maliye Bakanıyla devam ettiğiniz için, ekonominiz duvara tosladığı için bütçe üzerine söyleyecek lafınız yok. Ne yapıyorsunuz? Eski hikâyelere sardırıyorsunuz.

Bir: Selahattin Demirtaş hakkında kesinleşmiş bir mahkeme hükmü yoktur, bunu iddia etmek yalandır, hukukçularınıza sorun. Selahattin Demirtaş hakkında -tekrar söylüyorum- kesinleşmiş bir mahkeme hükmü yoktur. Hakkında 4 tane tahliye kararı verilmiştir, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi "Salınsın." diye karar vermiştir, hiçbiri uygulanmamıştır ve sahte bir şekilde düzen kurularak tekrar tutuklu hâle getirilmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Selahattin Demirtaş, Kürt halkının yiğit evladıdır, Türkiye demokrasi güçlerinin göz bebeğidir ve demokrasi kahramanıdır. (HDP sıralarından alkışlar) Bunu da böylelikle bilin. Sizin de siyasi rehinenizdir, korktuğunuz insandır, budur.

İki: Şimdi, efendim, niye aynı şeyi tekrar tekrar konuşuyoruz. Biz, gizli bir şey yapmadık, açık seçik yerel seçimlerde bir seçim taktiği uyguladık. Ben o zaman Grup Başkan Vekili olarak, 31 Marttan önce, burada, oturduğum yerden, kürsüden bu seçim taktiğimizi açıkladım, savundum ve bunu yapacağız dedim. 31 Marttan sonra 23 Hazirana giderken size "Hodri meydan." dedim, şahit olanlarınız var burada, sizler de buradaydınız. Biz, meşru, demokratik bir parti olarak bir seçim taktiği uyguladık. Sadece İzmir'de değil, İstanbul'da, Antalya'da, Kocaeli'de, Aydın'da, Adana'da, Mersin'de, Yalova'da, her yerde bu seçim taktiğini uyguladık ve açık açık yaptık.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Göğsümüzü gere gere biz, bir siyasi parti olarak nasıl davranacağımızı açıkladık, gizli hiçbir şey yok. Kamuoyunun önünde de, burada da bunları konuştuk. Dolayısıyla, siz kaybınızdan dolayı o kadar hâlâ canınız yanmış ki, bu demokratik ve meşru seçim taktiğini gizli bir şey gibi anlatıyorsunuz burada. Yok öyle bir şey.

Üçüncüsü: Teröre destek veren belediye başkanları hikâyeniz; belediyenin kaynaklarını halka ve belediyeye değil, başka yerlere kullanan belediyeler hikâyeniz; ya, külliyen yalan, külliyen. Hiçbir belediye başkanı hakkında ve belediye hakkında hazırlanmış böyle bir rapor yok, İçişleri Bakanlığı müfettişlerinin hazırladığı böyle bir rapor yok, bu şekilde verilmiş herhangi bir mahkeme kararı yok, yalan söyleyerek bunları sürdürüyorsunuz. (HDP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Derdiniz ne? Derdiniz, 31 Mart seçimlerinde gümbür gümbür kaybettiğiniz belediyeleri, seçmen iradesini, halkın iradesini, Kürt halkının iradesini gasbederek elde etmekti. İşte onu yaptınız siz kayyum atayarak. O yolsuzlukçu, o yolsuzluk yapan, hırsızlık yapan, o nedenle görevden almak zorunda kaldığınız kayyumları halkın iradesini gasbetmek için atadınız. Siz kayyumseversiniz, siz demokrasiye düşmansınız, halkın iradesine, sandık iradesine, sandık hukukuna düşmansınız. (HDP sıralarından alkışlar) Mesele budur esas itibarıyla. Bir de kalkmış, bize "Türkiye düşmanı." diyorsunuz. Ne Türkiye düşmanı!

Efendim, eş başkanlık paralel yönetimmiş. Paralel yönetimi siz bilirsiniz, paralel devlet yapısını siz bilirsiniz. O yapıyla on iki sene bu ülkeyi yönettiniz ve felaketten felakete siz sürüklediniz. Bizim eş başkanlarımız, kadın eş başkanlarımız bileklerinin hakkıyla seçimlere girip 1'inci sırada seçilmiş olan belediye meclis üyeleridir, gayriresmî hiçbir şey yoktur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Oluç, tamamlayalım.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Toparlıyorum efendim.

Eş başkanlık hukukidir, eş başkanlık politiktir, hakkımızdır, eşit yönetim demektir, paralel yönetim değil.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Kanuni değildir.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Tekrar söylüyorum: Paralel yapıları siz, bizden çok iyi bilirsiniz.

Son olarak bir cümle efendim: Anayasa tartışmaları. 2011'de bu Mecliste -HDP'nin öncülü olan partinin katıldığı- iki sene boyunca Anayasa tartışması yapıldı. Adalet ve Kalkınma Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi, bizler, Cumhuriyet Halk Partisi bu tartışmalarda yer aldık. 67 maddede anlaşıldı. Eğer, siz masayı devirmeseydiniz o 67 madde bu Meclis Genel Kuruluna gelecekti. Size şunu söyleyeyim ben: Türkiye'nin yeni, demokratik, sivil, özgürlükçü ve eşitlikçi bir anayasaya ihtiyacı var. Bunu illaki yapacağız ve bu anayasa yapılırken 20 milyon insanın iradesini temsil eden Halkların Demokratik Partisini bu çalışmanın dışında hiçbir güç tutamaz ve tutamayacaktır. Bunu da net olarak vurgulamış olayım.

Teşekkür ederim. (HDP sıralarından alkışlar)

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkanım…

BAŞKAN – Sayın Muş…

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkanım, yerimden pek kısa bir söz talebim var.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Aynı şeyi söyleyecek, aynı şeyi.

BAŞKAN – Öyle mi? İçinden geçenleri biliyorsunuz yani. İyi, çok iyi. Anlat bakalım o zaman.

13.- İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un, İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki, İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu ve İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Bütün partiler kendi fikirlerini topluma veriyorlar. Burada kimse kimseyi, bir siyasi partiyi ikna etmek için uğraşmıyor. Ortaya atılan iddialar vardır, onların cevapları verilmiştir.

Benim burada ifade ettiğim şudur: Tabii ki -Sayın Altay fotoğraf gösterdi- Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında bir araya gelinip Anayasa yapılabilir, bunda bir şey yok. Bunun saklı gizli yapılmasına itiraz var. Bunu da ben söylemiyorum.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – İftira atmayın diyorum, iftira atıyorsunuz.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Bakın, Sayın Altay, ben yorum yapmayacağım. Bakın arkadaşlar, Komisyon Başkanı İbrahim Kaboğlu; o zaman ihraç edin İbrahim Kaboğlu'nu. İbrahim Kaboğlu, bakın, ben onun ifadelerini söylüyorum, burada benim yorumum yok, bizim partiden birisinin açıklaması yok, adam bu Komisyonun Başkanı. Bakın, CHP Genel Başkanı İbrahim Bey'i görevlendirdiğini söylüyor zaten. Ben burada kimseyle bir polemiğe girmek istemiyorum, kimseyi itham etmeye çalışmıyorum. İbrahim Bey'in açıklamaları şunlar:

"Bizlerin yürüttüğü…"

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – "…kamuoyunun bilgisinden ve gözetiminden uzak Anayasa çalışmaları esasen bu partiyi de kapsama alacak bir biçimde yönetildi -orada HDP'yi kastediyor- ki bunlar zannediyorum önümüzdeki haftalarda kamuoyuyla paylaşılacak metinler. Bu bakımdan önemlidir. Dolayısıyla HDP'nin olması çok önemli şeydi, gerekliydi."

Sayın Başkanım, yine söylüyorum: İYİ PARTİ gidip HDP'yle beraber oturur, kamuoyunun önünde Anayasa hazırlayabilir. Buna bir itirazımız yok, bunu yapabilir. Buradaki itirazımız bunun saklı, gizli yapılması. Bakın, Mecliste bütün partiler bir araya geldik, doğru…

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Siz iki parti dayatacaksınız bize.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – …oturduk, anlaşılan maddeler vardı. Sonra biz dedik ki: Bu anlaşılan maddeleri gelin geçirelim, yanaşmayanlar oldu ama bu hep açıktı. Başka bir şey daha söyleniyor: Çözüm süreci.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ya, sizin "Demokrat Türkiye" dediğiniz bu mu arkadaşım?

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Değerli arkadaşlar, dinleyin.

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Ya, dinle ya!

MEHMET MUŞ (İstanbul) - Her şey vatandaşın gözü önünde, kameraların gözü önünde; toplumdan saklı, gizli bir şey yapılmıyor. Yani burada hangi metni ortaya koyacaksanız hazırladığınız ortak metni buyurun getirin Parlementoya tartışalım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, tamamlayalım lütfen.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Bizim buna bir itirazımız yok. İtirazımız bunun saklı, gizli olmasına ve İbrahim Kaboğlu'nun açıklamaları… Ben burada kimseyle başka bir tartışmaya girmeyeceğim.

Bir de ne konuşacağımıza kusura bakmayın ama siz karar veremezseniz.

ENGİN ALTAY (İstanbul) - Tabii, tabii, bizim de.

MEHMET MUŞ (İstanbul) - Hangi kanunla alakalı konuşuyorsunuz? Aklına gelen istediğini konuşuyor, biz sizin istediğinizi konuşacağız, kusura bakmayın, istediğimizi konuşuruz.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Konuş.

BAŞKAN – Sayın Altay…

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Şu kadar ki kayıtlara geçsin diye…

BAŞKAN – Geçsin.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Toplumdan gizli şehir hastanelerini yaptın, parasını biz ödüyoruz onların.

BAŞKAN - Grup Başkan Vekiliniz konuşsun müsaadeniz olursa.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Haklısınız Başkanım, çok haklısınız.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Altay.

14.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Yani "Anayasa sadece Mecliste konuşulur." mu demek istedi Mehmet Muş?

MEHMET MUŞ (İstanbul) - Açık yapın.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Anayasa her yerde konuşulur.

Bu bahse konu mevzu, bir vakfın çeşitli insanlara yaptığı bir davetle bir Anayasa'yla ilgili bir sohbettir. Bunu büyütüp buradan Millet İttifakı'nda gedik açmayı hayal etmek, vallahi kusura bakmayın ama siyaseten ahmaklıktır.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Tam anlayamadım ben.

ENGİN ALTAY (İstanbul) - Buradan dolayı Millet İttifakı'nda bir gedik açma şansı, fırsatı ve imkânı yok Sayın Muş. Hiç onunla uğraşma, buradan size ekmek çıkmaz ama ben tekrar şunu söylemek istiyorum: Bu tartışmayı da böyle bitirelim, sene 2010, asgari ücret 518 lira, Cumhurbaşkanlığı harcamaları 108 milyon, makul. Sene 2019, asgari ücret 2.300 lira, Cumhurbaşkanlığının harcamaları yani Cumhurbaşkanlığının maliyeti 3 milyar 919 milyon.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Başbakanlık da var.

ENGİN ALTAY (İstanbul) - Yani şuraya geleceğim Mehmet Muş, sen şuna cevap ver, iktisatçısın.

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Tamam, söyle.

ENGİN ALTAY (İstanbul) - 2010-2019 Cumhurbaşkanlığı bütçesi 36 kat artmış, asgari ücret 4 kat artmış. Bu, Allah'tan reva mı? Gel, çık bunun hesabını ver. (CHP sıralarından alkışlar)

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Milletin sırtında.

MEHMET MUŞ (İstanbul) - Sayın Başkanım, tek bir cümleyle kapatıyorum.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Cevabını ver. Son konuşmayı da sen yapmak zorunda değilsin.

BAŞKAN - Sayın Muş…

15.- İstanbul Milletvekili Mehmet Muş'un, İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET MUŞ (İstanbul) – Sayın Başkanım, ben uzatmayacağım, zaten Cumhurbaşkanı Yardımcımız cevap verecektir.

Bakın, sistem değiştiği için Cumhurbaşkanlığı ile Başbakanlık birimleri birleştirildi, ikisinin bütçesi birleştirildi.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Hesapla, gene hesapla.

MEHMET MUŞ (İstanbul) - Başbakanlıktaki birimlerin pek çoğu Cumhurbaşkanlığında. Şimdi, dolayısıyla yürütmenin merkezi Cumhurbaşkanlığı olmuş, ona göre yeni birimler ihdas edilmiş.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ya, 4 milyar, 4 milyar…

MEHMET MUŞ (İstanbul) - Değerli arkadaşlar, ya, bir hesap yapıyorken elma ile armudu mukayese etmeye benziyor.

ENGİN ALTAY (İstanbul) - Kardeşim, burada bakanlıklar yok, sadece sarayın bütçesi bu.

MEHMET MUŞ (İstanbul) - Gözünüzü seveyim ya, ben iktisatçıyım, ben bunu anlatıyorum topluma, ikisi birleştirilmiş.

ENGİN ALTAY (İstanbul) - Sadece sarayın bütçesi 36 kat, asgari ücret 4 kat artmış, Allah'tan korkun ya!

MEHMET MUŞ (İstanbul) - İkisi birleştirilmiş; fırlamasının, yükselmesinin sebebi bu, başka bir şey değil.

Teşekkür ediyorum.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Tabii, tabii, irade milletteydi.

MEHMET MUŞ (İstanbul) - Millet anlıyor bizi, millet anlıyor.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 230) (Devam)

2.- 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/280), 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Olarak Hazırlanan 2019 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile 2019 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 190 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2019 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2019 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/1322) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 231) (Devam)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, gruplar adına yapılan konuşmalar tamamlanmıştır.

Şimdi, söz sırası, şahsı adına lehte olmak üzere Büyük Birlik Partisi Genel Başkanı ve Ankara Milletvekili Sayın Mustafa Destici'ye aittir.

Sayın Destici, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır.

MUSTAFA DESTİCİ (Ankara) – Sayın Başkanım, kıymetli milletvekilleri ve değerli vatandaşlarım; öncelikle sizleri saygıyla ve muhabbetle selamlıyorum.

Öncelikle, söz hakkımla ilgili açılış bölümünde bir itiraz yapıldı. Evvela şunu ifade etmek isterim ki: Mecliste temsil edilen her siyasi partinin yeri ve zamanı geldiğinde, özellikle bütçe gibi önemli görüşmelerde konuşmalarını arzu ettiğimi, desteklediğimi ifade etmek istiyorum. Lakin bu bir İç Tüzük meselesi. Buradan teklif ediyorum, daha önce de bu kürsüden teklif ettim; gelin, İç Tüzük'ü değiştirelim. Bakın, bir saattir Grup Başkan Vekillerinin birbirlerine güzellemelerini dinliyoruz. Bu süreyi Mecliste temsil edilen diğer partilere versek herhâlde demokrasi adına daha önemli bir katkı sağlamış oluruz diye düşünüyorum. Lakin burada şunu da hatırlatmak isterim: Grubu bulunan siyasi partiler nasıl farklı görülüyorsa bir de seçime katılmaya hak kazanan partiler ve sadece kuruluşu yapılmış partiler var. Türkiye'de şu anda 102 parti var ama seçime katılan, hak kazanmış sadece 15 siyasi parti var. Mecliste de seçime girmeye hak kazanmış siyasi partilerin bu anlamda değerlendirilmesini arzu ediyorum. Lakin terör örgütünün siyasi uzantılığında inat eden HDP'nin kendi terör örgütünün sözcülüğünü yaptığı yetmezmiş gibi, başka terör örgütlerinin sözcülerini de Meclise taşıyarak, paravan partiler kurarak, onları da normal siyasi parti gibi gösterip, bizimle eşitlemeye kalkıp söz hakkı talebini de maraza çıkarmak olarak değerlendiriyorum. Bunu da açık yüreklilikle buradan ifade ediyorum.

Biraz önce HDP Grup Başkan Vekilinin 2 itirafını dinledik, 2 açıklamasını dinledik. Bir: Selahattin Demirtaş'ın henüz ceza almadığını söyledi. Bu 2 şeye işaret ediyor, bir: Türkiye'de kendilerinin iddia ettiğinin aksine, tam demokratik özgür bir ortamın olduğunu gösteriyor çünkü ne demişti bu şahıs Doğubeyazıt mitinginde? "Burada Kürdistan kurulacak ve siz bunu göreceksiniz." Birisi gitse Almanya'da, Amerika'da dese ki: "Burada başka bir devlet kurulacak." Onu ne yaparlar? İki: Yerel seçimlerde iş birliği yaptığını ifşa ederek bundan sonra CHP, İYİ PARTİ ve Saadet Partisi sözcülerinin laflarını da boşa çıkardı. Beklentim şudur ki: Yakın zamanda gizli Anayasa görüşmelerini de ifşa edeceklerdir, bunu da beklediğimizi buradan ifade etmek istiyorum.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Olmayan bir şeyi nasıl ifşa edecek?

MUSTAFA DESTİCİ (Devamla) – Yerel seçimlerde de iş birliği yapılmadığı söylenmişti.

Kendilerine şunu söylüyorum: Türkiye Cumhuriyeti devleti, İçişleri Bakanlığımız, kahraman ordumuz, güvenlik güçlerimiz nasıl terörü yok edecekse sizleri de kurtaracak çünkü sizler özgür değilsiniz, sizlerin vicdanları kelepçelenmiş vaziyette. İnşallah, Türkiye'de terör bittiğinde sizler de özgürleşeceksiniz ve hem Türkiye'nin partisi olacaksınız hem de milletin değerlerini sahipleneceksiniz; biz bunu bekliyoruz. Hiçbirinizle şahsi bir problemimiz yok, problemimiz devlet adına, millet adına, şehitlerimiz adına. Gelin bu inadınızdan, bu yanlışınızdan vazgeçin, terörü lanetleyin, PKK'yı lanetleyin; Türkiye'nin birliğine, beraberliğine, kardeşliğine katkı verin diyorum.

Bir başka husus: Türkiye'de Kürt sorunu yoktur, Türkiye'de terör sorunu vardır, teröristler sorunu vardır. Kürtler bizim kardeşimizdir. Kürt, Türkmen, Çerkez, Boşnak, Laz, Alevi, Sünni; biz hepimiz büyük bir milletiz, necip Türk milletinin birer evladıyız. Onun için bizim burada yapmamız gereken, asla bir… "Kürt meselesi" ya da "Kürt oyları" gibi, bu ayrılıkçı tabirleri reddettiğimi buradan ifade ediyorum. Bizim Kürt kardeşlerimiz bize sorun değildir, tam tersine bizim için bir kazanç ve bin yıllık kardeşliğimizin nişanesidir. İnanan, devletini, milletini seven herkes için de bu böyledir.

Kıymetli milletvekilleri, değerli vatandaşlarım; her bütçe gibi bu bütçe de bir tahminlemeden ibarettir ve 2021 sonu geldiğinde bütçenin tutup tutmadığını da orada göreceğiz. Bütçenin esas işlevi kaynakların ülke kalkınmasına harcanmasıdır. Gelirlerin millî geliri artırıcı yatırımlara ve geri dönüşü olan, katma değer sağlayan yerlere harcanmasıdır önemli olan. Bu hassasiyetle davranılmaması durumunda, bütçeler gereksiz kaynak israfından ve faiz giderlerini artırmaktan başka bir işe yaramaz. Milletin parasının harcanmasında kendi işletmemizin, kendi evimizin harcamalarındaki duyarlılığı göstererek hareket etmeliyiz, ki bu duyarlılığı beklediğimizi ifade etmek istiyorum.

Bütçedeki en önemli gelir kaynağının vergiler olduğunu görüyoruz. Burada bir, dolaylı vergiler var; bir de doğrudan vergiler var. Maalesef, yıllara sâri bir problemimizdir, bizde dolaylı vergiler doğrudan vergilerin katbekat fazlasıdır. Doğrudan vergiler acıtır, vatandaşlar bilir, hisseder; dolaylı vergilerde ise vatandaşımız vergi ödediğini pek anlamaz. Bütçedeki vergilemenin dolaylı vergilerden doğrudan vergilemeye kaydırılması ve bu dengenin sağlanmasını önemsediğimizi ve bu konuda çalışmaların acilen yapılmasını arzu ettiğimizi ifade ediyorum.

Bütçedeki program yapısı incelendiğinde, Millî Eğitim Bakanlığı ile eğitim hizmeti veren diğer kurum ve kuruluşlara, 2021 yılında 19,1 milyar lirası yatırım olmak üzere toplam 211,4 milyar TL kaynak ayrıldığını görüyoruz. Böylece 2021 bütçesinde de aslan payı eğitimin. Bir eğitimci olarak, bir öğretmen olarak bundan büyük bir memnuniyet duyduğumu ifade etmek istiyorum. Çünkü her şeyin başı eğitimdir, bir reform yapılacaksa da eğitimden başlanmalıdır. Burada da inşallah ücretli öğretmenlerimiz ve PİKTES öğretmenleri de kadroya kavuşarak, bu bütçeden kendilerine uygun olan payı almalarını beklediğimizi ifade etmek istiyorum.

Bütçede bir başka önemli pay, Sağlık Bakanlığına ayrılan paydır. Bu da çok doğrudur çünkü dünya pandemiyle mücadele etmektedir. Bizim ülkemiz de pandemiyle mücadelede başarılı bir süreç geçirmektedir. Maalesef bazı arkadaşların pandemi noktasında bu kadar başarıyı görmezden gelip, bir başarısızlık tablosu varmış gibi sunmaları da anlaşılmamaktadır. Doğruya doğru, yanlışa yanlış demek gerekir. Bakın, ABD'de 285 bin kişi hayatını kaybetmiştir, Rusya'da 43 bin kişi hayatını kaybetmiştir, Fransa'da 55 bin kişi hayatını kaybetmiştir -bunu sayabiliriz- dolayısıyla bütün Avrupa ülkelerindeki ve ABD'deki ölümler Türkiye'nin katbekat üstündedir. Türkiye'de isterdik ki hiçbir vatandaşımız ölmesin ama bu süper güç dediğimiz ülkelerle kıyaslandığında 100 binlerce daha aşağıdaysa bu ölümler, vaka sayıları, o zaman burada yine hizmeti geçenlere, başta sağlık çalışanlarımız olmak üzere teşekkür etmeliyiz. Ben Sağlık Bakanımıza da Bakanlık yetkililerimize de tabii ki sağlık çalışanlarımıza ve bu süreçte tedbirlerin uygulanmasında emeği olan Emniyet görevlilerimize, kamu görevlilerimize de şükranlarımı sunuyorum.

Kıymetli vatandaşlarım, değerli milletvekilleri; pandemi sürecinin bize öğrettiği en önemli şey tarım ve hayvancılığın bir ülkenin ve milletin hayatını devam ettirebilmesi için en stratejik sektör olduğudur. "Aşa dökülen yağın zararı olmaz." derler Anadolu'da. İşte bu özdeyiş tam da tarım ve hayvancılık için söylenmiştir. Bazı yerdeki zararlar, kâr hanesine yazılır. Onun için tarıma, çiftçiye, hayvancılık yapana verilen desteğin hiçbir zaman zarar olarak görülmemesi gerekir.

ÖZKAN YALIM (Uşak) – Var mı destek?

MUSTAFA DESTİCİ (Devamla) – Var.

ÖZKAN YALIM (Uşak) – Nerede?

MUSTAFA DESTİCİ (Devamla) – Şimdi, bak, eğri oturalım doğru konuşalım. Bundan kırk sene önce hiç destek var mıydı? Ben çiftçilik yapan biriyim. Benim traktörüm var, ben traktörün üstünde çiftçilik yapıyorum; buğday yetiştiriyorum, arpa yetiştiriyorum, üzüm yetiştiriyorum, ceviz yetiştiriyorum. Kardeşim, şimdi bakın, yapılması gereken ne?

ÖZKAN YALIM (Uşak) – Onun için mi çitçilerin traktörlerine haciz geliyor.

BAŞKAN – Sayın Yalım, lütfen.

MUSTAFA DESTİCİ (Devamla) – Yapılması gereken ne? Yapılması gereken şu: Mazotun üzerindeki ÖTV kaldırılmalı -bunu da söylüyorum, eksikler yok mu, eksikler var- gübrenin üzerindeki vergi kaldırılmalı.

ÖZKAN YALIM (Uşak) – Önerge verilmedi mi?

MUSTAFA DESTİCİ (Devamla) – Sulamada elektrik desteği verilmeli.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Et Balık Kurumu vardı, Süt Endüstrisi Kurumu vardı, Zirai Donatım Kurumu vardı…

MUSTAFA DESTİCİ (Devamla) – Şimdi, bunları biliyorum, bunları her zaman söylüyoruz ve söylemeye devam edeceğiz ama yapılanı da takdir edelim, yapılanı da söyleyelim. Bir çiftçi olarak bunları söylüyorum.

Yine, bu bütçede OSB'lere, küçük sanayi sitelerine, TÜBİTAK'ın AR-GE çalışmalarına ve KÖYDES projelerine, SUKAP projelerine, yerel yönetimlere, mahallî idarelere ayrılan destekleri de doğru bulduğumuzu ve bunların yanında olduğumuzu ifade etmek istiyorum. Fakat bunlar yeterli mi? Yetmez. Önemli olan yapısal reformlardır, Türkiye'yi geleceğe hazırlamaktır. İşte, savunma sanayisindeki yatırımlar bugün meyvesini veriyor. Maden sektöründeki yatırımlar, sondaj gemileri alınması bugün netice veriyor ve Türkiye'nin en büyük dış ticaret açığı nereden kaynaklanıyor? Enerjiden. İnşallah bu sondaj gemilerimizin çalışmasıyla enerjiye eriştiğimizde -ki bunların sevindirici haberleri geldi- yarın bizim cari açık diye bir problemimiz de kalmayacak. Bizim yapmamız gereken iç cepheyi kuvvetlendirmek, birliğimizi beraberliğimizi sağlamaktır değerli arkadaşlar. Dışarıdan medet ummayacağız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen Sayın Destici.

MUSTAFA DESTİCİ (Devamla) – Son cümle olarak Kıymetli Başkanım, Büyük Birlik Partisi olarak, ülkemiz insanlarının yarınlarına güven verecek, Türk milletinin güvenini sağlayacak ve ekonomik yaklaşımlara yön verecek ehliyetli ve liyakatli kadrolara sahibiz. Burada belirttiğimiz somut yaklaşımlara destek vermeye, elimizi taşın altına koymaya dün olduğu gibi bugün ve yarın da devam edeceğiz, yeter ki sorgulayıcı, yok saymayan, öz eleştiri yapan bir bakış açımız olduğu unutulmasın.

Bu duygu ve düşüncelerle 2021 bütçesinin hazırlanmasında ve sunulmasında emeği geçen herkese teşekkür ediyor, vatansever ve milletperver milletvekillerimizi ve her şeyin en iyisine layık olan vatandaşlarımızı saygıyla ve muhabbetle selamlıyor, Genel Kurula saygılarımı arz ediyorum. (AK PARTİ sıralarında alkışlar)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Sayın Beştaş, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

16.- Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Ankara Milletvekili Mustafa Destici'nin 230 sıra sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ve 231 sıra sayılı 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Konuşmacıyı dinledik, konuşmasının bizim için hiçbir kıymetiharbiyesi yok, o yüzden cevap vermeyeceğiz. Bu, yeterli sanırım.

MUSTAFA DESTİCİ (Ankara) – Ben hiçbir zaman zaten sizi muhatap almam, teröristlerin sözlerini muhatap almadım.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Terörist sizsiniz!

MUSTAFA DESTİCİ (Ankara) – Sizin Başkan Vekilinizin yönettiği toplantılara katılmadım, katılmam. Ya terörü lanetleyeceksiniz ya da…

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Ne yapacağımızı sana mı soracağız!

MUSTAFA DESTİCİ (Ankara) – Devlete soracaksın, millete soracaksın!

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 230) (Devam)

2.- 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/280), 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Olarak Hazırlanan 2019 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile 2019 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 190 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2019 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2019 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/1322) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 231) (Devam)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, şimdi, yürütme adına Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Fuat Oktay konuşacaktır.

Arkadaşlar, Sayın Oktay'a söz verdim.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz altmış dakikadır.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Sayın Başkan, çok değerli milletvekilleri; hepinizi bir kez daha saygıyla selamlıyorum.

2021 bütçesinin temel misyonunu, dayanakları ve hedefleri hususunu gerek bütçe görüşmelerinin başlangıcından itibaren bizzat gerçekleştirdiğim konuşmalarda gerek Sayın Bakanlarımızın gerçekleştirdikleri sunumlarda detaylı ve kapsamlı şekilde ele aldık.

Şahsıma ayrılan sürede, bugün gün boyu Gazi Meclisimizin Genel Kurulunda yapılan konuşmalarda dile getirilen soru, eleştiri ve değerlendirmelere olabildiğince cevap vermeye çalışacağım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde bugüne kadar her şartta olduğu gibi salgın şartlarında da milletimize, devletimize yine dolu dolu hizmetlerle bir yıl geçirdik.

Normal şartlarda itiraz edilse bile, aslında bugün Sayın Kılıçdaroğlu'nun doğrudan kendi ifadesiyle de güzel bir şey duyduk, –şeyler farklı olabilir ama en azından yine Sayın Kılıçdaroğlu'nun ağzından- ben aynen ifade ediyorum… Sağlık kurumlarımız ve çalışanlarımız üzerinden olsa bile, yani dolaylı olsa bile yine de en azından sağlıktaki Covid-19'la mücadelemizi teyit etmiş olduğunu gördük yani bunu kabul ettiklerini de gördük.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hiç üstüne alma, hiç üstüne alma!

ORHAN SÜMER (Adana) – Kendi yorumunuz o, kendi yorumunuz o. Yok, size bir takdir yok.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Bir defa da olsa bu önemli bir gelişmedir diye düşünüyoruz, bu önemli bir gelişme. (CHP sıralarından gürültüler) Hayır, bu kötü bir şey değil, bunu güzel bir şey olarak ifade ediyorum. Yani, bazen hakkı teslim etmek önemli.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sağlık çalışanlarının hakkını teslim ettik.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) - Milletimizin ve millî iradenin temsilcisi Meclisimizin desteğiyle tüm engelleri birer birer aşarak bugünlere geldik.

Bu yıl içinde hidroelektrik santrallerinden şehir hastanelerine, büyük otoyol projelerinden teknoloji merkezlerine pek çok yeni, dev eserin açılışını gerçekleştirdik. Bunların bazılarını Plan ve Bütçe Komisyonu görüşmelerinde, bazılarını açılış konuşmamızda da yine ifade ettik.

Fatih sondaj gemimizin 405 milyar metreküplük doğal gaz rezervi keşfinin mutluluğunu yine 83 milyon olarak hep birlikte yaşadık.

Salgın döneminde dahi ekim ayı ihracatımızın cumhuriyet tarihimizin en yüksek rakamına ulaşmasıyla sanayi üretimi artışında dünya 2'ncisi oluşumuzla yine hep birlikte gurur duyduk.

Bir taraftan hep birlikte salgınla mücadele ederken yine, 156 farklı ülkenin ve 11 uluslararası kuruluşun imdadına Türkiye olarak biz yetiştik. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Dünyanın 141 farklı ülkesinde geçici süreyle bulunan 100 bini aşkın vatandaşımızı en hızlı şekilde yine, ülkemize biz getirdik. Bunun anlamı şuydu: "Ben bulunduğum ülkede yeterli hizmet alamıyorum. Bu ülkenin adı 'Amerika' da olsa 'İngiltere' de olsa 'İtalya'da olsa 'İspanya' da olsa 'Rusya' da olsa 'Çin' de olsa, ben yeterli hizmet almak için ülkeme gelmek istiyorum." diyen 100 bin insandı. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bundan hep birlikte gurur duyalım.

MAHİR POLAT (İzmir) – İngiltere aşılamaya başlıyor yarın!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Bunun yanında, yine, 67 farklı ülkeden 5.500 kişinin de ülkelerine dönebilmesini yine, biz sağladık.

Bu süreçte Sayın Cumhurbaşkanımız, dünya liderleriyle her şeyin kapalı olduğu bir ortamda -bu da dâhil, hatta en yoğun dönem de olmak üzere- çok sayıda yine, telefon ve telekonferans görüşmeleri yaparak bölgemizdeki ve küresel düzeydeki meselelere Türkiye'nin kararlı duruşunu bizzat kendisi yansıttı ve yine, Dışişlerimiz de başta olmak üzere, ilgili kurumlarımız başta olmak üzere, bizler başta olmak üzere her fırsatta da bunu birincil elden muhataplarımıza yansıttık. Bu, bazen son derece farklı yerlerde durduğumuz konularla ilgiliydi, bazen hemfikir olduğumuz konularla ilgiliydi ama her ikisi arasındaki tüm konularla alakalıydı bu duruş.

Özellikle, Suriye, Doğu Akdeniz, Libya ve Azerbaycan'la ilgili konularda ülkemiz söz sahibi oldu ve diplomasi kanalları da etkin bir şekilde kullanıldı. Yani hem sahada hem masada güçlü bir Türkiye'yi yansıttık; bundan da yine, hep birlikte gurur duyalım.

Bölgemizde yeni çatışmalar ve insani trajedilerin yaşanmaması için elimizden geleni yapacağımızı ve sınırlarımızın güvenliği konusunda da asla ve asla geri adım atmayacağımızı Hükûmet olarak her platformda açıkça dile getirdik ve bunun gereğini de yaptık. Doğu Akdeniz ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'yle ilgili meselelerde Türkiye'nin dışlandığı ve Kıbrıs Türklerinin hak ve çıkarlarını gözetmeyen hiçbir senaryonun hayata geçme ihtimali olmadığını bütün dünyaya ilan ettik; bundan da gurur duyalım. Başarılarımızın arkasında milletimizin sergilediği sağlam birlik ve beraberlik ile Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle en iyi şekilde işleyen devletimizin tüm kurumlarıyla ahenk içerisinde çalışması vardır.

Dünyanın içinden geçtiği bu kritik dönemde üstlenmiş olduğumuz tarihî sorumluluğun farkındayız ve atılması gereken adımların bilincindeyiz. Geleceğimize daha güvenle bakacağımız, daha müreffeh bir Türkiye için durmadan, duraksamadan ahenk içinde çalışmaya devam edeceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; büyük önem atfettiğimiz ve her zaman en yüksek seviyeye getirmek için çabaladığımız iktisadi büyümemiz Covid-19 gibi küresel bir salgın döneminde dahi yine negatife düşmemiştir; hatta hız kesmemiştir. Yılın 3'üncü çeyreğinde ekonomik faaliyette başlayan canlılık yine YEP hedefi olan yüzde 0,3 oranındaki büyüme oranının aşılabileceğine de işaret etmektedir.

Covid-19 salgınına yönelik önlemlerin hafifletildiği haziran ayından itibaren sanayi üretiminde yüksek artışlar kaydedilmiştir. Toplam sanayi üretim endeksi 3'üncü çeyrekte bir önceki yılın aynı çeyreğine göre yüzde 8,4 oranında artış göstermiştir. Salgına rağmen nisan ayında 8 milyar 971 milyon dolar olan ihracatımız hemen her ay artış göstermiş ve ekim ayında da bu yükseliş sürerek 17 milyar 329 milyon dolar seviyesine ulaşmıştır. Böylece ihracatımız salgın öncesi seviyelerini de aşarak 2020 yılının en yüksek ihracat değerine ulaşmıştır.

Ayrıca, gün içinde yapılan değerlendirmelerde yine Türkiye'nin geçmişten bugüne gelişmekte olan ülkelere benzer bir büyüme performansı gösterdiği söylenmiştir. Evet, belirtildiği üzere, Türkiye, 1986-2002 yılları arasında da 2002-2019 yılları arasında da gelişmekte olan ülkelerle uyumlu bir büyüme performansı göstermiştir fakat arada şöyle bir fark var: 1986-2002 arasındaki büyüme ortalaması yüzde 66,6 enflasyonla yaşanmışken AK PARTİ döneminde benzer performans ortalama yüzde 10 civarında bir enflasyonla hayata geçirilmiştir; AK PARTİ farkı da buradadır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; iktidara geldiğimiz günden itibaren bir taraftan ekonomimizi güçlendirmek üzere önemli mesafeler alırken yine bir taraftan da büyük güçlükleri geride bırakmayı başardık. Ülkemiz, 2023 hedeflerinin açıklanmasından sonra Gezi olayları, Suriye sorunu, 17-25 Aralık yargıda darbe girişimi, çeşitli terör saldırıları, 15 Temmuz menfur darbe girişimi, ülkemizin yükselişini engellemeye yönelik dış politika gerginlikleri gibi ekonomiye yönelik belirsizlikleri artıran pek çok iç ve dış gelişmeyle karşı karşıya kalmıştır ve bunu birçok defa da aslında tekraren vurguladık.

Bu nedenle On Birinci Kalkınma Planı'nda uzun dönemli hedeflerin belirli oranlarda revize edilmesi gerekmiştir. Küresel şokların en belirgini olan Covid-19 salgınının başladığı dönemde vatandaşımızın salgından ekonomik ve sosyal anlamda en az şekilde etkilenmesine dair tedbirleri yine hızla alarak hayata geçirdik; yine bunun detaylarını çok farklı ortamlarda da burada da Plan ve Bütçe Komisyonunda da detaylı şekilde ifade ettik.

Bu tarz şoklar 2023 hedeflerine ulaşılması yönünde engel teşkil ediyor gibi görünse de plan hedeflerinin ulaşılmasına yönelik ekonomimizin uzun vadeli perspektifi On Birinci Kalkınma Planı, orta vadeli program ve yıllık programlar başta olmak üzere tüm üst politika dokümanlarında açık bir şekilde yer almaktadır. Bu çerçevede hazırladığımız program ve bütçelerimizle günübirlik değil bilinçli, öngörülü ve kararlı bir biçimde ekonomi politikalarımıza da yine yön veriyoruz.

Satın alma gücü paritesi cinsinden 2002 yılında kişi başına millî gelirin AB ortalamasına oranla sırasıyla yüzde 38,2, 2019 yılında da yine bu değerler yüzde 61,2 olarak gerçekleşmiştir. Bu oranların 2020 yılında yüzde 65,2'ye yükseleceği, YEP döneminde yakınsama sürecinin hızlanması ve satın alma gücü paritesi cinsinden millî gelirimiz ile kişi başına millî gelirimizin dönem sonunda AB ortalamasına oranının yüzde 67,7 olması öngörülmektedir. Aynı yakınsama göstergesi Amerika Birleşik Devletleri'ne göre hesaplandığındaysa 2019 yılındaki yüzde 43,9 oranından dönem sonunda sırasıyla yüzde 47,1'e yükseleceği öngörülmektedir.

Benzer biçimde gün içinde yapılan yine değerlendirmelerde 2010 referandumundan bu yana ülkemizin fakirleştiği yönünde de eleştiriler vardı. Gelir dağılımındaki adaletsizliği ölçen Gini katsayısı 2010 yılındaki 0,402 seviyesinden 2019 yılında 0,395'e gerilemiştir. Eş değer hane halkı kullanılabilir fert medyan gelirin yüzde 60'ı baz alınarak TÜİK tarafından hesaplanan görece, göreli yoksulluk 2010'da yüzde 23,8 iken bu oran 2019'da yüzde 21,3'e gerilemiştir. En yüksek gelire sahip yüzde 20'lik nüfus kesiminin gelirinin en düşük gelire sahip yüzde 20'lik nüfus kesiminin gelirine oranı 2010 yılında 8 iken bu katsayı 2019 yılında 7,4'e gerilemiştir. Bu göstergeler yöneltilen mesnetsiz eleştirileri boşa çıkartmakta, gelir dağılımının aslında söylendiği şekilde geriye gitmediğini de ifade etmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ekonomi politikalarında güven ve kredibiliteyi artırmak üzere para ve maliye politikaları arasındaki eş güdümü daha da güçlendiriyor, ekonomi yönetiminde kurumsal kapasitenin artırılması ve kuralların etkili bir biçimde işletilmesi için gerekli altyapıyı sağlamlaştırıyoruz. Ayrıca, ekonomi politikalarını ilgili tüm tarafların katkısını alarak istişareye dayalı ve daha katılımcı bir anlayışla oluşturuyoruz. Nitekim, Bakanlarımız son haftalarda sivil toplum kuruluşlarıyla istişare toplantıları gerçekleştirmekteler, önümüzdeki günlerde de yine benzeri toplantıları toplumun çeşitli kesimlerini temsil eden diğer sivil toplum kuruluşlarıyla gerçekleştirmeye devam edeceğiz.

Enflasyonla mücadeleyi önceliklendirerek makro ekonomik istikrarı güçlendirmeye yönelik politikalarımızla enflasyonu düşük, tek haneli seviyelere kalıcı olarak indirmekte kararlı olduğumuzu ifade etmiştik, bir kez daha ifade etmek istiyorum. Merkez Bankamız bu yönde gerekli adımları atarak kararlı duruşunu göstermiştir. Önümüzdeki dönemde de Merkez Bankası, fiyat istikrarına yönelik olarak gerekli bütün araçları yine bağımsız şekilde kullanmaya devam edecektir. Fiyat istikrarının sağlanmasına destek olmak üzere mali disiplini güçlendirecek kamu finansmanının kalitesini artıracağız, kamu eliyle yöneltilen ve yönlendirilen fiyatlarda olabildiğince temkinli davranmaya dikkat edeceğiz. Bu adımlarımızı yapısal reformlarla destekleyeceğiz, yapısal sorunlara bütüncül bir yaklaşımla eğilerek daha etkili sonuçlar almayı başaracağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; adalet hizmetlerinde altyapı, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı, yargıda dijitalleşme ve dinamik mevzuat değişiklikleri gibi alanlarda önemli reformlara da imza attık. Geçtiğimiz süreçte Anayasa ve başta temel yasalar olmak üzere, gerçekleştirilen değişikliklerle sistemimize birçok yenilik kazandırılmıştır. Kişisel verilerin korunması, çocuk haklarının anayasal koruma altına alınması, sendikal özgürlüklerin geliştirilmesi, kamu görevlilerine toplu sözleşme yapma hakkının verilmesi, bilgi edinme ve bireysel başvuru hakkı gibi sosyal ve demokratik haklara odaklı yenilikler anayasal bir zeminde hayata geçirilmiştir. Yeni mevzuat çalışmalarıyla, altyapı yatırımlarıyla, kurumlarımızın yapısal ve teknolojik dönüşümüyle, artan yargı mensubu ve personel sayısıyla, sürekli eğitim perspektifiyle ve güçlenen mahkemeler teşkilatıyla büyük bir dönüşümü gerçekleştiriyoruz. Yine, hâlen bu geliştirme sürecinin de içinden geçiyoruz.

Hâkim, savcı ve personel sayısını yüzde 177 oranında artırarak yargıda insan kaynağı kapasitesini güçlendirdik. Mahkeme sayısını adli yargıda yüzde 83, idari yargıda yüzde 38 artırarak mahkemelerle ilgili teşkilatımızı yaygınlaştırdık. Burada altını çizerek belirtmek isterim ki yargı yetkisinin kullanımı ancak ve ancak yargıya aittir. Yargı hiçbir kişi, kurum veya merciden emir, talimat, tavsiye ya da telkin almaz ve böyle bir şey de asla ve asla yoktur. Yargının kurumsal varlığı, hukuk devleti ve hukukun üstünlüğünü gerçekleştirmenin, korumanın da güvencesidir, böyle olmaya da devam edecektir. Uyuşmazlıkların ara buluculuk ve uzlaştırma yollarıyla mahkeme süreci öncesinde kısa sürede, daha az masrafla ve dostane yöntemle çözülmesini de yine bizler sağladık.

1 Ocak 2019 tarihinde yürürlüğe giren Türk Ticaret Kanunu değişikliğiyle bazı ticari uyuşmazlıklarda dava açılmadan önce ara bulucuya başvurulmuş olmasını yine dava şartı hâline getirdik. Bu kapsamda ara bulucuya giden dosyaların yüzde 54'ü hızlı şekilde çözüme kavuştu. İddianamenin iadesi veya kabulü, kamu davasının açılmasının ertelenmesi, hükmün açıklanmasının geri bırakılması ve uzlaşma gibi yeni hukuk müesseselerini getirerek iş yükünün azalmasını ve vatandaşlarımızın hukuki güvencesinin güçlendirilmesini sağladık.

Bu yıl içinde, yargıda mağdur odaklı uygulamaların geliştirilmesi için Mağdur Hakları Daire Başkanlığını yine müstakil bir birim olarak yeniden yapılandırdık. Adli süreçlerde, kadınların ve çocukların örselenmeden ifade ve beyanlarının alınabilmesini sağlamak için özel adli görüşme odaları kurduk. Vatandaşlarımızın hukuki güvenliği için büyük önem taşıyan ve gelenekselleşmiş uygulamalarla bugüne kadar gelen noterlik işlemlerini de kolaylaştırdık.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Yargı Reformu Stratejisi'nde vizyonumuzu "güven veren ve erişilebilir bir adalet sistemi" olarak belirlemiştik. Bu doğrultuda, ihtiyaçlara göre gerekli reformları gerçekleştirmeye devam ediyoruz. Yüce Meclisimizde kabul edilen birinci reform paketiyle hak ve özgürlüklerin korunması ve geliştirilmesine yönelik birçok düzenleme 24 Ekim 2019 tarihinde hayata geçmişti. 15 Nisan 2020'de ikinci düzenleme; üçüncü olarak ise 28 Temmuz 2020 tarihinde, hukuk yargılamalarında adalete erişimi güçlendiren düzenleme yürürlüğe girmişti.

Tüm bu değişikliklerle amacımız, adalet reformunda yol haritamız olan Yargı Reformu Strateji Belgesi'ndeki hedeflerin birer birer hayata geçirilmesidir. Bu kapsamda, Yargı Reformu Stratejisi İzleme ve Değerlendirme Kurulunu oluşturduk ve bu Kurulla uygulamayı izleyip aksamalara da yine çözüm getireceğiz.

İnsan haklarına ve hukukun üstünlüğüne dayalı bir sistemin tesisi ve muhafazası her zaman temel hedefimiz olmuştur. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğindeki hükûmetlerimizin reform çizgisinin temel motivasyonu "hukukun üstünlüğü" anlayışıdır. Hâlihazırda Adalet Bakanlığımız, İnsan Hakları Eylem Planı üzerindeki çalışmalarını da sürdürmektedir. Geniş bir istişare sürecinden sonra, insan hakları konusunda yol haritamız olacak eylem planının taslağı oluşturulmuştur. Buna ilave olarak Hazine ve Maliye Bakanlığı ve Merkez Bankası başta olmak üzere ekonomik hayatın tüm paydaşlarıyla bir araya gelinmekte ve insan hakları eylem planı taslağı ve mevzuat ihtiyaçları gözden geçirilmektedir. Bu çerçevede, yatırım ortamı, mülkiyet hakkı, sözleşme serbestisi gibi konularda adalet sistemine ilişkin yeni politikalar belirlenecektir.

Toplumun tüm kesimlerinin yaklaşımlarının dikkate alındığı yeni bir reform sürecini başlatmış bulunmaktayız. Önümüzdeki aylarda hukuk devleti ilkesini güçlendirme, öngörülebilir, kolay erişilebilen, hızlı ve etkin işleyen yargı sistemi yönünde yeni adımlar atacağız. Milletimizin beklentilerine ve ihtiyaçlarına cevap verecek düzenlemeleri titiz bir çalışmanın ardından birer birer hayata geçirmekte de kararlıyız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; "Kadın katillerini, kadına ve çocuğa karşı suç işleyenleri dışarı bıraktınız. Sizin yargı reformunuz budur." diyerek asimilasyondan, Kürt düşmanı politikalardan, insani güvenlikten bahsedildi. Kürtçe konuşmanın dahi yasak olduğu günlerden Kürtçenin okullarda öğretildiği, Kürdoloji bölümlerinin açıldığı günlere geldik. Türkiye'de faaliyet gösteren tüm yayın organları bugün Kürtçe yayın yapma hakkına sahiptir. Devlet televizyonu TRT de Kürtçe yayın yapan basın organlarından birisidir. Temel hak ve hürriyetler anlamında Kürt kökenli vatandaşlarımız için önemli adımlar atıldığı bir gerçektir. Mahkemelerde başka dilde savunma hakkının kapsamı genişletildi ve seçimlerde Türkçeden başka dillerde propaganda yapmayı engelleyen hükümler kaldırıldı, bizler kaldırdık, bundan da hep birlikte gurur duyalım. Bugün, 83 milyon vatandaşımız hayatın her alanında dili, dini ya da etnik kökeni sebebiyle ayrımcılığa uğramadan yaşamını sürdürmektedir, sürdürebilmektedir.

Kadın katillerine, kadına ve çocuğa karşı suç işleyenlere, istismarda bulunanlara gelince; sizler bunları iyi tanırsınız. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Dağa kaçırılan çocuğuna kavuşmak isteyen Diyarbakır annesini evinde diri diri yakmak isteyenleri sizler iyi tanırsınız. Mağdur olan bu kadınlarımızı, çocuklarımızı size veya hiç kimseye kurban etmeyeceğiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) İnsani güvenlik mi dediniz? Sonuna kadar insanlarımızın güvenliğini ve haklarını koruyacağız; hangi etnik kökenden, nereden olursa olsun, hangi inanç kökeninden olursa olsun. Türkiye, tarih boyunca da bunu yapmıştır, kendisine yakışan da budur, bugün de bunu yapmaktadır, gelecekte de bunu yapacaktır.

Demokrasinin de insanlığın da en büyük düşmanı terördür. Terörle, katillerle mücadelemizi. Kürtlerle mücadele gibi yansıtmak tek kelimeyle art niyetliliktir, insafsızlıktır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Tüm Kürt vatandaşlarımızın temsilcisi gibi konuşmanız gerçeği çarpıtmaktır ve asla doğru

değildir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) PKK'nın Suriye'deki kolu PYD/YPG'nin temsilci gibi konuşmak, İmralı'nın sözcüsü gibi konuşmakla Kürt vatandaşlarımızın, Kürt kardeşlerimizin adına konuştuklarını iddia edenler onların temsilcisi değildir: Kürt vatandaşlarımızın, Kürt kardeşlerimizin temsilcisi biziz, hep birlikte Türkiye Büyük Millet Meclisidir, Türkiye Cumhuriyeti devletidir, Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetidir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Suriye'de de, Irak'ta da Kürt kardeşlerimizle omuz omuza teröre karşı mücadele eden de biziz.

HABİP EKSİK (Iğdır) – Kuzey Irak'taki referandumda kapıları kapatıp aç bırakan da sizsiniz.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – DEAŞ'la sahada göğüs göğüse çarpışan, mücadele eden tek ülke biziz, Türkiye Cumhuriyeti'dir.

HABİP EKSİK (Iğdır) – Kobani'yi IŞİD'e vermek isteyen de sizsiniz.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Türk, Kürt, Çerkez, Laz ayırt etmeden herkesi insan olarak kucaklayan biziz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) O dediğin yerde, o gün de dün de bugün de ben oradaydım; ben seni görmedim orada, çocuklara, kadınlara, kimsesizlere, yetimlere yardım ederken seni görmedim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Ben oradaydım, haftalarca orada kaldım, aylarca orada kaldım, hiçbirinizi görmedim. Yaradan'dan ötürü severiz insanı biz, insan olduğu için severiz biz insanı. Ülkemizle, milletimizle, coğrafyamızla, değerlerimizle barışık olmak kadar güzel bir şey yok; bu duyguyu buyurun hep birlikte tadalım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sanayide "millî teknoloji, güçlü sanayi" vizyonumuzla, katma değerli üretimle büyümeyi teşvik edecek politikalarımıza hız kazandırıyoruz. "Türkiye'nin otomobili 2022 yılının son çeyreğinde seri üretim bandından inecek." dedik, bunu başlangıçtaki konuşmamızda da yine ifade ettim. Bu proje, bir araba üretmekten çok daha geniş bir bakış açısına sahip olması nedeniyle büyük önem arz etmekte. Teknoloji Odaklı Sanayi Hamlesi Programı'yla yerlileşme çalışmalarına yine hız veriyor, uçtan uca destek mekanizmasını geliştirerek yüksek teknolojili ürünlerin ülkemizde üretilebilmesini destekliyoruz.

Yine, biraz önce ifade ettiğim araçla ilgili "Sadece bir araç üretmenin çok ötesindedir." derken, bunu defalarca da aslında ifade ettik; sadece savunma sanayisi alanında değil diğer sektörlerimizde de artık, aslında otomasyon, bilişim ve yine otomotiv sanayisinde bugüne kadar var olan elektrik ve elektronik sektörlerinin lokomotifi hâline gelecek yüksek teknolojili üretimin ve yüksek teknolojinin geliştirilmesine çok ciddi şekilde ayak olacak bir projedir bu. Savunma sanayisi alanının dışına çıktığımız ve fazla değil aslında, üç beş yıl sonrasında da bunun etkilerini göreceğimiz çok güçlü bir ikinci ayakla yolumuza devam ediyor olacağız orada. Aslında, yine, bu proje bir sonraki süreçte de yani uçan araçların dünyada konuşulduğu ortamda da Türkiye'yi lider ülke konumuna getirecek bu alandaki altyapıyı oluşturacak bir projedir.

Bölgesel Kalkınma Fonu, Teknoloji ve İnovasyon Fonu ile Bilişim Vadisi Girişim Sermayesi Fonu'nu kurarak ülkemizin sanayi ve teknoloji alanındaki yatırmalarına ihtiyaç duyduğu finansmanı sağlıyoruz. Avrupa Birliğiyle yürüttüğümüz Rekabetçi Sektörler Programı kapsamında 260 milyon avroluk kaynağı projelerin kullanımına sunarak ülkemizin rekabet gücünü artıracak yatırımları destekliyoruz. Buna ilaveten, girişimcilerimize sermaye sağlamayı hedefleyen 80 milyon avro bütçeli Türkiye Gelecek Fonu'na ilişkin finansman anlaşmasının 19 Haziran 2020'de Resmî Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmesiyle bu girişim sermayesi fonunu 2021 yılında ülkemizin, girişimcilerin kullanımına açıyoruz. 2021 yılında organize sanayi bölgeleri ve sanayi siteleri için kullanacağımız bütçe yüzde 400, TÜBİTAK'ın AR-GE bütçesi yüzde 100 artacaktır. Kalkınmanın itici gücü olan sanayi sektörünün gücüne güç katmak ve rekabeti artırmak için çalışmaya tüm gücümüzle devam edeceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yenilikçi çevre ve şehircilik politikalarıyla kentsel dönüşüm projelerinden sosyal konut projelerine, çevre dostu yeşil koridorlardan millet bahçelerine şehirlerimizi donatıyoruz. TOKİ aracılığıyla 2020 yılında yatırım bedeli 44 milyar lira olan 115.581 sosyal konutun daha temelini attık. Son iki yılda 102.500 binayı yapı denetiminden geçirdik. Bu yıl ne yazık ki ülkemizin dört bir yanında gerçekleşen doğal afetler yüreğimizi yaktı. Başta İzmir, Elâzığ, Malatya ve Giresun olmak üzere doğal afetlerden etkilenen şehirlerimizin yanında olduk, vatandaşlarımızın yaralarını en hızlı şekilde sardık. Afetten etkilenen bölgelere bu yıl toplam 165 milyon lira kaynak sağladık. 3.034 afet konutunun yapımını tamamladık, 20.858 adet konutun da yapım süreci devam etmektedir.

Bildiğiniz gibi, İzmir, ekim ayı içerisinde 6,6 büyüklüğünde bir depremle sarsıldı ve 116 vatandaşımızı bu depremde kaybettik. Tekrar, hepsine Allah'tan rahmet, yakınlarına başsağlığı diliyorum. Depremin hemen ardından, arama kurtarma ekiplerimiz, ilgili kurumlarımız ve gönüllü ekipler gece gündüz demeden, büyük fedakârlıkla çalışarak 107 vatandaşımızı enkazdan kurtarmış ve afetten etkilenen vatandaşlarımızın yaralarını sarmıştır. Deprem, sel ve diğer doğal afetlerde hayatını kaybeden tüm vatandaşlarımıza yine bir kez daha Allah'tan rahmet ve yakınlarına da başsağlığı diliyorum. İzmir'de depremden ağır hasar almış ya da yıkılmış binaların yüzde 30'unun 1990-2000 yılları arasında, yüzde 70'inin ise 90 öncesi yapılmış yapılar olduğunu görüyoruz. 2000 yılından sonra yapılan binalarda yıkım ya da hasar tespit edilmemiştir. Bu, 99 depremi sonrası aldığımız tedbirlerin ve uyguladığımız yapı denetim çalışmalarımızın aslında ne kadar isabetli olduğunu da göstermektedir. Deprem sonrasında İzmir'imizin de tarihinin en büyük kentsel dönüşüm seferberliğini başlattık. Bu kapsamda, ilk etapta 5 bin konut için projemizi hazırladık, bunun yanında vatandaşlarımıza sağladığımız kira ve taşınma yardımları kesintisiz olarak da devam etmektedir.

81 ilde 81 milyon metrekare hedefiyle yola çıktığımız millet bahçeleri projelerimizle şehirlerimizi yeşille, doğayla buluşturmaya da devam ediyoruz. 77 ilde büyüklüğü 50 milyon metrekareyi bulan 272 millet bahçesini hayata geçiriyoruz. Bugüne kadar 22 ilde 6 milyon metrekare büyüklüğünde 35 millet bahçesinin açılışlarını gerçekleştirdik ve vatandaşımızın hizmetine açtık. 237 millet bahçesinin de yapım, projelendirme ve yer çalışmaları devam etmektedir. 2023 yılına kadar da diğer millet bahçelerimizi açarak 81 ilde 81 milyon metrekare millet bahçemizi milletimizin kullanımına sunmuş olacağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kamu-özel iş birliği modelinin, özel sektörün, projeleri kısa vadede etkin şekilde gerçekleştirerek yatırım maliyetlerini düşürmesi nedeniyle tercih edilen bir kamu finansman modeli olduğunu defalarca ifade ettik. Tecrübelerimiz her yeni projeye yansıtılmakta ve her proje daha öncekilere göre kamu açısından daha az maliyetli ve daha faydalı hâle dönüştürülmektedir, örneğin Avrasya Tüneli. Sabah, İstanbul Havalimanı'nı örnek vermiştim. Avrasya Tüneli'nde projenin yatırım bedeli yaklaşık 1,3 milyar dolar olup sözleşmenin yürürlüğe girmesinden itibaren öngörülenden sekiz ay daha erken olarak yaklaşık dört yıl gibi bir sürede inşaatı tamamlanmış ve 2016 yılının sonunda hizmete açılmıştır. Proje, vatandaşlarımızın ihtiyaçlarına doğrudan cevap vermiş ve İstanbulluların Anadolu ve Avrupa arasında kaybettikleri zamanın büyük bir bölümünü telafi etmiştir. Avrasya Tüneli Projesi'nde garanti sayılarına ulaşılmasının ardından geçişler üzerinden hasılat paylaşımı mekanizması ile kamu, devlet pay alacaktır.

ÖZKAN YALIM (Uşak) – Garantilere ulaşılmadı ki nereden ulaşıldı garantilere? Hangi yap-işlet-devrette garantilere ulaşıldı Sayın Oktay?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) - Bu payın, sözleşme süresi boyunca 4,8 milyar TL'ye ulaşması beklenmektedir. Ayrıca, ödenecek garanti tutarlarının da düşülmesiyle, sözleşme dönemi boyunca yaklaşık 3 milyar lira net gelir elde edilmesi beklenmektedir. Proje, sözleşme dönemi sonunda devletimize devredilecektir, bunu da her defasında tekrar ediyoruz. Hatta yeniden işletme hakkı devriyle gelir getirebilecek ya da sözleşme süresi bittiğinde tercih edilirse devletimiz de işletebilecektir. Bunun yanı sıra Avrasya Tüneli'nin her işletme yılı sonunda ekonomiye olan katkısı, köprülere olan en direkt faydası da hesaba katılarak hesaplanmaktadır. Avrasya Tüneli hem direkt kendi kullanıcısının hem de 15 Temmuz ve Fatih Sultan Mehmet Köprülerini kullanan diğer kullanıcıların trafiğini rahatlatmak suretiyle yine dolaylı fayda sağlamaktadır. Açılışından bugüne kadar 98 milyon saat zaman tasarrufu, 1,3 milyar araç kilometre azalması, 60 bin ton emisyon azalımı, 150 bin ton yakıt tasarrufuyla ülkemize ekonomik katkısı toplam 5,23 milyar TL olmuştur. Diğer taraftan, Gebze-Orhangazi-İzmir Otoyolu Projesi… Yine KÖİ modeliyle yapılmış, ileri derecede mühendislik gerektiren dünyanın en büyük 4'üncü asma köprüsünün projeye dâhil edilmesi seyahat süresini kısaltmış, hizmet konforunu artırmış ve vatandaşlarımızın hizmetine sunulmuştur.

İstanbul-İzmir arasındaki yollara yönelik proje tamamlanmıştır ve İzmir-İstanbul arasındaki mesafe yaklaşık üç buçuk saate indirilmiştir. İzmir-Bursa-İstanbul arasındaki illerimiz bu hizmetten faydalanmaktadır, yararlanmaktadır. Projemiz, 382 kilometre otoyol ve köprüden oluşmakta olup bağlantı yollarıyla beraber toplam 426 kilometredir. Toplamda 4 kesim otoyol ve 1 köprü bulunmaktadır. Yapım maliyeti yaklaşık 6,3 milyar dolar olan projenin Osmangazi Köprüsü kısmı sözleşmenin yürürlüğe girmesinden itibaren yaklaşık üç yıl dört ay içerisinde tamamlanmıştır. Tamamı ise yaklaşık altı yıl dört ayda hizmete girmiştir. Proje 2036 yılında kamuya, devlete devredilecektir.

ÖZKAN YALIM (Uşak) – Kaça mal olacak Sayın Başkan?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Osmangazi Köprüsü erken açılarak vatandaşın hizmetine sunulmuştur fakat iddia edildiği gibi erken açıldığı için kamunun 2 milyar dolardan fazla bir ödemeye katlandığı bilgisi doğru değildir. Osmangazi Köprüsü için verilen günlük garanti sayısı çift yön için 40 bin araçtır. Erken açılan gün sayısı 1.354 ve hiç araç geçmese bile yani sıfır araç geçse bile ancak bu rakama ulaşılabilir. Trafik geçişlerinin de hesaba katılmasıyla iddia edilen 2 milyar doların çok çok daha altında bir ödeme gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla hesap tamamen yanlıştır.

ERHAN USTA (Samsun) – Söyler misiniz ne kadar?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – İstanbul-İzmir Otoyolu Projesi'nin Osmangazi Köprüsü dâhil toplam yatırım maliyeti 10,8 milyar dolar olup bu maliyete yapım maliyeti, görevli şirket tarafından karşılanan kamulaştırma bedeli, yapım dönemi finansman maliyeti, otoyol ve Osmangazi Köprüsü'nün tüm işletme dönemi süresi boyunca bakımı ve işletilmesi maliyetleri, ağır bakım maliyetleri ve işletme dönemi finansman maliyetleri dâhildir. Dolayısıyla, bu kadar büyük bir projeye sadece yapım maliyeti gözüyle bakmak en kibar tabiriyle haksızlık yapmaktır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Hâlihazırda toplam 4 kesim otoyolun trafik gerçekleşmelerine bakıldığında salgın döneminde bile, verilen garanti sayılarının üzerine çıkıldığı görülmektedir. Kesimler ve köprü arasında gelir paylaşımı olduğundan otoyoldan elde edilen fazla gelirin köprü garanti ödemelerini daha da düşüreceği öngörülmektedir.

Geleneksel finansmanla yapılan otoyol projeleri yedi ila yirmi yıl gibi sürelerde bitirilirken, Gebze-Orhangazi-İzmir Otoyolu gibi çok büyük bir proje kısa sürede tamamlanmış ve ülkemizin rekabet gücüne katkı sağlayarak ekonomik fayda getirmiştir. Projemizin zamandan ve akaryakıttan tasarruf sağlamasıyla 2023 yılında yaklaşık 4,2 milyar lira tasarruf sağlaması hedeflenmektedir.

Bu büyüklükteki bir proje özel sektörle beraber çalışılarak devletin üzerinde kısa dönemde bir yük olmaktan çıkarılmıştır. Ayrıca, proje işletme süresinden sonra her türlü bakımı yapılmış olarak kamuya devredilecek ve bütçeye katkı sağlamaya devam edecektir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Kılıçdaroğlu, yüce Meclisimizin kabulüne sunduğumuz bütçemize "Haramzadelerin bütçesi" dedi.

MAHİR POLAT (İzmir) – Az bile demiş.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Bu bütçe, Birleşmiş Milletler İnsani Gelişmişlik Endeksi'nde en yüksek insani gelişmişlik sınıfına çıkardığımız milletimizin bütçesidir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bu bütçe, Dünya Bankası üst orta gelirler grubuna yükselttiğimiz halkımızın bütçesidir. Bu bütçe, satın alma paritesine göre 2009 yılında 15.457 dolar olan kişi başına geliri 2019 yılında 28.424 dolarla ikiye katlayan insanımızın bütçesidir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bu bütçe, Türkiye'ye karşı ortaya konulan tüm engellemelere rağmen küresel kriz sonrasında 2010-2019 döneminde ortalama yüzde 5,8 oranında büyüyen ekonomimizde çiftçimizin, esnafımızın, işçimizin, memurumuzun artan vergileriyle oluşturduğumuz milletimizin anasının ak sütü gibi helal bir bütçedir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

2002 yılında krizlerle yorgun bırakılmış, yoksul insanların ülkesi olarak anılan güzel ülkemizde, iktidarı devraldığımızda faiz ödemelerinin bütçe harcamaları içerisindeki payı yüzde 43,2 iken 2020 yılında bu oran yüzde 11,3 seviyesindedir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bu bütçeye "faiz bütçesi, haramzadelerin bütçesi" diyenler bu topraklara tek bir çivi çakmamış, bu ülkenin insanını yıllarca hor görmüş ve bu yüzden de bu milletimiz tarafından ebediyen muhalefetle görevlendirilmiş, muhalefete mahkûm edilmiş olanlardır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Ben sizi dinledim, ben hiç sesimi çıkarmadan sizi dinledim arkadaşlar.

AHMET KAYA (Trabzon) – Sata sata bitiremediniz onları, sata sata.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Bu nedenle geçtiğimiz on yedi yılda olduğu gibi, bu yıl da milletimiz bütçeyi yapma yetkisini bize vermiştir.

Türkiye'nin 2002 yılından 2020 yılına kadar geçen on sekiz yıllık dönemde yine her alanda daha kötüye gittiği ifade edildi. Arkadaşlar, belki orada bu dili kullandım, Sayın Genel Başkanın kullandığı dil -dikkat ederseniz- daha ağırdı.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Siz kullanamazsınız.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Siz seçilmişe laf edemezsiniz.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – "İlk seçimde nasıl tıpış tıpış yolcu edileceğinizi göreceksiniz." ifadesini kullandı.

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen sükûneti muhafaza edelim.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Biz on sekiz yıldır her seçimden sonra nasıl tıpış tıpış gidildiğini çok gördük. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Ama bu vesileyle de CHP'nin Cumhurbaşkanı adayı da belli oldu bugün, hayırlı olsun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) "Türkiye'nin 2002 yılından 2020 yılına kadar geçen on sekiz yıllık dönemde her alanda daha kötüye gittiği" ifade edildi. Biz de zaten Türkiye'nin on sekiz yılda nereden nereye geldiğini hep rakamlarla anlatıyoruz. Ama bizim ülkemizin gelişmişliğiyle ilgili sözlerimizin asıl şahidi rakamların ötesinde hayatın pratikleridir. Şimdi, sizlere soruyorum arkadaşlar: Eğitimde, Türkiye okul ve öğretmen sayısından teknolojik altyapıya kadar on sekiz yıl öncesinin Türkiye'si midir?

ORHAN SÜMER (Adana) – Ya, bir nesil yok oldu o eğitimle, bir nesil yok oldu. Neden bahsediyorsun? (CHP sıralarından gürültüler)

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Türkiye, hastane ve sağlık çalışanı sayısından, genel sağlık sigortasının kapsayıcılığı ve hizmet kalitesine kadar on sekiz yıl öncesinin Türkiye'si midir? (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

Ulaşımda Türkiye, kara yolundan hava yoluna, demir yoluna kadar her alanda on sekiz yıl öncesinin Türkiye'si midir? (CHP sıralarından gürültüler)

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Merkez Bankası da aynı mı on sekiz yıl öncesiyle?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Enerjide Türkiye, hidroelektrikten güneş enerjisine, iletim ve dağıtım hatlarına kadar on sekiz yıl öncesinin Türkiye'si midir? (CHP sıralarından gürültüler)

Adalette Türkiye FETÖ unsurlarının yol açtığı tahribata ve FETÖ'cülerin tasfiyesiyle oluşan sıkıntıya rağmen, hizmet kalitesinde on sekiz yıl öncesinin Türkiye'si midir?

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – FETÖ'yü yargıya siz yerleştirdiniz. Siz açmadınız mı önünü?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Askerî imkânları ve hareket kabiliyeti bakımından Türkiye, sınırlarının güvenliği ve sınır ötesi operasyonlarıyla on sekiz yıl öncesinin Türkiye'si midir? (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

Sosyal yardımlarda Türkiye, ihtiyaç sahibi her vatandaşına el uzatabilen, destek veren sistemiyle on sekiz yıl öncesinin Türkiye'si midir?

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Kredi verdiniz kredi.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Engellilerden şehit yakınları ve gazilere, korunmaya muhtaç çocuklardan yaşlılara kadar dezavantajlı kesimlere verilen hizmetler bakımından Türkiye on sekiz yıl öncesinin Türkiye'si midir? Elinizi vicdanınıza koyun.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ya, bunu bize niye soruyorsunuz? Biz, on sekiz yıl önce iktidar mıydık? İktidarın Başbakan Yardımcısına sorun o zaman.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Tarımda Türkiye, verilen geniş destek yelpazesi ve sürekli modernize olan makine altyapısıyla on sekiz yıl öncesinin Türkiye'si midir? (CHP sıralarından gürültüler)

Bunları rakamlarıyla da ifade ettik, siz de görüyorsunuz. Sanayide ve teknolojide dünyanın yıldızı, yükselen üretim merkezlerinden biri olarak Türkiye, on sekiz yıl öncesinin Türkiye'si midir? Cevaplar son derece net aslında.

ERHAN USTA (Samsun) – Rakamla konuşun.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Diplomaside Türkiye, dünyanın en yaygın diplomasi ağı ve müzahir olduğu her meseledeki ağırlığıyla on sekiz yıl öncesinin Türkiye'si midir?

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Fuat Bey, on sekiz yıl öncesinin hesabını o dönemin iktidarına sorun, bize sormayın.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Bu listeyi olabildiği kadar uzatmak mümkün, uzatabiliriz bu listeyi.

BAŞKAN – Arkadaşlar, özel görüşecek olanlar dışarıda görüşsünler.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Sıkıntılarımız yok mu, sıkıntılarımız yok mu? Elbette var. Ama bu sıkıntıları konuşmak ve çözüm yollarını aramak başkadır, on sekiz yıldır bu ülkede hiçbir şey yapılmadığını iddia etmek başkadır. Biz yaklaşık on yıl önce 2023 hedeflerimizi ortaya koyarken dünyanın ve bölgemizin içinde bulunduğu şartları şöyle bir düşünün, bir de özellikle son yedi yıldır kesintisiz yaşadığımız saldırıları ve bunların yol açtığı siyasi ve ekonomik maliyetleri bir düşünün. Dünyayı ve bölgemizi yeniden dizayn etmek isteyenler tüm güçleri ve imkânlarıyla üzerimize gelirken, üzerimize saldırırken biz bir adım dahi gerilemek yerine hep daha da ileriye gittik, dimdik durduk. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bu tarihî mücadele sürecinde önceliklerin değişmesi, eldeki kaynakların kullanımındaki planlamanın değişmesi, öngörülemeyen maliyetlerin karşılanması gibi pek çok sebep tabii ki bizi bazı hedeflerimizin gerisinde bırakmış olabilir ama bu demek değil ki 2023 hedeflerimizden vazgeçtik, asla. İlk günkü heyecan ve kararlılıkla 2023 hedeflerimize bağlıyız. Bu ihracatı 500 milyar dolara ulaştıracağız. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bu millî geliri kişi başına 25 bin dolar da değil, onun ötesine de taşıyacağız, 23'tür, daha ötesidir. Sadece değişen şartlara ve uğradığımız saldırıların yol açtığı yeni durumlara göre hareket ediyoruz.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Söz mü 500 milyar Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Büyük ve güçlü Türkiye'nin inşası her türlü siyasi hesabın üzerinde millî bir hedeftir.

ERHAN USTA (Samsun) – Elli yıl daha yetki istiyor.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) - Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında yer alan tüm siyasi partilerin, tüm siyasi partilerimizin ve milletvekillerimizin en az bizim kadar bu hedefe sahip çıkma sorumluluğu vardır, bunu da arzu ederiz.

Sizleri 2023 hedeflerimizi karalamaya değil, bu hedeflere sahip çıkmaya davet ediyorum. Milletimizin huzuruna çıktığımızda vereceğimiz en büyük hesabın büyük ve güçlü Türkiye için ne yaptığımız veya ne yapmadığımız olacağını da unutmamalıyız.

ÖZKAN YALIM (Uşak) – Sayın Cumhurbaşkanı, kapalı olan esnafa ne vereceksiniz acaba? Bir kelam da onlara edecek misiniz? Ne vereceksiniz esnafa?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Bazı sorular vardı yine ben kalan sürede de müsaadenizle o sorulara da yine cevap vermek istiyorum.

"15 Temmuz şehit ve gazilerinin parasına neden el konuldu?" şeklinde bir soru. Arkadaşlar Allah'tan korkun ya.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) - Ne zaman ödeyeceksiniz?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) - Şehitlerimiz ve gazilerimiz bizim üzerine titrediğimiz kardeşlerimizdir.

MAHİR POLAT (İzmir) - Para nerede, para?

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Hani nerede?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Türkiye Şehit Yakınları ve Gaziler Dayanışma Vakfının kuruluş işlemleri 13 Temmuz 2019'da Resmî Gazete'de yayınlanmıştır.

MAHİR POLAT (İzmir) - Ya, 2015'ten 2019'a dört sene…

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Cumhurbaşkanımız tarafından belirlenen mütevelli heyeti 26 Aralık 2019'da Resmî Gazete'de yayınlanarak vakıf faaliyetine başlamıştır. Önceden de toplanan bu miktarın vakıf aracılığıyla kullanacağını ifade etmiştik.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Para nerede?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – 15 Temmuz hain darbe girişimi sonrasında düzenlenen, 15 Temmuz Dayanışma Kampanyası kapsamında toplanan meblağ nemasıyla birlikte 338 milyon 933 bin 650,97 TL olarak vakfımızın banka kullanımında, banka hesabına yatırılmıştır.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ya, millet onu şehit yakınlarına verdi, vakıfa vermedi ki.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Paranın, vakfımız kuruluş amaçları doğrultusunda kullanımına da yönetim kurulu karar vermeye yetkilidir.

ÖZKAN YALIM (Uşak) – Rakam üzerinde var ama realitede yok.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – 15 Temmuz şehit yakınlarımızı ve gazilerimizi desteklemek amacıyla 15 Temmuz Dayanışma Kampanyası'yla ilgili burada toplanan yardımlar her ay buradan biner TL ödeme yapılmaktadır ve bu tamamlana kadar da devam edecektir.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Paralar şehit yakınlarının, hepsini verin. Niye vermiyorsunuz?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Bir başka soru, "Beşiktaş'taki terör saldırısı…"

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Niye vermiyorsunuz?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Bizim derdimiz sürdürülebilir bir destektir. Hiçbir zaman bizim derdimiz şov yapmak olmamıştır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Şehitlerimizin, şehit yakınlarımızın ve gazilerimizin yanında olmuşuzdur, onlar da bunu çok çok iyi bilirler.

Yine bir başka soru vardı "Beşiktaş'taki terör saldırısında 40'ı polis 47 vatandaşımız şehit oldu, orada da bağış kampanyası açıldı, 52 milyon lira para toplandı. Çocuğu şehit olan birisine kaç lira aylık bağlandı bilen var mı?" şeklinde.

ÖZKAN YALIM (Uşak) – Evet…

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Terör eylemi sonucu şehit olan bir polis memurumuzun babasına 121,96 TL aylık bağlanması söz konusu değildir arkadaşlar. Nereden alıyorsunuz bu rakamları bilmiyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Kendisi söyledi, kendisi; şehidin babası!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Rakamları Türkiye Cumhuriyeti devletinden alın lütfen, başka yerlerden rakam almayın. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar; CHP sıralarından gürültüler) Yönünüzü Türkiye Cumhuriyeti devletine dönün.

MAHİR POLAT (İzmir) – Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, paralar ne oldu?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Terör eylemi sonucunda şehit olan bir kamu görevlisinin hak sahiplerine, görevdeki emsalinin almakta olduğu aylıktan az olmamak üzere aylık bağlanmaktadır.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ne kadar?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Şehitlerin yakınları için topladığınız para nerede?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Buna göre, şehit polis memurlarının hak sahiplerine bağlanabilecek en düşük aylık tutarı 6.150 TL'dir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Her birine mi bu?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Anne ve babaya bağlanacak aylığın tutarı, hak sahibi sayısına göre değişkenlik göstermektedir.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Topladığınız para nerede?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Örneğin, bir eş 2 çocuğu bulunmakta iken şehit olan bir polis memurunun eş ve çocuklarına toplamda 6.150 TL aylık bağlanırken ayrıca anne ve babasına ise 1.240 TL aylık bağlanmaktadır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Vakfı niye kurdunuz Sayın Cumhurbaşkanı Vekili?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Bir başka soru Covid-19 döneminde salgınla mücadeleyi gerçekleştiren sağlık çalışanlarına destekte bulunulmadığıyla ilgiliydi.

AHMET KAYA (Trabzon) – Esnaf destek bekliyor!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Ya, burada da insafa davet ediyorum sizi. Salgın döneminde Sağlık Bakanlığı ve üniversite hastaneleri personeline ilave ek ödeme yapılmasına imkân sağlanmıştır. Bu kapsamda, bütçeden 5,1 milyar TL ödeme yapılmıştır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Kime yapıldı? Sağlık çalışanları almadıklarını söylüyorlar, kime verdiniz?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Kim aldı onu?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Hâlâ da bütçe imkânlarımız çerçevesinde tüm çalışanlarımıza daha iyi neler yapabiliriz, ne yapabiliriz, ne verebilirizin çalışmasını sürdürüyoruz.

"Kamu harcamaları denetlenebilmekte midir?" çerçevesinde bir soru vardı. Yine, Sayıştay Kanunu AK PARTİ döneminde çıkarıldı arkadaşlar. Daha önce çok yetersiz olan denetime ilişkin bu yasayla Sayıştaya geniş denetim yetkisi verildi. Bu noktada, 34 genel bütçeli idare, 99'u YÖK ve üniversiteler olmak üzere 136 özel bütçeli idare ve şirketi, 9 düzenleyici ve denetleyici kurum, 2 sosyal güvenlik kurumu, 13 yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığı, 25 il özel idaresi, 30 büyükşehir belediyesi, 10 büyükşehir belediyesine bağlı idareler, 20 il belediyesi, 138 ilçe belediyesi, 7 mahallî idare birliği ile şirket, 8 diğer kamu idaresi olmak üzere toplam 432 kamu idaresinin kamu harcamaları denetlenmiştir.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Varlık Fonu, Varlık Fonu!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Bilindiği üzere, kamu idarelerinin hesap ve işlemleri üzerinde yapılan inceleme sonucunda 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun 71'inci maddesinde tanımlanan bir kamu zararının ortaya çıkması hâlinde de söz konusu zarar yargılamaya esas rapora konu edilmekte ve hesap mahkemesi olan Sayıştay dairelerince hükme bağlanmaktadır.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sayıştayın hangi tespitini uyguluyorsunuz ki!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Bir başka soru vardı "Gelir kaybına uğrayan vatandaşlara hiçbir katkı yapılmadı, bütçeden yalnızca 8 milyar TL'lik bir para yardımı yapıldı." şeklinde, Covid-19'la ilgili. Bunu aslında ben sabah da ve Plan ve Bütçe Komisyonunda da çok detaylı olarak verdiğimi hatırlıyorum. Belki tam vermemiş olabiliriz, bir kez daha tekrarlayayım. Tüm dünya gibi ülkemizi de etkisi altına alan Covid-19 salgınıyla mücadelede uyguladığımız politikalarla vatandaşlarımızın yanında olmaya devam ediyoruz. Bu kapsamda, istihdamı korumak için sözleşme feshi kısıtlanmış, şartlarını esnettiğimiz kısa çalışma ödeneği kapsamında 21,8 milyar lira...

ÖZKAN YALIM (Uşak) – Sayın Yardımcım, peki, işverene, esnafa ne veriyorsunuz, ne vereceksiniz?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – ...işverenleri tarafından ücretsiz izne çıkarılan çalışanlarımıza sağlanan nakdî ücret desteği kapsamında 5,1 milyar lira, işsizlik ödeneği olarak 4,2 milyar lira ödeme yapılmıştır. Salgının etkilerini atlatarak normal çalışma düzenine dönen iş yerlerimize 1,7 milyar TL prim desteği sağlanmıştır. Salgın döneminde hayata geçirilen sosyal destek programı kapsamında hane başı bin TL olmak üzere 6,3 milyar TL destek verilmiştir. Açıkladığım için daha fazla devam etmek istemiyorum. Süreyi diğer sorulara kullanayım arzusundayım.

ÖZKAN YALIM (Uşak) – Sizinle bir esnaf ziyareti yapalım biz Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Yine, "on beş yılda çiftçinin ekim alanı yüzde 15 azalmıştır. Bütçede buna ilişkin bir şey bulunmamaktadır." şeklinde bir eleştiri vardı. Sabah da izah ettim aslında yine, "Tarım sektörümüz 2002 yılından bugüne, o günden bugüne önemli gelişme ve büyüme göstermiştir." diye. 2002 yılında nadasa ayrılan tarım alanı 5,1 milyon hektar iken -rakamlarla konuşuyorum- 2019 yılında bu rakam 3,4 milyon hektar olarak gerçekleşmiştir.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bütün alanları inşaata verdiniz.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Yani geçen süre içinde yapılan çalışmalar sonucu 1,7 milyon hektar nadas alanı tarımsal üretime kazandırılmıştır. Ayrıca, tarım alanlarını koruma altına da aldığımızı ifade etmek istiyorum. Bu kapsamda ülkemiz genelinde bugüne kadar -kasım ayı sonu itibarıyla- toplam alanı 8 milyon 470 bin hektar olan 315 adet büyük tarımsal ova sit alanı olarak koruma altına alınmıştır havza olarak.

Yine, devam ediyor tarımla ilgili eleştiriler "İktidarınız döneminde tarım ve hayvancılık bitirilmiştir." diye. Rakamlara bakalım: 2002 yılında 97 milyon ton olan bitkisel üretimimiz yüzde 18 artışla 2018 yılında 115 milyon tona, yüzde 8 artışla 2020 yılında ise 124 milyon tona çıkarılmıştır.

ERHAN USTA (Samsun) – Parası ne kadar? Hasılatı ne kadar? Para etmiyor.

ÖZKAN YALIM (Uşak) – Hayvan üreticisi de hayvanların yemine veriyor çünkü aldığı süt, yediği yemi karşılamıyor.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Sertifikalı tohum üretimimiz 2000 yılında 145 bin ton iken bugün 8 kat artışla 1 milyon 143 bin tona çıkmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Oktay, buyurun.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Yürütülen etkin çalışmalar ve sağlanan desteklerle tohum üretiminde buğdayda 6 kat, arpada 40 kat, mısırda 3 kat, çeltikte 7 kat ve sebze tohumu üretiminde ise yüzde 69 artış gerçekleşmiştir. 2002 yılında 17 milyon dolar olan tohum ihracatımız 2019 yılında yüzde 763 artışla 149 milyon dolara -yani 72 bin ton- yükselmiştir. Bugün 88 ülkeye tohumluk ihracatı yapıyoruz.

Yine, tarımla ilgili, "Tarım Kanunu uyarınca çiftçiye verilmesi gereken destekler neden verilmemektedir? Çiftçinin 211 milyar lira alacağı mı bulunmaktadır? Tarım destekleri gayrisafi yurt içi hasılanın yüzde 1'inin altına inmiştir." şeklinde...

2002 yılında yine rakamlarla, 1,8 milyar olan destekleme bütçesini 2019 yılında 17,4 milyar liraya, 2020 yılında ise yüzde 36 artışla 22 milyar liraya yükselttik. 2020 yılında toplam bütçenin yüzde 55'ini tarımsal desteklere ayırdık.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AYHAN BARUT (Adana) – Hangi dünyada yaşıyorsun sen?

BAŞKAN – Sayın Oktay, buyurun.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – 2003-2020 Kasım döneminde reel olarak toplam 311 milyar TL ödeme yaptık. 2017 yılında uygulamaya giren havza bazlı destekleme modeli kapsamında ülkemiz için stratejik öneme sahip insan sağlığı, beslenmesi, hayvan beslenmesi ve bölgesel önemi olan 21 ürün en uygun yetiştirildiği havzalarda, bu alanlarda yine destekleme kapsamına alınmıştır.

2021 bütçesi bir önceki yıla göre yüzde 27,8 artarak 51,5 milyar lira olmuştur.

Devam ediyor aslında, vaktim kalmadığı için şey yapacağım ama şunu söyleyeyim: OECD 2019 Yılı Raporu'na göre ülkemizin destek oranı yüzde 1'in altına değil yüzde 1'in üstüne çıkmıştır, yüzde 1,3'tür. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

Cumhurbaşkanlığı bütçesindeki artışları sordunuz, Cumhurbaşkanlığı bütçesi görüşülürken detayıyla bunu konuşalım isterseniz, şimdi vakit olmadığı için; yoksa cevabı elimde. Cevaben de yine vereceğim.

ERHAN USTA (Samsun) – 22 milyarı ne kadar artırdınız, bize onu söyleyin!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Yine, Sayın Kılıçdaroğlu'nun rüşvetçi büyükelçilerle alakalı ithamı vardı. (CHP sıralarından gürültüler)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Oktay, tamamlayalım lütfen.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – "Rüşvetçi büyükelçiler" ithamı çok büyük talihsizliktir. Dışişlerimiz ve bütün büyükelçilerimiz adına bu ithamı kategorik olarak reddediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) İddianıza dair elinizde ne varsa cumhuriyet savcılıklarına gitmenizi, şayet gitmediğiniz takdirde de suç işlediğinizi de sizlere bir kez daha hatırlatmak istiyorum.

Yine, yönetim kurulu üyelikleriyle ilgili, bürokrasidekilerin beş maaş aldıklarına dair bir eleştiri vardı, itham vardı. Böyle bir şey yok arkadaşlar.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Nasıl yok ya?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Bu bizden önce böyleydi, biz bunu durdurduk.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Söylediklerinize kendiniz inanmıyorsunuz ya!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Kaç tane yönetim kurulu üyeliği olursa olsun, sadece bir tanesinden huzur hakkı alabilir, başka hiçbirinden huzur hakkı alamaz. Bunu düzenleyen de biz olduk. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

"Akdeniz'deki gemilerimize baskın düzenlendi, AB gemide arama yapacağına ilişkin bir açıklama yapmasına rağmen neden beş saat Dışişleri Bakanlığından ses çıkmadı?" Ya, arkadaşlar, Allah aşkına, Türkiye Cumhuriyeti devletine ve kurumlarına yönünüzü dönün, bizden isteyin açıklamaları ve verdiğimiz açıklamalara da itibar edin.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Sizden istedik zaten açıklamayı.

BAŞKAN – Sayın Oktay…

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Yani AB'nin açıklamalarına, Amerika'nın açıklamalarına, bir başkasının açıklamalarına itibar etmek size niye bu kadar cazip geliyor? Uluslararası hukuktaki temel kural, bir ülkenin açık denizde seyreden ticaret gemisine o ülkenin açık rızası olmadan çıkılmamasıdır. Bu, kural. Ülkemizin taraf olduğu 2005 Denizde Seyir Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesi Hakkında Uluslararası Sözleşme Protokolü'nde açıkça zikredilmektedir. Bu sözleşmede geçen "dört saat" uygulaması sadece bunu kabul ettiğini Uluslararası Denizcilik Örgütüne bildiren ülkeler için geçerlidir. Türkiye'nin böyle bir bildirimi yoktur. Kaldı ki, ülkemiz, "Roseline-A" isimli bu ticaret gemimize yasadışı çıkılmasından önce AB yetkililerine itirazımızı da, rızamızın olmadığını da yazılı olarak bildirmiştir. Açıklamaları, gelişmeleri bir kez daha ifade ediyorum; lütfen, Türkiye Cumhuriyeti devletinin ve Hükûmetinin kurumlarından

takip edin. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Yaşanan hadise AB ve ilgili ülkeler olarak Almanya, İtalya ve Yunanistan nezdinde protesto edilmiş, konuya ilişkin birer mektup Birleşmiş Milletler, NATO, IMO'ya ve AB'ye de iletilmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Oktay…

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Tamamlıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Yine, şunu da ifade etmek isterim: Merak etmeyin arkadaşlar, Türkiye her yer, durum ve şartta dik durmuştur, dik durur. Türk milletinin menfaatini hassasiyetle korumuştur, korumaya da devam edecektir. Milletimiz de bunu çok net olarak bilir, çok iyi bilir.

Tank Paletle ilgili sorular vardı, süremiz kalmadı. Bunu, defalarca açıkladık, yine açıklayabilirim söz verirseniz, süre verirseniz Sayın Başkan. (CHP sıralarından gürültüler)

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) – Yalan rüzgârı izlemek istemiyoruz artık.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Defalarca açıkladık ama yani kulaklar var, duymayınca ne yapalım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu düşüncelerle 2021 yılı Merkezî Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile 2019 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin ülkemize ve milletimize bir kez daha hayırlı olmasını diliyorum.

Görüş ve eleştirileriyle 2020 yılı bütçemizin oluşmasına katkıda bulunan, yine, başta Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanı ve üyeleri olmak üzere tüm milletvekillerimize, sizlere ve yine bütçenin hazırlanmasında yoğun emeği geçen herkese yürekten teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan ve tüm üyelere, siz sayın vekillerimize yürekten bir kez daha teşekkür ediyor, saygılarımı sunuyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Beştaş buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

17.- Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın 230 sıra sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ve 231 sıra sayılı 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde yürütme adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Hatibi dinledim, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısını. Doğrusu hakikatler ne kadar ters yüz edilebilir, ne kadar çarpıtılabilir, bir kere daha böyle garip bir şekilde izledim, onu söyleyeyim. Birkaç sözü vardı; Kürdoloji açmışlar, Kürt kökenli vatandaşları temsil ediyorlarmış, mahkemelerde başka dilde savunma hakkı getirilmiş, vesaire, vesaire, vesaire… Kürtlerin temsilcisi AK PARTİ'ymiş, biz Kürtleri temsil etmiyormuşuz. Neresinden tutalım, bilmiyorum.

Daha biraz önce tutanaklara "x" mi yazılıyor, "Türkçe olmayan bir dil" mi yazılıyor diye tartıştık. Sonra Sayın Meclis Başkanı, teşekkür ediyorum, gönderdi tutanakları. Tutanakların içinde "x" en sonunda, dipnot olarak "Türkçe olmayan dil…" Ya, buraya Kürtçe yazılacak, Kürtçe!

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Buraya Kürtçe yazılmayıncaya kadar bizim dilimiz inkâr ediliyor. Ya, bizim ana dilimiz Kürtçe. Yani bu Mecliste dilimizi yazdıramıyoruz, Kürtçe iki cümle yazdıramıyoruz. Tabii ki kuralları biliyoruz, tabii ki Anayasa'yı biliyoruz ama Anadil Günü'nü bile kendi dilimizde kutlayamayan bir dönem de yaşıyoruz. Sadece dile ilişkin birkaç dehşet verici durumu söyleyeyim: İstanbul Havalimanı'nda… Sadece halkımıza anlatıyorum bunu çünkü iktidar partisinin bunları dinlemediğini ve aynı ezberleri tekrar ettiğini gayet iyi biliyorum.

İstanbul Havalimanı'nda 35 farklı noktada 36 dilde ve 80 lehçede anlık çeviri hizmeti başladı. Asgari 25 milyon Kürt o uçaklarda yolculuk yapıyor, onlar için bir çeviri hizmeti yok. Şimdi, neresinden tutayım?

"Kürdoloji" diyor. Ben yakından izliyorum, Kürdolojinin… Üniversitenin adını bile "Yaşayan Diller Enstitüsü" koydular.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Yaşayan Diller Enstitüsü… Kürt dili, Kürtçe yok. Kürtçe için açılmış, Kürt dili yok. Kürtçe tez yazımı yasaklandı, tez yazımı. Buna "Kürdoloji" diyorlar.

"TRT Kurdî" diyorlar, TRT Kurdî'de Kürtçe Türklük propagandası yapılıyor. İzleyin lütfen; alt yazılar var, sizler göreceksiniz; kimlikten, dilden uzaklaştırmak için her şey yapılıyor.

Kayyumlar -hani, o gasbeden kayyumlar var ya, gaspla gelenler- gelir gelmez hemen iki dilli tabelaları kaldırıyorlar. Kürtçe kalkıyor ama İngilizce asıyorlar garip bir şekilde; Siirt'te Arapça asıyorlar. Batman'da, Diyarbakır'da İngilizler yaşıyor ama Kürtler yaşamıyor(!) Garip bir şey. Şimdi, Sayın Başkan, buna ilişkin yüzlerce, binlerce örnek verebiliriz.

Bir kere, şunu bu kürsüden defalarca ifade ettik: Ben nasıl Sayın Fuat Oktay'a "Türk kökenli hatip" demiyorsam lütfen biz Kürtlere de "Kürt kökenli" demesinler. Ya, Kürt'üz yani niye "köken" diyorsunuz? (HDP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Biz bu "köken" kavramını… Bir anlaşalım: Biz onlara "Türk kökenli" demiyoruz. "Türk'üm" diye kabul ediyorsa Türk'tür, "Arap'ım" diyorsa Arap'tır, "Kürt'üm" diyorsa Kürt'tür. Yani, burada iktidar partisi grubu içinde de var, ille "köken"i yapıştırmak zorundalar mı? Bu da başka bir inkâr şekli.

Şimdi, bir mesele daha var: Kürtçeyi yasaklayanlar şimdi "Kürtleri temsil ediyoruz." diyor. Biz 6,5 milyon oy alıyoruz, Kürtleri temsil etmiyoruz ama onlar Kürt'e düşmanlık yaparak Kürtleri temsil ediyorlarmış(!) Ya, daha dün Afrin'de -hani "Hiçbir yerde gözümüz yok; petrolde, şurada burada gözümüz yok." diyorlar ya- 90 bin ton zeytinyağının Türkiye aracılığıyla satıldığını, hatta Ticaret Bakanlığı verilerine işlediğini bizzat Tarım Bakanı ifade etti. Şimdi anlatacak bir hikâyesi kalmadı iktidarın, hakikaten kalmadı. Ezberlenen sözlerle "Kürt düşmanı değiliz." diyorlar ama adımlar Kürt düşmanı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Toparlayacağım.

Ya, Hakkâri'de daha bir hafta önce Özcan Erbaş 16 yaşında öldürüldü, Şerali Dereli; yüzlerce isim sayayım. Ya, tek bir Kürt'ün katiline bir gün ceza verilmedi, bir gün ceza verilmedi ve hepsine bir bahaneyle cezasızlık politikası uygulanıyor.

Evet, diyorlar ki "IŞİD'le mücadele ediyoruz." Yani bütün dünya biliyor IŞİD'le mücadele edilmediğini, IŞİD'in sözcülüğünün yapıldığını gayet iyi biliyorlar. Bağdadi burnumuzun dibinde Türkiye'den gizli bir şekilde operasyonla öldürüldü ve uluslararası alanda "Türkiye'den gizli yaptık, yoksa engellenirdi." Dedi, Trump bile söyledi bunu. Yani bunu biz değil, bunu dünya konuşuyor.

Son olarak şunu söyleyeceğim Sayın Başkan: Evet, biz kimin sözcüsü olduğumuzu gayet iyi biliyoruz. Biz oy aldığımız milyonların sözcüsüyüz. (HDP sıralarından alkışlar) Hiçbir ayrım yapmadan Türk'ü de, Kürt'ü de, Laz'ı da, Çerkez'i de, Arap'ı da, Pomak'ı da –demin dediler hepsini sayamıyorsunuz- Gürcü'yü de, hepsini eşit görüyoruz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) - …eşit yurttaş olarak görüyoruz, kimsenin kimseden üstün olmadığına inanıyoruz ve bizim sözcülüğümüz, demokratik siyasetimiz bu ülkede bütün ezberleri yerle bir etmiştir. O yüzden karşımızda sürekli aynı dille, aynı üslupla cevap veriliyor. Evet, iktidar partisinin kimin sözcüsü olduğunu biliyoruz, ülkeyi soyanların, parsel parsel satanların sözcülüğü yapılıyor, evet. (HDP sıralarından alkışlar) Evet, bu sözcülüğü gayet iyi biliyoruz, savaşın ve yıkımın sözcülüğü yapılıyor. Lütfen, bize karşı konuşurken karşılarında bir siyasi parti olduğunu ve arkasında milyonlarca yurttaşın olduğunu bir an için akıllarından çıkarmasınlar.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Altay, buyurun.

18.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın 230 sıra sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ve 231 sıra sayılı 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde yürütme adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, vallahi bence siz Allah'tan korkun, şunun için: Bir, biz "Şehit paralarını cebinize attınız, iç ettiniz." demedik ki. "Bu paraları niye hak sahiplerine ödemiyorsunuz?" diyoruz, siz diyorsunuz ki "Biz onlara ayda bin lira harçlık veriyoruz, gerisini biz kullanıyoruz, faiz, repo."

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – Öyle demedi ya, nereden çıkarıyorsunuz?

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ya nerede para? Para nerede kardeşim? (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

Bitmedi, efendim "Şahsen zimmetinize geçirdiniz." demedi Genel Başkanım. Paraları hak sahiplerine veremez misiniz ya, niye vermiyorsunuz ya? Kim yardım ettiyse -bir sürü arkadaşımız da etti- herkes... Bu hak sahiplerine ulaşılsın. Siz onu bir vakıfta toplayın da Hazineye aktarır, aktarmazsınız ben onu bilmem. Allah'tan korkuyorsanız, milletten utanıyorsanız, toplanan paraları hak sahiplerine dağıtın kardeşim, bunu diyoruz, bir.

Şimdi Allah'tan kork Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı. Bu bir banka dekontu. Sayın Genel Başkanımızın kürsüde iddia ettiği 121 lira 90 kuruş doğrudur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Şimdi bu dekontta 192 lira yatmış hesaba çünkü zam gelmiş. Beşiktaş'taki terör saldırısında, yasalarımıza göre, güvenlik görevlisi olmamakla birlikte orada, terör saldırısında öldürüldüğü için yasalarımıza göre de aziz milletimizin vicdanına göre de şehit sayılan, benim de yakinen tanıdığım Berkay Akbaş'ın babasına gönderilen para, bağladığınız maaş 192 lira 59 kuruş. Ayıp ya, vallahi ayıp! Bu devlet bu kadar aciz olacak ve siz burada hamaset yapacaksınız Türkiye şaha kalktı diye.

Üç, değerli arkadaşlar, bütün şehit yakınlarına -güvenlik görevlisi değilse- terör şehitlerine giden para bu. 121 lirayla başlamış, bunu da söyleyeyim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Bir ayıp daha, bir Allah'tan korkmanıza gerekçe daha: Covid'le mücadelede Sayın Genel Başkanımız, sağlıkçıların devletten gerekli maddi manevi desteği göremediğini söyledi. Bir ambulans şoförüne ek performans ücreti olarak 7 lira 40 kuruş ödeyen devlet olmaz olsun kardeşim, olmaz olsun öyle devlet, 7 lira ödeyen devlet olmaz olsun. (CHP sıralarından alkışlar) Devlet bizim, devleti güçlü istiyoruz; şefkatli kolunu, yüzünü istiyoruz. Bir acil servis doktoruna Covid'le mücadeleden dolayı 32 lira ödeyen bir devlet, büyük devlet olamaz, büyük devlet olamaz. Ödediğiniz rakamlar bunlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Hemen bitiriyorum.

Rüşvetçi büyükelçi... Eğer 17-25'ten sonra bu 4 bakanı bakanlıktan ve siyasetten tahliye ve tasfiye etmeseydiniz, arkalarında dursaydınız, "Bunlar namuslu adamlardır." deseydiniz, biz bugün o iddiaların peşinde belki duramayacaktık ama siz de 17-25 Aralıktan sonra çarşaf çarşaf saçılan "tape" kayıtlarının doğru olduğunu biliyordunuz, onları biraz arkaya sakladınız, dinlendirdiniz, kıyamadınız, sonra büyükelçi olarak atamak gibi bir utancın altına imza attınız. Eğer rüşvetçi değillerse niye tahliye ettiniz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Son olarak, 17-25 Aralıktan sonra Pensilvanya'ya elçiler, ara bulucular göndermeseydiniz, size belki bugün bunları söyleme hakkını kendimizde bulamazdık ama şu anda FETÖ'den sanık Mehmet Dişli içeride, kardeşi Şaban büyükelçi. Şimdi, suçların şahsiliği prensibi elbette var ama işinize gelince var, işinize gelince var.

Onun için Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, bugün Sayın Mehmet Muş'un kendini muhalefete alıştırması gibi, siz de geleceği ümitsiz bir bütçe sunumu yaptınız. İkna edici değildiniz. Sunduğunuz bütçede halk yok, işçi yok; işinden edilmiş, işe gidemeyen garson, komi, bulaşıkçı yok; servis şoförü yok, köylü yok, sanatçı yok, velhasıl millet yok. Bu bütçe millet için yapılmamış; Katar için ve beşli çete için yapılmış.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Bostancı…

19.- Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, İstanbul Milletvekili Engin Altay ve Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Sayın Başkanım, teşekkürler.

Engin Bey'in bahsettiği konulara ilişkin muhakkak Fuat Bey gereken cevabı verecektir.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Hangisine?

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Tabii, şu son cümleleriniz hep malum bir tirada benziyor Engin Bey. Bunlar kürsüden de söylendi, biliyorsunuz.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Hangisi?

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Son cümlelerinize ilişkin olarak ifade ediyorum. Onlar sürekli söyleniyor. Siz orada söylüyorsunuz, yerinde arkadaşlar söylüyorlar; eksik olmuyor, merak etmeyin.

ORHAN SÜMER (Adana) – A Haber de on seneyi döndürüyor döndürüyor, veriyor.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Şimdi, bu Nazilerin bir propaganda kişisi vardır, bu işleri organize eden, antropolog Goebbels "Sürekli aynı tekrar üzerinden giderek insanların beynini yıkamak lazım." der.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Tekrarın gücü diye bir şey var. Tekrarın gücü önemli.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Derler ki: "İnsanlar ahmak mı, aptal mı, aynı şeylerin tekrar edilmesine niye inansınlar?" "Niye inanmasınlar? İki bin yıldır 'credo'ya inanmıyorlar mı? Dolayısıyla biz de tekrar ede ede bunları inandıracağız." der.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Bu bir propaganda kuralı. Bunun çeşitli örneklerini görüyoruz.

Şimdi, Sayın Danış biraz önce konuşurken Kürt meselesine ilişkin bizim bildiğimiz, her zaman aşina olduğumuz, hiç yabancısı olmadığımız, sürekli anonim bir şekilde tekrar edilen bir dil üzerinden eleştirilerini sıraladı "Kürt düşmanlığı" dedi, malum sözleri söyledi; biz bunları reddediyoruz.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Aynada kendinizi görmekten bu kadar korkmayın.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Bunlar Türkiye'nin gerçekleriyle doğru, uyumlu, Türkiye'nin siyasal hakikatine tekabül eden durumlar değil ama siz sürekli tekrar ederek bir politik ve toplumsal algı oluşturmak isterseniz hep aynı tirat üzerinden gidersiniz. Burada başka örneklerini de görüyoruz.

Şu IŞİD meselesi… Türkiye, IŞİD'i bir terör örgütü olarak tanımlamış ve ona karşı mücadele ediyor ve emin olun, Suriye topraklarında numaradan, sahtekâr bir şekilde IŞİD'le terör mücadelesi veriyormuş gibi davrananlar asla bu işi yapmıyorlar, ne yaptıklarını siz de gayet iyi bilirsiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Ama Türkiye IŞİD'le mücadele etti, ama siz Türkiye'nin bu mücadelesini görmek yerine hep aynı tirat, hep aynı propaganda ilkesi üzerinden gidiyorsunuz. "Bağdadi burnunuzun ucundaydı, orada yakalandı." dediniz. Sayın Danış, Bağdadi kimin burnunun içinden geçerek oraya geldi? (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Hadi bizim burnumuzun ucundaydı, kimin burnunun içinden geçti? Hangi topraklardan geçti? Orada kimler vardı? Onları da söylemeniz gerekir. Kim onları getirdi? Dolayısıyla orada YPG yok muydu? Onların egemen olduğu bir toprak yok muydu orada, silahlı militanlarıyla etkili oldukları? Ve orada YPG'nin ittifak ettiği birtakım küresel güçler yok muydu? Demek ki "burnunun ucu" demek yerine kimin burnunun içinden geçtiğine dair de bir muhakeme, bir analiz olmalı. Kim getiriyor bunları?

Teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Sayın Tatlıoğlu…

20.- Bursa Milletvekili İsmail Tatlıoğlu'nun, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın 230 sıra sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ve 231 sıra sayılı 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde yürütme adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Ben sadece şu konuyu belirtmek istiyorum: Bu, Osmangazi Köprüsü'nün erken açılmasıyla ilgili bizim söylediğimiz şey, 2 milyar doları geçen kısım devletin kasasından çıkan değil, biz bunu bu şekilde söylemedik; söylediğimiz şey, erken bitiş için toplam olarak ödenen bedel -ama vatandaşın cebinden çıktı, ama milletin kasasından çıktı- toplam bedel, bunu kastetmiştik. O nedenle de Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, esasında bu şekilde bir açıklamaydı, bizim bilgimizi de doğrulamış oldu.

Teşekkür ederim.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Grup Başkan Vekiliniz söyledi sonra İsmail Bey.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkanım, madde 60'a göre söz istiyorum.

BAŞKAN – 60'a göre hiç vermedim ama Sayın Usta, bugün. Talepler var da 60'a göre söz vermedim ben bugün.

ERHAN USTA (Samsun) – Ben istirham ediyorum ama.

BAŞKAN – Sadece Grup Başkan Vekillerine veriyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – Hayır, bizim tarımla ilgili eleştirilerimize cevap veriyormuş gibi yaptı ama aslında hiçbir şey söylemedi.

BAŞKAN – Ama yani sizi ismen zikretmedi yani o zaman 69 olur, sataşma.

ERHAN USTA (Samsun) – Hayır, ben sataşmadan istemiyorum zaten. Milletvekilleri her zaman madde 60'a göre söz isteyebilir Değerli Başkanım.

BAŞKAN – Şüphesiz, isteyebilir de bir de uygulamamız var burada yani o, teorik olarak öyle, evet. Yani burada 600 vekil söz isteyebilir tabii, mutlaka.

ERHAN USTA (Samsun) – Onlara da verin.

BAŞKAN – Tamam ama 60'a göre bugün hiç söz vermedim, genel olarak da böyle bir teamülümüz yok bütçe görüşmelerinde.

ERHAN USTA (Samsun) – Zaten bütün teamüllerin dışına çıkıldı Sayın Başkanım, bir dakikadır söz istiyorum.

BAŞKAN – Ben o zaman diğer bütün arkadaşlara vermek durumunda kalırım.

ERHAN USTA (Samsun) – Diğerlerine de verin.

BAŞKAN – Hayır, ben sadece Grup Başkan Vekillerinin talepleri veya onların gösterdiği kişilere veririm.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Sayın Başkanım, bir milletvekili söz istiyorsa nezaketen de verilir yani.

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkanım, İç Tüzük'ü nasıl çiğneyebilirsiniz? İç Tüzük'te milletvekillinin madde 60'a göre söz istemeye hakkı var.

BAŞKAN – Var ama otomatik olarak verilmiyor herhâlde söz, değil mi?

ERHAN USTA (Samsun) – Otomatik olarak veriliyor, olur mu öyle şey!

BAŞKAN – Öyle değil, isterseniz bakalım.

ERHAN USTA (Samsun) – Açın lütfen.

BAŞKAN – Siz de açın, benimki açık burada.

ERHAN USTA (Samsun) – Grup Başkan Vekilliği yaptık burada, biz de biliyoruz İç Tüzük'ü.

BAŞKAN – Öyledir.

ERHAN USTA (Samsun) – Olur mu ya!

BAŞKAN – Sayın Oktay, buyurunuz.

ERHAN USTA (Samsun) – Yani, bakın, bugün Mehmet Muş'a on altı dakika ilave ettiniz. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı…

BAŞKAN – Hayır, on altı dakika değil, on dakika.

ERHAN USTA (Samsun) – Hiç adaletli yönetemiyorsunuz. Sayın Başkan, hiç adaletli yönetmiyorsunuz.

BAŞKAN – Sayın Oktay, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Bakın, bir dakikayı çok görüyorsunuz, iki dakika geçti.

BAŞKAN – Prensibi savunuyoruz.

ERHAN USTA (Samsun) – Korkuyorsunuz değil mi söyleyeceklerimizden?

BAŞKAN – Prensibi savunuyoruz.

ERHAN USTA (Samsun) – Ben rakamla konuşacağım çünkü. Kenarından dolaşarak söyledi… (AK PARTİ sıralarından "Ya, yeter!" sesi)

BAŞKAN – Sayın Oktay, buyurun.

21.- Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın, İstanbul Milletvekili Engin Altay ve Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sonradan söz alan arkadaşlarımızın eleştirileriyle ilgili birkaç şeyi ifade etmek istiyorum.

Burada HDP'den Sayın Danış'ın "Kürtleri biz temsil ediyoruz." derken o konuyla ilgili bir şeyi vardı. Ben aslında orada şunu özellikle de ifade etmek istedim: "Biz" derken de Türkiye Büyük Millet Meclisini, Meclisteki siyasi partileri, Türkiye Cumhuriyeti devletini, Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetini, Türkiye Cumhurbaşkanını ve bizleri kastettim. Tek bir siyasi parti değildir Kürtleri temsil eden ve bu sözümün de arkasındayım.

İkincisi, ben, yine, konuşmalarımda -özellikle dikkat ettiğimi de düşünüyorum, tutanaklara da bakılabilir- "Kürt kardeşlerimiz, Kürt vatandaşlarımız" ifadesini de özellikle kullandığımı ifade etmek isterim.

Yine, bir başka konu vardı, DEAŞ'la mücadele ettiğimizle alakalı "Zaten bunu da yapmıyorsunuz ki." şeklinde. Yani buna ben daha fazla ne diyeyim? Yani ne dersek diyelim, bizim yaptığımızı görmüyor, madem duymuyorsunuz, bizim yaptıklarımıza kulaklarınız kapalı, o zaman sizin kulaklarınızın açık olduklarının duyacaklarınızın ismiyle ben bunu açıklayayım, isterseniz NATO Genel Sekterinin ifadesini dinleyin. Bizim DEAŞ'la ne yapmak istediğimiz, ne yaptığımızı bugüne kadar, o çok daha net açıkladı. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Siz, onları daha iyi duyarsınız, dinlersiniz diye biliyorum ama Fransa'nın veya bilmem başkalarının diliyle bize konuşmazsanız memnun oluruz.

Yine, CHP'den Sayın Engin Altay Bey'in ifadeleri vardı, gazi ve şehit yakınlarımızla alakalı. Yani bunu ben açıkladığımı ifade ediyorum, her bir kuruşuyla alakalı hesaba yatırıldığını ve bunun başka şartlarda, başka şekilde kullanılması zaten mümkün değil. Bununla ilgili zaten her türlü denetime de açık ve bununla gerekli ödemeler de yapılıyor. Ve yine ifade ettim bunu, sürdürülebilir şekilde o devam edecektir diye.

İkincisi, bir ödemeyle alakalı; 7 TL'lik bir ödeme ve diğer bir ödeme vardı zannediyorum, bir dekont gösterdiniz, onu aldım.

ENGİN ALTAY (İstanbul) - 32 lira efendim. Altında yazıyor, Emekli Sandığı maaşı…

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY - O dekontun ne olduğuyla alakalı ve 7 TL'nin ne olduğuyla alakalı kısmı araştıracağım. Ben size de döneceğim onunla ilgili ama onu, yine, biraz önceki ifademle de yine ben tekrar etmek istiyorum eğer not yanımda ise. "Minimum" diye ifade ettiğimiz kısım, yine, burada "Şehit polis memurlarının hak sahiplerine bağlanacak en düşük aylık tutarı 6.150 TL'dir." diye ifade ettim. Bunun arkasındayız, onun dışında belki başka bir şey olabilir. Araştırayım onu, ben size bilgi olarak da onu döneceğim.

17-25 FETÖ saldırıları. Aslında, bunun, FETÖ saldırısının bir başka, hani, FETÖ'nün yol boyundaki duraklarından bir tanesi olduğunu hepimiz biliyoruz, 15 Temmuza gelen yol duraklarından, o duraklarından bir tanesi olduğunu hepimiz biliyoruz. Bu, 15 Temmuz sonrasında mahkeme tutanaklarına kadar da yansımış gerçekler. Dolayısıyla 17-25'e dolaylı referans vererek keşke -FETÖ saldırılarını- bir açıklama yapmamış olsanız daha da mutlu olurdum. Bizim FETÖ'yle mücadelemizi bütün milletimiz çok net bir şekilde bilmektedir. Tüm kurum ve kuruluşlarımızla FETÖ'yle mücadeleye sonuna kadar devam ediyoruz, ilk günden beri de yine devam ediyoruz, tüm hainliklerini ortaya çıkarana kadar da devam edeceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Fettah Tamince'den başlasaydınız mesela, devam edecekseniz.

BAŞKAN – Sayın Oktay, tamamlayalım lütfen.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Bütçemizin kimin bütçesi olduğunu da yine tüm detaylarıyla ben açıkladığımı düşünüyorum, tekrar girmeyeceğim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – "Biz ikna olmadık." dedik Sayın Cumhurbaşkanı.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Yani ben de sizin eleştirilerinize ikna olmadığım için…

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Karar milletin.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Dolayısıyla aynı şeyleri altmış dakika – isterseniz- bir daha anlatmak istemiyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Ben teşekkür ediyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Onun arkasında milletin oyu var, sizin yetkinizde mürekkep var; milletin oyuyla gelmiş, imzayla gelmiş.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 230) (Devam)

2.- 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/280), 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Olarak Hazırlanan 2019 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile 2019 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 190 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2019 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2019 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/1322) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 231) (Devam)

BAŞKAN – Şimdi, şahsı adına, aleyhte olmak üzere, ikinci konuşmacı Ebrü Günay söz hakkını Demokratik Bölgeler Partisi Eş Genel Başkanı Diyarbakır Milletvekili Sayın Salihe Aydeniz'e devretmiştir.

Buyurun Sayın Aydeniz. (HDP sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır.

SALİHE AYDENİZ (Diyarbakır) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri ve bizleri televizyonları başında izleyen halkımızı saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, konuşma için bize fırsat tanıyan ve bileşeni olmaktan gurur duyduğum çatı partimiz HDP'ye teşekkür etmek istiyorum.

Halkların Meclisi çatısı altında, halklar için değil, bir avuç sermayedarın, sarayın ve savaşın bütçesini konuşuyoruz. İktidarınız yıllardır halkı, emekçiyi, esnafı, kadını ve barışı gözetmeyen yasalar, kanunlar ve bütçeler yapıyor. Meclisi iktidarınızın sözde güvenlikçi politikalarıyla bir zümrenin ihtiyacına göre politikalar belirleyen bir kurum hâline getirerek, "halklar meclisi" unvanını kaybettirdiniz. Zaten Cumhurbaşkanlığı sistemiyle Meclisi anlamsızlaştırdınız. Bütçenin büyük bir kısmı "güvenlik harcamaları" adı altında savaşa ayrılmıştır, diğer bir kısmı da yine savaş politikalarına destek vermeleri için yandaşlara ayrılmıştır. Ülkenin dört bir yanı ekonomik, toplumsal, siyasal olarak yangın yerine dönüştürülürken, devletin zor aygıtı halklar üzerinde bir sopa gibi sürekli kullanılıyorken, bırakın Cumhurbaşkanını eleştirmek, bir mafya liderini bile eleştirmenin cezaeviyle sonuçlandırıldığı bir politikayla karşı karşıyayız ama artık kimse sizi takmıyor ve politikalarınıza karşı da sessiz kalmıyor. Son altı yıldır çöktürme planı çerçevesinde Kürt'e karşı yıkım, savaş, katliam, işkence bir politika ve bütünsel bir plan olarak yürütülmektedir. Kürt'e baskı, Kürt'ün iradesini gasbetme, devletin ve iktidarın sıradan bir prosedürü hâline getirilmiştir. Bu prosedür "güvenlikçi politikalar" adı altında savaşta ve Kürt sorununun demokratik yöntemlerle çözümünü istememekte ısrardır. Bu ısrar ülkenin ekonomik, toplumsal, siyasal olarak çöküşünden başka bir işe yaramamaktadır.

2017 "Nevroz"unda çıplak bedeniyle katledilen Kemal Kurkut, Van Çatak'ta Osman Şiban ve Servet Turgut'un gördüğü işkence nedeniyle Servet Turgut'un yaşamını yitirmesi, Esendere'de Şerali Dereli'nin, Derecik'te Özcan Erbaş'ın, Batman'da İpek Er'in, Dersim'de Gülistan Doku'nun ve daha sayısız örneklerle anlatabileceğimiz bu vahşet olaylar karşısında devlet erkânının yaptığı açıklamalar Kürt düşmanlığını ve Kürtler üzerinden oluşturulmak istenen faşist yönetim şeklinin kalıcılaştırılmaya çalışıldığını göstermektedir. Ülke kocaman bir cezaevine dönüştürülmüş durumdadır. İşkence yapanlar yerine işkenceyi haberleştirenler, savaşa karşı barışı savunanlar, kadına yönelik şiddet uygulayanlar yerine kadın hakları için mücadele verenler yargılanmaktadır. Zindanlardaki insanlık dışı, hukuk dışı hak ihlalleri had safhadadır. Adliye sarayları sarayın talimatlarıyla adaletsizlik dağıtırken yeni cezaevleri açma müjdesiyle birlikte bu adaletsizliklerin kalıcı hâle gelmesi için Adalet Bakanlığının bütçesi artırılmak istenmektedir. Ve burada bir yandan da reformdan bahsedilmektedir. Reform anlayışınızın Kürt'e ölüm, kayyum ile gasp, demokratik siyasete operasyon, tüm muhalif kesimlere baskı, tecridin derinleştirilmesi ve sonuna kadar savaş oluğunu biliyoruz. Eğer reform söyleminizde samimiyseniz, yaşanmaz hâle getirilen cezaevlerinde başlatılan açlık grevlerindeki taleplerin bir an önce kabul edilmesiyle başlayabilirsiniz, hasta tutsakların bırakılmasıyla başlayabilirsiniz, katilleri cezalandırmayla başlayabilirsiniz, irade gasbı olan kayyumları geri çekmeyle başlayabilirsiniz, her şeye rağmen barışta ısrar eden Sayın Abdullah Öcalan üzerindeki sürekli, derinleştirilen tecridi kaldırmayla başlayabilirsiniz. Savaş ve yayılmacı politikalarınız sebebiyle komşularla sıfır sorun noktasından neredeyse sorun yaşamadığınız bir aile bile kalmayan noktaya geldiniz. Libya, Afrin, Serekaniye, Gire Spi, Karabağ, Şengal'e sözde güvenlik için gönderdiğiniz paramiliter güçlere bile daha fazla bütçe aktarmak için Savunma Bakanlığının bütçesini artırıyorsunuz. Savaş ve yayılmacı politikalarınızın asıl hedefi, sınır tanımadan, Kürt coğrafyasıdır. Bu da Kürtlere düşman olduğunuzun en açık bir göstergesidir. "Güvenlik" adı altında uyguladığınız yayılmacı politikalarınız içeride de dışarıda da güvensizlik oluşturmaktadır.

Son bir yıldır dünyayı ve dolayısıyla Türkiye'yi de etkisi altına alan pandemi sürecinde geliştirilen ekonomik, siyasi, toplumsal ve yönetmedeki şeffaflık ilkesinin tamamında sınıfta kaldınız. Sürecin başından itibaren kontrollü sürü bağışıklık yöntemiyle, sonrasında ise tamamen sürü bağışıklık yöntemiyle halkı kaderiyle baş başa bıraktınız. Pandemi sürecinde sınıf ayrımını gözeten politikaları

hayata geçirdiniz. Aldığınız önlemler ne sağlık ne de ekonomik açıdan emekçiyi, küçük esnafı, çiftçiyi, işçiyi, işsizi koruyamamaktadır. Ülkeyi yönetemediğiniz gibi, salgın sürecini de yönetemediniz. Darbe girişimini nasıl Allah'ın lütfu olarak gördüyseniz pandemiyi de, fırsata çevirmek için bunu, Allah'ın bir lütfu gibi gördünüz. Bir avuç sermayedarı memnun etmek için fabrikaya giden işçiye "Pandemi riski yok." dediniz ama direnişe geçen işçi için "Risk var." dediniz. Partinizin kongre ve mitinglerinde pandemi riski yok ama sokakta demokratik hakları için mücadele isteyen halklara, kadınlara pandemiyi bahane ederek müdahale ettiniz. Pandemi sürecinin en büyük yükünü taşıyan sağlık emekçilerini alkışladınız ama ölmelerine ve tükenmelerine göz yumdunuz. Tüm bunların ışığında, demokratik siyasetin önü bu kadar tıkanmışken, Millet Meclisi halkların meclisi olmaktan çıkmışken, her gün kadınlar katlediliyorken, ekonomik krizin tüm yükü halklara yüklenirken, tüm kaynaklar savaşa, ranta, yandaşa harcanıyorken, halkların, emekçilerin, kadınların, barışın bütçesi yapılamaz. Buradan hareketle, cumhuriyet dönüşmediği sürece tekçilik zihniyeti de değişmeyecektir. Herkesin bu gerçekliği bilmesi gerekir. O yüzden diyoruz ki ne restore edilmiş eski sistem ne de mevcut otoriter tekçi sistem çözüm değildir, olamaz da, ikisi de krizin nedenidir. Buradan herkese sesleniyorum: Çözüm üçüncü yoldur, köklü radikal değişimle yeninin kurulmasıdır, yeni bir toplumsal sözleşmedir. Bunun ilk adımı da ademimerkeziyetçiliği ve çoğulculuğu esas alan 1921 Anayasası'nda olduğu gibi demokratik, çoğulcu yeni bir anayasayla cumhuriyetin demokratikleşmesinin hedefini birleştirmektir. Bu yüzden, demokrasi ittifakını, en geniş demokratik toplumsal ittifakı, demokrasi için güç birliğini stratejik görüyoruz. Her inançtan, her kimlikten Türkiye toplumunu büyük krizlerden ve geleceksizlikten ancak bu yolla kurtarabiliriz. Bu nedenle, faşizm ve tekçiliğe karşı demokratik birlik ve ortak mücadele diyoruz. Demokrasi için siyaset yürütenlerin de sokaktaki yurttaş kadar cesur, kararlı ve net olması, özellikle dış politikada iktidarın ömrüne katkı sunabilecek yaklaşımlardan uzak durması büyük önem taşımaktadır. Bütün bunlar karşısında asla pes etmeyeceğimizi ve halkların ortak mücadelesinin kazanacağını buradan tekrar ifade etmek istiyorum.

Cezaevlerinde direnenlere ve halkımıza saygı ile selamlar diyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Sayın Başkanım, kayıtlara geçsin diye söylüyorum: Sayın Aydeniz'in yapmış olduğu bu konuşmanın içinde bolca "Kürt" kelimesi geçti ama Kürtlerle gerçek anlamda ilişkisi olmayan bu konuşmayı, her bir cümlesini, her bir kelimesini, her bir harfini reddediyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunacağım.

2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi'nin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2019 yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Kabul edilmiştir.

Böylece, 2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile 2019 yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin maddelerine geçilmesi kabul edilmiştir.

Şimdi sırasıyla her iki teklifin de 1'inci maddelerini okutuyorum:

2021 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Gider, Gelir, Finansman ve Denge

Gider

MADDE 1- (1) Bu Kanuna bağlı (A) işaretli cetvellerde gösterildiği üzere, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerine 1.328.254.386.000 Türk lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelere 119.877.971.000 Türk lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlara 8.436.256.000 Türk lirası,

ödenek verilmiştir.

2019 YILI MERKEZİ YÖNETİM KESİN HESAP KANUN TEKLİFİ

Gider bütçesi

MADDE 1- (1) 22/12/2018 tarihli ve 7156 sayılı 2019 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerine 949.025.615.000 Türk Lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelere 73.771.848.000 Türk Lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlara 6.536.982.000 Türk Lirası,

ödenek verilmiştir.

(2) Kanunların verdiği yetkiye dayanarak yıl içerisinde eklenen ve düşülen ödenekler sonrası 2019 yılı merkezi yönetim kesin hesap gider cetvellerinde gösterildiği üzere, 5018 sayılı Kanuna ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinin bütçe giderleri 978.569.400.796,47 Türk Lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin bütçe giderleri 104.640.636.329,38 Türk Lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumların bütçe giderleri 6.089.660.848,42 Türk Lirası,

olarak gerçekleşmiştir.

(3) 2019 yılı merkezi yönetim net bütçe gideri 1.000.026.856.135,04 Türk Lirasıdır.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Anayasa'nın 161'inci maddesi uyarınca bütçe kanun teklifi ile kesin hesap kanunu teklifinin görüşmeleri birlikte yapılacağından, okunmuş bulunan 1'inci maddeler kapsamına giren kamu idarelerinin 2021 yılı merkezî yönetim bütçeleri ile 2019 yılı merkezî yönetim kesin hesaplarının görüşmelerine yarınki birleşimde başlanacaktır.

Alınan karar gereğince, programa göre, kamu idarelerinin bütçe ve kesin hesaplarını görüşmek için 8 Aralık 2020 Salı günü saat 11.00'de toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 23.17

VIII.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1.- Ankara Milletvekili Ali Haydar Hakverdi'nin, 26. ve 27. Yasama Dönemlerinde verilen yazılı soru önergelerine ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanından sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç'in cevabı (7/35967)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Mustafa Şentop tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 03.11.2020

Ali Haydar HAKVERDİ
CHP Ankara Milletvekili

Anayasa ve İçtüzüğe göre milletvekilleri tarafından verilen yazılı soru önergeleri muhatabı tarafından 15 gün içinde cevaplandırılmalıdır. Fakat Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin iktidarı denetleme yolları arasında bulunan yazılı soru önergeleri büyük oranda cevaplandırılmamakta, cevaplandırılan önergelerin büyük bir bölümü de süresi içerisinde cevaplanmamaktadır.

Bu çerçevede;

1. 26. Dönem 1, 2 ve 3. Yasama yıllarında Başkanlığınıza toplam kaç yazılı soru önergesi ulaşmıştır? Bu önergelerden kaç tanesi muhatabınca yanıtlanmıştır? Kaç tanesi yanıtlanmamıştır? Siyasi partilere göre dağılım nedir?

2. 27. Dönem 1, 2 ve 3. Yasama yıllarında Başkanlığınıza toplam kaç yazılı soru önergesi ulaşmıştır? Bu önergelerden kaç tanesi muhatabınca yanıtlanmıştır? Kaç tanesi yanıtlanmamıştır? Siyasi partilere göre dağılım nedir?

3. 27. Dönem Yasama yılı başlangıcı olan 01.10.2020 ve 31.10.2020 tarihleri arasında Başkanlığınıza toplam kaç yazılı soru önergesi ulaşmıştır? Bu önergelerden kaç tanesi muhatabınca yanıtlanmıştır? Kaç tanesi yanıtlanmamıştır? Siyasi partilere göre dağılım nedir?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

Sayı : 43452547-120.07- 749403
Konu : Soru Önergesi

04 . 12 .2020

Sayın Ali Haydar HAKVERDİ
Ankara Milletvekili

İlgi : 05.11.2020 tarihli ve 7/35967 esas numaralı yazılı soru önergeniz.

26. ve 27. Yasama Dönemlerinde verilen yazılı soru önergelerine ilişkin ilgi önergenizde yer alan sorularınız ekte cevaplandırılmıştır.

Bilgilerinizi rica ederim.

Süreyya Sadi BİLGİÇ
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanvekili

Ek: Soru Cevabı

EK

CEVAPLAR:

Cevap 1, 2 ve 3.- Bilindiği üzere, 21.1.2017 tarihli ve 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile Anayasa'nın "Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgi edinme ve denetim yolları" başlıklı 98'inci maddesi değiştirilmiş ve yazılı soru önergelerinin cevaplandırılması için on beş günlük süre öngörülmüştür.

9.10.2018 tarihli ve 1200 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair Karar'ın 25'inci maddesinin birinci fıkrasının (n) bendi ile de İçtüzük'ün 99'uncu maddesinin ikinci fıkrası yeniden düzenlenerek yazılı soruların, Cumhurbaşkanı yardımcıları veya bakan tarafından gönderildiği tarihten itibaren en geç on beş gün içinde cevaplandırılması hükme bağlanmıştır. 1200 sayılı Karar'ın 25'inci maddesinin birinci fıkrasının (n) bendi ile İçtüzük'ün 99'uncu maddesinin üçüncü ve beşinci fıkralarının Anayasa'daki on beş günlük süreye uyum sağlanması amacıyla yürürlükten kaldırılmasıyla bakanlıklara on beş günlük süreye ek herhangi bir süre verilmemekte ve dikkat çekme işlemi gerçekleştirilmemektedir. Anayasa ve İçtüzük'teki söz konusu değişikliklerden önce, İçtüzük'ün 99'uncu maddesinin mülga üçüncü fıkrası uyarınca on beş günlük süre içinde cevaplandırılmayan sorular için önerge muhatabının bir yazı ile dikkati çekilmekte ve dikkat çekme yazısının gönderildiği tarihten itibaren cevaplandırılması için on günlük yeni bir süre verilmekte idi. Ayrıca yine aynı maddenin mülga beşinci fıkrası kapsamında önerge muhatapları, soru önergesinin cevabını, Başkanlığa bilgi vermek suretiyle, bir ayı geçmemek üzere geciktirebilmekte idi.

Bununla birlikte, İçtüzük'ün 99'uncu maddesinin son fıkrasında yapılan değişiklik gereğince yazılı sorular süresi içinde cevaplandırılmazsa, yazılı soru önergesinin süresi içinde cevaplandırılmadığı Gelen Kâğıtlar Listesi'nde ilan edilmekte ve bu durum Cumhurbaşkanı yardımcısına veya bakanlara gönderilmektedir. Bu kapsamda, 04.12.2020 tarihi itibarıyla Cumhurbaşkanı yardımcısı ve bakanlara yöneltilmiş olan ve süresi içinde cevaplandırılmayan yazılı soru önergeleri, 128 ayrı gelen kağıt listesinde ilan edilmiş ve bu durum Cumhurbaşkanı yardımcılığı ve bakanlıklara gönderilen 236 ayrı yazı ile bildirilmiştir.

Ayrıca önceki yasama dönemlerinde olduğu gibi bu yasama döneminde de Başkanlığımızca 26.10.2018, 05.07.2019, 17.01.2020 ve 10.08.2020 tarihlerinde Cumhurbaşkanı yardımcılığı ile bakanlıklara yazılı soru önergelerinin cevaplandırılma durumunu gösteren yazı yazılmış ve bu yazılarda yazılı soru önergelerine süresi içerisinde cevap verilmesi ve verilecek cevapların TBMM'nin saygınlığına uygun olacak şekilde soruları tam olarak karşılayan, yeterli ve tatminkâr nitelikte hazırlanması gerektiği iletilmiştir.

Yukarıda yapılan açıklamalar ışığında Başkanlığımızca yazılı soru önergeleri ve cevapları ile ilgili işlemler Anayasa ve İçtüzük hükümleri ile geçmiş uygulamalar doğrultusunda gerçekleştirilmekte olup milletvekillerinin denetim görev ve yetkilerini meri mevzuat çerçevesinde kullanmaları temin edilmektedir.

26. Yasama Dönemi 1, 2 ve 3. Yasama Yıllarında TBMM Başkanlığınca işleme alınan yazılı soru önergelerinin önerge sahibinin üyesi olduğu siyasi partilere ve önergelerin son durumuna göre dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

	Geri Alınan	Süresi İçinde Cevaplanan	Süresi Geçtikten Sonra Cevaplanan	Cevaplanmayan	Dönem Sonunda Hükümsüz Sayılan
ADALET VE KALKINMA PARTİSİ	0	0	7	9	0
CUMHURİYET HALK PARTİSİ	3	2.658	7.554	10.684	1.556
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ	0	313	1.459	2.645	209
MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ	0	198	888	549	17
İYİ PARTİ	0	8	34	19	18
BAĞIMSIZ	0	10	57	88	6
Genel Toplam	3	3.187	9.999	13.994	1.806

27. Yasama Dönemi 1, 2 ve 3. Yasama Yıllarında TBMM Başkanlığınca işleme alınan yazılı soru önergelerinin 04.12.2020 tarihi itibarıyla önerge sahibinin üyesi olduğu siyasi partilere ve önergelerin son durumuna göre dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

	Geri Alınan	Süresi İçinde Cevaplanan	Süresi Geçtikten Sonra Cevaplanan	Cevaplanmayan
ADALET VE KALKINMA PARTİSİ	0	0	1	1
CUMHURİYET HALK PARTİSİ	3	3.155	14.306	5.842
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ	0	659	2.065	4.432
MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ	0	159	587	265
İYİ PARTİ	2	323	1.845	717
TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ	0	2	7	8
DEMOKRASİ VE ATILIM PARTİSİ	0	0	0	3
DEMOKRAT PARTİ	0	1	3	4
DEMOKRATİK BÖLGELER PARTİSİ	0	0	0	1
SAADET PARTİSİ	0	28	110	45
BAĞIMSIZ	0	5	25	7
Genel Toplam	5	4.332	18.949	11.325

01.10.2020-31.10.2020 tarihleri arasında TBMM Başkanlığına verilmiş ve Başkanlıkça işleme alınan yazılı soru önergelerinin 04.12.2020 tarihi itibarıyla önerge sahibinin üyesi olduğu siyasi partilere ve önergelerin son durumuna göre dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

	Geri Alınan	Süresi İçinde Cevaplanan	Süresi Geçtikten Sonra Cevaplanan	Cevaplanmayan
CUMHURİYET HALK PARTİSİ	0	49	159	489
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ	0	29	21	322
MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ	0	1	14	35
İYİ PARTİ	1	16	36	127
DEMOKRASİ VE ATILIM PARTİSİ	0	1	2	11
SAADET PARTİSİ	0	0	3	6
BAĞIMSIZ	0	0	0	1
Genel Toplam	1	96	235	991

2.- Ankara Milletvekili Ali Haydar Hakverdi'nin, 26. ve 27. Yasama Dönemlerinde Başkanlığa sunulan kanun tekliflerine ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanından sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç'in cevabı (7/35968)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Mustafa Şentop tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 03.11.2020

Ali Haydar HAKVERDİ
CHP Ankara Milletvekili

Başkanlığınıza sunulan kanun tekliflerinden genel kurul gündemine alınan teklifler genel kurulumuzca görüşülmekte ve karara bağlanmaktadır. Özellikle muhalefet partilerinin verdiği kanun tekliflerinin birçoğu komisyon gündemine dahi alınmamakta ya da uzun süre komisyonlarda bekletilmektedir.

Bu çerçevede;

1. 26. Dönem 1, 2 ve 3. Yasama yıllarında Başkanlığınıza toplam kaç kanun teklifi ulaşmıştır? Siyasi partilere göre dağılım nedir?
2. 26. Dönem 1, 2 ve 3. Yasama yıllarında Başkanlığınıza ulaşan kanun tekliflerinden kaçı genel kurulda görüşülerek kanunlaşmıştır? Kanunlaşan teklifler hangi siyasi partilerce verilmiştir partilere göre dağılım nedir?
3. 27. Dönem 1, 2 ve 3. Yasama yıllarında Başkanlığınıza toplam kaç kanun teklifi ulaşmıştır? Siyasi partilere göre dağılım nedir?
4. 27. Dönem 1, 2 ve 3. Yasama yıllarında Başkanlığınıza ulaşan kanun tekliflerinden kaçı genel kurulda görüşülerek kanunlaşmıştır? Kanunlaşan teklifler hangi siyasi partilerce verilmiştir partilere göre dağılım nedir?
5. 27. Dönem Yasama yılı başlangıcı olan 01.10.2020 ve 31.10.2020 tarihleri arasında Başkanlığınıza toplam kaç kanun teklifi ulaşmıştır? Bu tekliflerden kaç tanesi kanunlaşmıştır? Siyasi partilere göre dağılım nedir?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

Sayı : 43452547-120.07- 749418 04 . 12 .2020
Konu : Soru Önergesi

Sayın Ali Haydar HAKVERDİ
Ankara Milletvekili

İlgi : 05.11.2020 tarihli ve 7/35968 esas numaralı yazılı soru önergeniz.

26. ve 27. Yasama Dönemlerinde sunulan kanun tekliflerine ilişkin ilgi önergenizde yer alan sorularınız ekte cevaplandırılmıştır.

Bilgilerinizi rica ederim.

Süreyya Sadi BİLGİÇ
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanvekili

Ek: Soru Cevabı

EK

CEVAPLAR:

Cevap 1 ve 2.- 26. Yasama Dönemi 1, 2 ve 3. Yasama Yıllarında TBMM Başkanlığınca işleme alınan kanun tekliflerinin teklif sahibinin üyesi olduğu siyasi partilere göre dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

	İşleme Alınan	Kanunlaşan	Karar Olan
ADALET VE KALKINMA PARTİSİ & MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ	3	2	1
ADALET VE KALKINMA PARTİSİ	45	26	0
CUMHURİYET HALK PARTİSİ	1.871	11	0
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ	129	1	0
MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ	298	10	0
İYİ PARTİ	14	0	0
BAĞIMSIZ	11	0	0
Genel Toplam	2.371	50	1

Cevap 3 ve 4.- 27. Yasama Dönemi 1, 2 ve 3. Yasama Yıllarında TBMM Başkanlığınca işleme alınan kanun tekliflerinin teklif sahibinin üyesi olduğu siyasi partilere göre dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

	İşleme Alınan	Kanunlaşan	Karar Olan
ADALET VE KALKINMA PARTİSİ & CUMHURİYET HALK PARTİSİ & HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ & MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ & İYİ PARTİ	1	1	0
ADALET VE KALKINMA PARTİSİ & MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ	5	4	0
ADALET VE KALKINMA PARTİSİ	249	101	1
CUMHURİYET HALK PARTİSİ	2.147	0	0
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ	165	0	0
MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ	264	0	0
İYİ PARTİ	225	0	0
TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ	2	0	0
BÜYÜK BİRLİK PARTİSİ	4	0	0
SAADET PARTİSİ	3	0	0
BAĞIMSIZ	1	0	0
Genel Toplam	3.066	106	1

Cevap 5.- 01.10.2020-31.10.2020 tarihleri arasında TBMM Başkanlığınca işleme alınan kanun tekliflerinin teklif sahibinin üyesi olduğu siyasi partilere göre dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

	İşleme Alınan	Kanunlaşan
ADALET VE KALKINMA PARTİSİ	8	2
CUMHURİYET HALK PARTİSİ	61	0
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ	18	0
MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ	5	0
İYİ PARTİ	9	0
SAADET PARTİSİ	1	0
Genel Toplam	102	2

DÖNEM: 27 **YASAMA YILI: 4**

24'ÜNCÜ BİRLEŞİM
7 ARALIK 2020 PAZARTESİ
SAAT: 12.00

DANIŞMA KURULU ÖNERİSİ

1.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifinin Türkiye Büyük Millet Meclisinin 7 Aralık 2020 Pazartesi günkü Gündeminin "Özel Gündemde Yer Alacak İşler" kısmının 1'inci ve 2'nci sıralarında yer alması, bütçe görüşmelerine 7 Aralık 2020 Pazartesi günü saat 12.00'de başlanması; Bütçe Kanunu Teklifi ve Kesin Hesap Kanunu Teklifinin görüşmelerinin bitimine kadar, resmî tatil günleri dâhil, her gün saat 11.00'den günlük programın tamamlanmasına kadar çalışmalara devam olunması,

Görüşmelerin on iki günde tamamlanması, bütçe görüşmelerinin son günü olan 18 Aralık 2020 Cuma günü görüşmelere saat 14.00'te başlanması ve bu Birleşimde Bütçe Kanunu Teklifi ve Kesin Hesap Kanunu Teklifinin görüşmelerinin bitimine kadar çalışmalara devam olunması,

Başlangıçta bütçenin tümü üzerindeki görüşmelerde Yürütme adına yapılacak sunuş konuşmasının süreye tabi tutulmaksızın yapılması, siyasi parti grupları ve İçtüzük'ün 62'nci maddesi gereğince, istemi hâlinde, görüşlerini bildirmek üzere Yürütmeye de altmışar dakika söz verilmesi (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir) kişisel konuşmaların ise onar dakikayla sınırlandırılması,

Kamu idarelerinin bütçe ve kesin hesapları üzerindeki görüşmelerin 8 turda tamamlanması, kamu idarelerinin bütçe ve kesin hesaplarının görüşülme günlerini belirten programın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca bastırılarak duyurulması, turların bitiminden sonra Bütçe Kanunu Teklifi ve Kesin Hesap Kanunu Teklifinin maddelerinin oylanması,

Birinci turda; istemi hâlinde, TBMM Başkanlığı ile İçtüzük'ün 62'nci maddesi gereğince görüşlerini bildirmek üzere Yürütme adına yapılacak konuşmaların 70 dakika, bu turda siyasi parti grupları adına yapılacak konuşmaların 70'er dakika (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir); siyasi parti grupları ve İçtüzük'ün 62'nci maddesi gereğince istemi hâlinde görüşlerini bildirmek üzere Yürütme adına yapılacak konuşmaların ikinci turda 80'er dakika (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir), altıncı turda 60'ar dakika (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir) diğer turlarda ise 70'er dakika (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir), kişisel konuşmaların beşer dakika olması, kişisel konuşmalarda her turda İçtüzük'ün 61'inci maddesine göre biri lehte, biri aleyhte olmak üzere 2 üyeye söz verilmesi ve 1 üyenin sadece bütçenin tümü üzerinde veya sonundaki görüşmelerde ya da bir turda söz kaydı yaptırması,

Bütçe görüşmelerinde soruların gerekçesiz olarak yerinden sorulması ve her tur için soru-cevap işleminin on dakika soru, on dakika cevap olarak sınırlandırılması,

Bütçe görüşmelerinin sonunda siyasi parti gruplarına ve İçtüzük'ün 62'nci maddesi gereğince istemi hâlinde görüşlerini bildirmek üzere Yürütmeye altmışar dakika süreyle söz verilmesi (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir) İçtüzük'ün 86'ncı maddesine göre yapılacak kişisel konuşmaların ise onar dakika olması,

önerilmiştir.

(Genel Kurulun 02.12.2020 tarihli 22'nci Birleşiminde kabul edilmiştir.)

KOMİSYON TOPLANTILARI

*** Kamu İktisadî Teşebbüsleri Komisyonu**
08.12.2020 Salı - Saat 15.30
09.12.2020 Çarşamba - Saat 11.00

,

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GÜNDEMİ

24'ÜNCÜ BİRLEŞİM 7 ARALIK 2020 PAZARTESİ SAAT: 12.00

1 – BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

❄ ❄ ❄

2 – ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

1.- **(S. Sayısı: 230)** 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.12.2020) **(X)**

2.- **(S. Sayısı: 231)** 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/280), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller (Gider ve Gelir Cetvelleri), 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin 2019 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile 2019 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 190 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2019 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2019 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/1322) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.12.2020) **(X)**

3 – SEÇİM

❄ ❄ ❄

4 – OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

❄ ❄ ❄

5 – MECLİS SORUŞTURMASI RAPORLARI

❄ ❄ ❄

6 – GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

❄ ❄ ❄

7 – KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

❄ ❄ ❄

(X) Açık oylamaya tâbi işleri gösterir.

BUGÜNKÜ PROGRAM

1’inci Gün

7.12.2020 PAZARTESİ

Saat : 12.00 – Program bitimine kadar

- Yürütmenin sunuş konuşması

- BÜTÇENİN TÜMÜ ÜZERİNDE GÖRÜŞMELER

(İYİ PARTİ, MHP, HDP, CHP, AK PARTİ)

(Siyasi parti grupları ve istemi hâlinde Yürütme adına yapılacak konuşma süresi: 60’ar dakika)

(Kişisel konuşmaların süresi biri lehte biri aleyhte olmak üzere: 10’ar dakika)

- Bütçenin maddelerine geçilmesinin oylanması

TBMM Basımevi / 2020

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ	YASAMA YILI
27	4

SIRA SAYISI: 230

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU 2021 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİ RAPORU

2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (Rapor ve Metin)

2020

CİLT 1

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic”
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

A) PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU 2021 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİ RAPORU 5

1. Plan ve Bütçe Komisyonu Üyeleri 7
2. 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifinin Plan ve Bütçe Komisyonunda Görüşme Programı 11
3. 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifine İlişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu 17
4. Plan ve Bütçe Komisyonu Raporuna Ekli Tablolar 117

B) 2021 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİ VE PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN 143

1. Cumhurbaşkanlığının 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile Ekli Cetveller ve Gerekçesinin TBMM Başkanlığına Sunulmasına İlişkin Sevk Yazısı 145
2. 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifinin Genel Gerekçesi ve Madde Gerekçeleri 149
3. 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin 159

A) PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU 2021 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİ RAPORU

– 1 –

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU ÜYELERİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU ÜYELERİ

Başkan	:	Cevdet YILMAZ	(AK PARTİ)	BİNGÖL
Başkanvekili	:	İsmail Faruk AKSU	(MHP)	İSTANBUL
Sözcü	:	Abdullah Nejat KOÇER	(AK PARTİ)	GAZİANTEP
Katip	:	Şirin ÜNAL	(AK PARTİ)	İSTANBUL

AK PARTİ

Ekrem ÇELEBİ	AĞRI
İbrahim AYDIN	ANTALYA
Bekir Kuvvet ERİM	AYDIN
Ahmet KILIÇ	BURSA
Nilgün ÖK	DENİZLİ
Ayşe KEŞİR	DÜZCE
İbrahim AYDEMİR	ERZURUM
Cemal ÖZTÜRK	GİRESUN
Yaşar KIRKPINAR	İZMİR
Uğur AYDEMİR	MANİSA
Salih CORA	TRABZON
İsmail GÜNEŞ	UŞAK

CHP

Bülent KUŞOĞLU	ANKARA
Cavit ARI	ANTALYA
Mehmet BEKAROĞLU	İSTANBUL
Emine Gülizar EMECAN	İSTANBUL
Kamil Okyay SINDIR	İZMİR
Abdüllatif ŞENER	KONYA
Süleyman GİRGİN	MUĞLA

HDP

Necdet İPEKYÜZ	BATMAN
Garo PAYLAN	DİYARBAKIR
Erol KATIRCIOĞLU	İSTANBUL

MHP

Mustafa Baki ERSOY	KAYSERİ
Mustafa KALAYCI	KONYA

İYİ PARTİ

Durmuş YILMAZ	ANKARA
Erhan USTA	SAMSUN

– 2 –

2021 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİNİN PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNDA GÖRÜŞME PROGRAMI

TARİH	GÜN	KAMU İDARELERİ
21.10.2020	**ÇARŞAMBA**	2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ve 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifinin Yürütme Tarafından Komisyona Sunuluşu (**Saat:14:30)**
27.10.2020	**SALI**	2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ve 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifinin Geneli ile Sayıştay Raporları Üzerinde Görüşmeler
28.10.2020	**ÇARŞAMBA**	**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ** (Bütçe + Kesin Hesap) Kamu Denetçiliği Kurumu (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesin Hesap) SAYIŞTAY (Bütçe + Kesin Hesap)
02.11.2020	**PAZARTESİ**	**KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI** (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (DDK Bütçesi), (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Vakıflar Genel Müdürlüğü (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Atatürk Araştırma Merkezi (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Atatürk Kültür Merkezi (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Türk Dil Kurumu (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Türk Tarih Kurumu (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Kapadokya Alan Başkanlığı (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesin Hesap)
03.11.2020	**SALI**	**MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI** (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Yükseköğretim Kurulu (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Yükseköğretim Kalite Kurulu (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Üniversiteler (Özel Bütçe), (*127 Bütçe + 127 Kesin Hesap + 95 Sayıştay Raporu*)
05.11.2020	**PERŞEMBE**	**TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI** (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Orman Genel Müdürlüğü (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Meteoroloji Genel Müdürlüğü (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Türkiye Su Enstitüsü (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (Sayıştay Raporu)
06.11.2020	**CUMA**	**AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI** (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Mesleki Yeterlilik Kurumu (Özel Bütçe), (Bütçe+ Kesin Hesap) Devlet Personel Başkanlığı (Kesin Hesap) Sosyal Güvenlik Kurumu (Sayıştay Raporu) Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü (Sayıştay Raporu)
10.11.2020	**SALI**	**ADALET BAKANLIĞI** (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Ceza ve İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş Yurtları Kurumu (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesin Hesap+ Sayıştay Raporu) Türkiye Adalet Akademisi (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesin Hesap) Hakimler ve Savcılar Kurulu (Bütçe + Kesin Hesap) Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesin Hesap) Kişisel Verileri Koruma Kurumu (DDK Bütçesi), (Bütçe + Kesin Hesap) ANAYASA MAHKEMESİ (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) YARGITAY (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) DANIŞTAY (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu)

11.11.2020	**ÇARŞAMBA**	**ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI** (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (DDK Bütçesi), (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Nükleer Düzenleme Kurumu (DDK Bütçesi), (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (Özel Bütçe), (Bütçe+ Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu (Özel Bütçe), (Bütçe) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü (Özel Bütçe), (Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü (Özel Bütçe), (Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (Özel Bütçe), (Kesin Hesap + Sayıştay Raporu)
12.11.2020	**PERŞEMBE**	**MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI (**Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu**)** Akaryakıt İkmal ve NATO Pol Tesisleri İşletme Başkanlığı (Sayıştay Raporu)
13.11.2020	**CUMA**	**GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI** (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Spor Toto Teşkilat Başkanlığı (Sayıştay Raporu)
16.11.2020	**PAZARTESİ**	**SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI (**Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu **)** GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı (Özel Bütçe) (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Kalkınma Ajansları Denetim Raporları (Doğu Karadeniz, İpekyolu, İstanbul, İzmir) Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Türk Standardları Enstitüsü (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Türk Patent ve Marka Kurumu (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesin Hesap) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (Özel Bütçe) (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Türkiye Bilimler Akademisi (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Türkiye Uzay Ajansı (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesin Hesap)
17.11.2020	**SALI**	**HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI** (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Kamu İhale Kurumu (DDK Bütçesi), (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (DDK Bütçesi), (Bütçe + Kesin Hesap+ Sayıştay Raporu) Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (DDK Bütçesi), (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Sermaye Piyasası Kurulu (DDK Bütçesi), (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Gelir İdaresi Başkanlığı (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Türkiye İstatistik Kurumu (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Özelleştirme İdaresi Başkanlığı (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu (DDK Bütçesi), (Bütçe) Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (Sayıştay Raporu)
18.11.2020	**ÇARŞAMBA**	**SAĞLIK BAKANLIĞI** (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Türkiye Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesin Hesap +Sayıştay Raporu) Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu)
19.11.2020	**PERŞEMBE**	**ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI** (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Karayolları Genel Müdürlüğü (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (DDK Bütçesi), (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesin Hesap)
20.11.2020	**CUMA**	**ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI** (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu)

23.11.2020	**PAZARTESİ**	**TİCARET BAKANLIĞI** (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Rekabet Kurumu (DDK Bütçesi), (Bütçe + Kesin Hesap) Helal Akreditasyon Kurumu (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesin Hesap)
24.11.2020	**SALI**	**DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI** (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Avrupa Birliği Başkanlığı (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Türk Akreditasyon Kurumu (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı (Türkiye Ulusal Ajansı (Sayıştay Raporu)
26.11.2020	**PERŞEMBE**	**İÇİŞLERİ BAKANLIĞI** (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Emniyet Genel Müdürlüğü (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Jandarma Genel Komutanlığı (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Sahil Güvenlik Komutanlığı (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (Bütçe + Kesin Hesap+ Sayıştay Raporu) Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu)
27.11.2020	**CUMA**	**CUMHURBAŞKANLIĞI** (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği (Bütçe + Kesin Hesap) Diyanet İşleri Başkanlığı (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Devlet Arşivleri Başkanlığı (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Strateji ve Bütçe Başkanlığı (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) İletişim Başkanlığı (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Savunma Sanayi Başkanlığı (Özel Bütçe), (Bütçe + Kesin Hesap + Sayıştay Raporu) Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (Sayıştay Raporu) Yatırım Ofisi Başkanlığı (Sayıştay Raporu) --- GELİR BÜTÇESİ MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİ MADDELERİ MERKEZİ YÖNETİM KESİN HESAP KANUNU TEKLİFİ MADDELERİ

– 3 –

2021 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİNE İLİŞKİN TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU RAPORU

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Plan ve Bütçe Komisyonu
Esas No: 1/281 *1/12/2020*
Karar No: 3

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1/281 esas numaralı *"2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi"*, Anayasa'nın 161 inci maddesi uyarınca Cumhurbaşkanı tarafından 17/10/2020 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuş ve Başkanlıkça 19/10/2020 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiştir.

7254 sayılı "Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" ile 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 9, 13, 15 ve 17'nci maddelerinde yapılan değişiklikler ile performans esaslı program bütçeleme sistemine ilişkin düzenleme kabul edilmiştir. Bu kapsamda, 2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi performans esaslı program bütçe sistemine göre hazırlanmış ve TBMM'ye sunulmuştur.

5018 sayılı Kanun kapsamında merkezi yönetim bütçesinde yer alan kamu idarelerine ilişkin mevzuatta yıl içerisinde gerçekleştirilen değişiklikler neticesinde;

- 18/10/2019 tarihli ve 30922 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 47 sayılı "Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi" ile kurulan kamu tüzel kişiliğini haiz "Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu" 5018 sayılı kanuna ekli (III) sayılı cetvelin "Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar" bölümünün 11 inci sırasına işlenmiştir. Söz konusu İdareye "*2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu*"nda yer verilmemekle birlikte, İdare "*2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi*"nde yer almıştır.
- 28/3/2020 tarihli ve 31082 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 57 sayılı "Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi"nin 1 ilâ 16 ncı maddeleriyle, 15/7/2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4 sayılı "Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar İle Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi"nin 640 ilâ 650 nci maddelerinde düzenlenen "Türkiye Atom Enerjisi Kurumu"na ilişkin hükümler ile 754 ilâ 762 nci maddelerinde düzenlenen "Nadir Toprak Elementleri Araştırma

Enstitüsü"ne ilişkin hükümler yürürlükten kaldırılmış ve 679 ilâ 690 nci maddelerinde düzenlenen "Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü"ne ilişkin hükümlerde değişiklikler yapılmıştır. Diğer taraftan 57 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile yapılan değişiklikler neticesinde "Türkiye Atom Enerjisi Kurumu, Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü ve Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü" kapatılmış ve 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelin "B) Özel Bütçeli Diğer İdareler" bölümünde yer alan mezkur kurumlara ilişkin satırlar yürürlükten kaldırılmıştır. Ayrıca kamu tüzel kişiliğini haiz "Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu" kurulmuş olup mezkûr Kanunun anılan bölümünün 42 nci sırasına işlenmiştir.

➢ 11/10/2018 tarihli ve 30562 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 19 sayılı "Yeni Kurulan Bazı İdarelerin Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa Ekli Cetvellere Eklenmesine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi"nin 1 inci maddesi ile 5018 saylı Kanuna ekli (I) sayılı cetvelin "Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri" bölümünün sırasıyla 57 ilâ 60 ıncı sıralarına eklenen "Devlet Arşivleri Başkanlığı, İletişim Başkanlığı, Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı" satırları Anayasa Mahkemesinin 11/6/2020 tarihli ve E.:2018/155; K.:2020/27 sayılı kararı çerçevesinde 7254 sayılı sayılı Kanunla yapılan değişiklikle 5018 sayılı Kanuna ekli (I) sayılı cetvelin "Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri" bölümünün sırasıyla 24, 26, 29 ve 30 uncu sıralarına eklenmiştir.

➢ 1/4/2015 tarihli ve 6641 sayılı "Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"la kurulmuş ve 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelin "A) Yükseköğretim Kurulu, Üniversiteler ve Yüksek Teknoloji Enstitüleri" bölümünün 111 inci sırasına işlenen "Türkiye Uluslararası İslam, Bilim ve Teknoloji Üniversitesi"ne "*2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu"*nda yer verilmemiş ve mezkûr idare "*2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi*"nde de yer almamıştır.

Bu kapsamda, "*2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi*"nin görüşmelerine Komisyonumuzun 21/10/2020 tarihli 3 üncü birleşiminde Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat OKTAY tarafından gerçekleştirilen Bütçe Sunuşu ile başlanmıştır.

Komisyonumuz; 21/10/2020, 27/10/2020, 28/10/2020, 2/11/2020, 3/11/2020, 5/11/2020, 6/11/2020, 10/11/2020, 11/11/2020, 12/11/2020, 13/11/2020, 16/11/2020, 17/11/2020, 18/11/2020, 19/11/2020, 20/11/2020, 23/11/2020, 24/11/2020, 26/11/2020 ve 27/11/2020 tarihlerinde gerçekleştirilen 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24 ve 25 inci birleşimlerinde "*2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi*"nde yer alan 40 genel bütçe, 127 üniversite, 45 özel bütçeli diğer idareler ve 11 düzenleyici ve denetleyici kurum bütçesi olmak üzere toplam 223 kamu idaresinin bütçesi ile 2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifinin maddelerini görüşmüş ve kabul etmiştir.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

BİRİNCİ BÖLÜM 24
2021 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİNİN ANALİZİ 24
1. 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesine İlişkin Bilgiler 24
1.1. 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesinin Genel Özellikleri 24
1.2. 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Büyüklükleri 25
1.2.1. 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Büyüklüklerinin Belirlenmesinde Esas Alınan Göstergeler 25
1.2.2. Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi 26
1.2.3. 2022-2023 Dönemi Merkezi Yönetim Bütçe Büyüklükleri 26
2. 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Giderlerinin Analizi 27
2.1. Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri 28
2.1.1. Merkezi Yönetim Bütçe Giderlerinin Ekonomik Sınıflandırmaya Göre Dağılımı ve Oranları. 28
2.2 Genel Bütçeli İdareler 29
2.2.1. Ekonomik Sınıflandırmaya Göre Ödeneklerin Dağılımı ve Oranları 29
2.2.2. Ödenekler İtibariyle Değerlendirme 30
2.2.3. 2022 ve 2023 Yılları Ödenek Tahminleri 31
2.3. Özel Bütçeli İdareler 31
2.3.1. Ekonomik Sınıflandırmaya Göre Ödeneklerin Dağılımı ve Oranları 31
2.3.2. Ödenekler İtibariyle Değerlendirme 32
2.3.3. 2022 ve 2023 Yılları Ödenek Tahminleri 33
2.4. Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar 33
2.4.1. Ekonomik Sınıflandırmaya Göre Ödeneklerin Dağılımı ve Oranları 34
2.4.2. Ödenekler İtibariyle Değerlendirme 34
2.4.3. 2022 ve 2023 Yılı Ödenek Tahminleri 34
2.5. Merkezi Yönetim Bütçesinde Öne Çıkan Harcamalar 35
2.5.1. Genel Çerçeve 35
2.5.2. Yatırım Harcamaları 36
2.5.3. Faiz Harcamaları 38
2.6. Merkezi Yönetim Bütçe Giderlerinin Programlara Göre Dağılımı ve Oranları 40
3. 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri Analizi 41
4. Borçlanma 43
4.1. Kamu Kesimi Borçlanma Gereği 43
4.2. Merkezi Yönetim Bütçe Finansmanı 43
4.3. Merkezi Yönetim Borç Stoku 44
4.3.1. İç Borç Stoku 44
4.3.2. Dış Borç Stoku 45
4.3.3. Genel Yönetim Borç Stoku 46
5. 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi 48
İKİNCİ BÖLÜM 49
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİ İLE MADDELERİ ÜZERİNE YAPILAN GÖRÜŞMELER 49
1. CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY'IN KOMİSYONA BÜTÇE VE KESİN HESAP KANUN TEKLİFLERİNİ SUNUŞU 49
2. BÜTÇENİN GENELİ ÜZERİNDEKİ GÖRÜŞMELER 57
3. MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ KAPSAMINDAKİ KAMU İDARELERİNİN BÜTÇELERİ ÜZERİNDE YAPILAN GÖRÜŞMELER 61
4. MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİNİN MADDELERİ ÜZERİNDE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER 114

Sayfa

TABLOLAR CETVELİ

Tablo 1: Ekonomik Sınıflandırmaya Göre 2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri 28
Tablo 2: Ekonomik Sınıflandırmaya Göre Genel Bütçe Ödenekleri 30
Tablo 3: Genel Bütçeli İdareler İçerisinde En Fazla Ödenek Tahsis Edilen İlk Beş Kurum 30
Tablo 4: Ekonomik Sınıflandırmaya Göre Yükseköğretim Kurumları Ödeneğinin Dağılımı 31
Tablo 5: Ekonomik Sınıflandırmaya Göre Özel Bütçeli Diğer İdarelerin Ödeneklerinin Dağılımı 32
Tablo 6: Yükseköğretim Kurumları İçinde En Fazla Ödeneğe Sahip Olan İlk Beş Üniversite 32
Tablo 7:Özel Bütçeli Diğer İdareler İçerisinde En Fazla Ödeneğe Sahip Olan İlk Beş Kuruluş 33
Tablo 8:Ekonomik Sınıflandırmaya Göre Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Ödenekleri 34
Tablo 9: Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Ödenekleri 34
Tablo 10: Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri ve Giderlerin GSYH'ye Oranı 35
Tablo 11: Yatırım Harcamalarının GSYH'ye Oranı 36
Tablo 12: Yatırım Harcamalarının Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri İçindeki Payı 37
Tablo 13: Faiz harcamalarının GSYH'ye oranı 38
Tablo 14: Faiz harcamalarının bütçe giderleri içindeki payı 39
Tablo 15: En fazla ödenek tahsis edilen 10 program 40
Tablo 16: Programların bütçe giderleri ve GSYH içindeki payı 40
Tablo 17: 2021-2023 Dönemi MYB Gelirleri ve Gelirlerin GSYH'ye Oranı 41
Tablo 18: 2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri 41
Tablo 19: 2021 yılı Genel Bütçe Gelirleri 41
Tablo 20: 2021 yılı Genel Bütçe Vergi Gelirlerinin Dağılımı 42
Tablo 21: Yükseköğretim Kurumlarının 2021 Yılı Bütçe Gelirleri 42
Tablo 22: Özel Bütçeli Diğer İdarelerin 2021 Yılı Bütçe Gelirleri 42
Tablo 23: Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların 2021 Yılı Bütçe Gelirleri 42
Tablo 24: Yıllar İtibarıyla Kamu Kesimi Borçlanma Gereği 43
Tablo 25: Merkezi Yönetim Bütçe Finansmanı 44
Tablo 26: Yıllar İtibarıyla İç Borç Stoku (2012-2020) 44
Tablo 27: 31/7/2020 Tarihi İtibarıyla Merkezi Yönetim İç Borç Stoku 45
Tablo 28: Merkezi Yönetim Borç Stokundaki Değişim 45
Tablo 29: Merkezi Yönetim Dış Borç Stokunun Alacaklılara Göre Dağılımı 46
Tablo 30: Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi ve Faiz Dışı Fazlası 48
Tablo 31: Program Tanımlı Bütçe Büyüklükleri 48

Sayfa

ŞEKİLLER CETVELİ

Şekil 1: Merkezi Yönetim Bütçe Giderlerinin GSYH'ye Oranı 35
Şekil 2: Yatırım Harcamalarının GSYH'ye Oranı 36
Şekil 3: Yatırım Harcamalarının Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri İçindeki Payı 37
Şekil 4: Faiz harcamalarının GSYH'ye oranı 38
Şekil 5: Faiz harcamalarının bütçe giderleri içindeki payı 39
Şekil 6: AB Tanımlı Borç Stokunun GSYH'ye Oranı 47

BİRİNCİ BÖLÜM

2021 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİNİN ANALİZİ

1. 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesine İlişkin Bilgiler[1]

1.1. 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesinin Genel Özellikleri

2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa uygun olarak;

• Yeni Ekonomi Programları ile elde edilen kazanımların korunup geliştirilmesi, iç ve dış dengenin yeniden sağlanması ve bu denge üzerine inşa edilecek stratejik reformlarla kapsayıcı, sürdürülebilir ve istihdam odaklı büyümeyi hedefleyen politikaların geliştirilmesi,

• Küresel ekonomide ortaya çıkan yeni normalin oluşturduğu iktisadi fırsatların da değerlendirilmesi ile üretime, ihracata ve finansal istikrara dayalı ekonomik dönüşümün ve değişimin gerçekleştirilmesi,

• Beşeri sermayenin güçlendirilmesi, kapsayıcı büyüme yaklaşımının belirgin bir biçimde hayata geçirilmesi ve refahın toplumun tüm kesimlerine yaygınlaştırılmasına yönelik politikaların uygulanmasına devam edilmesi,

• Para ve maliye politikalarının eşgüdüm içerisinde yürütülmesi,

• Kamu borçluluğunun düşük düzeylerde tutulması,

• Sürdürülebilirlik arz etmeyen ve konjonktüre dayalı gelirlerin oluşturduğu geçici kaynaklara karşılık olarak kalıcı mahiyette harcamanın oluşturulmaması,

• Bütçenin gelir performansının yükseltilmesi amacıyla sürekli ve kalıcı gelir kaynaklarının oluşturulması, vergi tahsilatında etkinliğin artırılması ve ekonomide kayıt dışılığın azaltılması,

• Mali disipline kararlılıkla devam edilmesi ve harcama önceliği geliştirirken toplumun beklentilerine daha fazla odaklanılması,

• Kamu kaynakları ile kamu hizmetleri arasındaki bağın güçlendirilmesi, şeffaflığı ve hesap verebilirliği artıran program bütçe sistemine geçilerek kaynakların daha verimli kullanılmasının sağlanması,

• Kamu kaynak kullanımında; temel politika belgelerinde belirlenen politika, tedbir ve öncelikler doğrultusunda hareket edilmesi,

• Kamu idarelerinin kendilerine tahsis edilen ödenekleri aşmadan etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanmasının sağlanması,

• Harcamaların gözden geçirilmesi sonucunda verimsiz harcama alanlarının tasfiye edilmesi, bu yolla oluşturulacak mali alanın öncelikli harcama alanlarına tahsis edilmesinin sağlanması,

• Eğitim sisteminde yapılacak köklü reformlar ile eğitimin kalitesinin artırılması ve rekabetçi üretim ve verimlilik için gerekli olan becerilere sahip iş gücünün yetiştirilmesi,

[1] Bu kısımda yer alan bilgiler 2021 Yılı Bütçe Gerekçesinden alınmıştır.

• Sağlık harcamalarında etkinliğin sağlanması için arz ve talep yönlü düzenlemelerin hayata geçirilmesi, birinci basamak sağlık hizmetlerinin güçlendirilerek sağlık sistemi içerisindeki etkinliğinin artırılması,

• Tarımda yeni nesil girişimciler, teknolojiler, girdi bazlı desteklemeler ve sözleşmeli tarımla üretim ve verimlilik artışının sağlanması,

hedefleri doğrultusunda hazırlanmıştır.

Teklifte ayrıca;

• Genel bütçeli idarelerin Çevre ve Şehircilik Bakanlığına yaptıracakları işlere ilişkin ödenek aktarmaları ile Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Sahil Güvenlik Komutanlığının bütçelerinde yer alan ve tek merkezden yönetilmesi gereken ikmal ve tedarik hizmetlerine ilişkin ödeneklerini kurumlar arasında karşılıklı olarak aktarmasında adı geçen idarelerin yetkili olmasnaı,

• Genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinden hizmeti yaptıracak olan kamu idaresinin, yıl içinde hizmeti yürütecek olan idarenin bütçesine aktarma yapabilmesine,

• Taşıt alımının ancak çok acil ve zorunlu hallere mahsus olmak üzere Cumhurbaşkanı kararıyla gerçekleştirilebilmesine,

• 2021 Yılı Yatırım Programına ek yatırım cetvellerinde yer alan projeler dışında herhangi bir projeye harcama yapılamamasına,

• Köylerin Altyapısının Desteklenmesi Projesi (KÖYDES) kapsamında bütçeye konulan ödeneklerin ilgili idarelere tahakkuk ettirmek suretiyle kullandırılması, bu yardımların haczedilememesi ve üzerine ihtiyati tedbir konulamamasına,

• Su Kanalizasyon ve Altyapı Projesi (SUKAP) kapsamında bütçeye konulan ödeneklerin İller Bankası Anonim Şirketi aracılığıyla belediyelerin içme suyu ve atık su projelerinin gerçekleştirilmesi amacıyla kullanılması, bu yardımların haczedilememesi ve üzerine ihtiyati tedbir konulamamasına,

• 2021 yılı içinde 4749 sayılı Kanuna göre sağlanacak garantili imkân ve dış borcun ikraz limitinin 4,5 milyar ABD dolarını aşamamasına,

• 2021 yılı bütçesi ile belirlenen genel bütçe başlangıç ödeneklerinin yüzde 5'ine kadar ikrazen özel tertip devlet iç borçlanma senedi ihraç edilebilmesine,

• 4749 sayılı Kanunun 8/A maddesiyle düzenlenen mali yıl içinde taahhüt edilecek borç üstlenim limitinin, bütçe kanunuyla belirleneceği hükmü gereğince 2021 yılında Hazine ve Maliye Bakanlığınca sağlanacak borç üstlenim taahhüdünün 4,5 milyar ABD dolarını aşamamasına

ilişkin hususlar da öngörülmektedir.

1.2. 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Büyüklükleri

1.2.1. 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Büyüklüklerinin Belirlenmesinde Esas Alınan Göstergeler

Ödenek tutarları belirlenirken; 5018 sayılı Kanunun (I) ve (II) sayılı cetvellerinde yer alan kamu kurumları için Yeni Ekonomi Programı/Orta Vadeli Program ve Orta Vadeli Mali Planda belirlenen politika hedef ve öncelikleri ve Orta Vadeli Programda yer alan makroekonomik göstergeler ile idarelerin ödenek talepleri, geçmiş yıllar harcama eğilimleri,

yürüttükleri önemli faaliyet ve projeler esas alınmıştır. Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Sayıştay ile (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumların ödenek tekliflerine 5018 sayılı Kanunun 2 nci ve 18 inci maddelerine uygun olarak aynen yer verilmiştir.

Genel bütçe gelirleri tahmin edilirken; Yeni Ekonomi Programı/Orta Vadeli Programda ve Orta Vadeli Mali Planda belirlenen politika, hedef ve önceliklerle beraber, büyüme, dış ticaret hacmi, döviz kuru ile üretim-tüketim ve enflasyon tahminleri, vergi sisteminin gelir esnekliği, bütçe giderleri ile ilgili büyüklükler, yürürlükteki mevzuat ve alınacak tedbirler göz önünde bulundurulmuştur. Özel bütçeli kuruluşlar ile düzenleyici ve denetleyici kurumların gelirleri ise söz konusu kurumlar tarafından yapılan gelir tahminleri esas alınarak belirlenmiştir.

Ayrıca, 2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe gelir ve giderleri tahmin edilirken;

- GSYH'nin reel olarak yüzde 5,8 büyüyeceği,
- GSYH deflatörünün yüzde 9,9 ve yıl sonu TÜFE'nin yüzde 8 olacağı,
- İhracatın 184 milyar ABD doları, ithalatın ise 223,3 milyar ABD doları olarak gerçekleşeceği,

varsayılmıştır. Bununla birlikte, bütçe uygulama sürecinde acil ve öncelikli hizmetlerin yürütülmesi amacıyla yeterli ölçüde yedek ödenek konulması öngörülmüştür.

1.2.2. Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi

2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi; hazine yardımı ve gelirden ayrılan paylar hariç 1 trilyon 346 milyar 139 milyon TL net bütçe gideri; 1 trilyon 101 milyar 146 milyon TL net bütçe geliri olmak üzere 244 milyar 993 milyon TL açıkla bağlanmıştır. Faiz dışı açığın ise 65 milyar 450 milyon TL olması öngörülmektedir.

1.2.3. 2022-2023 Dönemi Merkezi Yönetim Bütçe Büyüklükleri

2022 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifinde net bütçe gideri; 1 trilyon 455 milyar 960 milyon TL, net bütçe geliri 1 trilyon 207 milyar 510 milyon TL, bütçe açığı 248 milyar 450 milyon TL olarak öngörülmüştür. 2022 yılı bütçesinin faiz dışı açık tahmini ise 43 milyar 864 milyon TL'dir.

2023 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifinde net bütçe gideri; 1 trilyon 573 milyar 398 milyon TL, net bütçe geliri 1 trilyon 326 milyar 90 milyon TL, bütçe açığı ise 247 milyar 308 milyon TL olarak tahmin edilmektedir. 2023 yılında bütçenin 29 milyar 210 milyon TL faiz dışı açık vereceği tahmin edilmektedir.

2. 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Giderlerinin Analizi

2021-2023 döneminde izlenecek gider politikasının hedef ve öncelikleri, Yeni Ekonomi Programı, Orta Vadeli Program ve Orta Vadeli Mali Planda belirlenmiş olup, 2021-2023 döneminde Yeni Ekonomi Programları ile sağlanan kazanımların korunarak geliştirilmesi, iç ve dış dengenin yeniden sağlanması, bu denge üzerine inşa edilecek stratejik reformlarla kapsayıcı, sürdürülebilir ve istihdam odaklı büyümeyi hedefleyen politikalarla küresel ekonomide ortaya çıkan yeni normalin oluşturduğu iktisadi fırsatları da kullanarak üretime, ihracata ve finansal istikrara dayalı ekonomik dönüşümün ve değişimin gerçekleştirilmesi temel amaç olarak belirlenmiştir.

2021-2023 döneminde para ve maliye politikalarının eşgüdüm içerisinde yürütülmeye devam edilmesi, mali disiplinin kararlılıkla sürdürülmesi, kamu hizmet sunumunun ve idari yapısının etkinliğini artıracak ve gereksinimlerini dinamik bir yapıda karşılayacak program bütçe sistemine geçilerek kamu kaynaklarının daha verimli kullanılması, 2021-2023 dönemi sonunda merkezi yönetim bütçe açığının GSYH'ye oranının yüzde 3,5 olarak gerçekleşmesi, harcama gözden geçirmeleri sonucunda verimsiz harcama alanlarının tasfiye edilmesi, süreklilik arz etmeyen ve konjonktüre dayalı gelirlerin oluşturduğu geçici kaynaklara karşılık kalıcı mahiyette harcama oluşturulmaması ve kamu yatırım, harcama, teşvik ve desteklerin etkinliğinin artırılması amaçlanmaktadır.

Bu çerçevede 2021-2023 döneminde;

• Harcama önceliği geliştirme konusunda toplumun beklentilerine daha fazla odaklanan, kamu kaynakları ile kamu hizmetleri arasındaki bağı güçlendiren, şeffaflığı ve hesap verebilirliği artıran program bütçe sisteminin, 2021 yılı bütçesi ile birlikte hayata geçirilmesi,

• Kamu harcamalarının değerlendirilmesi, önceliklendirilmesi ve kaynakların etkin kullanımının gözetilmesi amacıyla harcama gözden geçirmelerinin yapılması, harcama programlarının uygulama süreçlerindeki etkinliğinin artırılması, harcamaların kontrol altında tutularak yeni harcama programlarının sınırlandırılması,

• Bütçe harcamalarının içinde ekonominin uzun dönem üretkenliğini ve verimliliğini artıracak harcama kalemlerinin payının artırılması,

• Teşvik ve destek sisteminin sadeleştirilerek mükerrerliği önleyici bir yapıda kurgulanması, teşviklerin makroekonomik hedefler ve bütçe hedefleri ile uyumunun sağlanması,

• Mali açıdan sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla sosyal güvenlik sisteminin aktüeryal dengesini güçlendirici politikaların hayata geçirilmesi,

• Sağlık harcamalarında etkinliğin sağlanması amacıyla arz ve talep yönlü düzenlemelerin hayata geçirilmesi, birinci basamak sağlık hizmetlerinin güçlendirilerek sağlık sistemi içerisindeki etkinliğinin artırılması

• Tarımsal desteklerin katma değer artışını gözeten bir biçimde tahsis edilmesi, desteklerle amaçlanan sosyal ve üretim odaklı fayda ile mali yükün karşılaştırılmasına imkân verecek bir izleme ve değerlendirme sisteminin kurulması, desteklerin etkinliğinin düzenli olarak ölçülerek etkin olmayan uygulamaların sonlandırılması,

hedeflenmektedir.

2.1. Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri

2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifinde merkezi yönetim bütçe giderleri, hazine yardımı ve gelirden ayrılan paylar hariç 1 trilyon 346 milyar 139 milyon TL olarak belirlenmiştir. Buna göre toplam bütçe giderlerinin GSYH'ye oranının yüzde 23,8 olarak gerçekleşmesi hedeflenmektedir.

2.1.1. Merkezi Yönetim Bütçe Giderlerinin Ekonomik Sınıflandırmaya Göre Dağılımı ve Oranları

Tablo 1'de Merkezi Yönetim Bütçesinin hazine yardımı ve gelirden ayrılan paylar hariç ödenek dağılımı verilmektedir.

Ekonomik sınıflandırmaya göre 2021 yılı merkezi yönetim bütçe ödenekleri içinde en büyük pay cari transferlere aittir. Cari transferleri, personel giderleri ve faiz giderleri takip etmektedir.

Tablo 1: Ekonomik Sınıflandırmaya Göre 2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri*

Ödenek Türü	Ödenek Miktarı (TL)	Merkezi Yönetim Bütçesi İçerisindeki Payı (%)	GSYH'ye Oranı (%)	2020 Yılı Başlangıç Ödeneğine göre Artış Oranı (%)**
Personel Giderleri	326.632.540.000	24,26	5,79	15,63
Sos.Güv.Dev.Primi Gid.	54.527.460.000	4,05	0,97	13,32
Mal ve Hizmet Alım Gid.	89.066.803.000	6,62	1,58	17,89
Faiz Giderleri	179.542.320.000	13,34	3,18	29,22
Cari Transferler	536.013.523.000	39,82	9,50	18,82
Sermaye Giderleri	103.733.665.000	7,71	1,84	83,25
Sermaye Transferleri	8.781.867.000	0,65	0,16	29,45
Borç Verme	37.983.566.000	2,82	0,67	40,23
Yedek Ödenekler	9.856.910.000	0,73	0,17	12,48
TOPLAM	1.346.138.654.000	100,00	23,85	22,88

*** Hazine yardımı ve gelirden ayrılan paylar hariç**
****Önceki yılın Bütçe Kanunu verileri kullanılarak hesaplanmıştır.**
Kaynak: 2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi

2021-2023 döneminde merkezi yönetim bütçe giderleri; makroekonomik göstergeler, temel politika belgelerinde ortaya konulan öncelikler ve kamu idarelerinin ihtiyaçları esas alınarak belirlenmiştir. Bu çerçevede bütçe giderlerinin ekonomik tasnif bazında belirlenmesinde kullanılan ve öne çıkan temel unsurlar aşağıda belirtilmiştir.

Personel giderleri ile sosyal güvenlik kurumlarına Devlet primi giderlerine ilişkin ödeneklerin belirlenmesinde; 2019 yılında yapılan toplu sözleşme görüşmeleri sonrası alınan Kamu Görevlileri Hakem Kurulu Kararıyla kamu görevlilerinin mali ve sosyal haklarında yapılan artışlar, enflasyon hedefleri ile kamuda istihdam edilmesi öngörülen yeni personel sayısı dikkate alınmıştır.

Mal ve hizmet alım giderlerinin belirlenmesinde, öncelikle engelli eğitimi, taşımalı eğitim, ücretsiz ders kitabı, yükseköğrenim öğrencilerine yurt temini, aile hekimliği, aşı alımları gibi mevcut programların devam edeceği, hizmet genişlemesine bağlı olarak ortaya çıkacak

ihtiyaçlar, fiyat ve maliyet artışları, döviz kuru ve petrol fiyat tahminleri, kamu hizmetlerinden yararlanacak kişi sayısındaki artış gibi unsurlar dikkate alınmıştır.

Cari transferlerin belirlenmesinde; başta sosyal güvenlik sisteminin finansman ihtiyacı olmak üzere tarımsal destekleme ödemeleri, KOBİ destekleri, ekonomi teşvik ödemeleri ile ihracat destekleri, bireysel emeklilik sistemi, pansiyon hizmetleri, burs ve harçlıklar, beslenme yardımı, öğrenci katkı payları, engelli evde bakımı, doğum yardımı, yaşlı ve engellilerin ücretsiz taşınması gibi sosyal yardım, teşvik, destek vb. programlardan yararlanacak kişi sayısı ve maliyeti etkileyen unsurlar göz önünde bulundurulmuştur. Memur maaşlarında toplu sözleşme süreci sonunda yapılan artışların memur emeklilerinin aylıklarında ve emekli ikramiyelerinde oluşturacağı artışlar ile emeklilere dini bayramlarda verilen ikramiyeler dikkate alınmıştır. Ayrıca vergi gelirlerindeki artış sonucunda mahalli idare paylarında da artış gerçekleşeceği varsayılmıştır.

Sermaye giderlerinin belirlenmesinde; On Birinci Kalkınma Planında belirlenen hedeflerle uyumlu olarak daha verimli ve rekabetçi bir ekonomik yapının tesisini sağlayacak yüksek katma değer yaratan, istihdamın artırılmasına ve cari açığın azaltılmasına katkı sağlayan, özel sektör yatırımlarının üretken kapasitesini yükselten kamu yatırım politikaları ile bölgesel kalkınma projeleri kapsamında yapılacak yatırımlar dikkate alınmıştır.

Sermaye transferlerinin belirlenmesinde; KÖYDES, SUKAP, teknoloji geliştirme bölgeleri, Ar-Ge projeleri ile Sosyal Gelişmeyi Destek Programı (SOGEP) dikkate alınmıştır.

Borç verme giderlerinin belirlenmesinde; KİT'lerin mali yapısı, Kredi Garanti Fonundan sağlanan kefalet tutarı, öğrenim kredisi tutarı ve öğrenim kredisinden yararlanan öğrenci sayısındaki artış ile yeni kurulacak sanayi bölgelerinin altyapı ihtiyacı dikkate alınmıştır.

Yedek ödeneklerin belirlenmesinde, yıl içinde ortaya çıkabilecek ihtiyaçlar göz önünde bulundurulmuştur.

Faiz giderlerinin tahmininde; borç stokunun yapısı ve seyri, ulusal ve uluslararası piyasalardaki dalgalanmaların faiz giderlerine olası etkileri dikkate alınmıştır.

2.2 Genel Bütçeli İdareler

Genel bütçeli kamu idarelerine; özel bütçeli kurumlar ile düzenleyici ve denetleyici kurumlara hazine yardımı olarak transfer edecekleri 104.732.539.000 TL dâhil toplam 1.328.254.386.000 TL ödenek tahsis edilmiştir. Hazine yardımı olarak transfer edecekleri ödenekler hariç genel bütçeli kamu idareleri ödeneklerinin, hazine yardımları ve gelirden ayrılan pay hariç merkezi yönetim bütçesine oranı yüzde 90,89'dur.

2.2.1. Ekonomik Sınıflandırmaya Göre Ödeneklerin Dağılımı ve Oranları

Aşağıda, ekonomik sınıflandırmaya göre hazine yardımları hariç genel bütçe ödenekleri ile bu ödeneklerin hazine yardımları hariç genel bütçe toplamına oranları gösterilmektedir.

Tablo 2: Ekonomik Sınıflandırmaya Göre Genel Bütçe Ödenekleri

Ödenek Türü	Ödenek Miktarı (TL)	Genel Bütçe İçindeki Payı (%)
Personel Giderleri	284.426.097.000	23,25
Sosyal Güvenlik Devlet Primi Giderleri	47.511.176.000	3,88
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	77.891.694.000	6,37
Faiz Giderleri	179.542.320.000	14,67
Cari Transferler	516.465.469.000	42,21
Sermaye Giderleri	64.819.626.000	5,30
Sermaye Transferleri	5.541.369.000	0,45
Borç Verme	37.467.186.000	3,06
Yedek Ödenekler	9.856.910.000	0,81
TOPLAM	**1.223.521.847.000**	**100,00**

Kaynak: 2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi

Cari transfer niteliğindeki Hazine yardımı 64.038.879.000 TL, sermaye transferi niteliğindeki Hazine yardımı ise 40.693.660.000 TL'dir. Ekonomik sınıflandırmaya göre genel bütçenin en büyük üç gider kalemini cari transferler, personel giderleri ve faiz giderleri oluşturmaktadır.

2.2.2. Ödenekler İtibariyle Değerlendirme

Genel bütçe ödeneği içinde en fazla ödenek tahsis edilen ilk beş kamu idaresi aşağıda sıralanmıştır.

Tablo 3: Genel Bütçeli İdareler İçerisinde En Fazla Ödenek Tahsis Edilen İlk Beş Kurum

KURUMLAR	Ödenek Miktarı (TL)	Genel Bütçe İçindeki Payı (%)
Hazine ve Maliye Bakanlığı	570.220.929.000	42,9
Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	155.011.061.000	11,7
Milli Eğitim Bakanlığı	146.920.234.000	11,1
Sağlık Bakanlığı	77.615.519.000	5,8
Milli Savunma Bakanlığı	61.484.939.000	4,6
TOPLAM	**1.011.252.682.000**	**76,1**

Kaynak: 2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi

Ekonomik sınıflandırmaya göre genel bütçe ödeneği içinde:

- Hazine ve Maliye Bakanlığına tahsis edilen ödeneğin, 348.440.974.000 TL'lik tutarı cari transferler olup, bu tutar Bakanlık bütçesinin yüzde 61,11'ine karşılık gelmektedir

- Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının ödenekleri arasında 147.583.306.000 TL ile cari transferler en büyük paya sahiptir. Bu oran, Bakanlığın toplam bütçesinin yüzde 95,21'ine karşılık gelmektedir. Bu kapsamdaki ödeneklerin, başlıca Sosyal Güvenlik Kurumunun finansmanı, işveren prim indirimi, sandıklara ilişkin teşvik ödemeleri, işsizlik sigortası fonu Hazine prim katkısı gibi alanlarda kullanılması öngörülmektedir.

- Milli Eğitim Bakanlığına tahsis edilen ödeneklerin, 103.376.777.000 TL'lik kısmı personel giderleridir. Bu tutar, Bakanlık bütçesinin yüzde 70,36'sını oluşturmaktadır. 16.348.832.000 TL olan sosyal güvenlik primleri de ilave edildiğinde bu oran yüzde 81,49'a ulaşmaktadır.

- Sağlık Bakanlığına tahsis edilen ödeneğin 30.725.674.000 TL'lik kısmı personel giderleri için öngörülmüş olup bu tutar, Bakanlık bütçesinin yüzde 39,59'unu oluşturmaktadır. 20.770.098.000 TL ise mal ve hizmet alım giderleri için ayrılmış olup bu tutar ise Bakanlık bütçesinin yüzde 26,76'sını oluşturmaktadır.

- Milli Savunma Bakanlığına tahsis edilen ödeneklerin, 34.195.104.000 TL'lik kısmı personel giderleri; 20.982.973.000 TL'lik kısmı ise mal ve hizmet alım giderleri olup, bu tutarlar sırasıyla Bakanlık bütçesinin yüzde 55,62 ve 34,13'üne karşılık gelmektedir.

2.2.3. 2022 ve 2023 Yılları Ödenek Tahminleri

Genel bütçeli kamu idarelerinin; özel bütçeli idarelere ve DDK'lara transfer edilecek 109.702.701.000 TL'lik Hazine yardımı hariç 2022 yılı ödenek toplamı 1.327.444.218.000 TL olarak tahmin edilmektedir.

Genel bütçeli kamu idarelerinin 2023 yılı ödenek toplamı ise özel bütçeli idarelere ve DDK'lara transfer edilecek 122.283.770.000 TL'lik Hazine yardımı hariç 1.431.370.429.000 TL olarak tahmin edilmektedir.

Bu çerçevede, genel bütçeli kamu idarelerinin ödeneklerinde 2022 ve 2023 yıllarında bir önceki yıla göre sırasıyla yüzde 8,20 ve 8,11; hazine yardımı hariç ödeneklerinde ise bir önceki yıla göre sırasıyla yüzde 8,49 ve 7,83 oranlarında artış tahmin edilmektedir.

2.3. Özel Bütçeli İdareler

2021 yılında özel bütçeli kamu idarelerine toplam 119.877.971.000 TL ödenek tahsis edilmiştir. Söz konusu ödeneğin, Hazine yardımları ve gelirden ayrılan pay hariç Merkezi Yönetim Bütçesi içerisindeki payı yüzde 8,91'dir.

2.3.1. Ekonomik Sınıflandırmaya Göre Ödeneklerin Dağılımı ve Oranları

Aşağıda, ekonomik sınıflandırmaya göre yükseköğretim kurumlarına tahsis edilen 45.395.788.000 TL'lik ödeneğin dağılımı ve bu ödeneklerin yükseköğretim kurumlarına tahsis edilen ödenek toplamı içindeki oranı gösterilmiştir.

Tablo 4: Ekonomik Sınıflandırmaya Göre Yükseköğretim Kurumları Ödeneğinin Dağılımı

Ödenek Türü	Ödenek Miktarı (TL)	Yükseköğretim Kurumları Ödenekleri İçerisindeki Payı (%)
Personel Giderleri	29.669.095.000	65,36
Sosyal Güvenlik Devlet Primi Giderleri	4.733.979.000	10,43
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	3.214.699.000	7,08
Faiz Giderleri		
Cari Transferler	1.612.827.000	3,55
Sermaye Giderleri	6.165.188.000	13,58
Sermaye Transferleri		
Borç Verme		
Yedek Ödenekler		
TOPLAM	**45.395.788.000**	**100,00**

Kaynak: 2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi

Ekonomik sınıflandırmaya göre yükseköğretim kurumlarına tahsis edilen ödeneklerin dağılımına bakıldığında en büyük payın personel giderlerine ait olduğu görülmektedir. Bunu sermaye giderleri ile sosyal güvenlik devlet primi giderleri takip etmektedir.

Diğer taraftan aşağıda, ekonomik sınıflandırmaya göre özel bütçeli diğer idarelere tahsis edilen 74.482.183.000 TL'lik ödeneğin dağılımı ve bu ödeneklerin özel bütçeli diğer idarelere tahsis edilen toplam ödenek içindeki oranı gösterilmektedir.

Tablo 5: Ekonomik Sınıflandırmaya Göre Özel Bütçeli Diğer İdarelerin Ödeneklerinin Dağılımı

Ödenek Türü	Ödenek Miktarı (TL)	Özel Bütçeli Diğer İdareler Ödenekleri İçindeki Payı (%)
Personel Giderleri	11.414.505.000	15,33
Sosyal Güvenlik Devlet Primi Giderleri	2.125.172.000	2,85
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	7.279.410.000	9,77
Faiz Giderleri		
Cari Transferler	17.830.233.000	23,94
Sermaye Giderleri	32.075.985.000	43,07
Sermaye Transferleri	3.240.498.000	4,35
Borç Verme	516.380.000	0,69
Yedek Ödenekler		
TOPLAM	**74.482.183.000**	**100,00**

Kaynak: 2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi

Ekonomik sınıflandırmaya göre özel bütçeli diğer idarelere tahsis edilen ödeneklerin dağılımına bakıldığında en büyük payın sermaye giderlerine ait olduğu görülmektedir.

2.3.2. Ödenekler İtibariyle Değerlendirme

Aşağıda yükseköğretim kurumları içinde en fazla ödeneğe sahip ilk beş üniversite ile bu üniversitelerin ödenekleri ve bu ödeneklerin yükseköğretim kurumları bütçesinin toplamına oranları yer almaktadır.

Tablo 6: Yükseköğretim Kurumları İçinde En Fazla Ödeneğe Sahip Olan İlk Beş Üniversite

Üniversite	Ödenek Miktarı (TL)	Yükseköğretim Kurumları Ödenekleri İçindeki Payı (%)
Ankara Üniversitesi	1.486.542.000	3,27
İstanbul Üniversitesi	1.444.452.000	3,18
Hacettepe Üniversitesi	1.341.646.000	2,96
Ege Üniversitesi	1.177.845.000	2,59
Gazi Üniversitesi	1.090.331.000	2,40
TOPLAM	**6.540.816.000**	**14,41**

Kaynak: 2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi

Diğer taraftan aşağıda, özel bütçeli diğer idareler arasında en fazla ödeneğe sahip ilk beş kamu kurumu ile bu kurumların ödenekleri ve bu ödeneklerin özel bütçeli diğer idarelerin bütçeleri toplamına olan oranları yer almaktadır.

Tablo 7:Özel Bütçeli Diğer İdareler İçerisinde En Fazla Ödeneğe Sahip Olan İlk Beş Kuruluş

Özel Bütçeli İdare	Ödenek Miktarı (TL)	Özel Bütçeli Diğer İdareler Ödenekleri İçindeki Payı (%)
Karayolları Genel Müdürlüğü	34.559.230.000	46,40
Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü	18.730.949.000	25,15
Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu	5.251.272.000	7,05
Orman Genel Müdürlüğü	4.205.954.000	5,65
Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş Yurtları Kurumu	2.817.504.000	3,78
TOPLAM	**65.564.909.000**	**88,03**

Kaynak: 2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi

Ekonomik sınıflandırmaya göre bu kuruluşların ödenekleri incelendiğinde;

- Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumuna sermaye transferi için ayrılan 2.492.748.000 TL tutarındaki ödeneğin, diğer özel bütçeli idarelerin toplam sermaye transferi ödeneği içinde yüzde 76,9 payla;
- Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü ve Karayolları Genel Müdürlüğüne sermaye giderleri için ayrılan sırasıyla 15.106.482.000 TL ve 14.000.000.000 TL tutarındaki ödeneklerin, diğer özel bütçeli idarelerin toplam sermaye giderleri ödeneği içinde sırasıyla yüzde 47,1 ve 43,7'lik payla;
- Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı ile Orman Genel Müdürlüğüne borç verme için ayrılan sırasıyla 337.214.000 TL ve 178.166.000 TL tutarındaki ödeneklerin, diğer özel bütçeli idarelerin borç verme ödeneği içinde sırasıyla yüzde 65,3 ve 34,5'lik payla,

ilk sıraları aldığı görülmektedir.

2.3.3. 2022 ve 2023 Yılları Ödenek Tahminleri

Özel bütçeli kamu idarelerinin 2022 yılı ödenek toplamı 125.701.572.000 TL olarak tahmin edilmektedir. Bu ödeneğin 47.881.011.000 TL'lik kısmını yükseköğretim kurumlarının, 77.820.561.000 TL'lik kısmını ise diğer özel bütçeli idarelerin ödenekleri oluşturacaktır.

Özel bütçeli kamu idarelerinin 2023 yılı ödenek toplamı ise 139.108.799.000 TL olarak tahmin edilmektedir. Bu ödeneğin 51.749.995.000 TL'lik kısmı yükseköğretim kurumları için, 87.358.804.000 TL'lik kısmı ise diğer özel bütçeli kamu idareleri için öngörülmektedir.

2.4. Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar

2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile düzenleyici ve denetleyici kurumlara toplam 8.436.256.000 TL ödenek tahsis edilmiştir. Bu ödeneğin 5.697.420.000 TL'sini gelirden ayrılan paylar, 168.772.000 TL'sini de Hazine yardımları oluşturmaktadır. Düzenleyici ve denetleyici kurumların gelirden ayrılan paylar ve Hazine yardımları hariç ödenek toplamı olan 2.570.064.000 TL'nin, Hazine yardımları ve gelirden ayrılan paylar hariç Merkezi Yönetim Bütçesine oranı binde 1,91'dir.

2.4.1. Ekonomik Sınıflandırmaya Göre Ödeneklerin Dağılımı ve Oranları

Aşağıda ekonomik sınıflandırmaya göre düzenleyici ve denetleyici kurumların ödenekleri ile bu ödeneklerin düzenleyici ve denetleyici kurumların toplam ödenekleri içindeki oranı gösterilmektedir.

Tablo 8:Ekonomik Sınıflandırmaya Göre Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Ödenekleri

Ödenek Türü	Ödenek Miktarı (TL)	DDK Ödenekleri İçindeki Payı (%)
Personel Giderleri	1.122.843.000	13,31
Sosyal Güvenlik Devlet Primi Giderleri	157.133.000	1,86
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	681.000.000	8,07
Faiz Giderleri		
Cari Transferler	5.802.414.000	68,78
Sermaye Giderleri	672.866.000	7,98
Sermaye Transferleri		
Borç Verme		
Yedek Ödenekler		
TOPLAM	**8.436.256.000**	**100,00**

Kaynak: 2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi

Ekonomik sınıflandırmaya göre düzenleyici ve denetleyici kurumlara tahsis edilen ödeneklere bakıldığında en büyük payın cari transferlere ayrıldığı görülmektedir. Bunu, personel giderleri ile mal ve hizmet alım giderleri takip etmektedir.

2.4.2. Ödenekler İtibariyle Değerlendirme

Aşağıda düzenleyici ve denetleyici kurumların ödenekleri ve bu ödeneklerin düzenleyici ve denetleyici kurumların toplam bütçe ödenekleri içindeki payı gösterilmektedir.

Tablo 9: Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Ödenekleri

Kurum ve Kurullar	Ödenek Miktarı (TL)	DDK Ödenekleri İçindeki Payı (%)
Radyo ve Televizyon Üst Kurulu	224.213.000	2,66
Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu	5.900.000.000	69,94
Sermaye Piyasası Kurulu	408.650.000	4,84
Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu	924.000.000	10,95
Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu	323.052.000	3,83
Kamu İhale Kurumu	150.000.000	1,78
Rekabet Kurumu	137.500.000	1,63
Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu	55.988.000	0,66
Kişisel Verileri Koruma Kurumu	58.980.000	0,70
Nükleer Düzenleme Kurumu	184.570.000	2,19
Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu	69.303.000	0,82
TOPLAM	**8.436.256.000,00**	**100,00**

Kaynak: 2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi

2.4.3. 2022 ve 2023 Yılı Ödenek Tahminleri

Düzenleyici ve denetleyici kurumların 2022 yılı ödenek toplamı 9.267.178.000 TL, 2023 yılı ödenek toplamı ise 10.176.865.000 TL olarak tahmin edilmektedir. Bu çerçevede

düzenleyici ve denetleyici kurumların 2022 ve 2023 yılı ödeneklerinde bir önceki yıllara göre yüzde 9,8 oranında artış öngörülmektedir.

2.5. Merkezi Yönetim Bütçesinde Öne Çıkan Harcamalar

2.5.1. Genel Çerçeve

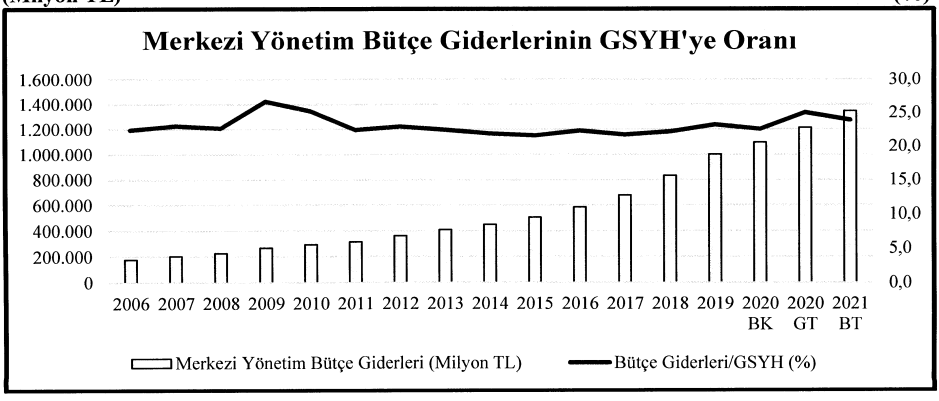
2006 yılında yüzde 22,4 düzeyinde gerçekleşen bütçe giderlerinin GSYH'ye oranı, 2019 yılında yüzde 23,1 olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılında toplam 1.212.297 milyon TL'lik bütçe giderlerinin gerçekleşeceği tahmin edilerek bunun GSYH'ye oranının ise yüzde 25 olacağı öngörülmektedir. 2021 yılında merkezi yönetim bütçe tahmini 1.346.139 milyon TL olarak belirlenmiş olup, bunun GSYH'ye oranının ise 23,8 olacağı tahmin edilmektedir.

Tablo 10: Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri ve Giderlerin GSYH'ye Oranı **(milyon TL)**

Yıllar	Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri*	GSYH*	Bütçe Giderleri/GSYH (%)
2006	178.126	795.757	22,4
2007	204.068	887.714	23,0
2008	227.031	1.002.756	22,6
2009	268.219	1.006.372	26,7
2010	294.359	1.167.644	25,2
2011	314.607	1.404.927	22,4
2012	361.887	1.581.479	22,9
2013	408.225	1.823.427	22,4
2014	448.752	2.054.897	21,8
2015	506.305	2.350.941	21,5
2016	584.071	2.626.559	22,2
2017	678.269	3.133.704	21,6
2018	830.809	3.758.315	22,1
2019	1.000.027	4.320.191	23,1
2020 BK	1.095.461	4.872.455	22,5
2020 GT	1.212.297	4.850.703	25,0
2021 BT	**1.346.139**	**5.644.316**	**23,8**

Kaynak: Bütçe gerekçesi ve Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı
*2006-2019 verileri gerçekleşmeler; 2020 BK, 2020 yılı Bütçe Kanununda öngörülen değerler; 2020 GT, Gerçekleşme Tahmini ve 2021 BT, 2021 Bütçe Kanun Teklifi değerleridir.

Şekil 1: Merkezi Yönetim Bütçe Giderlerinin GSYH'ye Oranı

2.5.2. Yatırım Harcamaları[2]

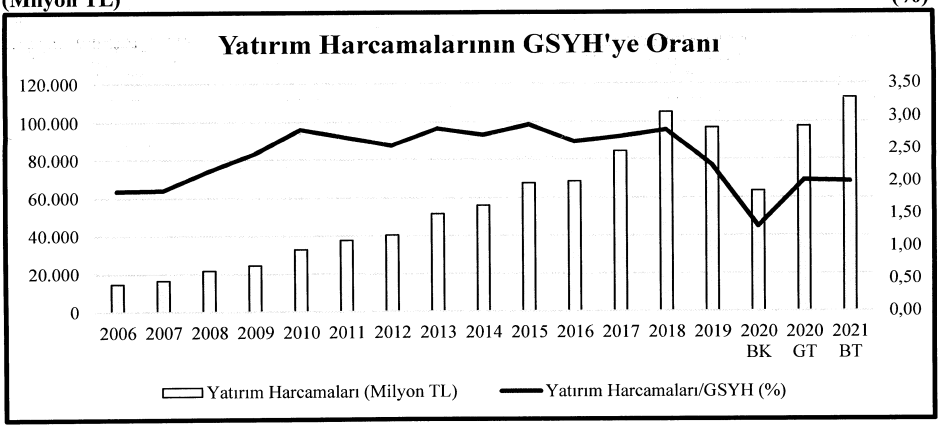
2006 yılında yatırım harcamalarının GSYH'ye oranı yüzde 1,85 iken, 2019 yılında bu oran yüzde 2,25 olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılında yatırım harcamalarının GSYH'ye oranının yüzde 2,01 düzeyinde gerçekleşeceği öngörülmektedir. 2021 yılında ise bu oranın yüzde 1,99 olması tahmin edilmektedir.

Tablo 11: Yatırım Harcamalarının GSYH'ye Oranı **(milyon TL)**

Yıllar	Yatırım Harcamaları*	GSYH*	Yatırım Harcamaları/GSYH (%)
2006	14.735	795.757	1,85
2007	16.546	887.714	1,86
2008	21.690	1.002.756	2,16
2009	24.391	1.006.372	2,42
2010	32.783	1.167.644	2,81
2011	37.644	1.404.927	2,68
2012	40.372	1.581.479	2,55
2013	51.433	1.823.427	2,82
2014	55.908	2.054.897	2,72
2015	67.637	2.350.941	2,88
2016	68.558	2.626.559	2,61
2017	84.325	3.133.704	2,69
2018	105.070	3.758.315	2,80
2019	97.033	4.320.191	2,25
2020 BK	63.391	4.872.455	1,30
2020 GT	97.619	4.850.703	2,01
2021 BT	**112.515**	**5.644.316**	**1,99**

Kaynak: Bütçe gerekçesi ve Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı
*2006-2019 verileri gerçekleşmeler; 2020 BK, 2020 yılı Bütçe Kanununda öngörülen değerler; 2020 GT, Gerçekleşme Tahmini ve 2021 BT, Bütçe Kanun Teklifi değerleridir.

Şekil 2: Yatırım Harcamalarının GSYH'ye Oranı
(Milyon TL) **(%)**

[2] Yatırım harcamalarının incelenmesinde, analitik bütçe sınıflandırmasının ekonomik kodlarında yer alan sermaye giderleri ve sermaye transferleri rakamları esas alınmıştır.

Yatırım harcamalarının merkezi yönetim bütçe giderleri içindeki payı 2006 yılında yüzde 8,27 iken, 2019 yılında bu oran yüzde 9,70'e yükselmiştir. 2020 yılında yatırım harcamalarının bütçe giderlerine oranının yüzde 8,05 düzeyinde gerçekleşeceği öngörülmektedir. 2021 yılında ise bu oranın yüzde 8,36'ya yükselmesi tahmin edilmektedir.

Tablo 12: Yatırım Harcamalarının Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri İçindeki Payı (milyon TL)

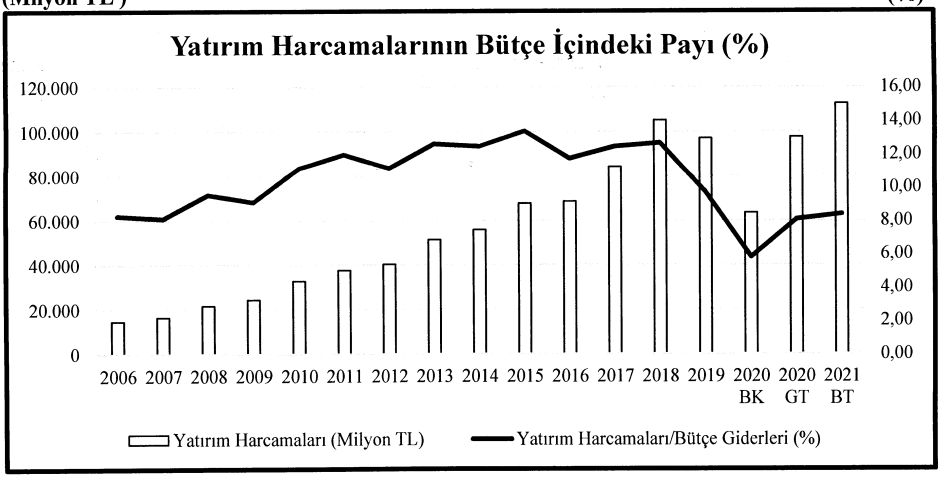
Yıllar	Yatırım Harcamaları*	Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri*	Yatırım Harcamaları/Bütçe Giderleri (%)
2006	14.735	178.126	8,27
2007	16.546	204.068	8,11
2008	21.690	227.031	9,55
2009	24.391	268.219	9,09
2010	32.783	294.359	11,14
2011	37.644	314.607	11,97
2012	40.372	361.887	11,16
2013	51.433	408.225	12,60
2014	55.908	448.752	12,46
2015	67.637	506.305	13,36
2016	68.558	584.071	11,74
2017	84.325	678.269	12,43
2018	105.070	830.809	12,65
2019	97.033	1.000.027	9,70
2020 BK	63.391	1.095.461	5,79
2020 GT	97.619	1.212.297	8,05
2021 BT	**112.515**	**1.346.139**	**8,36**

Kaynak: Bütçe gerekçesi

**2006-2019 verileri gerçekleşmeler; 2020 BK, 2020 yılı Bütçe Kanununda öngörülen değerler; 2020 GT, Gerçekleşme Tahmini ve 2021 BT, Bütçe Kanun Teklifi değerleridir.

Şekil 3: Yatırım Harcamalarının Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri İçindeki Payı

(Milyon TL) **(%)**

2.5.3. Faiz Harcamaları[3]

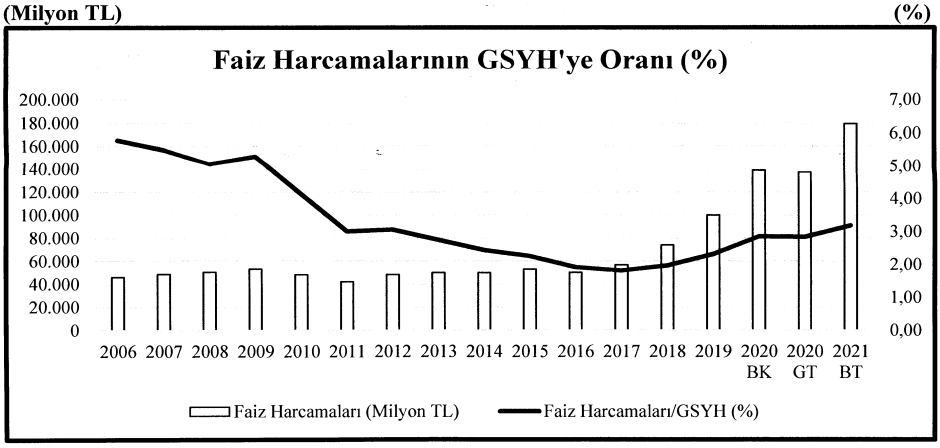
Faiz harcamalarının GSYH'ye oranı 2006 yılında yüzde 5,78 iken, 2019 yılında bu oran yüzde 2,31'e gerilemiştir. 2020 yılında ise faiz harcamalarının GSYH'ye oranının yüzde 2,83 düzeyinde gerçekleşeceği öngörülmektedir. 2021 yılında ise bu oranın yüzde 3,18'e yükseleceği tahmin edilmektedir.

Tablo 13: Faiz harcamalarının GSYH'ye oranı **(milyon TL)**

Yıllar	Faiz harcamaları*	GSYH*	Faiz Harcamaları/GSYH (%)
2006	45.963	795.757	5,78
2007	48.753	887.714	5,49
2008	50.661	1.002.756	5,05
2009	53.201	1.006.372	5,29
2010	48.299	1.167.644	4,14
2011	42.232	1.404.927	3,01
2012	48.416	1.581.479	3,06
2013	49.986	1.823.427	2,74
2014	49.913	2.054.897	2,43
2015	53.004	2.350.941	2,25
2016	50.247	2.626.559	1,91
2017	56.712	3.133.704	1,81
2018	73.961	3.758.315	1,97
2019	99.940	4.320.191	2,31
2020 BK	138.940	4.872.455	2,85
2020 GT	137.400	4.850.703	2,83
2021 BT	**179.542**	**5.644.316**	**3,18**

Kaynak: Bütçe gerekçesi ve Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı
*2006-2019 verileri gerçekleşmeler; 2020 BK, 2020 yılı Bütçe Kanununda öngörülen değerler; 2020 GT, Gerçekleşme Tahmini ve 2021 BT, Bütçe Kanun Teklifi değerleridir.

Şekil 4: Faiz harcamalarının GSYH'ye oranı
(Milyon TL) **(%)**

[3] Faiz harcamaları, analitik bütçe sisteminin ekonomik sınıflandırmasında yer alan faiz giderleri kodunda bulunan rakamlar esas alınarak incelenmiştir.

Faiz harcamalarının merkezi yönetim bütçe giderleri içindeki payı 2006 yılında yüzde 25,80 iken, 2019 yılında yüzde 9,99 düzeyine gerilemiştir. 2020 yılında faiz harcamalarının bütçe giderlerine oranının yüzde 11,33 olacağı, 2021 yılında ise bu oranın yüzde 13,34'e yükseleceği öngörülmektedir.

Tablo 14: Faiz harcamalarının bütçe giderleri içindeki payı **(milyon TL)**

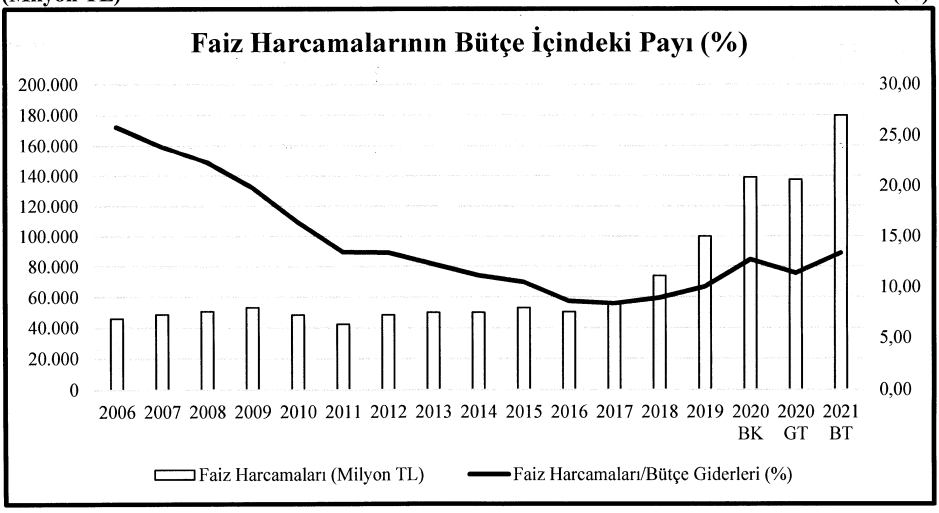
Yıllar	Faiz Harcamaları*	Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri*	Faiz Harcamaları/Bütçe Giderleri (%)
2006	45.963	178.126	25,80
2007	48.753	204.068	23,89
2008	50.661	227.031	22,31
2009	53.201	268.219	19,83
2010	48.299	294.359	16,41
2011	42.232	314.607	13,42
2012	48.416	361.887	13,38
2013	49.986	408.225	12,24
2014	49.913	448.752	11,12
2015	53.004	506.305	10,47
2016	50.247	584.071	8,60
2017	56.712	678.269	8,36
2018	73.961	830.809	8,90
2019	99.940	1.000.027	9,99
2020 BK	138.940	1.095.461	12,68
2020 GT	137.400	1.212.297	11,33
2021 BT	**179.542**	**1.346.139**	**13,34**

Kaynak: Bütçe gerekçesi

*2006-2019 verileri gerçekleşmeler; 2020 BK, 2020 yılı Bütçe Kanununda öngörülen değerler; 2020 GT, Gerçekleşme Tahmini ve 2021 BT, Bütçe Kanun Teklifi değerleridir.

Şekil 5: Faiz harcamalarının bütçe giderleri içindeki payı

(Milyon TL) **(%)**

2.6. Merkezi Yönetim Bütçe Giderlerinin Programlara Göre Dağılımı ve Oranları

Merkezi Yönetim Bütçesinin hazine yardımı ve gelirden ayrılan paylar dahil programlara göre ödenek dağılımında en yüksek paya sahip 10 program aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 15: En fazla ödenek tahsis edilen 10 program **(TL)**

PROGRAMLAR	2021 Bütçe Teklifi
Sosyal Güvenlik	211.547.271.000
Hazine Varlıklarının ve Yükümlülüklerinin Yönetimi	184.734.570.000
Program Dışı Giderler	121.122.590.000
Yerel Yönetimlerin Güçlendirilmesi	113.941.227.000
Ulusal Savunma ve Güvenlik	87.661.843.400
Temel Eğitim	82.238.296.000
Toplum Güvenliği	66.064.240.560
Tedavi Edici Sağlık	59.939.069.000
Yükseköğretim	52.222.616.000
Yönetim ve Destek Programı	46.207.832.040

Kaynak: 2021 Yılı Bütçe Gerekçesi

Programlara göre 2021 yılı merkezi yönetim bütçe ödenekleri içinde en büyük pay sosyal güvenlik programına aittir. Sosyal güvenlik programını, hazine varlıklarının ve yükümlülüklerinin yönetimi programı ile program dışı giderler izlemektedir.

Tablo 16: Programların bütçe giderleri ve GSYH içindeki payı

PROGRAMLAR	Bütçe Giderlerine* Oranı	GSYH'ye Oranı
Sosyal Güvenlik	14,52%	3,75%
Hazine Varlıklarının ve Yükümlülüklerinin Yönetimi	12,68%	3,27%
Program Dışı Giderler	8,32%	2,15%
Yerel Yönetimlerin Güçlendirilmesi	7,82%	2,02%
Ulusal Savunma ve Güvenlik	6,02%	1,55%
Temel Eğitim	5,65%	1,46%
Toplum Güvenliği	4,54%	1,17%
Tedavi Edici Sağlık	4,12%	1,06%
Yükseköğretim	3,59%	0,93%
Yönetim ve Destek Programı	3,17%	0,82%

Kaynak: Bütçe gerekçesi ve Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı
* Hazine yardımı ve gelirden ayrılan pay dahil

3. 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri Analizi

2021 yılında merkezi yönetim bütçe gelirlerinin brüt 1 trilyon 239 milyar 469 milyon TL, net 1 trilyon 101 milyar 146 milyon TL olması öngörülürken, vergi gelirlerinin (red ve iadeler hariç) 922 milyar 744 milyon TL olarak gerçekleşmesi beklenmektedir. [4]

2021 yılında merkezi yönetim bütçe gelirlerinin GSYH'ye oranının yüzde 19,5; vergi gelirlerinin GSYH'ye oranının ise yüzde 16,3 olacağı öngörülmektedir.[5]

Tablo 17: 2021-2023 Dönemi MYB Gelirleri ve Gelirlerin GSYH'ye Oranı

	2021	2022	2023
Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri (Net) (Milyon TL)	1.101.146	1.207.510	1.326.090
Merkezi Yönetim Bütçesi Vergi Gelirleri (Net) (Milyon TL)	922.744	1.020.319	1.121.691
Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri (Net)/GSYH (%)	19,5	19,1	18,9
Merkezi Yönetim Bütçesi Vergi Gelirleri (Net)/GSYH (%)	16,3	16,2	16,0

Kaynak: 2021 yılı Bütçe Gerekçesi s. 38

2021 yılında Red ve İadelerin 138 milyar 323 milyon TL, Hazine Yardımı ve Gelirden Ayrılan Payların ise 110 milyar 430 milyon TL olarak gerçekleşmesi tahmin edilmektedir.[6]

Tablo 18: 2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri

	(Milyon TL)
Toplam Gelirler (Brüt)	**1.239.469**
Genel Bütçe Gelirleri (Brüt)	*1.220.352*
Özel Bütçe Gelirleri (Brüt)	*16.547*
Düzenleyici ve Denetleyici Kurum Gelirleri (Brüt)	*8.267*
Red ve İadeler (-)	**(138.323)**
Hazine Yardımı ve Gelirden Ayrılan Paylar (-)	**(110.430)**
Toplam Gelirler (Net)	**1.101.146**

Kaynak: 2021 yılı Bütçe Gerekçesi s. 65

Genel bütçe gelirlerinin dağılımına bakıldığında en yüksek tutarı 922 milyar 744 milyon TL ile vergi gelirleri oluşturmaktadır.[7]

Tablo 19: 2021 yılı Genel Bütçe Gelirleri

GENEL BÜTÇE GELİRLERİ (NET)	(Milyon TL)	Genel Bütçe Gelir Kalemlerinin Toplam Genel Bütçe Gelirine Oranı (%)
	1.082.029	
Vergi Gelirleri	922.744	85,28%
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	57.866	5,35%
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	13.741	1,27%
Faizler, Paylar ve Cezalar	73.201	6,77%
Sermaye Gelirleri	13.071	1,21%
Alacaklardan Tahsilat	1.406	0,13%

* Red ve İadeler ile Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların gelirden ayrılan payları hariçtir.
Kaynak: 2021 yılı Bütçe Gerekçesi s. 65

[4] 2021 yılı Bütçe Gerekçesi s. 63
[5] 2021 yılı Bütçe Gerekçesi s. 38
[6] 2021 yılı Bütçe Gerekçesi s. 65
[7] 2021 yılı Bütçe Gerekçesi s. 65

Vergi gelirlerinin dağılımına bakıldığında, vergi gelirleri içerisindeki en yüksek payları sırasıyla; özel tüketim vergisi (%23,16), gelir vergisi (%21,16), ithalde alınan KDV (%21,12), kurumlar vergisi (%11,40) ve dahilde alınan KDV'nin (%7,65) oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 20: 2021 yılı Genel Bütçe Vergi Gelirlerinin Dağılımı

	(Bin TL)	Vergi Türlerinin, Toplam Vergi Gelirlerine Oranı (%)
VERGİ GELİRLERİ*	**922.744.185**	
Gelir Vergisi	195.288.022	21,16%
Kurumlar Vergisi	105.173.868	11,40%
Veraset ve İntikal Vergisi	1.219.908	0,13%
Motorlu Taşıtlar Vergisi	18.521.447	2,01%
Değerli Konut Vergisi	350.000	0,04%
Dahilde Alınan Katma Değer Vergisi	70.578.551	7,65%
Özel Tüketim Vergisi	213.731.438	23,16%
Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi	28.461.982	3,08%
Şans Oyunları Vergisi	4.081.177	0,44%
Özel İletişim Vergisi	4.674.028	0,51%
Dijital Hizmet Vergisi	1.424.765	0,15%
Konaklama Vergisi	1.000.000	0,11%
Gümrük Vergileri	24.429.911	2,65%
İthalde Alınan Katma Değer Vergisi	194.922.666	21,12%
Diğer Dış Ticaret Gelirleri	673.858	0,07%
Damga Vergisi	23.812.087	2,58%
Harçlar	34.394.851	3,73%
Başka Yerde Sınıflandırılmayan Diğer Vergiler	5.626	0,001%

*Red ve iadeler hariç.
Kaynak: 2021 yılı Bütçe Gerekçesi s. 72

2021 yılında Yükseköğretim Kurumlarının bütçe gelirlerinin 45,4 milyar TL; özel bütçeli diğer idarelerin gelirlerinin 75,7 milyar TL, düzenleyici ve denetleyici kurumların gelirlerinin 8,4 milyar TL olması tahmin edilmektedir.

Tablo 21: Yükseköğretim Kurumlarının 2021 Yılı Bütçe Gelirleri

YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI	TL
BRÜT GELİR	45.395.788.000
Hazine Yardımı	*42.229.391.000*
Öz gelir (Özel Gelirler Dahil)	*3.166.397.000*
Öz Gelir/Brüt Gelir Oranı (%)	*6,98%*

Kaynak: 2021 yılı Bütçe Gerekçesi s. 73

Tablo 22: Özel Bütçeli Diğer İdarelerin 2021 Yılı Bütçe Gelirleri

ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER İDARELER	TL
BRÜT GELİR	75.714.903.000
Hazine Yardımı	*62.334.376.000*
Öz gelir (Özel Gelirler Dahil)	*13.380.527.000*
Öz Gelir/Brüt Gelir Oranı (%)	*17,67%*

Kaynak: 2021 yılı Bütçe Gerekçesi s. 74

Tablo 23: Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların 2021 Yılı Bütçe Gelirleri

DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR	TL
BRÜT GELİR	8.436.256.000
Hazine Yardımı	*168.772.000*
Öz gelir (Özel Gelirler Dahil)	*8.267.484.000*
Öz Gelir/Brüt Gelir Oranı (%)	*98,00%*

Kaynak: 2021 yılı Bütçe Gerekçesi s. 75

4. Borçlanma

Borçlanma politikası öngörülebilirliğin, şeffaflığın ve hesap verilebilirliğin artırılması ilkeleri çerçevesinde, borç stokunun karşı karşıya kaldığı riskler gözetilerek maliyetlerin en uygun seviyeye indirilmesini amaçlamaktadır. Bu doğrultuda piyasa koşulları da dikkate alınarak, risk analizine dayanan borçlanma stratejileri geliştirilmekte, uygun vade ve borçlanma araçları belirlenmektedir.

4.1. Kamu Kesimi Borçlanma Gereği

2002 yılından sonra uygulanan ihtiyatlı maliye politikası araçlarıyla, azalan bütçe açığına paralel olarak kamu kesimi borçlanma gereğinde de önemli ölçüde azalma gerçekleşmiş ve 2005 yılında bu oran negatife dönmüştür. 2002 yılında yüzde 9,7 seviyesinde olan kamu kesimi borçlanma gereğinin GSYH'ye oranı, 2006 yılında yüzde -1,7, 2007 yılında yüzde 0,1 ve 2008 yılında yüzde 1,5 olarak gerçekleşmiştir. Ancak küresel kriz nedeniyle 2009 yılında kamu kesimi borçlanma gereği yüzde 4,8 düzeyine yükselmiştir. Sonrasında ekonomide yaşanan güçlü toparlanma kamu mali dengelerini olumlu yönde etkilemiş ve kamu kesimi borçlanma gereği 2010 yılında yüzde 2,2'ye ve 2011 yılında yüzde 0,1'e gerilemiştir. 2012 yılında yüzde 0,9 olarak gerçekleşen söz konusu oran 2013 yılında yüzde 0,4, 2014 yılında yüzde 0,5, 2015 yılında yüzde 0,03, 2016 yılında yüzde 1,1, 2017 yılında yüzde 1,8 ve 2018 yılında yüzde 2,4 olarak gerçekleşmiştir.[8]

2019 yılında yüzde 3,2 olarak gerçekleşen kamu kesimi borçlanma gereğinin GSYH'ye oranının Yeni Ekonomi Programı/Orta Vadeli Programda (2021-2023) belirtildiği üzere 2020 yılında yüzde 6,1 ve 2021 yılında ise yüzde 4,7 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.[9]

Tablo 24: Yıllar İtibarıyla Kamu Kesimi Borçlanma Gereği **(%)**

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	2021*
KKBG/GSYH	0,9	0,4	0,5	0,03	1,1	1,8	2,4	3,2	6,1	4,7

**OVP 2021-2023 Beklenti*

Kaynak: 2021 yılı Bütçe Gerekçesi s. 265

4.2. Merkezi Yönetim Bütçe Finansmanı

2019 yılında ve 2020 yılının ilk yedi ayı sonunda Hazinenin finansman ihtiyacının büyük kısmı iç borçlanma ile karşılanmıştır.[10]

2019 yılında 66,3 milyar TL tutarında yurtdışından tahvil, program kredisi ve proje kredisi şeklinde kaynak sağlanarak 34,6 milyar TL tutarında dış borç anapara geri ödemesi gerçekleştirilmiştir. Böylece net dış borçlanma 31,7 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Hazine tarafından ihraç edilen Devlet Tahvili, Hazine Bonosu ve Kira Sertifikası karşılığında elde edilen iç borçlanma miktarı 211,8 milyar TL; aynı dönemde yapılan iç borç anapara geri ödemesi ise 86,6 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Böylece net iç borçlanma 125,2 milyar TL olmuştur.[11]

[8] 2021 yılı Bütçe Gerekçesi s.265
[9] 2021 yılı Bütçe Gerekçesi s.265
[10] 2021 yılı Bütçe Gerekçesi s.267
[11] 2021 yılı Bütçe Gerekçesi s.270

2020 yılının ilk yedi ayında 25,1 milyar TL tutarında yurtdışından tahvil, program kredisi ve proje kredisi şeklinde kaynak sağlanmış ve 33,5 milyar TL tutarında dış borç anapara geri ödemesi gerçekleştirilmiştir. Böylece net dış borçlanma 8,4 milyar TL olmuştur. 2020 yılının ilk yedi aylık döneminde Hazine tarafından ihraç edilen Devlet Tahvili, Hazine Bonosu ve Kira Sertifikası karşılığında elde edilen iç borçlanma miktarı 331,2 milyar TL; aynı dönemde yapılan iç borç anapara geri ödemesi ise 106,4 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Böylece net iç borçlanma 224,8 milyar TL olmuştur.[12]

Tablo 25: Merkezi Yönetim Bütçe Finansmanı **(Bin TL)**

MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE FİNANSMANI	2019*	2020/7*
	124.555.982	**142.015.973**
BORÇLANMA (Net)	**156.950.934**	**216.434.885**
Dış Borçlanma (Net)	**31.723.421**	**-8.372.049**
Kullanım	*66.343.995*	*25.143.275*
Ödeme (Anapara)	*-34.620.573*	*-33.515.324*
İç Borçlanma (Net)	**125.227.513**	**224.806.934**
Satış	*211.839.129*	*331.198.378*
Ödeme	*-86.611.616*	*-106.391.444*
BORÇLANMA DIŞI KAYNAKLAR	**875.910**	**434.357**
Özelleştirme Geliri	0	0
TMSF Gelir Fazlası	0	0
Net Borç Verme (-)	-875.910	-434.357
Borç Verme	0	0
Geri Ödeme (-)	875.910	434.357
KASA/BANKA VE DİĞER İŞLEMLER	**-33.270.862**	**-74.853.269**

*Geçici
Kaynak: 2021 yılı Bütçe Gerekçesi s. 270

4.3. Merkezi Yönetim Borç Stoku

4.3.1. İç Borç Stoku

2019 yılı sonunda iç borç stoku, bir önceki yıl sonuna göre yüzde 28,8 artarak 755,1 milyar TL'ye ulaşmıştır. 2020 yılı Temmuz ayı itibarıyla iç borç stoku ise 2019 yılı sonuna göre yüzde 38,6 oranında artarak 1.046,7 milyar TL olmuştur.[13]

Tablo 26: Yıllar İtibarıyla İç Borç Stoku (2012-2020)* **(Milyar TL)**

İç borç stoku	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*
	386,5	403	414,7	440,1	468,6	535,4	586,1	755,1	1.046,7

*31/7/2020 itibarıyla
Kaynak: 2021 yılı Bütçe Gerekçesi s. 272

2019 yılı sonunda 3 yıl olan iç borç stokunun vadeye kalan ortalama süresi 2020 Temmuz ayı itibarıyla 2,9 yıl olarak gerçekleşmiştir.[14]

2020 yılı Temmuz ayı itibarıyla 377 milyar TL tahvil ihracı ve 23,9 milyar TL tutarında bono ihracına karşılık, 109,3 milyar TL tahvil ve bono anapara ödemesi yapıldığı

[12] 2021 yılı Bütçe Gerekçesi s.270
[13] 2021 yılı Bütçe Gerekçesi s. 267
[14] 2021 yılı Bütçe Gerekçesi s. 268

görülmektedir. Bu dönemde faiz ödemeleri ise toplam 59,3 milyar TL olarak gerçekleşirken yapılan net borçlanma 291,7 milyar TL olmuştur.[15]

Tablo 27: 31/7/2020 Tarihi İtibarıyla Merkezi Yönetim İç Borç Stoku **(Milyon TL)**

	2019 Aralık	2020 Temmuz
MERKEZİ YÖNETİM İÇ BORÇ STOKU	**755.052**	**1.046.718**
1. Devlet Tahvilleri	**736.791**	**1.016.961**
Nakit İmkânı Sağlayanlar	700.995	943.663
Özel Tertip	11.145	11.145
İkraz Senetleri	24.651	62.153
2. Hazine Bonoları	**18.261**	**29.757**
Nakit İmkânı Sağlayanlar	15.483	29.757
Özel Tertip	2.778	0

Kaynak: 2021 yılı Bütçe Gerekçesi s. 271

Yukarıdaki tablodaki "Nakit İmkanı Sağlayan Devlet İç Borçlanma Senetleri", ilgili yıl merkezi yönetim bütçe kanununa dayanılarak ve bütçe açıklarını finanse etmek üzere ihraç edilen Devlet İç Borçlanma Senetlerini içermektedir. "Özel Tertip Devlet İç Borçlanma Senetleri" ilgili yıl merkezi yönetim bütçe kanunu ve ilgili mevzuat çerçevesinde ihraç edilmiş olan ve karşılığında herhangi bir nakit girişi sağlamayan senetleri, "İkrazen İhraç Edilmiş Özel Tertip Devlet İç Borçlanma Senetleri" ise 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun çerçevesinde, merkezi yönetim bütçe kanununda belirlenen limit kapsamında ihraç edilen senetleri ifade etmektedir.[16]

4.3.2. Dış Borç Stoku

31/12/2019 itibarıyla 96,4 milyar ABD doları tutarında olan merkezi yönetim dış borç stokunun yüzde 15,7'si uluslararası kuruluşlardan, yüzde 4'ü hükümet kuruluşlarından, yüzde 78,6'sı uluslararası tahvil piyasalarından ve yüzde 1,7'si ise özel alacaklılardan sağlanan kredilerden oluşmaktadır.[17]

Tablo 28: Merkezi Yönetim Borç Stokundaki Değişim **(Milyon Dolar)**

2018 Yılı Sonu Dış Borç Stoku	91.245
2019 Yılı Sonu Dış Borç Stoku	96.443
Dış Borç Stokundaki Toplam Değişim	5.198
Net Dış Borçlanma	5.711
Net Prim / İskonto	6
Çapraz Kur Değişimi	-519

Kaynak: 2021 yılı Bütçe Gerekçesi s. 276

31/12/2018 ve 31/12/2019 tarihleri arasında merkezi yönetim dış borç stokunda meydana gelen değişimin kaynakları incelendiğinde; fiilen kullanılmış tutar üzerinden hesaplanan merkezi yönetim dış borç stokunda toplam 5 milyar 198 milyon ABD doları artış kaydedilmiştir. Söz konusu dönem içerisinde 5 milyar 711 milyon ABD doları tutarında net borçlanma yapılmış olup net prim/iskonto miktarı 6 milyon ABD doları tutarında gerçekleşmiştir. Kurlarda meydana gelen değişimler sonucunda ise merkezi yönetim dış borç stokunda 519 milyon ABD doları tutarında bir düşüş yaşanmıştır.[18]

[15] 2021 yılı Bütçe Gerekçesi s. 268
[16] 2021 yılı Bütçe Gerekçesi s. 267
[17] 2021 yılı Bütçe Gerekçesi s. 268
[18] 2021 yılı Bütçe Gerekçesi s. 268

Tablo 29: Merkezi Yönetim Dış Borç Stokunun Alacaklılara Göre Dağılımı **(Milyon Dolar)**

Alacaklılara Göre Toplam	**Borç Bakiyesi***
	96.443
A- Resmi Alacaklılar	19.036
1- Hükümet Kuruluşları	*3.855*
2- Uluslararası Kuruluşlar	*15.182*
B- Özel Alacaklılar	77.407
1- Borç	*1.592*
2- Tahvil	*75.815*

*(31/12/2019 tarihi itibarıyla)
Kaynak: 2021 yılı Bütçe Gerekçesi s. 274

31/7/2020 itibarıyla orta ve uzun vadeli merkezi yönetim dış borç stoku incelendiğinde, 97 milyar ABD doları tutarındaki stokun yüzde 16'sının uluslararası kuruluşlardan, yüzde 4'ünün hükümet kuruluşlarından, yüzde 78,4'ünün uluslararası tahvil piyasalarından ve yüzde 1,6'sının da özel alacaklılardan sağlanan kredilerden oluştuğu görülmektedir. [19]

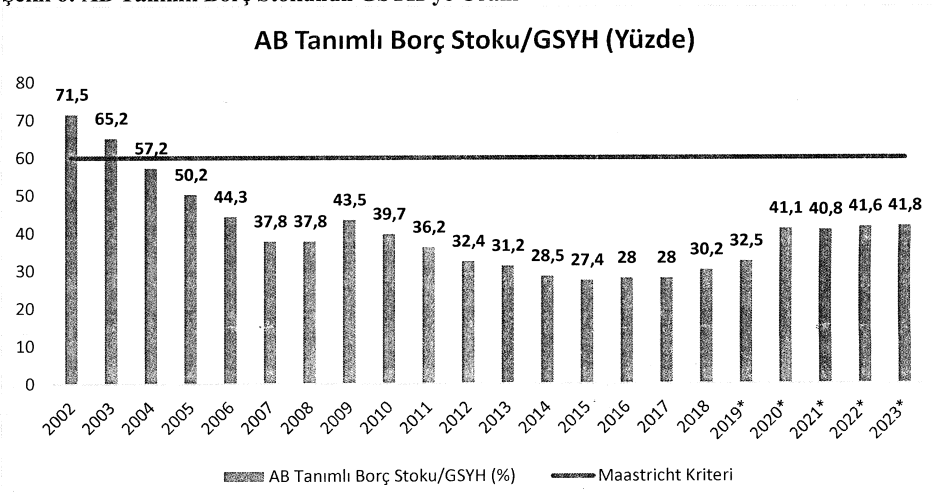
4.3.3. Genel Yönetim Borç Stoku

AB tanımlı genel yönetim borç stoku verileri, Avrupa Birliğine tam üyelik sürecinde olan Türkiye'nin kamu borç yükünün değerlendirilmesinde kullanılmaktadır. 2020 yılının ikinci çeyreğinde AB tanımlı borç stoku 1.767,6 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Avrupa Birliğinin üye ülkeler için belirlediği Maastricht Kriterlerinde yer alan yüzde 60'lık kamu borç stoku/GSYH oranına ilişkin koşul, 2004 yılından itibaren sağlanmaktadır. [20]

2002 yılında yüzde 71,5 olan AB tanımlı borç stokunun GSYH'ye oranı[21] , 2004 yılında yüzde 60'ın altına inerek yüzde 57,2'ye, 2008 yılına gelindiğinde yüzde 37,8 seviyelerine kadar düşmüş ancak 2009 yılında küresel krizin etkisiyle yüzde 43,5'e yükselmiştir. Kamu açığındaki iyileşmeler sonucunda, 2010 yılında yüzde 39,7'ye düşen AB tanımlı genel yönetim borç stokunun GSYH'ye oranı azalış eğilimini sürdürerek 2011 yılında yüzde 36,2, 2012 yılında yüzde 32,4, 2013 yılında yüzde 31,2, 2014 yılında yüzde 28,5, 2015 yılında yüzde 27,4, 2016 ve 2017 yıllarında yüzde 28 ve 2018 yılında olarak yüzde 30,2 gerçekleşmiştir. 2019 yılında ise yüzde 32,5 olarak gerçekleşen oranın, 2020 ve 2021 yıllarında sırasıyla yüzde 41,1 ve 40,8 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir. Söz konusu oranın 2021-2023 Orta Vadeli Program Dönemi sonu olan 2023 yılında yüzde 41,8 düzeyinde gerçekleşeceği öngörülmektedir.[22]

[19] 2021 yılı Bütçe Gerekçesi s. 268
[20] 2021 yılı Bütçe Gerekçesi s. 269
[21] Hesaplamalarda 2009 bazlı yeni GSYH serisi kullanılmıştır.
[22] 2021 yılı Bütçe Gerekçesi s. 269

Şekil 6: AB Tanımlı Borç Stokunun GSYH'ye Oranı

Kaynak: 2021 yılı Bütçe Gerekçesi s. 269
***OVP 2021-2023**

5. 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi

Orta Vadeli Mali Plan dönemi merkezi yönetim bütçe dengesi ve faiz dışı fazla hedefleri kapsamında; 2021 yılı merkezi yönetim bütçe açığının GSYH'ye[23] oranının yüzde 4,3 olarak gerçekleşeceği ve faiz dışı açığın 65 milyar 450 milyon TL olacağı tahmin edilmektedir.[24]

Tablo 30: Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi ve Faiz Dışı Fazlası

	2021	2022	2023
Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi (Milyon TL)	-244.993	-248.450	-247.308
Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi / GSYH (%	-4,3	-3,9	-3,5
Faiz Dışı Denge (Milyon TL)	-65.450	-43.864	-29.210
Faiz Dışı Denge / GSYH (%)	-1,2	-0,7	-0,4

Kaynak: 2021 yılı Bütçe Gerekçesi s. 36

2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçesi program tanımlı faiz dışı dengenin GSYH'ye oranının yüzde -2,2 olması öngörülmektedir.

Tablo 31: Program Tanımlı Bütçe Büyüklükleri[25]

Merkezi Yönetim Bütçesi	2021	2022	2023
Faiz Dışı Giderler (Milyon TL)	1.166.586	1.251.362	1.355.290
Faiz Dışı Giderler / GSYH (%)	20,7	19,8	19,3
Gelirler (Milyon TL)	1.042.696	1.157.748	1.275.131
Gelirler /GSYH (%)	18,5	18,3	18,2
Faiz Dışı Denge (Milyon TL)	-123.890	-93.615	-80.159
Faiz Dışı Denge / GSYH (%)	-2,2	-1,5	-1,1

Kaynak: 2021 yılı Bütçe Gerekçesi s. 36

[23] GSYH verileri 2021 yılı Bütçe Gerekçesi s. 32'den alınmıştır. Buna göre 2021 yılı için GSYH tahmini 5.644 milyar TL'dir.

[24] 2021 yılı Bütçe Gerekçesi s. 36

[25] Program tanımlı merkezi yönetim bütçesi faiz dışı dengesi; Uluslararası Para Fonu (IMF) ile imzalanan Stand-By anlaşmaları kapsamında oluşturulan Konsolide Kamu Sektörünün bir bileşeni olup, merkezi yönetim bütçesinin gelir ve gider kalemlerinde ayarlamalar yapılarak ulaşılan bir bütçe dengesidir.

İKİNCİ BÖLÜM
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİ İLE MADDELERİ ÜZERİNE YAPILAN GÖRÜŞMELER

1. CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY'IN KOMİSYONA BÜTÇE VE KESİN HESAP KANUN TEKLİFLERİNİ SUNUŞU

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat OKTAY tarafından küresel ekonomik görünüm üzerine yapılan değerlendirmelerde;

- 2020 yılında küresel ekonomi açısından aşağı yönlü birçok riskin bulunduğu, Covid-19 salgınına karşı alınan tedbirler neticesinde üretim ve talepte küresel ölçekte önemli gerilemeler kaydedildiği, salgının etkisi ile küresel büyümeye ilişkin tahminlerin de aşağı yönlü güncellendiği, Uluslararası Para Fonunun 2020 Ekim Dünya Ekonomik Görünüm Raporu'na göre, 2020 yılında dünya ekonomisinin yüzde 4,4 oranında daralmasının beklendiği, bu oranın dünya ekonomisinde 2009 küresel krizinden bu yana görülen en derin daralmaya işaret etmekte olduğu, dünya ekonomisinin 2021 yılında ise yüzde 5,2 oranında büyümesinin beklendiği,

- Gelişmekte olan ekonomilerde ise zayıflayan dış talep, bozulan güven göstergeleri ve artan korumacılık eğilimleri nedeniyle 2019 yılında büyümenin yüzde 3,7 ile geçtiğimiz on yılın en kötü performansını sergilediği, bu ülkelerde 2020 yılında da olumsuz bir performans sergilenmesinin ve yüzde 3,3 daralmanın öngörüldüğü,

- Küresel ölçekte alınan önlemlerle ülke ekonomilerinin toparlanmasının ve gelişmiş ülkelerin para politikasındaki gevşeme eğiliminin devam etmesinin önümüzdeki dönemde gelişmekte olan ekonomilere yönelik sermaye akımlarını destekleyeceği ve ertelenmiş talebi yeniden canlandıracağı,

- Korumacı politikalardaki artışın uluslararası ticareti baskılayan en önemli etkenlerden birisi olduğu, özellikle Amerika Birleşik Devletleri ile Çin arasında artan ticaret geriliminin küresel ticaret hacmindeki artışı ciddi oranda sınırlandırdığı,

- Salgın nedeniyle alınan kısıtlama kararlarının, 2020 yılı küresel ticaret hacmini yüzde 10,4 oranında daralmasına sebep olmasının beklendiği, söz konusu sorunlara ek olarak kısa vadede Amerika Birleşik Devletlerindeki seçimlerin de dünya ticareti ve ekonomisi üzerinde bir belirsizlik oluşturmaya devam ettiği,

- Salgın nedeniyle ilk etapta çalışma hayatında yaşanabilecek bir depremin önüne geçmek amacıyla hükûmetlerin çeşitli tedbirler aldığı, ancak salgının istihdam piyasası üzerinde kısa ve uzun vadede riskler oluşturmaya devam ettiği,

- Salgın nedeniyle ekonomik aktivitede yaşanan durgunluğun gelirler yönüyle, sağlık harcamaları ve uygulamaya konulan diğer harcama tedbirlerinin ise giderler yönüyle ülkelerin kamu maliyesi üzerindeki baskıyı artırdığı ülkelerin artan borç yüklerinin ise kamu maliyesinde sürdürülebilirliğe ilişkin endişeleri de beraberinde getirdiği,

ifade edilmiştir.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat OKTAY tarafından Türkiye ekonomisinin görünümü üzerine yapılan değerlendirmelerde;

- Türkiye ekonomisinin yeniden dengelenme süreciyle birlikte 2019 yılında kırılganlıkları azaltma yönünde önemli ölçüde mesafe alındığı, 2019'un son çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 6,4 oranında güçlü bir büyüme performansı gösterildiği, özel tüketim ve kamu tüketiminin güçlü desteğiyle birlikte ekonomide 2020 yılının ilk çeyreğinde de yıllık yüzde 4,4 oranında büyüme gerçekleştiği,

- Salgının tüm dünya ekonomilerinde olduğu gibi Türkiye ekonomisinde de ciddi bir etki oluşturduğu, sosyal hayatı etkileyen kısıtlayıcı tedbirlerin, kısmi karantina uygulamalarının ve firmaların daha düşük kapasiteyle çalışmalarına yol açan çeşitli önlemlerin kademeli ve ölçülü bir biçimde uygulamaya konulmasına rağmen pandemi sürecinin iç talep ve üretimi olumsuz yönde etkilediği,

- Bu gelişmeler ışığında Türkiye ekonomisinin yılın ikinci çeyreğinde yüzde 9,9 oranında daraldığı, ancak söz konusu daralma oranının aynı dönemde yüzde 14,1 daralma yaşayan AB ve yüzde 10,9 daralma yaşayan OECD ortalamasının altında kaldığı, üçüncü çeyreğe ilişkin öncü verilerin Türkiye ekonomisinin ikinci çeyrekteki daralmanın ardından "V" tipi güçlü bir toparlanmaya işaret ettiği, bu doğrultuda ekonominin 2020 yılında yüzde 0,3 oranında büyüme kaydetmesinin beklendiği,

- 2021 yılında büyümenin yurt içi ve yurt dışı talep arasında dengeli bir görünüm sergilemesinin ve ekonominin yüzde 5,8 oranında büyümesinin hedeflendiği, salgının kontrol altına alınmasına bağlı olarak belirsizliklerdeki azalmanın, finansal koşulların istikrara kavuşmasının ve buna bağlı olarak yatırımcı güvenindeki iyileşmenin ve ertelenmiş tüketim harcamalarının yurt içi talebe katkı vereceğinin değerlendirildiği,

- İstihdamdaki artışın etkisiyle özel tüketimin iç talebi desteklemesi, mal ve hizmet ihracatındaki artışın güçlü olması ve ithalattaki artışın görece sınırlı kalmasıyla net ihracatın büyümeye yeniden pozitif katkı yapmasının öngörüldüğü,

- 2020 yılı Haziran ayında başlayan normalleşme süreciyle birlikte iş gücüne katılımda belirgin bir iyileşmenin görüldüğü, ancak istihdam artışının aynı hızla toparlanamaması nedeniyle temmuz döneminde işsizlik oranının yüzde 13,4 olarak gerçekleştiği, yılın geri kalanında ekonomik aktivitedeki hareketlenmeye bağlı olarak iş gücüne katılımda ve istihdamda bir toparlanma öngörüldüğü, 2021 ve 2023 dönemini kapsayan Yeni Ekonomi Programı boyunca istihdamın yıllık ortalama 1 milyon 336 bin kişi artması ve işsizlik oranının kademeli olarak gerileyerek 2023 yılında yüzde 10,9 seviyesine gerilemesinin beklendiği,

- 2018 yılı Ekim ayında yüzde 25,2 seviyesine kadar yükselen enflasyon oranının kararlılıkla uygulanan politikalar neticesinde 2019 yılı Eylül ve Ekim aylarında tek haneli seviyelere gerilediği, 2019 yılı sonunda ise Yeni Ekonomi Programı tahmininin de altında yüzde 11,8 seviyesinde gerçekleştiği, tüketici enflasyonunda kaydedilen düşüş eğiliminin 2020 yılı ilk çeyreğinde ortaya çıkan Covid-19 salgını nedeniyle sekteye uğradığı, atılan bu adımlarla enflasyonla mücadelede önemli sonuçlar almayı ve tüketici enflasyon oranının 2021 yılında yüzde 8, 2022 yılında yüzde 6 ve 2023 yılında ise yüzde 4,9 seviyesine düşürülmesinin hedeflendiği,

- 2019 yılında rekor seviyede gerçekleşen ihracatın 2020 yılının ilk aylarında pozitif görünümünü koruduğu, mart ayından itibaren en büyük ihracat pazarı olan AB ekonomisindeki talep daralmasının ve karantina önlemlerinin ihracatı olumsuz etkilediği, ancak dünya ekonomisindeki normalleşme sürecinin başladığı haziran ayıyla birlikte ihracatın da hızla toparlanmaya başladığı, bu sayede 2020 yılı üçüncü çeyreğinde ihracat gelirlerinin ikinci çeyreğe göre yüzde 34 oranında artış gösterdiği, altın hariç bakıldığında ise eylül ayında ihracatın ithalatı karşılama oranının yüzde 90,9 gibi oldukça yüksek bir seviyeye çıktığı, ihracatın yılın son çeyreğinde de bu artışı sürdürerek 2020 yılında 165,9 milyar dolar, 2021-2023 program dönemi sonunda ise 214 milyar dolar olarak gerçekleşmesini öngörüldüğü,

- Covid-19 salgınından en fazla etkilenen sektörlerden birinin turizm sektörü olduğu, 2019 yılında yüzde 18,3 oranında artış gösteren seyahat gelirlerinin 2020 yılının ilk sekiz ayında zayıf bir görünüm sergilediği, bunula birlikte seyahat gelirlerinin salgın sonrasında kademeli olarak toparlanmasının öngörüldüğü; sağlık, gastronomi, festival, kültür ve spor gibi alternatif turizm alanlarında geliştirilecek stratejilerin de etkisiyle 2023 yılında seyahat gelirlerinin 35 milyar dolara yükselmesinin beklendiği,

- 2001 yılından beri ilk defa 2019 yılında cari işlemler dengesinde fazla verildiği, bu eğilimin özellikle Covid-19 salgınının hizmetler dengesi üzerindeki etkisi ve yüksek düzeydeki altın ithalatıyla birlikte nisan ayından itibaren negatife döndüğü, salgına yönelik küresel belirsizliklerin devam etmesi nedeniyle cari işlemler açığının 2020 yılında 24,4 milyar dolar olarak gerçekleşmesinin beklendiği, küresel ekonomideki normalleşmenin ihracat ve turizm gelirlerini desteklemesi ve altın talebindeki normalleşmeyle birlikte cari açığın 2021 yılında ılımlı seyretmesinin öngörüldüğü,

- Karadeniz'deki doğal gaz keşfi kaynaklı olarak yeni doğalgaz kontratlarında fiyatların daha rekabetçi yapılacak olması ve 2023 yılında yerli doğalgazın kullanıma sunulacak olmasının cari dengenin uzun vadede kalıcı şekilde iyileşmesine önemli bir katkı sağlayacağı, bu doğrultuda cari işlemler dengesinin gayri safi yurtiçi hasılaya oranının 2021 ve 2022 yıllarında sırasıyla yüzde 1,9 ve yüzde 0,7 olarak açık vereceği, program dönemi sonunda ise sınırlı fazlaya döneceğinin tahmin edildiği,

ifade edilmiştir.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat OKTAY tarafından kamu maliyesinde bugüne kadar ki kazanımlar üzerine yapılan değerlendirmelerde;

- Kamu maliyesi alanındaki en önemli kazanımlardan birisinin faiz ödemelerinin bütçe içindeki payının azaltılması olduğu, böylelikle vatandaşlara hizmet olarak ayrılan kaynakların miktarının önemli ölçüde artırılabildiği, 2002 yılında faiz harcamalarının bütçe giderleri içerisindeki payının yüzde 43,2 iken, 2020 yılı bütçesinde bu oranın yüzde 12,7, 2021 yılında ise yüzde 13,3 seviyesinde kalmasının öngörüldüğü, son on sekiz yılda faize değil kamusal hizmete ayrılan kaynaklar sayesinde inşa edilen güçlü sağlık altyapısı aracılığıyla, salgın döneminde diğer ülkelerde görülen olumsuz tabloların ülkemizde yaşanmasının engellendiği,

- 2019'un son döneminde ekonomide yakalanan güçlü seyrin katkısıyla gelir performansında önemli bir ivmelenme yaşandığı, 2020 yılı ocak ve şubat aylarında vergi gelirlerinin bir önceki yılın aynı dönemine göre ortalama yüzde 22,9 oranında arttığı, ancak

Covid-19 salgını nedeniyle mart, nisan ve mayıs aylarında vergi gelirlerinin ortalama yüzde 5,6 oranında azaldığı, bununla birlikte 2020 yılı Ocak-Eylül döneminde vergi gelirlerinin geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 19,3 oranında arttığı, vergi gelirlerinin yıl sonunda ise yıllık yüzde 17,3 oranında artarak 790,7 milyar TL olarak gerçekleşmesinin öngörüldüğü,

- 2001 yılında AB tanımlı borç stokunun gayrisafi yurt içi hasılasına oranı yüzde 75,5 seviyesinde iken 2020 yılı ikinci çeyreği itibarıyla yüzde 39,4 seviyesinde olduğu,

- Vergide adalet ve eşitlik ilkelerini pekiştirerek, vergi mevzuatının sadeleştirilmesine, etkin olmayan istisna, muafiyet ve indirimlerin gözden geçirilmesine ve kademeli olarak kaldırılmasına devam edileceği, bununla birlikte kayıt dışılıkla mücadelenin de kararlı bir şekilde sürdürüleceği,

ifade edilmiştir.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat OKTAY tarafından Covid-19 salgınına yönelik öngörüleri üzerine yapılan değerlendirmelerde;

- Salgının etkilerinin görülmeye başladığı mart ayında açıklanan Ekonomik İstikrar Kalkanı Paketi'yle istihdam ve üretimi destekleyen adımların hayata geçirildiği, ihtiyaç görülen tüm alanları kapsayacak şekilde genişletilen desteklerin ihtiyaç sahibi ailelere nakit desteğinden, en düşük emekli aylığının 1.500 TL olmasına, sektörel vergi teşvik ve ertelemelerinden, krediye ulaşma imkânlarına kadar artarak devam ettiği, bu süreçte gelir politikası araçlarının da etkin olarak kullanıldığı, bu kapsamda 29,4 milyar TL vergi ödemesinin ve 40 milyar TL sosyal güvenlik prim ödemelerinin ertelenerek işletmelerin desteklendiği,

- Covid-19 salgının ekonomideki olumsuz etkilerini azaltmak için sektör odaklı olarak birçok mal ve hizmetin KDV oranlarında ve işyeri kira stopaj oranında indirim yapıldığı, Kredi Garanti Fonu limitinin artırılarak teminat sıkıntısı yaşayan işletmelerin finansmana erişiminde kolaylıklar sağlandığı,

- Salgının istihdam üzerindeki etkilerini en aza indirebilmek amacıyla çalışma ve sosyal yaşama ilişkin olarak; kısa çalışma ödeneğinden daha fazla işletmenin ve çalışanın faydalanabilmesi için söz konusu ödenekten yararlanma koşullarının esnetildiği, çalışanlara yönelik sözleşme feshi yasağı getirildiği ve bu kapsamda kısa çalışma ödeneği ve işsizlik sigortasından yararlanamayıp ücretsiz izne çıkarılanlar için nakdi ücret desteğinin verildiği,

- Salgından en çok etkilenen sektörlerden turizm sektörünü desteklemek için seyahat acenteleri ve seyahat rehberlerinin desteklendiği ve konaklama tesisleri için kredi programlarının hayata geçirildiği, Güvenli Turizm Sertifikasyon Programını ve turizm faaliyetlerinin yeniden başlatılmasıyla ilgili düzenlemelerin uygulamaya konulduğu, turizm amaçlı kullanılan işletmelerin kira ve kullanım haklarına ilişkin ödemelerin altı ay süre ile ertelendiği,

- Sağlık hizmetleriyle ilgili olarak yeni hastanelerin açılması, test merkezleri, yerel aşı ve ilaç çalışmaları ile solunum cihazı üretiminin desteklenmesine yönelik olarak gerekli kaynağın sağlandığı,

- Kırk beş günde tamamlayıp kullanıma sunulan çok amaçlı acil durum hastaneleri dâhil olmak üzere, 28 yeni hastanenin Covid-19 salgını döneminde hizmet vermeye başladığı, 498

kilometre bölünmüş yol, 221 köprü ve 52 hidroelektrik santralinin marttan ayından itibaren faaliyete geçirilen yatırımlar arasında yer aldığı,

- Eylül 2020 itibarıyla Covid-19 salgını kapsamında ekonomiyi desteklemek amacıyla atılan adımların büyüklüğünün kredi ertelemeleri hariç 371,7 milyar TL'ye ulaştığı, Covid-19 ile mücadelede "Sosyal Koruma Kalkanı" çerçevesinde; 6,2 milyar TL "Sosyal Destek Programı" kapsamında ödeme, 18,7 milyar TL "Kısa Çalışma" kapsamında ödeme, 4,4 milyar TL "Nakdi Ücret Desteği" ve 3,6 milyar TL işsizlik ödemesi yapıldığı,

- Salgınla mücadelede Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin de yanında olunduğu, KKTC'de ilk vakanın görüldüğü tarihten itibaren 72 milyon TL finansal destek sağlandığı, devamında Covid-19 Destek Paketi kapsamında 66 milyon TL hibe yardımında bulunulduğu, 2,3 milyar TL tutarındaki 2020 Yılı İktisadi ve Mali İşbirliği Anlaşması kapsamında Lefkoşa'ya modern cihazlarla donatılmış 100 yataklı acil durum hastanesi yapımının iki ay gibi kısa bir süre içinde tamamlanmak üzere olduğu, salgın tedbirleri çerçevesinde kullanılmakta olan uzaktan eğitim programı EBA'nın Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne uyumlandırma sürecinin de tamamlanarak Kıbrıs Türklerinin kullanımına açıldığı,

- 156 ülke ve 8 uluslararası kuruluşa ilaç, solunum cihazı ve maske dâhil kişisel koruyucu ekipmandan oluşan tıbbi yardım malzemelerinin gönderildiği,

ifade edilmiştir.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat OKTAY tarafından Yeni Ekonomi Programındaki temel politikalar ve bütçe öngörüleri üzerine yapılan değerlendirmelerde;

-Bütçe açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oran olarak 2020 yılı sonunda yüzde 4,9 seviyesinde gerçekleşmesinin öngörüldüğü, salgın dönemine özgü bu geçici bozulmanın uygulanmakta olan normalleşme adımları ve kurumsallaşan tasarruf anlayışına uygun olarak 2021-2023 döneminin ilk yılında ortadan kaldırılmasının amaçlandığı, 2021-2023 döneminde bütçe açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranının sırasıyla yüzde 4,3, yüzde 3,9 ve yüzde 3,5 seviyelerinde gerçekleşmesinin hedeflendiği,

- Bütçe dengesinin öngörülen hedefler çerçevesinde AB tanımlı genel yönetim borç stokunun millî gelire oranının da 2021 yılında yüzde 40,8 seviyesinde gerçekleşmesi ve dönem sonu olan 2023 yılında ise yüzde 41,8 seviyesinde kalmasının hedeflendiği,

ifade edilmiştir.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat OKTAY tarafından 2019 yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesabı üzerine yapılan değerlendirmelerde;

- 2019 yılında bütçe giderlerinin 1 trilyon 27 milyon TL, bütçe gelirlerinin 875 milyar 280 milyon TL, bütçe açığının 124 milyar 747 milyon TL, faiz dışı açığın 24 milyar 808 milyon TL olarak gerçekleştiği, 2019 yılında 124,7 milyar TL olarak gerçekleşen merkezi yönetim bütçe açığının Bütçe Kanunu ile öngörülen açığın 44,1 milyar TL üzerinde, yılsonu gerçekleşme tahmininin ise 255 milyon TL altında gerçekleştiği,

ifade edilmiştir.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat OKTAY tarafından 2020 yılı merkezi yönetim bütçe gerçekleşmeleri üzerine yapılan değerlendirmelerde;

- 2020 yılı merkezi yönetim bütçe gerçekleşmelerine ilişkin yıl sonu beklentisinin; 2020 yılı merkezi yönetim bütçe giderleri için 1 trilyon 212,3 milyar TL, merkezi yönetim bütçe gelirleri için 973 milyar 129 milyon TL, bütçe açığının 239 milyar 168 milyon TL, faiz dışı açığın ise 101 milyar 768 milyon TL olarak gerçekleşeceğinin tahmin edildiği,

- 2020 yılında yıl sonu bütçe açığının 239,2 milyar TL'yle bütçe başlangıç hedefinin 100,3 milyar TL üzerinde gerçekleşeceğinin tahmin edildiği, bu açığın millî gelire oranının ise yüzde 4,9 olmasının öngörüldüğü,

- 2020 yılında vergi gelirlerinin yaklaşık 790,7 milyar TL, vergi dışı gelirlerin ise yaklaşık 182,4 milyar TL olmasının beklendiği,

ifade edilmiştir.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat OKTAY tarafından 2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçesi üzerine yapılan değerlendirmelerde;

- 2021 yılı bütçesinde; bütçe giderlerinin 1 trilyon 346,1 milyar TL, faiz hariç giderlerin 1 trilyon 166,6 milyar TL, bütçe gelirlerinin 1 trilyon 101,1 milyar TL, vergi gelirlerinin 922,7 milyar TL ve bütçe açığının ise 245 milyar TL olarak öngörüldüğü,

- 2021 yılı bütçe ödeneklerinin 2020 yılına göre yüzde 22,9 arttığı, söz konusu bu artışın yaklaşık olarak 250,7 milyar TL'ye tekabül ettiği, sermaye giderlerinin 2020 yılına göre yüzde 83,3 oranında artarak 56,6 milyar TL'den 103,7 milyar TL'ye yükseldiği,

- Kamu personel giderlerinin enflasyon hedefleri ve kamuda istihdam edilecek yeni personel alımı kapsamında bir önceki yıla göre yüzde 15,3 oranında artarak 385 milyar 10 milyon TL'ye yükseldiği, Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılan transferlerin 2020 yılına göre yüzde 18,7 oranında artarak 259,7 milyar TL olduğu, gelirden ayrılan payların toplam bütçe giderleri içindeki payının yüzde 10,4 olarak gerçekleştiği, gelirlerdeki artış nedeniyle gelirden ayrılan payların 2020 yılı ödeneklerine göre yüzde 16,7 oranında artarak 140 milyar 631 milyon TL'ye yükseldiği,

- 2021 yılı bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre dağılımının; personel giderlerinin 326,6 milyar TL, sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderlerinin 54,5 milyar TL, mal ve hizmet alım giderlerinin 89,1 milyar TL, cari transferlerin 536 milyar TL, sermaye giderlerinin 103,7 milyar TL, sermaye transferlerinin 8,8 milyar TL, borç verme giderlerinin 38 milyar TL, yedek ödeneklerin 9,9 milyar TL ve faiz giderlerinin ise 179,5 milyar TL olarak öngörüldüğü,

- 2021 yılında merkezi yönetim bütçe giderlerinin 2020 yılı gerçekleşme tahminine göre yüzde 13,2 artışla 1 trilyon 101,1 milyar TL, vergi gelirlerinin yüzde 16,7 oranında artarak 922 milyar 744 milyon TL, vergi dışı gelirlerin ise 178 milyar 402 milyon TL'ye ulaşacağının tahmin edildiği,

- 2021 yılında vergi gelirlerinin alt kalemlerinden gelir vergisinin 195,3 milyar TL, kurumlar vergisinin 105,2 milyar TL, özel tüketim vergisinin 213,7 milyar TL, dâhilde alınan KDV miktarının 70,6 milyar TL, ithalatta alınan KDV tutarının 194,9 milyar TL, motorlu

taşıtlar vergisinin 18,5 milyar TL, BSMV miktarının 28,5 milyar TL, damga vergisinin 23,8 milyar TL, harçların 34,4 milyar TL, diğer vergilerin 37,9 milyar TL ve vergi dışı gelirlerin ise 178,4 milyar TL olmasının beklendiği,

ifade edilmiştir.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat OKTAY tarafından 2021 yılı bütçesinin temel özellikleri üzerine yapılan değerlendirmelerde;

-Bütçenin sağlam ve sürdürülebilir gelirlere dayanması, toplanan gelirlerin vatandaşlara hizmeti esas alan bir anlayışla kullanılmasının en temel öncelik olarak belirlendiği,

- Kamu mali yönetim alanında gerçekleştirilen reformlara ilave bir adım olarak 2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi'nin performans esaslı program bütçeye göre hazırlandığı, böylece modern bütçeleme yaklaşımlarıyla uyumlu bir şekilde, ulaşılmak istenen hedefler ile kamu hizmetlerine ayrılan kaynakları ilişkilendirerek çıktı ve sonuç odaklı bir yaklaşımın ortaya konulduğu,

- 2021 yılı bütçesinde yatırımlara özel önem verildiği, bu amaçla DSİ'nin sulama sektörü yatırımlarının yaklaşık 2,5 kat artırılarak 3,6 milyar TL'den 8,9 milyar TL'ye yükseltildiği, demir yolu ve kent içi ulaştırma yatırımlarının önceliklendirilerek Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının toplam sermaye giderleri ödeneğinin 15,2 milyar TL'ye çıkartıldığı,

- En temel kamu hizmetlerinden olan eğitim hizmetlerinin yaygın ve erişilebilir olması noktasında çalışmaların sürdüğü, bütçe giderlerinin yaklaşık olarak yüzde 15,7'sinin tek başına eğitime ayrıldığı, bu çerçevede eğitime ayrılan kaynağın 2021 yılında 211,4 milyar TL'ye çıkarıldığı, Millî Eğitim Bakanlığı yatırım bütçesinin tekli eğitime geçiş ve okul öncesi eğitim hedefi, okullardaki deprem güçlendirme işlemleri ve meslek liselerinin atölye altyapısı gibi özel önem verilen faaliyetlerin gerçekleştirilmesi için 5,8 milyar TL'den 11,3 milyar TL'ye yükseltildiği, 2021 yılı bütçesinden öğrencilere doğrudan nakdî ve ayni olarak önemli destekler sağlanmaya devam edileceği ve bu kapsamda tahsis edilen ödenek tutarının 30,1 milyar TL olduğu,

- Ruhen ve bedenen sağlıklı nesillerin yetişmesi için sağlık alanında harcamaların artırıldığı, 2021 yılında Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarına 78 milyar TL, Yüksek Öğretim Kurumları Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezlerine 5,1 milyar TL kaynak ayrıldığı, Sağlık Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurumları döner sermayeleri ile Sosyal Güvenlik Kurumundan yapılacak sağlık harcamaları da düşünüldüğünde sağlık alanına ilişkin ayrılan kaynağın 238 milyar TL'ye ulaşacağı, 2002 yılında yüzde 11,3 olan sağlık harcamalarının bütçe içerisindeki payının 2021 yılında yüzde 17,7'e çıkarıldığı, bu kapsamda 2021 yılında tedavi harcamaları için 123 milyar TL, ilaç harcamaları için 60 milyar TL, aile hekimliği için 11,4 milyar TL kaynak ayrıldığı, Sağlık Bakanlığı ve üniversitelerin sağlık sektörü yatırımları toplamının 11,6 milyar TL'den 20,1 milyar TL'ye yükseldiği,

- 2021 yılında özel sektörün yenilikçi ve üretken yatırımlarını da destekleyecek altyapı yatırımlarına bütçeden kaynak ayrılmaya devam edileceği, 2021 yılında merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki idarelere yatırımları için 103,7 milyar lira kaynak tahsis edildiği, yerel yönetimlere verilen önem doğrultusunda bütçeden yerel yönetimler için ayrılan kaynak

miktarının artırıldığı, bu kapsamda büyükşehir ve diğer belediyeler ile il özel idarelerine tahsis edilen kaynağın yüzde 17,3 artırılarak 114,3 milyar TL seviyesine ulaştırıldığı,

- Özel amaçlı bölgesel ve kırsal kalkınma projelerine 2002 öncesindeki dönemlere göre çok yüksek kaynaklar ayrıldığı, bu kapsamda köylerin altyapısını güçlendirmek amacıyla oluşturulan KÖYDES Projesi için 1,6 milyar TL ve SUKAP Projesi için 897 milyon TL kaynak tahsis edildiği,

- 2021 yılı bütçesinde sosyal harcamalar için ayrılan kaynak miktarının 81,2 milyar TL'ye çıkarıldığı, söz konusu tutarın 2021 yılı bütçesinin yüzde 6'sına tekabül ettiği, 2002 yılında bu oranın bütçenin yüzde 1,3'üne karşılık geldiği ve ayrılan kaynağın ise 1,6 milyar TL olduğu,

- 2021 yılında bütçeden tarıma ayrılan kaynağın 42,4 milyar TL'ye çıkarıldığı, bu kapsamda tarımsal destek programları için 22 milyar TL, tarım sektörü yatırım ödenekleri için 12,1 milyar TL, tarımsal kredi sübvansiyonu, müdahale alımları, tarımsal KİT'lerin finansmanı ve ihracat destekleri için 8,3 milyar TL kaynak tahsis edildiği, böylece tarım sektörü yatırım ödeneklerinin önemli ölçüde artırıldığı, tarımsal sulama yatırımlarının 2020 yılında 3,7 milyar TL düzeyindeyken 2021 yılında söz konusu rakamın 9 milyar TL'ye liraya çıkarıldığı,

- Son iki yıl içinde önemli ölçüde artırılan reel sektör desteklerine 2021 yılında da devam edileceği, bu kapsamda reel kesim destekleri için bütçeden 50,6 milyar TL kaynak ayrıldığı, işletmeler tarafından Sosyal Güvenlik Kurumuna ödenmesi gereken 27,7 milyar TL tutarındaki işveren priminin üretim ve istihdamın desteklenmesi amacıyla bütçeden karşılanacağı,

- Yurt içi tasarruf oranının artırılmasının ekonomi politikasının önemli bileşenlerinden biri olduğu, bu amaçla 2013 yılı itibarıyla geçiş yapılan bireysel emeklilik sisteminde doğrudan devlet katkısı aracılığıyla bütçeden aktarılacak devlet katkısı tutarının 5,8 milyar TL'ye ulaşmasının öngörüldüğü, böylece 2021 yılı sonunda bütçeden karşılanan toplam devlet katkısı tutarının 31,4 milyar TL'ye ulaşacağı,

- 2002-2020 Ekim döneminde kamu görevlilerinin aylık ve ücretlerinde enflasyonun oldukça üzerinde bir artış gerçekleştiği, böylece 2002 yılı sonundan bu yana kamu görevlilerinin mali ve sosyal haklarında ciddi iyileşmeler sağlandığı, aile yardımı ödeneği dâhil ortalama memur maaşı 2002 Aralık ayında 578 TL iken 2020 Ekim ayında 5.016 TL'ye çıkarıldığı ve artış oranının yüzde 768 olduğu,

ifade edilmiştir.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat OKTAY tarafından gelir politikaları ve uygulamaları üzerine yapılan değerlendirmelerde;

- 2020 yılı sonunda bütçe ve vergi gelirlerinin yıl başında hedeflenen seviyenin üzerine çıkacağı, toparlanmanın 2021 yılında da güçlenerek devam etmesi ve bu durumun bütçe gelirlerine olumlu yönde yansımasının beklendiği, 2021 yılında vergi gelirlerinin 2020 yılına göre yüzde 16,7 oranında artarak 922,7 milyar TL'ye, vergi dışı gelirlerin ise yüzde 2,2 oranında azalarak 178,4 milyar TL seviyesinde olmasının öngörüldüğü, toplam bütçe gelirlerinin ise yüzde 13,2 oranında artarak 1 trilyon 101 milyar TL'yi aşmasının tahmin

edildiği, vergi gelirlerinin millî gelir içindeki payının 2020 yılı seviyesinde olacağı, toplam gelirlerin millî gelir içindeki payının ise yüzde 19,5 olarak gerçekleşmesinin öngörüldüğü,

- 2021 yılında bütçe gelirleriyle ilgili mevzuatta öngörülen düzenlemeler dışında herhangi bir vergi oran veya miktar artışının öngörülmediği, kurumlar vergisinde ise geçici süreli 2 puan artırımlı vergi oranı uygulama süresinin ise 2021 yılıyla birlikte sona ereceği,

ifade edilmiştir.

2. BÜTÇENİN GENELİ ÜZERİNDEKİ GÖRÜŞMELER

Komisyonumuzda 27.10.2020 tarihinde bütçenin geneli üzerinde yapılan görüşmelerde;

- Bütçe kanun tekliflerinin Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmasına müteakip bütçe teamülleri kapsamında Cumhurbaşkanı veya Hazine ve Maliye Bakanı tarafından sunulan teklife ilişkin geçmiş yıllarda bir basın açıklaması yapıldığı, ancak 2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifinin TBMM'ye sunulduğu 17 Ekim tarihinde ilgililer tarafından Teklife ilişkin herhangi bir açıklama yapılmadığı, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu çerçevesinde bütçe ile birlikte sunulması gereken ek belge ve dokümanların zamanında yayımlanmadığı, bu nedenle milletvekillerinin bütçe görüşmelerine etkin bir şekilde hazırlanamadığı, bu kapsamda görüşmelerinin daha etkin bir şekilde yürütülebilmesi için ilgili mevzuat hükümlerine ve teamüllere uyulması hususunda gerekli hassasiyetin gösterilmesinin yararlı olacağı,

- Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin üçüncü bütçesi olan 2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçesi ile birlikte performans esaslı bütçe sisteminden performans esaslı program bütçe sistemine geçilerek merkezi yönetim bütçesinde yer alan ödeneklerin 68 program arasında dağıtıldığı, bu çerçevede On birinci Kalkınma Planı ve 2021-2023 yıllarını kapsayan Yeni Ekonomi Programında da hedeflendiği üzere kamu kaynaklarının daha verimli ve etkin kullanılmasına ve bütçe kaynaklarının kullanımına ilişkin şeffaflığın artırılmasına imkan sağlanarak bütçe tekniği ile kamu mali yönetimi sistemi açısından yeni ve önemli bir aşamaya geçildiği,

- Belirli dönemlerde meydana gelen küresel ve bölgesel sorunlara rağmen Türkiye'nin; 2003-2019 yılları arasında ortalama yüzde 5,3 büyüme performansı gösterdiği, bu performans sonucunda ülkemizin ekonomik büyüklük olarak dünya sıralamasında 23'üncü sıradan 16'ncı sıraya yükseldiği, satın alma gücü paritesine göre 2019 yılı itibarıyla 13'üncü sıraya ilerlediği, 2001 yılında 238 milyar dolar olan milli gelirin de 2019 yılı sonunda 760 milyar dolara ulaştığı, 2005 yılında yüzde 44,9 olan iş gücüne katılım oranının 2020 yılı Temmuz ayı itibarıyla yüzde 50,3'e yükseldiği, 2002 yılında 36,1 milyar dolar olan ihracat tutarının 2019 yılı itibarıyla 180,8 milyar dolara ulaştığı, bu kapsamda her türlü küresel ve bölgesel sorunların üstesinden gelinerek ekonomik anlamda gelişimini tedricen büyüyerek devam ettirdiği,

- 2021 yılı bütçesinin Türkiye'de yaşayan her kesimin refah ve gelişim düzeyini artıracak şekilde kapsayıcı bir biçimde hazırlanmadığı, bütçede yer alan yatırım ödeneklerinde beklenilen oranda artışın yapılmadığı, yatırımların milli gelire oranının belirli dönemlerde düşüş gösterdiği, ayrıca yapılması planlanan bu yatırımların sektörel ve bölgesel olarak dengeli

bir şekilde dağıtılamadığı, bu kapsamda yatırımlara ayrılan kaynak oranının artırılarak dengeli bir şekilde dağıtımının ülkenin gelişmişlik ve refah seviyesinin artırılmasına katkı sağlayacağı,

- 2020 yılının çoğu sektör ve kesim için zor bir yıl olduğu, küresel sistemde yaşanan koronavirüs salgınının da etkisiyle üretimde aksamaların meydana geldiği, bu aksamalara bağlı olarak işsizlik oranında, bütçe açığında ve borçlanma oranında artış yaşandığı, milli gelirin ve çeşitli makroekonomik göstergelerin olumsuz etkilendiği, 2020 yılı sonu için öngörülen makroekonomik gösterge hedeflerinde sapmalar meydana geldiği, bu kapsamda 2021-2023 dönemini kapsayan Yeni Ekonomi Programında yer verilen bütçe açığı, kur ve enflasyon hedefleri gibi bazı önemli göstergelerin revize edilmesinin ekonomik göstergelerin hedeflendiği gibi gerçekleşebilmesi noktasında etkili olabileceği,

- 18/4/2006 tarihli ve 5488 sayılı Tarım Kanununun 21'inci maddesi kapsamında tarımsal destekleme programlarının finansmanı için gayri safi milli hasılanın yüzde birinden az olmamak kaydıyla bütçeden kaynak ayrılabileceği, bu kapsamda 2021 yılı bütçesinde çeşitli programlar altında 42,4 milyar TL ödenek ayrıldığı, dünya genelinde tarımsal ürünlerin stoklandığı, tarımsal üretime ilişkin maliyetlerin arttığı bu dönemde tarımsal ürün ithalatının azaltılması ve üretimin artırılması bakımından ayrılan bu ödenek tutarının büyük önem arz ettiği, ancak ayrılan bu ödeneğin yüzde birlik yasal sınırı karşılaması bakımından daha da artırılmasına ihtiyaç duyulduğu,

- Gelişmiş ülkelerde pandeminin vatandaşlar üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak için birçok alanda destek programları hazırlandığı, ancak Türkiye'de bu desteklerin yeterli ve kapsayıcı düzeyde olmadığı, vergi indirimleri ile ekonomik aktivitelerinin desteklenmesinin yanında vergi gelirlerinin de azalması gerekirken 2020 yılı Ocak-Eylül döneminde önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 19,3 oranında artış gösterdiği, mükellefler üzerindeki vergi yükünün azaltılamadığı bu dönemde vergi harcamalarının düşürülmesinin, vergi istisna ve muafiyetlerine ilişkin uygulamaların kaldırılmasının vergide eşitlik ve adaletin sağlanması bakımından yararlı olacağı,

- Türkiye ekonomisinin makroekonomik göstergelerinde gözlemlenen bozulmaların en fazla dar gelirli vatandaşları etkilediği ve yaşam koşullarını zorlaştırdığı, bu nedenle başta çiftçi, işçi, memur, emekli ve esnaf gibi dar veya sabit gelirli vatandaşlar olmak üzere, toplumun tüm kesimlerinin sorunlarının iyileştirilmesini mümkün kılacak önlemlerin ve desteklerin hayata geçirilmesi gerektiği, bahsi geçen önlem ve desteklerle eş zamanlı olarak sağlıklı bir yatırım, üretim, istihdam ve ihracat zincirinin oluşturulması için de sürdürülebilir yapısal önlemlere ihtiyaç duyulduğu,

- Uygulamaya konulan genişleyici ekonomik politikalar, çeşitli tedbir ve teşvikler sebebiyle enflasyon oranında devam eden düşüş trendinin sona erdiği, kurlarda meydana gelen artışla birlikte kur geçişkenliğinin de etkisiyle enflasyon oranındaki artışların devam etmesinin öngörüldüğü, bu kapsamda fiyat istikrarı ile bütçe disiplininden taviz verilmeden ülke ekonomisinin tekrar toparlanma trendine geçiş sürecine katkı sağlayacak politikaların uygulanmasının temel beklentiler arasında yer aldığı,

- Türkiye'nin ülkeden para çıkışı olan ülkeler sıralamasında ilk sıralarda yer aldığı, vatandaşların paralarını ülkeye getirmesi hususunda belirli dönemlerde varlık barışı gibi

düzenlemeler yapılmasına rağmen hedeflenen para girişinin sağlanamadığı, döviz ihtiyacının yüksek olduğu mevcut durumda daha etkili ve önleyici proaktif para politikalarına ihtiyaç duyulduğu,

şeklindeki görüş, eleştiri ve önerilerin ardından Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat OKTAY tarafından yapılan açıklamalarda;

- 2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifinin hazırlık çalışmalarının, önceki yıllarda olduğu gibi Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığının koordinesi altında Hazine ve Maliye Bakanlığı ile ilgili diğer tüm bakanlıklar ve kamu kurum ve kuruluşlarıyla birlikte titizlikle yürütüldüğü, yapılan çalışmalar neticesinde Bütçe Kanun Teklifinin ekleriyle birlikte Anayasada belirtilen süre dahilinde 17 Ekim 2020 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine gerekli ekleriyle birlikte sunulduğu, bu kapsamda ilgili Teklifin ve eklerinin sunumunda bir gecikme ve eksikliğin yaşanmadığı,

- AK Parti hükümetlerinin 19'uncu bütçesi olan 2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile birlikte ABD, Avustralya, Kanada, Hollanda, Fransa, İsveç, Avusturya, Rusya ve birçok OECD ülkesinde de kullanılmakta olan performans esaslı program bütçe sistemine geçildiği, program bütçe ilkeleri doğrultusunda ülkenin ihtiyaçlarına binaen 68 adet programın hazırlanarak harcamaların program sınıflandırılmasına göre tasnif edildiği, karar alma mekanizmalarına kamu hizmeti sunumundaki performanslara ilişkin gerekli bilgilerin sağlanacağı, bu sayede kamu harcamalarında şeffaflığın ve hesap verilebilirliğin artırılacağı, ayrıca program bütçe dahilinde analitik bütçe sınıflandırılmasının da kullanılmaya devam edileceği ve bu sınıflandırmaya ilişkin bütün mali istatistiklerin de yayınlanarak bütçeye ilişkin bilgi çeşitliliğinin artırılacağı,

- Bütçe kanunlarında Türkiye'de yaşayan her kesimin refahını artıracak ödeneklerin yer aldığı, bu bağlamda 2021 yılı bütçesinde de gençlerin ve çocukların eğitim hizmeti için 211,4 milyar TL, vatandaşların sağlık hizmeti için 238 milyar TL, sosyal harcamalar için 81,2 milyar TL, çiftçiler için 42,4 milyar TL, reel kesim destekleri için 50,6 milyar TL, başta esnaflar olmak üzere vatandaşların kredi kullanımlarının desteklenmesi için 9,3 milyar TL, mahalli hizmetler için ise kaynak aktarımı aracılığıyla 114,3 milyar TL ödenek tahsis edildiği, bu kapsamda 2021 yılı bütçe teklifinin her kesimi kapsamadığına ilişkin eleştirilerin gerçeği yansıtmadığı,

- 2020-2022 dönemini kapsayan Yeni Ekonomi Programı ve On Birinci Kalkınma Planında yer alan hedeflerde başta salgın olmak üzere dünya genelinde meydana gelen olağanüstü olaylar neticesinde sapmalar görüldüğü, ancak ülke ekonomisinin hızlı bir biçimde toparlanma sürecine girdiği, bu bağlamda 2021-2023 yılı Yeni Ekonomi Programında yer alan hedeflere ulaşılması konusunda bir tereddüdün yaşanmadığı,

- 2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifinde en fazla ödenek artışının yatırım projelerinde yapıldığı, bu çerçevede 2020 yılında 56,6 milyar TL olan sermaye gideri ödeneklerinin yüzde 83 oranında artırılarak 103,7 milyar TL'ye çıkarıldığı, Organize Sanayi Bölgeleri (OSS) ve Küçük Sanayi Siteleri (KSS) altyapı yatırımları için 2020 yılında ayrılan 204 milyon TL ödeneğin 2021 yılı itibarıyla 1 milyar 124 milyon TL'ye yükseltildiği, TÜBİTAK tarafından yürütülen AR-GE destek programı Türkiye Araştırma Alanı (TARAL) için ayrılan ödeneğin 1 milyar 63 milyon TL'den 2 milyar 163 milyon TL'ye yükseltildiği,

ayrıca eğitim sektörü için 19,1 milyar TL, sağlık sektörü için ise 20,1 milyar TL yatırım ödeneği tahsis edildiği, bu artışlarla başta eğitim ve sağlık sektörü olmak üzere sanayi ve AR-GE altyapısına ilişkin yatırımların artırılarak her alanda gelişmenin sürdürülmesinin hedeflendiği,

- 2011-2018 döneminde, kamu maliyesi alanında uygulanan sıkı mali disiplin neticesinde bütçe açığının millî gelire oranının Maastricht Kriterlerine uygun bir şekilde yüzde 2'nin altında tutulduğu, son yıllarda meydana gelen jeopolitik sorunlar ve koronavirüs pandemisi gibi olağanüstü olaylar neticesinde bu oranda artış yaşandığı, Uluslararası Para Fonu (IMF) tahminlerine göre Avro bölgesinde 2020 yılında bütçe açığının millî gelire oranının bir önceki yıla göre yüzde 9,7, Türkiye'de ise yüzde 2 seviyelerinde artmasının öngörüldüğü, ekonomide toparlanmanın sağlanmasının ardından 2021 yılından itibaren bu oranının azalarak 2023 yılında yüzde 3,5 seviyesine düşürülmesinin hedeflendiği, bu bağlamda bütçe açığındaki artışın ülkemize özgü bir durum olmadığı, dünya genelinde yaşanan koronavirüs salgını nedeniyle çoğu ülkede bu artışların gözlemlendiği ve gelecek dönemlerde eski seviyelerine düşürüleceği,

- IMF raporlarına göre Avrupa'da yer alan ülkelerin kamu borcunun milli gelire oranında bir önceki yıla göre ortalama yüzde 17,5 artış öngörüldüğü, Türkiye'de bu orandaki artışın ise yüzde 8,6 olarak gerçekleşmesinin tahmin edildiği, gelişmekte olan ülkeler için ortalama yüzde 42 olarak öngörülen hane halkı borçlanma oranının da Türkiye'de yüzde 16 olarak gerçekleşmesinin beklenildiği, bu kapsamda borçlanma oranının sürdürülebilir düzeyde bulunduğu ve Türkiye'nin salgın dönemini makroekonomik göstergeler açısından diğer ülkelere nispeten daha az zararla atlatacağının değerlendirildiği,

- Koronavirüs salgınına rağmen Türkiye'nin birçok OECD ve AB ülkesine kıyasla daha üst düzey bir ekonomik performans sergilediği, dünya genelinde ekonomik daralmanın görüldüğü bu dönemde 2020 yılının pozitif büyüme oranı ile tamamlanmasının öngörüldüğü, 2021 yılı bütçesinde de On Birinci Kalkınma Planı ile uyumlu bir şekilde sürdürülebilir, teknoloji odaklı, çevre dostu ve ihracata dayalı bir büyüme modelinin belirlendiği, bu doğrultuda yurt içi üretimin ve ihracat faaliyetlerinin etkin bir şekilde desteklendiği, ithalatın yurt içi üretim üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmaya ve üretim kapasitesini artırmaya yönelik önlemlerin alındığı, ihracatı destekleyici faaliyetlere verilen desteklerin 2021 yılında yüzde 10 artırılarak 4,13 milyar TL'ye çıkarıldığı, bu çerçevede 2021 yılı için yüzde 5,8, 2022 ve 2023 yılları için ise yüzde 5 ekonomik büyümenin beklenildiği,

- Geçmiş yıllarda olduğu üzere 2021 yılı bütçesinde de tarım sektörünün geliştirilmesine büyük önem verildiği, bu kapsamda çiftçilerin desteklenmesi amacıyla tarımsal destek programları için 22 milyar TL, tarım sektörü yatırım ödenekleri için 12,1 milyar TL, tarımsal kredi sübvansiyonu, müdahale alımları, tarımsal kitlenin finansmanı ve ihracat destekleri için 8,3 milyar TL olmak üzere toplamda 42,4 milyar TL ödenek ayrıldığı ve bu desteklerin gelecek yıllarda da artırılarak sürdürüleceği,

- 2018 yılı Ekim ayında yüzde 25,2 seviyesine kadar yükselen enflasyon oranının uygulamaya konulan mali disiplin politikaları neticesinde düşüş trendine girerek 2019 yılı Eylül ve Ekim ayları itibarıyla tek haneli seviyelere gerilediği, ancak 2020 yılı ilk çeyreğinde ortaya çıkan salgın sebebiyle trendin sekteye uğradığı ve 2020 yılı Eylül ayında yüzde 11,7 seviyesinde gerçekleştiği, ancak 2021-2023 dönemini kapsayan Yeni Ekonomi Programı

çerçevesinde enflasyonun kalıcı biçimde tek haneli seviyelere düşürülmesine yönelik çalışmalara devam edildiği, bu kapsamda enflasyon oranının 2021 yılında yüzde 8, 2022 yılında yüzde 6, 2023 yılında ise yüzde 4,9 olarak gerçekleşmesinin hedeflendiği,

- Dünya genelinde yayılım gösteren koronavirüs pandemisinin ekonomideki ve vatandaşlar üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak amacıyla diğer ülkelerde olduğu gibi birçok alanda destek programlarının hazırlandığı, bu kapsamda 29,4 milyar TL vergi ödemesi ile 40 milyar TL sosyal güvenlik prim ödemelerinin ertelendiği, sektör odaklı çeşitli mal ve hizmetin KDV oranlarında ve iş yeri kira stopaj oranında indirim yapıldığı, sektör bazlı vergi teşvik uygulamalarının başlatıldığı, başta sosyal destek programı kapsamında 6,2 milyar TL, kısa çalışma ödeneği kapsamında 18,7 milyar TL, nakdi ücret desteği kapsamında 4,4 milyar TL, işsizlik ödemesi kapsamında 3,6 milyar TL olmak üzere ihtiyaç duyulan gerekli maddi desteğin sağlandığı,

ifade edilmiştir.

3. MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ KAPSAMINDAKİ KAMU İDARELERİNİN BÜTÇELERİ ÜZERİNDE YAPILAN GÖRÜŞMELER

Komisyonumuzda 28.10.2020 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi, Sayıştay Başkanlığı ve Kamu Denetçiliği Kurumu bütçeleri üzerinde yapılan görüşmelerde;

- Geçmişte Plan ve Bütçe Komisyonundaki bütçe müzakerelerinin televizyonlarda naklen yayınlandığı, bunun yanında özel kanalların olmadığı dönemlerde TRT'de sadece hükümetin sunumunun değil, iktidar-muhalefet ayrımı olmadan bütün Komisyon üyelerinin görüş ve eleştirilerinin özet halinde yayınlandığı, bütçe müzakerelerinin temel mantığının hükümetin halka sesini duyurmasından ziyade bütçe hakkının bir gereği olarak kamu gelir ve giderlerinin halkın temsilcileri aracılığıyla denetlenmesi olduğu, milletvekillerinin düşüncelerini vatandaşa ulaştırabilmesine imkan sağlayan gerekli altyapıların bir an önce oluşturulmasının faydalı olacağı,

- Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile birlikte Meclisin denetim yollarının bir kısmının kaldırıldığı, dolayısıyla denetim fonksiyonunda bir takım aksamaların ortaya çıktığı, bu kapsamda özellikle sözlü soru yoluyla doğrudan Bakanlarla Genel Kurul içinde iletişim imkanının kalmadığı, bununla birlikte yazılı soru önergelerinin kamu kurum ve kuruluşları tarafından yanıtlanma oranının da düşük olduğu, bu kapsamda kurumlardan gelen yanıtların çoğu zaman geciktiği ve verilen yanıtların bir çoğunun sorulan soruları tam olarak kapsamadığı, TBMM Başkanlığının bu durum karşısında ilgili kurumlar nezdinde girişimde bulunması gerektiği,

- 4 Haziran 2020 tarihinde milletvekilliğini sona erdiren hallerden biri olan kesin hüküm giyme sebebiyle üç milletvekilinin üyeliğinin, ilgili mahkeme kararlarının TBMM Genel Kurulunda okutulması suretiyle düşürüldüğü, oysa ki bundan önceki uygulamada iç hukuk yollarının tüketilmemesi sebebiyle benzer mahiyetteki mahkeme kararlarının okutulmasının yasama dönemi sonuna bırakıldığı,

- TBMM İçtüzüğü'nde Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin gereklerine uygun değişikliklerin henüz yapılmadığı, özellikle kanun yapım süreçlerinin büyük ölçüde yürütme tarafından yönlendirildiği, bu durumun Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçilmesiyle

parlamentonun etkinliğinin artacağı beklentisiyle bağdaşmadığı, kanun tekliflerinin hazırlanmasında milletvekillerine teknik destek sağlayacak birimlerin TBMM çatısı altında bir an önce hayata geçirilmesine ihtiyaç duyulduğu, bu kapsamda özellikle Teklif Destek Bürosunun kapasitesinin artırılması ve güçlendirilmesi gerektiği,

- Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin yürürlüğe girdiği tarihten bu yana 64 Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin çıkarıldığı ve bu kararnamelerle 2.229 maddenin yürürlüğe girdiği, bu dönemde TBMM bünyesinde ise toplamda 104 kanun ve yalnızca 1.493 maddenin yasalaştığı, bununla birlikte Cumhurbaşkanı Kararnamelerinin Anayasa Mahkemesi tarafından etkin bir şekilde denetlenemediği, ayrıca Anayasa'nın 153'üncü maddesi uyarınca Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarının idari yargıdan farklı olarak geriye yürümeyeceği için iptal kararı yürürlüğe girinceye kadar söz konusu kararnamelerin hukuki sonuçlar üretmeye devam ettiği, bu kapsamda kuvvetler ayrışığı prensibinin zedelendiği ve yürütmenin parlamentonun yetkilerine ortak olduğunu sonucunun çıkarılabileceği,

- TBMM İdari Teşkilatı bünyesinde benzer işleri yapmakla birlikte farklı ücrete ve statüye sahip çalışanların bulunduğu, mali ve sosyal haklar açısından çalışanlar arasındaki farklılıkların giderilmesinin çalışma barışı açısından önem arz ettiği, bu bağlamda yardımcı hizmetler sınıfında çalışan personelin genel idare hizmetleri sınıfına geçmesine yönelik taleplerinin dikkate alınması gerektiği, diğer taraftan bu durumun esasen tüm kamu kurumlarını ilgilendiren genel bir problem olmakla beraber yasamanın bağımsızlığı çerçevesinde TBMM İdari Teşkilatında görev yapan çalışanların mali ve sosyal haklarına ilişkin geçmişte olduğu gibi TBMM Başkanlık Divanı'nın inisiyatifiyle düzenlemelerin yapılabileceği, öte yandan kamu personeli olmayan danışmanların çalışma mevzuatımızdaki genel hükümler de göz önüne alınarak iş sonu ödentisi almalarını sağlayacak bir düzenlemenin gerekli olduğu,

- Kamu Denetçiliği Kurumunun kurulduğu 2013'ten bu yana önemli mesafe kat ettiği, bu bağlamda kararlara kurumların uyma oranının giderek artmasının memnuniyet verici olduğu, 2017 yılında yüzde 65 olan uyum oranın 2018 yılında yüzde 70'e, 2019 yılında ise yüzde 75,17'ye yükseldiği, 2020 yılı için bugün itibarıyla an bu oranın yüzde 77'e seviyesine geldiği, Kuruma yapılan başvuru sayılarına bakıldığında yıllar itibarıyla artışın görüldüğü, öte yandan şikâyet başvuruları konu bazlı değerlendirildiğinde, en fazla başvurunun yüzde 24,6'yla geçmiş dönemlerde olduğu gibi- bu dönemde kamu personel rejimi alanında yapıldığı, bu bakımdan Kurumun vatandaşlarımız tarafından sadece kamu görevlilerine yönelik bir müessese olarak düşünüldüğünü gösterdiği, dolayısıyla gerek Kuruma yapılan taleplerin çeşitlendirilmesi gerek Kurumun yargı yükünü hafifletme işlevinin güçlendirilmesi için Kurumun kamuoyu nezdinde tanınırlığının ve erişebilirliğinin artırılmasının gerektiği,

şeklindeki görüş, eleştiri ve önerilerin ardından TBMM Başkanı Mustafa ŞENTOP tarafından yapılan açıklamalarda;

- Komisyon toplantılarının canlı yayınlanmasına konusunda farklı ülkelerde hem mevzuat hem de uygulama bakımından farklılıkların bulunduğu, örneğin Belçika, Avusturya ve İsviçre'de prensip itibarıyla komisyon toplantılarının yayınlanmadığı, diğer taraftan Almanya'nın iki kamaralı meclisinin birinde görüşmelerin yayınlandığı diğerinde ise yayınlanmadığı, bunların dışında komisyon toplantılarını kısmen yayınlayan veya komisyon kararıyla yayınlayan ülkelerin de bulunduğu, dolayısıyla dünya örneklerinde bakıldığında

Komisyon toplantılarının canlı yayınlanmasına konusunda yeknesak bir uygulamanın olmadığı, daha önce 1997 Yılı Bütçesi üzerinde münferit bir yayın faaliyetinin olduğu fakat bu uygulamadan da kısa sürede vazgeçildiği, öte yandan internet üzerinden yayının teknik olarak mümkün olduğu fakat bunun için ilgili Komisyonların bu yönde bir irade ortaya koyması veya parti gruplarının İç Tüzük bağlamında bir mutabakata varması gerektiği,

- Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçilmesiyle birlikte TBMM'nin denetim kabiliyetinin azaldığı şeklindeki eleştirilerin temelsiz olduğu, zira Türkiye'deki parlamenter sistem tecrübesi göz önüne alındığında yasama ve denetim faaliyetini yöneten, kontrol eden ve yönlendiren aktörün güvenoyu yani parlamento çoğunluğunu almış hükümetlerin olduğu, ancak yeni sistemde Cumhurbaşkanının partisinin parlamentoda çoğunluğu yakalayamaması halinde yasama faaliyetinin yürütme tarafından domine edilmesinin mümkün olamayacağı, denetim kısmına bakıldığında yeni sistemde hükümetin parlamento içinden çıkmaması nedeniyle parlamenter sistemdeki bazı denetim enstrümanlarının kaldırılmasının tabii olduğu, öte yandan mesele eski sistemin pratikleri bakımından ele alındığında parlamento çoğunluğuna ulaşmış hükümetler üzerinde güçlü bir denetimin o zaman da tesis edilemediğinin görüleceği, oysa yeni sistemin Plan ve Bütçe Komisyonunda basit çoğunluğu yakalayan muhalefet partilerinin bütçe hakkının denetimde mutlak bir kontrole sahip olma imkanını sağladığı, özetle Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin hem yasama hem de denetim bakımından TBMM'nin gücünü teorik olarak artıran ve pratikte de buna imkân veren bir sistem olduğu,

- Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle yasama yetkisinin devredilemezliği ilkesine halel getirildiğinin doğru olmadığı, parlamenter sistemde Bakanlar Kurulu tarafından yetki kanununa dayanarak çıkarılan KHK'ların isminden de anlaşılacağı üzere kanuna denk olduğu, oysa Anayasa'nın Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerini hem konusu itibarıyla sınırlandırıldığı hem de normlar hiyerarşisi bakımından kanunların altında kabul ettiği, dünya örneklerine bakıldığında da yasamanın genelliği ilkesine en sıkı bağlı ülkelerden birinin Türkiye olduğu, örneğin Fransız Anayasasında kanunla düzenlenecek alanların tek tek sayıldığı ve bunun dışındaki alanlarda düzenleme yetkisinin Hükûmete bırakıldığı, yine ABD'deki "executive order" adı verilen kararnamelerin Türkiye'de parlamenter sistemdeki KHK'lara denk bir düzenleme yetkisine sahip olduğu ve bunların kanuna aykırılığı gibi bir durumun da söz konusu olmadığı,

- Yazılı soru önergeleriyle ilgili olarak, önceki dönemlerde olduğu gibi, 27'nci yasama döneminde de TBMM Başkanlığınca gerekli işlemlerin yapıldığı, bu kapsamda 26/10/2018'de, 5/7/2019'da, 17/1/2020'de ve 10/8/2020'de Cumhurbaşkanı yardımcılarıyla, bakanlıklara yazılı soru önergelerinin cevaplandırılma durumunu gösteren yazılar yazıldığı, bu yazılarda her bakanlığa ayrı ayrı kendi bakanlıklarına sorulan sorular ile ilgili oranlar ve sayıların verildiği, bu yazılı soru önergelerine süresi içerisinde cevap verilmesini ve verilecek cevapların Türkiye Büyük Millet Meclisinin saygınlığına uygun olacak şekilde, soruları tam olarak karşılayan, yeterli ve tatminkâr nitelikte hazırlanması gerektiği hususunun vurgulandığı, öte yandan soru önergelerinin cevaplanma oranlarına bakıldığında bu dönemle ilgili olağan dışı bir gelişmeden bahsedilemeyeceği,

- 24. Dönemde üç üyenin kesin hüküm aldığı, bunlardan ikisinin fezlekelerinin TBMM'nin tatilde olduğu dönemde Meclis Başkanlığı'na ulaştığı için okutulmadığı, diğer dosyanın ise o sırada Meclis gündeminde Ceza Kanunuyla ilgili bir kanun değişikliği olduğu

için kısa bir süre bekletilerek yeni düzenleme doğrultusunda işleme alındığı, 27. Dönemde benzer bir uygulamaya iki milletvekili için bir kez daha gidildiği, Meclis'in hiçbir döneminde hiçbir dosyanın dönem sonuna bırakılması gibi uygulamanın söz konusu olmadığı, 24. Dönem özelinde ise sadece dönemin Meclis Başkanı'nın kesin hükümlerin dönem sonuna kadar Meclise gelmemesi için bir kanuni düzenleme yapılabileceğine ilişkin bir fikir ortaya attığını, fakat bunun bir kanun teklifi olarak Meclis gündemine hiçbir zaman gelmediği, diğer taraftan Anayasa Mahkemesine yapılan bireysel başvuruların kesin hükmü ortadan kaldırmayacağı üstelik Anayasamızda kesin hükmün okutulması ile ilgili olarak bireysel başvurunun beklenmesine dair bir hükmün olmadığı,

- 2012 yılında kabul edilen 6253 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi İdari Teşkilatı Kanunu ile birlikte TBMM personelinin genel kamu rejimine tabi olduğu, bu sebeple yardımcı hizmetler sınıfında çalışan personele sözleşme ücreti dışında herhangi bir ad altında ödeme yapılmasının mümkün olmadığı, öte yandan bazı ülkelerde halen bizdeki 2012 öncesi sisteme benzer şekilde parlamentoda çalışanların diğer kamu kurumlarında çalışanlardan farklı bir personel statüsüne sahip olduğu, dolayısıyla bu konuda kalıcı çözümün Meclis personelini genel olarak kamu personeli rejiminden çıkarmak ve eskiden olduğu gibi Meclise mahsus bir personel rejimi tayin etmekten geçtiği,

- Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçişten sonra bir İçtüzük değişikliğinin yapıldığı, bununla birlikte yasama ve yürütme ilişkilerinin daha sağlıklı bir zemine oturtulması, daha kapsamlı bir İçtüzük çalışması yapılmasının bir zaruret olduğu, yeni sistemle birlikte kanun teklif etme yetkisinin sadece milletvekillerine ait olduğu ve bu süreçte milletvekillerine destek vererek yasama kalitesinin artırılmaya çalışıldığı, bu amaçla yasama uzmanlarından oluşan 'Teklif Destek Bürosunun' kurulduğu, fakat buradaki esas önemli konunun komisyonların gücünün ve resen hareket edebilme kabiliyetlerini artırmak olduğu, bu bağlamda Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin de bir gereği ve dünyadaki uygulamalara paralel olarak komisyonların kamuoyunu ilgilendiren herhangi konuyla ilgili dinlemeler (hearing) yapabilmesi ve bu süreçte tespit edilen sorunların çözümü eğer bir yasama faaliyetini gerektiriyorsa bu dinlemeler ve sair çalışmalardan ortaya çıkan birikimle hareket edilmesi gerektiği,

ifade edilmiştir.

Komisyonumuzda 2.11.2020 tarihinde Kültür ve Turizm Bakanlığı, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü, Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Araştırma Merkezi, Atatürk Kültür Merkezi, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu ile Kapadokya Alan Başkanlığının bütçeleri üzerinde yapılan görüşmelerde;

- Turizm sektörünün ülkeler için önemli bir gelir kalemi oluşturduğu, ancak 2020 yılında Covid-19 salgınının ekonomik ve sosyal hayatı kısıtlayıcı etkileri sebebiyle turizm sektöründe önemli gelir kayıplarının gerçekleştiği, dolayısıyla başta Antalya olmak üzere gelir kaynakları büyük oranda turizme dayanan illerde ekonomik aktivitelerde ciddi bozulmaların gözlemlendiği, ayrıca turizm gelirlerinde yaşanan sert düşüşün turizm gelirlerinin ödemeler

dengesine ilişkin olumlu etkisinin azalmasına ve cari işlemler dengesinde bozulmaların meydana gelmesine sebebiyet verdiği,

- Küresel ölçekte turizm sektörünün Covid-19 salgını öncesi dönemdeki performansını yakalamasının uzun zaman alabileceği ve söz konusu süreçte sektöre dair pek çok kural ile uygulamanın değişime uğrayabileceği, bu çerçevede turizm sektörünün salgın sebebiyle değişen koşullara süratle uyum sağlayabilmesi ve turizm hedeflerine ulaşılması bakımından Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı tarafından önemli katkılar sunulmasının beklendiği,

- 2020 yılında yaşanan küresel salgının neden olduğu olumsuz etkiler hariç tutulduğunda turizm sektörünün her dönem artan bir şekilde Türkiye ekonomisine ciddi katkı sağladığı, ülke ekonomisine oldukça önemli katkı sağlayan ve geniş bir ekonomik faaliyet alanına sahip olan turizm sektörünün var olan potansiyeli göz önünde bulundurulduğunda sektörün geliştirilmesi ve desteklenmesi bakımından Bakanlık bütçesinin arzulanan düzeyin altında belirlendiği,

- Türkiye'nin turizm potansiyeli göz önünde bulundurulduğunda turizm gelirlerinde ve Seyahat ve Turizm Rekabet Endeksinde ilk 10 ülke arasında yer alması gerektiği, bu kapsamda turizm sektöründe potansiyel hedeflere ulaşılmasına yönelik yapılacak olan doğa ve kültürel yapılar ile uyumlu her türlü yatırımın desteklendiği,

- Turizm destinasyonlarının turizmi ülke geneline ve on iki aya yayacak şekilde; sanat, eğlence, festival, kongre, seminer, spor, macera, doğa ve alışveriş gibi birden fazla turizm faaliyetini aynı anda içeren ve ürün çeşitliliği sunan bütüncül bir bakış açısıyla planlanmasının turizmde sürekliliğin sağlanması ve turizm gelirlerinin artırılması bakımından önem arz ettiği, bu doğrultuda alternatif turizm yatırımlarına yönelik teşvik ve desteklerin artırılması gerektiği,

- Kültür varlıkları ve tarihi yapılarla ilgili farkındalığın artırılarak söz konusu değerlerin özenle korunması ve bu alanda turizm potansiyelinin oluşturulması sağlanarak kültür turizminin geliştirilmesi gerektiği, yurt dışına çıkarılan tarihi eserlerin yurda geri getirilmesine ilişkin Bakanlıkça yürütülen çalışmaların takdirle karşılandığı ve tarihi eserlerin korunmasına yönelik Bakanlığın çalışmalarını etkin bir şekilde sürdürmesinin temenni edildiği,

- Türkiye'de turizm sektöründe ziyaretçi başına yapılan harcamanın istenen düzeylere ulaşamadığı, 2014 yılında 824 Amerikan doları olan ziyaretçi başına yapılan harcamanın 2018 yılında 647 Amerikan dolarına gerilediği ve 2019 yılında 666 Amerikan doları düzeyinde gerçekleştiği, geçmiş yıllara nazaran ziyaretçi başına düşen harcamalarda azalış kaydedildiği ve söz konusu hususun turizm sektörü açısından yapısal bir sorun teşkil ettiği,

- Sanatın ve sanatçının korunması hususunun Bakanlığın en temel görev alanlarından birisini oluşturduğu ve özellikle Covid-19 salgını sebebiyle ekonomik olarak olumsuz etkilenen sanatçıların desteklenmesi gerektiği, bu kapsamda sanatsal faaliyetlerin desteklenmesi için ayrılan kaynakların artırılmasının önem arz ettiği,

şeklindeki görüş, eleştiri ve önerilerin ardından Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri ERSOY tarafından yapılan açıklamalarda;

- Covid-19 salgınının turizm sektörü üzerindeki olumsuz etkilerinin en aza indirilmesi ve kademeli bir şekilde başlayan turizm hareketlerinin Türkiye'ye yönlendirilmesinin

sağlanması amacıyla turizm işletmelerine yönelik Güvenli Turizm Sertifikasyon Programının başlatıldığı, salgının turizm sektörüne ilişkin ekonomik etkilerinin azaltılması amacıyla konaklama vergisinin 2022 yılına kadar ertelenmesi, bakanlık ile kamu bankaları arasında yapılan mutabakat çerçevesinde kredi destek paketlerinin hazırlanarak sektörün kullanımına sunulması ve kısa çalışma ödeneğinin uygulamaya konularak sektör çalışanlarına nakdi destek verilmesi gibi çeşitli önlemlerin alındığı,

- Turizm sektöründe 2018 ve 2019 yıllarında ülkeye gelen ziyaretçi sayısı ve turizm gelirleri açısından başarılı bir dönem geçirildiği, sırasıyla 2018 yılında 46 milyon, 2019 yılında 52 milyon ziyaretçinin ağırlandığı ve 2018 yılında 29,5 milyar Amerikan doları, 2019 yılında 34,5 milyar Amerikan doları gelir elde edildiği, 2020 yılında ise toplam 58 milyon misafirin ağırlanmasının ve 40 milyar Amerikan dolarının üzerinde turizm geliri elde edilmesinin hedeflendiği, ancak Covid-19 salgınının küresel etkileri sebebiyle tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de turizm hareketlerinde ciddi bir daralma yaşandığı,

- Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansının ülke turizminin gelişmesine ve hedef pazarlarda tanıtımına ilişkin çalışmalarını Bakanlığın koordinasyonunda sürdürdüğü, Ajans tarafından bir yandan Türkiye'nin kültürel güzelliklerinin tanıtılmasına, bir yandan da Covid-19 salgını sonrasında sosyal hayatın yeniden şekillendiği, yeni normal süreçte Türkiye'nin güvenli turizm destinasyonlarının başında geldiğinin anlatılmasına yönelik tanıtım faaliyetlerine devam edildiği,

- Bakanlık tarafından Covid-19 salgınının kültür ve turizm alanları üzerindeki olumsuz etkilerinin hızla atlatılarak, kültür ve turizmde belirlenen hedeflere ulaşılmasına ilişkin çalışmalara devam edildiği, Bakanlığın 2021 yılı bütçesinin de bu çerçevede etkin ve verimli bir şekilde kullanılacağı,

- Bakanlığın yeni turizm yatırımlarının hayata geçirilmesi ve turizm destinasyonlarının geliştirilmesi hususunda çalışmalarının devam ettiği, mevcut yeni yatırım projelerinden en önemlisi olarak Ege Turizm Merkezinin ilk etabı olan Çeşme Projesinin ön plana çıktığı ve bu kapsamda Çeşme Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesinin 13 Eylül 2019 tarihinde ilan edildiği, söz konusu projenin çevre ve doğa ile uyumlu bir şekilde planlandığı, hem bölge bazında hem de yatırım bazında gerekli çevre sertifikaları alınmasının mecburi tutulduğu, bölgede projelendirme ve planlama çalışmalarının 2021 yılı sonunda tamamlanmasının ve 2023 yılında bölgenin turizme kazandırılmasının hedeflendiği,

- Kültürel varlıkların korunması ve ziyarete açılmasının Bakanlığın öncelikli görev alanları arasında yer aldığı ve müzeler ile ören yerlerinin bu hususta önemli bir potansiyele sahip olduğu, müzelerin eksiklerinin giderilmesi ve sürekli denetiminin sağlanabilmesi adına ziyaretçilerin deneyim, öneri ve şikâyetlerini paylaşabilmesine imkan verilerek ziyaretçi memnuniyetinin iki katına çıkarıldığı, ayrıca vaktiyle yurt dışına çıkarıldığı tespit edilen kültürel varlıkların Türkiye'ye iadesine yönelik çalışmalara Bakanlık tarafından devam edildiği ve 2004-2020 yılları arasında 4 bin 400 adet kültür varlığının ülkeye iadesinin sağlandığı,

- Turizm sektöründe ziyaretçi başına yapılan harcama tutarlarında 2018 yılına kadar belirgin bir azalış yaşandığı, ancak 2018 yılında turizm sektörüne yönelik uygulanan politikalar neticesinde tekrar yukarı yönlü bir ivmenin yakalandığı, ziyaretçi başına yapılan harcama

düzeyinin 2019 yılında 666 Amerikan doları olarak gerçekleştiği ve 2020 yılının ilk dokuz ayında ise 724 Amerikan doları seviyesine kadar yükseldiği, ziyaretçi başına düşen harcama düzeyinin aşamalı bir şekilde artırılmasının ve 2023 yılına kadar ziyaretçi başı harcama tutarında 899 Amerikan doları seviyelerine ulaşılmasının hedeflendiği,

ifade edilmiştir.

Komisyonumuzda 3.11.2020 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığı, Yükseköğretim Kurulu, Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı, Yükseköğretim Kalite Kurulu ve Üniversitelerin bütçeleri üzerinde yapılan görüşmelerde;

- Yüksek oranda personel giderlerinden oluşan Milli Eğitim Bakanlığı ve Yüksek Öğretim Kurulu bütçelerinin merkezi yönetim bütçesi içerisindeki payının yıllar içerisinde giderek azaldığı, aynı süreçte eğitim alanında yapılması gereken yatırım harcamalarının giderek azalması sebebiyle eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanamadığı, eğitim konusunda niceliksel iyileştirmelerden ziyade niteliğin artırılmasının hedeflere ulaşmada daha yararlı olacağı,

- Eğitim alanında girdi odaklı bir bütçe yaklaşımından ziyade eğitimde elde edilen çıktıların değerlendirilerek politikaların oluşturulması ve oluşturulan politikaları destekleyecek bütçeleme anlayışının benimsenmesi gerektiği, milli eğitim konusunda konulan hedefler ile söz konusu hedefleri başarmak için ayrılan bütçe arasında uyumsuzluk bulunduğu, salgın döneminde ortaya çıkan ihtiyaçlar dikkate alınmak suretiyle eğitim politikalarının yeniden düzenlenmesi ve bütçe büyüklüklerinin gözden geçirilmesi gerektiği,

- Salgın döneminde uygulanan uzaktan eğitim uygulamalarının ekonomik ve sosyal anlamda geri kalmış bölgelerde elektronik ortamdaki eğitim ağına ulaşmada yaşanan sorunların eğitimde fırsat eşitsizliğine neden olduğu, bu süreçte özel öğretim kurumlarının farklı uzaktan eğitim uygulamalarının öğrencilerin psikolojileri üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesinde fayda görüldüğü,

- Eğitim bilişim ağının kullanımına ilişkin veriler incelenerek veriye dayalı politikalar oluşturulmasının eğitim hedeflerine ulaşmada yerinde olacağı, eğitim bilişim ağı altyapısının ihtiyaçları karşılayacak şekilde yeniden düzenlemesi gerektiği,

- Öğretmenlerin bölgesel dağılımında dengesizlikler bulunduğu, ücretli ve sözleşmeli öğretmen uygulamasına son verilmesi ve öğretmenlik mesleğinin kadrolu olarak yapılmasını sağlayacak düzenlemeler içeren öğretmenlik meslek kanunu konusunda çalışmaların yapılarak öğretmen kadrosundaki statü farklılıklarının giderilmesi gerektiği, eğitimde görev yapan personelin özlük haklarında iyileştirme yapılmadan eğitim alanında başarı sağlanmasının mümkün olmadığı,

- Eğitim politikalarının uygulanmasında çoğulcu bir yapının esas alınması gerektiği, okul, şube ve ilçe milli eğitim müdürleri gibi yönetici kadrolara yapılacak atamalara dayanak olacak kriterlerin mevzuat ile düzenlenerek liyakatin ön planda tutulmasının önemli olduğu,

- Taşımalı eğitimden kademeli şekilde vazgeçilerek yerinden eğitime geçilmesinin mümkün olduğu, kapatılan köy okullarının ihtiyaca göre belediyelere devredilebileceği, taşımalı eğitimde planlamanın sağlıklı yapılamamasının kaynak israfına sebebiyet verdiği, diğer taraftan okullarda öğrencilerin sağlıklı bir ortamda eğitim alabilmelerini sağlamak adına

gerekli hizmetlerin alınabilmesi için daha titiz davranılmasında yarar görüldüğü, okul ve sınıfların altyapılarının salgın ve deprem gibi koşullar göz önünde bulundurularak yeniden yapılandırılması gerektiği,

- Özel okulların sayısındaki artışın okulların yapı yeterlilikleri, eğitim sağlanacak ortamın özellikleri gibi kriterler açısından değerlendirilmesi gerektiği, özel okulların sayısının giderek artması sebebiyle ailelerin artan eğitim harcamalarının diğer ihtiyaçların karşılanmasından fedakarlık edilmesine neden olduğu,

- Yükseköğretim Kurulunun denetim yapısından sıyrılarak koordinasyon kurulu haline getirilmesinin daha sağlıklı bir yapı oluşmasına zemin hazırlayacağı, üniversite sisteminde ifade özgürlüğünü güçlendirecek adımlar atılması gerektiği,

- Vakıf üniversitelerinde yapılan harcamaların eğitimin niteliğini artıracak harcamalardan uzak olduğu, bu nedenle kaynak israfının ortaya çıktığı, vakıf üniversitelerinin çağdaş eğitim ve öğretim esaslarına göre hizmet vererek insan gücü yetiştirmek yerine ticari kaygılarla hareket ettiği,

şeklindeki görüş, eleştiri ve önerilerin ardından Milli Eğitim Bakanı Ziya SELÇUK ve Yükseköğretim Kurulu Başkanı M. A. Yekta SARAÇ tarafından yapılan açıklamalarda;

- Toplumun tüm kesimlerini içine alan örgün ve yaygın eğitim ve öğretim hizmetlerini yürütebilmek için sınırlı kaynaklarla en yüksek faydanın sağlanacağı programlara tahsis edilen eğitim bütçesinin 211 milyar 993 milyon 156 bin TL olarak belirlendiği, eğitime ayrılan ödeneğin 2021 yılı merkezi yönetim bütçesinin yüzde 15,7'sini oluşturduğu, Millî Eğitim Bakanlığı yatırım bütçesinin ise 5,8 milyar TL'den yüzde 94 oranında artırılarak 11,3 milyar TL'ye çıkarıldığı,

- Salgın sebebiyle eğitim alanında alınacak tedbirlere ilişkin olarak ülkeler tarafından farklı yöntemler benimsendiği, Bilim Kurulu ve Sağlık Bakanlığı yetkilileriyle yapılan görüşmeler neticesinde ülkemize özgü tedbirler oluşturulduğu, ülkemizde eğitimin devamı konusunda salgının başlangıcından bugüne kadar diğer ülkelere göre daha aktif bir süreç yürütüldüğü, internet sıkıntısı yaşayan, tablet, bilgisayar ihtiyacı olan ve evinde bu tür altyapı bulunmayan çocukların ikamet ettiği mahallelerdeki okullar için EBA Destek Merkezlerinin oluşturulduğu, kaymakamlıklarla, il ve ilçe millî eğitim müdürlükleriyle, sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte yürütülen faaliyet neticesinde yaklaşık 750 bin öğrencinin televizyon ihtiyacının karşılandığı, özel okullar tarafından uygun olmayan saatlerde ve sürelerde yapılan derslerle ilgili şikayetlerin bulunduğu ve söz konusu hususa ilişkin denetimlerin sürdüğü,

- Eğitim bilişim ağı platformunun uluslararası standartlarda bir yapı olduğu ve kullanıma ilişkin verilerin sürekli takip edildiği, platforma erişimde yaşanan geçici problemlere karşı önlemler alınarak sorunların kısa zamanda çözüme kavuşturulduğu, EBA uygulamasından eş zamanlı olarak daha fazla sayıda kullanıcıya hizmet verebilmek için mevcut veri merkezinin kapasitesinin artırıldığı, öğrencilerin farklılaşan ihtiyaçlarına alternatif çözüm olarak özel kurslara gerek bırakmayacak şekilde tasarlanan EBA yapay zekâ akademik destek uygulamasının kullanıldığı,

- 15 Temmuz darbe girişimi sonrası yapılan mevzuat değişikliğiyle yönetici kadrolarına atanabilmek için belirli görevleri yapma şartlarının getirildiği, ancak değişiklik öncesi söz

konusu kadrolara atananlar açısından doğan müktesep hak sebebiyle yöneticilerin görevlerine devam ettikleri, liyakati sağlamak ve kamuoyunun güvenini artırmak için atama yapılacak yönetici kadrolarına ilişkin sınavların Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığınca yapılmaya başlandığı,

- Taşımalı eğitimde öğrencinin taşınması uygulamasından öğretmenin taşınarak öğrencinin yerinde eğitim alabileceği bir uygulamaya dönüşümün yaşandığı, coğrafi bilgi sistemleri kullanılarak taşımalı eğitimde en uygun güzergah belirlenerek en uygun maliyetle ve kaynak israfını önleyecek şekilde taşıma işleminin gerçekleştirilmeye çalışıldığı,

- Okulların ihtiyaçlar doğrultusunda yenileme ve yapım çalışmalarının devam ettiği, deprem hususunda ulusal kaynaklarının yanı sıra Dünya Bankasından temin edilen 300 milyon dolarlık bir kaynağın da okul binalarının yenilenmesi ve güçlendirilmesi için kullanılacağı, okullarda daha sağlıklı ortamlarda eğitim verilebilmesi için temizlik malzemesi ihtiyacının halk eğitim merkezleri ve meslek liseleri aracılığıyla karşılandığı, okullardaki çeşitli ihtiyaçlara istinaden istihdam edilen 131 bin personelin okulların ihtiyaçlarına göre dengeli şekilde dağılımın sağlanmaya çalışıldığı,

- Özel okulların açılabilmesi için belli kriterler bulunduğu, örgün eğitim içerisindeki özel okul sayılarının toplam okul sayısının yüzde 20,2'sini oluşturduğu, özel okullardaki kontenjanların yüzde 3'ünün başarılı ancak ekonomik durumu iyi olmayan çocuklara ayrılarak fırsat eşitliği sağlandığı, meslek liseleri hariç özel okullara verilen teşviklerin 2019 yılı itibarıyla kaldırıldığı fakat teşvikten yararlanan öğrencilerin müktesep hakkı dolayısıyla sonraki dönemlerde de bu teşvikten yararlanma imkanının bulunduğu ve 2022 yılı sonunda da özel okul teşviklerinin tamamen kaldırılacağı,

- Yükseköğretim Kurulunun son yıllarda soruşturma açan veya müfredatı belirleyen bir kurum olmaktan çıkarak yükseköğretim politikaları oluşturan bir kurum haline geldiği, Kurulun kendi uhdesinde barındırdığı birçok yetkiyi devrederek sorumluluğun üniversitelere bırakıldığı, üniversitelerde misyon farklılaşması ve ihtisaslaşmayı sağlayacak bir politika benimsendiği,

- Vakıf üniversitelerinin her bir diploma programında yüzde 15 ücretsiz öğrenci okutma yükümlülüğünün olduğu, çalışanlarının maaşlarında düzenleme yapıldığı, üniversitelerin kapanması halinde teminat fonu oluşturulması şartı ve tıp fakültesi kurabilmeleri için üniversiteye ait hastane olma şartı getirilerek bu alanda yaşanması muhtemel sorunların önüne geçildiği,

- Okulların mülkiyetinin Hazineye ait olduğu ve sadece tahsisinin Milli Eğitim Bakanlığına yapıldığı, Millî Eğitim Bakanlığına geri verilmesi koşuluyla kullanılmayan okul binalarının ihtiyaçlar doğrultusunda ve Valilerin gözetiminde diğer kamu kurum ve kuruluşlarının kullanımına geçici olarak bırakıldığı,

ifade edilmiştir.

Komisyonumuzda 5.11.2020 tarihinde Tarım ve Orman Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Meteoroloji Genel Müdürlüğü ve Türkiye Su Enstitüsü bütçeleri üzerinde yapılan görüşmelerde;

- Tarımsal açıdan verimli alanların yeterli düzeyde korunamamasına bağlı olarak 2002 yılında 26 milyon 579 bin hektar olan tarım alanlarının 2020 yılı itibarıyla 23 milyon 95 bin hektar alana gerilediği, buna bağlı olarak tarım sektörünün GSYH içindeki payının azaldığı ve kuru baklagil, ayçiçeği, buğday, yağlı tohum ve endüstri bitkileri gibi birçok tarım ürününde ülkenin net ithalatçı konumuna geldiği, bu kapsamda koronavirüs pandemisi sürecinde tarım sektörünün öneminin bir kez daha anlaşılması hasebiyle mevcut tarımsal arazilerin korunmasına ve artırılmasına ihtiyaç duyulduğu, ayrıca tarımsal ithalatın kısıtlanarak çiftçilere sağlanan desteklerin artırılması suretiyle ülke içindeki tarımsal üretimin artırılmasına ilişkin politikaların uygulanması gerektiği,

- Tarımsal üretime ilişkin girdilerin büyük oranda ithalat yoluyla karşılandığı, bu kapsamda kur artışı ve dünya genelinde tarımsal ürün ihracatına kısıtlama getirilmesine bağlı olarak girdi maliyetlerinde yüksek artışların yaşandığı, bu durumun çiftçiler üzerinde mazot, tohum ve gübre gibi borçların ödenebilmesi noktasında olumsuz etki yarattığı, bu etkilerin en aza indirilebilmesi amacıyla 3/11/2020 tarihinde TBMM Genel Kurulunda görüşmelerine başlanan "Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi"nde yapılan düzenleme ile tarım kredi kooperatiflerine borcu olan çiftçilerin ve tarımsal kredi kullanan orman köylülerinin borçlarının yapılandırma maddesi kapsamına alınmasının takdir edildiği, ancak yapılandırma kapsamının tüm çiftçileri kapsayacak şekilde genişletilmesinin daha faydalı olacağının öngörüldüğü,

- Mazot, gübre ve sertifikalı tohum fiyatlarının artış göstermesine rağmen bu alanda verilen desteklerde büyük kesintilerin yapıldığı ve desteklerin zamanında ödenmediği, ayrıca arz eksikliği yaşanan ürünlere verilen destek tutarlarının kur artışı, enflasyon ve pandemi koşullarına rağmen azalış gösterdiği, bu nedenlerle beklediği tarımsal desteği alamayan çiftçilerin tarımsal faaliyetlerini sona erdirmesine bağlı olarak 2019 yılında Çiftçi Kayıt Sistemine (ÇKS) kayıtlı çiftçi sayısında 682 bin 265 kişilik düşüş yaşandığı, bu kapsamda tarımsal faaliyetlerin sürdürülebilmesi amacıyla tarım sektörü için ayrılan yatırım ödenekleri başta olmak üzere diğer destek ödemelerinin artırılması hususunun tekrar değerlendirilmesi gerektiği,

- Hayvansal yem fiyatlarında son on bir ayda yüzde 50 oranında artış yaşanmasına rağmen çiğ süt alım fiyatlarının sabit kaldığı, bu nedenle süt üreticilerinin istedikleri tutarda kazanç elde edememeleri sebebiyle süt üretimine ilişkin faaliyetlerini sonlandırdığı, devam eden süt üretimi faaliyetlerinden süt üreticilerinden ziyade pazarlayanların kazanç sağladığı, bu kapsamda süt üreticilerinin kazançlarının korunması ve süt fiyatlarında istikrarın sağlanması noktasında Et ve Süt Kurumunun dengeleyici bir rol üstlenebileceği,

- Dünya genelinde olduğu gibi Türkiye'de de tarım üretiminin büyük çoğunluğunun küçük aileler ve işletmeler aracılığıyla yapıldığı, bu durumun tarımsal üretime pozitif yansıdığı, istihdamı ve organik üretimi artırdığı, bu kapsamda ilgili kesimin üretime devam edebilmesi için ihtiyaç duyulan desteğin sağlanması gerektiği,

- Türkiye'nin tarım sektörünün gelişimine önemli katkılar sunan mevsimlik tarım işçilerinin çoğunun kadın ve çocuklardan oluştuğu, bu kişilerin zor şartlar altında çalıştırılmasına rağmen gerekli ekonomik ve sosyal hakları elde edemediği ve bu nedenlerle çeşitli sorunlarla karşı karşıya kaldığı, geçmiş dönemlerde bu sorunların çözümüne ve taleplerin karşılanmasına yönelik 2017/6 sayılı Başbakanlık Genelgesi gibi bazı düzenlemelerin yapıldığı, ancak istenilen sonucun elde edilemediği, bu bağlamda ortaya çıkabilecek olumsuz tabloların önüne geçilebilmesi ve bu kişiler ile ailelerinin yaşam koşullarının ve ekonomik refahının iyileştirmesi için daha kapsayıcı düzenlemelere ihtiyaç duyulduğu,

- Tarım sektörüne yeterince destek verilememesi nedeniyle kırsal kesimlerden kentsel alanlara yapılan göçlerdeki artışın devam ettiği, ülkede faaliyet gösteren çiftçilerin yaş ortalamasının yükseldiği, önlem alınmaması halinde gelecek dönemlerde genç çiftçi sayısındaki düşüsün sürmesinin öngörüldüğü, bu bağlamda özellikle genç nüfusun tarıma teşvik edilmesine yönelik politika ve eylem planlarının ivedilikle hazırlanıp uygulamaya konulmasının önem arz ettiği,

- Son yıllarda ülkemizde meydana gelen orman yangınlarında, kundaklama gibi sebeplere bağlı olarak artış yaşanmasına rağmen yangın söndürme helikopterlerinin ve çeşitli söndürme araçlarının ülkenin bazı bölgelerinde yeterli sayıya çıkarılamadığı, bu kapsamda yangınlara hızlı ve etkin bir şekilde müdahale edilebilmesi amacıyla bu araçların sayısının artırılmasına ihtiyaç duyulduğu, ayrıca ülke genelinde binlerce hektar alanın ağaçlandırılmasına yönelik çalışmaların desteklendiği ancak ağaçlandırma yapılan alanların bakımının yeterince yapılamaması nedeniyle ormanların hedeflendiği gibi geliştirilemediği ve sayısının artırılamadığı,

- Yer altı sularının plansız ve aşırı kullanılmasından kaynaklı olarak ülke genelinde obruk alanlarının sayısında artış yaşandığı ve verimli tarım alanlarının verimsizleşerek kullanılamaz hale geldiği, bunun yanı sıra hanelerde çeşme sularının tasarruflu bir şekilde kullanımına ilişkin bilincinin yeterli seviyeye çıkarılamadığı, bu nedenlerle halihazırda ülkemizin sınırlı bir seviyede bulunan su stoğunda gelecek dönemlerde sorun yaşanmasının öngörüldüğü, bu çerçevede yer altı su kullanımının ve bireysel su tüketiminin bilinçli bir şekilde yapılmasına ilişkin çeşitli önlem ve yaptırımlara ihtiyaç duyulduğu,

- Koronavirüs salgının Türkiye'de ortaya çıkması ile birlikte salgının yayılımını engellemek amacıyla sıkı tedbirlerin alındığı, bu dönemde yoğun gıda talebinin ortaya çıkmasına rağmen ülkenin stratejik öneme sahip birçok temel gıda ve tarım ürünün üretiminde dünyada ilk sıralarda yer almasına bağlı olarak gıda arzında herhangi bir sıkıntı yaşanmadığı, ancak bazı ürünlerde fahiş fiyat artışlarının gözlemlendiği, bu yönüyle gıda ürünlerinin üretim ve fiyatlandırılma politikalarının yönetilebilir ve kapsayıcı bir şekilde planlanması gerektiği, aksi takdirde gelecek dönemlerde yaşanabilecek benzer durumlarda farklı sıkıntıların ortaya çıkabileceği,

şeklindeki görüş, eleştiri ve önerilerin ardından Tarım ve Orman Bakanı Bekir PAKDEMİRLİ tarafından yapılan açıklamalarda;

- OECD'ye üye ülkelerin tarımsal destekleme politikalarına ilişkin hazırlanan 2020 yılı Tarım Politikaları İzleme ve Değerlendirme Raporu'na göre Türkiye'nin tarımsal alanda

üreticilere verdiği destekler açısından üye ülkeler arasında ilk 10 sırada yer aldığı, 2002 yılından önceki dönemlerde tarım üreticilerine ilişkin destek ödemelerinin çok düşük düzeylerde kaldığı, 2002 yılı sonrasında ise destek ödemelerinin tedricen artırılarak 2020 yılı itibarıyla 22 milyar TL'ye çıkarıldığı, bu sayede 2020 yılının ikinci çeyreğinde pandemi sürecinde birçok sektörün daralma göstermesine rağmen tarımsal GSYH'de yüzde 4 büyüme performansının sergilendiği, ayrıca tarımsal desteklerin ödemesinin zamanında yapılması hususunda gerekli hassasiyetin gösterildiği, ancak bazı dönemlerde gecikmeler yaşanmasının hoşgörü ile karşılanması gerektiği,

- 2020 yılı üretim sezonunda tarımsal destekleme uygulamalarında gübre desteği başta olmak üzere bazı desteklerin birim destek miktarlarında artış yapıldığı, bazı alanlarda ise yeni destek programlarının başlatıldığı, bu çerçevede çiftçilerin mazot maliyetinin yüzde 50'sinin karşılanmasına devam edildiği, kütlü pamuk prim desteğinin yüzde 37,5 artışla kilogram başına 1,1 TL'ye, yağlık ayçiçeği pirim desteğinin kilogram başına 40 kuruştan 50 kuruşa çıkarıldığı, dane zeytine ilk kez kilogram başına 15 kuruş fark ödemesi desteğinin başlatıldığı, hayvancılık alanında ise sürü büyütme ve yenileme desteği kapsamında ilk defa bir önceki yılın anaç vasfı kazanmış dişi kuzuları için ilave 100 TL destek ödemesinin hayata geçirildiği,

- Tarımsal girdi maliyetlerinde koronavirüs pandemisinin de etkisiyle yüksek oranda artışlar yaşandığı, ancak bu artışlardan çiftçilerin korunması amacıyla ülke genelinde her türlü önlemin alındığı, bu sayede 2020 yılı Eylül ayında Tarımsal Girdi Fiyatları Endeksinde (Tarım-GFE) yüzde 6,7 oranında artış yaşanmasına rağmen Tarım Ürünleri Üretici Fiyat Endeksinde (Tarım-ÜFE) yüzde 13,89 oranında artış yaşandığı, bu kapsamda mevcut koşullarda çiftçilerin üretimleri neticesinde kazançlarının artmaya devam etmesinin öngörüldüğü,

- Gıda Komitesinde 2019 yılında alınan karar neticesinde 2020 yılı Aralık ayı sonuna kadar geçerli olmak şartıyla süt litre toptan fiyatının 2,3 TL olarak belirlendiği, belirlenen tutarın geçmiş ayların büyük bölümünde süt üreticileri tarafından memnuniyetle karşılandığı, ancak mevcut şartlarda bu tutarın yeterli olmadığının kabul edildiği, bu çerçevede Süt Konseyinde 2021 yılı Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında ödenmek kaydıyla süt üreticilerine litre başı 40 kuruş destek ödemesi yapılmasının kararlaştırıldığı, ayrıca 2021 yılı Ocak ayında süt litre fiyatının da üreticileri memnun edecek şekilde revize edilmesinin planlandığı, bunun yanı sıra Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından hububat, arpa ve mısırın besicilere 3 ay vadeli ödeme koşuluyla verilmesi konusunda bir kolaylık sağlandığı,

- Mevsimlik tarım işçilerinin sosyal ve ekonomik haklarının iyileştirilerek refahlarının artırılması hususunda her kesimin hemfikir olduğu, ancak bu işçilerin çalışma koşulları ve sürekli alan değiştirmeleri hasebiyle kalıcı konut sağlama gibi bazı hakların sunulmasında zorluk yaşandığı, yine de bu kişiler için mevcut koşulların iyileştirilmesi noktasında Cumhurbaşkanının direktiflerinin bulunduğu, bu kapsamda ilgili kesime daha iyi bir yaşam olanağı sunulmasına ilişkin taleplerin hayata geçirilmesi noktasında kaynak arayışının devam ettiği,

- Dünya nüfusunun yüzde 55'inin kentsel alanlarda yaşadığı, bu oranın 2050 yılına gelindiğinde yüzde 70 sevilerine çıkmasının öngörüldüğü, Türkiye'de de köyden kente yaşanan göçlerin aile bütünlüğü, çeşitli sosyolojik ve ekonomik nedenlerle halihazırda devam ettiği, göçlerin önüne geçilememesi halinde büyük sorunlarla karşılaşılabileceği, bu kapsamda Tarım

ve Orman Bakanlığı bünyesinde çeşitli proje ve politikaların uygulamaya konulduğu, Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı kapsamında günümüze kadar 11.554 projeye 3,14 milyar TL hibe desteğinin sağlandığı, 2020 yılı içerisinde ise Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programının 13'üncü etabı dahilinde 210 milyon TL hibe ödemesi yapılarak 581 projenin faaliyete geçirildiği, bu projeler neticesinde kırsal alanlarda 5.748'i kadın olmak üzere toplam 98.507 kişiye iş imkânın sunulduğu,

- 2020 yılında son otuz yılın en kurak yılının yaşanması nedeniyle yıl içerisinde ABD'de 3 milyon 320 bin hektar, Kanada'da 275 bin hektar, İspanya'da 63 bin hektar ormanlık alanın yandığı, Türkiye'de ise 19 bin hektarlık orman alanında yangın meydana geldiği, önümüzdeki yıllarda daha kurak dönemlerin yaşanmasının öngörüldüğü, bu nedenle bu tarz afetlerle mücadele konusunda her geçen yıl Türkiye olarak gelişme göstermemiz gerektiği, bu kapsamda 2003 yılında kırk dakika olan yangına ilk müdahale süresinin on iki dakikaya indirildiği, yıl içerisinde ilk defa bu alanda insansız hava araçlarının kullanılmaya başlandığı, bu sayede özellikle yangının kontrolden çıktığı gece saatlerinde yangın alanlarına ilişkin verilerin gündüz saatlerinde olduğu gibi rahatlıkla elde edilerek çok fazla alanın yanmaktan kurtarıldığı,

- 2019 yılında, her yıl 11 Kasım gününün Cumhurbaşkanı tarafından "Milli Ağaçlandırma Günü" olarak ilan edildiği, bu kapsamda ilk Milli Ağaçlandırma Gününde Çorum'da 303 bin 150 fidan dikilerek bir saatte en fazla fidan dikme rekorunun kırıldığı, ayrıca aynı tarihte yeşil bir Türkiye için 81 ilde 13,8 milyon fidanın dikiminin gerçekleştirildiği, bu çerçevede Türkiye'nin dünyada en fazla ağaçlandırma yapan ilk 3 ülke arasında yer aldığı, son on sekiz yılda yaklaşık 5,4 milyon hektar alanda 4,7 milyar fidanın yetiştirildiği, 2002 yılında 20,8 milyon hektar olan orman alanlarının yapılan ağaçlandırma çalışmaları neticesinde 22,7 milyon hektara çıkarıldığı, 2020 yılı sonunda ise özellikle Milli Ağaçlandırma Gününde "Geleceğe Nefes, Dünyaya Nefes" çağrısı altında yapılacak ağaç dikme etkinliğinin de katkısıyla bu alanların 22,9 milyon hektara çıkarılarak ülkenin yüz ölçümünün yüzde 29,4'ünü kaplamasının hedeflendiği,

- Ülkenin su kaynaklarının artırılması ve tasarruflu bir şekilde kullanımına ilişkin çalışmaların her geçen yıl artarak devam ettiği, bu çerçevede 2018-2020 yılları arasında 72 baraj, 80 gölet ve bent, 225 sulama tesisi, 46 içme suyu tesisi, 5 atık su tesisi, 45 HES, 400 taşkın tesisi, 100 arazi toplulaştırma ve Tarla İçi Geliştirme Hizmetleri Projesi olmak üzere toplamda 973 adet tesisin tamamlanarak faaliyete geçirildiği, ayrıca 2020 yılı sonunda toplam baraj sayısının 876'ya, içme suyu ve atık su tesis sayısının 367'ye, temin edilen içme suyu miktarının yıllık 4,7 milyar metreküpe, gölet ve bent sayısının 651'e yükseltilerek depolama kapasitesinin 179 milyar metreküpe çıkarılmasının hedeflendiği,

- 2020 yılı Mart ayında Türkiye'de koronavirüs salgının ilk vakasının görülmeye başlanmasıyla birlikte sıkı tedbirlerin uygulamaya konulduğu, bu bağlamda salgının etkilerini en aza indirilmesi ve gıda arzının sürekliliğinin sağlanması amacıyla denetimlerin artırıldığı, perakende zincirlerde bir aksaklık olmaması için gerekli bütün tedbirlerin alındığı, fiyat artışlarının yaşanmaması için gereken takip zincirlerinin oluşturulduğu, ekmeğin ambalaj içerisinde vatandaşa ulaştırılmasının zorunlu hâle getirildiği, 2020 yılı Nisan ve Mayıs ayında dolacak çiftçi kredilerinin anapara ve faiz tutarlarının vadelerinin altı ay süreyle faizsiz olarak ertelendiği, sebze ve meyve üretimindeki stoğun azalmaması için tarım işçilerinin sokağa çıkma

yasağından muaf tutulduğu, bu önlemler neticesinde yurt dışındaki birçok ülkede marketlerde yığılmaların ve yağmaların meydana gelmesine rağmen Türkiye'de böyle bir durumun yaşanmadığı,

ifade edilmiştir.

Komisyonumuzda 6.11.2020 tarihinde Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Mesleki Yeterlilik Kurumu bütçeleri üzerine yapılan görüşmelerde;

- 25 yaş altı ve 50 yaş üstü kişilerin objektif koşullara bağlı olmaksızın belirli süreli sözleşmeyle çalıştırılmasına olanak sağlayan ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun gündeminde olan düzenlemenin iş sözleşmesinin taraflarının eşit olmadığı yaklaşımından hareketle işçinin iş güvencesini zayıflatabileceği, diğer taraftan farklı yaş gruplarına yapılan farklı uygulamaların çalışanlar arasında eşitsizliğe sebep olarak çalışma barışını olumsuz yönde etkileyebileceği, çalışma hayatında ve toplumsal yapıda köklü değişiklikler yapacak kanuni düzenlemelerin tüm paydaşlarca tartışılarak hayata geçirilmesi gerektiği,

- Yoksullukla mücadelede uygulanacak politikaların insani gelişmeyi de içine alan bir perspektifle ele alınarak oluşturulması gerektiği, sosyal yardımların doğru, sade ve anlaşılabilir şekilde sınıflandırılarak Bakanlık bütçesinden, fondan ve diğer kamu kurumları tarafından koordineli bir şekilde gerçekleştirilmesinin ve tek bir bilişim sistemi üzerinden yardımların izlenebilir olmasının yardımların gerçek ihtiyaç sahiplerine ulaştığına kani olunması ve etkilerinin izlenebilmesi açısından faydalı olacağı,

- Gelir dağılımındaki adaletsizliğin önümüzdeki dönemde hem dünya hem de Türkiye için önemli bir sorun olacağı, toplumda en yüksek geliri elde eden yüzde 1'lik kesimin geliri ile en düşük gelir elde eden yüzde 1'lik kesimin geliri arasındaki farkın giderek açıldığı ve benzer ekonomik gelişmişlik düzeyine sahip diğer ülkeler ile kıyaslandığında Türkiye'deki farkın daha yüksek olduğu,

- Sosyal Güvenlik Kurumu giderlerinin yaklaşık yüzde 50'sinin merkezi yönetim bütçesinden yapılan transferler ile finanse edilmesinin merkezi yönetim bütçe açığını artırdığı ve sosyal güvenlik sisteminin sürdürülebilirliği konusunda tereddütler oluşturduğu, Sosyal Güvenlik Kurumuna merkezi yönetim bütçesinden yapılan transferlerin azaltılması konusunda yapısal reformların hayata geçirilmesi gerektiği,

- Kalkınma ve büyüme patikasında ücretlerin yoksulluk düzeyi gözetilmeksizin belirlenmesinin toplumsal sorunlara sebep olabileceği, sosyal refahı ve çalışma barışını tesis edecek bir yapı oluşturulması için tüm tarafların görüşü alınarak asgari ücret seviyesinin belirlenmesi ve asgari ücret üzerindeki vergi yüklerinin kaldırılması gerektiği,

- Salgın döneminde sosyal hayata ilişkin alınan tedbirler sonucunda kadınlara yönelik ev içi şiddet riskinin arttığı, kadına yönelik şiddeti önleyecek, engellilerin sosyal hayata katılımını sağlayacak politikaların aktif bir şekilde uygulanabilmesi için şiddet önleme ve izleme merkezi (ŞÖNİM), kadın sığınma evleri ve engelli bakım ve rehabilitasyon merkezi gibi yatırımların artırılması gerektiği, kadına yönelik şiddet konusunda GREVIO Raporu'ndaki acil, orta ve uzun vadeli tavsiyelerin hayata geçirilmesine yönelik kaynak ayrılması ve kadın cinayetlerine ilişkin bir veri bankası kurulması gerektiği,

- İşsizlik oranında meydana gelen dalgalanmaların nedenlerinin dikkatle incelenerek raporlanması ve kamuoyuna açıklanması gerektiği, bölgeler arasındaki sosyo-ekonomik farklılıkların yapısal reformlar yoluyla giderilmesi halinde ekonomik anlamda yaşanacak iyileşmenin iş gücü piyasasını olumlu etkileyeceği,

- Salgın döneminde ekonomide yaşanan gelişmelerin iş gücü piyasası üzerindeki etkilerinin analiz edilmesinin faydalı olacağı, hesaplama yöntemi sebebiyle iş gücü sayısına dâhil edilmeyen kişiler iş gücüne dâhil edildiğinde işsizlik oranların geçmiş yıllara oranla yüksek seviyelere geldiği ve kayıt dışı istihdam oranının son yıllarda tekrar yükselişe geçtiği, toplum yararına çalışma, mevsimlik işçilik gibi programların geçici bir nitelik arz ettiği ve kalıcı bir uygulama olarak düşünülemeyeceği,

- Salgın döneminde kadınların sosyal yaşamdaki yüklerinin giderek artması sebebiyle iş gücü piyasasından çekilmek zorunda kaldıkları, kadınların iş gücüne katılımı ve büyüme arasındaki korelasyon dikkate alınarak kadınların iş gücüne katılımını artıracak desteklerin artırılması gerektiği, kadınların bürokraside yönetici kadrolarda bulunmasının teşvik edilmesi gerektiği,

- İşsizlik Sigortası Fonu'nun kullanımında ağırlıklı olarak işveren odaklı politikaların benimsendiği ve Fon'un amacı dışında kullanımının son yıllarda giderek arttığı, istihdama yönelik kısa vadeli politikalar yerine Fon'un kullanımına ilişkin uzun vadeli projeksiyonlar hazırlanması gerektiği,

- Engelli vatandaşların evde bakımına yönelik verilen teşviklerde ön koşul olarak belirlenen gelir limitinin tek bir tarife olması yerine kademelendirme yapılarak belirlenmesinin faydalı olacağı, kamu kurumlarında boş durumda bulunan engelli vatandaşlara ait kadrolara ilişkin en kısa sürede atamaların yapılması suretiyle toplumdaki dezavantajlı durumların belirli ölçüde giderileceği,

- Bakanlığın merkezi yönetim bütçesi içerisinde büyük paya sahip olmasına rağmen Bakanlık tarafından yürütülen programların tüm programlar içerisindeki payının aynı oranda yüksek olmadığı, Bakanlığın yetki alanının genişliğinin idari anlamda sorunlar oluşturulabileceği,

- Evlilik sayılarının nüfusa oranında kayda değer bir düşüş göze çarparken boşanma oranlarında çarpıcı bir artış gözlemlendiği, aile yapısının korunmasına yönelik politikaların uygulanmasındaki eksiklikler tespit edilerek kararlı adımlar atılması gerektiği,

- Ekonomik faaliyetlerin devamı ve çalışanların uygun koşullarda istihdamının sağlanması açışından çalışma hayatında çok önemli bir yere sahip olan iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin mevzuatın eksiksiz uygulanması gerektiği, iş sağlığı ve güvenliği uzmanlarının bağımsızlıklarının güçlendirilmesi için işveren tarafından ödenen ücretlerinin şirketlerin söz konusu ücreti aktardıkları bir yapı üzerinden almalarının daha yerinde olacağı,

- Çocuk işçi sayısının resmi rakamlara göre kayıt dışı çalışan çocuklar da hesaba katıldığında çok daha fazla olduğu, kayıt dışı çalışma nedeniyle birçok çocuğun iş kazaları sonucunda yaşamını yitirdiği, çocuk işçiliği ile mücadelede Bakanlığın yürüttüğü programların kararlılıkla uygulanması gerektiği,

- Cinsiyete duyarlı bütçeleme anlayışının Türkiye'de tartışmadan öteye geçemediği, cinsiyete duyarlı bütçeleme kapsamında kadınların ekonomik ve sosyal hayatta yaşadıkları eşitsizliklerin giderilmesine yönelik yatırımlar yapılması gerektiği,

- Prim gün sayısını doldurmasına rağmen yaş şartı sebebiyle emekli olamayan kişilerin iş gücü piyasasında karşılaştıkları zorluklar da dikkate alınarak çalışma hayatının tüm kesimlerinin katılımının sağlanacağı bir süreç ile çözüm oluşturulması gerektiği, sosyal güvenlik sistemindeki farklı uygulamalar nedeniyle aynı şartlara sahip olan fakat farklı statülerde emekli olan vatandaşların yaşadıkları eşitsizliğin giderilmesinde fayda görüldüğü,

şeklindeki görüş, öneri ve eleştirilerin ardından Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı Zehra Zümrüt SELÇUK tarafından yapılan açıklamalarda;

- Yoksulluğun birçok tanımının bulunduğu, Dünya Bankası tarafından yapılan yoksulluk tanımına göre günlük 1,9 doların altında gelir elde eden ve aşırı yoksulluk düzeyinde ülkemizde hiçbir vatandaşın bulunmadığı, uluslararası kriterler çerçevesinde diğer yoksulluk türlerine göre yaşayan vatandaşların da sayısının azaltılması yönünde çalışmaların devam ettiği, ülkemizin diğer gelişmiş ve gelişmekte olan pek çok ülkeye göre bu konuda daha iyi durumda bulunduğu, gelir adaletsizliğinde bir gösterge olarak değerlendirilen gini katsayısında önceki yıllara göre iyileşmenin devam ettiği, sosyal yardımlarla daha fazla haneye ulaşmış olmanın sosyal refahın adil paylaşımı olarak nitelendirilebileceği, sosyal yardımların çoğunlukla çalışabilir durumda olmayan engelli ve yaşlılara sağlandığı ve 25 farklı kurumun entegre olduğu Bütünleşik Sosyal Yardım Bilgi Sistemi üzerinden ilerlemekte olduğu,

- Sosyal güvenlik sisteminde gerçekleştirilen reformlar ile vatandaşların neredeyse tamamının sosyal güvenlik kapsamına alındığı ve mali yapının sürdürülebilirliğinin sağlandığı, Sosyal Güvenlik Kurumu bütçesinde 2002 yılında yüzde 71,5 olan gelirlerin giderleri karşılama oranının 2020 yıl sonunda yüzde 84,4 ulaşmasının hedeflendiği,

- 2021 yılı asgari ücretinin Aralık ayında Asgari Ücret Tespit Komisyonu tarafından yapılacak toplantılarda tüm tarafların uzlaşısı ile belirleneceği, asgari ücretin belirlenmesinde Bakanlığın bir taraf olmaktan ziyade arabulucu olarak bütüncül bir yaklaşımla katkı vermeye çalıştığı, 2020 yılında belirlenen asgari ücretin 2002 yılına göre reel olarak yüzde 132 artış gösterdiği,

- Salgın döneminde Adalet Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığıyla birlikte şiddete karşı sıfır tolerans ilkesiyle hareket edilmeye devam edildiği, kadın cinayetlerine ilişkin verilere İçişleri Bakanlığı aracılıyla ulaşılabileceği, 81 ilde mevcut olan ŞÖNİM'lerin yanı sıra sosyal hizmet merkezlerinin her birinde şiddetle mücadele irtibat noktası ve Alo 183 çağrı merkezi iletişim hattının kurulduğu, konusu şiddet olan çağrıların önceliklendirildiği, İçişleri Bakanlığı ve sivil toplum kuruluşlarının kadın cinayetlerine ilişkin farklı rakamlar paylaşmalarının hesaplama yöntemindeki farklılıklardan kaynaklandığı,

- Salgın döneminde ülkemizde iş gücü katılım oranındaki düşüşün işsizlik rakamlarına yansıdığı, bunun da dünyadaki seyre benzer şekilde işsizlik rakamlarında düşüş olarak göründüğü, işsizliğin tanımının karşılaştırma yapılabilmesi açısından uluslararası kuruluşlara benzer şekilde yapıldığı, kayıt dışı istihdamla mücadelede rehberlik anlayışının ön planda

tutulması sayesinde önemli kazanımlar elde edildiği, 2002 yılından bugüne kadar kayıt dışı istihdam oranının yaklaşık yüzde 20 oranında düştüğü,

- 2014-2019 yılları arasında kadın istihdamı, kadın iş gücüne katılım oranı ve kadın istihdam oranlarında artışın yaşandığı, salgın sebebiyle kadın iş gücü istatistiklerinde yaşanan negatif tablonun kadınlara yönelik farklı programlar ile giderilmeye çalışıldığı, kadınların bürokraside temsilinin Bakanlık özelinde arttığı ve liyakat esası da göz önünde bulundurularak daha da artacağı,

- Ülkemizde uygulanmakta olan aktif ve pasif iş gücü programlarının yasal dayanağının İşsizlik Sigortası Kanunu olduğu, İşsizlik Sigortası Fonu'nun işçi, işveren ve Devletin katkılarıyla oluşturulan bir Fon olduğu ve bu kanuna göre Fon yönetim kurulunun işçi ve işveren temsilcilerinden oluştuğu, Fon giderlerinin yüzde 66'sından fazlasının doğrudan çalışanlara ve işsizlere yapılan ödemeleri kapsadığı, Fon'un kullanımına yönelik oluşturulan uzun vadeli projeksiyonlarda herhangi bir sorun görülmediği,

- Engellilerin ve yaşlıların toplumsal hayata tam ve etkin katılımı, bağımsız bir şekilde yaşamaları için insan odaklı ve hak temelli hizmet modellerinin geliştirilmeye devam edildiği, engellilerin çalışma hayatına katılımını sağlamaya yönelik korumalı iş yerlerinde çalışan her engelli için aylık ücret teşvikine devam edildiği, kamuda görev yapan engelli personel sayısının 57 bini aştığı, Engelli Kamu Personeli Seçme Sınavının salgın süreci sebebiyle ertelenmesinden dolayı engelli personel atamalarının yapılamadığı, kamu kurum ve kuruluşlarının kota açması halinde Aralık ayına kadar atamaların yapılmasının planlandığı,

- Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile birlikte Bakanlıkların birleşmesinden sonra oluşan yetkiler sayesinde sosyal yardımların hızlı ve sağlıklı bir şekilde ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmasına imkân sağlandığı,

- Ailenin hem sosyolojik hem ekonomik açıdan toplumu değiştiren, dönüştüren, muazzam güce sahip bir yapı olduğu, ailenin gücünün sağlam ve sağlıklı bir şekilde muhafaza edilmesi için kapsamlı politikalar geliştirildiği, *"Eğitim ailede başlar"* felsefesiyle hem aile danışmanlığı hem de boşanma sürecindeki danışmanlıkları destekleyerek aile birliğinin devamının sağlanmasına yönelik çalışmalar yapıldığı,

- İnsan haklarına dayalı, insana yakışır işler oluşturmak, çalışma şartlarını iyileştirmek ve bu şartları sürekli sağlamak için iş sağlığı ve güvenliğini konusunda sosyal tarafları da sürece dâhil ederek büyük bir ciddiyet ve hassasiyetle çalışmaların sürdürüldüğü, iş sağlığı ve güvenliği mevzuatının taraflarla istişare hâlinde güncellenerek geliştirildiği, bu süreçte iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerine erişimin yüzde 71 seviyelerine ulaştırıldığı,

- İŞKUR aracılığıyla "*Bir Meslek Bir Gelecek Projesi*" ile çocukların iş hayatına katılımlarının sağlandığı ve kariyer desteği verildiği, aynı zamanda çocukların mentorlerle, rol model kişilerle buluşturulmak suretiyle hayat boyu destek sağlanmaya devam edildiği, çocuk işçilikle mücadele birimleri aracılığıyla çocukların okuma çağında okulundan geri kalmaması için müdahalelerde bulunulduğu,

ifade edilmiştir.

Komisyonumuzda 10.11.2020 tarihinde Adalet Bakanlığı, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Hâkimler ve Savcılar Kurulu, Türkiye Adalet Akademisi, Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu ve Kişisel Verileri Koruma Kurumunun bütçeleri üzerinde yapılan görüşmelerde;

- Yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığının hukuk devletinin temel ilkeleri olduğu, ancak 2017 yılında gerçekleştirilen Anayasa değişiklikleri sonrasında uygulamada söz konusu ilkelere ilişkin gereken hassasiyetin gösterilmediğinin gözlemlendiği, ayrıca adli yıl açılış törenlerinin Cumhurbaşkanlığında yapılmasının yargı bağımsızlığı ilkesi açısından olumsuz olarak değerlendirildiği,

- Sağlıklı bir şekilde işleyen hukuk sisteminin toplumsal huzurun, ekonomik kalkınmanın ve refahın, sosyal ve kültürel gelişmenin sağlanması açısından anahtar bir role sahip olduğu, bu doğrultuda vatandaşların yargıya ilişkin güveninin sağlanmasının ve adalet hizmetlerine erişilebilirliğin artırılmasının önem arz ettiği,

- Adalet Bakanlığınca kamuoyu ile paylaşılan Yargı Reformu Stratejisi Belgesinde yer alan hukukun üstünlüğü ile yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığının güçlendirilmesine ilişkin politikaların desteklendiği ve bu çerçevede Yargı Reformu Stratejisinde belirlenen hedef ve faaliyetlerle uyumlu bir şekilde hazırlanan yasal düzenlemelerin Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edilerek uygulamaya geçirildiği, söz konusu düzenlemeler doğrultusunda yargılamanın her aşamasında etkinliğin artırılması gerektiği,

- Kadın cinayetlerinin ve kadına yönelik şiddetin Türkiye'nin temel sorunlarından birisini teşkil ettiği, hâkim ve savcılar ile adli personelin iş yükünün fazla olmasından dolayı kadına şiddete yönelik alınan tedbir kararlarının yeterince uygulanamadığı, öte yandan aile mahkemelerinde yeteri kadar sosyal çalışmacı ve pedagog istihdam edilmesinin faydalı olabileceği,

- Yargı siteminin üç sacayağından birisini savunma makamının oluşturduğu ve savunma makamını temsil eden avukatların çalışma şartlarına ilişkin yeterince özen gösterilmediği, savunma hakkının etkin bir şekilde kullanımını teminen savunma makamının saygınlığının artırılarak avukatların yargı süreçlerine daha etkin katılımının sağlanması gerektiği,

- Gündelik yaşamda artan sosyal ve ekonomik etkileşim sebebiyle taraflar arasındaki hukuki uyuşmazlıklarda da artışın kaçınılmaz olduğu, geleneksel yargılama sistemi yöntemleriyle söz konusu uyuşmazlıkların süresi içinde çözümlenmesinin mümkün olmadığı, yargılama sürelerinin kısaltılarak taraflar arasındaki uyuşmazlıkların süratle çözümlenebilmesi için alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin yaygınlaştırılması gerektiği,

şeklindeki görüş, eleştiri ve önerilerin ardından Adalet Bakanı Abdülhamit GÜL tarafından yapılan açıklamalarda;

- Yargı mercilerinin görevlerini bağımsızlık güvencesi ve tarafsızlık ödevi altında Anayasa'nın öngördüğü şekilde yerine getirdiği, bu minvalde devlet teşkilatı içerisinde yargı mercilerinin bir idari teşkilat olmadığı ve kamu tüzel kişiliği içerisinde bir taşra birimi teşkil etmediği, yargı yetkisinin kullanımının münhasıran yargı makamlarına ait olduğu,

- Vatandaşların geleceğe umutla ve güvenle bakabilmesine ilişkin; kamu kurum ve kuruluşları, yargı makamları ve sivil toplum örgütleri başta olmak üzere toplumun tüm paydaşlarının ortak bir sorumluluğunun bulunduğu, bu çerçevede vatandaşları yormayan, toplumun her kesimine güven veren ve kolay erişilebilir bir adalet sisteminin varlığının Bakanlığın en başta gelen önceliği olduğu,

- Devlet ve vatandaşlar arasındaki ilişkilerde azami hassasiyet gösterilmesi gereken en önemli hususun adalet olduğu ve hukuk devleti ilkesinin istisnasız herkesin hakkının güvencede olduğu bir sistem olarak dikkate alınması gerektiği, bu kapsamda Yargı Reformu Stratejisinin geliştirildiği, Yargı Reformu Strateji Belgesinin katılımcı ve çoğulcu bir anlayışla hazırlandığı ve toplumun tüm kesimlerinin düşüncelerini yansıtmaya azami ölçüde ihtimam gösterildiği, söz konusu strateji belgesi ile ulaşılmak istenen hedeflerden bir tanesinin adil kararların makul sürede verilebilmesini sağlamak olduğu, bu çerçevede daha iyi işleyen ve yüksek standartlara sahip bir adalet hizmeti oluşturulmasının büyük önem taşıdığı, Yargı Reformu Stratejisi Belgesinin nihai hedefinin hukukun üstünlüğünün güçlendirilmesi olarak belirlendiği,

- Kadına yönelik şiddet içeren fiillerin önlenmesi hususunun başta kamu kurumları olmak üzere toplumun ortak vazifesi olduğu, kadına yönelik şiddetle mücadele edilmesine ilişkin Bakanlık tarafından yürütülen çalışmaların; kadınların hak ve özgürlüklerine dair ihlallerin önlenmesine ve sorumlular hakkında gerekli hukuki yaptırımların gecikmeksizin yerine getirilmesine yönelik olarak belirlendiği, bu çerçevede şiddet eylemlerine karşı etkin bir müdahale mekanizmasının geliştirilmesi ve eylemlerin tekrarlanmaması amacıyla HSK tarafından Tedbir Mahkemeleri faaliyete geçirilerek tedbir kararlarının caydırıcılık unsurunun artırıldığı, ayrıca aile içi ve kadına yönelik şiddet vakalarının Cumhuriyet başsavcılıklarında kurulan özel bürolarda görevli Cumhuriyet savcıları tarafından takip edilmesinin sağlandığı,

- Hukukun üstünlüğü ilkesinin eksiksiz bir biçimde hakim kılınabilmesinin ön koşullarından bir tanesini savunma hakkının teşkil ettiği ve savunma makamını temsil eden avukatlık mesleğinin güçlendirilmesi gerektiği, bu kapsamda savunma hakkının etkin kullanımının sağlanması ve savunma makamının güçlendirilmesi amacıyla avukatlık mesleğine giriş usulünün değiştirilerek hukuk mesleklerine giriş sınavının getirildiği, vatandaşların hukuki güvenliğinin artırılmasını teminen bazı iş ve işlemlerin doğrudan avukat aracılığıyla yapılmasını sağlayacak bazı ilave düzenlemelerin Bakanlık tarafından değerlendirildiği, ayrıca adalet hizmetlerine erişim imkanlarının artırılmasına yönelik olarak bazı avukatlık hizmetlerinde KDV oranının indirildiği,

- Türk yargı sisteminde alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri bakımından önemli gelişmelerin yaşandığı, Bakanlığın alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin geliştirilmesine yönelik çalışmaları neticesinde söz konusu yöntemlerin uygulama alanının ve etkinliğinin artırıldığı, 2020 yılında Kasım ayı itibarıyla 173.624 uyuşmazlıkta taraflar arasında uzlaşma sağlandığı, arabuluculuk müessesesinin uygulamaya koyulduğu zamandan bu yana 1.595.184 uyuşmazlıktan 1.096.475'inin anlaşma ile sonuçlandığı, ayrıca alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin yaygınlaştırılması hususunun bu alanda görevli insan kaynağının artırılmasına bağlı olduğu,

ifade edilmiştir.

Komisyonumuzda 11.11.2020 tarihinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Nükleer Düzenleme Kurumu, Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü ile Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunun bütçeleri üzerinde yapılan görüşmelerde;

- Elektrik faturalarında elektrik tüketim bedelinin yanı sıra; dağıtım bedeli, iletim bedeli, kayıp kaçak bedeli, sayaç okuma bedeli, enerji fonu ve TRT payı gibi kullanıcı kaynaklı olmayan birçok maliyetin tüketicilere yansıtılmasının adil bir yöntem olmadığı, kayıp ve kaçak bedellerinin ayrıştırılarak kayıplar konusunda dağıtım şirketlerini elektrik dağıtım hatlarının iyileştirilmesine yönelik gerekli yatırımları yapmaya, teknolojik yenilikleri takip etmeye teşvik eden bir yapı oluşturulmasının faydalı olacağı, enerji faturalarındaki KDV'nin mesken abone gruplarından kaldırılması ve diğer abone gruplarında da makul bir seviyeye düşürülmesi gerektiği,

- Orman arazisi, sit alanı gibi yerlerde madencilik faaliyetlerine izin verilmesinin çevreye olumsuz etkilerinin bulunduğu, ekosistemi gözetmeden, nehir-havza planlaması yapılmadan, nehirler üzerine yapılan büyük baraj projelerinin ya da optimal büyüklükten uzak çok sayıda hidroelektrik santrallerinin doğadaki ekolojik dengeyi bozduğu, yeni doğal kaynaklar aranırken veya mevcut doğal kaynaklarının işletilmesi için yapılan yatırımlarda çevrenin korunmasına yönelik tedbirlerin göz önünde bulundurulması gerektiği, bu konudaki projelerin çevre üzerindeki olası etkilerini inceleyen Çevresel Etki Değerlendirmesi raporlarının titizlikle hazırlanmasının önemli olduğu,

- Enerji üretiminde kullanılabilecek kaynakların çeşitliliği, üretim ve dağıtım sistemlerine yönelik teknolojilerdeki hızlı gelişmeler, kaynak temininin aynı zamanda uluslararası ilişkilerin de konusu olması, enerji tüketiminin olumsuz çevresel etkileri ve enerji yoksunluklarının öngörülmesi zor maliyetlere yol açabilecek karmaşık yapısı nedeniyle enerjiyle ilgili değerlendirmelerin çok boyutlu bir yaklaşımla ele alınmasını zorunlu kıldığı,

- Ülkemizde enerji talebi konusunda verimliliğin yükseltilmesi ve kapsamlı programlar yürütülmesinin; arz konusunda ise yerli kaynakların enerji üretimindeki payının artırılmasının, yurt içi ve yurt dışında fosil yakıt arama çalışmalarına ağırlık verilmesinin faydalı olacağı, enerji ithal edilen ülkelerin az sayıda olması nedeniyle sanayide, üretimde ve gündelik hayatta herhangi bir arz güvenliği sorununun yaşanmaması için gerekli tedbirlerin alınmasının enerji tedarikinin devamı bakımından önem arz ettiği,

- Sanayide, turizmde ve diğer sektörlerde elektrik ve doğal gaz maliyetlerinin düşürülmesi suretiyle enerjinin girdi maliyetleri içerisindeki payının azaltılması, sanayici ve ticaret erbabı üzerindeki mali yükün hafifletilmesi, tarımda kullanılan mazotun, tarımsal sulamada kullanılan elektrik maliyetinin düşürülmesi gerektiği,

- Enerji sektöründeki özelleştirmelerin toptan bir şekilde değil, üretim, iletim ve tüketim açısından ve bölgeler bazında değerlendirilerek yapılmasının daha doğru bir yöntem olacağı, enerji şirketlerinin sermaye yapısını güçlendirmek, finansman dengesini ve verimini artırmak için parçalı yapı yerine tedarikçi, üretici, yüklenici ve yatırımcıyı stratejik bir şekilde yan yana getiren dikey bir entegrasyon sağlanmasının yerinde olacağı, stratejik öneme sahip alanlarda yapılan özelleştirmelerde milli güvenlik risklerinin göz önünde bulundurulması gerektiği,

- Karadeniz'de keşfedilen doğal gazın miktarı, yenilenecek doğal gaz kontratlarına olan etkisi, taşıma maliyetleri, ithalata etkisi konusunda kamuoyunun yeterince aydınlatılamadığı, Akkuyu Nükleer Santralinin yapım sözleşmesinde belirtilen birim alım maliyetinin diğer santrallere göre yüksek olduğu, nükleer santral ve kamu özel iş birliği projelerinde belirlenen fiyatların gelecek dönemlerde bütçenin yükünü artıracağı, enerji kaynaklarının ekonomiye kazandırılması sırasında uygun yöntemlerin seçilememesinin kazanç sağlamaktan çok maliyet oluşturacağı,

- Politika belgelerinde hedeflenen büyüme oranlarına ulaşılamaması sebebiyle enerji alanında ortaya çıkan arz fazlasının enerji santrallerinde atıl kapasite oluşturduğu, Elektrik Üretim Anonim Şirketi tarafından elektrik enerjisi toptan satış fiyatlarında yapılan indirimlerin şirketlerce tüketicilere yansıtılmadığı, enerji üretiminde miktarlara yönelik veriler bulunmasına rağmen maliyetlere dair herhangi bir veri bulunmadığı, bu sektörde faaliyet gösteren kamu iktisadi teşebbüslerinin üretim ve maliyetlerine ilişkin verilerinin kamuoyu ile paylaşılması gerektiği,

- Yenilenebilir enerji kaynaklarını destekleme mekanizması (YEKDEM) kapsamında yapılan hidroelektrik santralleri ve rüzgar enerji santrallerinde üretilen elektriğin alım garantilerinin elektrik tarifelerine doğrudan etki ederek elektrik birim maliyetlerini artırdığı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun gündeminde olan biyokütle enerji tesislerine yönelik düzenlemenin lastik çöp vb. çevreci olmayan maddelerden elektrik elde edilmesine neden olacağı için YEKDEM kapsamından çıkartılması gerektiği,

- Enerji alanında dolar bazlı fiyatlandırmaların maliyetlerin artmasına sebep olduğu ve enerji maliyetlerindeki artışın ekonominin diğer alanlarını da olumsuz etkilediği, enerji fiyatlarının istikrarlı bir şekilde oluşumunu sağlayacak politikaların oluşturulması gerektiği,

- Bakanlık bütçesinin merkezi yönetim bütçesi içerisindeki payının geçen yıla göre azaldığı, yerel yönetimleri güçlendirme programı kapsamında 2020 yılında konulan 20.000 yerli LED armatür hedefi tutturulamamışken 2021 yılı için 80.000 adet LED armatür sağlanması hedefinin gerçekçi olmadığı,

şeklindeki görüş, eleştiri ve önerilerin ardından Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih DÖNMEZ tarafından yapılan açıklamalarda;

- Faturalarda yer alan kayıp-kaçak bedelinin tüketicilere yansıtılmaması, TRT payı ve katma değer vergisinin kaldırılması gibi hususların kanunla düzenlenebileceği ve konunun sadece Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının uhdesinde bulunmadığı,

- Enerjinin yeterli, kaliteli, katlanabilir maliyetli, sürdürülebilir şekilde sağlanması için enerji kaynakları ile tabii kaynakların verimli ve çevreye duyarlı şekilde değerlendirilmeye çalışıldığı, günlük hayatta kullanılan birçok materyalin üretiminde enerji kaynaklarının kullanımının zaruri olduğu, ülkemizin enerji ihtiyacının karşılanması için yapılan yatırımlar sırasında bozulan çevre yapısının rehabilite edilmesi ve çevrenin korunması için gerekli önlemlerin alındığı, enerji ve maden alanında yetkilendirilmiş tüzel kişiler aracılığıyla rutin ya da şikayete ve ihbara bağlı denetimlerin geçekleştirilebilmesi için çalışmaların yapıldığı,

- Enerji alanında istenilen seviyeye ulaşmak için politikaların bütüncül, öngörülebilir ve sürdürülebilir bir stratejiyle ele alınarak projelerin politik ve finansal sürdürülebilirlik ile

katılımcılık ilkeleri doğrultusunda inşa edildiği, enerji arzının kesintisiz sağlanması ve yerli kaynaklardan kaliteli bir şekilde temini için politikalar geliştirildiği, Türkiye'nin enerji üretiminde ihtiyacı olan hidrokarbon enerji kaynaklarının ithalatında dışa bağımlılığın giderilmesi için yapılan yatırımların cari açığın azaltılmasında olumlu bir katkı sağlayacağı,

- Enerjide arz güvenliğini sağlamak ve dışa bağımlılığı azaltmak amacı doğrultusunda *"Daha fazla yerli, daha fazla yenilenebilir"* ilkesiyle yerli ve yenilenebilir kaynakları önceleyen birçok çalışma yürütüldüğü, enerji üretiminde kullanılan teknolojinin yerlileştirilmesinin stratejik bir öneme sahip olduğu ve bu konudaki çalışmalarında süratle devam ettiği, elektrik enerjisinde iletim ve dağıtım teknolojisi alanındaki yüksek yerlilik oranının üretim teknolojisi alanında da yakalanması için yatırımların yapıldığı, enerji verimliliğinin Bakanlık politika belgelerinde ayrı bir başlık haline getirilerek enerji politikalarının ana unsurlarından biri haline getirildiği,

- Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun gözetim ve denetiminde, enerji piyasalarında tam rekabeti tesis ederek tüketicilere en uygun bedelle hizmetlerin ulaştırılmaya çalışıldığı, sosyal devlet ilkesinin bir gereği olarak ihtiyaç sahibi ailelerin enerji ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik desteklerin halihazırda uygulandığı, ilgili kamu kurumlarının bütçelerinde öngörülmek kaydıyla sektörel desteklemelerin de yapılabileceği,

- Enerjinin üretiminden perakende satışına kadar olan süreçte faaliyet alanlarının tamamen ayrıştırıldığı, elektrik enerjisi üretim faaliyetlerinde lisanslama yöntemi benimsenirken iletim faaliyetlerinin tamamen kamunun elinde bulunduğu, dağıtım ve perakende satış faaliyetlerinin sunumunda ise özelleştirme yönteminin benimsendiği, perakende satış faaliyetinde tüketicilerin seçim haklarıyla ilgili olarak bilinçlendirme konusunda farkındalık çalışmalarının yapılacağı, bu vesile ile tüketicilerin tedarikçi firmayı seçme imkânı konusunda oluşan bilinç sayesinde tüketicilere maddi anlamda olumlu yansıyacağı,

- Karadeniz'in Sakarya havzasındaki 405 milyar metreküplük doğal gazın keşfi ile ülkemiz tarihinde, ayrıca 2020 yılında denizlerdeki en büyük doğal gaz keşfinin gerçekleştirildiği ve miktarın tüm dünyada geçerli olan yöntemlere göre hesaplandığı, doğal gaz bulunan sahada açılacak kuyulardan çıkarılan gazların kollektörler ile toplanarak en kısa hat üzerinden karaya ulaştırılacağı, söz konusu keşfin piyasa ihtiyacının önemli bir miktarını karşılayacağı, uzun vadeli doğal gaz alım kontratlarının müzakerelerinde ve ithalat planlamalarında keşfin mutlaka göz önünde bulundurulacağı,

ifade edilmiştir.

Komisyonumuzda 12.11.2020 tarihinde Milli Savunma Bakanlığı bütçesi üzerinde yapılan görüşmelerde;

- 2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifinde Millî Savunma Bakanlığı ile güvenliği ilgilendiren diğer idareler olan İçişleri Bakanlığı, Millî İstihbarat Teşkilatı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı bütçelerine toplam 148,5 milyar Türk lirası ayrıldığı, bu miktarın geçen yıl bütçesinde 129 milyar Türk lirası olduğu Merkezi Yönetim Bütçesinden güvenlik ve savunma harcamalarına çok büyük miktarlarda kaynak ayrıldığı ve bu oranın giderek arttığı, artan savunma harcamaları nedeniyle

ülkenin refah düzeyine doğrudan katkı sunan eğitim, sağlık gibi alanlara bütçeden yeterli pay ayrılamadığı,

- 15 Temmuz hain darbe girişimin Türk Silahlık Kuvvetlerini kurumsal ve manevi olarak yıprattığı, bu durumun bilincinde olarak Türkiye'nin bekasına yönelik tehdidin aşılması, Türk milletinin güvenlik ve refahının güvence altına alınması için savunma ve güvenlik sisteminin geliştirilmesi gerektiği, her ne kadar bir dönem içerisine hain FETÖ mensupları sızmış olsa da TSK'nın her zaman bu ülkedeki herkesin göz bebeği olduğu, basında hemen her gün TSK'da FETÖ operasyonu ve görevden almalar şeklinde haberler yer aldığı, bu durumun TSK'nın imajına zarar verdiği, bu hain örgütün TSK içinden bir an önce tamamen temizlenmesi ve bu durumun son bulması gerektiği, bugüne kadar 20 binden fazla kişinin terör örgütüyle iltisaklı olarak TSK'dan ihraç edildiği, bunların içerisinde bazı mağduriyetlerin de olabileceğinin hesaba katılması gerektiği,

- 15 Temmuz hain darbe girişimi sonrasındaki süreçte askerî hastanelerin Sağlık Bakanlığına devredildiği ve oralarda görev yapan askerî tabiplerin de Sağlık Bakanlığı nezdinde çalışmaya başladığı, ancak Türkiye Cumhuriyeti gibi gerek yurt içinde gerekse yurt dışında terörle mücadele eden, sıcak çatışma ve ateşli silah yaralanması riski bulunan bir ordunun harp cerrahisi konusunda uzman ve askerin her türlü yaşam şartını yakından bilen, askere hem tıbbi hem de moral destek sağlayan askerî bir sağlık sistemine ihtiyaç duyulduğu, askeri cerrahinin ayrı bir ihtisas alanı olduğu ve sivil doktorlar ile bu alanın doldurulmasının mümkün olmadığı, bu kapsamda 15 Temmuz öncesinde Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde hizmet vermekte olan askerî hastanelerin tekrar önceki düzende hizmete girmesinin gerektiği,

- Türk Silahlı Kuvvetleri içinde subay, astsubay, uzman çavuş, uzman jandarma ve sivil memurların mali ve sosyal haklar ile çalışma şartlarının iyileştirilmesinin gerektiği, terörle mücadele başta olmak üzere çeşitli kademelerde görev yapan uzman çavuş, uzman jandarma ve uzman erbaşların çalışma şartları, kadro, ek gösterge başta olmak üzere mali ve sosyal hakları, yer değiştirme, emeklilik ve lojman sorunlarının çözüme kavuşturulması gerektiği, kıdemli binbaşı, binbaşı ve astsubayların emekli aylığına yansıyan tazminatlarıyla ilgili gerekli düzenlemelerin yapılması, sivil memurların statüsünün netleştirilmesi ve görevde yükselme imkânının getirilmesi gerektiği,

- Asırlık geleneklere sahip harp okulları, askerî okullar, harp akademileri ve astsubay hazırlama okullarının kapatıldığı, bunların yerine Millî Savunma Üniversitesinin kurulduğu, ancak askerî harekât, askerî kültür, savunma ve strateji gibi esaslar dikkate alındığında bu okullarının TSK'ya bağlı olması ve askerî liselerin de tekrar açılmasının faydalı olacağı,

- F-35 saldırı uçağının geliştirilmesinin başlangıçta Türkiye'nin de dahil olduğu program ortağı ülkeler tarafından verilen ödeneklerle birlikte geliştirilmeye başlandığı, ancak ortaya çıkan uluslararası gelişmeler neticesinde Türkiye'nin artık bu kapsamdan çıktığı, Türkiye'nin bu projeye ciddi miktarda yatırım yaptığı, Türkiye'nin kapsam dışına çıkarılmasında sorumluluğu bulunan ülkeler hakkında mütekabiliyet esası dikkate alınarak bazı yaptırım kararlarının alınması gerektiği, bununla birlikte hava savunma sahasının korunmasında önemli bir ihtiyacı karşılayan ve stratejik bir hava savunma sistemi olan S-400'lerin akıbeti hususunda belirsizlerin olduğu,

- FETÖ'yle mücadelenin Cumhurbaşkanın önderliğinde etkili bir şekilde sürdürüldüğü, özellikle 17-25 Aralık darbe girişiminin ardından bu mücadelenin kararlı bir şekilde devam ettirildiği, dünyanın en büyük casusluk örgütü olan FETÖ'nün, ABD adına çalıştığı ve hainlik yaptığı, Peygamber ocağı olan Türk ordusunun FETÖ'den arındırdıkça zaferler kazanmaya ve destan yazmaya devam ettiği, güzide Türk ordusunun üzerindeki cemaat ve tarikat yapılanmalarının ve buna ilişkin söylentilerin bir an önce bitmesinin temenni edildiği,

- 1975 yılında esas olarak palet üretmek üzere kurulan Tank Palet Fabrikasının bugüne kadar çok sayıda tankı modernize etmek ve ithal edilen tankların tamiratını yapmak gibi birçok hizmetler gerçekleştirmekle birlikte hiç tank üretmediği, tank üretimi amacıyla maliyetlerin düşürülmesi, projelerin hızlandırılması, zaman kaybının önlenmesi ve fabrikadaki teknolojik altyapının yenilenmesi için Tank Palet Fabrikasının geçici bir süreyle özel bir firmanın emrine verildiği,

- Bedelli askerlik ücretlerinin çok yüksek olduğu, düzenli olarak artan bu tutarın yükümlüler tarafından ödenmesinin zorlaştığı ve bu kapsamda bedelli askerlik başvuru sayısının devamlı azaldığı, bedelli askerlik yapacakların kışlalarda 28 günlük de olsa alınmasının özellikle pandemi sürecinde faydadan daha çok zarara neden olabileceği, 28 günlük askerlik yerine Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı ile koordinasyon halinde afet eğitiminin verilmesi, bu durumun olası bir afette kendilerini, ailelerini ve mahallelerini depremin zararından korumaya ve kurtarmaya vesile olabileceği,

- Türk dünyasının her bir bölgesinde askerî işbirliği ve savunma sanayi atılımlarının sağlanması için Millî Savunma Bakanlığının öncü olması gerektiği, Azerbaycan'la kurulan askerî ilişkilerin diğer Türk cumhuriyetleriyle de kurularak ileriye taşımanın önem arz ettiği, bu kapsamda yıllardır Ermenistan işgali altındaki Dağlık-Karabağ'daki Azerbaycan'ın haklı mücadelesinde yanında olunduğu için Bakanlığın takdir edilmesi gerektiği,

şeklindeki görüş, eleştiri ve önerilerin ardından Milli Savunma Bakanı Hulusi AKAR tarafından yapılan açıklamalarda;

- Türkiye'nin bulunduğu jeopolitik konum itibarıyla milli güvenlik ve savunmasının hem kendi hem de çevre ülkeler bakımından büyük önem arz ettiği, milli güvenlik ve savunma hususunda ortaya konan politikalarla arzu edilenin güven içinde yaşayan müreffeh bir Türkiye hedefinin olduğu, Türk Silahlı Kuvvetlerinin işini etkin bir şekilde yapma ve savaşa gerek kalmadan caydırma hedefinde olduğu, bunları yaparken de yasalara, ahlaka, terbiyeye, genel kurallara, adetlere ve usullere uygun şekilde davranan tüm dünyanın saygı duyduğu bir ordu olarak kabul edildiği,

- Küresel ve bölgesel düzeyde Türk ve İslam düşmanlığı dahil her türlü risk ve tehdidin arttığı hassas bir dönemde yeni yapısıyla Milli Savunma Bakanlığının tüm birlik ve kurumları kendilerine verilen görevleri başarıyla yerine getirmek için, egemenlik ve bağımsızlığın korunması, kutsal vatan topraklarının, mavi vatanın ve 83 milyon vatandaşın güvenliğini sağlamak, karada, denizde ve havada Türkiye'nin hak, alaka ve menfaatlerini her ne pahasına olursa olsun korumak ve aynı zamanda bölge ve dünya barışına katkı sağlamak için her türlü gayreti gösterdiği,

- FETÖ ile mücadelenin kararlılıkla devam ettiği, 15 Temmuz 2016 tarihinden bu yana FETÖ bağlantısı nedeniyle TSK'dan 150 general, 9.166 subay, 9.557 astsubay, 1.256 uzman erbaş/sözleşmeli er ve 442 devlet memuru/işçi olmak üzere toplam 20.581 personelin ihraç edildiği, son bir yılda 2.056 personelin kamu görevinden çıkarıldığı ve 1.512 emekli personelin de rütbesinin alındığı, TSK'nın şanlı üniformasını bir tek hainin dahi taşımaması için FETÖ bağlantılı son personelin Milli Savunma Bakanlığı bünyesinden temizleninceye kadar mücadelenin kararlılıkla devam edeceği, personel destekleme oranlarında meydana gelen azalma nedeniyle 23 Ekim 2020 tarihi itibarıyla 9.225 subay, 15.033 astsubay, 51.616 uzman/erbaş, 20.037 sözleşmeli er olmak üzere toplam 95.911 personelin temin edildiği,

- Her konuda olduğu gibi savunmada da insan olmadan tek başına teknolojinin yeterli olamayacağı, subay ve astsubay kadrolarının yerli ve milli şekilde yetiştirilerek donanımlı hale getirilmesi suretiyle TSK'nın daha etkin olacağı, bu kapsamda Milli Savunma Üniversitesinde misafir askeri öğrenciler dahil toplam 17.637 öğrencinin öğrenim gördüğü, 2017 yılından itibaren Harp Okullarından 1.254, Astsubay Meslek Yüksek Okullarından 4.533, Harp Enstitülerinden 2.034, Müşterek Harp Enstitüsünden 60 olmak üzere toplam 7.881 personelin mezun olduğu, Sağlık Bilimleri Üniversitesinde Milli Savunma Bakanlığı nam ve hesabına misafir öğrenciler dahil 599 tabip, diş hekimi ve eczacı subay adayı ile 219 sağlık astsubay adayının eğitim gördüğü,

- Milli Savunma Bakanlığında yükümlü personel dahil 448.901'i askeri personel, 38.467'si sivil personel olmak üzere toplam 487.368 personelin görev yaptığı, Bakanlık bünyesinde emekliler dahil olmak üzere hemen her gruptaki personelin özlüklerine ilişkin bir takım sıkıntılar olduğu, mevcut kaynaklarla personelin özlük haklarını karşılamak için Cumhurbaşkanının ve diğer ilgili kurum ve kuruluşların son derece duyarlı olduğu, bu konunun çözüme ulaştırılması için Cumhurbaşkanlığı, Adalet Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile görüşmelerin gerçekleştirildiği, bu kapsamda tüm taleplerin değerlendirildiği ve yapılması gereken hususlar konusunda Bakanlığın gerekli tüm adımları atacağı,

- Türkiye'nin uzun menzilli bölge hava ve füze savunma sistemine olan ihtiyacı 780 bin kilometrekarelik kara ve hava sahası egemenliği, bağımsızlığı ve güvenliği için bir tercih değil zorunluluk hâline geldiği, 1990'lı yılların başından itibaren hava ve füze savunma sistemi için tedarik çalışmalarının devam ettiği ve tedarik prensiplerine cevap veren S-400 sisteminin tedarik sözleşmesinin 11 Nisan 2017 tarihinde imzalandığı, S-300 sistemi NATO ittifakı içinde nasıl kullanılıyorsa S-400 sisteminin de Türkiye'de aynı şekilde kullanılacağı, her savunma tedarik programı çerçevesinde deneme ve sistem kontrollerinin yer aldığı, bu usullerin tedarik programının bir parçası olduğu ve bunun tamamıyla teknik bir faaliyet olduğu, bu kapsamda tedarik edilen sistemin kontrol ve hazırlıklarına planlandığı şekilde devam edildiği,

- Türkiye F-35 programının sadece bir müşterisi değil aynı zamanda ortağı olduğu, Türkiye'nin bu kapsamda tüm yükümlülüklerini yerine getirerek 1,4 milyar ABD doları ödediği, F-35 teknolojisinin güvenliğinin ABD için olduğu kadar Türkiye için de önemli olduğu, ABD Hükûmetinin, F-35 programına ilişkin raporunun Türkiye'nin programdan uzaklaştırılmasının F-35 uçağının bin kalem civarında olan kritik parçaları, üretim takvimi ve maliyetin düşürülmesine ilişkin riskler doğurduğunu gösterdiği, ABD'nin teknik anlamda

S-400 ve F-35'lerin uyumluluğu konusundaki herhangi bir kaygısını ele almaya hazır olunduğu, bu kapsamda, ortak çalışma grubu teklifinin hâlâ masada olduğu ve bu durumun resmî olarak ABD ve NATO'ya da iletildiği,

- 2020 yılında bedelli askerlik yapmak üzere 41.472, dövizle askerlik hizmeti içinse 2.141 vatandaşın müracaat işlemini tamamladığı, 25 Haziran 2019 tarihinde kabul edilen 7179 sayılı Askeralma Kanunu ile 21 Haziran 1927 tarihli ve 1111 sayılı Askerlik Kanunu ve 16 Haziran 1927 tarihli ve 1076 sayılı Yedek Subaylar ve Yedek Askeri Memurlar Kanununun yürürlükten kaldırıldığı, yeni askerlik kanunuyla ilk kez ihdas edilen yedek astsubaylık statüsünde bugüne kadar 29.176 vatandaşın silah altına alındığı, İstiklal Madalyası işlemleri kapsamında, Cumhurbaşkanının 23 Nisan 2020 tarihli onayıyla 8 hak sahibi mirasçıya İstiklal Madalyasının verildiği,

- Ermenistan'ın kardeş Azerbaycan topraklarının yüzde 20'sini oluşturan Dağlık Karabağ ve 7 rayonu yaklaşık otuz yıldır haksız ve hukuksuz şekilde işgal ettiği, işgalle birlikte bir milyondan fazla Azerbaycanlı Türk'ün yerlerinden edilip 20 binden fazla şehit verildiği, Ermenistan'ın sivil yerleşim yerlerini hedef alan saldırılarının bardağı taşıran son damla olduğu, Azerbaycan'ın öz topraklarında özelikle sivil yerleşim yerlerine Ermenistan tarafından gerçekleştirilen saldırıları durdurmak, topraklarını işgalden kurtarmak ve işgal altındaki halkının hürriyetini geri almak için harekete geçtiği, nitekim kararlılıkla sürdürdüğü haklı mücadelesini zaferle sonlandırdığı, imzalanan ateşkes anlaşmasıyla Ermenistan işgaline son verildiği, Cumhurbaşkanının da Rusya ile ateşkesin şartları ve kalıcı olması konusunda görüşmeler gerçekleştirdiği, bu çerçevede bölgedeki ateşkesin kontrolü ve denetimi için oluşturulacak Türk-Rus Ortak Gözetleme Merkezine İlişkin Mutabakat Zaptının imzalandığı, ateşkes anlaşmasındaki şartların yerine getirilmesi, işgal altındaki tüm toprakların Azerbaycan'a iade edilmesi, bölgede barış ve huzur ortamının yeniden sağlanması sürecinde de Azerbaycanlı kardeşlerimizle tek yürek olmaya devam edileceği,

ifade edilmiştir.

Komisyonumuzda 13.11.2020 tarihinde gerçekleştirilen Gençlik ve Spor Bakanlığı bütçesi üzerinde yapılan görüşmelerde;

- Türkiye'nin AB ülkeleriyle karşılaştırıldığında genç nüfus oranı en yüksek ülke olduğu, genç nüfusun ülkelerin kalkınması ve gelişmesinde çok büyük rolünün bulunduğu, gençlerin kişisel ve sosyal gelişiminin desteklemesi, potansiyellerini tam anlamıyla ortaya çıkarabilecekleri imkân ve zeminin hazırlaması ve ekonomik ve sosyal hayatın her alanında etkin katılımlarının sağlaması gerektiği, bu kapsamda gençliğin ülke kalkınması açısından bir fırsata dönüştürülebilmesi için özellikle kırsalda yaşayan ve dezavantajlı olan gençlerin sosyal gelişimlerini artırmaya yönelik projelerin yaygınlaştırılması gerektiği,

- 2020 yılında 17,8 milyar lira olan Bakanlık bütçesinin 2021 yılında yüzde 28 oranında artırılarak 22,8 milyar liraya çıkarıldığı, Gençlik ve Spor Bakanlığının misyonu, vizyonu, stratejik amaç ve hedefleri ile faaliyet kapsamına giren konular göz önüne alındığında Bakanlığın bütçesinin genel bütçe içindeki payının çok az olduğu, 2021 yılı bütçesinin yalnızca yüzde 3,25'inin Gençlik Programına tahsis edildiği, bu programın altında yer alan Gençlerin

Kişisel ve Sosyal Gelişimine yönelik alt programına ayrılan kısmının Bakanlık bütçesi içindeki payının da yüzde 0,94 olduğu,

- 2019 yılı OECD verilerine göre ülkemizde 15-29 yaş grubu gençlerin yaklaşık yüzde 40'ının eğitimde ve yüzde 30'unun da istihdamda yer aldığı, eğitimde ve istihdamda olmayan gençlerin oranının ise yüzde 28,8 olup bu oranın yüzde 12 olan OECD ortalamasının iki katından fazla olduğu, Türkiye'de her 4 üniversite mezunundan 1'inin işsiz olduğu, TÜİK rakamlarına göre gençlerde genel işsizlik ve tarım dışı işsizlik oranlarının ikisinin de yetişkin nüfustaki işsizlik oranının 2 katı olduğu, dolayısıyla işsiz gençleri spora veya sporla ilgili birtakım sosyal organizasyonlar içerisinde aktif hâle getirmek belli ölçüde mümkün olsa da gençliğin karşı karşıya kaldığı problemlerin sadece Bakanlığın faaliyetleriyle çözmenin mümkün olmadığı, Hükûmetin koordinasyonunda bütün siyasi partilerin, kamu ve sivil toplum kuruluşlarının katılımıyla topyekûn bir gençlik vizyonunun ortaya konulması ve buna uygun politikaların hayata geçirilmesi gerektiği,

- Türkiye Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi'nin 2018 yılı verilerine göre madde bağımlılığının yüzde 65'lik bir oranla en yüksek olduğu yaş grubunun 15-34 yaş arası olduğu, madde kullanımında yaş ortalamasının 19'a kadar düştüğü, Bakanlığın bütçesinde bağımlılıkla mücadele programına 3 milyar 366 milyon TL ayrıldığı, bu tutarın Bakanlığın toplam bütçesine oranla yetersiz bir tahsis olduğu, gerek dünyada gerekse ülkemizde gençler arasında hızla yaygınlaşan madde bağımlılığı sorunuyla mücadelenin daha etkin yürütülmesi için bütün kaynakların acilen seferber edilmesi gerektiği, madde bağımlılığı ile mücadelede etkinlik sağlanması amacıyla koruyucu ve önleyici faaliyetlerin, tedavi, sosyal rehabilitasyon ve uyum hizmetleri ile mevcut kurumsal yapıların ve uygulamaların geliştirilmesine ve ilgili kurumlar arasındaki eşgüdüm ve bilgi paylaşımının güçlendirilmesine yönelik çalışmaların yapılması gerektiği,

- Yükseköğrenimde burs alan öğrenci sayısının tüm üniversite öğrencilerinin yüzde 10'unu geçmediği, halihazırda 342.282 öğrencinin kredi borcunun olduğu ve toplam borç tutarının 2 milyar 95 milyon 228 bin lira olduğu, buna ilave olarak borç taksitlerini ödeyemeyen 217 bin kişiye haciz işleminin başlatıldığı, üniversite mezunları arasında genç işsizliğin yüksek olduğu da dikkate alındığında kredi borçları ile ilgili bir kolaylığın sağlanması gerektiği, bu kapsamda TBMM Genel Kurulunda kabul edilen "Kamu Alacaklarının Yapılandırılmasına İlişkin Kanun Teklifi" ile KYK borçlarında indirim ve taksit imkânıyla üç yıla kadar uzanan bir ödeme kolaylığının sağlanmasının olumlu bir adım olarak değerlendirildiği, öğrenci kredisindeki yıllar itibarıyla artışın enflasyon oranın altında kaldığı, enflasyon rakamları baz alındığında 2020 için 550 TL olarak belirlenen kredi tutarının 633 TL olması gerektiği, öte yandan yükseköğrenimdeki gençlerin barınma sorununun da devam ettiği, Bakanlığın faaliyet raporuna göre ülke genelinde 773 yurtta 677.413 yatak kapasitesi olduğu, 2002-2003 yıllarında 9 öğrenciden 1'i devlet yurdunda kalıyorken bugün ancak 11 öğrenciden 1'inin devlet yurdunda kalabildiği,

- Başta Türkiye Futbol Federasyonu olmak üzere spor kulüplerinin ve spor federasyonlarının özerkliğini ve bağımsızlığını tesis edecek bir kanun teklifi çalışmasının sürdüğü, bu taslağın Kulüpler Birliğine oradan da tüm kulüplere ve federasyona gönderildiği, fakat taslak teklif yakından incelendiğinde pek çok eksikliğin göze çarptığı,

şeklindeki görüş, eleştiri ve önerilerin ardından Gençlik ve Spor Bakanı Mehmet Muharrem KASAPOĞLU tarafından yapılan açıklamalarda;

- Hızla değişen dünyada gençlerin yaşamlarındaki dinamikleri ve ihtiyaçlarını anlamanın ve onlara ulaşacak bir yaklaşım ve söylem ortaya koymanın hayati bir önem taşıdığı, bu kapsamda Bakanlık olarak gençlerin sorunlarını ve ihtiyaçlarını daha yakından takip edebilmek amacıyla gerek Bakanlığın taşra teşkilatıyla gerekse sivil toplum kuruluşları ve akademisyenler gibi üçüncü taraf paydaşlarla iş birliği ve istişare çalışmalarının devam ettiği, bu konudaki Bakanlık politikalarının ise hem bu çalışmaların çıktılarıyla hem de ulusal ve uluslararası ölçekte kamuoyu araştırmalarının ve strateji belgelerinin hassasiyetle incelenmesi neticesinde oluşturulduğu,

- Bakanlığın sadece spor faaliyetlerine odaklanmadığı, aynı zamanda gençleri gelecek için daha donanımlı hâle getirmek amacıyla sanatsal, kültürel ve bilimsel etkinliklerin de düzenlenmekte olduğu, bu kapsamda 10 Bin Pota, Yüzme Bilmeyen Kalmasın, Avrupa Gençleri Birlikte, Gençlik Köprüsü Türkiye-Almanya gibi birçok projenin hayata geçirildiği, yine Spor ile Sosyal Uyumu Güçlendirme Projesi'yle geçici ve uluslararası koruma altındaki gençlerin kişisel ve sosyal gelişimine de katkıda bulunulduğu,

- 2002 yılından bugüne yurt yatak kapasitesinin 182 binden 700 bine çıkarıldığı, yine 2020 yılı sonuna kadar 12, 2021'de 50, 2022 yılında da 2 adet daha yurt olmak üzere toplamda 64 adet öğrenci yurdunun da hizmete açılmasının planlandığı, 2002 yılında 450 bin öğrenciye kredi verilirken bu rakamın yaklaşık dört katına çıkarıldığı, 401 bini burs, 1 milyon 200 bin 152'si kredi olmak üzere 1 milyon 601 bin 152 öğrenciye burs ve kredinin verildiği, 2002 yılında burs alan öğrencilerin oranı yüzde 2 iken bugün bu oranın yüzde 11 seviyesine yükseldiği, bu oranın daha da artırılmasına yönelik çalışmaların sürdürüldüğü,

- Gençlerin toplumsal hayata aktif katılımlarını sağlamak, özgüven ve toplumsal aidiyet duygularını güçlendirmek, gençler arasında sosyal sorumluluk, gönüllülük bilinci ve kültürünü geliştirmek için gençlik merkezleri ve gençlik kamplarının açıldığı, 2002 yılında sadece 9 olan gençlik merkezi sayısının bugün 350'ye ulaştığı, 81 ilde bulunan 350 gençlik merkezi ile 129 genç ofisinde, kültür ve sanattan spora, kişisel gelişimden kodlamaya, yabancı dilden girişimciliğe kadar hemen her alanda hizmetlerin verildiği, gençlik merkezlerinden faydalanan üye sayısının 5 bin 120'den 2 milyon 388 bin 731'e yükseldiği,

- Bakanlık bünyesinde, bu yılın Ocak ayında spor kulüpleri ve federasyonları ile bir çalıştay düzenlendiği, çalıştaya Bakanlık yetkililerinin yanı sıra Türkiye'nin dört bir tarafından kulüp başkanları, yöneticileri ile çeşitli amatör branşlara ve federasyonlara mensup spor insanlarının katıldığı, çalıştay kapsamında spor camiasında yaşanan sıkıntıların çözümüne ilişkin ortak bir yol haritasının oluşturulduğu, bu kapsamda spor kulüpleri ve federasyonlarla eşgüdüm içinde tüm sorunların çözüme kavuşturulması öngörüldüğü,

- Bakanlığın madde bağımlılığı ile mücadeleyi asli görevlerinden biri olarak gördüğü, sadece bütçe ödeneklerindeki rakamlara bakarak bir değerlendirme yapmanın doğru olmadığı, Bakanlığın gerçekleştirdiği birçok proje ve hizmetin dolaylı olarak bağımlılıkla mücadeleye katkı sağladığı, bu çerçevede 196 bin faaliyetin 2 milyona yakın gencin katılımıyla gerçekleştirildiği, önümüzdeki dönemde kaynakların verimli ve bağımlılıkla mücadele odaklı

kullanılması suretiyle uyuşturucu ile mücadelede büyük mesafelerin katedileceği, bu kapsamda sporun birleştiren ve rehabilite eden gücünden azami ölçüde yararlanma noktasında sporu tabana yayma ve toplumun tüm kesimlerinde spor kültürünü geliştirme konusuna özel bir önemin verildiği,

- Spor alanında son dönemde çok önemli yatırım ve faaliyetlerin hayata geçirildiği, "Sportif Yetenek Taraması ve Spora Yönlendirme Projesi" kapsamında 2018-2020 yılları arasında aralarında 8-10 yaş grubundaki ilkokul öğrencilerinin de olduğu 1 milyon 306 bin 562 gencin sportif yetenek tarama faaliyetlerinde değerlendirmeye alındığı, bunların önemli bir kısmının spora yönlendirildiği, mevcut durumda 9 milyona yakın lisanslı sporcunun olduğu, 2002'de 200 bin olan faal sporcu sayısının 4 milyona ulaştığı, son on altı yılda birçoğu dünya çapında olmak üzere toplam 1.195 uluslararası spor organizasyonuna ev sahipliği yapıldığı ve bu sayede Türkiye'nin tanıtımına önemli katkılar sağlandığı,

- Bakanlığın gençlerin gelecekte daha donanmalı bireyler olarak istihdama katılmasını teminen gençlere yönelik girişimcilik ve proje çalışmalarına destek verdiği, bu kapsamda UNICEF'le birlikte gerçekleştirilen Sosyal Uyum ve Gençlik Katılımı Projesinden 600 binden fazla gencin faydalandırıldığı, "Genç Hackathon" ve "Genç Ideathon" projeleri kapsamında gençlerin yeni fikirler üretebilmelerinin teşvik edildiği, yine gençlerin duygularını ve düşüncelerini doğru ve sistematik bir şekilde ifade edebilmelerini sağlamak amacıyla Münazara Ligi organizasyonlarının da devam ettiği,

ifade edilmiştir.

Komisyonumuzda 16.11.2020 tarihinde Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı, Türk Standardları Enstitüsü, Türk Patent ve Marka Kurumu, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu, Türkiye Bilimler Akademisi Başkanlığı ve Türkiye Uzay Ajansı bütçeleri üzerinde yapılan görüşmelerde;

- Sanayi üretiminde ve ekonomik göstergelerde Covid-19 salgını nedeniyle kapasite kullanım oranlarının yüzde 61'e kadar düşmesi gibi önemli gerilemelerin olduğu, ancak kapasite kullanım oranının Ekim 2020 itibarıyla yüzde 75 seviyesine yükselmesi ve sanayideki elektrik kullanım oranlarının artması gibi olumlu gelişmelerin sanayide ve ekonomide belirgin bir toparlanmaya işaret ettiği, Bakanlık bütçesindeki yüksek düzeyli artışın sanayiye ve üretime verilen önemi gösterdiği, üretimdeki toparlanmanın sürekliliğinin sağlanabilmesinin uzun vadeli sürdürülebilir yapısal tedbirlerle mümkün olabileceği,

- Milli sanayi hamlesi doğrultusunda yerlilik oranlarında artışlar sağlanmasının olumlu görüldüğü, bu bağlamda savunma sanayi ve yerli otomobil konusundaki gelişmelerin önemli olduğu, salgın sonrası ülkelerin tedarik zincirlerini çeşitlendirmek istediği ve bunun Türkiye için önemli fırsatlar sunduğu, ancak küresel sanayi ölçeğine göre değerlendirildiğinde Türk sanayisinin gelişmiş ülkelerin gerisinde kaldığı ve sanayi üretiminde istenilen düzeye henüz ulaşılamadığı, girdi maliyetleri azaltılarak sanayileşme sürecinin hızlı bir şekilde

tamamlanması, üretimde çağın gerekleri doğrultusunda gerekli dönüşümün sağlanması ve yapısal reformların yapılması gerektiği,

- Sanayi sektöründe yetişmiş kalifiye eleman eksikliğinin yoğun bir şekilde hissedildiği, bu sorunun meslek liselerine önem verilerek çözülebileceği, Milli Eğitim Bakanlığınca meslek liselerinin nitelik ve niceliğinin artırılması gerektiği, ayrıca sanayi üretiminde arzu edilen düzeyde gelişme kaydedilebilmesi için alanında doktora yapmış uzman personelin sayısının artırılması ve yurt dışındaki yetişmiş insan gücünün ülkeye geri getirilmesi gibi beşeri sermayeye yönelik adımların büyük önem arz ettiği,

- Uygulamaya konulan teşvik sistemiyle yatırımlarda kayda değer desteklerin sağlandığı, ancak teşvik sisteminde iller ve ilçeler arasında eşitsizliklerin olduğu ve bunların giderilmesi gerektiği, imalat sanayisindeki olumlu gelişmelere rağmen ithalata bağımlılığın devam ettiği ve yüksek teknolojili ürünlerin ihracatının azaldığı, ayrıca mevcut teşvik uygulamalarında kullanılan teşvik araçlarının etkinliğinin analiz edilerek tekrar gözden geçirilmesinin gerekli olduğu,

- İmalat sanayisindeki artışlara rağmen milli gelir içerisindeki payının istenen düzeyde olmadığı, toplam imalat sanayi ihracatı içerisinde de yüksek katma değerli ürünlerin payının azalış gösterdiği, Türkiye'nin bir teknolojik dönüşüm yaşamasına rağmen, katma değeri yüksek ürün üretmekte zorlanan ve katma değeri düşük teknolojilerde sıkışmış bir sanayi sektörüne sahip olduğu, yüksek katma değerli ürünlerin imalat sanayi ve ihracat içindeki payının artırılması gerektiği,

- 2020 yılı Ekim ayı ihracat rakamlarının 17.3 milyar ABD Doları ile aylık bazda rekor bir seviyeye ulaştığı, ancak 2020 yılı ilk 10 ayında dış ticaret açığının arttığı, imalat sanayisinde yapılan ithalatların cari açık açısından önemli bir sorun teşkil ettiği ve Türkiye ekonomisinde sanayi ve ihracatın ithalata bağımlılığının oldukça yüksek olduğunun gözlemlendiği, ithalatın büyük bölümünün ham madde ve ara mallarda yapıldığı, ithalat bağımlılığının azaltılmasının dış ticaret dengesi açısından önem arz ettiği,

- Teknoparklar ve endüstri bölgelerindeki çalışan ve proje sayısındaki artışların olumlu karşılandığı ve artarak devam etmesi gerektiği, 2002 yılında milli gelirin yüzde 0,53'ü olan Ar-Ge harcamalarının 2019 yılında yüzde 1.06'ya yükseldiği, bu artışın önemli olduğu ancak yeterli bulunmadığı, söz konusu oranın gelişmiş ve diğer gelişmekte olan ülkelerin GSYİH'lerinden ayırdığı paya göre düşük olduğu, küresel düzeyde rekabet edilebilirliğin ve üretimde inovasyonun sağlanması için araştırma ve geliştirme faaliyetlerine daha fazla kaynak ayrılması gerektiği,

- Bölgesel kalkınma idarelerinin ve kalkınma ajanslarının bölgesel gelişmedeki eşitsizlikleri azaltma bağlamında önemli olduğu, desteklenen projelerin sayısındaki ve destekleme tutarlarındaki artışın olumlu karşılandığı, ancak söz konusu idare ve ajansların gerekli şekilde kaynaklarını yönetemedikleri, bölgelerindeki yerel girişimlerden ziyade kamu kurumlarına kaynak sağlayan bir işleyişe sahip oldukları, kaynak sağladıkları projelerin tamamlanma oranının düşük olduğu ve daha iyi işleyebilmeleri adına teşkilat yapılarının gözden geçirilmesi gerektiği,

şeklindeki görüş, eleştiri ve önerilerin ardından Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mustafa VARANK tarafından yapılan açıklamalarda;

- Uygulama sonuçlarına yönelik alınan geri bildirimlerle yatırım teşvik sisteminde son bir yılda önemli değişikliklere imza atıldığı, yatırımcıların vergi indirim desteği yerine, sigorta primi desteğinden daha fazla yararlanmasının önünün açıldığı, ilçe bazlı bölgesel teşvik uygulamasının önümüzdeki yıldan itibaren hayata geçirileceğini, bu sayede bağlı olduğu il geneline göre, görece daha dezavantajlı ilçelerin daha yoğun yatırım teşvikleriyle desteklenceği, imalat sanayi yatırımlarına sağlanan KDV iade süresinin ve ilave vergi indirimi desteği süresinin uzatıldığı, proje bazlı teşviklerden yararlanan işletmelerin Ar-Ge'ye daha fazla yatırım yapmalarını özendirecek uygulamaların hayata geçirildiği,

- Salgın etkisiyle dönemsel bir düşüş gösteren sanayi üretiminde son dönemdeki gelişmelerin olumlu bir seyre işaret ettiği, sanayinin rekabet gücünü artırarak en kolay şekilde ihracat yapılabilmesi adına Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı ile birlikte Lojistik Master Planının hazırlandığı, girdi maliyetlerini azaltmak adına Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile birlikte enerji verimliliğini artıracak projeler üzerinde çalışıldığı,

- İmalat sanayisinin ham madde ve ara malı ithalatı bağımlılığı hususunun Bakanlık tarafından önemle takip edildiği, söz konusu bağımlılığı düşürmek amacıyla Teknoloji Odaklı Sanayi Hamlesi Programının tasarlandığı, ilgili programın makine sektörüyle başladığı ve önümüzdeki dönemde bin farklı ürün grubunda devam edeceği, bu sistemle, cari açığın ve özellikle ara mallara olan bağımlılığın düşürüleceği, bu programa ek olarak TÜBİTAK bünyesinde Sanayi Yenilik Ağ Mekanizması ve mükemmeliyet merkezleri destek programları gibi programların uygulanmakta olduğu, söz konusu programlarla yerli üretimin artırılarak cari açığı düşürülmesinin amaçlandığı,

- Yüksek teknolojili ürünlerin özel sektör ve üniversiteler iş birliğiyle geliştirilmesi için yeni programların hayata geçirildiği, ODTÜ Güneş Enerjisi Uygulama ve Araştırma Merkezi, Ankara Üniversitesi Elektron Hızlandırıcı ve Işınım Tesisi ile Deniz Hukuku Uygulama ve Araştırma Merkezini de ulusal mükemmeliyet merkezleri olarak destek kapsamına aldıkları, makine sektörünün yüksek miktarlarda ihracat yapabildiği ve bunun katma değerli bir ihracat olduğu, özellikle ihtiyaç duyulan paslanmaz çelik ve alüminyum gibi alanlarda da yeni yatırımların hazırlığı içerisinde olunduğu, bu bağlamda yerli otomobil projesinin de otomotiv endüstrisini dönüştürecek bir proje olduğu ve teknoloji yoğun start-upların bu projeye dahil edildiği ve bu projenin tasarımından mühendislik çalışmalarına kadar her alanda yerli olduğu ancak dünyadaki diğer örneklerde olduğu gibi, gerektiğinde yabancılarla çalışılmakta olunduğu,

- Beşeri sermayenin geliştirilmesi amacıyla Uluslararası Lider Araştırmacılar Programı'nın devreye alındığı, söz konusu programa başvuru şartlarında dünyanın ilk 100 üniversitesinde veya dünyada en fazla Ar-Ge harcaması yapan şirketlerde çalışmak gibi oldukça zor koşulların yer aldığı, bu şekilde 127 uluslararası lider araştırmacının ülkemize kazandırıldığı ve 100 araştırmacıyı daha Türkiye'ye geri getirmek için bu programın önümüzdeki yıl tekrar uygulamaya alınacağı, bunun Türkiye'deki Ar-Ge ekosistemini de olumlu yönde etkileyeceği, ancak bilim adamlarının ülkemize gelmesi kadar ülkemizden diğer

ülkelere araştırma amacıyla gitmesinin de doğal karşılanması gerektiği ve yurtdışına çıkan araştırmacılar ile irtibatın devam ettirildiği,

- KOBİ'leri desteklemek için bütün imkânların etkin bir şekilde kullanılmakta olduğu, bu amaçla TÜBİTAK TEYDEP ve Sipariş Ar-Ge Destek Programları gibi sadece KOBİ'lere yönelik programların uygulanmakta olduğu, KOSGEB KOBİGEL Programı'yla KOBİ'lerin dijital dönüşümünü ve dolayısıyla rekabetçiliklerini artırmak için çalışıldığı, yatırım teşviklerinde asgari yatırım tutarı veya kapasite şartını sağlayan KOBİ'lerin çok farklı teşviklerle desteklendiği, ancak KOBİ'lerin Türkiye ekonomisinde önemli bir yer tutmakla birlikte dünya ile rekabet edebilmek adına mutlaka ölçek ekonomisi oluşturmanın gerekli olduğu, bu nedenle KOBİ'lerin birleşmesinin ve büyük şirketlerin kurulmasının desteklenmesinin bir zorunluluk olduğu,

ifade edilmiştir.

Komisyonumuzda 17.11.2020 tarihinde Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı, Türkiye İstatistik Kurumu, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, Sermaye Piyasası Kurulu, Kamu İhale Kurumu, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu ile Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunun bütçeleri üzerinde yapılan görüşmelerde;

- 2021 yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı incelendiğinde kamu kesiminin toplam gelirinin GSYH'ye oranının yüzde 30'un üzerine çıktığı, kişilerin gelir, servet ve harcamalarından alınan bu gelirin toplum üzerindeki mali yükü artırarak refah seviyesini düşürdüğü, ayrıca artan bu mali yüke karşılık çıktı düzeyinde istenilen seviyeye ulaşılamadığı, kaynak kullanımında etkinliğin sağlanmasına dikkat edilmesi gerektiği,

- Ekonomi alanında teşvik ve desteklemeye yönelik düzenlemeler ile amaçlanan hedeflere yeterince ulaşılamadığı, düzenlemelerin planlı olarak uygulanamaması durumunda bütçe ve ödemeler dengesi üzerinde bozucu etkiler oluşabileceği, bu bağlamda ekonomik teşvik ve desteklerin bütçe dengeleri gözetilerek makro bir plan dâhilinde yapılmasının yerinde olacağı, vergi sisteminde çeşitli grup ve sektörlere yönelik sağlanan teşvik, destek ve sosyal yardım uygulamalarının gözden geçirilerek etkin olmayan uygulamaların kaldırılması gerektiği, ayrıca teşvik ve desteklerden daha çok büyük ölçekli firmaların yararlandığı, işçi, esnaf ve KOBİ'lerin bu desteklerden yeterince faydalanamadığı, teşvik ve desteklerin etkinliğinin artırılabilmesi için daha fazla paydaşa ulaşması gerektiği,

- Pandemi sürecinde gelişmiş ülkeler ile kıyaslandığında Türkiye'de ekonomik desteklerin yeterli seviyede olmadığı, özellikle düşük gelir grubundaki vatandaşların desteklere ulaşımının sağlanması gerektiği, pandeminin en fazla bu gelir grubundaki vatandaşları etkilediği göz önüne alınarak desteklerin etkinliğini artırılması için gelir gruplarına göre destek politikalarının oluşturulması gerektiği,

- Pandemi sürecinde uygulanan mali desteklerin büyük kısmının finansmanının merkezi yönetim bütçesi yerine kredi kaynakları ile karşılandığı, bu durumun para arzı artışına ve dolayısıyla enflasyona neden olduğu, halihazırda ekonominin genel olarak enflasyonist bir baskı içinde bulunduğu, genişletici para ve maliye yönlü politikaların dolarizasyona neden olarak enflasyonist baskıyı artırabileceği,

- Vergi sistemimizin vergi adaletine uygun olmayan bir şekilde tabana yayıldığı ve gelişmiş ülkelerdeki düzenlemelerin aksine ağırlıklı olarak tüketim ve işlemler üzerinden alınan dolaylı vergiler üzerine kurulu olduğu, bu durumun özellikle vergi yükünün arttığı ekonominin daralma dönemlerinde düşük gelir grubundaki vatandaşları daha çok etkilediği, herkesin mali gücüne göre vergi ödeyeceği adaletli bir vergi sisteminin tesis edilmesi ve dolaylı vergilerin kademeli olarak azaltılması gerektiği,

- Türkiye ekonomisinin en önemli problemlerinden biri olan kayıt dışı ekonomiyle mücadelede daha etkin yöntemlerin benimsenmesi gerektiği, gerek kayıt dışılığın önlenmesine gerekse kayıtlı ekonomiye geçişin özendirilmesine yönelik tedbir ve teşviklerin en kısa sürede hayata geçirilmesi gerektiği,

- Türkiye'de ekonomi alanında kurumsal kimliği olan Devlet Planlama Teşkilatı, Hazine Müsteşarlığı ve Maliye Teftiş Kurulu gibi kurumların kapandığı, bu kurumların birikimini karşılayabilecek idari kurumların kurulamadığı, ayrıca kuruluş amacı gereği bağımsız olarak denetim yapması ve karar alması gereken SPK, BDDK gibi üst kurullar başta olmak üzere birçok kurumun regülasyon ve denetim konusundaki görevlerini etkin ve bağımsız şekilde yerine getiremediği,

-Enflasyon oranının 1990'lı yıllarda gelişmekte olan tüm ülkelerin ortak bir probleminin olduğu, günümüzde diğer gelişmekte olan ülkelerin bu problemini çözmesine rağmen Türkiye'de enflasyon oranının yeterince düşürülemediği, bu durumun dolarizasyona ve dolayısıyla borçlanma maliyetinin yükselmesine neden olduğu, ayrıca kamu kesiminin borç çevirme oranını yükselttiği, Hazinenin önemli seviyelerde borçlanma ihtiyacının oluştuğu, bunun sonucu olarak özel sektörün kredi kaynaklarına ulaşmasının zorlaştığı ve kredi maliyetlerinin arttığı,

- Türkiye'de hayata geçirilen kamu-özel işbirliği projelerinin bütçeye maliyeti hakkında net bilgiye ulaşılamadığı, Sayıştay denetimi ile Kamu İhale Kanunundan bir kısım muafiyetlerin de sağlandığı, gelecek yıllara mali yük getiren bu projelere yönelik mali bilgilerin kamuoyuna açıklanmasının şeffaflık ve hesap verilebilirlik açısından önemli olduğu, ayrıca 2002 yılında kabul edilen Kamu İhale Kanununun günümüze kadar birçok kez değiştirildiği ve istisnaların arttığı, bu durumun kamu maliyesinin süreklilik, şeffaflık ve eşitlik ilkeleri ile örtüşmediği,

şeklindeki görüş, eleştiri ve önerilerin ardından Hazine ve Maliye Bakanı Lütfi ELVAN tarafından yapılan açıklamalarda;

- IMF verilerine göre, ilave harcamalar, gelir kaybı, kredi ve garantilerini kapsayan destek paketlerinin milli gelire oranının gelişmekte olan ülkelerde ortalama yüzde 5,9 seviyesinde iken, Türkiye'de oranın yüzde 13,8 olduğu, bütçe disiplini ve kamu borç yükünün düşüklüğü sayesinde ekonominin pandemi süresince önemli bir manevra alanı elde ettiği,

- Ekonomik İstikrar Kalkanı Paketi başta olmak üzere salgına yönelik alınan hızlı ve etkili tedbirlerle hanehalkına, esnafa, firmalara ve toplumun çeşitli kesimlerine sağlanan destekler sayesinde üretim faaliyetlerinin sürdürüldüğü, Türkiye'nin ekonomik olarak salgının oluşturduğu olumsuz havadan küresel ölçekte en az hasarla çıkan ülkeler arasında yer aldığı,

- 2020 yılı Haziran ayından itibaren ekonomide kapsamlı bir normalleşme sürecine girildiği, sanayi tüketim endeksi, imalat sanayi kullanım oranı ve ekonomik güven endeksi gibi verilerin tüketim, yatırım ve ihracatta toparlanma eğilimini gösterdiği, bu eğilimin büyümeyi pozitif yönde etkileyeceği, Türkiye'nin küresel ekonominin yüzde 4,4, gelişmekte olan ekonomilerin yüzde 3,3 daraldığı 2020 yılını yüzde 0,3 büyüyerek kapatmayı hedeflediği,

- Geniş çaplı mali destek paketleri nedeniyle 2020 yılında tüm dünyada bütçe açığı ve borç stoğunda artış eğilimine girildiği, gelişmekte olan ülkelerin bütçe açığının milli gelire oranının bu dönemde yüzde 10,4, borç stoğunun milli gelire oranının ise yüzde 61,4 seviyesinde gerçekleşeceği öngörülürken Türkiye'de bütçe açığı ve borç stoğunun milli gelire oranının sırasıyla yüzde 4,9 ve yüzde 41,1 seviyelerinde gerçekleşmesinin beklendiği, bu oranların gelişmekte olan ülke ortalamasının oldukça altında olduğu,

- Ekonomide normalleşme sürecinin başlaması ve istihdama yönelik alınan tedbirlerin etkisiyle Mayıs-Ağustos arası dönemde oluşan istihdam kaybının büyük bir kısmının telafi edildiği, alınan tedbirler kapsamında 1,3 milyonluk istihdam artışı sağlandığı, salgının ekonomi üzerindeki etkisinin azami seviyeye indirmek için yılın ikinci yarısında da istihdam artışını öngören desteklerin uygulanmaya devam edildiği, 2020 yılında yüzde 13,8 seviyesinde gerçekleşmesi planlanan işsizlik oranının Yeni Ekonomi Programı dönemi sonunda yüzde 10,9'a gerilemesinin hedeflendiği,

- Covid-19 salgınıyla mücadele kapsamında ihtiyaç sahibi ailelere nakdi destek yapıldığı, sağlık çalışanlarına ek ödemelerin yapıldığı, çalışma hayatında kısa çalışma ve ücretsiz izin uygulamalarının hayata geçirildiği, tarımsal üretici ve esnaflara sübvansiyonlu ek kredilerin sağlandığı, bu destekler ile pandemi sürecinin reel sektör üzerindeki etkisinin azami ölçüye çekilmesinin hedeflendiği,

- Vergi sisteminde öngörülebilirliği merkeze alan, mali disiplinden taviz vermeden, fiyat istikrarının sağlanmasını destekleyecek düzenlemelere öncelik verileceği, vergi mevzuatının sadeleştirilmesine, etkin olmayan istisna, muafiyet ve indirimlerin gözden geçirilmesine ve kademeli olarak kaldırılmasına hız verileceği, gelir politikalarının yatırımları, katma değerli üretimi, ihracatı, yurtiçi tasarrufları, istihdamı destekleyecek ve ekonominin rekabet gücünü daha da güçlendirecek şekilde sosyal politikalara uyumlu olarak yürütüleceği,

- 2002 yılında yüzde 85,7 olan faiz harcamalarının toplam bütçe gelirleri içindeki payının 2021 yılı hedefi olan yüzde 19,5'e kadar düşürülmesinin amaçlandığı, 2020 yılında gerçekleşen faiz giderlerinin ilgili yılın bütçe kanununda yer alan faiz giderleri ödeneğinin altında kalmasının planlandığı, bu suretle oluşturulan mali alanın eğitim, sağlık ve yatırım olmak üzere toplum refahının artırmaya yönelik alanlarda kullanılacağı,

- Türk bankacılık sektörünün son 18 yılda yıllık ortalama yüzde 20 büyüme kaydettiği, bankaların kredi büyümesini fonlayabilmek için kaynak çeşitlendirmesine yöneldiği, yurt dışı kaynaklardan önemli düzeyde düşük maliyetli kredi sağlanarak ekonomiye kazandırıldığı, bankaların sermaye yeterliliği rasyosu, karlılık göstergesi ve takipteki alacakların oranı gibi göstergelerde gelirmiş ülke ekonomileri örneklerinden çok daha iyi durumda olduğu,

ifade edilmiştir.

Komisyonumuzda 18.11.2020 tarihinde Sağlık Bakanlığı, Türkiye Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü, Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu ve Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı bütçeleri üzerinde yapılan görüşmelerde;

- Sağlık alanında fiziki ve teknolojik altyapıda, insan kaynağında, hizmete erişim ve hizmet kalitesinde sağlanan iyileşmeler neticesinde sağlık hizmet sunumunda ve halk sağlığının korunmasında önemli ilerlemeler kaydedildiği, bununla birlikte ülkemizdeki doktor sayısının nüfusa oranla OECD ortalamasının altında kaldığı, sağlık hizmetlerinin sunumunda önemli bir yere sahip olan yardımcı personel sayısında ise açığın daha fazla olduğu, bu kapsamda sağlık personelinin artırılmasına yönelik adımlara hız verilmesi gerektiği, bunun yanında Covid-19 salgını sürecinde üstün bir özveriyle çalışan sağlık personelinin özlük haklarında iyileştirilmeye gidilmesinin beklendiği,

- Türkiye'nin nitelikli sağlık personeline ve güçlü bir altyapıya sahip olması neticesinde Covid-19 salgınıyla mücadelede gerekli tedbir ve önlemleri en kısa sürede hayata geçirerek birçok gelişmiş ülkeye göre daha başarılı bir performans gösterdiği, bununla birlikte sürecin ilerleyen dönemlerinde aynı hassasiyetin gösterilemediği ve sürecin sekteye uğradığı, Covid-19 salgını sürecinde kamuoyuyla paylaşılan bilgilerin güncel ve doğru şekilde sunulmasının salgınla mücadele açısından önem arz ettiği,

- Sağlık Bakanlığı bütçesinde geçen yıla göre artış olmakla birlikte bütçeden ayrılan kaynağın yeterli görülmediği ve artırılması gerektiği, sağlık sektörüne hakim olan neoliberal anlayış sebebiyle gerek Türkiye'de gerekse dünyada daha maliyetli olan tedavi edici sağlık hizmetlerine ağırlık verildiği, buna karşın sağlık politikalarında ve harcamalarda önceliğin önleyici ve koruyucu sağlık hizmetlerine verilmesinin daha doğru bir yaklaşım olacağı,

- Sağlık Uygulama Tebliği'nde ilaç, medikal malzeme ve tıbbi cihaz fiyatlarında artış yapılmamasından dolayı özellikle üniversite hastanelerinin tıbbi cihaz üreticisi ve tedarikçisi firmalara olan borçları nedeniyle mali açıdan sorunlar yaşadığı ve bu hastanelerde sunulması gereken sağlık hizmetlerinin yetersiz kalabileceği, bu durumun Sağlık Uygulama Tebliği'nde düzenleme yapılmak suretiyle çözülebileceği,

- Kamu-özel işbirliği modeli ile hayata geçirilen şehir hastanelerinin verildiği iddia edilen bazı garantiler nedeniyle bütçe üzerinde önemli bir yük oluşturabileceği, ayrıca bu kapsamda yapılan şehir hastanelerinin ihalelerine ilişkin sözleşmelerin ticari sır olarak nitelenerek kamuoyu ile paylaşılmadığı, bununla birlikte gelecek yıllar için planlanan şehir hastanelerinin genel bütçe ödenekleri ile yapılmasına yönelik adımların olumlu karşılandığı,

- Sağlık harcamaları içinde ilaç, tıbbi malzeme ve cihazların artan bir paya sahip olduğu, bu unsurların yaşanan salgın sürecinde daha da stratejik bir düzeye ulaştığı, bu çerçeve ilaç, tıbbi malzeme ve cihazlarda yerli üretimin desteklenmesinin dışa bağımlılığı ve maliyeti düşürmede yarar sağlayacağı, bunun yanında insan sağlığına tehdit oluşturabilecek gereksiz ilaç kullanımını önlemeye yönelik tedbirlerin alınması gerektiği,

- Salgınla mücadelede birçok sağlık çalışanının Covid-19 hastalığına yakalandığı ve hayatını kaybettiği, bu kapsamda Covid-19 hastalığının sağlık çalışanları açısından meslek hastalığı olarak kabul edilmesi ve bu nedenle hayatını kaybedenlere şehit unvanı verilmesinin hakkaniyete uygun olacağı, bu hususun değerlendirilmesi gerektiği,

- Yapılan kanuni düzenlemelere rağmen halen sağlık çalışanlarına yönelik şiddet eylemlerine şahit olunduğu, bu kapsamda sağlıkta şiddetin önlenmesi için her türlü hukuki, idari ve sosyal tedbirlerin etkin ve caydırıcı bir şekilde uygulanması gerektiği,

şeklindeki görüş, eleştiri ve önerilerin ardından Sağlık Bakanı Fahrettin KOCA tarafından yapılan açıklamalarda;

- Türkiye'nin GSYH içindeki paya göre sağlık harcamalarının gelişmiş ülkelerin altında olmasına karşın kaynaklarını önceliklendirilerek en kapsamlı sağlık hizmeti sunan ülke konumunda olduğu, benzer şekilde OECD sağlık verileri ve Avrupa Komisyonu Raporlarına göre Türkiye'nin yapılan sağlık harcamasına göre sağlık hizmetlerinden en üst seviyede memnuniyet elde eden ülke olduğu, ayrıca başta hekimler olmak üzere sağlık personelinde hızlı bir artış gösterilmesine rağmen açığın bir süre daha devam edeceği,

- Türkiye'nin Covid-19 salgınına hazırlıksız yakalanmadığı ve daha önce yürütülen çalışmalar neticesinde elektif vakaların ertelenmesi, pandemi hastanelerinin ilanı, pozitif vakaların izolasyonu, temaslı takibi, karantina ve sınırlandırma önlemleri, yaşlı ve genç nüfusun sokağa çıkışının sınırlandırılması, seyahat yasakları ve kısıtlamaları, okulların ve üniversitelerin uzaktan eğitime geçmesi, halka açık mekânların ve etkinliklerin iptali başta olmak üzere yaşamın hemen her alanına yönelik çok çeşitli önlem ve tedbirlerin en kısa dönemde hayata geçirildiği, benzer şekilde maske ve tulum gibi koruyucu malzemelerin üretim kapasitesinin artırıldığı, tanı kitinde, solunum cihazında ve tedavide kullanılan ilaçlarda yerli üretime geçildiği, yerli aşı çalışmalarının desteklenerek insanda uygulama (faz 1) düzeyine kadar ulaştığı, ayrıca insani yardım kapsamında 159 ülkeye koruyucu malzeme yardımı ve ihracı yapıldığı,

- Covid-19 salgınıyla mücadele sürecinde yaygın filyasyon yapılması, vakaların hızlı tespiti, standart tedavi protokollerinin uygulanması, erkenden tedaviye başlanması, evde izole edilen hastalara ilaç teslimi ve tüm bu hizmetlerin ücretsiz gerçekleştirilmesi yönünden Türkiye'nin gösterdiği başarılı performansın Dünya Sağlık Örgütü tarafından örnek gösterildiği, bunun yanında bu dönemde yayımlanan Avrupa Birliği İlerleme Raporuyla, sosyal güvencelerine bakılmaksızın herkese ücretsiz test ve tedavi imkânı sağlandığına işaretle Türkiye'nin sağlık sisteminin Covid-19 salgının gereklerini sağlayabilecek güçte olduğunun teyit edildiği,

- Son yıllarda gerek anne ve bebek ölüm oranları gerekse ortalama yaşam süresi gibi temel sağlık göstergelerinde önemli ilerlemeler kaydedildiği, sağlık hizmetlerine erişimin dijitalleşmeyle birlikte daha da kolaylaşarak kişi başı hekime müracaat sayısının üç kata yakın artış gösterdiği, bu doğrultuda aile hekimliği uygulamasının güçlendirilerek ikinci ve üçüncü basamak sağlık birimlerine gereksiz başvuru sayısının azaltılmasının hedeflendiği,

- Sağlık alanında fiziki altyapının da en az nitelikli insan gücü kadar önemli olduğu, şehir hastanelerinin bulunduğu ilde en üst düzeyde hizmet sağlayan ve alanında uzmanlaşmış hastanelerin tek yerleşkede toplandığı bir sağlık kampüsü olarak tasarlandığı, bu hastanelerin depreme dayanaklı olarak inşa edildiği, kamuoyunda bilinenin aksine gerek yatak doluluk oranıyla gerekse hasta veya ameliyat sayısına ilişkin garantinin söz konusu olmadığı, buna ilave

olarak şehir hastanelerinden alınan sağlık hizmetlerinin piyasa bedelinin daha aşağısına fiyatlandırılabildiği,

- Sık tüketilen tıbbi malzemelerin temininin kolaylaştırılması ve yerlilik oranını artırmak amacıyla Devlet Malzeme Ofisi ile birlikte Sağlık Marketin hayata geçirildiği, salgın döneminde koruyucu malzeme, kit ve ilaçların hızlı temininde bu modelin faydasının görüldüğü,

- Yerli sağlık teknolojilerinin geliştirilmesinin stratejik bir önceliğe sahip olduğu, bu doğrultuda 2014 yılında kurulan Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığının yerli teknolojilerin geliştirilmesine yönelik çalışmalara hız verdiği ve bu kapsamda stratejik önemi bulunan aşı, ilaç, tıbbi cihaz ve tanı kitlerinin yerlileştirilmesi kapsamında 42 projenin desteklendiği, bunun yanında son beş yılda tıbbi cihazlarda ithalatın yüzde 15 azalırken ihracatın yüzde 36 arttığı, ayrıca Türkiye'de tüketilen her 100 kutu ilacın 88'inin ülkemizde üretildiği, kutu bazında gittikçe artan bir yerlileşme oranı olsa da katma değeri yüksek ürünlerin yerelleşmesinin daha önemli olduğu, buna ilave olarak akılcı ilaç kullanımı konusunda yürütülen çalışmalar neticesinde antibiyotik kullanım oranının yüzde 35'ten yüzde 24'e indirildiği,

- Dünya'da Covid-19 nedeniyle yapılan testlerde uygulama birliğinin olmadığı ve test yapılacak kişilerin belirlenmesinde farklı ülke uygulamalarının göründüğü, bu kapsamda Türkiye'nin semptomlu hastalara test yapan ülkeler kategorisinde bulunduğu ve vaka sayılarının bu bağlamda kıyaslanmasının doğru olacağı, ayrıca Covid-19 hastalığına bağlı vefatların resmi verilerden daha fazla olduğuna dair iddiaların gerçek dışı olduğu,

- Sağlık çalışanlarının vatandaşlarımızın layık olduğu sağlık ve refah düzeyine ulaşmasında son dönemde büyük bir azim ve özveriyle çalıştığı ve önemli sorumluluklar yüklendiği, Türkiye'nin sağlık alanında geldiği noktada en büyük payın sağlık personeline ait olduğu, bu kapsamda Covid-19 hastalığının sağlık çalışanları açısından meslek hastalığı olarak kabul edilmesi ve bu nedenle hayatını kaybedenlere şehit unvanı verilmesine yönelik TBMM'ye gelecek her türlü düzenlemenin memnuniyetle karşılanacağı,

- Sağlık çalışanlarına yönelik şiddetin hiçbir suretle kabul edilemeyeceği ve mazur görülemeyeceği, 15 Nisan 2020 tarihinde TBMM'de tüm partilerin mutabakatıyla kabul edilen 7243 sayılı Kanun ile sağlıkta şiddetle mücadelenin etkinliğinin artırıldığı ve bu mücadeleye çok yönlü olarak devam edileceği,

ifade edilmiştir.

Komisyonumuzda 19.11.2020 tarihinde Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Karayolları Genel Müdürlüğü, Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü ile Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu bütçeleri üzerine yapılan görüşmelerde;

- Sosyal ve ekonomik hayatın dinamizmine uyum sağlamanın ön şartlarından birisinin özellikle şehir içinde etkin, sağlıklı, çevreye duyarlı, planlı ve ekonomik bir ulaştırma sisteminin kurulmasının olduğu, ülkemizde son yıllarda raylı ulaşıma verilen öneme rağmen ulaşım ağının dağılımına bakıldığında karayolu yatırımlarının halen ön planda tutulduğu, toplam ulaşım sistemi içerisinde demiryolu ulaşımının payının artırılmasının güvenli ve çevreci bir ulaşım anlayışı için gerekli görüldüğü,

- Demiryolu ulaşımında geçmiş dönemlerde sinyalizasyon hataları ve rayların gerekli kontrollerinin yapılmadan ulaşıma açılması gibi sebeplerle birçok tren kazasının yaşandığı, gerekli bilimsel ve teknik denetim mekanizmalarının kurulması ve denetim süreçlerinin tamamının alanında uzman yetkin kişiler tarafından yönetilmesi suretiyle güvenli ulaşım sistemlerinin kurulabileceği,

- İl ve ilçe merkezlerini ilgilendiren karayolları projelerin titizlikle ve tüm yararlanıcıların katılımıyla hazırlanması gerektiği, kentin projeksiyonuna ve nüfusun artan ihtiyaçlarına cevap verecek ulaşım planlamasının yerel yönetimlerle işbirliği içerisinde yapılmasının kaynakların verimli kullanımı açısından önemli olduğu,

- 2003 ila 2019 yılları arasında ulaşım ve iletişim alanındaki büyük ve önemli projelere toplam 757 milyar TL kaynak ayrıldığının ifade edildiği, ancak 2020 yılında bu rakamın 910,3 milyar TL olarak güncellendiği, 2020 yılı toplam yatırım tutarının 160 milyar TL olduğu düşünüldüğünde aradaki 153 milyar TL tutarındaki ulaştırma ve iletişim alanındaki yatırım rakamının doğru karşılaştırmayı vermeyebileceği,

- Sahip olduğu kıtalar arası geçiş noktasındaki konumun lojistikte bölgesel bir üs olma potansiyeli yarattığı ülkemizin Lojistik Performans Endeksi'ne göre 2012 yılında 160 ülke arasında 27 nci sırada iken 2018 yılında 47 nci sıraya gerilediği, lojistik faaliyetlerinde esneklik, hız, öngörülebilirlik, güvenlik, kalite, ölçek ekonomisi ve yenilikçilik gibi hizmet düzeyi parametrelerinin iyileştirilerek, gümrük süreçleri, lojistik hizmetlerdeki fiyat rekabeti ve lojistik hizmet kalitesi bileşenlerinde puanlama ve sıralama bakımından kayda değer bir iyileşmenin sağlanabileceği,

- Deniz yolu-kara yolu ve deniz yolu-demir yolu kombine taşımacılığını geliştirecek projelere yeterli kaynak ayrılmadığı, deniz ulaşımı imkânlarının olmadığı durumlarda ise demir yolu-kara yolu kombine taşımacılık sistemlerinin birbirlerini tamamlayıcı nitelikte olmasına önem verilmesi gerektiği, kara yolunun esneklik avantajından, deniz ve demir yolunun hacim ve maliyet avantajından, hava yolunun sürat avantajından en iyi şekilde yararlanıldığı kombine taşımacılığı yaygınlaştıran ülkelerin uluslararası ticarette önemli bir rekabet avantajı yakaladığı,

- 2021 yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programına göre 2018 yılında demir yolu yük taşımacılığının ulaştırma alt sektörleri içerisinde Avrupa Birliğinde yüzde 18,7 olan payının Türkiye'de yüzde 4,6 oranında kaldığı, mevcut demir yolu ağı yoğunluğu dikkate alındığında hem nüfus hem de yüzölçümü bakımından Türkiye'nin AB ortalamasının altında olduğu, ülkemizde daha dengeli ve verimli bir ulaştırma sisteminin oluşturulması için kara yolu yük taşımacılığına olan yüksek talebin demir yoluna kaydırılması gerektiği,

- 2015, 2016 ve 2017 yıllarında kâr eden bir kuruluş olan Posta ve Telgraf Teşkilatı'nın (PTT) 2017 yılında Türkiye Varlık Fonuna devredildikten sonra zarar etmeye başladığı, kamu işletmesi olması sebebiyle Sayıştay denetimine tabi olduğu dönemde kar eden bir kuruluş olan PTT'nin Varlık Fonuna devri sonrası zarar etmeye başlamasının en önemli sebebinin Türkiye Varlık Fonunun Sayıştay tarafından denetlenememesi olduğu,

- Dünyada bilişim sektörünün yaklaşık 5 trilyon dolarlık bir ekonomiye ulaştığı, bilişim sektörünün içinde yer alan yazılım sektörünün ise 3,5 trilyon dolarlık bir hacme sahip olduğu,

ülkemizde bilişim pazarının 2019 yılında yüzde 14 büyüyerek 152,7 milyar TL'ye eriştiği, ancak yazılım sektörünün ise bilişim sektörü içindeki payının yüzde 25 düzeyinde kaldığı ve bunun dünya ortalamasının altında olduğu, özellikle siber güvenlik alanında yabancı menşeli ürünlerin yüzde 90 oranında olmasının ülkemizin siber güvenliği açısından bir zafiyet doğurabileceği,

- Türkiye Bilişim Sanayicileri Derneğinin yayımladığı "Türkiye'nin Dijital Dönüşüm Endeksi 2020 Raporu"na göre Türkiye'de 1 milyon kişiye düşen güvenli internet sunucusu sayısının 4.340 ile seçilmiş ülkeler ortalamasının gerisinde kalarak, Güney Kore, Brezilya, Çin, Meksika ve Hindistan ile birlikte alt sıralarda yer aldığı, internet kullanıcısı başına uluslararası internet bant genişliğinde ülkemizin 94995 kb/s ile 429665 kb/s olan dünya ortalamasının bir hayli altında olduğu,

şeklindeki görüş, öneri ve eleştirilerin ardından Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Adil KARAİSMAİLOĞLU tarafından yapılan açıklamalarda;

- Ülkemizdeki sanayi ve ticaret hacminin büyük bir kısmını oluşturan Marmara Bölgesinde tamamlanma aşamasına gelen Marmara Otoyol Ringi ile etkileşim içerisinde olan başta İstanbul olmak üzere 9 ilin olduğu, projenin önemli bileşenlerinden biri olan 398 km'lik Kuzey Marmara otoyolu ile transit ve yük trafiğinin İstanbul'un şehir merkezinden uzaklaştırıldığı, projenin sağladığı yakıt ve zaman tasarrufunun yanı sıra aynı zamanda çevre dostu bir proje olduğu,

- Deniz yoluyla çok büyük miktardaki yüklerin bir seferde ve güvenli bir şekilde taşınabildiği, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de gemi inşası sanayiinde son yıllarda önemli gelişmelerin yaşandığı, bu süreçte dünya ticaretinde artan korumacılık eğilimleri ve Covid-19 salgınının sektöre verdiği negatif etkiye rağmen 2019 yılında ve 2020 yılının ilk sekiz ayında sektörün üretim ve ihracata belirgin bir artış sağlandığı,

- Yapılan yatırımlar neticesinde karayollarında ortalama hızın yükselmesi, kısalan ulaşım süreleri, Yüksek Hızlı Trenler (YHT) ve artan havayolu taşımacılığı sayesinde 2,8 milyar dolar zaman tasarrufunun sağlandığı, daha az yakıt ve bakım harcaması olan demiryolu ve havayoluna geçiş sayesinde araç bakımında ve yıpranmada 3 milyar dolar, yakıt bazında 1,2 milyar dolar tasarrufun sağlandığı,

- 2019 yılı Ekim ayı ile 2020 yılı Ekim ayı arasında kamu özel işbirliği (KÖİ) modeli ile olanlar dâhil olmak üzere 69,4 milyar TL yatırımın yapıldığı, 2003 yılından 2020 yılına kadar yapılmış olan yatırım tutarlarının 2020 yılı fiyatlarına getirilmesi için Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından yayınlanan eskalasyon rakamlarıyla güncellendiği, KÖİ yatırımlarına harcanan döviz cinsinden tutarların değişen döviz kuruna göre revize edildiği, güncellenmiş ve kur farkından artan tutar olan 83,7 milyar TL'nin yatırım rakamına eklenmesiyle aradaki 153,1 milyar TL farka ulaşıldığı,

- Emniyetli ulaşım altyapılarıyla ölümlü kazaların azaldığı, bu sayede 12 bin 353 hayatın kurtarıldığı, kısalan yollar, kent içi raylı sistem hatları ve Yüksek Hızlı Tren ile çevre dostu taşıma modlarına geçişle birlikte 10,3 milyon dolar değerinde CO2 emisyon tasarrufunun sağlandığı, ayrıca kamu hizmetlerinin kâğıtsız ortama taşınmasıyla da yaklaşık 20 milyon

dolarlık bir kâğıt tasarrufunun sağlandığı, bununla birlikte e-devletin kullanmasıyla birlikte yaklaşık 1,8 milyar dolarlık bir zaman tasarrufu sağlanarak işgücünde verimliliğin artırıldığı,

- 1923 ila 1950 tarihleri arasında demiryolu yapımında sağlanan ilerlemenin 1951 ila 2003 tarihleri arasında sağlanamadığı, 2003 yılı sonrasında 1.213 km'si YHT olmak üzere toplam 2.115 km yeni hat yapılarak demiryolu ağının ülke çapında toplam uzunluğunun 12.803 km'ye çıkarıldığı, bu süre zarfında yeni hat yapımının yanı sıra mevcut konvansiyonel hatların da yenilendiği, elektrifikasyon ve sinyalizasyon çalışmalarına hız verilmesi suretiyle sinyalli hatların yüzde 161, elektrikli hatların ise yüzde 176 oranında artırıldığı,

- Bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımının yaygınlaşmasına paralel olarak siber ağ güvenliğinin öneminin arttığı, bu doğrultuda 2012 yılından itibaren önlemlerin alınmaya başlandığı ve Ulusal Siber Güvenlik Organizasyonunun oluşturulduğu, Ulusal Siber Olaylara Müdahale Merkezi (USOM) ile Siber Olaylara Müdahale Ekipleri (SOME) vasıtasıyla siber olaylara 7/24 müdahale edilebildiği,

- Geniş bant hizmetinin verildiği altyapıdan ziyade verilen hıza göre sınıflandırıldığı, 3G, 4,5G ve 5G teknolojilerinin hız konusunda sabit geniş bantla yarışır hâle gelerek sabit geniş banda göre çok daha hızlı şekilde büyüdüğü, 2003 yılında 23 bin olan geniş bant abone sayısının günümüzde 78,4 milyona ulaştığı, Ulusal Genişbant Stratejisi doğrultusunda 2023 yılında internet kullanım oranının nüfusun yüzde 80'ine, mobil genişbant abone yoğunluğunun nüfusun yüzde 100'üne, en az 100 Megabit/saniye hızda genişbant altyapısının nüfusun tamamına sağlanmasının hedeflendiği ve önümüzdeki dönemde fiber abone sayısının ise 10 milyona yükseltilmesinin planlandığı,

ifade edilmiştir.

Komisyonumuzda 20.11.2020 tarihinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü bütçeleri üzerinde yapılan görüşmelerde;

- 2021 yılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bütçesinin, 2020 yılına göre yüzde 19 oranında artırılarak 3,3 milyar TL olarak belirlendiği, son yıllarda kentsel dönüşümden sosyal konutlara, altyapı çalışmalarından millet bahçelerine, sıfır atıktan iklim değişikliğine ve yapı denetimindeki gelişmelere kadar pek çok konuda proje yürütüldüğü ve önemli gelişmeler olduğu, ancak Bakanlığın bütçesinin gelişmiş ülkelerin çevre ve şehircilik konusundaki ayırdıkları kaynaklara ve Bakanlığın ulaşmak istediği hedeflere göre yetersiz olduğu,

- Çevrenin korunması konusunda sıfır enerji tüketimli binalar ve ekolojik yaşamın korunması gibi hedefleri de içeren bir strateji belgesine ihtiyaç bulunduğu, ÇED için yapılan başvurularda büyük oranda "ÇED gerekli değildir." görüşü verildiği ya da ÇED raporu verilmiş ise bunların genellikle olumlu olduğu, ÇED raporu alınma zorunluluğunun aşılabilmesi amacıyla acele kamulaştırma kararları verildiği,

- Mevcut konut stokunun önemli bir kısmının iyileştirilmesine ihtiyaç duyulduğu ve kentsel dönüşümün sadece İstanbul gibi büyükşehirlerde değil, Türkiye'nin birçok yerinde ihtiyaç halini aldığı, söz konusu dönüşüm çalışmalarının her aşamasının yerleşim yeri sakinlerinin bilgisi dâhilinde, şeffaflık içinde yürütülmesi gerektiği, dönüşüm alanlarında ortaya çıkan değer artışının yönetilmesine ilişkin sorunların mutlaka giderilmesi gerektiği,

kentsel dönüşüm sırasında yapılaşmada estetik değer ve kültürel kimliklerin korunmasının da önem arz ettiği,

- Özellikle İzmir depreminde Bakanlığın ve diğer tüm paydaşların gösterdiği çabanın takdir edildiği, ancak deprem bölgesinde bulunan ve depreme dayanıklı olmayan yapıların dönüştürülmesi konusunda yeterli kaynak oluşturularak ivedilikle adımlar atılması gerektiği, bina üretiminde ise depreme dayanıklılığı esas alan teknoloji ve standart malzeme kullanımının mutlaka sağlanması gerektiği, riskli binalar kadar riskli bölgelerin de belirlenmesinin hız kazanması gerektiği, imar barışı uygulamasının devletin çeşitli yapılar üzerindeki denetim gücünü azalttığı, bu durumun deprem gibi benzeri doğa olaylarının afete dönüşmesine neden olabileceği,

- Kanal İstanbul projesinin oldukça maliyetli olduğu, bu kaynağın kentsel dönüşüme ayrılabileceği, proje ile tarım ve orman alanları ile su kaynaklarının zarar görme tehlikesi olduğu, yüksek miktarda hafriyat çıkmasından kaynaklı sorunlar oluşabileceği, proje kapsamında yapılan bilimsel çalışmaların yeterli olmadığı,

- Türkiye için hem enerji hem de çevrenin önemli olduğu, ancak hidroelektrik santrallerinin büyük bölümünün çevreye zarar verdiği, maden ruhsatlarının çevreye etkileri açısından gözden geçirilmesi gerektiği, tarım alanlarının ve meraların madencilik ve diğer üretim faaliyetleri için kullanıma açıldığı ve bunun tarım alanlarına zarar verdiği, enerji ve sanayi üretimi ile çevrenin korunmasının aynı duyarlılıkla ele alınması gerektiği,

- Temiz havanın insan sağlığı açısından ne derece önemli olduğunun salgın süresince daha iyi anlaşıldığı, hava kirliliği sorununun sürekli bir izlemeyle çözülebileceği, kükürt dioksit ve azot dioksit gibi sınır değerleri tanımlanmış kirlilik kaynaklarının sağlıklı bir şekilde tespit edilmesini sağlayacak biz izleme yapılması gerektiği, ancak insan sağlığı ve doğa için risk olan termik santrallerin olduğu bölgelerin bir kısmında ölçüm yapılmadığı, kent merkezlerinde ise ulaşımdan kaynaklı hava kirliliğinin de etkisini artırmakta olduğu,

şeklindeki görüş, eleştiri ve önerilerin ardından Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat KURUM tarafından yapılan açıklamalarda;

- Şehirlerin doğanın ve çevrenin bir parçası olarak görüldüğü ve şehirler için atılan her adımın yüksek bir çevre hassasiyetiyle atıldığı, çevrenin ve doğanın korunması amacıyla ısı yalıtımı yapılmış ve sıfır atıklı yapı projelerinin hayata geçirildiği, Türkiye'de Kamu Binalarında Enerji Verimliliği Projesinin başlatıldığı ve buna ilişkin gerekli kaynağın ayrıldığı, bu doğrultuda 700 adet kamu binasının proje kapsamına alındığı ve 2022 yılında sürecin tamamlanacağı, şehirlere nefes aldıracak 81 milyon metrekare büyüklüğünde 300 adet millet bahçesi projesinin de 2023 yılına kadar hizmete açılacağı, tüm çalışmaların çevreyi merkeze alarak yapılmakta olduğu,

- Yapılmakta olan projelerde yerli otomobil meselesini de kapsayan akıllı şehir uygulamalarını, bölgesel ve ulusal ölçekte gerçekleştirmek için bütün illerin birbirine entegre olduğu yeni bir sistemin hayata geçirilmekte olduğu, bu çalışmalarla sadece şehirlerin kendi aralarında değil aynı zamanda o şehirde bulunan tüm sistemlerin, mekânların, eşyaların ve otomobillerin entegrasyonunu da sağlayacakları, yerli otomobil projesini yakından ilgilendiren elektrikli şarj istasyonlarının kurulumu noktasında mevzuat hazırlıklarının yapılmakta olduğu,

şarj istasyonlarının otoparklarda, akaryakıt istasyonlarında ve imar planlarında müstakil olarak ayrılmasını zorunlu hâle getirdikleri, 2023 yılından sonra konutlarda da elektrikli şarj istasyonlarının kurulmasıyla ilgili mevzuat çalışmalarının devam ettiği,

- Türkiye'nin özellikle yenilenebilir enerjide geldiği noktanın iklim değişikliğiyle mücadelenin ve çevreci bir ekonominin en önemli göstergelerinden birisi olduğu, 2020 yılı Ağustos ayında Türkiye'nin ilk entegre güneş paneli üretim tesisinin açıldığı, güneş enerjisi projelerinin İller Bankası Genel Müdürlüğü aracılığıyla kredi ve hibe desteği vermek suretiyle desteklendiği, bu kapsamda doğayı koruyacak ve yenilenebilir enerji miktarını artıracak adımların belediyeler ile birlikte atılmakta olduğu,

- Afşin-Elbistan A Termik Santralinin çevre ile ilgili şartları sağlamadığı için 2020 Ocak ayında kapatıldığı, yerinde yapılan denetimler sonucunda söz konusu santralin 3 ünitesinde baca gazı arıtım sistemi kurulduğunun tespit edildiği ve bunlara geçici faaliyet belgesi verildiği, 4'üncü ünitede ise çevresel yatırımlara ilişkin çalışmaların devam etmekte olduğu; kurulu gücü 5 megavat ve üzerinde olan jeotermal üretim tesislerinde de emisyon miktarına bağlı olarak sürekli ölçüm sistemi ve çevre izni alma zorunluluğu getirildiği ve söz konusu tesislerin sürekli olarak takip edilmekte olduğu,

- Depreme yönelik olarak kentsel dönüşümün önemli görüldüğü, bu konuda vatandaşlara kira ve taşınma yardımı olarak, yerel yönetimlere ise TOKİ ve İller Bankası aracılığıyla katkı verilmeye devam edileceği, yıllık 300 bin olmak üzere toplamda 1,5 milyon konutun dönüşümün hedeflendiği, tüm dönüşüm alanlarını bilimsel veriler ışığında üniversiteler ile uzmanların görüşleriyle ve yerelden gelen önerilerle belirledikleri,

- Tüm Türkiye'yi kapsayan deprem öncesi hazırlık çalışmalarının yapıldığı, bu doğrultuda kamu binalarında güçlendirme yapıldığı ve Elazığ depreminin 6.6 şiddetinde olmasına rağmen deprem izolatörleri ile güçlendirilmiş şehir hastanesinin depremden daha düşük bir şiddette etkilendiği ve deprem sonrasında afet bölgesine hizmet vermeye devam ettiği, İzmir depremi sonrasında acil ihtiyaçların giderilmesine yönelik olarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca İzmir Valiliğine, Seferihisar Belediyesine ve Bayraklı Belediyesine toplamda 8 milyon TL hibe sağlandığı, bu noktada hiçbir belediye arasında ayrım yapılmadığı,

- İmar barışı uygulaması ile devlet ile vatandaş arasındaki ihtilafların söz konusu yapılar kentsel dönüşüme girene kadar büyük oranda çözülmüş olduğu, Türkiye'deki ruhsatsız, modern mimari ve mühendislikten faydalanmamış yapı stokunun net bir şekilde ortaya çıkarıldığı, söz konusu uygulamayla vatandaşların elektrik, su ve doğal gaz abonelik problemleri ve mülkünü teminat gösterememe gibi sorunlarının çözüme kavuşturulduğu,

ifade edilmiştir.

Komisyonumuzda 23.11.2020 tarihinde Ticaret Bakanlığı, Rekabet Kurumu ve Helal Akreditasyon Kurumu bütçeleri üzerinde yapılan görüşmelerde;

- Son yıllarda dünyada yaşanan ticaret savaşları ve "Brexit"in ortaya çıkardığı belirsizlik sonrası yavaşlamaya geçen küresel ekonominin, 2019 yılı sonlarında Çin'de ortaya çıkan ve 2020 yılı içinde tüm dünyada hızla yayılan Covid-19 salgını ile karşı karşıya geldiği, içerisinde bulunduğumuz pandemi sürecinin, ülkeleri sadece sağlık alanında zorlamadığı, büyük ekonomik sorunlarla da karşı karşıya bıraktığı, buna paralel olarak Türkiye'de de 2020 yılının

ilk on ayında ihracatın bir önceki yılın aynı dönemine göre %9,1 azalışla 135 milyar 658 milyon dolara düştüğü, buna rağmen Ekim ayı ihracatımızın 17,3 milyar dolarla aylık olarak tarihin en yüksek seviyesine ulaştığı,

- Covid-19 hastalığı karşısında, ülkemizde de salgına yönelik önlemler alınmasına ihtiyaç duyulduğu, pandemi sürecinde gerekli olan sınırlandırmalar sonrasında birçok esnafın işyerini geçici veya sürekli kapatmak zorunda kaldığı, Hükümetin esnafa destek için düşük faizli ve ertelenmiş vadeli kredi yolunu açtığı, ancak ödeme vadeleri yaklaştıkça ve yeni sınırlamalar ortaya çıktıkça birçok esnafın bunu ödeyemeyeceğinin ortaya çıktığı, şu anda sağlanan kredi desteğinin yanı sıra birçok Avrupa ülkesinde olduğu gibi geri ödemesiz doğrudan gelir, fatura ve kira desteği verilmesinin de doğru olacağı, ayrıca esnafın ucuz krediye ulaşmasında büyük engel teşkil eden kredi sicili konusunda bir af düzenlemesine acil ihtiyaç duyulduğu,

- 2021 yılı merkezi yönetim toplam bütçe giderinin geçen yıla göre artış oranı ile Ticaret Bakanlığı'nın bütçesinin geçen yıla göre artış oranı kıyaslandığında, Bakanlığın bütçesindeki artışın oldukça düşük kaldığı, özellikle pandemi sürecindeki sınırlandırmalar ve ekonomik daralma neticesinde daha fazla mali desteğe ihtiyaç duyulan şu dönemde Ticaret Bakanlığının bütçesinin yetersiz kalacağı, esnafın hiç olmadığı kadar finansal desteğe ihtiyaç duyduğu dikkate alınarak bütçede gerekli ödeneklerin artırılmasının doğru olacağı,

- Türkiye'nin ekonomik büyümesinin yıllara göre oldukça inişli ve çıkışlı bir seyir izlediği, istikrarlı ekonomik büyümenin ihracata dayalı büyüme stratejisinin benimsenmesiyle mümkün olacağı, ancak son altı yıldır Türkiye'nin ihracatının hemen hemen aynı seviyelerde kaldığı, kur etkisiyle son birkaç yılda ihracat miktarı artmışsa da yine kur etkisiyle elde edilen gelirin aynı seviyelerde kaldığı, ihracat konusunda en büyük açmazın ihracatımız içinde emek yoğun ürünlerin çok yüksek, teknoloji ağırlıklı ürünlerinin ise son derece düşük pay alması olduğu,

- Türkiye'nin dünya ticareti içerisindeki payının her geçen gün arttığı, ancak 2023 ve 2053 yılları için hedeflenen dış ticaret hacminin yakalanabilmesi için ilave pazarlara ulaşılması yanında dış ticarette işlem sürelerinin kısaltılması, gümrük hizmetlerinin ve lojistik sürecinin daha etkin hale getirilmesi ve maliyetlerin düşürülmesi gibi atılımların sürdürülmesi gerektiği, ihracatın ithalat bağımlılığının azaltılarak, sürdürülebilir büyüme ve ihracat artışını sağlayacak politikaların uygulanması gerektiği,

- Perakende zincir mağazalarının yurt çapında tüm il ve ilçelerde sokak aralarına kadar girdiği, bu şekilde en küçük yerleşim birimlerinde bile bulunmaları neticesinde başta bakkallar olmak üzere birçok esnafın işyerlerini kapatmak zorunda kaldığı, kendi işlerinin patronları iken başka işverenler altında işçi durumlarına düştükleri, bu olumsuzlukların daha fazla yaşanmaması için perakende zincir mağazalarının işyeri açabilecekleri bölgeler konusunda sınırlandırmaya ihtiyaç duyulduğu,

- Rekabet Kurumu'nun serbest piyasa ekonomisinin olması gerektiği gibi çalışmasını sağlayacak olan önemli kurumlardan bir tanesi olduğu, ancak bu gibi kurumların kendilerinden beklenen işlevleri sürdürebilmesi için bağımsızlıklarının korunması gerektiği, Rekabet

Kurumu'nun bağımsızlığının tam olarak sağlanabilmesi durumunda, Türkiye'de ticarette yaşanan sorunların önemli bir kısmının çözüme kavuşabilmesine katkı sağlayacağı,

- Yeni bir kurum olan Helal Akreditasyon Kurumu'nun görev ve yetkilerini etkin bir şekilde yerine getirmesinin, ülkemizde küresel düzeyde kabul görecek bir helal belgelendirme sisteminin oluşturulması ve helal ürün ticaretindeki teknik engellerin aşılması açısından önem arz ettiği, ayrıca helal ürün ve hizmet ticaretinin gerçek potansiyelinin ortaya çıkmasına katkı sağlayacağı; küresel helal ürün pazarından daha fazla pay alması için yapılacak her çalışmanın, helal belgeli ticaret hacminin artmasına ve dolayısıyla ülkemiz ticaretinin de gelişmesine katkı sağlayacağı,

şeklindeki görüş, eleştiri ve önerilerin ardından Ticaret Bakanı Ruhsar PEKCAN tarafından yapılan açıklamalarda;

- Covid-19 salgını nedeniyle ekonomik olarak zorlanan 950.922 esnaf ve sanatkârın ticari faaliyetlerini artırmak için ekonomik istikrar paketi çerçevesinde 2020 yılı içinde geçen yıllardan devirler hariç toplam 39 milyar 193 milyon Türk lirası tutarında faiz indirimli kredinin kullandırıldığı, faiz indirimli kredilerin toplam bakiyesinin 66 milyar 669 milyon Türk lirasına ulaştığı, "Ekonomik İstikrar Kalkanı" tedbir paketi çerçevesinde 36 aya kadar vadeli, yıllık %4,5 faiz oranlı, 6 aya kadar ödemesiz uygulanabilen kredi imkânından 749.256 esnaf ve sanatkârın yararlandığı, toplamda 18 milyar 562 milyon Türk lirası tutarında kredinin kullandırıldığı,

- Pandemi nedeniyle yıl içerisinde esnafımıza sağlanan desteklerin yanı sıra daha fazla neler yapılabileceğine yönelik olarak Bakanlıkça yeni çalışmalara başlandığı, bu çalışmaların Hazine ve Maliye Bakanlığı ile birlikte koordineli bir şekilde yürütüleceği, Cumhurbaşkanının da onayı ile planlanan destek paketlerinin kamuoyuna açıklanacağı,

- İhracatımızda, Mart, Nisan ve Mayıs aylarında yaşanan ani ve derin gerilemeden sonra, Haziran ayından itibaren toparlanma sürecine girildiği, yılın üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre %33,9 oranında ihracat artışının gerçekleştiği, Haziran-Ekim dönemlerini kapsayan son 5 aylık dönemdeki ihracatın geçen seneye göre %2,3 arttığı, Ekim ayında 17,3 milyar dolarlık ihracatla, sadece 2020 yılının değil, tün zamanların en yüksek aylık ihracat tutarının yakalandığı, Ekim ayı ihracatın ithalatı karşılama oranının %87.9 gibi yüksek bir oran olduğu, bir sermaye aracı olan altının dış ticaret rakamlarından düşüldüğünde, bu oranının %95,3 seviyelerine kadar çıktığı, 10 aylık ihracatın ithalatı karşılama oranının %85,7 gibi önemli bir seviyede gerçekleştiği ve altın ile enerji hariç cari işlemler hesabının, Ocak-Eylül döneminde 6,6 milyar dolar fazla verdiği,

- Geçtiğimiz yıl toplam küresel ihracattan alınan %0,96'lık payın bugüne kadar Türkiye'nin küresel ihracat pazarından aldığı en yüksek pay olduğu, 2020 yılı Ocak-Ağustos döneminde verisi açıklanan ülkelerin toplam ihracatı içerisinde Türkiye'nin payının %1 düzeyine ulaştığı, teknoloji sınıflandırması bakımından ihracatta en yüksek payı %34,9 ile orta-yüksek teknolojili sanayi ürünlerin aldığı, yüksek teknolojili sanayi ürünleri ile birlikte değerlendirildiğinde bu oranın %38,9'a çıktığı,

- Yüksek teknoloji ürün ihracatını daha da artırmak üzere Bakanlığın çalışmalar yürüttüğü, ayrıca Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının teknoloji odaklı sanayi projelerindeki

sektörler ile Ticaret Bakanlığının ihracat ana planındaki sektörlerin örtüştüğü, bu doğrultudaki çalışmaların her iki bakanlık tarafından koordineli bir şekilde yürütülmeye devam edildiği,

- Perakende zincir mağazaları konusunda hukuki düzenlemelere ihtiyaç duyulduğunun farkında olunduğu, ancak bu konuda yapılması gereken çalışmalarda bir yandan esnafımız korunurken diğer yandan da tüketicilerin korunması gerektiği, bu iki grubun menfaatleri açısından bir dengenin sağlanmasına ihtiyaç duyulduğu,

- Rekabet Kurumu'nun temel misyonunun piyasada rekabetçi sürecinin korunması yoluyla kaynakların etkin dağılımının sağlanması ve toplumsal refahın arttırılması olduğu, bu çerçevede Kurumun, firmaların etkin rekabet koşullarını bozan eylem ve işlemlerinin önüne geçmek için gerekli önlemleri almak ve düzenlemeleri hayata geçirmekle yükümlü olduğu, Kurumun her yıl önceki yıldan daha fazla soruşturma yapmayı hedeflediği, yıl içerisinde Google gibi dünya çapındaki bir firma hakkında verilen kararın ve kesilen cezanın Rekabet Kurumu'nun etkinliğine işaret ettiği,

- 30 Mart 2020 tarihinde Yönetim Kurulu oluşturulan Helal Akreditasyon Kurumuna bugüne kadar 15 farklı ülkeden 32 akreditasyon başvurusunun yapıldığı, bunlardan 3'ünün titiz bir inceleme, denetim ve değerlendirme sürecinin sonunda akredite edildiği, bu suretle toplamda 425 helal belgesinin akreditasyon kapsamına alındığı, 4 başvurunun son aşama denetimlerinin tamamlandığı, 21 adet belgelendirme kuruluşunun ilk aşama denetimlerinin bitirildiği ve esaslı nitelikteki eksikliklerin kendilerine bildirildiği, 4 adet belgelendirme kuruluşunun ise yapılan incelemeler neticesinde yapısal eksikliklerinin olduğunun tespit edildiği,

ifade edilmiştir.

Komisyonumuzda 24.11.2020 tarihinde Dışişleri Bakanlığı, Avrupa Birliği Başkanlığı ve Türk Akreditasyon Kurumunun bütçeleri üzerinde yapılan görüşmelerde;

- Dışişleri Bakanlığı bütçesinin merkezi yönetim bütçe ödenekleri içindeki payının yeterli düzeyde olmadığı, söz konusu ödeneklerle ülkemizin bölgesel bir güç olması amacıyla ortaya koyması gereken yumuşak gücün pekiştirilmesinin imkân dahilinde bulunmadığı, bu çerçevede Dışişleri Bakanlığı bütçesindeki ödeneklerin artırılmasının ülkemizin dış politikada daha etkili bir rol oynaması açısından gerekli olduğu,

- Dış politikada kurumsallaşmanın ehemmiyetinin farkında olunması gerektiği, bu kapsamda dış politikanın şahsi ilişkilerden ziyade kurumsal bir çerçeveye oturtulmasının daha yararlı olacağı,

- Ülkemizin bölgemizde çözüm üreten bir ülke olmaktan giderek uzaklaştığı, son yıllarda uygulanan dış politikanın ülkemize yönelik güvenlik tehditlerini artırdığı, bu nedenle daha gerçekçi ve akılcı bir dış politika uygulanmasının elzem olduğu,

- ABD ile özellikle S-400 füzeleri bağlamında yaşanan sorunların önümüzdeki dönemde krize dönüşme ihtimalini barındırdığı, bu kapsamda ABD ile olan ilişkilerin olumsuz yönde etkilenmemesi amacıyla gerekli müzakerelerin yapıcı bir mahiyette gerçekleştirilmesinin gerektiği,

- Türkiye ile Avrupa Birliği arasındaki ilişkilerdeki sorunların konjonktürel olmayıp yapısal temellere dayandığı, bu çerçevede önümüzdeki dönemde yaptırımların gündeme gelebileceği, diğer taraftan Avrupa Birliğine tam üyeliğin ulusal bir hedef olarak görülmeyip Avrupa Birliği ile ilişkilerin stratejik ortaklığa indirgenmiş olduğuna yönelik kamuoyunda bir algının oluştuğu,

- Son dönemde Doğu Akdeniz bölgesinde sıcak gelişmelerin yaşandığı, bölgedeki ülkelerle olumsuz ilişkilerin yaşanmasının çok taraflı müzakerelerle sonuç alınması yaklaşımına etkisinin olumlu olmayacağı,

- Libya'da Ulusal Mutabakat Hükûmetiyle Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılması Anlaşması imzalandığı, ancak söz konusu ülkede Mısır, Fas ve Tunus'un girişiminde ve ev sahipliğinde çeşitli toplantılar ve konferansların yapıldığı, ancak bu toplantılara Türkiye'nin davet edilmediği, diğer taraftan bölgede rol oynayan ülkeler çift taraflı ilişkiler yürütmesine rağmen Türkiye'nin tek taraflı ilişkiler yürütmesinin olumsuz sonuçlar verdiği,

- Suriye'ye yönelik olarak uygulanan politikaların bölgedeki istikrarsızlığı derinleştirdiği, söz konusu gelişmeler neticesinde ülkemizin de tarihin en kanlı terör saldırılarının hedefi haline geldiği, diğer taraftan Suriye'de yaşanan çatışmaların kalabalık bir sığınmacı nüfusun ülkemizde barındırılmasına sebep olduğu, bu kapsamda Suriye ve sığınmacılar hususunda yaşanmakta olan sorunların giderilmesine yönelik tedbirlerin ivedilikle hayata geçirilmesi gerektiği,

- Sincan Uygur Özerk Bölgesinde yaşayan Doğu Türkistanlılara 2000'li yılların başlarından itibaren kültürel, fiziki, dinî ve sosyopolitik baskı uygulandığı, ancak Dışişleri Bakanlığının söz konusu problemin çözümüne yönelik aktif bir politika geliştiremediği,

şeklindeki görüş, eleştiri ve önerilerin ardından Dışişleri Bakanı Mevlüt ÇAVUŞOĞLU tarafından yapılan açıklamalarda;

- ABD ile olan ilişkilerde muhtelif sorunlar ve fırsatların mevcudiyetini sürdürdüğü, Suriye ve özellikle Libya gibi bölgesel barış ve güvenliği ilgilendiren konularda bazı görüş ayrılıklarına rağmen NATO müttefikimiz olan ABD ile istişare ve eş güdümün devam ettiği, ancak karşılıklı ilişkileri gölgeleyen bazı olumsuz unsurların gündemden henüz çıkmadığı,

- ABD'nin Filistin meselesine yönelik olarak geliştirdiği sözde barış planına ve İsrail'in Kudüs'ün hukuki statüsünü hiçe sayan adımlarına karşı sessiz kalınmadığı, çeşitli ülkelerin Birleşmiş Milletler kararları hilafına Kudüs'te Büyükelçilik açma girişimlerine karşı çıkıldığı, bu çerçevede İsrail'le normalleşme sürecinin Filistin'in menfaatlerini koruyacak şekilde yürütüldüğü,

- Doğu Akdeniz ve Ege bölgesinde yaşanan gelişmelerin Avrupa Birliğiyle ilişkilerimize de etki ettiği, bu çerçevede Yunanistan ve Rum kesimi gibi bazı üyelerin ülkemizle yaşadığı ikili sorunları Avrupa Birliği gündemine taşıdığı, Avrupa Birliğinin yaptığı hataları anlaması ve Türkiye'nin üyeliğinin birliğe katacağı değeri görmesinin her iki tarafın da yararına olacağı, Avrupa Birliğiyle kurulan temaslarda ülkemizin yapıcı bir diyalog içinde olma arzusunun her zaman vurgulandığı, Avrupa Birliği üyeleri arasında Türkiye ile diyaloğun Avrupa'nın istikrarı açısından öneminin bilincinde olan ülkelerin çoğunlukta olduğu,

- Ülkemizin içinde bulunduğu coğrafyada son dönemde yaşanan gelişmelerin girişimci bir diplomasi anlayışını zorunlu kıldığı, özellikle Doğu Akdeniz bölgesinde Türkiye ve Kıbrıs Türkleri aleyhine atılan tek taraflı ve hakkaniyetle bağdaşmayan adımlar karşısında verilmesi gereken tepkinin ortaya konulduğu, buna mukabil diyalog çağrısının da eş zamanlı olarak sürdürüldüğü, ancak söz konusu çağrılar karşısında diğer ülkeler tarafından dışlayıcı ve provokatif adımlar atıldığına şahit olunduğu, bu kapsamda diyalog kapısı kapatılmaksızın haklarımızın korunması amacıyla sahada da inisiyatif alındığı, bu çerçevede Doğu Akdeniz bölgesinde en uzun kıyı şeridine sahip ülke olan Türkiye'nin kendi kıyılarına hapsedilmesini kabul etmenin mümkün olmadığı,

- Libya'da ortaya çıkan krize yönelik olarak Türkiye'nin geliştirdiği politikanın esasının söz konusu krizin sadece siyasi diyalog yoluyla çözülebileceği yönünde olduğu, ancak yaşanan gelişmeler neticesinde güvenlik ve istikrarın temini için Türkiye Büyük Millet Meclisinin verdiği yetkiyle Birleşmiş Milletler tarafından tanınan Millî Mutabakat Hükûmetine sağlanan eğitim ve danışmanlık desteğinin ülkenin iç savaşa daha fazla sürüklenmesini engellediği, bu çerçevede Birleşmiş Milletler öncülüğündeki siyasi sürecin de önünün açıldığı, diğer taraftan deniz yetki alanlarının sınırlandırılması konusunda imzalanan mutabakat muhtırasının da Doğu Akdeniz bölgesinde Türkiye'nin meşru çıkarlarının korunması yönünde önemli bir adım teşkil ettiği,

- Suriye'de yaklaşık on yıldır devam eden çatışmaların ülkeyi yıkıma sürüklediği, Suriye'nin istikrara kavuşması amacıyla yapılan operasyonlarla bölgede bir terör koridorunun oluşmasının engellendiği, diğer taraftan Suriye halkının istediği şekilde siyasi sürece geçilmesi için yoğun çaba sarf edildiği, bu çerçevede Astana sürecinin garantörü sıfatıyla kuruluşuna ülkemizin öncülük ettiği Anayasa Komitesinin çalışmalarına ve Birleşmiş Milletlerin çabalarına destek verilmeye devam edildiği, ayrıca ülkemizde misafir edilen Suriyelilerin terörden arındırılan yerlere güvenli şekilde geri dönüşlerinin sağlandığı, bu kapsamda yaklaşık 411 bin Suriyelinin ülkesine geri döndüğü,

- Azerbaycan'a verilen desteğin Azerbaycan'ın uluslararası hukuka göre haklı olması ve otuz yıldır topraklarının işgal altında bulunması nedeniyle mağdur taraf olmasından kaynaklandığı, Minsk Grubunun uzun yıllardır süregelen ataleti karşısında Azerbaycan'ın haklı davasının uluslararası alanda layıkıyla savunulması amacıyla ülkemizin devreye girdiği,

- Uygur Türklerinin Çin'in eşit vatandaşları olarak barış, huzur ve refah içinde yaşamlarını sürdürmelerine yönelik yaklaşımın Çin tarafına iletildiği, bu hususta millî politikanın Birleşmiş Milletler başta olmak üzere çeşitli uluslararası platformlarda da dile getirildiği, bu kapsamda Birleşmiş Milletlerin 75'inci Genel Kurul Üçüncü Komite toplantısında Uygur Türkleri konusunda ülkemiz tarafından geliştirilen politikanın gündeme getirildiği,

ifade edilmiştir.

Komisyonumuzda 26.11.2020 tarihinde İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü ile Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı bütçeleri üzerinde yapılan görüşmelerde;

- Dünya genelinde uyuşturucu ve madde bağımlılığı yaşının çok küçük yaşlara kadar gerilediği, Türkiye'de de uyuşturucuya erişimin ve kullanımının dünyadaki artışa paralel olarak artış gösterdiği, uyuşturucu ile mücadele kapsamında yürütülen başarılı operasyonlar ve okul çevrelerinde alınan önlemlerin uyuşturucuyla mücadeleye büyük katkılar sağladığı, uyuşturucuyla mücadelede katedilen her mesafe ile aynı zamanda terörün en önemli finansal kaynağına da darbe vurulduğu,

- Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'nin de Covid-19 salgınıyla ciddi bir mücadele içinde olduğu, İçişleri Bakanlığı'nın bu mücadelede önemli bir noktada yer aldığı ve yayımladığı genelgeler çerçevesinde alınan önlemlerle salgının ülkemize etkisinin azaltılmaya çalışıldığı, süreç içerisinde seyahat kısıtlamaları, işletmelerin kapatılması ve sokağa çıkma yasağı gibi bir takım önlemlerin alındığı, alınan önlemlerle hastalığın yayılmasının yavaşlatıldığı ancak aynı zamanda topumun birçok kesiminin ekonomik olarak zor durumda kaldığı,

- 15 Temmuz hain darbe girişimin ardından FETÖ'yle mücadelenin devam ettiği ve bu konudaki hassasiyetin takdir edildiği, devletin kurumlarına sızan bu yapının verdiği zararlar göz önüne alınarak herhangi başka grupların devlet kuramlarında yapılanmasına izin verilmemesi gerektiği, FETÖ üyeliği nedeniyle ihraç edilenler arasında bazı mağduriyetlerin olabileceğinin dikkate alınması ve hukuk devleti ilkesi çerçevesinde bunlara ilişkin gerekli adımların atılması gerektiği,

- Bölgemizde yaşanan gerilime dayalı gelişmelerin iç güvenliğimizi tehdit eden unsurlarla iç içe olduğu, Türkiye'nin FETÖ, DEAŞ, PKK/PYD-YPG ve DHKP-C gibi terör örgütleriyle güvenlik ve savunma teknolojisini sürekli yenileyen bir anlayışla ve tüm millî unsurlarla çok titiz bir biçimde eş zamanlı, sürekli ve kesintisiz bir mücadele ortaya koyduğu ve buna devam etmesi gerektiği, ortaya konulan başarılı mücadele ile PKK terör örgütünün kırmızı, mavi, yeşil, turuncu ve gri listelerde yer alan elebaşlarının etkisiz hale getirildiği,

- Her şart ve koşul altında kahramanca mücadele eden, terörle mücadelede en ön safta yer alan ve milletin huzur ve güvenliği için gece gündüz demeden çalışan güvenlik güçlerinin ve Bakanlık personelinin çok kıymetli olduğu, bu kapsamda sosyal ve özlük hakları ile çalışma koşulları ve görev tanımlamalarının iyileştirilmesi gerektiği, mülki idare amirlerinin, polislerin ve uzman çavuşların görev, yetki ve sorumlulukları ile maaş ve özlük hakları arasında dengesizliklerin olduğu, özellikle polis, uzman jandarma ve uzman çavuşların emeklilik maaşlarının hesaplamasında kullanılan ek göstergelerinin 3600'e çıkarılarak maaş ve özlük haklarının artırılması gerektiği, böyle bir düzenlemenin zor şartlar altında görevlerini yerine getiren güvenlik güçleri mensuplarının moral ve motivasyonunun artırılmasına katkı sağlayacağı,

- Kadın ve çocuklara yönelik cinsel istismar ve şiddetin dünyada büyük bir sorun haline geldiği, ülkemizde de kadına yönelik şiddetin ve kadın cinayetlerinin giderek arttığı, ilgili

birimlerin bu durumun önüne geçmek için bir takım faaliyetler yürüttüğü ancak bu konuya daha hassasiyetle yaklaşılması ve bu ölümleri en aza indirmek için sivil toplum kuruluşlarıyla koordineli bir biçimde gerekli tüm mekanizmaları harekete geçirerek kadınların ve çocukların haklarını koruma noktasında daha fazla çaba sarfedilmesi gerektiği,

-Türkiye'nin bulunduğu coğrafyada yaşanan çatışmaların ciddi göç dalgalarına sebebiyet verdiği, özellikle Suriye'de yaşananların ardından ülkemizin tarihin gördüğü en büyük göç dalgalarından birisine maruz kaldığı, Türkiye'nin tarihin her döneminde olduğu gibi yine mağdurlara kucak açarak savaştan kaçanlara kapısını açtığı, diğer taraftan Türkiye'nin yaptığı askeri harekâtlarla başta İdlib bölgesinden olmak üzere yeni göçleri önlediği ve oluşturulan güvenli alanlara da 411 bin Suriyelinin döndüğü, ancak önemli sayıda sığınmacının hala ülkemizde bulunmasının oluşturduğu yüksek ekonomik maliyetin yanında önemli sosyal problemlerle de karşı karşıya kalınabileceğinin hesaba katılarak ülkemizde misafir olan Suriyelilerin bir an önce vatanlarına kavuşturulmaları için Suriye'de gerekli güven ve huzur ortamının sağlanması konusunda çalışmaların sürdürülmesi gerektiği,

- Türkiye'nin jeolojik yapısı nedeniyle her zaman yıkıcı bir deprem riskiyle karşı karşıya olduğu, ülkemizde 18 il, 82 ilçe ve 502 köyün doğrudan 5 ve üzeri şiddette deprem üretebilecek fay hatları üzerinde bulunması nedeniyle bir fay kanununun çıkarılması gerektiği, başta deprem üreten fay hatları üzeri olmak üzere, heyelan, kaya düşmesi, çığ ve su baskını gibi doğal kaynaklı afetlere uğramış ya da uğrayabilecek alanlar üzerinde herhangi bir yapı inşa edilmesi ya da kasıtlı dayanıksız yapılara karşı ciddi yaptırımlar uygulanması gerektiği, ayrıca ilgili bölgelerde kentsel dönüşümün bir an önce başlatılması konusunda acilen harekete geçilmesinin elzem olduğu, 30 Ekim 2020'de İzmir'de meydana gelen deprem sonrası müdahalelerde geçmiş yıllara göre daha başarılı olunduğu ancak müdahale ve kurtarma kapasitesini artıracak düzenlemelerin yapılması gerektiği,

- Belediye yönetimlerinin demokratik süreçlerin en önemli unsurları arasında yer aldığı, ancak hiçbir belediye yönetiminin millî iradenin takdirini istismar etmemesi ve seçimle vatandaşın emanet ettiği makamdaki görev ve sorumluklarına sadakat göstermesi gerektiği, terör örgütlerine yardım eden ve Türkiye'nin imkân ve kaynaklarını terör örgütüne aktaranların hukuki tedbir yoluyla görevlerinden uzaklaştırılıp yerlerine kayyum atanmasının yerinde bir işlem olduğu,

şeklindeki görüş, eleştiri ve önerilerin ardından İçişleri Bakanı Süleyman SOYLU tarafından yapılan açıklamalarda;

- Bakanlığın son yıllarda hem kapasite hem de saha baskısını artırdığı önemli alanlardan birisinin uyuşturucuyla mücadele olduğu, 2018 yılında dünya genelinde yakalanan eroinin yüzde 19,3'ünün ülkemiz kolluk birimleri tarafından yakalandığı, uyuşturucuyla mücadelede 2020 yılında 135 bin operasyon gerçekleştirilirken 197 bin kişinin gözaltına alınıp 20 bin kişinin de tutuklandığı, 2020 yılında 114,4 milyon kök kenevir yakalandığı ve bu şekilde narköteröre gidecek olan 22,9 milyar TL'nin engellendiği, madde bağımlılığı nedeniyle 1 milyon kişi başına düşen ölüm ortalaması dünyada 35, ABD'de 330, AB'de 24 iken Türkiye'de bu oranın 2018'de milyonda 12, 2019'da ise milyonda 6 olduğu, mücadelenin kararlılıkla devam ederek hiç kimsenin nesillerimizi uyuşturucuyla zehirlemesine izin verilmeyeceği,

- 2020 yılının başında ortaya çıkan ve Mart ayından itibaren de ülkemizde de görülen Covid-19 salgınıyla mücadelenin de Bakanlığın sorumlulukları arasında yer aldığı, kamu düzeni ve güvenliğinin devamı, üretim ve tedarik zincirinin aksamaması, sağlık sisteminin devamı ve temizlik-maske-mesafe üçlüsünün temini olmak üzere 4 temel ilke belirlendiği, Covid-19 salgınının ilk başladığı dönemde yurt dışında yaşananlara bakıldığında ülkemizin bu mücadelede dünya ortalamasının üstünde bir başarı gösterdiği, Türkiye'nin hem kendi ihtiyaçlarını karşıladığı hem de diğer birçok ülkeye yardım sağladığı, salgınla mücadele kapsamında kurulan Vefa Sosyal Destek Grupları marifetiyle 65 yaş ve üstü ile kronik rahatsızlığı bulunanların taleplerinin yerine getirildiği,

- FETÖ'nün milliyetimiz ile birlikte Müslüman kimliğimizi ve aynı zamanda Anadolu'ya komşu coğrafyalarla medeniyetimizi birleştiren tarihî kardeşliğimizi de istismar ettiği, FETÖ'yle mücadele kapsamında bugüne kadar Bakanlık bünyesinden 42 bin kişinin ihraç edildiği, 14 bin kişinin görevden uzaklaştırıldığı, 13 bin kişinin de görevlerine iade edildiği, FETÖ operasyonlarında 292 bin kişinin gözaltına alındığı ve 96 bin kişinin de tutuklandığı, FETÖ konusundaki mücadelenin en son mensubu adalete teslim edilen kadar devam edeceği,

- Terörle mücadelede PKK, DEAŞ, HTŞ, FETÖ ve DHKP-C gibi terör örgütlerine yönelik 2020 yılında toplam 115 bin operasyon gerçekleştirildiği, 270'i yurt içinde ölü olmak üzere 1.105 teröristin etkisiz hâle getirildiği, 882 sığınak ve barınağın imha edildiği, 187 patlayıcı olayı, 2 bombalı araç ve 16 eylem hazırlığındaki 31 teröristin bu eylemlerini gerçekleştirmeden etkisiz hâle getirildiği, 2020 yılında toplam 10'u kırmızı listede yer alan 102 üst düzey terörist ile 15 Temmuz'dan bugüne kadar yurt içinde 39'u kırmızı, 28'i mavi, 29'u yeşil, 70'i turuncu, 318'i gri listede ve 148'inin de liste dışında yer aldığı 632 üst düzey teröristin etkisiz hâle getirildiği,

- Bakanlığın 2021 yılı temasının süreklilik, standart ve memnuniyet olarak belirlendiği, bu temayı belirleyebilmekteki en büyük etkenin 15 Temmuz'dan sonra yaşanan değişim, arttırılan kapasite ve elde edilen saha sonuçlarının olduğu, bu kapsamda iç güvenlik kolluk birimlerinde 2016 yılı sonundan günümüze personel sayısının yüzde 25,5 oranında artırıldığı, profesyonelleşme oranının Sahil Güvenlik Komutanlığında yüzde 100, Jandarma Genel Komutanlığında ise yüzde 82 olduğu, çarşı ve mahalle bekçiliğinde şu ana kadar 29 bin 185 bekçinin görev başında olup kalan 695 adayın da alım sürecinin devam ettiği, personele nitelik artışı kapsamında önemli bir eğitim yatırımı yapıldığı, Jandarma, Emniyet ve Sahil Güvenlik birimlerindeki eğitimlerden 1 milyon 53 bin personelin yararlandığı, ayrıca Polis Merkezi Amirleri Yetiştirme Eğitimlerinde iki yılda 57 bin personel eğitiminin gerçekleştirildiği ve Sanal Taktik Eğitim Merkeziyle Özel Harekâtın yüksek bir teknolojiyle eğitildiği,

- Asayiş olaylarında Bakanlık olarak 7/24 alarm hâlinde olunan konuların başında kadına şiddet olaylarının geldiği, 1 milyon kişi başına düşen kadın cinayeti sayısının 2019 yılında ABD'de 9, Yunanistan'da 7,1, Avusturya'da 4,3 iken Türkiye'de bu oranın 2019'da milyonda 4 olduğu, 2019 yılı Kasım ayı itibarıyla 300 olan kadın cinayeti sayısının 2020 yılının aynı döneminde yüzde 23 azalarak 236 olduğu, ancak bu sayının 0 olması gerektiği ve bu amaçla gerekenlerin yapıldığı, KADES'e gelen ihbar sayısının 49 bin olduğu, 81 il merkezinde Aile İçi ve Kadına Karşı Şiddetle Mücadele Büro Amirliklerininin ilçe düzeyine yayılarak

jandarma ve polis toplamında 1.086'ya ulaşıldığı, şüpheliye dönük olarak alınan önleyici tedbir kararlarında da geçen yılın on ayına göre yüzde 70 oranında artış yaşandığı,

- Ülkemizde hâlen geçici koruma statüsünde 3 milyon 635 bin 410 Suriyeli, ikamet izniyle kalan 877 bin, uluslararası koruma statüsündeki 320 bin kişiyle birlikte toplam 4 milyon 833 bin yabancı bulunduğu ve gönüllü geri dönüş yapanların sayısının 418.355 olduğu, 2020 yılında 18 bini denizde olmak üzere toplam 110 bin düzensiz göçmen ve 3.810 organizatörün yakalandığı, sınır dışı işlemlerinde ulaşılan sayının Kasım 2020 itibarıyla 36 bin olduğu, 23 ilde toplam 20 bin kapasiteli 28 adet geri gönderme merkezinin bulunduğu, 20 Ağustos 2015 yılında faaliyete geçen ve kısa adı "YİMER" olan 157 Yabancılar İletişim Merkezinin "En İyi Acil Servis Hizmetleri Ödülü" kategorisinde 1'inci olduğu, Merkeze 2020 yılının ilk on ayında toplam 2 milyon çağrının geldiği, YİMER aracılığıyla kurtarılan göçmen sayısının 1.405 olduğu,

- AFAD Başkanlığınca müdahale edilen toplam olay sayısının 2019 yılında 3.724 ve 2020 yılında ise 2.880 olduğu, 2020 yılı içerisinde gerçekleşen afetlerde 1,2 milyar TL acil yardım ödeneği, 385,5 milyon TL altyapı hasarı gerçekleştirildiği ve 639 afet konutunun bitirildiği, ayrıca TOKİ tarafından, 18.170 afet konutunun 2019 ve 2020 yıllarında gerçekleşen afetler çerçevesinde yapımına başlandığı, diğer taraftan Türkiye'de AFAD bünyesinde bir gönüllülük sistemi kurulduğu ve bu sisteme 228 bin gönüllünün kaydolduğu, daha önceki eğitimlerin yanında eğitimi devam eden 100 binin üzerinde gönüllünün bulunduğu, 2020 yılı içerisinde 1,5 milyon kişiye ve toplamda yaklaşık 14 milyon kişiye temel afet bilinci eğitimi verildiği, ayrıca ülkemizde toplanma alanlarının sayısının 18.911 olduğu, İstanbul'da 2.900 olan toplanma alanı sayısının yılsonu itibarıyla 5.470'e çıkarılacağı,

ifade edilmiştir.

Komisyonumuzda 27.11.2020 tarihinde, Cumhurbaşkanlığı, Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği, Diyanet İşleri Başkanlığı, Devlet Arşivleri Başkanlığı, Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı, İletişim Başkanlığı ve Savunma Sanayi Başkanlığı bütçeleri üzerinde yapılan görüşmelerde;

- Türkiye'nin ekonomik görünümündeki daralmanın nedeni olarak tek başına Covid-19 salgınının gösterilmesinin doğru olmadığı, son yıllarda faiz ödemelerinin bütçe içerisindeki payının artması, işsizlik seviyesindeki artış, dış ticaret dengesindeki bozulma, Merkez Bankası rezervlerindeki azalma ve milli gelirde dolar cinsinden gerçekleşen azalış gibi önemli sorunların ekonomideki daralmayı etkilediği, bu sorunların çözümüne yönelik politikaların ivedilikle hayata geçirilmesi gerektiği, son dönemlerde küresel anlamda da ivme kazanan ülkelerarası rekabetçi ortamda Türkiye'nin gerekli reformları yaparak üretken ekonomiler arasına girmesinin arzu edildiği,

- Covid-19 salgını ile birlikte tüm dünyada benzer şekilde alınan koruyucu önlemler sonucunda ülke ekonomilerinin ve iktisadi bileşenlerin içine düştüğü sıkıntıları gidermek adına hükümetlerin telafi edici politikalar uyguladığı, bununla birlikte Türkiye'nin aldığı ekonomiyi koruyucu ve salgının etkilerini azaltıcı önlemlerin yeterli bulunmadığı, salgının ekonomi üzerindeki etkileri nedeniyle özellikle düşük gelire sahip çalışanlar, kayıt dışı çalışanlar ve işsizler ile esnafın zor bir süreçten geçtiği, salgının etkilerini azaltmak adına vatandaşlara gelir

desteği ile birlikte elektrik, su, doğalgaz ve internet kullanım ücretleri için mali destek sağlanması gerektiği,

- Türkiye'nin dünyanın ve coğrafi bölgesinin içinde bulunduğu zorlu şartlara rağmen olağanüstü bir yükseliş azmi gösterdiği, Libya'da, Suriye'de, Irak'ta, Doğu Akdeniz'de ve Kafkasya'da yürütülen meşru politikalarla ülkenin bekasına, güvenliğine, egemenlik haklarına ve tarihi mirasına meşru ve hukuki sınırlar içerisinde sahip çıktığı, bunun yanında Türkiye'nin son yıllarda maruz kaldığı siyasi ve ekonomik baskılar ile terör saldırıları karşısında kararlılıkla durduğu, bu baskılar ve saldırılar sonrasında ülke ekonomisinde bir takım olumsuzlukların ortaya çıkmasına rağmen alınan önlemler sonrasında 2019 yılının ikinci yarısından itibaren ekonominin güçlü bir şekilde toparlandığı,

- Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçiş ile birlikte devlet kurumları arasında bir eşgüdüm sorunu gözlendiği, bu sorunları gidermek ve kurumlar arasındaki uyumu sağlamak adına ikinci bir Cumhurbaşkanı Yardımcısının daha atanmasının yararlı olabileceği, ayrıca Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçiş sonrası yeni protokol listesinin halen hazırlanmadığı, devlet geleneğinde önemli bir yer tutan protokol listesinin en kısa sürede güncellenmesi gerektiği,

- 2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçesine ekli cetvellerden biri olan E cetvelinde mali disiplini bozucu ve bütçeleme ilkelerine aykırı düzenlemelerin yer aldığı, bu kapsamda özellikle Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçesinden Türkiye Varlık Fonu bünyesindeki kuruluşlara kamu adına yapılacak sermaye aktarımları ile Strateji ve Bütçe Başkanlığı bütçesinden Vakıf Üniversitelerinin araştırma altyapısı projelerini desteklemeye yönelik yapılacak aktarımların ayrı kanunlarla düzenlenmesi gerektiği,

- Diyanet İşleri Başkanlığına tahsis edilen bütçenin birçok bakanlığın bütçesinden daha fazla olduğu, Diyanet İşleri Başkanlığından Türkiye'de varlık gösteren tüm din ve inançlara karşı daha adil davranmasının beklendiği, ayrıca kurum bütçesinden hangi vakıf ve derneklere yardım yapıldığının kamuoyuyla paylaşılmasının gerektiği,

- Atak Helikopteri, Hisar Hava Savunma Sistemi, Anka ve Bayraktar İnsansız Hava Araçları, Göktuğ Hava – Hava Füzesi ve Korkut Alçak İrtifa Hava Savunma Sistemi gibi teknolojik ve yerli üretim savunma araçlarının toplum nezdinde büyük bir beğeni ile karşılandığı, bu anlamda Savunma Sanayi Başkanlığının, Türkiye'yi çağdaş bir savunma aracı üreticisi haline getirmekte önemli çalışmalar yürüttüğü ve bu çalışmaların sürekliliğinin sağlanmasının önem arz ettiği,

- Kamu-Özel İşbirliği (KÖİ) yöntemiyle yapılan yatırımlara ödenen bedellerin yüksek olduğu, ayrıca Türk lirasının itibarı açısından devletin bu tür işlemlerde Türk lirası kullanması gerektiği, KÖİ yöntemiyle yapılan yol, köprü, hastane gibi kamu yatırımlarının gelecek yıllara sirayet edecek şekilde bütçe üzerine önemli bir yük getirdiği, buna ilişkin bilgilerin kamuoyuyla paylaşılmamasının toplum üzerinde olumsuz yansımalarının olduğu,

- Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığının, Cumhurbaşkanlığı sözcülüğü faaliyetlerinin yanında mevzuatta yer alan görev, yetki ve sorumluluklarına daha fazla odaklanması gerektiği, bu kapsamda Türkiye'de basının karşı karşıya kaldığı sorunların çözümünde Başkanlıktan daha aktif rol almasının beklendiği,

şeklindeki görüş, eleştiri ve önerilerin ardından Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat OKTAY tarafından yapılan açıklamalarda;

- Covid-19 salgınının etkilerini azaltmaya yönelik olarak gerçekleştirilen mali önlemlerin toplam tutarının 530 milyar TL'yi aştığı ve bütçeden 40 milyar TL harcama yapıldığı, bu önlemler kapsamında gereksinim sahibi ailelere 1.000'er TL yardım yapıldığı, sağlık çalışanlarına ek ödemeler verildiği, kısa çalışma ve ücretsiz izin uygulamalarından kaynaklanan SGK prim geliri farkının giderildiği, en düşük emekli aylığının 1.500 TL'ye çıkarıldığı, yaklaşık 750 bin esnaf ve sanatkâra 19 milyar TL tutarında hazine faiz destekli işletme kredisi sağlandığı ve buna benzer birçok koruyucu önlemin hayata geçirildiği,

- Covid-19 salgını ile birlikte tüm dünya ülkelerinde ciddi ekonomik daralmalar beklenmesine rağmen Türkiye'nin ekonomik kayıplarını sınırlı tutulduğu, salgın sonrası dünyada oluşan yeni fırsatları en iyi şekilde değerlendirmek adına yatırım, üretim, ihracat ve istihdam seferberliği başlatıldığı, 2021 yılında yeni gereksinimlere yönelik reform ve değişim odaklı politikaların hayata geçirileceği,

- 2020 yılının küresel dış ticarette korumacılığın ve ülke ekonomisine yönelik saldırıların arttığı bir yıl olmasına karşın reformların ve sürdürülebilir büyüme politikalarının merkeze koyulduğu, bu başarıların Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile sağlandığı ve bu sistemle birlikte iş yapma süreçlerinin hızlandığı,

- Türkiye'nin, Doğu Akdeniz ve Kıbrıs ile Libya'da sergilediği güçlü duruşun ve Dağlık Karabağ'ın, Ermenistan işgalinden kurtarılması sırasında Azerbaycan'a verilen şartsız desteğin Türkiye'nin bölgesel olaylara karşı gösterdiği hızlı ve yerinde tepkilerin birer kanıtı olduğu, Azerbaycan'ın haklarını ve çıkarlarını korumak adına Türk Silahlı Kuvvetlerinin çok kısa bir süre sonra bölgede görev yapmaya başlayacağı ve bundan sonraki süreçte de Azerbaycan'a gerekli desteğin sağlanacağı,

- Türkiye'de varlık gösteren dini gruplar arasında ayrımcılık yapıldığı iddialarının gerçeği yansıtmadığı, başta Avrupa olmak üzere dünyanın farklı yerlerinde İslam karşıtı olaylara rağmen Türkiye'nin farklı dini inançların ibadetlerini ve geleneklerini serbestleştirme yönünde adımlar attığı, bu kapsamda Gökçeada'da bulunan Gökçeada Özel Rum Okulu ve Lisesi'nin eğitime açılması ile Musevi vatandaşların istekleri sonucu Hanuka Bayramı kutlamalarının serbestleştirilmesinin Türkiye'deki tüm dini inançlara yönelik kapsayıcılığın en iyi örnekleri olduğu,

- 2002 yılı sonrasında köklü reformlar uygulamaya konularak yakalanan istikrarlı ve güçlü büyüme patikasının korunacağı ve 2021 yılı itibarıyla ekonomi politikalarının, makroekonomik istikrar, finansal istikrar ve fiyat istikrarı ekseninde oluşturulacağı, ekonomide görülen kırılganlıkların en aza indirileceği, güven ve kredibilite kazanımına daha fazla yoğunlaşılarak öngörülebilirliğin artırılacağı, para ve maliye politikaları arasında sağlanan eşgüdümün bundan sonraki süreçte de sağlamlaştırılacağı ve tüm tarafların görüşleri çerçevesinde daha katılımcı bir ekonomi anlayışının sürdürüleceği,

- 2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçesine ekli cetvellerden biri olan E cetvelinde geçmiş yıl bütçelerinde yer alan özel hesapların sayısını ve kapsamını artırır herhangi bir yeni düzenlemenin bulunmadığı, yine mevcut özel hesap uygulamalarının da muhtelif kanunlarla ve

bütçe kanunlarıyla belli bir kamu hizmetinin gerçekleştirilmesinde ortaya çıkan gereksinimler kapsamında oluşturulduğu, ayrıca geçmiş yıllarda Anayasa Mahkemesinin de özel hesap uygulamalarına imkan veren bu tür düzenlemelerin Anayasaya aykırılık teşkil etmediğine ilişkin kararları bulunduğu,

- Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığının, Türkiye'nin iletişim alanındaki çatı kurumu ve devletin tüm iletişim eylem ve stratejisinin uygulanmasında sorumluluk sahibi olduğu, İletişim Başkanlığının, kamuoyunun ve ilgili makamların zamanında ve doğru bilgilerle aydınlatılması için gerekli bilgi akışını sağlamak ve bunların kamuoyu üzerinde etkisinin belirlenmesini yönelik hizmetleri yapmak görevini yerine getirdiği,

ifade edilmiştir.

4. MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİNİN MADDELERİ ÜZERİNDE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifinin;

1) 1 inci maddesi; aynen kabul edilmiştir.

2) 2 nci maddesi;

- Teklife bağlı 2021-2023 Dönemi (B) işaretli cetvel;

- 11/11/2020 tarihli ve 7256 sayılı "Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" ile uygulanması 1/1/2022 tarihine ertelenen konaklama vergisine yönelik 2021 yılı Bütçe Gelir tahmininin mezkûr cetvelden çıkarılması, ayrıca "Beyana Dayanan KDV" ve buna bağlı olarak "Dahilde Alınan Katma Değer Vergisi"ne yönelik tutarın ekonomik aktivitede meydana gelebilecek canlanmaya bağlı olarak aynı miktarda artırılmasını teminen değiştirilmesi suretiyle kabul edilmiştir.

3) 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 ve 14 üncü maddeleri ile yürürlüğe ilişkin 15 inci ve yürütmeye ilişkin 16 ncı maddeleri; aynen kabul edilmiştir.

Komisyondan alınan yetki çerçevesinde Teklif metni ve bağlı cetveller; kanun dili ve tekniği, anlatıma açıklık kazandırılması ile kanunların hazırlanmasında uyulan usul ve esaslar doğrultusunda gözden geçirilmiş, bu çerçevede metin ve bağlı cetvellerde redaksiyon mahiyetinde değişiklikler yapılmıştır.

Ayrıca, İçtüzüğün 45 inci maddesi uyarınca Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonu temsil etmek üzere;

- Ağrı Milletvekili Ekrem ÇELEBİ,

- Antalya Milletvekili İbrahim AYDIN,

- Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet ERİM,

- Bursa Milletvekili Ahmet KILIÇ,

- Denizli Milletvekili Nilgün ÖK,

- Düzce Milletvekili Ayşe KEŞİR,

- Erzurum Milletvekili İbrahim AYDEMİR,
- Gaziantep Milletvekili Abdullah Nejat KOÇER,
- Giresun Milletvekili Cemal ÖZTÜRK,
- İstanbul Milletvekili Şirin ÜNAL,
- İzmir Milletvekili Yaşar KIRKPINAR,
- Kayseri Milletvekili Mustafa Baki ERSOY,
- Konya Milletvekili Mustafa KALAYCI,
- Manisa Milletvekili Uğur AYDEMİR,
- Trabzon Milletvekili Salih CORA,
- Uşak Milletvekili İsmail GÜNEŞ

özel sözcüler olarak seçilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
Cevdet Yılmaz	*İsmail Faruk Aksu*	*Abdullah Nejat Koçer*
Bingöl	İstanbul	Gaziantep
	(Ek görüşümüz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)
Kâtip	Üye	Üye
Şirin Ünal	*Ekrem Çelebi*	*Bülent Kuşoğlu*
İstanbul	Ağrı	Ankara
(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Muhalefet şerhi vardır)
Üye	Üye	Üye
Durmuş Yılmaz	*Cavit Arı*	*İbrahim Aydın*
Ankara	Antalya	Antalya
(Muhalefet şerhi vardır)	(Muhalefet şerhi vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye	Üye	Üye
Bekir Kuvvet Erim	*Necdet İpekyüz*	*Ahmet Kılıç*
Aydın	Batman	Bursa
(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Muhalefet şerhi vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye	Üye	Üye
Nilgün Ök	*Garo Paylan*	*Ayşe Keşir*
Denizli	Diyarbakır	Düzce
(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Muhalefet şerhi vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye	Üye	Üye
İbrahim Aydemir	*Cemal Öztürk*	*Mehmet Bekaroğlu*
Erzurum	Giresun	İstanbul
(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Bu raporun özel sözcüsüdür, son toplantıya katılamadı)	(Muhalefet şerhi vardır, son toplantıya katılamadı)
Üye	Üye	Üye
Emine Gülizar Emecan	*Erol Katırcıoğlu*	*Yaşar Kırkpınar*
İstanbul	İstanbul	İzmir
(Muhalefet şerhi vardır, son toplantıya katılamadı)	(Şerh vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye	Üye	Üye
Kamil Okyay Sındır	*Mustafa Baki Ersoy*	*Mustafa Kalaycı*
İzmir	Kayseri	Konya
(Muhalefet şerhi vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür, ek görüşümüz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür, ek görüşümüz vardır)
Üye	Üye	Üye
Abdullatif Şener	*Uğur Aydemir*	*Süleyman Girgin*
Konya	Manisa	Muğla
(Şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Muhalefet şerhi vardır)
Üye	Üye	Üye
Salih Cora	*Erhan Usta*	*İsmail Güneş*
Trabzon	Samsun	Uşak
(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Muhalefet şerhi vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)

– 4 –

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU RAPORUNA EKLİ TABLOLAR

2020 İLE 2021 YILLARI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE BÜYÜKLÜKLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

(Milyon TL)

(Milyon TL)	2020 YILI		2021 YILI	GSYH'YE ORANI (%)			ARTIŞ ORANI (%)	
				2020 Yılı Bütçe Kanunu				
	Bütçe Kanunu	Gerçekleşme Tahmini	Bütçe Kanun Teklifi	Bütçe Kanunu	Gerçekleşme Tahmini	2021 Yılı Bütçe Teklifi	2021 Teklif / 2020 Bütçe Kanunu	2021 Teklif / 2020 Ger.Tah.
1) MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE GİDERLERİ*	**1.095.461**	**1.212.297**	**1.346.139**	**22,5**	**25,0**	**23,7**	**22,9**	**11,0**
Faiz Hariç Bütçe Giderleri	956.521	1.074.897	1.166.596	19,6	22,2	20,7	22,0	**8,5**
Faiz Giderleri	138.940	137.400	179.542	2,9	2,8	3,2	29,2	**30,7**
2) MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE GELİRLERİ**	**956.588**	**973.129**	**1.101.146**	**19,6**	**20,1**	**19,5**	**15,1**	**13,2**
Vergi Gelirleri**	784.602	790.725	922.744	16,1	16,3	16,3	17,6	**16,7**
3) BÜTÇE DENGESİ	**-138.873**	**-239.168**	**-244.993**	**-2,9**	**-4,9**	**-4,3**	**76,4**	**2,4**
4) FAİZ DIŞI DENGE	**67**	**-101.768**	**-65.450**	**0,0**	**-2,1**	**-1,2**	**-98456,0**	**-35,7**
5) GSYH***	4.872.455	4.850.703	5.644.316					

* Hazine yardımları ve gelirden ayrılan pay hariç
** Red ve iadeler düşülmüştür.
*** 2020 Yılı Gerçekleşme Tahmini ile 2021 Yılına ait değerler, (2021-2023) Yeni Ekonomi Programından alınmıştır.

(TABLO-2)

(2020-2021) MERKEZİ YÖNETİM KAPSAMINDAKİ GENEL BÜTÇELİ İDARELER, ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER İLE DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLARIN BÜTÇE ÖDENEKLERİ VE GELİRLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

GİDER	2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu (TL)	2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (TL)	Artış %'si
A- GENEL BÜTÇELİ İDARELERİN ÖDENEKLERİ	1.082.021.197.000	1.328.254.386.000	23
B- ÖZEL BÜTÇELİ İDARELERİN ÖDENEKLERİ	82.423.174.000	119.877.971.000	45
C- DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLARIN ÖDENEKLERİ	7.623.700.000	8.436.256.000	11
D- TOPLAM	**1.172.068.071.000**	**1.456.568.613.000**	**24**
E- GELİRDEN AYRILAN PAYLAR (-)	5.308.956.000	5.697.420.000	7
F- TOPLAM HAZİNE YARDIMI (-)	71.298.046.000	104.732.539.000	47
G- MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ TOPLAMI (HAZİNE YARDIMLARI HARİÇ, GELİRDEN AYRILAN PAY DAHİL)	1.100.770.025.000	1.351.836.074.000	23
H- MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ TOPLAMI (HAZİNE YARDIMLARI VE GELİRDEN AYRILAN PAY HARİÇ)	**1.095.461.069.000**	**1.346.138.654.000**	**23**
GELİR VE NET FİNANSMAN			
I- GENEL BÜTÇELİ İDARELER	**941.944.001.000**	**1.082.029.040.000**	**15**
NET GENEL BÜTÇE GELİRLERİ (a-b)	941.944.001.000	1.082.029.040.000	15
GENEL BÜTÇELİ İDARELERİN GELİRLERİ (a)	1.072.657.993.000	1.220.351.915.000	14
RED VE İADELER (-) (b)	130.713.992.000	138.322.875.000	6
II- ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER	**83.626.914.000**	**121.110.691.000**	**45**
ÖZEL BÜTÇELİ İDARELERİN GELİRİ (1+2)	83.626.914.000	121.110.691.000	45
ÖZEL BÜTÇELİ İDARELERİN ÖZ GELİRİ (c+d) (1)	12.464.193.000	16.546.924.000	33
YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI (c)	2.290.947.000	3.166.397.000	38
DİĞER ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER (d)	10.173.246.000	13.380.527.000	32
HAZİNE YARDIMI (Özel Bütçe) (2)	71.162.721.000	104.563.767.000	47
III- DÜZENLEYİCİ DENETLEYİCİ KURUMLAR (Z+T)	**7.623.700.000**	**8.436.256.000**	**11**
DÜZENLEYİCİ DENETLEYİCİ KURUMLAR ÖZ GELİR (Z)	7.488.375.000	8.267.484.000	10
HAZİNE YARDIMI (DDK) (T)	135.325.000	168.772.000	25
IV- MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE GELİRLERİ (NET) (I+1+Z-E)	**956.587.613.000**	**1.101.146.028.000**	**15**
DENGE			
İ- FAİZ GİDERİ	138.940.000.000	179.542.320.000	29
J- FAİZ DIŞI BÜTÇE GİDERİ (H-İ)	956.521.069.000	1.166.596.334.000	22
K- FAİZ HARİÇ FAZLA (IV-J)	66.544.000	-65.450.306.000	-98.456
L- BÜTÇE AÇIĞI (IV-H)	**-138.873.456.000**	**-244.992.626.000**	**76**
GSYH*	**4.872.455.000.000**	**5.644.000.000.000**	**16**
Bütçe Açığı/GSYH	**2,9%**	**4,3%**	**52**
Faiz Hariç Fazla/GSYH	**0,0014%**	**-1,2%**	**-85.011**

* GSYH için kullanılan veriler, (2021-2023) Yeni Ekonomi Programından alınmıştır.

TABLO 3-a
2021 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİ - GENEL BÜTÇELİ İDARELERİN ÖDENEKLERİNDE KOMİSYONUMUZCA YAPILAN EKLEME VE KESİNTİLER

(TL)

	İDARENİN ADI	BÜTÇE TEKLİFİ	I+II+III SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)	KOMİSYONDA		KOMİSYONCA KABUL EDİLEN ÖDENEK	I+II+III SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)
				Eklenen	Düşülen		
01	TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ	1.894.056.000	0,130			1.894.056.000	0,130
02	CUMHURBAŞKANLIĞI	4.039.453.000	0,277			4.039.453.000	0,277
03	ANAYASA MAHKEMESİ	86.522.000	0,006			86.522.000	0,006
04	YARGITAY	1.446.440.000	0,099			1.446.440.000	0,099
05	DANIŞTAY	235.675.000	0,016			235.675.000	0,016
06	HAKİMLER VE SAVCILAR KURULU	103.209.000	0,007			103.209.000	0,007
07	SAYIŞTAY	441.550.000	0,030			441.550.000	0,030
08	ADALET BAKANLIĞI	23.973.052.000	1,646			23.973.052.000	1,646
09	MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI	61.484.939.000	4,221			61.484.939.000	4,221
10	İÇİŞLERİ BAKANLIĞI	10.665.011.000	0,732			10.665.011.000	0,732
11	DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI	5.786.984.000	0,397			5.786.984.000	0,397
12	HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI	570.220.929.000	39,148			570.220.929.000	39,148
13	MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI	146.920.234.000	10,087			146.920.234.000	10,087
14	SAĞLIK BAKANLIĞI	77.615.519.000	5,329			77.615.519.000	5,329
15	ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI	49.133.659.000	3,373			49.133.659.000	3,373
16	AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI	155.011.061.000	10,642			155.011.061.000	10,642
17	ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI	3.999.188.000	0,275			3.999.188.000	0,275
18	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI	6.016.496.000	0,413			6.016.496.000	0,413
19	SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI	11.918.182.000	0,818			11.918.182.000	0,818
20	ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI	3.378.164.000	0,232			3.378.164.000	0,232
21	TİCARET BAKANLIĞI	6.585.834.000	0,452			6.585.834.000	0,452
22	GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI	22.859.079.000	1,569			22.859.079.000	1,569
23	TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI	51.518.086.000	3,537			51.518.086.000	3,537
24	MİLLÎ GÜVENLİK KURULU GENEL SEKRETERLİĞİ	38.097.000	0,003			38.097.000	0,003
25	MİLLÎ İSTİHBARAT TEŞKİLATI BAŞKANLIĞI	2.628.749.000	0,180			2.628.749.000	0,180
26	JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI	27.666.860.000	1,899			27.666.860.000	1,899
27	SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI	1.470.792.000	0,101			1.470.792.000	0,101
28	EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	44.555.427.000	3,059			44.555.427.000	3,059
29	DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI	12.977.926.000	0,891			12.977.926.000	0,891
30	TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU	500.954.000	0,034			500.954.000	0,034
31	AFET VE ACİL DURUM YÖNETİMİ BAŞKANLIĞI	2.085.860.000	0,143			2.085.860.000	0,143
32	GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI	4.446.012.000	0,305			4.446.012.000	0,305
33	TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	1.290.815.000	0,089			1.290.815.000	0,089
34	METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	541.018.000	0,037			541.018.000	0,037
35	GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	2.983.522.000	0,205			2.983.522.000	0,205
36	AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI	787.432.000	0,054			787.432.000	0,054
37	DEVLET ARŞİVLERİ BAŞKANLIĞI	172.663.000	0,012			172.663.000	0,012
38	İLETİŞİM BAŞKANLIĞI	422.754.000	0,029			422.754.000	0,029
39	MİLLÎ SARAYLAR İDARESİ BAŞKANLIĞI	230.408.000	0,016			230.408.000	0,016
40	STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI	10.121.775.000	0,695			10.121.775.000	0,695
	GENEL BÜTÇELİ İDARELER (I SAYILI CETVEL)	**1.328.254.386.000**	91,191			**1.328.254.386.000**	91,191
	ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER (II SAYILI CETVEL)	**119.877.971.000**				**119.877.971.000**	
	DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR (III SAYILI CETVEL)	**8.436.256.000**				**8.436.256.000**	
	I+II+III SAYILI CETVELLERE TABİ İDARELER TOPLAMI	**1.456.568.613.000**				**1.456.568.613.000**	
	TOPLAM HAZİNE YARDIMI	**104.732.539.000**				**104.732.539.000**	
	GELİRDEN AYRILAN PAYLAR	**5.697.420.000**				**5.697.420.000**	
	MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ TOPLAMI (HAZİNE YARDIMLARI HARİÇ, GELİRDEN AYRILAN PAY DAHİL)	**1.351.836.074.000**				**1.351.836.074.000**	
	MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ TOPLAMI (HAZİNE YARDIMLARI VE GELİRDEN AYRILAN PAY HARİÇ)	**1.346.138.654.000**				**1.346.138.654.000**	

TABLO 3-b
2021 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİ - ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER İDARELERİN ÖDENEKLERİNDE KOMİSYONUMUZCA YAPILAN EKLEME VE KESİNTİLER

(TL)

	İDARENİN ADI	BÜTÇE TEKLİFİ	I+II+III SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)	KOMİSYONDA		KOMİSYONCA KABUL EDİLEN ÖDENEK	I+II+III SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)
				Eklenen	Düşülen		
01	ÖLÇME SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ BAŞKANLIĞI	643.549.000	0,0442			643.549.000	0,0442
02	SAVUNMA SANAYİ BAŞKANLIĞI	120.063.000	0,0082			120.063.000	0,0082
03	ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU	18.920.000	0,0013			18.920.000	0,0013
04	ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ	7.870.000	0,0005			7.870.000	0,0005
05	ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ	9.752.000	0,0007			9.752.000	0,0007
06	TÜRK DİL KURUMU	23.600.000	0,0016			23.600.000	0,0016
07	TÜRK TARİH KURUMU	40.575.000	0,0028			40.575.000	0,0028
08	TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU	5.251.272.000	0,3605			5.251.272.000	0,3605
09	TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ	22.444.000	0,0015			22.444.000	0,0015
10	KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	34.559.230.000	2,3726			34.559.230.000	2,3726
11	DEVLET TİYATROLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	391.106.000	0,0269			391.106.000	0,0269
12	DEVLET OPERA VE BALESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	442.731.000	0,0304			442.731.000	0,0304
13	ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	4.205.954.000	0,2888			4.205.954.000	0,2888
14	VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	585.809.000	0,0402			585.809.000	0,0402
15	TÜRKİYE HUDUT VE SAHİLLER SAĞLIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	174.844.000	0,0120			174.844.000	0,0120
16	MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	783.715.000	0,0538			783.715.000	0,0538
17	SİVİL HAVACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	63.727.000	0,0044			63.727.000	0,0044
18	TÜRK AKREDİTASYON KURUMU	42.301.000	0,0029			42.301.000	0,0029
19	TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ	620.425.000	0,0426			620.425.000	0,0426
20	TÜRK PATENT VE MARKA KURUMU	146.162.000	0,0100			146.162.000	0,0100
21	KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERİ GELİŞTİRME VE DESTEKLEME İDARESİ BAŞKANL	2.069.007.000	0,1420			2.069.007.000	0,1420
22	TÜRK İŞBİRLİĞİ VE KOORDİNASYON AJANSI BAŞKANLIĞI	564.661.000	0,0388			564.661.000	0,0388
23	GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ	95.866.000	0,0066			95.866.000	0,0066
24	ÖZELLEŞTİRME İDARESİ BAŞKANLIĞI	44.321.000	0,0030			44.321.000	0,0030
25	KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU	39.759.000	0,0027			39.759.000	0,0027
26	CEZA İNFAZ KURUMLARI İLE TUTUKEVLERİ İŞ YURTLARI KURUMU	2.817.504.000	0,1934			2.817.504.000	0,1934
27	MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU BAŞKANLIĞI	33.238.000	0,0023			33.238.000	0,0023
28	YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI	393.867.000	0,0270			393.867.000	0,0270
29	TÜRKİYE YAZMA ESERLER KURUMU BAŞKANLIĞI	55.139.000	0,0038			55.139.000	0,0038
30	DOĞU ANADOLU PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	96.666.000	0,0066			96.666.000	0,0066
31	KONYA OVASI PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	129.979.000	0,0089			129.979.000	0,0089
32	DOĞU KARADENİZ PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	95.506.000	0,0066			95.506.000	0,0066
33	DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	18.730.949.000	1,2860			18.730.949.000	1,2860
34	TÜRKİYE SU ENSTİTÜSÜ	4.247.000	0,0003			4.247.000	0,0003
35	TÜRKİYE İLAÇ VE TIBBİ CİHAZ KURUMU	187.998.000	0,0129			187.998.000	0,0129
36	TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU	22.230.000	0,0015			22.230.000	0,0015
37	TÜRKİYE SAĞLIK ENSTİTÜLERİ BAŞKANLIĞI	175.639.000	0,0121			175.639.000	0,0121
38	HELAL AKREDİTASYON KURUMU	6.455.000	0,0004			6.455.000	0,0004
39	MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	404.017.000	0,0277			404.017.000	0,0277
40	TÜRKİYE UZAY AJANSI	38.071.000	0,0026			38.071.000	0,0026
41	KAPADOKYA ALAN BAŞKANLIĞI	15.427.000	0,0011			15.427.000	0,0011
42	TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ	24.774.000	0,0017			24.774.000	0,0017
43	TÜRKİYE ENERJİ, NÜKLEER VE MADEN ARAŞTIRMA KURUMU	282.814.000	0,0194			282.814.000	0,0194
	ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER İDARELER	**74.482.183.000**	5,1135			**74.482.183.000**	5,1135
	YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI	**45.395.788.000**				**45.395.788.000**	
	ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER (II SAYILI CETVEL)	**119.877.971.000**				**119.877.971.000**	
	GENEL BÜTÇELİ İDARELER (I SAYILI CETVEL)	**1.328.254.386.000**				**1.328.254.386.000**	
	DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR (III SAYILI CETVEL)	**8.436.256.000**				**8.436.256.000**	
	I+II+III SAYILI CETVELE TABİ KURUMLAR TOPLAMI	**1.456.568.613.000**				**1.456.568.613.000**	

TABLO 3-c
2021 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİ YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARININ ÖDENEKLERİNDE KOMİSYONUMUZCA YAPILAN EKLEME VE KESİNTİLER

(TL)

	İDARENİN ADI	BÜTÇE TEKLİFİ	I+II+III SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)	KOMİSYONDA		KOMİSYONCA KABUL EDİLEN ÖDENEK	I+II+III SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)
				Eklenen	Düşülen		
1	YÜKSEKÖĞRETİM KURULU	115.992.000	0,0080			115.992.000	0,0080
2	ANKARA ÜNİVERSİTESİ	1.486.542.000	0,1021			1.486.542.000	0,1021
3	ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	709.904.000	0,0487			709.904.000	0,0487
4	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	1.341.646.000	0,0921			1.341.646.000	0,0921
5	GAZİ ÜNİVERSİTESİ	1.090.331.000	0,0749			1.090.331.000	0,0749
6	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	1.444.452.000	0,0992			1.444.452.000	0,0992
7	İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	693.034.000	0,0476			693.034.000	0,0476
8	BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ	426.130.000	0,0293			426.130.000	0,0293
9	MARMARA ÜNİVERSİTESİ	829.317.000	0,0569			829.317.000	0,0569
10	YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	458.113.000	0,0315			458.113.000	0,0315
11	MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	188.917.000	0,0130			188.917.000	0,0130
12	EGE ÜNİVERSİTESİ	1.177.845.000	0,0809			1.177.845.000	0,0809
13	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	1.028.693.000	0,0706			1.028.693.000	0,0706
14	TRAKYA ÜNİVERSİTESİ	524.813.000	0,0360			524.813.000	0,0360
15	BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	805.593.000	0,0553			805.593.000	0,0553
16	ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	592.832.000	0,0407			592.832.000	0,0407
17	SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	767.510.000	0,0527			767.510.000	0,0527
18	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	801.167.000	0,0550			801.167.000	0,0550
19	ERCİYES ÜNİVERSİTESİ	727.052.000	0,0499			727.052.000	0,0499
20	SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	658.991.000	0,0452			658.991.000	0,0452
21	ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	790.648.000	0,0543			790.648.000	0,0543
22	ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	704.532.000	0,0484			704.532.000	0,0484
23	KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	614.051.000	0,0422			614.051.000	0,0422
24	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	946.265.000	0,0650			946.265.000	0,0650
25	İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	656.533.000	0,0451			656.533.000	0,0451
26	FIRAT ÜNİVERSİTESİ	691.867.000	0,0475			691.867.000	0,0475
27	DİCLE ÜNİVERSİTESİ	605.931.000	0,0416			605.931.000	0,0416
28	VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ	579.706.000	0,0398			579.706.000	0,0398
29	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	559.270.000	0,0384			559.270.000	0,0384

TABLO 3-c
2021 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİ YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARININ ÖDENEKLERİNDE KOMİSYONUMUZCA YAPILAN EKLEME VE KESİNTİLER

(TL)

	İDARENİN ADI	BÜTÇE TEKLİFİ	I+II+III SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)	KOMİSYONDA		KOMİSYONCA KABUL EDİLEN ÖDENEK	I+II+III SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)
				Eklenen	Düşülen		
30	İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ	170.083.000	0,0117			170.083.000	0,0117
31	GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	174.624.000	0,0120			174.624.000	0,0120
32	HARRAN ÜNİVERSİTESİ	393.901.000	0,0270			393.901.000	0,0270
33	SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ	550.741.000	0,0378			550.741.000	0,0378
34	AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ	538.535.000	0,0370			538.535.000	0,0370
35	ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ	382.556.000	0,0263			382.556.000	0,0263
36	MERSİN ÜNİVERSİTESİ	516.577.000	0,0355			516.577.000	0,0355
37	PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	627.286.000	0,0431			627.286.000	0,0431
38	BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ	329.404.000	0,0226			329.404.000	0,0226
39	KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ	604.602.000	0,0415			604.602.000	0,0415
40	SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	405.379.000	0,0278			405.379.000	0,0278
41	MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ	503.990.000	0,0346			503.990.000	0,0346
42	BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ	342.080.000	0,0235			342.080.000	0,0235
43	HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	352.276.000	0,0242			352.276.000	0,0242
44	AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ	280.793.000	0,0193			280.793.000	0,0193
45	KAFKAS ÜNİVERSİTESİ	287.632.000	0,0197			287.632.000	0,0197
46	ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ	539.922.000	0,0371			539.922.000	0,0371
47	NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ	239.088.000	0,0164			239.088.000	0,0164
48	KÜTAHYA DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ	308.821.000	0,0212			308.821.000	0,0212
49	TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ	400.083.000	0,0275			400.083.000	0,0275
50	MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ	408.008.000	0,0280			408.008.000	0,0280
51	KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ	436.114.000	0,0299			436.114.000	0,0299
52	KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ	370.527.000	0,0254			370.527.000	0,0254
53	ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ	564.514.000	0,0388			564.514.000	0,0388
54	GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ	114.769.000	0,0079			114.769.000	0,0079
55	KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ	236.872.000	0,0163			236.872.000	0,0163
56	KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ	239.093.000	0,0164			239.093.000	0,0164
57	DÜZCE ÜNİVERSİTESİ	357.861.000	0,0246			357.861.000	0,0246
58	BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ	275.337.000	0,0189			275.337.000	0,0189
59	UŞAK ÜNİVERSİTESİ	230.830.000	0,0158			230.830.000	0,0158
60	RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ	301.352.000	0,0207			301.352.000	0,0207
61	TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ	326.990.000	0,0224			326.990.000	0,0224
62	ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ	252.279.000	0,0173			252.279.000	0,0173
63	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ	207.909.000	0,0143			207.909.000	0,0143

TABLO 3-c
2021 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİ YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARININ ÖDENEKLERİNDE KOMİSYONUMUZCA YAPILAN EKLEME VE KESİNTİLER

(TL)

	İDARENİN ADI	BÜTÇE TEKLİFİ	I+II+III SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)	KOMİSYONDA		KOMİSYONCA KABUL EDİLEN ÖDENEK	I+II+III SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)
				Eklenen	Düşülen		
64	GİRESUN ÜNİVERSİTESİ	235.997.000	0,0162			235.997.000	0,0162
65	HİTİT ÜNİVERSİTESİ	221.188.000	0,0152			221.188.000	0,0152
66	YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ	259.939.000	0,0178			259.939.000	0,0178
67	ADIYAMAN ÜNİVERSİTESİ	241.348.000	0,0166			241.348.000	0,0166
68	ORDU ÜNİVERSİTESİ	189.778.000	0,0130			189.778.000	0,0130
69	AMASYA ÜNİVERSİTESİ	170.945.000	0,0117			170.945.000	0,0117
70	KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ	153.002.000	0,0105			153.002.000	0,0105
71	AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ	154.416.000	0,0106			154.416.000	0,0106
72	SİNOP ÜNİVERSİTESİ	160.170.000	0,0110			160.170.000	0,0110
73	SİİRT ÜNİVERSİTESİ	177.526.000	0,0122			177.526.000	0,0122
74	NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ	171.348.000	0,0118			171.348.000	0,0118
75	KARABÜK ÜNİVERSİTESİ	286.492.000	0,0197			286.492.000	0,0197
76	KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ	107.845.000	0,0074			107.845.000	0,0074
77	ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ	195.178.000	0,0134			195.178.000	0,0134
78	ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ	134.102.000	0,0092			134.102.000	0,0092
79	BİLECİK ŞEYH EDEBALİ ÜNİVERSİTESİ	158.175.000	0,0109			158.175.000	0,0109
80	BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ	130.152.000	0,0089			130.152.000	0,0089
81	KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ	181.333.000	0,0124			181.333.000	0,0124
82	OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ	134.156.000	0,0092			134.156.000	0,0092
83	BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ	207.543.000	0,0142			207.543.000	0,0142
84	MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ	176.699.000	0,0121			176.699.000	0,0121
85	MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ	161.868.000	0,0111			161.868.000	0,0111
86	BATMAN ÜNİVERSİTESİ	155.751.000	0,0107			155.751.000	0,0107
87	ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ	108.767.000	0,0075			108.767.000	0,0075
88	BARTIN ÜNİVERSİTESİ	166.649.000	0,0114			166.649.000	0,0114
89	BAYBURT ÜNİVERSİTESİ	126.163.000	0,0087			126.163.000	0,0087
90	GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ	160.604.000	0,0110			160.604.000	0,0110
91	HAKKARİ ÜNİVERSİTESİ	106.274.000	0,0073			106.274.000	0,0073
92	IĞDIR ÜNİVERSİTESİ	135.040.000	0,0093			135.040.000	0,0093
93	ŞIRNAK ÜNİVERSİTESİ	94.858.000	0,0065			94.858.000	0,0065
94	MUNZUR ÜNİVERSİTESİ	127.761.000	0,0088			127.761.000	0,0088
95	YALOVA ÜNİVERSİTESİ	141.875.000	0,0097			141.875.000	0,0097
96	TÜRK ALMAN ÜNİVERSİTESİ	107.388.000	0,0074			107.388.000	0,0074
97	ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ	310.602.000	0,0213			310.602.000	0,0213

TABLO 3-c
2021 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİ YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARININ ÖDENEKLERİNDE KOMİSYONUMUZCA YAPILAN EKLEME VE KESİNTİLER

(TL)

İDARENİN ADI	BÜTÇE TEKLİFİ	I+II+III SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)	KOMİSYONDA		KOMİSYONCA KABUL EDİLEN ÖDENEK	I+II+III SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)
			Eklenen	Düşülen		
98 BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	113.930.000	0,0078			113.930.000	0,0078
99 İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ	218.465.000	0,0150			218.465.000	0,0150
100 İZMİR KATİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ	240.911.000	0,0165			240.911.000	0,0165
101 NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ	583.023.000	0,0400			583.023.000	0,0400
102 ABDULLAH GÜL ÜNİVERSİTESİ	97.327.000	0,0067			97.327.000	0,0067
103 ERZURUM TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	80.804.000	0,0055			80.804.000	0,0055
104 ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİT	116.998.000	0,0080			116.998.000	0,0080
105 ANKARA SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	150.867.000	0,0104			150.867.000	0,0104
106 SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	545.133.000	0,0374			545.133.000	0,0374
107 BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	139.906.000	0,0096			139.906.000	0,0096
108 İSKENDERUN TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	123.003.000	0,0084			123.003.000	0,0084
109 ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ	114.271.000	0,0078			114.271.000	0,0078
110 İZMİR BAKIRÇAY ÜNİVERSİTESİ	62.062.000	0,0043			62.062.000	0,0043
111 İZMİR DEMOKRASİ ÜNİVERSİTESİ	64.381.000	0,0044			64.381.000	0,0044
112 YÜKSEKÖĞRETİM KALİTE KURULU	7.307.000	0,0005			7.307.000	0,0005
113 ANKARA MÜZİK VE GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	48.225.000	0,0033			48.225.000	0,0033
114 GAZİANTEP İSLAM BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	30.843.000	0,0021			30.843.000	0,0021
115 KONYA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	112.478.000	0,0077			112.478.000	0,0077
116 KÜTAHYA SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	87.239.000	0,0060			87.239.000	0,0060
117 MALATYA TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ	98.885.000	0,0068			98.885.000	0,0068
118 İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ - CERRAHPAŞA	910.864.000	0,0625			910.864.000	0,0625
119 ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ	288.055.000	0,0198			288.055.000	0,0198
120 SAKARYA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	137.917.000	0,0095			137.917.000	0,0095
121 SAMSUN ÜNİVERSİTESİ	63.210.000	0,0043			63.210.000	0,0043
122 SİVAS BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	43.703.000	0,0030			43.703.000	0,0030
123 TARSUS ÜNİVERSİTESİ	57.780.000	0,0040			57.780.000	0,0040
124 TRABZON ÜNİVERSİTESİ	112.529.000	0,0077			112.529.000	0,0077
125 KAYSERİ ÜNİVERSİTESİ	76.205.000	0,0052			76.205.000	0,0052
126 KAHRAMANMARAŞ İSTİKLAL ÜNİVERSİTESİ	36.346.000	0,0025			36.346.000	0,0025
127 ESKİŞEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	212.310.000	0,0146			212.310.000	0,0146
128 ISPARTA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	191.380.000	0,0131			191.380.000	0,0131
129 AFYONKARAHİSAR SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	189.994.000	0,0130			189.994.000	0,0130
YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI	**45.395.788.000**	3,1166			**45.395.788.000**	3,1166
DİĞER ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER İDARELER	**74.482.183.000**				**74.482.183.000**	
ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER (II SAYILI CETVEL)	**119.877.971.000**				**119.877.971.000**	
GENEL BÜTÇELİ İDARELER (I SAYILI CETVEL)	**1.328.254.386.000**				**1.328.254.386.000**	
DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR (III SAYILI CETVEL)	**8.436.256.000**				**8.436.256.000**	
I+II+III SAYILI CETVELE TABİ İDARELER TOPLAMI	**1.456.568.613.000**				**1.456.568.613.000**	

TABLO 3-d

2021 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİ DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLARIN ÖDENEKLERİNDE KOMİSYONUMUZCA YAPILAN EKLEME VE KESİNTİLER

(TL)

	İDARENİN ADI	BÜTÇE TEKLİFİ	I+II+III SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)	KOMİSYONDA		KOMİSYONCA KABUL EDİLEN ÖDENEK	I+II+III SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)
				Eklenen	Düşülen		
1	RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULU	224.213.000	0,015			224.213.000	0,015
2	BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU	5.900.000.000	0,405			5.900.000.000	0,405
3	SERMAYE PİYASASI KURULU	408.650.000	0,028			408.650.000	0,028
4	BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU	924.000.000	0,063			924.000.000	0,063
5	ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU	323.052.000	0,022			323.052.000	0,022
6	KAMU İHALE KURUMU	150.000.000	0,010			150.000.000	0,010
7	REKABET KURUMU	137.500.000	0,009			137.500.000	0,009
8	KAMU GÖZETİMİ, MUHASEBE VE DENETİM STANDARTLARI KURUMU	55.988.000	0,004			55.988.000	0,004
9	KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU	58.980.000	0,004			58.980.000	0,004
10	NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU	184.570.000	0,013			184.570.000	0,013
11	SİGORTACILIK VE ÖZEL EMEKLİLİK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU	69.303.000	0,005			69.303.000	0,005
	DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR TOPLAMI	**8.436.256.000**	0,579			**8.436.256.000**	0,579
	GENEL BÜTÇELİ İDARELER (I SAYILI CETVEL)	**1.328.254.386.000**				**1.328.254.386.000**	
	ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER (II SAYILI CETVEL)	**119.877.971.000**				**119.877.971.000**	
	I+II+III SAYILI CETVELE TABİ İDARELER TOPLAMI	**1.456.568.613.000**				**1.456.568.613.000**	

TABLO 4
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE ÖDENEKLERİNİN PROGRAMLARA GÖRE DAĞILIMI (2021-2023)

(TL)

	PROGRAMLAR	2021 TEKLİF	2022 TAHMİN	2023 TAHMİN	ARTIŞ (%) 2022	ARTIŞ (%) 2023
1	AİLENİN KORUNMASI VE GÜÇLENDİRİLMESİ	1.455.560.000	1.547.782.000	1.651.278.000	6,3%	6,7%
2	AKTİF VE SAĞLIKLI YAŞLANMA	1.422.550.000	1.512.557.000	1.615.002.000	6,3%	6,8%
3	ARAŞTIRMA, GELİŞTİRME VE YENİLİK	6.842.675.000	7.130.112.000	7.680.014.000	4,2%	7,7%
4	BAĞIMLILIKLA MÜCADELE	2.419.008.000	2.595.597.000	2.782.972.000	7,3%	7,2%
5	BİLGİ VE İLETİŞİM	1.108.924.000	1.163.897.000	1.273.188.000	5,0%	9,4%
6	BÖLGESEL KALKINMA	1.047.027.000	1.210.127.000	1.236.000.000	15,6%	2,1%
7	CUMHURBAŞKANLIĞI	1.693.013.000	1.745.709.000	1.835.216.000	3,1%	5,1%
8	ÇOCUKLARIN KORUNMASI VE GELİŞİMİNİN SAĞLANMASI	4.168.749.000	4.551.296.000	4.940.499.000	9,2%	8,6%
9	DEMİRYOLU ULAŞIMI	31.181.484.000	30.359.587.000	40.429.780.000	-2,6%	33,2%
10	DENİZYOLU ULAŞIMI	847.171.000	818.769.000	978.390.000	-3,4%	19,5%
11	DIŞ DENETİM VE HESAP YARGILAMASI	356.850.000	372.647.000	407.627.000	4,4%	9,4%
12	DIŞ POLİTİKA	7.584.272.000	8.063.030.000	8.411.796.000	6,3%	4,3%
13	DİN HİZMETLERİ VE YAYGIN DİN EĞİTİMİ	11.190.929.000	11.975.897.000	12.771.784.000	7,0%	6,6%
14	ENERJİ ARZ GÜVENLİĞİ, VERİMLİLİĞİ VE ENERJİ PİYASASI	6.365.790.000	6.560.329.000	7.228.486.000	3,1%	10,2%
15	ENGELLİLERİN TOPLUMSAL HAYATA KATILIMI VE ÖZEL EĞİTİM	21.315.163.000	23.189.636.000	25.094.217.050	8,8%	8,2%
16	FİNANSAL SİSTEMİN GELİŞTİRİLMESİ VE SİGORTACILIK	7.186.254.000	7.404.637.000	7.828.594.000	3,0%	5,7%
17	GENÇLİK	744.538.000	794.406.000	859.466.000	6,7%	8,2%
18	GÖÇ YÖNETİMİ	2.976.893.000	3.168.550.000	3.367.380.000	6,4%	6,3%
19	HAYAT BOYU ÖĞRENME	3.024.407.000	3.222.160.008	3.420.424.993	6,5%	6,2%
20	HAZİNE VARLIKLARININ VE YÜKÜMLÜLÜKLERİNİN YÖNETİMİ	184.734.570.000	210.069.745.000	223.893.910.000	13,7%	6,6%
21	HUKUK VE ADALET	26.947.465.500	27.137.188.500	30.692.787.000	0,7%	13,1%
22	İNSAN HAKLARI	71.469.000	74.731.000	78.809.000	4,6%	5,5%
23	İSTATİSTİK	424.086.000	451.496.000	482.580.000	6,5%	6,9%
24	İSTİHDAM	35.508.394.000	41.385.172.000	47.317.793.000	16,6%	14,3%
25	KADININ GÜÇLENMESİ	424.983.000	454.337.000	483.329.000	6,9%	6,4%
26	KAMU DENETÇİLİĞİ	36.243.000	38.872.000	41.227.000	7,3%	6,1%
27	KAMU GELİRLERİ YÖNETİMİ	2.944.997.000	3.107.889.000	3.361.721.000	5,5%	8,2%
28	KARAYOLU ULAŞIMI	32.675.288.000	35.751.505.000	39.497.803.000	9,4%	10,5%
29	KAYIT DIŞI EKONOMİYLE MÜCADELE	1.897.024.000	2.075.664.000	2.229.877.800	9,4%	7,4%
30	KIRSAL KALKINMA	6.039.973.000	6.434.334.000	6.829.187.000	6,5%	6,1%
31	KOMBİNE TAŞIMACILIK, LOJİSTİK VE TEHLİKELİ MAL TAŞIMACILIĞI	759.260.000	852.190.000	1.012.599.000	12,2%	18,8%
32	KORUYUCU SAĞLIK	19.161.422.000	20.506.643.000	22.000.971.000	7,0%	7,3%
33	METEOROLOJİ	473.580.500	491.734.000	516.887.000	3,8%	5,1%
34	MİLLİ KÜLTÜR	3.783.077.000	3.874.628.000	4.336.138.000	2,4%	11,9%
35	ORMANLARIN VE DOĞANIN KORUNMASI İLE SÜRDÜRÜLEBİLİR YÖNETİMİ	3.066.432.000	3.137.491.000	3.251.588.000	2,3%	3,6%
36	ORTAÖĞRETİM	43.052.310.000	45.661.140.467	49.068.348.623	6,1%	7,5%
37	ÖLÇME, SEÇME VE YERLEŞTİRME	647.946.000	638.802.333	678.016.334	-1,4%	6,1%
38	SANAT VE KÜLTÜR EKONOMİSİ	1.211.760.000	1.306.107.000	1.388.201.000	7,8%	6,3%
39	SANAYİNİN GELİŞTİRİLMESİ, ÜRETİM VE YATIRIMLARIN DESTEKLENMESİ	15.308.956.000	16.952.965.000	18.074.006.000	10,7%	6,6%
40	ŞEHİRCİLİK VE RİSK ODAKLI BÜTÜNLEŞİK AFET YÖNETİMİ	3.680.923.000	3.856.962.000	4.226.509.000	4,8%	9,6%
41	ŞEHİT YAKINI VE GAZİLER	4.833.329.000	5.096.379.000	5.360.229.000	5,4%	5,2%
42	SINAİ MÜLKİYET HAKLARI	91.878.000	97.109.000	101.740.000	5,7%	4,8%
43	SOSYAL GÜVENLİK	211.547.271.000	221.806.742.000	224.914.778.000	4,8%	1,4%
44	SPORUN GELİŞTİRİLMESİ VE DESTEKLENMESİ	2.826.121.000	2.968.340.000	3.196.948.000	5,0%	7,7%
45	STRATEJİK YÖNETİM VE KAYNAK TAHSİSİ	317.102.000	331.362.000	357.328.000	4,5%	7,8%
46	SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇEVRE VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ	1.824.129.000	1.929.496.000	1.996.298.000	5,8%	3,5%
47	TABİİ KAYNAKLAR	903.242.000	911.615.000	1.028.966.000	0,9%	12,9%
48	TAPU VE KADASTRO	1.044.150.000	1.080.753.000	1.145.621.000	3,5%	6,0%
49	TARIM	31.347.706.000	33.558.258.000	36.267.668.000	7,1%	8,1%
50	TEDAVİ EDİCİ SAĞLIK	59.939.069.000	66.270.004.000	72.972.398.000	10,6%	10,1%
51	TEMEL EĞİTİM	82.238.296.000	90.231.396.938	100.032.012.651	9,7%	10,9%
52	TİCARETİN DÜZENLENMESİ, GELİŞTİRİLMESİ VE KOLAYLAŞTIRILMASI	5.483.942.000	6.490.585.000	6.841.786.000	18,4%	5,4%
53	TOPLUM GÜVENLİĞİ	66.064.240.560	70.387.409.755	75.371.316.510	6,5%	7,1%
54	TOPRAK VE SU KAYNAKLARININ KULLANIMI VE YÖNETİMİ	15.473.381.000	15.578.695.000	19.137.085.000	0,7%	22,8%
55	TRAFİK GÜVENLİĞİ	5.563.563.000	4.956.781.000	5.134.232.000	-10,9%	3,6%
56	TÜKETİCİNİN KORUNMASI, ÜRÜN VE HİZMETLERİN GÜVENLİĞİ VE STANDARDİZASYONU	3.043.150.000	3.245.858.000	3.513.155.000	6,7%	8,2%
57	TURİZMİN GELİŞTİRİLMESİ	1.146.178.000	1.332.776.000	1.306.003.000	16,3%	-2,0%
58	ULUSAL SAVUNMA VE GÜVENLİK	87.661.843.400	95.132.202.850	101.814.317.850	8,5%	7,0%
59	ULUSLARARASI EĞİTİM İŞ BİRLİKLERİ VE YURTDIŞI EĞİTİM	1.920.764.000	2.073.978.000	2.224.978.000	8,0%	7,3%
60	ULUSLARARASI KALKINMA İŞBİRLİĞİ	838.347.000	877.549.000	912.636.000	4,7%	4,0%
61	UZAY VE HAVACILIK	1.553.489.000	1.471.008.000	1.782.065.000	-5,3%	21,1%
62	VATANDAŞLIK VE SİVİL TOPLUM	2.078.191.000	1.899.210.000	2.019.578.000	-8,6%	6,3%
63	YASAMA	1.351.463.000	1.553.334.000	1.728.564.000	14,9%	11,3%
64	YEREL YÖNETİMLERİN GÜÇLENDİRİLMESİ	113.941.227.000	126.168.374.000	138.829.007.000	10,7%	10,0%
65	YOKSULLUKLA MÜCADELE VE SOSYAL YARDIMLAŞMA	38.202.087.000	41.835.444.000	44.819.022.000	9,5%	7,1%
66	YÜKSEKÖĞRETİM	52.222.616.000	55.492.592.000	60.068.148.500	6,3%	8,2%
67	YÖNETİM VE DESTEK PROGRAMI	46.207.832.040	50.250.641.149	55.528.700.689	8,7%	10,5%
68	PROGRAM DIŞI GİDERLER	121.122.590.000	127.441.455.000	141.260.880.000	5,2%	10,8%
	MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ (Hazine Yardımları ve Gelirden Ayrılan Pay Dahil)	**1.456.568.613.000**	**1.572.115.669.000**	**1.702.939.863.000**	**7,93%**	8,32%
	ÖZEL BÜTÇELERE ve DDK'LARA HAZİNE YARDIMLARI ile GELİRDEN AYRILAN PAYLAR	**110.429.959.000**	**116.155.771.000**	**129.541.609.000**	**5,19%**	11,52%
	MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ (Hazine Yardımları ve Gelirden Ayrılan Pay Hariç)	**1.346.138.654.000**	**1.455.959.898.000**	**1.573.398.254.000**	**8,16%**	8,07%

TABLO 5-a

2021 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİ

MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE ÖDENEKLERİNİN

EKONOMİK DAĞILIMI

(TL)

EKONOMİK SINIFLANDIRMA		BÜTÇE TEKLİFİ	I+II+III SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)	KOMİSYONDA		KOMİSYONCA KABUL EDİLEN ÖDENEK	I+II+III SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)
				Eklenen	Düşülen		
1	PERSONEL GİDERLERİ	326.632.540.000	22,42			326.632.540.000	22,42
2	SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARINA DEVLET PRİMİ GİDERLERİ	54.527.460.000	3,74			54.527.460.000	3,74
3	MAL VE HİZMET GİDERLERİ	89.066.803.000	6,11			89.066.803.000	6,11
4	FAİZ GİDERLERİ	179.542.320.000	12,33			179.542.320.000	12,33
5	CARİ TRANSFERLER	605.749.822.000	41,59			605.749.822.000	41,59
6	SERMAYE GİDERLERİ	103.733.665.000	7,12			103.733.665.000	7,12
7	SERMAYE TRANSFERLERİ	49.475.527.000	3,40			49.475.527.000	3,40
8	BORÇ VERME	37.983.566.000	2,61			37.983.566.000	2,61
9	YEDEK ÖDENEKLER	9.856.910.000	0,68			9.856.910.000	0,68
I+II+III SAYILI CETVELE TABİ İDARELER TOPLAMI		**1.456.568.613.000**	100,00			**1.456.568.613.000**	100,00
GENEL BÜTÇELİ İDARELER (I SAYILI CETVEL)		**1.328.254.386.000**				**1.328.254.386.000**	
ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER (II SAYILI CETVEL)		**119.877.971.000**				**119.877.971.000**	
DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR (III SAYILI CETVEL)		**8.436.256.000**				**8.436.256.000**	
TOPLAM HAZİNE YARDIMI		**104.732.539.000**				**104.732.539.000**	
GELİRDEN AYRILAN PAYLAR		**5.697.420.000**				**5.697.420.000**	
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ TOPLAMI (HAZİNE YARDIMLARI HARİÇ, GELİRDEN AYRILAN PAY DAHİL)		**1.351.836.074.000**				**1.351.836.074.000**	
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ TOPLAMI (HAZİNE YARDIMLARI VE GELİRDEN AYRILAN PAY HARİÇ)		**1.346.138.654.000**				**1.346.138.654.000**	

TABLO 5-b
2021 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİ
GENEL BÜTÇELİ İDARELER ÖDENEKLERİNİN EKONOMİK DAĞILIMI

(TL)

EKONOMİK SINIFLANDIRMA		BÜTÇE TEKLİFİ	I+II+III SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)	KOMİSYONDA		KOMİSYONCA KABUL EDİLEN ÖDENEK	I+II+III SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)
				Eklenen	Düşülen		
1	PERSONEL GİDERLERİ	284.426.097.000	19,53			284.426.097.000	19,53
2	SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARINA DEVLET PRİMİ GİDERLERİ	47.511.176.000	3,26			47.511.176.000	3,26
3	MAL VE HİZMET GİDERLERİ	77.891.694.000	5,35			77.891.694.000	5,35
4	FAİZ GİDERLERİ	179.542.320.000	12,33			179.542.320.000	12,33
5	CARİ TRANSFERLER	580.504.348.000	39,85			580.504.348.000	39,85
6	SERMAYE GİDERLERİ	64.819.626.000	4,45			64.819.626.000	4,45
7	SERMAYE TRANSFERLERİ	46.235.029.000	3,17			46.235.029.000	3,17
8	BORÇ VERME	37.467.186.000	2,57			37.467.186.000	2,57
9	YEDEK ÖDENEKLER	9.856.910.000	0,68			9.856.910.000	0,68
GENEL BÜTÇELİ İDARELER (I SAYILI CETVEL)		**1.328.254.386.000**	91,19			**1.328.254.386.000**	91,19
ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER (II SAYILI CETVEL)		**119.877.971.000**				**119.877.971.000**	
DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR (III SAYILI CETVEL)		**8.436.256.000**				**8.436.256.000**	
I+II+III SAYILI CETVELE TABİ İDARELER TOPLAMI		**1.456.568.613.000**				**1.456.568.613.000**	
TOPLAM HAZİNE YARDIMI		**104.732.539.000**				**104.732.539.000**	
GELİRDEN AYRILAN PAYLAR		**5.697.420.000**				**5.697.420.000**	
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ TOPLAMI (HAZİNE YARDIMLARI HARİÇ, GELİRDEN AYRILAN PAY DAHİL)		**1.351.836.074.000**				**1.351.836.074.000**	
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ TOPLAMI (HAZİNE YARDIMLARI VE GELİRDEN AYRILAN PAY HARİÇ)		**1.346.138.654.000**				**1.346.138.654.000**	

TABLO 5-c
2021 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİ
ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER ÖDENEKLERİNİN EKONOMİK DAĞILIMI

(TL)

EKONOMİK SINIFLANDIRMA		BÜTÇE TEKLİFİ	I+II+III SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)	KOMİSYONDA		KOMİSYONCA KABUL EDİLEN ÖDENEK	I+II+III SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)
				Eklenen	Düşülen		
1	PERSONEL GİDERLERİ	41.083.600.000	2,82			41.083.600.000	2,82
2	SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARINA DEVLET PRİMİ GİDERLERİ	6.859.151.000	0,47			6.859.151.000	0,47
3	MAL VE HİZMET GİDERLERİ	10.494.109.000	0,72			10.494.109.000	0,72
4	FAİZ GİDERLERİ	0	0			0	0
5	CARİ TRANSFERLER	19.443.060.000	1,33			19.443.060.000	1,33
6	SERMAYE GİDERLERİ	38.241.173.000	2,63			38.241.173.000	2,63
7	SERMAYE TRANSFERLERİ	3.240.498.000	0,22			3.240.498.000	0,22
8	BORÇ VERME	516.380.000	0,04			516.380.000	0,04
9	YEDEK ÖDENEKLER	0	0			0	0
ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER (II SAYILI CETVEL)		**119.877.971.000**	8,23			**119.877.971.000**	8,23
GENEL BÜTÇELİ İDARELER (I SAYILI CETVEL)		**1.328.254.386.000**				**1.328.254.386.000**	
DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR (III SAYILI CETVEL)		**8.436.256.000**				**8.436.256.000**	
I+II+III SAYILI CETVELE TABİ İDARELER TOPLAMI		**1.456.568.613.000**				**1.456.568.613.000**	

TABLO 5-d

2021 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİ

DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR BÜTÇE ÖDENEKLERİNİN EKONOMİK DAĞILIMI

(TL)

EKONOMİK SINIFLANDIRMA		BÜTÇE TEKLİFİ	I+II+III SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)	KOMİSYONDA		KOMİSYONCA KABUL EDİLEN ÖDENEK	I+II+III SAYILI CETVELLER TOPLAMINDAKİ PAYI (%)
				Eklenen	Düşülen		
1	PERSONEL GİDERLERİ	1.122.843.000	0,0771			1.122.843.000	0,0771
2	SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARINA DEVLET PRİMİ GİDERLERİ	157.133.000	0,0108			157.133.000	0,0108
3	MAL VE HİZMET GİDERLERİ	681.000.000	0,0468			681.000.000	0,0468
4	FAİZ GİDERLERİ	0	0			0	0
5	CARİ TRANSFERLER	5.802.414.000	0,3984			5.802.414.000	0,3984
6	SERMAYE GİDERLERİ	672.866.000	0,0462			672.866.000	0,0462
7	SERMAYE TRANSFERLERİ	0	0			0	0
8	BORÇ VERME	0	0			0	0
9	YEDEK ÖDENEKLER	0	0			0	0
DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR (III SAYILI CETVEL)		**8.436.256.000**	0,5792			**8.436.256.000**	0,5792
ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER (II SAYILI CETVEL)		**119.877.971.000**				**119.877.971.000**	
GENEL BÜTÇELİ İDARELER (I SAYILI CETVEL)		**1.328.254.386.000**				**1.328.254.386.000**	
I+II+III SAYILI CETVELE TABİ İDARELER TOPLAMI		**1.456.568.613.000**				**1.456.568.613.000**	

TABLO 6

2021 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE DENGESİ

	BÜTÇE TEKLİFİ	KOMİSYONDA			KOMİSYONCA KABUL EDİLEN
		EKLENEN	DÜŞÜLEN	NET EKLENEN	
I. GİDERLER					(TL)
A- Genel Bütçe İdarelerinin Ödenekleri	**1.328.254.386.000**				**1.328.254.386.000**
B- Özel Bütçeli İdarelerin Ödenekleri	**119.877.971.000**				**119.877.971.000**
C- Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Ödenekleri	**8.436.256.000**				**8.436.256.000**
D- Toplam Hazine Yardımı	**104.732.539.000**				**104.732.539.000**
E- Gelirden Ayrılan Paylar	**5.697.420.000**				**5.697.420.000**
F- Merkezi Yönetim Bütçesi (A+B+C-D-E)	**1.346.138.654.000**				**1.346.138.654.000**
II. GELİRLER					
G- Genel Bütçe İdarelerinin Gelirleri	**1.082.029.040.000**				**1.082.029.040.000**
Vergi Gelirleri	1.058.733.147.000				1.058.733.147.000
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	57.975.453.000				57.975.453.000
Alınan Bağış ve Yardımlar İle Özel Gelirler	13.823.591.000				13.823.591.000
Diğer Gelirler	75.333.582.000				75.333.582.000
Sermaye Gelirleri	13.080.399.000				13.080.399.000
Alacaklardan Tahsilat	1.405.743.000				1.405.743.000
Red ve İadeler(-)	138.322.875.000				138.322.875.000
H- Özel Bütçeli İdarelerin Gelirleri	**121.110.691.000**				**121.110.691.000**
Özel Bütçeli İdarelerin Gelirleri (1+2) (X)	121.110.691.000				121.110.691.000
Özel Bütçeli İdarelerin Öz Gelirleri (a+b) (1)	16.546.924.000				16.546.924.000
Yükseköğretim Kurumları (a)	3.166.397.000				3.166.397.000
Diğer Özel Kurumlar(b)	13.380.527.000				13.380.527.000
Hazine Yardımı (-)(2)	104.563.767.000				104.563.767.000
I- Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlarının Gelirleri	**8.436.256.000**				**8.436.256.000**
DDK Gelirleri (c+e)	8.436.256.000				8.436.256.000
Gelirden Ayrılan Pay Hariç DDK Gelirleri (c-d)(3)	2.570.064.000				2.570.064.000
DDK Öz gelirleri (c)	8.267.484.000				8.267.484.000
Gelirden Ayrılan Pay (d)	5.697.420.000				5.697.420.000
Hazine Yardımı (e)	168.772.000				168.772.000
III. MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE GELİRLERİ (NET) (G+1+3)	**1.101.146.028.000**				**1.101.146.028.000**
IV. DENGE					
J- Faiz Giderleri	179.542.320.000				179.542.320.000
K- Faiz Dışı Bütçe Gideri (F-J)	1.166.596.334.000				1.166.596.334.000
L- Faiz Dışı Fazlası (III-K)	-65.450.306.000				-65.450.306.000
M- Bütçe Dengesi (III-F)	-244.992.626.000				-244.992.626.000

TABLO 7-a
GENEL BÜTÇE KAPSAMINDAKİ KAMU İDARELERİNİN 2020 YILI BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ İLE (2021-2023) DÖNEMİ BÜTÇE TEKLİFİ VE ARTIŞ ORANLARI

(TL)

	İDARELER	2020 BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ	2021 BÜTÇE TEKLİFİ	2022 BÜTÇE TAHMİNİ	2023 BÜTÇE TAHMİNİ	ARTIŞ (%)		
						2021	2022	2023
1	TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ	1.747.789.000	1.894.056.000	2.164.534.000	2.417.224.000	**8,4%**	14,3%	11,7%
2	CUMHURBAŞKANLIĞI	3.152.937.000	4.039.453.000	4.255.329.000	4.517.766.000	**28,1%**	5,3%	6,2%
3	ANAYASA MAHKEMESİ	73.607.000	86.522.000	91.751.000	98.403.000	**17,5%**	6,0%	7,3%
4	YARGITAY	505.290.000	1.446.440.000	402.924.000	458.888.000	**186,3%**	-72,1%	13,9%
5	DANIŞTAY	210.775.000	235.675.000	251.468.000	268.510.000	**11,8%**	6,7%	6,8%
6	HAKİMLER VE SAVCILAR KURULU	93.163.000	103.209.000	110.419.000	117.518.000	**10,8%**	7,0%	6,4%
7	SAYIŞTAY	412.090.000	441.550.000	464.499.000	508.260.000	**7,1%**	5,2%	9,4%
8	ADALET BAKANLIĞI	19.751.360.000	23.973.052.000	25.625.176.000	28.311.563.000	**21,4%**	6,9%	10,5%
9	MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI	53.859.342.000	61.484.939.000	65.893.847.000	69.771.151.000	**14,2%**	7,2%	5,9%
10	İÇİŞLERİ BAKANLIĞI	9.672.218.000	10.665.011.000	11.299.868.000	12.144.317.000	**10,3%**	6,0%	7,5%
11	DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI	4.631.723.000	5.786.984.000	6.080.736.000	6.409.541.000	**24,9%**	5,1%	5,4%
12	HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI	468.270.853.000	570.220.929.000	632.310.500.000	693.321.914.000	**21,8%**	10,9%	9,6%
13	MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI	125.396.862.000	146.920.234.000	159.870.516.000	176.246.196.000	**17,2%**	8,8%	10,2%
14	SAĞLIK BAKANLIĞI	58.875.829.000	77.615.519.000	85.113.403.000	92.972.943.000	**31,8%**	9,7%	9,2%
15	ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI	29.026.976.000	49.133.659.000	50.369.873.000	57.281.854.000	**69,3%**	2,5%	13,7%
16	AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI	125.809.131.000	155.011.061.000	161.107.691.000	157.800.016.000	**23,2%**	3,9%	-2,1%
17	ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI	3.319.102.000	3.999.188.000	4.293.542.000	4.777.062.000	**20,5%**	7,4%	11,3%
18	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI	5.127.247.000	6.016.496.000	6.228.139.000	6.812.940.000	**17,3%**	3,5%	9,4%
19	SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI	7.939.333.000	11.918.182.000	12.561.812.000	13.394.066.000	**50,1%**	5,4%	6,6%
20	ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI	2.827.733.000	3.378.164.000	3.555.731.000	3.827.952.000	**19,5%**	5,3%	7,7%
21	TİCARET BAKANLIĞI	5.752.364.000	6.585.834.000	7.001.529.000	7.453.038.000	**14,5%**	6,3%	6,4%
22	GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI	17.810.481.000	22.859.079.000	24.425.190.000	26.568.239.000	**28,3%**	6,9%	8,8%
23	TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI	40.302.916.000	51.518.086.000	53.477.778.000	59.976.751.000	**27,8%**	3,8%	12,2%
24	MİLLÎ GÜVENLİK KURULU GENEL SEKRETERLİĞİ	34.787.000	38.097.000	40.505.000	43.430.000	**9,5%**	6,3%	7,2%
25	MİLLÎ İSTİHBARAT TEŞKİLATI BAŞKANLIĞI	2.182.381.000	2.628.749.000	2.721.675.000	3.000.396.000	**20,5%**	3,5%	10,2%
26	JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI	22.968.117.000	27.666.860.000	29.533.326.000	31.507.113.000	**20,5%**	6,7%	6,7%
27	SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI	1.128.824.000	1.470.792.000	1.562.804.000	1.672.521.000	**30,3%**	6,3%	7,0%
28	EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	38.973.189.000	44.555.427.000	47.466.061.000	50.776.325.000	**14,3%**	6,5%	7,0%
29	DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI	11.519.609.000	12.977.926.000	13.920.581.000	14.800.629.000	**12,7%**	7,3%	6,3%
30	TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU	427.532.000	500.954.000	533.391.000	570.891.000	**17,2%**	6,5%	7,0%
31	AFET VE ACİL DURUM YÖNETİMİ BAŞKANLIĞI	1.637.171.000	2.085.860.000	2.137.639.000	2.371.835.000	**27,4%**	2,5%	11,0%
32	GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI	4.074.536.000	4.446.012.000	4.793.874.000	5.116.183.000	**9,1%**	7,8%	6,7%
33	TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	1.185.359.000	1.290.815.000	1.371.485.000	1.472.277.000	**8,9%**	6,2%	7,3%
34	METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	452.401.000	541.018.000	564.119.000	594.776.000	**19,6%**	4,3%	5,4%
35	GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	2.511.171.000	2.983.522.000	3.173.510.000	3.372.664.000	**18,8%**	6,4%	6,3%
36	AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI	656.672.000	787.432.000	838.039.000	888.421.000	**19,9%**	6,4%	6,0%
37	DEVLET ARŞİVLERİ BAŞKANLIĞI	101.632.000	172.663.000	176.902.000	197.135.000	**69,9%**	2,5%	11,4%
38	İLETİŞİM BAŞKANLIĞI	368.136.000	422.754.000	449.508.000	477.932.000	**14,8%**	6,3%	6,3%
39	MİLLÎ SARAYLAR İDARESİ BAŞKANLIĞI	157.398.000	230.408.000	235.915.000	262.994.000	**46,4%**	2,4%	11,5%
40	STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI	9.073.161.000	10.121.775.000	10.671.330.000	11.072.565.000	**11,6%**	5,4%	3,8%
	GENEL BÜTÇELİ KURUMLAR	**1.082.021.197.000**	**1.328.254.386.000**	**1.437.146.919.000**	**1.553.654.199.000**	**22,8%**	8,2%	8,1%

TABLO 7-b
YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARININ 2020 YILI BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ İLE (2021-2023) DÖNEMİ BÜTÇE TEKLİFİ VE ARTIŞ ORANLARI

(TL)

	İDARELER	2020 BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ	2021 BÜTÇE TEKLİFİ	2022 BÜTÇE TAHMİNİ	2023 BÜTÇE TAHMİNİ	ARTIŞ (%)		
						2021	2022	2023
1	YÜKSEKÖĞRETİM KURULU	95.630.000	115.992.000	123.957.000	131.772.000	**21,3%**	6,9%	6,3%
2	ANKARA ÜNİVERSİTESİ	1.147.520.000	1.486.542.000	1.565.815.000	1.694.585.000	**29,5%**	5,3%	8,2%
3	ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	575.977.000	709.904.000	753.424.000	808.191.000	**23,3%**	6,1%	7,3%
4	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	1.148.726.000	1.341.646.000	1.420.143.000	1.528.512.000	**16,8%**	5,9%	7,6%
5	GAZİ ÜNİVERSİTESİ	888.073.000	1.090.331.000	1.148.072.000	1.243.061.000	**22,8%**	5,3%	8,3%
6	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	1.046.547.000	1.444.452.000	1.503.339.000	1.647.464.000	**38,0%**	4,1%	9,6%
7	İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	591.758.000	693.034.000	732.608.000	789.634.000	**17,1%**	5,7%	7,8%
8	BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ	329.093.000	426.130.000	443.390.000	485.920.000	**29,5%**	4,1%	9,6%
9	MARMARA ÜNİVERSİTESİ	703.720.000	829.317.000	878.165.000	945.119.000	**17,8%**	5,9%	7,6%
10	YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	385.776.000	458.113.000	484.679.000	522.072.000	**18,8%**	5,8%	7,7%
11	MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	157.873.000	188.917.000	198.714.000	215.491.000	**19,7%**	5,2%	8,4%
12	EGE ÜNİVERSİTESİ	961.561.000	1.177.845.000	1.244.210.000	1.341.950.000	**22,5%**	5,6%	7,9%
13	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	823.999.000	1.028.693.000	1.086.154.000	1.172.374.000	**24,8%**	5,6%	7,9%
14	TRAKYA ÜNİVERSİTESİ	418.775.000	524.813.000	555.428.000	598.132.000	**25,3%**	5,8%	7,7%
15	BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	662.814.000	805.593.000	852.187.000	917.898.000	**21,5%**	5,8%	7,7%
16	ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	511.258.000	592.832.000	629.680.000	675.176.000	**16,0%**	6,2%	7,2%
17	SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	629.834.000	767.510.000	816.880.000	874.193.000	**21,9%**	6,4%	7,0%
18	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	647.262.000	801.167.000	846.788.000	913.242.000	**23,8%**	5,7%	7,8%
19	ERCİYES ÜNİVERSİTESİ	591.383.000	727.052.000	768.133.000	828.603.000	**22,9%**	5,7%	7,9%

TABLO 7-b
YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARININ 2020 YILI BAŞLANGIÇ
ÖDENEĞİ İLE (2021-2023) DÖNEMİ BÜTÇE TEKLİFİ VE ARTIŞ ORANLARI

(TL)

	İDARELER	2020 BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ	2021 BÜTÇE TEKLİFİ	2022 BÜTÇE TAHMİNİ	2023 BÜTÇE TAHMİNİ	ARTIŞ (%)		
						2021	2022	2023
20	SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	512.158.000	658.991.000	695.074.000	751.267.000	**28,7%**	5,5%	8,1%
21	ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	648.756.000	790.648.000	837.145.000	901.086.000	**21,9%**	5,9%	7,6%
22	ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	583.247.000	704.532.000	748.728.000	802.681.000	**20,8%**	6,3%	7,2%
23	KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	519.698.000	614.051.000	650.969.000	700.528.000	**18,2%**	6,0%	7,6%
24	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	759.050.000	946.265.000	1.005.814.000	1.077.625.000	**24,7%**	6,3%	7,1%
25	İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	499.643.000	656.533.000	695.126.000	748.281.000	**31,4%**	5,9%	7,6%
26	FIRAT ÜNİVERSİTESİ	512.460.000	691.867.000	734.024.000	788.533.000	**35,0%**	6,1%	7,4%
27	DİCLE ÜNİVERSİTESİ	470.667.000	605.931.000	644.968.000	690.167.000	**28,7%**	6,4%	7,0%
28	VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ	465.488.000	579.706.000	614.057.000	660.680.000	**24,5%**	5,9%	7,6%
29	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	437.689.000	559.270.000	592.637.000	637.317.000	**27,8%**	6,0%	7,5%
30	İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ	132.986.000	170.083.000	178.586.000	193.996.000	**27,9%**	5,0%	8,6%
31	GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	144.616.000	174.624.000	182.985.000	199.235.000	**20,8%**	4,8%	8,9%
32	HARRAN ÜNİVERSİTESİ	305.597.000	393.901.000	417.963.000	448.842.000	**28,9%**	6,1%	7,4%
33	SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ	457.648.000	550.741.000	583.745.000	627.676.000	**20,3%**	6,0%	7,5%
34	AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ	446.010.000	538.535.000	569.919.000	613.858.000	**20,7%**	5,8%	7,7%
35	ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ	311.022.000	382.556.000	404.440.000	436.059.000	**23,0%**	5,7%	7,8%
36	MERSİN ÜNİVERSİTESİ	412.122.000	516.577.000	548.831.000	588.730.000	**25,3%**	6,2%	7,3%
37	PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	490.008.000	627.286.000	665.245.000	715.002.000	**28,0%**	6,1%	7,5%
38	BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ	257.219.000	329.404.000	349.190.000	375.364.000	**28,1%**	6,0%	7,5%
39	KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ	499.094.000	604.602.000	642.812.000	688.687.000	**21,1%**	6,3%	7,1%

TABLO 7-b
YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARININ 2020 YILI BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ İLE (2021-2023) DÖNEMİ BÜTÇE TEKLİFİ VE ARTIŞ ORANLARI

(TL)

	İDARELER	2020 BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ	2021 BÜTÇE TEKLİFİ	2022 BÜTÇE TAHMİNİ	2023 BÜTÇE TAHMİNİ	ARTIŞ (%)		
						2021	2022	2023
40	SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	379.542.000	405.379.000	432.138.000	461.794.000	**6,8%**	6,6%	6,9%
41	MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ	391.942.000	503.990.000	533.848.000	574.432.000	**28,6%**	5,9%	7,6%
42	BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ	291.592.000	342.080.000	363.911.000	389.787.000	**17,3%**	6,4%	7,1%
43	HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	273.664.000	352.276.000	372.250.000	401.561.000	**28,7%**	5,7%	7,9%
44	AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ	244.082.000	280.793.000	298.085.000	319.974.000	**15,0%**	6,2%	7,3%
45	KAFKAS ÜNİVERSİTESİ	228.555.000	287.632.000	302.674.000	327.894.000	**25,8%**	5,2%	8,3%
46	ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ	407.804.000	539.922.000	570.616.000	615.475.000	**32,4%**	5,7%	7,9%
47	NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ	202.519.000	239.088.000	253.807.000	272.493.000	**18,1%**	6,2%	7,4%
48	KÜTAHYA DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ	255.563.000	308.821.000	327.654.000	351.854.000	**20,8%**	6,1%	7,4%
49	TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ	316.899.000	400.083.000	425.400.000	455.863.000	**26,2%**	6,3%	7,2%
50	MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ	352.456.000	408.008.000	433.300.000	464.963.000	**15,8%**	6,2%	7,3%
51	KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ	321.412.000	436.114.000	461.165.000	497.139.000	**35,7%**	5,7%	7,8%
52	KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ	303.223.000	370.527.000	391.438.000	422.400.000	**22,2%**	5,6%	7,9%
53	ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ	466.121.000	564.514.000	597.533.000	643.449.000	**21,1%**	5,8%	7,7%
54	GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ	100.032.000	114.769.000	120.897.000	130.813.000	**14,7%**	5,3%	8,2%
55	KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ	187.935.000	236.872.000	247.655.000	270.307.000	**26,0%**	4,6%	9,1%
56	KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ	193.980.000	239.093.000	250.609.000	272.794.000	**23,3%**	4,8%	8,9%
57	DÜZCE ÜNİVERSİTESİ	282.371.000	357.861.000	374.584.000	408.309.000	**26,7%**	4,7%	9,0%
58	BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ	216.039.000	275.337.000	289.290.000	314.006.000	**27,4%**	5,1%	8,5%
59	UŞAK ÜNİVERSİTESİ	179.099.000	230.830.000	241.192.000	263.346.000	**28,9%**	4,5%	9,2%

TABLO 7-b
YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARININ 2020 YILI BAŞLANGIÇ
ÖDENEĞİ İLE (2021-2023) DÖNEMİ BÜTÇE TEKLİFİ VE ARTIŞ ORANLARI

(TL)

	İDARELER	2020 BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ	2021 BÜTÇE TEKLİFİ	2022 BÜTÇE TAHMİNİ	2023 BÜTÇE TAHMİNİ	ARTIŞ (%)		
						2021	2022	2023
60	RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ	243.257.000	301.352.000	316.001.000	343.827.000	**23,9%**	4,9%	8,8%
61	TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ	246.059.000	326.990.000	345.954.000	372.717.000	**32,9%**	5,8%	7,7%
62	ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ	203.127.000	252.279.000	266.685.000	287.646.000	**24,2%**	5,7%	7,9%
63	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ	175.129.000	207.909.000	219.665.000	237.089.000	**18,7%**	5,7%	7,9%
64	GİRESUN ÜNİVERSİTESİ	198.151.000	235.997.000	251.099.000	268.906.000	**19,1%**	6,4%	7,1%
65	HİTİT ÜNİVERSİTESİ	183.119.000	221.188.000	232.032.000	252.354.000	**20,8%**	4,9%	8,8%
66	YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ	195.813.000	259.939.000	274.844.000	296.346.000	**32,7%**	5,7%	7,8%
67	ADIYAMAN ÜNİVERSİTESİ	198.422.000	241.348.000	255.407.000	275.164.000	**21,6%**	5,8%	7,7%
68	ORDU ÜNİVERSİTESİ	159.143.000	189.778.000	201.329.000	216.309.000	**19,2%**	6,1%	7,4%
69	AMASYA ÜNİVERSİTESİ	137.644.000	170.945.000	179.485.000	195.009.000	**24,2%**	5,0%	8,6%
70	KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ	127.678.000	153.002.000	162.190.000	174.422.000	**19,8%**	6,0%	7,5%
71	AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ	118.622.000	154.416.000	162.505.000	176.043.000	**30,2%**	5,2%	8,3%
72	SİNOP ÜNİVERSİTESİ	134.535.000	160.170.000	167.094.000	182.782.000	**19,1%**	4,3%	9,4%
73	SİİRT ÜNİVERSİTESİ	141.815.000	177.526.000	186.183.000	202.532.000	**25,2%**	4,9%	8,8%
74	NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ	143.051.000	171.348.000	181.086.000	195.356.000	**19,8%**	5,7%	7,9%
75	KARABÜK ÜNİVERSİTESİ	238.019.000	286.492.000	303.881.000	326.451.000	**20,4%**	6,1%	7,4%
76	KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ	88.422.000	107.845.000	113.813.000	122.956.000	**22,0%**	5,5%	8,0%
77	ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ	147.062.000	195.178.000	204.494.000	222.641.000	**32,7%**	4,8%	8,9%
78	ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ	108.879.000	134.102.000	140.723.000	152.980.000	**23,2%**	4,9%	8,7%
79	BİLECİK ŞEYH EDEBALİ ÜNİVERSİTESİ	131.331.000	158.175.000	166.279.000	180.404.000	**20,4%**	5,1%	8,5%
80	BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ	110.258.000	130.152.000	136.923.000	148.407.000	**18,0%**	5,2%	8,4%
81	KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ	138.312.000	181.333.000	190.572.000	206.816.000	**31,1%**	5,1%	8,5%
82	OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ	111.407.000	134.156.000	142.249.000	152.938.000	**20,4%**	6,0%	7,5%
83	BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ	163.183.000	207.543.000	217.328.000	236.807.000	**27,2%**	4,7%	9,0%
84	MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ	141.266.000	176.699.000	184.348.000	201.663.000	**25,1%**	4,3%	9,4%
85	MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ	137.934.000	161.868.000	171.140.000	184.555.000	**17,4%**	5,7%	7,8%
86	BATMAN ÜNİVERSİTESİ	118.660.000	155.751.000	163.320.000	177.660.000	**31,3%**	4,9%	8,8%
87	ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ	91.879.000	108.767.000	113.948.000	124.032.000	**18,4%**	4,8%	8,8%
88	BARTIN ÜNİVERSİTESİ	133.209.000	166.649.000	173.527.000	190.264.000	**25,1%**	4,1%	9,6%
89	BAYBURT ÜNİVERSİTESİ	104.244.000	126.163.000	132.797.000	143.854.000	**21,0%**	5,3%	8,3%

TABLO 7-b
YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARININ 2020 YILI BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ İLE (2021-2023) DÖNEMİ BÜTÇE TEKLİFİ VE ARTIŞ ORANLARI

(TL)

	İDARELER	2020 BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ	2021 BÜTÇE TEKLİFİ	2022 BÜTÇE TAHMİNİ	2023 BÜTÇE TAHMİNİ	ARTIŞ (%)		
						2021	2022	2023
90	GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ	140.188.000	160.604.000	171.066.000	182.972.000	**14,6%**	6,5%	7,0%
91	HAKKARİ ÜNİVERSİTESİ	70.127.000	106.274.000	110.306.000	121.326.000	**51,5%**	3,8%	10,0%
92	IĞDIR ÜNİVERSİTESİ	100.994.000	135.040.000	141.853.000	154.049.000	**33,7%**	5,0%	8,6%
93	ŞIRNAK ÜNİVERSİTESİ	73.149.000	94.858.000	99.777.000	108.192.000	**29,7%**	5,2%	8,4%
94	MUNZUR ÜNİVERSİTESİ	109.581.000	127.761.000	134.250.000	145.748.000	**16,6%**	5,1%	8,6%
95	YALOVA ÜNİVERSİTESİ	113.625.000	141.875.000	148.523.000	161.909.000	**24,9%**	4,7%	9,0%
96	TÜRK ALMAN ÜNİVERSİTESİ	73.157.000	107.388.000	109.134.000	122.731.000	**46,8%**	1,6%	12,5%
97	ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ	234.072.000	310.602.000	326.976.000	354.142.000	**32,7%**	5,3%	8,3%
98	BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	84.067.000	113.930.000	118.130.000	130.084.000	**35,5%**	3,7%	10,1%
99	İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ	142.165.000	218.465.000	223.329.000	249.767.000	**53,7%**	2,2%	11,8%
100	İZMİR KATİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ	179.428.000	240.911.000	252.926.000	274.830.000	**34,3%**	5,0%	8,7%
101	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ	448.572.000	583.023.000	613.452.000	664.948.000	**30,0%**	5,2%	8,4%
102	ABDULLAH GÜL ÜNİVERSİTESİ	70.468.000	97.327.000	99.441.000	111.234.000	**38,1%**	2,2%	11,9%
103	ERZURUM TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	63.283.000	80.804.000	84.215.000	92.208.000	**27,7%**	4,2%	9,5%
104	ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	88.947.000	116.998.000	120.245.000	133.688.000	**31,5%**	2,8%	11,2%
105	ANKARA SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	93.138.000	150.867.000	151.273.000	172.655.000	**62,0%**	0,3%	14,1%
106	SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	447.102.000	545.133.000	574.797.000	621.880.000	**21,9%**	5,4%	8,2%
107	BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	93.258.000	139.906.000	143.041.000	159.884.000	**50,0%**	2,2%	11,8%
108	İSKENDERUN TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	103.308.000	123.003.000	127.965.000	140.348.000	**19,1%**	4,0%	9,7%
109	ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ	81.820.000	114.271.000	119.093.000	130.402.000	**39,7%**	4,2%	9,5%
110	İZMİR BAKIRÇAY ÜNİVERSİTESİ	35.532.000	62.062.000	63.640.000	70.899.000	**74,7%**	2,5%	11,4%
111	İZMİR DEMOKRASİ ÜNİVERSİTESİ	40.418.000	64.381.000	66.646.000	73.476.000	**59,3%**	3,5%	10,2%
112	YÜKSEKÖĞRETİM KALİTE KURULU	6.224.000	7.307.000	7.780.000	8.279.000	**17,4%**	6,5%	6,4%
113	ANKARA MÜZİK VE GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	27.179.000	48.225.000	49.112.000	55.061.000	**77,4%**	1,8%	12,1%
114	GAZİANTEP İSLAM BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	19.414.000	30.843.000	31.382.000	35.212.000	**58,9%**	1,7%	12,2%
115	KONYA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	91.546.000	112.478.000	118.695.000	128.278.000	**22,9%**	5,5%	8,1%
116	KÜTAHYA SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	60.617.000	87.239.000	91.087.000	99.580.000	**43,9%**	4,4%	9,3%
117	MALATYA TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ	57.165.000	98.885.000	101.289.000	112.959.000	**73,0%**	2,4%	11,5%
118	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ - CERRAHPAŞA	632.990.000	910.864.000	946.289.000	1.038.959.000	**43,9%**	3,9%	9,8%
119	ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ	226.761.000	288.055.000	305.487.000	328.226.000	**27,0%**	6,1%	7,4%

TABLO 7-b
YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARININ 2020 YILI BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ İLE (2021-2023) DÖNEMİ BÜTÇE TEKLİFİ VE ARTIŞ ORANLARI

(TL)

	İDARELER	2020 BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ	2021 BÜTÇE TEKLİFİ	2022 BÜTÇE TAHMİNİ	2023 BÜTÇE TAHMİNİ	ARTIŞ (%)		
						2021	2022	2023
120	SAKARYA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	107.419.000	137.917.000	145.706.000	157.265.000	**28,4%**	5,6%	7,9%
121	SAMSUN ÜNİVERSİTESİ	36.710.000	63.210.000	65.150.000	72.197.000	**72,2%**	3,1%	10,8%
122	SİVAS BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	20.347.000	43.703.000	43.057.000	50.045.000	**114,8%**	-1,5%	16,2%
123	TARSUS ÜNİVERSİTESİ	37.368.000	57.780.000	58.525.000	66.093.000	**54,6%**	1,3%	12,9%
124	TRABZON ÜNİVERSİTESİ	95.566.000	112.529.000	118.188.000	128.320.000	**17,8%**	5,0%	8,6%
125	KAYSERİ ÜNİVERSİTESİ	49.002.000	76.205.000	78.208.000	87.059.000	**55,5%**	2,6%	11,3%
126	KAHRAMANMARAŞ İSTİKLAL ÜNİVERSİTESİ	25.615.000	36.346.000	36.715.000	41.563.000	**41,9%**	1,0%	13,2%
127	ESKİŞEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	170.520.000	212.310.000	225.230.000	241.912.000	**24,5%**	6,1%	7,4%
128	ISPARTA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	136.185.000	191.380.000	202.545.000	218.184.000	**40,5%**	5,8%	7,7%
129	AFYONKARAHİSAR SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	111.496.000	189.994.000	197.517.000	216.845.000	**70,4%**	4,0%	9,8%
	YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI	**36.145.740.000**	**45.395.788.000**	**47.881.011.000**	**51.749.995.000**	**25,6%**	5,5%	8,1%

TABLO 7-c
ÖZEL BÜTÇE KAPSAMINDAKİ DİĞER İDARELERİN 2020 YILI BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ İLE (2021-2023) DÖNEMİ BÜTÇE TEKLİFİ VE ARTIŞ ORANLARI

(TL)

	İDARELER	2020 BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ	2021 BÜTÇE TEKLİFİ	2022 BÜTÇE TAHMİNİ	2023 BÜTÇE TAHMİNİ	ARTIŞ (%)		
						2021	2022	2023
1	ÖLÇME SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ BAŞKANLIĞI	717.792.000	643.549.000	688.476.000	730.441.000	**-10,3%**	7,0%	6,1%
2	SAVUNMA SANAYİ BAŞKANLIĞI	100.839.000	120.063.000	128.531.000	136.683.000	**19,1%**	7,1%	6,3%
3	ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU	15.610.000	18.920.000	20.140.000	21.516.000	**21,2%**	6,4%	6,8%
4	ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ	6.971.000	7.870.000	8.429.000	8.947.000	**12,9%**	7,1%	6,1%
5	ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ	7.408.000	9.752.000	10.181.000	11.110.000	**31,6%**	4,4%	9,1%
6	TÜRK DİL KURUMU	19.693.000	23.600.000	25.055.000	26.764.000	**19,8%**	6,2%	6,8%
7	TÜRK TARİH KURUMU	16.360.000	40.575.000	43.351.000	46.147.000	**148,0%**	6,8%	6,4%
8	TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU	3.511.062.000	5.251.272.000	5.512.035.000	5.894.933.000	**49,6%**	5,0%	6,9%
9	TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ	18.551.000	22.444.000	23.705.000	25.413.000	**21,0%**	5,6%	7,2%
10	KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	21.195.323.000	34.559.230.000	37.018.035.000	40.865.240.000	**63,1%**	7,1%	10,4%
11	DEVLET TİYATROLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	321.480.000	391.106.000	418.231.000	445.047.000	**21,7%**	6,9%	6,4%
12	DEVLET OPERA VE BALESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	400.928.000	442.731.000	473.496.000	504.191.000	**10,4%**	6,9%	6,5%
13	ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	3.484.151.000	4.205.954.000	4.398.981.000	4.767.487.000	**20,7%**	4,6%	8,4%
14	VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	529.021.000	585.809.000	602.841.000	667.313.000	**10,7%**	2,9%	10,7%
15	TÜRKİYE HUDUT VE SAHİLLER SAĞLIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	152.450.000	174.844.000	176.924.000	199.973.000	**14,7%**	1,2%	13,0%
16	MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	645.901.000	783.715.000	787.476.000	896.163.000	**21,3%**	0,5%	13,8%
17	SİVİL HAVACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	59.102.000	63.727.000	67.753.000	72.109.000	**7,8%**	6,3%	6,4%
18	TÜRK AKREDİTASYON KURUMU	26.108.000	42.301.000	45.006.000	47.980.000	**62,0%**	6,4%	6,6%
19	TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ	473.659.000	620.425.000	649.263.000	706.853.000	**31,0%**	4,6%	8,9%
20	TÜRK PATENT VE MARKA KURUMU	102.165.000	146.162.000	153.788.000	163.185.000	**43,1%**	5,2%	6,1%
21	KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERİ GELİŞTİRME VE DESTEKLEME İDARESİ BAŞKANLIĞI	1.804.317.000	2.069.007.000	2.199.524.000	2.329.308.000	**14,7%**	6,3%	5,9%
22	TÜRK İŞBİRLİĞİ VE KOORDİNASYON AJANSI BAŞKANLIĞI	489.147.000	564.661.000	585.334.000	604.098.000	**15,4%**	3,7%	3,2%
23	GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ	87.999.000	95.866.000	100.175.000	108.705.000	**8,9%**	4,5%	8,5%
24	ÖZELLEŞTİRME İDARESİ BAŞKANLIĞI	40.015.000	44.321.000	47.388.000	50.451.000	**10,8%**	6,9%	6,5%
25	KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU	35.508.000	39.759.000	42.617.000	45.194.000	**12,0%**	7,2%	6,0%
26	CEZA İNFAZ KURUMLARI İLE TUTUKEVLERİ İŞ YURTLARI KURUMU	994.196.000	2.817.504.000	2.906.432.000	3.180.154.000	**183,4%**	3,2%	9,4%
27	MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU BAŞKANLIĞI	30.637.000	33.238.000	34.910.000	37.784.000	**8,5%**	5,0%	8,2%
28	YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI	351.848.000	393.867.000	420.106.000	445.533.000	**11,9%**	6,7%	6,1%
29	TÜRKİYE YAZMA ESERLER KURUMU BAŞKANLIĞI	45.305.000	55.139.000	58.106.000	62.836.000	**21,7%**	5,4%	8,1%
30	DOĞU ANADOLU PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	90.920.000	96.666.000	102.442.000	108.827.000	**6,3%**	6,0%	6,2%
31	KONYA OVASI PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	118.250.000	129.979.000	137.354.000	146.387.000	**9,9%**	5,7%	6,6%
32	DOĞU KARADENİZ PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	86.506.000	95.506.000	101.320.000	107.485.000	**10,4%**	6,1%	6,1%
33	DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	9.454.219.000	18.730.949.000	18.612.244.000	22.584.602.000	**98,1%**	-0,6%	21,3%
34	TÜRKİYE SU ENSTİTÜSÜ	4.228.000	4.247.000	4.473.000	4.841.000	**0,4%**	5,3%	8,2%
35	TÜRKİYE İLAÇ VE TIBBİ CİHAZ KURUMU	169.645.000	187.998.000	199.815.000	213.591.000	**10,8%**	6,3%	6,9%
36	TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU	17.122.000	22.230.000	23.314.000	25.320.000	**29,8%**	4,9%	8,6%
37	TÜRKİYE SAĞLIK ENSTİTÜLERİ BAŞKANLIĞI	79.578.000	175.639.000	183.457.000	198.573.000	**120,7%**	4,5%	8,2%
38	HELAL AKREDİTASYON KURUMU	4.191.000	6.455.000	6.771.000	7.352.000	**54,0%**	4,9%	8,6%
39	MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	263.142.000	404.017.000	429.039.000	456.644.000	**53,5%**	6,2%	6,4%
40	TÜRKİYE UZAY AJANSI	24.529.000	38.071.000	39.784.000	42.381.000	**55,2%**	4,5%	6,5%
41	KAPADOKYA ALAN BAŞKANLIĞI	25.230.000	15.427.000	16.339.000	17.473.000	**-38,9%**	5,9%	6,9%
42	TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ	25.194.000	24.774.000	26.192.000	28.104.000	**-1,7%**	5,7%	7,3%
43	TÜRKİYE ENERJİ, NÜKLEER VE MADEN ARAŞTIRMA KURUMU		282.814.000	291.728.000	315.666.000		3,2%	8,2%
44	ULUSAL BOR ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ	13.266.000						
45	TÜRKİYE ATOM ENERJİSİ KURUMU	212.231.000						
46	NADİR TOPRAK ELEMENTLERİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ	5.637.000						
	ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER TOPLAM	**46.277.434.000**	**74.482.183.000**	**77.820.561.000**	**87.358.804.000**	**60,9%**	4,5%	12,3%

TABLO 7-d
DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLARIN 2020 YILI BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ İLE (2021-2023) DÖNEMİ BÜTÇE TEKLİFİ VE ARTIŞ ORANLARI

(TL)

	KURUMLAR	2020 BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ	2021 BÜTÇE TEKLİFİ	2022 BÜTÇE TAHMİNİ	2023 BÜTÇE TAHMİNİ	ARTIŞ (%)		
						2021	2022	2023
1	RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULU	177.882.000	224.213.000	235.719.000	265.056.000	**26,0%**	5,1%	12,4%
2	BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU	5.535.000.000	5.900.000.000	6.619.000.000	7.381.000.000	**6,6%**	12,2%	11,5%
3	SERMAYE PİYASASI KURULU	321.000.000	408.650.000	421.320.000	431.130.000	**27,3%**	3,1%	2,3%
4	BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU	801.500.000	924.000.000	970.410.000	1.019.069.000	**15,3%**	5,0%	5,0%
5	ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU	329.337.000	323.052.000	340.659.000	356.870.000	**-1,9%**	5,5%	4,8%
6	KAMU İHALE KURUMU	100.000.000	150.000.000	165.000.000	180.000.000	**50,0%**	10,0%	9,1%
7	REKABET KURUMU	115.750.000	137.500.000	153.000.000	170.000.000	**18,8%**	11,3%	11,1%
8	KAMU GÖZETİMİ, MUHASEBE VE DENETİM STANDARTLARI KURUMU	49.709.000	55.988.000	58.828.000	62.951.000	**12,6%**	5,1%	7,0%
9	KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU	46.383.000	58.980.000	61.712.000	64.300.000	**27,2%**	4,6%	4,2%
10	NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU	147.139.000	184.570.000	158.367.000	163.326.000	**25,4%**	-14,2%	3,1%
11	SİGORTACILIK VE ÖZEL EMEKLİLİK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU	0	69.303.000	83.163.000	83.163.000		20,0%	0,0%
	DÜZENLEYICI DENETLEYICI KURUMLAR TOPLAM	**7.623.700.000**	**8.436.256.000**	**9.267.178.000**	**10.176.865.000**	**10,7%**	9,8%	9,8%

B) 2021 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİ VE PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

- 1 -

CUMHURBAŞKANLIĞININ 2021 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİ İLE EKLİ CETVELLER VE GEREKÇESİNİN TBMM BAŞKANLIĞINA SUNULMASINA İLİŞKİN SEVK YAZISI

T.C.
Cumhurbaşkanlığı
Sayı: Z-75929249-160.99-40201 *17 Ekim 2020*

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile gerekçesi Anayasanın 161 inci maddesi uyarınca ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip ERDOĞAN
Cumhurbaşkanı

- 2 -

2021 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİNİN GENEL GEREKÇESİ VE MADDE GEREKÇELERİ

GENEL GEREKÇE

2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi, 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa uygun olarak ve aşağıda yer alan hedefler doğrultusunda hazırlanmıştır;

- Yeni Ekonomi Programları ile elde edilen kazanımları koruyup geliştirmek, iç ve dış dengeyi yeniden sağlamak, bu denge üzerine inşa edilecek stratejik reformlarla kapsayıcı, sürdürülebilir ve istihdam odaklı büyümeyi hedefleyen politikalarla küresel ekonomide ortaya çıkan yeni normalin oluşturduğu iktisadi fırsatları da kullanarak üretime, ihracata ve finansal istikrara dayalı ekonomik dönüşümü ve değişimi gerçekleştirmek,
- Beşeri sermayeyi güçlendirmek, kapsayıcı büyüme yaklaşımını belirgin bir biçimde hayata geçirmek ve refahın toplumun tüm kesimlerine yaygınlaştırılmasına yönelik politikaların uygulanmasına devam etmek,
- Para ve maliye politikalarının güçlü eşgüdümünü sürdürmek,
- Kamu borçluluğunu düşük ve sürdürülebilir düzeylerde tutmak,
- Süreklilik arz etmeyen ve konjonktüre dayalı gelirlerin oluşturduğu geçici kaynaklara karşılık olarak kalıcı mahiyette harcama yaratmamak, bütçenin gelir performansının yükseltilmesi amacıyla sürekli ve kalıcı gelir kaynakları oluşturmak, vergi tahsilatında etkinliği artırmak ve ekonomide kayıt dışılığı azaltmak,
- Mali disipline kararlılıkla devam etmek, harcama önceliği geliştirme konusunda toplumun beklentilerine daha fazla odaklanan, kamu kaynakları ile kamu hizmetleri arasındaki bağı güçlendiren, şeffaflığı ve hesap verebilirliği artıran program bütçe sistemine geçilerek kaynakların daha verimli kullanılmasını sağlamak,
- Kamu kaynak kullanımında; temel politika belgelerinde belirlenen politika, tedbir ve öncelikler doğrultusunda hareket etmek, kamu idarelerinin kendilerine tahsis edilen ödenekleri aşmadan etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanmasını sağlamak,
- Harcama gözden geçirmeleri sonucunda verimsiz harcama alanlarını tasfiye etmek, bu yolla oluşturulacak mali alanın öncelikli harcama alanlarına tahsis edilmesini sağlamak,
- Eğitim sisteminde yapılacak köklü reformlar ile eğitimin kalitesinin artırılmasını sağlamak ve rekabetçi üretim ve verimlilik için gerekli olan becerilere sahip iş gücü yetiştirmek,
- Sağlık harcamalarında etkinliğin sağlanması için arz ve talep yönlü düzenlemeleri hayata geçirmek, birinci basamak sağlık hizmetlerini güçlendirerek sağlık sistemi içerisindeki etkinliğini artırmak,
- Tarımda üretim ve verimlilik artışını; yeni nesil girişimciler, teknolojiler, girdi bazlı destekleme ve sözleşmeli tarımla sağlamak,

2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi, kapsayıcı, sürdürülebilir ve istihdam odaklı büyüme ve adaletli paylaşıma yönelik ekonomik dönüşümün ve değişimin gerçekleştirilmesi, mali disiplinin sürdürülmesi, kamu dengelerinin iyileştirilmesi, maliye politikasının sürdürülebilirliğinin gözetilmesi ve kamu maliyesi alanında elde edilen kazanımların gelecek dönemde de korunması başta olmak üzere yukarıda sayılan hedeflerin gerçekleştirilmesi amacını taşımaktadır. Bütçe ödenekleri, Yeni Ekonomi Programı/Orta Vadeli Program ve Orta Vadeli Mali Planda yer alan makroekonomik göstergeler, politika ve öncelikler, tedbir hedefleri, idarelerin geçmiş yıllar harcama eğilimleri, yürüttükleri önemli faaliyet, proje ve ihtiyaçları dikkate alınarak belirlenmiştir. Bütçe gelir tahminleri ise Orta Vadeli Program ve Orta Vadeli Mali Planda belirlenen gelir politikası hedef ve öncelikleri ile makroekonomik göstergeler, geçmiş yıl gelir tahsilâtları, gelir politikalarının bütçe gelirlerine etkileri, ulusal ve uluslararası piyasalardaki gelişmeler göz önünde bulundurularak oluşturulmuştur.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 15 inci maddesinde merkezi yönetim bütçe kanununda yer alması gereken genel hükümler sayılmıştır. Bu çerçevede, 5018 sayılı Kanuna ekli (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerine, (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelere ve (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlara 2021 yılında yapacakları hizmetlerin karşılığı olarak verilen toplam ödenek tutarları bu maddede belirlenmektedir.

MADDE 2- Maddede 5018 sayılı Kanunun 15 inci maddesi çerçevesinde kamu idarelerinin 2021 yılı gelir tahminleri toplamına yer verilmektedir. 5018 sayılı Kanuna ekli (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçenin gelir toplamı, (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idareler ve (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumların öz gelir toplamı ile bu idarelere yapılacak olan Hazine yardımı tutarı toplamı ayrı ayrı gösterilmektedir. Ayrıca, 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan kamu idarelerinin net finansman toplamlarına da yer verilmektedir.

MADDE 3- 5018 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin ikinci fıkrasında, varsa bütçe açığının nasıl kapatılacağı hükmünün merkezi yönetim bütçe kanununda yer alması gerektiği belirtilmiştir. Bu madde ile genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerine tahsis edilen ödenekler toplamı ile genel bütçe gelir tahmini toplamı arasındaki farkın net borçlanma ile karşılanacağına dair hükme yer verilmektedir.

MADDE 4- 5018 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin ikinci fıkrasında, bağlı cetvellere merkezi yönetim bütçe kanununda yer verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu hüküm çerçevesinde, Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa (A), (B), (C), (E), (F), (H), (İ), (K), (M), (O), (P), (T) ve (V) cetvellerinin bağlanması hüküm altına alınmaktadır.

MADDE 5- 5018 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinde, merkezi yönetim bütçe kanununda belirtilen hizmet ve amaçları gerçekleştirmek veya bütçelerde öngörülmeyen hizmetler için gerektiğinde aktarma yapılmak üzere yedek ödenek konulabileceği ve bu ödeneklerden aktarma yapmaya Cumhurbaşkanının yetkili olduğu hüküm altına alınmıştır.

Bu hüküm kapsamında, Strateji ve Bütçe Başkanlığı bütçesine "Personel Giderlerini Karşılama Ödeneği", "Yedek Ödenek", "Yatırımları Hızlandırma Ödeneği" ile "Doğal Afet Giderlerini Karşılama Ödeneği"nin konulmasına ve ilgili kuruluşların bütçelerine aktarılmasında uyulacak usul ve esaslara ilişkin hükümlere yer verilmektedir.

MADDE 6- Maddenin;

Birinci fıkrasında, yıl içinde meydana gelecek gelişmelerin zorunlu kıldığı durumlarda bütçe ödenekleri arasında aktarma yapılmasına ilişkin esaslar yer almaktadır. Bu kapsamda; genel bütçe ödeneklerinin yüzde onunu aşmamak kaydıyla, genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin bütçelerine konulan (01), (02), (03), (05), (06), (07), (08) ve (09) ekonomik kodlarındaki ödenekleri kamu idareleri bütçeleri arasında veya Strateji ve Bütçe Başkanlığı bütçesinin "Yedek Ödenek" tertibine aktarmaya Cumhurbaşkanı yetkili kılınmaktadır.

İkinci fıkrasında, genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinden hizmeti yaptıracak olan kamu idaresi, yıl içinde hizmeti yürütecek olan idarenin bütçesine aktarma yapmaya yetkili kılınmıştır.

Üçüncü fıkrasında, genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinin 10/7/2018 tarihli ve 1 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi kapsamında Çevre ve Şehircilik Bakanlığına yaptıracağı işlerde, söz konusu işlere ilişkin ödeneklerini Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bütçesine işi yaptıran idarenin doğrudan aktarması sağlanmaktadır.

Dördüncü fıkrasında, Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Sahil Güvenlik Komutanlığı, bütçelerinde yer alan ve tek merkezden yönetilmesi gereken hizmetlerine ilişkin ödeneklerini kurumlar arasında aktarmaya yetkili kılınmaktadır.

Beşinci fıkrasında, özel bütçeli idareler ile düzenleyici ve denetleyici kurumların (B) işaretli cetvellerinde belirtilen gelir, (F) işaretli cetvellerinde belirtilen net finansman tutarlarını aşan finansman gerçekleşme karşılıklarının ödenek olarak eklenmesine Cumhurbaşkanlığınca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde kamu idareleri yetkili kılınmaktadır. Özel bütçeli idarelere tahsis edilen sermaye hazine yardımlarından 2020 yılında kullanılmayan kısımların, tahsis amacı doğrultusunda 2021 yılında finansman fazlası karşılığı olarak ödenek eklemek suretiyle sermaye nitelikli giderlere ilişkin ödenek ihtiyacının karşılanmasında kullanılması öngörülmektedir.

Altıncı fıkrasında, genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri arasındaki kaynak transferlerinin ödenek aktarması suretiyle, merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki idareler ve kurumlar arasındaki diğer kaynak transferlerinin ise tahakkuk işlemleriyle gerçekleştirileceğine ilişkin hükme yer verilmektedir.

Yedinci fıkrasının;

(a) bendinde, hizmetin sürekliliğinin sağlanması amacıyla, Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğünün 2020 yılı bütçelerinin mal ve hizmet alım giderleri ve sermaye giderleri ile ilgili tertiplerinde yer alan ödeneklerden yılı içinde harcanmayan kısmını, söz konusu tertiplere bütçe ile tahsis edilen ödeneklerin toplamının yüzde 30'unu aşmamak üzere ilgili kurum bütçelerinin ilgili tertiplerine devren ödenek kaydetmeye,

(b) bendinde, Kültür ve Turizm Bakanlığının 2020 yılı bütçesinde yer alan tanıtma amaçlı ödeneklerinin harcanmayan tutarlarını Bakanlık bütçesinin 18.36 ve 18.60 kurumsal kodu altında bulunan (03) ekonomik kodunu içeren tertiplere devren ödenek kaydetmeye,

(c) bendinde, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumunun 2020 yılı bütçesinde yer alan projelerinin desteklenmesi için konulan ödenekten harcanmayan kısımları Kurum bütçesinin ilgili tertibine devren ödenek kaydetmeye,

(ç) bendinde, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2020 yılı bütçesine Teknolojik Ürün Yatırım Destek Programı, Teknolojik Ürün Tanıtım ve Pazarlama Destek Programı, Rekabet Öncesi İşbirliği Destek Programı, Temel Bilimler Destek Programı ile Tasarım Tescil Destek Programı için

konulan ödeneklerden harcanmayan kısımları Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçesinin (05.04) ekonomik kodunu içeren ilgili tertiplerine devren ödenek kaydetmeye,

(d) bendinde, Hazine ve Maliye Bakanlığının 2020 yılı bütçesinde yer alan Türkiye Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) arasında imzalanan protokoller çerçevesinde KKTC'ye taahhüt edilen mali yardımlara ilişkin ödeneklerden harcanmayan kısımları Bakanlık bütçesinin ilgili tertiplerine devren ödenek kaydetmeye,

(e) bendinde, hizmetin sürekliliğinin sağlanması amacıyla, Emniyet Genel Müdürlüğü bütçesine 2020 yılında güvenlik hizmetleri yatırımları için tahsis edilen ödeneklerden harcanmayan kısımları Genel Müdürlük bütçesinin ilgili tertiplerine devren ödenek kaydetmeye,

(f) bendinde, ilgili mevzuatı gereğince özel gelir kaydedilmek üzere tahsil edilen tutarları, idare bütçelerinde söz konusu mevzuatta belirtilen amaçlar için tertiplenen ödenekten kullandırmak üzere genel bütçenin (B) işaretli cetveline gelir kaydetmeye ve bütçelenen ödenekten gelir gerçekleşmesine göre ilgili tertiplere aktarma yapmaya, 2020 yılı içinde harcanmayan ödenekleri bütçeye devren gelir ve ödenek kaydetmeye, bu hükümler çerçevesinde yapılacak işlemlere ilişkin usul ve esasları belirlemeye,

Cumhurbaşkanı yetkili kılınmaktadır.

MADDE 7- Maddenin;

Birinci fıkrasında, Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı kapsamında yer alan ödeneğin kullanım esaslarına yer verilmektedir.

İkinci fıkrasında, 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 43 üncü maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi, 44 üncü, 46 ncı, 58 inci, ek 25 inci, ek 26 ncı ve ek 27 nci maddeleri ile yükseköğretim kurumlarında ikili öğretim yapılmasını düzenleyen 19/11/1992 tarihli ve 3843 sayılı Kanunun 7 nci maddesi uyarınca tahsil edilen tutarlar ve diğer gelirlerin öz gelir olarak kaydedilmesi ve karşılığında ilgili yükseköğretim kurumu bütçesine tefrik edilen ödeneklerin gelir gerçekleşmesine bağlı olarak kullanılmasına ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

Üçüncü fıkrasında, Emniyet Genel Müdürlüğünün öğrenim ve eğitim müesseselerinde okutulan ve eğitim gören yabancı uyruklu öğrenci ve personele yapılan giderler karşılığında ilgili devletler veya uluslararası kuruluşlar tarafından ödenen tutarları, NATO makamlarınca yapılan anlaşma gereğince yedek havaalanlarının bakım ve onarımları için ödenecek tutarları, gümrük idarelerince tahsil edilerek Türkiye Radyo-Televizyon Kurumuna intikal ettirilen bandrol ücretlerinin yüzde 2'si oranında Ticaret Bakanlığı hizmetleri için söz konusu Kurumca ödenecek tutarları, Jandarma Genel Komutanlığına ait veya tahsis edilen her türlü taşınmazın bünyesinde yer alan kule, tekrarlayıcı merkezi ile Jandarma birimlerinin konuş yeri içinde kalan alan ve ünitelerin, haberleşme maksatlı olarak merkezi yönetim kapsamı dışındaki kurum ve kuruluşlar ile özel teşebbüslerin kullanımına açılması karşılığında tahsil edilen tutarları aynı amaçla kullanılmak üzere bir yandan genel bütçeye gelir, diğer yandan ilgili idare bütçesine ödenek kaydetmeye ve önceki yıl bütçesinde harcanmayan kısımları devren ödenek kaydetmeye Cumhurbaşkanı yetkili kılınmaktadır.

MADDE 8- Maddenin;

Birinci fıkrasında, 5018 sayılı Kanuna ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde yer alan kamu idarelerinin geçici hizmet karşılığı yapacakları ödemelerin niteliği ve ödemelere ilişkin esaslar hükme bağlanmaktadır.

İkinci fıkrasında, bütçe ödeneklerinin kullanılmasında etkinliği artırmak amacıyla (T) işaretli cetvelde yer alan taşıtların ancak acil ve zorunlu hallerde Cumhurbaşkanı kararı alınmak suretiyle edinilebilmesi öngörülmektedir.

Üçüncü fıkrasında, 5018 sayılı Kanuna ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde yer alan kamu idarelerinin istihdam edeceği sürekli işçiler ve geçici işçilerin ödeneklerle sınırlı olarak çalıştırılması, fıkrada belirtilen istisnalar kapsamında ortaya çıkabilecek ödenek ihtiyaçlarının aktarma yapılarak karşılanması için Cumhurbaşkanının yetkili kılınması, yine fıkrada belirtilen istisnalar dışında ilgili ekonomik kodlara aktarma yapılmaması, bütçenin başka tertiplerinden işçi ücreti ve fazla süreli çalışma ve/veya fazla çalışma ücreti de ödenmemesi ile ödenek aktarmasına ilişkin bu fıkrada yer alan kısıtlamaların kendi bütçe tertipleri arasında aktarma yapılması koşuluyla TÜBİTAK için uygulanmaması hususları düzenlenmektedir.

Dördüncü fıkrasında, 5018 sayılı Kanuna ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde yer alan kamu idarelerindeki işçilerin fazla çalışmaları karşılığı bütçede öngörülen ödeneğe göre iş programlarının yapılması ve fıkrada belirtilen istisnalar dışında fazla süreli çalışma ve/veya fazla çalışma ücret ödemeleri için ödenek aktarması yapılmaması hükme bağlanmaktadır.

Beşinci fıkrasında, genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idareler tarafından kanun, kararname ve uluslararası anlaşmalar gereği üye olunanlar dışındaki uluslararası kuruluşlara üyelikleri hususunda bütçe disiplinini bozmamak ve söz konusu idarelerin kendilerine tahsis edilen ödeneklerin üzerinde harcama yapmalarının önüne geçmek amacıyla, üyelik için gerekli ödeneğin temini hususunda Cumhurbaşkanlığının uygun görüşü alınmadan üye olunamayacağı ve katılma payı ile üyelik aidatı adı altında herhangi bir ödeme yapılamayacağına ilişkin hükme yer verilmektedir.

Altıncı fıkrasında, Ticaret Bakanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığının uluslararası anlaşma, kanun ve kararnamelerle Türkiye Cumhuriyeti adına üye olduğu uluslararası kuruluşlara ilişkin işlemlerine (katılma payı ödemeleri dâhil) beşinci fıkrada yer alan hükmün uygulanmayacağı belirtilmektedir.

Yedinci fıkrasında, merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerince işletilen sosyal tesislerin giderlerinin bu tesislerin işletilmesinden elde edilen gelirlerle karşılanacağı ve merkezi yönetim bütçesinden ya da döner sermaye ve fonlardan ücret vermek suretiyle 2021 yılında ilk defa istihdam edilecek personel görevlendirilemeyeceği belirtilmektedir.

Sekizinci fıkrasında, cari harcamalarda tasarruf sağlanması amacıyla yolluk giderleri, temsil ve tanıtma giderleri, menkul mal, gayrimaddi hak alım, bakım ve onarım giderleri ile gayrimenkul mal bakım ve onarım giderlerine ilişkin harcamaların 2021 yılı bütçe ödenekleri ile uyumlu olarak kullanılması, ihtiyaç olması halinde ilgili tertiplere ödenek aktarma ve ekleme işlemlerinin nasıl yapılacağı belirtilmektedir. Ayrıca, Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı kapsamında yükseköğretim kurumlarına ödenek tahsis edilmediği ve Program yıl içerisinde görevlendirilen öğrenci sayıları ve öğrenim alanları dikkate alınarak Yükseköğretim Kurulu Başkanlığınca kaynak aktarılmak suretiyle yürütüldüğü için

Programın yürütülmesinde aksamaya neden olunmaması açısından bu kapsamda yapılan işlemlerin fıkrada yer alan sınırlamaların dışında tutulması amacıyla düzenleme yapılmaktadır.

Dokuzuncu fıkrasında; Yükseköğretim kurumlarında, Yükseköğretimde Öğrenci Yaşamı Alt Programı altında tertiplenen ödenekler arasındaki aktarmalar hariç belirli hizmetlere tahsis edilen öz gelirler karşılığında bütçelenen ödeneklerin sadece bu hizmetlerin yürütülmesinde kullanımı amaçlanmaktadır.

MADDE 9- Maddenin;

Birinci fıkrasında, yatırımların yıllık programlar dâhilinde gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla 2021 Yılı Programına ek yatırım cetvellerinde yer alan projeler dışında herhangi bir projeye harcama yapılamayacağı hükme bağlanmaktadır. 2021 Yılı Programında yer verilecek yatırımlara hız kazandırmak ve 2021 yılında işe başlanılabilmesini sağlamak amacıyla, proje veya işin öngörülen ilk yıl yatırım ödeneğinin toplam proje bedelinin yüzde 10'undan az olamayacağı koşulu getirilmektedir. Bunun yanında, söz konusu koşuldan bazı projeler istisna tutulmaktadır. Kurumlara gerektiğinde projeleri için yatırım ödenekleri içinde kalmak kaydıyla revize imkânı tanınmaktadır.

İkinci fıkrasında, merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin yatırım programında ödenekleri toplu olarak verilmiş projeler ve bu projelerin alt projeleri ile ilgili değişiklikler konusunda uyacakları esaslar düzenlenmektedir.

Üçüncü fıkrasında, merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin bütçelerine yatırım projeleri ile ilgili olarak yapılacak ödenek ekleme, devir ve aktarma işlemlerinin 2021Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Kararda yer alan usul ve esaslara göre yatırım programı ile ilişkilendirileceği hükme bağlanmaktadır.

Dördüncü fıkrasında, 2021 Yılı Yatırım Programına ek yatırım cetvellerinde yıl içinde yapılması zorunlu değişikliklerin, 2021 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Kararda yer alan usullere uyularak yapılacağına dair hükme yer verilmektedir.

Beşinci fıkrasında ise, 14/2/1985 tarihli ve 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulu ile İl Yatırım ve Hizmetlerine İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun 28/A ve geçici 10 uncu maddesi gereği, kamu idarelerinin Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları aracılığıyla yaptıracağı işlere ilişkin ödeneklerden 2020 yılı içerisinde harcanmayarak 2021 yılı bütçesine devren kaydedilecek ödeneklerin yatırım programında yer alan projelerle ilişkilendirilmesi sağlanmaktadır.

MADDE 10- Maddenin;

Birinci fıkrasının,

(a) bendinde, 13/1/2005 tarihli ve 5286 sayılı Kanun ile Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün kaldırılması sonucunda il özel idarelerine devredilen personelin özlük haklarının ödenmesi,

(b) bendinde, Köylerin Altyapısının Desteklenmesi Projesi (KÖYDES) kapsamında yolu veya suyu olmayan köylerin altyapılarının desteklenmesi,

(c) bendinde, Su Kanalizasyon ve Altyapı Projesi (SUKAP) kapsamında belediyelerin içme suyu ve atıksu projelerinin İller Bankası Anonim Şirketi aracılığıyla desteklenmesi,

amacıyla Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçesinde yer alan ilgili tertiplerdeki ödeneklerin kullanımına ilişkin hususlara yer verilmektedir. SUKAP kapsamında ihtiyaç olması halinde genel bütçe kapsamındaki ilgili kamu idaresi bütçesine veya özel bütçeli idare bütçesine ödenek aktarılabileceğine ilişkin düzenleme yapılmaktadır. Ayrıca, bu kapsamda ilgili idarelere yapılan Hazine yardımlarının veriliş amacına uygun olarak kullanılmasını sağlamak için bu yardımların haczedilemeyeceği ve üzerine ihtiyati tedbir konulamayacağı hususu hükme bağlanmaktadır.

İkinci fıkrasında, birinci fıkranın (a) bendine göre yapılacak ödemelere ilişkin usul ve esasların belirlenme yöntemi düzenlenmektedir.

Üçüncü fıkrasında, birinci fıkranın (b) ve (c) bentlerinde yer alan ödeneklerin dağılımı, kullandırılması, izlenmesi ve denetimine ilişkin usul ve esasların Cumhurbaşkanı tarafından karara bağlanacağı belirtilmektedir.

MADDE 11- Maddenin birinci fıkrasında, Türk Silahlı Kuvvetlerinin stratejik hedef planı ile Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığının ihtiyaç planları uyarınca temini gerekli modern silah, araç ve gereçler ile gerçekleştirilecek savunma ve NATO altyapı yatırımları için yıl içinde yapılacak harcamaların ne suretle karşılanacağına ilişkin düzenleme yapılmaktadır. İkinci fıkrasında, Savunma Sanayii Destekleme Fonu aracılığıyla yapılacak alımlara, üçüncü fıkrasında Savunma Sanayii Destekleme Fonundan Hazineye yatırılacak tutarların bütçeleştirilmesine, dördüncü fıkrasında ise ilgili yıllar bütçe kanunları uyarınca, yürütülmesi öngörülen projeler için Savunma Sanayii Destekleme Fonuna aktarılan tutarlardan kullanılmayan kısımların bütçeleştirilmesine ilişkin hükümlere yer verilmektedir.

MADDE 12- 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin son fıkrasında, mali yıl içinde sağlanacak garantili imkân ve dış borcun ikraz limitinin bütçe kanunlarıyla belirlenmesi hüküm altına alınmıştır. Bu çerçevede, maddenin birinci fıkrasında, garantili imkân ve dış borcun ikraz limit tutarı 4,5 milyar ABD Doları olarak belirlenmektedir.

İkinci fıkrasında, 4749 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasında mali yıl içinde ikrazen ihraç edilecek özel tertip Devlet iç borçlanma senetlerinin limitinin her yıl bütçe kanunları ile belirleneceğine ilişkin hükme istinaden, yıl içinde ihtiyaç duyulması halinde kamu sermayeli bankalar ile kamu kurum ve kuruluşlarına finansman sağlanması amacıyla, Merkezi Yönetim Bütçe Kanununun 1 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ile belirlenen bütçe ödeneklerinin yüzde beşine kadar ikrazen özel tertip Devlet iç borçlanma senedi ihraç edilebileceği, bu senetlerin dağılımını, vadesini, faizini ve diğer şartlarını belirleme konusunda Hazine ve Maliye Bakanının yetkili olduğu belirtilmektedir.

Üçüncü fıkrasında, 4749 sayılı Kanunun 8/A maddesiyle düzenlenen mali yıl içinde taahhüt edilecek borç üstlenim limitinin, bütçe kanunuyla belirleneceği hükmü gereğince 2021 yılında Hazine ve Maliye Bakanlığınca sağlanacak borç üstlenim taahhüdünün 4,5 milyar ABD Dolarını aşamayacağına yer verilmektedir.

MADDE 13- Maddenin;

Birinci fıkrasında yapılan düzenlemeyle il özel idareleri ve belediyelerin ileri teknoloji ve büyük tutarda maddi kaynak gerektiren alt yapı yatırımlarında Cumhurbaşkanınca kabul edilen projeleri için yapılacak borçlanmalarının, söz konusu idarelerin faiz dâhil borç limitinin hesaplanmasına dâhil edilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca, il özel idareleri, belediyeler ve bunların bağlı kuruluşları ile sermayesinin yüzde 50'sinden fazlasına sahip oldukları şirketlerin Avrupa Birliği ile katılım öncesi mali işbirliği çerçevesinde desteklenen projelerinin finansmanı için yapılan borçlanmalar, çok taraflı yatırım ve kalkınma bankaları ile yabancı devlet kuruluşlarından doğrudan veya İller Bankası Anonim Şirketi aracılığıyla yapılan borçlanmalar ve SUKAP kapsamında yapacakları borçlanmalarda söz konusu borç stoku limitine uyma şartı aranmayacağı hüküm altına alınmaktadır.

İkinci fıkrasında, Türkiye İhracat Kredi Bankası Anonim Şirketinin politik risk kapsamında yapacağı tahsilâtın ve Bankanın faaliyet karlarından Hazineye tekabül eden temettü tutarlarının ve olağanüstü yedek akçelerinin tamamının veya bir kısmının, Bankanın politik risk alacağına mahsup edilebileceğine ve bu mahsup işleminin nasıl yapılacağına ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

Üçüncü fıkrasında, 5018 sayılı Kanun ile genel bütçe kapsamına dâhil edilen ve 2006 yılından önce katma bütçeli olan idarelerin ilgili mevzuatında belirtilen kurum gelirlerinin genel bütçe geliri olarak tahsil edileceğine ilişkin hükümler yer almaktadır.

MADDE 14- Bütçenin uygulanmasına ilişkin bu Kanunda ve diğer kanunlarda Cumhurbaşkanına veya Cumhurbaşkanlığına verilen yetkilerin kullanımı ve devrine yönelik hususların Cumhurbaşkanı tarafından belirlenmesi düzenlenmektedir.

MADDE 15- Yürürlük maddesidir.

MADDE 16-Yürütme maddesidir.

- 3 -

2021 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİ İLE PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

CUMHURBAŞKANININ TEKLİF ETTİĞİ METİN

2021 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Gider, Gelir, Finansman ve Denge

Gider

MADDE 1- (1) Bu Kanuna bağlı (A) işaretli cetvellerde gösterildiği üzere, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerine 1.328.254.386.000 Türk lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelere 119.877.971.000 Türk lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlara 8.436.256.000 Türk lirası,

ödenek verilmiştir.

Gelir ve finansman

MADDE 2- (1) Gelirler: Bu Kanuna bağlı (B) işaretli cetvellerde gösterildiği üzere, 5018 sayılı Kanuna ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçenin gelirleri 1.082.029.040.000 Türk lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin gelirleri 16.546.924.000 Türk lirası öz gelir, 104.563.767.000 Türk lirası Hazine yardımı olmak üzere toplam 121.110.691.000 Türk lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumların gelirleri 8.267.484.000 Türk lirası öz gelir, 168.772.000 Türk lirası Hazine yardımı olmak üzere toplam 8.436.256.000 Türk lirası,

olarak tahmin edilmiştir.

(2) Finansman: Bu Kanuna bağlı (F) işaretli cetvellerde gösterildiği üzere, 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin net finansmanı 240.515.000 Türk lirası olarak tahmin edilmiştir.

Denge

MADDE 3- (1) 1 inci maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen ödenekler toplamı ile 2 nci maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan tahmini gelirler toplamı arasındaki fark, net borçlanma ile karşılanır.

İKİNCİ BÖLÜM

Bütçe Düzenine ve Uygulamasına İlişkin Hükümler

Bağlı cetveller

MADDE 4- (1) Bu Kanuna bağlı cetveller aşağıda gösterilmiştir:

a) 1 inci madde ile verilen ödeneklerin dağılımı (A)

b) Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri tarafından ilgili mevzuata göre tahsiline devam olunacak gelirler (B)

c) Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin gelirlerine dayanak teşkil eden temel hükümler (C)

ç) Bazı ödeneklerin kullanımına ve harcamalara ilişkin esaslar (E)

d) 5018 sayılı Kanuna ekli (II) ve (III) sayılı cetvellerde yer alan idare ve kurumların nakit imkânları ile bu imkânlardan harcanması öngörülen tutarlar (F)

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

2021 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Gider, Gelir, Finansman ve Denge

Gider

MADDE 1- Teklifin 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Gelir ve finansman

MADDE 2- (1) Gelirler: Bu Kanuna bağlı (B) işaretli cetvellerde gösterildiği üzere, 5018 sayılı Kanuna ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçenin gelirleri 1.082.029.040.000 Türk lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin gelirleri 16.546.924.000 Türk lirası öz gelir, 104.563.767.000 Türk lirası Hazine yardımı olmak üzere toplam 121.110.691.000 Türk lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumların gelirleri 8.267.484.000 Türk lirası öz gelir, 168.772.000 Türk lirası Hazine yardımı olmak üzere toplam 8.436.256.000 Türk lirası,

olarak tahmin edilmiştir.

(2) Finansman: Bu Kanuna bağlı (F) işaretli cetvellerde gösterildiği üzere, 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin net finansmanı 240.515.000 Türk lirası olarak tahmin edilmiştir.

Denge

MADDE 3- Teklifin 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

Bütçe Düzenine ve Uygulamasına İlişkin Hükümler

Bağlı cetveller

MADDE 4- Teklifin 4 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Cumhurbaşkanının Teklif Ettiği Metin)

e) 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümleri uyarınca verilecek gündelik ve tazminat tutarları (H)

f) Çeşitli kanun ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerine göre bütçe kanununda gösterilmesi gereken parasal sınırlar (İ)

g) Ek ders, konferans ve fazla çalışma ücretleri ile diğer ücret ödemelerinin tutarları (K)

ğ) 11/8/1982 tarihli ve 2698 sayılı Millî Eğitim Bakanlığı Okul Pansiyonları Kanununun 3 üncü maddesi gereğince Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yönetilen okul pansiyonlarının öğrencilerinden alınacak pansiyon ücretleri (M)

h) 7/6/1939 tarihli ve 3634 sayılı Millî Müdafaa Mükellefiyeti Kanunu uyarınca millî müdafaa mükellefiyeti yoluyla alınacak hayvanların alım değerleri (O)

ı) 3634 sayılı Kanun uyarınca millî müdafaa mükellefiyeti yoluyla alınacak motorlu taşıtların ortalama alım değerleri ile günlük kira bedelleri (P)

i) 5018 sayılı Kanuna ekli (I), (II) ve (III) sayılı cetvellerde yer alan kamu idarelerinin yıl içinde edinebilecekleri taşıtların cinsi, adedi, hangi hizmette kullanılacağı ve kaynağı ile 5/1/1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıt Kanununa tabi kurumların yıl içinde satın alacakları taşıtların azami satın alma bedelleri (T)

j) Kanunlar ve kararlarla bağlanmış vatani hizmet aylıkları (V)

Gerektiğinde kullanılabilecek ödenekler

MADDE 5- (1) Personel Giderlerini Karşılama Ödeneği:

Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin bütçelerine konulan ödeneklerin yetmeyeceği anlaşıldığı takdirde, ilgili mevzuatının gerektirdiği giderler için "Personel Giderleri" ve "Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri" ile ilgili mevcut veya yeni açılacak tertiplere, Strateji ve Bütçe Başkanlığı bütçesinin 99-41.32-01-09.01 tertibinde yer alan ödenekten aktarma yapmaya,

(2) Yedek Ödenek:

Strateji ve Bütçe Başkanlığı bütçesinin 99-41.32-01-09.06 tertibinde yer alan ödenekten, genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin bütçelerinde mevcut veya yeni açılacak (01), (02), (03), (05) ve (08) ekonomik kodlarını içeren tertipler ile çok acil ve zorunlu hâllerde (06) ve (07) ekonomik kodlarını içeren tertiplere aktarma yapmaya,

(3) Yatırımları Hızlandırma Ödeneği:

Strateji ve Bütçe Başkanlığı bütçesinin 99-41.32-01-09.03 tertibinde yer alan ödenekten, 2021 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar esaslarına uyularak 2021 Yılı Yatırım Programının uygulama durumuna göre gerektiğinde öncelikli sektörlerde yer alan yatırımların hızlandırılması veya yılı içinde gelişen şartlara göre öncelikli sektör ve alt sektörlerde yer alan ve programa yeni alınması gereken projelere ödenek tahsisi veya ödeneklerinin artırılmasında kullanılmak üzere genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin projelerine ilişkin mevcut veya yeni açılacak tertiplere aktarma yapmaya,

(4) Doğal Afet Giderlerini Karşılama Ödeneği:

Strateji ve Bütçe Başkanlığı bütçesinin 99-41.32-01-09.05 tertibinde yer alan ödeneği, yatırım nitelikli giderler açısından yılı yatırım programı ile ilişkilendirilmek kaydıyla genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin her türlü doğal afet giderlerini karşılamak amacıyla mevcut veya yeni açılacak tertiplerine aktarmaya,

Cumhurbaşkanı yetkilidir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Gerektiğinde kullanılabilecek ödenekler
MADDE 5- Teklifin 5 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Cumhurbaşkanının Teklif Ettiği Metin)

Aktarma, ekleme, devir ve iptal işlemleri

MADDE 6- (1) Bu Kanunla verilen ödeneklerin etkin ve verimli bir şekilde kullanılması amacıyla, kamu idarelerinin yıl içinde ortaya çıkabilecek ihtiyaç fazlası ödeneklerinin diğer kamu idarelerinin ödenek ihtiyacının karşılanmasında kullanılmasını temin etmek veya ödeneklerin öncelikli hizmetlerde kullanılmasını sağlamak üzere genel bütçe ödeneklerinin yüzde 10'unu aşmamak kaydıyla; genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin bütçelerine konulan (01), (02), (03), (05), (06), (07), (08) ve (09) ekonomik kodlarındaki ödenekleri kamu idareleri bütçeleri arasında veya Strateji ve Bütçe Başkanlığı bütçesinin "Yedek Ödenek" tertibine aktarmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.

(2) Genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinden hizmeti yaptıracak olan kamu idaresi, yıl içinde hizmeti yürütecek olan idarenin bütçesine ödenek aktarmaya yetkilidir.

(3) Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, 10/7/2018 tarihli ve 1 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi kapsamında Çevre ve Şehircilik Bakanlığına yaptıracağı işlere ilişkin ödeneklerini Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bütçesine aktarmaya yetkilidir.

(4) Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Sahil Güvenlik Komutanlığı bütçelerinde yer alan ve tek merkezden yönetilmesi gereken ikmal ve tedarik hizmetlerine ilişkin ödeneği, kurumlar arasında aktarmaya ilgili kurumlar yetkilidir.

(5) Özel bütçeli idareler ile düzenleyici ve denetleyici kurumların (B) işaretli cetvellerinde belirtilen tahmini tutarlar üzerinde gerçekleşen gelirler ile (F) işaretli cetvellerinde belirtilen net finansman tutarlarını aşan finansman gerçekleşme karşılıklarını, idare ve kurumların bütçelerinin mevcut veya yeni açılacak tertiplerine ödenek olarak eklemeye Cumhurbaşkanlığınca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde kamu idareleri yetkilidir. Hazine yardımı alan özel bütçeli idarelerin 2020 yılında "06- Sermaye Giderleri" ve "07- Sermaye Transferleri" giderlerine finansman sağlamak üzere genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri bütçelerinden tahakkuka bağlanan Hazine yardımlarının bu idarelerce kullanılmayan kısımları, 2021 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karara uygun olarak mevcut veya yeni projelerin ödenek ihtiyacının karşılanmasında kullanılır.

(6) Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri arasındaki kaynak transferleri ödenek aktarma suretiyle yapılır. Merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki idareler ve kurumlar arasındaki diğer kaynak transferleri tahakkuk işlemleriyle gerçekleştirilir. Bu işlemler karşılığı tahsil edilen tutarlar, ilgili kamu idaresince bir yandan (B) işaretli cetvele gelir, diğer yandan (A) işaretli cetvele ödenek kaydedilir.

(7) a) Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü 2020 yılı bütçelerinin (özel ödenekler ve "03.9 Tedavi ve Cenaze Giderleri" ekonomik kodu ile "03.1.1.01 Emniyet Genel Müdürlüğü Güvenlik Hizmetleri Yatırımları" fonksiyonunu içeren tertipler hariç) mal ve hizmet alım giderleri ve sermaye giderleri ile ilgili tertiplerinde yer alan ödeneklerden yılı içinde harcanmayan kısımları, hizmetin devamlılığını sağlamak amacıyla bu tertiplere bütçe ile tahsis edilen ödeneklerin toplamının yüzde 30'unu aşmamak üzere ilgili kurum bütçelerinin ilgili tertiplerine devren ödenek kaydetmeye,

b) 12/3/1982 tarihli ve 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanununun 21 inci maddesinin ikinci fıkrası gereğince Kültür ve Turizm Bakanlığı 2020 yılı bütçesinin 21.01.36.00 ve 21.01.36.63 kurumsal kodu altında bulunan (03) ekonomik kodunu içeren tertiplerinde yer alan tanıtma amaçlı ödeneklerden harcanmayan kısımları Bakanlık bütçesinin 18.36 ve 18.60 kurumsal kodu altında bulunan (03) ekonomik kodunu içeren tertiplere devren ödenek kaydetmeye,

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Aktarma, ekleme, devir ve iptal işlemleri
MADDE 6- Teklifin 6 ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Cumhurbaşkanının Teklif Ettiği Metin)

c) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) 2020 yılı bütçesinin 40.08.33.00-01.4.1.00-2-07.1 tertibinde yer alan ödenekten harcanmayan kısımları Kurum bütçesinin ilgili tertibine devren ödenek kaydetmeye,

ç) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2020 yılı bütçesinin 26.01.31.00-04.8.1.04-1-05.4, 26.01.31.00-04.8.1.06-1-05.4, 26.01.31.00-04.8.1.07-1-05.4, 26.01.31.00-04.8.1.08-1-05.4 ve 26.01.31.00-04.8.1.09-1-05.4 tertiplerinde yer alan ödeneklerden harcanmayan kısımları Bakanlık bütçesinin (05.04) ekonomik kodunu içeren ilgili tertiplerine devren ödenek kaydetmeye,

d) Hazine ve Maliye Bakanlığı 2020 yılı bütçesinin 12.01.41.00-04.1.1.00-1-07.2, 12.01.41.00-04.1.1.00-1-05.6 ve 12.01.41.00-01.2.1.00-1-08.2 tertiplerinde yer alan ödeneklerden harcanmayan kısımları Bakanlık bütçesinin ilgili tertiplerine devren ödenek kaydetmeye,

e) Emniyet Genel Müdürlüğü 2020 yılı bütçesinin "03.1.1.01 Emniyet Genel Müdürlüğü Güvenlik Hizmetleri Yatırımları" fonksiyonu altında yer alan yatırım ödeneklerinden harcanmayan kısımları Genel Müdürlük bütçesinin ilgili tertiplerine devren ödenek kaydetmeye,

f) İlgili mevzuatı gereğince özel gelir kaydedilmek üzere tahsil edilen tutarları, idare bütçelerinde söz konusu mevzuatta belirtilen amaçlar için tertiplenen ödenekten kullandırmak üzere genel bütçenin (B) işaretli cetveline gelir kaydetmeye ve bütçelenen ödenekten gelir gerçekleşmesine göre ilgili tertiplere aktarma yapmaya, 2020 yılı içinde harcanmayan ödenekleri bütçeye devren gelir ve ödenek kaydetmeye, bu hükümler çerçevesinde yapılacak işlemlere ilişkin usul ve esaslar belirlemeye, Cumhurbaşkanı yetkilidir.

Diğer bütçe işlemleri

MADDE 7- (1) Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı bütçesinin 99-401-02-05.02 tertibinde 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 10 uncu maddesi çerçevesinde Öğretim Üyesi Yetiştirme Programına yönelik tefrik edilen ödenek, lisansüstü eğitim veren yükseköğretim kurumlarına, görevlendirilen öğrencilerin sayıları ve öğrenim alanları dikkate alınarak tahakkuk ettirilmek suretiyle ödenir. Bu amaçla tahsil edilen tutarlar ilgili yükseköğretim kurumu tarafından, mal ve hizmet alımlarında kullanılmak üzere bir yandan yükseköğretim kurumunun (B) işaretli cetveline öz gelir, diğer yandan (A) işaretli cetveline ödenek kaydedilir.

(2) 2547 sayılı Kanunun 43 üncü maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi, 44 üncü, 46 ncı, 58 inci, ek 25 inci, ek 26 ncı ve ek 27 nci maddeleri ile 19/11/1992 tarihli ve 3843 sayılı Kanunun 7 nci maddesi uyarınca tahsil edilen tutarlar ve diğer gelirler, yükseköğretim kurumları bütçelerine özel gelir ve özel ödenek olarak kaydedilmez. Tahsil edilen bu tutar ve gelirler, ilgili yükseköğretim kurumu bütçesine öz gelir olarak kaydedilir. Kaydedilen bu tutarlar karşılığı olarak ilgili yükseköğretim kurumu bütçesine konulan ödenekler, gelir gerçekleşmelerine göre kullandırılır.

(3) Cumhurbaşkanı;

a) Emniyet Genel Müdürlüğünün öğrenim ve eğitim müesseselerinde okutulan ve eğitim gören yabancı uyruklu öğrenci ve personele yapılan giderler karşılığında ilgili devletler veya uluslararası kuruluşlar tarafından ödenen tutarları,

b) NATO makamlarınca yapılan anlaşma gereğince yedek havaalanlarının bakım ve onarımları için ödenecek tutarları,

c) Gümrük idarelerince tahsil edilerek Türkiye Radyo-Televizyon Kurumuna intikal ettirilen bandrol ücretlerinin yüzde 2'si oranında Ticaret Bakanlığı hizmetleri için söz konusu Kurumca ödenecek tutarları,

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Diğer bütçe işlemleri
MADDE 7- Teklifin 7 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Cumhurbaşkanının Teklif Ettiği Metin)

ç) Jandarma Genel Komutanlığına ait veya tahsis edilen her türlü taşınmazın bünyesinde yer alan kule, tekrarlayıcı merkezi ile Jandarma birimlerinin konuş yeri içinde kalan alan ve ünitelerin, haberleşme maksatlı olarak merkezi yönetim kapsamı dışındaki kurum ve kuruluşlar ile özel teşebbüslerin kullanımına açılması karşılığında tahsil edilen tutarları,

aynı amaçla kullanılmak üzere bir yandan genel bütçeye gelir, diğer yandan ilgili idare bütçelerinde açılacak tertiplere özel ödenek kaydetmeye ve önceki yıl bütçesinde harcanmayan kısımları devren ödenek kaydetmeye yetkilidir.

Mali kontrole ilişkin hükümler

MADDE 8- (1) 5018 sayılı Kanuna ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde yer alan kamu idareleri;

a) Arızi nitelikteki işleriyle sınırlı kalmak koşuluyla yıl içinde bir ayı aşmayan sürelerle hizmet satın alınacak veya çalıştırılacak kişilere yapılacak ödemeleri,

b) İlgili mevzuatı uyarınca kısmi zamanlı hizmet satın alınan kişilere yapılacak ödemeleri,

c) 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanunu uyarınca aday çırak ve çıraklar ile işletmelerde mesleki eğitim gören, staj veya tamamlayıcı eğitime devam eden öğrencilere yapılacak ödemeleri,

ç) İlgili mevzuatı uyarınca ders ücreti karşılığında görevlendirilen ve üzerinde resmî görevi bulunmayanlara yapılacak ödemeleri,

bütçelerinin (01.04) ekonomik kodunda yer alan ödenekleri aşmayacak şekilde yaparlar ve söz konusu ekonomik kodu içeren tertiplere ödenek eklenemez, bütçelerin başka tertiplerinden (bu ekonomik kodu içeren tertiplerin kendi arasındaki aktarmalar ile 6 ncı maddenin ikinci fıkrası kapsamında yapılan aktarmalar hariç) ödenek aktarılamaz ve ödenek üstü harcama yapılamaz. Ancak, bu ekonomik kodu içeren tertiplerden yapılması gereken akademik jüri ücreti ödemeleri ile (c) ve (ç) bentleri kapsamındaki ödemeler için gerekli olan tutarları ilgili tertiplere aktarmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.

(2) Bu Kanuna bağlı (T) işaretli cetvelde yer alan taşıtlar, ancak çok acil ve zorunlu hâllere münhasır olmak kaydıyla ilgili bakanlığın teklifi üzerine Cumhurbaşkanı kararı ile edinilebilir.

(3) 5018 sayılı Kanuna ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde yer alan kamu idareleri, sürekli işçileri ve geçici işçileri, bütçelerinin (01.03) ile (02.03) ekonomik kodlarını içeren tertiplerde yer alan ödenekleri aşmayacak sayı ve/veya süreyle istihdam edebilirler. Bu işçilerle ilgili toplu iş sözleşmelerinden doğacak yükümlülükler, ihbar ve kıdem tazminatı ödemeleri, asgari ücret ve sigorta prim artışı nedeniyle meydana gelecek ödenek ihtiyaçlarını ödenek aktarmak suretiyle karşılamaya Cumhurbaşkanı yetkilidir. Bu fıkrada belirtilen ekonomik kodlara bu durumlar dışında (söz konusu ekonomik kodlar arasındaki aktarmalar ile bu kodlar için birimler arası aktarmalar hariç) hiçbir şekilde ödenek aktarması yapılamayacağı gibi bütçenin başka tertiplerinden işçi ücreti ve fazla süreli çalışma ve/veya fazla çalışma ücreti de ödenemez. Bu fıkradaki ödenek aktarmasına ilişkin kısıtlamalar, kendi bütçe tertiplerinden aktarma yapılması koşuluyla TÜBİTAK için uygulanmaz.

(4) 5018 sayılı Kanuna ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde yer alan kamu idarelerinin harcama yetkilileri, sürekli işçiler ile geçici işçilerin fazla çalışmaları karşılığı öngörülen ödeneğe göre iş programlarını yapmak, bu ödeneği aşacak şekilde fazla süreli çalışma ve/veya fazla çalışma yaptırmamak ve ertesi yıla fazla süreli çalışma ve/veya fazla çalışmadan dolayı borç bıraktırmamakla

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Mali kontrole ilişkin hükümler
MADDE 8- Teklifin 8 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Cumhurbaşkanının Teklif Ettiği Metin)

yükümlüdürler. Deprem, yangın, su baskını, yer kayması, kaya düşmesi, çığ ve benzeri afetler nedeniyle yürürlüğe konulacak Cumhurbaşkanı kararları uyarınca yaptırılacak fazla çalışmalar ile fazla çalışma ücret ödemelerine ilişkin ilama bağlı borçlar için yapılacak aktarmalar hariç fazla süreli çalışma ve/veya fazla çalışma ücret ödemeleri için hiçbir şekilde ödenek aktarması yapılamaz.

(5) Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idareler tarafından uluslararası anlaşma, kanun ve kararnameler gereği üye olunanlar dışındaki uluslararası kuruluşlara, gerekli ödeneğin temini hususunda Cumhurbaşkanlığının uygun görüşü alınmadan üye olunamaz ve katılma payı ile üyelik aidatı adı altında herhangi bir ödeme yapılamaz.

(6) Ticaret Bakanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığının uluslararası anlaşma, kanun ve kararnamelerle Türkiye Cumhuriyeti adına üye olduğu uluslararası kuruluşlara ilişkin işlemlerine (katılma payı ödemeleri dâhil) beşinci fıkra hükmü uygulanmaz.

(7) Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerince işletilen eğitim ve dinlenme tesisi, misafirhane, çocuk bakımevi, kreş, spor tesisi ve benzeri sosyal tesislerin giderleri, münhasıran bu tesislerin işletilmesinden elde edilen gelirlerden karşılanır. Bu yerlerde, merkezi yönetim bütçesi ile döner sermaye ve fonlardan ücret ödenmek üzere 2021 yılında ilk defa istihdam edilecek yeni personel görevlendirilmez.

(8) Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idareler, gerekli tedbirleri alarak bütçelerinin "03.03- Yolluk Giderleri", "03.06- Temsil ve Tanıtma Giderleri", "03.07- Menkul Mal, Gayrimaddi Hak Alım, Bakım ve Onarım Giderleri" ile "03.08- Gayrimenkul Mal Bakım ve Onarım Giderleri" ekonomik kodlarını içeren tertiplerine tahsis edilen ödeneği aşmayacak şekilde harcama yaparlar. Söz konusu idarelerce anılan tertiplere bütçelerinin diğer tertiplerinden aktarılacak ödenek tutarları ile 6 ncı maddenin beşinci fıkrası kapsamında eklenecek ödenek tutarları toplamı bu tertiplerin başlangıç ödeneklerinin yüzde 10'unu aşamaz. Ancak, ihtiyaç hâlinde söz konusu ekonomik kodları içeren tertiplerin başlangıç ödeneklerinin yüzde 10'unu aşan aktarma ve 6 ncı maddenin beşinci fıkrası kapsamında ödenek ekleme işlemlerini yapmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir. Yükseköğretim kurumlarınca yedinci maddenin birinci fıkrası kapsamında "03.03- Yolluk Giderleri" ile "03.07-Menkul Mal, Gayrimaddi Hak Alım, Bakım ve Onarım Giderleri" ekonomik kodlarını içeren tertiplere yapılacak ekleme işlemlerinde bu fıkrada yer alan sınırlamalar uygulanmaz.

(9) Öz gelir karşılığı olarak yükseköğretim kurumları bütçelerinin (A) işaretli cetvelinde yükseköğretim öz gelirleri finansman koduyla tertiplenen ödenekler arasında (Yükseköğretimde Öğrenci Yaşamı Alt Programı altında tefrik edilen ödenekler arasında yapılacak aktarmalar hariç) aktarma yapılamaz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Yatırım Harcamaları, Mahalli İdareler ve Fonlara İlişkin Hükümler

Yatırım harcamaları

MADDE 9- (1) 2021 Yılı Yatırım Programına ek yatırım cetvellerinde yer alan projeler dışında herhangi bir projeye harcama yapılamaz. Bu cetvellerde yer alan projeler ile ödeneği toplu olarak verilmiş projeler kapsamındaki yıllara sari işlere (Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığınca gerçekleştirilecek şehir içi raylı ulaşım sistemleri, metro yapım projeleri ve diğer demiryolu yapımı ve çeken araç projeleri ile Elektrik Üretim Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü ve/veya Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilecek kurulu gücü 300 MW ve üzeri pompaj depolamalı HES projeleri hariç)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yatırım Harcamaları, Mahalli İdareler ve Fonlara İlişkin Hükümler

Yatırım harcamaları

MADDE 9- Teklifin 9 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Cumhurbaşkanının Teklif Ettiği Metin)

2021 yılında başlanabilmesi için proje veya işin 2021 yılı yatırım ödeneği, proje maliyetinin yüzde 10'undan az olamaz. Bu oranın altında kalan proje ve işler için gerektiğinde projeler, 2021 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar esaslarına uyulmak ve öncelikle kurumların yatırım ödenekleri içinde kalmak suretiyle revize edilebilir.

(2) Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin, yatırım programında ödenekleri toplu olarak verilmiş yıllık projelerinden makine-teçhizat, büyük onarım, idame-yenileme, tamamlama ile bilgisayar yazılımı ve donanımı projelerinin detay programları ile alt projeleri itibarıyla tadat edilen ve edilmeyen toplulaştırılmış projeler ile ilgili işlemlerde 2021 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar esasları uygulanır.

(3) Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin bütçelerine yatırım projeleri ile ilgili olarak yapılacak ödenek ekleme, devir ve aktarma işlemleri 2021 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Kararda yer alan usul ve esaslara göre yatırım programı ile ilişkilendirilir.

(4) 2021 Yılı Yatırım Programına ek yatırım cetvellerinde yıl içinde yapılması zorunlu değişiklikler için 2021 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Kararda yer alan usullere uyulur.

(5) 14/2/1985 tarihli ve 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulu ile İl Yatırım ve Hizmetlerine İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun 28/A maddesi ve geçici 10 uncu maddesi gereği 2021 yılı bütçesine devren kaydedilecek ödenekler, Strateji ve Bütçe Başkanlığına bilgi vermek kaydıyla proje sahibi ilgili kurum tarafından Yatırım Programında yer alan projelerle ilişkilendirilir.

Mahalli idarelere ilişkin işlemler

MADDE 10- (1) Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçesinin;

a) 22-12.31-01-05.02 tertibinde yer alan ödenek, 13/1/2005 tarihli ve 5286 sayılı Kanun uyarınca il özel idarelerine devredilen personelin aylık ve diğer her türlü mali ve sosyal haklarına ilişkin ödemelerini karşılamak üzere il özel idarelerine,

b) 36-12.31-01-07.03 tertibinde yer alan ödenek, Köylerin Altyapısının Desteklenmesi Projesi (KÖYDES) kapsamında köylerin altyapı ihtiyaçları için il özel idareleri ve/veya köylere hizmet götürme birliklerine,

c) 21-12.31-01-07.03 tertibinde yer alan ödenek, Su Kanalizasyon ve Altyapı Projesi (SUKAP) kapsamında belediyelerin içme suyu ve atık su projelerini gerçekleştirmek üzere İller Bankası Anonim Şirketine,

tahakkuk ettirilmek suretiyle kullandırılır. SUKAP kapsamında ihtiyaç olması hâlinde genel bütçe kapsamındaki ilgili kamu idaresi bütçesine veya özel bütçeli idare bütçesine ödenek aktarılabilir. Bu fıkra kapsamında ilgili idarelere yapılan Hazine yardımları haczedilemez ve üzerine ihtiyati tedbir konulamaz.

(2) Birinci fıkranın (a) bendine göre yapılacak ödemelere ilişkin usul ve esaslar İçişleri Bakanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından birlikte belirlenir.

(3) Birinci fıkranın (b) ve (c) bentlerinde yer alan ödeneklerin, 2021 Yılı Yatırım Programında belirlenmesini müteakip, KÖYDES Projesi için iller bazında; SUKAP için ise belediyeler bazında dağılımı, kullandırılması, izlenmesi ve denetimine ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanı tarafından karara bağlanır.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Mahalli idarelere ilişkin işlemler
MADDE 10- Teklifin 10 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Cumhurbaşkanının Teklif Ettiği Metin)

Fonlara ilişkin işlemler

MADDE 11- (1) Türk Silahlı Kuvvetlerinin stratejik hedef planı ile Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığının ihtiyaç planları uyarınca temini gerekli modern silah, araç ve gereçler ile gerçekleştirilecek savunma ve NATO altyapı yatırımları için yıl içinde yapılacak harcamalar; 7/11/1985 tarihli ve 3238 sayılı Kanunla kurulan Savunma Sanayii Destekleme Fonunun kaynakları, bu amaçla bütçeye konulan ödenekler ve diğer ayni ve nakdî imkânlar birlikte değerlendirilmek suretiyle Savunma Sanayii İcra Komitesince tespit edilecek esaslar çerçevesinde karşılanır.

(2) Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığına bütçe ile tahsis edilen mevcut ödeneklerden birinci fıkra hükümleri gereğince tespit edilecek tutarları; Emniyet Genel Müdürlüğüne bütçe ile tahsis edilen mevcut ödeneklerden zırhlı araç, uçak ve helikopter, insansız hava araçları (İHA), uçuş simülatörü, Elektronik Harp (HEWS) ve Kent Güvenlik Yönetim Sistemleri (KGYS) projeleri ile istihbarat ve güvenliğe yönelik alımlara ilişkin tutarları; Türkiye Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğüne bütçe ile tahsis edilen mevcut ödenekler ile bu Genel Müdürlük bütçesine kaydedilen ödeneklerden motorbot alımına yönelik tutarları; Orman Genel Müdürlüğüne bütçe ile tahsis edilen mevcut ödenekler ile bu Genel Müdürlük bütçesine kaydedilen ödeneklerden Helikopter Alım Projesine ilişkin tutarları; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bütçesi ödeneklerinden petrol ve doğalgaz boru hatları entegre güvenlik sistemi tedarikine ilişkin tutarları; Adalet Bakanlığı, Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumuna bütçe ile tahsis edilen mevcut ödeneklerden ceza infaz kurumları, adliye binaları ve hizmet binalarının güvenlik yönetim sistemlerinin tedarikine ilişkin tutarları; Sivil Havacılık Genel Müdürlüğüne bütçe ile tahsis edilen ödenekler ile bu Genel Müdürlük bütçesine kaydedilen ödeneklerden Özgün Helikopter Projesi Sertifikasyonu, Bölgesel Sivil Uçak Projesi Sertifikasyonu ve diğer sertifikasyon faaliyetlerine dair projelere ilişkin tutarları; ilgili hizmetleri gerçekleştirmek üzere Savunma Sanayii Destekleme Fonuna ödemeye ilgisine göre; Millî Savunma Bakanı, İçişleri Bakanı, Sağlık Bakanı, Tarım ve Orman Bakanı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı, Adalet Bakanı veya Ulaştırma ve Altyapı Bakanı yetkilidir.

(3) Savunma Sanayii Destekleme Fonundan Hazineye yatırılacak tutarları bir yandan genel bütçeye gelir, diğer yandan Millî Savunma Bakanlığı bütçesinin ilgili tertiplerine ödenek kaydetmeye ve geçen yıllar ödenek bakiyelerini devretmeye Cumhurbaşkanı yetkilidir.

(4) İlgili yıllar bütçe kanunları uyarınca, yürütülmesi öngörülen projeler için Savunma Sanayii Destekleme Fonuna aktarılan tutarlardan kullanılmayan kısımlar, Savunma Sanayii Destekleme Fonundan ilgili genel bütçeli idarenin merkez muhasebe birimi hesabına; özel bütçeli idarelerde ise muhasebe birimi hesabına yatırılır ve ilgili idarenin (B) işaretli cetveline gelir kaydedilir. Gelir kaydedilen tutarlar karşılığını ilgili idare bütçesine ödenek kaydetmeye genel bütçeli idarelerde Cumhurbaşkanı, özel bütçeli idarelerde ise ilgili özel bütçeli idare yetkilidir. Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı dışındaki idarelerde ödenek kaydı, yılı yatırım programı ile ilişkilendirilerek yapılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Çeşitli Hükümler

Hazine garantili imkân ve dış borcun ikraz limiti ile borç üstlenim taahhüt limiti ve borçlanmaya ilişkin işlemler

MADDE 12- (1) 2021 yılında, 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanuna göre sağlanacak; garantili imkân ve dış borcun ikraz limiti 4,5 milyar ABD dolarını aşamaz.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Fonlara ilişkin işlemler

MADDE 11- Teklifin 11 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Hazine garantili imkân ve dış borcun ikraz limiti ile borç üstlenim taahhüt limiti ve borçlanmaya ilişkin işlemler

MADDE 12- Teklifin 12 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Cumhurbaşkanının Teklif Ettiği Metin)

(2) 1 inci maddenin birinci fıkrasının (a) bendi ile belirlenen başlangıç ödeneklerinin yüzde beşine kadar ikrazen özel tertip Devlet iç borçlanma senedi ihraç edilebilir. Hazine ve Maliye Bakanı ikrazen ihraç edilecek özel tertip Devlet iç borçlanma senetlerinin kamu sermayeli bankalar ile kamu kurum ve kuruluşları arasındaki dağılımını, senetlerin vade, faiz ve diğer şartlarını belirlemeye yetkilidir.

(3) 2021 yılında 4749 sayılı Kanunun 8/A maddesi çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığınca sağlanacak borç üstlenim taahhüdü 4,5 milyar ABD dolarını aşamaz.

Gelir ve giderlere ilişkin diğer hükümler

MADDE 13- (1) 22/2/2005 tarihli ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 51 inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi ile 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 68 inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi uyarınca il özel idareleri ve belediyelerin ileri teknoloji ve büyük tutarda maddi kaynak gerektiren altyapı yatırımlarında Cumhurbaşkanınca kabul edilen projeleri için yapılacak borçlanmalar, 5302 sayılı Kanunun 51 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi ile 5393 sayılı Kanunun 68 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi kapsamında hesaplanan faiz dâhil borç limitinin hesaplanmasına dâhil edilir. Ancak, il özel idareleri, belediyeler ve bunların bağlı kuruluşları ile sermayesinin yüzde 50'sinden fazlasına sahip oldukları şirketler tarafından Avrupa Birliği ile katılım öncesi mali iş birliği çerçevesinde desteklenen projelerin finansmanı için yapılan borçlanmalar, çok taraflı yatırım ve kalkınma bankaları ile yabancı devlet kuruluşlarından doğrudan veya İller Bankası Anonim Şirketi aracılığıyla yapılan borçlanmalar ile SUKAP kapsamında yürütülecek işler için İller Bankası Anonim Şirketinden yapılan borçlanmalarda söz konusu borç stoku limitine uyma şartı aranmaz.

(2) Türkiye İhracat Kredi Bankası Anonim Şirketinin politik risk kapsamında yapacağı tahsilatın ve Bankanın faaliyet kârlarından Hazineye tekabül eden temettü tutarlarının ve olağanüstü yedek akçelerinin tamamı veya bir kısmını, Bankanın politik risk alacağına mahsup etmeye ve mahsup işlemlerini mahiyetlerine göre ilgili Devlet hesaplarına kaydetmeye Hazine ve Maliye Bakanı, bu işlemlere karşılık gelen tutarları bir yandan bütçeye gelir, diğer yandan da ilgili tertiplere ödenek kaydetmeye Cumhurbaşkanı yetkilidir.

(3) 2006 yılından önce katma bütçeli olan idarelerden 5018 sayılı Kanunla genel bütçe kapsamına alınanların ilgili mevzuatında belirtilen kurum gelirleri, genel bütçe geliri olarak tahsil edilir.

Yetki

MADDE 14- (1) Bu Kanunda ve diğer kanunlarda Cumhurbaşkanına veya Cumhurbaşkanlığına bütçenin uygulanmasına yönelik verilen yetkilerin kullanımı ve devrine ilişkin hususlar Cumhurbaşkanı tarafından belirlenir.

Yürürlük

MADDE 15- (1) Bu Kanun 1/1/2021 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 16- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

(2) Türkiye Büyük Millet Meclisi ile ilgili hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, Sayıştay Başkanlığı ile ilgili hükümlerini Sayıştay Başkanı, düzenleyici ve denetleyici kurumlara ilişkin hükümlerini kendi kurulları ve/veya kurum başkanları yürütür.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Gelir ve giderlere ilişkin diğer hükümler
MADDE 13- Teklifin 13 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Yetki
MADDE 14- Teklifin 14 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Yürürlük
MADDE 15- Teklifin 15 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.
Yürütme
MADDE 16- Teklifin 16 ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

TBMM Basımevi - 2020

Türkiye Büyük Millet Meclisi (Sıra Sayısı: 230)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ **YASAMA YILI**
27 **4**

SIRA SAYISI: 230

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU 2021 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİ (1/281) RAPORU

Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Bağlı Cetveller

(A, B, C, E, F, H, İ, K, M, O, P, T ve V Cetvelleri)

2020

CİLT 2

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic”
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

A) 2021 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİNE EKLİ CETVELLER 5

1. 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi A- Cetveli (Özet Tablo) (5018 Sayılı Kanuna Ekli (I) Sayılı Cetvelde Yer Alan Genel Bütçeli İdareler, (II) Sayılı Cetvelde Yer Alan Özel Bütçeli İdareler ve (III) Sayılı Cetvelde Yer Alan Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar) 7
2. 5018 Sayılı Kanuna Ekli (I) Sayılı Cetvelde Yer Alan Genel Bütçeli İdareler, (II) Sayılı Cetvelde Yer Alan Özel Bütçeli İdareler ve (III) Sayılı Cetvelde Yer Alan Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların (2022 - 2023) Dönemi Bütçe Gider Tahminleri 15
3. Merkezi Yönetim Bütçe Ödeneklerinin Programlara Göre Dağılımı (2021 - 2023) 29
4. 2021 Yılı B Cetveli ve Finansman Tabloları 33
   a) B-Cetveli: Merkezi Yönetim Kapsamındaki Kamu İdareleri Tarafından İlgili Mevzuata Göre Tahsiline Devam Olunacak Gelirler 35
   1. Genel Bütçeli Kamu İdarelerinin 2021 Yılı Gelirleri 37
   2. 2021 Yılı Gelir Bütçesi Gerekçesi 63
   3. Vergi Harcamaları Listesi 115
   4. Genel Bütçeli Kamu İdarelerinin (2022 - 2023) Dönemi Gelir Tahminleri Tablosu 149
   b) 5018 Sayılı Kanuna Ekli (II) Sayılı Cetvelde Yer Alan Özel Bütçeli İdareler ile (III) Sayılı Cetvelde Yer Alan Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların (2021 - 2023) Dönemi Gelir ve Net Finansman Tabloları (Özet Tablo) 175
5. C- Cetveli: Merkezi Yönetim Kapsamındaki Kamu İdareleri Gelirlerine Dayanak Teşkil Eden Temel Hükümler 189
6. E -Cetveli: Bazı Ödeneklerin Kullanımına ve Harcamalara İlişkin Esaslar 219
7. F- Cetveli: 5018 Sayılı Kanuna Ekli (II) ve (III) Sayılı Cetvellerde Yer Alan İdare ve Kurumların Nakit İmkânları ile Bu İmkânlardan Harcanması Öngörülen Tutarlar 239
8. H- Cetveli: 10/2/1954 Tarihli ve 6245 Sayılı Harcırah Kanunu Hükümleri Uyarınca Verilecek Gündelik ve Tazminat Tutarları 245
9. İ- Cetveli: Çeşitli Kanun ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerine Göre Bütçe Kanununda Gösterilmesi Gereken Parasal Sınırlar 249
10. K- Cetveli: Ek Ders, Konferans ve Fazla Çalışma Ücretleri ile Diğer Ücret Ödemelerinin Tutarları 253
11. M- Cetveli: Pansiyon Ücretleri 263
12. O- Cetveli: Ordu İhtiyaçları İçin Alınacak Hayvanların Alım Değerleri 267
13. P- Cetveli: Motorlu Taşıtların Ortalama Alım Değerleri ve Seferberlik Tatbikatına Katılacak Araçların Tahmini Günlük Kira Bedelleri 271
14. T- Cetveli: Kurumların Satın Alacakları Taşıtların Azami Satın Alma Bedelleri 275
15. T- Cetveli: 5018 Sayılı Kanuna Ekli (I), (II) ve (III) Sayılı Cetvellerde Yer Alan Kamu İdarelerinin Yıl İçinde Edinebilecekleri Taşıtlar 279
16. V- Cetveli: Kanunlar ve Kararlarla Bağlanmış Vatani Hizmet Aylıkları 285

B) 5018 SAYILI KANUNA GÖRE MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİNE EKLENECEK BELGELER 293

1. Kamu Borçlarına İlişkin Tablolar 295
2. Mahalli İdareler ve Sosyal Güvenlik Kurumlarının Bütçe Gelir ve Giderleri (2018 - 2023) 305
3. Merkezi Yönetim Kapsamındaki Kamu İdarelerine Bağlı Döner Sermaye İşletmeleri ile Bütçe Dışı Fonların Gelir ve Giderleri (2018 - 2023) 309
4. 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesinden Yardım Alan İdare, Kurum ve Kuruluşlar 313

A) 2021 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİNE EKLİ CETVELLER

– 1 –

2021 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİ A-CETVELİ (ÖZET TABLO) (5018 Sayılı Kanuna Ekli (I) Sayılı Cetvelde Yer Alan Genel Bütçeli İdareler, (II) Sayılı Cetvelde Yer Alan Özel Bütçeli İdareler ve (III) Sayılı Cetvelde Yer Alan Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar)

2021 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU İCMALİ
(I) SAYILI CETVEL - GENEL BÜTÇELİ KURUMLAR
(EKONOMİK SINIFLANDIRMA)

TL

KURUMLAR	PERSONEL GİDERLERİ	SOS. GÜV. DEV. PRİMİ GİD.	MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	FAİZ GİDERLERİ	CARİ TRANSFERLER	SERMAYE GİDERLERİ	SERMAYE TRANSFERLERİ	BORÇ VERME	YEDEK ÖDENEK	TOPLAM
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ	1.064.402.000	138.755.000	249.894.000	0	286.357.000	152.531.000	2.117.000	0	0	**1.894.056.000**
CUMHURBAŞKANLIĞI	402.681.000	49.211.000	2.307.521.000	0	581.440.000	698.600.000	0	0	0	**4.039.453.000**
ANAYASA MAHKEMESİ	48.694.000	5.825.000	21.003.000	0	4.379.000	6.621.000	0	0	0	**86.522.000**
YARGITAY	237.724.000	30.024.000	48.409.000	0	17.882.000	1.112.401.000	0	0	0	**1.446.440.000**
DANIŞTAY	183.590.000	22.934.000	14.537.000	0	4.231.000	10.383.000	0	0	0	**235.675.000**
HAKİMLER VE SAVCILAR KURULU	77.010.000	9.373.000	14.180.000	0	496.000	2.150.000	0	0	0	**103.209.000**
SAYIŞTAY	302.600.000	40.200.000	42.550.000	0	4.300.000	51.900.000	0	0	0	**441.550.000**
ADALET BAKANLIĞI	15.220.221.000	2.318.281.000	2.094.212.000	0	545.147.000	3.100.698.000	694.493.000	0	0	**23.973.052.000**
MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI	34.195.104.000	5.218.963.000	20.982.973.000	0	861.287.000	226.612.000	0	0	0	**61.484.939.000**
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI	6.053.873.000	1.496.169.000	933.241.000	0	804.622.000	1.172.649.000	204.457.000	0	0	**10.665.011.000**
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI	2.265.844.000	167.808.000	660.561.000	0	2.010.752.000	681.323.000	0	696.000	0	**5.786.984.000**
HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI	2.374.757.000	360.722.000	1.625.977.000	179.542.320.000	348.440.974.000	403.108.000	9.336.265.000	28.136.806.000	0	**570.220.929.000**
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI	103.376.777.000	16.348.832.000	11.656.741.000	0	4.199.031.000	11.301.160.000	37.693.000	0	0	**146.920.234.000**
SAĞLIK BAKANLIĞI	30.725.674.000	6.971.529.000	20.770.098.000	0	454.674.000	18.536.000.000	157.544.000	0	0	**77.615.519.000**
ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI	265.768.000	53.511.000	46.748.000	0	19.566.353.000	15.200.000.000	14.001.279.000	0	0	**49.133.659.000**
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI	4.344.901.000	822.561.000	1.858.631.000	0	147.583.306.000	320.049.000	81.613.000	0	0	**155.011.061.000**
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI	112.854.000	18.063.000	2.740.086.000	0	456.431.000	192.000.000	479.754.000	0	0	**3.999.188.000**
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI	1.409.249.000	239.273.000	276.873.000	0	2.306.438.000	1.435.000.000	349.663.000	0	0	**6.016.496.000**
SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI	363.630.000	58.016.000	56.026.000	0	6.001.855.000	244.561.000	4.057.240.000	1.136.854.000	0	**11.918.182.000**
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI	1.612.347.000	274.484.000	114.221.000	0	674.912.000	407.939.000	276.711.000	17.550.000	0	**3.378.164.000**
TİCARET BAKANLIĞI	1.690.101.000	243.015.000	284.764.000	0	4.161.239.000	205.616.000	1.099.000	0	0	**6.585.834.000**
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI	250.697.000	42.619.000	202.500.000	0	12.183.057.000	2.032.736.000	180.470.000	7.967.000.000	0	**22.859.079.000**
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI	6.536.038.000	1.123.395.000	314.461.000	0	25.818.387.000	1.402.351.000	16.272.675.000	50.779.000	0	**51.518.086.000**
MİLLİ GÜVENLİK KURULU GENEL SEKRETERLİĞİ	27.216.000	4.170.000	3.710.000	0	157.000	2.844.000	0	0	0	**38.097.000**
MİLLİ İSTİHBARAT TEŞKİLATI BAŞKANLIĞI	1.408.927.000	149.205.000	339.117.000	0	0	731.500.000	0	0	0	**2.628.749.000**
JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI	20.059.976.000	2.450.111.000	4.094.339.000	0	10.408.000	1.052.026.000	0	0	0	**27.666.860.000**
SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI	842.735.000	123.219.000	404.279.000	0	4.598.000	95.961.000	0	0	0	**1.470.792.000**
EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	31.968.266.000	5.733.591.000	4.263.505.000	0	18.027.000	2.569.338.000	2.700.000	0	0	**44.555.427.000**
DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI	10.626.673.000	1.862.399.000	285.798.000	0	83.630.000	119.426.000	0	0	0	**12.977.926.000**
TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU	365.433.000	57.500.000	44.135.000	0	2.592.000	31.294.000	0	0	0	**500.954.000**
AFET VE ACİL DURUM YÖNETİMİ BAŞKANLIĞI	481.738.000	79.041.000	108.204.000	0	562.228.000	694.395.000	2.753.000	157.501.000	0	**2.085.860.000**
GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI	3.266.715.000	542.361.000	413.457.000	0	22.479.000	201.000.000	0	0	0	**4.446.012.000**
TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	937.952.000	210.273.000	26.866.000	0	6.923.000	108.801.000	0	0	0	**1.290.815.000**
METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	197.353.000	45.319.000	21.832.000	0	236.514.000	40.000.000	0	0	0	**541.018.000**
GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	736.083.000	138.003.000	141.352.000	0	1.888.431.000	79.653.000	0	0	0	**2.983.522.000**
AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI	48.684.000	6.300.000	26.226.000	0	698.732.000	4.000.000	3.490.000	0	0	**787.432.000**
DEVLET ARŞİVLERİ BAŞKANLIĞI	75.783.000	13.303.000	21.109.000	0	468.000	62.000.000	0	0	0	**172.663.000**
İLETİŞİM BAŞKANLIĞI	76.719.000	9.853.000	325.681.000	0	501.000	10.000.000	0	0	0	**422.754.000**
MİLLİ SARAYLAR İDARESİ BAŞKANLIĞI	100.550.000	20.240.000	24.989.000	0	629.000	84.000.000	0	0	0	**230.408.000**
STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI	90.758.000	12.725.000	30.888.000	0	481.000	37.000.000	93.013.000	0	9.856.910.000	**10.121.775.000**
GENEL BÜTÇELİ KURUMLAR (I SAYILI CETVEL)	**284.426.097.000**	**47.511.176.000**	**77.891.694.000**	**179.542.320.000**	**580.504.348.000**	**64.819.626.000**	**46.235.029.000**	**37.467.186.000**	**9.856.910.000**	**1.328.254.386.000**
ÖZEL BÜTÇELİ KURUMLAR (II SAYILI CETVEL)	**41.083.600.000**	**6.859.151.000**	**10.494.109.000**	**0**	**19.443.060.000**	**38.241.173.000**	**3.240.498.000**	**516.380.000**	**0**	**119.877.971.000**
DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR (III SAYILI CETVEL)	**1.122.843.000**	**157.133.000**	**681.000.000**	**0**	**5.802.414.000**	**672.866.000**	**0**	**0**	**0**	**8.436.256.000**
I+II+III SAYILI CETVELE TABİ KURUMLAR TOPLAMI	**326.632.540.000**	**54.527.460.000**	**89.066.803.000**	**179.542.320.000**	**605.749.822.000**	**103.733.665.000**	**49.475.527.000**	**37.983.566.000**	**9.856.910.000**	**1.456.568.613.000**
ÖZEL BÜTÇELERE VE DDK'LARA HAZİNE YARDIMI	**0**	**0**	**0**	**0**	**64.038.879.000**	**0**	**40.693.660.000**	**0**	**0**	**104.732.539.000**
GELİRDEN AYRILAN PAYLAR	**0**	**0**	**0**	**0**	**5.697.420.000**	**0**	**0**	**0**	**0**	**5.697.420.000**
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ TOPLAMI (HAZİNE YARDIMLARI VE GELİRDEN AYRILAN PAY HARİÇ)	**326.632.540.000**	**54.527.460.000**	**89.066.803.000**	**179.542.320.000**	**536.013.523.000**	**103.733.665.000**	**8.781.867.000**	**37.983.566.000**	**9.856.910.000**	**1.346.138.654.000**

2021 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU İCMALİ
(II) SAYILI CETVEL - ÖZEL BÜTÇELİ KURUMLAR - YÜKSEKÖĞRETİM
(EKONOMİK SINIFLANDIRMA)

TL

KURUMLAR	PERSONEL GİDERLERİ	SOS. GÜV. DEV. PRİMİ GİD.	MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	FAİZ GİDERLERİ	CARİ TRANSFERLER	SERMAYE GİDERLERİ	SERMAYE TRANSFERLERİ	BORÇ VERME	YEDEK ÖDENEK	TOPLAM
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU	69.484.000	9.497.000	6.213.000	0	28.820.000	1.978.000	0	0	0	**115.992.000**
ANKARA ÜNİVERSİTESİ	939.113.000	160.193.000	79.560.000	0	91.643.000	216.033.000	0	0	0	**1.486.542.000**
ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	459.430.000	74.662.000	93.820.000	0	23.251.000	58.741.000	0	0	0	**709.904.000**
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	860.220.000	150.621.000	102.589.000	0	87.580.000	140.636.000	0	0	0	**1.341.646.000**
GAZİ ÜNİVERSİTESİ	690.295.000	119.256.000	65.312.000	0	53.405.000	162.063.000	0	0	0	**1.090.331.000**
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	775.336.000	138.873.000	111.244.000	0	75.689.000	343.310.000	0	0	0	**1.444.452.000**
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	454.820.000	72.659.000	65.757.000	0	18.904.000	80.894.000	0	0	0	**693.034.000**
BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ	223.975.000	37.410.000	48.131.000	0	15.030.000	101.584.000	0	0	0	**426.130.000**
MARMARA ÜNİVERSİTESİ	561.530.000	89.695.000	65.617.000	0	25.850.000	86.625.000	0	0	0	**829.317.000**
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	304.620.000	47.871.000	41.484.000	0	13.440.000	50.698.000	0	0	0	**458.113.000**
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	122.189.000	20.164.000	10.428.000	0	6.136.000	30.000.000	0	0	0	**188.917.000**
EGE ÜNİVERSİTESİ	741.741.000	136.003.000	72.824.000	0	84.097.000	143.180.000	0	0	0	**1.177.845.000**
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	658.632.000	115.287.000	63.635.000	0	61.544.000	129.595.000	0	0	0	**1.028.693.000**
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ	351.189.000	58.800.000	37.044.000	0	20.848.000	56.932.000	0	0	0	**524.813.000**
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	521.334.000	88.236.000	70.703.000	0	36.229.000	89.091.000	0	0	0	**805.593.000**
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	399.343.000	69.364.000	52.310.000	0	24.667.000	47.148.000	0	0	0	**592.832.000**
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	544.237.000	87.182.000	62.520.000	0	24.477.000	49.094.000	0	0	0	**767.510.000**
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	533.880.000	88.487.000	54.242.000	0	28.953.000	95.605.000	0	0	0	**801.167.000**
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ	471.194.000	77.288.000	59.898.000	0	30.566.000	88.106.000	0	0	0	**727.052.000**
SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	437.287.000	68.082.000	42.898.000	0	21.016.000	89.708.000	0	0	0	**658.991.000**
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	532.567.000	90.434.000	53.216.000	0	31.172.000	83.259.000	0	0	0	**790.648.000**
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	491.199.000	82.713.000	43.122.000	0	34.087.000	53.411.000	0	0	0	**704.532.000**
KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	412.345.000	70.187.000	37.911.000	0	29.912.000	63.696.000	0	0	0	**614.051.000**
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	645.544.000	97.990.000	102.281.000	0	32.199.000	68.251.000	0	0	0	**946.265.000**
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	454.193.000	72.110.000	39.769.000	0	20.471.000	69.990.000	0	0	0	**656.533.000**
FIRAT ÜNİVERSİTESİ	494.693.000	75.399.000	40.587.000	0	18.087.000	63.101.000	0	0	0	**691.867.000**
DİCLE ÜNİVERSİTESİ	424.126.000	67.442.000	51.632.000	0	25.071.000	37.660.000	0	0	0	**605.931.000**
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ	406.608.000	60.717.000	38.555.000	0	14.088.000	59.738.000	0	0	0	**579.706.000**
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	382.804.000	61.344.000	43.009.000	0	16.718.000	55.395.000	0	0	0	**559.270.000**
İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ	107.552.000	16.357.000	13.384.000	0	3.603.000	29.187.000	0	0	0	**170.083.000**
GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	111.077.000	16.201.000	10.509.000	0	3.937.000	32.900.000	0	0	0	**174.624.000**
HARRAN ÜNİVERSİTESİ	278.345.000	43.547.000	26.237.000	0	10.572.000	35.200.000	0	0	0	**393.901.000**
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ	377.464.000	62.412.000	37.844.000	0	19.173.000	53.848.000	0	0	0	**550.741.000**
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ	364.652.000	60.292.000	36.392.000	0	18.075.000	59.124.000	0	0	0	**538.535.000**
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ	258.608.000	42.139.000	24.441.000	0	12.214.000	45.154.000	0	0	0	**382.556.000**
MERSİN ÜNİVERSİTESİ	368.116.000	60.472.000	27.157.000	0	19.770.000	41.062.000	0	0	0	**516.577.000**
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	439.097.000	73.638.000	32.354.000	0	23.303.000	58.894.000	0	0	0	**627.286.000**
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ	224.029.000	36.330.000	27.976.000	0	9.527.000	31.542.000	0	0	0	**329.404.000**
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ	413.825.000	70.821.000	54.067.000	0	22.810.000	43.079.000	0	0	0	**604.602.000**
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	296.139.000	45.112.000	32.029.000	0	10.977.000	21.122.000	0	0	0	**405.379.000**
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ	344.510.000	57.962.000	30.017.000	0	19.711.000	51.790.000	0	0	0	**503.990.000**
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ	246.100.000	39.467.000	22.976.000	0	9.991.000	23.546.000	0	0	0	**342.080.000**
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	237.519.000	39.291.000	20.694.000	0	11.770.000	43.002.000	0	0	0	**352.276.000**
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ	198.962.000	29.804.000	21.116.000	0	6.911.000	24.000.000	0	0	0	**280.793.000**

KURUMLAR	PERSONEL GİDERLERİ	SOS. GÜV. DEV. PRİMİ GİD.	MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	FAİZ GİDERLERİ	CARİ TRANSFERLER	SERMAYE GİDERLERİ	SERMAYE TRANSFERLERİ	BORÇ VERME	YEDEK ÖDENEK	TOPLAM
KAFKAS ÜNİVERSİTESİ	185.023.000	25.948.000	26.147.000	0	6.362.000	44.152.000	0	0	0	**287.632.000**
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ	368.692.000	58.848.000	30.934.000	0	15.841.000	65.607.000	0	0	0	**539.922.000**
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ	168.938.000	26.441.000	17.039.000	0	6.168.000	20.502.000	0	0	0	**239.088.000**
KÜTAHYA DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ	214.810.000	33.310.000	25.442.000	0	7.677.000	27.582.000	0	0	0	**308.821.000**
TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ	285.279.000	45.432.000	28.298.000	0	12.041.000	29.033.000	0	0	0	**400.083.000**
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ	287.151.000	46.373.000	30.010.000	0	10.934.000	33.540.000	0	0	0	**408.008.000**
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ	299.634.000	47.002.000	25.954.000	0	12.548.000	50.976.000	0	0	0	**436.114.000**
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ	248.544.000	40.767.000	22.414.000	0	12.862.000	45.940.000	0	0	0	**370.527.000**
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ	380.156.000	65.151.000	37.419.000	0	20.640.000	61.148.000	0	0	0	**564.514.000**
GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ	71.093.000	10.735.000	12.560.000	0	3.881.000	16.500.000	0	0	0	**114.769.000**
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ	147.362.000	22.035.000	13.725.000	0	4.846.000	48.904.000	0	0	0	**236.872.000**
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ	155.960.000	21.256.000	12.055.000	0	5.037.000	44.785.000	0	0	0	**239.093.000**
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ	224.296.000	34.161.000	18.848.000	0	9.993.000	70.563.000	0	0	0	**357.861.000**
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ	179.891.000	25.908.000	18.393.000	0	4.945.000	46.200.000	0	0	0	**275.337.000**
UŞAK ÜNİVERSİTESİ	140.054.000	20.729.000	16.772.000	0	4.813.000	48.462.000	0	0	0	**230.830.000**
RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ	197.983.000	28.778.000	13.052.000	0	5.890.000	55.649.000	0	0	0	**301.352.000**
TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ	224.536.000	34.996.000	21.889.000	0	8.769.000	36.800.000	0	0	0	**326.990.000**
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ	177.460.000	22.734.000	16.542.000	0	5.343.000	30.200.000	0	0	0	**252.279.000**
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ	145.278.000	20.561.000	11.757.000	0	4.413.000	25.900.000	0	0	0	**207.909.000**
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ	172.111.000	25.061.000	17.150.000	0	5.675.000	16.000.000	0	0	0	**235.997.000**
HİTİT ÜNİVERSİTESİ	143.807.000	21.111.000	12.092.000	0	4.178.000	40.000.000	0	0	0	**221.188.000**
YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ	182.048.000	27.985.000	12.913.000	0	6.091.000	30.902.000	0	0	0	**259.939.000**
ADIYAMAN ÜNİVERSİTESİ	171.420.000	23.913.000	13.649.000	0	5.436.000	26.930.000	0	0	0	**241.348.000**
ORDU ÜNİVERSİTESİ	137.753.000	20.646.000	9.269.000	0	4.507.000	17.603.000	0	0	0	**189.778.000**
AMASYA ÜNİVERSİTESİ	112.502.000	16.559.000	8.656.000	0	3.458.000	29.770.000	0	0	0	**170.945.000**
KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ	110.860.000	14.767.000	9.521.000	0	2.797.000	15.057.000	0	0	0	**153.002.000**
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ	102.377.000	12.831.000	13.423.000	0	1.985.000	23.800.000	0	0	0	**154.416.000**
SİNOP ÜNİVERSİTESİ	99.506.000	14.871.000	6.975.000	0	2.816.000	36.002.000	0	0	0	**160.170.000**
SİİRT ÜNİVERSİTESİ	117.536.000	13.938.000	10.789.000	0	2.863.000	32.400.000	0	0	0	**177.526.000**
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ	119.632.000	17.402.000	10.040.000	0	3.274.000	21.000.000	0	0	0	**171.348.000**
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ	198.885.000	27.253.000	28.918.000	0	5.434.000	26.002.000	0	0	0	**286.492.000**
KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ	73.142.000	10.202.000	8.432.000	0	1.769.000	14.300.000	0	0	0	**107.845.000**
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ	124.523.000	18.013.000	11.855.000	0	3.696.000	37.091.000	0	0	0	**195.178.000**
ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ	88.110.000	11.676.000	7.987.000	0	2.467.000	23.862.000	0	0	0	**134.102.000**
BİLECİK ŞEYH EDEBALİ ÜNİVERSİTESİ	104.399.000	14.768.000	9.788.000	0	3.320.000	25.900.000	0	0	0	**158.175.000**
BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ	86.028.000	10.774.000	10.495.000	0	2.455.000	20.400.000	0	0	0	**130.152.000**
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ	117.287.000	16.207.000	14.389.000	0	3.550.000	29.900.000	0	0	0	**181.333.000**
OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ	97.398.000	13.795.000	7.473.000	0	2.490.000	13.000.000	0	0	0	**134.156.000**
BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ	135.939.000	16.426.000	11.351.000	0	3.363.000	40.464.000	0	0	0	**207.543.000**
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ	109.882.000	13.012.000	11.556.000	0	2.849.000	39.400.000	0	0	0	**176.699.000**
MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ	115.750.000	15.415.000	8.735.000	0	2.568.000	19.400.000	0	0	0	**161.868.000**
BATMAN ÜNİVERSİTESİ	100.579.000	12.845.000	11.335.000	0	2.458.000	28.534.000	0	0	0	**155.751.000**
ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ	68.108.000	8.835.000	9.558.000	0	1.682.000	20.584.000	0	0	0	**108.767.000**
BARTIN ÜNİVERSİTESİ	102.635.000	13.742.000	7.397.000	0	2.975.000	39.900.000	0	0	0	**166.649.000**
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ	84.467.000	10.496.000	9.607.000	0	2.293.000	19.300.000	0	0	0	**126.163.000**
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ	119.955.000	15.264.000	12.616.000	0	3.267.000	9.502.000	0	0	0	**160.604.000**
HAKKARİ ÜNİVERSİTESİ	61.929.000	8.265.000	6.495.000	0	1.583.000	28.002.000	0	0	0	**106.274.000**
IĞDIR ÜNİVERSİTESİ	90.243.000	11.194.000	8.447.000	0	2.156.000	23.000.000	0	0	0	**135.040.000**

KURUMLAR	PERSONEL GİDERLERİ	SOS. GÜV. DEV. PRİMİ GİD.	MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	FAİZ GİDERLERİ	CARİ TRANSFERLER	SERMAYE GİDERLERİ	SERMAYE TRANSFERLERİ	BORÇ VERME	YEDEK ÖDENEK	TOPLAM
ŞIRNAK ÜNİVERSİTESİ	63.402.000	7.857.000	6.861.000	0	1.638.000	15.100.000	0	0	0	94.858.000
MUNZUR ÜNİVERSİTESİ	86.790.000	10.801.000	6.317.000	0	2.353.000	21.500.000	0	0	0	127.761.000
YALOVA ÜNİVERSİTESİ	91.607.000	12.389.000	6.476.000	0	3.403.000	28.000.000	0	0	0	141.875.000
TÜRK ALMAN ÜNİVERSİTESİ	44.896.000	6.611.000	9.077.000	0	1.388.000	45.416.000	0	0	0	107.388.000
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ	199.306.000	30.290.000	28.508.000	0	5.736.000	46.762.000	0	0	0	310.602.000
BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	65.266.000	8.944.000	6.879.000	0	1.941.000	30.900.000	0	0	0	113.930.000
İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ	108.955.000	16.084.000	5.875.000	0	4.151.000	83.400.000	0	0	0	218.465.000
İZMİR KATİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ	156.415.000	23.332.000	13.577.000	0	5.681.000	41.906.000	0	0	0	240.911.000
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ	385.354.000	62.281.000	24.535.000	0	19.482.000	91.371.000	0	0	0	583.023.000
ABDULLAH GÜL ÜNİVERSİTESİ	45.213.000	6.672.000	6.986.000	0	1.119.000	37.337.000	0	0	0	97.327.000
ERZURUM TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	47.949.000	6.281.000	6.893.000	0	1.081.000	18.600.000	0	0	0	80.804.000
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	61.051.000	9.125.000	5.014.000	0	2.008.000	39.800.000	0	0	0	116.998.000
ANKARA SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	54.879.000	8.663.000	5.866.000	0	1.959.000	79.500.000	0	0	0	150.867.000
SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	376.216.000	58.966.000	18.515.000	0	14.437.000	76.999.000	0	0	0	545.133.000
BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	65.771.000	9.242.000	10.109.000	0	1.882.000	52.902.000	0	0	0	139.906.000
İSKENDERUN TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	69.249.000	10.492.000	11.098.000	0	2.264.000	29.900.000	0	0	0	123.003.000
ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ	66.360.000	10.156.000	9.480.000	0	1.979.000	26.296.000	0	0	0	114.271.000
İZMİR BAKIRÇAY ÜNİVERSİTESİ	28.947.000	4.279.000	6.323.000	0	513.000	22.000.000	0	0	0	62.062.000
İZMİR DEMOKRASİ ÜNİVERSİTESİ	32.431.000	5.108.000	7.971.000	0	871.000	18.000.000	0	0	0	64.381.000
YÜKSEKÖĞRETİM KALİTE KURULU	2.053.000	416.000	4.422.000	0	216.000	200.000	0	0	0	7.307.000
ANKARA MÜZİK VE GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	17.128.000	3.012.000	8.425.000	0	260.000	19.400.000	0	0	0	48.225.000
GAZİANTEP İSLAM BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	9.482.000	1.460.000	7.146.000	0	255.000	12.500.000	0	0	0	30.843.000
KONYA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	75.631.000	11.090.000	8.157.000	0	2.600.000	15.000.000	0	0	0	112.478.000
KÜTAHYA SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	52.554.000	8.776.000	5.528.000	0	1.418.000	18.963.000	0	0	0	87.239.000
MALATYA TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ	47.106.000	6.941.000	7.779.000	0	1.059.000	36.000.000	0	0	0	98.885.000
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ - CERRAHPAŞA	470.423.000	86.449.000	75.907.000	0	49.353.000	228.732.000	0	0	0	910.864.000
ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ	198.159.000	28.883.000	26.613.000	0	7.890.000	26.510.000	0	0	0	288.055.000
SAKARYA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	93.486.000	14.523.000	10.217.000	0	2.441.000	17.250.000	0	0	0	137.917.000
SAMSUN ÜNİVERSİTESİ	32.320.000	4.978.000	5.340.000	0	572.000	20.000.000	0	0	0	63.210.000
SİVAS BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	8.272.000	1.185.000	5.497.000	0	249.000	28.500.000	0	0	0	43.703.000
TARSUS ÜNİVERSİTESİ	23.613.000	3.381.000	4.242.000	0	524.000	26.000.000	0	0	0	57.780.000
TRABZON ÜNİVERSİTESİ	69.867.000	10.739.000	10.236.000	0	2.687.000	19.000.000	0	0	0	112.529.000
KAYSERİ ÜNİVERSİTESİ	36.208.000	5.697.000	6.632.000	0	1.068.000	26.600.000	0	0	0	76.205.000
KAHRAMANMARAŞ İSTİKLAL ÜNİVERSİTESİ	12.724.000	1.976.000	4.242.000	0	404.000	17.000.000	0	0	0	36.346.000
ESKİŞEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	147.218.000	25.120.000	16.349.000	0	4.148.000	19.475.000	0	0	0	212.310.000
ISPARTA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	135.935.000	21.562.000	8.664.000	0	3.719.000	21.500.000	0	0	0	191.380.000
AFYONKARAHİSAR SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	105.965.000	19.976.000	9.278.000	0	7.326.000	47.449.000	0	0	0	189.994.000
YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI	29.669.995.000	4.733.979.000	3.214.699.000	0	1.612.827.000	6.165.188.000	0	0	0	45.395.788.000
ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER KURUMLAR	11.414.505.000	2.125.172.000	7.279.410.000	0	17.830.233.000	32.075.985.000	3.240.498.000	516.380.000	0	74.482.183.000
ÖZEL BÜTÇELİ KURUMLAR TOPLAMI	41.083.500.000	6.859.151.000	10.494.109.000	0	19.443.060.000	38.241.173.000	3.240.498.000	516.380.000	0	119.877.971.000

2021 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU İCMALİ
(II) SAYILI CETVEL - ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER KURUMLAR
(EKONOMİK SINIFLANDIRMA)

TL

KURUMLAR	PERSONEL GİDERLERİ	SOS. GÜV. DEV. PRİMİ GİD.	MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	FAİZ GİDERLERİ	CARİ TRANSFERLER	SERMAYE GİDERLERİ	SERMAYE TRANSFERLERİ	BORÇ VERME	YEDEK ÖDENEK	TOPLAM
ÖLÇME SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ BAŞKANLIĞI	375.279.000	12.298.000	252.934.000	0	1.236.000	1.802.000	0	0	0	**643.549.000**
SAVUNMA SANAYİ BAŞKANLIĞI	90.553.000	11.032.000	13.616.000	0	2.876.000	1.986.000	0	0	0	**120.063.000**
ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU	10.689.000	1.914.000	4.301.000	0	1.016.000	1.000.000	0	0	0	**18.920.000**
ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ	4.573.000	655.000	2.197.000	0	445.000	0	0	0	0	**7.870.000**
ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ	4.361.000	625.000	2.161.000	0	605.000	2.000.000	0	0	0	**9.752.000**
TÜRK DİL KURUMU	8.796.000	1.384.000	7.837.000	0	4.264.000	1.319.000	0	0	0	**23.600.000**
TÜRK TARİH KURUMU	25.124.000	4.239.000	4.466.000	0	5.746.000	1.000.000	0	0	0	**40.575.000**
TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU	792.065.000	157.877.000	498.421.000	0	789.966.000	520.195.000	2.492.748.000	0	0	**5.251.272.000**
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ	5.945.000	938.000	3.353.000	0	10.208.000	2.000.000	0	0	0	**22.444.000**
KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	2.946.998.000	610.910.000	2.900.566.000	0	14.100.756.000	14.000.000.000	0	0	0	**34.559.230.000**
DEVLET TİYATROLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	270.829.000	47.307.000	53.734.000	0	10.236.000	9.000.000	0	0	0	**391.106.000**
DEVLET OPERA VE BALESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	328.626.000	47.836.000	36.470.000	0	18.799.000	11.000.000	0	0	0	**442.731.000**
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	2.184.688.000	462.488.000	451.387.000	0	116.662.000	746.748.000	65.815.000	178.166.000	0	**4.205.954.000**
VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	196.797.000	34.430.000	99.260.000	0	71.841.000	183.481.000	0	0	0	**585.809.000**
TÜRKİYE HUDUT VE SAHİLLER SAĞLIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	70.557.000	12.795.000	9.781.000	0	1.711.000	80.000.000	0	0	0	**174.844.000**
MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	257.933.000	49.503.000	49.546.000	0	28.733.000	398.000.000	0	0	0	**783.715.000**
SİVİL HAVACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	42.286.000	5.779.000	6.876.000	0	5.986.000	2.800.000	0	0	0	**63.727.000**
TÜRK AKREDİTASYON KURUMU	19.898.000	2.248.000	17.155.000	0	1.231.000	1.769.000	0	0	0	**42.301.000**
TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ	371.440.000	73.376.000	43.812.000	0	12.015.000	119.782.000	0	0	0	**620.425.000**
TÜRK PATENT VE MARKA KURUMU	65.280.000	8.887.000	25.095.000	0	37.306.000	9.594.000	0	0	0	**146.162.000**
KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERİ GELİŞTİRME VE DESTEKLEME İDARESİ BAŞKANLIĞI	236.188.000	29.814.000	48.917.000	0	1.402.079.000	14.795.000	0	337.214.000	0	**2.069.007.000**
TÜRK İŞBİRLİĞİ VE KOORDİNASYON AJANSI BAŞKANLIĞI	68.304.000	9.045.000	31.523.000	0	411.089.000	4.000.000	40.700.000	0	0	**564.661.000**
GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ	29.481.000	5.647.000	11.294.000	0	508.000	17.252.000	31.684.000	0	0	**95.866.000**
ÖZELLEŞTİRME İDARESİ BAŞKANLIĞI	31.065.000	4.516.000	4.196.000	0	3.442.000	1.102.000	0	0	0	**44.321.000**
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU	25.527.000	3.888.000	7.273.000	0	954.000	2.117.000	0	0	0	**39.759.000**
CEZA İNFAZ KURUMLARI İLE TUTUKEVLERİ İŞ YURTLARI KURUMU	79.278.000	9.145.000	2.047.501.000	0	32.000	681.548.000	0	0	0	**2.817.504.000**
MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU BAŞKANLIĞI	18.145.000	4.062.000	5.366.000	0	170.000	5.495.000	0	0	0	**33.238.000**
YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI	36.599.000	5.815.000	11.024.000	0	336.002.000	4.427.000	0	0	0	**393.867.000**
TÜRKİYE YAZMA ESERLER KURUMU BAŞKANLIĞI	35.882.000	6.384.000	3.929.000	0	944.000	8.000.000	0	0	0	**55.139.000**
DOĞU ANADOLU PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	4.810.000	770.000	3.962.000	0	200.000	2.849.000	84.075.000	0	0	**96.666.000**
KONYA OVASI PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	5.484.000	998.000	3.600.000	0	200.000	6.894.000	112.803.000	0	0	**129.979.000**
DOĞU KARADENİZ PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	4.216.000	726.000	2.777.000	0	224.000	1.890.000	85.673.000	0	0	**95.506.000**
DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	2.457.517.000	446.194.000	445.785.000	0	55.171.000	15.106.482.000	219.800.000	0	0	**18.730.949.000**
TÜRKİYE SU ENSTİTÜSÜ	2.064.000	440.000	1.143.000	0	0	600.000	0	0	0	**4.247.000**
TÜRKİYE İLAÇ VE TIBBİ CİHAZ KURUMU	96.822.000	16.053.000	60.683.000	0	3.520.000	10.920.000	0	0	0	**187.998.000**
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU	11.510.000	1.618.000	4.831.000	0	424.000	3.847.000	0	0	0	**22.230.000**
TÜRKİYE SAĞLIK ENSTİTÜLERİ BAŞKANLIĞI	19.605.000	3.699.000	23.089.000	0	905.000	28.341.000	100.000.000	0	0	**175.639.000**
HELAL AKREDİTASYON KURUMU	2.821.000	464.000	2.032.000	0	39.000	1.099.000	0	0	0	**6.455.000**
MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	58.438.000	10.350.000	21.712.000	0	299.517.000	13.000.000	0	1.000.000	0	**404.017.000**
TÜRKİYE UZAY AJANSI	11.238.000	2.146.000	10.995.000	0	9.692.000	4.000.000	0	0	0	**38.071.000**
KAPADOKYA ALAN BAŞKANLIĞI	4.638.000	894.000	8.796.000	0	0	1.099.000	0	0	0	**15.427.000**
TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ	8.450.000	1.277.000	11.895.000	0	954.000	2.198.000	0	0	0	**24.774.000**
TÜRKİYE ENERJİ, NÜKLEER VE MADEN ARAŞTIRMA KURUMU	93.706.000	14.706.000	24.119.000	0	82.529.000	60.554.000	7.200.000	0	0	**282.814.000**
ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER KURUMLAR	**11.414.505.000**	**2.125.172.000**	**7.279.410.000**	**0**	**17.830.233.000**	**32.075.985.000**	**3.240.498.000**	**516.380.000**	**0**	**74.482.183.000**
YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI	**29.669.095.000**	**4.733.979.000**	**3.214.699.000**	**0**	**1.612.827.000**	**6.165.188.000**	**0**	**0**	**0**	**45.395.788.000**
ÖZEL BÜTÇELİ KURUMLAR TOPLAMI	**41.083.600.000**	**6.859.151.000**	**10.494.109.000**	**0**	**19.443.060.000**	**38.241.173.000**	**3.240.498.000**	**516.380.000**	**0**	**119.877.971.000**

2021 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU İCMALİ
(III) SAYILI CETVEL - DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR
(EKONOMİK SINIFLANDIRMA)

TL

KURUMLAR	PERSONEL GİDERLERİ	SOS. GÜV. DEV. PRİMİ GİD.	MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	FAİZ GİDERLERİ	CARİ TRANSFERLER	SERMAYE GİDERLERİ	SERMAYE TRANSFERLERİ	BORÇ VERME	YEDEK ÖDENEK	TOPLAM
RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULU	106.280.000	14.908.000	59.013.000	0	19.225.000	24.787.000	0	0	0	224.213.000
BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU	207.519.000	25.030.000	106.572.000	0	5.390.136.000	170.743.000	0	0	0	5.900.000.000
SERMAYE PİYASASI KURULU	148.633.000	14.650.000	39.237.000	0	189.300.000	16.830.000	0	0	0	408.650.000
BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU	301.680.000	50.350.000	72.080.000	0	130.520.000	369.370.000	0	0	0	924.000.000
ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU	113.862.000	15.500.000	170.919.000	0	14.520.000	8.251.000	0	0	0	323.052.000
KAMU İHALE KURUMU	63.888.000	8.767.000	34.594.000	0	36.901.000	5.850.000	0	0	0	150.000.000
REKABET KURUMU	83.121.000	9.868.000	20.366.000	0	11.360.000	12.785.000	0	0	0	137.500.000
KAMU GÖZETİMİ, MUHASEBE VE DENETİM STANDARTLARI KURUMU	26.048.000	3.330.000	17.359.000	0	1.901.000	7.350.000	0	0	0	55.988.000
KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU	27.430.000	3.670.000	20.080.000	0	900.000	6.900.000	0	0	0	58.980.000
NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU	25.360.000	6.260.000	102.800.000	0	6.150.000	44.000.000	0	0	0	184.570.000
SİGORTACILIK VE ÖZEL EMEKLİLİK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU	19.022.000	4.800.000	37.980.000	0	1.501.000	6.000.000	0	0	0	69.303.000
DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR (III SAYILI CETVEL)	**1.122.843.000**	**157.133.000**	**681.000.000**	**0**	**5.802.414.000**	**672.866.000**	**0**	**0**	**0**	**8.436.256.000**

– 2 –

5018 SAYILI KANUNA EKLİ (I) SAYILI CETVELDE YER ALAN GENEL BÜTÇELİ İDARELER, (II) SAYILI CETVELDE YER ALAN ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER VE (III) SAYILI CETVELDE YER ALAN DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLARIN (2022 - 2023) DÖNEMİ BÜTÇE GİDER TAHMİNLERİ

2022 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU İCMALİ
(I) SAYILI CETVEL - GENEL BÜTÇELİ KURUMLAR
(EKONOMİK SINIFLANDIRMA)

TL

KURUMLAR	PERSONEL GİDERLERİ	SOS. GÜV. DEV. PRİMİ GİD.	MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	FAİZ GİDERLERİ	CARİ TRANSFERLER	SERMAYE GİDERLERİ	SERMAYE TRANSFERLERİ	BORÇ VERME	YEDEK ÖDENEK	TOPLAM
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ	1.224.051.000	159.555.000	287.110.000	0	316.762.000	174.801.000	2.255.000	0	0	**2.164.534.000**
CUMHURBAŞKANLIĞI	430.884.000	52.654.000	2.448.521.000	0	631.220.000	692.050.000	0	0	0	**4.255.329.000**
ANAYASA MAHKEMESİ	52.321.000	6.258.000	22.291.000	0	4.661.000	6.220.000	0	0	0	**91.751.000**
YARGITAY	255.330.000	32.248.000	51.160.000	0	19.030.000	45.156.000	0	0	0	**402.924.000**
DANIŞTAY	197.190.000	24.634.000	15.388.000	0	4.501.000	9.755.000	0	0	0	**251.468.000**
HAKİMLER VE SAVCILAR KURULU	82.721.000	10.068.000	15.084.000	0	526.000	2.020.000	0	0	0	**110.419.000**
SAYIŞTAY	332.593.000	44.030.000	44.296.000	0	4.580.000	39.000.000	0	0	0	**464.499.000**
ADALET BAKANLIĞI	16.348.717.000	2.489.929.000	2.280.560.000	0	638.916.000	3.213.317.000	653.737.000	0	0	**25.625.176.000**
MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI	36.726.785.000	5.605.373.000	22.331.618.000	0	1.017.157.000	212.914.000	0	0	0	**65.893.847.000**
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI	6.502.106.000	1.606.943.000	990.896.000	0	830.600.000	1.151.734.000	217.589.000	0	0	**11.299.868.000**
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI	2.433.618.000	180.235.000	702.122.000	0	2.062.883.000	701.137.000	0	741.000	0	**6.080.736.000**
HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI	2.550.604.000	387.429.000	1.744.318.000	204.586.480.000	383.082.161.000	378.739.000	9.172.885.000	30.407.884.000	0	**632.310.500.000**
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI	114.171.433.000	17.937.119.000	12.548.119.000	0	4.557.190.000	10.617.993.000	38.662.000	0	0	**159.870.516.000**
SAĞLIK BAKANLIĞI	33.000.557.000	7.487.661.000	23.964.627.000	0	477.382.000	20.020.600.000	162.576.000	0	0	**85.113.403.000**
ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI	285.456.000	57.474.000	49.750.000	0	22.541.003.000	14.281.145.000	13.155.045.000	0	0	**50.369.873.000**
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI	4.666.639.000	884.067.000	1.978.166.000	0	153.191.395.000	300.702.000	86.722.000	0	0	**161.107.691.000**
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI	121.220.000	19.402.000	3.031.970.000	0	488.794.000	180.393.000	451.763.000	0	0	**4.293.542.000**
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI	1.513.727.000	257.029.000	294.664.000	0	2.447.861.000	1.348.253.000	366.605.000	0	0	**6.228.139.000**
SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI	390.562.000	62.313.000	59.625.000	0	6.375.500.000	229.777.000	4.234.588.000	1.209.447.000	0	**12.561.812.000**
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI	1.731.738.000	294.808.000	121.559.000	0	711.345.000	383.279.000	294.332.000	18.670.000	0	**3.555.731.000**
TİCARET BAKANLIĞI	1.815.234.000	261.008.000	303.000.000	0	4.428.069.000	193.185.000	1.033.000	0	0	**7.001.529.000**
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI	269.267.000	45.776.000	215.510.000	0	13.125.353.000	1.909.856.000	191.767.000	8.667.661.000	0	**24.425.190.000**
TARİM VE ORMAN BAKANLIĞI	7.020.087.000	1.206.576.000	465.474.000	0	27.535.051.000	1.317.576.000	15.878.995.000	54.019.000	0	**53.477.778.000**
MİLLÎ GÜVENLİK KURULU GENEL SEKRETERLİĞİ	29.237.000	4.481.000	3.948.000	0	167.000	2.672.000	0	0	0	**40.505.000**
MİLLÎ İSTİHBARAT TEŞKİLATI BAŞKANLIĞI	1.513.235.000	160.252.000	360.908.000	0	0	687.280.000	0	0	0	**2.721.675.000**
JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI	21.545.094.000	2.631.503.000	4.357.459.000	0	10.840.000	988.430.000	0	0	0	**29.533.326.000**
SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI	905.136.000	132.343.000	430.272.000	0	4.893.000	90.160.000	0	0	0	**1.562.804.000**
EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	34.334.997.000	6.158.071.000	4.537.557.000	0	18.543.000	2.414.019.000	2.874.000	0	0	**47.466.061.000**
DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI	11.413.434.000	2.001.933.000	304.056.000	0	88.953.000	112.205.000	0	0	0	**13.920.581.000**
TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU	392.497.000	61.762.000	46.971.000	0	2.759.000	29.402.000	0	0	0	**533.391.000**
AFET VE ACİL DURUM YÖNETİMİ BAŞKANLIĞI	517.414.000	84.895.000	115.157.000	0	597.208.000	652.418.000	2.925.000	167.622.000	0	**2.137.639.000**
GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI	3.508.576.000	582.517.000	440.026.000	0	23.906.000	238.849.000	0	0	0	**4.793.874.000**
TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	1.007.448.000	225.853.000	28.592.000	0	7.368.000	102.224.000	0	0	0	**1.371.485.000**
METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	211.977.000	48.676.000	23.235.000	0	242.649.000	37.582.000	0	0	0	**564.119.000**
GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	790.588.000	148.222.000	150.435.000	0	2.009.427.000	74.838.000	0	0	0	**3.173.510.000**
AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI	52.296.000	6.768.000	27.912.000	0	743.597.000	3.758.000	3.708.000	0	0	**838.039.000**
DEVLET ARŞİVLERİ BAŞKANLIĞI	81.402.000	14.289.000	22.465.000	0	494.000	58.252.000	0	0	0	**176.902.000**
İLETİŞİM BAŞKANLIĞI	82.409.000	10.584.000	346.587.000	0	533.000	9.395.000	0	0	0	**449.508.000**
MİLLÎ SARAYLAR İDARESİ BAŞKANLIĞI	108.000.000	21.740.000	26.584.000	0	669.000	78.922.000	0	0	0	**235.915.000**
STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI	97.487.000	13.669.000	32.872.000	0	512.000	34.763.000	98.917.000	0	10.393.110.000	**10.671.330.000**
GENEL BÜTÇELİ KURUMLAR (I SAYILI CETVEL)	**308.714.067.000**	**51.420.147.000**	**85.220.864.000**	**204.586.480.000**	**628.244.458.000**	**63.024.771.000**	**45.016.978.000**	**40.526.044.000**	**10.393.110.000**	**1.437.146.919.000**
ÖZEL BÜTÇELİ KURUMLAR (II SAYILI CETVEL)	**44.128.891.000**	**7.368.260.000**	**11.143.778.000**	**0**	**22.596.006.000**	**36.467.964.000**	**3.447.111.000**	**549.562.000**	**0**	**125.701.572.000**
DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR (III SAYILI CETVEL)	**1.208.824.000**	**179.811.000**	**738.317.000**	**0**	**6.565.002.000**	**575.224.000**	**0**	**0**	**0**	**9.267.178.000**
I+II+III SAYILI CETVELE TABİ KURUMLAR TOPLAMI	**354.051.782.000**	**58.968.218.000**	**97.102.959.000**	**204.586.480.000**	**657.405.466.000**	**100.067.959.000**	**48.464.089.000**	**41.075.606.000**	**10.393.110.000**	**1.572.115.669.000**
ÖZEL BÜTÇELERE VE DDK'LARA HAZİNE YARDIMI	**0**	**0**	**0**	**0**	**70.569.127.000**	**0**	**39.133.574.000**	**0**	**0**	**109.702.701.000**
GELİRDEN AYRILAN PAYLAR	**0**	**0**	**0**	**0**	**6.453.070.000**	**0**	**0**	**0**	**0**	**6.453.070.000**
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ TOPLAMI (HAZİNE YARDIMLARI VE GELİRDEN AYRILAN PAY HARİÇ)	**354.051.782.000**	**58.968.218.000**	**97.102.959.000**	**204.586.480.000**	**580.383.269.000**	**100.067.959.000**	**9.330.515.000**	**41.075.606.000**	**10.393.110.000**	**1.455.959.898.000**

2022 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU İCMALİ
(II) SAYILI CETVEL - ÖZEL BÜTÇELİ KURUMLAR - YÜKSEKÖĞRETİM
(EKONOMİK SINIFLANDIRMA)

TL

KURUMLAR	PERSONEL GİDERLERİ	SOS. GÜV. DEV. PRİMİ GİD.	MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	FAİZ GİDERLERİ	CARİ TRANSFERLER	SERMAYE GİDERLERİ	SERMAYE TRANSFERLERİ	BORÇ VERME	YEDEK ÖDENEK	TOPLAM
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU	74.635.000	10.203.000	6.612.000	0	30.649.000	1.858.000	0	0	0	**123.957.000**
ANKARA ÜNİVERSİTESİ	1.008.651.000	172.082.000	84.672.000	0	97.437.000	202.973.000	0	0	0	**1.565.815.000**
ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	493.459.000	80.218.000	99.849.000	0	24.708.000	55.190.000	0	0	0	**753.424.000**
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	923.917.000	161.796.000	109.181.000	0	93.113.000	132.136.000	0	0	0	**1.420.143.000**
GAZİ ÜNİVERSİTESİ	741.410.000	128.111.000	69.509.000	0	56.775.000	152.267.000	0	0	0	**1.148.072.000**
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	832.748.000	149.170.000	118.392.000	0	80.473.000	322.556.000	0	0	0	**1.503.339.000**
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	488.507.000	78.051.000	69.983.000	0	20.064.000	76.003.000	0	0	0	**732.608.000**
BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ	240.565.000	40.189.000	51.224.000	0	15.968.000	95.444.000	0	0	0	**443.390.000**
MARMARA ÜNİVERSİTESİ	603.113.000	96.364.000	69.834.000	0	27.465.000	81.389.000	0	0	0	**878.165.000**
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	327.189.000	51.429.000	44.150.000	0	14.278.000	47.633.000	0	0	0	**484.679.000**
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	131.244.000	21.667.000	11.098.000	0	6.518.000	28.187.000	0	0	0	**198.714.000**
EGE ÜNİVERSİTESİ	796.662.000	146.096.000	77.504.000	0	89.424.000	134.524.000	0	0	0	**1.244.210.000**
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	707.402.000	123.837.000	67.724.000	0	65.431.000	121.760.000	0	0	0	**1.086.154.000**
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ	377.198.000	63.162.000	39.424.000	0	22.153.000	53.491.000	0	0	0	**555.428.000**
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	559.941.000	94.788.000	75.246.000	0	38.507.000	83.705.000	0	0	0	**852.187.000**
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	428.974.000	74.526.000	55.671.000	0	26.211.000	44.298.000	0	0	0	**629.680.000**
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	584.540.000	93.667.000	66.538.000	0	26.008.000	46.127.000	0	0	0	**816.880.000**
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	573.418.000	95.052.000	57.728.000	0	30.764.000	89.826.000	0	0	0	**846.788.000**
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ	506.092.000	83.027.000	63.747.000	0	32.486.000	82.781.000	0	0	0	**768.133.000**
SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	469.669.000	73.134.000	45.655.000	0	22.331.000	84.285.000	0	0	0	**695.074.000**
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	572.010.000	97.148.000	56.636.000	0	33.125.000	78.226.000	0	0	0	**837.145.000**
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	527.575.000	88.848.000	45.893.000	0	36.229.000	50.183.000	0	0	0	**748.728.000**
KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	442.880.000	75.397.000	40.347.000	0	32.500.000	59.845.000	0	0	0	**650.969.000**
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	693.350.000	105.266.000	108.854.000	0	34.220.000	64.124.000	0	0	0	**1.005.814.000**
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	487.833.000	77.459.000	42.325.000	0	21.750.000	65.759.000	0	0	0	**695.126.000**
FIRAT ÜNİVERSİTESİ	531.326.000	81.004.000	43.195.000	0	19.213.000	59.286.000	0	0	0	**734.024.000**
DİCLE ÜNİVERSİTESİ	455.540.000	72.450.000	54.950.000	0	26.644.000	35.384.000	0	0	0	**644.968.000**
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ	436.720.000	65.217.000	41.033.000	0	14.961.000	56.126.000	0	0	0	**614.057.000**
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	411.155.000	65.903.000	45.773.000	0	17.760.000	52.046.000	0	0	0	**592.637.000**
İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ	115.522.000	17.571.000	14.244.000	0	3.826.000	27.423.000	0	0	0	**178.586.000**
GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	119.306.000	17.404.000	11.184.000	0	4.180.000	30.911.000	0	0	0	**182.985.000**
HARRAN ÜNİVERSİTESİ	298.961.000	46.777.000	27.923.000	0	11.229.000	33.073.000	0	0	0	**417.963.000**
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ	405.447.000	67.057.000	40.276.000	0	20.372.000	50.593.000	0	0	0	**583.745.000**
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ	391.658.000	64.775.000	38.731.000	0	19.204.000	55.551.000	0	0	0	**569.919.000**
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ	277.762.000	45.267.000	26.012.000	0	12.975.000	42.424.000	0	0	0	**404.440.000**
MERSİN ÜNİVERSİTESİ	395.379.000	64.964.000	28.902.000	0	21.006.000	38.580.000	0	0	0	**548.831.000**
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	471.612.000	79.106.000	34.433.000	0	24.760.000	55.334.000	0	0	0	**665.245.000**
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ	240.627.000	39.033.000	29.774.000	0	10.121.000	29.635.000	0	0	0	**349.190.000**
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ	444.476.000	76.082.000	57.541.000	0	24.238.000	40.475.000	0	0	0	**642.812.000**
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	318.077.000	48.470.000	34.087.000	0	11.659.000	19.845.000	0	0	0	**432.138.000**
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ	370.026.000	62.270.000	31.946.000	0	20.947.000	48.659.000	0	0	0	**533.848.000**
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ	264.327.000	42.398.000	24.452.000	0	10.611.000	22.123.000	0	0	0	**363.911.000**
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	255.113.000	42.206.000	22.024.000	0	12.505.000	40.402.000	0	0	0	**372.250.000**
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ	213.700.000	32.023.000	22.473.000	0	7.339.000	22.550.000	0	0	0	**298.085.000**

KURUMLAR	PERSONEL GİDERLERİ	SOS. GÜV. DEV. PRİMİ GİD.	MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	FAİZ GİDERLERİ	CARİ TRANSFERLER	SERMAYE GİDERLERİ	SERMAYE TRANSFERLERİ	BORÇ VERME	YEDEK ÖDENEK	TOPLAM
KAFKAS ÜNİVERSİTESİ	198.736.000	27.871.000	27.827.000	0	6.758.000	41.482.000	0	0	0	**302.674.000**
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ	395.999.000	63.223.000	32.922.000	0	16.830.000	61.642.000	0	0	0	**570.616.000**
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ	181.453.000	28.407.000	18.134.000	0	6.550.000	19.263.000	0	0	0	**253.807.000**
KÜTAHYA DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ	230.721.000	35.786.000	27.077.000	0	8.155.000	25.915.000	0	0	0	**327.654.000**
TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ	306.413.000	48.802.000	30.116.000	0	12.790.000	27.279.000	0	0	0	**425.400.000**
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ	308.418.000	49.821.000	31.938.000	0	11.611.000	31.512.000	0	0	0	**433.300.000**
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ	321.826.000	50.492.000	27.622.000	0	13.330.000	47.895.000	0	0	0	**461.165.000**
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ	266.959.000	43.794.000	23.854.000	0	13.668.000	43.163.000	0	0	0	**391.438.000**
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ	408.338.000	69.989.000	39.824.000	0	21.931.000	57.451.000	0	0	0	**597.533.000**
GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ	76.369.000	11.535.000	13.367.000	0	4.124.000	15.502.000	0	0	0	**120.897.000**
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ	158.280.000	23.676.000	14.607.000	0	5.145.000	45.947.000	0	0	0	**247.655.000**
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ	167.514.000	22.839.000	12.830.000	0	5.349.000	42.077.000	0	0	0	**250.609.000**
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ	240.911.000	36.701.000	20.059.000	0	10.615.000	66.298.000	0	0	0	**374.584.000**
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ	193.219.000	27.841.000	19.575.000	0	5.248.000	43.407.000	0	0	0	**289.290.000**
UŞAK ÜNİVERSİTESİ	150.431.000	22.267.000	17.850.000	0	5.111.000	45.533.000	0	0	0	**241.192.000**
RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ	212.656.000	30.916.000	13.891.000	0	6.253.000	52.285.000	0	0	0	**316.001.000**
TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ	241.171.000	37.598.000	23.296.000	0	9.314.000	34.575.000	0	0	0	**345.954.000**
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ	190.610.000	24.423.000	17.605.000	0	5.673.000	28.374.000	0	0	0	**266.685.000**
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ	156.042.000	22.091.000	12.512.000	0	4.685.000	24.335.000	0	0	0	**219.665.000**
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ	184.863.000	26.925.000	18.252.000	0	6.026.000	15.033.000	0	0	0	**251.099.000**
HİTİT ÜNİVERSİTESİ	154.466.000	22.680.000	12.869.000	0	4.435.000	37.582.000	0	0	0	**232.032.000**
YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ	195.536.000	30.063.000	13.743.000	0	6.468.000	29.034.000	0	0	0	**274.844.000**
ADIYAMAN ÜNİVERSİTESİ	184.119.000	25.688.000	14.526.000	0	5.772.000	25.302.000	0	0	0	**255.407.000**
ORDU ÜNİVERSİTESİ	147.958.000	22.181.000	9.865.000	0	4.786.000	16.539.000	0	0	0	**201.329.000**
AMASYA ÜNİVERSİTESİ	120.839.000	17.793.000	9.212.000	0	3.671.000	27.970.000	0	0	0	**179.485.000**
KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ	119.077.000	15.865.000	10.133.000	0	2.968.000	14.147.000	0	0	0	**162.190.000**
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ	109.964.000	13.787.000	14.286.000	0	2.107.000	22.361.000	0	0	0	**162.505.000**
SİNOP ÜNİVERSİTESİ	106.881.000	15.975.000	7.423.000	0	2.989.000	33.826.000	0	0	0	**167.094.000**
SİİRT ÜNİVERSİTESİ	126.247.000	14.974.000	11.482.000	0	3.038.000	30.442.000	0	0	0	**186.183.000**
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ	128.499.000	18.696.000	10.685.000	0	3.475.000	19.731.000	0	0	0	**181.086.000**
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ	213.620.000	29.286.000	30.776.000	0	5.769.000	24.430.000	0	0	0	**303.881.000**
KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ	78.564.000	10.963.000	8.974.000	0	1.876.000	13.436.000	0	0	0	**113.813.000**
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ	133.752.000	19.351.000	12.617.000	0	3.925.000	34.849.000	0	0	0	**204.494.000**
ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ	94.641.000	12.544.000	8.500.000	0	2.618.000	22.420.000	0	0	0	**140.723.000**
BİLECİK ŞEYH EDEBALİ ÜNİVERSİTESİ	112.137.000	15.866.000	10.417.000	0	3.525.000	24.334.000	0	0	0	**166.279.000**
BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ	92.405.000	11.576.000	11.169.000	0	2.606.000	19.167.000	0	0	0	**136.923.000**
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ	125.982.000	17.416.000	15.314.000	0	3.767.000	28.093.000	0	0	0	**190.572.000**
OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ	104.620.000	14.820.000	7.953.000	0	2.642.000	12.214.000	0	0	0	**142.249.000**
BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ	146.012.000	17.648.000	12.080.000	0	3.570.000	38.018.000	0	0	0	**217.328.000**
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ	118.028.000	13.979.000	12.299.000	0	3.024.000	37.018.000	0	0	0	**184.348.000**
MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ	124.330.000	16.562.000	9.296.000	0	2.725.000	18.227.000	0	0	0	**171.140.000**
BATMAN ÜNİVERSİTESİ	108.036.000	13.803.000	12.063.000	0	2.608.000	26.810.000	0	0	0	**163.320.000**
ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ	73.157.000	9.493.000	10.172.000	0	1.786.000	19.340.000	0	0	0	**113.948.000**
BARTIN ÜNİVERSİTESİ	110.244.000	14.765.000	7.872.000	0	3.158.000	37.488.000	0	0	0	**173.527.000**
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ	90.727.000	11.277.000	10.224.000	0	2.435.000	18.134.000	0	0	0	**132.797.000**
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ	128.843.000	16.400.000	13.427.000	0	3.468.000	8.928.000	0	0	0	**171.066.000**
HAKKARİ ÜNİVERSİTESİ	66.525.000	8.880.000	6.912.000	0	1.679.000	26.310.000	0	0	0	**110.306.000**
IĞDIR ÜNİVERSİTESİ	96.933.000	12.031.000	8.990.000	0	2.289.000	21.610.000	0	0	0	**141.853.000**

KURUMLAR	PERSONEL GİDERLERİ	SOS. GÜV. DEV. PRİMİ GİD.	MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	FAİZ GİDERLERİ	CARİ TRANSFERLER	SERMAYE GİDERLERİ	SERMAYE TRANSFERLERİ	BORÇ VERME	YEDEK ÖDENEK	TOPLAM
ŞIRNAK ÜNİVERSİTESİ	68.108.000	8.442.000	7.302.000	0	1.738.000	14.187.000	0	0	0	99.777.000
MUNZUR ÜNİVERSİTESİ	93.223.000	11.604.000	6.723.000	0	2.499.000	20.201.000	0	0	0	134.250.000
YALOVA ÜNİVERSİTESİ	98.397.000	13.312.000	6.892.000	0	3.615.000	26.307.000	0	0	0	148.523.000
TÜRK ALMAN ÜNİVERSİTESİ	48.227.000	7.103.000	9.660.000	0	1.473.000	42.671.000	0	0	0	109.134.000
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ	214.070.000	32.542.000	30.340.000	0	6.089.000	43.935.000	0	0	0	326.976.000
BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	70.106.000	9.609.000	7.321.000	0	2.061.000	29.033.000	0	0	0	118.130.000
İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ	117.031.000	17.278.000	6.253.000	0	4.409.000	78.358.000	0	0	0	223.329.000
İZMİR KATİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ	168.003.000	25.068.000	14.449.000	0	6.033.000	39.373.000	0	0	0	252.926.000
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ	413.890.000	66.903.000	26.112.000	0	20.699.000	85.848.000	0	0	0	613.452.000
ABDULLAH GÜL ÜNİVERSİTESİ	48.569.000	7.170.000	7.435.000	0	1.187.000	35.080.000	0	0	0	99.441.000
ERZURUM TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	51.508.000	6.749.000	7.336.000	0	1.147.000	17.475.000	0	0	0	84.215.000
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	65.580.000	9.804.000	5.336.000	0	2.131.000	37.394.000	0	0	0	120.245.000
ANKARA SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	58.949.000	9.306.000	6.243.000	0	2.081.000	74.694.000	0	0	0	151.273.000
SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	404.076.000	63.335.000	19.705.000	0	15.337.000	72.344.000	0	0	0	574.797.000
BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	70.651.000	9.930.000	10.759.000	0	1.997.000	49.704.000	0	0	0	143.041.000
İSKENDERUN TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	74.383.000	11.274.000	11.811.000	0	2.404.000	28.093.000	0	0	0	127.965.000
ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ	71.285.000	10.912.000	10.089.000	0	2.101.000	24.706.000	0	0	0	119.093.000
İZMİR BAKIRÇAY ÜNİVERSİTESİ	31.099.000	4.598.000	6.729.000	0	544.000	20.670.000	0	0	0	63.640.000
İZMİR DEMOKRASİ ÜNİVERSİTESİ	34.837.000	5.490.000	8.483.000	0	924.000	16.912.000	0	0	0	66.646.000
YÜKSEKÖĞRETİM KALİTE KURULU	2.211.000	448.000	4.706.000	0	227.000	188.000	0	0	0	7.780.000
ANKARA MÜZİK VE GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	18.405.000	3.238.000	8.966.000	0	276.000	18.227.000	0	0	0	49.112.000
GAZİANTEP İSLAM BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	10.193.000	1.570.000	7.605.000	0	270.000	11.744.000	0	0	0	31.382.000
KONYA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	81.239.000	11.920.000	8.681.000	0	2.762.000	14.093.000	0	0	0	118.695.000
KÜTAHYA SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	56.453.000	9.430.000	5.883.000	0	1.505.000	17.816.000	0	0	0	91.087.000
MALATYA TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ	50.604.000	7.458.000	8.279.000	0	1.124.000	33.824.000	0	0	0	101.289.000
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ - CERRAHPAŞA	505.260.000	92.861.000	80.785.000	0	52.478.000	214.905.000	0	0	0	946.289.000
ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ	212.841.000	31.033.000	28.323.000	0	8.383.000	24.907.000	0	0	0	305.487.000
SAKARYA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	100.418.000	15.616.000	10.874.000	0	2.591.000	16.207.000	0	0	0	145.706.000
SAMSUN ÜNİVERSİTESİ	34.721.000	5.349.000	5.683.000	0	606.000	18.791.000	0	0	0	65.150.000
SİVAS BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	8.890.000	1.276.000	5.850.000	0	264.000	26.777.000	0	0	0	43.057.000
TARSUS ÜNİVERSİTESİ	25.392.000	3.634.000	4.515.000	0	556.000	24.428.000	0	0	0	58.525.000
TRABZON ÜNİVERSİTESİ	75.050.000	11.538.000	10.894.000	0	2.855.000	17.851.000	0	0	0	118.188.000
KAYSERİ ÜNİVERSİTESİ	38.899.000	6.126.000	7.098.000	0	1.133.000	24.992.000	0	0	0	78.208.000
KAHRAMANMARAŞ İSTİKLAL ÜNİVERSİTESİ	13.674.000	2.125.000	4.515.000	0	429.000	15.972.000	0	0	0	36.715.000
ESKİŞEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	158.139.000	26.988.000	17.400.000	0	4.406.000	18.297.000	0	0	0	225.230.000
ISPARTA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	146.010.000	23.165.000	9.221.000	0	3.949.000	20.200.000	0	0	0	202.545.000
AFYONKARAHİSAR SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	113.818.000	21.459.000	9.874.000	0	7.785.000	44.581.000	0	0	0	197.517.000
YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI	**31.866.996.000**	**5.085.686.000**	**3.421.276.000**	**0**	**1.714.550.000**	**5.792.503.000**	**0**	**0**	**0**	**47.881.011.000**
ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER KURUMLAR	**12.261.895.000**	**2.282.574.000**	**7.722.502.000**	**0**	**20.881.456.000**	**30.675.461.000**	**3.447.111.000**	**549.562.000**	**0**	**77.820.561.000**
ÖZEL BÜTÇELİ KURUMLAR TOPLAMI	**44.128.891.000**	**7.368.260.000**	**11.143.778.000**	**0**	**22.596.006.000**	**36.467.964.000**	**3.447.111.000**	**549.562.000**	**0**	**125.701.572.000**

2022 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU İCMALİ
(II) SAYILI CETVEL - ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER KURUMLAR
(EKONOMİK SINIFLANDIRMA)

TL

KURUMLAR	PERSONEL GİDERLERİ	SOS. GÜV. DEV. PRİMİ GİD.	MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	FAİZ GİDERLERİ	CARİ TRANSFERLER	SERMAYE GİDERLERİ	SERMAYE TRANSFERLERİ	BORÇ VERME	YEDEK ÖDENEK	TOPLAM
ÖLÇME SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ BAŞKANLIĞI	403.071.000	13.210.000	269.187.000	0	1.315.000	1.693.000	0	0	0	**688.476.000**
SAVUNMA SANAYİ BAŞKANLIĞI	97.263.000	11.850.000	14.491.000	0	3.061.000	1.866.000	0	0	0	**128.531.000**
ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU	11.484.000	2.058.000	4.577.000	0	1.081.000	940.000	0	0	0	**20.140.000**
ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ	4.914.000	704.000	2.338.000	0	473.000	0	0	0	0	**8.429.000**
ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ	4.686.000	672.000	2.300.000	0	644.000	1.879.000	0	0	0	**10.181.000**
TÜRK DİL KURUMU	9.450.000	1.487.000	8.341.000	0	4.538.000	1.239.000	0	0	0	**25.055.000**
TÜRK TARİH KURUMU	26.989.000	4.555.000	4.753.000	0	6.114.000	940.000	0	0	0	**43.351.000**
TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU	850.717.000	169.566.000	530.449.000	0	820.111.000	488.749.000	2.652.443.000	0	0	**5.512.035.000**
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ	6.389.000	1.008.000	3.568.000	0	10.861.000	1.879.000	0	0	0	**23.705.000**
KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	3.165.186.000	656.140.000	3.086.955.000	0	16.956.068.000	13.153.686.000	0	0	0	**37.018.035.000**
DEVLET TİYATROLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	290.887.000	50.810.000	57.187.000	0	10.891.000	8.456.000	0	0	0	**418.231.000**
DEVLET OPERA VE BALESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	352.963.000	51.379.000	38.814.000	0	20.005.000	10.335.000	0	0	0	**473.496.000**
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	2.346.449.000	496.735.000	470.393.000	0	124.139.000	701.606.000	70.044.000	189.615.000	0	**4.398.981.000**
VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	211.375.000	36.981.000	105.638.000	0	76.458.000	172.389.000	0	0	0	**602.841.000**
TÜRKİYE HUDUT VE SAHİLLER SAĞLIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	75.785.000	13.744.000	10.410.000	0	1.821.000	75.164.000	0	0	0	**176.924.000**
MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	277.057.000	53.170.000	52.730.000	0	30.578.000	373.941.000	0	0	0	**787.476.000**
SİVİL HAVACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	45.427.000	6.208.000	7.318.000	0	6.169.000	2.631.000	0	0	0	**67.753.000**
TÜRK AKREDİTASYON KURUMU	21.376.000	2.416.000	18.257.000	0	1.295.000	1.662.000	0	0	0	**45.006.000**
TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ	398.960.000	78.811.000	46.627.000	0	12.324.000	112.541.000	0	0	0	**649.263.000**
TÜRK PATENT VE MARKA KURUMU	70.124.000	9.548.000	26.708.000	0	38.394.000	9.014.000	0	0	0	**153.788.000**
KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERİ GELİŞTİRME VE DESTEKLEME İDARESİ BAŞKANLIĞI	253.676.000	32.022.000	52.060.000	0	1.488.982.000	13.901.000	0	358.883.000	0	**2.199.524.000**
TÜRK İŞBİRLİĞİ VE KOORDİNASYON AJANSI BAŞKANLIĞI	73.369.000	9.716.000	33.549.000	0	421.694.000	3.758.000	43.248.000	0	0	**585.334.000**
GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ	31.670.000	6.068.000	12.020.000	0	540.000	16.210.000	33.667.000	0	0	**100.175.000**
ÖZELLEŞTİRME İDARESİ BAŞKANLIĞI	33.373.000	4.851.000	4.466.000	0	3.663.000	1.035.000	0	0	0	**47.388.000**
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU	27.423.000	4.177.000	7.746.000	0	1.016.000	2.255.000	0	0	0	**42.617.000**
CEZA İNFAZ KURUMLARI İLE TUTUKEVLERİ İŞ YURTLARI KURUMU	87.155.000	9.823.000	2.169.072.000	0	34.000	640.348.000	0	0	0	**2.906.432.000**
MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU BAŞKANLIĞI	19.491.000	4.364.000	5.711.000	0	181.000	5.163.000	0	0	0	**34.910.000**
YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI	39.315.000	6.247.000	11.732.000	0	358.653.000	4.159.000	0	0	0	**420.106.000**
TÜRKİYE YAZMA ESERLER KURUMU BAŞKANLIĞI	38.545.000	6.859.000	4.181.000	0	1.005.000	7.516.000	0	0	0	**58.106.000**
DOĞU ANADOLU PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	5.169.000	828.000	4.217.000	0	213.000	2.677.000	89.338.000	0	0	**102.442.000**
KONYA OVASI PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	5.895.000	1.073.000	3.831.000	0	213.000	6.478.000	119.864.000	0	0	**137.354.000**
DOĞU KARADENİZ PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	4.532.000	781.000	2.955.000	0	239.000	1.776.000	91.037.000	0	0	**101.320.000**
DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	2.639.486.000	479.229.000	469.748.000	0	58.709.000	14.731.513.000	233.559.000	0	0	**18.612.244.000**
TÜRKİYE SU ENSTİTÜSÜ	2.219.000	474.000	1.216.000	0	0	564.000	0	0	0	**4.473.000**
TÜRKİYE İLAÇ VE TIBBİ CİHAZ KURUMU	103.995.000	17.242.000	64.582.000	0	3.736.000	10.260.000	0	0	0	**199.815.000**
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU	12.368.000	1.740.000	5.141.000	0	451.000	3.614.000	0	0	0	**23.314.000**
TÜRKİYE SAĞLIK ENSTİTÜLERİ BAŞKANLIĞI	21.062.000	3.974.000	24.573.000	0	960.000	26.628.000	106.260.000	0	0	**183.457.000**
HELAL AKREDİTASYON KURUMU	3.034.000	499.000	2.163.000	0	42.000	1.033.000	0	0	0	**6.771.000**
MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	62.773.000	11.118.000	23.107.000	0	318.763.000	12.214.000	0	1.064.000	0	**429.039.000**
TÜRKİYE UZAY AJANSI	12.077.000	2.306.000	11.702.000	0	9.941.000	3.758.000	0	0	0	**39.784.000**
KAPADOKYA ALAN BAŞKANLIĞI	4.984.000	961.000	9.361.000	0	0	1.033.000	0	0	0	**16.339.000**
TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ	9.080.000	1.373.000	12.659.000	0	1.015.000	2.065.000	0	0	0	**26.192.000**
TÜRKİYE ENERJİ, NÜKLEER VE MADEN ARAŞTIRMA KURUMU	100.652.000	15.797.000	25.669.000	0	85.066.000	56.893.000	7.651.000	0	0	**291.728.000**
ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER KURUMLAR	**12.261.895.000**	**2.282.574.000**	**7.722.502.000**	**0**	**20.881.456.000**	**30.675.461.000**	**3.447.111.000**	**549.562.000**	**0**	**77.820.561.000**
YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI	**31.866.996.000**	**5.085.686.000**	**3.421.276.000**	**0**	**1.714.550.000**	**5.792.503.000**	**0**	**0**	**0**	**47.881.011.000**
ÖZEL BÜTÇELİ KURUMLAR TOPLAMI	**44.128.891.000**	**7.368.260.000**	**11.143.778.000**	**0**	**22.596.006.000**	**36.467.964.000**	**3.447.111.000**	**549.562.000**	**0**	**125.701.572.000**

2022 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU İCMALİ
(III) SAYILI CETVEL - DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR
(EKONOMİK SINIFLANDIRMA)

TL

KURUMLAR	PERSONEL GİDERLERİ	SOS. GÜV. DEV. PRİMİ GİD.	MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	FAİZ GİDERLERİ	CARİ TRANSFERLER	SERMAYE GİDERLERİ	SERMAYE TRANSFERLERİ	BORÇ VERME	YEDEK ÖDENEK	TOPLAM
RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULU	116.472.000	16.430.000	69.415.000	0	20.837.000	12.565.000	0	0	0	**235.719.000**
BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU	228.325.000	36.903.000	117.554.000	0	6.137.818.000	98.400.000	0	0	0	**6.619.000.000**
SERMAYE PİYASASI KURULU	155.750.000	15.737.000	41.518.000	0	190.650.000	17.665.000	0	0	0	**421.320.000**
BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU	316.848.000	52.893.000	75.783.000	0	137.046.000	387.840.000	0	0	0	**970.410.000**
ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU	121.596.000	17.436.000	176.677.000	0	15.850.000	9.100.000	0	0	0	**340.659.000**
KAMU İHALE KURUMU	70.227.000	9.644.000	38.023.000	0	40.671.000	6.435.000	0	0	0	**165.000.000**
REKABET KURUMU	92.489.000	11.108.000	23.018.000	0	12.400.000	13.985.000	0	0	0	**153.000.000**
KAMU GÖZETİMİ, MUHASEBE VE DENETİM STANDARTLARI KURUMU	27.352.000	3.497.000	18.264.000	0	1.996.000	7.719.000	0	0	0	**58.828.000**
KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU	28.322.000	3.860.000	20.890.000	0	930.000	7.710.000	0	0	0	**61.712.000**
NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU	28.617.000	6.543.000	111.599.000	0	5.003.000	6.605.000	0	0	0	**158.367.000**
SİGORTACILIK VE ÖZEL EMEKLİLİK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU	22.826.000	5.760.000	45.576.000	0	1.801.000	7.200.000	0	0	0	**83.163.000**
DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR (III SAYILI CETVEL)	**1.208.824.000**	**179.811.000**	**738.317.000**	**0**	**6.565.002.000**	**575.224.000**	**0**	**0**	**0**	**9.267.178.000**

2023 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU İCMALİ
(I) SAYILI CETVEL - GENEL BÜTÇELİ KURUMLAR
(EKONOMİK SINIFLANDIRMA)

TL

KURUMLAR	PERSONEL GİDERLERİ	SOS. GÜV. DEV. PRİMİ GİD.	MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	FAİZ GİDERLERİ	CARİ TRANSFERLER	SERMAYE GİDERLERİ	SERMAYE TRANSFERLERİ	BORÇ VERME	YEDEK ÖDENEK	TOPLAM
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ	1.407.648.000	183.463.000	329.933.000	0	350.308.000	143.484.000	2.388.000	0	0	**2.417.224.000**
CUMHURBAŞKANLIĞI	461.068.000	56.337.000	2.587.479.000	0	691.150.000	721.732.000	0	0	0	**4.517.766.000**
ANAYASA MAHKEMESİ	55.562.000	6.642.000	23.649.000	0	4.937.000	7.613.000	0	0	0	**98.403.000**
YARGITAY	271.044.000	34.226.000	54.293.000	0	20.157.000	79.168.000	0	0	0	**458.888.000**
DANIŞTAY	209.320.000	26.145.000	16.340.000	0	4.766.000	11.939.000	0	0	0	**268.510.000**
HAKİMLER VE SAVCILAR KURULU	87.826.000	10.686.000	15.979.000	0	555.000	2.472.000	0	0	0	**117.518.000**
SAYIŞTAY	365.575.000	48.940.000	47.879.000	0	4.866.000	41.000.000	0	0	0	**508.260.000**
ADALET BAKANLIĞI	17.359.976.000	2.643.431.000	2.441.071.000	0	1.202.409.000	3.865.483.000	799.193.000	0	0	**28.311.563.000**
MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI	38.984.507.000	5.949.312.000	23.656.302.000	0	920.445.000	260.585.000	0	0	0	**69.771.151.000**
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI	6.903.156.000	1.706.083.000	1.049.819.000	0	856.325.000	1.398.447.000	230.487.000	0	0	**12.144.317.000**
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI	2.583.945.000	191.352.000	743.944.000	0	2.036.050.000	853.465.000	0	785.000	0	**6.409.541.000**
HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI	2.707.823.000	411.272.000	1.885.144.000	218.097.540.000	420.913.151.000	463.540.000	10.671.485.000	38.171.959.000	0	**693.321.914.000**
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI	124.664.657.000	19.572.632.000	14.007.516.000	0	4.966.586.000	12.995.382.000	39.423.000	0	0	**176.246.196.000**
SAĞLIK BAKANLIĞI	35.031.526.000	7.948.506.000	26.140.911.000	0	497.783.000	23.176.130.000	178.087.000	0	0	**92.972.943.000**
ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI	302.866.000	60.976.000	52.698.000	0	23.286.334.000	17.478.721.000	16.100.259.000	0	0	**57.281.854.000**
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI	4.943.048.000	937.014.000	2.095.554.000	0	149.364.644.000	368.030.000	91.726.000	0	0	**157.800.016.000**
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI	128.644.000	20.586.000	3.339.333.000	0	516.250.000	220.783.000	551.466.000	0	0	**4.777.062.000**
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI	1.606.580.000	272.790.000	312.143.000	0	2.577.171.000	1.650.130.000	394.126.000	0	0	**6.812.940.000**
SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI	414.626.000	66.148.000	63.159.000	0	6.725.993.000	281.226.000	4.562.242.000	1.280.672.000	0	**13.394.066.000**
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI	1.837.560.000	312.782.000	128.765.000	0	748.359.000	469.096.000	311.620.000	19.770.000	0	**3.827.952.000**
TİCARET BAKANLIĞI	1.927.229.000	277.096.000	321.008.000	0	4.690.001.000	236.440.000	1.264.000	0	0	**7.453.038.000**
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI	285.666.000	48.549.000	228.287.000	0	14.076.428.000	2.337.477.000	202.832.000	9.389.000.000	0	**26.568.239.000**
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI	7.447.253.000	1.279.815.000	349.450.000	0	29.422.069.000	1.612.585.000	19.808.378.000	57.201.000	0	**59.976.751.000**
MİLLÎ GÜVENLİK KURULU GENEL SEKRETERLİĞİ	31.044.000	4.757.000	4.182.000	0	177.000	3.270.000	0	0	0	**43.430.000**
MİLLÎ İSTİHBARAT TEŞKİLATI BAŞKANLIĞI	1.606.767.000	170.158.000	382.308.000	0	0	841.163.000	0	0	0	**3.000.396.000**
JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI	22.876.224.000	2.794.048.000	4.615.868.000	0	11.232.000	1.209.741.000	0	0	0	**31.507.113.000**
SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI	960.744.000	140.449.000	455.798.000	0	5.183.000	110.347.000	0	0	0	**1.672.521.000**
EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	36.454.922.000	6.538.210.000	4.806.660.000	0	18.966.000	2.954.523.000	3.044.000	0	0	**50.776.325.000**
DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI	12.118.720.000	2.128.301.000	322.105.000	0	94.175.000	137.328.000	0	0	0	**14.800.629.000**
TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU	416.664.000	65.563.000	49.756.000	0	2.923.000	35.985.000	0	0	0	**570.891.000**
AFET VE ACİL DURUM YÖNETİMİ BAŞKANLIĞI	549.194.000	90.096.000	121.985.000	0	631.410.000	798.495.000	3.094.000	177.561.000	0	**2.371.835.000**
GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI	3.725.166.000	618.463.000	466.117.000	0	25.304.000	281.133.000	0	0	0	**5.116.183.000**
TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	1.069.340.000	239.733.000	30.287.000	0	7.805.000	125.112.000	0	0	0	**1.472.277.000**
METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	225.010.000	51.667.000	24.613.000	0	247.489.000	45.997.000	0	0	0	**594.776.000**
GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	836.690.000	156.823.000	159.355.000	0	2.128.202.000	91.594.000	0	0	0	**3.372.664.000**
AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI	55.501.000	7.179.000	29.569.000	0	787.651.000	4.599.000	3.922.000	0	0	**888.421.000**
DEVLET ARŞİVLERİ BAŞKANLIĞI	86.366.000	15.158.000	23.797.000	0	519.000	71.295.000	0	0	0	**197.135.000**
İLETİŞİM BAŞKANLIĞI	87.489.000	11.235.000	367.144.000	0	565.000	11.499.000	0	0	0	**477.932.000**
MİLLÎ SARAYLAR İDARESİ BAŞKANLIĞI	114.487.000	23.044.000	28.161.000	0	709.000	96.593.000	0	0	0	**262.994.000**
STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI	103.462.000	14.503.000	34.822.000	0	542.000	42.547.000	104.709.000	0	10.771.980.000	**11.072.565.000**
GENEL BÜTÇELİ KURUMLAR (I SAYILI CETVEL)	**331.304.895.000**	**55.134.170.000**	**91.813.183.000**	**218.097.540.000**	**667.839.589.000**	**75.536.149.000**	**54.059.745.000**	**49.096.948.000**	**10.771.980.000**	**1.553.654.199.000**
ÖZEL BÜTÇELİ KURUMLAR (II SAYILI CETVEL)	**46.814.733.000**	**7.816.085.000**	**11.786.731.000**	**0**	**23.378.721.000**	**45.080.644.000**	**3.649.737.000**	**582.148.000**	**0**	**139.108.799.000**
DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR (III SAYILI CETVEL)	**1.289.047.000**	**201.070.000**	**781.086.000**	**0**	**7.376.244.000**	**529.418.000**	**0**	**0**	**0**	**10.176.865.000**
I+II+III SAYILI CETVELE TABİ KURUMLAR TOPLAMI	**379.408.675.000**	**63.151.325.000**	**104.381.000.000**	**218.097.540.000**	**698.594.554.000**	**121.146.211.000**	**57.709.482.000**	**49.679.096.000**	**10.771.980.000**	**1.702.939.863.000**
ÖZEL BÜTÇELERE VE DDK'LARA HAZİNE YARDIMI	**0**	**0**	**0**	**0**	**74.442.968.000**	**0**	**47.840.802.000**	**0**	**0**	**122.283.770.000**
GELİRDEN AYRILAN PAYLAR	**0**	**0**	**0**	**0**	**7.257.839.000**	**0**	**0**	**0**	**0**	**7.257.839.000**
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ TOPLAMI (HAZİNE YARDIMLARI VE GELİRDEN AYRILAN PAY HARİÇ)	**379.408.675.000**	**63.151.325.000**	**104.381.000.000**	**218.097.540.000**	**616.893.747.000**	**121.146.211.000**	**9.868.680.000**	**49.679.096.000**	**10.771.980.000**	**1.573.398.254.000**

2023 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU İCMALİ
(II) SAYILI CETVEL - ÖZEL BÜTÇELİ KURUMLAR - YÜKSEKÖĞRETİM
(EKONOMİK SINIFLANDIRMA)

TL

KURUMLAR	PERSONEL GİDERLERİ	SOS. GÜV. DEV. PRİMİ GİD.	MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	FAİZ GİDERLERİ	CARİ TRANSFERLER	SERMAYE GİDERLERİ	SERMAYE TRANSFERLERİ	BORÇ VERME	YEDEK ÖDENEK	TOPLAM
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU	79.226.000	10.828.000	7.004.000	0	32.440.000	2.274.000	0	0	0	**131.772.000**
ANKARA ÜNİVERSİTESİ	1.070.630.000	182.684.000	89.693.000	0	103.159.000	248.419.000	0	0	0	**1.694.585.000**
ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	523.583.000	85.139.000	105.770.000	0	26.152.000	67.547.000	0	0	0	**808.191.000**
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	980.775.000	171.781.000	115.655.000	0	98.580.000	161.721.000	0	0	0	**1.528.512.000**
GAZİ ÜNİVERSİTESİ	786.955.000	136.006.000	73.631.000	0	60.109.000	186.360.000	0	0	0	**1.243.061.000**
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	883.760.000	158.319.000	125.412.000	0	85.196.000	394.777.000	0	0	0	**1.647.464.000**
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	518.440.000	82.836.000	74.133.000	0	21.205.000	93.020.000	0	0	0	**789.634.000**
BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ	255.299.000	42.655.000	54.261.000	0	16.891.000	116.814.000	0	0	0	**485.920.000**
MARMARA ÜNİVERSİTESİ	640.151.000	102.311.000	73.975.000	0	29.070.000	99.612.000	0	0	0	**945.119.000**
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	347.292.000	54.601.000	46.768.000	0	15.113.000	58.298.000	0	0	0	**522.072.000**
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	139.326.000	23.012.000	11.756.000	0	6.898.000	34.499.000	0	0	0	**215.491.000**
EGE ÜNİVERSİTESİ	845.454.000	155.071.000	82.100.000	0	94.681.000	164.644.000	0	0	0	**1.341.950.000**
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	750.880.000	131.458.000	71.740.000	0	69.273.000	149.023.000	0	0	0	**1.172.374.000**
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ	400.400.000	67.054.000	41.762.000	0	23.449.000	65.467.000	0	0	0	**598.132.000**
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	594.349.000	100.629.000	79.708.000	0	40.765.000	102.447.000	0	0	0	**917.898.000**
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	455.170.000	79.086.000	58.972.000	0	27.732.000	54.216.000	0	0	0	**675.176.000**
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	620.299.000	99.426.000	70.483.000	0	27.530.000	56.455.000	0	0	0	**874.193.000**
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	608.682.000	100.909.000	61.151.000	0	32.562.000	109.938.000	0	0	0	**913.242.000**
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ	537.222.000	88.149.000	67.527.000	0	34.390.000	101.315.000	0	0	0	**828.603.000**
SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	498.487.000	77.624.000	48.362.000	0	23.638.000	103.156.000	0	0	0	**751.267.000**
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	607.147.000	103.140.000	59.994.000	0	35.065.000	95.740.000	0	0	0	**901.086.000**
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	559.984.000	94.311.000	48.614.000	0	38.352.000	61.420.000	0	0	0	**802.681.000**
KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	470.093.000	80.045.000	42.739.000	0	34.406.000	73.245.000	0	0	0	**700.528.000**
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	735.885.000	111.725.000	115.309.000	0	36.224.000	78.482.000	0	0	0	**1.077.625.000**
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	517.730.000	82.210.000	44.835.000	0	23.023.000	80.483.000	0	0	0	**748.281.000**
FIRAT ÜNİVERSİTESİ	563.893.000	85.988.000	45.756.000	0	20.335.000	72.561.000	0	0	0	**788.533.000**
DİCLE ÜNİVERSİTESİ	483.535.000	76.914.000	58.208.000	0	28.204.000	43.306.000	0	0	0	**690.167.000**
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ	463.484.000	69.205.000	43.466.000	0	15.833.000	68.692.000	0	0	0	**660.680.000**
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	436.369.000	69.964.000	48.487.000	0	18.798.000	63.699.000	0	0	0	**637.317.000**
İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ	122.640.000	18.655.000	15.089.000	0	4.048.000	33.564.000	0	0	0	**193.996.000**
GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	126.656.000	18.477.000	11.847.000	0	4.423.000	37.832.000	0	0	0	**199.235.000**
HARRAN ÜNİVERSİTESİ	317.263.000	49.639.000	29.579.000	0	11.884.000	40.477.000	0	0	0	**448.842.000**
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ	430.337.000	71.190.000	42.664.000	0	21.563.000	61.922.000	0	0	0	**627.676.000**
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ	415.735.000	68.779.000	41.028.000	0	20.328.000	67.988.000	0	0	0	**613.858.000**
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ	294.803.000	48.047.000	27.554.000	0	13.733.000	51.922.000	0	0	0	**436.059.000**
MERSİN ÜNİVERSİTESİ	419.688.000	68.974.000	30.616.000	0	22.234.000	47.218.000	0	0	0	**588.730.000**
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	500.606.000	83.989.000	36.475.000	0	26.209.000	67.723.000	0	0	0	**715.002.000**
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ	255.401.000	41.441.000	31.539.000	0	10.712.000	36.271.000	0	0	0	**375.364.000**
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ	471.770.000	80.771.000	60.953.000	0	25.656.000	49.537.000	0	0	0	**688.687.000**
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	337.596.000	51.460.000	36.108.000	0	12.341.000	24.289.000	0	0	0	**461.794.000**
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ	392.753.000	66.111.000	33.840.000	0	22.174.000	59.554.000	0	0	0	**574.432.000**
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ	280.569.000	45.009.000	25.902.000	0	11.230.000	27.077.000	0	0	0	**389.787.000**
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	270.750.000	44.797.000	23.330.000	0	13.237.000	49.447.000	0	0	0	**401.561.000**
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ	226.809.000	33.995.000	23.806.000	0	7.765.000	27.599.000	0	0	0	**319.974.000**

KURUMLAR	PERSONEL GİDERLERİ	SOS. GÜV. DEV. PRİMİ GİD.	MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	FAİZ GİDERLERİ	CARİ TRANSFERLER	SERMAYE GİDERLERİ	SERMAYE TRANSFERLERİ	BORÇ VERME	YEDEK ÖDENEK	TOPLAM
KAFKAS ÜNİVERSİTESİ	210.923.000	29.573.000	29.477.000	0	7.151.000	50.770.000	0	0	0	**327.894.000**
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ	420.238.000	67.105.000	34.874.000	0	17.814.000	75.444.000	0	0	0	**615.475.000**
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ	192.613.000	30.164.000	19.209.000	0	6.932.000	23.575.000	0	0	0	**272.493.000**
KÜTAHYA DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ	244.841.000	37.981.000	28.683.000	0	8.632.000	31.717.000	0	0	0	**351.854.000**
TOKAT GAZIOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ	325.240.000	51.798.000	31.902.000	0	13.537.000	33.386.000	0	0	0	**455.863.000**
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ	327.379.000	52.897.000	33.832.000	0	12.288.000	38.567.000	0	0	0	**464.963.000**
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ	341.558.000	53.592.000	29.260.000	0	14.110.000	58.619.000	0	0	0	**497.139.000**
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ	283.351.000	46.486.000	25.268.000	0	14.467.000	52.828.000	0	0	0	**422.400.000**
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ	433.432.000	74.302.000	42.185.000	0	23.216.000	70.314.000	0	0	0	**643.449.000**
GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ	81.070.000	12.246.000	14.160.000	0	4.364.000	18.973.000	0	0	0	**130.813.000**
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ	168.014.000	25.141.000	15.473.000	0	5.445.000	56.234.000	0	0	0	**270.307.000**
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ	177.796.000	24.247.000	13.591.000	0	5.661.000	51.499.000	0	0	0	**272.794.000**
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ	255.718.000	38.966.000	21.248.000	0	11.234.000	81.143.000	0	0	0	**408.309.000**
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ	205.035.000	29.556.000	20.736.000	0	5.553.000	53.126.000	0	0	0	**314.006.000**
UŞAK ÜNİVERSİTESİ	159.667.000	23.634.000	18.908.000	0	5.409.000	55.728.000	0	0	0	**263.346.000**
RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ	225.693.000	32.811.000	14.715.000	0	6.617.000	63.991.000	0	0	0	**343.827.000**
TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ	255.951.000	39.916.000	24.677.000	0	9.857.000	42.316.000	0	0	0	**372.717.000**
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ	202.340.000	25.926.000	18.649.000	0	6.004.000	34.727.000	0	0	0	**287.646.000**
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ	165.636.000	23.458.000	13.254.000	0	4.957.000	29.784.000	0	0	0	**237.089.000**
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ	196.211.000	28.585.000	19.334.000	0	6.377.000	18.399.000	0	0	0	**268.906.000**
HİTİT ÜNİVERSİTESİ	163.957.000	24.075.000	13.632.000	0	4.693.000	45.997.000	0	0	0	**252.354.000**
YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ	207.504.000	31.904.000	14.558.000	0	6.845.000	35.535.000	0	0	0	**296.346.000**
ADIYAMAN ÜNİVERSİTESİ	195.436.000	27.265.000	15.387.000	0	6.109.000	30.967.000	0	0	0	**275.164.000**
ORDU ÜNİVERSİTESİ	157.010.000	23.541.000	10.450.000	0	5.066.000	20.242.000	0	0	0	**216.309.000**
AMASYA ÜNİVERSİTESİ	128.243.000	18.890.000	9.758.000	0	3.885.000	34.233.000	0	0	0	**195.009.000**
KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ	126.392.000	16.841.000	10.734.000	0	3.141.000	17.314.000	0	0	0	**174.422.000**
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ	116.683.000	14.630.000	15.133.000	0	2.229.000	27.368.000	0	0	0	**176.043.000**
SİNOP ÜNİVERSİTESİ	113.408.000	16.949.000	7.863.000	0	3.163.000	41.399.000	0	0	0	**182.782.000**
SİİRT ÜNİVERSİTESİ	134.005.000	15.892.000	12.163.000	0	3.214.000	37.258.000	0	0	0	**202.532.000**
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ	136.368.000	19.843.000	11.319.000	0	3.677.000	24.149.000	0	0	0	**195.356.000**
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ	226.747.000	31.099.000	32.601.000	0	6.105.000	29.899.000	0	0	0	**326.451.000**
KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ	83.382.000	11.639.000	9.506.000	0	1.985.000	16.444.000	0	0	0	**122.956.000**
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ	141.938.000	20.534.000	13.365.000	0	4.153.000	42.651.000	0	0	0	**222.641.000**
ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ	100.452.000	13.314.000	9.004.000	0	2.770.000	27.440.000	0	0	0	**152.980.000**
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ	119.013.000	16.843.000	11.035.000	0	3.731.000	29.782.000	0	0	0	**180.404.000**
BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ	98.073.000	12.285.000	11.831.000	0	2.759.000	23.459.000	0	0	0	**148.407.000**
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ	133.730.000	18.494.000	16.222.000	0	3.987.000	34.383.000	0	0	0	**206.816.000**
OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ	111.039.000	15.729.000	8.425.000	0	2.796.000	14.949.000	0	0	0	**152.938.000**
BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ	154.970.000	18.733.000	12.796.000	0	3.777.000	46.531.000	0	0	0	**236.807.000**
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ	125.291.000	14.838.000	13.028.000	0	3.200.000	45.306.000	0	0	0	**201.663.000**
MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ	131.940.000	17.576.000	9.847.000	0	2.884.000	22.308.000	0	0	0	**184.555.000**
BATMAN ÜNİVERSİTESİ	114.658.000	14.651.000	12.778.000	0	2.761.000	32.812.000	0	0	0	**177.660.000**
ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ	77.626.000	10.071.000	10.775.000	0	1.890.000	23.670.000	0	0	0	**124.032.000**
BARTIN ÜNİVERSİTESİ	117.026.000	15.676.000	8.339.000	0	3.341.000	45.882.000	0	0	0	**190.264.000**
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ	96.285.000	11.968.000	10.830.000	0	2.577.000	22.194.000	0	0	0	**143.854.000**
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ	136.744.000	17.408.000	14.223.000	0	3.670.000	10.927.000	0	0	0	**182.972.000**
HAKKARİ ÜNİVERSİTESİ	70.605.000	9.422.000	7.322.000	0	1.777.000	32.200.000	0	0	0	**121.326.000**
IĞDIR ÜNİVERSİTESİ	102.879.000	12.775.000	9.523.000	0	2.423.000	26.449.000	0	0	0	**154.049.000**

KURUMLAR	PERSONEL GİDERLERİ	SOS. GÜV. DEV. PRİMİ GİD.	MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	FAİZ GİDERLERİ	CARİ TRANSFERLER	SERMAYE GİDERLERİ	SERMAYE TRANSFERLERİ	BORÇ VERME	YEDEK ÖDENEK	TOPLAM
ŞIRNAK ÜNİVERSİTESİ	72.295.000	8.960.000	7.735.000	0	1.839.000	17.363.000	0	0	0	108.192.000
MUNZUR ÜNİVERSİTESİ	98.943.000	12.315.000	7.122.000	0	2.644.000	24.724.000	0	0	0	145.748.000
YALOVA ÜNİVERSİTESİ	104.451.000	14.135.000	7.301.000	0	3.825.000	32.197.000	0	0	0	161.909.000
TÜRK ALMAN ÜNİVERSİTESİ	51.175.000	7.539.000	10.233.000	0	1.559.000	52.225.000	0	0	0	122.731.000
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ	227.235.000	34.552.000	32.139.000	0	6.443.000	53.773.000	0	0	0	354.142.000
BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	74.415.000	10.200.000	7.755.000	0	2.181.000	35.533.000	0	0	0	130.084.000
İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ	124.234.000	18.341.000	6.624.000	0	4.666.000	95.902.000	0	0	0	249.767.000
İZMİR KATİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ	178.335.000	26.617.000	15.306.000	0	6.385.000	48.187.000	0	0	0	274.830.000
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ	439.288.000	71.020.000	27.660.000	0	21.911.000	105.069.000	0	0	0	664.948.000
ABDÜLLAH GÜL ÜNİVERSİTESİ	51.557.000	7.611.000	7.876.000	0	1.256.000	42.934.000	0	0	0	111.234.000
ERZURUM TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	54.672.000	7.163.000	7.771.000	0	1.214.000	21.388.000	0	0	0	92.208.000
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	69.607.000	10.406.000	5.652.000	0	2.256.000	45.767.000	0	0	0	133.688.000
ANKARA SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	62.549.000	9.871.000	6.613.000	0	2.203.000	91.419.000	0	0	0	172.655.000
SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	428.991.000	67.240.000	20.873.000	0	16.234.000	88.542.000	0	0	0	621.880.000
BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	74.998.000	10.542.000	11.397.000	0	2.114.000	60.833.000	0	0	0	159.884.000
İSKENDERUN TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	78.943.000	11.968.000	12.511.000	0	2.544.000	34.382.000	0	0	0	140.348.000
ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ	75.666.000	11.586.000	10.687.000	0	2.224.000	30.239.000	0	0	0	130.402.000
İZMİR BAKIRÇAY ÜNİVERSİTESİ	33.016.000	4.882.000	7.128.000	0	575.000	25.298.000	0	0	0	70.899.000
İZMİR DEMOKRASİ ÜNİVERSİTESİ	36.984.000	5.830.000	8.986.000	0	977.000	20.699.000	0	0	0	73.476.000
YÜKSEKÖĞRETİM KALİTE KURULU	2.352.000	477.000	4.985.000	0	235.000	230.000	0	0	0	8.279.000
ANKARA MÜZİK VE GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	19.525.000	3.437.000	9.498.000	0	293.000	22.308.000	0	0	0	55.061.000
GAZİANTEP İSLAM BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	10.828.000	1.668.000	8.056.000	0	286.000	14.374.000	0	0	0	35.212.000
KONYA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	86.245.000	12.665.000	9.196.000	0	2.924.000	17.248.000	0	0	0	128.278.000
KÜTAHYA SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	59.938.000	10.014.000	6.232.000	0	1.592.000	21.804.000	0	0	0	99.580.000
MALATYA TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ	53.690.000	7.913.000	8.770.000	0	1.189.000	41.397.000	0	0	0	112.959.000
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ - CERRAHPAŞA	536.229.000	98.571.000	85.575.000	0	55.561.000	263.023.000	0	0	0	1.038.959.000
ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ	225.916.000	32.951.000	30.002.000	0	8.874.000	30.483.000	0	0	0	328.226.000
SAKARYA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	106.573.000	16.595.000	11.519.000	0	2.742.000	19.836.000	0	0	0	157.265.000
SAMSUN ÜNİVERSİTESİ	36.858.000	5.679.000	6.020.000	0	642.000	22.998.000	0	0	0	72.197.000
SİVAS BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	9.440.000	1.357.000	6.197.000	0	279.000	32.772.000	0	0	0	50.045.000
TARSUS ÜNİVERSİTESİ	26.963.000	3.862.000	4.783.000	0	588.000	29.897.000	0	0	0	66.093.000
TRABZON ÜNİVERSİTESİ	79.661.000	12.249.000	11.540.000	0	3.022.000	21.848.000	0	0	0	128.320.000
KAYSERİ ÜNİVERSİTESİ	41.286.000	6.509.000	7.477.000	0	1.199.000	30.588.000	0	0	0	87.059.000
KAHRAMANMARAŞ İSTİKLAL ÜNİVERSİTESİ	14.521.000	2.257.000	4.783.000	0	454.000	19.548.000	0	0	0	41.563.000
ESKİŞEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	167.785.000	28.637.000	18.432.000	0	4.664.000	22.394.000	0	0	0	241.912.000
ISPARTA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	154.933.000	24.581.000	9.768.000	0	4.175.000	24.723.000	0	0	0	218.184.000
AFYONKARAHİSAR SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	120.803.000	22.779.000	10.459.000	0	8.242.000	54.562.000	0	0	0	216.845.000
YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI	**33.822.886.000**	**5.398.662.000**	**3.624.144.000**	**0**	**1.814.858.000**	**7.089.445.000**	**0**	**0**	**0**	**51.749.995.000**
ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER KURUMLAR	**12.991.847.000**	**2.417.423.000**	**8.162.587.000**	**0**	**21.563.863.000**	**37.991.199.000**	**3.649.737.000**	**582.148.000**	**0**	**87.358.804.000**
ÖZEL BÜTÇELİ KURUMLAR TOPLAMI	**46.814.733.000**	**7.816.085.000**	**11.786.731.000**	**0**	**23.378.721.000**	**45.080.644.000**	**3.649.737.000**	**582.148.000**	**0**	**139.108.799.000**

2023 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU İCMALİ
(II) SAYILI CETVEL - ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER KURUMLAR
(EKONOMİK SINIFLANDIRMA)

TL

KURUMLAR	PERSONEL GİDERLERİ	SOS. GÜV. DEV. PRİMİ GİD.	MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	FAİZ GİDERLERİ	CARİ TRANSFERLER	SERMAYE GİDERLERİ	SERMAYE TRANSFERLERİ	BORÇ VERME	YEDEK ÖDENEK	TOPLAM
ÖLÇME SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ BAŞKANLIĞI	427.835.000	13.993.000	285.148.000	0	1.393.000	2.072.000	0	0	0	**730.441.000**
SAVUNMA SANAYİ BAŞKANLIĞI	103.233.000	12.573.000	15.350.000	0	3.243.000	2.284.000	0	0	0	**136.683.000**
ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU	12.189.000	2.184.000	4.848.000	0	1.145.000	1.150.000	0	0	0	**21.516.000**
ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ	5.221.000	748.000	2.477.000	0	501.000	0	0	0	0	**8.947.000**
ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ	4.978.000	714.000	2.436.000	0	682.000	2.300.000	0	0	0	**11.110.000**
TÜRK DİL KURUMU	10.026.000	1.578.000	8.836.000	0	4.808.000	1.516.000	0	0	0	**26.764.000**
TÜRK TARİH KURUMU	28.652.000	4.835.000	5.035.000	0	6.475.000	1.150.000	0	0	0	**46.147.000**
TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU	899.611.000	179.282.000	561.902.000	0	846.852.000	598.181.000	2.809.105.000	0	0	**5.894.933.000**
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ	6.765.000	1.066.000	3.780.000	0	11.502.000	2.300.000	0	0	0	**25.413.000**
KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	3.348.845.000	694.257.000	3.269.997.000	0	17.453.319.000	16.098.822.000	0	0	0	**40.865.240.000**
DEVLET TİYATROLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	308.676.000	53.911.000	60.578.000	0	11.533.000	10.349.000	0	0	0	**445.047.000**
DEVLET OPERA VE BALESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	374.700.000	54.539.000	41.115.000	0	21.188.000	12.649.000	0	0	0	**504.191.000**
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	2.485.219.000	526.252.000	490.785.000	0	131.479.000	858.697.000	74.197.000	200.858.000	0	**4.767.487.000**
VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	224.214.000	39.218.000	111.902.000	0	80.992.000	210.987.000	0	0	0	**667.313.000**
TÜRKİYE HUDUT VE SAHİLLER SAĞLIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	80.438.000	14.586.000	11.027.000	0	1.929.000	91.993.000	0	0	0	**199.973.000**
MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	293.861.000	56.387.000	55.857.000	0	32.391.000	457.667.000	0	0	0	**896.163.000**
SİVİL HAVACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	48.225.000	6.590.000	7.752.000	0	6.322.000	3.220.000	0	0	0	**72.109.000**
TÜRK AKREDİTASYON KURUMU	22.686.000	2.563.000	19.340.000	0	1.357.000	2.034.000	0	0	0	**47.980.000**
TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ	423.502.000	83.653.000	49.392.000	0	12.567.000	137.739.000	0	0	0	**706.853.000**
TÜRK PATENT VE MARKA KURUMU	74.438.000	10.133.000	28.292.000	0	39.290.000	11.032.000	0	0	0	**163.185.000**
KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERİ GELİŞTİRME VE DESTEKLEME İDARESİ BAŞKANLIĞI	269.129.000	33.953.000	55.147.000	0	1.573.903.000	17.013.000	0	380.163.000	0	**2.329.308.000**
TÜRK İŞBİRLİĞİ VE KOORDİNASYON AJANSI BAŞKANLIĞI	77.870.000	10.309.000	35.538.000	0	430.039.000	4.599.000	45.743.000	0	0	**604.098.000**
GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ	33.529.000	6.422.000	12.733.000	0	571.000	19.840.000	35.610.000	0	0	**108.705.000**
ÖZELLEŞTİRME İDARESİ BAŞKANLIĞI	35.425.000	5.148.000	4.731.000	0	3.880.000	1.267.000	0	0	0	**50.451.000**
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU	29.096.000	4.431.000	8.203.000	0	1.076.000	2.388.000	0	0	0	**45.194.000**
CEZA İNFAZ KURUMLARI İLE TUTUKEVLERİ İŞ YURTLARI KURUMU	95.777.000	10.430.000	2.290.188.000	0	36.000	783.723.000	0	0	0	**3.180.154.000**
MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU BAŞKANLIĞI	20.609.000	4.615.000	6.050.000	0	191.000	6.319.000	0	0	0	**37.784.000**
YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI	41.700.000	6.622.000	12.428.000	0	379.693.000	5.090.000	0	0	0	**445.533.000**
TÜRKİYE YAZMA ESERLER KURUMU BAŞKANLIĞI	40.872.000	7.271.000	4.429.000	0	1.065.000	9.199.000	0	0	0	**62.836.000**
DOĞU ANADOLU PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	5.486.000	879.000	4.467.000	0	226.000	3.276.000	94.493.000	0	0	**108.827.000**
KONYA OVASI PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	6.256.000	1.138.000	4.058.000	0	226.000	7.928.000	126.781.000	0	0	**146.387.000**
DOĞU KARADENİZ PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	4.808.000	829.000	3.130.000	0	254.000	2.174.000	96.290.000	0	0	**107.485.000**
DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	2.795.414.000	507.443.000	494.780.000	0	62.183.000	18.477.747.000	247.035.000	0	0	**22.584.602.000**
TÜRKİYE SU ENSTİTÜSÜ	2.358.000	505.000	1.288.000	0	0	690.000	0	0	0	**4.841.000**
TÜRKİYE İLAÇ VE TIBBİ CİHAZ KURUMU	110.378.000	18.298.000	68.411.000	0	3.947.000	12.557.000	0	0	0	**213.591.000**
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU	13.127.000	1.847.000	5.446.000	0	477.000	4.423.000	0	0	0	**25.320.000**
TÜRKİYE SAĞLIK ENSTİTÜLERİ BAŞKANLIĞI	22.334.000	4.215.000	26.030.000	0	1.013.000	32.590.000	112.391.000	0	0	**198.573.000**
HELAL AKREDİTASYON KURUMU	3.222.000	530.000	2.291.000	0	45.000	1.264.000	0	0	0	**7.352.000**
MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	66.627.000	11.800.000	24.477.000	0	337.664.000	14.949.000	0	1.127.000	0	**456.644.000**
TÜRKİYE UZAY AJANSI	12.803.000	2.446.000	12.396.000	0	10.137.000	4.599.000	0	0	0	**42.381.000**
KAPADOKYA ALAN BAŞKANLIĞI	5.276.000	1.017.000	9.916.000	0	0	1.264.000	0	0	0	**17.473.000**
TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ	9.635.000	1.457.000	13.410.000	0	1.075.000	2.527.000	0	0	0	**28.104.000**
TÜRKİYE ENERJİ, NÜKLEER VE MADEN ARAŞTIRMA KURUMU	106.802.000	16.756.000	27.191.000	0	87.194.000	69.631.000	8.092.000	0	0	**315.666.000**
ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER KURUMLAR	**12.991.847.000**	**2.417.423.000**	**8.162.587.000**	**0**	**21.563.863.000**	**37.991.199.000**	**3.649.737.000**	**582.148.000**	**0**	**87.358.804.000**
YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI	**33.822.886.000**	**5.398.662.000**	**3.624.144.000**	**0**	**1.814.858.000**	**7.089.445.000**	**0**	**0**	**0**	**51.749.995.000**
ÖZEL BÜTÇELİ KURUMLAR TOPLAMI	**46.814.733.000**	**7.816.085.000**	**11.786.731.000**	**0**	**23.378.721.000**	**45.080.644.000**	**3.649.737.000**	**582.148.000**	**0**	**139.108.799.000**

2023 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU İCMALİ
(III) SAYILI CETVEL - DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR
(EKONOMİK SINIFLANDIRMA)

TL

KURUMLAR	PERSONEL GİDERLERİ	SOS. GÜV. DEV. PRİMİ GİD.	MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	FAİZ GİDERLERİ	CARİ TRANSFERLER	SERMAYE GİDERLERİ	SERMAYE TRANSFERLERİ	BORÇ VERME	YEDEK ÖDENEK	TOPLAM
RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULU	127.838.000	18.150.000	84.587.000	0	20.638.000	13.843.000	0	0	0	**265.056.000**
BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU	251.206.000	47.478.000	113.614.000	0	6.935.702.000	33.000.000	0	0	0	**7.381.000.000**
SERMAYE PİYASASI KURULU	159.958.000	16.865.000	43.877.000	0	192.000.000	18.430.000	0	0	0	**431.130.000**
BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU	332.729.000	55.557.000	79.648.000	0	143.899.000	407.236.000	0	0	0	**1.019.069.000**
ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU	126.552.000	19.353.000	184.185.000	0	16.780.000	10.000.000	0	0	0	**356.870.000**
KAMU İHALE KURUMU	77.229.000	10.608.000	41.836.000	0	43.294.000	7.033.000	0	0	0	**180.000.000**
REKABET KURUMU	103.228.000	12.321.000	25.771.000	0	13.450.000	15.230.000	0	0	0	**170.000.000**
KAMU GÖZETİMİ, MUHASEBE VE DENETİM STANDARTLARI KURUMU	29.266.000	3.743.000	19.545.000	0	2.136.000	8.261.000	0	0	0	**62.951.000**
KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU	29.104.000	4.040.000	21.676.000	0	960.000	8.520.000	0	0	0	**64.300.000**
NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU	29.111.000	7.195.000	120.771.000	0	5.584.000	665.000	0	0	0	**163.326.000**
SİGORTACILIK VE ÖZEL EMEKLİLİK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU	22.826.000	5.760.000	45.576.000	0	1.801.000	7.200.000	0	0	0	**83.163.000**
DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR (III SAYILI CETVEL)	**1.289.047.000**	**201.070.000**	**781.086.000**	**0**	**7.376.244.000**	**529.418.000**	**0**	**0**	**0**	**10.176.865.000**

– 3 –

MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE ÖDENEKLERİNİN PROGRAMLARA GÖRE DAĞILIMI (2021 - 2023)

MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE ÖDENEKLERİNİN PROGRAMLARA GÖRE DAĞILIMI (2021-2023)

PROGRAMLAR	2021 TEKLİF	2022 TAHMİN	2023 TAHMİN
AİLENİN KORUNMASI VE GÜÇLENDİRİLMESİ	1.455.560.000	1.547.782.000	1.651.278.000
AKTİF VE SAĞLIKLI YAŞLANMA	1.422.550.000	1.512.557.000	1.615.002.000
ARAŞTIRMA, GELİŞTİRME VE YENİLİK	6.842.675.000	7.130.112.000	7.680.014.000
BAĞIMLILIKLA MÜCADELE	2.419.008.000	2.595.597.000	2.782.972.000
BİLGİ VE İLETİŞİM	1.108.924.000	1.163.897.000	1.273.188.000
BÖLGESEL KALKINMA	1.047.027.000	1.210.127.000	1.236.000.000
CUMHURBAŞKANLIĞI	1.693.013.000	1.745.709.000	1.835.216.000
ÇOCUKLARIN KORUNMASI VE GELİŞİMİNİN SAĞLANMASI	4.168.749.000	4.551.296.000	4.940.499.000
DEMİRYOLU ULAŞIMI	31.181.484.000	30.359.587.000	40.429.780.000
DENİZYOLU ULAŞIMI	847.171.000	818.769.000	978.390.000
DIŞ DENETİM VE HESAP YARGILAMASI	356.850.000	372.647.000	407.627.000
DIŞ POLİTİKA	7.584.272.000	8.063.030.000	8.411.796.000
DİN HİZMETLERİ VE YAYGIN DİN EĞİTİMİ	11.190.929.000	11.975.897.000	12.771.784.000
ENERJİ ARZ GÜVENLİĞİ, VERİMLİLİĞİ VE ENERJİ PİYASASI	6.365.790.000	6.560.329.000	7.228.486.000
ENGELLİLERİN TOPLUMSAL HAYATA KATILIMI VE ÖZEL EĞİTİM	21.315.163.000	23.189.636.000	25.094.217.050
FİNANSAL SİSTEMİN GELİŞTİRİLMESİ VE SİGORTACILIK	7.186.254.000	7.404.637.000	7.828.594.000
GENÇLİK	744.538.000	794.406.000	859.466.000
GÖÇ YÖNETİMİ	2.976.893.000	3.168.550.000	3.367.380.000
HAYAT BOYU ÖĞRENME	3.024.407.000	3.222.160.008	3.420.424.993
HAZİNE VARLIKLARININ VE YÜKÜMLÜLÜKLERİNİN YÖNETİMİ	184.734.570.000	210.069.745.000	223.893.910.000
HUKUK VE ADALET	26.947.465.500	27.137.188.500	30.692.787.000
İNSAN HAKLARI	71.469.000	74.731.000	78.809.000
İSTATİSTİK	424.086.000	451.496.000	482.580.000
İSTİHDAM	35.508.394.000	41.385.172.000	47.317.793.000
KADININ GÜÇLENMESİ	424.983.000	454.337.000	483.329.000
KAMU DENETÇİLİĞİ	36.243.000	38.872.000	41.227.000
KAMU GELİRLERİ YÖNETİMİ	2.944.997.000	3.107.889.000	3.361.721.000
KARAYOLU ULAŞIMI	32.675.288.000	35.751.505.000	39.497.803.000
KAYIT DIŞI EKONOMİYLE MÜCADELE	1.897.024.000	2.075.664.000	2.229.877.800
KIRSAL KALKINMA	6.039.973.000	6.434.334.000	6.829.187.000
KOMBİNE TAŞIMACILIK, LOJİSTİK VE TEHLİKELİ MAL TAŞIMACILIĞI	759.260.000	852.190.000	1.012.599.000
KORUYUCU SAĞLIK	19.161.422.000	20.506.643.000	22.000.971.000
METEOROLOJİ	473.580.500	491.734.000	516.887.000
MİLLİ KÜLTÜR	3.783.077.000	3.874.628.000	4.336.138.000

PROGRAMLAR	2021 TEKLİF	2022 TAHMİN	2023 TAHMİN
ORMANLARIN VE DOĞANIN KORUNMASI İLE SÜRDÜRÜLEBİLİR YÖNETİMİ	3.066.432.000	3.137.491.000	3.251.588.000
ORTAÖĞRETİM	43.052.310.000	45.661.140.467	49.068.348.623
ÖLÇME, SEÇME VE YERLEŞTİRME	647.946.000	638.802.333	678.016.334
SANAT VE KÜLTÜR EKONOMİSİ	1.211.760.000	1.306.107.000	1.388.201.000
SANAYİNİN GELİŞTİRİLMESİ, ÜRETİM VE YATIRIMLARIN DESTEKLENMESİ	15.308.956.000	16.952.965.000	18.074.006.000
ŞEHİRCİLİK VE RİSK ODAKLI BÜTÜNLEŞİK AFET YÖNETİMİ	3.680.923.000	3.856.962.000	4.226.509.000
ŞEHİT YAKINI VE GAZİLER	4.833.329.000	5.096.379.000	5.360.229.000
SINAİ MÜLKİYET HAKLARI	91.878.000	97.109.000	101.740.000
SOSYAL GÜVENLİK	211.547.271.000	221.806.742.000	224.914.778.000
SPORUN GELİŞTİRİLMESİ VE DESTEKLENMESİ	2.826.121.000	2.968.340.000	3.196.948.000
STRATEJİK YÖNETİM VE KAYNAK TAHSİSİ	317.102.000	331.362.000	357.328.000
SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇEVRE VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ	1.824.129.000	1.929.496.000	1.996.298.000
TABİİ KAYNAKLAR	903.242.000	911.615.000	1.028.966.000
TAPU VE KADASTRO	1.044.150.000	1.080.753.000	1.145.621.000
TARIM	31.347.706.000	33.558.258.000	36.267.668.000
TEDAVİ EDİCİ SAĞLIK	59.939.069.000	66.270.004.000	72.972.398.000
TEMEL EĞİTİM	82.238.296.000	90.231.396.938	100.032.012.651
TİCARETİN DÜZENLENMESİ, GELİŞTİRİLMESİ VE KOLAYLAŞTIRILMASI	5.483.942.000	6.490.585.000	6.841.786.000
TOPLUM GÜVENLİĞİ	66.064.240.560	70.387.409.755	75.371.316.510
TOPRAK VE SU KAYNAKLARININ KULLANIMI VE YÖNETİMİ	15.473.381.000	15.578.695.000	19.137.085.000
TRAFİK GÜVENLİĞİ	5.563.563.000	4.956.781.000	5.134.232.000
TÜKETİCİNİN KORUNMASI, ÜRÜN VE HİZMETLERİN GÜVENLİĞİ VE STANDARDİZASYONU	3.043.150.000	3.245.858.000	3.513.155.000
TURİZMİN GELİŞTİRİLMESİ	1.146.178.000	1.332.776.000	1.306.003.000
ULUSAL SAVUNMA VE GÜVENLİK	87.661.843.400	95.132.202.850	101.814.317.850
ULUSLARARASI EĞİTİM İŞ BİRLİKLERİ VE YURTDIŞI EĞİTİM	1.920.764.000	2.073.978.000	2.224.978.000
ULUSLARARASI KALKINMA İŞBİRLİĞİ	838.347.000	877.549.000	912.636.000
UZAY VE HAVACILIK	1.553.489.000	1.471.008.000	1.782.065.000
VATANDAŞLIK VE SİVİL TOPLUM	2.078.191.000	1.899.210.000	2.019.578.000
YASAMA	1.351.463.000	1.553.334.000	1.728.564.000
YEREL YÖNETİMLERİN GÜÇLENDİRİLMESİ	113.941.227.000	126.168.374.000	138.829.007.000
YOKSULLUKLA MÜCADELE VE SOSYAL YARDIMLAŞMA	38.202.087.000	41.835.444.000	44.819.022.000
YÜKSEKÖĞRETİM	52.222.616.000	55.492.592.000	60.068.148.500
YÖNETİM VE DESTEK PROGRAMI	46.207.832.040	50.250.641.149	55.528.700.689
PROGRAM DIŞI GİDERLER	121.122.590.000	127.441.455.000	141.260.880.000
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ (Hazine Yardımları ve Gelirden Ayrılan Pay Dahil)	**1.456.568.613.000**	**1.572.115.669.000**	**1.702.939.863.000**
ÖZEL BÜTÇELERE ve DDK'LARA HAZİNE YARDIMLARI ile GELİRDEN AYRILAN PAYLAR	**110.429.959.000**	**116.155.771.000**	**129.541.609.000**
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ (Hazine Yardımları ve Gelirden Ayrılan Pay Hariç)	**1.346.138.654.000**	**1.455.959.898.000**	**1.573.398.254.000**

– 4 –

2021 YILI B CETVELİ VE FİNANSMAN TABLOLARI

– a –

B- CETVELİ
MERKEZİ YÖNETİM KAPSAMINDAKİ KAMU İDARELERİ TARAFINDAN, İLGİLİ MEVZUATA GÖRE TAHSİLİNE DEVAM OLUNACAK GELİRLER

1.

GENEL BÜTÇELİ KAMU İDARELERİNİN 2021 YILI GELİRLERİ

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2021 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV		
01				VERGİ GELİRLERİ	1.058.733.147.000
03				TEŞEBBÜS VE MÜLKİYET GELİRLERİ	57.975.453.000
04				ALINAN BAĞIŞ VE YARDIMLAR İLE ÖZEL GELİRLER	13.823.591.000
05				DİĞER GELİRLER	75.333.582.000
06				SERMAYE GELİRLERİ	13.080.399.000
08				ALACAKLARDAN TAHSİLAT	1.405.743.000
				TOPLAM BÜTÇE GELİRİ	1.220.351.915.000
09				RED VE İADELER (-)	138.322.875.000
				NET BÜTÇE GELİRİ	1.082.029.040.000

(TL)

KODLAR I	KODLAR II	AÇIKLAMA	2021 YILI BÜTÇE GELİRİ
01		Vergi Gelirleri	1.058.733.147.000
	1	Gelir ve Kazanç Üzerinden Alınan Vergiler	312.886.172.000
	2	Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler	20.182.351.000
	3	Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Vergileri	445.273.256.000
	4	Uluslararası Ticaret ve Muamelelerden Alınan Vergiler	221.124.612.000
	5	Damga Vergisi	24.182.735.000
	6	Harçlar	35.078.377.000
	9	Başka Yerde Sınıflandırılmayan Vergiler	5.644.000
03		Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	57.975.453.000
	1	Mal ve Hizmet Satış Gelirleri	6.438.722.000
	2	Malların Kullanma veya Faaliyette Bulunma İzni Gelirleri	---------
	3	KİT ve Kamu Bankaları Gelirleri	44.922.768.000
	4	Kurumlar Hasılatı	---------
	5	Kurumlar Karları	2.352.719.000
	6	Kira Gelirleri	3.409.709.000
	9	Diğer Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	851.535.000
04		Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	13.823.591.000
	1	Yurt Dışından Alınan Bağış ve Yardımlar	---------
	6	Özel Gelirler	13.823.591.000

(TL)

KODLAR I	KODLAR II	AÇIKLAMA	2021 YILI BÜTÇE GELİRİ
05		Diğer Gelirler	75.333.582.000
	1	Faiz Gelirleri	5.993.657.000
	2	Kişi ve Kurumlardan Alınan Paylar	32.092.144.000
	3	Para Cezaları	19.206.572.000
	9	Diğer Çeşitli Gelirler	18.041.209.000
06		Sermaye Gelirleri	13.080.399.000
	1	Taşınmaz Satış Gelirleri	3.071.749.000
	2	Taşınır Satış Gelirleri	8.650.000
	9	Diğer Sermaye Satış Gelirleri	10.000.000.000
08		Alacaklardan Tahsilat	1.405.743.000
	1	Yurtiçi Alacaklardan Tahsilat	1.263.388.000
	2	Yurtdışı Alacaklardan Tahsilat	142.355.000
		GENEL TOPLAM	1.220.351.915.000

(TL)

KODLAR		AÇIKLAMA	2021 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II		
09		Red ve İadeler (-)	138.322.875.000
	1	Vergi Gelirleri	135.988.962.000
	3	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	109.677.000
	4	Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	82.278.000
	5	Diğer Gelirler	2.132.266.000
	6	Sermaye Gelirleri	9.692.000

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2021 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV		
01				**Vergi Gelirleri**	**1.058.733.147.000**
	1			**Gelir ve Kazanç Üzerinden Alınan Vergiler**	**312.886.172.000**
		1		**Gelir Vergisi**	**200.600.258.000**
			01	Beyana Dayanan Gelir Vergisi	10.239.618.000
			02	Basit Usulde Gelir Vergisi	234.693.000
			03	Gelir Vergisi Tevkifatı	186.515.021.000
			04	Gelir Geçici Vergisi	3.610.926.000
		2		**Kurumlar Vergisi**	**112.285.914.000**
			01	Beyana Dayanan Kurumlar Vergisi	5.380.638.000
			02	Kurumlar Vergisi Tevkifatı	556.712.000
			03	Kurumlar Geçici Vergisi	106.348.564.000
	2			**Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler**	**20.182.351.000**
		1		**Veraset ve İntikal Vergisi**	**1.238.358.000**
			01	Veraset ve İntikal Vergisi	1.238.358.000
		2		**Motorlu Taşıtlar Vergisi**	**18.593.993.000**
			01	Motorlu Taşıtlar Vergisi	18.593.993.000
		9		**Mülkiyet Üzerinden Alınan Diğer Vergiler**	**350.000.000**
			01	Değerli Konut Vergisi	350.000.000
	3			**Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Vergileri**	**445.273.256.000**
		1		**Dahilde Alınan Katma Değer Vergisi**	**191.599.323.000**
			01	Beyana Dayanan KDV	184.419.205.000
			02	Tevkif Suretiyle Kesilen KDV	7.180.118.000

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2021 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV		
		2		**Özel Tüketim Vergisi**	**214.973.618.000**
			01	Petrol ve Doğalgaz Ürünleri	76.545.533.000
			02	Motorlu Taşıt Araçları	39.834.468.000
			03	Alkollü İçkiler	17.976.876.000
			04	Tütün Mamülleri	65.527.519.000
			05	Kolalı Gazozlar	1.585.838.000
			06	Dayanıklı Tüketim ve Diğer Mallar	13.503.384.000
		3		**Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi**	**28.490.620.000**
			01	Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi	28.490.620.000
		4		**Şans Oyunları Vergisi**	**4.081.177.000**
			01	Şans Oyunları Vergisi	4.081.177.000
		5		**Özel İletişim Vergisi**	**4.703.753.000**
			01	Özel İletişim Vergisi	4.703.753.000
		6		**Dijital Hizmet Vergisi**	**1.424.765.000**
			01	Dijital Hizmet Vergisi	1.424.765.000
		7		**Konaklama Vergisi**	--------
			01	Konaklama Vergisi	--------
	4			**Uluslararası Ticaret ve Muamelelerden Alınan Vergiler**	**221.124.612.000**
		1		**Gümrük Vergileri**	**25.345.723.000**
			01	Gümrük Vergileri	25.345.723.000
		2		**İthalde Alınan Katma Değer Vergisi**	**194.954.963.000**
			01	İthalde Alınan Katma Değer Vergisi	194.954.963.000

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2021 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV		
		3		**Diğer Dış Ticaret Gelirleri**	**823.926.000**
			01	Diğer Dış Ticaret Gelirleri	823.926.000
	5			**Damga Vergisi**	**24.182.735.000**
		1		**Damga Vergisi**	**24.182.735.000**
			01	Damga Vergisi	24.182.735.000
		2		**Eğitime Katkı Payı Ayrılması Gereken Damga Vergileri**	--------
			01	Eğitime Katkı Payı Ayrılması Gereken Damga Vergileri	--------
	6			**Harçlar**	**35.078.377.000**
		1		**Yargı Harçları**	**6.952.024.000**
			01	Ticaret Sicil Harçları	444.261.000
			02	Esnaf Sicil Harçları	106.707.000
			99	Diğer Yargı Harçları	6.401.056.000
		2		**Noter Harçları**	**1.132.755.000**
			01	Noter Harçları	1.132.755.000
		3		**Vergi Yargısı Harçları**	**1.236.000**
			01	Vergi Yargısı Harçları	1.236.000
		4		**Tapu Harçları**	**18.416.553.000**
			01	Tapu Harçları	18.416.553.000
		5		**Pasaport ve Konsolosluk Harçları**	**2.692.787.000**
			01	Pasaport ve Konsolosluk Harçları	2.692.787.000

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2021 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV		
		6		**Gemi ve Liman Harçları**	**48.981.000**
			01	Gemi ve Liman Harçları	48.981.000
		7		**İmtiyazname, Ruhsatname ve Diploma Harçları**	**239.389.000**
			01	Avcılık Belgesi Harçları	67.923.000
			02	Hidrolik Kaynaklara Dayalı Elektrik Üretim Lisans Harçları	147.414.000
			99	Diğer İmtiyazname, Ruhsatname ve Diploma Harçları	24.052.000
		8		**Trafik Harçları**	**1.211.525.000**
			01	Trafik Harçları	1.211.525.000
		9		**Diğer Harçlar**	**4.383.127.000**
			01	Yurtdışı Çıkış Harcı	334.136.000
			02	Eğitime Katkı Payı Ayrılması Gereken Harçlar	--------
			03	Özel Güvenlik Harçları	78.923.000
			04	Türk Uluslararası Gemi Sicil Kayıt Harcı ve Yıllık Tonaj Harcı	25.290.000
			99	Diğer Harçlar	3.944.778.000
	9			**Başka Yerde Sınıflandırılmayan Vergiler**	**5.644.000**
		1		**Kaldırılan Vergi Artıkları**	--------
			01	Kaldırılan Vergi Artıkları	--------
		9		**Başka Yerde Sınıflandırılmayan Diğer Vergiler**	**5.644.000**
			99	Başka Yerde Sınıflandırılmayan Diğer Vergiler	5.644.000

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2021 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV		
03				**Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri**	**57.975.453.000**
	1			**Mal ve Hizmet Satış Gelirleri**	**6.438.722.000**
		1		**Mal Satış Gelirleri**	**4.848.590.000**
			03	Banka Çekleri Değerli Kağıt Bedelleri	176.802.000
			99	Diğer Mal Satış Gelirleri	4.671.788.000
		2		**Hizmet Gelirleri**	**1.590.132.000**
			99	Diğer Hizmet Gelirleri	1.590.132.000
	2			**Malların Kullanma veya Faaliyette Bulunma İzni Gelirleri**	--------
		1		**Malların Kullanma veya Faaliyette Bulunma İzni Gelirleri**	--------
			19	Uluslararası Mobil Telekomünikasyon Hizmet ve Altyapı Yetkilendirme Gelirleri	--------

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2021 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV		
	3			**KİT ve Kamu Bankaları Gelirleri**	**44.922.768.000**
		1		**Hazine Portföyü ve İştirak Gelirleri**	**42.260.431.000**
			01	KİT'lerden Elde Edilen Gelirler	2.106.762.000
			02	İştirak Gelirleri	--------
			04	2.Tip Telekomünikasyon Ruhsatı ve Genel İzin Gelirleri	153.669.000
			05	Kamu Bankalarından Elde Edilen Temettü Gelirleri	40.000.000.000
		2		**KİT ve İDT'lerden Sağlanan Gelirler**	**2.662.337.000**
			01	Devlet Hava Mey. İşl. Genel Müdürlüğü'nden	1.421.748.000
			02	Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğünden	--------
			03	Kıyı Emniyeti ve Gemi Kurtarma İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nden	235.589.000
			04	Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı'ndan	1.005.000.000
	4			**Kurumlar Hasılatı**	--------
		1		**Genel Bütçeli İdareler Kurumlar Hasılatı**	--------
			99	Diğer	--------
		9		**Diğer Kurumlar Hasılatı**	--------
			99	Diğer Kurumlar Hasılatı	--------

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2021 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV		
	5			**Kurumlar Karları**	**2.352.719.000**
		1		**Döner Sermayeler**	**2.352.719.000**
			01	Döner Sermayelerin Aylık Gayrisafi Hasılatından Aktarmalar	2.002.597.000
			02	Döner Sermayelerin Yılsonu Karlarından Aktarmalar	350.122.000
		9		**Diğer Kurumlar Karları**	--------
			99	Diğer Kurumlar Karları	--------
	6			**Kira Gelirleri**	**3.409.709.000**
		1		**Taşınmaz Kiraları**	**1.842.371.000**
			01	Lojman Kira Gelirleri	785.846.000
			02	Ecrimisil Gelirleri	589.213.000
			03	Sosyal Tesis Kira Gelirleri	977.000
			99	Diğer Taşınmaz Kira Gelirleri	466.335.000
		3		**Ön İzin, İrtifak Hakkı ve Kullanma İzni Gelirleri**	**1.567.338.000**
			01	Ön İzin Gelirleri	54.717.000
			02	İrtifak Hakkı Gelirleri	919.477.000
			03	Kullanma İzni Gelirleri	270.847.000
			23	Kiraya Verilen Hazineye Ait Taşınmazlardan Elde Edilen Hasılat ve Ticari Kar Payı Gelirleri	322.297.000
	9			**Diğer Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri**	**851.535.000**
		9		**Diğer Gelirler**	**851.535.000**
			01	Para Basımı Gelirleri	431.500.000

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2021 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV		
			99	Diğer Çeşitli Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	420.035.000
04				**Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler**	**13.823.591.000**
	1			**Yurt Dışından Alınan Bağış ve Yardımlar**	--------
		1		**Cari**	--------
			99	Yurtdışından Alınan Diğer Bağış ve Yardımlar	--------
	6			**Özel Gelirler**	**13.823.591.000**
		1		**Genel Bütçeli İdarelere Ait Özel Gelirler**	**13.823.591.000**
			02	Harita ve Kadastro Bedeli	2.529.000
			04	Basılı Kağıt ve Plaka Satış Gelirleri	3.298.000
			06	Çıraklık, Mesleki ve Teknik Eğitim Gelirleri	187.000.000
			07	TSK Mal ve Hizmet Satış Geliri	316.742.000
			13	Konvertibl Olmayan Konsolosluk Gelirleri	26.677.000
			18	Gayrimenkul Satış ve Kira Gelirleri	13.193.000
			23	Afet Riski Altındaki Alanların Dönüşüm Gelirleri	458.000.000
			26	Kredi ve Yurtlar Genel Müdürlüğünce Elde Edilen Yurt Yatak Ücret Gelirleri	565.000.000
			27	Öğrenim Kredisi Geri Ödeme Gelirleri	1.655.594.000
			28	Spor Toto-Loto Pay Gelirleri	1.100.000.000
			97	Kredi ve Yurtlar Genel Müdürlüğünce Elde Edilen Diğer Özel Gelirler	400.000.000
			98	Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğünce Elde Edilen Diğer Özel Gelirler	72.000.000
			99	Diğer Özel Gelirler	9.023.558.000

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2021 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV		
05				**Diğer Gelirler**	**75.333.582.000**
	1			**Faiz Gelirleri**	**5.993.657.000**
		1		**Dış Borcun İkrazından Doğan Alacaklar Faizleri**	**112.115.000**
			01	Dış Borcun İkrazından Doğan Alacaklar Faizleri	112.115.000
		2		**Para Piyasası Nakit İşlemleri Alacakları Faizleri**	--------
			01	Para Piyasası Nakit İşlemleri Alacakları Faizleri	--------
		3		**Kurumca Verilen Borçlardan Alacakların Faizleri**	**522.000**
			01	Kurumca Verilen Borçlardan Alacakların Faizleri	522.000
		4		**Takipteki Kurum Alacakları Faizleri**	**1.856.000**
			01	Takipteki Kurum Alacakları Faizleri	1.856.000
		5		**Menkul Kıymet ve Gecikmiş Ödemeler Faizleri**	--------
			01	Menkul Kıymet ve Gecikmiş Ödemeler Faizleri	--------
		6		**Borçlanma Senedi Geçmiş Gün Faizleri**	--------
			01	Borçlanma Senedi Geçmiş Gün Faizleri	--------
		7		**Borçlanma Senedi Primli Satış Geliri**	**2.000.000.000**
			01	İç Borçlanma Senedi Primli Satış Geliri	2.000.000.000
		8		**Vergi, Resim ve Harç Gecikme Faizleri**	**575.662.000**
			01	Vergi, Resim ve Harç Gecikme Faizleri	575.662.000

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2021 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV		
		9		**Diğer Faizler**	**3.303.502.000**
			99	Diğer Faizler	3.303.502.000
	2			**Kişi ve Kurumlardan Alınan Paylar**	**32.092.144.000**
		1		**Devlet Payları**	**1.520.401.000**
			02	Petrolden Devlet Hakkı	--------
			03	Madenlerden Devlet Hakkı	318.630.000
			05	Petrolden Devlet Hissesi	1.201.771.000
		5		**Genel Bütçeli İdarelere Ait Paylar**	**30.571.743.000**
			02	Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlardan Alınan Paylar	3.547.852.000
			04	Eğitim Özel Geliri (4306 S.K.)	--------
			06	Tasfiye Edilen Fon Gelirleri	288.789.000
			08	GSM İşletmelerinden Alınan Hazine Payları	6.016.053.000
			09	Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumlarından Alınan Evrensel Hizmet Gelirleri	1.217.146.000
			11	İthalatta Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu Kesintisi	666.649.000
			12	Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu Kesintisi	11.326.851.000
			17	Trafik Sigorta Payları	909.256.000
			18	İthalden Yüzde Bir ve Binde Beş Oranında Alınan Çevre Katkı Payı	258.753.000
			19	Belediyelerden Alınan Yüzde Bir Oranında Çevre Katkı Payı	63.312.000
			25	Elektronik Haberleşme Sektörüne İlişkin Araştırma,Geliştirme ve Eğitim Faaliyetleri Payı	1.074.784.000
			33	İşletmecilerden Alınan Evrensel Hizmet Gelirleri	976.069.000

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2021 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV		
			34	Diğer Evrensel Hizmet Gelirleri	43.389.000
			99	Diğerlerinden Alınan Paylar	4.182.840.000
	3			**Para Cezaları**	**19.206.572.000**
		1		**Yargı Para Cezaları**	**619.340.000**
			01	Yargı Para Cezaları	619.340.000
		2		**İdari Para Cezaları**	**4.399.778.000**
			01	Trafik Para Cezaları	16.115.000
			02	Karayolu Taşıma Kanununa Göre Alınan İdari Para Cezaları	128.407.000
			04	Çevre İdari Para Cezaları	27.708.000
			99	Diğer İdari Para Cezaları	4.227.548.000
		3		**Pay Ayrılan İdari Para Cezaları**	**6.006.946.000**
			01	Trafik Para Cezaları	6.006.946.000
		4		**Vergi Cezaları**	**7.655.518.000**
			01	Vergi ve Diğer Amme Alacakları Gecikme Zamları	6.384.736.000
			99	Diğer Vergi Cezaları	1.270.782.000
		9		**Diğer Para Cezaları**	**524.990.000**
			03	Cezai Faiz (Kaynak Kullanımı Des. Fonu Kesintileri)	---------
			99	Yukarıda Tanımlanmayan Diğer Para Cezaları	524.990.000
	9			**Diğer Çeşitli Gelirler**	**18.041.209.000**
		1		**Diğer Çeşitli Gelirler**	**18.041.209.000**
			99	Yukarıda Tanımlanmayan Diğer Çeşitli Gelirler	18.041.209.000

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2021 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV		
06				**Sermaye Gelirleri**	**13.080.399.000**
	1			**Taşınmaz Satış Gelirleri**	**3.071.749.000**
		1		**Lojman Satış Gelirleri**	**1.036.655.000**
			01	Lojman Satış Gelirleri	1.036.655.000
		2		**Sosyal Tesis Satış Gelirleri**	**2.664.000**
			01	Sosyal Tesis Satış Gelirleri	2.664.000
		3		**Diğer Bina Satış Gelirleri**	**1.082.000**
			01	Diğer Bina Satış Gelirleri	1.082.000
		4		**Arazi Satışı**	**578.020.000**
			01	Arazi Satışı	578.020.000
		5		**Arsa Satışı**	**867.039.000**
			01	Arsa Satışı	867.039.000
		9		**Diğer Taşınmaz Satış Gelirleri**	**586.289.000**
			02	2/B Taşınmazlarının Satış Gelirleri (6292 Sayılı Kanun 6. md)	482.992.000
			03	Proje Alanlarındaki 2/B Taşınmazlarının Devrinden Elde Edilen Gelirler (6292 Sayılı Kanun 8. md)	--------
			04	Hazineye Ait Tarım Arazilerinin Satış Gelirleri (6292 Sayılı Kanun 12. md)	73.297.000
			99	Diğer Çeşitli Taşınmaz Satış Gelirleri	30.000.000

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2021 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV		
	2			**Taşınır Satış Gelirleri**	**8.650.000**
		1		**Taşınır Satış Gelirleri**	**8.650.000**
			01	Taşınır Satış Gelirleri	8.650.000
	9			**Diğer Sermaye Satış Gelirleri**	**10.000.000.000**
		9		**Diğer Sermaye Satış Gelirleri**	**10.000.000.000**
			99	Diğer Çeşitli Sermaye Satış Gelirleri	10.000.000.000
08				**Alacaklardan Tahsilat**	**1.405.743.000**
	1			**Yurtiçi Alacaklardan Tahsilat**	**1.263.388.000**
		9		**Diğer Yurtiçi Alacaklardan Tahsilat**	**1.263.388.000**
			99	Diğerlerinden	1.263.388.000
	2			**Yurtdışı Alacaklardan Tahsilat**	**142.355.000**
		4		**Dışarıya Verilen Diğer Borçlardan Tahsilat**	**142.355.000**
			99	Dışarıya Verilen Diğer Borçlardan Tahsilat	142.355.000

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2021 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV		
09				**RED VE İADELER (-)**	**138.322.875.000**
	1			**Vergi Gelirleri**	**135.988.962.000**
		1		**Gelir ve Kazanç Üzerinden Alınan Vergiler**	**12.424.282.000**
			01	Gelir Vergisi	5.312.236.000
			02	Kurumlar Vergisi	7.112.046.000
		2		**Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler**	**90.996.000**
			01	Veraset ve İntikal Vergisi	18.450.000
			02	Motorlu Taşıtlar Vergisi	72.546.000
		3		**Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Vergileri**	**121.321.315.000**
			01	Dahilde Alınan Katma Değer Vergisi	120.020.772.000
			02	Özel Tüketim Vergisi	1.242.180.000
			03	Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi	28.638.000
			04	Şans Oyunları Vergisi	--------
			05	Özel İletişim Vergisi	29.725.000
		4		**Uluslararası Ticaret ve Muamelelerden Alınan Vergiler**	**1.098.177.000**
			01	Gümrük Vergileri	915.812.000
			02	İthalde Alınan Katma Değer Vergisi	32.297.000
			03	Diğer Dış Ticaret Gelirleri	150.068.000

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2021 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV		
		5		**Damga Vergisi**	**370.648.000**
			01	Damga Vergisi	370.648.000
			02	Eğitime Katkı Payı Ayrılması Gereken Damga Vergileri	--------
		6		**Harçlar**	**683.526.000**
			01	Yargı Harçları	371.881.000
			02	Noter Harçları	8.495.000
			03	Vergi Yargısı Harçları	300.000
			04	Tapu Harçları	199.625.000
			05	Pasaport ve Konsolosluk Harçları	22.843.000
			06	Gemi ve Liman Harçları	3.158.000
			07	İmtiyazname, Ruhsatname ve Diploma Harçları	3.684.000
			08	Trafik Harçları	4.524.000
			09	Diğer Harçlar	69.016.000
		9		**Başka Yerde Sınıflandırılmayan Vergiler**	**18.000**
			01	Kaldırılan Vergi Artıkları	--------
			09	Başka Yerde Sınıflandırılmayan Diğer Vergiler	18.000

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2021 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV		
	3			**Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri**	**109.677.000**
		1		**Mal ve Hizmet Satış Gelirleri**	**6.394.000**
			01	Mal Satış Gelirleri	6.142.000
			02	Hizmet Gelirleri	252.000
		2		**Malların Kullanma veya Faaliyette Bulunma İzni Gelirleri**	--------
			01	Malların Kullanma veya Faaliyette Bulunma İzni Gelirleri	--------
		3		**KİT ve Kamu Bankaları Gelirleri**	--------
			01	Hazine Portföyü ve İştirak Gelirleri	--------
			02	KİT ve İDT'lerden Sağlanan Gelirler	--------
		4		**Kurumlar Hasılatı**	--------
			01	Genel Bütçeli İdareler Kurumlar Hasılatı	--------
			09	Diğer Kurumlar Hasılatı	--------

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2021 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV		
		5		**Kurumlar Karları**	**2.719.000**
			01	Döner Sermayeler	2.719.000
			09	Diğer Kurumlar Karları	--------
		6		**Kira Gelirleri**	**100.418.000**
			01	Taşınmaz Kiraları	69.851.000
			03	Ön İzin, İrtifak Hakkı ve Kullanma İzni Gelirleri	30.567.000
		9		**Diğer Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri**	**146.000**
			09	Diğer Gelirler	146.000
	4			**Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler**	**82.278.000**
		1		**Yurt Dışından Alınan Bağış ve Yardımlar**	--------
			01	Cari	--------
		6		**Özel Gelirler**	**82.278.000**
			01	Genel Bütçeli İdarelere Ait Özel Gelirler	82.278.000

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2021 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV		
	5			**Diğer Gelirler**	**2.132.266.000**
		1		**Faiz Gelirleri**	**93.198.000**
			08	Vergi, Resim ve Harç Gecikme Faizleri	93.198.000
			09	Diğer Faizler	--------
		2		**Kişi ve Kurumlardan Alınan Paylar**	**109.486.000**
			01	Devlet Payları	99.003.000
			05	Genel Bütçeli İdarelere Ait Paylar	10.483.000
		3		**Para Cezaları**	**1.601.602.000**
			01	Yargı Para Cezaları	4.894.000
			02	İdari Para Cezaları	265.142.000
			03	Pay Ayrılan İdari Para Cezaları	998.685.000
			04	Vergi Cezaları	332.805.000
			09	Diğer Para Cezaları	76.000
		9		**Diğer Çeşitli Gelirler**	**327.980.000**
			99	Yukarıda Tanımlanmayan Diğer Çeşitli Gelirler	327.980.000

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2021 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV		
	6			**Sermaye Gelirleri**	**9.692.000**
		1		**Taşınmaz Satış Gelirleri**	**9.692.000**
			01	Lojman Satış Gelirleri	--------
			02	Sosyal Tesis Satış Gelirleri	--------
			03	Diğer Bina Satış Gelirleri	--------
			04	Arazi Satışı	3.307.000
			05	Arsa Satışı	6.385.000
			09	Diğer Taşınmaz Satış Gelirleri	--------
		2		**Taşınır Satış Gelirleri**	--------
			01	Taşınır Satış Gelirleri	--------

2.

2021 YILI
GELİR BÜTÇESİ GEREKÇESİ

Gelirin Çeşidi : VERGİ GELİRLERİ

KOD: 01.

2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

1.058.733.147.000

TAHMİN GEREKÇESİ

2020 yılında vergi gelirleri tahsilatının 909.944.169.000 TL olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında 2021 yılında vergi gelirleri tahsilatının, red ve iadeler ile mahalli idare ve fon payları dahil 1.058.733.147.000 TL tutarında olacağı tahmin edilmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 16,4 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME Tutar		Bir önceki yıla göre değişim Fark		Oran %
2016	504.450.400.000	505.743.851.000				
2017	564.746.658.000	598.162.619.000		+ 92.418.768.000	+	18,3
2018	667.319.541.000	705.727.187.000		+ 107.564.568.000	+	18,0
2019	853.843.670.000	780.052.644.000		+ 74.325.457.000	+	10,5
2020	912.523.630.000	909.944.169.000	(*)	+ 129.891.525.000	+	16,7

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : GELİR VERGİSİ

KOD: 01.1.1.

2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

200.600.258.000

TAHMİN GEREKÇESİ

2020 yılında gelir vergisi tahsilatının 167.356.225.000 TL olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında 2021 yılında gelir vergisi tahsilatının, red ve iadeler ile mahalli idare ve fon payları dahil 200.600.258.000 TL tutarında olacağı tahmin edilmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 19,9 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME Tutar		Bir önceki yıla göre değişim Fark		Oran %
2016	101.674.037.000	99.822.097.000				
2017	111.899.259.000	116.043.143.000		+ 16.221.046.000	+	16,2
2018	127.271.680.000	142.966.860.000		+ 26.923.717.000	+	23,2
2019	176.704.367.000	167.754.354.000		+ 24.787.494.000	+	17,3
2020	187.494.302.000	167.356.225.000	(*)	- (398.129.000)	-	(0,2)

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : BEYANA DAYANAN GELİR VERGİSİ

KOD: 01.1.1.01.

2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

10.239.618.000

TAHMİN GEREKÇESİ

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler ile mahalli idare ve fon payları dahil 10.239.618.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 3,3 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME Tutar		Bir önceki yıla göre değişim Fark		Oran %
2016	4.992.836.000	5.427.289.000				
2017	5.655.363.000	6.063.839.000		+ 636.550.000	+	11,7
2018	7.625.828.000	8.254.642.000		+ 2.190.803.000	+	36,1
2019	7.650.367.000	9.263.979.000		+ 1.009.337.000	+	12,2
2020	10.595.993.000	9.914.479.000	(*)	+ 650.500.000	+	7,0

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : BASİT USULDE GELİR VERGİSİ

KOD: 01.1.1.02.

2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

234.693.000

TAHMİN GEREKÇESİ

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler ile mahalli idare ve fon payları dahil 234.693.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 5,6 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME					
		Tutar	Bir önceki yıla göre değişim				
				Fark		Oran %	
2016	403.745.000	380.356.000					
2017	163.314.000	229.742.000	-	(150.614.000)	-	(39,6)	
2018	260.352.000	210.804.000	-	(18.938.000)	-	(8,2)	
2019	226.936.000	204.849.000	-	(5.955.000)	-	(2,8)	
2020	245.852.000	222.302.000	(*) +	17.453.000	+	8,5	

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : GELİR VERGİSİ TEVKİFATI

KOD: 01.1.1.03.

2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

186.515.021.000

TAHMİN GEREKÇESİ

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler ile mahalli idare ve fon payları dahil 186.515.021.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 21 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME				
		Tutar	Bir önceki yıla göre değişim			
				Fark		Oran %
2016	94.209.792.000	92.031.971.000				
2017	103.845.505.000	107.423.866.000	+	15.391.895.000	+	16,7
2018	116.738.146.000	131.897.003.000	+	24.473.137.000	+	22,8
2019	165.242.494.000	155.495.554.000	+	23.598.551.000	+	17,9
2020	173.462.692.000	154.113.474.000 (*)	-	(1.382.080.000)	-	(0,9)

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : GELİR GEÇİCİ VERGİSİ

KOD: 01.1.1.04.

2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

3.610.926.000

TAHMİN GEREKÇESİ

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler ile mahalli idare ve fon payları dahil 3.610.926.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 16,3 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME Tutar		Bir önceki yıla göre değişim Fark		Oran %
2016	2.067.664.000	1.982.481.000				
2017	2.235.077.000	2.325.696.000		+ 343.215.000	+	17,3
2018	2.647.354.000	2.604.411.000		+ 278.715.000	+	12,0
2019	3.584.570.000	2.789.972.000		+ 185.561.000	+	7,1
2020	3.189.765.000	3.105.970.000	(*)	+ 315.998.000	+	11,3

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : KURUMLAR VERGİSİ | KOD: 01.1.2. | 2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

TAHMİN GEREKÇESİ

112.285.914.000

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler ile mahalli idare ve fon payları dahil 112.285.914.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 0,9 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

		GERÇEKLEŞME				
	Bütçe	Bir önceki yıla göre değişim				
Yıl	Tahmini	Tutar		Fark		Oran %
2016	40.814.252.000	46.898.425.000				
2017	50.083.406.000	57.868.208.000	+	10.969.783.000	+	23,4
2018	70.706.501.000	84.132.155.000	+	26.263.947.000	+	45,4
2019	81.006.635.000	87.528.217.000	+	3.396.062.000	+	4,0
2020	99.000.610.000	111.310.272.000	(*) +	23.782.055.000	+	27,2

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : BEYANA DAYANAN KURUMLAR VERGİSİ KOD: 01.1.2.01.

2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

5.380.638.000

TAHMİN GEREKÇESİ

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler ile mahalli idare ve fon payları dahil 5.380.638.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 16,5 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME Tutar		Bir önceki yıla göre değişim Fark		Oran %
2016	2.188.169.000	4.663.808.000				
2017	2.888.964.000	4.430.191.000		- (233.617.000)	-	(5,0)
2018	3.457.914.000	6.795.673.000		+ 2.365.482.000	+	53,4
2019	5.268.932.000	6.652.123.000		- (143.550.000)	-	(2,1)
2020	7.276.562.000	4.619.154.000	(*)	- (2.032.969.000)	-	(30,6)

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : KURUMLAR VERGİSİ TEVKİFATI

KOD: 01.1.2.02.

2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

556.712.000

TAHMİN GEREKÇESİ

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler ile mahalli idare ve fon payları dahil 556.712.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 5,8 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME	Bir önceki yıla göre değişim			
		Tutar		Fark		Oran %
2016	374.573.000	352.517.000				
2017	329.486.000	361.567.000	+	9.050.000	+	2,6
2018	425.955.000	371.901.000	+	10.334.000	+	2,9
2019	421.433.000	455.465.000	+	83.564.000	+	22,5
2020	719.569.000	525.951.000 (*)	+	70.486.000	+	15,5

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1982

Gelirin Çeşidi : KURUMLAR GEÇİCİ VERGİSİ

KOD: 01.1.2.03.

2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

106.348.564.000

TAHMİN GEREKÇESİ

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler ile mahalli idare ve fon payları dahil 106.348.564.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 0,2 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME				
		Bir önceki yıla göre değişim				
		Tutar		Fark		Oran %
2016	38.251.510.000	41.882.100.000				
2017	46.864.956.000	53.076.450.000		+ 11.194.350.000	+	26,7
2018	66.822.632.000	76.964.581.000		+ 23.888.131.000	+	45,0
2019	75.316.270.000	80.420.629.000		+ 3.456.048.000	+	4,5
2020	91.004.479.000	106.165.167.000	(*)	+ 25.744.538.000	+	32,0

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ

KOD: 01.2.1.01.

2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

1.238.358.000

TAHMİN GEREKÇESİ

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler ile mahalli idare payları dahil 1.238.358.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 11,3 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME Tutar		Bir önceki yıla göre değişim Fark		Oran %
2016	502.056.000	643.941.000				
2017	678.453.000	732.087.000	+	88.146.000	+	13,7
2018	1.164.497.000	968.549.000	+	236.462.000	+	32,3
2019	1.047.782.000	1.210.570.000	+	242.021.000	+	25,0
2020	1.403.595.000	1.112.698.000 (*)	-	(97.872.000)	-	(8,1)

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : MOTORLU TAŞITLAR VERGİSİ KOD: 01.2.2.01.

2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

18.593.993.000

TAHMİN GEREKÇESİ

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler ile mahalli idare payları dahil 18.593.993.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 12,1 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME Tutar		Bir önceki yıla göre değişim Fark		Oran %
2016	9.904.265.000	10.029.095.000				
2017	11.356.315.000	10.860.173.000		+ 831.078.000	+	8,3
2018	13.600.329.000	12.887.066.000		+ 2.026.893.000	+	18,7
2019	16.089.488.000	14.568.603.000		+ 1.681.537.000	+	13,0
2020	17.469.374.000	16.590.965.000	(*)	+ 2.022.362.000	+	13,9

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : DEĞERLİ KONUT VERGİSİ | KOD: 01.2.9.01. | 2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

TAHMİN GEREKÇESİ

350.000.000

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler ile mahalli idare payları dahil 350.000.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME	Bir önceki yıla göre değişim	
		Tutar	Fark	Oran %
2016				
2017				
2018				
2019				
2020				

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : DAHİLDE ALINAN KATMA DEĞER VERGİSİ

KOD: 01.3.1.

2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

191.599.323.000

TAHMİN GEREKÇESİ

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler ile mahalli idare payları dahil 191.599.323.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 13,7 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME Tutar		Bir önceki yıla göre değişim Fark		Oran %
2016	88.263.574.000	91.966.288.000				
2017	101.870.250.000	106.573.701.000		+ 14.607.413.000	+	15,9
2018	122.426.614.000	128.359.938.000		+ 21.786.237.000	+	20,4
2019	152.949.849.000	144.860.355.000		+ 16.500.417.000	+	12,9
2020	167.416.156.000	167.694.261.000	(*)	+ 22.833.906.000	+	15,8

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : ÖZEL TÜKETİM VERGİSİ | KOD: 01.3.2. | 2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

TAHMİN GEREKÇESİ | 214.973.618.000

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler ile mahalli idare payları dahil 214.973.618.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 11,1 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME Tutar		Bir önceki yıla göre değişim Fark		Oran %
2016	117.090.783.000	121.221.133.000				
2017	137.335.570.000	139.370.681.000		+ 18.149.548.000	+	15,0
2018	147.546.372.000	135.133.359.000		- (4.237.322.000)	-	(3,0)
2019	164.031.056.000	148.196.355.000		+ 13.062.996.000	+	9,7
2020	176.117.886.000	193.532.362.000	(*)	+ 45.336.007.000	+	30,6

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Gelirin Çeşidi : PETROL VE DOĞALGAZ ÜRÜNLERİ

KOD: 01.3.2.01.

2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

76.545.533.000

TAHMİN GEREKÇESİ

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler ile mahalli idare payları dahil 76.545.533.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 8,8 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

	Bütçe	GERÇEKLEŞME					
				Bir önceki yıla göre değişim			
Yıl	Tahmini	Tutar		Fark		Oran %	
2016	55.915.541.000	56.994.713.000					
2017	66.471.481.000	64.398.331.000		+ 7.403.618.000		+ 13,0	
2018	68.456.021.000	56.469.853.000		- (7.928.478.000)		- (12,3)	
2019	68.743.839.000	61.798.283.000		+ 5.328.430.000		+ 9,4	
2020	66.659.812.000	70.385.349.000	(*)	+ 8.587.066.000		+ 13,9	

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : MOTORLU TAŞIT ARAÇLARI

KOD: 01.3.2.02.

2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

39.834.468.000

TAHMİN GEREKÇESİ

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler ile mahalli idare payları dahil 39.834.468.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 19,4 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME Tutar		Bir önceki yıla göre değişim Fark		Oran %
2016	17.719.753.000	18.938.538.000				
2017	19.838.516.000	22.148.428.000		+ 3.209.890.000	+	16,9
2018	23.483.246.000	17.437.541.000		- (4.710.887.000)	-	(21,3)
2019	24.036.032.000	13.953.130.000		- (3.484.411.000)	-	(20,0)
2020	19.059.124.000	33.372.709.000	(*)	+ 19.419.579.000	+	139,2

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : ALKOLLÜ İÇKİLER

KOD: 01.3.2.03

2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

17.976.876.000

TAHMİN GEREKÇESİ

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler ile mahalli idare payları dahil 17.976.876.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 15,5 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

		GERÇEKLEŞME				
	Bütçe	Bir önceki yıla göre değişim				
Yıl	Tahmini	Tutar		Fark		Oran %
2016	8.232.564.000	7.908.393.000				
2017	8.693.370.000	10.013.132.000	+	2.104.739.000	+	26,6
2018	10.550.565.000	12.419.383.000	+	2.406.251.000	+	24,0
2019	15.309.448.000	14.766.631.000	+	2.347.248.000	+	18,9
2020	17.174.472.000	15.560.739.000 (*)	+	794.108.000	+	5,4

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Gelirin Çeşidi : TÜTÜN MAMÜLLERİ

KOD: 01.3.2.04.

2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

65.527.519.000

TAHMİN GEREKÇESİ

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler ile mahalli idare payları dahil 65.527.519.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 6,6 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME Tutar		Bir önceki yıla göre değişim Fark		Oran %
2016	29.999.053.000	32.235.232.000				
2017	36.597.305.000	37.446.221.000		+ 5.210.989.000	+	16,2
2018	37.786.905.000	42.924.230.000		+ 5.478.009.000	+	14,6
2019	45.655.442.000	50.360.554.000		+ 7.436.324.000	+	17,3
2020	64.819.998.000	61.494.356.000	(*)	+ 11.133.802.000	+	22,1

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : KOLALI GAZOZLAR

KOD: 01.3.2.05.

2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

1.585.838.000

TAHMİN GEREKÇESİ

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler ile mahalli idare payları dahil 1.585.838.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 16,9 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME Tutar		Bir önceki yıla göre değişim Fark	Oran %
2016	387.798.000	362.329.000			
2017	385.880.000	402.731.000		+ 40.402.000	+ 11,2
2018	986.824.000	859.521.000		+ 456.790.000	+ 113,4
2019	936.945.000	1.023.959.000		+ 164.438.000	+ 19,1
2020	1.156.015.000	1.357.128.000	(*)	+ 333.169.000	+ 32,5

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : DAYANIKLI TÜKETİM VE DİĞER MALLAR KOD: 01.3.2.06.

2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

13.503.384.000

TAHMİN GEREKÇESİ

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler ile mahalli idare payları dahil 13.503.384.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 18,8 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME Tutar		Bir önceki yıla göre değişim Fark		Oran %
2016	4.836.074.000	4.775.769.000				
2017	5.349.018.000	4.961.803.000		+ 186.034.000	+	3,9
2018	6.282.811.000	5.021.793.000		+ 59.990.000	+	1,2
2019	9.349.350.000	6.293.692.000		+ 1.271.899.000	+	25,3
2020	7.248.465.000	11.362.081.000	(*)	+ 5.068.389.000	+	80,5

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : BANKA VE SİGORTA MUAMELELERİ VERGİSİ

KOD: 01.3.3.01.

2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

28.490.620.000

TAHMİN GEREKÇESİ

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler ile mahalli idare payları dahil 28.490.620.000 TL gelir sağlanacağı tahmin edilmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 8,2 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

		GERÇEKLEŞME				
	Bütçe	Bir önceki yıla göre değişim				
Yıl	Tahmini	Tutar		Fark		Oran %
2016	10.506.104.000	11.076.415.000				
2017	13.038.212.000	13.297.065.000		+ 2.220.650.000	+	20,0
2018	15.284.677.000	18.195.918.000		+ 4.898.853.000	+	36,8
2019	19.016.767.000	22.689.003.000		+ 4.493.085.000	+	24,7
2020	24.988.361.000	26.341.218.000	(*)	+ 3.652.215.000	+	16,1

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : ŞANS OYUNLARI VERGİSİ | KOD: 01.3.4.01. | 2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

TAHMİN GEREKÇESİ

4.081.177.000

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler ile mahalli idare ve fon payları dahil 4.081.177.000 TL gelir sağlanacağı tahmin edilmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 28,6 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

		GERÇEKLEŞME				
	Bütçe	Bir önceki yıla göre değişim				
Yıl	Tahmini	Tutar		Fark		Oran %
2016	946.961.000	899.970.000				
2017	1.028.522.000	992.881.000	+	92.911.000	+	10,3
2018	1.030.020.000	1.155.080.000	+	162.199.000	+	16,3
2019	1.398.329.000	1.681.137.000	+	526.057.000	+	45,5
2020	1.876.194.000	3.174.630.000 (*)	+	1.493.493.000	+	88,8

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : ÖZEL İLETİŞİM VERGİSİ

KOD: 01.3.5.01.

2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

4.703.753.000

TAHMİN GEREKÇESİ

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler ile mahalli idare payları dahil 4.703.753.000 TL gelir sağlanacağı tahmin edilmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 9,9 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME Tutar		Bir önceki yıla göre değişim Fark		Oran %
2016	4.820.857.000	4.990.373.000				
2017	4.810.190.000	3.865.892.000		- (1.124.481.000)	-	(22,5)
2018	4.033.420.000	3.447.265.000		- (418.627.000)	-	(10,8)
2019	3.780.206.000	4.075.452.000		+ 628.187.000	+	18,2
2020	4.134.069.000	4.279.271.000	(*)	+ 203.819.000	+	5,0

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : DİJİTAL HİZMET VERGİSİ | KOD: 01.3.6.01. | 2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

TAHMİN GEREKÇESİ

1.424.765.000

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler ile mahalli idare payları dahil 1.424.765.000 TL gelir sağlanacağı tahmin edilmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 58,3 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME	Bir önceki yıla göre değişim	
		Tutar	Fark	Oran %
2016				
2017				
2018				
2019				
2020		900.000.000 (*)		

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : GÜMRÜK VERGİLERİ

KOD: 01.4.1.

2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

25.345.723.000

TAHMİN GEREKÇESİ

2021 yılı ithalat beklentileri, döviz kurunda meydana gelecek değişimler göz önünde bulundurularak, bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler ile mahalli idare payları dahil 25.345.723.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 14,4 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME Tutar		Bir önceki yıla göre değişim Fark		Oran %
2016	9.584.057.000	9.173.022.000				
2017	12.782.810.000	12.539.011.000		+ 3.365.989.000	+	36,7
2018	14.209.019.000	15.734.432.000		+ 3.195.421.000	+	25,5
2019	21.213.062.000	17.554.603.000		+ 1.820.171.000	+	11,6
2020	21.493.020.000	22.159.687.000	(*)	+ 4.605.084.000	+	26,2

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : İTHALDE ALINAN KATMA DEĞER VERGİSİ

KOD: 01.4.2.01.

2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

194.954.963.000

TAHMİN GEREKÇESİ

2021 yılı ithalat beklentileri, döviz kurunda meydana gelecek değişimler göz önünde bulundurularak, bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler ile mahalli idare payları dahil 194.954.963.000 TL gelir elde edileceği tahmin edilmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 36,5 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME Tutar		Bir önceki yıla göre değişim Fark		Oran %
2016	86.906.028.000	76.842.064.000				
2017	83.727.262.000	100.105.977.000		+ 23.263.913.000	+	30,3
2018	107.784.561.000	122.301.655.000		+ 22.195.678.000	+	22,2
2019	165.818.297.000	125.292.455.000		+ 2.990.800.000	+	2,4
2020	158.082.578.000	142.876.134.000	(*)	+ 17.583.679.000	+	14,0

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : DİĞER DIŞ TİCARET GELİRLERİ

KOD: 01.4.3.01.

2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

823.926.000

TAHMİN GEREKÇESİ

2021 yılı ithalat beklentileri, döviz kurunda meydana gelecek değişimler göz önünde bulundurularak, bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler ile mahalli idare payları dahil 823.926.000 TL gelir sağlanacağı tahmin edilmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 27 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

		GERÇEKLEŞME				
	Bütçe	Bir önceki yıla göre değişim				
Yıl	Tahmini	Tutar		Fark		Oran %
2016	278.694.000	350.864.000				
2017	454.094.000	512.312.000	+	161.448.000	+	46,0
2018	518.379.000	707.582.000	+	195.270.000	+	38,1
2019	919.899.000	732.017.000	+	24.435.000	+	3,5
2020	1.017.712.000	648.726.000 (*)	-	(83.291.000)	-	(11,4)

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : DAMGA VERGİSİ | KOD: 01.5. | 2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

TAHMİN GEREKÇESİ | 24.182.735.000

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler ile mahalli idare payları dahil 24.182.735.000 TL gelir sağlanacağı tahmin edilmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 15,5 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME		Bir önceki yıla göre değişim		
		Tutar		Fark		Oran %
2016	13.919.223.000	13.655.558.000				
2017	15.423.277.000	15.812.610.000		+ 2.157.052.000	+	15,8
2018	18.051.637.000	17.381.264.000		+ 1.568.654.000	+	9,9
2019	21.477.803.000	19.190.879.000		+ 1.809.615.000	+	10,4
2020	21.803.021.000	20.940.591.000	(*)	+ 1.749.712.000	+	9,1

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : HARÇLAR | KOD: 01.6. | 2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

TAHMİN GEREKÇESİ

35.078.377.000

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler ile mahalli idare ve fon payları dahil 35.078.377.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 13,1 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

		GERÇEKLEŞME						
	Bütçe	Bir önceki yıla göre değişim						
Yıl	Tahmini	Tutar			Fark		Oran %	
2016	19.235.733.000	18.172.028.000						
2017	20.255.366.000	19.587.276.000		+	1.415.248.000	+	7,8	
2018	23.690.379.000	22.157.348.000		+	2.570.072.000	+	13,1	
2019	28.380.473.000	24.712.774.000		+	2.555.426.000	+	11,5	
2020	30.220.561.000	31.021.917.000	(*)	+	6.309.143.000	+	25,5	

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : BAŞKA YERDE SINIFLANDIRILMAYAN VERGİLER KOD: 01.9.

2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

5.644.000

TAHMİN GEREKÇESİ

2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler ile mahalli idare payları dahil 5.644.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 8,3 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME Tutar		Bir önceki yıla göre değişim Fark	Oran %
2016	3.776.000	2.546.000			
2017	3.672.000	1.575.000	-	(971.000)	- (38,1)
2018	1.456.000	198.716.000	+	197.141.000	+ 12.516,9
2019	9.657.000	5.870.000	-	(192.846.000)	- (97,0)
2020	6.191.000	5.212.000	(*) -	(658.000)	- (11,2)

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : TEŞEBBÜS VE MÜLKİYET GELİRLERİ KOD: 03.

2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

57.975.453.000

TAHMİN GEREKÇESİ

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler dahil 57.975.453.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 3,1 oranında bir azalışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME Tutar		Bir önceki yıla göre değişim Fark		Oran %
2016	18.965.949.000	23.812.358.000				
2017	17.190.016.000	19.805.214.000		- (4.007.144.000)	-	(16,8)
2018	20.198.613.000	26.261.458.000		+ 6.456.244.000	+	32,6
2019	34.187.215.000	93.842.437.000		+ 67.580.979.000	+	257,3
2020	64.428.192.000	59.828.912.000	(*)	- (34.013.525.000)	-	(36,2)

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : MAL SATIŞ GELİRLERİ | KOD: 03.1.1. | 2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

TAHMİN GEREKÇESİ

4.848.590.000

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler dahil 4.848.590.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 14,4 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME Tutar		Bir önceki yıla göre değişim Fark		Oran %
2016	2.465.285.000	2.309.629.000				
2017	2.566.381.000	2.642.016.000		+ 332.387.000	+	14,4
2018	3.158.024.000	2.938.772.000		+ 296.756.000	+	11,2
2019	3.695.085.000	3.744.680.000		+ 805.908.000	+	27,4
2020	4.717.036.000	4.238.016.000	(*)	+ 493.336.000	+	13,2

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : HİZMET GELİRLERİ | KOD: 03.1.2. | 2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

TAHMİN GEREKÇESİ

1.590.132.000

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler dahil 1.590.132.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 17,5 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME Tutar		Bir önceki yıla göre değişim Fark		Oran %
2016	672.926.000	589.899.000				
2017	652.919.000	661.548.000		+ 71.649.000	+	12,1
2018	778.932.000	822.752.000		+ 161.204.000	+	24,4
2019	829.461.000	1.226.861.000		+ 404.109.000	+	49,1
2020	1.362.993.000	1.352.799.000	(*)	+ 125.938.000	+	10,3

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : HAZİNE PORTFÖYÜ VE İŞTİRAK GELİRLERİ KOD: 03.3.1.

2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

42.260.431.000

TAHMİN GEREKÇESİ

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler dahil 42.260.431.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 8,8 oranında bir azalışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME Tutar		Bir önceki yıla göre değişim Fark		Oran %
2016	7.475.598.000	12.040.598.000				
2017	7.259.721.000	8.913.392.000		- (3.127.206.000)	-	(26,0)
2018	10.619.026.000	15.671.427.000		+ 6.758.035.000	+	75,8
2019	22.910.334.000	81.040.195.000		+ 65.368.768.000	+	417,1
2020	50.226.028.000	46.317.937.000	(*)	- (34.722.258.000)	-	(42,8)

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : KİT VE İDT'LERDEN SAĞLANAN GELİRLER KOD: 03.3.2.

2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

2.662.337.000

TAHMİN GEREKÇESİ

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler dahil 2.662.337.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 130,8 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME Tutar		Bir önceki yıla göre değişim Fark		Oran %
2016	680.568.000	672.683.000	-			
2017	699.238.000	868.775.000		+ 196.092.000	+	29,2
2018	995.831.000	1.321.667.000		+ 452.892.000	+	52,1
2019	1.402.787.000	1.414.228.000		+ 92.561.000	+	7,0
2020	1.948.073.000	1.153.389.000	(*)	- (260.839.000)	-	(18,4)

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : DÖNER SERMAYELER

KOD: 03.5.1.

2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

2.352.719.000

TAHMİN GEREKÇESİ

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler dahil 2.352.719.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 11,3 oranında bir azalışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME Tutar		Bir önceki yıla göre değişim Fark	Oran %
2016	1.403.585.000	1.514.026.000			
2017	1.531.137.000	1.526.553.000		+ 12.527.000	+ 0,8
2018	1.664.155.000	1.842.274.000		+ 315.721.000	+ 20,7
2019	1.915.988.000	2.231.834.000		+ 389.560.000	+ 21,1
2020	2.000.801.000	2.652.685.000	(*)	+ 420.851.000	+ 18,9

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : KİRA GELİRLERİ

KOD: 03.6.

2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

3.409.709.000

TAHMİN GEREKÇESİ

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler dahil 3.409.709.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 8,3 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME Tutar		Bir önceki yıla göre değişim Fark		Oran %
2016	1.799.222.000	1.644.973.000				
2017	1.655.875.000	2.200.655.000		+ 555.682.000	+	33,8
2018	2.213.631.000	3.144.743.000		+ 944.088.000	+	42,9
2019	2.657.356.000	3.219.201.000		+ 74.458.000	+	2,4
2020	3.653.604.000	3.149.283.000	(*)	- (69.918.000)	-	(2,2)

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : DİĞER TEŞEBBÜS VE MÜLKİYET GELİRLERİ KOD: 03.9.

2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

851.535.000

TAHMİN GEREKÇESİ

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler dahil 851.535.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 9,9 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME Tutar		Bir önceki yıla göre değişim Fark		Oran %
2016	211.765.000	726.267.000				
2017	696.745.000	549.024.000	-	(177.243.000)	-	(24,4)
2018	769.014.000	516.680.000	-	(32.344.000)	-	(5,9)
2019	776.204.000	724.364.000	+	207.684.000	+	40,2
2020	519.657.000	774.803.000	(*) +	50.439.000	+	7,0

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : ALINAN BAĞIŞ VE YARDIMLAR İLE ÖZEL GELİRLER

KOD: 04.

2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)
13.823.591.000

TAHMİN GEREKÇESİ

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler dahil 13.823.591.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 33,5 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME Tutar		Bir önceki yıla göre değişim Fark		Oran %
2016	2.461.655.000	1.123.790.000				
2017	1.490.238.000	1.374.706.000		+ 250.916.000	+	22,3
2018	2.770.621.000	1.254.421.000		- (120.285.000)	-	(8,7)
2019	3.537.487.000	7.320.814.000		+ 6.066.393.000	+	483,6
2020	11.076.712.000	10.350.987.000	(*)	+ 3.030.173.000	+	41,4

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : DİĞER GELİRLER | KOD: 05. | 2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

TAHMİN GEREKÇESİ | 75.333.582.000

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler ile fon payları dahil 75.333.582.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 10,5 oranında bir azalışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

		GERÇEKLEŞME					
	Bütçe	Bir önceki yıla göre değişim					
Yıl	Tahmini	Tutar		Fark		Oran %	
2016	36.904.042.000	39.353.986.000					
2017	41.348.911.000	39.508.553.000		+ 154.567.000		+ 0,4	
2018	50.874.832.000	76.662.451.000		+ 37.153.898.000		+ 94,0	
2019	60.821.547.000	71.319.020.000		- (5.343.431.000)		- (7,0)	
2020	70.115.170.000	84.156.421.000	(*)	+ 12.837.401.000		+ 18,0	

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : FAİZ GELİRLERİ | KOD: 05.1. | 2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

TAHMİN GEREKÇESİ | 5.993.657.000

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler dahil 5.993.657.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 77,4 oranında bir azalışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME Tutar		Bir önceki yıla göre değişim Fark		Oran %
2016	3.692.345.000	7.292.302.000				
2017	2.511.859.000	7.062.310.000	-	(229.992.000)	-	(3,2)
2018	4.073.778.000	6.945.335.000	-	(116.975.000)	-	(1,7)
2019	7.007.544.000	10.013.575.000	+	3.068.240.000	+	44,2
2020	7.748.820.000	26.550.415.000	(*) +	16.536.840.000	+	165,1

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : KİŞİ VE KURUMLARDAN ALINAN PAYLAR KOD: 05.2.

2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

32.092.144.000

TAHMİN GEREKÇESİ

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler dahil 32.092.144.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 7,8 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME Tutar		Bir önceki yıla göre değişim Fark		Oran %
2016	15.128.689.000	16.374.274.000				
2017	16.770.958.000	17.891.952.000		+ 1.517.678.000	+	9,3
2018	19.583.175.000	22.449.527.000		+ 4.557.575.000	+	25,5
2019	24.733.133.000	27.549.863.000		+ 5.100.336.000	+	22,7
2020	29.515.708.000	29.761.882.000	(*)	+ 2.212.019.000	+	8,0

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : PARA CEZALARI

KOD: 05.3.

2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

19.206.572.000

TAHMİN GEREKÇESİ

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler ile fon payları dahil 19.206.572.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 10,6 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME Tutar		Bir önceki yıla göre değişim Fark		Oran %
2016	9.509.359.000	11.161.700.000				
2017	11.168.352.000	9.803.045.000		- (1.358.655.000)	-	(12,2)
2018	12.081.621.000	11.330.410.000		+ 1.527.365.000	+	15,6
2019	12.112.769.000	15.894.410.000		+ 4.564.000.000	+	40,3
2020	13.728.987.000	17.363.271.000	(*)	+ 1.468.861.000	+	9,2

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : DİĞER ÇEŞİTLİ GELİRLER | KOD: 05.9. | 2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

TAHMİN GEREKÇESİ | 18.041.209.000

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler dahil 18.041.209.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 72,1 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME Tutar		Bir önceki yıla göre değişim Fark	Oran %
2016	8.573.649.000	4.525.710.000			
2017	10.897.742.000	4.751.246.000	+	225.536.000	+ 5,0
2018	15.136.258.000	35.937.179.000	+	31.185.933.000	+ 656,4
2019	16.968.101.000	17.861.172.000	-	(18.076.007.000)	- (50,3)
2020	19.121.655.000	10.480.853.000	(*) -	(7.380.319.000)	- (41,3)

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : SERMAYE GELİRLERİ KOD: 06.

2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

13.080.399.000

TAHMİN GEREKÇESİ

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler dahil 13.080.399.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 81,6 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME Tutar		Bir önceki yıla göre değişim Fark		Oran %
2016	12.204.413.000	12.844.306.000				
2017	15.409.493.000	11.701.874.000	-	(1.142.432.000)	-	(8,9)
2018	12.105.149.000	7.818.242.000	-	(3.883.632.000)	-	(33,2)
2019	13.524.426.000	7.136.021.000	-	(682.221.000)	-	(8,7)
2020	13.600.426.000	7.204.616.000	(*) +	68.595.000	+	1,0

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : TAŞINMAZ SATIŞ GELİRLERİ | KOD: 06.1. | 2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

TAHMİN GEREKÇESİ | 3.071.749.000

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler dahil 3.071.749.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 8,5 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

	Bütçe	GERÇEKLEŞME					
			Bir önceki yıla göre değişim				
Yıl	Tahmini	Tutar		Fark		Oran %	
2016	1.401.391.000	1.882.001.000					
2017	2.405.993.000	2.370.664.000	+	488.663.000	+	26,0	
2018	2.101.349.000	2.289.303.000	-	(81.361.000)	-	(3,4)	
2019	3.520.826.000	2.601.859.000	+	312.556.000	+	13,7	
2020	3.596.826.000	2.831.616.000	(*) +	229.757.000	+	8,8	

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : TAŞINIR SATIŞ GELİRLERİ

KOD: 06.2.

2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

8.650.000

TAHMİN GEREKÇESİ

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler dahil 8.650.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 8,1 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME Tutar		Bir önceki yıla göre değişim Fark		Oran %
2016	3.022.000	2.685.000				
2017	3.500.000	7.312.000		+ 4.627.000	+	172,3
2018	3.800.000	5.738.000		- (1.574.000)	-	(21,5)
2019	3.600.000	7.268.000		+ 1.530.000	+	26,7
2020	3.600.000	8.000.000	(*)	+ 732.000	+	10,1

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : DİĞER SERMAYE SATIŞ GELİRLERİ KOD: 06.9

2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

10.000.000.000

TAHMİN GEREKÇESİ

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında red ve iadeler dahil 10.000.000.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 129,1 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME Tutar		Bir önceki yıla göre değişim Fark	Oran %
2016	10.800.000.000	10.959.464.000			
2017	13.000.000.000	9.312.710.000		- (1.646.754.000)	- (15,0)
2018	10.000.000.000	5.523.200.000		- (3.789.510.000)	- (40,7)
2019	10.000.000.000	4.432.161.000		- (1.091.039.000)	- (19,8)
2020	10.000.000.000	4.365.000.000	(*)	- (67.161.000)	- (1,5)

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

Örnek No. 6119 - a - 1992

Gelirin Çeşidi : ALACAKLARDAN TAHSİLAT

KOD: 08.

2021 YILI İÇİN ÖNERİLEN TUTAR (TL)

1.405.743.000

TAHMİN GEREKÇESİ

Önceki yıllara ilişkin ekonomik gelişmeler, eğilimler ve 2021 yılına ilişkin beklentiler dikkate alındığında bu gelir unsurundan 2021 yılında 1.405.743.000 TL gelir tahsil edilmesi beklenmektedir.

Bu tutar 2020 yılı ile kıyaslandığında % 15,2 oranında bir artışa tekabül etmektedir.

TAHMİNE ESAS BİLGİLER (TL)

Yıl	Bütçe Tahmini	GERÇEKLEŞME		Bir önceki yıla göre değişim		
		Tutar		Fark		Oran %
2016	1.643.183.000	1.593.846.000				
2017	1.660.409.000	2.148.499.000	+	554.653.000	+	34,8
2018	451.572.000	551.199.000	-	(1.597.300.000)	-	(74,3)
2019	758.442.000	1.527.234.000	+	976.035.000	+	177,1
2020	913.863.000	1.220.097.000 (*)	-	(307.137.000)	-	(20,1)

(*) İlk 8 aylık gerçekleşme ve beklentiye göre yapılan yıl sonu tahminidir.

3.

VERGİ HARCAMALARI LİSTESİ

VERGİ HARCAMALARININ KANUNİ DAYANAKLARINA İLİŞKİN LİSTE

KANUN ADI VE NUMARASI	MADDE NO	MADDE AÇIKLAMASI
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 9	Vergiden muaf esnaf
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 18	Serbest meslek kazançlarında istisna
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Mükerrer Madde 18	PTT acentalarında kazanç istisnası
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 20	Kreş ve gündüz bakımevleri ile eğitim ve öğretim işletmelerinde kazanç istisnası
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Mükerrer Madde 20	Genç girişimcilerde kazanç istisnası
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 21	Gayrimenkul sermaye iradı istisnası
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 22/1	Sigorta süresi en az on yıl veya ömür boyu olan tek primli yıllık gelir sigortalarından yapılan ödemelerin istisnası
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 22/2	75 inci maddenin ikinci fıkrasının (15) numaralı bendinin (b) alt bendi ile aynı fıkranın (16) numaralı bendinin (c) alt bendi kapsamında yapılan ödemelerin, sigorta süresi on yıl ve üzeri veya ömür boyu olan tek primli yıllık gelir sigortalarına yatıranların, bu sigorta için yatırdıkları kısma tekabül eden ödemelerin içerdiği irat tutarlarına ilişkin istisna
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 22/3	Kar payı istisnası
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 23/1	Köylerde veya son nüfus sayımına göre belediye içi nüfusu 5.000'i aşmayan yerlerde faaliyet gösteren ve münhasıran el ile dokunan halı ve kilim imal eden işletmelerde çalışan işçilerin ücretlerine ilişkin istisna
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 23/2	Gelir vergisinden muaf olanların veya gerçek usulde vergilendirilmeyen çiftçilerin yanında çalışan işçilerin ücretlerine ilişkin istisna
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 23/3	Toprak altı işletmesi halinde bulunan madenlerde cevher istihsali ve bununla ilgili diğer bütün işlerde çalışanların münhasıran yer altında çalıştıkları zamanlara ait ücretlerine ilişkin istisna
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 23/5	Köy muhtarları ile köylerin katip, korucu, imam, bekçi ve benzeri hizmetlilerine köy bütçesinden ödenen ücretler ile çiftçi mallarını koruma bekçilerinin ücretlerine ilişkin istisna
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 23/6	Hizmetçilerin ücretlerine ilişkin istisna
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 23/7	Sanat okulları ile bu mahiyetteki enstitülerde, ceza ve ıslahevlerinde, darülacezelerin atelyelerinde çalışan öğrencilere, hükümlü ve tutuklulara ve düşkünlere verilen ücretlere ilişkin istisna
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 23/8	Hizmet erbabına işverenlerce yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatlere ilişkin istisna
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 23/9	Genel olarak maden işletmelerinde ve fabrikalarda çalışan işçilere ve özel kanunlarına göre barındırılması gereken memur ve müstahdemlere konut tedariki ve bu konutlar ile ilgili sağlanan menfaatler ile mülkiyeti işverene ait brüt alanı 100 m²'yi aşmayan konutların hizmet erbabına mesken olarak tahsisi suretiyle sağlanan menfaatlere ilişkin istisna
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 23/10	Hizmet erbabının toplu olarak işyerlerine gidip gelmelerini sağlamak maksadıyla işverenler tarafından yapılan taşıma giderleri ile işverence taşıma hizmeti verilmeyen durumlarda ödemenin toplu taşıma kartı, bileti veya bu amaçlarla kullanılan ödeme araçlarının temini şeklinde sağlanmasına yönelik istisna
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 23/12	3308 sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanununa tabi çırakların asgari ücreti aşmayan ücretlerine ilişkin istisna
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 23/14	Kanunî ve iş merkezi Türkiye'de bulunmayan dar mükellefiyete tâbi işverenlerin yanında çalışan hizmet erbabına, işverenin Türkiye dışında elde ettiği kazançları üzerinden döviz olarak ödediği ücretlere ilişkin istisna Kanuni ve iş merkezi Türkiye'de bulunmayan dar mükellefiyete tabi işverenlerin, alınan izne istinaden kurulan bölgesel yönetim merkezlerinde münhasıran merkezin faaliyet izni kapsamında istihdam ettikleri hizmet erbabına Türkiye dışında elde ettiği kazançları üzerinden döviz olarak ödediği ücretlere ilişkin istisna
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 23/15	Yüz ve daha az işçi çalıştıran işyerlerinde bir, yüzden fazla işçi çalıştıran işyerlerinde çalıştırılan iki amatör sporcuya ödenen ücretlere ilişkin istisna
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 23/16	İşverenlerce, kadın hizmet erbabına kreş ve gündüz bakımevi hizmeti verilmek suretiyle sağlanan menfaatler ile bu hizmetin işverence verilmediği durumlarda belirli şartlar dahilinde çocuk başına sağlanan istisna
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 23/17	Kamu kurum ve kuruluşları hariç Türk Hava Kurumu veya kanuni veya iş merkezi Türkiye'de bulunan müesseselerde uçuş maksadıyla görevlendirilen pilotlar ile kabin memurlarına ödenen aylık ücretin gerçek safi değerinin %70'ine ilişkin istisna
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 25/3	Kanunla kurulan emekli sandıkları ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesinde belirtilen sandıklar tarafından, kendilerine zat aylığı bağlananlara aylıkları dışında, kanunları veya statüleri gereğince verilen evliliik ikramiyeleri veya iade olunan mevduata ilişkin istisna
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 25/5	Evlenme ve doğum münasebetiyle hizmet erbabına yapılan yardımlara ilişkin istisna
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 25/9	Yardım sandıkları tarafından statüleri gereğince kendi üyelerine evlenme ve doğum gibi sebeplerle yapılan yardımlara ilişkin istisna
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 25/10	Yabancı ülkelerde bulunan sosyal güvenlik kurumları tarafından ödenen evlenme ikramiyeleri veya iade olunan mevduata ilişkin istisna
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	Madde 29/1	İlim ve fenni, güzel sanatları, tarımı, hayvan yetiştirilmesini ve memleket bakımından faydalı olan diğer işleri ve faaliyetleri teşvik maksadıyla verilen ikramiyeler ve mükafatlara ilişkin istisna

193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	**Madde 29/2**	Madde kapsamında sayılanlara uçuş, dalış gibi hizmetleri dolayısıyla verilen; tazminatlar, gündelikler, ikramiyeler ve zamlara ilişkin istisna
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	**Madde 29/3**	Spor yarışmalarına katılan amatör sporculara ödenen ödül ve ikramiyelere ilişkin istisna
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	**Madde 29/4**	Amatör spor yarışmalarını yöneten hakemlere ödenen ücretlere ilişkin istisna
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	**Madde 30/1**	Dar mükellefiyete tabi olanların, hükümetin müsaadesiyle açılan sergi ve panayırlarda yaptıkları ticari faaliyetlerden elde ettikleri kazançlara ilişkin istisna
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	**Madde 30/2**	Dar mükellefiyete tabi olanların hükümetin müsaadesiyle açılan sergi ve panayırlarda yaptıkları serbest meslek faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlara ilişkin istisna
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	**Madde 31**	Engellilik indirimi
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	**Madde 32**	Asgari geçim indirimi
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	**Madde 33**	Yurt dışına hizmet veren işletmelerde indirim
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	**Madde 63/1**	Ordu Yardımlaşma Kurumu ve benzeri kamu kurumları için yapılan kanuni kesintilere ilişkin indirim
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	**Madde 64**	Diğer ücretler
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	**Madde 66/5**	Belirli şartları haiz bulunmak şartıyla ebe, sünnetçi, sağlık memuru, arzuhalci, rehber gibi mesleki faaliyette bulunanların kazançlarına ilişkin muafiyet
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	**Mükerrer Madde 80**	Mal ve hakların elden çıkarılmasından doğan değer artış kazançlarına ilşkin istisna
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	**Madde 86/1-a**	Gerçek usulde vergilendirilmeyen ziraî kazançlar, Gelir Vergisi Kanununun 75 inci maddesinin ikinci fıkrasının (15) ve (16) numaralı bentlerinde yazılı menkul sermaye iratları, kazanç ve iratların istisna hadleri içinde kalan kısmı
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	**Madde 86/1-b**	Birden fazla işverenden ücret almakla beraber, birinciden sonraki işverenden aldıkları ücretlerinin toplamı, 103 üncü maddede yazılı tarifenin ikinci gelir diliminde yer alan tutarı ve birinci işverenden alınan dâhil ücret gelirleri toplamı 103 üncü maddede yazılı tarifenin dördüncü gelir diliminde yer alan tutarı aşmayan mükelleflerin, tamamı tevkif suretiyle vergilendirilmiş ücretlerine ilişkin düzenleme
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	**Madde 86/1-c**	Vergiye tâbi gelir toplamının [(a) ve (b) bentlerinde belirtilenler hariç] 103 üncü maddede yazılı tarifenin ikinci gelir diliminde yer alan tutarı aşmaması koşuluyla, Türkiye'de tevkifata tâbi tutulmuş olan; birden fazla işverenden elde edilen ücretler, menkul sermaye iratları ve gayrimenkul sermaye iratları
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	**Madde 86/1-d**	Bir takvim yılı içinde elde edilen ve toplamı (2.200 TL) aşmayan, tevkifata ve istisna uygulamasına konu olmayan menkul ve gayrimenkul sermaye iratları
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	**Madde 86/2**	Dar mükellefiyette, tamamı Türkiye'de tevkif suretiyle vergilendirilmiş olan; ücretler, serbest meslek kazançları, menkul ve gayrimenkul sermaye iratları ile diğer kazanç ve iratlar
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	**Madde 89/3**	Serbest meslek faaliyetlerinde bulunan veya basit usulde vergilendirilen engellilerin beyan edilen gelirleri için hesaplanan yıllık indirim
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	**Madde 89/8**	3289 ve 3813 sayılı Kanunlar kapsamında yapılan sponsorluk harcamalarına ilişkin indirim (amatör spor dalları için tamamı, profesyonel spor dalları için %50'si)
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	**Madde 89/12**	Vergi Usul Kanununun 325/A maddesine göre ayrılan girişim sermayesi fonu indirimi
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	**Madde 89/13**	Türkiye'den yurt dışı mukimi kişi ve kurumlara verilen belirli alanlardaki hizmetlerden elde edilen kazançlara ilişkin indirim
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	**Madde 89/14**	Korumalı işyerlerinde engellilik indirimi
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	**Madde 89/15**	Basit usulde tespit edilen ticari kazançlarda yıllık indirim
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	**Madde 113**	Şehir içi yolcu taşımacılığı faaliyetinde bulunanlara yönelik hasılat esaslı kazanç tespiti
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	**Mükerrer Madde 121**	Vergiye uyumlu mükelleflere vergi indirimi
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	**Geçici Madde 67**	Menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılması ve elde tutulması sürecinde elde edilen gelirler ile mevduat faizleri, repo gelirleri ve özel finans kurumlarından elde edilen gelirlerin vergilendirilmesi
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	**Geçici Madde 68**	Türkiye Jokey Kulübünce organize edilen yarışmalara katılan jokey, jokey yamakları ve antrenörlerine ücret olarak yapılan ödemeler üzerinden yapılan tevkifat
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	**Geçici Madde 69**	Yatırım indirimi istisnası
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	**Geçici Madde 72**	Sporculara yapılan ücret ve ücret sayılan ödemelerden yapılan tevkifat
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	**Geçici Madde 75**	5746 sayılı Kanun kapsamında Ar-Ge, tasarım ve destek personelinin ücretleri üzerinden hesaplanan gelir vergisinin terkin edilmesi
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	**Geçici Madde 76**	Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu kapsamında düzenlenen ürün senetlerinin elden çıkarılmasından doğan kazançlara ilişkin istisna
193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	**Geçici Madde 80**	Cumhurbaşkanınca belirlenen illerde yapılacak yatırımlar için, yatırım teşvik belgeleri kapsamında, teşvik belgelerinde öngörülen ve fiilen istihdam edilen işçilerin ücretlerinin asgari ücretin brüt tutarına tekabül eden kısmı üzerinden hesaplanan gelir vergisinin, muhtasar beyanname üzerinden tahakkuk eden vergiden terkin edilmesi

193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu	**Geçici Madde 82**	Bireysel katılım yatırımcısı tam mükellef gerçek kişilerin iktisap ettikleri tam mükellef anonim şirketlere ait iştirak hisselerini en az iki tam yıl elde tutmaları şartıyla, hisselerin tutarlarının %75'ini yıllık beyannamelerine konu kazanç ve iratlarından indirebilmesi
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	**Madde 4/1-ç**	Kamu idare ve kuruluşları tarafından yetkili idarî makamların izniyle açılan yerel, ulusal veya uluslararası nitelikteki sergiler, fuarlar ve panayırlara ilişkin muafiyet
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	**Madde 4/1-d**	Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerine ait olup sadece kamu görevlilerine hizmet veren, kâr amacı gütmeyen ve üçüncü kişilere kiralanmayan kreş ve konukevleri ile askerî kışlalardaki kantinlere ilişkin muafiyet
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	**Madde 4/1-g**	Toplu Konut İdaresi Başkanlığının kurumlar vergisi muafiyeti
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	**Madde 4/1-ı**	İl özel idareleri, belediyeler ve köyler ile bunların oluşturdukları birlikler veya bunlara bağlı kuruluşlar tarafından işletilen; belirli şartları haiz su ve yolcu taşıma işletmeleri ile mezbahalara ilişkin muafiyet
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	**Madde 4/1-i**	Köyler veya köy birlikleri tarafından köylünün genel ve ortak ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla işletilen hamam, çamaşırhane, değirmen, soğuk hava deposu ve bağlı oldukları il sınırı içinde faaliyette bulunmaları şartıyla yolcu taşıma işletmeleri ile köylere veya köy birliklerine ait tarım işletmelerine yönelik muafiyet
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	**Madde 4/1-j**	Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ile özerk spor federasyonlarına tescil edilmiş spor kulüplerinin idman ve spor faaliyetlerinde bulunan iktisadî işletmeleri ile sadece idman ve spor faaliyetlerinde bulunan anonim şirketlere ilişkin muafiyet
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	**Madde 4/1-k**	Tüketim ve taşımacılık kooperatifleri hariç olmak üzere maddede sayılan ve belirli şartları haiz kooperatiflere ilişkin muafiyet
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	**Madde 4/1-l**	Yabancı ülkeler veya uluslararası finans kuruluşları ile yapılan malî ve teknik işbirliği anlaşmaları çerçevesinde yalnızca kredi teminatı sağlamak üzere kurulmuş olup bu faaliyetlerinden elde ettikleri kazançları teminat sorumluluk fonlarına ekleyen ve sahip oldukları fonları ortaklarına dağıtmaksızın, kredi sağlayan banka ve kuruluşlara yatıran kurumlara ilişkin muafiyet
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	**Madde 4/1-m**	Münhasıran bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunan kurum ve kuruluşlara ilişkin muafiyet
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	**Madde 4/1-n**	Organize sanayi bölgeleri ile küçük sanayi sitelerinin alt yapılarını hazırlamak ve buralarda faaliyette bulunanların; arsa, elektrik, gaz, buhar ve su gibi ortak ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kamu kurumları ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerce birlikte oluşturulan ve kazancının tamamını bu yerlerin ortak ihtiyaçlarının karşılanmasında kullanan iktisadî işletmelere ilişkin muafiyet
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	**Madde 4/1-o**	Tüm giderlerinin kanuni ve iş merkezi Türkiye'de bulunmayan kurumlar tarafından karşılanması ve söz konusu giderlerin Türkiye'de tam veya dar mükellefiyete tabi herhangi bir kurumun hesaplarına intikal ettirilmemesi veya kârından ayrılmaması kaydıyla alınan izne istinaden kurulan bölgesel yönetim merkezlerine ilişkin muafiyet
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	**Madde 5/1-a**	Tam mükellefiyete tabi girişim sermayesi yatırım fonu katılma payları ile girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden elde edilen kâr paylarına ilişkin istisna
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	**Madde 5/1-b**	Yurt dışı iştirak kazançları istisnası
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	**Madde 5/1-c**	Tam mükellef anonim şirketler tarafından yurt dışı iştirak hisselerinin elden çıkarılmasından doğan kurum kazançlarına ilişkin istisna
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	**Madde 5/1-ç**	Anonim şirketlerin kuruluşlarında veya sermayelerini artırdıkları sırada çıkardıkları payların bedelinin itibarî değeri aşan kısmına uygulanan kurumlar vergisi istisnası
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	**Madde 5/1-d**	Türkiye'de kurulu; 1) Menkul kıymetler yatırım fonları veya ortaklıklarının portföy işletmeciliğinden doğan kazançlarına ilişkin istisna, 2) Portföyü Türkiye'de kurulu borsalarda işlem gören altın ve kıymetli madenlere dayalı yatırım fonları veya ortaklıklarının portföy işletmeciliğinden doğan kazançlarına ilişkin istisna, 3) Girişim sermayesi yatırım fonları veya ortaklıklarının kazançlarına ilişkin istisna, 4) Gayrimenkul yatırım fonları veya ortaklıklarının kazançlarına ilişkin istisna, 5) Emeklilik yatırım fonlarının kazançlarına ilişkin istisna, 6) Konut finansmanı fonları ile varlık finansmanı fonlarının kazançlarına ilişkin istisna
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	**Madde 5/1-e**	Kurumların aktiflerinde yer alan belirli şartları haiz taşınmazlar ve iştirak hisseleri ile kurucu senetleri, intifa senetleri ve rüçhan hakları satış kazancı istisnası
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	**Madde 5/1-f**	Bankalara borçları nedeniyle kanunî takibe alınmış veya Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna borçlu durumda olan kurumlar ile bunların kefillerinin ve ipotek verenlerin sahip oldukları taşınmazlar, iştirak hisseleri, kurucu senetleri ve intifa senetleri ile rüçhan haklarının, bu borçlara karşılık bankalara veya bu Fona devrinden sağlanan hasılatın bu borçların tasfiyesinde kullanılan kısmına isabet eden kazançların tamamı ile bankaların, finansal kiralama ya da finansman şirketlerinin bu şekilde elde ettikleri söz konusu kıymetlerin satışından doğan kazançların belirlenmiş kısmına yönelik kurumlar vergisi istisnası
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	**Madde 5/1-g**	Kurumların yurt dışında bulunan iş yerleri veya daimî temsilcileri aracılığıyla elde ettikleri madde metninde sayılı şartları taşıyan kurum kazançlarına ilişkin istisna
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	**Madde 5/1-h**	Yurt dışında yapılan inşaat, onarım, montaj işleri ile teknik hizmetlerden sağlanan kazançlara ilişkin istisna
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	**Madde 5/1-ı**	Okul öncesi eğitim, ilköğretim, özel eğitim ve orta öğretim özel okulları, özel kreş ve gündüz bakımevleri ile Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflara veya kamu yararına çalışan derneklere bağlı rehabilitasyon merkezlerinin işletilmesinden elde edilen kazançlara ilişkin istisna

5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	**Madde 5/1-j**	Sat-kirala geri al işlemlerinden doğan kazançlara ilişkin istisna
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	**Madde 5/1-k**	Kira sertifikası işlemlerinden doğan kazançlara ilişkin istisna
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	**Madde 5/A**	Yabancı fon kazançlarının ve bu fonların portföy yöneticiliğini yapan şirketlerin vergilendirilmesine yönelik istisna
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	**Madde 5/B**	Sınai mülkiyet haklarında istisna
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	**Madde 10/1-b**	3289 ve 3813 sayılı Kanunlar kapsamında yapılan sponsorluk harcamalarında indirim (amatör spor dalları için tamamı, profesyonel spor dalları için %50'si)
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	**Madde 10/1-g**	Vergi Usul Kanununun 325/A maddesine göre ayrılan girişim sermayesi fonu indirimi
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	**Madde 10/1-ğ**	Türkiye'den yurt dışı mukimi kişi ve kurumlara verilen belirli alanlardaki hizmetlerden elde edilen kazançlara ilişkin indirim
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	**Madde 10/1-h**	Korumalı işyerlerinde engellilik indirimi
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	**Madde 10/1-ı**	Nakdi sermaye artırımı ile yeni kurulan sermaye şirketlerinde ödenmiş sermayenin nakit olarak karşılanan kısmı üzerinden hesaplanan indirim
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	**Madde 32/5**	Sanayi sicil belgesini haiz ve fiilen üretim faaliyetiyle iştigal eden KOBİ birleşmelerinde uygulanan indirimli kurumlar vergisi
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	**Madde 32/A**	İndirimli kurumlar vergisi uygulaması
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	**Geçici Madde 2**	Madde metninde sayılan ve iktisadi işletme oluşmuş sayılmayan kazanç ve iratlar
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	**Geçici Madde 9**	İmalat sanayiinde yapılan yatırımlara ilişkin kurumlar vergisi desteği
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	**Geçici Madde 11**	2019 UEFA Süper Kupa Finali ve 2020 UEFA Şampiyonlar Ligi Finali müsabakalarının Türkiye'de oynanmasına ilişkin sağlanan muafiyet
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu	**Geçici Madde 12**	Elektrikli taşıtların geliştirilmesine yönelik teşvik
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Madde 13/a**	Faaliyetleri kısmen veya tamamen deniz, hava ve demiryolu taşıma araçlarının, yüzer tesis ve araçların kiralanması veya çeşitli şekillerde işletilmesi olan mükelleflere bu amaçla yapılan deniz, hava ve demiryolu taşıma araçlarının, yüzer tesis ve araçlarının teslimleri, bu araçların imal ve inşaası ile ilgili olarak yapılan teslim ve hizmetler ile bunların tadili, onarım ve bakımı şeklinde ortaya çıkan hizmetler ve faaliyetleri deniz taşıma araçları ile yüzer tesis ve araçların imal ve inşası olanlara bu araçların imal ve inşası ile ilgili olarak yapılacak teslim ve hizmetlere ilişkin KDV istisnası
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Madde 13/b**	Deniz ve hava taşıma araçları için liman ve hava meydanlarında yapılan hizmetlerde KDV istisnası
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Madde 13/c**	Altın, gümüş, platin arama, işletme, zenginleştirme, rafinaj ve Türk Petrol Kanunu hükümlerine göre petrol arama faaliyetlerine ilişkin olmak üzere, bu faaliyetleri yürütenlere yapılan teslim ve hizmetler ile aynı Kanun hükümlerine göre boru hattıyla taşımacılık yapanlara bu hatların inşa ve modernizasyonuna ilişkin yapılan teslim ve hizmetlerde KDV istisnası
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Madde 13/d**	Yatırım Teşvik Belgesi sahibi mükelleflere belge kapsamındaki makina ve teçhizat teslimleri ile belge kapsamındaki yazılım ve gayri maddi hak satış ve kiralamalarına ilişkin KDV istisnası
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Madde 13/e**	Limanlara bağlantı sağlayan demiryolu hatları, limanlar ve hava meydanlarının inşası, yenilenmesi ve genişletilmesi işlerini fiilen kendisi yapan veya yaptıran mükellefler ile genel bütçeli idarelere bu işlere ilişkin olarak yapılan mal teslimleri ve inşaat taahhüt işlerine ilişkin KDV istisnası
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Madde 13/g**	4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununa ekli (II) sayılı listede yer alan malların, Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatına teslimine ilişkin KDV istisnası
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Madde 13/ğ**	Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanununa göre düzenlenen ürün senetlerinin, ürün ihtisas borsaları ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığından ürün senedi alım-satımı konusunda izin alan ticaret borsaları aracılığıyla ilk teslimine ilişkin KDV istisnası
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Madde 13/ı**	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından tescil edilen gübreler ve gübre üreticilerine bu ürünlerin içeriğinde bulunan hammaddelerin teslimi ile madde metninde sayılan ürünlerin teslimine ilişkin KDV istisnası
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Madde 13/i**	Konut veya iş yeri olarak inşa edilen binaların ilk tesliminde uygulanmak ve bedeli döviz olarak Türkiye'ye getirilmek kaydıyla, Gelir Vergisi Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının 2 numaralı bendinde belirtilenler hariç olmak üzere çalışma veya oturma izni alarak altı aydan daha fazla yurt dışında yaşayan Türk vatandaşları, Türkiye'de yerleşmiş olmayan yabancı uyruklu gerçek kişiler ile kanuni ve iş merkezi Türkiye'de olmayan ve bir işyeri ya da daimi temsilci vasıtasıyla Türkiye'de kazanç elde etmeyen kurumlara yapılan konut veya iş yeri teslimlerine ilişkin KDV istisnası
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Madde 13/j**	Organize sanayi bölgeleri ile küçük sanayi sitelerinin su, kanalizasyon, arıtma, doğalgaz, elektrik, haberleşme, yenilenebilir ve diğer enerji tesisleri ile yol yapımına ve küçük sanayi sitelerindeki işyerlerinin inşasına ilişkin bunlara veya bunlar tarafından oluşturulan iktisadi işletmelere yapılan mal teslimleri ile hizmet ifalarında KDV istisnası
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Madde 13/l**	Sağlık Bakanlığınca izin verilen gerçek veya tüzel kişiler tarafından, Türkiye'de yerleşmiş olmayan yabancı uyruklu gerçek kişilere, münhasıran sağlık kurum ve kuruluşlarının bünyesinde verilen koruyucu hekimlik, teşhis, tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerine ilişkin KDV istisnası
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Madde 13/m**	Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu kapsamındaki teknoloji geliştirme bölgesi ile ihtisas teknoloji geliştirme bölgesinde, Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun kapsamındaki Ar-Ge ve tasarım merkezlerinde, Araştırma Altyapılarının Desteklenmesine Dair Kanun kapsamındaki araştırma laboratuvarlarında Ar-Ge, yenilik ve tasarım faaliyetlerinde bulunanlara, münhasıran bu faaliyetlerinde kullanılmak üzere yapılan yeni makine ve teçhizat teslimlerine ilişkin KDV istisnası
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Madde 13/n**	Basılı kitap ve süreli yayınların tesliminde KDV istisnası

3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Madde 17/2-d**	Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamındaki tescilli taşınmaz kültür varlıklarının rölöve, restorasyon ve restitüsyon projelerine münhasır olmak üzere, bu projelendirmelerden yararlananlara verilen mimarlık hizmetleri ile projelerin uygulanması kapsamında yapılacak teslimlerde KDV istisnası
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Madde 17/3-a**	Askerî fabrika, tersane ve atölyeler, orduevi ve bağlı şubeleri, askerî gazinolar, kışla gazinoları, vardiya yatakhaneleri ve bunların müştemilatı, özel, yerel ve kış eğitim merkezleri, askerî kantinler ve askerî müzelerin kuruluş amaçlarına uygun olarak yaptıkları teslim ve hizmetler ile bu kurum ve kuruluşların yapacağı Gelir Vergisi Kanununun 70 inci maddesinde belirtilen mal ve hakların kiralanması işlemlerinde KDV istisnası
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Madde 17/4-a**	Gelir Vergisi Kanununa göre vergiden muaf esnaf ile basit usulde vergilendirilen mükellefler tarafından yapılan teslim ve hizmetlerde KDV istisnası
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Madde 17/4-b**	Gelir Vergisi Kanununa göre gerçek usulde vergiye tabi olmayan çiftçiler ile aynı Kanunun 66 ncı maddesine göre vergiden muaf olan serbest meslek erbabı, tarafından yapılan teslim ve hizmetlerde KDV istisnası
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Madde 17/4-d**	İktisadi işletmelere dahil olmayan gayrimenkullerin kiralanması işlemleri, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda kantin olarak belirlenen alanların okul aile birlikleri tarafından kiraya verilmesi işlemleri ile Sağlık Bakanlığına bağlı hastane, klinik, dispanser, sanatoryum gibi kurum ve kuruluşların yapacağı Gelir Vergisi Kanununun 70 inci maddesinde belirtilen mal ve hakların kiralanması işlemlerinde KDV istisnası
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Madde 17/4-g**	Değerli madenler ve kıymetli taşlar, değerli kağıtlar, maddede sayılan kıymetler ile metal, plastik, lastik, kauçuk, kağıt, cam hurda ve atıkları ile konfeksiyon kırpıntılarının tesliminde KDV istisnası
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Madde 17/4-h**	Zirai amaçlı su teslimleri ile köy tüzel kişiliklerince köyde ikamet edenlere yapılan ticari amaçlı olmayan perakende içme suyu teslimleri, kamu kuruluşları, tarımsal kooperatifler ve çiftçi birliklerince yapılan arazi ıslahına ait hizmetlerde KDV istisnası
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Madde 17/4-i**	Varlık ve hakların, Türkiye Varlık Fonu ve alt fonlara devri ile bu varlık ve hakların Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi tarafından yönetilmesi suretiyle yapılan teslim ve hizmetlerde KDV istisnası
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Madde 17/4-k**	Organize sanayi bölgeleri ile küçük sanayi sitelerinin kurulması amacıyla oluşturulan iktisadi işletmelerin arsa ve işyeri teslimlerine ilişkin KDV istisnası
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Madde 17/4-l**	4743 sayılı Kanun hükümlerine göre kurulan varlık yönetim şirketlerinin bankalar, özel finans kurumları ve diğer mali kurumlardan devraldığı alacakların tahsili amacıyla bu alacakların teminatını oluşturan mal ve hakların teslimi ile aynı Kanuna göre finansal yeniden yapılandırma çerçeve anlaşmaları hükümleri kapsamında yeniden yapılandırılan borçların ödenmemesi nedeniyle bu borçların teminatını oluşturan mal ve hakların tesliminde KDV istisnası
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Madde 17/4-m**	Bankalar Kanunu uyarınca; mal ve hakların Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna teslimi ile bunların Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından teslimi, bu Fonun devraldığı alacakların tahsili amacıyla, bunların teminatını oluşturan mal ve hakların teslimi ve temettü hariç ortaklık haklarıyla yönetim ve denetimleri devralınan şirketlerin aktiflerinin Fon alacaklarının tahsili amacıyla tesliminde KDV istisnası
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Madde 17/4-n**	Basın, Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğüne verilen haber hizmetlerinde KDV istisnası
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Madde 17/4-o**	Gümrük antrepoları ve geçici depolama yerleri ile gümrük hizmetlerinin verildiği gümrüklü sahalarda vergisiz satış yapılan işyerlerinin ve bu işyerlerine ait depo ve ardiye gibi bağımsız birimlerin kiralanması hizmetlerine ilişkin KDV istisnası
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Madde 17/4-ö**	Gümrük antrepoları ve geçici depolama yerleri ile gümrük hizmetlerinin verildiği gümrüklü sahalarda ithalat ve ihracat işlemlerine konu mallar ile transit rejim kapsamında işlem gören mallar için verilen ardiye, depolama ve terminal hizmetlerinde KDV istisnası
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Madde 17/4-p**	Hazinece yapılan taşınmaz teslimi ve kiralamaları, irtifak hakkı tesisi, kullanma izni ve ön izin verilmesi işlemleri ile Toplu Konut İdaresi Başkanlığınca yapılan arsa ve arazi teslimleri, belediyeler ve il özel idarelerinin mülkiyetindeki taşınmazların satışı suretiyle gerçekleşen devir ve teslimlerde KDV istisnası
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Madde 17/4-r**	Kurumların aktifinde en az iki tam yıl süreyle bulunan iştirak hisseleri ile taşınmazların satışı suretiyle gerçekleşen devir ve teslimler ile bankalara, finansal kiralama ve finansman şirketlerine borçlu olanların ve kefillerinin borçlarına karşılık taşınmaz ve iştirak hisselerinin bankalara, finansal kiralama ve finansman şirketlerine devir ve teslimleri ile bu taşınmaz ve iştirak hisselerinin finansal kiralama ve finansman şirketlerince devir ve tesliminde KDV istisnası
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Madde 17/4-s**	Engellilerin eğitimleri, meslekleri, günlük yaşamları için özel olarak üretilmiş her türlü araç-gereç ve özel bilgisayar programlarına ilişkin KDV istisnası
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Madde 17/4-ş**	Sermaye Piyasası Kanununun 38/A maddesinde tanımlanan konut finansmanı amacıyla teminat gösterilen veya ipotek konulan konutun konut finansman kuruluşlarına, Toplu Konut İdaresi Başkanlığına, ipotek finansmanı kuruluşları ya da üçüncü kişilere teslimi ile bu şekilde alınan konutun ilgili kuruluşlar tarafından tesliminde KDV istisnası
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Madde 17/4-t**	Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu kapsamında düzenlenen ürün senetlerinin, KDV Kanununun 17/4/t bendinde belirtilen işlemler hariç olmak üzere, ürün ihtisas borsaları ile Ticaret Bakanlığından ürün senedi alım-satımı konusunda izin alan ticaret borsaları aracılığıyla teslimlerinde KDV istisnası
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Madde 17/4-u**	Her türlü varlık ve hakkın, kaynak kuruluşlarca, kira sertifikası ihracı amacıyla ve sözleşme süresi sonunda geri alınması şartıyla varlık kiralama şirketlerine devri ile bu varlık ve hakların varlık kiralama şirketlerince kiralanması ve devralınan kuruma devrinde KDV istisnası

3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Madde 17/4-v**	Sigortacılık Kanunu uyarınca oluşturulan sigorta tahkim komisyonu tarafından münhasıran uyuşmazlık çözümüne ilişkin verilen hizmetlere ilişkin KDV istisnası
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Madde 17/4-y**	Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu kapsamında; finansal kiralama şirketleri, katılım bankaları ile kalkınma ve yatırım bankalarınca bizzat kiracıdan satın alınıp geriye kiralanan her türlü taşınır ve taşınmazlara uygulanmak üzere ve kiralamaya konu kıymetin mülkiyetinin sözleşme süresi sonunda kiracıya devredilecek olması koşulu ile kiralanmaya konu taşınır ve taşınmazların kiralayana satılması, satan kişilere kiralanması ve devrine ilişkin KDV istisnası
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Madde 17/4-z**	Kurumlar Vergisi Kanununun 5/B maddesi kapsamındaki araştırma ve geliştirme, yenilik ile yazılım faaliyetleri neticesinde ortaya çıkan patentli veya faydalı model belgeli buluşa ilişkin gayri maddi hakların kiralanması, devri veya satışı kapsamında KDV istisnası
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Madde 38**	Şehir içi yolcu taşımacılığı faaliyetinde bulunanlara yönelik hasılat esaslı vergilendirme sistemi
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Geçici Madde 20**	Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanununa göre teknoloji geliştirme bölgesinde ve ihtisas teknoloji geliştirme bölgesinde faaliyette bulunan girişimcilerin kazançlarının gelir veya kurumlar vergisinden istisna bulunduğu süre içinde münhasıran bu bölgelerde ürettikleri ve sistem yönetimi, veri yönetimi, iş uygulamaları, sektörel, internet, oyun, mobil ve askeri komuta kontrol uygulama yazılımı şeklindeki teslim ve hizmetlerine ilişkin KDV istisnası
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Geçici Madde 28**	Maddenin yürürlüğe girme tarihinden önce ruhsat almış konut yapı kooperatiflerinin üyelerine yapacağı konut teslimlerinde KDV istisnası
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Geçici Madde 29**	Madde metninde belirtilen projelerin gerçekleştirilebilmesi için bu çerçevede yapılacak mal teslimleri ve hizmet ifaları kapsamında KDV istisnası
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Geçici Madde 30**	Teşvik belgesi kapsamında yapılacak olan büyük yatırımlarda inşaat işleri nedeniyle KDV iadesi
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Geçici Madde 33**	Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun geçici 41 inci maddesi kapsamında taşınmazların Sosyal Güvenlik Kurumuna devir ve teslimi ile bu taşınmazların Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından devir ve tesliminde KDV istisnası
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Geçici Madde 37**	İmalat sanayiine yönelik yatırım teşvik belgesi kapsamında yapılan yatırımlara inşaat işleri nedeniyle KDV iadesi
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Geçici Madde 38**	FATİH Projesi kapsamında yapılan teslim ve hizmetlerde KDV istisnası
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Geçici Madde 39**	İmalat sanayii, Ar-Ge ve tasarım faaliyetlerinde makine ve techizat teslimlerine ilişkin KDV istisnası
3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu	**Geçici Madde 40**	2019 UEFA Süper Kupa Finali ve 2020 UEFA Şampiyonlar Ligi Finali müsabakalarına ilişkin olmak üzere, Avrupa Futbol Federasyonları Birliği (UEFA), katılımcı futbol kulüpleri ve organizasyonda görevli tüzel kişilerden iş yeri, kanuni ve iş merkezi Türkiye'de bulunmayanlara, bu müsabakalar dolayısıyla yapılacak mal teslimleri ve hizmet ifalarında KDV istisnası
4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu	**Madde 7-1/b**	(I) sayılı listede yer alan akaryakıt ürünlerinin 6326 sayılı Petrol Kanunu hükümlerine göre petrol arama ve istihsal faaliyetlerinde kullanılmak üzere bu faaliyetleri yapanlara teslimine ilişkin ÖTV istisnası
4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu	**Madde 7-2**	Engellilere ilişkin madde metninde belirlenmiş koşulların bulunması halinde, yine madde metninde belirlenmiş olan motorlu taşıtları alabilmelerine ilişkin ÖTV istisnası
4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu	**Madde 7-3/a**	(II) sayılı listede yer alan mallardan; uçak ve helikopterlerin Türk Hava Kurumu tarafından ilk iktisabında ÖTV istisnası
4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu	**Madde 7–3/b**	(II) sayılı listede yer alan malların, Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatı tarafından ilk iktisabında ÖTV istisnası
4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu	**Madde 7–3/c**	(II) sayılı listedeki 8701.20, 87.04, 87.05 ve 87.09 G.T.İ.P. numaralarında yer alan malların, münhasıran petrol arama faaliyetinde kullanılmak üzere ilk iktisabına ilişkin ÖTV istisnası
4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu	**Madde 7-8**	3713 sayılı Kanun kapsamında maddede belirtilen şehit yakınlarının bazı motorlu taşıt alımlarında ÖTV istisnası
4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu	**Madde 7/A**	İhracat rejimi kapsamında yurtdışına çıkarılacak eşyayı taşıyan taşıtların kullandığı belirlenmiş miktarda motorin tesliminde ÖTV istisnası
4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu	**Madde 8/1**	İmalatçıların (I) sayılı listenin (B) cetvelindeki malları; (I) sayılı listeye dahil olmayan malların imalinde kullanmaları halinde tecil-terkin uygulaması
4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu	**BKK 2002/4482**	Havayolu taşımacılığında kullanılan yakıtların ÖTV tutarlarına ilişkin istisna
4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu	**BKK 2003/5868**	Türk Uluslararası Gemi Siciline ve Milli Gemi Siciline kayıtlı, kabotaj hattında münhasıran yük ve yolcu taşıyan gemilere, ticari yatlara, hizmet ve balıkçı gemilerine verilecek akaryakıtın özel tüketim vergisi tutarının sıfır olarak uygulanması
4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu	**BKK 2005/8704**	Benzin üretiminde girdi olarak kullanılacak biyoetanol için %2'yi aşmayacak şekilde eksik ÖTV uygulaması
4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu	**BKK 2006/10798**	İhraç edilecek elektrik üretiminde kullanılacak Fuel-Oil için ÖTV tutarlarının sıfır olarak uygulanması
4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu	**BKK 2008/14061**	Etilen üretiminde girdi olarak kullanılan L.P.G için ÖTV tutarının sıfır olarak uygulanması
4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu	**BKK 2011/1435**	Yol yapımında kullanılan nafta, petrol koku ve petrol bitümeni gibi ürünlere uygulanan ÖTV'nin sıfır olarak uygulanması
4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu	**BKK 2013/5595**	Biodizel harmanlanmasıyla üretilen motorin için %2'yi aşmayacak şekilde eksik ÖTV uygulaması
4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu	**BKK 2014/6881**	Aerosol üretiminde kullanılacak olan L.P.G için ÖTV tutarlarının sıfır olarak uygulanması
4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu	**CK 2019/796**	İhraç edilen kara taşıtlarında kullanılmış ilk dolum yağları ve akaryakıtlarının teslimlerinde ÖTV tutarlarının sıfır olarak uygulanması
4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu	**CK 2019/1542**	Polipropilen üretim tesislerindeki propilen üretiminde kullanılacak propan teslimlerinde ÖTV tutarlarının sıfır olarak uygulanması

4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu	**KDV Geçici Madde 38**	FATİH Projesi kapsamında yapılan teslimlerde ÖTV istisnası
488 sayılı Damga Vergisi Kanunu	**Madde 9**	Bu Kanuna ekli (2) sayılı tabloda yazılı kağıtlara (İstisnalara ilişkin 5 başlıktan oluşan liste) ilişkin istisna
488 sayılı Damga Vergisi Kanunu	**Ek Madde 1**	AİHM kararlarına dayanılarak yapılacak ödemeler ile dostane çözüm bağlamında yapılacak ödemelere ilişkin olarak düzenlenecek kâğıtlara ilişkin istisna
488 sayılı Damga Vergisi Kanunu	**Ek Madde 2/1-a**	İhracat karşılığı yapılacak ödemelere ilişkin düzenlenen kağıtlara yönelik istisna
488 sayılı Damga Vergisi Kanunu	**Ek Madde 2/1-b**	İhracattan doğan alacağın ihracatçı tarafından temlikine ilişkin düzenlenen kağıtlara yönelik istisna
488 sayılı Damga Vergisi Kanunu	**Ek Madde 2/1-c**	İhracat bağlantıları için düzenlenecek anlaşmalara ilişkin düzenlenen kağıtlara yönelik istisna
488 sayılı Damga Vergisi Kanunu	**Ek Madde 2/1-ç**	Transit ticarete konu malın satın alınması ve satılmasına ilişkin düzenlenen kağıtlara yönelik istisna
488 sayılı Damga Vergisi Kanunu	**Ek Madde 2/1-d**	Tedarik edildikleri şekliyle ihraç edilmek üzere mal alımına ilişkin düzenlenen kağıtlara yönelik istisna
488 sayılı Damga Vergisi Kanunu	**Ek Madde 2/1-e**	4458 sayılı Gümrük Kanununun 131 inci maddesine istinaden ithalat vergilerinden tam muafiyet suretiyle geçici ithalat rejimine tabi ambalaj malzemesi ithali ile kati ihraç edilen mallara ait ambalaj malzemesinin geçici ihracı ve ithaline ilişkin düzenlenen kağıtlara yönelik istisna
488 sayılı Damga Vergisi Kanunu	**Ek Madde 2/1-f**	Dahilde işleme izni kapsamında izinin geçerli olduğu süre içerisinde yapılan ithalata ilişkin düzenlenen kağıtlara yönelik istisna
488 sayılı Damga Vergisi Kanunu	**Ek Madde 2/1-g**	Dahilde işleme izin belgesi kapsamında belgenin geçerli olduğu süre içerisinde yapılan ithalat veya yurtiçi alımlara ilişkin düzenlenen kağıtlara yönelik istisna
488 sayılı Damga Vergisi Kanunu	**Ek Madde 2/1-ğ**	Gerçekleştirilen mamul ürün ihracatı karşılığı olarak bu ürünlerin üretiminde kullanılan girdilerin Toprak Mahsulleri Ofisinden veya Şeker Kurumunca tespit edilen şeker fabrikalarından alımına ilişkin düzenlenen kağıtlara yönelik istisna
488 sayılı Damga Vergisi Kanunu	**Ek Madde 2/2**	Vergi, Resim, Harç İstisnası Belgesine bağlanan aşağıda sayılan diğer döviz kazandırıcı faaliyetlere ilişkin işlemler nedeniyle, belgenin geçerlilik süresi içerisinde belgede yer alan tutarla sınırlı olmak kaydıyla düzenlenen kâğıtlara ilişkin istisna
488 sayılı Damga Vergisi Kanunu	**Ek Madde 2/2-a**	Kalkınma Bakanlığınca yayımlanan cari yıl yatırım programında yer alan yatırımlardan ve Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığının bu programda yer almayan kamu yatırımlarından uluslararası ihaleye çıkarılanların ihalesini kazanan veya yabancı para ile finanse edilenlerin yapımını üstlenen ana yüklenici firmaların kanunda belirtilen çerçeve doğrultusunda yapacakları satış ve teslimlere ilişkin istisna
488 sayılı Damga Vergisi Kanunu	**Ek Madde 2/2-b**	i) Savunma Sanayii Müsteşarlığınca onaylanan savunma, güvenlik veya istihbarat alanları ile ilişkili projeleri üstlenmiş tam mükellef imalatçı firmalar ile savunma, güvenlik veya istihbarat alanlarında yapılacak araştırma ve geliştirme projelerini üstlenen tam mükellef imalatçı firmaların yapacakları satış ve teslimler ile bu satış ve teslimler sonrası doğan bakım ve onarım hizmetleri ii) Savunma Sanayii Müsteşarlığınca savunma, güvenlik veya istihbarat alanları açısından önem arz ettiği belirtilen savunma, güvenlik ve istihbarata yönelik her türlü platform, sistem, yazılım, araç ve gereçlerini üreten tam mükellef imalatçı firmalar ile savunma, güvenlik veya istihbarat alanlarında yapılacak araştırma ve geliştirme projelerini üstlenen tam mükellef imalatçı firmaların ülkenin savunma, güvenlik veya istihbaratı ile ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına yapacakları satış ve teslimler ile bu satış ve teslimler sonrası doğan bakım ve onarım hizmetleri iii) Bu bendin (i) ve (ii) alt bentlerinde belirtilen firmalara, tam mükellef imalatçı firmaların üreterek yapacakları satış ve teslimleri iv) Bu bendin (i) ve (ii) alt bentlerinde belirtilen işleri yüklenen firmanın dar mükellef firma olması halinde, tam mükellef imalatçı firmaların bu firmaya üreterek yapacakları satış ve teslimlerine ilişkin istisna
488 sayılı Damga Vergisi Kanunu	**Ek Madde 2/2-c**	Tam mükellef imalatçı firmaların, Ekonomi Bakanlığınca belirlenen yatırım malları listesinde belirtilen malları üreterek yapacakları satış ve teslimlerine ilişkin istisna
488 sayılı Damga Vergisi Kanunu	**Ek Madde 2/2-ç**	Tam mükellef imalatçı firmaların, Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında monte edilmemiş haldeki aksam ve parçaları ithal edebilecek firmalara, ithal edebilecekleri bu aksam ve parçaları üreterek yapacakları satış ve teslimlerine ilişkin istisna
488 sayılı Damga Vergisi Kanunu	**Ek Madde 2/2-d**	Yap-İşlet Modeli çerçevesinde yapılacak yatırım projelerini üstlenen tam mükellef firmaların yapacakları hizmet ve faaliyetlerine ilişkin istisna
488 sayılı Damga Vergisi Kanunu	**Ek Madde 2/2-e**	Kamu kurum ve kuruluşlarınca uluslararası ihaleye çıkarılmış yurtiçi veya yurtdışı taşıma işlerini yüklenen tam mükellef firmaların bu faaliyetlerine ilişkin istisna
488 sayılı Damga Vergisi Kanunu	**Ek Madde 2/2-f**	Uluslararası yük ve yolcu taşımacılığından döviz olarak kazanılan bedellerinin yurda getirilmesi kaydıyla kara, deniz veya hava ulaştırma hizmet ve faaliyetlerine ilişkin istisna
488 sayılı Damga Vergisi Kanunu	**Ek Madde 2/2-g**	Yurtdışına yönelik olarak gerçekleştirilecek müteahhitlik, müşavirlik, yazılım ve mühendislik hizmetlerine ilişkin istisna
488 sayılı Damga Vergisi Kanunu	**Ek Madde 2/2-ğ**	Yabancı uyruklulara (diplomatik temsilcilikler ve mensupları dahil), turistlere veya yurtdışında çalışan Türk vatandaşlarına ülkemizde bulundukları sürede, döviz karşılığı verilecek sağlık hizmetlerine ilişkin istisna
488 sayılı Damga Vergisi Kanunu	**Ek Madde 2/2-h**	Turizm müesseseleri ile seyahat acentelerinin yurtiçindeki ve yurtdışındaki turizm faaliyetleri sırasında yaptıkları döviz karşılığı hizmet satışlarına ilişkin istisna
488 sayılı Damga Vergisi Kanunu	**Ek Madde 2/2-ı**	Bedelleri döviz olarak alınmak kaydıyla yurtdışında yerleşik firmalar adına gerçekleştirilen bakım ve onarım hizmetiyle, dış sefere çıkan Türk ve yabancı bayraklı gemi, uçak veya tırların bakımı ve onarımı, yenileme ve dönüşüm ile bakım, onarım, yenileme ve dönüşüm kapsamında gerçekleştirilen mal ve hizmet satışlarına ilişkin istisna
488 sayılı Damga Vergisi Kanunu	**Ek Madde 2/2-i**	Tam mükellef firmalarca ihraç ürünlerimizin pazarlanması amacıyla yurtdışında mağaza açılması veya işletilmesine ilişkin istisna
488 sayılı Damga Vergisi Kanunu	**Ek Madde 2/2-j**	Kamu kurum ve kuruluşlarınca uluslararası ihaleye çıkarılan maden havzalarından rödövans karşılığında maden çıkarımı ve işletmesiyle ilgili üretim faaliyetlerine ilişkin istisna

488 sayılı Damga Vergisi Kanunu	**Ek Madde 2/2-k**	Yurtiçinde yerleşik haber ajanslarınca, yurtdışındaki yayın organlarına görüntülü veya görüntüsüz haber satışlarına ilişkin istisna
488 sayılı Damga Vergisi Kanunu	**Ek Madde 2/2-l**	Kamu kurum ve kuruluşlarınca uluslararası ihaleye çıkarılan ve Ekonomi Bakanlığı tarafından belirlenen yatırım malları, sınai mamuller ve yazılım hizmetlerine yönelik ihaleleri kazanan tam mükellef imalatçı firmaların üreterek yapacakları satış ve teslimlerine ilişkin istisna
488 sayılı Damga Vergisi Kanunu	**Ek Madde 2/2-m**	İkili veya çok taraflı uluslararası anlaşma hükümlerine göre yurt içinde bulunan yabancı kuruluşların yurt dışından getirme imkanına sahip bulundukları sınai mamulleri teslim eden tam mükellef imalatçı firmalar ile uluslararası kuruluşlar, yabancı ülke temsilcilikleri ve kuruluşlarına ait tesislerin yapımını ve onarımını üstlenen tam mükellef müteahhit firmaların faaliyet ve teslimlerine ilişkin istisna
488 sayılı Damga Vergisi Kanunu	**Ek Madde 2/2-n**	İkili veya çok taraflı uluslararası anlaşmalar kapsamında Türkiye'de gerçekleştirilen projeleri üstlenen kurum, kuruluş veya şirketler (bunlar tarafından yurt içinde projenin yürütülmesi amacıyla kurulan veya ortaklık gerçekleştirilen şirketler dahil) tarafından proje kapsamında verilen yapım ve teslim işlerini yüklenen firmaların (alt yükleniciler hariç); i) Tam mükellef olması halinde, bunların yapacakları teslim ve hizmetleri ile tam mükellef imalatçı firmaların bu firmalara üreterek yapacakları satış ve teslimleri, ii) Tam ve dar mükellef firmaların ortaklığı şeklinde olması halinde, tam mükellef firmanın ortaklığı oranında gerçekleştireceği teslim ve hizmetleri ile tam mükellef imalatçı firmaların bu firmalara üreterek yapacakları satış ve teslimlerine ilişkin istisna
488 sayılı Damga Vergisi Kanunu	**Ek Madde 2/2-o**	Kamu özel işbirliği kapsamında tesis yapımı ve yenilenmesi işlerini üstlenen tam mükellef firmaların yapacakları hizmet ve faaliyetlerine ilişkin istisna
488 sayılı Damga Vergisi Kanunu	**Ek Madde 2/3**	Vergi, Resim, Harç İstisnası Belgesi almak amacıyla proje formu ekinde verilecek taahhütnameler ile bu maddenin (2) numaralı fıkrasının (a), (b), (d), (e), (g), (j), (l) ve (o) bentlerinde sayılan işlem ve faaliyetlere ilişkin sözleşme safhasından önceki teminatlar ve ihale kararlarına ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 13/a**	Değeri 50 Yeni Türk Lirasını geçmeyen dava ve takiplere ilişkin istisna (Ticari senetlere ait takipler hariç)
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 13/b**	Vasi tayini ve azli, hakimin reddi talebinin kabulü ve hakimin istinkafına ait kararlara ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 13/c**	100 Türk Lirasını geçmeyen nafakalara ait dava ve takiplere ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 13/d**	İcra ve iflas dairelerinin kusuru yüzünden yanlış yapılmış olan işlemlerin ıslahı ve iptaline dair tetkik mercileri kararlariyle, bu iptal veya ıslah dolayısiyle yeniden yapılacak işlemlere ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 13/e**	Ticaret sicilinde re'sen yapılan düzeltmelere ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 13/f**	İcra tetkik mercilerinin cezaya mütedair kararlariyle bu kararların temyizi işlemlerine ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 13/g**	İcra ve İflas Kanununun 270 inci maddesine göre yapılacak defter tutma işlemlerine ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 13/h**	Yetkili makamların istiyecekleri ilam ve sair evrak suretlerine ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 13/i**	Kamu adına Cumhuriyet savcıları tarafından Hukuk mahkemelerine açılan davalar ve kanun yolu başvuruları ile ceza mahkemelerinden verilen kararlara karşı kanun yolu başvurularına ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 13/j**	Genel Bütçeye dahil idarelerin Harçlar Kanununun 1 ve 3 sayılı tarifelerine giren bütün işlemlerine ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 14**	Erler ve ihtiyaçları Devlet tarafından deruhde ve temin olunan onbaşı ve çavuşların adliye işlemlerine ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 38**	Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıfların kuruluş muameleleriyle bu vakıflara yapılacak bağışlamalara ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 39**	Kamu hukuku ile ilgili işlerde yetkili makamların istiyecekleri suretlerden harç alınmayacağına ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 59/a**	Genel ve özel bütçeli idarelerle, il özel idareleri, belediyeler ve köylerin iktisap edecekleri gayrimenkullerin vesair ayni hakların tescili, şerhi gerektiren işlemleri ve bunların terkinlerine ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 59/b**	Kamu menfaatlerine yararlı dernekler ile Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıfların iktisap edecekleri gayrimenkullerin ve sair ayni hakların tescilleri ve şerhi gerektiren işlemleriyle bu dernek ve vakıflara ait tesislerin ve bu tesislerin sonradan iktisap edecekleri gayrimenkullerin ve sair ayni hakların tescilleri ve şerhi gerektiren işlemleri ve bunların terkinlerine ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 59/c**	İlgililerin kusurları olmaksızın tapu ve kadastro idareleri tarafından yapılacak hataların tashihlerine ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 59/d**	Mahkemeler, icra ve iflas daireleri ve diğer resmi dairelerce istenecek kayıt ve belge suretlerine ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 59/e**	Karşılıklı olmak şartıyla yabancı devletlerin diplomatik veya konsolosluk ihtiyaçları için iktisap edecekleri gayrimenkullerin ve sair ayni hakların tescilleri, şerhi gerektiren işlemleri ve bunların terkinlerine ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 59/f**	Arkeolojik araştırmalar için yapılan iktisaplar ile ilgili tescil, şerh ve terkinlere ilişkin istisna

492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 59/g**	7269 sayılı Kanuna göre yaptırılacak meskenlere, 4753 sayılı Kanuna göre yapılan iktisaplara ve 3202 sayılı Kanun uyarınca T.C. Ziraat Bankası kredilerinden istifade suretiyle yapılmış bulunan hayvan barınak yerlerine ilişkin tescil, şerh ve terkinlere ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 59/h**	Deprem, su basması, yangın gibi tabii afetlerin vuku bulduğu bölgelerde bu afetlerin vuku bulduğu yılı izleyen yıldan itibaren en çok beş yıl içinde arsa üzerinde inşa veya binaya ilave suretiyle meydana getirilen binalar, bağımsız bölümler veya katlar için yapılan tescil, şerh ve terkinlere ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 59/i**	Tersane yapımı için Devlet Planlama Teşkilatınca verilmiş Teşvik Belgesini haiz tüzel kişilerce bu maksatla iktisap edilen gayrimenkuller ve bu yerlerde inşa veya binaya ilave suretiyle meydana getirilen binalar için yapılan tescil, şerh ve terkinlere ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 59/j**	Maddenin (a), (e) ve (f) bentlerinde belirtilen şekilde iktisap olunan gayrimenkullerin herhangi bir şekilde başkalarına devir ve ferağına ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 59/k**	Beden Terbiyesi Teşkilatına dahil derneklerin münhasıran sporla uğraşmak üzere kurulan anonim şirketlere sermaye olarak koydukları gayrimenkuller ile bu şirketlere devrettikleri gayrimenkullerle ilgili devir ve iktisap işlemlerine işkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 59/l**	Toplu Konut Kanununa 3645 sayılı Kanunla eklenen ek 2 nci maddesi hükümleri kapsamında kullandırılacak kredilerle ilgili ipotekler ile bu konutların hak sahipleri adına tapuya tescil işlemlerine ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 59/m**	2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamındaki tescilli taşınmaz kültür varlıklarının devir ve iktisabına ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 59/n**	Organize sanayi bölgeleri, serbest bölgeler, endüstri bölgeleri, teknoloji geliştirme bölgeleri ve sanayi sitelerinde yer alan gayrimenkullerin ifraz veya taksim veya birleştirme işlemleri, söz konusu bölgelerde bulunan arsaların tahsisi nedeniyle şerhi gerektiren işlemleri ile bu arsa ve üzerine inşa edilen binaların tahsis edilene devir ve tescili işlemleri ve cins değişikliği işlemlerine ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 59/o**	Konut finansmanı kuruluşları ve ipotek finansmanı kuruluşları tarafından Sermaye Piyasası Kanununun 38/A maddesinde tanımlanan konut finansmanı kapsamında tesis olunacak ipotek işlemlerine ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 59/p**	Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu kapsamında yapılan finansal kiralama işlemlerinde, kiralanan taşınmazın finansal kiralama sözleşmesinin süresi sonunda kiracıya devrine ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 59**	Özel kanunlarda yer alan muafiyet ve istisnalara ilişkin hükümlerin saklı olduğu hususu
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 74/a**	Yabancı memleketlere tedavi maksadiyle gidenlere ait işlemlere ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 74/b**	Yabancı memleketlerde öğrenim ve inceleme için bulunan öğrencilerle, resmi bir göreve veya Devletçe tedavi veya hava dağişimine gönderilmesi sebebiyle, bulunduğu sırada ölen Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Hükümet üyeleri, askeri ve sivil memurlar, subaylar ve erlerin ve Türk mürettebatının terekeleriyle ilgili bütün işlemlere ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 74/c**	Doğum ve ölüm ilmuhaberlerine ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 74/d**	Konsoloslukların yetkilerine giren askeri işlemlere ait her türlü kağıtların düzenlenmesi veya onaylanmasına ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 74/e**	Öğrenci müfettişliği bulunmayan yerlerde müfettişlik görevi yapan konsoloslukların bu işlere ilişkin olarak düzenliyecekleri ve onaylıyacakları kağıtlara ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 74/f**	Türkiye'deki kurum ve kuruluşlara hibe olarak yardım amacıyla gönderilecek mal, malzeme, araç ve gereçler için konsolosluklarda düzenlenecek hibe senetlerine ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 85/a**	Diplomatik pasaportlar, hususi pasaportlar ve hizmet pasaportlarına ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 85/b**	Yabancı memleketlere münhasıran öğrenim için gideceklere gerek Türkiye'den çıkarken ve gerekse yabancı memleketlerde öğrenimlerini tamamlayıncaya kadar verilecek pasaportlara ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 85/c**	Yabancı memleketlerde yoksul kalmış oldukları sabit olan Türk vatandaşlarına, Türkiye Cumhuriyeti konsoloslukları tarafından münhasıran Türkiye'ye dönüş yolculuğu için muteber olmak ve veriliş tarihinden itibaren en fazla üç ay içinde kullanılmak üzere verilecek pasaportlara ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 85/d**	Seyahatleri Türkiye için kültürel, ticari veya sosyal bir fayda sağlıyacak mahiyette bulunduğu sabit olanlarla, Milli Eğitim Bakanlığının izni ile ilmi incelemelerde bulunmak veya yabancı memleketlerde yapılacak, spor temas ve müsabakalarına katılmak üzere toplu halde gezi yapacak öğretmen, öğrenci ve sporculara verilecek pasaportlara ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 85/e**	Yabancı memleketlerde, Türk konsoloslukları tarafından düzenlenen veya tasdik olunan evrakın Dışişleri Bakanlığınca tasdikine ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 85/f**	Türkiye'deki yabancı konsolosluk müstahdemleriyle, bu konsoloslukların meslekten olan memurları yanında ikamet etmek suretiyle hizmetlerinde bulunan yabancılara verilecek ikamet tezkerelerine ilişkin istisna

492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 85/g**	Dışişleri Bakanlığınca mütekabiliyet esası gözönünde tutularak belirlenecek ülkeler uyruklarına verilecek ikamet tezkereleri, çalışma izni, çalışma izni muafiyetine ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 85/h**	Tahsilde olup 25 yaşını doldurmamış olanlara verilecek pasaportlara ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 86**	İş ve İşçi Bulma Kurumu aracılığı ile çalışmak üzere yabancı memleketlere giden işçilere yalnız iki yıllık süre için verilen pasaportlar ile aynı süre içinde bu pasaportların refakat hanesinde kayıtlı olanlar veya kayıt edileceklere ilişkin muafiyet
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 87**	Milli veya Milletlerarası tarih, kültür ve güzel sanatlar şenlikleri ve festivalleri, spor müsabakaları kongreler ve konferanslar, sergi ve panayırlar münasebetiyle, Türkiye'ye gelecek veya başka memleketlerde vuku bulacak aynı mahiyetteki milletlerarası gösterilerde bulunmak veya bunlara katılmak için, Türkiye'den transit geçeceklere verilecek vizeler, Cumhurbaşkanınca belli edilecek yerlere turizm tedavi veya hava değişimi maksadiyle geleceklere de, tesbit edilen şartlara bağlı olmak üzere verilecek vizelere ilişkin muafiyet
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 88/a**	Türk okullarında veya fakültelerinde okuyan yabancı öğrencilere verilen ikamet tezkeresine ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 88/b**	Münhasıran basın ve yayın kuruluşları için muhabirlik yapan yabancılara verilen ikamet tezkeresine ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 88/c**	Devlet, il özel idareleri, belediyeler, İktisadi Devlet Teşekkülleri ve bunlara bağlı resmi müesseseler tarafından istihdam edilen yabancı profesör ve uzmanlarla, iş sahibi olmıyan eşleri ve çocuklarına verilen ikamet tezkeresine ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 88/d**	Mali durumlarının bozuk olduğuna ikamet tezkeresi vermeye yetkili makamlarca kanaat getirilen yoksul yabancılara verilen ikamet tezkeresine ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 88/e**	Türk aslından olup Türk kültürüne bağlı ecnebi uyruklulara verilen ikamet tezkeresine ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 88/f**	Uzun dönem ikamet izni bulunan yabancılara verilen ikamet tezkeresine ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 88/g**	İnsan ticareti suçunun mağduru olan yabancılara verilen ikamet tezkeresine ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 88/h**	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından çalışma izni veya çalışma izni muafiyeti alanlara verilen ikamet tezkelerine ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 88/i**	Turkuaz Kart sahibi yabancılar ile bunların yabancı eşi, kendisinin ve eşinin ergin olmayan veya bağımlı yabancı çocuğuna verilen ikamet tezkerelerine ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 98/a**	İlgililerin kusurları olmaksızın gemi sicil memurları tarafından yapılan hatalarla ilgili düzeltmeler ile mahkemeler, icra ve iflas daireleri ve diğer resmi dairelerce istenecek suretlere ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 98/b**	Mücbir sebeplerden dolayı limana uğrayan ticaret gemileri ile her nevi deniz ürünleri avında kullanıldıkları müddetçe av, havuz, depo gibi özel tertibatı bulunan milli balık ve sünger gemilerine verilecek yola elverişlilik belgelerine ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 98/c**	Turist nakleden ve başkaca ticari işlemde bulunmayan turist gemileriyle, ilmi mevzularda kullanılan gemilerin yola elverişlilik belgelerine ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 119**	Askeri ehliyetnameyi haiz askeri şoförlerden muayene ve imtihan komisyonlarınca yapılacak imtihanı mütaakıp kazananların, askeri şoför ehliyetnameleri, imtihanları ve ehliyetname vizelerine ilişkin muafiyet
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 123/1**	Özel kanunlarla harçtan muaf tutulan kişilerle, istisna edilen işlemlerden harç alınmaması hususu
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 123/3**	Anonim, eshamlı komandit ve limited şirket ve kooperatiflerin kuruluş, pay devri, sermaye artırımı, birleşme, devir, bölünme ve nev'i değişiklikleri nedeniyle yapılacak işlemler ile Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifleri (Bu kooperatifler tarafından bankalardan kullandırılacak krediler için verilecek kefaletler ile Kredi Garanti Fonu İşletme ve Araştırma Anonim Şirketi tarafından verilecek kefaletler dâhil) bankalar, finansman şirketleri, yurt dışı kredi kuruluşları ve uluslararası kurumlarca kullandırılacak kredilere, bunların teminatlarına ve geri ödenmelerine ilişkin işlemlerine ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 123/4**	Kira sertifikası ihracına dayanak teşkil eden her türlü varlık ve hakların, devri, alımı, satımı, kiralanması, vekaleten yönetimi, kira sertifikası ihracı amacıyla bir ortak girişime ortak olunması, iş sahibi sıfatıyla bir eser veya işin yaptırılması ve bu iş veya eserin kiralanması veya satılması ile bu işlemlere bağlı olarak yapılan her türlü teminat, ipotek ve benzeri işlemlere ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 123/5**	Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında yer alan yatırım mallarına ilişkin olarak Yatırım Teşvik Belgesi sahibi yatırımcılarla bu malların üreticileri ve tedarikçileri arasında düzenlenen kâğıtlar, münhasıran yatırım döneminde belge kapsamındaki yatırıma yönelik gayri maddi hakların kiralanması ve satın alınmasına ilişkin düzenlenen kâğıtlar, belge kapsamında sabit kıymet yatırımlarının imal ve inşasına yönelik düzenlenen sözleşmeler, taahhütnameler, teminatlar ve bu mahiyetteki kâğıtlar ile söz konusu yatırımlara yönelik danışmanlık ve teknik müşavirlik hizmetlerine ilişkin düzenlenen kâğıtlarla ilgili işlemlere ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 123/6**	İleri teknolojiye sahip ve teknoloji transferi sağlayacak yurt dışında yerleşik şirketlerin satın alınması ile bu alımlara yönelik mali ve hukuki danışmanlık hizmeti alımına ilişkin düzenlenen kâğıtlarla ilgili işlemlere ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 123/7**	Yatırımlarda Devlet yardımları hakkında kararlarla belirlenen yüksek ve orta-yüksek teknolojili sanayi sınıfında yer alan ürünlerin imalatına ilişkin olarak imalatçılar ile tedarikçileri arasında mal ve hizmet alımı nedeniyle düzenlenen kâğıtlarla ilgili işlemlere ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 123/8**	Binalarda ısı yalıtımı ve enerji tasarrufu sağlamaya yönelik olarak yapılan işlemler ile Sanayi Sicili Kanununa göre sanayi sicil belgesini haiz sanayi işletmelerince münhasıran imalat sanayiinde kullanılmak üzere yeni makine ve teçhizat alımına yönelik olarak yapılan işlemlere ilişkin istisna

492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 123/9**	Ürünlerin yurt dışında tanıtım ve pazarlamasını sağlamak amacıyla, miktarı ticari teamüllere uygun örnek ürünler, tanıtım malzemeleri veya promosyon amaçlı ürünlerin bedelsiz ihracatına ilişkin yapılan işlemler ile yurt dışındaki fuarlara katılım amacıyla yapılan işlemlere ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 123/10**	Her türlü gemi, yat ve diğer su araçlarının inşası, yenileme ve dönüşümü ile bakım ve onarımına yönelik olarak düzenlenen kâğıtlarla ilgili işlemlere ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 123/11**	Öğrencilerin burs veya öğrenim kredisi almak ve okula veya öğrenci yurduna girebilmek için düzenledikleri sözleşme, taahhütname, kefaletname ve benzeri kâğıtlara ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Madde 123/12**	Kamu özel iş birliği projelerinin finansmanı için yurt dışında ihraç edilen menkul kıymetler karşılığında fon temin etmek üzere kurulan özel amaçlı kuruluşların, bu fonları proje yüklenicisi firmalara kullandırmasına ilişkin işlemler ile bunların teminatı ve geri ödenmesine ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Ek Madde 1/1-a**	İhracat ve ihracata ilişkin olduğunun tevsiki kaydıyla ihracat karşılığı yapılacak ödemelere ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Ek Madde 1/1-b**	İhracattan doğan alacağın ihracatçı tarafından temlikine ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Ek Madde 1/1-c**	İhracat bağlantıları için düzenlenecek anlaşmalara ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Ek Madde 1/1-ç**	Transit ticarete konu malın satın alınması ve satılmasına ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Ek Madde 1/1-d**	Tedarik edildikleri şekliyle ihraç edilmek üzere mal alımına ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Ek Madde 1/1-e**	Gümrük Kanununun 131 inci maddesine istinaden ithalat vergilerinden tam muafiyet suretiyle geçici ithalat rejimine tabi ambalaj malzemesi ithali ile kati ihraç edilen mallara ait ambalaj malzemesinin geçici ihracı ve ithaline ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Ek Madde 1/1-f**	Dahilde işleme izni kapsamında iznin geçerli olduğu süre içerisinde yapılan ithalata ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Ek Madde 1/1-g**	Dahilde İşleme İzin Belgesi kapsamında belgenin geçerli olduğu süre içerisinde yapılan ithalat veya yurtiçi alımlara ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Ek Madde 1/1-ğ**	Gerçekleştirilen mamul ürün ihracatı karşılığı olarak bu ürünlerin üretiminde kullanılan girdilerin Toprak Mahsulleri Ofisinden veya Şeker Kurumunca tespit edilen şeker fabrikalarından alımına ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Ek Madde 1/2**	Vergi, Resim, Harç İstisnası Belgesine bağlanan aşağıda sayılan diğer döviz kazandırıcı faaliyetlere ilişkin işlemler, belgenin geçerlilik süresi içerisinde belgede yer alan tutarla sınırlı olmak kaydıyla istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Ek Madde 1/2-a**	a) Kalkınma Bakanlığınca yayımlanan cari yıl yatırım programında yer alan yatırımlardan ve Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığının bu programda yer almayan kamu yatırımlarından uluslararası ihaleye çıkarılanların ihalesini kazanan veya yabancı para ile finanse edilenlerin yapımını üstlenen ana yüklenici firmaların (alt yükleniciler hariç). i) Tam mükellef olması halinde, uluslararası ihalelerde tamamı üzerinden, yabancı para ile finanse edilenlerde ise yabancı paraya isabet eden oranda yapacakları teslim, hizmet ve faaliyetler ile tam mükellef imalatçı firmaların, bahse konu işte kullanılmak üzere bu işin yapımını yüklenen firmaya üreterek yapacakları mal ve malzeme ile hizmet satış ve teslimleri, ii) Dar mükellef olması halinde, söz konusu firmanın bu işte kullanacağı mal ve malzemeyi üreten tam mükellef imalatçı firmaların (işi taahhüt eden firmalar dahil) yapacakları satış ve teslimleri, iii) Tam ve dar mükellef firmaların ortaklığı halinde, tam mükellef firmaya kendi faaliyeti oranında, diğer firmaya ise (ii) alt bendi çerçevesinde tam mükellef firmaların üreterek yapacakları satış ve teslimleri iv) Yukarıda belirtilen (i), (ii) ve (iii) alt bentleri çerçevesinde proje sahibi kamu kurumları ile bu projeleri üstlenen firmalara proje süresince yapılacak teknik müşavirlik, mühendislik vb. hizmet satışlarına ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Ek Madde 1/2-b**	b) i) Savunma Sanayii Müsteşarlığınca onaylanan savunma, güvenlik veya istihbarat alanları ile ilişkili projeleri üstlenmiş tam mükellef imalatçı firmalar ile savunma, güvenlik veya istihbarat alanlarında yapılacak araştırma ve geliştirme projelerini üstlenen tam mükellef imalatçı firmaların yapacakları satış ve teslimler ile bu satış ve teslimler sonrası doğan bakım ve onarım hizmetleri, ii) Savunma Sanayii Müsteşarlığınca savunma, güvenlik veya istihbarat alanları açısından önem arz ettiği belirtilen savunma, güvenlik ve istihbarata yönelik her türlü platform, sistem, yazılım, araç ve gereçlerini üreten tam mükellef imalatçı firmalar ile savunma, güvenlik veya istihbarat alanlarında yapılacak araştırma ve geliştirme projelerini üstlenen tam mükellef imalatçı firmaların ülkenin savunma, güvenlik veya istihbaratı ile ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına yapacakları satış ve teslimler ile bu satış ve teslimler sonrası doğan bakım ve onarım hizmetleri, iii) Bu bendin (i) ve (ii) alt bentlerinde belirtilen firmalara, tam mükellef imalatçı firmaların üreterek yapacakları satış ve teslimleri, iv) Bu bendin (i) ve (ii) alt bentlerinde belirtilen işleri yüklenen firmanın dar mükellef firma olması halinde, tam mükellef imalatçı firmaların bu firmaya üreterek yapacakları satış ve teslimlere ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Ek Madde 1/2-c**	Tam mükellef imalatçı firmaların, Ekonomi Bakanlığınca belirlenen yatırım malları listesinde belirtilen malları üreterek yapacakları satış ve teslimlerine ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Ek Madde 1/2-ç**	Tam mükellef imalatçı firmaların, Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında monte edilmemiş haldeki aksam ve parçaları ithal edebilecek firmalara, ithal edebilecekleri bu aksam ve parçaları üreterek yapacakları satış ve teslimlerine ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Ek Madde 1/2-d**	Yap-İşlet Modeli çerçevesinde yapılacak yatırım projelerini üstlenen tam mükellef firmaların yapacakları hizmet ve faaliyetlerine ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Ek Madde 1/2-e**	Kamu kurum ve kuruluşları tarafından uluslararası ihaleye çıkarılmış yurtiçi veya yurt dışı (..) taşıma işlerini yüklenen tam mükellef firmaların bu faaliyetlerine ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Ek Madde 1/2-f**	Uluslararası yük ve yolcu taşımacılığından döviz olarak kazanılan bedellerinin yurda getirilmesi kaydıyla kara, deniz veya hava ulaştırma hizmet ve faaliyetlerine ilişkin istisna

492 sayılı Harçlar Kanunu	**Ek Madde 1/2-g**	Yurt dışına yönelik olarak gerçekleştirilecek müteahhitlik, müşavirlik, yazılım ve mühendislik hizmetlerine ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Ek Madde 1/2-ğ**	Yabancı uyruklulara (diplomatik temsilcilikler ve mensupları dahil), turistlere veya yurt dışında çalışan Türk vatandaşlarına ülkemizde bulundukları sürede, döviz karşılığı verilecek sağlık hizmetlerine ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Ek Madde 1/2-h**	Turizm müesseseleri ile seyahat acentelerinin yurtiçindeki ve yurt dışındaki turizm faaliyetleri sırasında yaptıkları döviz karşılığı hizmet satışlarına ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Ek Madde 1/2-ı**	Bedelleri döviz olarak alınmak kaydıyla yurt dışında yerleşik firmalar adına gerçekleştirilen bakım ve onarım hizmetiyle, dış sefere çıkan Türk ve yabancı bayraklı gemi, uçak veya tırların bakımı ve onarımı, yenileme ve dönüşüm ile bakım, onarım, yenileme ve dönüşüm kapsamında gerçekleştirilen mal (yakıt ve madeni yağlar hariç) ve hizmet satışlarına ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Ek Madde 1/2-i**	Tam mükellef firmalarca, ihraç ürünlerimizin pazarlanması amacıyla yurt dışında mağaza açılması veya işletilmesine ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Ek Madde 1/2-j**	Kamu kurum ve kuruluşlarınca uluslararası ihaleye çıkarılan maden havzalarından rödovans karşılığında maden çıkarımı ve işletmesiyle ilgili üretim faaliyetlerine ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Ek Madde 1/2-k**	Yurtiçinde yerleşik haber ajanslarınca, yurt dışındaki yayın organlarına görüntülü veya görüntüsüz haber satışlarına ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Ek Madde 1/2-l**	Kamu kurum ve kuruluşlarınca uluslararası ihaleye çıkarılan ve Ekonomi Bakanlığı tarafından belirlenen yatırım malları, sınai mamuller ve yazılım hizmetlerine yönelik ihaleleri kazanan tam mükellef imalatçı firmaların üreterek yapacakları satış ve teslimlerine ilişkin harç istisnası
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Ek Madde 1/2-m**	İkili veya çok taraflı uluslararası anlaşma hükümlerine göre yurt içinde bulunan yabancı kuruluşların yurt dışından getirme imkanına sahip bulundukları sınai mamulleri teslim eden tam mükellef imalatçı firmalar ile uluslararası kuruluşlar, yabancı ülke temsilcilikleri ve kuruluşlarına ait tesislerin yapımını ve onarımını üstlenen tam mükellef müteahhit firmaların faaliyet ve teslimlerinin harçlardan müstesna olmasına ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Ek Madde 1/2-n**	İkili veya çok taraflı uluslararası anlaşmalar kapsamında Türkiye'de gerçekleştirilen projeleri üstlenen kurum, kuruluş veya şirketler (bunlar tarafından yurt içinde projenin yürütülmesi amacıyla kurulan veya ortaklık gerçekleştirilen şirketler dahil) tarafından proje kapsamında verilen yapım ve teslim işlerini yüklenen firmaların (alt yükleniciler hariç): i) Tam mükellef olması halinde, bunların yapacakları teslim ve hizmetleri ile tam mükellef imalatçı firmaların bu firmalara üreterek yapacakları satış ve teslimleri ii) Tam ve dar mükellef firmaların ortaklığı şeklinde olması halinde, tam mükellef firmanın ortaklığı oranında gerçekleştireceği teslim ve hizmetleri ile tam mükellef imalatçı firmaların bu firmalara üreterek yapacakları satış ve teslimlerinin harçlardan müstesna olmasına ilişkin istisna
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Ek Madde 1/2-o**	Kamu özel işbirliği kapsamında tesis yapımı ve yenilenmesi işlerini üstlenen tam mükellef firmaların yapacakları hizmet ve faaliyetlere ilişkin harç istisnası
492 sayılı Harçlar Kanunu	**Ek Madde 1/3**	Vergi, Resim, Harç İstisnası Belgesi almak amacıyla proje formu ekinde verilecek taahhütnameler ile bu maddenin (2) numaralı fıkrasının (a), (b), (d), (e), (g), (j), (l) ve (o) bentlerinde sayılan işlem ve faaliyetlere ilişkin sözleşme safhasından önceki teminatlar ve ihale kararlarına belge aranmaksızın resen harç istisnası uygulanmasına ilişkin düzenleme
492 sayılı Harçlar Kanunu	**1 Sayılı Tarife A-III/1-a**	Tahkim yargılamasında harç alınmamasına ilişkin düzenleme
492 sayılı Harçlar Kanunu	**1 Sayılı Tarife C-I/3**	Ticaret siciline tescil edilmiş olan vakalardaki değişikliklerin tescilinde, ticari işletme rehni ile ilgili vakalar dahil muhteva ile ilgili bulunmayan düzeltmelerde harç alınmamasına ilişkin düzenleme
492 sayılı Harçlar Kanunu	**2 Sayılı Tarife II/4**	Kuruluş aşamasında yapılan defter tasdiklerinde harç alınmamasına ilişkin düzenleme
492 sayılı Harçlar Kanunu	**4 Sayılı Tarife I/7-c**	Tacirler arası ipotek tesis işlemlerinde bu fıkraya göre hesaplanan harçların yüzde elli uygulanmasına ilişkin düzenleme
492 sayılı Harçlar Kanunu	**6 Sayılı Tarife I/1**	Refakatte kayıtlı 7 yaşından küçük çocuklardan pasaport harcı alınmamasına ilişkin düzenleme
492 sayılı Harçlar Kanunu	**6 Sayılı Tarife IV/3**	Çalışma izni muafiyeti geçerlilik süresi üç aydan kısa düzenlenen yabancılar ile Turkuaz Kart sahibi yabancılar ve bunların yabancı eşi, kendisinin ve eşinin ergin olmayan veya bağımlı yabancı çocuğundan harç alınmamasına ilişkin düzenleme
492 sayılı Harçlar Kanunu	**8 Sayılı Tarife IX**	Genel ve katma bütçeli daire ve idarelerle il özel idareleri, belediye ve köyler tarafından kurulan kapalı devre televizyon sistemlerin kapalı devre televizyon ruhsat harcına tabi tutulmamalarına ilişkin düzenleme
492 sayılı Harçlar Kanunu	**8 Sayılı Tarife XIII**	Münhasıran deniz taşımacılığı ve balıkçılık faaliyetinde kullanılan gemi, deniz ve iç su araçları için alınacak ruhsatname işlemleri Bağlama kütüğü ruhsatnamelerinden alınacak harçlardan müstesna olmasına ilişkin düzenleme
197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu	**Madde 4/a**	Genel ve özel bütçeli idareler, sosyal güvenlik kurumları ile il özel idareleri, belediyeler, köy tüzel kişilikleri ile bunların üyesi oldukları mahalli idare birlikleri ve Türkiye Kızılay Derneği adına kayıt ve tescil edilen taşıtlara ilişkin istisna (bu idarelere bağlı olup, ayrı tüzel kişiliği olan işletmeler ile özel kanunlarında malları Devlet malı sayılmış olan kuruluşların taşıtları hariç)
197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu	**Madde 4/c**	Engellilik oranı % 90 ve daha fazla olan malül ve engellilerin adlarına kayıtlı taşıtlar ile diğer malül ve engellilerin, bu durumlarına uygun hale getirilmiş özel tertibatlı taşıtlara ilişkin istisna
197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu	**Madde 4/d**	18.6.1999 tarihli ve 4389 sayılı Bankalar Kanunu hükümlerine göre temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimleri veya hisseleri kısmen veya tamamen Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna intikal eden bankalara, tasfiyeleri Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu eliyle yürütülen müflis bankaların iflâs idarelerine ait taşıtlara ilişkin istisna
1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu	**Madde 46/a**	Genel ve özel bütçeli idarelerin, belediyelerin, üniversitelerin ve Toplu Konut İdaresi Başkanlığının maliki veya intifa hakkına sahip olduğu mesken nitelikli taşınmazların değerli konut vergisinden muaf olması

1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu	**Madde 46/b**	Türkiye sınırları içinde mesken nitelikli tek taşınmazı olanlar ile birden fazla mesken nitelikli taşınmazı bulunanların, değerli konut vergisi konusuna giren en düşük değerli mesken nitelikli tek taşınmazın değerli konut vergisinden muaf olması. (intifa hakkına sahip olunması hâli dâhil) (Bu hüküm, belirtilen kişilerin tek meskene hisse ile sahip olmaları hâlinde hisselerine ait kısım hakkında da uygulanır.)
1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu	**Madde 46/ç**	Esas faaliyet konusu bina inşası olanların işletmelerine kayıtlı bulunan ve henüz ilk satışa, devir ve temlike konu edilmemiş yeni inşa edilen mesken nitelikli taşınmazların değerli konut vergisinden muaf olması (arsa karşılığı inşaat işlerinde sözleşme gereği taahhüt işini üstlenen müteahhide kalan mesken nitelikli taşınmazlar dâhil) (bu taşınmazların kiraya verilmesi veya sair surette kullanılması hâlleri hariç)
7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu	**Madde 3/a**	Amme İdareleri, emekli ve yardım sandıkları, sosyal sigorta kurumları, umumi menfaata hadim cemiyetler, siyasi partiler ve bunlara ait olan veya bunların aralarında kurdukları teşekküllerden kurumlar vergisine tabi olmayanlara ait muafiyet
7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu	**Madde 3/b**	3/(a) fıkrasında sayılanlar dışında kalan hükmi şahıslara ait olup umumun istifadesi için ilim, araştırma, kültür, sanat, sıhhat, eğitim, din, hayır, imar, spor gibi maksatlarla kurulan teşekküllere tanınan muafiyet
7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu	**Madde 4/b**	Değerleri 10 uncu maddeye göre belirlenen menkul ve gayrimenkul mallardan evlatlıklar da dahil olmak üzere füruğ ve eşten her birine isabet eden miras hisselerinin 400 000 000 lirasının (306.653 TL) (füruğ bulunmaması halinde eşe isabet eden miras hissesinin 800 000 000 lirası (613.582 TL) istisna edilmesi
7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu	**Madde 4/d**	İvazsız surette vaki intikallerin 10 000 000 lira (7.060 TL) istisnası
7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu	**Madde 4/e**	Para ve mal üzerine düzenlenen yarışma ve çekilişler ile 14/3/2007 tarihli ve 5602 sayılı Şans Oyunları Hasılatından Alınan Vergi, Fon ve Payların Düzenlenmesi Hakkında Kanunda tanımlanan şans oyunlarında kazanılan ikramiyelerin 10 000 000 lirasının (7.060 TL) istisna edilmesi
7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu	**Madde 4/f**	Üçüncü maddenin (a) ve (b) fıkraları şümulüne giren şahısların statüleri gereğince maksatları içinde usulüne uygun olarak yaptıkları yardımlar
7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu	**Madde 4/g**	Amme idare ve müesseseleri ve 3659 sayılı kanuna tabi müesseseler ve amme menfaatlerine hadim cemiyetlerden veya emekli sandıklarından (Veya bu mahiyetteki kurumlardan) dul ve yetimlere bağlanan aylıklarla bu aylıklar dışında verilen emekli ikramiyeleri ile dul ve yetim evlenme ikramiyeleri ve hizmet müddetlerini doldurmamış bulunanların dul ve yetimlerine aylık yerine toptan yapılan ödemeler ve harb malûlleriyle şehit yetimlerine tekel bey'iyelerinden ödenen paralar
7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu	**Madde 4/h**	Harbde veya eşkiya müsademelerinde,manevra ve talimler esnasında veyahut bunlarda aldığı yaralar neticesinde ölen subay, astsubay ve erlerin (Jandarma dahil) kezalik vazife esnasında ölen emniyet mensuplarının füru ve eşlerine ve ana ve babalarına intikal eden bütün mallar kıymetinden bu maddenin (b) fıkrasında kabul olunan miktarın bir misline ilişkin istisna
7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu	**Madde 4/i**	Borçlar Kanununun 242 nci maddesine göre rücu şartı ile yapılan hibelerde bağışlananın bağışlıyandan evvel vefatı halinde bağışlıyana rücü eden hibe edilmiş mallara ilişkin istisna
7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu	**Madde 4/j**	Sağlar arasında ivazsız bir tarzda vukubulan intikaller hariç olmak üzere kuru mülkiyet halinde intikal eden mallara (kuru mülkiyet halinde kaldığı müddetçe.) ilişkin istisna
7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu	**Madde 4/k**	Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflara kuruluşu için veya kurulduktan sonra tahsis olunan mallara ilişkin istisna
7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu	**Madde 4/l**	Plaka tahdidi uygulanan illerde Cumhurbaşkanı Kararı ile yetkili kılınan trafik komisyonlarınca ticari plaka satışından elde edilen paralardan, ticari, plakalı taşıt sahiplerine dağıtılan miktarlara ilişkin istisna
7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu	**Madde 4/m**	2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamındaki tescilli taşınmaz kültür varlıklarının veraset ve intikal yoluyla devir ve iktisabı ile ilgili işlemlere ilişkin istisna
7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu	**Madde 4/n**	Genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idareler bütçelerinden kamu iktisadi teşebbüslerine yapılacak iktisadi transferler ve yardımlara ilişkin istisna
7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu	**Madde 4/o**	28/3/2001 tarihli ve 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu kapsamında bireysel emeklilik hesabına yapılan Devlet katkılarının hak kazanılan kısımlarına tanınan istisna
6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu (Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi)	**Madde 29/c**	Hususi kanunlarla her türlü vergiden istisna edilmiş olan esham ve tahvillerin, faiz, temettü ve ikramiyeleri ile Merkez Bankasınca ihraç edilen likidite senetlerinden elde edilen faiz gelirleri ve 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 7/A maddesine göre kurulan varlık kiralama şirketleri tarafından ihraç edilen kira sertifikalarından elde edilen kira gelirleri ve vade sonunda lehe alınan paralara ilişkin istisna
6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu (Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi)	**Madde 29/ç**	Varlık finansmanı fonlarının sermaye piyasalarında yaptıkları işlemler nedeniyle elde ettikleri paraların banka ve sigorta muameleleri vergisinden istisna olması
6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu (Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi)	**Madde 29/i**	Emeklilik sözleşmeleri, hayat sigortaları ve sağlık sigortaları ile ihracata ait nakliyat sigortalarında ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 38/A maddesinin birinci fıkrasında tanımlanan konut finansmanı kapsamında yapılan sigortalarda sözleşme ve poliçe üzerinden alınan paralara ilişkin istina
6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu (Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi)	**Madde 29/j**	Mükerrer sigorta muameleleri ile retrosesyon muameleleri dolayısiyle alınan prim, komüsyon ve sair paralara ilişkin istisna
6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu (Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi)	**Madde 29/k**	Biçilmemiş veya toplanmamış her türlü tarım mahsulleri ile tarım hayvanları için akdolunan zirai sigortalar dolayısiyle alınan paralara ilişkin istisna
6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu (Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi)	**Madde 29/l**	Nükleer rizikolara karşı yapılan sigortalar dolayısiyle alınan paralara ilişkin istisna

6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu (Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi)	**Madde 29/m**	Türkiye Halk Bankasının, ihtisas kredileri kapsamında küçük ve orta ölçekli sanayi işletmelerine verdiği krediler ya da bu işletmelerin dış ticaret işlemlerine yaptığı aracılık hizmetleri dolayısıyla aldığı paralar ile Esnaf ve Sanatkarlar Kefalet Kooperatiflerinin kefaleti altında esnaf ve sanatkarlara verdiği krediler dolayısıyla alınan paralar ve bu kooperatiflerin ortaklarından masraf karşılığı adıyla aldığı paralara ilişkin istisna
6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu (Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi)	**Madde 29/n**	Mevduat toplamayan bankaların açmış oldukları yatırım kredileri dolayısıyla kendi lehlerine aldıkları paralara ilişkin istisna
6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu (Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi)	**Madde 29/o**	Bankaların,yetkili müesselerin, özel finans kuruluşlarının ve PTT'nin Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkındaki Kararlar ve bu kararlara dayanılarak çıkarılan tebliğlere göre Merkez Bankasına yapacakları zorunlu, döviz ve efektif devirlerine ilişkin istisna
6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu (Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi)	**Madde 29/p**	Arbitraj muameleleri ile Türkiye'de kurulu borsalarda gerçekleştirilen vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerine ilişkin muameleler ve bu muameleler sonucu lehe alınan paralara ilişkin istisna
6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu (Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi)	**Madde 29/s**	Kurumlar Vergisi Kanunu'na göre yapılan birleşme, devir, bölünme ve hisse değişimi işlemlerinden doğan kazançlara ilişkin istisna
6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu (Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi)	**Madde 29/t**	Emeklilik yatırım fonlarının, menkul kıymet yatırım fonlarının, menkul kıymet yatırım ortaklıklarının, girişim sermayesi yatırım fonlarının ve girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının para ve sermaye piyasalarında yaptıkları işlemler nedeniyle elde ettikleri paralara ilişkin istisna
6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu (Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi)	**Madde 29/u**	Bankalar, sigorta şirketleri, emeklilik şirketleri ve ipotek finansmanı kuruluşlarının kuruluşlarında veya sermayelerini artırdıkları sırada çıkardıkları hisse senetlerinin itibarî değerlerinin üzerinde elden çıkarılması sonucu kendi lehlerine kalan paralara ilişkin istisna
6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu (Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi)	**Madde 29/v**	5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (12) numaralı bendi kapsamındaki işlemler dolayısıyla lehe alınan paralara ilişkin istisna
6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu (Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi)	**Madde 29/y**	İpotek finansmanı kuruluşlarının, konut finansmanı kuruluşlarının ve konut finansmanı fonlarının, 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 38/A maddesinin birinci fıkrasında tanımlanan konut finansmanı kapsamında yaptıkları tüm işlemler dolayısıyla lehe alınan paralara ilişkin istisna
6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu (Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi)	**Madde 29/z**	17/4/1957 tarihli ve 6948 sayılı Sanayi Sicili Kanununa göre sanayi sicil belgesini haiz sanayi işletmelerince münhasıran imalat sanayinde kullanılmak üzere alınan makine ve teçhizatın finansmanı için bu işletmeler tarafından kullanılan krediler dolayısıyla lehe alınan paralara ilişkin istisna
6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu (Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi)	**Madde 34/7-a**	Öğrenci yurtları, pansiyonları ve kamplarında öğrencilere verilen hizmetlerin konaklama vergisinden istisna olması
6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu (Özel İletişim Vergisi)	**Madde 39/3**	Mobil telefon aboneliğinin ilk tesisinde iş ve hizmetlerin merkezi bir sunucu tarafından uzaktan izlenmesi ve yürütülmesine yönelik makineler arası veri aktarımına mahsus olan ve bunların yürütülmesi için zorunlu olanlar dışında sesli görsel iletişim veya genel amaçlı internet erişimi için kullanılmayan mobil telefon aboneliğinin ilk tesisine ilişkin istisna
7194 sayılı Dijital Hizmet Vergisi İle Bazı Kanunlarda Ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	**Madde 4/1**	İlgili hesap döneminden önceki hesap döneminde, Kanunun 1 inci maddede sayılan hizmetlere ilişkin, Türkiye'de elde edilen hasılatı 20 milyon Türk lirasından veya dünya genelinde elde edilen hasılatı 750 milyon avrodan veya muadili yabancı para karşılığı Türk lirasından az olanların dijital hizmet vergisinden muaf olması
7194 sayılı Dijital Hizmet Vergisi İle Bazı Kanunlarda Ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	**Madde 4/6-a**	4/2/1924 tarihli ve 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanununun ek 37 nci maddesi kapsamında üzerinden Hazine payı ödenen hizmetlerin dijital hizmet vergisinden istisna olması
7194 sayılı Dijital Hizmet Vergisi İle Bazı Kanunlarda Ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	**Madde 4/6-b**	13/7/1956 tarihli ve 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 39 uncu maddesi kapsamında üzerinden özel iletişim vergisi alınan hizmetlerin dijital hizmet vergisinden istisna olması
7194 sayılı Dijital Hizmet Vergisi İle Bazı Kanunlarda Ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	**Madde 4/6-c**	19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 4 üncü maddesi kapsamındaki hizmetlerin dijital hizmet vergisinden istisna olması
7194 sayılı Dijital Hizmet Vergisi İle Bazı Kanunlarda Ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	**Madde 4/6-ç**	28/2/2008 tarihli ve 5746 sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanunun 2 nci maddesinde tanımlanan Ar-Ge merkezlerinde Ar-Ge faaliyetleri neticesinde oluşturulan ürünlerin satışı ile münhasıran bu ürünler üzerinden sunulan hizmetlerin dijital hizmet vergisinden istisna olması
7194 sayılı Dijital Hizmet Vergisi İle Bazı Kanunlarda Ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	**Madde 4/6-d**	20/6/2013 tarihli ve 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanunun 12 nci maddesi kapsamında yer alan ödeme hizmetlerin dijital hizmet vergisinden istisna olması
132 sayılı Türk Standardları Enstitüsü İle İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun	**Madde 11**	Türk Standardları Enstitüsünün gelirleri ve muameleleri ve sahibi bulunduğu gayrimenkullerinin her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması

167 sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun	**Madde 12**	Maddenin dokuzuncu, onuncu ve on birinci Maddelerde sözü geçen belgelerin (Arama belgesi, Kullanma belgesi, İslah ve tadil belgesi) hiçbir ücrete, damga resmine, harca ve sair rüsuma tabi olmaması
205 sayılı Ordu Yardımlaşma Kurumu Kanunu	**Madde 35**	Kurumun muafiyetleri aşağıdadır: Kurumun, Kurumlar vergisine tabi olmaması Kuruma yapılacak bağışların, Kurumunun ne nam altında olursa olsun, üyelerine veya kanuni mirascılarına yapacağı yardımların Veraset ve İntikal Vergisiyle Gelir Vergisinden, Kurumun, yapacağı her türlü muameleler dolayısiyle Damga Resminden, Daimi ve geçici üyelerinden yapılacak aidat tevkifatının Gelir Vergisinden, Kurumun her türlü gelirlerinin Gider Vergisinden, muaf olması
210 sayılı Değerli Kağıtlar Kanunu	**Geçici Madde 2**	Kanunun yürürlüğe girdikten sonra satın alınacak pasaportlardan damga resmi ve nüfus hüviyet cüzdanlarından harc ve damga alınmaması
211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu	**Madde 106**	Kanun kapsamında Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından kuruluş amaçlarına göre işletilen orduevi ve bağlı şubeleri, askerî gazinolar, kışla gazinoları, vardiya yatakhaneleri ve bunların müştemilatı, özel, yerel ve kış eğitim merkezleri, askerî kantinler ve askerî müzelerin kurumlar vergisinden muaf olması. Maddede sayılan tesislerin emlak vergisinden, bu tesislerin mal ve hizmet alımları nedeniyle düzenlediği ödemeye ilişkin kâğıtların damga vergisinden istisna olması
213 sayılı Vergi Usul Kanunu	**Madde 235**	Maddede yazılı makbuzların (Müstahsil makbuzu) hiçbir resim ve harca tabi olmaması
213 sayılı Vergi Usul Kanunu	**Madde 244**	Ekim ve sayım beyanları ile ilmühaberlerin hiçbir resim ve harca tabi olmaması
222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu	**Madde 66**	Paralı veya parasız olarak ilköğretim hizmetlerine tahsis, temlik ve tescil edilen bütün gayrimenkullerin ferağ ve intikal işlemleriyle bu işlemlerle ilgili olarak düzenlenecek belgelerden ve senetlerden hiçbir vergi, harç ve resim alınmaması
222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu	**Madde 70**	Köy okulları ile öğretmen lojmanlarının şehir ve kasabalarda yaptırılacak ilköğretim okullarının her türlü ihtiyaçları için köy veya kasaba içinde veya civarındaki araziden şahsi haklar mahfuz kalmak şartiyle, tedarik edilecek taş, kum ve kireç gibi yapı gereçlerinden hiçbir resim alınmazması. İlköğretim kurumları için yaptırılacak bina ve tesislerle öğretmen lojmanları ve onarma işlerinde gerekli tuğla yapmak, kireç yakmak ve söndürmek, taş çıkarmak, iskele kurmak, kaldırımları işgal etmek gibi hususlarda girişilen işlerin serbest ve hiçbir resme tabi olmaksızın yapılması
222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu	**Madde 86**	Mecburi ilköğretim kurumlarına kayıt olunacak çocuklarla, bu kurumlara devam eden ve kurumlardan mezun olacak öğrencilere verilecek ve bu kurumlarda kullanılacak her çeşit belgelerle, bunların suretlerinin Damga Resmine tabi olmaması
278 sayılı Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu İle İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun	**Madde 13**	Kuruma yapılacak her türlü bağışlar, vasiyetler ve yardımların vergi, resim ve harçlardan muaf olması
278 sayılı Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu İle İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun	**Madde 14**	Kurumun; Her türlü eşya ve binek araçları hariç her türlü aracın, Türkiye'ye sokulmasında her çeşit ithalat sınırlamalarının dışında bırakıldığı gibi, gümrük vergisi ile özel idare ve belediyelere ait her türlü vergi, harç, fon ve zamlardan, her türlü geçici depolama, antrepo ve ardiye ücretlerinden ve ithal esnasında alınan diğer bütün vergi, harç ve ücretlerden, Her türlü tesislerinin yapımı ve işletilmesinden dolayı belediyeye ödenmesi gereken her türlü vergi, harç, harcamalara katılma paylarından ve benzeri yükümlülüklerden, Taraf olduğu dava, icra ve benzeri takiplerde 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununda sayılan yargı harçlarından, d) İhaleleri, ilanları, mukaveleleri ve başka evrak ve belgeleri Devlete ve belediyelere ait her türlü harçlardan, muaftır olması. Kurum tarafından yürütülen araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde kullanılmak üzere ithal edilen makine, alet, cihaz, ecza, malzeme ve yayınlar ile bağış yoluyla yurt dışından gelen aynı cins malzemelerin gümrük vergisi ile buna bağlı vergi, resim, fon ve harçlar dâhil olmak üzere her türlü vergi ve harçtan muaf olması
278 sayılı Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu İle İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun	**Madde 15**	Kuruma yapılacak her türlü yardımlar, bağışlar ve vasiyetler, Kurum dışına verilecek hizmetler karşılığında alınacak olan paralardan Kurumun gelirlerine eklenen kısım, yayım gelirleri ve diğer faaliyet gelirlerinin, Gelir ve Kurumlar vergileri ile bu vergiler yerine kaim olacak diğer vergilerden, Kurumun her türlü tesis, bina ve arazisi, bina ve arazi vergilerinden muaf olması
298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun	**Madde 59**	Propaganda için kullanılan el ilanı mahiyetindeki matbuaların, seçimin başlangıcından propaganda süresinin sonuna kadar her türlü harç ve resimlerden muaf olması
298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun	**Madde 60**	Bu madde kapsamındaki ilan ve reklamların her türlü vergi ve harçtan muaf olması
298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun	**Madde 185**	Bu kanunun uygulanmasında, yapılacak müracaatlara ait her türlü evrak ve vesikalar ile kurullarca verilecek kararların resim ve harçtan muaf olması
351 sayılı Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurt Hizmetleri Kanunu	**Madde 20**	Maddenin yedinci fıkrası kapsamında yapılacak yatırımlarla ilgili olarak otuzaltı aylık süreyi geçmemek ve sözleşmede belirlenecek inşaat yapım süresi ile sınırlı olmak kaydıyla, Gençlik ve Spor Bakanlığı veya il müdürlükleri ile gerçek veya özel hukuk tüzel kişileri arasında yapılacak her türlü iş ve işlemler ile düzenlenecek kağıtların, 1/7/1964 tarihli ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa göre alınan damga vergisi ile 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanunu uyarınca alınan harçlardan müstesna olması
351 sayılı Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurt Hizmetleri Kanunu	**Madde 39**	Gençlik ve Spor Bakanlığı veya il müdürlüklerinin gayrimenkul malları, arazi ve bina vergileriyle bina vergisine bağlı iktisadi buhran ve müdafaa vergilerinden ve Gençlik ve Spor Bakanlığı veya il müdürlüklerine parasız olarak tahsis, temlik ve tescil edilen bütün gayrimenkullerin ferağ ve intikal muameleleriyle bu muamelelerle ilgili olarak düzenlenecek kağıtların her türlü resim ve harçtan muaf olması

633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun	**Madde 13**	Hac ve umre ibadetlerinin ifası amacıyla münhasıran Başkanlıkça yapılan faaliyetlerin kurumlar vergisinden muaf olması. Bu faaliyetler nedeniyle yapılan işlemlerin harçlardan, düzenlenen kağıtların damga vergisinden müstesna olması
633 sayılı Sosyal Hizmetler Alanında Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname	**Ek Madde 5**	Türkiye Şehit Yakınları ve Gaziler Dayanışma Vakfının, Kurumlar vergisinden (iktisadi işletme ve iştirakler hariç), Yapılan bağış ve yardımlar sebebiyle veraset ve intikal vergisinden, Bu Kanun Hükmünde Kararnamede sayılan faaliyetleri dolayısıyla yapılan işlemler yönünden harçlardan, bu kapsamda düzenlenen kâğıtlar nedeniyle damga vergisinden, taşıtları dolayısıyla motorlu taşıtlar vergisinden ve sahip olduğu taşınmazları dolayısıyla emlak vergisinden, muaf olması
775 sayılı Gecekondu Kanunu	**Madde 33**	Bu kanun hükümlerine dayanılarak yapılan ivazlı veya ivazsız devir, temlik, kamulaştırma, alım, satım, kira, geri alma, geri verme, ifraz, tevhit, tescil, cins değişikliği, rehin tesis ve terkini, ıslah, değişiklik, onarım, inşa ve ikmal gibi her türlü işlemler, sözleşmeler, beyannameler ve benzerlerinin, tasarruf bonosundan ve her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması
854 sayılı Deniz İş Kanunu	**Madde 9**	Gemi adamıyla işveren veya işveren vekili arasında yapılacak hizmet akitlerinin, her türlü resim ve harçtan muaf olması
854 sayılı Deniz İş Kanunu	**Madde 12**	İşinden ayrılan gemiadamına işveren veya işveren vekili tarafından verilecek belgelerin her türlü resim ve harçtan muaf olması
854 sayılı Deniz İş Kanunu	**Madde 31**	Gemilerde tutulan noter tasdikli ücret ödeme defteriyle ilgili bütün muamelelerin her türlü resimden muaf olması
1163 sayılı Kooperatifler Kanunu	**Madde 93**	Kooperatifler, kooperatif birlikleri, kooperatif merkez birlikleri ve Türkiye Milli Kooperatifler Birliğinin; Birbirlerinden ve ortaklarından aldıkları faiz ve komüsyonlar ile ortaklarına kefalet etmeleri dolayısiyle bunlardan aldıkları paralar, banka ve Sigorta Muameleleri Vergisinden, Her nevi defterlerin ve anasözleşmelerin tasdiki ve açılış tasdiklerinde sayfalarının mühürlenmesi her nevi harçtan ve Damga Vergisinden, Kiraya verilmediği veya irat getirmiyen bir cihete tahsis edilmediği müddetçe sahip oldukları gayrimenkul mallar üzerinden alınacak her türlü vergilerden, Ortakların temlik edecekleri gayrimenkuller her türlü vergi ve harcından, muaf olması 13 üncü madde gereğince verilecek bildirinin Damga Vergisine, diğer harç ve resimlere tabi olmaması 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 199 sayılı Kanunla değişik 7 nci Maddesinin 16 ncı bendindeki esaslar dahilinde Kurumlar Vergisi muaflığından, faydalanılması
1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu	**Madde 64**	Bankanın sermayesi, ihtiyaç akçesi, (A) sınıfı hisselerine isabet eden kar ile ithal edeceği külçe veya meskük altınlar; Banknot Matbaası ve tesisatı için yapılacak ithalatın, her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması. Bankanın, Banka işlemlerine mütaallik bütün kağıtlar, ilanlar ve saire dolayısiyle kendisi tarafından ödenmesi gereken Damga Vergisi ile her türlü resim ve harçtan muaf olması
1309 sayılı Devlet Opera ve Balesi Personeli Hakkında Kanun	**Madde 10**	Genel Müdürlükte genel müdürle, müdürlüklerde müdürle sanatkarlar, uygulatıcı uzman memurlar ve sair sözleşmeli görevliler arasında yapılacak idari sözleşmelerin noter huzurunda yapılmış sözleşmeler hükmünde olması ve hiçbir harç, vergi ve resme tabi olmaması
1309 sayılı Devlet Opera ve Balesi Personeli Hakkında Kanun	**Madde 23**	Devlet Opera ve Balesinin hasılatı ve muamelelerinin her türlü vergi, harç ve resimlerden muaf olması
1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu	**Madde 3**	Kanuna göre verilecek ruhsat tezkerelerinden hiçbir harç ve resim alınmaması
1512 sayılı Noterlik Kanunu	**Madde 95**	Hakimin izniyle örnek verilmesinin hiçbir harç ve vergiye tabi olmaması
1581 sayılı Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri Kanunu	**Madde 19**	A) Bu kanuna göre kurulacak ve kurulmuş sayılan kooperatiflere ortak olmak üzere başvuran ürecilerle, ortaklarin kooperatifleriyle yapacakları her türlü işlemler ve bunlara ilgili kağıt,belge, senet, beyanname, taahhütname, vekaletname, makbuz, kooperatif lehine yapacakları ipotek ve rehinlerin her türlü resim, harç ve vergiden, B) Bu kanuna göre kurulacak ve kurulmuş sayılan kooperatifler, bölge ve merkez birliklerinin, a) Kurumlar, gider, gayrimenkul kıymet artışı, intikal ve diğer vergilerden ve icra makamları, resmi daireler ve mahkemeler nezdinde yapacakları takip ve tahsillerle açacakları tazminat davaları ile ilgili her nevi talep, tebliğ ve kararlar her türlü masraf, vergi, resim ve harçlardan, b) Sermaye ve yedek akçeleri ile taşınmaz malları ve bunların gelirleri, kendi ihtiyaçları için satın aldıkları ve alacaklarının tahsili gayesiyle mülk edindikleri taşınmaz malları ve bunların 15 inci madde hükmüne göre sahiplerine geri verilmesi işlemi, bütün vergi, resim ve harçtan, c) Yapacakları kredi işlerine ilişkin bütün senet, belge, kağıt, defter ve hesap özetleri, taşınmaz mallara ait ipotek ve taşınır mallara ait rehin işlemleri, vekaletnameler, taahhütnameler vesair evrak, bütün resim ve harçtan, C) Bu kanuna göre kurulan kooperatiflerle bölge ve merkez birliklerinin temin edecekleri krediler ve bunlara ilişkin Merkez Bankası nezdindeki reeskont muameleleri ve bu işlemlere ait bütün senet, belge, vekaletname, taahhütname vesair evrak gider ve diğer vergilerle bütün resim ve harçtan, Muaf olması Kooperatif, bölge ve merkez birliklerince noterlere tasdik ettirilecek defterlerle belgelerden yalnız noter ücreti alınıp harç alınmaması Kooperatiflerin, bölge birliklerinin ve merkez birliklerinin ortaklarına verilmek üzere üretim araç ve gereçlerine % 50 gümrük indirimi uygulanması
1581 sayılı Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri Kanunu	**Geçici Madde 2**	Madde kapsamındaki devirler ile Tarım Kredi Kooperatifleri Memurları Emekli Sandığı ve Tarım Kredi Kooperatifleri Memurları Sosyal Yardım ve Zincirleme Kefillik Sandığı vakıflarının Merkez Birliğine devirleri halinde devrolunan menkul ve gayrimenkullerin devir ve intikallerinde her hangi bir vergi, resim ve harç alınmaması

1606 sayılı Bazı Dernek ve Kurumların Bazı Vergilerden, Bütün Harç ve Resimlerden Muaf Tutulmasına İlişkin Kanun	**Madde 1**	Türkiye Kızılay Derneği, Türk Hava Kurumu, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Türkiye Yardım Sevenler Derneği ve resmi darülaceze kurumları ile Darüşşafaka Cemiyeti ve Yeşilay Derneğinin kendilerine terettüp eden vergi, harç ve resim mükellefiyetinin kurumlara ait olduğu hallerde bütün vergilerden, harçlardan, resimlerden, hisse ve fonlardan muaf olması
1606 sayılı Bazı Dernek ve Kurumların Bazı Vergilerden, Bütün Harç ve Resimlerden Muaf Tutulmasına İlişkin Kanun	**Madde 2**	Milli Savunma Bakanlığı ile Jandarma Genel Komutanlığı ihtiyacına karşılık olarak, yurt içi ve yurtdışından temin olunacak akaryakıt ve yağlar için, her yıl Bütçe Kanunu ile uygulanmakta olan bilümum vergi, resim, harç hisse, masraf ve zam muafiyetinin Türk Hava Kurumu için de aynen uygulanması
1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu	**Madde 16**	Eğitim kampüsü yönetimleri ve okul-aile birliklerinin, Madde kapsamında yapacakları işlemler ve düzenlenen kâğıtlar yönünden damga vergisi ve harçlardan muaf; bunlara ve bunlar tarafından yapılan bağış ve yardımların ise veraset ve intikal vergisinden müstesna olması
1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunu	**Madde 14**	Kanuna göre verilecek belgeler ve yapılacak her türlü bildirimlerin, her çeşit vergi, resim ve harçtan muaf olması
2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu	**Madde 60**	Alacaklıya verilen nüshanın hiçbir resim ve harca tabi olmaması
2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu	**Madde 308**	Tasdik edilen konkordato projesi kapsamında; Yapılacak işlemler, 492 sayılı Harçlar Kanununa tabi harçlardan; bu işlemler nedeniyle düzenlenecek kâğıtların, damga vergisinden, Alacaklılar tarafından her ne nam altında olursa olsun tahsil edilecek tutarların, 6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu gereği ödenecek banka ve sigorta muameleleri vergisinden, Borçluya kullandırılacak kredilerin, Kaynak Kullanımı Destekleme Fonundan, istisna edilmesi
2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu	**Madde 309**	Tasdik edilen proje kapsamındaki; Yapılacak işlemler ve düzenlenecek kâğıtlar, 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa göre ödenecek damga vergisi ve 492 sayılı Harçlar Kanununa göre ödenecek harçlardan , Alacaklılar tarafından her ne nam altında olursa olsun tahsil edilecek tutarlar, 6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu gereği ödenecek banka ve sigorta muameleleri vergisinden, Borçluya kullandırılan ve kullandırılacak krediler, Kaynak Kullanımı Destekleme Fonundan, Diğer benzeri işlemler, kâğıtlar ve krediler vergi, resim, harç ve fon yükümlülüklerinden (4306 sayılı Kanun uyarınca ödenmesi gereken Eğitime Katkı Payı hariç), istisna edilmesi
2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu	**Ek Madde 2**	Bu madde gereğince İcra Dairesince yapılan işlemler nedeniyle, 492 sayılı Harçlar Kanununun hükümlerine göre 10.000 Türk Lirası maktu harç dışında herhangi bir vergi, resim ve harç alınmaması
2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun	**Madde 6**	Madde kapsamındaki aylıklar ile bağlanmasında ve ödenmesinde kullanılacak belgelerin her türlü vergi ve resimden muaf olması
2082 sayılı İstanbul, Kayseri, Bursa Kapalı Çarşılarının Onarımı ve İmarı Hakkında Kanun	**Madde 7**	Madde kapsamında İcra dairelerince yapılan muamelelerin resim ve harca tabi olmaması
2090 sayılı Tabii Afetlerden Zarar Gören Çiftçilere Yapılacak Yardımlar Hakkında Kanun	**Madde 7**	Kanunun uygulanması ile ilgili; başvurmalar, bildirimler, düzenlenecek senetler, tasarruf belgeleri ve benzeri kağıtlarla, resmi mercilerce ve noterlerce yapılacak işlemlerin her türlü vergi, harç ve resimlerden muaf olması
2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun	**Madde 34**	Uyuşmazlık Mahkemesinde karar bağlanacak işler için verilecek dilekçeler, layihalar, yazılar veya belgelerden, mahkemenin işlemlerinden, kararlarından veya mahkemece yahut mahkemeden istenilecek belge veya karar örneklerinden herhangi bir vergi veya harç alınmaması
2252 Sayılı Kültür Bakanlığı Döner Sermaye Kanunu	**Madde 7**	Döner Sermayenin, Kanunda sayılı iş, hizmet ve faaliyetleri dolayısıyla kurumlar vergisinden muaf tutulması
2489 sayılı Kefalet Kanunu	**Madde 11**	Kefalet Sandığı sermayesinin her türlü vergi ve resimlerden muaf olması
2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu	**Madde 56**	Yükseköğretim üst kuruluşları, yükseköğretim kurumları ve bunlara bağlı kuruluşlara yapılacak her türlü bağış ve vasiyetler, vergi, resim, damga resmi ve harçlardan muaf olması Üniversiteler ve yüksek teknoloji enstitülerinin genel bütçeye dahil kamu kurum ve kuruluşlarına tanınan mali muafiyetler, istisnalar ve diğer mali kolaylıklardan aynen yararlanması Yükseköğretim üst kuruluşları, yükseköğretim kurumları ve bunlara bağlı kuruluşlar ve birimler tarafından eğitim - öğretim ve araştırma amacı ile yurt içinde bulunmamak veya üretimi yapılmamak kaydıyla ithal edilen makine, alet, cihaz, ecza, malzeme ve yayınlar ile bağış yoluyla yurt dışından gelen aynı cins malzemeler, gümrük vergisi ile buna bağlı vergi, resim ve harçlar dahil olmak üzere her türlü vergi, resim ve harçlardan muaf olması
2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu	**Ek Madde 7**	Vakıflarca kurulacak yükseköğretim kurumlarının, bu Kanunun 56 ncı maddesinde yer alan mali kolaylıklardan, muafiyetlerden ve istisnalardan aynen istifade etmesi ve bunların emlak vergisinden muaf olması
2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu	**Ek Madde 11**	Faaliyet izni kaldırılan vakıf yükseköğretim kurumlarının malvarlığının tasfiye işlemlerinin her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması
2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun	**Madde 21**	İSKİ'nin görevleri için kullandığı taşınmaz malları, tesisleri, işlemleri ve faaliyetlerinin her türlü vergi resim ve harçtan muaf olması

2581 sayılı Deniz Ticaret Filosunun Geliştirilmesi ve Gemi İnşa Tesislerinin Teşviki Hakkında Kanun	**Madde 1**	Yurt dışında inşa suretiyle veya hazır olarak satın alınan gemilerle, yurt içinde inşa, tadil veya onarılan gemilerde (yüzer havuzlar dahil) ve bu gemilerin donatım ve seyirlerinde kullanılan makine, teçhizat ve demirbaş ile gemi üretim tesislerinin inşa, tadil, tevsi veya onarımlarında kullanılan makine, teçhizat ve demirbaşların, ilgili mercilerin müsaadesi şartıyla gümrük vergisi ile ithalde alınan diğer vergi ve resimlerden (damga resmi dahil) muaf olması
2644 sayılı Tapu Kanunu	**Madde 33**	Bu maddede atıf yapılan Kanunun ilgili maddeleri uyarınca yapılacak işlemlerden harç ve resim alınmaması ve bunlara damga pulu yapıştırılmaması
2644 sayılı Tapu Kanunu	**Ek Madde 1**	Tapu müdürlüğünün bu madde kapsamındaki başvurularının (mirasçılık belgesi düzenlenmesi için yargıya yapacağı başvurular) her türlü gider, vergi, resim veya harçtan muaf olması
2659 sayılı Adli Tıp Kurumu İle İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun	**Madde 34**	Adli Tıp Kurumu tarafından öğretim, eğitim ve inceleme amacıyla ithal edilen bağış yoluyla gelen makine, alet ve cihazlarla, ecza, malzeme ve kitapların, vergi, resim ve harçlardan muaf olması
2690 sayılı Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun Muafiyetleri ve Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun	**Madde 15**	Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun; Münhasıran yolcu taşımak amacıyla kullanılan araçlar ve binek araçları hariç her türlü aracın, Türkiye'ye sokulmasında her çeşit ithalat sınırlamalarından, gümrük vergisi ile özel idare ve belediyelere ait her türlü vergi, harç, fon ve zamlardan, her türlü geçici depolama, antrepo ve ardiye ücretlerinden ve ithal esnasında alınan diğer bütün vergi, harç ve ücretlerden, Her türlü tesislerinin yapımı ve işletilmesinden dolayı belediyeye ödenmesi gereken her türlü vergi, harç, harcamalara katılma paylarından ve benzeri yükümlülüklerden, Taraf olduğu dava, icra ve benzeri takiplerde 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununda sayılan yargı harçlarından, İhaleleri, ilanları, mukaveleleri ve başka evrak ve belgeleri Devlete ve belediyelere ait her türlü harçlardan, Araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde kullanılmak üzere ithal edilen makine, alet, cihaz, ecza, malzeme ve yayınlar ile bağış yoluyla yurt dışından gelen aynı cins malzemeler gümrük vergisi ile buna bağlı vergi, resim, fon, pay ve harçlar dâhil olmak üzere her türlü vergi ve harçtan, Kurumun her türlü tesis, bina ve arazisi, bina ve arazi vergilerinden, Kuruma yapılacak her türlü bağışlar, yardımlar ve vasiyetler vergi, resim, pay ve harçlardan, muaf olması
2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu	**Madde 112/A**	Birinci ve ikinci fıkralarda belirtilen silahların Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu aracılığı ile ithali, ithal ile ilgili sözleşme, ruhsatname ve sair işlemler ile bu maddeden faydalanacakların verecekleri beyanname, taahhütname ve yapacakları sözleşmelerle silahların hâkim ve savcılara teslimi, alım ve satımı dahil diğer ilgili muamelelerin, her aşamada her türlü fon, vergi, resim, harç ve resmi kuruluşlara ait ardiye ücretinden muaf olması
2809 Sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanunu	**Ek Madde 5**	Bilkent Üniversitesi personel ücretlerinden kesilecek gelir vergisi tutarlarının özel hesaba aktarılmasına ilişkin uygulama
2809 Sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanunu	**Ek Madde 55**	TOBB Üniversitesi personel ücretlerinden kesilecek gelir vergisi tutarlarının özel hesaba aktarılmasına ilişkin uygulama
2809 Sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanunu	**Ek Madde 177**	En az %50 burslu Vakıf üniversitelerinin personel ücretlerinden kesilecek gelir vergisi tutarlarının özel hesaba aktarılmasına ilişkin uygulama
2813 sayılı Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun Kurulmasına İlişkin Kanun	**Madde 5**	Kurumun gelirlerinin her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması
2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu	**Madde 61**	Siyasi parti mal varlığından elde edilen gelirler hariç olmak üzere, diğer kaynaklardan elde edilen gelirlerden hiçbir surette vergi, resim ve harç alınmaması
2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu	**Madde 20**	Kurum ve kuruluşlarına yapılacak her türlü bağış, yardım ve vasiyetlerin vergi, resim ve harçlardan muaf olması Gelir veya Kurumlar Vergisi mükellefleri tarafından Kurum ve kuruluşlarına makbuz karşılığında yapılacak nakdî ve aynî bağışların Gelir ve Kurumlar Vergisi kanunları hükümlerine göre yıllık beyanname ile bildirilecek gelirlerden ve Kurum kazancından indirilmesi Kurum ve kuruluşlarınca hizmetin gereği olarak ithal edilen makine, teçhizat, malzeme ve yayınların gümrük vergisi ve buna bağlı vergi, resim ve harçtan muaf olması
2863 sayılı Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu	**Madde 17**	Maddede belirtilen hususlar ve protokolun menkul kıymet tesliminden önce ilgili idarece tapuya her türlü harçtan ve damga vergisinden muaf olarak şerh edilmesi
2866 sayılı Öğrencilerle İlgili Bazı Basılı Evrakın Milli Eğitim Bakanlığınca Hazırlanması, Bastırılması ve Satılması Hakkında Kanun	**Madde 4**	Milli Eğitim Bakanlığı veya Milli Eğitim Bakanlığı Vakfınca bastırılan ve sattırılan üçüncü Maddede adı geçen basılı evrakın gelirinin, her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması
2876 sayılı Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Kanunu	**Madde 101**	Yüksek Kuruma ve bağlı kuruluşlarına yapılacak bağış ve yardımların her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması
2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu	**Madde 20**	Maddedin (d) bendinde düzenlenen satış ve devir işlemlerinin her türlü harçtan, bu işlemlere ilişkin düzenlenen kağıtların damga vergisi ve değerli kağıt bedellerinden istisna olması
2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu	**Madde 48**	Türkiye Radyo - Televizyon Kurumunun ihtiyacı için yurt dışından getirilecek radyo ve televizyon vericileri, stüdyo cihazları, işletme malzemesi ve yedekleri ile yayınlarda kullanılan alet ve edevat, program yüklü film ve bantlarının; damga resmi dahil, gümrük vergi ve resimleri, belediye hissesi ve harçlarından muaf olması. Kurumun iktisap ettiği ve edeceği radyo ve televizyon verici ve aktarıcı binaların emlak vergisi ve tapu harçlarından muaf olması.

2982 sayılı Konut İnşaatında ve Kalkınmada Öncelikli Yörelerde Yapılacak Yatırımlarda Vergi, Resim ve Harç İstisna ve Muaflıkları Tanınması Hakkında Kanun	**Madde 2**	Bu Kanun hükümlerine göre uygulanacak istisna ve muaflıklar; veraset ve intikal vergisi, damga vergisi, banka ve sigorta muameleleri vergisi, emlak vergisi, harçlar ve resimler ile Belediye Gelirleri Kanunu gereğince alınan vergi, resim ve harçları kapsar
2982 sayılı Konut İnşaatında ve Kalkınmada Öncelikli Yörelerde Yapılacak Yatırımlarda Vergi, Resim ve Harç İstisna ve Muaflıkları Tanınması Hakkında Kanun	**Madde 3**	Konut inşaatı veya kalkınmada öncelikli yörelerde yapılacak yatırımlar için arazi veya arsa tedariki ile ilgili olarak ivazlı veya ivazsız devir, temlik, kamulaştırma, satış vaadi sözleşmesi, intifa hakkı, iştira hakkı, alım, satım, kira, geri alma, geri verme, ifraz, tevhit, tescil, cins değişikliği, rehin tesis ve terkini, ipotek tesis ve terkini, ıslah, değişiklik işlemler ve bu işlemler dolayısıyla düzenlenen kağıtların, ikinci maddede yazılı vergi, resim ve harçlardan müstesna olması
2982 sayılı Konut İnşaatında ve Kalkınmada Öncelikli Yörelerde Yapılacak Yatırımlarda Vergi,Resim ve Harç İstisna ve Muaflıkları Tanınması Hakkında Kanun	**Madde 4**	a) Arazi ve arsa üzerine inşa veya binaya ilave suretiyle konut olarak kullanılacak binalar, bağımsız bölümler veya katların (Eklentiler veya ortak yer payları dahil) meydana getirilmesi ve bunlardan ticari maksatla inşa edilenlerin, devir ve iktisapları ile ilgili işlemler ve bu işlemler dolayısıyla düzenlenen kağıtların, b) Konut edinmek isteyenlere kredi verilmesi (Köyler dahil) hakkındaki işlemler ile bu konuda düzenlenen kağıtlar ve bu kredi muameleleri dolayısıyla her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben alınan paraların, c) Konut yapı kooperatifleri üyelerinin üyelik aidatı ile ek ödemeleri dolayısıyla konut yapı kooperatifleri lehine düzenledikleri kağıtların. İkinci maddede yazılı vergi, resim ve harçlardan müstesna olması
2982 sayılı Konut İnşaatında ve Kalkınmada Öncelikli Yörelerde Yapılacak Yatırımlarda Vergi,Resim ve Harç İstisna ve Muaflıkları Tanınması Hakkında Kanun	**Madde 5**	Sermaye şirketlerinin, kooperatiflerin ve bunların birlikleri ile vakıfların kalkınmada öncelikli yörelerde yapacakları Devletçe teşviki öngörülen yatırımlar dolayısıyla, her ne suretle olursa olsun bina iktisapları, arsa ve arazi üzerine inşa veya binaya ilave suretiyle binalar, bağımsız birimler veya katlar meydana getirmeleri ve bunların devirleri ile ilgili işlemler ve bu işlemler dolayısıyla düzenlenen kağıtların ikinci Maddede yazılı vergi, resim ve harçlardan müstesna olması
2983 sayılı Tasarrufların Teşviki ve Kamu Yatırımlarının Hızlandırılması Hakkında Kanun	**Madde 14**	Gelir ortaklığı senetlerine ödenen gelirler ile 5 yıl vergiden yüzde yüz (% 100) ve müteakip 3 yıl yüzde elli (% 50) muaf olup, takip eden yıllarda Gelir Vergisi Kanununun 75 inci maddesinin ikinci fıkrasının 5 numaralı bendinde belirtilen menkul sermaye iratlarından sayılır. Bu Kanun hükümlerine göre çıkarılan gelir ortaklığı senetleri ile bu senetler ile ilgili gider ve işlemler, bu konuda düzenlenen kağıtlar, bu Kanun kapsamındaki Kamu İktisadi Teşebbüsleri ve tesislerinin gerçek ve tüzelkişilerin ortaklığına açılmasına ve işletme hakkı verilmesine dair bütün işlemler ve bunlarla ilgili bütün kağıtların her türlü vergi, resim ve harçtan müstesna olması
3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu	**Madde 16**	Uygulayıcı kuruluş tarafından arazi toplulaştırma projelerinin uygulanması esnasında, elbirliği mülkiyet olarak tescilli parsellerin, paylı mülkiyete dönüştürülmesi işlemlerinin resen gerçekleştirilmesi ve tapuya kayıtlı olup tescile esas belgesine aykırılığı tespit edilen hisse hatalarının resen düzeltilmesi işlemlerinin her türlü gider, vergi, resim ve harçtan muaf olması
3091 sayılı Taşınmaz Mal Zilyedliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanun	**Madde 18**	Kanuna göre verilen kararların hiçbir vergi, harç ve resme tabi olmaması
3194 sayılı İmar Kanunu	**Madde 11**	Bu madde kapsamındaki terkinlerin hiçbir şekilde resim, harç ve vergiye tabi olmaması
3194 sayılı İmar Kanunu	**Madde 13**	Parsel maliklerinin hisselerini idareye hibe etmeleri veya bedelsiz devretmeleri durumunda, idarenin devir işlemlerini bedel almaksızın gerçekleştirmekle yükümlü olması. Bu işlemler için parsel maliklerinden hiçbir vergi, resim, harç, döner sermaye ücreti ve herhangi bir ad altında bedel alınmaması Kamu kullanımına ait sosyal, kültürel ve teknik altyapı alanlarının, Hazine veya kamu mülkiyetindeki alanlarla trampa yapılması hâlinde, şahıs veya özel hukuk kişilerinden hiçbir vergi, resim, harç, ücret, döner sermaye ücreti ve herhangi bir ad altında bedel alınmaması
3194 sayılı İmar Kanunu	**Madde 21**	Yeniden ruhsat alınması durumda; bağımsız bölümlerin brüt alanı artmıyorsa ve nitelik değişmiyorsa ruhsatın, hiçbir vergi, resim ve harca tabi olmaması
3212 sayılı Silahlı Kuvvetler İhtiyaç Fazlası Mal ve Hizmetlerinin Satış, Hibe, Devir ve Elden Çıkarılması; Diğer Devletler Adına Yurt Dışı ve Yurtiçi Alımların Yapılması ve Eğitim Görecek Yabancı Personel Hakkında Kanun	**Madde 8**	Kanun hükümlerine göre sağlanacak ihtiyaçlar ve bunlarla ilgili muamelelerin katma değer vergisi ve damga vergisi hariç her türlü vergi, resim, harç ve resmi kuruluşlara ait ardiye ücretinden muaf olması
3213 Maden Kanunu	**Ek Madde 16**	Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü gelirlerinin vergiden istisna olması

3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu	**Geçici Madde 3**	Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla bu Kanuna göre kurulan serbest bölgelerde faaliyette bulunmak üzere ruhsat almış mükelleflerin; Bu bölgelerde gerçekleştirdikleri faaliyetleri dolayısıyla elde ettikleri kazançların, bu Maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla faaliyet ruhsatlarında belirtilen süre ile sınırlı olmak üzere gelir veya kurumlar vergisinden müstesna olması. Avrupa Birliğine tam üyeliğin gerçekleştiği tarihi içeren yılın vergilendirme döneminin sonuna kadar, Serbest bölgelerde üretim faaliyetinde bulunan mükelleflerin bu bölgelerde imal ettikleri ürünlerin satışından elde ettikleri kazançları ile serbest bölgelerde, bakım, onarım, montaj, demontaj, elleçleme, ayrıştırma, ambalajlama, etiketleme, test etme, depolama hizmeti alanlarında faaliyette bulunan ve hizmetin tamamının Türkiye'de yerleşmiş olmayan kişilerle, işyeri, konum ve iş merkezi yurt dışında bulunanlara veren hizmet işletmelerinin, söz konusu hizmetlere konu malların serbest bölgelerden Türkiye'ye herhangi bir şekilde girişi olmaksızın yabancı bir ülkeye gönderilmesi şartıyla bu hizmetlerden elde ettikleri kazançların gelir veya kurumlar vergisinden müstesna olması. Bu bölgelerde üretilen ürünlerin FOB bedelinin en az %85'ini yurt dışına ihraç eden mükelleflerin istihdam ettikleri personele ödedikleri ücretler üzerinden asgari geçim indirimi uygulandıktan sonra hesaplanan gelir vergisinin, verilecek muhtasar beyanname üzerinden tahakkuk eden vergiden indirilmek suretiyle terkin edilmesi. Bu bölgelerde gerçekleştirilen faaliyetlerle ilgili olarak yapılan işlemler ve düzenlenen kağıtların damga vergisi ve harçlardan müstesna olması
3234 sayılı Orman Genel Müdürlüğüne İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun	**Madde 33**	Genel Müdürlüğün, 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununa göre alınan harçlardan; bu Kanunda belirtilen görevleri kapsamında düzenlenen kâğıtlar sebebiyle damga vergisinden ve tapu ve kadastro işlemlerinden kaynaklanan döner sermaye hizmet bedellerinden muaf olması. Genel Müdürlüğün gelirlerinin vergiden müstesna olması. Bu istisnanın, 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu uyarınca yapılan kesintileri kapsamaması
3238 sayılıSavunma Sanayii ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun	**Madde 14**	1. Savunma Sanayii Müsteşarlığı ile Müsteşarlık emrinde kurulan fonun: a) Kurumlar Vergisinden, b) Yapılacak bağış ve yardımlar nedeniyle Veraset ve İntikal Vergisinden, c) Yapacakları her türlü muameleler dolayısıyla Damga Vergisinden, d) Açtıkları krediler dolayısıyla lehte tahakkuk edecek faizler Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisinden muaf olması. 2. Bu Kanun hükümlerine göre Savunma Sanayii Müsteşarlığı ile bu Müsteşarlık emrinde kurulan Fona devredilen (Yeni kurulacak olanlar hariç olmak üzere); a) Vakıfların çeşitli şirketlerdeki hisselerine, b) Savunma Donatım İşletmeleri Genel Müdürlüğü ve bağlı ortaklığına, Daha önceki mevzuat ile tanınan vergi, resim ve harç muafiyet ve istisnalarına ilişkin hükümlerin uygulanmasına devam olunması
3259 sayılı İslam Kalkınma Bankasına Vergi Muafiyeti Tanınması Hakkında Kanun	**Madde 1**	İslam Kalkınma Bankasının; Varlıkları, gelirleri, karları ve her türlü işlemleri, Yaptığı işlemler sebebiyle her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben aldığı paralar ve bu işlemlerle ilgili olarak düzenlenen kağıtlar, Her türlü menkul ve gayrimenkul mal iktisapları ile bunların devir ve temlikleri, Dolayısıyla mükellef olduğu her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması. Bankaya, sermayeye iştirak hisselerinde ödenecek kar paylarının Kurumlar Vergisinden müstesna olması.
3289 sayılı Gençlik Ve Spor Hizmetleri Kanunu	**Madde 17**	Bu Kanuna göre yapılacak spor müsabaka ve gösterilerinden elde edilecek gelirlerin Katma Değer Vergisi hariç her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması
3289 sayılı Gençlik Ve Spor Hizmetleri Kanunu	**Ek Madde 9**	Bağımsız federasyonların tüm gelirlerinin her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması
3289 sayılı Gençlik Ve Spor Hizmetleri Kanunu	**Ek Madde 12**	Gençlik ve Spor Bakanlığı, Türkiye Futbol Federasyonu ve bağımsız spor federasyonlarına tescil edilmiş olan ve Türkiye'de faaliyette bulunan spor kulüpleri ve sportif alanda faaliyette bulunan sermaye şirketleri tarafından sporculara ödenen ücretlerden tevkif edilerek ilgili vergi dairesine beyan süresinde beyan edilen ve ödenen gelir vergisinden Gençlik ve Spor Bakanlığının talebi üzerine Hazine ve Maliye Bakanlığınca uygun görülen pay, Gençlik ve Spor Bakanlığı adına açılacak özel hesaba Hazine ve Maliye Bakanlığınca aktarılmasına ilişkin düzenleme
3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu	**Madde 9**	Bu Kanunla kurulan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının; Kurumlar Vergisinden, (İktisadi işletmeler hariç). Yapılacak bağış ve yardımlar sebebiyle Veraset ve İntikal Vergisinden, Sahip oldukları taşınır ve taşınmaz mallar ve yapacakları tüm muameleler dolayısıyla her türlü vergi, resim, harç ve fonlardan, Vakıflar, Vakıflar Genel Müdürlüğünce vakıflardan tahsil edilen teftiş ve denetleme masraflarına katılma paylarından, Her türlü döner sermaye ücretlerinden, muaf olması. Fona ve Vakfa yapılacak bağış ve yardımların her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması
3308 sayılı Mesleki Eğitimi Kanunu	**Madde 25**	Aday çırak, çırak ve öğrencilere ödenecek ücretlerin her türlü vergiden müstesna olması
3388 sayılı Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı Kanunu	**Madde 3**	Bu Kanunla kurulan Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfının; Kurumlar vergisinden (iktisadi işletmeler hariç), Yapılacak bağış ve yardımlar sebebiyle veraset ve intikal vergisinden, Yapılacak her türlü muameleler dolayısıyla damga vergisinden, muaf olması. Vakfa yapılacak bağış ve yardımların; her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması
3402 sayılı Kadastro Kanunu	**Madde 44**	Maddenin uygulanmasında tüzelkişiler, şahıs toplulukları ile gerçek kişiler arasında yapılacak ifraz, tescil, cins değişikliği, el değiştirme, hisse değişikliği gibi hukuki işlemlerden kadastro harcı hariç, hiç bir vergi, resim ve harç alınmaması.

3561 sayılı Mal Memurlarının Kayyım Tayin Edilmesine Dair Kanun	**Madde 2**	Kayyımlıkla ilgili işlemlerin, her türlü vergi, resim, harç, katkı payı gibi mali yükümlülüklerden müstesna olması.
3624 sayılı Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Teşvik ve Muafiyetleri Kanunu	**Madde 17**	Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığının, Kurumlar Vergisinden, (İktisadi İşletmeler Hariç) Yapılacak bağış ve yardımlar nedeni ile Veraset ve İntikal Vergisinden, Yapacakları her türlü muameleler dolayısıyla lehte tahakkuk edecek faizlerin banka ve sigorta muameleleri vergisinden, Gelirleri ile bu gelirlerle ilgili olarak yapılan bütün işlemlerin, sahibi olduğu taşınmaz malların her türlü vergi, resim ve harçtan, muaf olması
3634 sayılı Milli Müdafaa Mükellefiyeti Kanunu	**Madde 58**	Bu Kanuna istinaden açılacak davalar için mahkeme harç ve masrafları alınmaması.
3646 sayılı Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü Adına Tescil Edilecek Taşınmaz Mallar Hakkında Kanun	**Madde 6**	Bu Kanun uyarınca yapılacak tescil işlemlerinin, her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması
3670 sayılı Milli Piyango Teşkiline Dair Kanun	**Madde 9**	Piyango İdaresinin hasılatı ile bilet, liste ve ilanları ve resmi dairelerle olan muhaberatı, keşidede kazananların ikramiye ve amortilerinin; Devlet, belediye ve hususi idarelere ait her türlü vergi ve resimden muaf olması
3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu	**Madde 21**	Bu Kanun hükümlerine göre aylık alan maluller ile hayatını kaybedenlerin dul ve yetimlerine yapılan gayrimenkul hibeleri veraset ve intikal vergisinden, devir işlemleri harçlarından ve döner sermaye ücretlerinden ve bu işlemler nedeniyle düzenlenecek kağıtlar için tahakkuk edecek damga vergisinden müstesna olması
3835 sayılı Ahıska Türklerinin Türkiye'ye Kabulü ve İskanına Dair Kanun	**Madde 4**	Göçmenlerin kendilerine ait zati ve ev eşyalarının tamamı ile mülkiyetinin kendilerine ait olduğu belgelenen her türlü eşya ve damızlık hayvanın, bir defada Türkiye'ye getirilmek koşuluyla Katma Değer Vergisi ve Özel Tüketim Vergisi dahil her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması
3836 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Birbirlerine Olan Borçlarının Tahkimi Hakkında Kanun	**Madde 4**	Bu Kanun uyarınca yapılacak işlemlerin her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması
3838 sayılı Erzincan, Gümüşhane ve Tunceli İllerinde Vuku Bulan Deprem Afeti İle Şırnak ve Çukurca'da Meydana Gelen Hasar Ve Tahribata İlişkin Hizmetlerin Yürütülmesi Hakkında Kanun	**Madde 19**	Bu madde kapsamındaki ihale, sözleşme, ruhsatname ve sair işlemler ve bu uygulamadan faydalanacakların verecekleri beyanname, taahhütname ve yapacakları sözleşmelerin Katma Değer Vergisi de dahil olmak üzere her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması. T.C. Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığı Erzincan Depremi Rehabilitasyon ve Yeniden Yapılandırma Projesi kapsamında İthal edilen bu malların gümrük resminden, bu resimle birlikte alınan diğer vergi, fon ve resimlerle Belediye ve Hazine hisselerinden muaf olması
3867 sayılı Ereğli Kömür Havzasındaki Ocakların Devletçe İşlettirilmesi Hakkında Kanun	**Madde 14**	Bu kanunun tatbiki dolayısiyle yapılacak bilümum nakli mülkiyet ve ferağ muamelelerinin her türlü vergi, resim ve harctan muaf olması
3942 sayılı Devlet Konservatuvarı ve Riyaseticumhur Senfoni Orkestrası Tarafından Verilecek Temsil ve Konserlerin Giriş Ücretine Tabi Tutulması Hakkında Kanun	**Madde 2**	Kanunda işaret edilen zevatların temsil veya konserlere ücretsiz olarak girebilmesi ve bunlardan hiçbir resim alınmaması
3996 sayılı Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yaptırılması Hakkında Kanun	**Madde 12**	Kanunun 2 nci maddede belirtilen konularda ve Yap-işlet-devret modeli çerçevesinde idare ile sermaye şirketi veya yabancı şirketin yapacağı bütün iş ve işlemlerin damga vergisi ile 492 sayılı Kanun uyarınca alınan harçlardan muaf olması
4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun	**Madde 27**	Kanun hükümleri gereğince yapılacak özelleştirme uygulamalarına ilişkin işlemlerin (danışmanlık hizmet alımları ile nihai devir işlemlerine ilişkin sözleşmeler dâhil) katma değer vergisi hariç her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması. İdarenin taraf olduğu dava ve takiplerde, İdarenin her türlü harçtan muaf olması Özelleştirme programında bulunan kuruluşlardaki sermaye artışlarında ticaret siciline tescil işlemleri ve Sermaye Piyasası Kurulu kayıt işlemlerinden vergi, resim, harç, katkı payı ve benzeri şekilde hiçbir ücret alınmaması. Özelleştirme uygulamalarına ilişkin olarak Rekabet Kurulunca verilen kararlar uyarınca, kuruluşun devrinden önce veya sonrasına ait bölünme ve devir işlemlerinin her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması
4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun	**Madde 63**	Kurumun gelirlerinin, Kurumlar Vergisinden; yapılacak bağış ve yardımlar nedeniyle Veraset ve İntikal Vergisinden; yapılacak her türlü muameleler dolayısıyla lehte tahakkuk edecek faizlerin Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisinden; Kurumun gelirleri ve bu gelirlerle ilgili olarak yapılan bütün işlemlerin, taşınmaz mal alım ve satımında her türlü vergi, resim ve harçtan; Kuruma alınacak taşıtların Taşıt Alım Vergisinden ve Damga Resminden muaf olması
4081 sayılı Çiftçi Mallarının Korunması Hakkında Kanun	**Madde 35**	Kanun hükümlerine tevfikan yapılacak müracaat ve her türlü tetkik ve muamelelerden hiçbir resim ve harç alınmaması
4109 sayılı Asker Ailelerinden Muhtaç Olanlara Yardım Hakkında Kanun	**Madde 10**	Kanunun tatbikatından mütevellit muameleler dolayısile tanzim olunacak bilcümle evrak ve alakalılar tarafından vukubulacak her türlü müracaat ve itirazların bilcümle resimler, harçlar ve kaydiyelerden muaf olması

4123 sayılı Tabii Afet Nedeniyle Meydana Gelen Hasar ve Tahribata İlişkin Hizmetlerin Yürütülmesine Dair Kanun	**Ek Madde 6**	Madde kapsamındaki işlemlerin ithalde alınan her türlü fonlar ile vergi, resim ve harçlardan muaf olması
4342 sayılı Mera Kanunu	**Madde 14**	Yapılan kamulaştırma ve değişim ile ilgili işlemler ve düzenlenen kâğıtların Katma Değer Vergisi hariç her türlü vergi, resim, harç ve katkı payından müstesna olması
4357 sayılı Hususi İdarelerden Maaş Alan İlkokul Öğretmenlerinin Kadrolarına, Terfi, Taltif ve Cezalandırılmalarına ve Bu Öğretmenler İçin Teşkil Edilecek Sağlık ve İçtimai Yardım Sandığı İle Yapı Sandığına ve Öğretmenlerin Alacaklarına Dair Kanun	**Madde 14**	İlkokul Öğretmenleri Sağlık ve İçtimai Yardım Sandığının gelirlerinin bilümum vergi, resim ve harçlıra tabi olmaması
4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu	**Madde 53**	İşsizlik Sigortası Fonunun, damga vergisi hariç her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması
4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu	**Ek Madde 6**	Esnaf Ahilik Sandığının, damga vergisi hariç her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması. Bu muafiyetin, 193 sayılı Kanun ile 5520 sayılı Kanun uyarınca yapılacak vergi kesintilerine şümulünün olmaması. Esnaf Ahilik Sandığı ödeneğinin damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaması
4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu	**Geçici Madde 21**	Madde kapsamında yapılan ilave istihdama gelir vergisi stopajı teşviki uygulanır. Bu madde kapsamında yapılan ücret ödemelerine ilişkin düzenlenen kâğıtlara ait damga vergisinin aylık brüt asgarî ücretin prim ödeme gün sayısına isabet eden kısmının beyan edilmemesi ve ödenmemesi
4457 sayılı Türk Akreditasyon Kurumu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun	**Madde 22**	Kurumun, bu Kanun kapsamında elde ettiği gelirlerin kurumlar vergisinden, yapılacak işlemlerin harçlardan, düzenlenecek kâğıtların damga vergisinden müstesna olması
4473 sayılı Yangın, Yer Sarsıntısı, Seylap veya Heyelan Sebebiyle Mahkeme ve Adliye Dairelerinde Ziyaa Uğrayan Dosyalar Hakkında Yapılacak Muamelelere Dair Kanun	**Madde 46**	Yenileme işine mütaallik bilcümle evrak, kayıtlar ve bunların suretleri ve bu hususiaki muamelelerin her nevi rüsum ve harctan muaf olması. Yenileme büroları veya mahkemeler tarafından verilecek vesikaların ibrazı üzerine noterlerin de, suretlerini çıkaracakları evrak için yazı ücretinden başka hiç bir resim ve harc ve ücret istiyememesi
4490 sayılı Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu ile 491 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	**Madde 12**	Bu Kanun uyarınca oluşturulan Türk Uluslararası Gemi Siciline kayıtlı gemilerin ve yatların işletilmesinden ve devrinden elde edilen kazançların, gelir ve kurumlar vergileriyle fonlardan istisna olması Türk Uluslararası Gemi Siciline kaydedilecek gemilere ve yatlara ilişkin alım, satım, ipotek, tescil, kredi, gemi kira, zaman çarteri ve tüm navlun sözleşmeleri damga vergisine ve harçlara; bu işlemler nedeniyle alınacak paraların banka ve sigorta muameleleri vergisine ve fonlara tabi tutulmaması Türk Uluslararası Gemi Sicilinde kayıtlı gemilerde ve yatlarda çalışan personele ödenen ücretlerin gelir vergisi ve fonlardan müstesna olması
4538 sayılı Euro'nun Hukuki Araçlara Etkisi ile Akaryakıt Tüketim Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	**Madde 7**	Kanunun kapsamında, Ulusal para birimlerinin EURO'ya dönüştürülmesine ilişkin işlemler ile bu işlemlerin yapılması sırasında her ne nam altında olursa olsun lehe alınan paralar hakkında 13.7.1956 tarihli ve 6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu hükümlerinin, EURO'nun kullanıma girdiği tarihten önce veya sonraki dönemde ulusal para birimi cinsinden akdedilmiş sözleşmeler ile gerçekleştirilmiş diğer hukuki işlemlerde ulusal para birimine, komisyon, faiz ve diğer masraflara gönderme yapan hükümlerin EURO cinsinden değiştirilmesi için düzenlenecek kağıtlar hakkında 1.7.1964 tarihli ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu ile 2.7.1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanunu hükümlerinin, Uygulanmaması
4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu	**Madde 21**	OSB tüzel kişiliğinin, Kanunun uygulanması ile ilgili işlemlerde her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması. Atıksu arıtma tesisi işleten bölgelerden, belediyelerce atıksu bedeli alınmaması
4572 sayılı Tarım Satış Kooperatif ve Birlikleri Hakkında Kanun	**Madde 6**	Bu Kanuna göre kurulmuş bulunan kooperatifler ve birliklerin bu madde kapsamında yer alan faaliyetleri yine bu maddede sayılan vergi ve harçlardan müstesna olması
4586 sayılı Petrolün Boru Hatları İle Transit Geçişine Dair Kanun	**Madde 11**	Transit petrol boru hatları projesine ait boru hattı ve ilgili tesislerin, petrol sicili ve tapu siciline tescilinden harç alınmaması
4603 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi ve Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun	**Madde 3**	Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar yapılmış olan ve bu madde kapsamında sayılan ödemeler, damga vergisi hariç herhangi bir vergiye tabi tutulmamaması Kanun çerçevesinde yapılacak işlemler ve bu işlemlere ilişkin olarak düzenlenecek kağıtların, her türlü vergi, resim ve harçtan müstesna olması
4628 sayılı Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun	**Madde 16**	Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun ve Kurumun gelirlerinin her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması
4636 sayılı Millî Savunma Bakanlığı Akaryakıt İkmal ve Nato Pol Tesislerine İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun	**Madde 8**	Başkanlığın her türlü faaliyet ve gelirlerinin katma değer vergisi hariç olmak üzere Hazineye, katma bütçeli idarelere, belediyelere ve özel idarelere ait her türlü vergi, resim, harç, fon, zam ve ardiye ücretlerinden muaf olması

4645 sayılı Emniyet Genel Müdürlüğüne Ait Araç, Gereç, Mal Ve Malzemenin Satış, Hibe, Hek Ve Hurda Durum Ve İşlemleri İle Hizmet Satışına Dair Kanun	**Madde 4**	Bu Kanun hükümlerine göre sağlanacak ihtiyaçlar ve bunlarla ilgili muamelelerin katma değer vergisi ve damga vergisi hariç her türlü vergi, resim, harç ve resmi kuruluşlara ait ardiye ücretinden muaf olması
4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu	**Madde 8**	Yönetici şirketin bu Kanunun uygulanması ile ilgili olarak düzenlenen kâğıtlar yönünden damga vergisinden, yapılan işlemler bakımından harçlardan ve Bölge alanı içerisinde sahip olduğu taşınmazlar dolayısıyla emlak vergisinden muaf olması
4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu	**Geçici Madde 2**	Yönetici şirketlerin bu Kanun uygulaması kapsamında elde ettikleri kazançlar ile Bölgede faaliyet gösteren gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin, münhasıran bu Bölgedeki yazılım, tasarım ve AR-GE faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlarının 31/12/2023 tarihine kadar gelir ve kurumlar vergisinden müstesna olması Bölgede çalışan; AR-GE, tasarım ve destek personelinin bu görevleri ile ilgili ücretleri 31/12/2023 tarihine kadar her türlü vergiden müstesna olması
4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu	**Ek Madde 1**	İhtisas Teknoloji Geliştirme Bölgelerinin Kanun hükümlerine tabi olması, Bölgelere sağlanan destek, teşvik, muafiyet ve istisnalardan aynen yararlanması
4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu	**Ek Madde 2**	Kanun kapsamında yürütülen yazılım, AR-GE, yenilik ve tasarım projeleri ile ilgili araştırmalarda kullanılmak üzere ithal edilen eşya, gümrük vergisi ve her türlü fondan, bu kapsamda düzenlenen kâğıtlar ve yapılan işlemlerin damga vergisi ve harçtan müstesna olması
4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu	**Geçici Madde 4**	Teknokent Sermaye Desteği İndirimi
4697 sayılı Bazı Vergi Kanunlarında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	**Geçici Madde 2**	Çiftçilere yapılan doğrudan gelir desteği ödemeleri için kayıt sistemi oluşturulması amacıyla, ilgililerin isteği üzerine gayrimenkullere ilişkin olarak verilecek kayıt ve belge örnekleri için tapu harcı, eğitime katkı payı, özel işlem vergisi ve döner sermaye ücreti alınmaması
4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu	**Geçici Madde 4**	Madde kapsamında düzenlenecek fesihnameierden ve devredilecek sözleşmelerden damga vergisi alınmaması
4743 sayılı Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması Ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	**Madde 3**	Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşmaları hükümleri kapsamında düzenlenecek finansal yeniden yapılandırma sözleşmeleri ile ilgili kağıtlar damga vergisinden ve yapılacak işlemler harçlardan, çerçeve anlaşması ve düzenlenen sözleşmeler kapsamında kullandırılan ve kullandırılacak krediler kaynak kullanımı destekleme fonundan ve diğer benzeri vergi, resim, harç, fon yükümlülüklerinden (4306 sayılı Kanun uyarınca ödenmesi gereken Eğitime Katkı Payı hariç) istisna olması
4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun	**Madde 15**	Maddede sayılan gider, işlemler ve kâğıtların her türlü vergi, resim, harç ve fondan istisna olması Müsteşarlık tarafından borçlu sıfatıyla veya Hazine garantileri ile sağlanan; Program kredisi ve proje kredilerinin temini, ihrazı, devri, tadili veya uzatılmasına ilişkin işlemler ve kâğıtlar, Uluslararası sermaye piyasalarında kullanılan finansman araçları ile yapılacak borçlanma anlaşmalarında öngörülen ödemeler, işlemler ve kâğıtlar ve bu piyasalarda ihraç edilen menkul kıymetler, Devlet dış borçlarının uluslararası sermaye piyasalarında kullanılan türev ürünler dahil olmak üzere her türlü finansal araçlar vasıtasıyla yönetilmesine veya yeniden yapılandırılmasına ilişkin anlaşmalarda öngörülen işlemler ve kâğıtlar, Devlet dış borçları ile ilgili kredi anlaşmalarında öngörülen bütün ödeme ve işlemlerin (dış proje kredileri çerçevesinde yapılacak ödemeler dahil, kredilerin kullanımları hariç), her türlü vergi, resim, harç ve fondan istisna olması ve bu Kanun kapsamında sağlanan hibeler ile Avrupa Birliğinden sağlanan hibelerin temini, devri, tadili ve kullanımına ilişkin işlem ve kâğıtlar da yukarıdaki istisnalardan yararlanması 7/A Maddesi kapsamında gerçekleştirilecek işlemler ve ihraç edilecek kira sertifikaları ile kira sertifikalarının ihracına ilişkin işlem ve kâğıtlar, damga vergisi ve harçlardan ... müstesna olması
4785 sayılı Orman Kanununa Bazı Hükümler Eklenmesine Ve Bu Kanunun Birinci Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	**Ek Madde 2**	Ormanın geri verilmesine mütaallik tescil muamelelerinin her türlü harç ve resimden muaf olması
4857 sayılı İş Kanunu	**Madde 8**	Süresi bir yıl ve daha fazla olan iş sözleşmelerinin damga vergisi ve her çeşit resim ve harçtan muaf olması
4857 sayılı İş Kanunu	**Madde 28**	İşten ayrılan işçiye, işveren tarafından verilen belgelerin her türlü resim ve harçtan muaf tutulması
4857 sayılı İş Kanunu	**Madde 37**	Maddeye göre verilen pusulalarla ilgili işlemlerin damga vergisi ve her çeşit resim ve harçtan muaf tutulması
4857 sayılı İş Kanunu	**Madde 94**	İşçi ve işverenlerle bunların meslek kuruluşları tarafından kendilerini ilgilendiren ve iş hayatına ilişkin işlerde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına yazı ile başvurma halinde bu dilekçeler ve bunlarla ilgili tutanak, evrak, defter ve işlemlerin damga vergisi ve her çeşit resim ve harçtan muaf tutulması
4865 sayılı Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü Hakkında Mali Hükümler Ve Mafiyetlere İlişkin Kanun	**Madde 18**	Ulusal Bor Araştırma Enstitüsünün yaptığı faaliyetlerden elde ettiği gelirler dolayısıyla kurumlar vergisi açısından iktisadi işletme oluşmaması
4865 sayılı Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü Hakkında Mali Hükümler Ve Mafiyetlere İlişkin Kanun	**Ek Madde 1**	Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsünün yaptığı faaliyetlerden elde ettiği gelirler dolayısıyla kurumlar vergisi açısından iktisadi işletme oluşmaması

4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu	**Madde 23**	Kuruma ait taşınır ve taşınmaz mallar ile bunların alım ve satım işlemleri ve bunlardan elde edilen hak ve gelirlerin, kurum tarafından açılan ve Kurumun taraf olduğu davalar ve icra kovuşturmaları ile ilânların, satışı yapılan veya satın alınan gayrimenkullerle ilgili tapu işlemlerinin, Kurumca yapılan bütün işlemler ve bu işlemler için ilgililere verilmesi veya bunlardan alınması gereken yazı ve belgeler ve bunların suretlerinin ilgili kanunlarda Kurumun adı veya kuruluş kanununda yazılı olmasa dahi her türlü vergi, resim ve harç ile belediyelerde yürütülecek her türlü hizmet karşılığından alınan ücretler ve Kurumun doğrudan doğruya hizmetlerinden yararlanmadığı fon ve kuruluşlara katkı paylarından muaf olması
4911 sayılı Sivil Hava Araçları Üçüncü Şahıs Mali Mesuliyet Sigortasının Ticari Olarak Temin Edilemeyen Kısmının Devlet Garantisi İle Karşılanması Hakkında Kanun	**Madde 7**	Devlet garantisi bedelinin katma değer vergisi hariç olmak üzere her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması
4920 sayılı Devlet Orman İşletmelerinin Bazı Vergilerden Muaf Tutulması Hakkında Kanun	**Madde 3**	Orman İşletmelerinin ağaçlama, kesim, tomruklama, ölçme, imal yerine taşıma, her türlü orman yolları ve köprüleri ve su işleri ve su nakliyatı yapma, orman temizleme ve kökleme, odun, kömür yapma ve taşıma gibi ormancılık işlerinde çalıştırılan işçilerin gündeliklerinin her çeşit vergi ve resimden muaf olması
4933 sayılı İnönü Armağanları Kanunu	**Madde 13**	İnönü Armağanlarının her türlü vergi, resim ve harçlar dışında tutulması
5000 sayılı Patent Ve Marka Vekilliği İle Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun	**Madde 25**	Kurumun gelirleri, işlemleri ve gayrimenkullerinin her türlü vergi, resim ve harçtan muaf tutulması
5084 sayılı Yatırımların ve İstihdamın Teşviki İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	**Ek Madde 1**	Cazibe Merkezleri Programı kapsamında özel sektöre ait imalat sanayii yatırımları ile çağrı merkezi ve veri merkezi yatırımlarına sağlanan destekler
5086 sayılı Yabancılara İkinci El Taşıt Satışı Hakkında Kanun	**Madde 3**	Yabancı gerçek ve tüzel kişilere yapılan ikinci el taşıt satışlarının harç ve damga vergisinden istisna olması
5102 sayılı Yüksek Öğrenim Öğrencilerine Burs Kredi Verilmesine İlişkin Kanun	**Madde 4**	Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumunca verilecek burs-kredi taahhüt senetlerinin noterde tanzim ve tasdik edilmesine ilişkin iş ve işlemlerin vergi, resim ve harca tâbi olmaması
5200 sayılı Tarımsal Üretici Birlikleri Kanunu	**Madde 19**	Birliğe ait her türlü taşınır ve taşınmaz mallar, bunların alım, satım, inşa ve kullanımları ile birlikçe yürütülen hizmet ve faaliyetlerin damga vergisi hariç her türlü vergi, resim, harç ve katkı payından muaf olması
5225 Sayılı Kültür Yatırımlarını Ve Girişimlerini Teşvik Kanunu	**Madde 5**	Kanun uyarınca belge almış kurumlar vergisi mükellefi yatırımcı veya girişimcilerin, ilgili idareye verecekleri aylık sigorta prim bordrolarında bildirdikleri, münhasıran belgeli yatırım veya girişimde çalıştıracakları işçilerin ücretleri üzerinden hesaplanan gelir vergisinin, yatırım aşamasında üç yılı aşmamak kaydıyla % 50'si, işletme aşamasında ise yedi yılı aşmamak kaydıyla % 25'inin, verilecek muhtasar beyanname üzerinden tahakkuk eden vergiden terkin edilmesine yönelik düzenleme
5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun	**Madde 15**	Bu Kanunun uygulanması ile ilgili olarak yapılacak başvurular, bildirimler, düzenlenecek belgeler, resmî mercilerce ve noterlerce yapılacak işlemler ile Kanunda belirtilen amaçlar doğrultusunda kullanılmak üzere yapılacak bağış ve yardımların her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması
5234 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	**Geçici Madde 6**	Madde uyarınca temin edilecek arsa ve araziler ile yeniden inşa edilecek veya onarılacak alt ve üst yapılarla ilgili; harita, imar ve parselasyon planları, ifraz, tevhit, tescil, ihale, sözleşme, ruhsatname ve sair işlemler, verilecek beyanname, taahhütname ve sözleşmeler ile tapu ve kadastro müdürlükleri dahil tüm kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılacak işlemlerin her türlü vergi, resim, harç, fon, pay ve ücretten muaf olması
5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu	**Madde 61**	Kanuna göre tanığa verilecek tazminat ve giderlerden hiçbir vergi, resim ve harç alınmaması
5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu	**Madde 8**	İl özel idaresinin kamu hizmetine ayrılan veya kamunun yararlanmasına açık, gelir getirmeyen taşınmaz malları ile bunların inşa ve kullanımlarının katma değer vergisi ile özel tüketim vergisi hariç her türlü vergi, resim, harç, katkı ve katılma paylarından muaf olması
5335 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	**Madde 32**	T.C. Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğünün taşınmazların alımı, kamulaştırma, parselasyon, tevhid, ifraz, irtifak hakkı tesisi ve terkini işlemlerinin katma değer vergisi hariç her türlü vergi, resim, harç, döner sermaye ve hizmet ücretlerinden muaf olması
5335 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	**Madde 33**	Madde kapsamında DHMİ'nin sermayesinin arttırılmasından doğan kazançların kurumlar vergisinden, bununla ilgili işlemlerin her türlü vergi ve harçtan istisna olması
5362 sayılı Esnaf Ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu	**Madde 65**	Esnaf ve sanatkârlar meslek kuruluşlarının, iktisap ettikleri ve edecekleri gayrimenkuller ile bu kuruluşların görevleri dolayısıyla elde ettikleri gelirlerin katma değer vergisi ve emlak vergisi hariç her türlü vergi, resim ve harçtan müstesna olması
5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanunu	**Madde 7**	Kanun hükmüne göre oluşturulacak havuzun gelirlerinin her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması
5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun	**Madde 3**	Yenileme alanlarındaki uygulamaların her türlü vergi, resim, harç ve ücretlerden muaf olması

5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun	**Madde 4**	Madde kapsamındaki devir işlemlerinin her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması
5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu	**Madde 8/Ç**	Sulh hukuk mahkemeleri nezdinde mirasçılar veya Bakanlıkça bu Kanun kapsamında açılacak davaların her türlü resim ve harçtan muaf olması
5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu	**Madde 8/I**	Madde kapsamında yapılan işlemlerin harçlardan düzenlenecek kağıtların damga vergisinden istisna ve/veya muaf olması
5411 sayılı Bankacılık Kanunu	**Madde 106**	Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun iflas idaresi sıfatıyla tahsil ettiği paraların harçlardan muaf olması
5411 sayılı Bankacılık Kanunu	**Madde 134**	Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından Madde hükümlerine istinaden yapılacak işlemlerin her türlü vergi, resim ve harçtan istisna tutulması
5411 sayılı Bankacılık Kanunu	**Madde 140**	Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması
5411 sayılı Bankacılık Kanunu	**Madde 143**	Kurulun çıkarmış olduğu yönetmelik kapsamında kurulan varlık yönetim şirketlerinin yaptıkları işlemler ve bununla ilgili olarak düzenlenen kâğıtların, kuruluş işlemleri de dâhil olmak üzere kuruldukları takvim yılı ve bunu izleyen beş yıl süresince 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa göre ödenecek damga vergisinden, 492 sayılı Harçlar Kanununa göre ödenecek harçlardan her ne nam altında olursa olsun tahsil edilecek tutarlar 6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu gereği ödenecek banka ve sigorta muameleleri vergisinden, kaynak kullanımını destekleme fonuna yapılacak kesintilerden ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun 39 uncu Maddesi hükmünden istisna olması
5411 sayılı Bankacılık Kanunu	**Geçici Madde 32 (7.Fıkra)**	Çerçeve Anlaşmaları ve bu Anlaşmalar kapsamında düzenlenen Sözleşmelerde belirlenen esaslar uyarınca; Yapılacak işlemlerin cezaevi harcı ve 492 sayılı Harçlar Kanununa göre alınan harçlardan (yargı harcı dahil) ve düzenlenecek kâğıtların damga vergisinden, Alacaklı kuruluşlar tarafından her ne nam altında olursa olsun tahsil edilecek tutarların banka ve sigorta muameleleri vergisinden, Kullandırılan ve kullandırılacak kredilerin kaynak kullanımını destekleme fonundan müstesna olması
5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu	**Ek Madde 77**	Harp veya vazife malullüğü aylığı üzerinden aylık bağlananların bu aylıkları ve bunlara yapılacak her türlü ödeme ve işlemlerin her türlü vergi, resim ve harçtan müstesna tutulması
5441 sayılı Devlet Tiyatrosu Kuruluşu Hakkında Kanun	**Madde 14**	Devlet Tiyatrosunun hasılat ve muamelelerinin her türlü vergi, harç ve resimlerden muaf olması
5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Hizmetlerine İlişkin Kanun	**Madde 26**	Ajans; alacaklarının tahsili, taşınır ve taşınmaz mallarının alım, satım, kiralama ve devri, mal ve hizmet alımları, proje ve faaliyet desteği kapsamında yapılacak işlemler ve düzenlenecek kâğıtlar ile ilgili olarak damga vergisi, harç ve fondan; yapılacak bağış ve yardımlar nedeniyle veraset ve intikal vergisinden muaf olması
5464 sayılı Banka Kartları Ve Kredi Kartları Kanunu	**Geçici Madde 5**	Kredi kartı alacaklarını temlik alan varlık yönetim şirketlerinin bankaların yararlandıkları harç muafiyetinden yararlanması
5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu	**Madde 41**	Doğum bildiriminin kanuni süresi içinde yapılması hâlinde ve 2828 sayılı Kanun kapsamında düzenlenecek kimlik kartlarından değerli kâğıt bedeli alınmaması
5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumuna İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunu	**Madde 36**	Kurumun faaliyetleri dolayısıyla yapılan işlemler yönünden harçlardan, elektrik ve havagazı tüketim vergisi ve yangın sigortası vergisi hariç olmak üzere ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu gereğince alınan vergi, harç, katılma payı ile tasdik ücretlerinden, düzenleyeceği kağıtlar nedeniyle damga vergisinden, sahip olduğu taşınmazlar dolayısıyla emlak vergisinden muaf olması
5543 sayılı İskan Kanunu	**Madde 34**	Kanun hükümlerine göre kabul edilen göçmenlerin, bir aile veya aile sayılan kişiler ile bir köy, mahalle veya topluluk olarak yurda getirecekleri kullanılmış zati, mesleki ve ev eşyaları bir defaya mahsus olmak üzere gümrük vergileri ile damga vergisinden ve diğer her türlü resim, vergi ve harçlardan muaf olması
5543 sayılı İskan Kanunu	**Madde 35**	Göçmenlerin pasaportları üzerinde yapılacak vize muamelesi ile kendilerine verilecek eşya belgelerinin her türlü resim ve harçtan muaf olması Göçmen, göçebe, millî güvenlik nedeniyle ve kamulaştırmadan etkilenen ailelerden iskân edilenlere Kanun hükümleri gereğince yapılacak iskân yardımı gümrük ve vergi muafiyeti, tabiiyet, nüfusa ve tapuya tescil ve nakil işlemleri dolayısıyla gerek kendileri tarafından verilecek gerekse ilgili dairelerce düzenlenecek her türlü evrak damga vergisi ile sair resim ve harçlardan muaf olması
5543 sayılı İskan Kanunu	**Madde 36**	Kanun hükümlerine göre temlik edilen arsa, arazi ve yapılardan bu temlik dolayısıyla veraset ve intikal vergisi ve ferağ harcı alınmaması ve noterlerce yapılacak iskân ile ilgili taahhütname ve borçlanma senetleri ve bu konuda düzenlenen belgelerin damga vergisi ve harca tâbi olmaması Kanuna göre, gerek borçlandırılarak ve gerekse peşin bedelli olarak verilen bütün arsa, arazi ve yapılar harçsız tapuya tescil edilerek tapu senedi verilmesi, temlik, tefviz, borçlandırma ve ipotek işlemlerini koyup kaldırma muamelelerinin damga vergisi ve harca tâbi olmaması
5544 sayılı Mesleki Yeterlilik Kurumu İle İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunu	**Madde 28**	Kurumun gelirleri, işlemleri ve taşınmazlarının her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması

5569 sayılı Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerinin Mali Sektöre Olan Borçlarının Yeniden Yapılandırılması Hakkında Kanun	**Madde 4**	Çerçeve anlaşmalar ile sözleşmeler ve bunların belirlediği esaslar uyarınca yapılacak işlemler ve düzenlenecek kâğıtların 1/7/1964 tarihli ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa göre ödenecek damga vergisi ve 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununa göre ödenecek harçlardan, Çerçeve anlaşmalar ve sözleşmeler uyarınca alacaklı bankalar tarafından her ne nam altında olursa olsun tahsil edilecek tutarların 13/7/1956 tarihli ve 6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu gereği ödenecek banka ve sigorta muameleleri vergisinden, Çerçeve anlaşması ve düzenlenen sözleşmeler kapsamında kullandırılan kredilerin kaynak kullanımı destekleme fonundan ve diğer fonlar ile malî yükümlülüklerden istisna edilmesi İstisna uygulamasının sözleşme hükümlerinin borçlu KOBİ'ler tarafından yerine getirilememesi veya getirilmemesi hallerinde alacağın hukukî yollardan tahsili aşamalarında ödenmesi gereken vergi, resim ve harçlar açısından da uygulanması
5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu	**Madde 23**	Kaçak ürünlerin ihbarı neticesinde dağıtılacak ikramiyelerin damga vergisi hariç her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması
5648 sayılı Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Hizmetleri Hakkında Kanun	**Madde 15**	Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumunun bu Kanunun ve kuruluşuna ilişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin uygulanmasıyla ilgili iş ve işlemlerde her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması
5653 sayılı Yunus Emre Vakfı Kanunu	**Madde 7**	Vakıf ve Vakıf tarafından kurulacak Kültür Merkezleri ile enstitülerin kurumlar vergisinden (iktisadî işletmeler hariç), yapılacak bağış ve yardımlar sebebiyle Veraset ve İntikal Vergisinden, Sahip oldukları taşınır ve taşınmaz mallar ile yapacakları tüm muameleleri her türlü vergi, resim ve harçtan, Vakıflar Genel Müdürlüğünce vakıflardan tahsil edilen teftiş ve denetleme masraflarına katılma paylarından, muaf olması Vakfın Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflara diğer kanunlarla tanınan vergi, resim ve harç istisnalarından yararlanması Vakfa ve Enstitüye yapılacak bağış ve yardımların Gelir ve Kurumlar Vergisi matrahından indirilebilmesi
5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Kanunu	**Madde 14**	Kanun hükümleri gereğince yapılacak devirlerde devrin gerekli kıldığı işlemler ve belgelerin her türlü vergi, resim ve harçlardan ve Müdürlüğün çiftlik hudutları dahilinde sahip bulunduğu gayrimenkuller bina ve arazi vergilerinden müstesna olması
5664 sayılı Konut Edindirme Yardımı Hak Sahiplerine Ödeme Yapılmasına Dair Kanun	**Madde 6**	Emlak Konut Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı Anonim Şirketinin sermaye değişimi ile ilgili işlemleri ve bu Kanun gereğince yapacağı tüm işlemlerin her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması
5667 sayılı Bankacılık İşlemleri Yapma Ve Mevduat Kabul Etme İzni Kaldırılan Türkiye İmar Türkiye İmar Bankası Türk Anonim Şirketince Devlet İç Borçlanma Senedi Satış Adı Altında Toplanan Tutarların Ödenmesi Hakkında Kanun	**Madde 4**	Kanun gereğince ihraç edilecek olan özel tertip Devlet iç borçlanma senetleri ile bu senetler kullanılmak suretiyle yapılacak ödemelere ilişkin işlemler ve kâğıtların damga vergisi ve harçtan müstesna olması
5682 sayılı Pasaport Kanunu	**Madde 13**	Diplomatik pasaportların hiçbir harç veya resme tabi olmaması
5682 sayılı Pasaport Kanunu	**Madde 16**	Seyahatleri Türkiye için kültürel, ticari veya sosyal bir menfaat temin edecek mahiyette bulunduğu sabit olanlarla Milli Eğitim Bakanlığının müsaadesiyle ilmi tetkiklerde bulunmak veya yabancı memleketlerde yapılacak spor teması ve müsabakalarına iştirak etmek üzere kafile halinde gezi yapacak öğretmen, öğrenci ve sporculara verilecek pasaportların hiçbir harca tabi olmaması
5682 sayılı Pasaport Kanunu	**Madde 27**	Yabancıların diplomatik pasaportlariyle bu kanunda derpiş olunan hususi ve servis damgalı pasaportlara tekabül eden pasaportlarının vizelerinin hiç bir harca veya resme tabi olmaması
5684 sayılı Sigortacılık Kanunu	**Ek Madde 4**	Türk Reasürans Anonim Şirketinin her türlü işlemleri nedeniyle 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununa göre alınan harçlardan; lehe alacağı paralar dolayısıyla banka ve sigorta muameleleri vergisinden muaf olması
5737 sayılı Vakıflar Kanunu	**Madde 77**	Vakıflar Genel Müdürlüğünün tüm iş ve işlemlerinin her türlü vergi, resim, harç ve katılım payından istisna olması Kuruluşunda veya kurulduktan sonra vakıflara bağışlanan taşınır ve taşınmaz malların Veraset ve İntikal Vergisinden istisna olması
5746 sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun	**Madde 3**	Ar-Ge ve tasarım harcamalarının gelir ve kurum kazancından indirilmesi, Gelir vergisi stopajı teşviki: Ar-Ge, tasarım ve destek personelinin; bu çalışmaları karşılığında elde ettikleri ücretlerinin doktoralı olanlar ile temel bilimler alanlarından birinde en az yüksek lisans derecesine sahip olanlar için yüzde doksan beşi, yüksek lisanslı olanlar ile temel bilimler alanlarından birinde lisans derecesine sahip olanlar için yüzde doksanı ve diğerleri için yüzde sekseni gelir vergisinden müstesna olması Kanun kapsamındaki her türlü Ar-Ge ve yenilik faaliyetleri ile tasarım faaliyetlerine ilişkin olarak düzenlenen kâğıtlardan damga vergisi alınmaması (5) Teknogirişim Sermaye Desteği İndirimi uygulaması (8) Kanun kapsamında yürütülen Ar-Ge, yenilik ve tasarım projeleri ile ilgili araştırmalarda kullanılmak üzere ithal edilen eşyanın gümrük vergisi ve her türlü fondan, bu kapsamda düzenlenen kâğıtların ve yapılan işlemlerin damga vergisi ve harçtan müstesna olması
5746 sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun	**Madde 3/A**	Gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin, işletmeleri bünyesinde gerçekleştirdikleri münhasıran yeni teknoloji ve bilgi arayışına yönelik araştırma ve geliştirme harcamalarına ilişkin Ar-Ge indirimi
5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu	**Madde 6**	Madde uyarınca yapılacak aktarımların, katma değer vergisi ve damga vergisi dahil her türlü vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerden istisna olması
5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun	**Madde 11**	Türkiye'de FIFA, UEFA ve TFF himayesinde gerçekleştirilen müsabakalar ile bu Kanun kapsamında organize edilen müsabakalardan elde edilecek gelirler ve TFF'nin diğer tüm gelirlerin her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması

6001 sayılı Karayolları Genel Müdürlüğünün Hizmetleri Hakkında Kanun	**Madde 12**	Genel Müdürlüğün mevzuat kapsamındaki görevleri dolayısıyla yapacağı işlemler yönünden, katma değer vergisi ve özel tüketim vergisi hariç, her türlü vergi, resim, harç ve paydan, tapu ve kadastro işlemlerinden kaynaklanan her türlü döner sermaye ücretinden muaf olması Genel Müdürlüğe, mevzuatla verilen görevlerin ifası için gerekli olup Genel Müdürlükçe satın alınan veya ithal edilen binek araçları hariç, motorlu vasıtalarla, motorlu, motorsuz makine, cihaz, araç-gereç ile bunların yedek parçaları ve lastiklerinin katma değer vergisi ve özel tüketim vergisi hariç her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması Genel Müdürlüğün gelirlerinin vergiden müstesna olması Bu istisna, 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu uyarınca yapılan kesintileri kapsamaz.
6001 sayılı Karayolları Genel Müdürlüğünün Hizmetleri Hakkında Kanun	**Madde 29**	Madde kapsamında İşletme hakkının ilgili şirkete devrine ilişkin düzenlenecek sözleşmelerin damga vergisinden, yapılacak intikal işlemlerinin veraset ve intikal vergisinden müstesna olması
6093 sayılı Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığının Muafiyetlerine İlişkin Kanun	**Madde 13**	Başkanlık tarafından yapılan bütün işlemler ve düzenlenen kâğıtların damga vergisi ve harçtan müstesna olması Başkanlık, taraf olduğu davalarda ve icra takiplerinde yargı harçlarından ve teminat yatırma mükellefiyetinden muaf olması
6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu	**Madde 206**	Maddede yer alan hükümler dairesinde noterlerce düzenlenecek olan senetler için ilgilisinden harç, vergi ve değerli kâğıt bedeli alınmaması
6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu	**Madde 265**	Tanığa ödenmesi gereken ücret ve giderlerin hiçbir vergi, resim ve harca tabi olmaması
6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu	**Madde 336**	Adli yardım talebine ilişkin evrağın her türlü harç ve vergiden muaf olması
6107 sayılı İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun	**Madde 13**	Bankanın 1/7/1964 tarihli ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu uyarınca resmî daire olarak tanımlanan kurum ve kuruluşlar adına yapacağı ihalelere ilişkin düzenlenen kâğıtlara ait damga vergisinden muaf olması
6107 sayılı İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun	**Geçici Madde 3**	Bu Kanun çerçevesinde yapılacak devir, tescil ve kayıt işlemleri ile bu işlemlere ilişkin olarak düzenlenecek kâğıtların her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması
6111 İstanbul Sismik Riskin Azaltılması ve Acil Durum Hazırlık Projesi (İSMEP) Kapsamında Yapılacak Teslim ve Hizmetler	**Geçici Madde 16**	İstanbul Sismik Riskin Azaltılması ve Acil Durum Hazırlık Projesi (İSMEP) kapsamında, İstanbul İl Özel İdaresine bağlı olarak faaliyet gösteren İstanbul Proje Koordinasyon birimine yapılacak teslim ve hizmetlerin, finansmanı yabancı devletler, uluslar arası kurum ve kuruluşlarca karşılanmak şartıyla 31/12/2020 tarihine kadar katma değer vergisinden istisna olması
6114 sayılı Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Hizmetleri Hakkında Kanun	**Madde 6**	Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okul ve kurum müdürlükleri ile sınav koordinatörlüklerinin bu fıkra kapsamındaki mal ve hizmet alımlarına ilişkin ödemeleri nedeniyle düzenledikleri kâğıtların damga vergisinden istisna olması
6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun	**Madde 7**	Madde kapsamındaki kayıt ve belgeler ile 442 sayılı Kanunun 74 üncü maddesine göre görevlendirilen güvenlik koruculları ile köy veya mahalle muhtarları ve belediye başkanlarının edinecekleri en fazla bir adet silaha ait taşıma veya bulundurmaya yetki veren kayıt ve belgelerin her türlü resim, vergi ve harçtan muaf olması
6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun	**Ek Madde 8**	Bu madde kapsamındaki silahlar ile ilgili muamelelerin her türlü vergi, resim, harç ve resmi kuruluşlara ait ardiye ücretinden muaf olması
6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun	**Madde 60**	İcra tetkik mercii hakimi tarafından verilen hapsen tazyik kararlarının her türlü harç ve resimden muaf olması
6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce Yürütülen Hizmetler Hakkında Kanun	**Madde 49**	Genel Müdürlüğün 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununa göre alınan harçlardan, bu Kanunda belirtilen görevleri kapsamında düzenlenen kâğıtlar sebebiyle damga vergisinden ve tapu ve kadastro işlemlerinden kaynaklanan döner sermaye hizmet bedellerinden muaf olması Genel Müdürlüğün gelirlerinin vergiden müstesna olması Bu istisnanın 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu uyarınca yapılan kesintileri kapsamaması
6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce Yürütülen Hizmetler Hakkında Kanun	**Ek Madde 1**	Madde kapsamındaki devir işlemlerinin her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması
6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce Yürütülen Hizmetler Hakkında Kanun	**Ek Madde 9**	Arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetleri projelerinin uygulanması esnasında, tapuya kayıtlı olup tescile esas belgesine aykırılığı tespit edilen hisse hataları ile 3/7/2005 tarihli ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununun 8 inci maddesi hükümlerine tabi olmayan iştirak halinde mülkiyet olarak tescilli parsellerin paylı mülkiyete dönüştürülmesi işlemlerinin DSİ veya proje idaresi tarafından resen düzelmesi işlemlerinin her türlü gider, vergi, resim ve harçtan müstesna olması DSİ veya proje idaresi gerekli hallerde asgari tarımsal arazi büyüklüğünün altındaki tarımsal arazileri toplulaştırabilir veya bu madde kapsamında değerlendirmek üzere kamulaştırabilir.Bu maksatla yapılan kamulaştırma ve satımlara konu olan işlemlerin harçlardan, bu işlemlerle ilgili olarak düzenlenecek kâğıtların damga vergisinden müstesna olması
6207 sayılı Avukatlar Yardımlaşma Kanunu	**Madde 2**	Sandıkların varidat ve masrafları ile bütün muamelelerinin her türlü vergi ve resimlerden muaf olması
6237 sayılı Limanlar İnşaatı Hakkında Kanun	**Madde 7**	Bu kanunla yapılacak işler için lüzumlu makine ve aletlerle her türlü inşaat malzemesi şantiye sahası içinde veya dışında olup şantiyeye, Denizcilik Bankası, İktisadi Devlet Teşekkülleri, özel idare ve belediyelere ait bulunan tesislerden faydalanılarak sahile çıkarıldığı veya yüklendiği takdirde bunlardan liman, iskele, rıhtım, resim ve ücretleriyle belediye, özel idare ve köy hükmi şahsiyetine ait vergi, resim, harç ve ücretler alınmaması
6271 sayılı Cumhurbaşkanı Seçimi Kanunu	**Madde 14**	Kanun kapsamında alınan bağış ve yardımların veraset ve intikal vergisinden müstesna olması

6284 sayılı Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun	**Madde 20**	Kanun kapsamındaki başvurular ile verilen kararların icra ve infazı için yapılan işlemlerden yargılama giderleri, harç, posta gideri ve benzeri hiçbir ad altında masraf alınmaması Kanunun 17 nci Maddesi uyarınca yapılan ödemelerin gelir vergisi ile veraset ve intikal vergisinden, bu ödemeler için düzenlenen kâğıtların damga vergisinden müstesna olması
6292 sayılı Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi ve Hazine Adına Orman Sınırları Dışına Çıkarılan Yerlerin Değerlendirilmesi ile Hazineye Ait Tarım Arazilerinin Satışı Hakkında Kanun	**Madde 10**	Kanun hükümlerinin uygulanmasında yapılacak satış, tescil, devir, kayıt, terkin, düzeltme, ifraz, tevhit, cins değişikliği ve ipotek işlemleri ile bunlara bağlı ve tamamlayıcı nitelikteki işlemlerin veraset ve intikal vergisinden, harçlardan, bu işlemler nedeniyle düzenlenecek kağıtların damga vergisinden ve genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerince alınan ücretlerden muaf olması
6305 sayılı Afet Sigortaları Kanunu	**Madde 3**	Kurum ve gelirlerinin her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması
6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun	**Madde 7**	Kanun uyarınca yapılacak olan işlem, sözleşme, devir ve tesciller ile uygulamaların noter harcı, tapu harcı, belediyelerce alınan harçlar, damga vergisi, veraset ve intikal vergisi, döner sermaye ücreti ve diğer ücretlerden; kullandırılan krediler sebebiyle lehe alınacak paraların banka ve sigorta muameleleri vergisinden müstesna olması Kanun kapsamındaki iş, işlem ve uygulamaların, Bakanlık, TOKİ, İller Bankası Anonim Şirketi ve İdarenin, sermayesinin yarısından fazlasına sahip oldukları şirketleri tarafından yürütülüyor olması halinde, bu şirketlerce yapılan iş, işlem ve uygulamalarda da bu fıkrada belirtilen vergi, harç ve ücret muafiyetlerinin uygulanması
6331 sayılı İş Sağlığı Ve Güvenliği Kanunu	**Madde 27**	Bu Kanuna göre düzenlenen kağıtların damga vergisinden, işlemlerin harçtan müstesna olması
6358 sayılı Expo 2016 Antalya Kanunu	**Madde 13**	Ajansın bu Kanun kapsamında yaptığı işlemler nedeniyle 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanunu ile 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu gereğince düzenlenen harçlardan ve katılım paylarından, bu işlemler nedeniyle düzenlenen kâğıtlarla ilgili olarak damga vergisinden muaf olması
6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi Ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	**Geçici Madde 1**	Bu Kanuna göre tüzel kişiliği kaldırılan köylerde, 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununa göre alınması gereken emlak vergisi ile 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu uyarınca alınması gereken vergi, harç ve katılım paylarının beş yıl süreyle alınmazması ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 9 uncu Maddesinin birinci fıkrasının üçüncü bendi, 23 üncü Maddesinin birinci fıkrasının birinci bendi ile beşinci bendi, 66 ncı Maddesinin birinci fıkrasının beşinci bendi hükümlerinin 31/12/2022 tarihine kadar (bu tarih dâhil) uygulanmaya devam edilmesi, Bu yerlerde içme ve kullanma suları için alınacak ücret altı yıl süreyle en düşük tarifenin % 25'ini geçmeyecek şekilde belirlenmesi
6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu	**Madde 37**	Finansal kiralama sözleşmelerinin bu sözleşmelerin devrine ve tadiline ilişkin kâğıtlar, finansal kiralama konusu malların teminine ilişkin kiralayan ve satıcı arasında düzenlenen sözleşmeler ile bunların teminatı amacıyla düzenlenen kâğıtların damga vergisinden, bu kâğıtlarla ilgili yapılacak işlemlerin (finansal kiralama konusu gayrimenkullerin kiralayanlar tarafından devir alınmasına ilişkin tapu işlemleri hariç) harçtan müstesna olması Satıp geri kiralama yöntemi ile yapılan kiralama sözleşmeleri kapsamında kiralanan taşınmazların sözleşme süresi sonunda kiracı adına tapuya tescilinin tapu harcından müstesna olması
6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu	**Madde 83**	Yatırımcı Tazmin Merkezi'nin bu Kanun kapsamında yapacağı işlemlerin harçtan, düzenleyeceği kâğıtların damga vergisinden müstesna olması YTM'nin bu Kanun kapsamındaki faaliyetleri dolayısıyla 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu açısından iktisadi işletme oluşmuş sayılmaması
6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu	**Madde 86**	Yapılan işlemlerden tescili gerekli olanların YTM'nin talebi üzerine harca tabi olmaksızın tescil ve ilan olunması
6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu	**Madde 91**	Kurulun her türlü harç ve teminattan muaf olarak gerekli tüm tedbirleri alması ile satılan kısmın karşılığı ve satışı yapılacak sermaye piyasası aracı için her türlü harç ve teminattan muaf olarak ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz istemeye yetkili olması
6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu	**Madde 92**	Bu madde kapsamında Kurul tarafından açılan dava ve takipler ile ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz taleplerinde Kurulun her türlü harç ve teminattan muaf olması
6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu	**Madde 138**	Bu Madde uyarınca Borsa İstanbul Anonim Şirketinin kuruluşu ve tescili ile esas sözleşmesinin hazırlanması, tescili ve ilanı kapsamında yapılacak işlemlerin harçtan, düzenleyeceği kâğıtların damga vergisinden müstesna olması Bu fıkranın İMKB den yapılacak devirleri konu edinmesi ve bu fıkra kapsamında yapılacak işlemlerin veraset ve intikal vergisinden, harçtan ve düzenlenecek kâğıtların damga vergisinden müstesna olması
6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu	**Geçici Madde 10**	Bu Madde uyarınca yapılacak ödemelere ilişkin işlemler ve bu işlemlerle ilgili oluşturulacak kayıtlar ve düzenlenecek kâğıtların damga vergisinden müstesna olması
6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun	**Madde 5**	Kanun kapsımında müracaatlara ilişkin düzenlenecek kâğıtların damga vergisinden, yapılacak işlemlerin harçlardan müstesna olması
6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun	**Madde 7**	Ödenmesine karar verilen tazminatın kararın kesinleşmesinden itibaren üç ay içinde Bakanlık tarafından ödenmesi ve ödemeye ilişkin düzenlenecek kâğıtların damga vergisinden, yapılacak işlemlerin harçlardan müstesna olması

6428 sayılı Sağlık Bakanlığınca Kamu Özel İş Birliği Modeli ile Tesis Yaptırılması, Yenilenmesi ve Hizmet Alınması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	**Madde 9**	Bu Kanun kapsamında yapılacak yatırımlarla ilgili olarak yatırım dönemiyle sınırlı olmak kaydıyla, idare ile gerçek veya özel hukuk tüzel kişileri arasında yapılacak her türlü iş ve işlemler ile düzenlenecek kâğıtların damga vergisi ile harçlardan müstesna olması
6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu	**Madde 11**	Bu Kanun kapsamında organize toptan elektrik piyasalarında ve bu maddenin sekizinci fıkrası kapsamında EPİAŞ'ın faaliyet alanına dahil edilen doğalgaz dahil diğer enerji piyasaları işlemleri ve emisyon ticareti hususunda EPİAŞ ve/veya iştirakleri bünyesinde yapılan işlemlere ilişkin düzenlenen kâğıtların damga vergisinden müstesna olması
6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu	**Madde 25**	DSİ tarafından, 26/6/2003 tarihinden itibaren yapılan ve ortak tesis yatırım bedeli geri ödemesi ihtiva etmeyen su kullanım hakkı ve işletme esaslarına ilişkin anlaşmalar ile ilgili olarak düzenlenen kağıtların damga vergisinden ve yapılan işlemlerin harçtan müstesna olması
6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu	**Geçici Madde 3**	Elektrik dağıtım şirketleri ile elektrik üretim tesis ve/veya şirketlerinin özelleştirilmesi çalışmaları kapsamında; 31/12/2023 tarihine kadar yapılacak devir, birleşme, bölünme, kısmi bölünme işlemleriyle ilgili olarak ortaya çıkan kazançların kurumlar vergisinden müstesna olması. Bu madde kapsamında yapılacak işlemler nedeniyle zarar oluşması hâlinde, bu zararın kurum kazancının tespitinde dikkate alınmaması. Yapılan bu bölünme işlemlerinin 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu kapsamında yapılan bölünme işlemi olarak kabul edilmesi Bu madde kapsamında yapılacak teslim ve hizmetlerin katma değer vergisinden müstesna olması
6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu	**Geçici Madde 4**	Üretim tesislerinin yatırım döneminde, üretim tesisleriyle ilgili yapılan işlemlerin harçtan ve düzenlenen kâğıtların damga vergisinden müstesna olması 31/12/2020 tarihine kadar uygulanmak üzere, önlisans sahibi tüzel kişilerin, önlisansın geçerlilik süresi içerisinde bu önlisans kapsamında kuracağı üretim tesisleriyle ilgili yaptıkları işlemlerin harçtan, bu işlemlere ilişkin düzenlenen kâğıtların damga vergisinden müstesna olması
6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu	**Geçici Madde 26**	Yenilenebilir enerji kaynakları veya yerli kömüre dayalı elektrik üretim tesisi kurulması amacıyla yapılmış Devir Sözleşmeleri ve Elektrik Satış Anlaşmaları kapsamındaki hak ve yükümlülükler için öngörülen süreler, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren otuz altı ay süreyle uzatılmakta ve bu süre içerisinde talepte bulunulması hâlinde ilgili sözleşme/anlaşmaların (proje şirketi bünyesinde hisse devri de dahil) devredilmesi halinde damga vergisinden istisna olması
6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu	**Madde 83**	Mülteci, şartlı mülteci ve ikincil koruma statüsü verilenlere düzenlenen kimlik belgelerinin harca tabi olmaması
6461 sayılı Türkiye Demiryolu Ulaştırmasının Serbestleştirilmesi Hakkında Kanun	**Madde 7**	Bu Madde kapsamındaki tescil, ifraz ve tevhit işlemleri ile ilgili düzenlenecek her türlü kâğıtların damga vergisinden ve yapılacak işlemlerin harçlardan müstesna olması
6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanunu	**Madde 9**	Madde kapsamındaki görev sözleşmelerini damga vergisi ve harçtan müstesna olması
6487 sayılı Bazı Kanunlar ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	**Madde 33**	Türkiye Yeşilay Vakfının kurumlar vergisinden (iktisadi işletmeleri hariç), yapılacak bağış ve yardımlar sebebiyle veraset ve intikal vergisinden, her türlü muameleler dolayısıyla düzenlenen kağıtların damga vergisinden, yapılan işlemlerin harçtan, müstesna olması Vakfa yapılacak nakdi bağış ve yardımların tamamının gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri tarafından beyannameleri üzerinde bildirilen gelir veya kazançtan indirilebilmesi. Vakfın Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflara diğer kanunlarla tanınan vergi, harç ve diğer istisna ve imkânlardan aynen yararlanması
6491 sayılı Türk Petrol Kanunu	**Madde 13**	Bu madde kapsamında yapılan işlemlerin harçlardan, düzenlenen kâğıtların damga vergisinden müstesna olması
6550 sayılı Araştırma Altyapılarının Desteklenmesine Dair Kanun	**Geçici Madde 1**	Kanunun uygulanması kapsamında Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinden elde edilen kazançların kurumlar vergisinden müstesna olması, ücretlerde gelir vergi stopajı teşviki ve 5746 sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanunda yer alan Ar-Ge indirimi teşviklerinden yararlanılmasına ilişkin geçici madde düzenlemesi
6569 sayılı Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	**Madde 17**	TÜSEB'in görevleriyle ilgili yaptığı faaliyetlerden 16 ncı madde kapsamında elde ettiği gelirleri dolayısıyla kurumlar vergisi açısından iktisadi işletme oluşmuş sayılmaması TÜSEB'in bu Kanunda sayılan faaliyetleri dolayısıyla yapılan işlemler yönünden 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanunu ile 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu gereğince alınan vergi ve harçlardan ve katılma payından, bu kapsamda düzenlenen kağıtlarla ilgili olarak damga vergisinden, kendisine yapılan bağış ve yardımlar nedeniyle veraset ve intikal vergisinden, sahip olduğu taşınmazları dolayısıyla emlak vergisinden muaf olması Bu Kanunla verilen görevlerin ifasına ilişkin olarak TÜSEB'in, binek araçları hariç ithal edilen her türlü araç-gereç, ilaç, makine, tıbbi cihaz, ürün ve bunların yedek parçaları ile yayının yurda girişi ve her türlü geçici depolama, antrepo ve ardiye ücretlerinin katma değer vergisi ve özel tüketim vergisi hariç, gümrük vergisinden, düzenlenen kâğıtların damga vergisinden ve ücretten istisna olması
6593 sayılı Ecnebi Devletlere Ankara'da Sefarethane ve Konsoloshane İnşa Etmek Üzere Meccanen Arsa Tahsisi Hakkında Kanun	**Madde 2**	Kanuna göre belirlenen arsalar üzerine inşa olunacak sefarethane ve konsoloshanelerin tapuya tescillerinde harç ve resim alınmaması

6721 sayılı Türkiye Maarif Vakfı Kanunu	**Madde 5**	Vakfın Kurumlar vergisinden (iktisadi işletmeler ve iştirakler hariç),yapılan bağış ve yardımlar sebebiyle veraset ve intikal vergisinden,bu Kanunda sayılan faaliyetleri dolayısıyla yapılan işlemler yönünden harçlardan, bu kapsamda düzenlenen kâğıtlar nedeniyle damga vergisinden, sahip olduğu taşınmazları dolayısıyla emlak vergisinden muaf olması Türkiye Maarif Vakfının Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflara diğer kanunlarla tanınan vergi, resim ve harç istisnalarından yararlanması
6741 sayılı Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketinin Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	**Madde 8**	Şirket ve Türkiye Varlık Fonu ile Şirket tarafından kurulacak şirketler ve alt fonların kuruluş ve tescil işlemleri ile esas sözleşmesinin tescil ve ilan işlemleri de dâhil olmak üzere faaliyetleri kapsamında gerçekleştirdikleri işlemlerle ilgili düzenlenen tüm kâğıtların damga vergisinden, tüm iş ve işlemlerinin her türlü harçtan, her ne nam adı altında olursa olsun nakden veya hesaben banka ve sigorta muamelecileri vergisi mükelleflerine ödedikleri tutarlar ile her ne nam adı altında olursa olsun nakden veya hesaben lehe aldıkları paraların banka ve sigorta muameleleri vergisinden, her türlü kredi kullanım işlemlerinin kaynak kullanımını destekleme fonundan istisna olması
6745 sayılı Yatırımların Proje Bazında Desteklenmesi İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	**Madde 80**	Proje Bazlı Yatırımların Desteklenmesi Kapsamında sağlanan vergisel teşvik ve destekler
6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu	**Madde 19**	Rehin sözleşmesinin düzenlenmesi ile Sicilde tesis edilen işlemlerin vergi, resim, harç ve değerli kâğıt bedelinden muaf olması
6758 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun	**Madde 19**	Kayyımlık görevi Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından yürütülen şirketlerin açtıkları davaların harçtan muaf olması
6831 sayılı Orman Kanunu	**Madde 68**	Madde kapsamında tanımlanan hususi telefon hatları için hiçbir ücret, resim, vergi ve ruhsat parası verilmemesi
7020 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda ve Bir Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	**Geçici Madde 1**	Bu madde kapsamında trafik tescil kayıtları silinen motorlu taşıtların, adlarına tescil kaydı bulunanlar tarafından ilgili kurumlara teslimi ile il özel idarelerinin veya büyükşehir belediyelerinin bu kapsamda teslim aldıkları hurda taşıtların satışından elde ettikleri kazançlar ve bu faaliyetlerle ilgili olarak yapılan işlemlerin ve düzenlenen kâğıtların her türlü vergi, resim ve harçtan müstesna olması
7034 sayılı Türk-Japon Bilim ve Teknoloji Üniversitesinin Kuruluşu Hakkında Kanun	**Madde 4**	Üniversite tarafından binek araçları hariç ithal edilen her türlü araç-gereç, makine, cihaz, malzeme, ürün ve bunların yedek parçaları ile yayının yurda girişi ve her türlü geçici depolama, antrepo ve ardiye ücretlerinin katma değer vergisi ve özel tüketim vergisi hariç, gümrük vergisinden, düzenlenen kâğıtların damga vergisinden ve ücretten istisna olması Üniversitenin elde ettiği gelirleri dolayısıyla iktisadi işletmeler hariç kurumlar vergisinden, faaliyetleri dolayısıyla yapılan işlemler yönünden 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanunu uyarınca alınan harçlardan, 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu gereğince alınan vergi, harç ve katılma payından, düzenlenen kâğıtlar bakımından damga vergisinden, kendisine yapılan bağış ve yardımlar nedeniyle veraset ve intikal vergisinden, sahip olduğu taşınmazları dolayısıyla emlak vergisinden, taşıtları dolayısıyla motorlu taşıtlar vergisinden muaf olması Üniversitenin merkezi yönetim bütçesine dâhil kamu kurum ve kuruluşlarına tanınan mali muafiyetler, istisnalar ve diğer mali kolaylıklardan aynı şekilde yararlanması Üniversitenin Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu kesintisinden muaf olması
7034 sayılı Türk-Japon Bilim ve Teknoloji Üniversitesinin Kuruluşu Hakkında Kanun	**Madde 5**	Vakfın elde ettiği gelirleri dolayısıyla iktisadi işletmeler hariç kurumlar vergisinden, faaliyetleri dolayısıyla yapılan işlemler yönünden 492 sayılı Kanun uyarınca alınan harçlardan, 2464 sayılı Kanun gereğince alınan vergi, harç ve katılma payından, düzenlenen kâğıtlar bakımından damga vergisinden, kendisine yapılan bağış ve yardımlar nedeniyle veraset ve intikal vergisinden, sahip olduğu taşınmazları dolayısıyla emlak vergisinden, taşıtları dolayısıyla motorlu taşıtlar vergisinden muaf olması) Vakfın Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflara diğer kanunlarla tanınan vergi, resim ve harç istisnalarından yararlanması
7060 sayılı Helal Akreditasyon Kurumu İle İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun	**Madde 11**	Kurumun görevleriyle ilgili yaptığı faaliyetlerden elde ettiği gelirleri dolayısıyla kurumlar vergisi açısından iktisadi işletme oluşmuş sayılmaması Kurum tarafından bu Kanun kapsamında yapılacak işlemlerin 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununda yer alan harçlardan, düzenlenecek kâğıtların damga vergisinden istisna olması
7147 sayılı Türkiye Kalkınma Ve Yatırım Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun	**Madde 6**	Türkiye Kalkınma Fonu ve bu Fonun bünyesinde oluşturulacak alt fonların kuruluş ve tescil işlemleri ile İç Tüzüğünün tescil ve ilan işlemleri de dâhil olmak üzere faaliyetleri kapsamında gerçekleştirdikleri işlemlerle ilgili düzenlenen tüm kâğıtların damga vergisinden, tüm iş ve işlemlerin her türlü harçtan, her ne nam adı altında olursa olsun nakden veya hesaben banka ve sigorta muameleleri vergisi mükelleflerine ödedikleri tutarlar ile her ne nam adı altında olursa olsun nakden veya hesaben lehe aldıkları paraların banka ve sigorta muameleleri vergisinden, her türlü kredi kullanım işlemlerinin kaynak kullanımını destekleme fonundan istisna olması. Türkiye Kalkınma Fonu ile bu Fonun bünyesinde oluşturulacak alt fonların gelir ve kurumlar vergisinden muaf olması. Bu muafiyetin, bunların kazanç ve iratları üzerinden 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu uyarınca yapılacak vergi kesintilerini de kapsaması

7147 sayılı Türkiye Kalkınma Ve Yatırım Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun	**Madde 7**	Bankanın kullandırdığı kredi işlemleri ile ilgili senetler, makbuzlar, taahhütname, mukavelename, kefaletname ve temliknameler, teminat ve kefalet mektupları, mektup ve telgraflar, dekontlar, münakale, tediye, irsal, teslim, tahsil emirleri ve her nevi kâğıtlar, kayıtlar, defterler, hesap hülasaları, kredi iehtarlarından Bankaca alınacak beyanname, bilanço ve işletme hesabı hülasaları, menkul rehni ve gayrimenkul ipoteği işlemleri, bu şirketlerin Banka emrine tanzim edeceği senetler, reeskont senetlerinin; damga vergisinden, noter ve tapu harçlarından istisna olması Bankanın amaçları doğrultusunda taşınmaz mal alım satımı ile açtığı kredilerin teminatını teşkil eden taşınır ve taşınmaz malların icrada, iflasta veya haricen satışında Banka üzerinde kalması hâlinde satış, devir ve intikal ile ilgili her türlü işlemler, girdiği ihalelerle ilgili işlemler, tahvil ihracı dâhil yurt dışından temin ettiği krediler ve bu kredilere ait işlemler, açılan kredilere mahsuben yapılan tahsilatlar, mahkemeler ve icra daireleri nezdinde açacağı dava, takip ve taleplerin; teminattan, damga, veraset ve intikal, banka ve sigorta muameleleri vergilerinden ve tüm harçlardan istisna olması
7163 sayılı Türkiye ve Orta - Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Teşkilat Kanunu	**Madde 25**	Türkiye ve Orta - Doğu Amme İdaresi Enstitüsüne yapılacak her türlü hibe ve vasiyetlerin vergi, resim ve harçlardan muaf olması Bu Kanunun 2 ve 22 nci maddelerinde zikredilen derleme ve neşriyat faaliyetinden elde edilecek kazançların Kurumlar Vergisine tabi olmaması
7174 sayılı Kapadokya Alanı Hakkında Kanun	**Madde 7**	İdarenin bu Kanunda ve ilgili mevzuatında sayılan faaliyetleri dolayısıyla yapılan işlemler yönünden 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanunu ile 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu gereğince alınan harçlardan ve harcamalara katılma paylarından, düzenlenen kâğıtlar yönünden damga vergisinden, kendisine yapılan bağış ve yardımlar nedeniyle veraset ve intikal vergisinden, sahip olduğu taşınmazlar dolayısıyla emlak vergisinden ve tapu ve kadastro döner sermaye hizmet bedelinden muaf olması
7179 sayılı Askere Alma Kanunu	**Madde 41**	Bu Kanun kapsamında kendilerine tanınan erteleme süreleri dikkate alınmak şartıyla askerlik yükümlülüğünü yerine getirmeyen öğrencilerin kayıtları askerlik hizmetini yerine getirene kadar Bakanlığın talebi üzerine ilgili ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarınca geçici olarak dondurulur. Bu şekilde kayıtları dondurulanlardan herhangi bir harç veya öğrenim katkı payı alınmaması
7179 sayılı Askere Alma Kanunu	**Madde 47**	Bu Kanun kapsamında ödenen tazminattan damga vergisi dışında herhangi bir vergi kesintisi yapılmaması
7183 sayılı Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı Hakkında Kanun	**Madde 8**	Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansının bu Kanun kapsamındaki faaliyetleri nedeniyle düzenlenecek kâğıtlara ilişkin damga vergisinden muaf olması
7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısiyle Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun	**Madde 42**	Bu kanunun uygulanması dolayısiyle taşınmaz malların alım, satım, ipotek, tapu - kadastro işlemleri, yeniden inşa edilecek veya onarılacaklarla ilgili ihale, sözleşme, ruhsatname ve sair işlemler ve bu kanundan faydalanacakların verecekleri beyanname, taahhütname ve yapacakları sözleşmelerin her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması
7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısiyle Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun	**Madde 45**	Afetlerden zarar görenlere yapılacak bağış ve yardımların her türlü vergi, resim ve harcdan müstesna olması Afetlerden zarar görenlere tahsis edilmek üzere tertip edilen temsil, konser ve spor eğlencelerinin her türlü vergi, resim ve harctan muaf olması
7462 sayılı Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları Türk Anonim Şirketi Kanunu	**Madde 7**	6830 sayılı kanuna istinaden Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri Umum Müdürlüğü tarafından yapılacak istimlaklerle iktisap edilmiş olan gayrimenkullerin bu şirkete devri halinde istimlak gayesi sakıt olmaması ve gerek istimlak yoluyle gerek sair suretle edinilen gayrimenkullerin şirkete devir muamelesinin her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması
7462 sayılı Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları Türk Anonim Şirketi Kanunu	**Madde 8**	Şirketin kuruluş safhasına ait iştirak taahhütnameleri,kurucular mukavelesi ile Esas Mukavelenamenin tanzim, tasdik, tescil ve ilanı, hisse senedi ve tahvilleri harç,damga resmi ve belediye ilan resmi ile şirket ticaret ve sanayi odaları kaydiye ücretlerinden muaf olması Bu madde kapsamında ithal olunacak makina, teçhizat, malzeme ve bunların aksam ve teferruatının projelerine uygunluğu ve ihtiyaca yeter derecede bulunduğu Maliye, Gümrük ve İnhisarlar ve Sanayi Vekaletlerince müştereken kabul ve tasdik edilmek şartiyle her türlü ithal vergi ve resimleri (Damga Resmi dahil) ile belediye hissesinden muaf olması Bu madde kapsamında akdolunacak mukavele ve anlaşmalar sair mutabakat ve bağlantılar ile bunlara müsteniden tanzim olunacak bonolar, senetler, diğer kıymetli evrak ve sair bilcümle vesaiğin her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olması

VERGİ TÜRLERİ İTİBARIYLA TOPLAM VERGİ HARCAMASI TAHMİNLERİ (TL)			
KANUN ADI	**2021**	**2022**	**2023**
GELİR VERGİSİ KANUNU	91.172.602.035	101.820.530.738	113.083.062.471
KURUMLAR VERGİSİ KANUNU	49.423.342.695	55.249.191.563	61.476.621.363
KATMA DEĞER VERGİSİ KANUNU	58.252.412.696	65.119.001.115	72.458.909.567
ÖZEL TÜKETİM VERGİSİ KANUNU	20.515.678.232	22.933.993.836	25.519.006.080
DİĞER KANUNLAR	11.406.060.266	12.750.566.317	14.187.750.363
TOPLAM	**230.770.095.925**	**257.873.283.570**	**286.725.349.843**

(*) AÇIKLAMA: Vergi harcaması kavramı; en genel anlamda "devletlerin gelir toplamını azaltan, standart vergi sisteminden ayrılan ayrıcalıklar veya istisna ve muafiyetler" olarak tanımlanabilir. Bu bağlamda; bazı indirim, istisna ve muafiyetler, standart vergi sisteminin unsurları olmaları nedeniyle vergi harcaması kapsamı dışında tutulabilmektedir. Yukarıdaki liste, vergi sistemimizdeki gelir vergisi, kurumlar vergisi, katma değer vergisi, özel tüketim vergisi ve diğer bazı kanunlarda potansiyel olarak vergi harcaması niteliği taşıdığı düşünülen düzenlemeleri içermektedir. "Standart vergi sistemine" ilişkin varsayımlara göre bu listedeki unsurların değişebileceği kaçınılmazdır. Vergi harcamalarına ilişkin yukarıda yer alan tutarlar, mevcut veri seti kullanılmak suretiyle "vazgeçilen gelir" yöntemiyle tahmin edilmiş olup, herhangi bir veri temin edilemeyenler hesaplama dışında tutulmuştur. Öte yandan veri teminindeki artışlara paralel olarak vergi harcaması tahminlerinin de değişeceği tabiidir.

4.

GENEL BÜTÇELİ KAMU İDARELERİNİN (2022 - 2023) DÖNEMİ GELİR TAHMİNLERİ TABLOSU

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2022 YILI BÜTÇE GELİRİ	2023 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV			
01				VERGİ GELİRLERİ	1.178.725.612.000	1.298.144.997.000
03				TEŞEBBÜS VE MÜLKİYET GELİRLERİ	48.713.546.000	53.705.419.000
04				ALINAN BAĞIŞ VE YARDIMLAR İLE ÖZEL GELİRLER	15.369.674.000	17.105.590.000
05				DİĞER GELİRLER	90.734.990.000	100.086.507.000
06				SERMAYE GELİRLERİ	13.317.753.000	13.554.739.000
08				ALACAKLARDAN TAHSİLAT	1.578.755.000	1.756.793.000
				TOPLAM BÜTÇE GELİRİ	1.348.440.330.000	1.484.354.045.000
09				RED VE İADELER (-)	161.096.107.000	179.374.426.000
				NET BÜTÇE GELİRİ	1.187.344.223.000	1.304.979.619.000

(TL)

KODLAR I	KODLAR II	AÇIKLAMA	2022 YILI BÜTÇE GELİRİ	2023 YILI BÜTÇE GELİRİ
01		Vergi Gelirleri	1.178.725.612.000	1.298.144.997.000
	1	Gelir ve Kazanç Üzerinden Alınan Vergiler	352.749.513.000	387.969.559.000
	2	Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler	22.903.745.000	24.959.345.000
	3	Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Vergileri	498.006.427.000	547.566.605.000
	4	Uluslararası Ticaret ve Muamelelerden Alınan Vergiler	237.739.118.000	264.071.846.000
	5	Damga Vergisi	27.897.214.000	30.487.688.000
	6	Harçlar	39.423.080.000	43.082.643.000
	9	Başka Yerde Sınıflandırılmayan Vergiler	6.515.000	7.311.000
03		Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	48.713.546.000	53.705.419.000
	1	Mal ve Hizmet Satış Gelirleri	7.446.164.000	8.295.999.000
	2	Malların Kullanma veya Faaliyette Bulunma İzni Gelirleri	--------	--------
	3	KİT ve Kamu Bankaları Gelirleri	34.083.886.000	37.627.932.000
	4	Kurumlar Hasılatı	--------	--------
	5	Kurumlar Karları	2.593.106.000	2.883.458.000
	6	Kira Gelirleri	3.676.096.000	3.938.686.000
	9	Diğer Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	914.294.000	959.344.000
04		Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	15.369.674.000	17.105.590.000
	1	Yurt Dışından Alınan Bağış ve Yardımlar	--------	--------
	6	Özel Gelirler	15.369.674.000	17.105.590.000

(TL)

KODLAR I	KODLAR II	AÇIKLAMA	2022 YILI BÜTÇE GELİRİ	2023 YILI BÜTÇE GELİRİ
05		Diğer Gelirler	90.734.990.000	100.086.507.000
	1	Faiz Gelirleri	12.173.181.000	13.253.627.000
	2	Kişi ve Kurumlardan Alınan Paylar	35.729.868.000	39.301.195.000
	3	Para Cezaları	21.272.601.000	23.023.425.000
	9	Diğer Çeşitli Gelirler	21.559.340.000	24.508.260.000
06		Sermaye Gelirleri	13.317.753.000	13.554.739.000
	1	Taşınmaz Satış Gelirleri	3.308.753.000	3.545.339.000
	2	Taşınır Satış Gelirleri	9.000.000	9.400.000
	9	Diğer Sermaye Satış Gelirleri	10.000.000.000	10.000.000.000
08		Alacaklardan Tahsilat	1.578.755.000	1.756.793.000
	1	Yurtiçi Alacaklardan Tahsilat	1.418.880.000	1.578.888.000
	2	Yurtdışı Alacaklardan Tahsilat	159.875.000	177.905.000
		GENEL TOPLAM	1.348.440.330.000	1.484.354.045.000

(TL)

KODLAR I	KODLAR II	AÇIKLAMA	2022 YILI BÜTÇE GELİRİ	2023 YILI BÜTÇE GELİRİ
09		Red ve İadeler (-)	161.096.107.000	179.374.426.000
	1	Vergi Gelirleri	158.406.797.000	176.453.838.000
	3	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	123.248.000	132.526.000
	4	Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	97.132.000	110.746.000
	5	Diğer Gelirler	2.458.094.000	2.665.703.000
	6	Sermaye Gelirleri	10.836.000	11.613.000

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2022 YILI BÜTÇE GELİRİ	2023 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV			
01				**Vergi Gelirleri**	**1.178.725.612.000**	**1.298.144.997.000**
	1			**Gelir ve Kazanç Üzerinden Alınan Vergiler**	**352.749.513.000**	**387.969.559.000**
		1		**Gelir Vergisi**	**224.429.782.000**	**245.350.295.000**
			01	Beyana Dayanan Gelir Vergisi	11.824.469.000	13.250.285.000
			02	Basit Usulde Gelir Vergisi	271.755.000	305.006.000
			03	Gelir Vergisi Tevkifatı	208.273.856.000	227.277.479.000
			04	Gelir Geçici Vergisi	4.059.702.000	4.517.525.000
		2		**Kurumlar Vergisi**	**128.319.731.000**	**142.619.264.000**
			01	Beyana Dayanan Kurumlar Vergisi	6.129.919.000	6.803.991.000
			02	Kurumlar Vergisi Tevkifatı	638.132.000	709.989.000
			03	Kurumlar Geçici Vergisi	121.551.680.000	135.105.284.000
	2			**Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler**	**22.903.745.000**	**24.959.345.000**
		1		**Veraset ve İntikal Vergisi**	**1.392.834.000**	**1.548.828.000**
			01	Veraset ve İntikal Vergisi	1.392.834.000	1.548.828.000
		2		**Motorlu Taşıtlar Vergisi**	**21.121.858.000**	**22.987.531.000**
			01	Motorlu Taşıtlar Vergisi	21.121.858.000	22.987.531.000
		9		**Mülkiyet Üzerinden Alınan Diğer Vergiler**	**389.053.000**	**422.986.000**
			01	Değerli Konut Vergisi	389.053.000	422.986.000
	3			**Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Vergileri**	**498.006.427.000**	**547.566.605.000**
		1		**Dahilde Alınan Katma Değer Vergisi**	**219.098.020.000**	**244.191.648.000**
			01	Beyana Dayanan KDV	211.001.648.000	235.168.496.000
			02	Tevkif Suretiyle Kesilen KDV	8.096.372.000	9.023.152.000

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2022 YILI BÜTÇE GELİRİ	2023 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV			
		2		**Özel Tüketim Vergisi**	**235.001.961.000**	**256.731.947.000**
			01	Petrol ve Doğalgaz Ürünleri	83.834.405.000	92.281.593.000
			02	Motorlu Taşıt Araçları	44.063.240.000	47.133.408.000
			03	Alkollü İçkiler	19.510.722.000	21.476.307.000
			04	Tütün Mamülleri	70.555.842.000	77.207.379.000
			05	Kolalı Gazozlar	1.781.116.000	1.981.975.000
			06	Dayanıklı Tüketim ve Diğer Mallar	15.256.636.000	16.651.285.000
		3		**Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi**	**31.341.409.000**	**33.209.210.000**
			01	Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi	31.341.409.000	33.209.210.000
		4		**Şans Oyunları Vergisi**	**4.781.224.000**	**5.097.854.000**
			01	Şans Oyunları Vergisi	4.781.224.000	5.097.854.000
		5		**Özel İletişim Vergisi**	**5.109.115.000**	**5.406.493.000**
			01	Özel İletişim Vergisi	5.109.115.000	5.406.493.000
		6		**Dijital Hizmet Vergisi**	**1.551.623.000**	**1.679.727.000**
			01	Dijital Hizmet Vergisi	1.551.623.000	1.679.727.000
		7		**Konaklama Vergisi**	**1.123.075.000**	**1.249.726.000**
			01	Konaklama Vergisi	1.123.075.000	1.249.726.000
	4			**Uluslararası Ticaret ve Muamelelerden Alınan Vergiler**	**237.739.118.000**	**264.071.846.000**
		1		**Gümrük Vergileri**	**27.837.276.000**	**30.520.362.000**
			01	Gümrük Vergileri	27.837.276.000	30.520.362.000
		2		**İthalde Alınan Katma Değer Vergisi**	**208.759.489.000**	**232.309.180.000**
			01	İthalde Alınan Katma Değer Vergisi	208.759.489.000	232.309.180.000

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2022 YILI BÜTÇE GELİRİ	2023 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV			
		3		**Diğer Dış Ticaret Gelirleri**	**1.142.353.000**	**1.242.304.000**
			01	Diğer Dış Ticaret Gelirleri	1.142.353.000	1.242.304.000
	5			**Damga Vergisi**	**27.897.214.000**	**30.487.688.000**
		1		**Damga Vergisi**	**27.897.214.000**	**30.487.688.000**
			01	Damga Vergisi	27.897.214.000	30.487.688.000
		2		**Eğitime Katkı Payı Ayrılması Gereken Damga Vergileri**	--------	--------
			01	Eğitime Katkı Payı Ayrılması Gereken Damga Vergileri	--------	--------
	6			**Harçlar**	**39.423.080.000**	**43.082.643.000**
		1		**Yargı Harçları**	**8.126.989.000**	**9.029.748.000**
			01	Ticaret Sicil Harçları	535.812.000	568.631.000
			02	Esnaf Sicil Harçları	135.181.000	150.697.000
			99	Diğer Yargı Harçları	7.455.996.000	8.310.420.000
		2		**Noter Harçları**	**1.380.599.000**	**1.536.467.000**
			01	Noter Harçları	1.380.599.000	1.536.467.000
		3		**Vergi Yargısı Harçları**	**1.581.000**	**1.762.000**
			01	Vergi Yargısı Harçları	1.581.000	1.762.000
		4		**Tapu Harçları**	**19.658.976.000**	**21.059.773.000**
			01	Tapu Harçları	19.658.976.000	21.059.773.000
		5		**Pasaport ve Konsolosluk Harçları**	**3.412.357.000**	**3.803.998.000**
			01	Pasaport ve Konsolosluk Harçları	3.412.357.000	3.803.998.000

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2022 YILI BÜTÇE GELİRİ	2023 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV			
		6		**Gemi ve Liman Harçları**	**62.201.000**	**69.341.000**
			01	Gemi ve Liman Harçları	62.201.000	69.341.000
		7		**İmtiyazname, Ruhsatname ve Diploma Harçları**	**303.439.000**	**338.266.000**
			01	Avcılık Belgesi Harçları	86.060.000	95.937.000
			02	Hidrolik Kaynaklara Dayalı Elektrik Üretim Lisans Harçları	186.863.000	208.310.000
			99	Diğer İmtiyazname, Ruhsatname ve Diploma Harçları	30.516.000	34.019.000
		8		**Trafik Harçları**	**1.534.993.000**	**1.711.165.000**
			01	Trafik Harçları	1.534.993.000	1.711.165.000
		9		**Diğer Harçlar**	**4.941.945.000**	**5.532.123.000**
			01	Yurtdışı Çıkış Harcı	390.088.000	434.776.000
			02	Eğitime Katkı Payı Ayrılması Gereken Harçlar	--------	--------
			03	Özel Güvenlik Harçları	100.037.000	111.519.000
			04	Türk Uluslararası Gemi Sicil Kayıt Harcı ve Yıllık Tonaj Harcı	30.820.000	34.299.000
			99	Diğer Harçlar	4.421.000.000	4.951.529.000
	9			**Başka Yerde Sınıflandırılmayan Vergiler**	**6.515.000**	**7.311.000**
		1		**Kaldırılan Vergi Artıkları**	--------	--------
			01	Kaldırılan Vergi Artıkları	--------	--------
		9		**Başka Yerde Sınıflandırılmayan Diğer Vergiler**	**6.515.000**	**7.311.000**
			99	Başka Yerde Sınıflandırılmayan Diğer Vergiler	6.515.000	7.311.000

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2022 YILI BÜTÇE GELİRİ	2023 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV			
03				**Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri**	**48.713.546.000**	**53.705.419.000**
	1			**Mal ve Hizmet Satış Gelirleri**	**7.446.164.000**	**8.295.999.000**
		1		**Mal Satış Gelirleri**	**5.660.315.000**	**6.308.758.000**
			03	Banka Çekleri Değerli Kağıt Bedelleri	206.392.000	230.036.000
			99	Diğer Mal Satış Gelirleri	5.453.923.000	6.078.722.000
		2		**Hizmet Gelirleri**	**1.785.849.000**	**1.987.241.000**
			99	Diğer Hizmet Gelirleri	1.785.849.000	1.987.241.000
	2			**Malların Kullanma veya Faaliyette Bulunma İzni Gelirleri**	--------	--------
		1		**Malların Kullanma veya Faaliyette Bulunma İzni Gelirleri**	--------	--------
			19	Uluslararası Mobil Telekomünikasyon Hizmet ve Altyapı Yetkilendirme Gelirleri	--------	--------

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2022 YILI BÜTÇE GELİRİ	2023 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV			
	3			**KİT ve Kamu Bankaları Gelirleri**	**34.083.886.000**	**37.627.932.000**
		1		**Hazine Portföyü ve İştirak Gelirleri**	**31.099.032.000**	**34.686.698.000**
			01	KİT'lerden Elde Edilen Gelirler	5.922.491.000	9.499.675.000
			02	İştirak Gelirleri	--------	--------
			04	2.Tip Telekomünikasyon Ruhsatı ve Genel İzin Gelirleri	176.541.000	187.023.000
			05	Kamu Bankalarından Elde Edilen Temettü Gelirleri	25.000.000.000	25.000.000.000
		2		**KİT ve İDT'lerden Sağlanan Gelirler**	**2.984.854.000**	**2.941.234.000**
			01	Devlet Hava Mey. İşl. Genel Müdürlüğü'nden	1.936.684.000	1.831.633.000
			02	Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğünden	--------	--------
			03	Kıyı Emniyeti ve Gemi Kurtarma İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nden	241.783.000	246.509.000
			04	Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı'ndan	806.387.000	863.092.000
	4			**Kurumlar Hasılatı**	--------	--------
		1		**Genel Bütçeli İdareler Kurumlar Hasılatı**	--------	--------
			99	Diğer	--------	--------
		9		**Diğer Kurumlar Hasılatı**	--------	--------
			99	Diğer Kurumlar Hasılatı	--------	--------

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2022 YILI BÜTÇE GELİRİ	2023 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV			
	5			**Kurumlar Karları**	**2.593.106.000**	**2.883.458.000**
		1		**Döner Sermayeler**	**2.593.106.000**	**2.883.458.000**
			01	Döner Sermayelerin Aylık Gayrisafi Hasılatından Aktarmalar	2.202.965.000	2.453.302.000
			02	Döner Sermayelerin Yılsonu Karlarından Aktarmalar	390.141.000	430.156.000
		9		**Diğer Kurumlar Karları**	--------	--------
			99	Diğer Kurumlar Karları	--------	--------
	6			**Kira Gelirleri**	**3.676.096.000**	**3.938.686.000**
		1		**Taşınmaz Kiraları**	**1.986.946.000**	**2.128.879.000**
			01	Lojman Kira Gelirleri	846.950.000	907.448.000
			02	Ecrimisil Gelirleri	635.666.000	681.074.000
			03	Sosyal Tesis Kira Gelirleri	1.052.000	1.127.000
			99	Diğer Taşınmaz Kira Gelirleri	503.278.000	539.230.000
		3		**Ön İzin, İrtifak Hakkı ve Kullanma İzni Gelirleri**	**1.689.150.000**	**1.809.807.000**
			01	Ön İzin Gelirleri	59.624.000	63.886.000
			02	İrtifak Hakkı Gelirleri	990.663.000	1.061.425.000
			03	Kullanma İzni Gelirleri	291.774.000	312.615.000
			23	Kiraya Verilen Hazineye Ait Taşınmazlardan Elde Edilen Hasılat ve Ticari Kar Payı Gelirleri	347.089.000	371.881.000
	9			**Diğer Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri**	**914.294.000**	**959.344.000**
		9		**Diğer Gelirler**	**914.294.000**	**959.344.000**
			01	Para Basımı Gelirleri	467.150.000	485.650.000

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2022 YILI BÜTÇE GELİRİ	2023 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV			
			99	Diğer Çeşitli Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	447.144.000	473.694.000
04				**Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler**	**15.369.674.000**	**17.105.590.000**
	1			**Yurt Dışından Alınan Bağış ve Yardımlar**	--------	--------
		1		**Cari**	--------	--------
			99	Yurtdışından Alınan Diğer Bağış ve Yardımlar	--------	--------
	6			**Özel Gelirler**	**15.369.674.000**	**17.105.590.000**
		1		**Genel Bütçeli İdarelere Ait Özel Gelirler**	**15.369.674.000**	**17.105.590.000**
			02	Harita ve Kadastro Bedeli	2.692.000	2.852.000
			04	Basılı Kağıt ve Plaka Satış Gelirleri	3.510.000	3.718.000
			06	Çıraklık, Mesleki ve Teknik Eğitim Gelirleri	199.000.000	210.000.000
			07	TSK Mal ve Hizmet Satış Geliri	337.096.000	357.084.000
			13	Konvertibl Olmayan Konsolosluk Gelirleri	28.391.000	30.074.000
			18	Gayrimenkul Satış ve Kira Gelirleri	14.041.000	14.874.000
			23	Afet Riski Altındaki Alanların Dönüşüm Gelirleri	482.000.000	507.000.000
			26	Kredi ve Yurtlar Genel Müdürlüğünce Elde Edilen Yurt Yatak Ücret Gelirleri	601.307.000	636.962.000
			27	Öğrenim Kredisi Geri Ödeme Gelirleri	1.761.982.000	1.866.459.000
			28	Spor Toto-Loto Pay Gelirleri	1.170.685.000	1.240.101.000
			97	Kredi ve Yurtlar Genel Müdürlüğünce Elde Edilen Diğer Özel Gelirler	425.704.000	450.946.000
			98	Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğünce Elde Edilen Diğer Özel Gelirler	76.627.000	81.171.000
			99	Diğer Özel Gelirler	10.266.639.000	11.704.349.000

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2022 YILI BÜTÇE GELİRİ	2023 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV			
05				**Diğer Gelirler**	**90.734.990.000**	**100.086.507.000**
	1			**Faiz Gelirleri**	**12.173.181.000**	**13.253.627.000**
		1		**Dış Borcun İkrazından Doğan Alacaklar Faizleri**	**94.590.000**	**95.536.000**
			01	Dış Borcun İkrazından Doğan Alacaklar Faizleri	94.590.000	95.536.000
		2		**Para Piyasası Nakit İşlemleri Alacakları Faizleri**	--------	--------
			01	Para Piyasası Nakit İşlemleri Alacakları Faizleri	--------	--------
		3		**Kurumca Verilen Borçlardan Alacakların Faizleri**	**476.000**	**424.000**
			01	Kurumca Verilen Borçlardan Alacakların Faizleri	476.000	424.000
		4		**Takipteki Kurum Alacakları Faizleri**	**2.166.000**	**2.274.000**
			01	Takipteki Kurum Alacakları Faizleri	2.166.000	2.274.000
		5		**Menkul Kıymet ve Gecikmiş Ödemeler Faizleri**	--------	--------
			01	Menkul Kıymet ve Gecikmiş Ödemeler Faizleri	--------	--------
		6		**Borçlanma Senedi Geçmiş Gün Faizleri**	--------	--------
			01	Borçlanma Senedi Geçmiş Gün Faizleri	--------	--------
		7		**Borçlanma Senedi Primli Satış Geliri**	**9.300.000.000**	**10.300.000.000**
			01	İç Borçlanma Senedi Primli Satış Geliri	9.300.000.000	10.300.000.000
		8		**Vergi, Resim ve Harç Gecikme Faizleri**	**653.821.000**	**727.565.000**
			01	Vergi, Resim ve Harç Gecikme Faizleri	653.821.000	727.565.000

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2022 YILI BÜTÇE GELİRİ	2023 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV			
		9		**Diğer Faizler**	**2.122.128.000**	**2.127.828.000**
			99	Diğer Faizler	2.122.128.000	2.127.828.000
	2			**Kişi ve Kurumlardan Alınan Paylar**	**35.729.868.000**	**39.301.195.000**
		1		**Devlet Payları**	**1.737.346.000**	**1.933.157.000**
			02	Petrolden Devlet Hakkı	--------	--------
			03	Madenlerden Devlet Hakkı	353.610.000	371.001.000
			05	Petrolden Devlet Hissesi	1.383.736.000	1.562.156.000
		5		**Genel Bütçeli İdarelere Ait Paylar**	**33.992.522.000**	**37.368.038.000**
			02	Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlardan Alınan Paylar	4.005.014.000	4.490.875.000
			04	Eğitim Özel Geliri (4306 S.K.)	--------	--------
			06	Tasfiye Edilen Fon Gelirleri	308.398.000	338.406.000
			08	GSM İşletmelerinden Alınan Hazine Payları	6.368.117.000	6.746.228.000
			09	Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumlarından Alınan Evrensel Hizmet Gelirleri	1.295.702.000	1.372.639.000
			11	İthalatta Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu Kesintisi	754.602.000	820.610.000
			12	Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu Kesintisi	12.720.932.000	14.155.485.000
			17	Trafik Sigorta Payları	1.021.163.000	1.136.321.000
			18	İthalden Yüzde Bir ve Binde Beş Oranında Alınan Çevre Katkı Payı	272.021.000	285.624.000
			19	Belediyelerden Alınan Yüzde Bir Oranında Çevre Katkı Payı	65.211.000	67.168.000
			25	Elektronik Haberleşme Sektörüne İlişkin Araştırma,Geliştirme ve Eğitim Faaliyetleri Payı	1.224.028.000	1.383.482.000
			33	İşletmecilerden Alınan Evrensel Hizmet Gelirleri	1.039.049.000	1.100.740.000

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2022 YILI BÜTÇE GELİRİ	2023 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV			
			34	Diğer Evrensel Hizmet Gelirleri	46.189.000	48.932.000
			99	Diğerlerinden Alınan Paylar	4.872.096.000	5.421.528.000
	3			**Para Cezaları**	**21.272.601.000**	**23.023.425.000**
		1		**Yargı Para Cezaları**	**683.307.000**	**746.111.000**
			01	Yargı Para Cezaları	683.307.000	746.111.000
		2		**İdari Para Cezaları**	**4.862.059.000**	**5.307.581.000**
			01	Trafik Para Cezaları	18.549.000	20.642.000
			02	Karayolu Taşıma Kanununa Göre Alınan İdari Para Cezaları	142.223.000	155.297.000
			04	Çevre İdari Para Cezaları	28.708.000	29.569.000
			99	Diğer İdari Para Cezaları	4.672.579.000	5.102.073.000
		3		**Pay Ayrılan İdari Para Cezaları**	**6.688.635.000**	**7.097.296.000**
			01	Trafik Para Cezaları	6.688.635.000	7.097.296.000
		4		**Vergi Cezaları**	**8.459.556.000**	**9.240.170.000**
			01	Vergi ve Diğer Amme Alacakları Gecikme Zamları	7.050.723.000	7.698.792.000
			99	Diğer Vergi Cezaları	1.408.833.000	1.541.378.000
		9		**Diğer Para Cezaları**	**579.044.000**	**632.267.000**
			03	Cezai Faiz (Kaynak Kullanımı Des. Fonu Kesintileri)	--------	--------
			99	Yukarıda Tanımlanmayan Diğer Para Cezaları	579.044.000	632.267.000
	9			**Diğer Çeşitli Gelirler**	**21.559.340.000**	**24.508.260.000**
		1		**Diğer Çeşitli Gelirler**	**21.559.340.000**	**24.508.260.000**
			99	Yukarıda Tanımlanmayan Diğer Çeşitli Gelirler	21.559.340.000	24.508.260.000

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2022 YILI BÜTÇE GELİRİ	2023 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV			
06				**Sermaye Gelirleri**	**13.317.753.000**	**13.554.739.000**
	1			**Taşınmaz Satış Gelirleri**	**3.308.753.000**	**3.545.339.000**
		1		**Lojman Satış Gelirleri**	**1.116.706.000**	**1.195.757.000**
			01	Lojman Satış Gelirleri	1.116.706.000	1.195.757.000
		2		**Sosyal Tesis Satış Gelirleri**	**2.869.000**	**3.074.000**
			01	Sosyal Tesis Satış Gelirleri	2.869.000	3.074.000
		3		**Diğer Bina Satış Gelirleri**	**1.165.000**	**1.248.000**
			01	Diğer Bina Satış Gelirleri	1.165.000	1.248.000
		4		**Arazi Satışı**	**622.618.000**	**667.091.000**
			01	Arazi Satışı	622.618.000	667.091.000
		5		**Arsa Satışı**	**934.314.000**	**1.001.296.000**
			01	Arsa Satışı	934.314.000	1.001.296.000
		9		**Diğer Taşınmaz Satış Gelirleri**	**631.081.000**	**676.873.000**
			02	2/B Taşınmazlarının Satış Gelirleri (6292 Sayılı Kanun 6. md)	520.146.000	557.299.000
			03	Proje Alanlarındaki 2/B Taşınmazlarının Devrinden Elde Edilen Gelirler (6292 Sayılı Kanun 8. md)	--------	--------
			04	Hazineye Ait Tarım Arazilerinin Satış Gelirleri (6292 Sayılı Kanun 12. md)	78.935.000	84.574.000
			99	Diğer Çeşitli Taşınmaz Satış Gelirleri	32.000.000	35.000.000

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2022 YILI BÜTÇE GELİRİ	2023 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV			
	2			**Taşınır Satış Gelirleri**	**9.000.000**	**9.400.000**
		1		**Taşınır Satış Gelirleri**	**9.000.000**	**9.400.000**
			01	Taşınır Satış Gelirleri	9.000.000	9.400.000
	9			**Diğer Sermaye Satış Gelirleri**	**10.000.000.000**	**10.000.000.000**
		9		**Diğer Sermaye Satış Gelirleri**	**10.000.000.000**	**10.000.000.000**
			99	Diğer Çeşitli Sermaye Satış Gelirleri	10.000.000.000	10.000.000.000
08				**Alacaklardan Tahsilat**	**1.578.755.000**	**1.756.793.000**
	1			**Yurtiçi Alacaklardan Tahsilat**	**1.418.880.000**	**1.578.888.000**
		9		**Diğer Yurtiçi Alacaklardan Tahsilat**	**1.418.880.000**	**1.578.888.000**
			99	Diğerlerinden	1.418.880.000	1.578.888.000
	2			**Yurtdışı Alacaklardan Tahsilat**	**159.875.000**	**177.905.000**
		4		**Dışarıya Verilen Diğer Borçlardan Tahsilat**	**159.875.000**	**177.905.000**
			99	Dışarıya Verilen Diğer Borçlardan Tahsilat	159.875.000	177.905.000

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2022 YILI BÜTÇE GELİRİ	2023 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV			
09				**RED VE İADELER (-)**	**161.096.107.000**	**179.374.426.000**
	1			**Vergi Gelirleri**	**158.406.797.000**	**176.453.838.000**
		1		**Gelir ve Kazanç Üzerinden Alınan Vergiler**	**14.416.165.000**	**16.042.708.000**
			01	Gelir Vergisi	6.164.025.000	6.859.426.000
			02	Kurumlar Vergisi	8.252.140.000	9.183.282.000
		2		**Mülkiyet Üzerinden Alınan Vergiler**	**102.994.000**	**112.612.000**
			01	Veraset ve İntikal Vergisi	21.527.000	23.940.000
			02	Motorlu Taşıtlar Vergisi	81.467.000	88.672.000
		3		**Dahilde Alınan Mal ve Hizmet Vergileri**	**141.332.622.000**	**157.497.098.000**
			01	Dahilde Alınan Katma Değer Vergisi	139.860.237.000	155.884.776.000
			02	Özel Tüketim Vergisi	1.405.652.000	1.539.886.000
			03	Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi	33.229.000	36.978.000
			04	Şans Oyunları Vergisi	--------	--------
			05	Özel İletişim Vergisi	33.504.000	35.458.000
		4		**Uluslararası Ticaret ve Muamelelerden Alınan Vergiler**	**1.305.142.000**	**1.426.996.000**
			01	Gümrük Vergileri	1.054.765.000	1.153.778.000
			02	İthalde Alınan Katma Değer Vergisi	35.897.000	39.951.000
			03	Diğer Dış Ticaret Gelirleri	214.480.000	233.267.000

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2022 YILI BÜTÇE GELİRİ	2023 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV			
		5		**Damga Vergisi**	**443.550.000**	**484.789.000**
			01	Damga Vergisi	443.550.000	484.789.000
			02	Eğitime Katkı Payı Ayrılması Gereken Damga Vergileri	--------	--------
		6		**Harçlar**	**806.303.000**	**889.611.000**
			01	Yargı Harçları	448.637.000	500.087.000
			02	Noter Harçları	10.743.000	11.958.000
			03	Vergi Yargısı Harçları	395.000	440.000
			04	Tapu Harçları	221.089.000	236.869.000
			05	Pasaport ve Konsolosluk Harçları	30.037.000	33.487.000
			06	Gemi ve Liman Harçları	4.152.000	4.629.000
			07	İmtiyazname, Ruhsatname ve Diploma Harçları	4.844.000	5.401.000
			08	Trafik Harçları	5.948.000	6.631.000
			09	Diğer Harçlar	80.458.000	90.109.000
		9		**Başka Yerde Sınıflandırılmayan Vergiler**	**21.000**	**24.000**
			01	Kaldırılan Vergi Artıkları	--------	--------
			09	Başka Yerde Sınıflandırılmayan Diğer Vergiler	21.000	24.000

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2022 YILI BÜTÇE GELİRİ	2023 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV			
	3			**Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri**	**123.248.000**	**132.526.000**
		1		**Mal ve Hizmet Satış Gelirleri**	**7.736.000**	**8.622.000**
			01	Mal Satış Gelirleri	7.442.000	8.295.000
			02	Hizmet Gelirleri	294.000	327.000
		2		**Malların Kullanma veya Faaliyette Bulunma İzni Gelirleri**	---------	---------
			01	Malların Kullanma veya Faaliyette Bulunma İzni Gelirleri	---------	---------
		3		**KİT ve Kamu Bankaları Gelirleri**	---------	---------
			01	Hazine Portföyü ve İştirak Gelirleri	---------	---------
			02	KİT ve İDT'lerden Sağlanan Gelirler	---------	---------
		4		**Kurumlar Hasılatı**	---------	---------
			01	Genel Bütçeli İdareler Kurumlar Hasılatı	---------	---------
			09	Diğer Kurumlar Hasılatı	---------	---------

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2022 YILI BÜTÇE GELİRİ	2023 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV			
		5		**Kurumlar Karları**	**3.106.000**	**3.458.000**
			01	Döner Sermayeler	3.106.000	3.458.000
			09	Diğer Kurumlar Karları	--------	--------
		6		**Kira Gelirleri**	**112.245.000**	**120.275.000**
			01	Taşınmaz Kiraları	78.078.000	83.664.000
			03	Ön İzin, İrtifak Hakkı ve Kullanma İzni Gelirleri	34.167.000	36.611.000
		9		**Diğer Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri**	**161.000**	**171.000**
			09	Diğer Gelirler	161.000	171.000
	4			**Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler**	**97.132.000**	**110.746.000**
		1		**Yurt Dışından Alınan Bağış ve Yardımlar**	--------	--------
			01	Cari	--------	--------
		6		**Özel Gelirler**	**97.132.000**	**110.746.000**
			01	Genel Bütçeli İdarelere Ait Özel Gelirler	97.132.000	110.746.000

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2022 YILI BÜTÇE GELİRİ	2023 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV			
	5			**Diğer Gelirler**	**2.458.094.000**	**2.665.703.000**
		1		**Faiz Gelirleri**	**109.199.000**	**121.526.000**
			08	Vergi, Resim ve Harç Gecikme Faizleri	109.199.000	121.526.000
			09	Diğer Faizler	--------	--------
		2		**Kişi ve Kurumlardan Alınan Paylar**	**129.300.000**	**144.704.000**
			01	Devlet Payları	117.759.000	132.476.000
			05	Genel Bütçeli İdarelere Ait Paylar	11.541.000	12.228.000
		3		**Para Cezaları**	**1.839.038.000**	**1.975.976.000**
			01	Yargı Para Cezaları	5.603.000	6.118.000
			02	İdari Para Cezaları	303.408.000	331.350.000
			03	Pay Ayrılan İdari Para Cezaları	1.146.988.000	1.217.176.000
			04	Vergi Cezaları	382.950.000	421.233.000
			09	Diğer Para Cezaları	89.000	99.000
		9		**Diğer Çeşitli Gelirler**	**380.557.000**	**423.497.000**
			99	Yukarıda Tanımlanmayan Diğer Çeşitli Gelirler	380.557.000	423.497.000

(TL)

KODLAR				AÇIKLAMA	2022 YILI BÜTÇE GELİRİ	2023 YILI BÜTÇE GELİRİ
I	II	III	IV			
	6			**Sermaye Gelirleri**	**10.836.000**	**11.613.000**
		1		**Taşınmaz Satış Gelirleri**	**10.836.000**	**11.613.000**
			01	Lojman Satış Gelirleri	--------	--------
			02	Sosyal Tesis Satış Gelirleri	--------	--------
			03	Diğer Bina Satış Gelirleri	--------	--------
			04	Arazi Satışı	3.697.000	3.961.000
			05	Arsa Satışı	7.139.000	7.652.000
			09	Diğer Taşınmaz Satış Gelirleri	--------	--------
		2		**Taşınır Satış Gelirleri**	--------	--------
			01	Taşınır Satış Gelirleri	--------	--------

– b –

5018 SAYILI KANUNA EKLİ (II) SAYILI CETVELDE YER ALAN ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER İLE (III) SAYILI CETVELDE YER ALAN DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLARIN (2021-2023) DÖNEMİ GELİR VE NET FİNANSMAN TABLOLARI (ÖZET TABLO)

MERKEZİ YÖNETİM KAPSAMINDAKİ 5018 SAYILI KANUNA EKLİ (II) SAYILI CETVELDE YER ALAN ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER İLE (III) SAYILI CETVELDE YER ALAN DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLARIN (2021-2023) DÖNEMİ BÜTÇE GELİR VE NET FİNANSMANLARI

2021-2023 DÖNEMİ BÜTÇE GELİRLERİ
ÖZEL BÜTÇELİ KURUMLAR - YÜKSEKÖĞRETİM

TL

KURUMLAR	2021					
	ÖDENEK	GELİR			FİNANSMAN	
		Hazine Yardımı	Öz Gelir	Toplam	Net Finansman	Toplam Finansman
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU	115.992.000	112.572.000	3.420.000	115.992.000	0	22.500.000
ANKARA ÜNİVERSİTESİ	1.486.542.000	1.408.178.000	78.364.000	1.486.542.000	0	95.326.000
ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	709.904.000	612.755.000	97.149.000	709.904.000	0	122.309.000
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	1.341.646.000	1.246.940.000	94.706.000	1.341.646.000	0	36.482.000
GAZİ ÜNİVERSİTESİ	1.090.331.000	1.020.946.000	69.385.000	1.090.331.000	0	93.102.000
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	1.444.452.000	1.332.141.000	112.311.000	1.444.452.000	0	106.871.000
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	693.034.000	620.882.000	72.152.000	693.034.000	0	112.870.000
BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ	426.130.000	384.744.000	41.386.000	426.130.000	0	51.211.000
MARMARA ÜNİVERSİTESİ	829.317.000	750.117.000	79.200.000	829.317.000	0	37.483.000
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	458.113.000	422.454.000	35.659.000	458.113.000	0	48.921.000
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	188.917.000	180.501.000	8.416.000	188.917.000	0	2.946.000
EGE ÜNİVERSİTESİ	1.177.845.000	1.065.642.000	112.203.000	1.177.845.000	0	140.644.000
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	1.028.693.000	941.795.000	86.898.000	1.028.693.000	0	126.930.000
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ	524.813.000	485.711.000	39.102.000	524.813.000	0	10.956.000
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	805.593.000	728.131.000	77.462.000	805.593.000	0	93.779.000
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	592.832.000	400.876.000	191.956.000	592.832.000	0	321.929.000
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	767.510.000	664.940.000	102.570.000	767.510.000	0	24.095.000
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	801.167.000	747.069.000	54.098.000	801.167.000	0	49.030.000
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ	727.052.000	655.916.000	71.136.000	727.052.000	0	70.101.000
SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	658.991.000	607.993.000	50.998.000	658.991.000	0	33.679.000
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	790.648.000	739.338.000	51.310.000	790.648.000	0	31.323.000
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	704.532.000	646.014.000	58.518.000	704.532.000	0	24.463.000
KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	614.051.000	569.236.000	44.815.000	614.051.000	0	70.279.000
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	946.265.000	863.191.000	83.074.000	946.265.000	0	77.608.000
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	656.533.000	616.507.000	40.026.000	656.533.000	0	32.985.000
FIRAT ÜNİVERSİTESİ	691.867.000	645.821.000	46.046.000	691.867.000	0	22.351.000
DİCLE ÜNİVERSİTESİ	605.931.000	563.901.000	42.030.000	605.931.000	0	40.318.000
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ	579.706.000	555.628.000	24.078.000	579.706.000	0	11.706.000
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	559.270.000	511.901.000	47.369.000	559.270.000	0	35.750.000
İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ	170.083.000	165.690.000	4.393.000	170.083.000	0	20.305.000
GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	174.624.000	171.973.000	2.651.000	174.624.000	0	13.711.000
HARRAN ÜNİVERSİTESİ	393.901.000	371.953.000	21.948.000	393.901.000	0	9.786.000
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ	550.741.000	498.181.000	52.560.000	550.741.000	0	7.425.000
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ	538.535.000	499.477.000	39.058.000	538.535.000	0	34.624.000
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ	382.556.000	353.281.000	29.275.000	382.556.000	0	22.746.000
MERSİN ÜNİVERSİTESİ	516.577.000	484.629.000	31.948.000	516.577.000	0	32.694.000
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	627.286.000	584.069.000	43.217.000	627.286.000	0	11.102.000
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ	329.404.000	300.557.000	28.847.000	329.404.000	0	6.713.000
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ	604.602.000	545.332.000	59.270.000	604.602.000	0	42.850.000
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	405.379.000	353.257.000	52.122.000	405.379.000	0	15.496.000
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ	503.990.000	458.619.000	45.371.000	503.990.000	0	19.241.000
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ	342.080.000	319.249.000	22.831.000	342.080.000	0	14.061.000
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	352.276.000	337.925.000	14.351.000	352.276.000	0	23.241.000
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ	280.793.000	252.894.000	27.899.000	280.793.000	0	17.710.000
KAFKAS ÜNİVERSİTESİ	287.632.000	270.541.000	17.091.000	287.632.000	0	11.673.000
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ	539.922.000	511.398.000	28.524.000	539.922.000	0	17.445.000
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ	239.088.000	225.949.000	13.139.000	239.088.000	0	17.069.000
KÜTAHYA DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ	308.821.000	270.795.000	38.026.000	308.821.000	0	8.787.000
TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ	400.083.000	375.945.000	24.138.000	400.083.000	0	14.821.000
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ	408.008.000	381.606.000	26.402.000	408.008.000	0	9.668.000
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ	436.114.000	402.870.000	33.244.000	436.114.000	0	15.303.000
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ	370.527.000	347.642.000	22.885.000	370.527.000	0	29.148.000
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ	564.514.000	524.975.000	39.539.000	564.514.000	0	22.982.000
GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ	114.769.000	102.634.000	12.135.000	114.769.000	0	16.424.000
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ	236.872.000	228.595.000	8.277.000	236.872.000	0	4.331.000
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ	239.093.000	230.320.000	8.773.000	239.093.000	0	7.745.000
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ	357.861.000	343.912.000	13.949.000	357.861.000	0	11.086.000
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ	275.337.000	263.112.000	12.225.000	275.337.000	0	5.468.000
UŞAK ÜNİVERSİTESİ	230.830.000	216.747.000	14.083.000	230.830.000	0	12.457.000
RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ	301.352.000	292.554.000	8.798.000	301.352.000	0	18.989.000
TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ	326.990.000	307.538.000	19.452.000	326.990.000	0	31.021.000
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ	252.279.000	239.896.000	12.383.000	252.279.000	0	5.634.000
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ	207.909.000	198.169.000	9.740.000	207.909.000	0	5.523.000
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ	235.997.000	212.124.000	23.873.000	235.997.000	0	12.408.000
HİTİT ÜNİVERSİTESİ	221.188.000	212.790.000	8.398.000	221.188.000	0	302.756.000
YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ	259.939.000	249.279.000	10.660.000	259.939.000	0	4.392.000
ADIYAMAN ÜNİVERSİTESİ	241.348.000	233.780.000	7.568.000	241.348.000	0	8.872.000

KURUMLAR	2021					
	ÖDENEK	GELİR			FİNANSMAN	
		Hazine Yardımı	Öz Gelir	Toplam	Net Finansman	Toplam Finansman
ORDU ÜNİVERSİTESİ	189.778.000	182.021.000	7.757.000	189.778.000	0	7.738.000
AMASYA ÜNİVERSİTESİ	170.945.000	163.955.000	6.990.000	170.945.000	0	3.413.000
KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ	153.002.000	146.958.000	6.044.000	153.002.000	0	9.471.000
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ	154.416.000	149.414.000	5.002.000	154.416.000	0	3.442.000
SİNOP ÜNİVERSİTESİ	160.170.000	156.313.000	3.857.000	160.170.000	0	2.914.000
SİİRT ÜNİVERSİTESİ	177.526.000	170.761.000	6.765.000	177.526.000	0	7.417.000
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ	171.348.000	163.371.000	7.977.000	171.348.000	0	2.607.000
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ	286.492.000	257.449.000	29.043.000	286.492.000	0	13.762.000
KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ	107.845.000	104.053.000	3.792.000	107.845.000	0	5.409.000
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ	195.178.000	189.584.000	5.594.000	195.178.000	0	4.723.000
ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ	134.102.000	129.954.000	4.148.000	134.102.000	0	7.336.000
BİLECİK ŞEYH EDEBALİ ÜNİVERSİTESİ	158.175.000	151.712.000	6.463.000	158.175.000	0	7.836.000
BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ	130.152.000	126.449.000	3.703.000	130.152.000	0	9.020.000
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ	181.333.000	170.880.000	10.453.000	181.333.000	0	15.722.000
OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ	134.156.000	128.555.000	5.601.000	134.156.000	0	3.568.000
BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ	207.543.000	199.390.000	8.153.000	207.543.000	0	18.900.000
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ	176.699.000	173.145.000	3.554.000	176.699.000	0	10.053.000
MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ	161.868.000	158.626.000	3.242.000	161.868.000	0	5.047.000
BATMAN ÜNİVERSİTESİ	155.751.000	150.643.000	5.108.000	155.751.000	0	2.496.000
ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ	108.767.000	103.754.000	5.013.000	108.767.000	0	7.170.000
BARTIN ÜNİVERSİTESİ	166.649.000	162.115.000	4.534.000	166.649.000	0	7.798.000
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ	126.163.000	120.028.000	6.135.000	126.163.000	0	11.771.000
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ	160.604.000	151.051.000	9.553.000	160.604.000	0	2.095.000
HAKKARİ ÜNİVERSİTESİ	106.274.000	104.668.000	1.606.000	106.274.000	0	3.728.000
IĞDIR ÜNİVERSİTESİ	135.040.000	132.021.000	3.019.000	135.040.000	0	5.968.000
ŞIRNAK ÜNİVERSİTESİ	94.858.000	92.606.000	2.252.000	94.858.000	0	12.431.000
MUNZUR ÜNİVERSİTESİ	127.761.000	125.719.000	2.042.000	127.761.000	0	8.761.000
YALOVA ÜNİVERSİTESİ	141.875.000	137.240.000	4.635.000	141.875.000	0	3.311.000
TÜRK ALMAN ÜNİVERSİTESİ	107.388.000	106.027.000	1.361.000	107.388.000	0	15.721.000
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ	310.602.000	286.283.000	24.319.000	310.602.000	0	40.506.000
BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	113.930.000	111.618.000	2.312.000	113.930.000	0	6.368.000
İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ	218.465.000	216.759.000	1.706.000	218.465.000	0	6.020.000
İZMİR KATİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ	240.911.000	232.882.000	8.029.000	240.911.000	0	30.171.000
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ	583.023.000	547.765.000	35.258.000	583.023.000	0	39.953.000
ABDULLAH GÜL ÜNİVERSİTESİ	97.327.000	95.547.000	1.780.000	97.327.000	0	8.197.000
ERZURUM TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	80.804.000	79.810.000	994.000	80.804.000	0	5.848.000
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	116.998.000	116.727.000	271.000	116.998.000	0	4.450.000
ANKARA SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	150.867.000	149.862.000	1.005.000	150.867.000	0	19.173.000
SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	545.133.000	532.161.000	12.972.000	545.133.000	0	146.783.000
BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	139.906.000	136.677.000	3.229.000	139.906.000	0	1.742.000
İSKENDERUN TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	123.003.000	117.260.000	5.743.000	123.003.000	0	3.480.000
ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ	114.271.000	111.501.000	2.770.000	114.271.000	0	2.878.000
İZMİR BAKIRÇAY ÜNİVERSİTESİ	62.062.000	61.131.000	931.000	62.062.000	0	16.813.000
İZMİR DEMOKRASİ ÜNİVERSİTESİ	64.381.000	62.942.000	1.439.000	64.381.000	0	3.781.000
YÜKSEKÖĞRETİM KALİTE KURULU	7.307.000	7.307.000	0	7.307.000	0	1.960.000
ANKARA MÜZİK VE GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	48.225.000	47.567.000	658.000	48.225.000	0	1.233.000
GAZİANTEP İSLAM BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	30.843.000	30.390.000	453.000	30.843.000	0	925.000
KONYA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	112.478.000	110.808.000	1.670.000	112.478.000	0	3.217.000
KÜTAHYA SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	87.239.000	86.635.000	604.000	87.239.000	0	290.000
MALATYA TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ	98.885.000	97.626.000	1.259.000	98.885.000	0	1.660.000
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ - CERRAHPAŞA	910.864.000	866.469.000	44.395.000	910.864.000	0	27.372.000
ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ	288.055.000	280.073.000	7.982.000	288.055.000	0	3.539.000
SAKARYA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	137.917.000	131.333.000	6.584.000	137.917.000	0	9.348.000
SAMSUN ÜNİVERSİTESİ	63.210.000	62.178.000	1.032.000	63.210.000	0	4.633.000
SİVAS BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	43.703.000	43.325.000	378.000	43.703.000	0	1.521.000
TARSUS ÜNİVERSİTESİ	57.780.000	56.971.000	809.000	57.780.000	0	5.020.000
TRABZON ÜNİVERSİTESİ	112.529.000	109.633.000	2.896.000	112.529.000	0	9.365.000
KAYSERİ ÜNİVERSİTESİ	76.205.000	75.341.000	864.000	76.205.000	0	2.110.000
KAHRAMANMARAŞ İSTİKLAL ÜNİVERSİTESİ	36.346.000	35.629.000	717.000	36.346.000	0	5.028.000
ESKİŞEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	212.310.000	205.947.000	6.363.000	212.310.000	0	35.450.000
ISPARTA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	191.380.000	187.695.000	3.685.000	191.380.000	0	7.652.000
AFYONKARAHİSAR SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	189.994.000	184.980.000	5.014.000	189.994.000	0	6.639.000
YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI	**45.395.788.000**	**42.229.391.000**	**3.166.397.000**	**45.395.788.000**	**0**	**3.516.407.000**
ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER KURUMLAR	**74.482.183.000**	**62.334.376.000**	**13.380.527.000**	**75.714.903.000**	**240.515.000**	**10.090.973.000**
ÖZEL BÜTÇELİ KURUMLAR TOPLAMI	**119.877.971.000**	**104.563.767.000**	**16.546.924.000**	**121.110.691.000**	**240.515.000**	**13.607.380.000**

2021-2023 DÖNEMİ BÜTÇE GELİRLERİ
ÖZEL BÜTÇELİ KURUMLAR - YÜKSEKÖĞRETİM

TL

KURUMLAR	2022					
	ÖDENEK	GELİR			FİNANSMAN	
		Hazine Yardımı	Öz Gelir	Toplam	Net Finansman	Toplam Finansman
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU	123.957.000	120.317.000	3.640.000	123.957.000	0	23.940.000
ANKARA ÜNİVERSİTESİ	1.565.815.000	1.481.812.000	84.003.000	1.565.815.000	0	84.935.000
ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	753.424.000	649.600.000	103.824.000	753.424.000	0	100.905.000
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	1.420.143.000	1.318.606.000	101.537.000	1.420.143.000	0	36.518.000
GAZİ ÜNİVERSİTESİ	1.148.072.000	1.074.147.000	73.925.000	1.148.072.000	0	87.050.000
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	1.503.339.000	1.382.769.000	120.570.000	1.503.339.000	0	99.924.000
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	732.608.000	655.913.000	76.695.000	732.608.000	0	93.118.000
BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ	443.390.000	399.000.000	44.390.000	443.390.000	0	47.319.000
MARMARA ÜNİVERSİTESİ	878.165.000	793.545.000	84.620.000	878.165.000	0	40.819.000
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	484.679.000	446.666.000	38.013.000	484.679.000	0	46.817.000
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	198.714.000	189.702.000	9.012.000	198.714.000	0	2.787.000
EGE ÜNİVERSİTESİ	1.244.210.000	1.124.651.000	119.559.000	1.244.210.000	0	131.502.000
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	1.086.154.000	993.618.000	92.536.000	1.086.154.000	0	117.283.000
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ	555.428.000	513.788.000	41.640.000	555.428.000	0	10.003.000
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	852.187.000	769.621.000	82.566.000	852.187.000	0	87.683.000
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	629.680.000	430.676.000	199.004.000	629.680.000	0	265.591.000
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	816.880.000	707.517.000	109.363.000	816.880.000	0	21.999.000
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	846.788.000	789.150.000	57.638.000	846.788.000	0	40.989.000
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ	768.133.000	692.344.000	75.789.000	768.133.000	0	54.749.000
SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	695.074.000	640.684.000	54.390.000	695.074.000	0	34.083.000
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	837.145.000	782.021.000	55.124.000	837.145.000	0	33.766.000
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	748.728.000	686.169.000	62.559.000	748.728.000	0	22.604.000
KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	650.969.000	603.604.000	47.365.000	650.969.000	0	65.711.000
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	1.005.814.000	917.360.000	88.454.000	1.005.814.000	0	74.271.000
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	695.126.000	652.487.000	42.639.000	695.126.000	0	31.204.000
FIRAT ÜNİVERSİTESİ	734.024.000	684.987.000	49.037.000	734.024.000	0	24.094.000
DİCLE ÜNİVERSİTESİ	644.968.000	600.214.000	44.754.000	644.968.000	0	33.262.000
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ	614.057.000	588.407.000	25.650.000	614.057.000	0	10.816.000
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	592.637.000	542.146.000	50.491.000	592.637.000	0	38.932.000
İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ	178.586.000	173.899.000	4.687.000	178.586.000	0	19.432.000
GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	182.985.000	180.158.000	2.827.000	182.985.000	0	12.971.000
HARRAN ÜNİVERSİTESİ	417.963.000	394.537.000	23.426.000	417.963.000	0	9.150.000
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ	583.745.000	527.705.000	56.040.000	583.745.000	0	6.861.000
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ	569.919.000	528.284.000	41.635.000	569.919.000	0	31.612.000
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ	404.440.000	373.200.000	31.240.000	404.440.000	0	21.268.000
MERSİN ÜNİVERSİTESİ	548.831.000	514.766.000	34.065.000	548.831.000	0	26.973.000
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	665.245.000	619.112.000	46.133.000	665.245.000	0	10.136.000
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ	349.190.000	318.467.000	30.723.000	349.190.000	0	5.612.000
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ	642.812.000	579.717.000	63.095.000	642.812.000	0	33.466.000
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	432.138.000	376.603.000	55.535.000	432.138.000	0	14.489.000
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ	533.848.000	485.393.000	48.455.000	533.848.000	0	20.742.000
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ	363.911.000	339.586.000	24.325.000	363.911.000	0	12.992.000
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	372.250.000	356.952.000	15.298.000	372.250.000	0	25.309.000
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ	298.085.000	268.337.000	29.748.000	298.085.000	0	16.169.000
KAFKAS ÜNİVERSİTESİ	302.674.000	284.443.000	18.231.000	302.674.000	0	9.759.000
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ	570.616.000	540.215.000	30.401.000	570.616.000	0	13.625.000
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ	253.807.000	239.786.000	14.021.000	253.807.000	0	17.274.000
KÜTAHYA DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ	327.654.000	287.103.000	40.551.000	327.654.000	0	8.216.000
TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ	425.400.000	399.699.000	25.701.000	425.400.000	0	13.695.000
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ	433.300.000	405.125.000	28.175.000	433.300.000	0	10.528.000
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ	461.165.000	425.656.000	35.509.000	461.165.000	0	14.308.000
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ	391.438.000	367.059.000	24.379.000	391.438.000	0	27.574.000
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ	597.533.000	555.324.000	42.209.000	597.533.000	0	24.775.000
GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ	120.897.000	107.935.000	12.962.000	120.897.000	0	13.550.000
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ	247.655.000	238.809.000	8.846.000	247.655.000	0	4.002.000
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ	250.609.000	241.268.000	9.341.000	250.609.000	0	8.434.000
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ	374.584.000	359.743.000	14.841.000	374.584.000	0	10.609.000
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ	289.290.000	276.272.000	13.018.000	289.290.000	0	4.872.000
UŞAK ÜNİVERSİTESİ	241.192.000	226.174.000	15.018.000	241.192.000	0	10.277.000
RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ	316.001.000	306.617.000	9.384.000	316.001.000	0	19.008.000
TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ	345.954.000	324.988.000	20.966.000	345.954.000	0	31.393.000
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ	266.685.000	253.498.000	13.187.000	266.685.000	0	6.073.000
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ	219.665.000	209.295.000	10.370.000	219.665.000	0	4.556.000
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ	251.099.000	225.581.000	25.518.000	251.099.000	0	11.465.000
HİTİT ÜNİVERSİTESİ	232.032.000	223.071.000	8.961.000	232.032.000	0	329.701.000
YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ	274.844.000	263.483.000	11.361.000	274.844.000	0	4.203.000
ADIYAMAN ÜNİVERSİTESİ	255.407.000	247.350.000	8.057.000	255.407.000	0	8.393.000
ORDU ÜNİVERSİTESİ	201.329.000	193.061.000	8.268.000	201.329.000	0	7.235.000
AMASYA ÜNİVERSİTESİ	179.485.000	172.027.000	7.458.000	179.485.000	0	3.154.000

KURUMLAR	2022					
	ÖDENEK	GELİR			FİNANSMAN	
		Hazine Yardımı	Öz Gelir	Toplam	Net Finansman	Toplam Finansman
KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ	162.190.000	155.748.000	6.442.000	162.190.000	0	8.647.000
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ	162.505.000	157.171.000	5.334.000	162.505.000	0	3.218.000
SİNOP ÜNİVERSİTESİ	167.094.000	162.987.000	4.107.000	167.094.000	0	2.404.000
SİİRT ÜNİVERSİTESİ	186.183.000	178.983.000	7.200.000	186.183.000	0	6.772.000
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ	181.086.000	172.570.000	8.516.000	181.086.000	0	2.179.000
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ	303.881.000	272.949.000	30.932.000	303.881.000	0	10.748.000
KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ	113.813.000	109.766.000	4.047.000	113.813.000	0	5.474.000
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ	204.494.000	198.541.000	5.953.000	204.494.000	0	5.091.000
ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ	140.723.000	136.299.000	4.424.000	140.723.000	0	6.778.000
BİLECİK ŞEYH EDEBALİ ÜNİVERSİTESİ	166.279.000	159.389.000	6.890.000	166.279.000	0	8.533.000
BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ	136.923.000	132.975.000	3.948.000	136.923.000	0	9.724.000
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ	190.572.000	179.462.000	11.110.000	190.572.000	0	14.527.000
OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ	142.249.000	136.275.000	5.974.000	142.249.000	0	3.886.000
BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ	217.328.000	208.638.000	8.690.000	217.328.000	0	18.087.000
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ	184.348.000	180.559.000	3.789.000	184.348.000	0	9.510.000
MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ	171.140.000	167.680.000	3.460.000	171.140.000	0	5.441.000
BATMAN ÜNİVERSİTESİ	163.320.000	157.878.000	5.442.000	163.320.000	0	2.059.000
ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ	113.948.000	108.605.000	5.343.000	113.948.000	0	6.625.000
BARTIN ÜNİVERSİTESİ	173.527.000	168.701.000	4.826.000	173.527.000	0	8.492.000
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ	132.797.000	126.271.000	6.526.000	132.797.000	0	11.265.000
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ	171.066.000	160.886.000	10.180.000	171.066.000	0	1.867.000
HAKKARİ ÜNİVERSİTESİ	110.306.000	108.595.000	1.711.000	110.306.000	0	3.076.000
IĞDIR ÜNİVERSİTESİ	141.853.000	138.628.000	3.225.000	141.853.000	0	5.974.000
ŞIRNAK ÜNİVERSİTESİ	99.777.000	97.380.000	2.397.000	99.777.000	0	12.580.000
MUNZUR ÜNİVERSİTESİ	134.250.000	132.071.000	2.179.000	134.250.000	0	9.444.000
YALOVA ÜNİVERSİTESİ	148.523.000	143.638.000	4.885.000	148.523.000	0	2.732.000
TÜRK ALMAN ÜNİVERSİTESİ	109.134.000	107.684.000	1.450.000	109.134.000	0	14.526.000
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ	326.976.000	301.087.000	25.889.000	326.976.000	0	44.111.000
BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	118.130.000	115.666.000	2.464.000	118.130.000	0	6.094.000
İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ	223.329.000	221.509.000	1.820.000	223.329.000	0	5.695.000
İZMİR KATİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ	252.926.000	244.378.000	8.548.000	252.926.000	0	28.210.000
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ	613.452.000	575.896.000	37.556.000	613.452.000	0	37.796.000
ABDULLAH GÜL ÜNİVERSİTESİ	99.441.000	97.547.000	1.894.000	99.441.000	0	8.836.000
ERZURUM TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	84.215.000	83.157.000	1.058.000	84.215.000	0	4.825.000
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	120.245.000	119.955.000	290.000	120.245.000	0	4.112.000
ANKARA SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	151.273.000	150.205.000	1.068.000	151.273.000	0	20.879.000
SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	574.797.000	560.988.000	13.809.000	574.797.000	0	140.471.000
BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	143.041.000	139.604.000	3.437.000	143.041.000	0	1.648.000
İSKENDERUN TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	127.965.000	121.868.000	6.097.000	127.965.000	0	3.254.000
ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ	119.093.000	116.144.000	2.949.000	119.093.000	0	2.659.000
İZMİR BAKIRÇAY ÜNİVERSİTESİ	63.640.000	62.649.000	991.000	63.640.000	0	15.535.000
İZMİR DEMOKRASİ ÜNİVERSİTESİ	66.646.000	65.113.000	1.533.000	66.646.000	0	3.494.000
YÜKSEKÖĞRETİM KALİTE KURULU	7.780.000	7.780.000	0	7.780.000	0	1.811.000
ANKARA MÜZİK VE GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	49.112.000	48.409.000	703.000	49.112.000	0	1.139.000
GAZİANTEP İSLAM BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	31.382.000	30.899.000	483.000	31.382.000	0	855.000
KONYA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	118.695.000	116.920.000	1.775.000	118.695.000	0	2.973.000
KÜTAHYA SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	91.087.000	90.427.000	660.000	91.087.000	0	268.000
MALATYA TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ	101.289.000	99.933.000	1.356.000	101.289.000	0	1.534.000
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ - CERRAHPAŞA	946.289.000	898.970.000	47.319.000	946.289.000	0	25.292.000
ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ	305.487.000	296.999.000	8.488.000	305.487.000	0	3.270.000
SAKARYA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	145.706.000	138.667.000	7.039.000	145.706.000	0	8.638.000
SAMSUN ÜNİVERSİTESİ	65.150.000	64.051.000	1.099.000	65.150.000	0	4.281.000
SİVAS BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	43.057.000	42.653.000	404.000	43.057.000	0	1.405.000
TARSUS ÜNİVERSİTESİ	58.525.000	57.661.000	864.000	58.525.000	0	4.638.000
TRABZON ÜNİVERSİTESİ	118.188.000	115.102.000	3.086.000	118.188.000	0	8.653.000
KAYSERİ ÜNİVERSİTESİ	78.208.000	77.286.000	922.000	78.208.000	0	1.950.000
KAHRAMANMARAŞ İSTİKLAL ÜNİVERSİTESİ	36.715.000	35.950.000	765.000	36.715.000	0	4.646.000
ESKİŞEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	225.230.000	218.376.000	6.854.000	225.230.000	0	32.756.000
ISPARTA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	202.545.000	198.599.000	3.946.000	202.545.000	0	7.070.000
AFYONKARAHİSAR SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	197.517.000	192.177.000	5.340.000	197.517.000	0	6.134.000
YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI	**47.881.011.000**	**44.508.773.000**	**3.372.238.000**	**47.881.011.000**	**0**	**3.291.126.000**
ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER KURUMLAR	**77.820.561.000**	**65.019.790.000**	**14.153.358.000**	**79.173.148.000**	**235.619.000**	**10.684.273.000**
ÖZEL BÜTÇELİ KURUMLAR TOPLAMI	**125.701.572.000**	**109.528.563.000**	**17.525.596.000**	**127.054.159.000**	**235.619.000**	**13.975.399.000**

2021-2023 DÖNEMİ BÜTÇE GELİRLERİ
ÖZEL BÜTÇELİ KURUMLAR - YÜKSEKÖĞRETİM

TL

KURUMLAR	2023					
	ÖDENEK	GELİR			FİNANSMAN	
		Hazine Yardımı	Öz Gelir	Toplam	Net Finansman	Toplam Finansman
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU	131.772.000	127.917.000	3.855.000	131.772.000	0	25.352.000
ANKARA ÜNİVERSİTESİ	1.694.585.000	1.605.497.000	89.088.000	1.694.585.000	0	74.301.000
ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	808.191.000	698.370.000	109.821.000	808.191.000	0	81.733.000
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	1.528.512.000	1.420.885.000	107.627.000	1.528.512.000	0	35.890.000
GAZİ ÜNİVERSİTESİ	1.243.061.000	1.164.749.000	78.312.000	1.243.061.000	0	79.912.000
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	1.647.464.000	1.519.680.000	127.784.000	1.647.464.000	0	91.730.000
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	789.634.000	707.621.000	82.013.000	789.634.000	0	75.426.000
BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ	485.920.000	438.602.000	47.318.000	485.920.000	0	42.928.000
MARMARA ÜNİVERSİTESİ	945.119.000	855.643.000	89.476.000	945.119.000	0	43.644.000
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	522.072.000	481.765.000	40.307.000	522.072.000	0	43.989.000
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	215.491.000	205.930.000	9.561.000	215.491.000	0	2.589.000
EGE ÜNİVERSİTESİ	1.341.950.000	1.215.350.000	126.600.000	1.341.950.000	0	120.719.000
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	1.172.374.000	1.074.611.000	97.763.000	1.172.374.000	0	106.399.000
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ	598.132.000	554.058.000	44.074.000	598.132.000	0	8.967.000
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	917.898.000	830.377.000	87.521.000	917.898.000	0	80.493.000
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	675.176.000	456.965.000	218.211.000	675.176.000	0	215.129.000
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	874.193.000	758.326.000	115.867.000	874.193.000	0	19.720.000
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	913.242.000	852.187.000	61.055.000	913.242.000	0	33.644.000
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ	828.603.000	748.399.000	80.204.000	828.603.000	0	41.982.000
SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	751.267.000	693.704.000	57.563.000	751.267.000	0	33.865.000
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	901.086.000	842.673.000	58.413.000	901.086.000	0	35.738.000
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	802.681.000	736.949.000	65.732.000	802.681.000	0	20.506.000
KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	700.528.000	650.388.000	50.140.000	700.528.000	0	60.323.000
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	1.077.625.000	983.908.000	93.717.000	1.077.625.000	0	69.785.000
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	748.281.000	703.188.000	45.093.000	748.281.000	0	28.982.000
FIRAT ÜNİVERSİTESİ	788.533.000	736.557.000	51.976.000	788.533.000	0	25.501.000
DİCLE ÜNİVERSİTESİ	690.167.000	642.770.000	47.397.000	690.167.000	0	26.942.000
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ	660.680.000	633.511.000	27.169.000	660.680.000	0	9.812.000
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	637.317.000	583.790.000	53.527.000	637.317.000	0	41.626.000
İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ	193.996.000	189.021.000	4.975.000	193.996.000	0	18.258.000
GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	199.235.000	196.239.000	2.996.000	199.235.000	0	12.047.000
HARRAN ÜNİVERSİTESİ	448.842.000	424.002.000	24.840.000	448.842.000	0	8.400.000
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ	627.676.000	568.354.000	59.322.000	627.676.000	0	6.224.000
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ	613.858.000	569.736.000	44.122.000	613.858.000	0	28.337.000
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ	436.059.000	403.008.000	33.051.000	436.059.000	0	19.524.000
MERSİN ÜNİVERSİTESİ	588.730.000	552.621.000	36.109.000	588.730.000	0	21.848.000
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	715.002.000	666.099.000	48.903.000	715.002.000	0	9.086.000
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ	375.364.000	342.827.000	32.537.000	375.364.000	0	4.606.000
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ	688.687.000	621.815.000	66.872.000	688.687.000	0	25.662.000
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	461.794.000	402.980.000	58.814.000	461.794.000	0	13.301.000
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ	574.432.000	523.119.000	51.313.000	574.432.000	0	21.953.000
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ	389.787.000	364.023.000	25.764.000	389.787.000	0	11.786.000
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	401.561.000	385.348.000	16.213.000	401.561.000	0	27.060.000
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ	319.974.000	288.445.000	31.529.000	319.974.000	0	14.494.000
KAFKAS ÜNİVERSİTESİ	327.894.000	308.583.000	19.311.000	327.894.000	0	8.010.000
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ	615.475.000	583.296.000	32.179.000	615.475.000	0	10.448.000
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ	272.493.000	257.626.000	14.867.000	272.493.000	0	17.163.000
KÜTAHYA DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ	351.854.000	308.898.000	42.956.000	351.854.000	0	7.542.000
TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ	455.863.000	428.645.000	27.218.000	455.863.000	0	12.424.000
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ	464.963.000	435.108.000	29.855.000	464.963.000	0	11.257.000
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ	497.139.000	459.490.000	37.649.000	497.139.000	0	13.135.000
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ	422.400.000	396.560.000	25.840.000	422.400.000	0	25.611.000
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ	643.449.000	598.695.000	44.754.000	643.449.000	0	26.222.000
GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ	130.813.000	117.063.000	13.750.000	130.813.000	0	10.976.000
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ	270.307.000	260.930.000	9.377.000	270.307.000	0	3.631.000
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ	272.794.000	263.004.000	9.790.000	272.794.000	0	9.018.000
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ	408.309.000	392.586.000	15.723.000	408.309.000	0	9.968.000
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ	314.006.000	300.208.000	13.798.000	314.006.000	0	4.262.000
UŞAK ÜNİVERSİTESİ	263.346.000	247.410.000	15.936.000	263.346.000	0	8.324.000
RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ	343.827.000	333.875.000	9.952.000	343.827.000	0	18.681.000
TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ	372.717.000	350.331.000	22.386.000	372.717.000	0	31.192.000
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ	287.646.000	273.671.000	13.975.000	287.646.000	0	6.428.000
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ	237.089.000	226.107.000	10.982.000	237.089.000	0	3.690.000
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ	268.906.000	241.845.000	27.061.000	268.906.000	0	10.401.000
HİTİT ÜNİVERSİTESİ	252.354.000	242.842.000	9.512.000	252.354.000	0	352.516.000
YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ	296.346.000	284.302.000	12.044.000	296.346.000	0	3.949.000
ADIYAMAN ÜNİVERSİTESİ	275.164.000	266.639.000	8.525.000	275.164.000	0	7.795.000
ORDU ÜNİVERSİTESİ	216.309.000	207.545.000	8.764.000	216.309.000	0	6.642.000
AMASYA ÜNİVERSİTESİ	195.009.000	187.105.000	7.904.000	195.009.000	0	2.861.000

KURUMLAR	2023					
	ÖDENEK	GELİR			FİNANSMAN	
		Hazine Yardımı	Öz Gelir	Toplam	Net Finansman	Toplam Finansman
KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ	174.422.000	167.592.000	6.830.000	174.422.000	0	7.751.000
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ	176.043.000	170.388.000	5.655.000	176.043.000	0	2.954.000
SİNOP ÜNİVERSİTESİ	182.782.000	178.429.000	4.353.000	182.782.000	0	1.947.000
SİİRT ÜNİVERSİTESİ	202.532.000	194.926.000	7.606.000	202.532.000	0	6.070.000
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ	195.356.000	186.337.000	9.019.000	195.356.000	0	1.789.000
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ	326.451.000	293.660.000	32.791.000	326.451.000	0	8.242.000
KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ	122.956.000	118.661.000	4.295.000	122.956.000	0	5.439.000
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ	222.641.000	216.337.000	6.304.000	222.641.000	0	5.388.000
ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ	152.980.000	148.289.000	4.691.000	152.980.000	0	6.149.000
BİLECİK ŞEYH EDEBALİ ÜNİVERSİTESİ	180.404.000	173.096.000	7.308.000	180.404.000	0	9.123.000
BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ	148.407.000	144.221.000	4.186.000	148.407.000	0	10.292.000
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ	206.816.000	195.053.000	11.763.000	206.816.000	0	13.179.000
OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ	152.938.000	146.604.000	6.334.000	152.938.000	0	4.155.000
BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ	236.807.000	227.594.000	9.213.000	236.807.000	0	16.995.000
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ	201.663.000	197.641.000	4.022.000	201.663.000	0	8.833.000
MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ	184.555.000	180.883.000	3.672.000	184.555.000	0	5.759.000
BATMAN ÜNİVERSİTESİ	177.660.000	171.898.000	5.762.000	177.660.000	0	1.668.000
ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ	124.032.000	118.364.000	5.668.000	124.032.000	0	6.010.000
BARTIN ÜNİVERSİTESİ	190.264.000	185.161.000	5.103.000	190.264.000	0	9.080.000
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ	143.854.000	136.927.000	6.927.000	143.854.000	0	10.585.000
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ	182.972.000	172.177.000	10.795.000	182.972.000	0	1.633.000
HAKKARİ ÜNİVERSİTESİ	121.326.000	119.510.000	1.816.000	121.326.000	0	2.492.000
IĞDIR ÜNİVERSİTESİ	154.049.000	150.622.000	3.427.000	154.049.000	0	5.871.000
ŞIRNAK ÜNİVERSİTESİ	108.192.000	105.649.000	2.543.000	108.192.000	0	12.499.000
MUNZUR ÜNİVERSİTESİ	145.748.000	143.436.000	2.312.000	145.748.000	0	9.996.000
YALOVA ÜNİVERSİTESİ	161.909.000	156.802.000	5.107.000	161.909.000	0	2.213.000
TÜRK ALMAN ÜNİVERSİTESİ	122.731.000	121.190.000	1.541.000	122.731.000	0	13.178.000
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ	354.142.000	326.719.000	27.423.000	354.142.000	0	47.163.000
BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	130.084.000	127.480.000	2.604.000	130.084.000	0	5.726.000
İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ	249.767.000	247.837.000	1.930.000	249.767.000	0	5.290.000
İZMİR KATİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ	274.830.000	265.771.000	9.059.000	274.830.000	0	25.897.000
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ	664.948.000	625.139.000	39.809.000	664.948.000	0	35.105.000
ABDULLAH GÜL ÜNİVERSİTESİ	111.234.000	109.227.000	2.007.000	111.234.000	0	9.352.000
ERZURUM TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	92.208.000	91.087.000	1.121.000	92.208.000	0	3.908.000
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	133.688.000	133.381.000	307.000	133.688.000	0	3.730.000
ANKARA SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	172.655.000	171.524.000	1.131.000	172.655.000	0	22.324.000
SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	621.880.000	607.251.000	14.629.000	621.880.000	0	131.987.000
BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	159.884.000	156.243.000	3.641.000	159.884.000	0	1.531.000
İSKENDERUN TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	140.348.000	133.905.000	6.443.000	140.348.000	0	2.987.000
ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ	130.402.000	127.285.000	3.117.000	130.402.000	0	2.412.000
İZMİR BAKIRÇAY ÜNİVERSİTESİ	70.899.000	69.848.000	1.051.000	70.899.000	0	14.093.000
İZMİR DEMOKRASİ ÜNİVERSİTESİ	73.476.000	71.851.000	1.625.000	73.476.000	0	3.170.000
YÜKSEKÖĞRETİM KALİTE KURULU	8.279.000	8.279.000	0	8.279.000	0	1.643.000
ANKARA MÜZİK VE GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	55.061.000	54.314.000	747.000	55.061.000	0	1.033.000
GAZİANTEP İSLAM BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	35.212.000	34.699.000	513.000	35.212.000	0	776.000
KONYA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	128.278.000	126.397.000	1.881.000	128.278.000	0	2.697.000
KÜTAHYA SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	99.580.000	98.881.000	699.000	99.580.000	0	243.000
MALATYA TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ	112.959.000	111.530.000	1.429.000	112.959.000	0	1.329.000
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ - CERRAHPAŞA	1.038.959.000	988.745.000	50.214.000	1.038.959.000	0	22.945.000
ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ	328.226.000	319.245.000	8.981.000	328.226.000	0	2.967.000
SAKARYA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	157.265.000	149.794.000	7.471.000	157.265.000	0	7.836.000
SAMSUN ÜNİVERSİTESİ	72.197.000	71.031.000	1.166.000	72.197.000	0	3.884.000
SİVAS BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	50.045.000	49.618.000	427.000	50.045.000	0	1.275.000
TARSUS ÜNİVERSİTESİ	66.093.000	65.175.000	918.000	66.093.000	0	4.208.000
TRABZON ÜNİVERSİTESİ	128.320.000	125.041.000	3.279.000	128.320.000	0	7.850.000
KAYSERİ ÜNİVERSİTESİ	87.059.000	86.079.000	980.000	87.059.000	0	1.769.000
KAHRAMANMARAŞ İSTİKLAL ÜNİVERSİTESİ	41.563.000	40.749.000	814.000	41.563.000	0	4.215.000
ESKİŞEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	241.912.000	234.565.000	7.347.000	241.912.000	0	29.716.000
ISPARTA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	218.184.000	214.007.000	4.177.000	218.184.000	0	6.414.000
AFYONKARAHİSAR SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	216.845.000	211.187.000	5.658.000	216.845.000	0	5.565.000
YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI	**51.749.995.000**	**48.169.702.000**	**3.580.293.000**	**51.749.995.000**	**0**	**3.052.689.000**
ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER KURUMLAR	**87.358.804.000**	**73.934.818.000**	**14.790.810.000**	**88.725.628.000**	**260.293.000**	**11.289.271.000**
ÖZEL BÜTÇELİ KURUMLAR TOPLAMI	**139.108.799.000**	**122.104.520.000**	**18.371.103.000**	**140.475.623.000**	**260.293.000**	**14.341.960.000**

2021-2023 DÖNEMİ BÜTÇE GELİRLERİ
ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER KURUMLAR

TL

KURUMLAR	2021					
	ÖDENEK	GELİR			FİNANSMAN	
		Hazine Yardımı	Öz Gelir	Toplam	Net Finansman	Toplam Finansman
ÖLÇME SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ BAŞKANLIĞI	643.549.000	0	702.947.000	702.947.000	2.000.000	12.000.000
SAVUNMA SANAYİ BAŞKANLIĞI	120.063.000	0	120.063.000	120.063.000	0	100.000
ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU	18.920.000	18.884.000	36.000	18.920.000	0	380.000
ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ	7.870.000	7.618.000	252.000	7.870.000	0	50.000
ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ	9.752.000	9.518.000	234.000	9.752.000	0	50.000
TÜRK DİL KURUMU	23.600.000	0	225.175.000	225.175.000	9.000.000	2.372.538.000
TÜRK TARİH KURUMU	40.575.000	0	242.057.000	242.057.000	10.000.000	1.916.000.000
TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU	5.251.272.000	4.864.772.000	385.000.000	5.249.772.000	1.500.000	656.500.000
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ	22.444.000	22.122.000	272.000	22.394.000	50.000	350.000
KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	34.559.230.000	31.705.364.000	2.848.866.000	34.554.230.000	5.000.000	30.150.000
DEVLET TİYATROLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	391.106.000	372.500.000	17.606.000	390.106.000	1.000.000	3.500.000
DEVLET OPERA VE BALESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	442.731.000	429.127.000	12.104.000	441.231.000	1.500.000	4.500.000
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	4.205.954.000	1.600.954.000	2.600.000.000	4.200.954.000	5.000.000	76.000.000
VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	585.809.000	0	1.080.339.000	1.080.339.000	10.000.000	226.000.000
TÜRKİYE HUDUT VE SAHİLLER SAĞLIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	174.844.000	0	454.276.000	454.276.000	20.000.000	557.902.000
MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	783.715.000	508.715.000	270.000.000	778.715.000	5.000.000	15.000.000
SİVİL HAVACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	63.727.000	0	74.902.000	74.902.000	20.000.000	300.010.000
TÜRK AKREDİTASYON KURUMU	42.301.000	0	59.995.000	59.995.000	10.000.000	68.100.000
TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ	620.425.000	0	549.660.000	549.660.000	70.765.000	270.765.000
TÜRK PATENT VE MARKA KURUMU	146.162.000	0	205.334.000	205.334.000	20.000.000	370.000.000
KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERİ GELİŞTİRME VE DESTEKLEME İDARESİ BAŞKANLIĞI	2.069.007.000	1.812.342.000	256.665.000	2.069.007.000	0	15.000.000
TÜRK İŞBİRLİĞİ VE KOORDİNASYON AJANSI BAŞKANLIĞI	564.661.000	554.754.000	8.907.000	563.661.000	1.000.000	11.000.000
GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ	95.866.000	93.600.000	1.016.000	94.616.000	1.250.000	2.500.000
ÖZELLEŞTİRME İDARESİ BAŞKANLIĞI	44.321.000	0	44.321.000	44.321.000	1.100.000	1.100.000
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU	39.759.000	39.647.000	112.000	39.759.000	0	3.000.000
CEZA İNFAZ KURUMLARI İLE TUTUKEVLERİ İŞ YURTLARI KURUMU	2.817.504.000	1.054.329.000	1.753.175.000	2.807.504.000	10.000.000	2.364.150.000
MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU BAŞKANLIĞI	33.238.000	0	77.915.000	77.915.000	2.000.000	101.000.000
YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI	393.867.000	383.063.000	9.604.000	392.667.000	1.200.000	3.700.000
TÜRKİYE YAZMA ESERLER KURUMU BAŞKANLIĞI	55.139.000	52.914.000	1.975.000	54.889.000	250.000	550.000
DOĞU ANADOLU PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	96.666.000	92.355.000	4.011.000	96.366.000	300.000	600.000
KONYA OVASI PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	129.979.000	122.753.000	6.226.000	128.979.000	1.000.000	2.000.000
DOĞU KARADENİZ PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	95.506.000	94.799.000	407.000	95.206.000	300.000	600.000
DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	18.730.949.000	17.765.949.000	960.000.000	18.725.949.000	5.000.000	156.000.000
TÜRKİYE SU ENSTİTÜSÜ	4.247.000	4.182.000	65.000	4.247.000	0	0
TÜRKİYE İLAÇ VE TIBBİ CİHAZ KURUMU	187.998.000	50.998.000	135.000.000	185.998.000	2.000.000	17.566.000
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU	22.230.000	21.164.000	66.000	21.230.000	1.000.000	2.200.000
TÜRKİYE SAĞLIK ENSTİTÜLERİ BAŞKANLIĞI	175.639.000	175.151.000	488.000	175.639.000	0	20.000.000
HELAL AKREDİTASYON KURUMU	6.455.000	6.137.000	218.000	6.355.000	100.000	200.000
MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	404.017.000	139.017.000	245.000.000	384.017.000	20.000.000	140.000.000
TÜRKİYE UZAY AJANSI	38.071.000	31.571.000	6.500.000	38.071.000	0	350.000.000
KAPADOKYA ALAN BAŞKANLIĞI	15.427.000	8.889.000	3.538.000	12.427.000	3.000.000	9.112.000
TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ	24.774.000	23.374.000	1.200.000	24.574.000	200.000	800.000
TÜRKİYE ENERJİ, NÜKLEER VE MADEN ARAŞTIRMA KURUMU	282.814.000	267.814.000	15.000.000	282.814.000	0	10.000.000
ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER KURUMLAR	**74.482.183.000**	**62.334.376.000**	**13.380.527.000**	**75.714.903.000**	**240.515.000**	**10.090.973.000**
YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI	**45.395.788.000**	**42.229.391.000**	**3.166.397.000**	**45.395.788.000**	**0**	**3.516.407.000**
ÖZEL BÜTÇELİ KURUMLAR TOPLAMI	**119.877.971.000**	**104.563.767.000**	**16.546.924.000**	**121.110.691.000**	**240.515.000**	**13.607.380.000**

2021-2023 DÖNEMİ BÜTÇE GELİRLERİ
ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER KURUMLAR

TL

KURUMLAR	2022					
	ÖDENEK	GELİR			FİNANSMAN	
		Hazine Yardımı	Öz Gelir	Toplam	Net Finansman	Toplam Finansman
ÖLÇME SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ BAŞKANLIĞI	688.476.000	0	740.914.000	740.914.000	2.000.000	12.000.000
SAVUNMA SANAYİ BAŞKANLIĞI	128.531.000	0	128.531.000	128.531.000	0	100.000
ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU	20.140.000	20.100.000	40.000	20.140.000	0	380.000
ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ	8.429.000	8.161.000	268.000	8.429.000	0	50.000
ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ	10.181.000	9.931.000	250.000	10.181.000	0	50.000
TÜRK DİL KURUMU	25.055.000	0	239.589.000	239.589.000	9.000.000	2.610.227.000
TÜRK TARİH KURUMU	43.351.000	0	262.191.000	262.191.000	10.000.000	1.971.200.000
TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU	5.512.035.000	5.100.595.000	409.843.000	5.510.438.000	1.597.000	721.597.000
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ	23.705.000	23.363.000	289.000	23.652.000	53.000	371.000
KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	37.018.035.000	33.981.102.000	3.031.933.000	37.013.035.000	5.000.000	225.180.000
DEVLET TİYATROLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	418.231.000	398.494.000	18.737.000	417.231.000	1.000.000	3.800.000
DEVLET OPERA VE BALESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	473.496.000	459.114.000	12.882.000	471.996.000	1.500.000	4.500.000
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	4.398.981.000	1.626.981.000	2.767.000.000	4.393.981.000	5.000.000	76.000.000
VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	602.841.000	0	1.149.761.000	1.149.761.000	10.000.000	278.000.000
TÜRKİYE HUDUT VE SAHİLLER SAĞLIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	176.924.000	0	483.559.000	483.559.000	21.000.000	589.000.000
MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	787.476.000	495.125.000	287.351.000	782.476.000	5.000.000	15.000.000
SİVİL HAVACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	67.753.000	0	79.714.000	79.714.000	20.000.000	310.015.000
TÜRK AKREDİTASYON KURUMU	45.006.000	0	63.834.000	63.834.000	10.000.000	69.100.000
TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ	649.263.000	0	585.128.000	585.128.000	64.135.000	194.135.000
TÜRK PATENT VE MARKA KURUMU	153.788.000	0	218.529.000	218.529.000	20.000.000	420.000.000
KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERİ GELİŞTİRME VE DESTEKLEME İDARESİ BAŞKANLIĞI	2.199.524.000	1.926.366.000	273.158.000	2.199.524.000	0	15.000.000
TÜRK İŞBİRLİĞİ VE KOORDİNASYON AJANSI BAŞKANLIĞI	585.334.000	574.848.000	9.486.000	584.334.000	1.000.000	11.000.000
GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ	100.175.000	97.763.000	1.081.000	98.844.000	1.331.000	2.662.000
ÖZELLEŞTİRME İDARESİ BAŞKANLIĞI	47.388.000	0	47.388.000	47.388.000	1.200.000	1.200.000
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU	42.617.000	42.498.000	119.000	42.617.000	0	3.000.000
CEZA İNFAZ KURUMLARI İLE TUTUKEVLERİ İŞ YURTLARI KURUMU	2.906.432.000	1.097.254.000	1.799.178.000	2.896.432.000	10.000.000	2.215.200.000
MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU BAŞKANLIĞI	34.910.000	0	83.019.000	83.019.000	2.000.000	107.000.000
YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI	420.106.000	408.584.000	10.222.000	418.806.000	1.300.000	4.100.000
TÜRKİYE YAZMA ESERLER KURUMU BAŞKANLIĞI	58.106.000	55.754.000	2.102.000	57.856.000	250.000	550.000
DOĞU ANADOLU PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	102.442.000	97.854.000	4.269.000	102.123.000	319.000	638.000
KONYA OVASI PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	137.354.000	129.663.000	6.626.000	136.289.000	1.065.000	2.130.000
DOĞU KARADENİZ PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	101.320.000	100.568.000	433.000	101.001.000	319.000	638.000
DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	18.612.244.000	17.607.244.000	1.000.000.000	18.607.244.000	5.000.000	156.000.000
TÜRKİYE SU ENSTİTÜSÜ	4.473.000	4.403.000	70.000	4.473.000	0	0
TÜRKİYE İLAÇ VE TIBBİ CİHAZ KURUMU	199.815.000	51.815.000	146.000.000	197.815.000	2.000.000	18.000.000
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU	23.314.000	22.043.000	71.000	22.114.000	1.200.000	2.400.000
TÜRKİYE SAĞLIK ENSTİTÜLERİ BAŞKANLIĞI	183.457.000	182.937.000	520.000	183.457.000	0	23.000.000
HELAL AKREDİTASYON KURUMU	6.771.000	6.439.000	232.000	6.671.000	100.000	200.000
MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	429.039.000	148.039.000	261.000.000	409.039.000	20.000.000	150.000.000
TÜRKİYE UZAY AJANSI	39.784.000	32.784.000	7.000.000	39.784.000	0	450.000.000
KAPADOKYA ALAN BAŞKANLIĞI	16.339.000	9.574.000	3.765.000	13.339.000	3.000.000	10.000.000
TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ	26.192.000	24.666.000	1.276.000	25.942.000	250.000	850.000
TÜRKİYE ENERJİ, NÜKLEER VE MADEN ARAŞTIRMA KURUMU	291.728.000	275.728.000	16.000.000	291.728.000	0	10.000.000
ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER KURUMLAR	**77.820.561.000**	**65.019.790.000**	**14.153.358.000**	**79.173.148.000**	**235.619.000**	**10.684.273.000**
YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI	**47.881.011.000**	**44.508.773.000**	**3.372.238.000**	**47.881.011.000**	**0**	**3.291.126.000**
ÖZEL BÜTÇELİ KURUMLAR TOPLAMI	**125.701.572.000**	**109.528.563.000**	**17.525.596.000**	**127.054.159.000**	**235.619.000**	**13.975.399.000**

2021-2023 DÖNEMİ BÜTÇE GELİRLERİ
ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER KURUMLAR

TL

KURUMLAR	2023					
	ÖDENEK	GELİR			FİNANSMAN	
		Hazine Yardımı	Öz Gelir	Toplam	Net Finansman	Toplam Finansman
ÖLÇME SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ BAŞKANLIĞI	730.441.000	0	780.930.000	780.930.000	2.000.000	12.000.000
SAVUNMA SANAYİ BAŞKANLIĞI	136.683.000	0	136.683.000	136.683.000	0	100.000
ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU	21.516.000	21.472.000	44.000	21.516.000	0	380.000
ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ	8.947.000	8.663.000	284.000	8.947.000	0	50.000
ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ	11.110.000	10.845.000	265.000	11.110.000	0	50.000
TÜRK DİL KURUMU	26.764.000	0	253.249.000	253.249.000	9.000.000	2.850.227.000
TÜRK TARİH KURUMU	46.147.000	0	277.319.000	277.319.000	10.000.000	2.026.300.000
TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU	5.894.933.000	5.459.065.000	434.176.000	5.893.241.000	1.692.000	796.692.000
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ	25.413.000	25.051.000	306.000	25.357.000	56.000	393.000
KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	40.865.240.000	37.648.527.000	3.211.713.000	40.860.240.000	5.000.000	236.200.000
DEVLET TİYATROLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	445.047.000	424.199.000	19.848.000	444.047.000	1.000.000	4.000.000
DEVLET OPERA VE BALESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	504.191.000	489.045.000	13.646.000	502.691.000	1.500.000	4.500.000
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	4.767.487.000	2.058.487.000	2.704.000.000	4.762.487.000	5.000.000	76.000.000
VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	667.313.000	0	1.217.936.000	1.217.936.000	10.000.000	330.000.000
TÜRKİYE HUDUT VE SAHİLLER SAĞLIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	199.973.000	0	511.326.000	511.326.000	22.000.000	602.000.000
MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	896.163.000	586.772.000	304.391.000	891.163.000	5.000.000	15.000.000
SİVİL HAVACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	72.109.000	0	84.441.000	84.441.000	20.000.000	320.020.000
TÜRK AKREDİTASYON KURUMU	47.980.000	0	67.600.000	67.600.000	10.000.000	70.100.000
TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ	706.853.000	0	619.872.000	619.872.000	86.981.000	176.981.000
TÜRK PATENT VE MARKA KURUMU	163.185.000	0	231.487.000	231.487.000	20.000.000	470.000.000
KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERİ GELİŞTİRME VE DESTEKLEME İDARESİ BAŞKANLIĞI	2.329.308.000	2.039.953.000	289.355.000	2.329.308.000	0	15.000.000
TÜRK İŞBİRLİĞİ VE KOORDİNASYON AJANSI BAŞKANLIĞI	604.098.000	593.053.000	10.045.000	603.098.000	1.000.000	11.000.000
GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ	108.705.000	106.150.000	1.145.000	107.295.000	1.410.000	2.820.000
ÖZELLEŞTİRME İDARESİ BAŞKANLIĞI	50.451.000	0	50.451.000	50.451.000	1.500.000	1.500.000
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU	45.194.000	45.068.000	126.000	45.194.000	0	3.000.000
CEZA İNFAZ KURUMLARI İLE TUTUKEVLERİ İŞ YURTLARI KURUMU	3.180.154.000	1.194.844.000	1.975.310.000	3.170.154.000	10.000.000	2.215.800.000
MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU BAŞKANLIĞI	37.784.000	0	88.025.000	88.025.000	2.000.000	107.000.000
YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI	445.533.000	433.305.000	10.828.000	444.133.000	1.400.000	4.400.000
TÜRKİYE YAZMA ESERLER KURUMU BAŞKANLIĞI	62.836.000	60.359.000	2.227.000	62.586.000	250.000	550.000
DOĞU ANADOLU PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	108.827.000	103.967.000	4.522.000	108.489.000	338.000	676.000
KONYA OVASI PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	146.387.000	138.240.000	7.019.000	145.259.000	1.128.000	2.256.000
DOĞU KARADENİZ PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	107.485.000	106.688.000	459.000	107.147.000	338.000	676.000
DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	22.584.602.000	21.562.602.000	1.017.000.000	22.579.602.000	5.000.000	156.000.000
TÜRKİYE SU ENSTİTÜSÜ	4.841.000	4.771.000	70.000	4.841.000	0	0
TÜRKİYE İLAÇ VE TIBBİ CİHAZ KURUMU	213.591.000	54.591.000	157.000.000	211.591.000	2.000.000	19.000.000
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU	25.320.000	23.944.000	76.000	24.020.000	1.300.000	2.500.000
TÜRKİYE SAĞLIK ENSTİTÜLERİ BAŞKANLIĞI	198.573.000	198.022.000	551.000	198.573.000	0	25.000.000
HELAL AKREDİTASYON KURUMU	7.352.000	7.006.000	246.000	7.252.000	100.000	200.000
MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	456.644.000	159.644.000	277.000.000	436.644.000	20.000.000	160.000.000
TÜRKİYE UZAY AJANSI	42.381.000	34.881.000	7.500.000	42.381.000	0	550.000.000
KAPADOKYA ALAN BAŞKANLIĞI	17.473.000	10.485.000	3.988.000	14.473.000	3.000.000	10.000.000
TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ	28.104.000	26.453.000	1.351.000	27.804.000	300.000	900.000
TÜRKİYE ENERJİ, NÜKLEER VE MADEN ARAŞTIRMA KURUMU	315.666.000	298.666.000	17.000.000	315.666.000	0	10.000.000
ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER KURUMLAR	**87.358.804.000**	**73.934.818.000**	**14.790.810.000**	**88.725.628.000**	**260.293.000**	**11.289.271.000**
YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI	**51.749.995.000**	**48.169.702.000**	**3.580.293.000**	**51.749.995.000**	**0**	**3.052.689.000**
ÖZEL BÜTÇELİ KURUMLAR TOPLAMI	**139.108.799.000**	**122.104.520.000**	**18.371.103.000**	**140.475.623.000**	**260.293.000**	**14.341.960.000**

2021-2023 DÖNEMİ BÜTÇE GELİRLERİ
DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR

TL

KURUMLAR	2021					
	ÖDENEK	GELİR			FİNANSMAN	
		Hazine Yardımı	Öz Gelir	Toplam	Net Finansman	Toplam Finansman
RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULU	224.213.000	65.000.000	159.213.000	224.213.000	0	0
BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU	5.900.000.000	0	5.900.000.000	5.900.000.000	0	1.100.000.000
SERMAYE PİYASASI KURULU	408.650.000	0	408.650.000	408.650.000	0	408.650.000
BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU	924.000.000	0	924.000.000	924.000.000	0	924.000.000
ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU	323.052.000	0	323.052.000	323.052.000	0	137.000.000
KAMU İHALE KURUMU	150.000.000	0	150.000.000	150.000.000	0	20.000.000
REKABET KURUMU	137.500.000	0	137.500.000	137.500.000	0	7.708.506
KAMU GÖZETİMİ, MUHASEBE VE DENETİM STANDARTLARI KURUMU	55.988.000	44.850.000	11.138.000	55.988.000	0	5.000.000
KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU	58.980.000	58.922.000	58.000	58.980.000	0	0
NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU	184.570.000	0	184.570.000	184.570.000	0	20.000.000
SİGORTACILIK VE ÖZEL EMEKLİLİK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU	69.303.000	0	69.303.000	69.303.000	0	0
DÜZENLEYİCİ ve DENETLEYİCİ KURUMLAR	**8.436.256.000**	**168.772.000**		**8.436.256.000**	**0**	**2.622.358.506**

2021-2023 DÖNEMİ BÜTÇE GELİRLERİ
DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR

TL

KURUMLAR	2022					
	ÖDENEK	GELİR			FİNANSMAN	
		Hazine Yardımı	Öz Gelir	Toplam	Net Finansman	Toplam Finansman
RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULU	235.719.000	65.115.000	170.604.000	235.719.000	0	0
BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU	6.619.000.000	0	6.619.000.000	6.619.000.000	0	1.200.000.000
SERMAYE PİYASASI KURULU	421.320.000	0	421.320.000	421.320.000	0	421.320.000
BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU	970.410.000	0	970.410.000	970.410.000	0	970.410.000
ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU	340.659.000	0	340.659.000	340.659.000	0	144.000.000
KAMU İHALE KURUMU	165.000.000	0	165.000.000	165.000.000	0	20.000.000
REKABET KURUMU	153.000.000	0	153.000.000	153.000.000	0	7.708.506
KAMU GÖZETİMİ, MUHASEBE VE DENETİM STANDARTLARI KURUMU	58.828.000	47.375.000	11.453.000	58.828.000	0	5.500.000
KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU	61.712.000	61.648.000	64.000	61.712.000	0	0
NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU	158.367.000	0	158.367.000	158.367.000	0	25.000.000
SİGORTACILIK VE ÖZEL EMEKLİLİK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU	83.163.000	0	83.163.600	83.163.600	0	0
DÜZENLEYİCİ ve DENETLEYİCİ KURUMLAR	**9.267.178.000**	**174.138.000**		**9.267.178.600**	**0**	**2.793.938.506**

2021-2023 DÖNEMİ BÜTÇE GELİRLERİ
DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR

TL

KURUMLAR	2023					
	ÖDENEK	GELİR			FİNANSMAN	
		Hazine Yardımı	Öz Gelir	Toplam	Net Finansman	Toplam Finansman
RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULU	265.056.000	64.520.000	200.536.000	265.056.000	0	0
BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU	7.381.000.000	0	7.381.000.000	7.381.000.000	0	1.300.000.000
SERMAYE PİYASASI KURULU	431.130.000	0	431.130.000	431.130.000	0	431.130.000
BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU	1.019.069.000	0	1.019.069.000	1.019.069.000	0	1.019.069.000
ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU	356.870.000	0	356.870.000	356.870.000	0	152.000.000
KAMU İHALE KURUMU	180.000.000	0	180.000.000	180.000.000	0	20.000.000
REKABET KURUMU	170.000.000	0	170.000.000	170.000.000	0	7.708.506
KAMU GÖZETİMİ, MUHASEBE VE DENETİM STANDARTLARI KURUMU	62.951.000	50.500.000	12.451.000	62.951.000	0	6.000.000
KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU	64.300.000	64.230.000	70.000	64.300.000	0	0
NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU	163.326.000	0	163.326.000	163.326.000	0	25.000.000
SİGORTACILIK VE ÖZEL EMEKLİLİK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU	83.163.000	0	83.163.600	83.163.600	0	0
DÜZENLEYİCİ ve DENETLEYİCİ KURUMLAR	**10.176.865.000**	**179.250.000**		**10.176.865.600**	**0**	**2.960.907.506**

– 5 –

C - CETVELİ

MERKEZİ YÖNETİM KAPSAMINDAKİ KAMU İDARELERİ GELİRLERİNE DAYANAK TEŞKİL EDEN TEMEL HÜKÜMLER

C – CETVELİ
MERKEZİ YÖNETİM KAPSAMINDAKİ KAMU İDARELERİ GELİRLERİNİN DAYANDIĞI TEMEL HÜKÜMLER
(I) Sayılı Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları			KANUNİ DAYANAĞIN ADI
Çeşidi	Tarihi	Numarası	
Kanun	10.2.1913	9	Ameliyatı İskaiye İşletme Kanunu Muvakkatı
Kanun	29.11.1920	66	İstiklal Madalyası Kanunu
Kanun	4.2.1924	406	Telgraf ve Telefon Kanunu
Kanun	18.3.1924	442	Köy Kanunu
Kanun	14.4.1925	618	Limanlar Kanunu
Kanun	22.4.1925	657	Harita Genel Müdürlüğü ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun
Kanun	10.4.1926	805	İktisadi Müesseselerde Mecburi Türkçe Kullanılması Hakkında Kanun
Kanun	19.4.1926	815	Türkiye Sahillerinde Nakliyatı Bahriye (Kabotaj) ve Limanlarla Kara Suları Dahilinde İcrayı Sa'nat ve Ticaret Hakkında Kanun
Kanun	27.1.1927	968	Milli Matbaa Tahsisatının Mütedavil Sermaye Halinde İstimaline Dair Kanun
Kanun	2.3.1927	984	Ecza Ticarethaneleriyle Sanat ve Ziraat İşlerinde Kullanılan Zehirli ve Müessir Kimyevi Maddelerin Satıldığı Dükkanlara Mahsus Kanun
Kanun	19.3.1927	992	Seriri Taharriyat ve Tahlilat Yapılan ve Masli Teamüller Aranılan Umuma Mahsus Bakteriyoloji ve Kimya Laboratuvarları Kanunu
Kanun	21.6.1927	1117	Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kanunu
Kanun	11.4.1928	1219	Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun
Kanun	14.5.1928	1262	İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Kanunu
Kanun	20.2.1930	1567	Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun
Kanun	24.4.1930	1593	Umumi Hıfzıssıhha Kanunu
Kanun	15.5.1930	1608	Umuru Belediyeye Müteallik Ahkâmı Cezaiye Hakkında 16 Nisan 1340 Tarih ve 486 Numaralı Kanunun Bazı Maddelerini Muaddil Kanun
Kanun	10.6.1930	1705	Ticarette Tağşişin Men'i ve İhracatın Murakabesi ve Korunması Hakkında Kanun
Kanun	9.6.1932	2004	İcra ve İflas Kanunu
Kanun	24.5.1933	2219	Hususi Hastaneler Kanunu
Kanun	12.6.1933	2308	Şirketlerin Müruru Zamana Uğrayan Kupon Tahvilat ve Hisse Senedi Bedellerinin Hazineye İntikalı Hakkında Kanun
Kanun	12.6.1933	2313	Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanun
Kanun	30.6.1934	2548	Ceza Evleriyle Mahkeme Binaları İnşası Karşılığı Olarak Alınacak Harçlar ve Mahkümlara Ödettirilecek Yiyecek Bedelleri Hakkında Kanun
Kanun	4.7.1934	2559	Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu
Kanun	22.12.1934	2644	Tapu Kanunu
Kanun	27.1.1936	2903	Pamuk Islahı Kanunu
Kanun	11.6.1936	3039	Çeltik Ekimi Kanunu
Kanun	19.4.1937	3153	Radiyoloji, Radiyom ve Elektrikle Tedavi ve Diğer Fizyoterapi Müesseseleri Hakkında Kanun
Nizamname	2.6.1937	2/6738	Orman Nizamnamesi
Kanun	4.6.1937	3201	Emniyet Teşkilat Kanunu
Kanun	17.12.1937	3284	Bazı Maden Hurdalarının Dışarı Çıkarılmasının Yasak Edilmesi ve Satın Alınması Hakkında Kanun
Kanun	17.6.1938	3458	Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları			KANUNİ DAYANAĞIN ADI
Çeşidi	Tarihi	Numarası	
Kanun	20.6.1938	3468	Pul ve Kıymetli Kağıtların Bayiler ve Memurlar Vasıtasiyle Sattırılmasına ve Bunlara Satış Aidatı Verilmesine Dair Kanun
Kanun	26.1.1939	3573	Zeytinciliğin Islahı ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkında Kanun
Kanun	7.6.1939	3634	Milli Müdafaa Mükellefiyeti Kanunu
Kanun	26.6.1939	3653	Yalova Termal Kaplıcalarının İdaresi ve İşletilmesi Hakkında Kanun
Kanun	5.7.1939	3670	Milli Piyango Teşkiline Dair Kanun
Kanun	10.7.1940	3894	Denizde Zabt ve Müsadere Kanunu
Kanun	2.7.1941	4081	Çiftçi Mallarının Korunması Hakkında Kanun
Kanun	8.6.1942	4250	İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanunu
Kanun	13.1.1943	4357	Hususi İdarelerden Maaş Alan İlkokul Öğretmenlerinin Kadrolarına, Terfi, Taltif ve Cezalandırılmalarına ve Bu Öğretmenler İçin Teşkil Edilecek Sağlık ve İctimai Yardım Sandığı ile Yapı Sandığına ve Öğretmenlerin Alacaklarına Dair Kanun
Kanun	7.8.1944	4654	Memleket İçi Düşmana Karşı Silahlı Müdafaa Mükellefiyeti Kanunu
Kanun	10.6.1946	4922	Denizde Can ve Mal Koruma Hakkında Kanun
Kanun	19.2.1947	5016	Milletlerarası Para Fonu ile Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasına Katılmak için Hükümete Yetki Verilmesine Dair Kanun
Kanun	8.6.1949	5434	Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu
Kanun	10.6.1949	5441	Devlet Tiyatroları Personeli Hakkında Kanun
Kanun	15.7.1950	5681	Matbaalar Kanunu
Kanun	15.7.1950	5682	Pasaport Kanunu
Kanun	05.12.1951	5846	Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu
Kanun	13.06.1952	5953	Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanun
Kanun	2.7.1953	6095	Kuzey Atlantik Andlaşması Teşkilatı Müşterek Enfrastrüktür Programı Gereğince Türkiye'de Yapılacak İnşa ve Tesis İşlerine Dair Kanun
Kanun	10.7.1953	6132	At Yarışları Hakkında Kanun
Kanun	10.7.1953	6136	Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun
Kanun	21.7.1953	6183	Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun
Kanun	18.12.1953	6197	Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun
Kanun	18.12.1953	6200	Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce Yürütülen Hizmetler Hakkında Kanun
Kanun	21.12.1953	6207	Avukatlar Yardımlaşma Kanunu
Kanun	11.1.1954	6219	Türkiye Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı Kanunu
Kanun	27.1.1954	6237	Limanlar İnşaatı Hakkında Kanun
Kanun	10.2.1954	6245	Harcırah Kanunu
Kanun	25.2.1954	6283	Hemşirelik Kanunu
Kanun	2.3.1954	6301	Öğle Dinlenmesi Kanunu
Kanun	9.3.1954	6343	Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği ile Odalarının Teşekkül Tarzına ve Göreceği İşlere Dair Kanun
Kanun	13.7.1956	6802	Gider Vergileri Kanunu
Kanun	31.8.1956	6831	Orman Kanunu
Kanun	17.4.1957	6948	Sanayi Sicili Kanunu
Kanun	15.5.1957	6964	Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu
Kanun	9.6.1958	7126	Sivil Savunma Kanunu
Kanun	11.2.1959	7201	Tebligat Kanunu

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları			KANUNİ DAYANAĞIN ADI
Çeşidi	Tarihi	Numarası	
Kanun	29.4.1959	7258	Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanun
Kanun	15.5.1959	7269	Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısiyle Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun
Kanun	8.6.1959	7338	Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu
Kanun	4.1.1960	7402	Sıtmanın İmhası Hakkında Kanun
Kanun	6.5.1960	7471	Türk Silahlı Kuvvetleri Giyecek ve Teçhizatı Kanununu
Kanun	6.5.1960	7472	Ziraat Yüksek Mühendisliği Hakkında Kanun
Kanun	9.5.1960	7478	Köy İçme Suları Hakkında Kanun
Kanun	18.11.1960	132	Türk Standardları Enstitüsü ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun
Kanun	16.12.1960	167	Yeraltı Suları Hakkında Kanun
Kanun	28.12.1960	189	Milli Savunma Bakanlığı İskan İhtiyaçları İçin Sarfiyat İcrası ve Bu Bakanlıkça Kullanılan Gayrimenkullerden Lüzumu Kalmıyanların Satılmasına Selahiyet Verilmesi Hakkında Kanun
Kanun	31.12.1960	193	Gelir Vergisi Kanunu (G.V.K.)
Kanun	4.1.1961	209	Sağlık Bakanlığına Bağlı Sağlık Kurumları ile Esenlendirme (Rehabilitasyon) Tesislerine Verilecek Döner Sermaye Hakkında Kanun
Kanun	4.1.1961	211	Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu
Kanun	4.1.1961	213	Vergi Usul Kanunu
Kanun	5.1.1961	222	İlköğretim ve Eğitim Kanunu
Kanun	05.01.1961	224	Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Hakkında Kanun
Kanun	26.4.1961	298	Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun
Kanun	16.8.1961	351	Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurt Hizmetleri Kanunu
Kanun	18.2.1963	197	Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu
Kanun	21.2.1963	210	Değerli Kağıtlar Kanunu
Kanun	27.6.1963	261	İhracatı Geliştirmek Amacı ile Vergilerle İlgili Olarak Hükümetçe Alınacak Tedbirlere Dair Kanun
Kanun	11.07.1963	269	Tahsis Edildikleri Gayelerde Kullanılmalarına İmkan veya Lüzum Kalmayan Harb Sefinelerinin Satılmasına Yetki Verilmesi Hakkında Kanun
Kanun	17.7.1963	278	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun
Kanun	25.10.1963	353	Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu
Kanun	14.5.1964	474	Gümrük Giriş Tarife Cetveli Hakkında Kanun
Kanun	1.7.1964	488	Damga Vergisi Kanunu
Kanun	2.7.1964	492	Harçlar Kanunu
Kanun	14.07.1964	500	Kıbrıs'a Gönderilecek Türk Askeri Birliği Mensuplarının Aylık ve Ücretleriyle Çeşitli İstihkakları ve Birliğin Başka Giderleri Hakkında Kanun
Kanun	17.7.1964	506	Sosyal Sigortalar Kanunu
Kanun	22.6.1965	633	Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun
Kanun	23.6.1965	634	Kat Mülkiyeti Kanunu
Kanun	14.7.1965	657	Devlet Memurları Kanunu
Kanun	20.7.1966	775	Gecekondu Kanunu
Kanun	20.4.1967	854	Deniz İş Kanunu
Kanun	27.7.1967	926	Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu
Kanun	13.12.1968	1072	Rulet, Tilt, Langırt ve Benzeri Oyun Alet ve Makinaları Hakkında Kanun
Kanun	19.3.1969	1136	Avukatlık Kanunu
Kanun	24.4.1969	1163	Kooperatifler Kanunu

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları			KANUNİ DAYANAĞIN ADI
Çeşidi	Tarihi	Numarası	
Kanun	29.4.1969	1164	Arsa Üretimi ve Değerlendirilmesi Hakkında Kanun
Kanun	14.1.1970	1211	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu
Kanun	28.5.1970	1264	Madeni Ufaklık ve Hatıra Para Bastırılması Hakkında Kanun
Kanun	29.7.1970	1319	Emlak Vergisi Kanunu
Kanun	31.7.1970	1325	Askeri Okullar, Askeri Öğrenciler, Askeri Fabrikalar ve Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun
Kanun	22.03.1971	1380	Su Ürünleri Kanunu
Kanun	2.9.1971	1479	Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu
Kanun	18.1.1972	1512	Noterlik Kanunu
Kanun	11.7.1972	1606	Bazı Dernek ve Kurumların Bazı Vergilerden, Bütün Harç ve Resimlerden Muaf Tutulmasına İlişkin Kanun
Kanun	14.9.1972	1618	Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanunu
Kanun	14.6.1973	1739	Milli Eğitim Temel Kanunu
Kanun	26.6.1973	1774	Kimlik Bildirme Kanunu
Kanun	1.7.1976	2022	65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun
Kanun	20.6.1977	2090	Tabii Afetlerden Zarar Gören Çiftçilere Yapılacak Yardımlar Hakkında Kanun
Kanun	29.8.1977	2108	Muhtar Ödenek ve Sosyal Güvenlik Yasası
Kanun	29.5.1979	2238	Organ ve Doku Alınması, Saklanması, Aşılanması ve Nakli Hakkında Kanun
Kanun	23.9.1980	2302	Atatürk'ün Doğumunun 100 üncü Yılının Kutlanması ve "Atatürk Kültür Merkezi Kurulması" Hakkında Kanun
Kanun	1.4.1981	2443	Devlet Denetleme Kurulu Başkan ve Üyelerine İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun
Kanun	26.5.1981	2464	Belediye Gelirleri Kanunu
Kanun	11.9.1981	2521	Avda ve Sporda Kullanılan Tüfekler, Nişan Tabancaları ve Av Bıçaklarının Yapımı, Alımı, Satımı ve Bulundurulmasına Dair Kanun
Kanun	4.11.1981	2547	Yükseköğretim Kanunu
Kanun	6.11.1981	2548	Gemi Sağlık Resmi Kanunu
Kanun	20.11.1981	2560	İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun
Kanun	6.1.1982	2576	Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun
K.H.K	14.1.1982	35	Ödeme Güçlüğü İçinde Bulunan Bankerlerin İşlemleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
Kanun	6.1.1982	2577	İdari Yargılama Usulü Kanunu
Kanun	14.1.1982	2581	Deniz Ticaret Filosunun Geliştirilmesi ve Gemi İnşa Tesislerinin Teşviki Hakkında Kanun
Kanun	28.2.1982	2629	Uçuş, Paraşüt, Denizaltı, Dalgıç ve Kurbağa Adam Hizmetleri Tazminat Kanunu
Kanun	12.03.1982	2634	Turizmi Teşvik Kanunu
Kanun	14.04.1982	2659	Adli Tıp Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun
Kanun	20.5.1982	2674	Karasuları Kanunu
Kanun	9.7.1982	2690	Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun Muafiyetleri ve Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun
Kanun	9.7.1982	2692	Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanunu
Kanun	11.8.1982	2698	Milli Eğitim Bakanlığı Okul Pansiyonları Kanunu
Kanun	11.8.1982	2699	Umumi Mağazalar Kanunu
Kanun	24.2.1983	2802	Hakimler ve Savcılar Kanunu
Kanun	10.3.1983	2803	Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu
Kanun	28.3.1983	2809	Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanunu

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları			KANUNİ DAYANAĞIN ADI
Çeşidi	Tarihi	Numarası	
Kanun	05.04.1983	2813	Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun Kuruluşuna İlişkin Kanun
Kanun	22.4.1983	2820	Siyasi Partiler Kanunu
Kanun	24.5.1983	2827	Nüfus Planlaması Hakkında Kanun
Kanun	24.5.1983	2828	Sosyal Hizmetler Kanunu
Kanun	10.6.1983	2839	Milletvekili Seçimi Kanunu
Kanun	16.6.1983	2841	Zorunlu İlköğrenim Çağı Dışında Kalmış Okuma-Yazma Bilmeyen Vatandaşların, Okur-Yazar Duruma Getirilmesi veya Bunlara İlkokul Düzeyinde Eğitim-Öğretim Yaptırılması Hakkında Kanun
Kanun	16.6.1983	2844	Fındık Üretiminin Planlanması ve Dikim Alanlarının Belirlenmesi Hakkında Kanun
Kanun	23.6.1983	2860	Yardım Toplama Kanunu
Kanun	21.7.1983	2863	Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu
Kanun	25.7.1983	2866	Öğrencilerle İlgili Bazı Basılı Evrakın Milli Eğitim Bakanlığınca Hazırlanması, Bastırılması ve Satılması Hakkında Kanun
Kanun	9.8.1983	2872	Çevre Kanunu
Kanun	9.8.1983	2873	Milli Parklar Kanunu
Kanun	11.8.1983	2876	Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Kanunu
Kanun	8.9.1983	2886	Devlet İhale Kanunu
Kanun	22.9.1983	2893	Türk Bayrağı Kanunu
Kanun	6.10.1983	2911	Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu
Kanun	11.10.1983	2914	Yükseköğretim Personel Kanunu
Kanun	13.10.1983	2918	Karayolları Trafik Kanunu
Kanun	14.10.1983	2920	Türk Sivil Havacılık Kanunu
Kanun	17.10.1983	2925	Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanunu
Kanun	25.10.1983	2935	Olağanüstü Hal Kanunu
Kanun	1.11.1983	2937	Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanunu
Kanun	04.11.1983	2941	Seferberlik ve Savaş Hali Kanunu
Kanun	4.11.1983	2942	Kamulaştırma Kanunu
Kanun	9.11.1983	2946	Kamu Konutları Kanunu
Kanun	18.11.1983	2960	Boğaziçi Kanunu
Kanun	18.1.1984	2972	Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun
Kanun	2.2.1984	2976	Dış Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun
Kanun	24.02.1984	2981	İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 Sayılı İmar Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun
Kanun	24.02.1984	2982	Konut İnşaatında ve Kalkınmada Öncelikli Yörelerde Yapılacak Yatırımlarda Vergi, Resim ve Harç İstisna ve Muafiyetleri Tanınması Hakkında Kanun
Kanun	29.02.1984	2983	Tasarrufların Teşviki ve Kamu Yatırımlarının Hızlandırılması Hakkında Kanun
Kanun	2.3.1984	2985	Toplu Konut Kanunu
K.H.K	8.6.1984	233	Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
Kanun	27.9.1984	3046	Bakan Yardımcılarının Mali Hakları ve Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun
Kanun	9.10.1984	3054	Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Divan Üyelerinin Temsil Ödenekleri ile Türkiye Büyük Millet Meclisi Hesaplarını İnceleme Komisyonunca Seçilen Denetçi Üyenin Ödeneği Hakkında Kanun
Kanun	9.10.1984	3055	Cumhurbaşkanı Yardımcıları ve Bakanların Ödenek ve Yollukları ile Temsil Ödenekleri Hakkında Kanun
Kanun	25.10.1984	3065	Katma Değer Vergisi Kanunu

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları			KANUNİ DAYANAĞIN ADI
Çeşidi	Tarihi	Numarası	
Kanun	20.11.1984	3082	Kamu Yararının Zorunlu Kıldığı Hallerde, Kamu Hizmeti Niteliği Taşıyan Özel Teşebbüslerin Devletleştirilebilmesi Usul ve Esasları Hakkında Kanun
Kanun	22.11.1984	3083	Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu
Kanun	4.12.1984	3091	Taşınmaz Mal Zilyedliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanun
Kanun	4.12.1984	3092	Çay Kanunu
Kanun	4.12.1984	3093	Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Gelirleri Kanunu
Kanun	4.12.1984	3095	Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun
Kanun	4.12.1984	3096	Türkiye Elektrik Kurumu Dışındaki Kuruluşların Elektrik Üretimi, İletimi, Dağıtımı ve Ticareti ile Görevlendirilmesi Hakkında Kanun
Kanun	6.12.1984	3100	Katma Değer Vergisi Mükelleflerinin Ödeme Kaydedici Cihazları Kullanmaları Mecburiyeti Hakkında Kanun
Kanun	9.1.1985	3146	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Alanında Bazı Mali Hükümler Hakkında Kanun
Kanun	14.2.1985	3152	İçişleri Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulu ile Yatırım ve Hizmetlerine İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun
Kanun	28.2.1985	3160	Emniyet Teşkilatı Uçuş ve Dalış Hizmetleri Tazminat Kanunu
Kanun	3.5.1985	3194	İmar Kanunu
Kanun	9.5.1985	3202	Köye Yönelik Hizmetler Hakkında Kanun
Kanun	30.5.1985	3212	Silahlı Kuvvetler İhtiyaç Fazlası Mal ve Hizmetlerinin Satış, Hibe, Devir ve Elden Çıkarılması; Diğer Devletler Adına Yurt Dışı ve Yurt İçi Alımların Yapılması ve Eğitim Görecek Yabancı Personel Hakkında Kanun
Kanun	4.6.1985	3213	Maden Kanunu
Kanun	6.6.1985	3218	Serbest Bölgeler Kanunu
Kanun	7.6.1985	3224	Türk Diş Hekimleri Birliği Kanunu
Kanun	10.6.1985	3225	Milli Savunma Bakanlığı, Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlıklarına Bağlı Kurumlar ile Asker Hastanelerinde Döner Sermaye Teşkili ve İşletilmesine İlişkin Kanun
Kanun	10.6.1985	3230	Tanıtma Fonu Teşkili ile 11.7.1939 Tarihli ve 3670 Sayılı Milli Piyango Teşkiline Dair Kanunun 4 üncü Maddesine Bir Bent Eklenmesi Hakkında Kanun
Kanun	31.10.1985	3234	Orman Genel Müdürlüğüne İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun
Kanun	07.11.1985	3238	Savunma Sanayii ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun
Kanun	08.01.1986	3254	Meteoroloji Hizmetleri Hakkında Kanun
Kanun	11.2.1986	3259	İslam Kalkınma Bankasına Vergi Muafiyeti Tanınması Hakkında Kanun
Kanun	18.3.1986	3269	Uzman Erbaş Kanunu
Kanun	6.5.1986	3283	Bazı Kanunlarla Tanınmış Olan Gümrük Muafiyetlerinin Kaldırılması Hakkında Kanun
Kanun	21.5.1986	3289	Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu
Kanun	28.5.1986	3292	Vatani Hizmet Tertibi Aylıklarının Bağlanması Hakkında Kanun
Kanun	29.5.1986	3294	Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu
Kanun	3.6.1986	3298	Uyuşturucu Maddelerle İlgili Kanun
Kanun	5.6.1986	3303	Taşkömürü Havzasındaki Taşınmaz Malların İktisabına Dair Kanun
Kanun	5.6.1986	3308	Mesleki Eğitim Kanunu
Kanun	25.3.1987	3332	Sermaye Piyasasının Teşviki, Sermayenin Tabana Yaygınlaştırılması ve Ekonomiyi Düzenlemede Alınacak Tedbirler ile 5422 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu ve 3182 Sayılı Bankalar Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
Kanun	2.4.1987	3346	Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun
Kanun	7.5.1987	3359	Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu
Kanun	23.5.1987	3376	Anayasa Değişikliklerinin Halkoyuna Sunulması Hakkında Kanun
Kanun	21.6.1987	3402	Kadastro Kanunu

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları			KANUNİ DAYANAĞIN ADI
Çeşidi	Tarihi	Numarası	
Kanun	24.3.1988	3418	Eğitim, Gençlik, Spor ve Sağlık Hizmetleri Vergisinin İhdası ile 3074 Sayılı Akaryakıt Tüketim Vergisi Kanunu, 197 Sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu, 1318 Sayılı Finansman Kanunu, 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu, 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu, 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ve 492 Sayılı Harçlar Kanununda Değişiklikler Yapılması ve Bu Kanunlara Bazı Hükümler Eklenmesine Dair Kanun
K.H.K	04.04.1988	320	Milli Piyango Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
Kanun	28.5.1988	3466	Uzman Jandarma Kanunu
Kanun	13.10.1988	3480	Malüller ile Şehit Dul ve Yetimlerine Tütün ve Alkol Ürünlerinin Satış Bedellerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun
Kanun	11.1.1989	3516	Ölçüler ve Ayar Kanunu
Kanun	18.5.1989	3561	Mal Memurlarının Kayyım Tayin Edilmesine Dair Kanun
Kanun	1.6.1989	3568	Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu
Kanun	14.6.1989	3577	İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Kanun
K.H.K	27.6.1989	375	657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu, 926 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu, 2914 Sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu, 5434 Sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu ile Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması, Devlet Memurları ve Diğer Kamu Görevlilerine Memuriyet Taban Aylığı ve Kıdem Aylığı ile Ek Tazminat Ödenmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
K.H.K	7.8.1989	89/14391	Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar
K.H.K	22.1.1990	399	Kamu İktisadi Teşebbüsleri Personel Rejiminin Düzenlenmesi ve 233 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname
Kanun	4.4.1990	3621	Kıyı Kanunu
Kanun	12.4.1990	3624	Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Teşvik ve Muafiyetleri Kanunu
Kanun	19.4.1990	3628	Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu
Kanun	26.10.1990	3671	Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyelerinin Ödenek, Yolluk ve Emekliliklerine Dair Kanun
Kanun	12.4.1991	3713	Terörle Mücadele Kanunu
Kanun	8.5.1991	3717	Adli Personel ile Devlet Davalarını Takip Edenlere Yol Gideri ve Tazminat Verilmesi ile 492 Sayılı Harçlar Kanununun Bir Maddesinin Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanun
Kanun	21.3.1992	3787	Bazı Kamu Alacaklarının Tahsilatının Hızlandırılması ve Matrah Artırımı Hakkında Kanun
Kanun	2.7.1992	3833	Türk Silahlı Kuvvetleri Stratejik Hedef Planının Gerçekleştirilmesi Maksadıyla Gelecek Yıllara Sari Taahhütlere Girişme Yetkisi Verilmesi Hakkında Kanun
Kanun	2.7.1992	3835	Ahıska Türklerinin Türkiye'ye Kabulü ve İskanına Dair Kanun
Kanun	2.7.1992	3836	Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Birbirlerine Olan Borçlarının Tahkimi Hakkında Kanun
Kanun	28.8.1992	3838	Erzincan, Gümüşhane ve Tunceli İllerinde Vuku Bulan Deprem Afeti İle Şırnak ve Çukurca'da Meydana Gelen Hasar ve Tahribata İlişkin Hizmetlerin Yürütülmesi Hakkında Kanun
Kanun	8.6.1994	3996	Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yaptırılması Hakkında Kanun
Kanun	24.11.1994	4046	Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun
Kanun	7.12.1994	4054	Rekabetin Korunması Hakkında Kanun
Kanun	9.12.1994	4059	Finansal İstikrar ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun
Kanun	16.2.1995	4071	3 Mart 1340 (1924) Tarihli ve 431 Sayılı Kanunla Hazineye Kalan Taşınmaz Mallardan Bazılarının Zilyedlerine Devri Hakkında Kanun
Kanun	16.2.1995	4072	Mülga 2613 ve 766 Sayılı Kanunlarla Hazine Adına Tescil Edilen Miktar Fazlalıklarının İlgililerine Devrine Dair Kanun
Kanun	28.2.1995	4083	Seferberlik ve Savaş Haline İlişkin Harp Sanayii Faaliyetinin Yürütülmesi Hakkında Kanun
KHK	24.6.1995	556	Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
Kanun	23.7.1995	4122	Milli Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Seferberlik Kanunu
Kanun	7.11.1996	4207	Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanun
Kanun	13.11.1996	4208	Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine, 2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanunda, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda ve 178 Sayılı Maliye Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları			KANUNİ DAYANAĞIN ADI
Çeşidi	Tarihi	Numarası	
Kanun	16.7.1997	4283	Yap-İşlet Modeli ile Elektrik Enerjisi Üretim Tesislerinin Kurulması ve İşletilmesi ile Enerji Satışının Düzenlenmesi Hakkında Kanun
Kanun	6.8.1997	4301	Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumuna İlişkin Bazı Mali Hükümlerin Düzenlenmesi Hakkında Kanun
Kanun	16.8.1997	4306	İlköğretim ve Eğitim Kanunu, Milli Eğitim Temel Kanunu, Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu, Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile 24.03.1988 Tarihli ve 3418 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılması ve Bazı Kâğıt ve İşlemlerden Eğitime Katkı Payı Alınması Hakkında Kanun
Kanun	21.1.1998	4325	Olağanüstü Hal Bölgesinde ve Kalkınmada Öncelikli Yörelerde İstihdam Yaratılması ve Yatırımların Teşvik Edilmesi ile 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
Kanun	25.2.1998	4342	Mera Kanunu
Kanun	2.4.1998	4358	Vergi Kimlik Numarası Kullanımının Yaygınlaştırılması ve Noterlik Kanunu, İcra ve İflas Kanunu, Tapu Kanunu, Karayolları Trafik Kanunu, Çekle Ödemelerin Düzenlenmesi ve Çek Hamillerinin Korunması Hakkında Kanun, Bankalar Kanunu, Posta Kanunu ile Pasaport Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
Kanun	3.4.1998	4359	14.7.1965 Tarihli ve 657 Sayılı, 8.6.1949 Tarihli ve 5434 Sayılı, 5.3.1964 Tarihli ve 439 Sayılı, 30.4.1992 Tarihli ve 3797 Sayılı, 11.10.1983 Tarihli ve 2914 Sayılı Kanunların Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması ve 5.1.1961 Tarihli ve 222 Sayılı, 24.11.1994 Tarihli ve 4048 Sayılı Kanunların Bazı Maddelerinin Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Kanun
Kanun	22.7.1998	4369	Vergi Usul Kanunu, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, Gelir Vergisi Kanunu, Kurumlar Vergisi Kanunu, Katma Değer Vergisi Kanunu, Gider Vergileri Kanunu, Emlak Vergisi Kanunu,Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu, Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu, Damga Vergisi Kanunu, Harçlar Kanunu, 3505 Sayılı Kanun, Katma Değer Vergisi Mükelleflerinin Ödeme Kaydedici Cihazları Kullanmaları Mecburiyeti Hakkında Kanun, Belediye Gelirleri Kanunu, 1318 ve 4208 Sayılı Kanunlar ile 178 Sayılı Maliye Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve 190 Sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
Kanun	29.7.1998	4375	Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu, Devlet Memurları Kanunu ve Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
Kanun	31.7.1998	4381	Seçimlerle İlgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması; Türkiye Büyük Millet Meclisinin 21 inci Dönem Milletvekili Genel Seçimleri ve Birlikte Yapılacak Mahalli İdareler Genel Seçimleri Hakkında Kanun
Kanun	25.8.1999	4447	İşsizlik Sigortası Kanunu
Kanun	27.8.1999	4452	Doğal Afetlere Karşı Alınacak Önlemler ve Doğal Afetler Nedeniyle Doğan Zararların Giderilmesi İçin Yapılacak Düzenlemeler Hakkında Yetki Kanunu
K.H.K	14.9.1999	576	Doğal Afetlerde Yapılacak Yardımların Düzenlenmesi ile Vergilerin Ödeme Sürelerinin Uzatılmasına ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname
Kanun	27.10.1999	4457	Türk Akreditasyon Kurumuna İlişkin Çeşitli Hükümler Hakkında Kanun
Kanun	27.10.1999	4458	Gümrük Kanunu
K.H.K	27.10.1999	582	Afetten Doğan Zararların Giderilmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
Kanun	16.12.1999	4490	Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu ile 491 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
Kanun	27.1.2000	4502	Telgraf ve Telefon Kanunu, Ulaştırma Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, Telsiz Kanunu ve Posta, Telgraf ve Telefon İdaresinin Biriktirme ve Yardım Sandığı Hakkında Kanun ile Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Eki Cetvellerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
Kanun	27.1.2000	4505	Sosyal Güvenlikle İlgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Temsil Tazminatı Ödenmesi Hakkında Kanun
Kanun	24.2.2000	4536	Denizlerde ve Yurt Yüzeyinde Görülen Patlayıcı Madde ve Şüpheli Cisimlere Uygulanacak Esaslara İlişkin Kanun
Kanun	24.2.2000	4538	EURO'nun Hukuki Araçlara Etkisi ile Akaryakıt Tüketim Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
Kanun	29.2.2000	4539	Doğal Afet Bölgelerinde Afetten Kaynaklanan Hukuki Uyuşmazlıkların Çözümüne ve Bazı İşlemlerin Kolaylaştırılmasına İlişkin Kanun Hükmünde Kararnamenin Kabulü Hakkında Kanun
K.H.K	14.1.2000	593	Sakarya İlinde Büyük Şehir Belediyesi Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
Kanun	12.4.2000	4562	Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu
Kanun	23.5.2000	4568	Bazı Fonların Tasfiyesine İlişkin Kanun
Kanun	1.6.2000	4572	Tarım Satış Kooperatif ve Birlikleri Hakkında Kanun
Kanun	23.06.2000	4586	Petrolün Boru Hatları ile Transit Geçişine Dair Kanun
Kanun	15.11.2000	4603	Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketi ve Türkiye Emlak Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları			KANUNİ DAYANAĞIN ADI
Çeşidi	Tarihi	Numarası	
Kanun	20.2.2001	4628	Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun
Kanun	21.2.2001	4629	Bazı Fonların Tasfiyesi Hakkında Kanun
Kanun	28.3.2001	4632	Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu
Kanun	4.4.2001	4634	Şeker Kanunu
Kanun	5.4.2001	4636	Milli Savunma Bakanlığı Akaryakıt İkmal ve NATO POL Tesislerine İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun
Kanun	10.4.2001	4639	Memurlar ve Diğer Kamu Görevlileri Hakkında Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Yetki Kanunu
Kanun	12.4.2001	4645	Emniyet Genel Müdürlüğüne Ait Araç, Gereç, Mal ve Malzemenin Satış, Hibe, Hek ve Hurda Durum ve İşlemleri ile Hizmet Satışına Dair Kanun
Kanun	18.4.2001	4646	Doğal Gaz Piyasası Kanunu (Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılması ve Doğal gaz Piyasası Hakkında Kanun)
Kanun	25.4.2001	4652	Polis Yüksek Öğretim Kanunu
Kanun	13.6.2001	4678	Türk Silahlı Kuvvetlerinde İstihdam Edilecek Sözleşmeli Subay ve Astsubaylar Hakkında Kanun
Kanun	20.6.2001	4684	Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
Kanun	25.6.2001	4688	Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu
Kanun	26.6.2001	4691	Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu
Kanun	29.6.2001	4703	Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun
Kanun	29.6.2001	4706	Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
Kanun	29.6.2001	4708	Yapı Denetimi Hakkında Kanun
K.H.K	4.7.2001	631	Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Mali ve Sosyal Haklarında Düzenlemeler ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
Kanun	22.11.2001	4721	Türk Medeni Kanunu
Kanun	28.12.2001	4731	17.8.1999 ve 12.11.1999 Tarihlerinde Meydana Gelen Depremlerden Zarar Görenlerin Vergi Borçları ve Vergi Cezalarının Terkini ile Vergi Usul Kanunu, Katma Değer Vergisi Kanunu, Harçlar Kanunu ve Organize Sanayi Bölgeleri Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
Kanun	3.1.2002	4733	Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun
Kanun	4.1.2002	4734	Kamu İhale Kanunu
Kanun	5.1.2002	4735	Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu
Kanun	8.1.2002	4736	Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
Kanun	9.1.2002	4737	Endüstri Bölgeleri Kanunu
Kanun	30.1.2002	4743	Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
Kanun	20.3.2002	4747	İstihdamın Teşviki Amacıyla Ücret Dışı Yüklerden Bazılarının Ödenmesinin Ertelenmesi ile Sosyal Sigortalar Kanunu, Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu ve 631 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
Kanun	28.3.2002	4749	Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun
Kanun	6.6.2002	4760	Özel Tüketim Vergisi Kanunu
Kanun	29.7.2002	4769	Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri Personeli Eğitim Merkezleri Kanunu
Kanun	25.2.2003	4811	Vergi Barışı Kanunu
Kanun	9.4.2003	4842	Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
Kanun	24.4.2003	4853	Çalışanların Tasarruflarını Teşvik Hesabının Tasfiyesi ve Bu Hesaptan Yapılacak Ödemelere Dair Kanun
Kanun	22.5.2003	4857	İş Kanunu
Kanun	4.6.2003	4865	Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü Hakkında Mali Hükümler ve Muafiyetlere İlişkin Kanun
Kanun	25.6.2003	4904	Türkiye İş Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları			KANUNİ DAYANAĞIN ADI
Çeşidi	Tarihi	Numarası	
Kanun	26.6.2003	4911	Sivil Hava Araçları Üçüncü Şahıs Mali Mesuliyet Sigortasının Ticari Olarak Temin Edilemeyen Kısmının Devlet Garantisi ile Karşılanması Hakkında Kanun
Kanun	01.07.2003	4915	Kara Avcılığı Kanunu
Kanun	10.7.2003	4924	Eleman Temininde Güçlük Çekilen Yerlerde Sözleşmeli Sağlık Personeli Çalıştırılması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
Kanun	10.7.2003	4925	Karayolu Taşıma Kanunu
Kanun	29.7.2003	4958	Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu
Kanun	30.7.2003	4962	Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Vakıflara Vergi Muafiyeti Tanınması Hakkında Kanun
Kanun	31.7.2003	4969	Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
Kanun	9.10.2003	4982	Bilgi Edinme Hakkı Kanunu
Kanun	6.11.2003	5000	Patent ve Marka Vekilliği ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun
Kanun	4.12.2003	5015	Petrol Piyasası Kanunu
Kanun	10.12.2003	5018	Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu
Kanun	25.12.2003	5035	Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
Kanun	8.1.2004	5042	Yeni Bitki Çeşitlerine Ait Islahçı Haklarının Korunmasına İlişkin Kanun
Kanun	15.1.2004	5070	Elektronik İmza Kanunu
Kanun	28.1.2004	5083	Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Para Birimi Hakkında Kanun
Kanun	29.1.2004	5084	Yatırımların ve İstihdamın Teşviki ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
Kanun	10.2.2004	5086	Yabancılara İkinci El Taşıt Satışı Hakkında Kanun
Kanun	3.3.2004	5102	Yüksek Öğrenim Öğrencilerine Burs Kredi Verilmesine İlişkin Kanun
Kanun	4.3.2004	5104	Kuzey Ankara Girişi Kentsel Dönüşüm Projesi Kanunu
Kanun	22.4.2004	5147	Entegre Devre Topoğrafyalarının Korunması Hakkında Kanun
Kanun	18.5.2004	5174	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu
Kanun	25.5.2004	5176	Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması ve Bazı Kanunlarda DeğişiklikYapılması Hakkında Kanun
Kanun	9.6.2004	5187	Basın Kanunu
Kanun	10.06.2004	5188	Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun
Kanun	22.6.2004	5193	Optisyenlik Hakkında Kanun
Kanun	24.6.2004	5199	Hayvanları Koruma Kanunu
Kanun	29.06.2004	5200	Tarımsal Üretici Birlikleri Kanunu
Kanun	10.7.2004	5216	Büyükşehir Belediyesi Kanunu
Kanun	14.7.2004	5217	Özel Gelir ve Özel Ödeneklerin Düzenlenmesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
Kanun	14.7.2004	5224	Sinema Filmlerinin Değerlendirilmesi ve Sınıflandırılması ile Desteklenmesi Hakkında Kanun
Kanun	14.7.2004	5225	Kültür Yatırımları ve Girişimlerini Teşvik Kanunu
Kanun	16.7.2004	5228	Bazı Kanunlarda ve 178 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
Kanun	16.7.2004	5230	Pamukbank Türk Anonim Şirketinin Türkiye Halk Bankası Anomin Şirketine Devri ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun
Kanun	17.7.2004	5233	Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun
Kanun	17.9.2004	5234	Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
Kanun	26.9.2004	5237	Türk Ceza Kanunu
Kanun	4.11.2004	5252	Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun
Kanun	4.11.2004	5253	Dernekler Kanunu

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları			KANUNİ DAYANAĞIN ADI
Çeşidi	Tarihi	Numarası	
Kanun	24.11.2004	5258	Aile Hekimliği Kanunu
Kanun	1.12.2004	5262	Organik Tarım Kanunu
Kanun	4.12.2004	5271	Ceza Muhakemesi Kanunu
Kanun	13.12.2004	5275	Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun
Kanun	6.1.2005	5283	Bazı Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Ait Sağlık Birimlerinin Sağlık Bakanlığına Devredilmesine Dair Kanun
Kanun	10.2.2005	5300	Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu
Kanun	22.2.2005	5302	İl Özel İdaresi Kanunu
Kanun	2.3.2005	5307	Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Kanunu ve Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
Kanun	23.3.2005	5320	Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun
Kanun	24.3.2005	5324	Kozmetik Kanunu
Kanun	30.3.2005	5326	Kabahatler Kanunu
Kanun	21.4.2005	5335	Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
Kanun	05.05.2005	5345	Gelir İdaresi Başkanlığı İle İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun
Kanun	10.5.2005	5346	Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun
Kanun	26.5.2005	5355	Mahalli İdare Birlikleri Kanunu
Kanun	7.6.2005	5362	Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu
Kanun	14.6.2005	5363	Tarım Sigortaları Kanunu
Kanun	16.06.2005	5366	Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun
Kanun	16.6.2005	5368	Lisanslı Harita Kadastro Mühendisleri ve Büroları Hakkında Kanun
Kanun	16.6.2005	5369	Evrensel Hizmet Kanunu
Kanun	1.7.2005	5378	Engelliler Hakkında Kanun
Kanun	3.7.2005	5393	Belediye Kanunu
Kanun	3.7.2005	5395	Çocuk Koruma Kanunu
Kanun	3.7.2005	5402	Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanunu
Kanun	3.7.2005	5403	Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu
Kanun	19.10.2005	5411	Bankacılık Kanunu
Kanun	10.11.2005	5429	Türkiye İstatistik Kanunu
Kanun	10.11.2005	5431	Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun
Kanun	22.12.2005	5436	Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
Kanun	25.01.2006	5449	Kalkınma Ajanslarının Hizmetlerine İlişkin Kanun
Kanun	26.01.2006	5450	Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Bağlı Okulların Millî Eğitim Bakanlığına Devredilmesi ile Bazı Kanunlarda ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
Kanun	08.02.2006	5454	T.C. Emekli Sandığı, Sosyal Sigortalar Kurumu ve Bağ-Kur'dan Aylık veya Gelir Almakta Olanlara Ek Ödeme Yapılması ile Sosyal Sigortalar Kurumu ve Bağ-Kur'dan Aylık veya Gelir Almakta Olanlara Ödenen Gelir ve Aylıklarda 2006 Yılında Yapılacak Artışlar ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
Kanun	22.02.2006	5458	Sosyal Güvenlik Prim Alacaklarının Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
Kanun	23.02.2006	5464	Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu
Kanun	18.04.2006	5488	Tarım Kanunu
Kanun	25.04.2006	5490	Nüfus Hizmetleri Kanunu
Kanun	16.5.2006	5502	Sosyal Güvenlik Kurumuna İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları			KANUNİ DAYANAĞIN ADI
Çeşidi	Tarihi	Numarası	
Kanun	31.05.2006	5510	Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu
Kanun	13.06.2006	5520	Kurumlar Vergisi Kanunu
Kanun	21.06.2006	5523	Cumhurbaşkanlığına Bağlı Ofislere İlişkin Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun
Kanun	29.6.2006	5535	Bazı Kamu Alacaklarının Tahsil ve Terkinine İlişkin Kanun
Kanun	19.9.2006	5543	İskân Kanunu
Kanun	21.9.2006	5544	Meslekî Yeterlilik Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun
Kanun	11.10.2006	5549	Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun
Kanun	31.10.2006	5553	Tohumculuk Kanunu
Kanun	14.12.2006	5564	Kimyasal Silahların Geliştirilmesi, Üretimi, Stoklanması ve Kullanımının Yasaklanması Hakkında Kanun
Kanun	27.12.2006	5569	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Mali Sektöre Olan Borçlarının Yeniden Yapılandırılması Hakkında Kanun
Kanun	8.2.2007	5580	Özel Öğretim Kurumları Kanunu
Kanun	8.3.2007	5597	Yurt Dışına Çıkış Harcı Hakkında Kanun ile Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
Kanun	14.3.2007	5602	Şans Oyunları Hasılatından Alınan Vergi, Fon ve Payların Düzenlenmesi Hakkında Kanun
Kanun	21.3.2007	5607	Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu
Kanun	11.4.2007	5624	Kan ve Kan Ürünleri Kanunu
Kanun	18.4.2007	5627	Enerji Verimliliği Kanunu
Kanun	4.5.2007	5648	Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Hizmetleri Hakkında Kanun
Kanun	4.5.2007	5651	İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun
Kanun	15.5.2007	5661	Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Anonim Şirketi ve Tarım Kredi Kooperatifleri Tarafından Kullandırılan Toplu Köy İkrazatı/Grup Kredilerinden Doğan Kefaletin Sona Erdirilmesi Hakkında Kanun
Kanun	22.5.2007	5664	Konut Edindirme Yardımı Hak Sahiplerine Ödeme Yapılmasına Dair Kanun
Kanun	24.5.2007	5667	Bankacılık İşlemleri Yapma ve Mevduat Kabul Etme İzni Kaldırılan Türkiye İmar Bankası Türk Anonim Şirketince Devlet İç Borçlanma Senedi Satışı Adı Altında Toplanan Tutarların Ödenmesi Hakkında Kanun
Kanun	3.6.2007	5684	Sigortacılık Kanunu
Kanun	3.6.2007	5686	Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu
Kanun	2.11.2007	5706	İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Hakkında Kanun
Kanun	9.11.2007	5710	Nükleer Güç Santrallarının Kurulması ve İşletilmesi ile Enerji Satışına İlişkin Kanun
Kanun	23.1.2008	5729	Ses ve Gaz Fişeği Atabilen Silahlar Hakkında Kanun
Kanun	20.2.2008	5736	Bazı Kamu Alacaklarının Uzlaşma Usulü ile Tahsili Hakkında Kanun
Kanun	20.2.2008	5737	Vakıflar Kanunu
Kanun	21.2.2008	5738	Spor Müsabakalarına Dayalı Sabit İhtimalli ve Müşterek Bahis Oyunlarının Özel Hukuk Tüzel Kişilerine Yaptırılması Hakkında Kanun
Kanun	28.2.2008	5746	Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun
Kanun	6.3.2008	5747	Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
Kanun	24.6.2008	5774	Başarılı Sporculara Aylık Bağlanması ile Devlet Sporcusu Unvanı Verilmesi Hakkında Kanun
Kanun	2.7.2008	5779	İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun
Kanun	5.11.2008	5809	Elektronik Haberleşme Kanunu
Kanun	13.11.2008	5811	Bazı Varlıkların Milli Ekonomiye Kazandırılması Hakkında Kanun
Kanun	18.2.2009	5838	Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
Kanun	5.5.2009	5894	Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları			KANUNİ DAYANAĞIN ADI
Çeşidi	Tarihi	Numarası	
Kanun	7.5.2009	5898	Uçucu Maddelerin Zararlarından İnsan Sağlığının Korunmasına Dair Kanun
Kanun	29.5.2009	5901	Türk Vatandaşlığı Kanunu
Kanun	29.5.2009	5902	Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı İle İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun
Kanun	16.6.2009	5904	Gelir Vergisi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
Kanun	14.12.2009	5941	Çek Kanunu
Kanun	11.3.2010	5957	Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun
Kanun	18.3.2010	5977	Biyogüvenlik Kanunu
Kanun	24.3.2010	5978	Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun
Kanun	11.6.2010	5996	Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu
Kanun	25.6.2010	6001	Karayolları Genel Müdürlüğünün Hizmetleri Hakkında Kanun
Kanun	7.7.2010	6004	Dışişleri Bakanlığı Personeline İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun
Kanun	13.10.2010	6015	Devlet Desteklerinin İzlenmesi ve Denetlenmesi Hakkında Kanun
Kanun	25.11.2010	6083	Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Personeline Ek Ödeme Yapılması Hakkında Kanun
Kanun	3.12.2010	6085	Sayıştay Kanunu
Kanun	11.12.2010	6087	Hakimler ve Savcılar Kurulu Kanunu
Kanun	28.12.2010	6093	Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığının Muafiyetlerine İlişkin Kanun
Kanun	11.1.2011	6098	Türk Borçlar Kanunu
Kanun	12.1.2011	6100	Hukuk Muhakemeleri Kanunu
Kanun	12.1.2011	6101	Türk Borçlar Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun
Kanun	13.1.2011	6102	Türk Ticaret Kanunu
Kanun	26.1.2011	6107	İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun
Kanun	13.2.2011	6111	Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
Kanun	15.2.2011	6112	Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun
Kanun	17.2.2011	6114	Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Hizmetleri Hakkında Kanun
Kanun	8.3.2011	6172	Sulama Birlikleri Kanunu
Kanun	10.3.2011	6191	Sözleşmeli Erbaş ve Er Kanunu

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları			KANUNİ DAYANAĞIN ADI
Çeşidi	Tarihi	Numarası	
Kanun	30.3.2011	6216	Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun
Kanun	31.3.2011	6222	Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun
K.H.K	3.6.2011	633	Sosyal Hizmetler Alanında Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
K.H.K	3.6.2011	635	Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının Araştırma, Geliştirme, Yenilikçilik ve Girişimcilik Faaliyetlerinin Karşılanması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
K.H.K	3.6.2011	637	Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu Ve Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
K.H.K	3.6.2011	640	Gümrük Personeli ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
K.H.K	3.6.2011	641	Kalkınmaya İlişkin Bazı Kurullar Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
K.H.K	7.7.2011	646	Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı Kurulması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname
K.H.K	25.8.2011	652	Özel Barınma Hizmeti Veren Kurumlar ve Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
K.H.K	26.9.2011	655	Ulaştırma ve Altyapı Alanına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
K.H.K	26.9.2011	660	Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
K.H.K	10.10.2011	658	Türkiye Su Enstitüsü Hakkında Bazı Mali Düzenlemelere Dair Kanun Hükmünde Kararname
K.H.K	11.10.2011	663	Sağlık Alanında Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
K.H.K	11.10.2011	664	Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
K.H.K	11.10.2011	665	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname
K.H.K	24.10.2011	656	Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
Kanun	1.12.2011	6253	Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanunu
Kanun	22.2.2012	6279	Çoğaltılmış Fikir ve Sanat Eserlerini Derleme Kanunu
Kanun	8.3.2012	6284	Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun
Kanun	19.4.2012	6292	Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi ve Hazine Adına Orman Sınırları Dışına Çıkarılan Yerlerin Değerlendirilmesi ile Hazineye Ait Tarım Arazilerinin Satışı Hakkında Kanun
Kanun	3.5.2012	6303	Eskişehir 2013 Türk Dünyası Kültür Başkenti Hakkında Kanun
Kanun	9.5.2012	6305	Afet Sigortaları Kanunu
Kanun	16.5.2012	6306	Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun
Kanun	20.6.2012	6331	İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu
Kanun	18.10.2012	6356	Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu
Kanun	31.10.2012	6358	EXPO 2016 Antalya Kanunu
Kanun	12.11.2012	6360	On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
Kanun	21.11.2012	6361	Finansal Kiralama , Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu
Kanun	6.12.2012	6362	Sermaye Piyasası Kanunu
Kanun	7.2.2013	6415	Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun
Kanun	21.2.2013	6428	Sağlık Bakanlığınca Kamu Özel İş Birliği Modeli ile Tesis Yaptırılması, Yenilenmesi ve Hizmet Alınması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
Kanun	14.3.2013	6446	Elektrik Piyasası Kanunu
Kanun	4.4.2013	6458	Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu
Kanun	24.4.2013	6461	Türkiye Demiryolu Ulaştırmasının Serbestleştirilmesi Hakkında Kanun
Kanun	9.5.2013	6475	Posta Hizmetleri Kanunu

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları			KANUNİ DAYANAĞIN ADI
Çeşidi	Tarihi	Numarası	
Kanun	24.5.2013	6487	Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
Kanun	30.5.2013	6491	Türk Petrol Kanunu
Kanun	20.6.2013	6493	Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun
Kanun	7.11.2013	6502	Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun
Kanun	19.6.2014	6546	Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alanı Hakkında Bazı Düzenlemeler Yapılmasına Dair Kanun
Kanun	3.7.2014	6550	Araştırma Altyapılarının Desteklenmesine Dair Kanun
Kanun	10.9.2014	6552	İş Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması ile Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına Dair Kanun
Kanun	23.10.2014	6563	Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun
Kanun	14.1.2015	6585	Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun
Kanun	24.3.2016	6698	Kişisel Verilerin Korunması Kanunu
Kanun	6.4.2016	6701	Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu
Kanun	17.6.2016	6721	Türkiye Maarif Vakfı Kanunu
Kanun	15.7.2016	6728	6728 Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
K.H.K	25.7.2016	669	Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması ve Milli Savunma Üniversitesi Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname
Kanun	28.7.2016	6735	Uluslararası İşgücü Kanunu
Kanun	3.8.2016	6736	Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına İlişkin Kanun
K.H.K	15.8.2016	670	Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
Kanun	19.8.2016	6741	Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketinin Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
Kanun	20.8.2016	6745	Yatırımların Proje Bazında Desteklenmesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
Kanun	20.10.2016	6750	Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu
Kanun	9.11.2016	6756	Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması ve Milli Savunma Üniversitesi Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesi Hakkında Kanun
Kanun	22.12.2016	6769	Sınai Mülkiyet Kanunu
K.H.K	2.1.2017	683	Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
K.H.K	2.1.2017	685	Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
Kanun	18.5.2017	7020	Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda ve Bir Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
Kanun	18.6.2017	7033	Sanayinin Geliştirilmesi ve Üretimin Desteklenmesi Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
Kanun	18.6.2017	7034	Türk-Japon Bilim ve Teknoloji Üniversitesinin Kuruluşu Hakkında Kanun
Kanun	1.11.2017	7060	Helal Akreditasyon Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun
Kanun	28.11.2017	7061	Bazı Vergi Kanunları ile Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
Kanun	11.5.2018	7143	Vergi ve Diğer Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun
K.H.K	2.7.2018	702	Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
K.H.K	2.7.2018	703	Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
C.K	10.7.2018	1	Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
C.K	15.7.2018	4	Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
Kanun	11.10.2018	7147	Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun
Kanun	6.12.2018	7155	Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Takibin Başlatılması Usulü Hakkında Kanun
Kanun	23.5.2019	7174	Kapadokya Alanı Hakkında Kanun
Kanun	25.6.2019	7179	Askeralma Kanunu

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları			KANUNİ DAYANAĞIN ADI
Çeşidi	Tarihi	Numarası	
Kanun	11.7.2019	7183	Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı Hakkında Kanun
Kanun	5.12.2019	7194	Dijital Hizmet Vergisi ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
Kanun	14.2.2020	7221	Coğrafi Bilgi Sistemleri İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
Kanun	5.3.2020	7223	Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu
Kanun	16.4.2020	7244	Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
Kanun	23.6.2020	7248	1924 Tarih ve 491 Sayılı Teşkilâtı Esasiye Kanununun Bazı Hükümlerinin Kaldırılması ve Bazı Hükümlerinin Değiştirilmesi Hakkında Geçici Kanunun Bazı Hükümlerinin Yürürlükten Kaldırılması ve Neden Olunan Mağduriyetlerin Giderilmesi Hakkında Kanun

İKİLİ VE ÇOK TARAFLI ANLAŞMALARIN UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUNLAR

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile aşağıda belirtilen devletler veya uluslararası kuruluşlar arasında imzalanmış bulunan, gelir ve servet vergilerinde çifte vergilendirmenin önlenmesine, Türk mal, hak ve menfaatlerinin tazminine, ham petrol boru hattı ve diğer bazı hususlara ilişkin anlaşmaların uygun bulunduğuna dair kanunlar

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları			TARAF OLAN DİĞER DEVLET VEYA ULUSLARARASI KURULUŞ
Çeşidi	Tarihi	Numarası	
Kanun	08.05.1973	1719	Avusturya
Kanun	26.06.1975	1917	Norveç Krallığı
Kanun	12.03.1982	2637	Mısır Arap Cumhuriyeti
Kanun	19.10.1983	2930	Libya Arap Halk Sosyalist Cemahiriyesi
Kanun	10.06.1985	3228	İtalya Cumhuriyeti
Kanun	10.06.1985	3229	Kore Cumhuriyeti
Kanun	20.02.1986	3263	Haşimi Ürdün Krallığı
Kanun	27.02.1986	3264	Federal Almanya Cumhuriyeti
Kanun	04.03.1986	3265	Irak Cumhuriyeti
Kanun	18.05.1987	3364	Tunus Cumhuriyeti
Kanun	27.05.1988	3456	Romanya Cumhuriyeti
Kanun	27.05.1988	3457	Pakistan İslam Cumhuriyeti
Kanun	27.05.1988	3458	Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı
Kanun	27.05.1988	3459	Hollanda Krallığı
Kanun	10.11.1988	3498	Finlandiya Cumhuriyeti
Kanun	10.11.1988	3499	Belçika Krallığı
Kanun	10.11.1988	3500	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
Kanun	07.12.1988	3509	Fransa Cumhuriyeti
Kanun	18.04.1990	3627	Suudi Arabistan Krallığı
Kanun	19.04.1990	3633	İsveç Krallığı
Kanun	09.05.1991	3740	İtalya Cumhuriyeti
Kanun	11.03.1993	3884	Danimarka Krallığı
Kanun	15.09.1994	4012	Japonya
Kanun	21.09.1994	4031	Macaristan Cumhuriyeti
Kanun	27.09.1994	4040	Birleşik Arap Emirlikleri
Kanun	25.07.1996	4154	Arnavutluk Cumhuriyeti
Kanun	25.07.1996	4155	Kazakistan Cumhuriyeti
Kanun	25.07.1996	4156	Makedonya Cumhuriyeti
Kanun	28.08.1996	4169	Polonya Cumhuriyeti
Kanun	28.08.1996	4170	Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti
Kanun	28.08.1996	4171	Malezya
Kanun	28.08.1996	4172	Mısır Arap Cumhuriyeti
Kanun	28.08.1996	4173	Bulgaristan Cumhuriyeti
Kanun	28.08.1996	4174	Moğolistan
Kanun	28.08.1996	4175	Çin Halk Cumhuriyeti
Kanun	28.08.1996	4176	Hindistan Cumhuriyeti
Kanun	4.4.1997	4240	Azerbaycan Cumhuriyeti
Kanun	4.4.1997	4241	Türkmenistan Cumhuriyeti
Kanun	17.07.1997	4298	Özbekistan Cumhuriyeti
Kanun	11.12.1997	4312	Amerika Birleşik Devletleri
Kanun	11.02.1998	4339	Ukrayna

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları			TARAF OLAN DİĞER DEVLET VEYA ULUSLARARASI KURULUŞ
Çeşidi	Tarihi	Numarası	
Kanun	26.02.1998	4344	İsrail Devleti
Kanun	26.02.1998	4345	Beyaz Rusya Cumhuriyeti
Kanun	26.02.1998	4352	Endonezya Cumhuriyeti
Kanun	07.07.1999	4403	Ukrayna
Kanun	23.07.1999	4420	Mısır Arap Cumhuriyeti
Kanun	30.07.1999	4426	Rusya Federasyonu
Kanun	30.07.1999	4428	Slovak Cumhuriyeti
Kanun	30.07.1999	4429	Kuveyt Devleti
Kanun	03.11.1999	4466	Türkmenistan
Kanun	04.11.1999	4467	Bulgaristan Cumhuriyeti
Kanun	07.12.1999	4486	Bulgaristan Cumhuriyeti
Kanun	01.02.2000	4511	Özbekistan Cumhuriyeti
Kanun	01.02.2000	4525	Hırvatistan Cumhuriyeti
Kanun	01.02.2000	4526	Moldova Cumhuriyeti
Kanun	01.02.2000	4527	Litvanya Cumhuriyeti
Kanun	07.03.2000	4544	Romanya
Kanun	07.03.2000	4546	Makedonya Cumhuriyeti
Kanun	04.04.2000	4561	Avusturya Cumhuriyeti
Kanun	02.06.2000	4573	Rusya Federasyonu
Kanun	22.06.2000	4585	Azerbaycan Cumhuriyeti-Gürcistan
Kanun	01.11.2000	4597	Slovenya Cumhuriyeti
Kanun	02.11.2000	4598	Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi
Kanun	26.04.2001	4663	Singapur Cumhuriyeti
Kanun	26.04.2001	4664	Kırgız Cumhuriyeti
Kanun	18.10.2001	4718	Tacikistan Cumhuriyeti
Kanun	30.01.2003	4801	Hırvatistan Cumhuriyeti
Kanun	26.02.2003	4812	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
Kanun	26.02.2003	4813	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
Kanun	26.02.2003	4815	Bosna Hersek
Kanun	09.07.2003	4922	Çek Cumhuriyeti
Kanun	09.07.2003	4923	İran İslam Cumhuriyeti
Kanun	15.07.2003	4930	Bangladeş Halk Cumhuriyeti
Kanun	15.07.2003	4931	Slovenya Cumhuriyeti
Kanun	15.07.2003	4932	Sudan Cumhuriyeti
Kanun	15.07.2003	4938	Letonya Cumhuriyeti
Kanun	16.10.2003	4986	İspanya Krallığı
Kanun	25.12.2003	5032	Yunanistan Cumhuriyeti
Kanun	29.04.2004	5157	Tayland Krallığı
Kanun	29.04.2004	5158	Estonya Cumhuriyeti
Kanun	29.04.2004	5161	Suriye Arap Cumhuriyeti
Kanun	02.12.2004	5267	Lüksemburg Büyük Dükalığı
Kanun	22.02.2005	5303	Avrupa Toplulukları Komisyonu
Kanun	29.4.2005	5342	Fas Krallığı
Kanun	29.4.2005	5343	Lübnan Cumhuriyeti
Kanun	6.4.2006	5484	Güney Afrika Cumhuriyeti
Kanun	1.6.2006	5513	Katar Devleti
Kanun	1.6.2006	5514	Bosna Hersek

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları			TARAF OLAN DİĞER DEVLET VEYA ULUSLARARASI KURULUŞ
Çeşidi	Tarihi	Numarası	
Kanun	1.6.2006	5515	Portekiz Cumhuriyeti
Kanun	13.12.2006	5563	Mısır Arap Cumhuriyeti
Kanun	24.1.2007	5575	Amerika Birleşik Devletleri
Kanun	13.3.2007	5599	Etiyopya Federal Demokratik Cumhuriyeti
Kanun	13.3.2007	5600	Sırbistan ve Karadağ Bakanlar Kurulu
Kanun	25.4.2007	5629	Bahreyn Krallığı
Kanun	25.4.2007	5632	Güney Afrika Cumhuriyeti
Kanun	11.12.2007	5723	Arnavutluk Cumhuriyeti
Kanun	2.7.2008	5781	Avrupa Yatırım Bankası
Kanun	23.7.2008	5792	Gürcistan
Kanun	3.12.2008	5823	Suudi Arabistan Krallığı
Kanun	3.12.2008	5824	Avrupa Toplulukları Komisyonu
Kanun	1.4.2009	5848	Avusturya Cumhuriyeti
Kanun	7.4.2009	5881	Fransız Kalkınma Ajansı
Kanun	7.4.2009	5884	Suriye Arap Cumhuriyeti
Kanun	14.4.2009	5887	Dünya Bankası Grubu ve Uluslararası Para Fonu
Kanun	2.12.2009	5932	Gürcistan
Kanun	2.12.2009	5934	Yemen Cumhuriyeti
Kanun	2.12.2009	5938	Umman Sultanlığı
Kanun	4.3.2010	5956	Avusturya Cumhuriyeti, Bulgaristan Cumhuriyeti, Macaristan Cumhuriyeti, Romanya Cumhuriyeti
Kanun	8.6.2010	5985	İrlanda
Kanun	13.10.2010	6016	Şili Cumhuriyeti
Kanun	13.10.2010	6017	Ürdün Haşimi Krallığı
Kanun	20.10.2010	6019	Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu
Kanun	2.11.2010	6020	Kosova Cumhuriyeti
Kanun	2.11.2010	6030	Angola Cumhuriyeti
Kanun	2.11.2010	6031	Guatemala Cumhuriyeti
Kanun	3.11.2010	6044	Suriye Arap Cumhuriyeti
Kanun	3.11.2010	6046	Malavi Cumhuriyeti
Kanun	3.11.2010	6047	Paraguay Cumhuriyeti
Kanun	9.11.2010	6059	Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Bölgesel Örgütü
Kanun	9.11.2010	6069	Slovakya Cumhuriyeti
Kanun	9.11.2010	6072	Hırvatistan Cumhuriyeti
Kanun	9.11.2010	6073	Kırgız Cumhuriyeti
Kanun	9.11.2010	6078	Afganistan İslam Cumhuriyeti
Kanun	9.11.2010	6079	Gelişen Sekiz Ülke Sekretaryası
Kanun	24.12.2010	6089	Arap Devletleri Ligi
Kanun	29.12.2010	6095	Filipinler Cumhuriyeti
Kanun	29.12.2010	6096	Kanada
Kanun	22.2.2011	6116	Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası
Kanun	22.2.2011	6117	Asya Kalkınma Bankası
Kanun	22.2.2011	6118	İslam Kalkınma Bankası
Kanun	22.2.2011	6119	İslam Kalkınma Bankası
Kanun	22.2.2011	6121	İran İslam Cumhuriyeti
Kanun	23.2.2011	6152	Arnavutluk Cumhuriyeti
Kanun	23.2.2011	6153	Norveç Krallığı
Kanun	23.2.2011	6166	Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı (TÜRKSOY)

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları			TARAF OLAN DİĞER DEVLET VEYA ULUSLARARASI KURULUŞ
Çeşidi	Tarihi	Numarası	
Kanun	10.3.2011	6194	Hindistan Cumhuriyeti, İran İslam Cumhuriyeti, Umman Sultanlığı , Rusya Federasyonu
Kanun	10.3.2011	6205	Yeni Zelanda
Kanun	31.3.2011	6219	Birleşmiş Milletler
Kanun	31.3.2011	6220	İslam Ülkeleri Standardlar ve Metroloji Enstitüsü
Kanun	6.4.2011	6234	Afganistan İslam Cumhuriyeti
Kanun	19.10.2011	6239	Ekvator Cumhuriyeti
Kanun	19.10.2011	6240	İsviçre Konfederasyonu
Kanun	25.10.2011	6244	Brezilya Federatif Cumhuriyeti
Kanun	27.10.2011	6245	Azerbaycan Cumhuriyeti
Kanun	6.12.2011	6254	Yeni Zelanda
Kanun	7.12.2011	6255	Avustralya Cumhuriyeti
Kanun	7.12.2011	6256	Finlandiya Cumhuriyeti
Kanun	7.12.2011	6257	Rusya Federasyonu
Kanun	23.12.2011	6263	Almanya Federal Cumhuriyeti
Kanun	4.1.2012	6265	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
Kanun	12.1.2012	6267	Çin Halk Cumhuriyeti
Kanun	8.3.2012	6286	Ukrayna
Kanun	19.4.2012	6294	Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
Kanun	19.4.2012	6295	Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi
Kanun	17.5.2012	6309	Makedonya Cumhuriyeti
Kanun	17.5.2012	6312	Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Ticaret ve Kalkınma Bankası
Kanun	17.5.2012	6317	Afganistan İslam Cumhuriyeti
Kanun	1.6.2012	6323	Kırgız Cumhuriyeti
Kanun	15.6.2012	6329	Filistin Kurtuluş Örgütü
Kanun	15.6.2012	6330	Filistin Kurtuluş Örgütü
Kanun	29.6.2012	6341	Libya Geçiş Hükümeti
Kanun	29.6.2012	6343	Avrupa Topluluğu
Kanun	29.6.2012	6349	Azerbaycan Cumhuriyeti
Kanun	2.1.2013	6368	Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti
Kanun	2.1.2013	6369	Botsvana Cumhuriyeti
Kanun	2.1.2013	6370	Malta Cumhuriyeti
Kanun	2.1.2013	6372	Etyopya Federal Demokratik Cumhuriyeti
Kanun	3.1.2013	6377	Azerbaycan Cumhuriyeti
Kanun	3.1.2013	6379	Gana Cumhuriyeti
Kanun	10.1.2013	6388	Lübnan Cumhuriyeti
Kanun	10.1.2013	6389	Morityus Cumhuriyeti
Kanun	10.1.2013	6390	Kore Cumhuriyeti
Kanun	10.1.2013	6391	Kore Cumhuriyeti
Kanun	10.1.2013	6392	Zambiya Cumhuriyeti
Kanun	17.1.2013	6398	Afrika Kalkınma Bankası
Kanun	17.1.2013	6399	Afrika Kalkınma Fonu
Kanun	17.1.2013	6407	Avustralya
Kanun	13.2.2013	6419	Singapur Cumhuriyeti
Kanun	26.2.2013	6435	Tunus Cumhuriyeti
Kanun	26.2.2013	6442	Türkmenistan Cumhuriyeti
Kanun	19.3.2013	6451	Federal Almanya Cumhuriyeti, Fransa Cumhuriyeti
Kanun	19.3.2013	6452	Somali Cumhuriyeti

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları			TARAF OLAN DİĞER DEVLET VEYA ULUSLARARASI KURULUŞ
Çeşidi	Tarihi	Numarası	
Kanun	3.4.2013	6457	Ukrayna
Kanun	30.4.2013	6469	Malezya
Kanun	30.4.2013	6470	Bolivya Çokuluslu Devleti
Kanun	30.4.2013	6472	Gürcistan
Kanun	30.4.2013	6474	Tunus Cumhuriyeti
Kanun	14.5.2013	6482	İslam Kalkınma Bankası
Kanun	14.5.2013	6483	İslam Kalkınma Bankası Grubu
Kanun	13.7.2013	6497	AB ve EFTA Ülkeleri, Makedonya, Karadağ, Hırvatistan, Arnavutluk, Fas, Ürdün, Faroe Adaları, Cezayir, Sirbistan, Tunus
Kanun	12.2.2014	6522	Rusya Federasyonu
Kanun	13.2.2014	6523	Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
Kanun	22.4.2014	6535	Azerbaycan Cumhuriyeti, Kazakistan Cumhuriyeti , Kırgız Cumhuriyeti
Kanun	1.7.2014	6548	Birleşmiş Milletler Cinsiyet Eşitliği ve Kadının Güçlendirilmesi Birimi (BM Kadın)
Kanun	10.9.2014	6553	Azerbaycan Cumhuriyeti
Kanun	10.9.2014	6555	İran İslam Cumhuriyeti
Kanun	14.10.2014	6556	Kore Cumhuriyeti
Kanun	16.10.2014	6561	Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Bölge Ofisi
Kanun	5.11.2014	6565	Macaristan Cumhuriyeti
Kanun	18.11.2014	6568	Makedonya Cumhuriyeti
Kanun	22.1.2015	6587	Avrupa Nükleer Araştırma Örgütü (CERN)
Kanun	22.1.2015	6588	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
Kanun	4.2.2015	6594	Birleşik Meksika Devletleri
Kanun	4.2.2015	6595	Birleşik Meksika Devletleri
Kanun	4.2.2015	6597	Kolombiya Cumhuriyeti
Kanun	4.2.2015	6598	Arjantin Cumhuriyeti
Kanun	10.2.2015	6606	Kosova Cumhuriyeti
Kanun	10.2.2015	6608	Romanya
Kanun	10.2.2015	6616	Bulgaristan Cumhuriyeti
Kanun	10.2.2015	6628	D-8 Üye Devletleri
Kanun	20.3.2015	6636	Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi
Kanun	4.4.2015	6647	Avrupa Komisyonu
Kanun	4.4.2015	6648	Sudan Cumhuriyeti
Kanun	4.4.2015	6649	Kosova Cumhuriyeti
Kanun	4.4.2015	6650	Azerbaycan Cumhuriyeti
Kanun	4.4.2015	6652	Kosova Cumhuriyeti
Kanun	15.1.2016	6662	Dünya Ticaret Örgütü
Kanun	30.1.2016	6672	Morityus Cumhuriyeti
Kanun	30.1.2016	6673	Morityus Cumhuriyeti
Kanun	10.3.2016	6688	Sierra Leone
Kanun	10.3.2016	6689	Güney Sudan
Kanun	10.3.2016	6691	Zimbabve
Kanun	11.5.2016	6717	Birleşmiş Milletler İnsani İşler Eşgüdüm Ofisi
Kanun	1.7.2016	6725	Moldava Cumhuriyeti
Kanun	1.7.2016	6726	Ürdün Haşimi Krallığı
Kanun	10.8.2016	6739	Evrensel Posta Birliği (UPU)
Kanun	5.10.2016	6747	Myanmar Birliği
Kanun	5.10.2016	6748	Slovak Cumhuriyeti
Kanun	10.11.2016	6760	Kore Cumhuriyeti
Kanun	16.11.2016	6762	Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları			TARAF OLAN DİĞER DEVLET VEYA ULUSLARARASI KURULUŞ
Çeşidi	Tarihi	Numarası	
Kanun	2.12.2016	6765	Rusya Federasyonu
Kanun	2.12.2016	6766	Benin Cumhuriyeti
Kanun	14.2.2017	6782	Faroe Adaları
Kanun	14.2.2017	6785	Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallık Hükümeti
Kanun	15.2.2017	6793	Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi
Kanun	15.2.2017	6794	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
Kanun	16.2.2017	6812	Sierra Leone Cumhuriyeti
Kanun	16.2.2017	6815	Honduras Cumhuriyeti
Kanun	16.2.2017	6816	Nikaragua Cumhuriyeti
Kanun	16.2.2017	6821	Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti
Kanun	16.2.2017	6822	Gambiya Cumhuriyeti
Kanun	16.2.2017	6823	Karadağ
Kanun	23.2.2017	6826	Uluslararası Zeytin Konseyi
Kanun	28.2.2017	6833	Pakistan İslam Cumhuriyeti
Kanun	28.2.2017	6834	Saint Vincent ve Grenadinler
Kanun	28.2.2017	6841	Somali Federal Cumhuriyeti
Kanun	28.2.2017	6853	Nijer Cumhuriyeti
Kanun	1.3.2017	6863	Karadağ
Kanun	1.3.2017	6865	Brunei Sultanlığı
Kanun	1.3.2017	6866	Ekvator Ginesi
Kanun	1.3.2017	6869	Uruguay Doğu Cumhuriyeti
Kanun	1.3.2017	6871	Kosta Rika
Kanun	1.3.2017	6884	El Salvador
Kanun	1.3.2017	6885	Belize
Kanun	1.3.2017	6887	Panama
Kanun	1.3.2017	6895	Guyana Kooperatif Cumhuriyeti
Kanun	1.3.2017	6896	Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti
Kanun	1.3.2017	6897	Fas Krallığı
Kanun	2.3.2017	6915	Yemen Cumhuriyeti
Kanun	2.3.2017	6916	Kamboçya Krallığı
Kanun	7.3.2017	6928	Kuveyt Devleti
Kanun	8.3.2017	6942	Pakistan İslam Cumhuriyeti
Kanun	8.3.2017	6950	Tunus Cumhuriyeti
Kanun	8.3.2017	6957	Cibuti Cumhuriyeti
Kanun	8.3.2017	6965	Pakistan İslam Cumhuriyeti
Kanun	9.3.2017	6974	Afganistan İslam Cumhuriyeti
Kanun	9.3.2017	6982	Belçika Krallığı
Kanun	9.3.2017	6984	Güneydoğu Avrupa Kanun Uygulama Merkezi
Kanun	9.3.2017	6985	Belarus Cumhuriyeti
Kanun	9.3.2017	6996	Saint Vincent ve Grenadinler
Kanun	9.3.2017	6997	Saint Lucia
Kanun	14.3.2017	6999	İslam Ülkeleri Standardlar ve Metroloji Enstitüsü
Kanun	14.3.2017	7001	Ekvador Cumhuriyeti
Kanun	14.3.2017	7002	Komorlar Birliği

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları			TARAF OLAN DİĞER DEVLET VEYA ULUSLARARASI KURULUŞ
Çeşidi	Tarihi	Numarası	
Kanun	14.3.2017	7003	Moritanya İslam Cumhuriyeti
Kanun	14.3.2017	7005	Madagaskar Cumhuriyeti
Kanun	14.3.2017	7006	Cibuti Cumhuriyeti
Kanun	14.3.2017	7008	Arap Turizm Örgütü (ATÖ)
Kanun	7.6.2017	7023	Katar Devleti
Kanun	8.6.2017	7025	Birleşmiş Milletler Çölleşmeyle Mücadele Sözleşmesi Sekretaryası
Kanun	8.2.2018	7093	Çin Halk Cumhuriyeti
Kanun	8.2.2018	7094	Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
Kanun	8.2.2018	7095	Birleşmiş Milletler
Kanun	8.2.2018	7097	Gabon Cumhuriyeti
Kanun	5.4.2018	7106	Uluslararası Göç Örgütü (IOM)
Kanun	5.4.2018	7116	Bosna-Hersek Bakanlar Kurulu
Kanun	5.4.2018	7119	Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti
Kanun	5.4.2018	7121	Namibya Cumhuriyeti
Kanun	25.12.2018	7158	Katar Devleti
Kanun	8.1.2019	7160	Sırbistan Cumhuriyeti
Kanun	7.5.2019	7169	Birleşmiş Milletler
Kanun	8.5.2019	7172	Özbekistan Cumhuriyeti
Kanun	22.10.2019	7189	İktisadi İşbirliği Ve Kalkınma Teşkilatı
Kanun	21.12.2019	7199	Libya
Kanun	21.12.2019	7200	Moldova Cumhuriyeti
Kanun	14.1.2020	7202	Gana Cumhuriyeti
Kanun	14.1.2020	7203	Zambiya Cumhuriyeti
Kanun	14.1.2020	7204	Fildişi Sahil Cumhuriyeti
Kanun	14.1.2020	7205	Çad Cumhuriyeti
Kanun	14.1.2020	7206	Somali Federal Cumhuriyeti
Kanun	15.1.2020	7207	Ruanda Cumhuriyeti
Kanun	15.1.2020	7208	Arjantin Cumhuriyeti
Kanun	15.1.2020	7209	Katılımcı BM Kuruluşları Adına Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (BMKP)
Kanun	15.1.2020	7210	Polonya Cumhuriyeti
Kanun	15.1.2020	7211	Arjantin Cumhuriyeti
Kanun	15.1.2020	7213	Mali Cumhuriyeti
Kanun	15.1.2020	7214	Özbekistan Cumhuriyeti
Kanun	15.1.2020	7215	Özbekistan Cumhuriyeti
Kanun	15.1.2020	7216	Gine Cumhuriyeti
Kanun	16.1.2020	7217	İslam Ticaret, Sanayi Ve Tarım Odası Arasında İslam İşbirliği Teşkilatı Tahkim Merkezi
Kanun	28.1.2020	7219	Bolivarcı Venezuela Cumhuriyeti
Kanun	28.1.2020	7220	Özbekistan Cumhuriyeti
Kanun	5.3.2020	7224	Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu
Kanun	7.4.2020	7229	Transit ve Ulaştırma İş Birliği Anlaşması (Lapis Lazuli Güzergâh Anlaşması)
Kanun	7.4.2020	7230	Kırgız Cumhuriyeti
Kanun	7.4.2020	7234	Ukrayna
Kanun	7.4.2020	7235	İnsani ve Sağlık Acil Durumlarına Hazırlıklılık DSÖ Coğrafi Ayrık Ofisi
Kanun	7.4.2020	7238	Azerbaycan Cumhuriyeti
Kanun	7.4.2020	7239	Moğolistan
Kanun	7.4.2020	7240	Sırbistan Cumhuriyeti

a) Dağıtılmış Meblağların Geri Alınması :

Ziraat kanunları ve diğer özel kanunlar gereğince dağıtılmış olan tutarların geri alınmasına dair hükümler ile irade ve kanunlara veya hükümetçe verilmiş olan yetkiye dayanılarak akdolunan her tür imtiyaz sözleşmeleri ve bunlara ait kararların gelire ilişkin hükümleri.

b) Kaldırılmış Vergiler Artıkları :

Çeşitli tarihlerde yürürlükten kaldırılmış veya hükmü kalmamış olan kanun ve tüzüklerin yürürlükte oldukları tarihlerde tahakkuk etmiş veya bu kanun ve tüzükler uyarınca tahakkuk edecek bütün vergi, resim, harç, ücret ve iltizam bedelleri ile bunların zam, ceza, vesair kalıntıları.

c) Para Cezaları :

Kanun, tüzük, kararname ve yönetmelikler ile diğer mevzuatın para cezası alınmasını öngören hükümleri.

d) Tazminatlar :

Kanunlarla tüzük ve kararnamelerin zam ve ceza alınmasını öngören hükümleri; kanun, tüzük ve yönetmelikler gereğince Devlet adına okutulan öğrencilerden görev (Mecburi hizmet) talep etmeyenlerin ödeyecekleri tazminatlara dair hükümler.

e) Faizler :

Hazine portföyü geliri ile bankalar nezdinde açılan hesabı carilerden Hazine lehine tahakkuk eden faiz ve gelir farkları ile Hazinenin iştirak ettiği teşebbüslerden elde ettiği gelirler.

f) Diğer Hükümler :

Bu cetvellerde herhangi bir şekilde yer almayan kanun, kanun hükmünde kararname, cumhurbaşkanlığı kararnamesi, yönetmelik, tebliğ ve diğer mevzuat ile ikili veya çok taraflı her türlü anlaşmanın gelir, tarh, tahakkuk ve tahsiline ilişkin hükümleri.

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları			KANUNİ DAYANAĞIN ADI
Çeşidi	Tarihi	Numarası	
Kanun	24.4.1930	1593	Umumi Hıfzıssıhha Kanunu
Kanun	14.6.1935	2804	Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü Kanunu
Kanun	10.6.1949	5441	Devlet Tiyatroları Personeli Hakkında Kanun
Kanun	21.7.1953	6183	Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun
Kanun	18.12.1953	6200	Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce Yürütülen Hizmetler Hakkında Kanun
Kanun	11.1.1954	6219	Türkiye Vakıflar Bankası Türk Anonim Ortaklığı Kanunu
Kanun	18.11.1960	132	Türk Standardları Enstitüsü İle İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun
Kanun	17.7.1963	278	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları			KANUNİ DAYANAĞIN ADI
Çeşidi	Tarihi	Numarası	
Kanun	14.7.1970	1309	Devlet Opera ve Balesi Personeli Hakkında Kanun
Kanun	4.11.1981	2547	Yükseköğretim Kanunu
Kanun	6.11.1981	2548	Gemi Sağlık Resmi Kanunu
Kanun	9.7.1982	2690	Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun Muafiyetleri ve Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun
Kanun	11.8.1983	2876	Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Kanunu
Kanun	14.10.1983	2920	Türk Sivil Havacılık Kanunu
Kanun	4.6.1985	3213	Maden Kanunu
Kanun	7.11.1985	3238	Savunma Sanayii ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun
KHK	27.10.1989	388	Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
Kanun	12.4.1990	3624	Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Teşvik ve Muafiyetleri Kanunu
Kanun	19.11.1992	3843	Yükseköğretim Kurumlarında İkili Öğretim Yapılması, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesine Dair Kanun
Kanun	24.11.1994	4046	Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun
Kanun	9.12.1994	4059	Finansal İstikrar ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları			KANUNİ DAYANAĞIN ADI
Çeşidi	Tarihi	Numarası	
Kanun	29.7.2002	4769	Ceza İnfaz Kurumları Tutukevleri Personeli Eğitim Merkezleri Kanunu
Kanun	27.10.1999	4457	Türk Akreditasyon Kurumuna İlişkin Çeşitli Hükümler Hakkında Kanun
Kanun	20.6.2001	4684	Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
Kanun	4.1.2002	4734	Kamu İhale Kanunu
Kanun	4.6.2003	4865	Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü Hakkında Mali Hükümler ve Muafiyetlere İlişkin Kanun
Kanun	6.11.2003	5000	Patent ve Marka Vekilliği ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun
Kanun	10.12.2003	5018	Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu
Kanun	14.7.2004	5217	Özel Gelir ve Özel Ödeneklerin Düzenlenmesi İle Bazı Kanun ve Kanun Hüküm Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları			KANUNİ DAYANAĞIN ADI
Çeşidi	Tarihi	Numarası	
Kanun	10. 1.2005	5431	Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun
Kanun	21.9.2006	5544	Mesleki Yeterlilik Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun
Kanun	3.6.2007	5686	Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu
Kanun	20.2.2008	5737	Vakıflar Kanunu
Kanun	24.3.2010	5978	Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun
Kanun	25.6.2010	6001	Karayolları Genel Müdürlüğünün Hizmetleri Hakkında Kanun
KHK	3.6.2011	642	Doğu Anadolu Projesi, Doğu Karadeniz Projesi ve Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıklarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
KHK	11.10.2011	663	Sağlık Alanında Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
KHK	11.10.2011	664	Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
KHK	24.10.2011	656	Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
Kanun	14.6.2012	6328	Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu
Kanun	14.3.2013	6446	Elektrik Piyasası Kanunu
Kanun	19.11.2014	6569	Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
Kanun	6.4.2016	6701	Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu
Kanun	18.10.2016	6749	Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun
C.K	10.7.2018	1	Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
C.K	15.7.2018	4	Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar İle Diğer Kurum ve Kuruluşlarin Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
C.K	13.12.2018	23	Türkiye Uzay Ajansı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
C.K	2.5.2019	34	Türkiye Adalet Akademisi Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
Kanun	23.5.2019	7174	Kapadokya Alanı Hakkında Kanun
C.K	1.6.2019	38	Kapadokya Alan Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi

(III) Sayılı Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar

Vergi, Resim ve Diğer Gelirlerin Dayanakları			KANUNİ DAYANAĞIN ADI
Çeşidi	Tarihi	Numarası	
Kanun	21.7.1953	6183	Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun
Kanun	5.4.1983	2813	Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun Kuruluşuna İlişkin Kanun
Kanun	9.11.1983	2946	Kamu Konutları Kanunu
Kanun	4.12.1984	3095	Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun
Kanun	7.12.1994	4054	Rekabetin Korunması Hakkında Kanun
Kanun	27.1.2000	4502	Telgraf ve Telefon Kanunu, Ulaştırma Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, Telsiz Kanunu ve Posta, Telgraf ve Telefon İdaresinin Biriktirme ve Yardım Sandığı Hakkında Kanun ile Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Eki Cetvellerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
Kanun	20.2.2001	4628	Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun
Kanun	18.4.2001	4646	Doğal Gaz Piyasası Kanunu (Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılması ve Doğal gaz Piyasası Hakkında Kanun)
Kanun	4.1.2002	4734	Kamu İhale Kanunu
Kanun	4.12.2003	5015	Petrol Piyasası Kanunu
Kanun	15.1.2004	5070	Elektronik İmza Kanunu
Kanun	2.3.2005	5307	Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Kanunu ve Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
Kanun	19.10.2005	5411	Bankacılık Kanunu
Kanun	23.2.2006	5464	Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu
Kanun	4.5.2007	5651	İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun
Kanun	3.6.2007	5684	Sigortacılık Kanunu
Kanun	5.11.2008	5809	Elektronik Haberleşme Kanunu
Kanun	13.1.2011	6102	Türk Ticaret Kanunu
Kanun	15.2.2011	6112	Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun
Kanun	6.12.2012	6362	Sermaye Piyasası Kanunu
Kanun	14.3.2013	6446	Elektrik Piyasası Kanunu
Kanun	9.5.2013	6475	Posta Hizmetleri Kanunu
KHK	26.9.2011	660	Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
Kanun	24.3.2016	6698	Kişisel Verilerin Korunması Hakkında Kanun
KHK	2.7.2018	702	Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnan
C.K	15.7.2018	4	Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar İle Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
"	18.10.2019	47	Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi

- 6 -

E - CETVELİ

BAZI ÖDENEKLERİN KULLANIMINA VE HARCAMALARA İLİŞKİN ESASLAR

E – CETVELİ

BAZI ÖDENEKLERİN KULLANIMINA VE HARCAMALARA İLİŞKİN ESASLAR

Sıra No	AÇIKLAMA
1.	Tarımsal desteklemeler için Tarım ve Orman Bakanlığı bütçesinin "05.04" ekonomik kodunu içeren tertiplerinde yer alan ödenekler, 18/4/2006 tarihli ve 5488 sayılı Tarım Kanunu hükümleri çerçevesinde T.C. Ziraat Bankası aracılığıyla ödenebilir.
2.	Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçesinin 17-19.37-01-05.04 tertibinde yer alan Yatırım Teşvikleri Kapsamında Finansal Desteklere ilişkin ödenek, Cumhurbaşkanınca belirlenen usul ve esaslar dahilinde aracı bankalar aracılığıyla yatırımların teşviki amacıyla kullanılır.
3.	Özel bütçeli idarelere, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I) sayılı cetvelde yer alan kamu idarelerinin bütçelerinin ilgili tertiplerinden bu idarelerin nakit ihtiyaçları dikkate alınarak yapılacak Hazine yardımı tahakkukları, Hazine yardımı ödeneğinin bulunduğu kamu idarelerinin ödemelerini yapan merkez muhasebe birimlerince ödenir.
4.	a) Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçesinin 19-12.41-01-07.02 tertibindeki ödenekten Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine yönelik olarak Cumhurbaşkanlığının yurt içinde veya yurt dışında uygun göreceği yatırım projelerinin gerçekleştirilmesinde kullanılmak üzere 5018 sayılı Kanuna ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde yer alan kamu idarelerinin bütçelerinde mevcut veya yeni açılacak tertiplere aktarma yapmaya Cumhurbaşkanı yetkili olup, bütçelerine ödenek aktarılacak veya ödemede bulunulacak kuruluşların görevlendirme şekli ile harcama usul ve esasları Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde sermaye giderleri, transfer giderleri ve diğer amaçlarla kullanılmak üzere Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Büyükelçiliği emrine gönderilen ödeneklerin kullanım, amaç, yöntem ve şartları Türkiye Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti arasında yapılacak protokol ile tespit olunur. b) Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçesinin 19-12.41-01-08.02 tertibindeki ödenek, Cumhurbaşkanı kararıyla onaylanmış anlaşmalar gereğince verilecek krediler için kullanılır.
5.	Hazine ve Maliye Bakanlığının pay sahibi olduğu şirketlerin sermaye artırımlarına Hazine payı oranında katılmak amacıyla yapılacak ödemeler, 19/8/2016 tarihli ve 6741 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi kapsamında Varlık Fonuna aktarılan kuruluşlara kamu adına yapılacak sermaye mahiyetindeki ödemeler Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçesinde yer alan tertiplerden karşılanabilir.

6. 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 10 uncu maddesi gereğince Türkiye İhracat Kredi Bankası Anonim Şirketinin üstlendiği politik risklerden kaynaklanan alacakları ve Cumhurbaşkanı kararları veya yürürlükte olan Bakanlar Kurulu kararları doğrultusunda Bankaca kullandırılacak tavizli kredilerden oluşacak gelir kayıplarına ilişkin ödemeler Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçesinin 19-12.41-01-05.01 tertibinde yer alan ödenekten gerçekleştirilir.

7. Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinde görev yapan kamu görevlileri; Dışişleri Bakanlığınca bildirilecek uluslararası kurum ve kuruluşların Türkiye'de yerleşik bulunan merkez veya temsilciliklerinde, Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavından (YDS) İngilizce, Fransızca veya Almanca dillerinin birinden (A) düzeyinde puan almaları veya dil yeterliği bakımından buna denkliği kabul edilen uluslararası geçerliliği bulunan başka bir belgeye sahip olmaları şartı ve ilgili Bakanın onayı ile 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 80 inci maddesi uyarınca belirlenen kontenjanlar dahilinde iki yıla kadar stajyer memur olarak görevlendirilebilir. Gerekirse bu süre bir katına kadar uzatılabilir. Bu şekilde görevlendirilenler, mali ve sosyal haklarını kurumlarından almaya devam ederler. Bunlara, mali ve sosyal haklar kapsamında bir ayda yapılan toplam ödeme tutarı ile 104.000 gösterge rakamının memur aylık katsayısıyla çarpımı sonucu bulunan tutar arasındaki fark, herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın kurumlarınca ayrıca her ay ödenir. Bunlar hakkında 657 sayılı Kanunun ek 34 üncü maddesinin birinci fıkrası ve 79 uncu maddesinin dördüncü ve beşinci fıkraları hükümleri uygulanır. Bu şekilde memuriyet mahalli dışına görevlendirilenlere ilk gidişleri ve kurumlarına dönüşleri için 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanununun sürekli görevle atananlara ilişkin hükümleri uyarınca kurumlarınca harcırah ödenir.

8. 28/3/2001 tarihli ve 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununun Ek 1 inci maddesi çerçevesinde, Hazine ve Maliye Bakanlığı hesabına emeklilik şirketlerince yapılan ödemelerden, ilgili mevzuatında belirlenen usul ve esaslar dahilinde fazla veya yersiz ödendiği tespit edilenler, Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçesinin 14-12.40-01-05.04 tertibine bu amaçla tahsis edilen ödeneğe gider kaydedilerek emeklilik şirketlerinin ilgili hesaplarına aktarılmak üzere emeklilik gözetim merkezine ödenir. Fazladan ödenen tutarlar için ayrıca faiz ödenmez. Bu ödenekten yapılacak harcamalara ilişkin usul ve esasları belirlemeye Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilidir.

9. a) Dışişleri Bakanlığının gerçekleşmesi önceden öngörülemeyen ve hazırlık için yeterli süresi bulunmayan uluslararası toplantıların giderlerinin karşılanması amacıyla 13-11.2-01-05.06 tertibinde yer alan ödenek, yurtdışında açılacak yeni temsilciliklerinin kuruluş aşamasındaki ve daha önceden açılmış ancak mücbir sebeplerle tahliye edilmiş temsilciliklerinin yeniden faaliyete geçirilmesi aşamasındaki ivedi giderlerinin karşılanması amacıyla 13-11.4-01-05.06 tertibinde yer alan ödenek, Kıbrıs konusunda Bakanlık ve Lefkoşa Büyükelçiliğince yürütülecek çeşitli faaliyetler için 13-11.36-01-05.06 tertibinde yer alan ödenek ile yurtdışında yürütülecek tanıtım faaliyetleri için 12-11.43-01-05.06 tertibinde yer alan ödenek Dışişleri Bakanlığı bütçesine gider kaydedilmek suretiyle özel hesaba aktarılarak kullanılır. Aktarılan bu tutarların harcanması, muhasebeleştirilmesi ve denetlenmesine ilişkin usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığının görüşü üzerine Dışişleri Bakanlığınca belirlenir.

b) Dışişleri Bakanlığınca dış politikanın gereklerine istinaden dış yardım aracı olarak az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler başta olmak üzere yapılacak kalkınma, eğitim, kültür ve bilişim alanındaki giderler ile ülkemizin siyasi tanıtım faaliyetleri için yapılacak giderler Bakanlık bütçesinin "05-Cari Transferler" ekonomik kodlu tertiplerinden karşılanır.

c) Savaş, iç karışıklık, siyasi istikrarsızlık ve yüksek terör tehdidi gibi nedenlerle güvenlik zafiyeti bulunan ülkelerde yer alan Dışişleri Bakanlığı yurt dışı teşkilatına ait dış temsilciliklerin bina ve yerleşkeleri ile bahse konu temsilciliklerde görevli personelin korunması amacıyla geçici süreyle görevlendirilen Emniyet Genel Müdürlüğü Özel Harekat Birimi Personelinin Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliği çerçevesindeki beslenme giderleri, belirlenecek esaslar çerçevesinde Dışişleri Bakanlığı bütçesinden karşılanır.

10. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesinin yurt dışında yürüteceği hizmetler için lüzumlu görülecek yerlerde yapılacak hizmet alımları, kiralanacak araç, gereç, makine-teçhizat, taşıt ve binalar ile bunların sözleşmelerine ilişkin giderler, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine belirlenecek esaslara göre Anadolu Üniversitesi Döner Sermaye İşletmesi bütçesinden karşılanır.

11. Açıköğretim hizmeti veren yükseköğretim kurumlarında açıköğretim programlarına kayıtlı öğrencilere sunulan her türlü ders materyalleri ile ölçme ve değerlendirme işlemleri karşılığı öğrencilerden tahsil edilen tutarlar, ilgili yükseköğretim kurumu döner sermaye bütçesine gelir kaydedilir, bu kapsamda yürütülen hizmetlere ilişkin giderler döner sermaye bütçesinden karşılanır.

12. 18-76.23-02-06.05 ve 24-76.23-02-06.05 tertiplerinde yer alan ödenekler, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün yılı içinde ikmal edilemeyen etüt, inşaat, bakım, onarım işleri, yılı içinde kurulacak yer altı suyu kooperatifleri, yılı içinde vuku bulacak ani taşkın işleri, acil içme ve kullanma suyu işleri, ilan bedeli, fiyat farkları ve kesin hesap istihkaklarında kullanılır.

13. Strateji ve Bütçe Başkanlığı bütçesinin 56-41.33-01-07.01 tertibinde yer alan ödeneği vakıf üniversitelerinin araştırma altyapısı projelerini destekleme ve geçmiş yıllarda bu kapsamda desteklenerek kurulan araştırma altyapılarının idamesi amaçlarıyla kullanmaya, bu tertipten yapılacak harcamalar ile projelerin izleme ve değerlendirme süreçlerine ilişkin usul ve esasları belirlemeye Cumhurbaşkanı yetkilidir.

14. İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) Ekonomik ve Ticari İşbirliği Daimi Komitesi (İSEDAK) üyesi ülkelere teknik ve mali destek sağlamak amacıyla, ülkemiz ve diğer üye ülkelerin kamu kurum ve kuruluşları ile, İİT bünyesinde ekonomik ve ticari alanda faaliyet gösteren uluslararası kuruluşlarca teklif edilen projelerden, İSEDAK sekretaryası görevini ifa eden Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından 2021 yılı içinde onaylananlar ile 2020 yılında onaylanmış olup 2021 yılı içinde ödemesi devam eden projelere kullandırılmak üzere Strateji ve Bütçe Başkanlığı bütçesinin 57-41.34-01-07.01 ve 57-41.34-01-07.02 tertiplerine bu amaçla tahsis edilen ödenekler, Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası Anonim Şirketi nezdinde açılacak özel hesaba aktarılarak kullanılır. Söz konusu program ve projeler çerçevesinde oluşabilecek harcamalar, program ve projelerin yürütülmesi esnasında Kalkınma ve Yatırım Bankası tarafından talep edilebilecek komisyon, transfer ücreti, döviz kuru farkı ve benzeri nitelikteki harcamalar ile projelerin değerlendirilmesine ilişkin hizmet alımları bu ödeneklerden karşılanır. Bu ödeneklerden yapılacak harcamalara ilişkin usul ve esasları belirlemeye Strateji ve Bütçe Başkanı yetkilidir.

15. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçesinin 27-19.38-01-07.01 tertibinde yer alan Cazibe Merkezlerinin Desteklenmesine ilişkin ödenek, kamu kurum ve kuruluşlarına, üniversitelere, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına, il özel idarelerine, belediyelere, mahalli idare birliklerine, organize sanayi bölgelerine ve teknoloji geliştirme bölgelerine anılan her bir kurum ve kuruluş tarafından açılacak özel hesap aracılığıyla kullandırılır. Bu ödenekten verilecek hibe ve desteklerin türleri, sınırları, şartları, kapsamı, kullanımı, harcanması, izlenmesi, değerlendirilmesi ve denetimine ilişkin usul ve esasları belirlemeye Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı yetkilidir.

16. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçesinin 27-19.38-01-07.01 tertibinde yer alan Sosyal İçerikli Projelerin Desteklemesine ilişkin ödenek, başta sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi düşük olan il ve ilçelerde olmak üzere; toplumun dezavantajlı kesimlerinin ekonomik ve sosyal hayata daha aktif şekilde katılmasının sağlanması, istihdam edilebilirliğin artırılması, sosyal içerme, sosyal girişimcilik ve yenilikçiliğin desteklenmesi ve sosyal sorumluluk uygulamalarının yaygınlaştırılması amacıyla kullandırılır. Bu ödenekten verilecek hibe ve desteklerin; türleri, sınırları, şartları, kapsamı, kullanımı, harcanması, izlenmesi, değerlendirilmesi ve denetimine ilişkin usul ve esasları belirlemeye Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığının görüşü üzerine Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı yetkilidir.

17. Birleşmiş Milletler (BM) kuruluşlarıyla projeler yürütülmesi; Türkiye'de ya da başka ülkelerde BM ile ortak birim/merkezlerin kurulumu ve faaliyetlerinin desteklenmesi amaçlarıyla hükümet katkısı karşılıkları olarak T.C. Hükümeti ile ilgili BM kuruluşu arasında anlaşma ve/veya bu çerçevede oluşturulacak proje dokümanları imzalandıktan sonra, Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından anlaşmada ve/veya bu çerçevede oluşturulacak proje dokümanlarında öngörülen şekilde ve anlaşmada ve/veya bu çerçevede oluşturulacak proje dokümanlarında belirtilen hesaba Strateji ve Bütçe Başkanlığı bütçesinin 57-41.34-01-07.02 tertibine bu amaçla tahsis edilen ödenekten aktarılarak kullanılır.

18. Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı ve Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı bütçelerinin (07.01) ekonomik kodlarını içeren tertiplerinde yer alan ödenekler; Başkanlıkların sorumlu olduğu bölgelerde sulama sistemlerinin rehabilitasyonu ve yaygınlaştırılması, hayvancılık ve bitkisel üretim altyapısı, iklim değişikliği ile mücadele için yenilenebilir enerji, enerji dönüşümü, verimliliği ve çevre uygulamaları, toprak ve su kaynaklarının sürdürülebilir kullanımı, akıllı tarım teknolojileri ve tarımsal mekanizasyon uygulamaları, kırsal kalkınma ve örgütlenme, turizm ve kültürel miras altyapısı, kurumsal ve beşeri kapasitenin artırılması, özel gereksinimi olan bireylerin desteklenmesi, kadına yönelik programların desteklenmesi, eğitim ve sanat faaliyetlerinin desteklenmesi, kültür, sosyal içerme, sanayi altyapısının ve girişimciliğin desteklenmesi konularına ilişkin proje ve faaliyetler ile bölgelerin gelişme potansiyelini artırmaya ve kalkınmasına katkı sağlayacak araştırmalar ve etüd projeler için ilgisine göre il özel idarelerine, Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarına, belediyelere, kalkınma ajanslarına, araştırma kuruluşlarına, üniversitelere ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarına Sanayi ve Teknoloji Bakanı tarafından belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde ilgili Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığınca kullandırılır. Bu ödenekten 2020 yılında girişilen yüklenme artıkları da dahil olmak üzere yıllara sari olarak yapılacak harcamalara ilişkin usul ve esasları belirlemeye Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığının görüşü üzerine Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı yetkilidir. Maliyeti 10.000.000 TL'nin üzerinde olan müstakil projeler ise Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karara uygun olarak Yatırım Programına teklif edilir.

19. İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) Ekonomik ve Ticari İşbirliği Daimi Komitesi (İSEDAK) nezdinde sekretarya hizmetlerinin geliştirilmesi, İİT üyesi ülkeler arasında işbirliğinin artırılması ve İİT üyesi ülkelerde beşeri ve kurumsal kapasitenin iyileştirilmesi amacıyla İSEDAK Sekretarya hizmetlerini ifa eden Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından hazırlatılacak bilimsel araştırma ve geliştirme raporları, analitik çalışmalar ve benzeri dokümanlar, anket ve benzeri araştırma faaliyetleri ile düzenlenecek eğitim programları, çalışma ziyaretleri ve

benzeri faaliyetler için gerçek ve tüzel kişilere yapılacak ödemeler Strateji ve Bütçe Başkanlığı bütçesinin 57-41.34-01-07.01 ve 57-41.34-01-07.02 tertiplerine bu amaçla tahsis edilen ödeneklerden karşılanır. Bu ödenek tertiplerinden önceki yıllarda girişilen yüklenme artıkları da dahil olmak üzere yıllara sari olarak yapılacak harcamalara ilişkin usul ve esasları belirlemeye Strateji ve Bütçe Başkanı yetkilidir.

20. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçesinin 27-19.38-01-07.01 tertibinde yer alan Kalkınma Ajanslarının Desteklenmesine ilişkin ödenekten bölgesel girişim sermayesi uygulamaları için belirlenen miktar Cumhurbaşkanının uygun göreceği kuruluşlara aktarılır. Söz konusu ödeneğin tahsisi, aktarımı, kullanımı, izlenmesi, denetlenmesi ve gerektiğinde geri dönüşüne dair usul ve esaslar Cumhurbaşkanı tarafından tespit olunur.

21. Strateji ve Bütçe Başkanlığı, mevcut ve yeni kurulacak araştırma altyapılarına ilişkin iş ve işlemlerinde mesleki bilgi ve deneyiminden faydalanmak üzere geçici süre ile üniversitelerde görev yapan öğretim elemanları, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları çalışanları ile kamu görevlisi olmayan diğer kişileri proje izleme ve değerlendirme, teknik konularda danışmanlık alma gibi hususlarda panelist, hakem ve izleyici olarak görevlendirebilir. Bu şekilde görevlendirilecek kişilere yapılacak ödeme, diğer kanunlardaki düzenleme ve kısıtlamalara tabi olmaksızın 60.000 gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarı geçmemek üzere görev ve yetkileri, çalışma şartları ve süreleri ile araştırma faaliyetlerine katkısı gibi hususlar esas alınmak suretiyle belirlenir. Bu kapsamda yapılacak ödemeler ile diğer hususlara ilişkin usul ve esasları belirlemeye Strateji ve Bütçe Başkanlığı yetkilidir.

22. İlgili mevzuatı uyarınca lisansüstü eğitim amacıyla yurt dışına gönderilenlerin yurt dışında katıldıkları zorunlu yabancı dil kurslarının, sömestre esasına göre olması halinde bir sömestre, sömestre esasının bulunmadığı hallerde 3 aya kadar olan giderleri kurum bütçesinin ilgili tertibinden karşılanır.

23. Yurt dışı sürekli veya geçici görev yolculuğunun zorunlu kıldığı belge ve işlem giderleri, çalışma ve toplantının gerektirdiği kaydiye, aidat ve gidere katılma gibi ödemeler idare bütçelerinin ilgili tertiplerinden ödenir.

24. Özel şartlarda ve olağanüstü durumlarda, Dışişleri Bakanlığının talimatı gereği, dış ülkelerdeki memur ve Türk uyruklu hizmetlilerin aileleri ile birlikte görev yaptıkları ülkeden tahliyesinin gerektirdiği giderler ilgili kurum bütçesinden ödenir. Bu amaçla öngörülen ödenekler başka tertiplere aktarılamaz.

25. Bütçelerin diğer tertiplerinin esas giderlerine ilişkin olarak ödenen sigorta giderleri dışında Devlet mallarının sigorta edilmemesi esastır.

Ancak;

a) Yanıcı, patlayıcı maddeler, gemi, uçak, helikopter ve ilaç depolama yerlerinin sigorta giderleri,

b) Dış ülkelerdeki Devlete ait temsilcilik binaları ile Devlete ait eşyanın ve kira ile tutulan bina için yapılan sözleşmede sigorta zorunluluğu varsa kiralık binanın, Türk mülkiyetinde olan veya kira ile tutulan yerlerde organizatör şirket tarafından sigorta zorunluluğu konulmuşsa söz konusu yerlerin sigorta giderleri,

c) Dış kuruluşlarla ilgili olarak taşıt sigortası (misyon şefinin uygun gördüğü hallerde tam kasko) giderleri,

ç) Belgelerine göre ayrılması mümkün olmayan sigorta ve navlun giderleri,

d) Belediyelere ait itfaiye ve ambulans araçlarının kasko sigortası giderleri,

e) Sondaj ve jeofizik çalışmaları kapsamında fiilen arazide veya denizde kullanılan özel amaçlı araç ve ekipmanların sigorta giderleri,

bütçelerinin ilgili tertiplerinden, Sağlık Bakanlığı ve bağlı kuruluşlarına ait ambulansların kasko sigortası giderleri döner sermaye bütçelerinden, Türk Silahlı Kuvvetleri ile Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı envanterinde bulunan ve erbaş ve erler tarafından kullanılan teknik donanımı yüksek ve özel nitelikli askeri araçların kasko sigortası giderleri ise Kantin Yönetmeliklerinde belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde kantin gelirlerinden ödenir. 5/1/1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıt Kanununa ekli (1) sayılı cetvelde yer alanların emir ve zatlarına tahsis edilen taşıtların kasko sigortası giderleri taşıtın ait olduğu idare bütçesinin ilgili tertiplerinden ödenir. Ayrıca, yakın korumada kullanılan taşıtlardan, söz konusu cetvelin 1 ve 3 üncü sırasında yer alanlara hizmet edenlerin tamamı, 5 inci sırasında yer alanlara hizmet edenlerin en fazla 4 adedi ve diğerlerine hizmet edenlerin en fazla 2 adedinin kasko sigortası giderleri taşıtın ait olduğu idare bütçesinin ilgili tertibinden ödenir. Aynı Kanuna ekli (2) sayılı cetvelin 4 ve 7 nci sırasında yer alanlar, 9 uncu sırasında yer alan Genelkurmay 2 nci Başkanı, 11 inci sırasında yer alan Ordu ve Donanma Komutanlıkları ile 13 üncü sırasında yer alanların makamlarına tahsis edilen araçların kasko giderleri ise taşıtın ait olduğu idare bütçesinin ilgili tertiplerinden ödenir.

26. İlgili kanunlarda değişiklik yapılıncaya kadar, 657 sayılı Kanun ile 27/7/1967 tarihli ve 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununa tabi olup yurt dışı kadrolara sürekli görevle atanan personel tarafından, temsil yönü ve nitelikleri itibarıyla ilgili bakanlığın teklifi üzerine kiralanan konutların mefruşat, elektrik, su, gaz, telefon, garaj ve genel giderleri (zorunlu nedenlerle möbleli kiralama yapılması durumunda mobilya bedelinin kira bedelinden ayrı olarak gösterilip gösterilmediğine bakılmaksızın ödenen kira bedelinin ayrıca yüzde 20'si) hariç tutulmak suretiyle bulunan kira bedelinin, memurun emsal katsayılarına göre belirlenen net ödemelerinin yüzde 25'ini aşması halinde aşan kısmın Hazine ve Maliye Bakanlığınca uygun görülecek tutarları bütçelerin ilgili tertiplerinden ödenir.

27. a) Kurumların üst yönetim görevlileri, ilgili mevzuatına göre mesleğe özel yarışma sınavına tabi tutulmak suretiyle alınanlar (özel kanunları uyarınca bu mesleklere ait kadrolarına atananlar dahil) ve 5018 sayılı Kanuna göre atanan iç denetçilerden normal çalışma saatleri dışında veya tatil günlerinde yabancı dil kursuna katılmaları ilgili veya bağlı bulunulan bakanın onayıyla uygun görülenlerin yurt içinde yerli veya yabancı dernek, vakıf veya kuruluşlarca açılan ve yeterlilikleri Milli Eğitim Bakanlığınca kabul edilenler ile üniversitelerin açmış olduğu dil kursları için ödenecek ders ücretlerinin,

b) Mesleki eğitim ve uzmanlık programlarına devam için ön koşul olan yabancı dil kursları için ödenecek ders ücretlerinin,

c) Türk Silahlı Kuvvetlerinin yurtdışı kadrolarına görevlendirilmek maksadıyla, Milli Savunma Bakanlığınca belirlenecek dillerde 100 kişiyi, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığının yurtdışı kadrolarına görevlendirilmek maksadıyla İçişleri Bakanlığınca belirlenecek dillerde 20 kişiyi geçmemek üzere yabancı dil kurslarına gönderilecekler için ödenecek ders ücretlerinin,

yüzde 50'si gelir vergisi tevkifatı yapılmaksızın kurum bütçesinin ilgili tertibinden personel başına aylık 490 TL'yi geçmemek üzere ödenir. Bu kapsamda, daha önceki yıllardaki kurs süreleri de dahil olmak üzere en çok dokuz aya kadar ödeme yapılabilir. Kurumlarca hizmet satın alımı suretiyle yürütülen yabancı dil kurslarından yararlanacakların kapsamı, yararlanma süresi ve ücretleri hakkında da aynı esaslar uygulanır.

28. Askeri hava trafik kontrol hizmetlerinde görevli personelin ilgili mevzuatı gereğince zorunlu olan yabancı dil seviyelerinin ölçülebilmesine yönelik olarak akredite edilmiş sınava ilişkin giriş ücretleri Milli Savunma Bakanlığı bütçesinden ödenir.

29. a) Kamu kurum ve kuruluşları tarafından düzenlenen bilimsel nitelikli toplantılara katılmaları kurumlarınca gerekli görülenlerin katılma giderleri ve ilgili bakan veya yetki verdiği makamın onayıyla isim ve unvanları belirlenen kurum personelinin unvanı ve gördüğü hizmet ile doğrudan ilgisi bulunan kurslara katılmasına ilişkin kurs giderleri, kurum bütçesinin ilgili tertibinden ödenir.

b) Türk Silahlı Kuvvetleri ile Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığının eğitim ihtiyaçları nedeniyle uluslararası kuruluşlardan temin edilen eğiticiler ile ihtisas sahibi yabancı eğiticilere ödenecek ücret, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine ilgisine göre Milli Savunma Bakanlığı veya İçişleri Bakanlığınca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde ilgili kurum bütçesinden karşılanır.

30. 4/1/1961 tarihli ve 211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 98 ve 99 uncu maddelerine göre işletilen tesisler ve eğitim merkezleri ile Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığına bağlı olarak aynı mahiyette işletilen tesisler ve eğitim merkezleri, 9/11/2016 tarihli ve 6756 sayılı Kanunun 106 ncı maddesi kapsamında devredilen GATA Ankara Eğitim Hastanesi, Ankara Mevki Asker Hastanesi, GATA Haydarpaşa Eğitim Hastanesi misafirhaneleri, Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı sosyal tesisleri ile Emniyet Genel Müdürlüğüne ait polisevleri, eğitim ve kongre merkezleri ile moral eğitim merkezlerinin elektrik, su ve yakacak giderleri; Gaziler Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Eğitim ve Araştırma Hastanesi bünyesinde bulunan Gazi Uyum Evi ve Refakatçi Misafirhanesinin (kafeterya ve kreş bölümü hariç) elektrik, su, yakacak, demirbaş, temizlik malzemesi, menkul/gayrimenkul bakım ve onarım giderleri ve mülteci misafirhanelerinin işletilmesiyle ilgili her türlü giderler ile mültecilerin geçici konaklama ve iaşe giderleri, kurum bütçesinin ilgili tertiplerinden ödenir. Ayrıca, yukarıda sayılan tesislerin bu cetvelin 31 inci sırasının (d) bendinde yer alan tutarın üçte ikisini aşan gayrimenkul onarım giderleri bütçeden karşılanabilir.

31. Aşağıda yer alan her bir alım için ihtiyacın nereden ve hangi usulle temin edileceğine bakılmaksızın vergiler dahil olmak üzere;

a) Menkul mal alımlarında 25.000 Türk Lirasını,

b) Gayrimaddi hak alımlarında 20.000 Türk Lirasını,

c) Menkul malların bakım ve onarımlarında 25.000 Türk Lirasını,

d) Gayrimenkullerin bakım ve onarımlarında 55.000 Türk Lirasını,

aşan tutarlar "(03) Mal ve Hizmet Alım Giderleri" tertiplerinden ödenemez. "(06) Sermaye Giderleri"ne ilişkin olarak yukarıdaki limitlerin uygulanmasında toplam proje ödeneği esas alınır. Türk Silahlı Kuvvetleri ile Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığının "(03) Mal ve Hizmet Alım Giderleri" tertiplerine analitik bütçe sınıflandırmasına uygun olarak tahsis edilen ödeneklerle yapılacak askeri amaçlı alımlarda yukarıda belirtilen limitler uygulanmaz.

32. Genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca, zorunlu ihtiyaç hallerinde ve ancak Cumhurbaşkanlığının izni ile konut satın alınabilir.

33. 15/2/1956 tarihli ve 6660 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi gereğince yurt içi ve yurt dışında yetiştirileceklerin ders araç ve enstrüman giderleri, bunlara ilişkin öğretmen, uzman ve yabancı uzman ücretleri, sanatları ile ilgili olarak kendilerine yaptırılacak konser, resital ve sergi giderleri ile yapacakları sanat gösterilerinde kendilerine refakat edecek sanatkarlara ödenecek ücret, refakatindekilerle birlikte gidecekleri temsil, konser, müze, galeri ve sergiler için ödenecek giriş ücretleri, ödül mahiyetinde yetiştiricilerine ve kendilerine verilecek hediyeler, sanatları ile ilgili olarak yapacakları gezilerde kendilerine ve refakatindekilere ödenecek yolluk ve giderler, kanunları uyarınca yurt içinde yetiştirilecek çocuklarla bunların refakatindekilere Harcırah Kanunu hükümleri gereğince ödenecek yolluk ve (2000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutar üzerinden ödenecek aylıkları, yurt dışında yetiştirilecek öğrencilerle refakatindekilere, gerek harcırah gerekse aylık ödemeleri için, tahsilde bulunacakları ülkelerdeki Türk öğrencilerine tatbik olunan öğrenci baremi ve harcırahları Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinin ilgili tertibinden ödenir.

34. Türk kültür varlığını koruma, tanıtma ve yaymaya ilişkin giderler ile dış ülkelerde siyasi tanıtmaya ilişkin giderler, kurum bütçelerinin ilgili tertiplerinden ödenir.

35. a) Dışişleri Bakanlığı bütçesinin yardım ve ödünç verme faaliyeti ile ilgili olarak, Dışişleri Bakanlığınca yabancı ülkelerde güç duruma düştükleri sabit olup da yurda dönmeleri gerekeceklerden iade edebileceklere ülkeye dönüşlerinde geri alınmak üzere, iade edemeyecek durumda oldukları görülenlere memlekete dönüş ve yolda yiyecek giderleri için verilen paralar (iade edebileceklere verilen paralar, borçluların yurda dönüşlerinde genel hükümlere göre takip edilir.),

b) Ülkemizi tanıtma amacıyla yetkili makamlarca dış ülkelere geçici olarak gönderilenlerden güç durumda oldukları anlaşılanların ani ve ciddi müdahaleyi gerektiren tedavi ve cenaze giderleri, salgın hastalık, savaş, iç karışıklık, siyasi istikrarsızlık ve yüksek terör tehdidi gibi nedenlerle güvenlik zafiyeti yaşanan ülkelerde geçici süreyle bulunan Türk vatandaşlarından vefat edenlerin, Türkiye'de mukim birinci derece yakınları tarafından ülkemizde defnedilmeleri talep edildiği takdirde Dışişleri Bakanlığına yazılı müracaatlarına istinaden yapılacak cenaze nakil giderleri, muhtaç durumdaki vatandaşlarla işçilerin haklarını korumak için yapılacak hukuki ve teknik danışma ve avukat ücretleri ile bulundukları ülkedeki siyasal ve sosyal şartlar içinde muhtaç duruma düşen Türklere, Dışişleri Bakanlığının talimatı

uyarınca yapılacak her türlü iaşe, ibate, giyim eşyası ve tedavi giderleri (Muhtaç ve güç duruma düştükleri sabit olanların tedavi ve cenaze giderleri de gerekli takibat icrasından sonra ancak 5018 sayılı Kanunun 79 uncu maddesi hükümleri çerçevesinde terkin olunabilir. Ödünç olarak verilen paralar tahsil zamanındaki resmi döviz kuru üzerinden tahsil edilir.),

Dışişleri Bakanlığının ilgili tertiplerinden ödenir.

36. 1/12/2006 tarihli ve 2006/11350 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 14/7/2009 tarihli ve 2009/15215 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca, üzerinde resmi görevi bulunmayanlardan ders ücreti karşılığında yapılacak görevlendirmeler, Cumhurbaşkanlığınca yapılacak yıllık saat vizesi ile sınırlı olarak gerçekleştirilebilir. İdareler, yıllık saat vizesini ve ilgili tertiplerde yer alan ödeneği aşacak şekilde görevlendirme yapamaz.

37. NATO projesi ile ilgili olarak Cumhurbaşkanı kararı ile tespit edilecek sayıda personelin sözleşme ücretleri ile geçici olarak çalıştırılacak sözleşmeli teknik personelin ücretleri ve sözleşmeler gereğince yapılacak her türlü ödemeler, (karşılığı NATO'dan geldiği sürece) kurum bütçesinin ilgili tertibinden ödenir.

38. Er ve erbaşlar ile askeri öğrenciler ve Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi öğrencilerinden hava değişimi alanlarla muayeneye sevk edilenlere ve gerektiğinde tekrar memleketine gönderilenlere, celp ve terhis yapılanlara (terhis mahiyetinde izne gönderilenler dahil), kurye, kurs ve geçici görev ile görevlendirilenlere yerel rayice göre verilecek konaklama ücretleri ve Erat Sevkiyat Yönetmeliği esaslarına göre verilecek nakil ücretleri, askeri ceza ve tutukevlerinden perakende olarak tahliye edilen er ve erbaşların kıtalarına sevk edilmesine ilişkin vasıta ücretleri, erbaş ve erlerin Kabul Toplanma Merkezleri vasıtasıyla sevkinden kaynaklanan taşıma giderleri, kıta intikalleri ve buna ilişkin konaklama, barındırma ve nakil giderleri, kaçak eşya ve hayvanların taşıma, bakım ve koruma giderleri, para taşıma giderleri, geçiş ücretleri, yoksul, hasta, cüzzamlı ve akıl hastalarının yol paraları ve şehir içi otobüs ücretleri kurum bütçesinin ilgili tertibinden ödenir.

39. a) Somali Silahlı Kuvvetlerinin yeniden yapılandırılması çalışmaları kapsamında Milli Savunma Bakanlığı bütçesinin "05.06" ekonomik koduna tahsis edilen ödeneğin kullanılmasına yönelik usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığının görüşü üzerine Milli Savunma Bakanlığınca belirlenir.

b) Somali Polis Özel Harekat Personelinin eğitilmesi faaliyetleri kapsamında Emniyet Genel Müdürlüğü bütçesinin "05.06" ekonomik koduna tahsis edilen ödeneğin kullanılmasına yönelik usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığının görüşü üzerine İçişleri Bakanlığınca belirlenir.

40. Kurum ve kuruluşlar, bu Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamına giren işleri için vize almaksızın ve bir ayı aşmayacak şekilde, çalıştıracakları kişilere ödeme yapabilirler. Bu şekilde çalıştırılanlardan kendi yükümlülükleri nedeniyle bir sosyal güvenlik kurumuna prim ödemeye devam etmesi gerekenler hakkında, bu çalışmalarından dolayı 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu hükümleri ile 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve ilgili diğer mevzuat

hükümleri uygulanmaz. Bunlardan, kendi yükümlülükleri nedeniyle bir sosyal güvenlik kurumuna prim ödemeye devam etmesi gerekmeyenler hakkında ise, 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasının bir yıldan az süreli veya mevsimlik hizmetlerde istihdam edileceklere ilişkin hükümleri uygulanır ve bunlara fiilen çalıştıkları her gün için ödenecek ücretin bir günlük brüt tutarı, işçiler için belirlenen bir günlük brüt asgari ücret tutarını geçemez. Bir mali yıl içinde aynı kişiye aynı kurum bütçesinin (döner sermaye ve fon bütçesi dahil) farklı tertiplerinden olsa dahi en fazla üç ay (14/6/1935 tarihli ve 2804 sayılı Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü Kanunu gereğince arazide yapılan etüt ve sondaj faaliyetleri için en fazla dört ay) için ödeme yapılabilir. Türk Silahlı Kuvvetleri ile Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığının yurt dışında görevli birliklerinde insani amaçla çalıştırılan ve azami sayıları ile ücretleri, ödenekleri çerçevesinde ayrıca Cumhurbaşkanınca belirlenecek yerel personel için süre kaydı aranmaz.

41. Dışişleri Bakanlığınca uluslararası siyasi, kültürel ve ekonomik ilişkilerle ilgili olarak ülkemizin bilim kurumları veya dış ülkeler bilim kurumları ve tanınmış bilim adamları tarafından Türkçe veya yabancı dillerde doğrudan doğruya veya işbirliği halinde yapılacak yayınlara katılma giderleri ile yabancı Devlet başkanları ve beraberindeki heyetlerin ülkemizi ziyaretleri sırasında oluşacak konaklama, ulaştırma ve organizasyon giderleri Bakanlığın ilgili tertiplerinden ödenir.

42. 14/7/2004 tarihli ve 5217 sayılı Kanun gereğince bütçeye gelir kaydedilecek tutarların tahsiline ilişkin usul ve esaslarla, ilgili kurum bütçelerine konulacak ödeneklerin kullanımı ve muhasebeleştirilmesine ilişkin usul ve esasları gerektiğinde ilgili bakanlarla birlikte belirlemeye ve diğer her türlü işlemi yapmaya Hazine ve Maliye Bakanı yetkilidir. Gerekli düzenlemeler yapılıncaya kadar gelirlerin tahsili ve giderlerin yapılması mevcut usul ve esaslara göre (5217 sayılı Kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla) yürütülebilir.

43. 5018 sayılı Kanunun 66 ncı maddesi uyarınca kurulan İç Denetim Koordinasyon Kurulunun her türlü gideri, Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü bütçesinin ilgili tertiplerinden karşılanır. İdare bütçelerinde iç denetim hizmetleri için tefrik edilen ödeneklerin harcama yetkisi, İç Denetim Birimi Başkanlığı kurulan idarelerde iç denetim birimi başkanı tarafından kullanılır.

44. Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin bütçelerinin "03.04.60.01-Beyiye Aidatları" ile "03.04.70.01-Mahkeme Harç ve Giderleri" ekonomik kodlarından yapılması gereken giderler, ödenek gönderme belgesi aranmaksızın muhasebe yetkilileri tarafından ödenir ve gerekli ödenek ilgili kurum tarafından Strateji ve Bütçe Başkanlığı bütçesinin 99-41.32-01-09.09 tertibinde yer alan özellikli giderlerin karşılanmasına ilişkin ödenekten talep edilir.

45. Adalet Bakanlığı bütçesine, yargılamaya ilişkin tebligatların yapılması için konulan "03.05.20.01 - Posta ve Telgraf Giderleri" ödeneğinin yetmemesi halinde, münhasıran bu gider için kullanılmak üzere 2020 yılı yargı para cezaları gelir gerçekleşmesinin yüzde 50'sini geçmemek üzere ödenek eklemeye Cumhurbaşkanı yetkilidir.

46. 9/4/2003 tarihli ve 4842 sayılı Kanun ile 29/5/1986 tarihli ve 3294 sayılı Kanun uyarınca Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonuna aktarılmak üzere Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçesinin 6-12.32-01-05.08, 37-12.32-01-05.08, 40-12.32-01-05.08 tertiplerinde tefrik edilen ödeneklerin; Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ilköğretim öğrencilerine ücretsiz olarak dağıtılacak ders kitapları için

540.000.000 Türk Lirası, taşımalı ilköğretim ve ortaöğretim kapsamındaki öğrencilerin öğle yemeği için 1.463.000.000 Türk Lirası ve Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Öğrencilerin Okullara ve Kurumlara Erişiminin Sağlanması İçin Ücretsiz Taşınması Projesi kapsamında 954.000.000 Türk Lirası olmak üzere toplam 2.957.000.000 Türk Lirasına kadar olan kısmını, Milli Eğitim Bakanlığı bütçesinin ilgili tertiplerine aktarmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir. Bu ödenekleri söz konusu giderlerin karşılanması amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı adına açılan özel hesaplara aktarmaya ve ücretsiz kitap uygulaması için açılan özel hesaba aktarılan tutardan yüklenme tutarının yüzde 30'una kadar olan kısmını sözleşme tarihinde, geri kalanını ise işin bitim tarihinde kullandırmaya Milli Eğitim Bakanı yetkilidir.

47. 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanununun 32 nci maddesinin (a) bendi kapsamında elde edilen özel gelirler karşılığı Milli Eğitim Bakanlığı bütçesinde tertiplenen ve yıl içerisinde devren ödenek kaydedilen tutarlar söz konusu maddenin (b) bendinde sayılan hizmet ve faaliyetler için kullanılır. Milli Eğitim Bakanlığının talebi üzerine, bu ödeneklerden kullanılmayan tutarlar 2021 Yılı Yatırım Programıyla ilişkilendirilmek suretiyle Bakanlık bütçesinin (06) ve (07) ekonomik kodlarını içeren diğer tertiplerine aktarılabilir.

48. Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü ile Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğünce sahnelenen eserlere ait telif ücretleri, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Kültür ve Turizm Bakanlığınca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde ilgili tertiplerinden ödenir.

49. "Koruyucu Ağız ve Diş Sağlığı Hizmetlerinin Geliştirilmesi ve Sürdürülmesi" kapsamında; diş fırçası ve diş macununun alımı için Sağlık Bakanlığı bütçesinin 53-14.50-01-03.02 tertibi ile döner sermaye bütçesine, bu amaçla konulan ödeneklerin harcanmasına, diş fırçası ve diş macununun bedeli karşılığında veya bedelsiz olarak dağıtımına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Sağlık Bakanlığı yetkilidir.

50. Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri bütçelerinden özel kanunları gereğince mahalli idarelere aktarılması gereken ödenekler hakkında 2/7/2008 tarihli ve 5779 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrası uygulanmaz.

51. Gençlik ve Spor Bakanlığının yılı yatırım programlarına ek yatırım cetvellerinde inşaat ve büyük onarım projeleri arasında yer alan ve Bakan onayı ile il müdürlüklerince yaptırılması uygun görülen işlerin karşılıkları, münhasıran proje ile ilgili harcamalarda kullanılmak üzere Bakanlık bütçesinin ilgili yatırım tertibindeki ödenekten il müdürlüklerine 5018 sayılı Kanunun ön ödemeye ilişkin hükümleri saklı kalmak üzere hakediş karşılığı hesaplanan tutar üzerinden tahakkuk işlemi suretiyle ödenebilir.

52. Strateji ve Bütçe Başkanlığı bütçesinin 99-41.32-01-09.09 tertibinde yer alan ilama bağlı borçların karşılanmasına ilişkin ödenekten, genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin ilama bağlı borçlarını karşılamak amacıyla gerektiğinde kuruluş bütçelerinin mevcut veya yeni açılacak tertiplerine aktarma yapmaya ve söz konusu tertibe bu amaçla tahsis edilen ödeneğin bir katına kadar ödenek eklemeye Cumhurbaşkanı yetkilidir.

53. Strateji ve Bütçe Başkanlığı bütçesinin 99-41.32-01-09.09 tertibinde yer alan özellikli giderlerin karşılanmasına ilişkin ödenekten, mahkeme harç ve giderleri, belirli satış aidatı ile oranı kanunla saptanmış ödenti ve ikramiyeleri karşılamak amacıyla genel bütçe

kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin mevcut veya yeni açılacak tertiplerine aktarma yapmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.

54. 27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanununun 221 inci maddesinin üçüncü fıkrasının son cümlesi gereğince Ticaret Bakanlığı bütçesinden Ankara Gümrük Muhasebe Birimi hesabına aktarılacak tutarlar, Bakanlık bütçesinin "01" ekonomik kodunu içeren tertiplere gider kaydedilir.

55. Cumhurbaşkanlığı bütçesinin 13-2.2-01-03.04 tertibinde yer alan Barışı Destekleme ve Koruma Harekatları ödeneğinin harcanmasına ilişkin usul ve esaslar ile 2/10/2014 tarihli ve 1071 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararına dayanılarak Türk Silahlı Kuvvetleri personelinin gönderilmesine karar verilen yerlerde Cumhurbaşkanlığınca görevlendirilen kamu kurum ve kuruluşlarının yapacakları harcamalara ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanlığınca tespit edilir.

56. İmalat suretiyle edinilecek veya imal ettirilecek deniz taşıtlarından üretim süreci birden fazla yılı kapsayanların bedelleri, (T) işaretli cetvelde gösterilmesine gerek bulunmaksızın ilgili idare bütçelerinin 06.01.40.04 ekonomik kodundan ödenir.

57. 16/6/2005 tarihli ve 5369 sayılı Evrensel Hizmet Kanununun 6 ncı maddesinin son fıkrası uyarınca öngörülen ödeneği, hizmet gelirlerinin yıl içi gerçekleşme tutarına göre Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı bütçesinin ilgili tertiplerine ödenek eklemek suretiyle tamamlamaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.

58. Gençlik ve Spor Bakanlığı bütçesinin 34-22.37-01-05.06 tertibinde yer alan ödeneğin; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde yapımı devam eden spor tesislerinin tamamlanması ile sporun teşvik ve desteklenmesi amacıyla tahsis edilen kısmı, aynı amaçla protokoller çerçevesinde kullanılmak üzere ilgili hesaba aktarılır.

59. Genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinin Kamu İşverenleri Sendikalarına ödemeleri gereken 2021 yılına ait üyelik aidatları, Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçesinde yer alan tertipten ödenir. Yapılacak ödemeler, tertibinde yer alan ödenek tutarıyla sınırlı olup, bu tertibe bütçenin diğer tertiplerinden hiçbir şekilde aktarma yapılamaz.

60. 31/5/1963 tarihli ve 244 sayılı Kanun hükümlerine göre onaylanan sağlık ve tıp alanında işbirliğine dair ikili ve çok taraflı anlaşmalar gereğince yapılan tedavi giderleri, Sağlık Bakanlığı bütçesinin 54-14.67-01-03.09 tertibinde İkili Anlaşmalar Gereği Yapılan Sağlık Hizmetleri Faaliyetinde yer alan ödenekten karşılanır.

61. 4-16.33-01-05.02 tertibinde yer alan ödenek; Türkiye'de ikamet eden ve hizmete ihtiyaç duyan 65 yaş üstü yaşlıların korunması ve desteklenmesi ile biyo-psiko sosyal bakıma ihtiyacı olanların yaşadıkları mekânlarda gerekli olan bakımlarının yapılarak yaşamlarının kolaylaştırılmasını amaçlayan Yaşlı Destek Programı (YADES) için Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde belediyelerin program amaçlarına uygun olarak hazırlayacakları projeler için kullandırılır.

YADES Programı kapsamında valilikler tarafından Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına teklif edilen ve anılan Bakanlık tarafından uygun bulunan projelerden, valinin yetki ve sorumluluğunda gerçekleştirilmesi uygun görülenlerin bedelleri, münhasıran proje ile ilgili harcamalarda kullanılmak üzere söz konusu ödenekten ilde valilik adına açılacak özel bir hesaba aktarılır ve proje amaçlarına uygun olarak vali tarafından belediyelere Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde kullandırılır.

62. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün 18-76.34-02-07.01 tertibinde yer alan ödenek; Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü ile Toplu Konut İdaresi Başkanlığı arasında yapılan protokoller çerçevesinde, Ilısu ve Yusufeli Barajı ve HES Projeleri Yeniden Yerleşim Projesi kapsamında yaptırılacak konutlar, kamu idare binaları, diğer alt ve üst yapıların finansmanını sağlamak amacıyla Toplu Konut İdaresi Başkanlığına aktarılmak suretiyle kullanılır. GAP (Ilısu Barajı ve HES) kapsamında Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü ile Milli Eğitim Bakanlığı arasında yapılacak "Eğitim İşbirliği Protokolü" çerçevesinde gerçekleştirilecek eğitim hizmetlerine ilişkin giderler 24-76.65-02-06.09 tertibinde yer alan ödenekten karşılanır.

63. 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanunu gereğince genel bütçe geliri kaydedilecek tutarlar karşılığı anılan Kanunun 18 inci ve 24 üncü maddeleri gereğince Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bütçesinde öngörülen ödeneği aşan yıl içi gelir gerçekleşme tutarlarını söz konusu Bakanlık bütçesinin ilgili tertiplerine ödenek eklemeye Cumhurbaşkanı yetkilidir.

64. Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığına ait hesaplardan 15.000.0000 TL tutarında kaynak, Nisan ve Ekim ayı sonuna kadar iki eşit taksitte Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı muhasebe birimi hesabına aktarılır. Aktarılan bu tutar, Başkanlık bütçesinin (B) işaretli cetveline öz gelir, (A) işaretli cetveline ödenek kaydedilir. Bu gelir, 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 10 uncu maddesinin sekizinci fıkrası ile ek 44 üncü maddesi kapsamında elde edilen gelirler anılan maddeler hükümlerine göre (2547 sayılı Kanunun 10 uncu maddesi kapsamında; Milli Savunma Bakanlığı bünyesindeki yükseköğretim kurumları ile Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisinde öğrenim gören öğrenci ve öğretim elemanlarının değişim programları kapsamında desteklenmesi dahil olmak üzere) kullanılır. Buna ilave olarak söz konusu gelirler;

a) Yükseköğretim Kurulu tarafından, merkezi istatistik veri tabanının kurulması, web tabanlı yabancı dil projesi gibi bilişim projelerinin yürütülmesi ile öğrenci ve öğretim elemanı veri tabanlarının ve bilişim üst yapısının (YÖKSİS) kapasitesinin güçlendirilmesine yönelik giderlerin karşılanması,

b) Yükseköğretim üst kuruluşlarının fiziki kapasitesinin güçlendirilmesi kapsamında her türlü mal ve hizmet alımı ile yapım işleri,

c) Yükseköğretim Kurulu tarafından ya da Yükseköğretim Kurulunun koordinasyonu ile ulusal veya uluslararası kongre, konferans gibi bilimsel organizasyonların gerçekleştirilmesi ve ulusal veya uluslararası bilimsel toplantılara Yükseköğretim Kurulunu temsilen yükseköğretim üst kuruluşları ve öğretim elemanlarının katılımına ilişkin ilgili mevzuatı uyarınca ödenmesi gereken giderlerin karşılanması,

ç) Türkiye'de akademik derece ve diploma almak ve/veya değişim programları kapsamında gelmek isteyen öğrencilere yönelik bilgilendirme ve tanıtım faaliyetleri ile web tabanlı ortak başvuru sistemi kurulması,

d) Yükseköğretim Kurulunun işbirliği protokolü ve/veya mutabakat zabtı imzaladığı ülkelerden gelecek olan yabancı uyruklu öğrencilerin lisans ve lisansüstü öğrenim ücretinin karşılanması ve/veya bu kapsamdaki lisans öğrencilerine, 3/3/2004 tarihli ve 5102 sayılı Yükseköğrenim Öğrencilerine Burs Kredi Verilmesine İlişkin Kanununa göre lisans öğrenimi gören öğrencilere ödenmekte olan aylık burs tutarının iki katını, lisansüstü öğrenim gören öğrencilere de aynı Kanun uyarınca lisansüstü öğrencilere ödenmekte olan aylık burs tutarının iki katını aşmamak üzere burs verilmesi ayrıca Türkçe dil eğitimi giderlerinin, 5510 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin yedinci fıkrasına göre ilgililerin adına tahakkuk eden genel sağlık sigortası primlerinin, Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı yurtlarda barınmaları halinde yurt ücretlerinin ödenmesi, bu yurtlarda barınmayanlar için 16/8/1961 tarihli ve 351 sayılı Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurt Hizmetleri Kanununun 23 üncü maddesi uyarınca ödenen barınma yardımı tutarında barınma desteği ödenmesi,

e) Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenecek Devlet üniversitelerindeki lisans programlarına ilk üç sırada yerleşen öğrencilere burs verilmesi,

f) Yükseköğretim Kurulunca belirlenmiş öncelikli alanlarda Devlet üniversitelerinin araştırma görevlisi kadrosunda bulunan doktora öğrencilerine, doktora tezi aşamasında ihtiyaç duyulması halinde en fazla bir yıla kadar, mecburi hizmet yükümlülüğüne ilişkin hükümler uygulanmaksızın, aylık 5.500 TL'yi geçmemek üzere gittikleri ülkeye göre Yükseköğretim Kurulunca belirlenecek tutarda yurt dışında araştırma bursu verilmesi,

g) Devlet üniversitelerindeki öğretim elemanlarının dil yeterliliklerinin artırılmasına yönelik en az iki ay ve en fazla altı aya kadar yurt dışında katıldıkları yabancı dil kursu giderlerinin desteklenmesi amacıyla her bir öğretim elemanına aylık 4.500 TL'yi geçmemek üzere Yükseköğretim Kurulunca belirlenecek tutarda burs ödenmesi,

h) Yükseköğretim Kurulunca belirlenecek yurt dışındaki ülke ve yükseköğretim kurumlarında Türk Dili ve Edebiyatı, Türkoloji ve Türk Dili programlarında öğrenim gören, bulunduğu ülkenin vatandaşı olan lisans öğrencilerine burs verilmesi,

amacıyla Yükseköğretim Kurulu tarafından veya ilgili yükseköğretim kurumuna kaynak aktarmak suretiyle kullanılabilir. Öğretim üyesi ve araştırmacı yetiştirilmesi kapsamında 2547 sayılı Kanunun 39 uncu maddesine göre yurtdışına öğretim elemanı gönderilmesine ilişkin olarak sağlanacak destek tutarı söz konusu gelirlerin yüzde 10'unu, (c) bendi kapsamında yapılacak harcamalar ise yine bu gelirlerin yüzde 5'ini geçemez. (d) bendi kapsamında burslardan yararlanacak öğrenci sayısı 200 kişiyi, (f) ve (g) bentlerinden yararlanacak öğretim elemanı sayısı her bir bent kapsamında 200 kişiyi, (h) bendi kapsamında burslardan yararlanacak öğrenci sayısı 150 kişiyi geçemez. (f) ve (g) bentleri kapsamında gidenlere 6245 sayılı Kanun uyarınca harcırah ödenmez, ancak (f) bendi kapsamında gidenlerin sadece gidiş ve dönüşlerinde yol masrafları karşılanabilir. (d), (e), (f), (g) ve (h) bentlerinin uygulamasına ilişkin usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığının uygun görüşü üzerine Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenir. (f) bendi kapsamında gönderilenlerden mücbir sebepler hariç olmak üzere; yurtiçindeki üniversitesine dönmeyenler, döndükten sonra doktorasını

tamamlayamayanlar ile doktora süresinin bitiminden önce herhangi bir sebeple üniversitesi ile ilişiği kesilenler, yurtiçi aylıkları hariç olmak üzere anılan bent kapsamında yapılan tüm masrafların iki katı tutarında borçlandırılır.

65. 15/7/2018 tarihli ve 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi gereğince, merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin kalkınma ajansları tarafından desteklenmeye hak kazanan projelerine tahsis edilen kaynaklar, yararlanıcı idarelerin bütçelerine gelir kaydedilmeksizin açılacak özel hesaplarda izlenir. Söz konusu projelerde kullanılmak üzere merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerince taahhüt edilecek eş finansman tutarı, bütçe ve bütçe dışı imkanlardan karşılanır. Bütçe dışı imkânlarla karşılanamayan eş finansman tutarını, bu amaçla idarelerin bütçelerinde (06) ve (07) ekonomik kodlarını içeren tertiplerde yer alan ödeneklerden tahakkuka bağlamak suretiyle söz konusu projeler için açılan özel hesaplara ödemeye yararlanıcı idareler yetkilidir. Kalkınma ajansı ve yararlanıcı kamu idaresi tarafından projeye tahsis edilen kaynakların kullanımı, proje kapsamında ve proje süresiyle sınırlı olmak üzere 6/6/1978 tarihli ve 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı hükümleri çerçevesinde personel çalıştırılması ve özel hesabın işleyişi ile diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından tespit edilir.

66. Türkiye-Avrupa Birliği mali iş birliği kapsamında sağlanacak mali imkânların karşılığı olarak ilgili idare bütçelerinde (05), (06) ve (07) ekonomik kodlarını içeren tertiplerde yer alan tutarlar Ulusal Yetkilendirme Görevlisi tarafından talep edilince harcama yetkililerince Ulusal Fona aktarılır. Ancak proje sözleşme bütçesinde yer almamakla birlikte projenin amacına ulaşması için gerekli olan ve sözleşme bütçesinin yüzde 15'ini aşmayan tutarlar ile Türkiye-Avrupa Birliği mali işbirliği kapsamındaki program ve projeler için Avrupa Komisyonunun finansman kararını durdurması, geri çekmesi veya projelerin uygun harcama dönemi dışına sarkması durumunda, sözleşmelerin tamamlanması için gerekli olan tutarlar için ihtiyaç duyulacak ilave finansman, proje yararlanıcısının talebi ve ilgili sözleşme makamının onayı üzerine harcama yetkilisinin Ulusal Fona bu amaçla aktaracağı tutarlardan karşılanır.

67. Avrupa Birliği Başkanlığının 13-37.30-01-03.06 tertibinde yer alan AB İletişim Stratejisine (ABİS) ilişkin ödenekten Başkan tarafından belirlenecek olan tutar, gerçekleşmesi önceden öngörülemeyen ve hazırlık için yeterli süresi bulunmayan faaliyetlerine ilişkin giderlerinin karşılanması amacıyla Avrupa Birliği Başkanlığı bütçesine gider kaydedilmek suretiyle özel hesaba aktarılarak kullanılır. Özel hesaba aktarılan tutarların harcanması ve denetlenmesine ilişkin usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığının görüşü üzerine Dışişleri Bakanlığınca belirlenir.

68. Türkiye-Avrupa Birliği mali işbirliği kapsamında Avrupa Birliği fonları ile sınır ötesi işbirliği programı veya Türkiye'deki Mülteciler İçin Avrupa Birliği Mali Yardım Programı yürüten kamu kurum ve kuruluşları, Avrupa Birliği tarafından taahhüt edilen fonların transferinin geciktiği veya program kuralları gereği onay işlemlerinin beklendiği durumlarda, Avrupa Birliği kaynaklarından fon akışı sağlanana kadar bütçelerine bu amaçla tahsis edilen ödeneklerden Program kapsamında açılmış olan kurum hesaplarına aktarım yapabilir. Bu şekilde ulusal kaynaktan yapılan aktarımlara karşılık gelen tutar, Avrupa Komisyonu tarafından proje ya da program yürüten kamu kurum ve kuruluşlarının hesabına aktarıldığı yıl genel bütçeye gelir kaydedilir. Gelir kaydedilecek tutar ulusal kaynaktan aktarımın yapıldığı güne ait Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından ilan edilen efektif döviz alış kuru dikkate alınarak belirlenecek Avro cinsi

tutarın, genel bütçeye gelir kaydedilecek güne ait Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından ilan edilen efektif döviz satış kuru ile değerlendirmesi suretiyle tespit olunur.

69. Cumhurbaşkanlığı bütçesinin 2-2.2-01-05.02 tertibinde yer alan ödeneğin kullanımına ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanlığınca tespit edilir.

70. 2547 sayılı Kanunun 46 ncı maddesine istinaden yapılan düzenlemeler gereğince, Devletçe karşılanacak öğrenci katkı payları, Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçesinde bu amaçla öngörülen ödeneklerden tahakkuka bağlanmak suretiyle yükseköğretim kurumları muhasebe birimi hesabına ödenir. Ödenen bu tutarlar, yükseköğretim kurumları bütçelerine öz gelir kaydedilerek, öğrenci katkı payı gelirlerine ilişkin esaslara göre kullanılır. Bu kapsamda, ödemeye ilişkin esasları belirlemeye, uygulamaya ilişkin ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermeye ve gerekli düzenlemeleri yapmaya Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilidir.

71. Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının, eğitim, kültürel hareketlilik ve mezun programları kapsamında yapacağı harcamalar, Başkanlık bütçesinin "05" ekonomik kodunda yer alan ödeneklerden karşılanır.

72. Adalet Bakanlığı bütçesinde, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi nezdinde ülkemiz aleyhine açılan ve tazminata hükmedilen davalara ilişkin 1-8.37-01-03.04 tertibinde yer alan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Nezdinde Yürütülen Faaliyete ilişkin ödenek ile 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanunla kurulan İnsan Hakları Tazminat Komisyonunca hükmedilen tazminatlara ilişkin 1-8.37-01-03.04 tertibinde yer alan İnsan Hakları Tazminat Komisyonunca Hükmedilen Tazminatlara İlişkin Faaliyete dair ödeneğin yetmemesi halinde münhasıran bu giderler için kullanılmak üzere bu tertiplerde yer alan ödeneğin bir katına kadar ödenek eklemeye Cumhurbaşkanı yetkilidir.

73. Yükseköğretim kurumları bütçelerinin "Tedavi Edici Sağlık Programı" altında ve "05.02.90.11- Üniversite Döner Sermaye Bütçelerine Hazine Yardımı" ekonomik kodunda tefrik edilen ödenekler, tahakkuka bağlanmak suretiyle ilgisine göre tıp fakültelerine bağlı sağlık uygulama ve araştırma merkezi döner sermaye birimi ile diş hekimliği fakültesi döner sermaye birimi hesaplarına ödenir. Ödenen bu tutarlar, döner sermaye biriminin gelir hesaplarına kaydedilir. Söz konusu tutarlar, 17/9/2004 tarihli ve 5234 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun geçici 1 inci maddesi uyarınca ödenecek hazine payı ile 2547 sayılı Kanunun 58 inci maddesi uyarınca ayrılacak payların ve yapılacak ek ödemelerin hesabında dikkate alınmaz. Söz konusu tertiplere kamu idarelerince ödenek aktarılamaz, ödenek kaydı yapılamaz. 7/5/1987 tarihli ve 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanununun ek 9 uncu maddesi gereğince Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarıyla birlikte kullanım protokolü imzalayan yükseköğretim kurumlarının bütçelerinde bu amaçla ödenek öngörülmüş olsa dahi ödeme yapılamaz.

74. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının Avrupa Birliği Katılım Öncesi Mali Yardım Aracının (IPA) IV. Bileşeni olan İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi ile IPA II dönemi İstihdam, Eğitim ve Sosyal Politikalar kapsamlarında proje fonlamalarının tek elden ve daha etkin bir şekilde yürütülmesi amacıyla yatırım programına alınan "İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Operasyonel Programı Ulusal Katkı Rezervi Projesi" ve "İstihdam, Eğitim ve Sosyal Politikalar Sektörel Operasyonel Programına Destek Projesi"nde üniversiteler, sivil

toplum kuruluşları, kalkınma ajansları ve belediyeler için gerekli olan ulusal katkı payları 98-16.36-01-07.01 tertibinde yer alan ödenekten kullanılır.

75. Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçesinin 43-12.32-01-05.04 tertibinde yer alan ödeneği Türk savunma sanayiinin geliştirilmesi amacıyla Savunma Sanayii Destekleme Fonu'na kaynak aktarmak suretiyle kullanmaya Hazine ve Maliye Bakanı yetkilidir.

76. Diyanet İşleri Başkanlığı bütçesinden, 5018 sayılı Kanunun 29 uncu maddesine tabi olmaksızın, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi'ne (İSAM) 2021 yılı Ocak ayı içinde 20.000.000 TL tutarında yardım yapılır.

77. a) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçesinin 17-19.39-01-07.01 tertibinde yer alan Teknoloji ve İnovasyon Amaçlı Fonların Desteklenmesine ilişkin ödenek ile 27-19.38-01-07.01 tertibinde yer alan Bölgesel Kalkınma Amaçlı Fonların Desteklenmesine ilişkin ödenek; On Birinci Kalkınma Planında belirlenen öncelikli sektör ve alanlarda faaliyet gösteren ve büyüme potansiyeli taşıyan şirketlere girişim sermayesi fonları, özel sermaye fonları, Kalkınma Ajansları, katılım bankaları, Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş. veya uluslararası fonlar aracılığıyla sermaye desteği sağlanması amacıyla kullanılır. Bu ödenekten yapılacak desteklerin kapsamı, şartları, değerlendirilmesi, izlenmesi ve denetimine ilişkin usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığının görüşü alınarak Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından belirlenir.

b) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçesinin 17-19.40-01-05.04 tertibinde yer alan ödenek ile yıl içerisinde açılacak diğer tertiplerde yer alacak ödenek; On Birinci Kalkınma Planında imalat sanayi için belirlenen hedeflere ulaşmak amacıyla Sanayileşme İcra Komitesinin belirleyeceği yerli ürünlerin üretiminin ve kamu alımlarındaki payının artırılması ile bu ürünlere ilişkin teknolojik dönüşümün sağlanmasına yönelik projelerin desteklenmesinde kullanılır.

c) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçesinin 17-19.39-01-05.04 tertibinde yer alan Dijital Dönüşümün Desteklenmesine ilişkin ödenek; On Birinci Kalkınma Planında belirlenen öncelikli sektörlerde verimliliğin ve rekabet gücünün artırılması için uygulanacak dijital dönüşüm projeleri ile dijital dönüşüm ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik yerli ürün ve sistemlerin geliştirilmesi ve bu ürün ve sistemlerde rekabetçiliğin sağlanmasına ilişkin projelerin desteklenmesi amacıyla kullanılır. Bu ödenekten yapılacak desteklerin kapsamı, şartları, değerlendirilmesi, izlenmesi ve denetimine ilişkin usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığının görüşü alınarak Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından belirlenir.

ç) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçesinin 17-19.39-01-05.04 tertibinde yer alan Sanayide Ortak Hizmet Altyapılarının Desteklenmesine ilişkin ödenek ile yıl içerisinde açılacak diğer tertiplerde yer alacak ödenek; sanayi ve teknoloji bölgelerinde (Organize Sanayi Bölgeleri, Küçük Sanayi Siteleri, Teknoloji Geliştirme Bölgeleri) rekabetçiliğin ve verimliliğin geliştirilmesi için ihtiyaç duyulan test, kalibrasyon, prototipleme gibi ortak hizmetlerin sunulması ve kalitesinin artırılmasına yönelik projeleri desteklemek amacıyla kullanılır. Bu ödenekten yapılacak desteklerin kapsamı, şartları, izlenmesi, değerlendirilmesi ve denetimine ilişkin usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığının görüşü alınarak Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından belirlenir.

d) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçesinin 27-19.38-01-05.04 tertibinde yer alan ödenek; Kurumsal Dönüşüm ve Sürdürülebilirlik Destek Programı kapsamında, yerel ve bölgesel kalkınma açısından önemli bir hizmeti sunmak amacıyla kurulmuş ancak kurumsal, yönetimsel ve finansal sorunları bulunan şirketlerin sürdürülebilirliğini ve etkinliğini sağlamak amacıyla kullandırılır. Bu ödenekten yapılacak desteklerin kapsamı, şartları, değerlendirilmesi, izlenmesi ve denetimine ilişkin usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığının görüşü alınarak Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından belirlenir.

78. Sağlık Bakanlığı bütçesinden Türkiye Yeşilay Cemiyetine 3/1/2002 tarihli ve 4733 sayılı Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanunun 8 inci maddesinin on dördüncü fıkrası çerçevesinde 2021 yılı Ocak ayı içinde 131.934.000 TL yardım yapılır.

- 7 -

F - CETVELİ

5018 SAYILI KANUNA EKLİ (II) VE (III) SAYILI CETVELLERDE YER ALAN İDARE VE KURUMLARIN NAKİT İMKÂNLARI İLE BU İMKÂNLARDAN HARCANMASI ÖNGÖRÜLEN TUTARLAR

F-CETVELİ

5018 SAYILI KANUNA EKLİ (II) VE (III) SAYILI CETVELLERDE YER ALAN İDARE VE KURUMLARIN NAKİT İMKANLARI İLE BU İMKANLARDAN HARCANMASI ÖNGÖRÜLEN TUTARLAR

2021 YILI BÜTÇESİ
ÖZEL BÜTÇELİ KURUMLAR - YÜKSEKÖĞRETİM - FİNANSMAN CETVELİ

TL

KURUMLAR	(F CETVELİ)	
	TOPLAM FİNANSMAN	NET FİNANSMAN
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU	22.500.000	0
ANKARA ÜNİVERSİTESİ	95.326.000	0
ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	122.309.000	0
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	36.482.000	0
GAZİ ÜNİVERSİTESİ	93.102.000	0
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	106.871.000	0
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	112.870.000	0
BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ	51.211.000	0
MARMARA ÜNİVERSİTESİ	37.483.000	0
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	48.921.000	0
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	2.946.000	0
EGE ÜNİVERSİTESİ	140.644.000	0
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	126.930.000	0
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ	10.956.000	0
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	93.779.000	0
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	321.929.000	0
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	24.095.000	0
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	49.030.000	0
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ	70.101.000	0
SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	33.679.000	0
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	31.323.000	0
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	24.463.000	0
KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	70.279.000	0
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	77.608.000	0
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	32.985.000	0
FIRAT ÜNİVERSİTESİ	22.351.000	0
DİCLE ÜNİVERSİTESİ	40.318.000	0
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ	11.706.000	0
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	35.750.000	0
İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ	20.305.000	0
GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	13.711.000	0
HARRAN ÜNİVERSİTESİ	9.786.000	0
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ	7.425.000	0
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ	34.624.000	0
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ	22.746.000	0
MERSİN ÜNİVERSİTESİ	32.694.000	0
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	11.102.000	0
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ	6.713.000	0
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ	42.850.000	0
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	15.496.000	0
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ	19.241.000	0
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ	14.061.000	0
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	23.241.000	0
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ	17.710.000	0
KAFKAS ÜNİVERSİTESİ	11.673.000	0
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ	17.445.000	0
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ	17.069.000	0
KÜTAHYA DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ	8.787.000	0
TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ	14.821.000	0
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ	9.668.000	0
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ	15.303.000	0
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ	29.148.000	0
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ	22.982.000	0
GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ	16.424.000	0
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ	4.331.000	0
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ	7.745.000	0
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ	11.086.000	0
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ	5.468.000	0
UŞAK ÜNİVERSİTESİ	12.457.000	0
RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ	18.989.000	0
TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ	31.021.000	0
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ	5.634.000	0
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ	5.523.000	0
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ	12.408.000	0

KURUMLAR	(F CETVELİ)	
	TOPLAM FİNANSMAN	NET FİNANSMAN
HİTİT ÜNİVERSİTESİ	302.756.000	0
YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ	4.392.000	0
ADIYAMAN ÜNİVERSİTESİ	8.872.000	0
ORDU ÜNİVERSİTESİ	7.738.000	0
AMASYA ÜNİVERSİTESİ	3.413.000	0
KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ	9.471.000	0
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ	3.442.000	0
SİNOP ÜNİVERSİTESİ	2.914.000	0
SİİRT ÜNİVERSİTESİ	7.417.000	0
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ	2.607.000	0
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ	13.762.000	0
KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ	5.409.000	0
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ	4.723.000	0
ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ	7.336.000	0
BİLECİK ŞEYH EDEBALİ ÜNİVERSİTESİ	7.836.000	0
BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ	9.020.000	0
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ	15.722.000	0
OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ	3.568.000	0
BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ	18.900.000	0
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ	10.053.000	0
MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ	5.047.000	0
BATMAN ÜNİVERSİTESİ	2.496.000	0
ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ	7.170.000	0
BARTIN ÜNİVERSİTESİ	7.798.000	0
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ	11.771.000	0
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ	2.095.000	0
HAKKARİ ÜNİVERSİTESİ	3.728.000	0
IĞDIR ÜNİVERSİTESİ	5.968.000	0
ŞIRNAK ÜNİVERSİTESİ	12.431.000	0
MUNZUR ÜNİVERSİTESİ	8.761.000	0
YALOVA ÜNİVERSİTESİ	3.311.000	0
TÜRK ALMAN ÜNİVERSİTESİ	15.721.000	0
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ	40.506.000	0
BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	6.368.000	0
İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ	6.020.000	0
İZMİR KATİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ	30.171.000	0
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ	39.953.000	0
ABDULLAH GÜL ÜNİVERSİTESİ	8.197.000	0
ERZURUM TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	5.848.000	0
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	4.450.000	0
ANKARA SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	19.173.000	0
SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	146.783.000	0
BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	1.742.000	0
İSKENDERUN TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	3.480.000	0
ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ	2.878.000	0
İZMİR BAKIRÇAY ÜNİVERSİTESİ	16.813.000	0
İZMİR DEMOKRASİ ÜNİVERSİTESİ	3.781.000	0
YÜKSEKÖĞRETİM KALİTE KURULU	1.960.000	0
ANKARA MÜZİK VE GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	1.233.000	0
GAZİANTEP İSLAM BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	925.000	0
KONYA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	3.217.000	0
KÜTAHYA SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	290.000	0
MALATYA TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ	1.660.000	0
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ - CERRAHPAŞA	27.372.000	0
ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ	3.539.000	0
SAKARYA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	9.348.000	0
SAMSUN ÜNİVERSİTESİ	4.633.000	0
SİVAS BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	1.521.000	0
TARSUS ÜNİVERSİTESİ	5.020.000	0
TRABZON ÜNİVERSİTESİ	9.365.000	0
KAYSERİ ÜNİVERSİTESİ	2.110.000	0
KAHRAMANMARAŞ İSTİKLAL ÜNİVERSİTESİ	5.028.000	0
ESKİŞEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	35.450.000	0
ISPARTA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	7.652.000	0
AFYONKARAHİSAR SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ	6.639.000	0
YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI	**3.516.407.000**	**0**
ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER KURUMLAR	**10.090.973.000**	**240.515.000**
ÖZEL BÜTÇE TOPLAMI	**13.607.380.000**	**240.515.000**

2021 YILI BÜTÇESİ
ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER KURUMLAR - FİNANSMAN CETVELİ

TL

KURUMLAR	(F CETVELİ)	
	TOPLAM FİNANSMAN	NET FİNANSMAN
ÖLÇME SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ BAŞKANLIĞI	12.000.000	2.000.000
SAVUNMA SANAYİ BAŞKANLIĞI	100.000	0
ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU	380.000	0
ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ	50.000	0
ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ	50.000	0
TÜRK DİL KURUMU	2.372.538.000	9.000.000
TÜRK TARİH KURUMU	1.916.000.000	10.000.000
TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU	656.500.000	1.500.000
TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ	350.000	50.000
KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	30.150.000	5.000.000
DEVLET TİYATROLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	3.500.000	1.000.000
DEVLET OPERA VE BALESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	4.500.000	1.500.000
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	76.000.000	5.000.000
VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	226.000.000	10.000.000
TÜRKİYE HUDUT VE SAHİLLER SAĞLIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	557.902.000	20.000.000
MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	15.000.000	5.000.000
SİVİL HAVACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	300.010.000	20.000.000
TÜRK AKREDİTASYON KURUMU	68.100.000	10.000.000
TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ	270.765.000	70.765.000
TÜRK PATENT VE MARKA KURUMU	370.000.000	20.000.000
KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERİ GELİŞTİRME VE DESTEKLEME İDARESİ BAŞKANLIĞI	15.000.000	0
TÜRK İŞBİRLİĞİ VE KOORDİNASYON AJANSI BAŞKANLIĞI	11.000.000	1.000.000
GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ	2.500.000	1.250.000
ÖZELLEŞTİRME İDARESİ BAŞKANLIĞI	1.100.000	1.100.000
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU	3.000.000	0
CEZA İNFAZ KURUMLARI İLE TUTUKEVLERİ İŞ YURTLARI KURUMU	2.364.150.000	10.000.000
MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU BAŞKANLIĞI	101.000.000	2.000.000
YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI	3.700.000	1.200.000
TÜRKİYE YAZMA ESERLER KURUMU BAŞKANLIĞI	550.000	250.000
DOĞU ANADOLU PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	600.000	300.000
KONYA OVASI PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	2.000.000	1.000.000
DOĞU KARADENİZ PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI	600.000	300.000
DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	156.000.000	5.000.000
TÜRKİYE SU ENSTİTÜSÜ	0	0
TÜRKİYE İLAÇ VE TIBBİ CİHAZ KURUMU	17.566.000	2.000.000
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU	2.200.000	1.000.000
TÜRKİYE SAĞLIK ENSTİTÜLERİ BAŞKANLIĞI	20.000.000	0
HELAL AKREDİTASYON KURUMU	200.000	100.000
MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	140.000.000	20.000.000
TÜRKİYE UZAY AJANSI	350.000.000	0
KAPADOKYA ALAN BAŞKANLIĞI	9.112.000	3.000.000
TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ	800.000	200.000
TÜRKİYE ENERJİ, NÜKLEER VE MADEN ARAŞTIRMA KURUMU	10.000.000	0

ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER KURUMLAR	**10.090.973.000**	**240.515.000**
YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI	**3.516.407.000**	**0**
ÖZEL BÜTÇELİ KURUMLAR TOPLAMI	**13.607.380.000**	**240.515.000**

2021 YILI BÜTÇESİ
DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR - FİNANSMAN CETVELİ

TL

KURUMLAR	(F CETVELİ)	
	TOPLAM FİNANSMAN	NET FİNANSMAN
RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULU	0	0
BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU	1.100.000.000	0
SERMAYE PİYASASI KURULU	408.650.000	0
BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU	924.000.000	0
ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU	137.000.000	0
KAMU İHALE KURUMU	20.000.000	0
REKABET KURUMU	7.708.506	0
KAMU GÖZETİMİ, MUHASEBE VE DENETİM STANDARTLARI KURUMU	5.000.000	0
KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU	0	0
NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU	20.000.000	0
SİGORTACILIK VE ÖZEL EMEKLİLİK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU	0	0
DÜZENLEYİCİ ve DENETLEYİCİ KURUMLAR	**2.622.358.506**	**0**

- 8 -

H - CETVELİ

10/2/1954 TARİHLİ VE 6245 SAYILI HARCIRAH KANUNU HÜKÜMLERİ UYARINCA VERİLECEK GÜNDELİK VE TAZMİNAT TUTARLARI

H CETVELİ

10/2/1954 TARİHLİ VE 6245 SAYILI HARCIRAH KANUNU HÜKÜMLERİ UYARINCA VERİLECEK GÜNDELİK VE TAZMİNAT TUTARLARI

		GÜNDELİK MİKTARI (TL)
I- Yurt İçinde Verilecek Gündelikler (Madde : 33)		
A-	a) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve Cumhurbaşkanı Yardımcıları	80,50
	b) Anayasa Mahkemesi Başkanı, Bakanlar, Genelkurmay Başkanı, Milletvekilleri, Kuvvet Komutanları, Jandarma Genel Komutanı, Sahil Güvenlik Komutanı, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, Orgeneraller, Oramiraller, Yargıtay, Danıştay, Uyuşmazlık Mahkemesi ve Sayıştay Başkanları, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Danıştay Başsavcısı, Diyanet İşleri ve Yükseköğretim Kurulu Başkanları	73,50
B-	Memur ve Hizmetlilerden;	
	a) Ek göstergesi 8000 ve daha yüksek olan kadrolarda bulunanlar (1)	61,65
	b) Ek göstergesi 5800 (dahil) - 8000 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	57,55
	c) Ek göstergesi 3000 (dahil) - 5800 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	54,05
	d) Aylık/kadro derecesi 1-4 olanlar	47,65
	e) Aylık/kadro derecesi 5-15 olanlar	46,35

(1) 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre verilecek gündeliklerin hesabında bu tutar esas alınır.

** 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre yatacak yer temini için ödenecek ücretlerin hesabında gündeliklerinin %50 artırımlı miktarı, (d) fıkrasına göre yapılacak ödemelerde ise görevlendirmenin ilk 10 günü için gündeliklerinin %50 artırımlı miktarı, takip eden 80 günü için gündeliklerinin %50 si, müteakip 90 günü için ise müstehak oldukları gündeliklerinin %40'ı esas alınır.*

II- Arazi Üzerinde Çalışanlara Verilecek Tazminatlar (Madde 50)		
	50 nci Maddenin 1, 2, 3, 4 ve 5 inci Bentlerinde Yer Alan Personel :	
	a) Kadro derecesi 1-4 olanlar	18,90
	b) Kadro derecesi 5-15 olanlar	18,25

Bu tazminattan yararlananlardan;

1) Memuriyet mahalli dışındaki çalışma alanlarında hizmet görenler ile 24/2/1984 tarihli ve 2981 sayılı Kanun uygulamasında çalışan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü personeline yukarıda yazılı miktarların yarısı ek olarak ödenir.

2) Bu çalışmaları dolayısıyla arazide, şantiyede veya gemilerde geceleyenlere bu suretle bulunacak miktarın yarısı ek olarak ayrıca ödenir.

- 9 -

İ - CETVELİ

ÇEŞİTLİ KANUN VE CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİNE GÖRE BÜTÇE KANUNUNDA GÖSTERİLMESİ GEREKEN PARASAL SINIRLAR

İ - CETVELİ

ÇEŞİTLİ KANUN VE CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİNE GÖRE BÜTÇE KANUNUNDA GÖSTERİLMESİ GEREKEN PARASAL SINIRLARA AİT CETVEL

No	Mevzuat Türü	Madde	Fıkra			Parasal Sınır
a) 2886	Devlet İhale Kanunu	17	2			1.052.000
			3			3.155.000
		45	-			3.155.000
					Bu madde ile ilgili parasal sınır, Hazineye ait taşınmazların satışında 10.000.000 TL olup, bu tutarı yirmi katına kadar artırmaya Çevre ve Şehircilik Bakanı yetkilidir.	
		51	-	a)	İllerde, kuruluş merkezlerinde, askeri kurum kuruluş ve birliklerde, büyükşehir belediyesi sınırları içindeki ilçelerde ve nüfusu 50 bini geçen ilçelerde	115.000
				b)	Diğer ilçelerde	57.000
		76	-	a)	Ankara, İstanbul ve İzmir illerinde	694.000
				b)	Diğer büyükşehir belediyesi olan illerde	348.000
				c)	Diğer illerde ve nüfusu 50 bini geçen ilçelerde	252.000
				ç)	Diğer ilçelerde Bu madde ile ilgili parasal sınırları, herbiri için ayrı ayrı veya birlikte dört katına kadar artırmaya Çevre ve Şehircilik Bakanı yetkilidir.	189.000
b) 2942	Kamulaştırma Kanunu	3	2			383.000
c) 3082	Kamu Yararının Zorunlu Kıldığı Hallerde Kamu Hizmeti Niteliği Taşıyan Özel Teşebbüslerin Devletleştirilebilmesi Usul ve Esasları Hakkında Kanun	4	1			191.000
ç) 5018	Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu	35	1	a)	Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için;	
					1 - İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50 bini geçen ilçelerde	2.100
					2 - Diğer ilçelerde	1.095
				b)	Erbaş ve erlerden terhis, terhis mahiyetinde izin ve muayeneye sevk edilenler ile asker sevk ve celp dönemlerinde asker sevki ile ilgili olarak askerlik şubesi ve eğitim merkez k.lığı, askeri daire, Jandarma ve Sahil Güvenlik mutemetlerine	162.660
				c)	Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler,şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sevkinde kullanılmak üzere	24.200
				ç)	Yabancı konuk ve heyetlerin ağırlanması amacıyla görevlendirilen mihmandarlara	14.035
				d)	Bakanların katılacağı yurt dışı seyahatlerde kullanılmak üzere	40.665
				e)	Mahkeme harç ve giderleri için	
					1- İstanbul il merkezinde	153.000
					2- Ankara ve İzmir il merkezlerinde	100.000
					3- Diğer il ve ilçelerde	38.000
				f)	Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için kullanılmak üzere	111.165

				g)	İl dışına yapılacak seyahatlerde akaryakıt giderleri için kullanılmak üzere	10.940
				ğ)	Yakalanan yasa dışı göçmenler ile sınırdışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	44.530
	Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu	35	1	h)	Türkiye Büyük Millet Meclisi İdari Teşkilatı ve Cumhurbaşkanlığı	805.990
				ı)	Askeri daire, Jandarma ve Sahil Güvenlik mutemetleri ile Milli İstihbarat Teşkilatı daire mutemetlerine ve dış temsilcilikler emrine verilecek avans tutarları, ilgili idarelerin görüşleri alınmak suretiyle askeri birlik, daire ve dış temsilcilikler itibarıyla Hazine ve Maliye Bakanlığınca ayrıca belirlenmek üzere;	
					1- Askeri daire, Jandarma ve Sahil Güvenlik mutemetlerine	162.660
					2- Milli İstihbarat Teşkilatı mutemetlerine	81.330
					3- Dış Temsilciliklere	610.400
				i)	5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin;	
					- Kuruluş merkezlerindeki mutemetlerine	1.518.270
					- Merkez dışındaki birim mutemetlerine	610.400
				j)	Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı mutemetlerine	1.518.270
				k)	Yükseköğretim Kurumları Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlıklarının harcamaları için kullanılmak üzere	10.940
				l)	Yargılama Giderleri	22.930
				m)	Posta ve Telgraf Giderleri (Yüksek Mahkemeler için)	5.085
				n)	Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına ait kadın konukevleri ve bağlı birimlerinden hizmet alan kadınların harçlıkları için	
					1 - Büyükşehir belediye sınırları içinde	11.050
					2 - Diğer il ve ilçelerde	6.630
		40	4			46.600
		46	2			561.000.000
		79	-		(a) bendi için	20.000
					(b) bendi için	20
d) 4	Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi	409	1	ı)	Kurumun hak ve alacaklarının terkini	833

- 10 -

K - CETVELİ

EK DERS, KONFERANS VE FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETLERİ İLE DİĞER ÜCRET ÖDEMELERİNİN TUTARLARI

K - CETVELİ
EK DERS, KONFERANS VE FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETLERİ İLE DİĞER ÜCRET ÖDEMELERİNİN TUTARLARI

I. EK DERS ÜCRETİ

1- Polis Akademisinde ve Yükseköğretim Kurumları Öğretim Elemanları ile Yabancı Uyruklu Öğretim Elemanlarının Geliştirme Eğitimi Yönetmeliğine ek ders vermekle görevlendirilen; öğretim üyesi ve öğretim görevlilerine (öğretim görevlisi emniyet teşkilatı mensupları dahil) 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanununa göre belirlenen tutarda, öğretmenlere ve öğretmen olarak görevlendirilenlere ise aynı Kanuna göre öğretim görevlileri için belirlenen tutarda ek ders ücreti ödenir.

2- 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun 150 nci ve ek 4 üncü maddeleri gereğince, fiilen ek ders görevi yapanlara ders saati başına;

a) Milli Savunma Bakanlığı bünyesindeki yükseköğretim kurumları ile sınıf okulları/eğitim merkezi komutanlıkları, özel ihtisas okulları, KBRN Okulu, İstihbarat ve Dil Okulu, yabancı dil okulları ve benzerlerinde ders görevi verilenlerden; öğretim üyesi ve öğretim görevlilerine 2914 sayılı Kanuna göre belirlenen tutarda, öğretmenlere ve öğretmen olarak görevlendirilenlere ise aynı Kanuna göre öğretim görevlileri için belirlenen tutarda ek ders ücreti ödenir.

b) Milli Savunma Bakanlığı bünyesindeki yükseköğretim kurumlarında ders vermek üzere diğer yükseköğretim kurumlarından görevlendirilen öğretim elemanlarına, Milli Savunma Bakanlığınca belirlenecek esaslar çerçevesinde 2914 sayılı Kanuna göre belirlenen tutarın beş katını geçmemek üzere ek ders ücreti ödenir. Bu kapsamda ödenecek ek ders ücreti haftada 10 saati geçemez.

c) Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesindeki kurslarda ders görevi verilenlere 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 176 ncı maddesine göre belirlenen tutarda ek ders ücreti ödenir.

3- Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisinde ders vermek üzere diğer yükseköğretim kurumlarından görevlendirilen öğretim elemanlarına İçişleri Bakanlığınca belirlenecek esaslar çerçevesinde 2914 sayılı Kanuna göre belirlenen tutarın beş katını geçmemek üzere ek ders ücreti ödenir. Bu kapsamda ödenecek ek ders ücreti haftada 10 saati geçemez.

4- Jandarma Genel Komutanlığı ile Sahil Güvenlik Komutanlığında; sınıf okulları/eğitim merkezi komutanlıkları, istihbarat okulu ve benzerlerinde ders görevi verilen öğretmenler ile öğretmen olarak görevlendirilenlerden ders görevlerini fiilen yerine getirenlere ders saati başına 2914 sayılı Kanuna göre öğretim görevlileri için belirlenen tutarda, Mesleki Gelişim Planında yer alan kurslarda ders görevi verilen personelden ders görevlerini fiilen yerine getirenlere ise ders saati başına 657 sayılı Kanunun 176 ncı maddesine göre belirlenen tutarda, ek ders ücreti ödenir. Bu maddeye göre yürütülecek ders faaliyetlerinde uyulacak azami ders saatleri Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine İçişleri Bakanlığı tarafından belirlenir.

5- 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin (b) ve (c) bentleri hükümlerine göre çalışan personelden, kuruma eleman yetiştirmek üzere açılan mesleki okullarda ve kurumun hizmet içi eğitim ve kurs faaliyetlerinde ders vermek üzere görevlendirilen ve ders görevlerini fiilen yerine getirenlere ders saati başına, 657 sayılı Kanunun 176 ncı maddesine göre belirlenen tutarları aşmayacak şekilde teşebbüs veya bağlı ortaklık yönetim kurulları tarafından tespit edilecek tutarda ek ders ücreti ödenir.

6- 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 45 inci maddesinin (d) bendi uyarınca sınavsız geçme hakkı verilen meslek yüksekokullarında ikinci öğretim kapsamında yürütülecek eğitim-öğretim programlarındaki ders ve uygulamalarda bulunmak üzere, 2547 sayılı Kanunun 31 inci maddesine göre "öğretim görevlisi" olarak görevlendirilen ve fiilen görev yapan öğretmenlere, uzman kişilere, emekli öğretim elemanlarına ve emekli öğretmenlere, 2914 sayılı Kanunun 11 inci maddesinde belirtilen hükümler dikkate alınarak, 19/11/1992 tarihli ve 3843 sayılı Kanun ve buna ilişkin mevzuat hükümleri çerçevesinde ilgili üniversiteler tarafından ek ders ücreti ödenir. Milli Eğitim Bakanlığınca görevlendirilecek öğretmenlere bu kapsamda ödenecek ek ders ücreti haftada 10 saati geçemez.

7- İçişleri Bakanlığınca Kaymakam adaylarına yönelik olarak düzenlenecek eğitim programlarında ders vermek üzere görevlendirilen ve ders görevini fiilen yerine getiren personelden; öğretim elemanlarına 2914 sayılı Kanuna göre belirlenen tutarda, diğerlerine ise aynı Kanuna göre öğretim görevlileri için belirlenen tutarda ek ders ücreti ödenir.

8- 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 61 inci maddesi ile 29/7/2002 tarihli ve 4769 sayılı Kanunun 16 ncı maddesi uyarınca eğitim merkezlerinde ders vermekle görevlendirilen; öğretim üyesi ve öğretim görevlilerine 2914 sayılı Kanuna göre belirlenen tutarda, diğerlerine ise aynı Kanuna göre öğretim görevlileri için belirlenen tutarda ek ders ücreti ödenir.

9- Milli Eğitim Bakanlığı ve Anadolu Üniversitesi Rektörlüğü Arasında İngilizce Öğretmeni Yetiştirme Protokolü uyarınca yapılan eğitim programlarında, normal mesai günlerinde saat 16.00'dan sonra ve hafta sonu tatillerinde ders vermek üzere görevlendirilen öğretim elamanları ile bu proje kapsamında öğretim görevlisi olarak görevlendirilen öğretmenlere ders saati başına, 2914 sayılı Kanunun 11 inci maddesindeki ders saatlerine ilişkin sınırlamalar dikkate alınmaksızın Üniversite döner sermayesinden, haftada en fazla 10 saate kadar, normal öğretimde ödenen ders ücretlerinin dört katını geçmemek üzere Üniversite Yönetim Kurulu tarafından belirlenecek tutarda ek ders ücreti ödenir.

10- Askeri işyerleri ile Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı işyerlerinde istihdam edilen işçilere, endüstri meslek liselerinde eğitimi verilen mesleklerde "Meslek Kursu" ile "Geliştirme ve Uyum Kursu" açılmasına ilişkin olarak Milli Eğitim Bakanlığı ile Milli Savunma Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı arasında yapılacak ayrı Protokoller uyarınca görevlendirilecek Milli Eğitim Bakanlığı kadrosundaki öğretmenlere fiilen verdikleri ders saatleri karşılığında, Milli Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı tarafından haftada 10 saate kadar, 657 sayılı Kanunun 176 ncı maddesine göre belirlenen tutarda ek ders ücreti ödenir.

II. KONFERANS ÜCRETİ

1- Her bir konferans için 32,90 Türk Lirasını aşmamak üzere;

a) 657 sayılı Kanunun 176 ncı maddesine göre ve yükseköğretim kurumlarında yönetim kurullarınca belirlenen öğretim programı dışında,

b) Milli Savunma Üniversitesi ile Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisinde (Sınıf okulları, özel ihtisas okulları, İstihbarat ve Dil Okulu, KBRN Okulu dahil),

c) Cezaevlerinde mahkum ve tutuklulara ders müfredatı dışındaki konularda Bakanlık Onayı ile,

konferans verenlere kurumlarınca belirlenecek tutarda konferans ücreti ödenir.

2- Hizmet içi eğitim ve kurslarda konferans ücreti ödenmez.

III. FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETİ

(A) Saat Başı Fazla Çalışma Ücreti:

1- 657 sayılı Kanunun 178 inci maddesi uyarınca fazla çalışma karşılığında saat başına yapılacak ödeme 2,40 Türk Lirasıdır. (Özel kanunlarındaki hükümler uyarınca bütçe kanunlarıyla belirlenmesi gereken fazla çalışma ücretleri için bu saat ücreti esas alınır.)

2- 657 sayılı Kanuna tabi personele, anılan Kanunun 178 inci maddesinde yer alan kısıtlamalara bağlı olmaksızın ve fiilen yapılan fazla çalışma karşılığında;

a) Bakanlıklar özel kalem müdürlüklerinde çalışan personele (makam şoförleri dahil) ayda 90 saati geçmemek üzere makam onayına istinaden saat başına yapılacak ödeme 2,54 Türk Lirasıdır.

b) Her bir makam için aylık toplam 450 saati geçmemek üzere Kurul Başkanı (Bakanlıklar), Genel Müdür ve daha üst birim yöneticileri, Strateji Geliştirme Başkanı, Vali, General ve Amiral rütbesini haiz olmak kaydıyla Milli Savunma Bakanlığı, Genelkurmay Başkanlığı, kuvvet komutanlıkları ile Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığındaki Daire Başkanı ve daha üst birimlerin yöneticileri, Rektör, Büyükşehir ve İl Belediye Başkanları ile birlikte çalışan personele ayda 90 saati geçmemek üzere makam onayına istinaden saat başına yapılacak ödeme 2,54 Türk Lirasıdır.

c) Bakanlıklar ve Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı ile 2005 yılında katma bütçeli genel müdürlük iken 2006 yılında genel veya özel bütçe kapsamına alınan genel müdürlüklerin merkez teşkilatlarına ait kadrolarda görev yapan şoförlere ayda 60 saati geçmemek üzere makam onayına istinaden saat başına yapılacak ödeme 2,54 Türk Lirasıdır.

ç) Gençlik ve Spor Bakanlığına (Kredi ve Yurtlar Genel Müdürlüğü) bağlı yurtlar ile üniversitelere bağlı yurtlarda görev yapan personelden gerçekleştirdikleri fazla çalışma karşılığında kendilerine izin verilme imkanı bulunmayanlara, yıllık olarak Hazine ve Maliye

Bakanlığınca tespit edilecek azami fazla çalışma saatleri içinde kalınmak şartıyla ve her bir personel için ayda 90 saati aşmamak üzere saat başına yapılacak ödeme 2,40 Türk Lirasıdır.

d) Anadolu Üniversitesi dışındaki diğer yükseköğretim kurumları kadrolarında görev yapan personelden, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesince düzenlenen akademik danışmanlık ve yüzyüze eğitim hizmetlerinin yürütülmesine yardımcı olmak üzere normal çalışma saatleri dışında görevlendirilen ve fiilen görev yapanlara, Anadolu Üniversitesinin talebi üzerine yıllık olarak Hazine ve Maliye Bakanlığınca tespit edilecek azami fazla çalışma saatleri içinde kalınmak ve Anadolu Üniversitesi tarafından açıköğretim programı uygulayan yükseköğretim kurumlarına aktarılan öğrenci katkı paylarından ödenmek şartıyla ve her bir personel için ayda 60 saati aşmamak üzere saat başına yapılacak ödeme 4,14 Türk Lirasıdır.

e) Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsünde çalışan (110 kişiyi geçmemek üzere) personelden fazla çalışma karşılığında kendilerine izin verilme imkanı bulunmayanlara, yıllık olarak Hazine ve Maliye Bakanlığınca tespit edilecek olan azami fazla çalışma saatleri içinde kalınmak şartıyla ve her bir personel için ayda 60 saati aşmamak üzere saat başına yapılacak ödeme 2,40 Türk Lirasıdır.

f) 2547 sayılı Kanunun 45 inci maddesinin (d) bendi hükmü uyarınca, mesleki ve teknik eğitim bölgesinde yer alan meslek yüksekokulları ile ilişkilendirilen mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarında görev yapan Milli Eğitim Bakanlığı idari personeline (yardımcı hizmetler sınıfı personeli dahil), yasal çalışma saatinin bitiminden sonra fiilen yaptıkları fazla çalışma süreleri için ayda 100 saati geçmemek üzere saat başına yapılacak ödeme 4,14 Türk Lirasıdır.

g) 5253 sayılı Dernekler Kanunu uyarınca kurulan derneklerin denetimi amacıyla mülki idare amirlerince görevlendirilen 657 sayılı Kanuna tabi personelden fazla çalışma karşılığında kendilerine izin verilme imkânı bulunmayanlara, İçişleri Bakanlığının talebi üzerine yıllık olarak Hazine ve Maliye Bakanlığınca tespit edilecek olan azami fazla çalışma saatleri içinde kalınmak şartıyla ve her bir personel için ayda 90 saati aşmamak üzere saat başına yapılacak ödeme 2,40 Türk Lirasıdır.

3- Milli Eğitim Bakanlığına bağlı her dereceli okullar ile kurumların atölye ve birimlerinde döner sermaye işleri üzerinde işin gereği olarak, olağan çalışma saatleri dışında fiilen çalışanlara (3/6/1938 tarihli ve 3423 sayılı Kanun uyarınca ödeme yapılanlar ile şoförler ve yardımcı hizmetler sınıfı personeli hariç); öğretim günlerinde günde 3 saati, resmi ve dini bayram günleri haricindeki tatillerde günde 8 saati, uygulama oteli bulunan otelcilik ve turizm meslek liselerinde ise tatillerde günde 8 saati geçmemek kaydıyla, okul ve kurum döner sermaye hasılatından, beher iş saati için ödenecek fazla çalışma ücretleri 9,87 Türk Lirasını geçmemek üzere okul ve kurum müdürlerince, personelin üretime katkıları ve işçilik payı göz önünde bulundurularak tespit edilir.

4- Yapılan denetim ve inceleme sonucunda, fiilen fazla çalışma yapmayanlara yukarıda yer alan hükümlere göre ödeme yapıldığının tespit edilmesi halinde, ilgililer hakkında gerekli kanuni takibat yapılmakla birlikte, ödenen fazla çalışma ücreti bir katı fazlası ile birlikte geri alınır. Bu tutarın, cezaya ilişkin bölümünün yarısı ödeme yapılan personelden, diğer yarısı ise mesai çizelgesini onaylayandan tahsil edilir.

5- Her ne suretle olursa olsun, özel kanunlarına göre fazla çalışma ücreti alanlara, yukarıdaki hükümlere göre ayrıca fazla çalışma ücreti ödenmez.

(B) Aylık Maktu Fazla Çalışma Ücreti:

1- Belediyeler ile bunlara bağlı müstakil bütçeli kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlarda (iktisadi işletmeler hariç), görevlerinin niteliği gereği 657 sayılı Kanunda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın zabıta ve itfaiye hizmetlerinde fiilen çalışan personele (destek hizmeti yürüten personel hariç), belediye meclisi kararı ile tespit edilen tutar, fazla çalışma ücreti olarak maktuen ödenir. Ancak, bunlara ödenecek aylık fazla çalışma ücreti en son yapılan resmi nüfus sayımına göre belediye nüfusu;

- 10.000'e kadar olanlar için 321 Türk Lirasını,
- 10.001'den 50.000'e kadar olanlar için 344 Türk Lirasını,
- 50.001'den 100.000'e kadar olanlar için 380 Türk Lirasını,
- 100.001'den 250.000'e kadar olanlar için 429 Türk Lirasını,
- 250.001'den 1.000.000'e kadar olanlar için 512 Türk Lirasını,
- 1.000.001'den fazla olanlar için 594 Türk Lirasını,
- Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehir belediyeleri dışındaki diğer büyükşehirlerin belediye sınırları içerisindekiler için 594 Türk Lirasını,
- Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehirler belediye sınırları içerisindekiler için 790 Türk Lirasını,

geçemez.

2- Aylık maktu fazla çalışma ücreti alanlara, her ne ad altında olursa olsun ayrıca fazla çalışmaya yönelik olarak başkaca bir ödeme yapılmaz.

3- Yukarıdaki hükümlere göre ödenecek aylık maktu fazla çalışma ücretleri;

a) Görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı yaralanma ve sakatlanma hallerinde tedavi süresince,

b) Bir yılda toplamı 30 günü geçmeyen hastalık izni sürelerinde,

c) İtfaiye hizmetlerinde çalışan personel için görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı hastalanma hallerinde tedavi süresince,

ç) Yurt içinde yapılacak hizmet içi eğitime katılma ve geçici görevli olarak bulunma durumlarında,

ödenmeye devam olunur. Diğer hallerde ise, fiilen çalışıldığı sürece ve bu süre ile orantılı olarak ödenir.

IV. DİĞER ÖDEMELER

1- 442 sayılı Köy Kanununun 74 üncü maddesinin beşinci fıkrasında yer alan (11.500) gösterge rakamı ile mülga ek 16 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan (8.500) gösterge rakamı, 1/1/2021-31/12/2021 tarihleri arasındaki dönemde sırasıyla (14.640) ve (9.189) olarak uygulanır.

2- Genel yönetim kapsamında bulunan kamu idareleri ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar ve özel kanunlarla kurulmuş fonlar tarafından yapılacak yarışmalarda jüri üyesi veya raportör olarak görevlendirilen 657 sayılı Kanunun 87 nci maddesinde sayılan kurum ve kuruluşlarda çalışan personele, her bir asli jüri üyeliği veya raportörlüğü için 2.075 Türk Lirasını geçmemek üzere Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınarak kurumlarınca belirlenecek tutarda ücret ödenir. Bu personelden,

- Danışman jüri üyeliği görevi yapanlara aynı koşullarla, yukarıda belirtildiği şekilde tespit edilen tutarın 1/2'si,
- Yedek jüri üyelerine ön ve soru-cevap toplantılarına katılmaları halinde yedeği oldukları danışman jüri veya asli jüri üyelerine ödenen tutarın 1/4'ü,
- Asli jüri üyesinin zorunlu bir nedenle çalışmalara devam edememesi halinde kendisine yedek jüri üyesi ücreti, asli jüri üyesinin yerini alacak yedek jüri üyesine de asli jüri üyesi ücreti,
- Raportör yardımcılarına raportörlere ödenen tutarın 1/5'i,

ödenir. Anılan jürilerde üye veya raportör olarak görev yapan ve yukarıda belirtilen kapsama girmeyen 657 sayılı Kanunun 87 nci maddesinde sayılan kurum ve kuruluşlarda çalışan personel dışındaki kişilere ise, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 23 ve 53 üncü maddeleri uyarınca yayımlanmış olan Mimarlık, Peyzaj Mimarlığı, Mühendislik, Kentsel Tasarım Projeleri, Şehir ve Bölge Planlama ve Güzel Sanat Eserleri Yarışmaları Yönetmeliği hükümlerine göre ücret ödenir. Ancak verilecek tutar, bu maddenin birinci cümlesinde belirtilen tutarın iki katından fazla olamaz.

3- 657 sayılı Kanunun ek 32 nci maddesi uyarınca verilecek öğretim yılına hazırlık ödeneği; öğretim yılının başladığı aydan sonra ve birinci dönem ders yılının sonundan önce göreve başlayanlara %75'i, birinci dönem ders yılından sonra ve ikinci dönem ders yılının sona ermesinden önce göreve başlayanlara ise %50'si oranında yapılır.

4- 1005 sayılı İstiklal Madalyası Verilmiş Bulunanlara Vatani Hizmet Tertibinden Şeref Aylığı Bağlanması Hakkında Kanunun 1 inci maddesinde yer alan (5.750) gösterge rakamı, 1/1/2021-31/12/2021 tarihleri arasındaki aylık ödeme dönemlerinde (6.503) olarak uygulanır.

5- 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanunun 2 nci maddesinde yer alan (4.860) ve (3.240) gösterge rakamları ile geçici 2 nci maddesinde yer alan (7000), (8000) ve (9000) gösterge rakamları, 1/1/2021-31/12/2021 tarihleri arasındaki aylık ödeme dönemlerinde sırasıyla (5.253), (3.502), (7.567), (8.648) ve (9.729) olarak uygulanır.

6- 2155 sayılı Bazı Kamu Personeline Tayın Bedeli Verilmesi Hakkında Kanunun 1 inci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca ödenecek tayın bedelinin aylık tutarı, (2.100) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpılması sonucu bulunacak tutarı geçemez.

7- 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanununun 32 nci maddesinde yer alan "en yüksek Devlet memuru aylığının birbuçuk katı tutarında" ibaresi, 1/1/2021-31/12/2021 tarihleri arasındaki dönemde "15.325 gösterge rakamıyla memur aylık katsayısının çarpımı sonucu bulunacak tutarda" şeklinde uygulanır.

8- 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun ek 29 uncu maddesinde yer alan (4.350) gösterge rakamı, 1/1/2021-31/12/2021 tarihleri arasındaki dönemde (4.702) olarak uygulanır.

9- Milli Savunma Üniversitesi ile Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi bünyesinde mevzuatı uyarınca oluşturulan doktor öğretim üyesi, doçent ve profesör atama jürilerinde görev alan öğretim üyelerine her bir jüri üyeliği için (3.000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda jüri üyeliği ücreti ödenir. Bir kişiye bu madde kapsamında ödeme yapılacak jüri üyeliği sayısı bir yılda altıyı geçemez. Söz konusu ödemenin yapılmasına ilişkin usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü üzerine ilgili bakanlıklarca belirlenir.

10- 4769 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri Personeli Eğitim Merkezleri Kanununun 10 uncu maddesinde yer alan (3000) gösterge rakamı, 1/1/2021-31/12/2021 tarihleri arasındaki dönemde (3.243) olarak uygulanır.

11- 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24 üncü maddesinde yer alan (6000) ve (2200) gösterge rakamları, 1/1/2021-31/12/2021 tarihleri arasındaki dönemde sırasıyla (6.026) ve (2.226) olarak uygulanır.

12- 5393 sayılı Belediye Kanununun 39 uncu maddesinde yer alan göstergeler, 1/1/2021-31/12/2021 tarihleri arasındaki dönemde "2.280" rakamının eklenmesi suretiyle uygulanır.

13- 4 sayılı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 130 uncu maddesi uyarınca, Devlet tiyatrolarında oynanacak eserleri seçen edebi kurulun tiyatro dışından katılan üyelerine, her toplantı için özel kanunlarında değişiklik yapılıncaya kadar ödenecek toplantı ücreti (her toplantı için 3 kişiyi geçmemek ve bir yılda altı toplantıyı aşmamak üzere) 144 Türk Lirasıdır.

14- 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 28 inci maddesinin (A) fıkrası uyarınca ödenecek ek tazminatın aylık tutarı erbaş ve erler için 374 Türk Lirasını geçemez.

15- 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 28 inci maddesinin (B) fıkrası uyarınca ödenecek ek tazminatın tavanı 164,50 Türk Lirası olarak uygulanır. Ancak, Cumhurbaşkanı bu tutarı %50'sine kadar artırmaya yetkilidir.

16- Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları hizmetlerinde çalışan gönüllülere talepleri üzerine fiilen çalıştıkları her gün için, ulaşım ve iaşe gideri olarak günlük 17,20 Türk Lirası ödenir. Tüm gönüllülere ödeme yapılabilecek yıllık toplam gün sayısı 150.000'dir.

17- Vatani hizmet tertibinden aylık bağlanmasına ilişkin muhtelif kanunlarda yer alan gösterge rakamları 1/1/2021-31/12/2021 tarihleri arasındaki aylık ödeme dönemlerinde kendileri için (6.503), dul eşleri için (5.203), diğer yakınları için (3.619) olarak uygulanır.

18- 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanununun ek 11 inci maddesi kapsamında yapılacak harçlık ödemesi; yaşlılara (1.620), 6-12 yaş arası engellilere (649), 13-18 yaş arası engellilere (973), 18 yaş ve üzeri engellilere (1.297) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutar esas alınmak suretiyle yapılır. Eğitim kurumlarına devam eden engellilere verilecek harçlık tutarının belirlenmesinde, (1.620) gösterge rakamını geçmemek üzere bulunduğu yaş grubunun gösterge rakamının iki katı esas alınır.

– 11 –

M - CETVELİ

PANSİYON ÜCRETLERİ

M - CETVELİ
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
PANSİYON ÜCRETLERİNİ GÖSTERİR CETVEL

Okul Türü ve Kademesi	2021 Yılı (TL-Ücret)
İlköğretim Kurumları (İlkokul,Ortaokul, Yatılı Orta Okullar, İmam Hatip Okulları ile Özel Eğitim Okulları)	4.020
Ortaöğretim Okulları (Genel Liseler, Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri ile İmam Hatip Liseleri)	4.020
Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumları (3308 sayılı Kanun kapsamında olan okullar)	4.520

– 12 –

O - CETVELİ

ORDU İHTİYAÇLARI İÇİN ALINACAK HAYVANLARIN ALIM DEĞERLERİ

O - CETVELİ
ORDU İHTİYACI İÇİN ALINACAK HAYVANLARIN ALIM DEĞERLERİNİ GÖSTERİR CETVEL

HİZMETİ	CİNSİ	YÜKSEKLİĞİ (METRE)	GÖĞÜS ÇEVRESİ (METRE)	BİRİM FİYATI (TL)
Süvari Bineği	Beygir	1.45 (en az)	1.65 (en az)	8.070,31
Topçu Bineği	Beygir	1.50 (en az)	1.70 (en az)	6.725,27
Diğer Binekler	Beygir	1.43 (en az)	1.60 (en az)	6.725,27
Mekkare	Beygir	1.36 (en az)	1.52 (en az)	4.035,16
Mekkare	Katır	1.36 (en az)	1.50 (en az)	4.035,16
Köpek	Kurt	–	–	2.017,58
Köpek	Kangal	–	–	1.345,05

– 13–

P - CETVELİ

MOTORLU TAŞITLARIN ORTALAMA ALIM DEĞERLERİ VE SEFERBERLİK TATBİKATINA KATILACAK ARAÇLARIN TAHMİNİ GÜNLÜK KİRA BEDELLERİ

P - CETVELİ

MOTORLU TAŞITLARIN ORTALAMA ALIM DEĞERLERİNİ VE SEFERBERLİK TATBİKATINA KATILACAK ARAÇLARIN GÜNLÜK KİRA BEDELLERİNİ GÖSTERİR CETVEL

(TL)

ARACIN CİNSİ VE TONAJI	ALIM DEĞERİ	SEFERBERLİK TATBİKATLARINA KATILACAK ARAÇLARIN TAHMİNİ GÜNLÜK KİRA BEDELİ
1/2 TON İDARİ ARAÇ	42.933,00	
5 TON İDARİ ARAÇ	128.798,99	
10 TON İDARİ ARAÇ	217.418,97	
25 TON İDARİ ARAÇ	456.579,83	
1/5 TON TAKTİK ARAÇ	115.956,78	
1/2 TON TAKTİK ARAÇ	173.935,18	
3/4 TON TAKTİK ARAÇ	221.767,34	
5 TON TAKTİK ARAÇ	481.220,65	
2.5 TON TAKTİK ARAÇ	376.859,54	
2.5 TON AKARYAKIT TANKERİ	147.844,89	
10 TON AKARYAKIT TANKERİ	217.418,97	
20 TON AKARYAKIT TANKERİ	405.848,73	
FRİGORİFİK	239.160,86	
10 TON ÇEKİCİ ARAÇ	456.579,83	
50 TON ÇEKİCİ ARAÇ	473.973,34	
KARÜSTÜ ARACI	652.256,90	
SU TANKERİ	294.240,33	
MOTORSİKLET	15.944,06	
OTOBÜS (40 KİŞİLİK)	801.493,28	
MİNİBÜS	92.113,17	
KURTARICI	173.935,18	
AMBULANS	220.317,88	
VİDANJÖR	558.042,01	
5 TON YÜK ARTARMA	236.261,94	
25 TON YÜK AKTARMA	258.003,84	
LODER YÜKLEYİCİ	266.700,60	
DOZER	2.311.163,61	
GREYDER	1.250.883,78	
KAMYONET 500 - 1000 KG.		91,32
KAMYONET 1001 - 2000 KG.		108,71
KAMYONET 2001 - 3000 KG.		130,45
KAMYON 3001 - 4000 KG.		202,93
KAMYON 4001 - 5000 KG.		231,91
KAMYON 5001 - 6000 KG.		260,90
KAMYON 6001 - 7000 KG.		289,90
KAMYON 7001 - 8000 KG.		318,87
KAMYON 8001 - 9000 KG.		322,99
KAMYON 9001-10.000 KG.		376,86

KAMYON 10.001 -11.000 KG.		405,85
KAMYON 11.001- 12.000 KG.		434,84
KAMYON 12.001 -13.000 KG.		463,83
KAMYON 13.001 -14.000 KG.		492,81
KAMYON 14.001 -15.000 KG.		521,81
KAMYON 15.001 -20.000 KG.		550,80
KAMYON 20.001 -25.000 KG.		579,78
ÇEKİCİ 5.000 KG.		333,37
ÇEKİCİ 10.000 KG.		372,51
ÇEKİCİ 50.000 KG.		1.811,83
AMBULANS		724,73
AKARYAKIT TANKERİ 5000 KG.		260,90
AKARYAKIT TANKERİ 10.000 KG.		405,85
AKARYAKIT TANKERİ 20.000 KG.		521,81
KURTARICI		724,73
SU TANKERİ		292,79
OTOBÜS (40 KİŞİLİK)		579,78
MİNİBÜS		217,41
VİDANJÖR		289,90
DOZER		579,78
GREYDER		507,31
FRİGORİFİK		434,84
5 TON YÜK AKTARMA		289,90
25 TON YÜK AKTARMA		289,90
LODER YÜKLEYİCİ		401,49
SİLİNDİR (LASTİK TEKERLEKLİ)		401,49
MOTORSİKLET		43,48
KARÜSTÜ ARACI		478,32

– 14 –

T - CETVELİ

KURUMLARIN SATIN ALACAKLARI TAŞITLARIN AZAMİ SATIN ALMA BEDELLERİ

T- CETVELİ
KURUMLARIN SATIN ALACAKLARI TAŞITLARIN AZAMİ SATIN ALMA BEDELLERİNİ GÖSTERİR CETVEL

Sıra No	Taşıtın Cinsi	Azami Satın Alma Bedeli (TL)
1-a (*)	Binek otomobil	195.500
1-b (**)	Binek otomobil	215.000
2-	Binek otomobil	70.100
3-	Station-Wagon	73.350
4-	Arazi binek (En az 4, en fazla 8 kişilik)	125.100
5-	Minibüs (Sürücü dahil en fazla 17 kişilik)	113.100
6-	Kaptıkaçtı (Arazi hizmetleri için)	164.750
7-	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	100.450
8-	Pick-up (Kamyonet, arazi hizmetleri için sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	127.500
9-	Panel	98.800
10-	Midibüs (Sürücü dahil en fazla 26 kişilik)	216.950
11-a	Otobüs (Sürücü dahil en az 27, en fazla 40 kişilik)	339.250
11-b	Otobüs (Sürücü dahil en az 41 kişilik)	772.950
12-	Kamyon (Şasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 3.501 Kg)	127.400
13-	Kamyon (Şasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 12.000 Kg)	187.700
14-	Kamyon (Şasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 17.000 Kg)	228.150
15-	Ambulans (Tıbbi donanımlı)	229.350
16-	Ambulans (Arazi hizmetleri için)	287.300
17-	Pick-up (Kamyonet, cenaze arabası yapılmak üzere)	100.850
18-	Motorsiklet (En fazla 600 cc.lik)	15.400
19-	Motorsiklet (En az 601 cc.lik)	36.950
20-	Bisiklet	3.450
21-a	Güvenlik önlemli binek otomobil (Cinsi ve fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenir.)	
21-b	Güvenlik önlemli servis taşıtı (Cinsi ve fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenir.)	
22-	Diğer taşıtlar (Cinsi ve fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenir.)	

(*) 237 sayılı Taşıt Kanununa ekli (1) sayılı cetvelde yer alan Makamlar ile Devlet Protokol Hizmetlerinde kullanılmak üzere Dışişleri Bakanlığınca satın alınacak taşıtlar için.

(**) 237 sayılı Taşıt Kanununa ekli (1) sayılı cetvelde yer alan ilk üç sıradaki Makamlar için.

***NOT**: 1- Bu cetvelde belirlenen azami satın alma bedelleri, her türlü vergi öncesi bedellerdir. Bu fiyatlarda değişiklik yapmaya, bu bedelleri belirli makam ve hizmetler için farklı miktarlarda tespit etmeye Hazine ve Maliye Bakanı yetkilidir.*

2- Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından yılı içinde edilinilecek zırhlı taşıtlar bu cetvele tabi değildir.

3- İdarelerin edinebilecekleri taşıtları gösterir cetvellerde yer alan taşıtların cinslerini, Strateji ve Bütçe Başkanlığının uygun görüşü üzerine değiştirmeye Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilidir.

4- Cumhurbaşkanlığı ve TBMM tarafından edinilecek taşıtların cinsi ve fiyatı bu Kurumların üst yöneticileri tarafından belirlenir.

5-237 sayılı Taşıt Kanununun 10 uncu maddesinin 9 uncu fıkrası gereğince mübadele yoluyla satın alınacak taşıt sayısı, Milli Savunma Bakanlığı için 50 adedi, Jandarma Genel Komutanlığı için 10 adedi ve Sahil Güvenlik Komutanlığı için 5 adedi geçemez.

6- Merkezi yönetim kapsamındaki idarelerce hizmet alımı suretiyle edinilmesi ekonomik olmayan taşıtlar, idarelerin yıl içinde edinebilecekleri taşıtları gösteren (T) işaretli cetvelde Hazine ve Maliye Bakanlığınca satın alınacak taşıtlar arasında yer alan 100 adet "T-22 diğer taşıtlar"dan karşılanmak üzere, cinsi ve adedi ilgili idarenin talebi ve Hazine ve Maliye Bakanlığının teklifi üzerine alınacak Cumhurbaşkanı kararınca bedeli ilgili idare bütçesinden ödenmek ve ilgili mevzuatında yer alan usul ve esaslara göre yatırım programı ile ilişkilendirilmek kaydıyla satın alma suretiyle edinilebilir.

7-Sağlık Bakanlığı ile hastanesi bulunan yükseköğretim kurumlarına yıl içinde hibe edilen ambulanslar, 300 adedi geçmemek üzere bu cetvelde gösterilmesine gerek bulunmaksızın Cumhurbaşkanı kararıyla edinilebilir.

– 15 –

T - CETVELİ

5018 SAYILI KANUNA EKLİ (I), (II) VE (III) SAYILI CETVELLERDE YER ALAN KAMU İDARELERİNİN YIL İÇİNDE EDİNEBİLECEKLERİ TAŞITLAR

5018 SAYILI KANUNA EKLİ (I), (II) ve (III) SAYILI CETVELLERDE YER ALAN İDARELERİN TAŞIT KANUNUNA GÖRE 2021 YILINDA EDİNEBİLECEKLERİ TAŞITLARI GÖSTERİR CETVEL

(I) SAYILI CETVEL
GENEL BÜTÇE KAPSAMINDAKİ KAMU İDARELERİNİN 2021 YILINDA EDİNEBİLECEKLERİ TAŞITLARI GÖSTERİR CETVEL

KURULUŞUN ADI	T CETVELİ SIRA NO	TAŞITIN CİNSİ	ADET	NEREDE KULLANILACAĞI	FİNANSMAN KAYNAĞI
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ	T2	Binek Otomobil	8	TBMM Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T11a	Otobüs (Sürücü dahil en az 27 kişilik,en fazla 40 kişilik)	2	TBMM Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
CUMHURBAŞKANLIĞI	T1b	Binek Otomobil	10	Cumhurbaşkanlığı Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T2	Binek Otomobil	20	Cumhurbaşkanlığı Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T5	Minibus (Sürücü dahil en fazla 17 kisilik)	5	Cumhurbaşkanlığı Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T7	Pick-up (Kamvonet. sürücü dahil 3 veva 6 kisilik)	5	Cumhurbaşkanlığı Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T9	Panel	5	Cumhurbaşkanlığı Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T11b	Otobüs (Sürücü dahil en az 41 kisilik)	2	Cumhurbaşkanlığı Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
SAYIŞTAY	T2	Binek Otomobil	10	Sayıştay Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
ADALET BAKANLIĞI	T7	Pick-up (Kamvonet. sürücü dahil 3 veva 6 kisilik)	2	Adli Tıp Kurumu Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T11a	Otobüs (Sürücü dahil en az 27 kisilik,en fazla 40 kişilik)	10	Ceza İnfaz Kurumu Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI	T2	Binek Otomobil	3	Milli Savunma Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T2	Binek Otomobil	2	Milli Savunma Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
	T3	Station-Wagon	3	Milli Savunma Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T5	Minibus (Sürücü dahil en fazla 17 kisilik)	32	Milli Savunma Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T5	Minibus (Sürücü dahil en fazla 17 kisilik)	1	Milli Savunma Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
	T7	Pick-up (Kamvonet. sürücü dahil 3 veva 6 kisilik)	38	Milli Savunma Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T7	Pick-up (Kamvonet. sürücü dahil 3 veva 6 kisilik)	2	Milli Savunma Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
	T8	Pick-up (Kamyonet,arazi hizmetleri için sürücü dahil 3 veya 6 kisilik)	4	Milli Savunma Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T8	Pick-up (Kamyonet,arazi hizmetleri için sürücü dahil 3 veya 6 kisilik)	2	Milli Savunma Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
	T9	Panel	45	Milli Savunma Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T10	Midibus (Sürücü dahil en fazla 26 kisilik)	32	Milli Savunma Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T11b	Otobüs (Sürücü dahil en az 41 kisilik)	5	Milli Savunma Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T12	Kamvon sasi-kabin tam vüklü ağırlığı en az 3.501 kg	1	Milli Savunma Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T13	Kamvon sasi-kabin tam vüklü ağırlığı en az 12.000 kg	7	Milli Savunma Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T14	Kamvon sasi-kabin tam vüklü ağırlığı en az 17.000 kg	8	Milli Savunma Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımlı)	7	Milli Savunma Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımlı)	1	Milli Savunma Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
	T20	Bisiklet	45	Milli Savunma Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
	T22	Diğer Taşıtlar (Cinsi ve Fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca Belirlenir.)	6	Milli Savunma Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI	T2	Binek Otomobil	30	Kaymakamlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
DİŞİŞLERİ BAKANLIĞI	T1a	Binek Otomobil	3	Dış Temsilcilik Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T4	Arazi Binek (En az 4. en cok 8 kisilik)	4	Dış Temsilcilik Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T5	Minibus (Sürücü dahil en fazla 17 kisilik)	5	Dış Temsilcilik Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T5	Minibus (Sürücü dahil en fazla 17 kisilik)	1	Dış Temsilcilik Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Hibe
	T18	Motorsiklet (en fazla 600 cc.lik)	8	Dış Temsilcilik Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T21a	Güvenlik önlemli binek otomobil (Cinsi ve Fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca Belirlenir.)	2	Dış Temsilcilik Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T21b	Güvenlik önlemli servis taşıtı (Cinsi ve Fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca Belirlenir.)	3	Dış Temsilcilik Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI	T22	Diğer Taşıtlar (Cinsi ve Fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca Belirlenir.)	100	Merkezi Yönetim Kapsamındaki İdarelerin İhtiyaçlarını Karşılamak Üzere	Yatırımları Hızlandırma Yedek Ödeneği
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI	T5	Minibus (Sürücü dahil en fazla 17 kisilik)	5	Bakanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Hibe
	T7	Pick-up (Kamvonet. sürücü dahil 3 veva 6 kisilik)	5	Bakanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Hibe
	T13	Kamvon sasi-kabin tam vüklü ağırlığı en az 12.000 kg	1	Bakanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
SAĞLIK BAKANLIĞI	T8	Pick-up (Kamyonet,arazi hizmetleri için sürücü dahil 3 veya 6 kisilik)	30	Afet ve Acil Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T9	Panel	20	Acil Müdahale Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımlı)	600	112 Acil Sağlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımlı)	300	112 Acil Sağlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Hibe
	T16	Ambulans (Arazi hizmetleri için)	150	112 Acil Sağlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T16	Ambulans (Arazi hizmetleri için)	50	112 Acil Sağlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Hibe
	T19	Motorsiklet en az 601 cc.lik	50	112 Acil Sağlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T22	Diğer Taşıtlar (Cinsi ve Fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca Belirlenir.)	30	Sağlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımlı)	1	Bakanlık Taşra Birimlerinin Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Hibe
	T22	Diğer Taşıtlar (Cinsi ve Fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca Belirlenir.)	1	Bakanlık Taşra Birimlerinin Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Hibe
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI	T2	Binek Otomobil	3	Bakanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Hibe
	T4	Arazi Binek (En az 4, en çok 8 kişilik)	1	Yunus Emre Enstitüsü Yurtdışı Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T5	Minibus (Sürücü dahil en fazla 17 kişilik)	4	Yunus Emre Enstitüsü Yurtdışı Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T5	Minibus (Sürücü dahil en fazla 17 kisilik)	1	Bakanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Hibe
	T11a	Otobüs (Sürücü dahil en az 27 kisilik,en fazla 40 kisilik)	1	Bakanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Hibe
	T11b	Otobüs (Sürücü dahil en az 41 kişilik)	10	Gezici Kütüphane Olarak Bakanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T12	Kamyon şasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 3.501 kg	1	Çanakkale Tarihi Alan Başkanlığı Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T22	Diğer Taşıtlar (Cinsi ve Fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca Belirlenir.)	1	Çanakkale Tarihi Alan Başkanlığı Hizmetinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI	T2	Binek Otomobil	1	Bakanlık Taşra Birimlerinin Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Hibe
	T5	Minibus (Sürücü dahil en fazla 17 kişilik)	3	Bakanlık Taşra Birimlerinin Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
	T8	Pick-up (Kamyonet,arazi hizmetleri için sürücü dahil 3 veya 6 kisilik)	40	Bakanlık Taşra Birimlerinin Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
	T13	Kamyon şasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 12.000 kg	1	Bakanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
	T22	Diğer Taşıtlar (Cinsi ve Fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca Belirlenir.)	2	Bakanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Hibe
TİCARET BAKANLIĞI	T2	Binek Otomobil	27	Bakanlık Merkez ve Taşra Teşkilatı Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Kantar Payı
	T2	Binek Otomobil	2	Bakanlık Taşra Teşkilatı Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	4458 sayılı Gümrük Kanunu ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu
	T2	Binek Otomobil	1	İstanbul Endüstri ve Ticaret Serbest Bölge Müdürlüğü Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T5	Minibus (Sürücü dahil en fazla 17 kişilik)	2	Bakanlık Taşra Teşkilatı Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	4458 sayılı Gümrük Kanunu ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu
	T9	Panel	10	Bakanlık Taşra Teşkilatı Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	4458 sayılı Gümrük Kanunu ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu
	T9	Panel	21	Bakanlık Merkez ve Taşra Teşkilatı Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Kantar Payı
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI	T5	Minibus (Sürücü dahil en fazla 17 kişilik)	1	Kocaeli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Hibe
	T7	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	1	Kahramanmaraş Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Hibe

(I) SAYILI CETVEL
GENEL BÜTÇE KAPSAMINDAKİ KAMU İDARELERİNİN
2021 YILINDA EDİNEBİLECEKLERİ TAŞITLARI GÖSTERİR CETVEL

KURULUŞUN ADI	T CETVELİ SIRA NO	TAŞITIN CİNSİ	ADET	NEREDE KULLANILACAĞI	FİNANSMAN KAYNAĞI
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI	T8	Pick-up (Kamyonet,arazi hizmetleri için sürücü dahil 3 veya 6 kisilik)	2	Afyonkarahisar İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Hibe
	T8	Pick-up (Kamyonet,arazi hizmetleri için sürücü dahil 3 veya 6 kisilik)	1	Edirne İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Hibe
	T8	Pick-up (Kamyonet,arazi hizmetleri için sürücü dahil 3 veya 6 kisilik)	1	Hakkari İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Hibe
	T8	Pick-up (Kamyonet,arazi hizmetleri için sürücü dahil 3 veya 6 kisilik)	1	Hatay İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Hibe
	T8	Pick-up (Kamyonet,arazi hizmetleri için sürücü dahil 3 veya 6 kisilik)	1	Bursa İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Hibe
	T8	Pick-up (Kamyonet,arazi hizmetleri için sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	1	Karabük İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Hibe
	T8	Pick-up (Kamyonet,arazi hizmetleri için sürücü dahil 3 veya 6 kisilik)	1	Tokat İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Hibe
	T8	Pick-up (Kamyonet,arazi hizmetleri için sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	2	Trabzon Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Hibe
	T8	Pick-up (Kamyonet,arazi hizmetleri için sürücü dahil 3 veya 6 kisilik)	1	Ulusal Gıda Starter Kültür Gen Bankası Projesi Kapsamında Tasra Hizmet Biriminde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T8	Pick-up (Kamyonet,arazi hizmetleri için sürücü dahil 3 veya 6 kisilik)	1	Kırklareli İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Hibe
	T8	Pick-up (Kamyonet,arazi hizmetleri için sürücü dahil 3 veya 6 kisilik)	1	Samsun İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Hibe
	T9	Panel	1	Samsun İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Hibe
	T9	Panel	1	Yozgat İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T9	Panel	1	Kars İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Hibe
	T9	Panel	1	Düzce İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T9	Panel	1	Iğdır İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Hibe
	T9	Panel	1	Bartın İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T12	Kamyon şasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 3.501 kg	1	Yalova Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü Hizmetinde Kullanılmak Üzere	Hibe
JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI	T2	Binek Otomobil	20	Komutanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T4	Arazi Binek (En az 4. en cok 8 kisilik)	50	Komutanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T5	Minibus (Sürücü dahil en fazla 17 kisilik)	100	Komutanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T7	Pick-up (Kamyonet. sürücü dahil 3 veya 6 kisilik)	50	Komutanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T8	Pick-up (Kamyonet,arazi hizmetleri için sürücü dahil 3 veya 6 kisilik)	100	Komutanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T9	Panel	100	Komutanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T11a	Otobüs (Sürücü dahil en az 27 kisilik.en fazla 40 kisilik)	10	Komutanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T12	Kamyon sasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 3.501 kg	1	Komutanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T13	Kamyon sasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 12.000 kg	2	Komutanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T14	Kamyon sasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 17.000 kg	1	Komutanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımlı)	5	Komutanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T22	Diğer Taşıtlar (Cinsi ve Fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca Belirlenir.)	1	Komutanlık Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI	T5	Minibus (Sürücü dahil en fazla 17 kişilik)	3	Sahil Güvenlik Komutanlığı Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T9	Panel	25	Sahil Güvenlik Komutanlığı Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	T2	Binek Otomobil	100	Güvenlik Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T2	Binek Otomobil	200	Ulaştırma Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T4	Arazi Binek (En az 4. en cok 8 kisilik)	5	Güvenlik Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T5	Minibus (Sürücü dahil en fazla 17 kisilik)	20	Güvenlik Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T8	Pick-up (Kamyonet,arazi hizmetleri için sürücü dahil 3 veya 6 kisilik)	5	Güvenlik Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T9	Panel	84	Güvenlik Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T9	Panel	16	Ulaştırma Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T11a	Otobüs (Sürücü dahil en az 27 kisilik.en fazla 40 kisilik)	10	Güvenlik Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T11b	Otobüs (Sürücü dahil en az 41 kisilik)	1	Güvenlik Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T12	Kamyon sasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 3.501 kg	3	Güvenlik Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T13	Kamyon sasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 12.000 kg	1	Güvenlik Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T14	Kamyon sasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 17.000 kg	1	Güvenlik Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımlı)	2	Güvenlik Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T17	Pick-up (Kamyonet) (Cenaze arabası yapılmak üzere)	1	Güvenlik Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T19	Motorsiklet en az 601 cc.lik	20	Güvenlik Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T19	Motorsiklet en az 601 cc.lik	50	Ulaştırma Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	T8	Pick-up (Kamyonet,arazi hizmetleri için sürücü dahil 3 veya 6 kisilik)	1	Genel Müdürlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
MİLLİ SARAYLAR İDARESİ BAŞKANLIĞI	T9	Panel	1	Milli Saraylar İdaresi Hizmetinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi

(II) SAYILI CETVEL
ÖZEL BÜTÇELİ İDARELERİN
2021 YILINDA EDİNEBİLECEKLERİ TAŞITLARI GÖSTERİR CETVEL

KURULUŞUN ADI	T CETVELİ SIRA NO	TAŞITIN CİNSİ	ADET	NEREDE KULLANILACAĞI	FİNANSMAN KAYNAĞI
TÜRK TARİH KURUMU	T22	Diğer Taşıtlar (Cinsi ve Fiyatı Hazine ve Maliye Bakanlığınca Belirlenir.)	1	Türk Tarih Kurumu Başkanlığı Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
DEVLET OPERA VE BALESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	T5	Minibus (Sürücü dahil en fazla 17 kişilik)	1	Genel Müdürlük Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	T5	Minibus (Sürücü dahil en fazla 17 kişilik)	1	Amasya Orman Bölge Müdürlüğü Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Hibe
TÜRKİYE HUDUT VE SAHİLLER SAĞLIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	T12	Kamyon şasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 3.501 kg	1	İlaç, Tıbbi Cihaz ve Malzeme Taşıma Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
TÜRK İŞBİRLİĞİ VE KOORDİNASYON AJANSI BAŞKANLIĞI	T8	Pick-up (Kamyonet,arazi hizmetleri için sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	2	TİKA Yurt Dışı Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
CEZA İNFAZ KURUMLARI İLE TUTUKEVLERİ İŞ YURTLARI KURUMU	T7	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	2	Ceza İnfaz Kurumu İşyurdu Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T11a	Otobüs (Sürücü dahil en az 27 kişilik,en fazla 40 kişilik)	10	Ceza İnfaz Kurumu Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T11a	Otobüs (Sürücü dahil en az 27 kişilik,en fazla 40 kişilik)	2	Ceza İnfaz Kurumu İşyurdu Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T12	Kamyon şasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 3.501 kg	1	Ceza İnfaz Kurumu İşyurdu Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T13	Kamyon şasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 12.000 kg	1	Ceza İnfaz Kurumu İşyurdu Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T14	Kamyon şasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 17.000 kg	1	Ceza İnfaz Kurumu İşyurdu Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımlı)	2	Ceza İnfaz Kurumu Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
HELAL AKREDİTASYON KURUMU	T2	Binek Otomobil	1	Helal Akreditasyon Kurumu Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi (Öz Gelir)
	T5	Minibus (Sürücü dahil en fazla 17 kişilik)	1	Helal Akreditasyon Kurumu Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi (Öz Gelir)
TÜRKİYE UZAY AJANSI	T2	Binek Otomobil	1	Kurum Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
KAPADOKYA ALAN BAŞKANLIĞI	T8	Pick-up (Kamyonet,arazi hizmetleri için sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	1	Kapadokya Alan Başkanlığı Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	T18	Motorsiklet (en fazla 600 cc.lik)	2	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Hibe
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	T2	Binek Otomobil	2	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Hibe
	T5	Minibus (Sürücü dahil en fazla 17 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Hibe
EGE ÜNİVERSİTESİ	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımlı)	1	Tıp Fakültesi Hastanesi Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımlı)	1	Tıp Fakültesi Hastanesi Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
FIRAT ÜNİVERSİTESİ	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımlı)	1	Tıp Fakültesi Hastanesi Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	T18	Motorsiklet (en fazla 600 cc.lik)	2	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ	T12	Kamyon şasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 3.501 kg	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Hibe
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ	T7	Pick-up (Kamyonet, sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Döner Sermaye
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ	T9	Panel	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımlı)	1	Tıp Fakültesi Hastanesi Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ	T18	Motorsiklet (en fazla 600 cc.lik)	2	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Hibe
BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ	T8	Pick-up (Kamyonet,arazi hizmetleri için sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ	T14	Kamyon şasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 17.000 kg	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
BARTIN ÜNİVERSİTESİ	T2	Binek Otomobil	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
IĞDIR ÜNİVERSİTESİ	T14	Kamyon şasi-kabin tam yüklü ağırlığı en az 17.000 kg	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Hibe
ANKARA MÜZİK VE GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	T5	Minibus (Sürücü dahil en fazla 17 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
GAZİANTEP İSLAM BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	T20	Bisiklet	2	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ - CERRAHPAŞA	T5	Minibus (Sürücü dahil en fazla 17 kişilik)	4	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Hibe
	T8	Pick-up (Kamyonet,arazi hizmetleri için sürücü dahil 3 veya 6 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Hibe
	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımlı)	1	Tıp Fakültesi Hastanesi Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
	T15	Ambulans (Tıbbi Donanımlı)	2	Tıp Fakültesi Hastanesi Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Hibe
ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ	T10	Midibus (Sürücü dahil en fazla 26 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
KAYSERİ ÜNİVERSİTESİ	T5	Minibus (Sürücü dahil en fazla 17 kişilik)	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi
ESKİŞEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	T2	Binek Otomobil	1	Üniversite Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi

(III) SAYILI CETVEL
DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLARIN
2021 YILINDA EDİNEBİLECEKLERİ TAŞITLARI GÖSTERİR CETVEL

KURULUŞUN ADI	T CETVELİ SIRA NO	TAŞITIN CİNSİ	ADET	NEREDE KULLANILACAĞI	FİNANSMAN KAYNAĞI
SİGORTACILIK VE ÖZEL EMEKLİLİK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU	T2	Binek Otomobil	1	Kurum Hizmetlerinde Kullanılmak Üzere	Merkezi Yönetim Bütçesi

– 16 –

V - CETVELİ

KANUNLAR VE KARARLARLA BAĞLANMIŞ VATANİ HİZMET AYLIKLARI

V - CETVELİ
KANUNLAR VE KARARLARLA BAĞLANMIŞ VATANİ HİZMET AYLIKLARI

Bu Cetvelde ismi belirtilenlerin aylıklarının hesaplanmasında, isimlerinin karşılarında belirtilen gösterge rakamları esas alınır. Ancak, bu Cetvelin (A) ve (B) bölümlerinde belirtilenlerden herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan gelir veya aylık bağlanmadığı gibi, zorunlu olarak sosyal güvenlik kurumlarından birine tâbi olmayı gerektiren bir işte de çalışmadığını belgelemek suretiyle yazılı talepte bulunan hak sahiplerinin aylıkları ise, yazılı taleplerinin Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığının kayıtlarına geçtiği tarihi takip eden aydan geçerli olmak üzere ve bu durumları devam ettiği müddetçe 30 günlük net asgarî ücret tutarı (dul eşler için bu tutarın % 75'i, diğer yakınları için ise %50'si) esas alınarak ödenir.

A- Sivas Kongresince Seçilen Temsil Heyeti Üyeleriyle T.B.M.M. Birinci Dönem Milletvekillerinden 15.12.1948 tarihli ve 5269 sayılı, 18.7.1951 tarihli ve 5814 sayılı Kanunlar Gereğince Vatani Hizmet Tertibinden Aylık Bağlananlar

Sıra No	Aylık Sahiplerinin İsimleri	Aylık Göstergesi 01.01.2021-31.12.2021
1	Bitlis Milletvekili A. Hikmet Özdemir Kızı Saliha Özdemir	3619
2	Bursa Milletvekili Servet Akdağ Kızı Faize Övünç	3619
3	Bursa Milletvekili Servet Akdağ Kızı Süreyya Akdağ	3619
4	Diyarbakır Milletvekili Abdülkadir Kürkçü Kızı Sevim Kürkçü	3619
5	Diyarbakır Milletvekili İ. Hamit Tiğrel Kızı Bediz Koz	3619
6	Diyarbakır Milletvekili İ. Hamit Tiğrel Kızı Melek Öktem	3619
7	Ergani Milletvekili İ. Hakkı Akgün Kızı N. Nesligür Akgün	3619
8	Erzincan Milletvekili Hüseyin Aksu Kızı Saime Aksu	3619
9	Isparta Milletvekili İbrahim Demiralay Kızı Rükiye Muazzez Aydemir	3619
10	Isparta Milletvekili Tahir Kucur Kızı Tuna Kucur	3619
11	Isparta Milletvekili Tahir Kucur Kızı Özten Kosytorz	3619
12	İçel Milletvekili Haydar Arslan Kızı Canan Aşkın	3619
13	Kayseri Milletvekili Rıfat Çelik Kızı Vesile Sevim Karakimseli	3619

Sıra No	Aylık Sahiplerinin İsimleri	Aylık Göstergesi 01.01.2021-31.12.2021
14	Malatya Milletvekili Garip Ömer Kızı Emine Akıncı	3619
15	Mardin Milletvekili İbrahim Turhan Kızı Ayhan Turhan	3619
16	Sivas Milletvekili Rasim Başara Kızı Türkan Kınacı	3619
17	Van Milletvekili Hakkı Ungan Kızı Ayten Ungan	3619
18	Milletvekili Mulla Ali Güney Kızı Tolunay Güney	3619
19	I. Dönem Milletvekili Ahmet Hamdi Ülkümen Oğlu Atila Ülkümen	3619
20	I. Dönem Milletvekili Asım Möhürdaroğlu Kızı Ayten Danışman	3619
21	I. Dönem Milletvekili Asım Möhürdaroğlu Kızı Gülten Süel	3619
22	I. Dönem Milletvekili İsmail Suphi Soysallıoğlu Kızı Fatma Gönül Soysallıoğlu	3619
23	I. Dönem Milletvekili Kazım Özalp Kızı Fatma Güner Özalp	3619
24	I. Dönem Milletvekili Sabit Gözügeçgel Kızı Kumru Ormanlar	3619
25	I. Dönem Milletvekili Sıddık Mumcu Kızı Muzaffer Mumcu	3619
26	I. Dönem Ardahan Milletvekili Server Ahıskaatabekoğulları Kızı Zeynep Belma	3619
27	I. Dönem Ardahan Milletvekili Server Ahıskaatabekoğulları Kızı Lütfiye Nesrin	3619
28	I. Dönem Çorum Milletvekili Abdullah İsmet Eker Kızı Mucizat Divringi	3619
29	I. Dönem Lazistan Milletvekili Zeynel Abidin Atak Kızı Nazlı Sevda Başbuğoğlu	3619
30	I. Dönem Milletvekili Zeynel Abidin Bayhan Kızı Zehra Ersü	3619

B- Özel Kanunlara Göre Vatani Hizmet Tertibinden Aylık Bağlananlar

Sıra No	Aylık Sahiplerinin İsimleri	Dayandığı Kanun	Aylık Göstergesi 01.01.2021-31.12.2021
1	Embiye Çavuş	3275	6503
2	Kemal Bahadır Demir Eşi Melek Sina Baydur	1936	5203
3	Remzi Gürkan Eşi Saffet Gürkan	3275	5203
4	Ali Tabak Eşi Zülfiye Tabak	3275	5203
5	İbrahim Oktar Cirit Eşi F. Gülen (Cirit) Uraz	2096	5203
6	İbrahim Oktar Cirit Kızı Nuriye Ece Cirit	2096	3619
7	Ali Tabak Kızı Melek Tabak	3275	3619
8	Mülazım Deniz Kızı Mavuş Deniz	2998	3619
9	Ahmet Hamdi Efendi Kızı Emel Çardak	330	3619
10	İsa Güneş Kızı Gügercin Acar	2378	3619
11	Mehmet Şanlı Baydar Kızı Ayşe Safiye Leyla Baydar	1936	3619
12	Mehmet Şanlı Baydar Kızı Asuman Saraçoğlu	1936	3619
13	Mehti Kurşun Kızı Hüriye Erdem	2837	3619
14	Kaşir Kaçar Kızı Çeşmi Çadırci	3258	3619

C- 28.5.1986 tarihli ve 3292 sayılı Kanun gereğince Bakanlar Kurulu Kararıyla Vatani Hizmet Tertibinden Aylık Bağlananlar

Sıra No	Aylık Sahiplerinin İsimleri	Aylık Göstergesi 01.01.2021-31.12.2021
1	Ali Şengüler	6503
2	Arif Şentürk	6503
3	Beyhan Yılmaz Şahinci	6503
4	Burhan Mutlu	6503
5	Enver Özkan	6503
6	Fehim Karaduman	6503
7	Hasan Ayyıldız	6503
8	Hüseyin Babekoğlu	6503
9	İsmet Kahraman	6503
10	Mehmet Yalçın	6503
11	Mümin Akkaş	6503
12	Mümin Kaşmeroğlu	6503
13	Niyazi Özgür	6503
14	Orhan Mutlu	6503
15	Remzi Öztürk	6503
16	Remzi Uçan	6503
17	Rıdvan Kurtulmuş	6503
18	Sabri İskender	6503
19	Seydali Akgün	6503
20	Şaban Güler	6503

Sıra No	Aylık Sahiplerinin İsimleri	Aylık Göstergesi 01.01.2021-31.12.2021
21	Şaban Özkan	6503
22	Yakup Yıldırımtürkkan	6503
23	Yusuf Bilgiç	6503
24	Yusuf Engin	6503
25	Yusuf Türkoğlu	6503
26	Ziya Savaş	6503
27	İbrahim Zafer	6503
28	İsmet Topaloğlu	6503
29	Erol Korkmaz	6503
30	Ramadan Tunalı Eşi Hatice Tunalı	5203
31	Gültekin Karaman Eşi Nesibe Karaman	5203
32	Şaban Ergül Eşi Muradiye Ergül	5203
33	Saadettin Bilen Eşi Mesude Bilen	5203
34	Hayrettin Öztürk Eşi Revasiye ÖZTÜRK	5203
35	Ferişte Akkaş Eşi Mümin Akkaş	5203
36	Hanifi Aktaş Eşi İzar Aktaş	5203
37	Dursun Ali Kışhan Eşi Zahide Kışhan	5203
38	Hüsnü Kahveci Eşi Nevriye Kahveci	5203
39	Mahmut Önal (Bölükbaşı) Eşi Neziha Bölükbaşı	5203
40	Mehmet Karasulu Eşi Ayşe Karasulu	5203
41	M. Mümün Yakup Eşi Meryem Musaoğlu	5203

Sıra No	Aylık Sahiplerinin İsimleri	Aylık Göstergesi 01.01.2021-31.12.2021
42	Orhan Pandur Eşi Şaver Pandur	5203
43	Remzi Doğru Eşi Hörü Günaltay	5203
44	Saffet Recep Eşi Zehra Safetoğlu	5203
45	Osman Onur Eşi Fatma Onur	5203
46	Selim Savaş Eşi Kamile Savaş	5203
47	İslam Erdi Eşi Fahriye Erdi	5203
48	Ömer Dönmez Eşi Sebile Dönmez	5203
49	Ömer Dönmez Kızı Azize Dönmez	3619
50	İslam Erdi Kızı Çiğdem Erdi	3619
51	Sefer Tekçe Kızı Ceyran Ekinci	3619
52	Hüsniye Atasoy Kızı Nevin Atasoy	3619
53	Mehmet Öztürk Kızı Saniye Kayacan	3619
54	Mehmet Öztürk Kızı Kaniye Döşlü	3619
55	Sabit Hafızoğlu Kızı Derya Hafızoğlu	3619
56	Salih Sıtkı Fıstıker Kızı Fikriye Şen	3619
57	Veysel Şatıroğlu Kızı Menevşe Süzer	3619
58	Abdülkerim Zırhlı Kızı Kadriye Aközlü	3619
59	Abdülkerim Zırhlı Kızı Yurdagül Dönge	3619
60	Yusuf Çelik Kızı Selmiye Altınkaya	3619
61	Yusuf Çelik Kızı Havva Uzun	3619

B) 5018 SAYILI KANUNA GÖRE MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUN TEKLİFİNE EKLENECEK BELGELER

– 1 –

KAMU BORÇLARINA İLİŞKİN TABLOLAR

TABLO 1
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE FİNANSMANI

(Bin TL)

	2019*	2020/7*
Merkezi Yönetim Finansmanı	**124.555.982**	**142.015.973**
BORÇLANMA (Net)	**156.950.934**	**216.434.885**
Dış Borçlanma (Net)	**31.723.421**	**-8.372.049**
Kullanım	66.343.995	25.143.275
Ödeme (Anapara)	-34.620.573	-33.515.324
İç Borçlanma (Net)	**125.227.513**	**224.806.934**
Satış	211.839.129	331.198.378
Ödeme	-86.611.616	-106.391.444
BORÇLANMA DIŞI KAYNAKLAR	**875.910**	**434.357**
Özelleştirme Geliri	0	0
TMSF Gelir Fazlası	0	0
Net Borç Verme (-)	**-875.910**	**-434.357**
Borç Verme	0	0
Geri Ödeme (-)	875.910	434.357
KASA/BANKA VE DİĞER İŞLEMLER	**-33.270.862**	**-74.853.269**

(*) Geçici

TABLO 2
MERKEZİ YÖNETİM İÇ BORÇ STOKU
(31/7/2020 İTİBARIYLA) (*)

(Milyon TL)

	2019 Aralık	2020 Temmuz
TOPLAM	**755.052**	**1.046.718**
Devlet Tahvilleri	**736.791**	**1.016.961**
Nakit İmkanı Sağlayanlar	700.995	943.663
Özel Tertip	11.145	11.145
İkraz Senetleri	24.651	62.153
Hazine Bonoları	**18.261**	**29.757**
Nakit İmkanı Sağlayanlar	15.483	29.757
Özel Tertip	2.778	0

Kaynak : Hazine ve Maliye Bakanlığı

(*) Geçici

TABLO 3

MERKEZİ YÖNETİM İÇ BORÇ STOKUNUN YILLAR İTİBARIYLA DAĞILIMI

1996 - 2020 (*)

(Milyon TL)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020(*)
TOPLAM	3.149	6.283	11.613	22.920	36.421	122.157	149.870	194.387	224.483	244.782	251.470	255.310	274.827	330.005	352.841	368.778	386.542	403.007	414.649	440.124	468.644	535.448	586.142	755.052	1.046.718
Devlet Tahvilleri	1.250	3.571	5.772	19.683	34.363	102.128	112.850	168.974	194.211	226.964	241.876	249.176	260.849	315.969	343.317	368.778	382.858	403.007	414.649	440.124	467.620	534.473	580.647	736.791	1.016.961
Hazine Bonoları	1.528	2.375	5.841	3.237	2.058	20.029	37.020	25.413	30.272	17.818	9.594	6.134	13.978	14.036	9.525	0	3.684	0	0	0	1.025	974	5.495	18.261	29.757
Konsolide Borçlar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kısa Vadeli Avans	371	338	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Kaynak : Hazine ve Maliye Bakanlığı

(*) 31/7/2020 tarihi itibarıyla

TABLO 4

MERKEZİ YÖNETİM İÇ BORÇ STOKUNA İLİŞKİN ÖDEMELER (*)

(Milyon TL)

	STOK	STOK	2020 AĞUSTOS-ARALIK ÖDEMELERİ		2021 ÖDEMELERİ		2022 ÖDEMELERİ		2023 VE SONRASI ÖDEMELER	
	31/12/2019	31/7/2020	ANAPARA	FAİZ	ANAPARA	FAİZ	ANAPARA	FAİZ	ANAPARA	FAİZ
TOPLAM	**755.052**	**1.046.718**	**102.360**	**34.494**	**287.907**	**94.236**	**145.623**	**76.255**	**510.828**	**314.839**
Devlet Tahvilleri	736.791	1.016.961	72.603	32.751	287.907	94.236	145.623	76.255	510.828	314.839
Hazine Bonoları	18.261	29.757	29.757	1.743	0	0	0	0	0	0

Kaynak : Hazine ve Maliye Bakanlığı

(*) 31/7/2020 tarihi itibarıyla kesinleşen ödemeler olup TÜFE, döviz kuru ve faiz gerçekleşmelerine göre değişebilecektir.

TABLO 5

İÇ BORÇLANMA DURUMU

(Milyon TL)

	2019	2020 (*)				
	STOK	BORÇLANMA**	ANAPARA ÖDEMELERİ**	FAİZ ÖDEMELERİ	STOK DEĞİŞİMİ	STOK
TOPLAM	**755.052**	**400.982**	**109.316**	**59.325**	**291.666**	**1.046.718**
Devlet Tahvilleri	736.791	377.046	96.877	58.636	280.169	1.016.961
Hazine Bonoları	18.261	23.937	12.440	690	11.497	29.757

Kaynak : Hazine ve Maliye Bakanlığı

(*) 31/7/2020 tarihi itibarıyla Ocak-Temmuz dönemini içermektedir.

(**) Kur Farkları Dahildir

TABLO 6
MERKEZİ YÖNETİM DIŞ BORÇLARI
31/12/2019 DURUMU

(Milyon ABD Doları)

	BORÇ BAKİYESİ (*) (1)	31/12/2019 İTİBARIYLA KULLANILMAYAN (*) (**) (2)	TOPLAM (1)+(2)
ALACAKLILARA GÖRE TOPLAM	**96.443**	**3.599**	**100.042**
A - RESMİ ALACAKLILAR	**19.036**	**2.422**	**21.458**
1 - HÜKÜMET KURULUŞLARI	**3.855**	**577**	**4.431**
KAMU FİNANSMAN KURULUŞLARI	1.474	186	1.660
MERKEZİ HÜKÜMETLER	29	0	29
RESMİ KALKINMA BANKALARI	2.352	391	2.742
2 - ULUSLARARASI KURULUŞLAR	**15.182**	**1.845**	**17.026**
AIIB - ASYA ALTYAPI YATIRIM BANKASI	0	0	0
CEB - AVRUPA KONSEYİ KALKINMA BANKASI	916	20	936
CTF - TEMİZ TEKNOLOJİ FONU	0	46	46
EIB - AVRUPA YATIRIM BANKASI	5.273	226	5.499
ETDB - EİT TİCARET VE KALKINMA BANKASI	0	0	0
IBRD - ULUSLARARASI İMAR VE KALKINMA BANKASI	6.214	1.224	7.438
IDA - ULUSLARARASI KALKINMA BİRLİĞİ	6	0	6
IDB - İSLAM KALKINMA BANKASI	1.385	264	1.649
IFAD - ULUSLARARASI TARIMSAL KALKINMA FONU	38	64	102
IMF - ULUSLARARASI PARA FONU (***)	1.326	0	1.326
NIB - NORDİK YATIRIM BANKASI	1	0	1
OFID - OPEC FUND FOR INTERNATIONAL DEVELOPMENT	23	0	23
B - ÖZEL ALACAKLILAR	**77.407**	**1.178**	**78.584**
1 - BORÇ	**1.592**	**1.178**	**2.770**
BANKACILIK DIŞI FİNANSMAN KURULUŞLARI	24	0	24
YABANCI TİCARİ BANKALAR	1.038	1.143	2.181
YERLİ TİCARİ BANKALARIN YURTDIŞI ŞUBELERİ VE DİĞER	530	34	565
2 - TAHVİL	**75.815**	**0**	**75.815**

Kaynak : Hazine ve Maliye Bakanlığı
(*) 31/12/2019 tarihli pariteler ile hesaplanmıştır.
(**) Anlaşma tarihi 31/12/2019 tarihinden küçük olan kredileri kapsamaktadır.
(***) SDR Tahsisatı dahildir.

TABLO 7
MERKEZİ YÖNETİM DIŞ BORÇLARININ
31/12/2018-31/12/2019 TARİHLİ BAKİYELERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

(Milyon ABD Doları)

	BORÇ BAKİYESİ (*)	BORÇ BAKİYESİ (**)	
	31.12.2018	**31.12.2019**	**% Artış / Azalış**
ALACAKLILARA GÖRE TOPLAM	**91.245**	**96.443**	**5,7%**
A - RESMİ ALACAKLILAR	**20.069**	**19.036**	**-5,1%**
1 - HÜKÜMET KURULUŞLARI	**4.015**	**3.855**	**-4,0%**
KAMU FİNANSMAN KURULUŞLARI	1.493	1.474	-1,3%
MERKEZİ HÜKÜMETLER	40	29	-27,7%
RESMİ KALKINMA BANKALARI	2.481	2.352	-5,2%
2 - ULUSLARARASI KURULUŞLAR	**16.054**	**15.182**	**-5,4%**
AIIB - ASYA ALTYAPI YATIRIM BANKASI	0	0	0,0%
CEB - AVRUPA KONSEYİ KALKINMA BANKASI	908	916	0,9%
CTF - TEMİZ TEKNOLOJİ FONU	0	0	0,0%
EIB - AVRUPA YATIRIM BANKASI	5.809	5.273	-9,2%
ETDB - EİT TİCARET VE KALKINMA BANKASI	0	0	0,0%
IBRD - ULUSLARARASI İMAR VE KALKINMA BANKASI	6.611	6.214	-6,0%
IDA - ULUSLARARASI KALKINMA BİRLİĞİ	8	6	-31,0%
IDB - İSLAM KALKINMA BANKASI	1.316	1.385	5,2%
IFAD - ULUSLARARASI TARIMSAL KALKINMA FONU	41	38	-5,4%
IMF - ULUSLARARASI PARA FONU (***)	1.334	1.326	-0,6%
NIB - NORDİK YATIRIM BANKASI	2	1	-50,0%
OFID - OPEC FUND FOR INTERNATIONAL DEVELOPMENT	27	23	-15,2%
B - ÖZEL ALACAKLILAR	**71.176**	**77.407**	**8,8%**
1 - BORÇ	**1.948**	**1.592**	**-18,3%**
BANKACILIK DIŞI FİNANSMAN KURULUŞLARI	26	24	-9,2%
YABANCI TİCARİ BANKALAR	1.118	1.038	-7,2%
YERLİ TİCARİ BANKALARIN YURTDIŞI ŞUBELERİ VE DİĞER	803	530	-34,0%
2 - TAHVİL	**69.229**	**75.815**	**9,5%**
Merkezi Yönetim Dış Borç Stokunun GSYH'ye Oranı (%)	**11,6**	**12,8**	**10,7%**

Kaynak : Hazine ve Maliye Bakanlığı
(*) 31/12/2018 tarihli pariteler ile hesaplanmıştır.
(**) 31/12/2019 tarihli pariteler ile hesaplanmıştır.
(***) SDR Tahsisatı dahildir.

TABLO 7/A
MERKEZİ YÖNETİM DIŞ BORÇLARININ
31/12/2018-31/12/2019 TARİHLİ BAKİYELERİNDEKİ DEĞİŞİMİN KAYNAKLARI

(Milyon ABD Doları)

31/12/2018 İtibarıyla Dış Borç Stoku	91.245
31/12/2019 İtibarıyla Dış Borç Stoku	96.443
Dış Borç Stokundaki Toplam Değişim	5.198
Net Dış Borçlanma	5.711
Net Prim / İskonto	6
Çapraz Kur Değişimi	-519

Kaynak : Hazine ve Maliye Bakanlığı

TABLO 8
MERKEZİ YÖNETİM DIŞ BORÇLARI
31/7/2020 DURUMU

(Milyon ABD Doları)

	BORÇ BAKİYESİ (*) (1)	31/7/2020 İTİBARIYLA KULLANILMAYAN (*) (**) (2)	TOPLAM (1)+(2)	ÖDENECEK FAİZ TUTARI (*)
ALACAKLILARA GÖRE TOPLAM	**96.991**	**4.537**	**101.529**	**45.277**
A - RESMİ ALACAKLILAR	**19.359**	**3.357**	**22.716**	**2.597**
1 - HÜKÜMET KURULUŞLARI	**3.886**	**512**	**4.398**	**301**
KAMU FİNANSMAN KURULUŞLARI	1.474	191	1.665	89
MERKEZİ HÜKÜMETLER	26	0	26	1
RESMİ KALKINMA BANKALARI	2.386	321	2.707	211
2 - ULUSLARARASI KURULUŞLAR	**15.473**	**2.845**	**18.318**	**2.296**
AIIB - ASYA ALTYAPI YATIRIM BANKASI	20	280	300	3
CEB - AVRUPA KONSEYİ KALKINMA BANKASI	938	20	958	180
CTF - TEMİZ TEKNOLOJİ FONU	0	46	46	0
EIB - AVRUPA YATIRIM BANKASI	5.353	238	5.591	1.634
ETDB - EİT TİCARET VE KALKINMA BANKASI	0	47	47	0
IBRD - ULUSLARARASI İMAR VE KALKINMA BANKASI	6.390	1.888	8.278	137
IDA - ULUSLARARASI KALKINMA BİRLİĞİ	4	0	4	0
IDB - İSLAM KALKINMA BANKASI	1.358	261	1.619	338
IFAD - ULUSLARARASI TARIMSAL KALKINMA FONU	38	65	103	2
IMF - ULUSLARARASI PARA FONU (***)	1.349	0	1.349	0
NIB - NORDİK YATIRIM BANKASI	0	0	0	0
OFID - OPEC FUND FOR INTERNATIONAL DEVELOPMENT	21	0	21	4
B - ÖZEL ALACAKLILAR	**77.632**	**1.180**	**78.813**	**42.679**
1 - BORÇ	**1.563**	**1.180**	**2.743**	**220**
BANKACILIK DIŞI FİNANSMAN KURULUŞLARI	23	0	23	2
YABANCI TİCARİ BANKALAR	1.043	1.151	2.194	166
YERLİ TİCARİ BANKALARIN YURTDIŞI ŞUBELERİ VE DİĞER	497	29	526	52
2 - TAHVİL	**76.069**	**0**	**76.069**	**42.459**

Kaynak : Hazine ve Maliye Bakanlığı

(*) 31/7/2020 tarihli pariteler ile hesaplanmıştır.

(**) Anlaşma tarihi 31/7/2020 tarihinden önce olan kredileri kapsamaktadır.

(***) SDR Tahsisatı dahildir.

– 2 –

MAHALLİ İDARELER VE SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARININ BÜTÇE GELİR VE GİDERLERİ (2018 - 2023)

TABLO 1: MAHALLİ İDARELER GELİR VE HARCAMALARI (1)

	2018	2019	2020 (2)	2021 (3)	2022 (3)	2023 (3)
GELİRLER	**115.685**	**120.779**	**139.940**	**163.553**	**182.679**	**201.959**
1.VERGİLER	86.464	91.994	110.222	127.884	141.732	155.684
A. VASITASIZ	24.202	26.154	29.668	33.878	37.621	41.329
B. VASITALI	52.006	54.439	66.700	78.842	87.299	96.436
C. SERVET	10.256	11.401	13.854	15.164	16.813	17.919
2.VERGİ DIŞI NORMAL GELİRLER	10.906	13.560	14.769	17.361	20.146	22.908
3.FAKTÖR GELİRLERİ	18.315	15.225	14.948	18.308	20.801	23.366
HARCAMALAR	**137.442**	**130.077**	**149.913**	**173.814**	**195.398**	**221.190**
1.CARİ GİDERLER	75.084	80.354	91.987	105.599	118.086	132.739
2.YATIRIM HARCAMALARI	55.845	38.357	43.326	51.743	59.106	68.964
A.SABİT SERMAYE	55.815	38.327	43.296	51.713	59.076	68.934
B.STOK DEĞİŞİMİ	30	30	30	30	30	30
3.CARİ TRANSFERLER	8.770	12.336	14.015	16.167	18.209	19.978
4.KAMULAŞTIRMA VE S.DEĞER ARTIŞI	-6.096	-4.456	-4.238	-5.314	-6.461	-7.612
5.SERMAYE TRANSFERLERİ (NET)	3.840	3.487	4.823	5.620	6.458	7.121
GELİR-GİDER FARKI	**-21.758**	**-9.298**	**-9.973**	**-10.261**	**-12.719**	**-19.231**

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı

(1) Belediyeler, il özel idareleri, İller Bankası, belediyelerin oluşturdukları birlikler, su ve kanalizasyon idareleri ile toplu taşım işletmelerini kapsamaktadır.

(2) Gerçekleşme Tahmini

(3) Program

TABLO 2: SOSYAL GÜVENLİK KURULUŞLARI GELİR-GİDER DENGESİ

(Cari Fiyatlarla, Milyon TL)

	2018	2019	2020 (1)	2021 (2)	2022 (2)	2023 (2)
I-GELİRLER	**359.008**	**414.014**	**442.428**	**518.021**	**580.138**	**649.520**
-PRİM TAHSİLATLARI	258.919	296.236	319.600	378.429	427.477	481.426
II-GİDERLER	**375.354**	**451.878**	**527.015**	**587.584**	**646.027**	**702.496**
-SİGORTA ÖDEMELERİ	249.030	303.331	348.917	392.087	433.222	471.975
-SAĞLIK GİDERLERİ	91.566	110.749	136.947	152.246	166.867	182.135
-YATIRIM HARCAMALARI	252	198	382	287	305	324
III-GELİR-GİDER FARKI	**-16.346**	**-37.863**	**-84.588**	**-69.564**	**-65.889**	**-52.976**
IV-BÜTÇE TRANSFERLERİ	**17.698**	**39.968**	**82.483**	**69.564**	**65.889**	**52.976**
-BÜTÇE TRANSFERLERİ (3)	148.388	197.064	249.161	259.737	275.860	284.890
V-FİNANSMAN AÇIĞI	**-1.352**	**-2.105**	**2.105**	**0**	**0**	**0**

Kaynak: T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı

(1) Gerçekleşme Tahmini

(2) Program

(3) Faturalı ödemeler, ek karşılıklar, devlet katkısı, emeklilere yapılan ek ödeme, prim teşviklerinden kaynaklanan transferler ve prim ödeme gücü olmayanların GSS primleri dahil edilmiştir.

– 3 –

MERKEZİ YÖNETİM KAPSAMINDAKİ KAMU İDARELERİNE BAĞLI DÖNER SERMAYE İŞLETMELERİ İLE BÜTÇE DIŞI FONLARIN GELİR VE GİDERLERİ (2018 - 2023)

TABLO 1: DÖNER SERMAYELİ KURULUŞLAR FİNANSMAN DENGESİ (1)

	2018	2019	2020 (2)	2021 (3)	2022 (3)	2023 (3)
A. TOPLAM GELİRLER	**75.690**	**92.252**	**112.648**	**118.765**	**121.250**	**129.722**
I. İŞLETME GELİRLERİ	75.103	91.725	111.646	117.655	120.321	128.749
1. MAL VE HİZMET SATIŞ HASILATI	59.784	65.292	94.728	99.472	101.166	108.085
2. DİĞER GELİRLER	15.319	26.433	16.918	18.184	19.155	20.664
II. KURUM BÜNYESİNDE KALAN FONLAR	587	528	1.001	1.109	929	972
1. AMORTİSMANLAR	568	343	794	868	660	672
2. KARŞILIKLAR	19	185	207	241	269	300
III. BÜTÇE TRANSFERLERİ	0	0	0	0	0	0
1. SERMAYE	0	0	0	0	0	0
2. YARDIM-DİĞER	0	0	0	0	0	0
B. TOPLAM GİDERLER	**77.243**	**94.582**	**114.668**	**120.792**	**122.904**	**131.197**
I. İŞLETME GİDERLERİ	74.458	91.034	111.779	117.228	119.626	127.668
1. MAL VE HİZMET SATIŞ MALİYETİ	52.348	67.168	80.916	83.710	83.796	88.823
2. DİĞER GİDERLER	22.110	23.866	30.863	33.518	35.830	38.846
- GENEL YÖNETİM GİDERLERİ	16.651	19.154	25.260	27.163	28.870	31.175
- DİĞER	5.459	4.713	5.603	6.354	6.960	7.671
II. YATIRIM HARCAMALARI	2.494	1.164	1.494	928	988	1.047
III. STOK ARTIŞI	567	1.451	518	776	650	695
IV. SABİT KIYMET ARTIŞI	-1.329	-247	-241	569	186	170
V. DOLAYSIZ VERGİLER	345	349	413	477	537	598
VI. FONLARA TRANSFERLER	708	830	704	815	915	1.019
VII. BORÇ VERME EKSİ GERİ ÖDEME	0	0	0	0	0	0
C. GELİR GİDER FARKI	**-1.554**	**-2.329**	**-2.020**	**-2.028**	**-1.654**	**-1.475**
D. FİNANSMAN	**1.554**	**2.329**	**2.020**	**2.028**	**1.654**	**1.475**
I. KASA BANKA DEĞİŞİMİ	829	11	-639	-956	-801	-857
II. İÇ BORÇLANMA (NET)	725	2.318	2.659	2.984	2.455	2.332
III. DIŞ BORÇLANMA (NET)	0	0	0	0	0	0

Kaynak: T. C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı
(1) Merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kuruluşlara ait döner sermayeler ile TRT, Milli Piyango İdaresi ve AOÇ'yi kapsamaktadır.
(2) Gerçekleşme Tahmini
(3) Program

TABLO 2: FON GELİR VE GİDERLERİ (1)

(Cari Fiyatlarla, Milyon TL)

	2018	2019	2020 (2)	2021 (3)	2022 (3)	2023 (3)
I-GELİRLER	**24.343**	**25.172**	**30.833**	**34.706**	**39.034**	**42.809**
-VERGİ GELİRLERİ	18.978	18.572	21.743	26.323	29.630	32.576
-VERGİ DIŞI NORMAL GELİRLER	2.360	3.348	6.362	4.775	5.304	5.735
-FAKTÖR GELİRLERİ (NET)	596	102	119	123	141	161
-CARİ TRANSFERLER (NET)	0	0	0	0	0	0
-SERMAYE TRANSFERLERİ (NET)	2.408	3.149	2.609	3.485	3.958	4.337
II-GİDERLER	**29.116**	**26.150**	**32.425**	**36.696**	**39.575**	**42.499**
-CARİ GİDERLER	22.916	21.037	24.309	26.726	28.449	30.140
-FAKTÖR GİDERLERİ (NET)	0	0	0	0	0	0
-SABİT SERMAYE YATIRIMLARI	0	0	0	0	0	0
-CARİ TRANSFERLER (NET)	6.200	5.114	8.117	9.971	11.126	12.360
-SERMAYE TRANSFERLERİ (NET)	0	0	0	0	0	0
III-GELİR-GİDER FARKI	**-4.773**	**-979**	**-1.592**	**-1.990**	**-542**	**310**

Kaynak: T. C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı

(1) Özelleştirme Fonu, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu, Savunma Sanayii Destekleme Fonu ile Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu hesaplarını içermektedir.

(2) Gerçekleşme Tahmini

(3) Program

– 4 –

2021 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİNDEN YARDIM ALAN İDARE, KURUM VE KURULUŞLAR

TABLO 1: 2021 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİNDEN YARDIM ALAN İDARE, KURUM VE KURULUŞLAR

(TL)

	2020 Başlangıç Ödeneği	2021 Teklif
HAZİNE YARDIMLARI		
Merkezi İhale ve Finans Birimi	25.000.000	28.000.000
Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu	403.499.000	440.000.000
Yatırım Ofisi	155.500.000	185.000.000
Dijital Dönüşüm Ofisi	80.500.000	96.600.000
Finans Ofisi	25.200.000	30.240.000
İnsan Kaynakları Ofisi	69.000.000	72.000.000
Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı	76.083.000	83.650.000
Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı	5.000.000	152.497.000
Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları	326.069.000	350.000.000
Sosyal Güvenlik Kurumları	127.936.127.000	157.567.122.000
Mahalli İdareler	1.867.520.000	1.991.187.000
Türk-Japon Bilim ve Teknoloji Üniversitesi	10.869.000	11.950.000
KAR AMACI GÜTMEYEN KURULUŞLARA YAPILAN TRANSFERLER		
Dernek, Birlik, Kurum, Kuruluş, Sandık vb. Kuruluşlar	353.751.000	570.557.000
Türkiye Maarif Vakfı	442.744.000	486.783.000
Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığına Ulusal Katkı Payı	569.861.000	692.750.000
Kamu İşveren Sendikaları	2.464.000	2.798.000
Siyasi Partiler	419.416.000	481.791.000
Memurların Öğle Yemeği	381.078.000	416.450.000
Bağımsız Spor Federasyonları	115.086.000	126.532.000
Muhtaç ve Engellilere Yardım	34.000.000	37.381.000
Yunus Emre Vakfı	153.360.000	168.612.000
YURTDIŞINA YAPILAN CARİ TRANSFERLER		
Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi	35.354.000	45.206.000
Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi	90.948.000	116.291.000
SERMAYE TRANSFERLERİ		
Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu	1.700.000	3.000.000
Kalkınma Ajansları	331.755.000	331.755.000
Mahalli İdareler	3.068.624.000	3.117.057.998
Dernek, Birlik, Kurum, Kuruluş, Sandık vb. Kuruluşlar	90.644.000	110.056.000
Vakıf Üniversiteleri	40.000.000	25.000.000
Cazibe Merkezleri	119.945.000	130.000.000
Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı (SOGEP)	166.023.000	166.023.000
Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi	10.824.000	13.840.000
Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi	18.655.000	23.853.000
Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı	62.644.000	70.000.000
Yunus Emre Vakfı	28.000.000	40.056.000